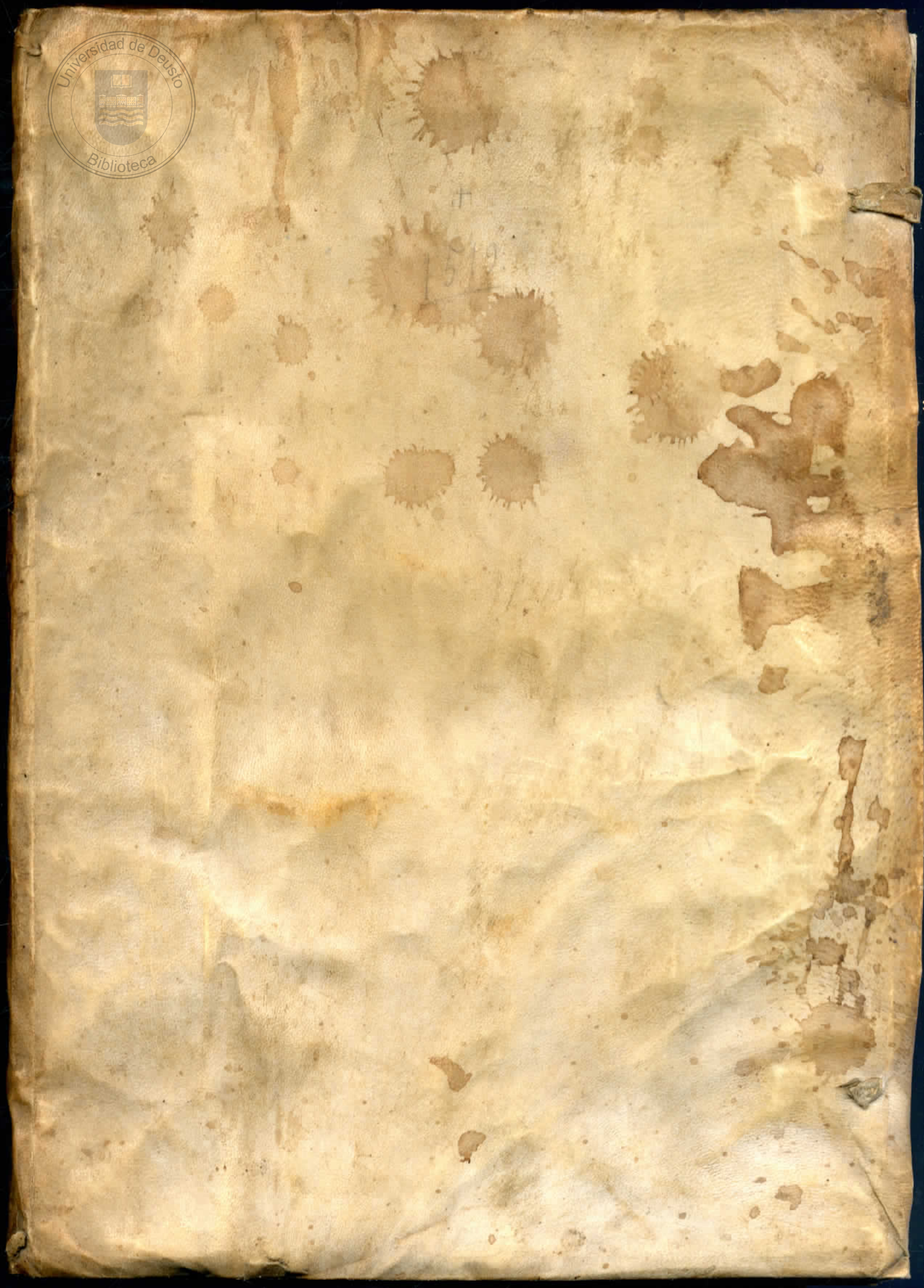

Est.
Plut

Este libro es
Inmenable

Est. V2
Plut. D-1

$$\begin{array}{r}
 2243 \\
 36589 \\
 3636 \\
 \hline
 36983
 \end{array}$$

1519

1891

180254

Practica alharavi

LIBER THEORICAE

NECNON PRACTICAE ALSAHARAVII IN PRI-

seo Arabum Medicorum conuentu facile principis: qui vulgo

Agararius dicitur: iam summa diligentia & cura

de promptus in lucem.

Cum privilegio summi Pontificis
et Imperatoris Romani.

EST. 27 PLUT. 5

PAULI RICII PHISICI CAESAREI AD CELEBREM
Artium & Medicinæ Doctorem Sigismundum Grīm
Augustanum operis Alçaharauj cōmendatio.

Alçaharaium insignem Medicorum quem lectitandum præbuiſti para
phraſten totū fere & magno quidem oblectamento curſim euolui. qui
mira quadam facilitate & clara verborum ſerie tam vaſta & vix huma-
na intelligentia comprehenſa Medicorū dogmata breui admodum nec mutilo
quidem compendio perſtrinxit. Vnde ſatis admirari nequeo quæ nam ſors atra,
& quis nubilus ſyderum vultus præclara huius viri monumenta aſpexerit q̄ ad
hunc vſq; diem cæco carcere clauſus luce & multorum ſtudioſorum virorū (præter
vnicum Mattheum de grado virum medica facultate percelebrem cuius ore paſ-
ſim Alçaharauj verſatur authoritas) intuitu & lectione caruerit. quem vtiq; (pace
aliorum dixerim) nullo medicorum (poſt medicinæ parentem Ypocratem eiꝯq;
interpretem Galenum) inferiore dicere minime erubeſco adeo conciſus, ſimul &
locuples, nec minus clare q̄ erudite quæq; humanæ compaſſionis ſynthomata per
ſingula morborum, cauſarum, ſignorum necnon & arcanorū medicaminū ac pi-
gmentorum copiam proſequitur. Quapropter cum nihil laudabilius nihil vnq; fu-
erit virtuoſius, neq; diuinius q̄ beneficētia & ea quibꝰ potiſſimū mortaliū vitæ &
ſaluti conſulitur præſtare comoda, non poteris (vir optime) abſq; aliqua inuidiæ
(quū pculſa te) aut incuriæ vel defraudandi nota deſiſtere quin frugiferum hunc
authorem ſqualido & diuturno carcere eruas ac libere proferas in lucem quod ſe-
dulo quū feceris perennem mehercle reportabis cum ſuperis mercedem & indefi-
cientem cum mortalibus laudem gloriāq; conſequeris æternam. Vale.

Cautum eſt priuilegio Leonis Decimi Pontificis Maximi
per vniuerſum Chriſtianum orbem ſub excommunicationis, atq;
in ditione ſua ſub decem marcharū auri puri pœna: atq; ediſto
Maximiliani Cæſaris inuicti per vniuerſum imperium, ac in ter-
ris ditioni ſuę ſubiectis ſub decem itidem marcharū auri mulctæ:
ne quis hunc Alçaharauj: aliter Açarauj: librum per ſexennium
imprimat aut imprimi faciat ſiue etiam vendat: quod dictum
ſibi quiſq; putet.

Tabula Alçaharauj

INCIPIT TABVLA ALSA
HARAVII Tā theorie q̄ pra-
ctice indicans in quoto folio
quicūq; Tractatus, Sectio
& Capitulū reperiat: qd
ue in quocūq; capi-
tulo tractetur.

Theorica igitur Alçaharauj diuiditur in
ſedecim tractatus.

Tractatus primus diuiditur in quatuor
capitula. folio primo

Capitulum. i. fol. i.
Capitulum. ii. fol. eodem
De complexionē temporis anni. Ca. iij. folio. eo.
Humores ex quibus fundamentū corporis exiſtit
quatuor ſunt. Capitulo. iij. folio eodem
Sanguis duobus modis eſt fo. eodem
Colera v̄o rubea in qnq; modos diuidit fo. eodē
Flegma q̄q; i qnq; ſiſter modos diuidit fo. eo.
Colera vero nigra in quinq; diuidit modos fo. ij
Tractat⁹ ſecūduſ de mēbris Capl. vnicū fo. eodē
Tractat⁹ tertiuſ de v̄turib⁹ & ſpiritib⁹ Ca. i. fo. eo.
De cōplexione qua virtutes naturales operatiōes
ſuas operantur. Cap. ij. fo. eodem
Tractatus quartus de anathomia membrorum ipſo-
rumq; iuuamento. Capi. i. fo. eodem
De iuuamento lacertorum Capi. ij. fo. ij.
De numero iuuamenti voluntarie motuū & ipſo-
rum operatiōibus capi. iij. eodem folio.
De numero lacertorum capi. iij. eodē fol.
De venis capi. v. fol. iij.
Venæ vnde efficiuntur rami donec perueniunt ad
pedem. ca. vi. eodem folio.
De diſpoſitione membrorum eorumq; natura &
operatiōibus ca. vii. eodē fol.
De diſpoſitione oculi & eius tuniciſ ca. viij. fo. v
De diſpoſitione auris & eius natura ca. ix. eo. fo.
De diſpoſitiōe naſi & ei⁹ natura ca. x. eodē folio
De diſpoſitiōe lingue eiꝯq; natura ca. xi. eo. fo.
De diſpoſitione meri & ei⁹ natura ca. xij. eo. fo.
De diſpoſitiōe ſtōachi eiꝯq; natura c. xij. eo. fo.
De diſpoſitione gutturis q̄ eſt canna pulmonis &
ſui natura ca. xiiij. eodem folio
De diſpoſitiōe pulmonis & ei⁹ natura c. xv. eo. fo.
De diſpoſitiōe pectoris & ei⁹ natura c. xvi. fo. eo.
De cōplexiōe cordis & ei⁹ natura ca. xvij. eo. fo.
De diſpoſitiōe inteſtinorū eorumq; numero & cō-
plexione ca. xvij. fo. vi.
De diſpoſitiōe epatis ei⁹q; cōplexiōe c. xix. fo. eo.
De diſpoſitiōe fellis & ei⁹ natura ca. xx. eo. fol.
De diſpoſitiōe ſplēis & ei⁹ cōplexiōe c. xxi. fo. e.
De diſpoſitione renū & earum complexionē
Capitulum. xxij. eodem folio
De diſpoſitione veſicæ & eius complexionē
Capitulum. xxij. eodem folio
De diſpoſitione teſticularum & virgæ & ipſorū

complexione ca. xxij. eodem folio.
De diſpoſitione matricis & eius complexionē
Capitulum. xxv. folio. vij.
De diſpoſitionē tunicæ ventris quæ dicitur mira-
calhetan & ſui cōplexione ca. xxvi. fo. eo.
De diſpoſitiōe mamillarum & earum cōplexione
Capitulum. xxvij. eodem folio
De diſſerentia quæ eſt inter cibum & medicinam
Capitulum. xxvij. eodem folio
De gradibus educiōis humorum cum medicina
laxatiua ſuperfluitatum ca. xxix. fo. vij.
De compoſitionē medicinarum laxatiuarum
Capitulum. xxx. fol. eodē
De operatione compoſitionis ſpecterum ſequitur.
Capitulum. xxxi. folio. eodē
Tractatus quintus de diſpoſitiōe corporis qui con-
tinet capitulū vnicū. fol. ix.
Tractatus ſextus de diſpoſitiōe cōgritudinū qui di-
uiditur in ca. xxv ca. i. fo. eodē
Signa egrēdiendi modū naturalem ca. ij. fol. eo.
Species ſignorum ca. iij. fo. x
De plenitudine & ei⁹ ſignis ca. iij. fol. eo.
De ſignis plethorice ex dominio ſanguinis
Capitulum. v. folio. xi.
De ſignis ex colera rubea ca. vi. eo. fo.
De ſignis dominiū ſlegmatis ca. vij. eodem fol.
De ſignis dominiū cōle. nigre ca. viij. fo. xij.
De ſignis corporis equalis cōplexionis ca. ix. fo. eo.
De ſignis cōplexionis corporis ca. x. eodem folio
De ſignis cōplexionis cordis ca. xi. eodem fol.
De ſignis cōplexiōis cerebri ca. xij. eodem fol.
De ſignis cōplexiōis epatis ca. xij. eodē fo.
De ſignis cōplexionis pulmonis ca. xij. eodē fo.
De ſignis cōplexionis ſtomachi ca. xv. eodē fo.
De ſignis cōplexiōis teſticularū ca. xvi. eo. fo.
De ſignis ſanatiōis & perditionis in dieb⁹ criticis
capitulum. xvij. eodem folio
De ſignis pronostiſcantibus bonitatem criſis aut
eius maliciam ca. xvij. eo. fol.
De prima cōgnitione conditionū infirmorū, p ap-
parentia ſigna ca. xix. fol. xij.
De ſignis pnoſticiatiuis accideſitū ca. xx. fol. eo.
De ſignis & ſignificationibus quę reſultāt ex aere
venis & per pluuiam & ca. xxi. fo. eodē
De ſignis aeris & ipſius iuuamēto & nocumēto &
capitulum. xxij. fo. xv.
De ſignis oſtēdentib⁹ digeſtiōē ca. xxij. fo. eo.
De ſignis temporū febris: ſequitur nunc &c.
capitulum. xxij. eodem fol.
De ſignis februm eorū numero cauſis & modis
capitulum. xxv. eodem fol.
De frigore & rigore ca. xxvi. eo. fol.
De dietatiōib⁹ febricitantiū ca. xxvij. eo. fol.
Tractatus. vij. cōprehendens duo capitula ca. i.
De pulſus diſpoſitiōe & ei⁹ ſignificationib⁹ fo. xvi
De modis pulſus & ei⁹ cauſis &c. ca. ij. fo. eo.
Tractatus. viij. de vrina & egeſtione eorumq; ſi-
gnis & modis continens ca. vij. & ſequitur
capitulum. i. fo. eodē
De modo acceptionis vrinæ ca. ij. fo. xvij.
De ſignis vrinæ ca. iij. fo. eodē
De ſimplicib⁹ cuiuſlibet vrinæ & de cōpoſitione
ij

Tabula

De dispositione vrinae ca. iij. eodem fo.
 De significationibus vrinarum in ipsis egritudinibus sub compendio ca. v. eodem fol.
 De resolutionibus vrinae sequitur nunc capi. vi. fo. xvij.
 De iuuamento & eius nocumento ca. vii. fo. eodē
 Tractatus ix. de euacuatione continens duo capitula capitulum i.
 De egestionibus bona & mala eodem fo.
 De iuuamento euacuationis sanguinis & eius nocumento ca. ij. eodem fol.
 Tractatus x. habet tria capi. ca. i.
 De iuuamento euacuationis per fluxum ventris & eius nocumento dispositionis atque operationis eo. fo.
 De iuuamento vomitus & eius nocumento ca. ij. fo. xix.
 De iuuamento coitus & eius nocumento modo sui vsus sequitur ca. iij. fo. eo.
 Tractatus xi. etiam tria comprehendens capitula
 De iuuamento balnei eiusque nocumento capi. i. eodem folio
 De vsu motuum & eorum iuuamento & tempore capi. ij. eodem fo.
 De iuuamento somni in suo tempore ca. iij. eo. fo.
 Tractatus xij. habens duo capi. De iuuamento cibi & eius vsu iuxta modum debitorum ca. i. fo. xx
 De indecenti cibo ca. ij. fo. eodem
 Tractatus xij. etiam duo continens capitula
 De regimine porus aquae sequitur ca. i. eodem fo.
 De iuuamento porus vini ca. ij. eodē fo.
 Tractatus xij. tria habens capitula. De regimine mundificationis corporum a superfluitatibus capitulum i. fo. xxi.
 Sequitur nunc de consuetudine ca. ij. fo. eo.
 De regimine infirmii ca. iij. eodem fo.
 Tractatus xv. comprehendens capi. vnicum de regimine acutorum morborum eodem fol.
 Tractatus xvi. & vltimus etiam vnicum habens capi. iij. De euacuatione humoris cerebri & ceterorum membrorum fo. xxij.
 Incipit liber Alzabarauij alias azararij continens operationem seu practica[m] medicinae qui in triginta duos diuiditur tractatus.
 Primus tractatus partitur in duas sectiones: quarum prima est de egritudinibus cutis & partium externarum capitis. Secunda sectio de alijs capitis egritudinibus & etiam nervorum primaque sectio diuiditur in xvij. capitula fo. xxij.
 Capitulum primum de enumeratione passionum cutis capitis fol. eodē
 De passione alopeciae ca. ij. fo. eodem
 De egritudinibus tinea[rum] alias serpētis ca. iij. eo. fo.
 De caluitie ca. iij. eodem fo.
 De depilatione capillorum ca. v. eodem fo.
 De scissio[n]e capillorum ca. vi. fo. xxij.
 De dealbatione capillorum ca. vii. eodem fol.
 De casu pilorum superciliorum ca. vii. eodem fo.
 De pustulis capitis quae dicuntur alahara ca. ix. fo. eo.
 De pustulis capitis quae dicuntur alahaba ca. x. fo. eo.
 De pustulis capitis quae dicuntur alahafa ca. xi. eo. fo.
 De apatibus generatis in capite quae dicuntur alde-

mamul ca. xij. eodem fo.
 De pruritu accidente in capite ca. xij. fo. xxv.
 De scabie capitis sequitur ca. xij. eodem fo.
 De furfure capitis sequitur ca. xv. eodem fol.
 De pediculis qui generantur in capite & in toto corpore &c. ca. xvi. eo. fol.
 De multo sudore accidente in capite vt sequitur capitulum. xvij. eodem fo.
 Sectio secunda quae est de alijs capitis egritudinibus & etiam nervorum diuiditur in ca. xxxvij. de egritudine capitis enumeratione ca. i. eodem fo.
 De dolore capitis capi. ij. eodem fo.
 De curatione spasmus doloris capitis ca. iij. fol. xxvi
 De dolore forti accidente in craneo qui dicitur albaicza ca. iij. fo. xxvij
 De dolore medietatis partis capitis qui dicitur al fakira ca. v. fol. eodem
 De vertigine ca. vi. fo. xxvij.
 De curatione vertiginis sequitur ca. vii. fo. eodē
 De apate cerebri quae dicitur siusen ca. vii. eodē fo.
 De apatibus quae sunt in cerebro ex mala qualitate & putredine naturae sequitur &c. ca. 9. fol. xxix
 De apate quae dicitur alhaura ca. x. fo. eodem
 De vigilis ca. xi. eodem fol.
 De multitudine somni sequitur ca. xij. eodē fo.
 De sebet parua ca. xij. eodem fo.
 De subec magna sequitur ca. xij. fo. xxx
 De curatione soporis propter excessum ebrietatis ca. xv. fo. eo.
 De obliuione capi. xvi. eodem fo.
 De amore & est excessus amoris ca. xvij. eodē fo.
 De amissione sensus totius corporis quae dicitur alachira ca. xvij. fo. xxxi
 De amissione mediae partis corporis quae dicitur al pelag &c. ca. xix. fo. eodē
 De tortura faciei ca. xx. eodem fo.
 Sequitur nunc de spasmo &c. ca. xxi. eodē fol.
 De spasmo seu extensione quae dicitur alcandad capitulum xxij. eodem fo.
 De gravitate motus qui dicitur alastarcha capi. xxij. fo. xxxij
 De tremore ca. xxij. fol. eodem
 De saltu sequitur capitulum. xxv. eodem fo.
 De gravitate sensuum quae dicitur alcadar ca. xxvi. eo. fo.
 De corruptione memoriae & intellectus quae dicitur almelancolia ca. xxvij. eodem fo.
 De specie melancoliae quae dicitur alhala alcalha sequitur &c. ca. xxvij. fo. xxxij
 De permixtione intellectus ca. xxix. fol. eodem
 De amissione memoriae ca. xxx. eodem fo.
 De corruptione memoriae & cogitationis quae dicitur alrauna ca. xxxi. eodem fol.
 De corruptione memoriae quae dicitur alcacub &c. capitulum. xxxij. folio. xxxij.
 De passione alcaybus ca. xxxij. fo. eodem
 De epilepsia ca. xxxij. eodem fol.
 De proprietatibus huius egritudinis conferentibus &c. Capi. xxxv. fo. xxxv.
 De cura huius egritudinis ca. xxxvi. fo. eodē
 De examinatione epileptici vtrum epilepticus sit vel ne. ca. xxxvij. eodem fo.
 Tractatus secundus continet capitula nouem. De

Alzabarauij

egritudinibus nasi ca. i. eodem fo.
 De reumate ca. ij. eodem fo.
 De sternutatione sequitur ca. iij. fo. xxxvi
 De priuatione sternutationis ca. iij. fo. eodem
 De fluxu sanguinis a naribus ca. v. eodem fol.
 De priuatione sensus odoratus sequitur ca. vi. fo. xxxvij.
 De fetore nasi sequitur ca. vii. fo. eodem
 De apostematibus nasi ca. vii. eodem fo.
 De his quae cadunt in nasum ca. ix. eodem fo.
 Tractatus tertius qui est de egritudinibus aurium continet in se. x. capitula. De enumeratione egritudinum aurium ca. i. fo. xxxvij
 De gravitate auditus ca. ij. fo. eodem
 De dolore auris ca. iij. eodem fol.
 De sonitu & tonitruo aurium sequitur ca. iij. fo. xxxix
 De exitu sanguinis ab aure ca. v. fo. xl
 De exitu saniei ab aure ca. vi. fo. eodem
 De fluxu aquae turbidae ab aure ca. vii. eodem fol.
 De apostematibus auris sequitur ca. vii. eodē fo.
 De apostematibus radice aurium ca. ix. eodē fol.
 De his quae accidunt in aure vel quae ab extra ingrediuntur ca. x. eodē fol.
 Tractatus quartus de egritudinibus oculorum diuiditur in quatuor sectiones quarum prima sectio subdividitur in capitula. xxij. De enumeratione egritudinum oculorum ca. i. fo. xli
 De algarab ca. ij. fo. eodem
 De grandine ca. iij. eodem fo.
 De duritie ca. iij. eodem fol.
 De coniunctione ca. v. eodem fol.
 De inuersione palpebrae sequitur ca. vi. eodem fo.
 De gravitate motus palpebrae ca. vii. eodē fo.
 De ordeo ca. vii. eodem fo.
 De pilis additis sequitur ca. ix. eodem fol.
 De depilatione pilorum sequitur ca. x. eodē fo.
 De pediculis palpebrarum ca. xi. eodem fo.
 De carne rubra in palpebris sequitur ca. xij. eodē fo.
 De rubedine quae dicitur alselac sequitur capi. xij. fol. xlij.
 De pruritu ca. xij. fo. eodem
 De apate quod dicitur aldemal ca. xv. eodē fol.
 De apate quae dicitur alsarnac ca. xvi. eodem fo.
 De apostemate duro quod dicitur alcucha ca. xvij. eodem folio
 De inflatione palpebrarum ca. xvij. eodē fol.
 De apostematibus quae dicuntur althuful cap. xix. eodem fo.
 De morbis extremitatum oculorum ca. xx. eodē fol.
 De fluxu lacrimarum ca. xxi. eodem fo.
 De apostemate quod dicitur alnaczar cap. xxij. eodem folio
 Sequitur de algada capi. xxij. eodem fol.
 De egritudinibus tunicae coniunctivae ca. xxij. eodem folio.
 De apostemate quod dicitur alraid capi. xxv. eodem folio
 Sectio secunda partitur in decem capitula
 De sebel sequitur capi. i. fol. xliij.
 De vngula ca. ij. fo. eodē
 De alcarpa ca. iij. eodem fol.

De aluadca sequitur ca. iij. fo. xliij
 De lacrimis ca. v. fo. eodem
 Sequitur de pruritu ca. vi. eodem fo.
 De inflatione ca. vii. eodem fo.
 De duricie ca. vii. eodem fol.
 De apostemate quod dicitur aldubayla capi. ix. eodem fo.
 De his quae cadunt in oculum sequitur capitulum. x. eodem folio
 Sectio tertia diuiditur in quatuordecim capitula.
 De egritudinibus tunicae corneae capitulum. i. eodem folio
 De pustulis ca. ij. eodem fo.
 De pustulis humidis capitulum iij. fo. xlv
 De maculis albis quae dicuntur alacar capitulum iij. fo. eodē
 De albedine quae generatur in oculo capi. v. eodem folio
 De alcarpa ca. vi. eodem fo.
 De alsalac ca. vii. eodem fo.
 De aldubayla capi. vii. eodem fol.
 De alsarchay id est cancro ca. ix. eodem fo.
 De alharar ca. x. eodem fol.
 De diuersitate corneae coloris capitulum. xi. eodem folio
 De spasmatione corneae capitulum. xij. eodem folio
 De grossicie corneae eiusque duricie ca. xij. eo. fo.
 De lesione contingente corneae ab eius tunica sequitur ca. xij. fol. xlvj
 Sectio quarta xvi. continet capitula
 De passione vuae ca. i. fo. eodē
 De exitu vuae ca. ij. eodem fol.
 De exitu totius vniuersaliter ca. iij. eodem fol.
 De dilatatione sequitur ca. iij. eodem fol.
 De fistula quae dicitur alac ca. v. eodē fol.
 De declinatione ca. vi. eodem fol.
 De aqua generata in ipsa ca. vii. eodem fo.
 De egritudinibus humoris albuginei capi. vii. fo. xlvij
 De egritudinibus tunicae crystallinae ca. ix. folio eodem
 De egritudinibus humoris vitrei capi. x. eodem folio
 De passionibus spiritus visui capitulum. xi. eodem folio
 De egritudine quae dicitur alhafa capi. xij. eodem folio.
 De egritudine quae dicitur camar alhayn capi. xij. eodem fo.
 De debilitate visus ca. xij. eodem fo.
 De passionibus nervorum concauorum oculi ca. xv. fo. xlvij.
 De passionibus lacertorum mobilium ca. xvi. fo. eodē
 Sequitur tractatus quintus qui comprehendit in se capitula. xv.
 De enumeratione egritudinum faciei sequitur capitulum. i. eodem fo.
 De inflatione faciei sequitur modo ca. ij. eo. fo.
 De alsahafa rubra capi. iij. eodem fo.

Tabula

De nigredine sub palpebra sequitur ca. iij. eo. fo.
Sequitur nunc de alcelaf ca. v. eodem fo.
De maculis quæ dicuntur albaras & aluemas capitulum. vi. fo. xlix.
De duris pustulis quæ dicuntur albaras alba ca. vij. fo. eodem
De citrinitate & rubedine faciei sequitur capi. vij. eodem fo.
De passionibus labiorum ca. ix. eodem fo.
De mutatione complexionis labiorum ca. x. eodem folio
De dealbatione labiorum sequitur ca. xi. eo. fo.
De nigredine labiorum ca. xij. eodem fo.
De scissuris labiorum ca. xij. eodem fo.
De pustulis labiorum ca. xij. eodem fo.
De labiorum inflatione ca. xv. eodem fo.
Tractatus. vi. comprehensens capitula. vij.
De egritudinum dentium enumeratione ca. i. eodem folio
De dolore dentium ca. ij. eodem fol.
De corrosione dentium ca. iij. fo. l.
De vermibus dentium ca. iij. fo. eodem
De dentium exitu & comotione ca. v. eodem fo.
De denigratione citrinitate & viriditate dentium. ca. vi. eodem fol.
De dolore pueris accidenti apud dentium ortum & eorum conseruatione ca. vij. eodem fo.
Tractatus. vij. continens quatuor capitula
De egritudinum gingiuarum enumeratione ca. i. eodem folio
De mollicie gingiuarum & sanguinis fluxu ab eis ca. ij. eodem folio
De corrosione dentium ca. iij. eodem fo.
De apostemate quod dicitur alnaczor ca. iij. folio. li.
Tractatus. octauus habet capitula duodecim
De egritudinū lingue enumeratione ca. i. fo. eo.
De lesione lingue ca. ij. eodem fo.
De amissione sensus gustus ca. iij. eodem fo.
De amissione sermonis sequitur ca. iij. eo. fo.
De spasmo sequitur ca. v. eodem fol.
De exitu lingue sequitur ca. vi. eodem fol.
De scissura sequitur ca. vij. fo. l.
De ranuncula ca. vij. fo. eodem
De breuitate ligamentorum ca. ix. eo. fo.
De incisione & exitu ca. x. eodem fo.
De pustulis ca. xi. eodem fo.
De nigredine lingue sequitur ca. xij. eodem fo.
Tractatus. ix. septem habet capitula
De egritudinum oris enumeratione capitulum i. eodem folio
De passione alcola ca. ij. eodem fol.
De alfelac ca. iij. eodem fol.
De corrosione ca. iij. eodem fo.
De fetore oris ca. v. eodem fo.
De salua fluente sequitur ca. vi. eodem fo.
De siccitate spuri ca. vij. eodem fol.
Tractatus. decimus diuiditur in sex capitula
De enumeratione egritudinum gutturis ca. i. eodem folio
De apostemate viulæ sequitur ca. ij. fo. liij.

De apostemate alluztin ca. iij. fo. eodem
De priuatione vocis & eius rauedine cap. iij. fo. liij.
De grossicie vocis ca. v. fo. eodem
De passione quæ dicitur alserac ca. vi. eo. fo.
Tractatus. xi. in septem diuiditur capitula
De passionum almeri enumeratione ca. i. eodem folio
De mutatione complexionis sequitur ca. ij. eodem folio
De apostematibus & collectionibus ca. iij. folio. lv.
De passione quæ dicitur alfelac sequitur ca. iij. folio eodem
De impedimento transglutitionis ca. v. eodem fol.
De sanguisugis gutturi adherentibus ca. vi. eodem folio
De his quæ figuntur in meri ca. vij. eo. fol.
Tractatus. xij. de pectoris passionibus in octo partitur capitula. De egritudinum pectoris elucidatio ne capitulum. i. eodem fo.
De tussi ca. ij. eodem fol.
De alfel id est prisi ca. iij. fo. lvij.
Sequitur de malicia anhelitus æqualis ca. iij. folio. lvij.
De difficultate anhelitus ca. v. eodem fol.
De spuro sanguinis ca. vi. fo. lix.
De spuro humoris putridi sequitur ca. vij. fo. eo.
De apostemate diafragmatis & apostemate costarum quæ dicuntur alsela & datalgenas ca. vij. fo. lx.
Tractatus. xij. de cordis egritudinibus in sex partitur capitula.
De egritudinum cordis enumeratione sequitur ca. i. fo. eo. ca. ij. fo. eodem
De pulsu cordis qui dicitur alcastaf ca. iij. fo. lxi.
De syncopi sequitur ca. iij. fo. eodem
De debilitate cordis ca. v. fo. lxij.
Sequitur de dolore cordis ca. vi. eodem fol.
De mamillarū morbis tractatus. xij. in duo diuiditur capitula. De egritudinum mamillarum declaratione ca. i. eodem fo.
De dolore & inflatione mamillarum capi. ij. eodem folio
Tractatus. xv. de assellarū morbis vnicū continet capitulum. Sequitur de egritudinibus assellarum capitulum vnicum fol. lxij.
Tractatus. xvi. in viginti tria partitur capitula
De egritudinum stomachi enumeratione ca. i. folio. lxij.
De quatuor virtutum corruptione ca. ij. fo. eodem
De egritudine quæ dicitur alcachua sequitur ca. iij. folio. lxvi.
De dolore stomachi ca. iij. fo. lxvij.
De apostematibus stomachi ca. v. fo. eodem
Sequitur nunc de dubayla ca. vi. fol. lxvij.
De pustulis stomachi ca. vij. fo. eodem
De lubricitate stomachi ca. vij. fol. eodem
De causis appetitus cibi ca. ix. eodem fo.
De defectu desiderij cibi ca. x. eodem fol.
De appetitu canino ca. xi. fo. lxix.

Alfabarani

De fame insurgente cum syncopi sequitur capitulum. xij. fo. eodem
De prauo appetitu sequitur ca. xij. fol. eo.
De siti ca. xij. fo. lxx.
De amissione desiderij porus ca. xv. fo. eodem
De fetore oris & eruatuariis ca. xvi. fo. lxxi.
De multitudine spuri ca. xvij. fo. eodem
De singultu ca. xvij. eodem fo.
De eruatuariis sequitur ca. xix. eodem fo.
Sequitur nunc de vomitu ca. xx. fo. lxxij.
De indigestione stomachi ca. xxi. fo. lxxij.
Sequitur nunc de inflatione stomachi capi. xxij. fo. eodem
De corruptione digestionis ca. xxij. eodem fo.
Tractatus. xvij. duas habet sectiones: quarum prima est de ventris solutione: & comprehendit in se duodecim capitula. Secunda sectio de passionibus ani & intestini colon. xij. capi. continens
De solutione ventris ca. i. eodem fol.
De solutione quæ provenit ex parte epatis ca. ij. folio. lxxv.
De solutione continui ca. iij. fo. lxxvi.
De fluxu provenienti ex intestinis ca. iij. fo. eodem
De sahog. i. pustulis vel rasura intestinorum ca. v. fo. lxxvij.
De fluxu accidente a stomacho & alsi hoc quādo eis indiget quæ dicitur zehira id est pondus vel tenasmon: nos autem appellamus illud alzahar. i. premitus ca. vi. fo. eodem
De fluxu qui accidit a cerebro cap. 7. fo. lxxvij.
De fluxu accidente ex repletione corporis capi. vij. folio eodem
De alijs generibus fluxus ca. ix. fo. eodem
De fluxu alio diarrico antiquo ca. x. fo. eodem
De fluxu accidente ex excessu medicinarum laxatiuarum ca. xi. fo. lxxix.
De egritudine quæ dicitur almagaz ca. xij. fo. eo.
Sectio secunda diuiditur in capitula. xij. de egritudinibus ani ca. i. fo. eodem
De passionibus emoroydarum & duris apostematibus quæ dicuntur alcohahal ca. ij. fo. eodem
De emoroydib⁹ q̄ dicunt alnoacri ca. iij. fo. lxxx.
De exitu sanguinis ca. iij. eodem fo.
De dolore ani ca. v. fo. lxxxi.
De scissura ani sequitur ca. vi. fo. eodem
De apostematib⁹ & pustulis in ano ca. vij. eo. fo.
De vermib⁹ paruis q̄ gñant in ano ca. vij. eo. fo.
De vermibus lōgis qui gñant in ano ca. ix. eo. fo.
De regimine q̄ debet regi infirmus ante receptionem medicinarum ca. x. fo. lxxxij.
De vermibus qui generantur inter cutem & carnē capitulum. xi. fo. eodem
Sequitur nūc de passiōe colon ca. xij. eodem fo.
De differentia inter colicam & dolorem renum capitulum. xij. fo. lxxxij.
Sequitur tractatus. xvij. de epatis morbis. xij. in se continens capitula
De egritudinū epatis elucidatiōe ca. i. fo. lxxxij.
De debilitate epatis ca. ij. fo. eodem
De apostematib⁹ epatis sequitur ca. iij. fo. lxxxv.
De opilatione ca. iij. fol. eodem

De solutione continuitatis epatis ca. v. fo. lxxxvi.
De ventositate epatis ca. vi. fo. eo.
Sequitur de effusione sanguinis vel epate ca. vij. eodem folio
De debilitate epatis ca. vij. eodem fo.
De dissolutione epatis ca. ix. eodem fol.
De tulli epatica ca. x. eodem fol.
Sequitur nunc de causis istericie ca. xi. eodem fol.
De ydropisi ca. xij. fo. lxxxvij.
Sequitur tractatus. xix. habet sex capitula.
De egritudinibus splenis ca. i. fo. lxxxvij.
De duricie splenis ca. ij. fo. eo.
Sequitur de tumore splenis ca. iij. fo. lxxxix.
De oppilatione splenis ca. iij. fo. eodem
De solutione continui curatio ca. v. eo. fol.
De debilitate virtutis splenis ca. vi. eo. fol.
Tractatus. xx. de egritudinibus renum continens capitula. xvij. ca. i.
De passionum renum enumeratione quæ sunt. xxv scilicet fol. eodem
Sequitur de corruptione complexionis ca. ij. eodem folio.
De apostemate ca. iij. eodem fo.
De dubayla sequitur ca. iij. eodem fo.
De duricie ca. v. fo. xc.
Sequitur nunc de vlcerebus renū ca. vi. eo. fo.
Sequitur nunc de scabie renum ca. vij. eo. fol.
De ventositate renum ca. vij. eo. fo.
De lapide renum ca. ix. eodem fol.
De cautela a passione lapidis renū ca. x. fo. xci.
Sequitur nūc de oppilatione renū ca. xi. folio eodem
De fluxu vrinæ qui dicitur derab albul & dicitur autem diabetes ca. xij. eo. fol.
De macie renum ca. xij. eodem fo.
De debilitate renum ca. xij. fo. eo.
De effusione sanguinis a renibus ca. xv. eodem fo.
De putredine veniente ex renibus ca. xvi. eo. fo.
De eminatione pilorum ca. xvij. eodem fo.
Sequitur tractatus. xxi. de passionibus vesicæ comprehensens capi. xij.
De passionū vesicæ enumeratione ca. i. eo. fol.
De corruptione complexionis vesicæ capi. ij. folio. xcij.
De apostemate vesicæ ca. iij. fo. eodem
De vlcerebus vesicæ ca. iij. eodem fo.
De generatione scabiei vesicæ ca. v. eodem fol.
De incendio vrinæ ca. vi. eodem folio
De guttatione vrinæ ca. vij. eo. fol.
De effusione vrinæ ca. vij. eodem fo.
Sequitur de vriatione in lecto ca. ix. fo. xcij.
De retentione vrinæ ca. x. fol. eodem
De lapide vesicæ sequitur ca. xi. fo. xcij.
De minctura sanguinis ca. xij. fo. eodem
De dolore vesicæ sequitur ca. xij. fol. xcij.
Sequitur nūc de minctura putredinis ca. xij. fo. eo.
Tractatus. xxij. de virgæ morbis in se habet cap. xv. eodem folio
De passionibus virgæ ca. i. eodem fo.
De pustulis siue exituris virgæ ca. ij. eodem fo.
De apostematibus duris quæ dicuntur alnoacri capitulum. iij. eodem folio.

Tabula

De pruritu virgæ ca. iij. eodem fo.
De scissura virgæ ca. v. eodem fo.
De grauitate motus virgæ ca. vi. eodem fo.
De continua erectione virgæ quæ dicitur anahat capi. vii. fo. xcvi.
De saltu ca. viij. fo. eodẽ
De effusione seminis præter voluntatem capi. ix. eodem folio
De effusione seminis in somno ca. x. eodem fo.
De defectu coitus ca. xi. eodem fol.
De signis iuuamenti coitus ca. xij. fo. xcviij.
De nocumento coitus ca. xij. eodem fo.
Sequitur de rebus coadunantibus coitum ca. xij. fo. eodem
De horis eligendis ad coitum ca. xv. eo. fol.
Tractatus. xxij. de testiculor. egritudinibus cõti-
net capitula. xi. eodem fo.
De egritudinum testiculorum enumeratione ca. i. eodem fol.
De malicia complexionis ca. ij. eodem fol.
De apostemate testiculor. ca. iij. eodem fol.
De vlcibus ca. iij. fo. xcviij.
De emorroidibus capi. v. fo. eodem
De pruritu sequitur ca. vi. eodem fo.
De scissura ca. viij. eodem fo.
De tumore testiculorum ca. viij. eodem fo.
De grauitate motus testiculor. ca. ix. eodẽ fol.
De spasmo testiculorum ca. x. eodem fo.
De supereminencia alterius testicul. capi. xi. eodem folio
Tractatus. xxij. de crepatura duo cõprehendens capitula
De crepatura ca. i. eodem fo.
De curatione specierum crepaturæ capi. ij. eodem folio
Tractatus vicesimus quintus de matricis morbis in duas diuiditur sectiones: quarum prima in se cõ-
tinet. xix. capitula
De egritudinum matricis enumeratione capi. i. fo. xcix.
Sequitur de malicia complexionis ca. ij. fo. eo.
De apostemate matricis ca. iij. eodem fo.
De duricie matricis ca. iij. eodem fo.
De duro apostemate matricis ca. v. eodem fol.
De cancro matricis ca. vi. eodem fo.
De exitu matricis ca. viij. fo. c.
De inuersione matricis ca. viij. eodem fol.
De declinatione matricis ca. ix. eodem fo.
De inflatione matricis ca. x. eodem fol.
De vlcibus matricis ca. xi. eodem fol.
De apostemate ca. xij. eodem fo.
De corrosione matricis ca. xij. eodem fo.
De emorroidibus cap. xij. eodem fo.
De scissura matricis ca. xv. fo. ci.
De duris apostematibus quæ dicuntur alcoalib. ca. xvi. eodem fo.
De effusione humorum ca. xvij. eodem fo.
De fœtore matricis ca. xvij. eodem fol.
De grauitate motus matricis capi. xix. eodẽ fo.
Sequitur sectio secunda quæ subdiuiditur in capi. xxij. De passione molari ca. i. eodem fo.

De oppilatione oris matricis ca. ij. eo. fo.
De priuatione conceptus ca. iij. eodem fo.
De curatione eius cui conceptus est difficilis ca. iij. fo. cij.
De sterilitate ca. v. fo. eo.
De abortione embrionis ca. vi. eo. fo.
De morte embrionis ca. viij. fo. cij.
De modo pregnantis ca. viij. fo. eodem
De signis pregnationis ca. ix. eodem fol.
De difficultate partus ca. x. eodem fo.
De regimine pregnantis ca. xi. fo. ciiij.
De suffocatione matricis ca. xij. fo. eo.
De guttatione seminis ca. xij. eodem folio
De desiderio coitus mulieris ca. xij. eodem fo.
De retentione menstrui ca. xv. eodem fol.
Sequitur nunc de venientibus prope aduentu mē-
strui capi. xvi. fo. cv.
De cautela medici quod non decipiantur a mulie-
ribus in prouocatione menstrui ne destruantur con-
ceptus ca. xvij. fol. cvi.
De fluxu menstrui indebito ca. xvij. eodem fol.
De passione alrastra. i. oppilatio sexus capi. xix. fo. cvij.
De alcab ca. xx. fo. eodẽ
De aldanti ca. xxi. eodem fol.
Sequitur nunc de fœtu mortuo ca. xxij. eodem folio
Sequitur nunc de conceptu super conceptum ca. xxij. eodem folio
De vulnere accidente ex corruptione virginis ca. xxij. eodem fo.
Sequitur tractatus. xxvi. de regimine pueror. & eorum languoribus qui diuiditur in. xxx. capitula
De enumeratione regiminis puerorum & eorum languoribus ca. i. eodem fo.
De regimine pueri cū exit de vtero ca. ij. eo. fo.
De nutrice dispositione ca. iij. fo. cvij.
De bonis lactis nutrice estimatione ca. iij. fo. eo.
De causis paucitatis lactis ca. v. eodem fo.
De diuersitate puerorum & etatum ca. vi. eo. fo.
Sequitur de alcafa ca. viij. eodem fol.
De alkaba ca. viij. eodem fo.
De magnitudine capitis puerorum ca. ix. eodem folio
De paruitate capitis ca. x. fo. cix.
De tumore capitis ca. xi. fo. eo.
De tumore ventris capitis ca. xij. eodem fo.
De vigilis pueri ca. xij. eodem fo.
De puerorum epilepsia ca. xij. eodem fo.
De matre puerorum ca. xv. eodẽ fo.
De liquore fluere ab auribus ca. xvi. eo. fo.
De putredine fluente ab aure ca. xvij. eo. fol.
De egritudinibus oculorum puerorum eodem folio
De doloribus pueri apud ortum dentium capi. xix. eodem folio
De pustulis puerorum ca. xx. eodem fo.
De vomitu puerorum ca. xxi. fo. cx.
De fluxu ventris ca. xxij. fo. eo.
De constructione naturæ puerorum capi. xxij. eodem folio

Alfabar anij

De tussis accidere pueris ca. xxij. eodem fo.
De pruritu & pustulis & vstione accidentib. in radicibus coxar. adulescenti. causavrinæ acumi-
ne & eius salledine ca. xxv. eodẽ fo.
De animalib. & vermib. q̃ generantur in corpore puerorum ca. xxvi. fo. cxi.
De exitu umbilici ca. xxvij. fo. eo.
De crepatura ca. xxvij. eo. fo.
De lapide generato in vesicis puerorum capi. xxix. eodem fo.
De passione alacharche. i. grauitas motus capi. xxx. eodem fo.
Tractatus. xxvij. de senum regimine habet capi-
rula. x. eodem fo.
De declaratione regiminis senum ca. i. eodẽ fo.
Sequitur nunc descriptio cõplexionum senum ca. ij. eodem fo.
De fructib. eis cõferentib. ca. iij. eodem fo.
De cibis nō cõferentibus ca. iij. fo. cxij.
De vino & eorum cõpositiōe ca. v. fo. eodem
De balneo ca. vi. eodem fo.
De regimine ipsorum in aromatib. ca. viij. eo. fo.
De coitu senum ca. 8. eodem fo.
De regimine ipsor. quiete & ocio ca. 9. eodẽ fo.
De regimine perfecti senis de mō translationis ei. a cõsuetudine præcedenti ca. x. eodem fo.
Tractatus. xxvij. de podagræ seu iuncturaru dolo-
re habet capitula. xij. eodem fo.
De alnatras. i. podagra ca. i. eodem fo.
De podagra ca. ij. eodem fo.
De distinctione causar. alnatras ca. iij. fo. cxij.
De duricie iuncturarum ca. iij. fol. cxij.
De dolore coxæ ca. v. fo. cxv.
De dolore scie ca. vi. fol. eodem
De cautela a dolore iuncturarum capi. vij. fo. cxvij.
De dolore dorsi ca. viij. fo. eodem
De passione gibbositatis ca. ix. eodem fo.
De tortura venarum quæ dicitur al duali capi. x. fo. cxvij.
De passione elephantie ca. xi. fo. eodẽ
De passione venæ exeuntis ca. xij. eodem fo.
Tractatus. xxix. de generib. apostemat. & vul-
nerum in duas diuiditur sectiones: quarum prima de apostematibus partitur in triginta vnum capi-
rula eodem fo.
Sequitur de enumeratione generum apostematum capitulum. i. eodem fo.
De flegmone ca. ij. eodem fol.
De diuisione apostemat. q̃ dicuntur flegmationes ca. iij. eodem fol.
Sequitur nunc de apostematibus quæ dicuntur al-
demul ca. iij. fo. cxix.
De rubedine quæ dicitur alhanes. i. herisipila ca. v. fo. eodẽ
De igne perfico ca. vi. fo. cxx.
De erisipila inflatiua ca. viij. fo. eodem
De apostemate vuali ca. viij. eodem fo.
Sequitur de formica ca. ix. eodem fo.
De corrosione ca. x. eodem fo.
Sequitur nunc de apostemate quod fit in loco fle-
botomie ca. xi. fo. cxxi.

Sequitur nunc de malis apostematibus quæ dicun-
tur alcubam & alcoalat. i. genera antracis cap. xij. fo. eodem
Sequitur nunc de apostemate flegmatico capi. xij. eodem fo.
De apostemate quod nominatur inflatio capi. xij. fo. cxxij.
De duro apostemate ca. xv. fo. eodem
Sequitur de cancro ca. xvi. eodem fo.
De apostemate quod dicitur dubayla ca. xvij. eodem fo.
Sequitur nunc de apostemate qd dicitur almatha-
ba ca. xvij. fo. cxxij.
Sequitur nunc de apostematibus quæ dicuntur al-
sachar latine fistula ca. xix. fo. cxxij.
De apate quod dicitur hancodia ca. xx. fo. eodem
De passione quæ dicitur alcaraz ca. xxi. eodẽ fo.
De apate duro qd dicitur alsalcha latine lupia capitulum. xxij. eodem fo.
De passionibus quæ dicuntur hagadria id est glan-
dulis & scrophulis ca. xxij. eodẽ fo.
De alcoalib. i. verrucis ca. xxij. fo. cxxv.
De apate vngulæ qd dicitur alcahas ca. xxv. fo. eo.
Sequitur nunc de paruis apatibus q̃ dicuntur coadal capi. xxvi. eodem fo.
De corruptione extremitatum ex vehementia mul-
ti frigoris ca. xxvij. fo. eodem
De duris apatibus quæ fiunt in pedibus pueror. tempore frigoris ca. xxvij. eodẽ fo.
De apate contingente ex strictione calciamen toru ca. xxix. eodem fo.
De vulnere quod dicitur alhatra ca. xxx. eodẽ fo.
Sectio scda de apostematibus & vulneribus ac alijs periculosis extra corpus cõtingentibus capi-
rula habet. viij. fo. cxxvi.
De apatum periculosos: enumeratione extra corp. cõtingentium ca. i. eodẽ fo.
De vulneribus ca. ij. eodem fo.
De fractura ca. iij. fo. cxxvij.
De dislocatione ca. iij. fo. eodem
De casu ca. v. eodem fo.
De casu forti & periculoso ca. vi. eodem fo.
De casu vniuersaliter super toto corpore capi. vij. fo. cxxvij.
De vstione ca. viij. fo. eodẽ
Tractatus. xxx. duas habet sectiones: quarum prima est de medicinis mortiferis: & diuiditur in. liij. ca-
pitula eodem fo.
De medicinar. mortiferar. enucleatione capi. i. eodem fo.
De medicinis mortiferis ex mineralibus & primo de potu argenti viui ca. ij. eodem fol.
De linitioe corpis argenti viui ca. iij. eodẽ fol.
Sequitur nunc de potu almaric. i. litargiri ca. iij. eodem fo.
De potu alaspideg id est cerusæ capi. v. fol. cxxix.
Sequitur de potu ferruginis ferri aut ei. limatura capitulum. vi. fo. eodem
De potu sericon. i. stupij ca. vij. eodem fo.
De potu arzenici. i. generum vel gum. arsenici capitulum. viij. eodem fol.

Tabula

De potu caldis	ca. ix. eodē fo.	diuiditur in capitula. xxxiij.	eodem fo.
De potu gipsi pasci	ca. x. eo. fol.	De sumptione cantaridarum	ca. i. eodē. fol.
De potu zinzifur. i. cinobrij	ca. xi. eodem fo.	De potu aialis qd dicit alcatbar	ca. ij. fo. cxxxij.
De potu ziniar. i. floris cris	ca. xij. eo. fol.	De potu Salamandre	ca. iij. fo. eodem
De potu vitrioli & aluminis	ca. xij. eo. fol.	De potu raniculę aquaticę	ca. iij. eodē fo.
De potu aque saponis	ca. xij. eodē fo.	Sequitur de potu alcasas	ca. v. eodem fo.
De potu salis armoniaci	ca. xv. eo. fo.	De potu leporis marini	ca. vi. eodem fo.
De potu sulphuris	ca. xvi. eo. fol.	De potu castorei	ca. viij. eodem fo.
De potu ellebori albi	ca. xvij. eodem fol.	De potu stuphe	ca. viij. eodē fol.
De potu ellebori nigri	ca. xvij. eodem fo.	De potu fellis viperę	ca. ix. eodem fo.
De potu cataputię & titimalli & aliorū generū.	eodem fo.	De potu fellis leopardi	ca. x. fo. eodem
Capitulum. xix.	eodem fo.	De potu sudoris bestiarum	ca. xi. eodem fo.
De potu colloquinti	ca. xx. eodem fol.	De potu extremitatum caudę	ca. xij. eodē fo.
De sumptione cucu. asini	ca. xxi. eodē fo.	De potu sanguinis bouis	ca. xij. eodē fo.
De sumptione aldaned. i. caraputię solis	ca. xxi. fo. eo.	De lacte coagulato in stomacho	ca. xiiij. eo. fo.
De potu aloes agarici & aliorum laxatiuorum	eodem fo.	De comestione alicuius assari qd ster coopertum	ca. xv. eodem fo.
capitulum. xxij.	eodem fo.	cū fuit calidum	ca. xvi. eodem fo.
De potu granorū alhal	ca. xxij. eodē folio	De comestione pisciū assatorū frigidiorū	ca. xvi. eodem folio
De sumptione alundex arthaniche & aluf capi.	ca. xxij. fo. cxxx.	De sumptione lactis corrupti	ca. xvij. eodem fo.
De potu alsumegen. i. hermōdactiloy capi. xxv	eodem folio	De morfu viperę & serpentis	ca. xvij. eodē fo.
De sumptione cepesquille	ca. xxvi. eodem folio	De morfu viperę specialiter	ca. xix. fo. cxxxij.
De sumptione altasi. i. oleādrī	ca. xxvij. eodē fo.	Punctura scorpionum	ca. xx. fo. eodem
De sumptione sileleos	ca. xxvij. eodem folio	De punctura scorpionis marini dicta iractina	ca. xxi. eodem fo.
De sumptione affacan	ca. xxix. eodē fo.	De punctura algrata	ca. xxij. eodē fo.
De sumptione quę dicit altentorū id est necans	ca. xxx. eodem folio	De punctura scorpionis quę dicitur alhatrabay	ca. xxij. eodem fo.
muscas	ca. xxx. eodem folio	De morfu rutellę	ca. xxiiij. eodē fo.
De sumptione herbę quę dissoluit epar. & gręce	ca. xxxi. eodē fo.	De morfu alfarī	ca. xxv. fo. cxxxij.
dicitur chimandos	ca. xxxi. eodē fo.	De morfu malę araneę	ca. xxvi. eodē fol.
De sumptione rutę siluestris	ca. xxxij. eodē fol.	De morfu reptilium	ca. xxvij. eodē fo.
De sumptione alcamasir. i. semen simile semini ni	ca. xxxij. eodem folio	De morfu altarca	ca. xxvij. eodem fo.
gelle in sua figura & est pingue & dulce capi.	ca. xxxij. eodem folio	De morfu vespę apis & formicę	ca. xxx. eo. fo.
De sumptione alzmiz. i. nigelle	ca. xxxiiij. eo. fo.	De morfu canis rabidi	ca. xxx. eodem fo.
De sumptione feminis vrtice	ca. xxxv. eo. fol.	De morfu hominis & canis nō rabiosi & aialis qd	ca. xxxi. fo. cxxxv
De sumptione achalos siluestris	ca. xxxvi. eo. fo.	dicuntur alsalaa almāris	ca. xxxi. fo. cxxxv
De transglutitione carozalraub. i. herbę spicę.	ca. xxxvij. eodem folio	De morfu leonis leopardi & alpahad	ca. xxxij. folio. eodem
Sequitur de sumptione albis	ca. 38. eodem folio	De morfu muris & alfanor & similitum	ca. xxxij. eodem folio
De sumptione alfos vel aldolia. i. arboreis	ca. xxxix. eodem fol.	Tractatus. xxxi. qui est de passionib⁹ qd sunt extra	ca. xxxij. eodem folio
De sumptione aldadi	ca. xl. eodem fol.	corpus: diuiditur etiā in duas sectiōes: quarū pri-	
De sumptione cassię	ca. xli. fo. cxxxj.	ma in se vndecim capitula cōprehēdit	
De sumptione anacardi	ca. xliij. fo. eodē	De passionū enumerationē quę sunt extra corpus	
De potu croci	ca. xliij. eodem folio	capituli. i. eodem fo.	
De potu coriandri in excessiua quantitate	ca. xliij. eodem fo.	De lepra quę dicitur algedas ca. ij. quod diuiditur	
De potu solani quod est plurium generū	ca. xlv. eodem folio	in quatuor pticulas: quarū prima est de leprę cau-	
Sequitur de potu psilij	ca. xlv. eodē folio	sa & generalioribus signis	
De potu feminis iusquiami in quantitate offendere	ca. xlv. eodem folio	De signis scdm modum diffinitionis & diffinitionis	
capitulum. 47. eodem folio		particula secunda secundi capituli eodem fo.	
De potu alscaram	ca. xlv. eodem fol.	De diuersitate manifestatiōis leprę iuxta tempo-	
De potu mandragorę	ca. xlix. eodem folio	rum diuersitatē in quibus accessit vir ad mulierē	
De opio cum vino	ca. l. eodem folio	menstruatā sequitur particula tertia secūdi capituli	
De potu nucis mache	ca. li. eodem fo.	eodem fo.	
De comestione fungorū mortiferorū	ca. liij. eo. fol.	De curatiōe leprę particula quarta capituli secūdi	
De comestione fungorum	ca. liij. eodē fo.	di fo. cxxxvi.	
De comestione medullarū fructuū	ca. liij. eo. fo.	De morphea	ca. liij. fo. cxxxvij.
Sequitur sectio secūda de mortiferis animalū quę		De albaras	ca. liij. fo. eodem
		De pruritu	ca. v. fo. cxxxvij.
		De scabie	ca. vi. eodē fo.

Alfahar auij

De alcoab. i. vlcere	ca. vij. fo. cxxxix	De effimera contingente ex anxietate & tristitia	ca. vi. eodē fo.
De egritudine quę dicitur alfara	ca. 8. eodē fo.	De effimera cōtingente ex excessu fatigatiōis cor-	ca. vij. eodem fo.
De egritudine alhahaff	ca. ix. fo. cxi	poris	ca. vij. eodem fo.
Capitulum. x. qd in se habet particulas. xiiij. quarū	fol. eo.	De effimera cōtingente ex frequēti ieiunio	ca. vij. eodem folio
prima est de variolis in se	fol. eo.	De effimera contingente ex longa retentione sitis	ca. x. eodem folio
De regimine omnium pertinentiarū huius egritudinis	eodem fo.	De effimera cōtingente ex cibis & potibus	ca. xi. eodem folio
De cautela huius egritudinis antequā appareat & eius prohibitiōe post exitum eius particula tertia	eodem folio	De effimera cōtingente ex multa comestione	ca. xij. eodem folio
De prouisione & cautela erga mēbra quę solent offendi ab hac egritudine & priō erga oculos particula quarta. fo. cxi.		De effimera cōtingente ex vnica comestione	ca. xiiij. eodem folio
De prouisione & cautela erga guttur & os particula quinta fo. eodem		De effimera cōtingente ex cruditate humoris qui dicitur cachufa. ca. xv. eodem fol.	
De prouisione apud iuncturas sequitur particula sexta eodem folio		De effimera cōtingente ex apostemate magno	ca. xvi. eodē fo.
De cautela erga nasum & aurē parti. vij. eodē fol.		De effimera consequēte ex alijs apatibus factis in reliquis membris corporis	ca. xvij. eodē fo.
De cautela a dolore pedū parti. viij. eodem folio.		De effimera cōsequēte ex dolore aliquorū mēbro-	rum vt epatis splenis vesicę diafragmatis cerebri pulmonis & similitum
De alijs quę maturant algidri post exitū particula nona fo. cxiij		ca. xvij. eo. fo.	
De his quę excitant algidri particula decima folio eodem		De effimera consequēte ex reumate vel catarro	capitulum. xix. eodem folio
De hijs quę delent maculas algidri particula vni-		Incipit sectio tertia vltimi tractatus qd habet ca. v. quorū primū est de febre qd fit i mēbris solidis qd dicitur ethica. i. febris alcat. i. ossium debul prisis qd nominatur passio sicca	ca. v. eodē fo.
decima eodem folio		De prisi accidente cū febre ethica	ca. ij. eodē fo.
De dieta huic egritudini competenti	ca. xxi. eodem folio	De curatione ethice	ca. iij. fo. cxlviij
duodecima eodem folio		De curatiōe prisis absq; calore	ca. iij. fo. cl
De regimine naturę algidri particula decimater-		De febre ethica composita	ca. v. fo. cli.
tia eodem folio		Sectio quarta vltimi tractatus de febribus humo-	
Sequitur nunc de passione alhasba	ca. xi. eo. fo.	ralib⁹ putridis habet. vij. ca. principalia: quorum primū est de febre humoralī putrida in se & ei⁹ causis & signis	
Sequitur sectio secunda		Sequitur de febre qd gñat ex sanguine & habet in se quatuor particulas: quarum prima est de eius diu-	
Tractatus. xxxi. qui cōtinet in se capitula. xv. quo-		sione differētijs & signis	fo. cli.
rum primū est de fustigatione	eodem fo.	De febre qd dicit alrebucha alsinocha parti. iij. fo. eo	
De passione alues & debilan	ca. ij. fo. cxiij	De febre cōtinua. i. sinocho	parti. iij. eodē fo.
De corruptione doloris	ca. iij. fo. eodem	Sequitur de febre pestilēciali	parti. iij. fo. cliij
De cōseruādo corpe hūano mortuo	ca. iij. eo. fo.	Capitulum tertiū de febre ex co. ru. gñata quod di-	
De tumore & pruritu digitorū tempore frigoris	ca. iij. eo. fo.	uiditur in tres particulas: quarum prima est de fe-	
capitulum. v. eodem fo.		bre vrēte. i. caufonide	fo. eo.
De passionib⁹ cōtingētib⁹ vngulis	ca. vi. eo. fo.	Sequitur particula secunda de febre tertiana cōti-	
De scissura plantarū pedum	ca. vij. eodē fo.	nua simplici & etiā interpolata	fo. cliij
De passione aluase	ca. viij. eodem fo.	De fe. tertiana duplici	parti. iij. fo. clv
De sudoris abundantia	ca. ix. eodē fo.	Cap. iij. de fe. cotidiana qd gñat ex putredie fleg	
De priuatione sudoris	ca. x. fo. cxiij	Cap. v. de fe. qrtana & alijs fe. ha (matis. fol. eo.	
De lassitudine	ca. xi. fo. eodē	bet tres pticulas: qd est priā hęc sequens	fo. clviij
De dolore	ca. xij. eodem fol.	De fe. qd gñat ex flegmate vitreo	parti. iij. fo. clviij
De passione bouina	ca. xij. fo. cxiij	De fe. cōposita ex flegmate vitreo & co. ru. vsta.	
De vulnerib⁹ & apatib⁹	ca. xiiij. fo. eodem	Capi. vi. de fe. cōpositis sequitur (par. iij. fo. eodē	
De passione flux⁹ sanguis a qd cūq; locoq; c. xv. fo. eo		nunc capitulum vnicū eodē fo.	
Incipit tractat⁹. xxxij. & vltim⁹ hui⁹ libri qui tra-		De febribus cōcantibus alias egritudines	ca. vij. & vltimū vltimi tractatus totiusq; libri
ctat de febrib⁹ & diuiditur in. iij. sectiōes: quarū			fo. clix
prima vnicū comprehendit capitulum: quod est de			
febre in generali	eodem folio		
Sectio secunda habet. xix. capitula: quorum pri-			
mū est de febre effimera ex calore solis cōtingēte			
vel venenis vel ex diuturna mora in aere balnei.			
eodem folio			
De effimera contingente ex magno frigore	ca. ij. folio. cxi.		
De fe. effi. ex ebullitiōe i aquā frigidā	ca. iij. eo. fo.		
De effimera exulso balnei dimissione	ca. iij. eo. fo.		
eodem folio			
De effimera ex ira & superbia	ca. v. eodē fo.		

Aliafara
ram.

INCIPIT THEORICA ALSA-
harai, quæ diuiditur in sede-
cim tractatus.

TRACTATVS PRIMVS
diuidit in quatuor capitula,
Capitulum I.

Medici-
ne itatio

medicæ
diuifio

medicæ
theorice
fectio
Virtutes
naturales
in sex di-
uiduntur
partes

Plato
Elemētū
Hanczar

Eftecos
Gal.
Elemētū
simplex
cōpositū
Elementa
simplicia
quatuor
Cōposita
elementa
Creaturæ
vniuerſæ
hui⁹ mun-
di inferio-
ris ex ele-
mētis cre-
atæ sunt.

INIS INTENTI
onis medicinæ est in
ſanis ſanitatē cōſer-
uandi ſpeculatio, ip-
ſamq; ægrotis iux-
ta eorum priſtinā
virtutē & ſanitatē
reſtituendi. Diuidit
autē medicina in du-
as partes in Theori-
cam & Practicam.

Theorica vero in tres diuidit, vna quarum eſt
virtutū naturalium cognitio. Scdā cognitio ſpi-
rituum. Tertia vero cognitio operationū. Virtu-
tes vero naturales in ſex partes diuidunt, in ele-
menta ſimplicia, cōpoſita, cōplexiōes, humo-
res, virtutes, & ſpiritus. Sed qm̄ infimus mun-
dus cū eius creaturis animalia. ſ. rationalia &
non rationalia, plantæ atq; mineralia oīa crea-
ta ſunt ex elementis eorū, ideo naturas & mo-
dos primo determinabimus. Inq; Plato elemē-
tum ſimplex eſt materia carēs qualitate, & hoc
eſt q arabice dicit Hanczar, ſed cū recepit q̄li-
tatē factū eſt elementū cōpoſitū q in ipſa lin-
gua dicit eſtecos. Et Gal. quidē dixit elementū
ſimplex eſt materia ſine qualitate, cōpoſitū ve-
ro materia cū qualitate. Elementa vero ſimpli-
cia in quibus conſiſtit fundamentū ſunt qua-
tuor. ſ. caliditas, frigiditas, ſiccitas, & humiditas.
Elemēta cōpoſita ſunt, ignis, aer, aqua, &
terra. Ignis calidus & ſiccus, aer calidus & hu-
midus, aqua frigida & humida, terra frigida
& ſicca. Vniuerſe autē creaturæ huius infimi
mundi lapides. ſ. mineralia, plantæ, animalia ra-
tionalia & non rationalia & oīa quæ ſub circulo
lunæ ſunt, creatæ ſunt ex hijs quatuor elemētis
& qm̄ vniunt ipſa quatuor in vno corpore cū
equalitate dicit equalis cōplexio, qm̄ vero ſine
equalitate vniunt, dicit transgrediens equali-
tatem, & ob hanc cauſam reſultat diuerſifica-
tio ſpecierū, colorū, figurarū & diſpoſitionū
quæ diſſimulant ad inuicē ſcdm̄ declinatōem
cōplexionis cōpoſitæ ab equalitate ex augmen-
to aliquorū elementorū adinuicē & diminuti-
one aliquorū adinuicē, & hoc quidem vſq; in
infinitū. Verbi gratia, ſi vouerimus cōpone-
re plura corpora ex quatuor rebus. ſ. ex terra

alba, & terra nigra, rubea & viridi, qm̄ vouerit
mus ex his equalē corpus in ſui quantitate cō-
ponere de qualibet ſumemus equalitē, q ſi vo-
luerimus illud corpus albū eſſe, plus de alba ter-
ra cōmiſcebimus. Si vero nigrum vouerimus
apponemus plus de nigra, ſic quoq; addendo
& diminuendo cōponent ex hijs corpora infi-
nita, hoc modo creator excelsus vniuerſas cre-
aturas creauit ex elementis ſue ſapientie ſubtri-
litate cuius nomen ſit benedictum, & imperi-
um exaltatum.

Creator
excelsus

Caput. II.

Cōplexiones ſunt nouę, quatuor ſim-
plices, & quatuor cōpoſitæ, vna vero
æqualis. Simplices ſunt calidū, ſiccū,
frigidū, & humidū, cōpoſitę vero vt calidū &
humidū, calidū & ſiccū, frigidū & humidū, fri-
gidū & ſiccū. Aequalis autē tribus modis di-
citur, equalis qualitate, equalis quantitate, &
equalis in ſua ſpecie. Cōplexio vero præ ceteris
animalibus, mineralibus & plantis equalis eſt
humana cōpoſitio. Modus autē equalis cōple-
xionis eſt q ſit equalis in cōplexione & diſpo-
ſitione membrorū & ſue oēs operationes, na-
turales & animales tēperato modo perſiſtant,
vt ſit mediocris inter mollē & durū, pingū &
macilentū, ſollicitū & pigrū, magnanīmū & ti-
midū, & ſit eius modus in cibo & potu cū eq̄-
litate, cib⁹ vero digeratur equali modo in ſuo
ſtomacho, epate, venis & reliquis membris, pi-
lus vero eius medius inter lenem & aſperū. Co-
lor autē inter albū & ruberū, & vniuerſaliter cō-
plexio equalis eſt illa quę media eſt in omnib⁹
ſuis mēbris & cōditionibus in cōplexiōe ipſo-
rum, cōplexio vero quę magis tēperata eſt q̄
cetera mēbra eſt cōplexio cutis interioris, Me-
dici quoq; appellauerūt inequalē cōplexiōē
maliciā cōplexionis ſiue in vno mēbro ſiue in
toto corpore. Aequalis vero cōplexio mēbri
eſt quod ſanū ſit, nec aliquid leſiōis ſit, q ſi i eo
dolor extiterit, tunc malicia cōplexionis ipſum
occupauit. Cōplexio etatū hoīs vltra quadru-
plicitē diuidat. Prima eſt etas puericie. Scdā
etas eſt iuuentutis. Tertia etas ſenectutis, vlti-
ma etas vero canicie. Aetas puericie eſt anni
in quibus augmentū corpis perſicit, quorum
terminatio vt in pluribus ſit in. xx. anno, cui⁹
cōplexio eſt calida et humida. Aetas iuuentutis
a. xx. anno & vſq; ad. xl. in quibus ſua virtute
& robore corpus perſiſtit, cuius cōplexio calida
& ſicca eſt. Aetas ſenectutis eſt anni in qui-
bus corpus decreſcit in omnib⁹ eius naturis &
modis quorū terminatio eſt in. lx. anno & cō-
plexio eius frigida & ſicca eſt. Aetas vero cani-
cie eſt anni in quibus ſam debilitas virtutis et

Cōplexi-
ones ſunt
nouę

cōplexio
dicit eq̄-
lis tribus
modis
cōplexio
humana
magis eq̄-
lis
Modus
equalis
cōplexio-
nis

Cutis in-
terior eſt
mēbrum
magis tē-
peratum
alijs

cōplexio
nec hoīs
etatiū
ſunt qua-
tuor
Eas pue-
ricie
Eas iuue-
tutis

Eas ſene-
ctutis

Eas cani-
cie

Humor
domini
qui liber
gratis

defectio nature manifestant, quorū spaciū est
a. lx. anno vsq; ad terminationē suę vitę. Cui⁹
cōplexio in fine frigiditatis & siccitatis est, hu-
miditas namq; quę in eis est, non nisi ex super-
fluitatibus accidentalibus frigidis & putridis.
Aetas pueritię existit in augmēto & dominio
sanguinis. Aetas iuuentutis in dominio colere
rubea p̄sistit. Senectus quoq; in dominio me-
lancolice. Caniciei vero in dominio flegmatis.

De Cōplexione tempore anni. Cap. III.

cōplexio
veris
Aestatis
Autumni
Yemis
cōplexio
veris
Septētri-
onalis
Meridio-
nalis
Occidē-
tis
Oriē-
talis
Locorū
cōplexio
nes

Complexio veris tēperata et equalis est
apud illum, cuius cōplexio equalis &
tempata est. Cōplexio estatis calida &
sicca est vt plurimū, cōplexio autumnī frigida
& sicca vt in pluribus, cōplexio vero hyemis
frigida & humida vt in pluribus. Cōplexiōes
ventorū vero. iiii. sunt. Septentrionalis frigidus
& siccus. Meridionalis calidus & humidus.
Occidentalī frigidus & humidus. Orientalis
vero calidus & siccus. Quę circūdata sunt mō-
tibus a parte meridiei frigida sunt, a parte autē
septentrionis calida, circūdata vero a mare ex
parte septentrionis frigida & sicca sunt, a par-
te vero meridiei calida & hūida, terra vero pe-
trofa & saxosa calida & sicca est, mollis vero
& frigida & humida.

Humores ex quib⁹ fundamentū corporis
existit quatuor sunt. Cap. IIII.

Humorū
generatio
& eorū na-
tura qui-
busq; lo-
cis situan-
tur & eo-
rundē in-
uamenta
Sanguis

Et quia elementa simplicita sunt quatuor
& quę ex ipsis cōponunt quatuor et ex
eis efficiunt & cōponunt plantę & nu-
trimenta existunt & humores qui generant ex
nutrimentis quatuor, qui sunt colera rub. nig.
flegma & sanguis, nam quod erit de cibo ad
elementū terrę generabit ex eo colera nig. q; ve-
ro ex eo declinauerit ad elementū ignis gnabit
ex eo colera rub. & q; ad elementū aque gene-
rabitur ex eo flegma, q; autē ad elementum ae-
ris declinauerit generat ex eo sanguis. Sanguis
autē calidus & humidus est cū equalitate sapor
eius dulcis, color vero rubeus, & est substantię
mollis, & odoris foetidi. Cuius origo est ab e-
pate situs eius in venis ab epate procedentibus
ad alia mēbra. Dominiū vero eius in toto cor-
pore est, & eius inuamentū est vitā humanā
sustentādi in eo em virtus vitalis fundat. Fleg-
ma vero frigidū & humidū est, cuius sapor in-
sapidus, color albus, substantia viscosa, odor
foetidus, situs in pulmōe atq; dominiū, neq; in
pectore & iuncturis. Quidā vero dicūt ipm
locū propriū in corpore nō habere. Colera ve-

Virt⁹ ei⁹
seu domi-
nium
Flegma

Colera
rubea

ro rubea calida & sicca est cū equalitate, cuius
origo in epate, situs in felle, sapor amarus, co-
lor ad citrinitatē declinat, inuamentū quoq; di-
gerendi cibū in stomacho & epate & supflui-
tates expellendi, & venas mundificandi a sordi-
tie & oppilatione. Colera vero nig. frigida est
& sicca cū equalitate, cuius sapor acetosus, o-
dor bonus, substantia grossa, situs in splene, do-
minium vero circa renes.

Quorū vnus est mundus & purus &
purpureus a ceterorū humorū mixtu-
one p̄ferutatus ne habet cōplexionē
in qua excedat. Origō vero eius est
a corde procedens, inde per subtiles venas, et in
cuius pinguedine calor naturalis & eius nutri-
mentū cōsistit. Alter vero est mixtus cū coleris
& flegmate quę sunt in venis tranquillis ab e-
pate procedentibus, hę sunt venę in quibus cō-
sistit flebotomia, sicut vena dicta albasalē q;
est vena cordis, & vena quę dicit alachal, quę
est vena epatis, & quę dicit alcesal, quę est ve-
na capitis, quę dicit alfasen, quę est vena pedis
in quibus oīm mēbrozū nutrimentū sit, huius
autē sanguis qui existit in venis tranquillis. Alius
est in quo aliquid aliorū humorū abundat, &
tunc ab illis denominet, qm si abundauerit in
ipso flegma apparebit eius substantia in flebo-
tomia declinans ad albedinē. Si vero colera ru-
bea in ipso abundauerit apparebit in ipso sub-
tilis aquositas quę significat supfluitates esse
in epate & multos humores in venis. Si vero
abundauerit in eo colera nig. apparebit sanguis
turbidus & niger. Alter vero est sanguis equa-
lis sui natura & substantia bonus, calidus & hu-
midus cū tēperamento non autē in excessu.

Colera vero rubea in quinq; mo-
dos diuiditur.

Quorū primus est colera naturalis co-
co similis, cuius origo in felle est natu-
raliter, accidētaliter vero in toto cor-
pore. Scđus est quę similis est vi-
tello oui, cuius origo est in stomacho naturali-
ter, accidentaliter vero in aliqua parte corporis.
Tertius est alia citrina quę similis est citro,
cuius origo similiter in stomacho naturaliter est
in corpore vero accidentaliter. Quartus vero
modus est quę similis flori gris quę generat
ex hūorib⁹ adustis, q̄prop̄ ceteris calidior &
molestior est. Quintus autē modus est quę si-
milis sit colori foliorū radis, & hęc est etiā
vita et acutior q̄ eruginosa cuius origo in sto-
macho & epate accidentaliter est.

Flegma quoq; in quinq; similiter
modos diuiditur.

Sanguis
duplex

Pabulum
caloris na-
turalis

Vene
phleboro
mande
Afs Me-
diana
Epatica
Cephalo-
ca
Saphena
Alius san-
guinis mo-
dos

Sanguis
equalis

Colera
citrina
q̄si crocea
vitellina

Col. citri-
na citro
similis
Eruginosa

prassina

Flegma
dulce

Hyppo.
Galenus
Flegma
insipidū
Flegma
falsum
acetosum

Vitreum

Melāco.
naturalis

Col. ni.
adusta ex
col. rub.

Col. ni.
adusta ex
adustione
flegmatis

Signum
naturalis
melāco.
Humidi-
tates si
quatuor.
Nomen
nō habēs
Ros
Cambii
Gluren

Quatuor
membra
principa-
lia

Quorū vnus est dulcis parū ad calidita-
tem & hūiditatē declinās & hoc fleg-
ma est naturale, qm natura ex eo ma-
gis nutrit. Ypoc. vero & Gal. dixe-
runt esse flegma naturale saporis insipidi et est
frigidū & humidū i excessu. Scđus modus est
falsū q; est multū calidū & lene, generat autē
in corporibus sanguineis cuius nutrimentū in
corpe minus est q; dulcis. Tertius est acetosum
q; est frigidū et siccū, generat quoq; i mēbris
& stomacho & in corpibus pauci sanguinis
in sanguinē difficilis est, & parū de eo corpus
nutrit. Quartus est q; similis vitro & discer-
nit suo colore & grossitie, & est declinans ad
acetositatē et peior alijs propter sui frigiditatē
& siccitatē, a cuius molestia natura non potest
euadere & multū offendit membra, qm si fue-
rit in locis artis generat dolores fortissimos, si
cuti dolorē renum & colon & spinalis dorfi
& similitum.

Colera vero nigra in quinq; di-
uiditur modos.

Quorū vnus est naturalis quę est tur-
bulētia sanguinis & eius feces, cuius
origo in splene naturaliter est, in cor-
de vero p̄ accidēs. Scđus est quę
generat ex vitione col. rub. & hic est molesti-
or alijs calidior acutior & siccior naturalis. O-
rigo vero eius in corde accidētaliter est. Tertius
est col. nig. quę generat ex adustione flegma-
tis, & origo eius in corde accidētaliter est. Quar-
tus modus est col. nig. quę generat ex vitione
sanguinis, cuius origo in corde accidētaliter est.
Quintus vero modus col. nig. est quę generat
ex vitione col. nig. naturalis, origo in corde ac-
cidētaliter existit. Signū autē naturalis ē q; qn ca-
dit in terrā ad modū aceti ebullit, hęc vere natu-
ralis est. Sunt autē in corpe quatuor species hu-
miditātū quę exeunt cū flebotomia, & cōpo-
site sunt ex humorib⁹. Prima est hūiditas quę
est fundamentū corporis. Scđa species est quę p̄
membra diffundit & similis rori. Tertia ve-
ro est humiditas quę in substantia partiū mē-
brozū inuenit in locis vacijs. Quarta vero hu-
miditas p̄ q; fiunt membrozū cōiunctiōes cū
sibi p̄pinqs, & hęc est illa ex cuius priuatione
priuatur vita corporis eiusq; virtus deficit &
compositio corrumpitur.

TRACTATVS SECVNDVS DE
membris. Cap. vnicū.

Membra principalia in qbus est cor-
poris cōsistentia sunt quatuor. sc. cere-
brū, cor, epar, & testiculi. Principalia

us autē et nobilitas hīs in pmanētia vitę est ipm
cerebrū, post ipsum vero cor, postea epar, &
postea testiculi. Probatio autē huius est qm si
accidat apostēma in cerebro, subito vita eius
diruit & repante morit. Si vero accidēt hęc
cordi possibile est aliq̄ntulo viuere, sed postea
morit. Epate vero si hoc accidat pmanet vita
hoīs longo tpe & possibile est sanari. Si vero
in testiculis diu viuet et etiā amputent penitus,
his vero quatuor predictis mēbris suorū p̄e-
nobilitate alijs, alia mēbra deseruiunt, qm cere-
bro deseruiunt nerui & ex eo sensus & motus
administrant corpi. Cordi vero deseruiunt ve-
ne pulsantes & ab eo procedit vita. Epate vero
deseruiunt vene tranquille & ab eo corporis nutri-
mentū pcedit. Testiculis quoq; deseruiunt vasa
seminis & in eis cōseruatio creatiōis masculini
& feminini sexus consistit. Membra simplicita
sunt membra cōsimilia partiū quę ex quatuor
humoribus generant, vt sunt ossa, cartilagine
vel ligamenta, nerui, lacerti, vene pulsantes, &
vene tranquille, caro, pinguedo, & corde, & di-
cunt cōsimilia pibus qm si separaret aliq̄ pars
de aliquo istorū erit illa pars cōsimilis toti, &
suo nomine denominabit, & dicunt hęc mem-
bra fundamēta. p̄pinqa corporis q; corpus ex
eis cōponit. Membra vero instrumēta sunt
quę ex mēbris simplicibus cōponunt vt man⁹
pedes, epar, stomachus, bursa, & similia, hęc em
sunt instrumēta corporis & quodlibet istorū mē-
brozū cōpositum est ex duobus necessario, q;
si non erit cōpositū ex simplici.

TRACTATVS TERTIVS DE
virtutibus & spiritibus. Ca. I.

Virtutes sunt tres, est virtus animalis,
cuius origo est in cerebro, virtus vi-
talis, cuius origo est in corde, & virt⁹
naturalis, cuius origo est in epate. Virtus ani-
malis diuidit in tres. Nam alia est virtus guber-
natiua, alia motiua voluntarie, alia sensitiua.
Virtus autē gubernatiua diuidit in tres. sc. in vir-
tutē imaginatiuā, rationalē, & memoratiuā.
Motiua virtus voluntarie est illa quę mouet
membra quę mouent volūtarię, ambulatio pe-
dum, & tractatio manuū, & reuolutio oculo-
rum, nec aliq̄ mēbrozū motus voluntarij nisi
p̄ lacertū in quo est neruus mouēs illud mem-
brum, est autē virtus motus voluntarij a cere-
bro, pcedēs ad medullā spinalis dorfi, & ab ea
ad neruos & lacertos q; mouent mēbra motu
voluntario, diuersificant autē lacerti & nerui in
sua specie scđm virtutē membrozū quę p̄ eos
mouent, dicitur autē motus manus tractatio,
a ij.

Cerebrū
Cor
Epar
Testiculi

Membra
deseruien-
tia

Membra
simplicita

Membra
instrumē-
talia.

Virtutes
tres
Virtus
animalis di-
uiditur in
gubernati-
uā moti-
uā sensiti-
uā.
Guberna-
tiua diui-
ditur in
Imagina-
tiuā rōna-
lem me-
moratiuā
Motiua
virt⁹ vo-
luntarie
Virtus
mot⁹ vo-
luntarij a
cerebro
procedit

Species
virtutis
sensitivae.
f. sunt. f.
Sensus
visus.

Auditus

Odoratus

Gustus

Tactus
Species
virtutis
animalis
duae
f. activa
& passiva

Spes vir-
tutis natu-
ralis sunt
sex

Virtus ge-
nerativa
alteratio

Immura-
tio

virtus aug-
mentativa
Alteratio
uavirtus.

Operatio
nū duae
species
Simplex
Composita
operatio

Tres spi-
ritus spes

motus vero pedum ambulatio, & alij secundum hunc modum. Species autem virtutis sensitivae. v. sunt. f. Sensus tactus, sensus visus, auditus, odoratus, & gustus, magis vero subtilis inter sensus est sensus visus, cuius obiectum est ignis & sibi con- similis sicut lux. Natura vero oculi frigida est & sicca, dico autem humidam tunicam tamen, sed ipse oculus declinat ad tenuitatem subtilis caliditatis. Post subtilitatem sensus visus est auditus, cuius obiectum est aer ipsa vero auris frigida & sicca est. Post subtilitatem auditus est sensus odoratus, cuius obiectum est fumus, g. f. est inter aqua & terra & ceteri odores ipse vero nasus frigidus est & siccus, post istum vero est gustus, & eius obiectum est aqua & terra, sed grossior inter sen- sus est tactus, cuius obiectum est terra. Species virtutis animalis sunt activa & passiva. Acti- va est p. q. extendunt & contrahunt cor & ve- ne pulsatiles. Passiva vero est p. q. fit ira ex- dens temperamentum & furor et appetitus victo- rie, hoc autem non solum a virtute animalis volun- tatis fit, ira enim causatur ex cordis caliditate & ei- siccitate. Contrarium vero huius significat eius frigiditatem & humiditatem. Species autem virtutis naturalis sunt sex. Nam alie administrant, aliae vero quibus administrantur, & sunt virtus generativa, augmentativa alterativa, retentiva, & expul- siva. Virtus generativa duas continet species, al- terationem & immutationem, alteratio est deco- ctio seminis donec ei conveniat immutatio, cum eo quod sibi convenit de sanguine, deinde resultat immutatio. Immutatio autem. v. continet virtutes quae sunt similitudo, situs, foramina, grossities & planitudo. Virtus autem augmentativa est quae membra in longitudine latitudine & profundita- te extendit. Alterativa quoque virtus duo conti- net. f. alterationem praeter similitudinem sicut alte- rationem de nutrimento in corpus, haec autem in vir- tute generativa reperitur, & alterationem ad viam similitudinis quae quidem est in virtute mutare nu- trimentum ad corpus. Operationum duae sunt spe- cies, simplex & composita. Simplex est quae ex vna quatuor virtutum resultat quae sunt appeti- tiva, retentiva, digestiva, & expulsiua. Compo- sita vero est quae ex duabus aut pluribus virtu- tibus resultat, sicut appetitus qui ex virtute sen- sitiva & naturali resultat. Discursus vero nu- trimenti per membra fit cum virtute attractiva & virtute expulsiua, quoniam membrum quod nutritur eius nutrimentum fit ex eo quod ad ipsum repulsum est ab alijs membris & ex eo quod ipsum sibi attrahit. Tres sunt species spirituum. f. spiritus animalis vitalis & naturalis. Et dicimus quod cor- duas habet cellulas dexteram & sinistram. Dex- tera est locus sanguinis, sinistra vero locus spi-

ritus. Spiritus autem magis est in venis cordis quam sanguis. Sanguis autem magis est in vena epatis quam spiritus. Spiritus autem vitalis procedit a corde per arterias quae deferuntur vitali virtu- ti ipsum transmittit ipsam per eas toti corpori ut vivat. Spiritus animalis oritur a cerebris cau- sa vitalis spiritus deinde vero transmittit ab eo nervos qui & ipsi virtuti animali deferuntur, per eos namque transmittuntur corpori sensus & motus. Spiritus naturalis oritur in epate & effunditur per venas tranquillas quae virtuti na- turali deferuntur, per eas namque pervenit sibi nutrimentum & ab eo ad membra transmittitur.

De complexione qua virtutes natura- les operationes suas operantur. Cap. II.

Operatio virtutis animalis quae virtus rationalis est, cum complexione calida & sicca operantur. Operatio virtutis vitalis cum complexione calida & sicca. Opera- tio autem generativae quae est in matrice complexio calida & humida fit, operatio virtutis augmen- tativae, complexio calida & humida, operatio vir- tutis attractivae, complexio calida & sicca, ope- ratio virtutis retentivae complexio frigida & sicca, operatio vero virtutis expulsiuae cum co- plexione frigida & humida. Memorandum itaque fecimus de his rebus naturalibus sub co- pendio, quoniam non fuit nostrae intentionis in hac introductione de quolibet istorum determi- nare complete ut non incideremus in prolixitatem ultra quam nostri fuerit intenti, haec vero radi- ces multum conferre poterunt rudibus ut stude- ant in ipsis, quia ad alia intelligenda eos iuvabunt. Libri vero introductorii plures sunt sci- licet liber introductorius Hanen. & liber intro- ductorius Rasis, & liber introductorius ben Algezar, & liber introductorius Gal. & liber introductorius Asahac ben amran, notus qui dicitur Kerhab Aluazha, hi omnes completi & uti- les sunt illis qui amplius cupiunt videre.

TRACTATUS QUARTUS DE

Anatomia membrorum ipsorumque iuvamento. Cap. I.

Iuvamentum est osseum quoniam per ea corporis par- tes confirmant sibi invicem sicut fundamen- ta super quibus edificantur edificia, ut sunt iuncturae ossa, spinalis dorsus, ad omnia membra quae edificia sunt super eis, & haec facta sunt ad modum edificij navis universaler sup ligno quod est de subter. Fuerunt autem posita ossa sepata ut allevient corpori omnes motus sibi convenientes iux- ta placitum, & posita fuerunt in extremitatibus ossium additiones, & in quibusdam profun- da loca in quae huiusmodi additiones intrant,

Spiritus vi-
talis

Animalis

naturalis

Trium vir-
tutum ope-
rationes

Librorum
introduc-
toriorum
auctores

Ossium iu-
vamenta

Quare v-
ni os sine
reliquo mo-
veri possit
Ossa ad
diversas
partes mo-
ventur.

Lacertus

Corda

numerus
osseum toti
us corporis

Alcatin
Hagit
alhavins.
alhosos
Thorax
alrachura

Mestral

alfachrin
akartia.

lacertis co-
positio.

Facta sunt autem secundum hanc dispositionem ut alij moveri possint praeter reliqua. Postmodum vero colligata sunt ossa ad invicem nervis per quos ipsis ossibus sensus & motus administrantur ut moveri possint ad diversas partes, ipsa enim non habent virtutem movendi per se, sed moventur pas- sive modo postquam commiscantur carni & ligamen- tis, & postquam divisa sunt in partes tenues quibus co-textuntur ex illis corporibus, & ex eis comuni- ter resultat, id quod dicitur lacertus, & facta est ma- gnitudo lacerti iuxta membri magnitudinem quod movere intendit, & in extremitate huiusmodi lacerti oritur id quod appellatur corda quae corpus co- positum est ex nervis colligatis cuius ortus est ab osse. Numerus vero ossium totius humani cor- poris est. cclxviij. ossa praeter os gutturis quod si- milatur literae lambda graece, & praeter os cordis, & praeter quia ossa de quibus plene sunt cavitates iun- cturarum, quae dicuntur sissamina vel Alaniaht & praeter duo ossa rotunda gerium quae sunt in ca- pite genu quod dicitur oculus genu, quae per singula haec sunt, ossa cranei. vi. ossa mandibulae supe- rioris. xiiij. ossa mandibulae inferioris. ij. os. i. & in qualibet mandibula sunt. xvi. ossa dentium duo secundum, & duo quartani mandibularum, & quinque dentes molitores a dextris & quinque a sinistris, sed possibile est de huiusmodi moli- toribus vnum deficere, & erunt quatuor, ossa vero circuitus. vij. quae dicuntur anula colli ossa co-cathenationes pectoris. xij. ossa lumborum quae dicuntur alcatan & omnes sunt co-cathenationes spi- nalis, & ossa natum quae dicuntur alhagaz, tria, & ossa caudae quae dicuntur alazpaz tria. Et ossa co- starum. xxiiij. & ossa loci quod dicitur alcaz. vij. ossa spatularum duo, ossa iuncturarum brachiorum quae dicuntur alratuthan duo, & ossa brachiorum spa- tulae quae dicuntur alhasran duo. Et ossa quae di- cuntur alzandan inferiora duo, quae sunt in bra- chij manus & zandan superiora duo ossa vni- us plantae manus. f. & alterius. f. ossa plantae pe- dis vnius quae dicuntur mastalcaz quatuor, & al- terius plantae quatuor, ossa digitorum. xxx. ossa coxarum duo, ossa radicum coxarum quae dicuntur al- fachrin duo, ossa quae dicuntur akarthia duo, & ossa plantarum pedum. viij. & ossa plantarum pedum x. & ossa digitorum pedum. xxviij.

De iuvamento lacertorum. Cap. II.

Cito quod lacerti compositi sunt ex carne ner- vis & ligamentis, & ipsi sunt instrumenti voluntarii, motus vero desinit esse car- noli ut in pluribus donec pervenit ad suam inte- rior extremam. Deinde oritur ex hac extremitate quoddam corpus quod dicitur corda, & producit

donec pervenit & adheret membro quod movet in inferiore extremitate, & fit ejus motus ut con- trahatur & distrahatur ad sui radicem, & extenditur ab hoc illud membrum secundum se totum ad partem in qua sunt lacerti. Et diversificatur forma lacerto- rum secundum suorum loca & officia. Lacertis autem qui movet magnum membrum, magnus & fortis est ex quo oritur corda vna vel plures adherentes membro moto & possibile est plures lacertos conferre adiutori ad movendum vnum membrum qui autem habet movere parvum membrum, parvus est & tenuis sicut lacertus qui est in genu movens totam tibiam magnus est. Lacertis autem movens su- periores palpebras ipsius oculi parvus & tenuis est, quodlibet ergo membrum quod movetur motu voluntario per lacertum movetur quod si moveatur ad diversas partes diversos habebit lacertos. Quo- rum quilibet attrahet ad sui partem in hora motus- onis & desinit a propria operatione lacertus contra- rius. Si vero contrarii lacerti locum in vna & eadem hora simul attraherent utique membrum induraret & staret extensum. Verbi gratia si lacertus ex- istens in ventre brachij quod dicitur alfahad attrahe- ret plantam manus staret extensa. Si vero lacertus existens in sublimitate brachij ipsam attraheret torqueret retrorsum, quod si ambo simul attrahe- ret existeret inter eos directus.

De numero iuvamenti voluntarii motus- tuum & ipsorum operationibus. Ca. III.

Motus cutis superioris oculorum, faciei, nasi, labiorum, linguae, gutturis, palati, motus capitis, cervicis, spatulae, & iun- cturae brachij quae dicitur haczaad cum spatula, & iuncturae spatulae cum brachio plantae quae dicitur alfahad, & iuncturae alfahad cum planta, & mo- tus singulorum digitorum secundum qualemque iunctu- rarum suarum, & motus membrorum quae sunt in gutture, & motus pectoris ad spirandum, & mo- tus virgae, & motus vesicae ad retinendum urinam, & eius coniunctionis & colligantiae, & motus extremitatis intestini recti, per iuvamento exitus fecit, & motus digitorum pedum, quilibet horum mo- tuum habet proprium iuvamentum, & nobiliter operatio- nem & utile suae dispositioni & formae.

De numero Lacertorum. Cap. III.

Numerus vero Lacertorum moventium lacertorum corpus & universa membra vniuersaler salu- ter secundum opinionem Gal. praetermissa opinio- num varietate sunt ecce xxxviij. lacerti su- perioris faciei. ix. vnus frontis, duo nasi, duo su- perioris labij, & duo inferioris, duo faciei qui

lacertorum
diversifi-
catio.

Seid asse
hid asse/
tu zenac
kerkida

Hanczaad
alfahad

lacertorum
numerus
Gal.
Lacerti
faciei

musculi oculorum dicuntur alchadim, musculi oculorum. xxiiij. cuiuslibet oculi. xij. tres quorum sunt in radice lacerti. Primus per quem vadit lumen ad minorem extremitatem. Secundus est in maiori extremitate. Tertius autem desuper. Quartus desubter, duo vero super rotunditate quod mouet ipsum circumlariter, & tres quod mouet palpebras superiores, duo inferius & vnus superius. Lacerti capitis & ceruicis. xxvi. quod eos mouet ad omnes partes, lacerti lingue. viij. quod eam mouet iuxta omnes suos motus & motum comestitionis a dextris & sinistris, lacerti canne pulmois duo, vnus a dextris alter a sinistris, lacerti solius ceruicis quatuor, lacerti gutturis quod dicitur alhacon, sunt quatuor mouentes ipsum in apertione & clausione. Et clamatore lacerti gutturis. xvi. mouentes ipsum ad partes singulas, lacerti ossis similis literę a grece sunt sex, mouentes ipsum ad partes singulas, lacerti assellari. xvij. mouentes ipsas ad partes singulas & per rectitudinem & circuitum, lacerti brachiorum quod dicitur alhacon. viij. lacerti brachiorum quod dicitur alhacon. viij. lacerti brachiorum ipsa per vniuersos motus, lacerti mouentes pedus. c. & viij. quorum quidam extendunt tamen, quidam vero contrahunt & extendunt simul, alij vero dicuntur quod sunt. xxxviij. lacerti dorfi spinalis sunt xlvij. mouentes ipsum vniuersis motibus, lacerti ventris. viij. quorum alij mouet ipsum per latum, alij per longum, alij vero per rotundum, lacerti testiculorum in masculis sunt quatuor, testiculorum vero in foeminis duo, lacertus vesice retines vtrinam vnus est, lacerti virge quatuor mouentes ipsam ad omnes partes & instantes ipsam, lacerti circūdantes anu quatuor, lacerti mouentes iuncturas coxarum. xx. in qualibet coxa. x. quomouent ipsam vniuersis motibus, lacerti mouentes genua. xvij. lacerti crurium. xlvij. xlvij. f. in quolibet crure, mouentes ipsum cunctis motibus, lacerti pedum. l. cuiuslibet. f. pedis. xxvi. quorum quinq; sunt superius incuruantes digitos inferius, & xxi. inferius mouentes digitos ad vniuersas partes. Nomina neruorum apud antiquos tribus modis sunt, alij dicuntur nerui sensibiles, alij voluntarij, sensibiles oriuntur a cerebro, voluntarij vero a medulla dorfi, alij vero dicuntur nerui cordiales quia a cordis quod sunt in maioribus lacertis oriuntur, in quibus neruis modicus est sensus. Et dixerunt quod nerui concavi sunt, alioquin non priuaretur motus membri cum oppressum fuerit, ut impediatur transitus spiritus animalis per eos, alij quoque dicuntur quoniam transit animalis spiritus per eos ad modum transitus luminis per aerem. Priuationo autem motus membrorum ipsorumque origo & inuicementum nerui sunt siue a cerebro siue a me-

dulla dorfi oriuntur. Qui ortum habet a cerebro. viij. paria sunt. Par primum oritur a ventriculis cerebri anterioribus qui similes sunt extremitatibus mamillarum, & pueniunt usque ad nasum per quod habet esse sensus odoratus. Sed cum producantur aliquantulo contrahuntur & coniunguntur simul ambo. Postea vero reuertuntur ut segregentur donec fiat figura eorum ad modum figure literę gręce quod dicitur chi quę talis est x & cum pueniunt ad oculos vadit lacertus sinister ad sinistrum locum, dexter vero ad dextrum, deinde autem gliscit eorum circūdat humorem vitreum & tunc puenit ad oculum sensus visus. Hi vero nerui concavi sunt nec in toto corpore repiuntur nerui concavi pręter istos. Secundum autem par ortum habet a posterioribus cerebri quod perueniens ad oculos dat eis virtutem motus. Tertium vero par ortum habet a posterioribus sed cuius aliqui pars puenit ad linguam pręstans eis sensum gustus, & pueniens ad mandibulas dentium pręstat illis sensum tactus, aliqua vero pars puenit ad lacertum temporum & lacertum almasgin. i. masticatores, & lacertum quod est in extremitate nasi, & lacertum labiorum per virtutem motus. Quartum par ortum habet a posterioribus tertij, & diuidit ad superiora palati, cui tamen sensum gustus pręstat. Quintum par primum habet sensum auditus & primum motum lacerti quod mouet faciem. Sextum par diuidit quoniam pars eius vadit ad guttur & linguam pars vero ad lacertum quod est in parte spatulae & eius quod circa ipsam est, aliqua vero pars descendit ad ceruicem, diuidit ex eo in partes quę coniunguntur adinuicem in lacerto canne pulmois & diuidit pars de eo ad panniculū cordis pulmois, & meri & quod eis proprie sunt, & reliquum pręcedit quod est maior pars eius, & coniunguntur ei etiam quędam partes tertij paris. Septimum vero par incipit a posterioribus cerebri & vadit ad linguam & canam pulmois virtutem motus. Nerui quoque quod oriuntur a medulla ossis spinalis sunt. xxxi. paria, & vnus impar non habet socium, octo paria de illis pręcedunt a concatenationibus colli. xij. paria a concatenationibus ossis spinalis donec pueniunt ad eius oppositum, quinq; vero paria a lumbis, tria vero paria ab osse natum, tria vero pręcedunt octo exit a foramine quod est in prima iunctura colli & ascendit donec diuidat in lacertum capitis. Par vero secundum exit inter foramen quod est inter primam iuncturam & secundam & diuidit in duas partes & adheret cuti capitis dans ei sensum tactus, & lacerto oculi & vultus pręstat motum. Tertium autem par egreditur a foramine quod est inter secundam iuncturam & tertiam. Quartum vero par oritur inter tertiam & quartam iuncturam. Quintum vero par egreditur inter quartam iuncturam &

Septem paria oriuntur a cerebro. Primum paria ortus

Secundum paria ortus. Tertium paria ortus.

Almasgin

Quartum paria ortus. Quintum paria ortus. Sextum paria

Septimum paria ortus. Nerui quod oriuntur a nucha

Octo paria quod pręcedunt a colli concatenationibus. Primum paria. Secundum paria. Tertium paria. Quartum paria. Quintum paria

Sextum
Septimum
Octauum

Nonum

Decimum

Alteraparia
confusa
separata

Par. 25.

Alfaharant

Gal.

gentia & diuidit in partes quarum quedam ascendunt ad panniculū diuidēs, quedam vero ad lacertum mouentē caput, & foramen quod dicitur alroba, quedam vero ad lacertum spatule. Sextum vero egreditur inter gentia & sextam iuncturam. Septimum vero par egreditur inter sextam & septimam. Octauum par est inter septimam & octauam iuncturam in lacerto capitis & punctum quod dicitur alrocha & aliqui in lacertum spinalis & in panniculū diuidēs pręter par octauum de quo nihil puenit ad panniculū diuidēs sed eius quedam pars vadit ad brachium superius & ad inferius & ad plantam, & de sexto coniungit musculo spatule cuius quedam pars mouet lacertum quedam vero pręstat superiori brachio sensum. A septimo vadit quedam pars ad lacertum quod est brachium, quedam vero pars dat motum brachio quedam vero pars diuidit per cutim residui brachij dans ei sensum, pars vero eius de parte octauo oritur in cuius brachij dans ei sensum quedam autem vadit ad lacertum brachij & mouet plantam. Nonum vero par oritur inter octauam iuncturam & nonam & est vna ex iuncturis spinalis, & diuiditur pars eius in lacerto existente inter mediū costarum, alia pars eius in lacerto spinalis alia vero descendit ad spatulam & ibi firmatur dans ei sensum & aliquid motus. Decimum autem par oritur de loco quod est inter nonam iuncturam & decimam cuius quedam pars vadit ad cutim brachij dans ei sensum, residuum autem diuidit & assumitur de eo pars in facie & diuidit in lacertum inuestitum pectori. Altera vero pars diuidit per lacertum spinalis & spatule & similibus, & erit exitus lacerti & eius diuisio ad nonum decimum & vicesimum par & est vltimus lacertus neruorum egredientium de dorso & exit inter iuncturam nonam decimam, & secundum hoc exemplum donec egrediuntur quinq; paria ab inter huiusmodi iuncturis quorum quedam vadunt ad vultum & diuidit in lacertum quod est super ventre, & quedam pars diuidit per lacertum quod est super lumbis, & comiscenit ei tria paria superiora ex quibus nerui descendunt a cerebro, ab his autem duobus paribus quę sub his tribus sunt descendunt magnę partes ad tibiā donec pueniant ad extremitatem pedis. Par vero vicesimum quintum est primum neruorum egredientium a principio ossis natum quod dicitur alhagaz. Secundum vero scđo, tertium a tertio & omnia comiscenitur neruis exeuntibus desubter spinalis & descendunt ab eis usque ad pedes, & ab eis procedit magnū quid. Tria vero paria egredientia de osse caude, & impar omnia oriuntur i virga & sup ano & vesica & in musculo posito prope ista loca, hoc est quod dixit Gal. de neruis & hec est eius opinio.

De Venis. Cap. V.

Vene non pulsatiles oriuntur ab epate quę sunt due veng, quarum vna oritur a parte eius extensa quę dicitur porta, arabice albab, altera vero oritur a parte sua gibosa quę dicitur concava arabice alhaguf, sed vena dicta albab diuidit in corde epatis in quinq; partes quarum quęlibet istarum quinq; partium diuiditur in alias partes minores his primis, extra vero epar est hec vena nota, & quę dicitur albab descendit ad locum mediū intestini notum quod dicitur duodenū & ab eo descendit ad stomachum & ibi diuiditur in. viij. venas, deinde vero hec veng similiter diuiduntur quia quedam earum descendunt ad intestinum duodenū quedam vero ad stomachum ab extra trāseunt per mediū eius, quedam descendunt ad splenē ut attrahant colerā nig. quedam vero descendunt ad os stomachi quedam ad intestinum rectū ut capiant ex eo quod vadit per id de stercore & fecibus cibi, & puenit ad epar, quedam descendunt ad sepū quod dicitur alterab, & ad intestina minuta & ad intestinum dictū cecū arabice alahiuer et ad seuinum intestinum & quęlibet ipsarum operationē habet in nutrimento. Vena vero concava diuidit in ipso epate in multas venas & cum recedit ab epate diuiditur in duas partes quarum vna tendit superius, altera vero inferius. Superior vero in quatuor partes diuidit quarum vna puenit ad cor ita quod de ea fiunt multi rami. Postea vero efficitur de quibusdam eius ramusculis ex parte dextera cordis vena basilica. Secunda vero pars procedit a corde donec puenit ad locum quod dicitur alteracona postquam efficiuntur ex ea plures ramusculi ex quibus efficitur vena quę dicitur alharac alabti quę est basilica. Tertia vero pars procedit ab ipso tarcona donec puenit ad spatulam & subassellā postquam egrediuntur ex ea plures ramusculi deinde efficiuntur vena spatulalis quę dicitur alcefal, & ab alcefal. pręcedit quedam pars & a basilica quedam similiter et efficitur ex illis vena quę dicitur alachal. Quarta vero pars procedit a vena spatule, & vena subassellari donec puenit ad digitos manuum postquam efficitur ex ea corda brachij quę sunt vena flebotomig, ex cuius ramusculis efficitur vena quę est in manu sinistra inter digitum & minimū & suos proximos quod dicitur alcanzar & albanczar quę flebotomant pro apostematibus splenis & pmittit sanguis exire donec per se sistat, & diuiditur inferior in tres partes quarum prima pręcedit ab epate donec puenit ad finem iuncturarum dorfi. Secunda pars pręcedit a prima iunctura iuncturarum lumborum donec pueniat ad coxas. Tertia vero pars procedit a coxa usque ad genu & ibi diuiditur in tres partes quarum vna vadit per medium & ex ea efficitur ramusculi in vniuersis lacertis corporis.

Vene non pulsatiles due porta albab Alhaguff vena porta in quinque diuidit

Vene me serai. viij.

Alterab Alahiuer

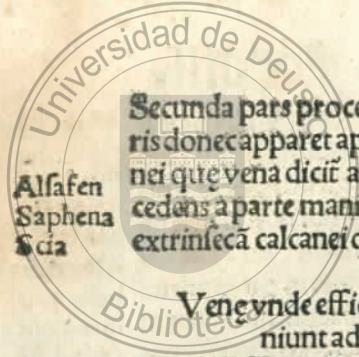
Vene concava diuisio.

Basilica Alteracona Alharac Alabri Tarcona

Alcefal cephalica Alachal Mediana

Alcanzar saluarella albanczar Splenis phlebotomia

Secunda pars procedit p inferiorē partē cruris donec apparet apud partē intrinsecā calcanei que vena dicitur alfasen. Tertia vero pars pcedens a parte manifesta cruris vadit ad partē extrinsecā calcanei que est vena scie.

Vene ynde efficiunt rami donec perueniunt ad pedem. Cap. VI.

Venarū
pulsatiliū
diuisio.

Venarū pulsatiliū ortū habet ex sinistra cellula cordis & due sunt vene quarū altera est parua vnā habēs celulam. hęc aut vena ingreditur pulmonē & vbi diuidit & suscipit aerē a pulmōe dans ei sanguinem quo nutriatur. Altera quoq; magna duas habens cellulas & cū ascendit a corde generat ī ipso duos ramos, quorū alter ingreditur cellulā cordis dexterā, deinde diuidit altera in duas ptes quarū altera tendit ad supiora corpis, altera vero ad inferiora que maior est q̄ supior. Supior aut diuidit in duas ptes quarū vna est maior & pcedēs ab eo vadit per circuitū a sinistris pectoris ad partē dextrā donec approximat ad subastellā, & tūc diuidit in tres ptes quarū due efficiunt, due vene maiores pulsatiles quarū altera distrahīt & pducit vsq; ad partē dexteri t̄pis q̄ dicit aluedag, altera vero ad sinistrā que ambe dicunt vene somnifere, q̄ dicit subec, & etiā hęc diuidunt. Tertia quoq; ingreditur corpus cranei p foramen q̄ dicit alhagar & ibi diuidit in partes minutas donec efficitur ex ea retinū velū q̄ extēsum est sub cerebro. Postea vero illud velū coadunāt ī duas venas pulsatiles & ingrediunt corpus cerebri & ibi se gregant. Altera vero pars duarū partū minor ascendit ad exteriora faciei & capitis & ibi diuidit inter mēbra extrinsecā ad modū diuisionis t̄pis dicti aluerag et apparet pulsatio huius pulcū vene post aurē. Pars vero descendens a pulbus vene que orit a corde ad residuū corporis cōponitur cū iuncturis dorsi & descendit inferior & efficitur ex eo vnus ramus apud quālibet iuncturā a dextris & sinistris apprehendēs & adheret mēbris illis oppositis ram⁹ pueniēs ad pulmonē, deinde ramus veniēs inter mēbra deinde veniunt duo rami ad cellulā que dicitur alhagab, deinde ramus venit ad stomachū, epasplenē, fel, intestina, renes, locū matricis, testiculos, vesicā, & virgā, & egreditur ex eo ramus pueniens ad lacertū egredientē his locis oppositum, donec peruenit ad finē iuncturā, & ibi diuiditur in duas partes quarū quelibet tendit versus pedes & in ipsis diuiduntur, veruntū p fundi sunt, de qbus aliqd apparet in radicibus coxarū que dicuntur alarbitū, & apud os q̄ dicitur alcab, que intrat ab extrinsecā pte pedis.

De dispositione mēbrorū eorūq; natura & operationibus. Cap. VII.

Cerebrū frigidū & humidū est cū equalitate & factū est sic p multitudinē suorum motuū vt non exsicceatur, & oriuntur ex eo plures nerui q̄ cito dissoluntur ppter eorū humiditātē in imaginationē & cito recipit, opationes aut ventriculorū cerebri sunt tres imaginatio, cogitatio, & memoratio, diuiditur & cerebrū in duas partes & in his ambobus ventriculis cerebri anterioribus decogitur vitalis spiritus ascēdēs ad eos a corde p venas ex qbus efficitur velū retinū extēsum sub ipso cerebro & ibi dissoluitur & subtiliat & egrediuntur eius supfluitates p nasum & palatum & efficitur spiritus animalis, & fit inde sensus visus, auditus, odoratus, gustus, & aliquid de sensu tactus, & cū hoc fit imaginatio deide trāsīt spiritus animalis ad ventriculū mediū, & in eodē etiā retinō velo subtiliat maxima subtilitāe donec fit purus & mundus & qd fuerit ī medietate cerebri facit cogitationē visum cognitionē & intelligētā, deide transit iterū hinc spiritus ad finē cerebri q̄ locus maior & nobilior est ceteris ventriculis cerebri, & subtiliatur multū ad hoc exigit magis de subtilitate & puritatis excellentia ad reminiscendū ea que pterierunt & quorū tēpus est antiquatū & est quidē apud transitū q̄ est inter mediū ventriculū & vltimū frustū de substantiā ipsius cerebri, simile vermi & dicitur alenubra q̄ aperitur & clauditur, & cū aperitur transit spiritus animalis de ventriculo medio ad ventriculū vltimū nec hoc fit nisi in hora necessitatis tū vt reminiscatur q̄ oblitus est, & qn cogitare intendit q̄ pterit q̄ nisi aperiat hīc transitus nec transeat spiritus ad posteriora cerebri nihil homo reminiscitur nec respondebit quidē ad id de quo interrogatus fuerit, hoc aut diuersificatur in hoībus scdm sūe apertionis & clausiōis pmpitudinē atq; tarditatē. Nam is in quo aperiō huius transitus p̄pta extiterit erit purus p̄ptus ad respondendū. Cui vero illius aperiō pigra fuerit, & eius memoria tarda et difficilis erit & tardus in respōsione. Quod vero equalis & tēperatus in aperiōe & clausiōe fuerit, erit homo sapiēs & intelligēs, p̄uisor & speculator & oībus operationibus intellectus cōpletus. Qd si acciderit huic meatui infirmitas a flegmate aut aliq̄ huiusmodi priuabitur vtiq; ab vniuersis p̄dictis operationib⁹ & dicitur tūc al astas seu al fachsēn, i. cōgelatus. Si vero nihil defecerit dicitur obliuio.

natura &
cōplexio
cerebri.

Ventricu
li cerebri
opatiōes
Cerebri
diuisio

Superflui
tati a ce
rebro ex
purgatio
Sensuum
ortus
Imagina
tio
cogitatio
Intelligē
tia

Remini
scētia

altēubra

De dispositiōe oculi & eius tunicis. Ca. VIII.

Oculi
cōpositio

Complexio oculi manifesta est in caliditate & humiditate, & est cōpositus ex vij. tunicis & tribus liquoribus in nullo aut horū liquorū & tunicarū cōsistit visus nisi in liquore grandineo & est ille q̄ est rotundus & albus existens in centro oculi, reliq; vero liquores & tunicę creati sunt ad vtilitatem huius grandinei liquoris q̄ dicit alretoba algedia. Cōpositio aut oculi est hoc modo, qm neruus cōcauus q̄ prior est neruis orientibus a cerebro exit a craneo ad fundū supficiē oculi. Super quo sunt due que sunt pellicule cerebri & cū egrediunt de craneo & existūt in substantiā oculi separatur pellicula & fit velū & cooptoriū sup totā substantiā supioris oculi & appellat hoc cooptorium dura tunica & ex ea diuidit subtilis pellicula & efficit cooptorium velū sub tunica dura & appellat tunica secundina & dilatat ipsemet neruus & efficitur ex eo tunica, sub tunica & vocat tunica retina. Postea vero efficit in medio huius tunicę corpus tenerū & humidū in colore vitri & appellatur liquor vitreus. Deinde vero efficit in medio huius corpis aliud corpus rotundū, & est illud de quo dixerunt q̄ similit grādini. Veruntū est in ipso aliqd de supficie & circūdat liquor vitreus ipsum grandineū q̄si eius medietatē & vltra reliquā medietatē orit corpus simile telę aranę fortis splendoris & appellatur subtilis tunica arenoza, deinde oritur super isto corpe aliud corpus descendēs in colore albus minis oui qd appellat liquor albuginosus, & deide orit sup hoc corpe corpus tenue q̄ fertur in loco vbi intrat liquor albuginosus & pars de eo fertur extra cuius color diuersificat qm aliqd de eo est vehemētis nigredinis. Aliquid vero debilis nigredinis, & aliqd celestis coloris q̄ dicit azrac, in medio aut ipsius versus liquorē grandineū est foramen q̄ dilatatur & cōstringit vicissim in q̄ntitate rei grandineę ad lucē & cōstringit ad lumen forte & dilatat in obscuro & hoc foramen dicit pupilla oculi q̄ arabice appellat alhadta, & appellat hęc tunica subtile velamen vueū & orit sup hoc velamine aliud velamē q̄ coopit corpus durum & albū simile subtile parasidi de cornu q̄ qdē velamen appellat tunica cornea. Sed colorata est colore ipsius tunicę que sub ipsa est que dicitur vuea quēadmodū si qd adheret posterioribus vitri q̄ colorabit colore illius loci vitri sibi adherētis q̄ color ascendēs supra illud occupabit illud nō tū totū sed vsq; ad locū nigredinis oculi & est corpus albū durū adherens et

Alzegia

Dura tu
nica
Tunica
secundina
Tunica
retina

Liquor
vitreus

Tunica
subtilis
arenoza
Liquor
albuginosus

Azrac

pupilla
oculi
Alhadta
Velamē
subtile
vueum
Tunica
cornea

& arabice maltahan & illud est albedo oculi & puenit ad ipsum a tunica existente super craneum. Ortus aut corneę est a dura pellicula. Sed ortus vueę a pellicula q̄ dicit almelimia. Ort⁹ aranealis a tunica retina. Et iam quidē discordes sunt autores in huiusmodi tunicis qm alij dicunt q̄ sunt septē alij. vi. alij. v. alij. iij. alij. iij. alij vero. ij. Veruntū discrepantia inter eos nō est in re sed verbo tantum.

De dispositiōe auris & ei⁹ natura. Ca. IX.

Auris frigida & sicca est cuius obiectū est aer, eius vero dispositio est qm ei⁹ meatus consistit in osse duro q̄ appellatur os lapideū & est multę obligatis cui p̄sentatur sensus auditus p neruū productum a quinto pare neruorum cerebri.

De dispositiōe nasi & eius natura. Ca. X.

Nasus frigidus & siccus cuius obiectū est fumus eius vero dispositio ī ramo Sed eius transitus diuidit in duas partes, quarū vna tendit ad os, altera vero ascendit donec puenit ad os q̄ similit cribro ante aditiones cerebri similes extremitatibus mammillarū & in isto meatu existit olfactus in primo aut existit aspiratio scdm opinionē Gal. alius quoq; dicit q̄ olfactio fit etiā cum anteriori parte neruorum cerebri.

De dispositiōe lingue eiusq; natura. Ca. XI.

Natura lingue calida & humida cuius obiectū est sapor, dispositio aut eius est qm est caro mollis alba in qua conueniunt vene tenues plene sanguine & ex hoc resultat rubedo eius, & sub ea sunt vene & arterię cui qdē deferuiunt sex lacerti scdm q̄ verificatū est, & sub ea sunt duo orificia ex qbus pcedit salua, species aut saporū sunt octo, dulcedo, amaritudo, acetositas, faldedo, pinguedo, acuitas, stipticitas, pōticitas, & insipiditas. De dispositiōe meri & eius natura. Ca. XII.

Meri est mēbrū ad frigiditātē & siccitatem dedinās & ipsum est meatus p quē vadunt abus & potus ad stomachum, & ipsum est de pte gutturis vsq; ad locū q̄ dicit trachi & est positū inter cannā pulmōis & partē ceruicis ligatū sup velamē cū colligatis pelliculis & est cōpositū ex duabus tunicis, quarū vna occupat alterā, tunica vero intrinseca cōiuncta est ex p̄tibus pcedētib⁹ p longum extrinseca vero ex p̄tē vna pcedēte p latū, deinde fit rotunda donec fit ad modū gutturis, & per has tunicas fit transglutio.

De dispositiōe stomachi eiusq; natura. Ca. xij.

Stomachus frigidus est & siccus, nam in neruis abūdat, eius vero dispositio est qm cōpositus est ex duabus tunicis que sunt

Tunicarū
ortus &
de earum
discordia

Obiectū
auditus

Os lapideū

Odorat⁹
obiectū

Gal.

Gustus
obiectū

Saporis
spēs octo

Locus
meri

Meri cō
positio

stomachi
cōpositio

Aluedag
Vene so
niferę
Alhagar.

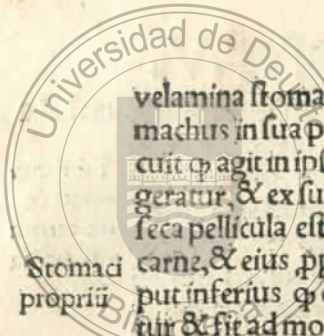
Velū reti
num.

Aluerag

Alhagab

Alarbitū
Alcab

velamina stomachi. Veruntū appropriat sto-
machus in sua pellicula intrinseca, cū q̄ eū cir-
cuit q̄ agit in ipsum, vt retineat cibū donec di-
geratur. & ex sui ppriate similiter est q̄ intri-
seca pellicula est ex neruis, extrinseca vero ex
carne, & eius ppriū est qd̄ q̄ntūcumq; suū ca-
put inferius q̄ est meri tendit inferius dilata-
tur & fit ad modū vasis rotundi longi colli de
clinas ad partē sinistrā, sed fundū eius declinat
ad dextrā, & in fundo eius est foramen stric-
tū q̄ dicitur porta, q̄ est q̄ cū stomachus occu-
pat cibū & cōstringit in se obturatur porta &
claudit vt de eo non possit egredi nec cibus nec
aqua donec coquat q̄ superius est postmodū
vero aperit in hora cōplemēti digestiōis, & cō-
tinuat stomacho intestinū q̄ dicitur duodenum.
Epar quoq; occupat stomachū a dextris vt ipm
calefaciat. Splen vero a sinistris eū circūdat.

De dispositiōe Gutturis q̄ est canna pul-
monis & sui natura Cap. XIII.

Guttur calidū & humidū est, & est po-
sitū interius & apparet extra & a po-
sterioribus suis stat meri, pars aut qua
adheret sibi meri est mollis. Reliquę vero sue
partes sunt durę. Est aut ipsum guttur cōposi-
tum ex cartilaginibus ad modū annulorū circū-
dantū. Sed nō cōpleta imo ad q̄ntitatē duarū
terciarū partiū circuli, & vadit inter eius extre-
mitates pellicula p̄ lineā rectā et pueniunt inter
ipsam molles pellicule, & gibbositas gutturis
est versus exteriora corpis que tactū manus
pcipit, pars aut recta de eo sita est a posteriori-
bus adherens ipsi meri, q̄ si imaginatus fueris
arundinē scissam per longū, de qua ablata sit
tertia pars, & due partes remanserint et suppo-
sita fuerit loco rescacōis eius papiri lineā co-
operiēs locū defectus arundinis, deinde cōiun-
cta fuerit hęc arundo alteri arūdini a parte pa-
piri, tunc videbis & intelliges formā cāne pul-
monis & meri, per hunc aut meatū transit respi-
ratio a pulmone et appositū est in capite sui ve-
lamen cooprensū ipsum in hora transglutitionis
vt nihil ingrediat intra ipsum de his que trans-
glutiant. Nam si aliquid multū vel parū inde in-
traverit, accidet ex eo in cāna pulmōis molestia
offendens q̄ dicitur cacalac vedgadga, & incitat
tussis vehemens non desinens quousq; egredi-
atur, & possibile est accidere passiōē que di-
citur alfarac, fuit aut positiū velamen in hoc lo-
co vt formet ibi vox. Quod est q̄ guttur con-
sistit ex tribus cartilaginibus decet cōiunctiōe
p̄ generatiōe vocis & corpe qd̄ similit lingūe
canētis que optima est i pparatiōib⁹ vocum.

Complexio pulmonis est frigiditas &
humiditas, eius vero dispositiō est, qm̄
cāna eius incipit a fine extremitatis ori-
donec puenit sub locū q̄ dicitur alcarcona & tūc
diuidunt in duas partes quarū quelibet in plu-
res partes diuidunt & cōtexuntur ad inuicē &
plenus fit eorū circuitus canne pulmonis in nu-
mero quorū est ista canna recta, & venę que
subintrant ipsam & caro de qua plenus est cor-
pus pulmonis in dextra cōcavitate vētris & re-
liqua eius medietas in cōcavitate vētris sinistra
Concavitas vero superior tota est causa aspi-
rationis. Quod est q̄ cū distrahūt pectus cū la-
certis q̄ sunt in ipso & distrahūt pulmo & cum
pulmo distrahūt attrahit aerē ab extra et fit hęc
vna partiū spiratiōis, cū vero cōtrahūt pectus
contrahūt & pulmo & tunc fit exitus spiratio-
nis q̄ est scđa pars spiratiōis. Iuuantem quoq;
huius aspirationis est vt afflēt spiritus ipsi cor-
di respirando ab eo aerē corruptū calidū & in-
spirando sibi hunc aerē frigidū ppter equalita-
tem cōplexionis cordis, ista quoq; distractiō
pectoris ac eius cōtractiō ad inspirandū & re-
spirandum aerem est ad modum folliis, quoni-
am cum distrahitur impletur aere quādo vero
contrahitur respirat illum.

De dispositione pectoris & eius natura
Cap. XVI.

Complexio pectoris est caliditas & siccitas,
eius vero dispositiō est qm̄ tot⁹ vē-
ter in duas magnas ptes diuidit, s. in su-
periorē & inferiorē. In superiori sunt pulmo
& cor, in secunda vero parte inferiori sunt sto-
machus & oia intestina, epar, splen, fel, renes, ve-
sica, & matrix, diuidit aut has duas cōcavitates
panniculis q̄ dicitur alhagab q̄ cōiunctus est in
fine stricturne pectoris q̄ dicitur alcaez et perdu-
citur inferius p oēs partes donec adheret iun-
cturę, xvij. iuncturarū dorsū & fit diuidēs in-
superiora & inferiora. Concavitas aut supior di-
uiditur in duas partes quas diuidit quoddā ve-
lum per medium procedēs donec adheret iun-
cturis spinalis que tota ista cōcavitas superior
dicitur pectus.

De complexione cordis & eius natura.
Ca. XVII.

Complexio cordis est caliditas & siccitas,
figura vero eius est ad modū pineę
cuius caput grossū tendit inferius, ra-
dix aut eius est que est caput, eius subtile tēdit

Cordis
scus

Meatus
cordis

Intestina
lex

duodenū
ieiunum
quare va-
cui sepi⁹
existit

Albnab

Halciuer
cēcum

superius, est repositū inter bursam grossę pel-
licule ipsum circūdantē. Sed non tota est adhe-
rens sibi imo apud radicē tantū. Est aut cordis
situs in medio pectoris sed bursa sui capitis ten-
dit ad partē sinistrā. Magna vero arteria ori-
et ex eo a parte sinistra qua ppter apparet & res-
perit pulsatiō in parte sinistra, habet aut duas
magnas cōcavitates, vnā a dextris, alterā a sinis-
tris. In radice eius est quoddā simile cartilagi-
ni & est ad modū sedis cordi. Sunt aut meatus
a cōcavitate dextra ad sinistrā, i cōcavitate dex-
tra sunt duo orificia, quorū vnū ingrediuntur
venę ortę ab epate & administrāt sanguinē in
cōcavitate dextra cōcavitatē cordis & propter
hoc sunt pellicule scisse ab extra intus vt ingre-
di possit illud q̄ ingreditur cor, p alterū vero ori-
ficium ingrediuntur venę que ferunt ad pul-
monē, & est vena non pulsatiilis sed eius pel-
licule grossę sunt, & sunt posite vt cōseruetur
motus cunctis diebus vite hoīs, & si bene cōsi-
derent hę venę inueniūt in eis fortior motus q̄
in ceteris venis. Pulmo aut aspiratur supra cor
defendens ipsum a tactu ossiū pectoris ante
cor existentiū. Cor vero sitū fuit in medio pec-
toris vt sit ei pectus in defensionē & prote-
ctionem a nocuentis.

De dispositione intestinorū eorūq; nu-
mero & cōplexiōe. Ca. XVIII.

Complexio intestinorū frigiditas & hu-
miditas est, alij dicunt frigiditas & siccitas.
Genera vero intestinorū sunt sex
quorū tria sunt gracilia in superioribus ventris
existentia. Reliqua vero tria sunt grossa in in-
ferioribus ventris existentia. Principiū aut gra-
cilium intestinorū fundo stomachi adherentiū
est intestinū vocatū duodenū, post illud aut se-
quitur ieiunū intestinū, & appellat sic q̄ vt plu-
rimū vacuū existit, hoc aut pluribus est de cau-
sis, quarū vna est, q̄ epar attrahit ab eo plusq;
attrahat ab alio, & hoc ppter multitudinē venarū
que in ipso est magis q̄ in alijs, & q̄ magis vi-
cinat epati q̄ cetera mēbra. Post illud vero se-
quuntur intestina gracilia q̄ qdam obliq; retorta
sunt valde, amplitudo aut horū triū intestinorū
est ad modū intestini portanarij q̄ dicitur
albnab, & est illud intestinū q̄ impossibile est
reperiri vacuū cibo sicut inueniūt intestinū ieiunū,
post hoc vero sequitur intestinū cecū at-
bice halciuer q̄ est principiū intestinorū grossorū
q̄ sunt rotundū intestinū & intestinū di-
uersum q̄ dicitur cecū q̄ nō habet nisi vnū ori-
ficium p q̄ feces cibi ingrediunt & supfluitas,
& p illud exeunt, cuius locus est a parte dextra

precedēs p latitudinē ventris a parte sinistra ad
modū tabule & dicitur alcolon q̄ vt in plurib⁹
accidit ei passio que dicitur alcolnag, post illud
aut sequitur intestinū rectum cui inest cōcavitas
ampla in qua cōgregat supfluitas cibi que ad
modū cōgregat vrina in vesica & in pte huius
intestini est anū q̄ dicitur aldabri, sup quo est la-
cerus phibēs exitū supfluitatis donec a volun-
tate cogat, hoc aut intestinū cōpositū est ex du-
abus tunicis, intrinseca & extrinseca. Intrinsece
vero adherent humores inuiscati & inuestiti
circa ipsam ad modū vasis figuli vitriati. Sunt
aut posite in eo hę due tunicę ppter sui vehe-
mentia opatiōis que p ipsum in ipsum agitur,
& vt non de facili recipiat nocumēta ab his q̄
p ipsum transeūt de supfluitate cibi & de ster-
core. Nam possibile est corrodī intrinsecā tuni-
cam ex aliq; oppressiōe passiōis fluxus sangui-
nis ventris de qua possibile est euadere rema-
nente tunica extrinseca illesa. Sed cū passio age-
re inceperit in extrinsecā morietur.

De dispositiōe epatis eiusq; cōplexione.
Cap. XIX.

Complexio epatis caliditas & humiditas
respectu cordis, figura vero eius est
ad modū medietatis arcus lunę. Mate-
ria vero eius ppria est ad modū sanguinis coa-
gulati, in q̄ consistit generatio sanguinis, & ex
eo fit ortus venarū non pulsatiilis, & in eo in-
pte que est versus stomachū, ipsum quoq; sitū
est in parte dextra apud costas dorsū, & in eo
sunt additiones quedā, quas possibile est esse
quatuor & possibile est esse qnq; que qdam
circundāt dextrā pte stomachi vt calefaciāt &
iuuent ipsum in opatione digestiōis, est aut cō-
iunctū dyaphragmati et ligatū ligamētis cōiunctis
eum pellicula que sup ipsum est, & ori- a me-
dio epatis vena que dicitur porta cuius figura est
figura venę. Veruntū non retinet sanguinem,
& diuidit in ptes, cuius ptes in ptes alias mul-
tas valde diuidunt, quarū ptiū plures pueniūt
ad fundū stomachi & ad intestinū duodenū &
alię plures ptes ad ieiunū intestinū, deinde va-
dunt ad cetera intestina donec pueniūt ad inte-
stinū rectū, hęc quidē sunt orificia p que cib⁹
attrahit ad epat nec cessant p ipsa attrahere de
loco arto ad amplum donec congregatur ad
venā que dicitur porta epatis. Deinde diuidit illa
vena intra epar in multas minutas ptes ad mo-
dum capillorū, & diuidit p eas q̄ attractū est
a nutrimento & coquit, & transmutat illud ca-
ro epatis donec sanguis efficiat, a gibbositate
vero epatis ori- vena magna ex q̄ oēs vniuer-
se venę corpis ortū habet sicut in anathomia
venarū ostēdim⁹ Radix aut hui⁹ venę diuidit

Alcolon
i. colon
Alcolna
i. colica
Rectum
Aldabri
i. anum

Recti ite-
stini com-
positio

Epatis
forma
Epatis
materia

Penularū
epatis nu-
merus

Venę con-
caue diui-
sio

Venę ma-
gne a gib-
bositate
ortę diui-
sio

Stomaci
propriū

Gutturis
cōpositio

Forma
cāne pul-
monis &
meri

Cacalac
uedgad-
ga

Alfarac

Alcarcon-
na

aspiratio-
nis causa

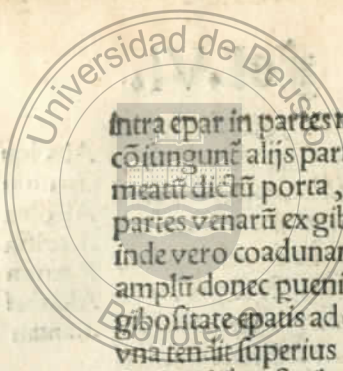
Inspira-
tio & re-
spiratio
fit ad mo-
dū folliis

Torius
vētris di-
positio

Alhagab
i. diafra-
gma
Alcarz

Cordis
figura

Intra epar in partes minutas ad modū capilli, et cōiungunt alijs partibus minutis diuisis apud meatū dictū porta, et ab eis transit sanguis ad partes venarū ex gibositate epatis orientiū, deinde vero coadunant a suo loco arto ad locū amplū donec puenit totus sanguis q̄ oritur ex gibositate epatis ad duas alias partes, quarum vna tenet superius donec puenit ad foramen & diuidit post gibositate epatis quēadmodū in ceruice & capite diximus, scd̄a vero pars de scēdit inferius ad spinale & diuidit in ptes pueniētes ad mēbra q̄ ibi sunt vt ex illis nutrant.

De dispositione fellis & eius natura.
Cap. XX.

Complexio fellis est caliditas & siccitas est autē situatū sup epate calefaciēs epar & stomachū & attrahens colerā rub. a medio substantiē epatis, habet autē duos meatus quorū vn⁹ q̄ maior est vadit ad intestinū duo denum ad locū vbi cōiungit hoc intestinū intestino ieiuno & ibi adheret. Alter vero meatus q̄ minor est ascēdit ad fundū stomachi supra foramen q̄ porta nariū dicit et adheret ibi in fundo stomachi vt ipsum mundificet & purget ab eo q̄ in ipso ex humoribus flegmaticis grossis & viscosis coadunatur, & q̄n accidit in huius meatibus oppilatio generatur in corpe passio ycterica.

ycterice
gnatio

Splenis
locus &
eius duo
meatus

De dispositione splenis & eius
cōplexione. Cap. XXI.

Complexio splenis est frigiditas & siccitas. Est autē positus in sinistra parte & est longe figurē ligamētis cōiunctis ligatus cū panniculo q̄ est super ipso, & iungit cū stomacho a pte sinistra, & oriunt de eo duo meatus, quorū vnus adheret fundo epatis vt attrahat col. nig. Alter vero cōiungit orificio stomachi p̄iēdens in ipsum aliqd de col. nig. vt ipsum cōfortet & cōstringat vt possit stomachus occupare cibū donec bene in eo digeratur & vt incitetur appetitus cibi, q̄n in hoc humore abundat stipticitas & acetositas.

De dispositione renum & earum complexione. Cap. XXII.

Complexio renū est frigiditas et siccitas. Sunt autē positē apud iuncturas spinalis dorsī ppe epar, locus autē renis dextrī eminentior est loco sinistri, quorū cuiuslibet sunt duo colla, vnū coniunctū vene magne q̄ oritur a gibositate epatis a latere, scdm autē procedit versus donec puenit & adheret vesicę ad

hensione mirabili, & ipsa sunt meatus vrine & dicuntur alhalbin.

alhalbin
vritidos.

De dispositione vesicę & eius
cōplexione. Cap. XXIII.

Complexio vesicę est frigiditas & siccitas, est autē fons vrine neruosa distrahīt & cōtrahīt ad quālibet partē, cuius sit⁹ tus est inter anū et pectinē q̄ dicit alhaana. Est autē cōposita ex duabus pelliculis & super eius orificio ē muscūl⁹ cōtrahēs & claudēs orificiū vt exitus vrine phibeat donec a voluntate cogatur exire, vrina vero vadit ad eam a renibus p duos meatus q̄ dicunt alhalabin, & cum pueniunt ad eam p̄dicti meatus decidit vna pellicularū & vadit cū istis meatibus donec puenit ad collū vesicę, deinde vero decidit altera pellicula & vadit ad cōcavitatē vesicę nec attrahuntur ad eam meatus per viam rectam sed obliquā inter tunicas vesicę, est autē ipsa posita sapienter vt & vrina non retineatur.

Vesicę
locus
Alhaana
vel ana
Vesicę
cōpositio

Alhalabi
duo colla
emuncto
ria

De dispositione testiculorū & virgę &
ipsorū cōplexione. Cap. XXIII.

Complexio horū oīm est caliditas & siccitas, virga vero est corpus neruosum oriens ex ossē pectinis q̄ dicit alhana multarū cōcavitatū, ad quā perueniūt due amplę arterię magis q̄ debeant virtuti ossi, q̄ q̄dem corpus est ipsa virga, & descendit a buriā meat⁹ similes canalib⁹ q̄ dicunt albarbarin, deinde dilatant et efficiunt ex ambob⁹ intrinseca cellula cellularū hursę testiculorū, in qua sunt testiculi, et eueniunt ad testiculos a partibus venarū ramosarū ramusculi obliq̄ multę obliq̄ tatis quę circūdat caro neruosa alba, quę quicq̄ de mutar q̄ in eo existit de sanguine quousq̄ dealbat, & prestat ei aliqd pinguedinis spermatidis, deinde vero pcedit ad testiculos & ibi p̄ficatur cōctio & transmutatio et cōpletur sua species & fit ei⁹ natura natura spermatidis & habet ibidē duos meat⁹ pueniētes ad virgā. Desideriū autē coit⁹ fit cū replenē hui⁹ cōcavitates virgę grossis ventris & venę plene fuerint, prius non cessat in distrahēdo p̄sistere ad euacuatū dum q̄ in p̄dictis canalib⁹ continet, & multiplicabunt emittere q̄ in eis est p̄ multitudinē illius materię & eius punctionis. Est autē vna causerū quę cogunt ipsam ad hoc, fricatio pellis quę dicit alcamin & eius discussio in corpe ipsam fricante, hoc em cogit ad extensionē canales seminis & emittendū q̄ in illis est copiose, habet autē ipsa virga duos meatus vnū pro semine alterum pro vrina.

Virgę de
scriptio.
Alhana

Albarbarin
al's al
barcha
chi

Sperma
tignatio

Desiderij
coitus
causa

Alcamin
i. p̄pūū

Virgę
duo mea
tus

Matricis
positio

De dispositione matricis & eius
complexione. Ca. XXV.

Complexio matricis est frigiditas & siccitas. Est em neruosum mēbrū cui⁹ sit⁹ sit⁹ inter vesicā et rectū intestinū, sed est super vesicā. Est autē matrix virginum & mulierū q̄ nō cōceperūt puā, magnificat autē mulieribus pregnatib⁹ & paritib⁹, & est colligata ligamētis lenib⁹, & ipsa in se est neruosa potēs distrahī & dilatari i horis necessitatis ad hoc et cōtrahi & restringi ad se q̄n nō exigit districtio & sunt posita ei⁹ ligamēta ampla & lenia, & cōtinuant ei duo canales siue duo ventriculi in vnū orificiū cōueniētes, & habet duas additiōes q̄ dicunt cornua matricis, in q̄rū additiō nū posteriorib⁹ existat testiculi mulieris q̄ minores sunt testiculis virorū et ampliores et sim pliciores, & ab eis fluit sp̄ma mulieris ad cōcavitatē & collū matricis. Collū vō matricis durat vsq̄ ad locū vbi existit desiderij venerē q̄ arabice dicit alperag q̄ est mulieri ad modū virgę viri. Orificiū vō matricis in virgib⁹ est coadunatū & artū cōtextū multis ramusculis venularū q̄ q̄dē detrahant i hora eruptiōis virginatū & ampliāt, & cū cōcipit i vtero coartat matrix & restringit vt nō valeat ingredi in ipsa etiā tenuis festuca q̄ dicit almarnad, et cū aduenit hora ptus aut si acciderit embriōi nocumētū aut passio corrūpit et dilatāt dōec egrediat p eā corpus embriōis. Gnat autē embriō scdm G. ex semine & auget & nutrit ex sanguine menstruo & p̄ficatur forma maris anteq̄ forma foemine & cōiungunt embriōi de neruis euenientib⁹ ad matricē ex qb⁹ nutrit donec p̄ficiat, & cū p̄fectus fuerit nō sufficit sibi de nutrimento q̄ eiā p̄dictis neruis administrat & tunc mouet violento & duro motu ita q̄ dirū puniunt ligamina & fit partus embriōis.

Alperag
a's tereg
i. collū
matricis

Almar
nad

Embriō.
gnatio se
cū dū Ga.

De dispositione tunicę ventris q̄ dicit miracalbetan & sui cōplexione. Cap. XXVI.

Dicimus q̄ sup pelle q̄ expāsa est super vtre sunt octo musculi extendētes se supius & inferius & p̄ circuitū, & sub istis musculis est tunica vētris dicta alcefac, & sub ista tunica est sepū q̄ extensum est sup ventre q̄ dicit alcerab et alahafa et petoc, q̄ sūt plēitudies vesicę accidūt ex ista tūica dicta alcefac.

Alcefac
alcerab
Alahafa
Petoc

Mamilla
rū cōple
zio

Gidri

De dispositione mamillarū & earum
complexione. Cap. XXVII.

Complexio māmillarū est frigiditas & siccitas. Sunt autē cōpositę ex venis pulsantibus & arterijs q̄ implent genere carnis q̄ dicit gidri alba cuius natura est sicut natura lactis, fuit autē sic q̄ p mutatiōe sanguis ad gnationē lactis, quēadmodū factū est epar ad

transmutatū cibū in sanguinē, & stomachus ad pmutandū cibū in liquorē q̄ dicit casia, aut ad liquorē q̄ vocat chylus. Primū instrumentū in transmutatiōe & maceratiōe cibi & eius dispositiōe in ipso corpe est ipm os, q̄m p masticatiōe pmutat cib⁹ aliq̄ mō ita q̄ cōueniēs est & dispositū sit vt recipiat cōctionē in stomacho, & transglutitō cibo deponit meri ipm cibū inferius & extēdit se guttur supius & trāsīt inde cibus p ipm meri ad stomachū & claudīt porta q̄ est orificiū stomachi post attractiōē cibi cum virtute appetitiua q̄ est in ipso, deinde retinent ipm cū virtute retētiua & pmanebit cib⁹ in eo qusq̄ coquat cū virtute digestiua, et cū p̄fecta fuerit ei⁹ digestiō assumit sibi stomachus p sui nutrimento q̄ optunū est & relinqt residuū & apit fundū stomachi & eius orificiū supius cōtrahīt & obstruat & impellit supfluitates cum virtute expulsiua ad intestinū dicitur duo denū, deinde ad reliq̄ intestina & retinebūt inde illud intestina donec suscipiāt idē suū nutrimentū ad modū actiōis stomachi ex magis dilecto, & impellūt residuū ad inferiora q̄ est supfluitas, & hoc fit postq̄ assumpserint nutrimentū suū stomachus, epar, & venę p̄pinq̄ epari q̄ dicunt almarbaz & dicunt etiā mēseraice, & sunt venę existētes in stomachū & epar, etiā postq̄ assumpserint nutrimentū suū intestinū duodenū ieiunū & reliq̄ intestina, q̄ attrahit epar de chilo magis est valde quā id q̄ attrahit stomachus, postq̄ vō extiterit cib⁹ electus i epate & ipm retinuerit donec efficiat sanguis electus a ceteris hūorib⁹ impellet ipm cū virtute expulsiua ad venas circūeuntes extremitates corpis. Fel autē coniunctū epari factū est vt attrahat & sequestret suū nutrimentū a supfluitatib⁹ q̄ est co. ru. & impellit ipsam ad cistū cū virtute expulsiua & nutrit ex ea cū modico residuo q̄ remāsit in ipsa de pinguedine sanguis. Splen autē factus est vt attrahat & auferat supfluitatē feculentā q̄ est co. ni. & nutrit de pinguedine sanguis q̄ residet in ipso. Renes quoq̄ factę sunt vt attrahāt aquositatē remanentē cū virtute attractiua a venis adherētib⁹ epari dōec fiat sanguis mūdus & purgatus a supfluitatib⁹ & sit decens q̄ nutrant de eo reliq̄ mēbra & augeatur p ipm augmēto simili & cōueniēti eis. Iutamētū pueniēs ex ipsa sequestratiōe & purgatiōe sanguis a supfluitatibus maximū est vt euitent picula accidētia in his instrumentis, q̄m si nō attraheret fel co. ru. & remaneret cū sanguine fluētē p mēbra insurgerēt plures egritudines sicuti ycterica & vlcera & egritudines q̄ dicunt alharira & forica & egritudo q̄ dicit alcohābitama & febres quę generant ex col.

Casia
Chil⁹
Virtutis
naturalis
exemplū
Oris di
gestio

Stomaci
virtutes

Almar
barz. i.
mēseraice

Fellis
operatio

Splenis
operatio

Renū
operatio

Vtilitas
sequestra
tionis san
guinis a
supfluita
tibus

Alharira
Alcohā
bitama

& similia. Splen vero si non attraheret co. ni. in surgeret passioes. s. yctericia nigra & morfea nigra & lenticule & pannus faciei & lepre & cancer, mania & pmiatio sensus & similia. Res etia nisi attraheret aq. sitates a sanguine in surgeret i corpe passio ydropica q. dicit alaste- sta asclites & yposarta, & nisi essent huiusmo- di instrumeta & ipsor. opatiões pmaneret hu- iusmodi passioes in corpe cōtinue, sed postq. mūdificat sanguis ab huiusmodi hūorib. & re- manet mūd. diffundit ad totū corp. p venas scdm modū quē dixiū sed dixerūt qdā q. fleg- ma pcedit cū sanguine & cōcurrit cū eo vbi- cūq. tendit, & nutrit de eo corpus in defectu sanguinis & transmutat donec efficiat sanguis cōsimilis & cōueniēs p nutrimento, & est posi- tus sanguis in ipso corpe in mensura debita & cōueniēti q. nitate, & trāsmutat ad singula mē- bra iuxta eor. naturā ita q. in ossibus sit os in carne caro, in neruo neruus, in pinguedine pin- guedo, in vngula vngula, in capillis capillus, & expellūt postea mēbra supfluitates ipsius post acceptionē nutrimenti eor. q. supfluitates sunt sudor stercois, sputū, lacrimę oculor. & sordī- dies auritū & similia. Aquositas y. o. cū puenit ad renes attrahūt ab eis q. purū est de pingue- dine sanguinis q. in eis est trāsmittētes residuū ad fel. & cū fuerit in felle occupat illud fel. & retinet & attrahit de eo q. resedit de pinguedi- ne sanguinis expellēs supfluitū extra corpus per vrinā. Hec qdē supfluitates p. dicitē nō frustra fuerunt ab excelsō creatore create sua sublimi sapiētia, nihil em huiusmodi creatū est absq. ra- tione & causa in hor. opatiōe. Quod est q. p. dicitē supfluitates ex attractiōe fellis habēt du- os meatus quor. vnus est ad impellendū p. eū de colera ad intestina vt intestina attrahāt de ipa ad expellendū supfluitates & feces extra cor- pus. & nisi hec retinerent feces & remanerent inuiscatę intestinis, & impellit de parte residua fellis ad stomacū aliqd. vt iuuēt stomacū ad di- gerendū cibū, & splen transmittit de co. ni. ali- quid ad orificiū stomaci & mouet sua acetosi- tate & stipticitate, deide exit cū exitu supfluita- tum. Supfluitates autē grosse habent etiā iuuā- mentū ad officiū nutritionis, q. residuū ipfar. transmittit ad intestinū rectū, & ppter hoc fa- ctum est hoc intestinū cōcauū amplū vt susti- neat oēs feces, nā nisi hoc esset cogere homo frequenter surgere ad expellendū supfluitates siue magnas siue paruas in qualibet hora. Re- nes quoq. attrahūt aquositatē sanguinis vt di- ctum est, & nutriunt ex vntuositate sangui- nis, ex eo. s. q. magis eis cōuenit, deinde y. o. su- perfluitū expellūt ad duos meatus q. in eis sunt

sapientissime facti. Quod est q. nos videmus vesicā q. n. apitur & non exit ex ea ventus, & p. illos transit aquositas sanguinis quē est in vri- na, & hoc est quia hi meatus decidunt & ape- riunt vnā cellulā vesicę, & vadunt inter cellu- las donec pueniunt ad collū, deinde decidit al- tera cellulā, & ex hoc sequit. q. q. q. d. ingredi- tur concauitatē cellulę adheret intrinsecę cellu- le, & cum plena est cōiungunt cellulę magis & in orificio meatuum, ita vt non fiat possibile aliqd. retrocedere vrine puenientis ad vesicam, nec desinit semp. attrahere vrinā ad vesicā do- nec implet, sed & cum plena fuerit requiritur musculus q. retineat orificiū vesicę, deinde cō- trahit vesicā ad expellendū vrinā extra corpus.

De differentia quę est inter cibum & medicinam. Cap. XXVIII.

Scias q. opatio cibi i corpe cōtrariat opa- tiōi speciei medicinę ingrediētis corpus, q. m. cibis trāsmutat in suū nutrimentū & ali- milat ei et corp. ex eo sustētāt et auget p. ipm. Cibis etiā pcedit ab iterioribus corpis ad sua exteriora & extrēa. Spēs y. o. medicinalis attra- hit hūores ab oib. extrēitatib. eius ad intrinse- ca. Spēs y. o. laxatiua expellit humores a corpe virtute et pprietate ppria. Laxatiuor. em q. dli- ber pprietatē habet attrahere hūorē sibi similē sicut scāonea cuius ppriū est attrahere co. ru. vel sicut carbac cuius ppriū est attrahere co. ni. & quēadmodū colloq. cuius ppriū ē attrahe- re flegma, & almezerion cuius ppriū est attra- here aquā citrinā a corpibus ydropicor. Sed cū ista cōponunt adinuicē resultat ex eis medi- cina cōis ad expellendū hūores cōpositos. Et ita qd. dixerūt qdā medicor. q. medicina laxatiua cū puenit ad stōm. attrahit hūores ab extrēita- tibus corpis dōec reducunt ad stōm. deinde de- ponit cū ipsis p. secessum. Alij quoq. dixerunt q. medicina miscet cū nutrimento & pcedit cū eo p venas & mēbra, & tunc adheret medicina illi hūori quē sua pprietas est attrahere, & re- dit cū eo retrorsum ad stōacū, deinde emergit cū secessu. Rasis y. o. dicit q. cū puenit medici- na ad stōm attrahit q. ppinquū ē sibi de hūore & cū puenit ad intestina attrahit sibi q. ppinquū est ipsis intestis, nec vltra redit ad stōm q. ē q. nō inest stō de virtute expulsiva nisi modicū i intestinis aut fortior hec virtus existit q. i stō. Signū aut hui. est, q. intestina expellūt supflui- tates cū duab. cellulis, stō. aut cū vna tū expel- lit q. est exterior, & ab ea est virtus laxatiōis, & magis pximū q. hic cū corp. sapient. et pfecte dispositū fuerit, & cū puenit aliqd. laxatiuor. ad stōm siue iuuēt ab ipso stōaco siue non, at- trahet hūorē quē ppriū ei. ē attrahere siue p

Simile at- trahit sibi simile Carbac. Ellebor.

medicina rum laxa- tiuorum opatiões

Rasis

almar- bac. i. i. meferai. c.

alzirin

Post capi- tales me- dicinas dormien- dum

algnadin

pinquū siue remotū p. modū q. trāsit nutrime- tū p. corpus, & si fuerit ppinquus cito puenit et ad intestina quē cū secessu expellēt. Si y. o. hu- mor remotus fuerit, ibit p venas a lōge donec pueniēs ad intestina expellūt ipm. Cū aut hu- mor a longe trahit molestius est corpi & acci- dit ex eo dolor & angustia magis scdm longin- q. tatē mēbroz ab intestinis & ipsor. ppinq. tatē erit additio & diminutio in huiusmodi p. dictis acci. dētibus. Si y. o. hūor in manibus ex- titerit, pcedet p. ior p venas q. sunt sup. spinale dorsū, deinde vero p venas q. oriunt. ex gibosi- tate epatis, postea p venas q. sunt sub epate ad loca q. dicunt almarbac, deide vero ad orifi- cia venarū adherentiū intestinis, deinde foras expellit. Si y. o. humor fuerit in pedib. pcedit primo p venas pedū, postea p venas quę sunt sub dorso, post p venas gibositatis epatis quę dicunt alzirin, postea p venas existētes in cor- pe epatis, postea p venas existētes sub epate po- stea y. o. p orificia venarū intestinis adherētū, deinde vero p secessum deponit. Si vero hūor fuerit in gutture & canna pulmonis, attrahet ipsum medicina a stomaco p meri mediante ad- herentia q. est inter tunicā intrinsecā ipsius me- ri & guttur & id q. subest, donec descēdet hu- mor ad stomacū, q. qdē impellit ipm inferius. Sed ille hūor necerit calidus nec multus. Simi- liter est de hūore descēdēte a pectore pulmone & corde ad stomacū, q. impossibile est multi- plicari hūores in instrumētis spiritus, cor em nō pducit hūores acutos nec alios. Nam si ibi gñarent, mox interficerēt siue acuti siue nō a- cuti essent. Si y. o. hūor extiterit in capite, attra- het ipm stomacū p meri & fluet p ipm pau- latim & p gingiuas & guttur. Sed hoc non fit in hora vigiliatōis, q. in capite meri est muscu- lus vigorosus in deglutitiōe, & cū descēdit hu- mor in hora vigilię p palatū & gutt. ad meri, sentit ipm hō & expellit ipm p sputū anteq. p- ueniat ad meri. In hora vero dormitiōis pos- sibile est hūorē trāsire ad stomacū p meri pre- terq. ipm sentiat. Est aut illud ex supfluitatib. cerebri subtile & cōtinuū non inducēs stoma- cho dolorē & molestiā aut sincopim nisi fue- rit in illis causa q. induceret hec talia vel p se ip- sas vel p aliud ppf. q. fit stōaco necesse vt mū- dificet illud ab eo. Si vero hūor fuerit in venis cerebri, attrahit ad venas corpore q. dicunt al- nadgin, postea ad venas iuncturarū dorsū sub panniculo, deinde ad venas gibositatis epatis, quousq. descendet ad intestina & ab eis expel- litur foras. Medicina vero cū qua medicat pul- mo inuis prius vadit p meri ad stomacū & ad portā intestini recti, postea ad venas epatis &

intestinoz & ad venas inferiores epatis, deide transit per venā amplā concauā, deinde ad cor- tunc vero puenit ad pulmonem. Degradib. educiōis hūorū cū medicina laxa- tiua supfluitatum. Cap. XXIX.

Cum sumperit q. medicinā ppriā ad euacuandū col. ru. medicina illa primo euacuabit co. ru. & si resederit de virtu- te medicinę in corpe post exitū col. rub. educet flegma post illud co. ni. Si vero pprietas me- dicinę fuerit euacuadi flegma educet p. ior fleg- ma cū facilitate, deinde vero si de sua virtute in corpe resederit post egressum flegmatis educet co. ru. q. si adhuc de sua virtute resederit euacu- abit co. ni. Si y. o. pprietas medicinę fuerit euacuandi co. ni. educet ipsam p. ior, & post ipsam co. ru. deinde vero flegma scdm virtutē medi- cinę remanētis in corpe. Qd. si medicina fuerit cōposita ex diuersis speciebus ad euacuandū oēs hūores, p. ior educet co. ru. cū ipsa subtilior sit ceteris hūoribus & velocioris motus, post ip- sam y. o. flegma ppter sui molliciē, vltio vero co. ni. ppf. sui grauitatē. Si vero remanserit in medicina de virtute post hoc, & fuerit in ipso virtus vincens naturā, apiet orificia venarū & educet sanguinē. Qua ppter expedit reprimere virtutē medicinę & cōstringere laxationē alio- q. n. hō p. dī. Species laxatiuę laxāt, qppe alte- ro istor. modor. triū. s. aut p. inpressionē si- cut mirabol. & interius granati, vel p. lubricati- onē sicut psillū, vel p. acuitatē & violentiā sicut scāonea & esula & hijs similia. Eor. qdē q. euacuāt co. ru. potissima est scāmō. q. pparata est sicut decet, & mirabol. citrini, aloes violę, pruna & lebleb & succus granator. acetosorū expressor. cū suo cortice & fructu, q. y. o. lax- ant co. ni. sunt carbac nigra, lapis armenus, epi- thim. agaricū, mirabol. ni. & balbazig. Quę y. o. laxāt flegma eor. forti. est colloq. centau- rea minor turbit semē angeda & medulla car- tami. Eor. aut q. laxāt aquā citri, forti. est al- mezerion, euf. esula, yrsa et cacia, q. vero edu- cūt sanguinē sunt species mortifere q. s. non de- cet nobis mēorare, & species etiā acutę q. n. ex- cedūt educunt sanguinē. Medicinę vomitiuę sunt goz alkimegerion mēbe eazg alcarbaci. alcūdex grana febres & semē altacas. Quę aut faciūt vomere cū facilitate sunt aq. ca. aq. alu- minis sal indi cepa handenas baurac & aq. deco- ctionis frumētū & similia.

De cōpositiōe medicinarū laxatiuar. Ca. xxx. **Q**vando volueris cōponere aliqd. laxa- tiuum, accipe de quolibet quantitatē vnus potionis & cōmisce illa & cōs- titue vnam potionē ex cōposita

Medicinę laxatiuę triū. mo- dis soluit Medicinę co. ru. euacuantes Medicinę cole. ni. e- ducentes Carbac. elle. ni. balbazig Educētes phlegma Angeda Aquā citri. soluē- tes Yrsa cacia Sanguinē educē. sūt mortifere Medicinę vomitus goz alkimege- rion mēbe eazg alcarbaci alcūdex grana febres semen altacas. Hadenas

Alcebay

Causa ne
celli taris
c. pōnis
medicina
rū septē

Marham

Iuxta proportionē numeri simpliciū. Verbi gratia. Si volueris euacuare col. ru. & nig. & flegma accipiemus de scamō. 3. tertiā & de colloquint. duas tertiās. 3. & de epithimo. 3. iij. & ipsi comixtis, accipiat de toto tertia pars secundum proportionē specierum quę sunt tres & non computet in hoc pondere id quod cum eis admiscetur causa preparationis specierum sicut mastix quę intrat in pillulas G. & sicut bdelliū quod intrat in pillulas alcebay & similia, & sicut aromata quę intrant in compositionē yerarū & pillularū cothiarum. Item aliud exemplū ad hoc. Si intendimus componere medicinā ex quinque speciebus aut sex aut. x. necesse est nobis primo scire quantitatē portionis de qualibet & hoc quidē inuenitur suo loco de preparatione specierum & earum ponere. & deinde accipiemus de illa specie quantitatem vnius portionis cōplete quę admodū dictū est. Quod est quia si voluerimus componere medicinā de scamō. colloqu. bdellio epithimo, elleb. nigro turbit agarico violis & aloē. Accipiamus de scamō. 3. 5. de epithimo. 3. vi. carbac. 3. iij. agarici. 3. ij. mastix. 3. o & bdelliū quantitatem mediocrē & cōstituamus portionem de toto isto cōposito octauā partē ponderis quantitatem totius, quia laxatiua quę in ipso cōtinentur sunt octo numero, & non computabimus in hac summa masticē & bdelliū, erit aut octaua pars huius. 3. iij. minutis media pars octauę partis. Si vero intendis educere certū humorē triplicabis pondus specierum quarū proprietas est ipsum educere, & si volueris pones de illa specie medietatē sumptiōis & hoc secundum quod inducet necessitas. Necessitas autē cōpositionis medicine fuit propter hoc quia si possibile esset medicari quicquid accidit ex languoribus in humano corpore cū medicinis simplicibus, non cōgeremur ad cōponendū illas, sed illud impossibile est propter septē causas quas mox exprimemus. Quarū vna est si voluerimus calefacere aliquod corpus in aliquo determinato gradu & non inueniat medicina simplex faciēs illud determinate, quod est quia medicina sanitatiū egritudinis esse debet eius potentie cū egritudine propter quod fuit nobis necesse miscere diversas species diuersas quarū vna excedat tēperamentum in multa quantitate, altera vero debilius sit ea in virtute ita quod cōponitur ex eis medicina tēperata caliditate. Secunda causa est quā possibile fit quod vna species iuuatiua non potest fuit iuuamentū cōplete p̄ficere nisi miscat cum ea specie & tunc fit facilis eius operatio ad sanationem, exemplū ad hoc. Modus faciendi marham quod fit ex rebus mineralibus sicut martac & cerusa & limatura ferri & similibus, cuius

cōplementū haberi non potest, nisi miscatur cū eis oleū vel acetū aut vinū aut pinguedo & similia, aut aliqđ genus gūmi vt dissoluatur per alia ab eis. Tertia causa est quā possibile est quod sit aliqua species conferens iuuamentū & in aliqua egritudine, & cū hoc cōfortabit aliqđ membrū cū lesione tñ alicuius alterius mēbri. Fuit ergo nobis necesse miscere illā cū alia specie p̄ tollat nocuentū illius alterius mēbri. Verbi gratia, quēadmodū admiscemus castoreum opio vt frangat potentia opij. Quarta causa est grossicies substantię ipsius speciei, quod si volumus transmittere ad loca remota non pueniet adea propter eius grossiciē, nisi miscat cū aliqđ quod sua subtiliatione pducatur illā ad loca illa quēadmodū admiscemus semē apij gūmis in passione bursę, & sicut miscemus bonas species & subtiles cū terra sigillata in egritudine ipui sanguis a pectore & pulmōe. Quinta causa est quā sunt aliquę res cōferētes quibusdā egritudinibus aut sunt aliquę ipsorū cōferētes certis corporibus & cōplexionibus quāobrem puidet medicus habere penes se cōpositionē medicine aptā pluribus egritudinibus sicut est tyriaca, quā in quantū est in ipsa de carne tirore confert venenis & rebus mortiferis, in eo autē quod est ibi de opio confert fluxui, sed in eo quod est ibi de terra sigillata confert spūto sanguinis, in eo quod est ibi de seminibus cōfert retentiōi vrine. Sexta causa est quā cogimur quod educere diuersos humores de corpore vnde fit nobis necesse componere medicinā diuersas species cōtinentē quarū quilibet propriū educet humore, quēadmodū est cōpositio pillularū G. ex aloē scamō. colloqu. & absinth. Nam in eo quod est ibi de scamō. educet coler. rub. In eo vero quod est ibi de colloqu. educet flegma. Septima causa est quā possibile est in multis & diuersis egritudinibus valere vñā solam speciem sicut sua natura extendit, ita quod in sui operatione non requirit aliā. Veruntū ipsa est foetidi odoris sicut est halith. Fuit ergo nobis necesse miscere cum ea aliqua aromata sicut darfen, asarū & similia. Et sicut i carbac ad miscemus daucum & semē apij ciminum anisum & similia.

De operatione cōpositionis specierum sequitur. Cap. XXXI

Quando fuerit aliqua species quę ingreditur cōpositionē alicuius medicine cōpositę fortis virtutis, oportet componere de ea in ipsa cōpositione in modica quantitate, sicut est opium in virtute calefactionis si vero fuerit debilis virtutis ponemus de ea multum, sicut frondes ros. ex debili

Halith
Darfen
Carbac
Elle.

litate virtutis in frigidationis quam habent & anisum ex sua debilitate virtutis caliditatis. Si vero fuerit species multi iuuamenti debilis virtutis ponemus de ea in multa quantitate vt sit eius quantitas cum additione sui sufficiens ad resistendū ei cui deberet resistere quā esset fortis in virtute. Si vero fuerit aliqua species debilis in sua virtute & modici iuuamenti, oportet ponere de ipsa quantitatē mediocrē sine additione & diminutione, quia non est multū ponendū de ea, eo quod pauci iuuamenti est nec oīno remouenda quia debilis virtutis est. Sed si fuerit species fortis virtutis & pauci iuuamenti oportet quod ponatur de ea in modica quantitate valde, ita vt non possit inueniri minor illa.

TRACTATVS QVINTVS DE DISpositione corporis, qui continet. Cap. vñicum.

Corpis
dispones
tres

Sanitatis
terminus

Egritudi
nis termi
nus
Sanitas
triplex

Egritudo
triplex

Sanitas
in tribus
existit

Dispositiones corporis sunt tres. scilicet sanitas egritudo, & id quod neque sanitas neque egritudo est. Et dico quod oportet medicum scire quid est sanitas quę est eius finis & intentio, etiā quid est egritudo, & quid est id quod neque sanitas neque egritudo est. Qui enim hec tria ignorat medicine artē non exerceat. Terminus sanitatis est quod sit corpus in modo quo sue naturales operationes secundum modum naturalem consistant. Terminus vero egritudinis est quod sit corpus in modo transgrediente modum naturalem in quo. scilicet sue operationes sine medio sentiunt nocuentū. Sanitas autē dicitur tribus modis vno modo sanitas perfecta & est quod sit corpus bonę generationis cū ex vtero oriū, & sua membra optime cōpositiōis & eius cōplexio equalis & hoc est principium tēperate sanitatis quę perfectior & melior in suo gradu existit. Secundo modo dicitur quod sit corpus sanum aeri, & conueniens tēpori cibo & regioni. Tercio modo quod sit corpus equale & bonę cōpositionis in annis. Veruntamen non prolongant ab equali cōplexione quā quolibet istorū trium modorū dicitur sanitas naturalis. Similiter & egritudo tribus modis dicitur, vno modo quod sit corpus corruptę generationis in vtero et sua mēbra inequalia atque cōplexio, & quod ipse in sua cōplexione vniuersa liter inequalis p̄sistit. Secundo modo quod accidit ex corruptione aeris & ex tpe cibo & regione & similibus. Tercio modo quod sit ex diminutione equalitatis cōplexionis corporis & sui cōpositionis sicut esse aliqđ mēbra eius equalis cōplexionis & cōpositionis. Aliqua vero inequalia quilibet horū trium modorū dicitur egritudo naturalis. Sanitas autē cōsistit in tribus, quorū vñū

est equalitas cōplexionis mēbroꝝ cōsimiliū partium. Secundum equalitas cōiunctiōis mēbroꝝ instrumentaliū. Tertiū est equalitas totius corporis. Et quia modi sanitatis sunt tres, sequitur modos egritudinis esse tres. Vnus est egritudo accidens mēbris cōsimiliū partium. Secundus est egritudo quę accidit in mēbris instrumentaliibus. Tercius est egritudo cōmunicans mēbra cōsimiliū partium & mēbra instrumentalia quę dicitur solutio continuitalis. Illud autē quod neque vere sanitas nec egritudo est tribus modis est. Aut quod sint in corpore simul sanitas & egritudo in diuersis membris, sicut hominis corpus cecū aut claudī, aut quod nullū membrorū sit in bona p̄fectione sanitatis quēadmodū corpus senis, aut quod sit corpus in aliquo tpe sanū & in aliquo egrum. Verbi gratia ille cuius cōplexio fuerit calida vt in pluribus egrotabit in estate in hyeme vero sit sanus. Cuius autē complexio fuerit humida egrotabit in pueritia vt plurimū, in senectute vero erit sanus & e contrario.

TRACTATVS SEXTVS DE DISpositione egritudinū, qui diuidit in ca. viginti quinque. Cap. I.

Egritudines cōplexionis mēbroꝝ cōsimiliū partium sunt octo, quorū. iij. simplices sunt, calida, frigida, sicca & humida, cōposita vero sunt calida & humida, calida & sicca, frigida & humida, frigida & sicca. Siue sint egritudines in sua qualitate simplices, siue ex causa humoris. Aegritudo calida, absque humore est sicut febris ptisis & febris effimera quę generatur ab excessu caloris solis, aut ex tristitia, aut ex labore & ex suspirijs & similibus. Aegritudo vero quę fit ex causa humoris, vt apostema & febres putridę. Aegritudo autem frigida quę generatur sine humore est sicut amissio sensus ex frigore quę dicitur algamor. i. congelatio, & sicut harcha. i. motus capitis inuoluntarius accidens, absque p̄cedente euacuatione. Aegritudo autem frigida ex causa humoris est sicut amissio medietatis partis corporis quę dicitur alpelag & aegritudo quę dicitur tortura faciei arabice hallacna. Aegritudo sicca absque humore est illa quę accidit corpori ex siccitate in hora euacuationis repletiois. Aegritudo autem sicca quę accidit cum humore est sicut cancer & dura apostemata quę fiunt ex colera nigra. Aegritudo vero humida sine humore est quod sit corpus hūidū natura, aut locū apatis sit hūidus. Aegritudo vero hūida quę accidit ex causa hūoris est sicut ydrops & scabies hūida & similia.

Egritudi
nis modi
tres

neutri et
am tres
modi

Egritudi
nes mem
broꝝ cōsi
miliū partium
sunt octo
Egritudo
cali. simp
plex
Egritudo
ca. hūora
Egritudo
frigi. simp
plex
Algamor
.i. cōgela
tio.
Harcha
Egritudo
fri. humo
Alpelag
.i. palis
Hallacna
Egritudo
sicca simp
plex
Egritudo
sicca. hu.
Egritudo
hum. simp
plex.
Egritudo
humida
humo.

b iij

Aegritudines mēbrorum instrumentaliū sunt iij. f. egritudo que fit in principio generatiōis & egritudo que fit in q̄ntitate mēbrorū egritudo que fit in numero eorū, & egritudo que fit in eorū situ. ¶ Aegritudines generatiōis q̄ qdē est dispositio figure sunt q̄nq. f. egritudo que fit in dispositiōe, & ea que fit in foraminibus & cōcavitatibus & asperitas & leuitas. Aegritudo facta in dispositiōe est extensio capitis & obligtas pedū & sicut illud q̄ accidit in iuncturis dorſi. Quoniā q̄nq. declinant intus vel extra cum febre & accidit gibositas. Aegritudo autē que fit in cōcavitate est sicut illa que accidit cōcavitati stomaci ex dilatatione & sicut repletio cōcavitatū pedū & manū & repletio cōcavitatis aurī & similia. Nam quādo cūq. accidit huiusmodi, desinit mēbrū a suis naturalibus opationibus. Aegritudo autē que fit in foraminibus sicut sunt meatus, qdē est q̄a q̄nq. cōstringunt aut ampliantur sicut q̄nq. accidit oppilatio in venis & in foraminibus extrinsecis corpis solutio & coartatio, & illud q̄ aduenit ventriculis cerebri, ita q̄ resultat epileſia & amissio medietatis p̄tis corpis & apopleſia, & sicut oppilatio q̄ fit in epate ex humoribus grossis & viscosis & sicut oppilatio que accidit matri ci cū generat in ipsa caro in qua non est ventus. Aegritudo vero asperitatis est sicut asperitas canne pulmōis, & illud q̄ accidit ex hoc de oppilatiōe gutturis ex grossis humoribus. ¶ Aegritudo autē leuitatis est sicut leuitas stomaci & intestīnōrū sicut cū accidit in ipsis egritudo lubricitatis que dicitur alzelac q̄n desinit retinere cibū et q̄ accidit in matrice. Similiter ex humore viscoso quod prohibet ipsam retinere semen & quēadmodū aduenit oſſibus ex humoribus ad ea fluentibus do nec priuant a gñatione carnis in se ipsis, ita qdē sit necesse remouere ab eis illā lubricitatē vt nascatur caro. ¶ Aegritudo vero in q̄ntitate mēbrorū est sicut augmentū vel diminutio lingue vltra q̄ oportet ppter q̄ impedit sermo, & sicut q̄n auget caro in ambabus extremitatibus oculi, vel diminiuit magis q̄ oportū sit quæ ambo offendunt oculū. Nam illa caro facta fuit tegumentū loci existentis inter oculum & nasum. Sed cū excedit phibet lacrimas & ceteras supfluitates oculi descendere ad nasum & coartat ibi & accidit inde in oculis egritudo, q̄nq. o remittit post huiusmodi caro magis q̄ oportū sit, fluēt lacrimæ frequēter. Aegritudo vero in numero diuidit in duo. f. in additionē & diminutionē. Additio vero duobus modis est q̄a aut est additio naturalis sicut supfluitus dignus, aut est non naturalis sicut pas-

sio ydropica, & passio que dicitur alcola & est febris que arabice dicitur aluezal & vermes qui generant in intestinis & verruce et yngula oculi que dicitur alcafra. Aegritudo autē sicut duoabus modis fit, aut enim erit dislocatio, aut corruptio societatis. Dislocatio ē sicut dislocatio alicuius iuncturarū & sicut crepatura que vocatur aladra q̄ est descensus intestīnōrū ad bursam, ita q̄ intestīna erunt desubter ventrē quā obrem accidit panniculo ventris vt dilatei locus per que descendūt intestīna. ¶ Corruptio autē societatis duobus modis est. f. aut q̄ cōiungant mēbra sicut cōiunctio labiorū adinuicē, aut q̄ separent & disiungunt sicut accidit labiis & oculis in passione torture faciei. ¶ Aegritudines vero que fiunt in mēbris cōsimiliū partium & in mēbris instrumentaliū sunt ille q̄ dicuntur solutiones cōtinuitatis, & possibile fit hic fieri in mēbris cōsimilibus tm̄, ita q̄ non in alijs fit etiā q̄nq. in mēbris instrumentaliū tm̄. Aegritudo autē talis que fit in mēbris cōsimilibus si fuerit in oſſibus dicitur fractura. Si fit in carne & non fuerit diu facta dicitur vlcus, si vero diu pmanſerit dicitur vlceraſio, q̄n vero fit in cuti & nuper dicitur excoſiatio. Si vero fit in capite lacerti dicitur scissio, si i medio sui dicitur truncatio. Quod autē accidit in venis pulsantibus dicitur emborisma vel auenisma. In venis autē non pulsantibus dicitur incisio. Aegritudo autē cōmunicas mēbra cōsimilia & membra instrumentalia est sicut detruncatio manus & pedis. Totaliter autē sicut apostema calidū q̄ est egritudo adueniēs mēbro instrumentali quā mēbrū magnificat ex tumore ipsius. Est etiam egritudo adueniēs membro cōsimili ex calore qui est in ipso.

Signa egrediēdi modū naturalem. Ca. II.

Impossibile est non aduenire alicui mēbro transgredienti modū naturalem tria. f. egritudinē accidens & causam. Causa quidem egritudinis est id q̄ ipsam generat. Aegritudo autē est causa accidentis. Verbi gratia putredo humorū est causa febris & accidit se, quēdam accidentia sicut mutatio pulsus, calor & molestia. Aegritudo autē est ipsa se putredo causa egritudinis. Alteratio autē pulsus et calor sunt accidentia cōcomitantia egritudinē. Et hoc qdē exemplū est de egritudine causa & accidente in mēbris cōsimilibus. In mēbris autē instrumentaliū vt lapis generatus in vesica est causa oppilationis meatū vesicę. Vnde sequitur retentio vrine. Accidens ergo est ipsa oppilatio meatus causa vero lapis, egritudo verō retentio vrine

Alcola
Aluezal
Alcafra
Aegritudo
f. duo
b. est
modis
Aladra
Corruptio
societatis
duobus
modis est
soluciones
cōtinuitatis
Fractura
Vlcus
Vlceraſio
Excoſiatio
Scissio
Truncatio
Aegritudo
cōsequēs
mēbris cō
similibus
& instru
mentalib⁹

Mēbris
transgre
diētib⁹
tria ac
cidunt

quæ consequit ad ipsum. Exemplū quoq. se parationis cōtinui est hic, qm̄ possibile est esse humorē calidū in carne & cuti, ita vt gerieret apostema, & ad hoc sequit dolor. Est ergo apostema egritudo humor aut eius causa, sed dolor est accidēs ipsum cōcomitans, & possibile fit q̄nq. cōmunicari mēbra in ipsis morbis adinuicē & fit vna & eadē res morbus & causa morbi qm̄ oppilatio est morbus mēbro rum instrumentaliū & fit causa febris. Febris autē morbus mēbro cōsimiliū est, simili q̄ euulsus fuerit aliq. dēiū de loco suo est morbus defectus in numero & fit causa impedimēti accidentis sermōni. Similiter etiā incisio vni le que dicitur est morbus de genere diminutiōis & fit causa laxationis adueniētis voci. ¶ Corpus ex tribus cōponit. f. ex membris solidis & humoribus ligdis & spiritibus subtilibus hūiores sunt materia de qua fiunt mēbra. Sed ipsa non sunt mēbra, humores autē & spiritus q̄n non pſistunt in suo modo naturali sicut causę egritudinū, & non solū in eorū q̄litate consistit sanitas & egritudo, sed etiā in eorū quantitate. Nam cū excedit aliq. humorū vel spiritūum si calidus est calefacit corpū, si vero frigidus infrigidat illud & scdm̄ hūic modū ponē dum est de reliq. humoribus atq. spiritibus. ¶ Distinctio cuiuslibet causarū sanitatis, egritudinis & neutralitatis cōsistit in tribus videlicet aut in corpe in quo vnū istorū triū inuenit aut in causis efficientibus illas, aut in signis illas ostendētib⁹. Et dicit q̄ causarū due sunt species naturales & accidentales. Naturales q̄p pe aut efficiūt sanitatē ab ipsa egritudine, aut conseruant ipsam sanitatē. ¶ Causę vero transgredientes modū naturalem etiā duobus modis sunt, q̄a alię sunt efficiētes egritudinē in sanis & cōseruant egritudinē in ipsis, alię vero efficiunt illud q̄ neq. sanitas nec egritudo est, & illud similiter conseruat. Species autē causarum cōmuniū sanitatis & egritudinis quas antiqui filias elementorū appellauerūt sunt sex. Aer circundans corpa, cibus & potus, somnus & vigilia, motus & q̄s, cōstipatio ventris, ac eius lenitas & animales cogitationes, alię vero adiunxerunt hīs cōitū & balneū, & ista sex quādo fuerunt modo debito in q̄ntitate & q̄litate & tpe debito cōseruāt sanitatē in suo modo & ordine conueniēti & efficiunt ipsam. Si vero econtra fuerint cōseruāt egritudinē et efficiunt ipsam. ¶ Species autē causarū egritudinis sunt tres q̄a quēdā sunt que dicuntur prime vel pcedentes. Et heę sunt causę quę mouent intra corpus sicut plenitudo inanitiō & similia. Alię vero sunt cōcomitantes & heę sunt illę

quæ cum fuerint necessario erit egritudo sicut calor sanguinis & eius putredo ex quibus generatur febris & pſistit & durat q̄ diu illa durat. Alię vero sunt q̄ dicunt extrinsecę, q̄a ab extra pueniunt corpī sicut calor frigus humidas. Causę egritudinis sunt due cōmunes & p̄pria. Communis autē est duplex necessaria & accidentalis. Accidentalis est sicut percussio lapidis & incisio gladij & morsus leonis, & morsus serpentis. Necessarię vero sunt ille sex q̄s diximus. ¶ Modi autē causarum egritudinis sunt sex quorū primus est q̄ aduenit de egritudinibus in mēbris cōsimilibus & cōseruat illud vel q̄ aduenit in membris instrumentaliū & qdē efficit & cōseruat districte vel ex motibus animę, vt ira, vel ex motū corpis vt labore. Scdm̄ modus est sensus caloris actu apparētis vt calor ignis & calor solis & species calidę manifeste. Terti⁹ ē vsus rerū calidarū potētia vt cēpe & allea & similia. Quartus oppilatio pororū vt balneatio in aq. aluminosis & similibus ex qua restringit calor naturalis. Quintus est putredo q̄ est q̄a res non putrefcit nisi per calorem naturalem & ad q̄ sit contra illud. Sextus vero est modica quantitas cibi quę suscipit corpus, tunc enim circūit calor naturalis ipsum corpus & nutritur de suo humido. ¶ Modi autē causarum egritudinis frigide sunt octo. Quorū vn⁹ est sensus frigoris actu apparentis, vt frigiditas niuis. Scdm̄ q̄n vti corpus re frigida potētia sicut opio & similib⁹. Terti⁹ est q̄n multo cibo vti corpus, ita q̄ calor naturalis extinguitur. Quartus est q̄n modico in cibo vti corpus donec extenuat et calor naturalis extinguit. Quintus est multa oppilatio retinens supfluitates donec prohibet calor naturalis extendi per corpus. Sextus est mollicies corpis eiusq. laxitudo ita q̄ calor naturalis dissoluit. Septimus est multus calor q̄ frequenter dissoluit calorem naturalem. Octauus vero est abundans q̄a q̄n multa quies cōtinuauerit phibet exitū supfluitatū & coartant in corpe & extinguunt calorem naturalem ex quo aduenit passio frigida. Causę vero egritudinis sicę sunt iij. quarū est prima sensus siccitatis actu, vt siccitas specierū calidarū & similitū. Scda est vsus corporis reb⁹ sicis potētia vt aceto et sale et similibus. Tertia est extenuatio corpis p modicum cibum & potum & nimia cautela in cibis. Quarta vero nimius motus & sollicitudo vigilia & labor et similia. Causę autē egritudinis humide sunt iij. Quarū prima est vsus corpis re humida actualiter sicut balneatio in aquis dulcibus & similibus. Scda est vsus rei humide potentia sicut vsus piscium recentium & hui⁹

Causę
egritudi
nis due

Modi
causarū
egritudi
nis sex

Modi
causarum
egritudi
nis sunt
octo

Causę
egritudi
nis sicę
quatuor

Causę
egritudi
nis humi
dę quatuor

Corpus
ex tribus
cōponit

Causarū
sanitatis
egritudi
nis & neu
tralitatis
cuiuslib⁹
distinctio

Sex res
nō natu
rales ab
antiquis
vocate fi
lię elemē
torum

Spēs cau
sarū egr
itudinis
tres

Modi
causarum
ægritudi
nis ex ma
licia com
plexionis
humorali
sunt quæ
1
2
3
4
5

Spēs cau
sarum no
cumetor
aduenien
tiū dispō
mēbri na
turalis sūt
tres

Alastrach
cha

Causæ
stricturæ
meatuum
tres
Adhesio
fit octo
de causis

Alachul
Causæ
amplia
tionis me
atuum sunt
quatuor

debilitas virtutis retentiue, ex qua mollifican
meatus ppter id qd frequenter dissoluit & tran
sit p eos. Tertia est excellus caliditatis & humi
ditatis quia hoc etiā remollit eos. Quarta vero
ex medicinis aperitiuis. Causæ vero spissitudi
nis sunt duæ, vna est quæ fit ab extra sicut aspe
ritas pulueris & fumis specierum odoriferarum ca
lidarum. Secunda est quæ fit intra ex supfluitate sal
sa & similibus. Causæ vero lubricitatis sunt duæ
vna est intrinseca sicut humor viscosus qd lu
bricari facit matricem intestina & stomachum. Se
cunda est extrinseca sicut id qd sequitur ex limit
one oculi & similitur. Causæ autem magnitudinis
membrum sunt tres, aut quia ex abundantia hu
moris in matrice, aut ex abundantia virtutis, aut
ex ambabus simul. Causæ vero diminutionis
membrum sunt, iij. Quarum vna est defectus humo
ris in matrice. Secunda est debilitas virtutis. Ter
tia quæ ambæ concurrunt simul. Quarta vero qd
ab extra euenit vt incisio, combustio ignis & fri
gus & putredo. Causæ vero additionis numeri
membrorum sunt tres, aut erit additio naturalis q
est abundantia materie naturalis, aut ex supera
tione virtutis, aut ex ambobus simul. Causæ
vero defectus numeri membrorum sunt duæ, quia
aut ab intra & hoc fit ex defectu materie, aut ex
defectu virtutis, aut ex remissione ambarum si
mul, aut ab extra sicut combustio ignis & incisio
& extremitates corporis quæ cadunt ppter frigi
ditatem & putredinem. Causæ vero dislocationis
membrum sunt, aut de defectu, aut ex humoribus
excedentibus modum debitum mollificantibus
membrum & laxantibus illud. Causæ autem cōiun
ctionis duorum membrorum vt nō separent sunt
aut ex ipsa generatione hoīs, aut ex vlcere qd
aduenit eis. Coniunctio autem vt separat, fit aut
ex spissitudine, aut cōstrictione aut post vlcus.
Causæ autem segregatiue cōiunctionis sunt duæ.
Aut ab extra sicut id qd scissum et incisum est
ex vlcere antiquo, aut ex distractione, vt cū fu
ne, aut ex concussione vt cū lapide. Secunda vero
intrinseca est, aut ex humore acuto qd incidit,
aut ex ventositate grossa attrahente, aut ex hu
more grosso incidente membrum.

Species signorum. Cap. III.

Species signorum sunt tres alia sunt significa
tiua sanitatis, alia vero significatiua egrit
tudinis, alia vero neutralitatis. Sed quæ
bet harum duas species habet, quia alia sunt signi
ficatiua in membris cōsimilibus & hec sunt ma
terialia & accidentalialia. Species autem materialium
sunt, iij. calidum frigidum humidum & siccum, & di
cuntur materialia, quia cū scimus cōplexiōem

Species
signorum
tres

Signa mē
brorum
instrumē
talium

Signa &
accidētia
idem

declinante ad alterum istorum, scimus qd egritudo
ab eo euenit & ppter illud est. Accidentalialia ve
ro sunt cum egritudo fit ex duricie vel mollicie
vel rubedine & similibus talia dicuntur signa ac
cidentalialia. Species autem signorum accidentalialium sunt
tres. Quædam sunt quæ præcipiunt tactu vt durici
es. Quædam vero quæ præcipiunt p operationes p
fectas et diminutas sicut amissio sensus & mo
tus & malicia digestionis & similia signa. Signa
vero membrorum instrumentalium duobus modis
sunt. scilicet materialia & accidentalialia. Materialia
sunt quatuor. scilicet dispositio, quantitas, nume
rus & situs. Accidentalialia quoque sunt, scilicet
formitas & difformitas, & qd inter eas est de
perfectione operationum & earum diminutione.
Species quoque signorum maiorum sunt tres quorum
alia significant præterita & dicuntur recordatiua.
Sicut quæ videmus corpus madefactum scimus
qd sudor præcessit. Alia vero significant præsen
tia & dicuntur demonstratiua, quæadmodum si in
uenimus pulsum magnū & frequentē significat
nobis vigorem & excellus caloris, ita qd natura in
diget attractione aeris cū velocitate & scimus
ex hoc qd virtus est fortis. Alia vero significant
futura & dicuntur præsignificatiua, sicut quæ vi
demus saltu inferioris labij significat nobis qd
vomitus venturus est, quod est qd stomachus
continuat musculis oris, & quæ existunt in ipso
colere pungitiue vlti cōmouet causa ipsarum
inferius labij. Et ostendit nobis quod humor
ille impellit de stomacho ad os, sicut quæ apparet
grauedo capitis cū febre, & videntur ante oculos
infirmi colores & senserit pruritum in fronte in
die critica significat nobis hoc qd supueniet in
firmo fluxus sanguinis a naribus. Inter signa
vero & accidentalialia non est differentia nisi in no
mine. Sunt enim ipsi infirmo accidentalialia, sed me
dico signa intentio vero eadem est. Species
quoque istorum accidentalialium sunt tres, quædam em exi
stunt in operationibus sicut amissio sensus &
priuatio pulsus & malicia digestionis. Quædam
vero existunt in corpore sicut yctericia, alia vero
existunt in his quæ a corpore exeunt quorum spe
cies sunt tres, quia vel fiunt in eis aliqua pars
membrum vel aliud contentum in ipso, vt mutatio
vrine ad nigredinem & similia. Modi autem acci
dentiū operationum sunt tres, qd aut est amissio
operationis totius sicut cecitas & surditas & si
milis. Aut amissio partis eius sicut tenebrositas
visus & tardatio digestionis, aut mutatur a
suo esse, quæadmodum apparere alicui acus, aut
capillos & paleas & huiusmodi, aut mutatur ei
cibus in sua digestionem ad acetositate, aut ad fu
nositate & mutatur eius egestio a modo con
sueti sicut mutantur tempora somni & vigiliæ

& reliqua negotia eius. Species autem acciden
tialium in corpore existentium sunt, iij. Quarum alia
præcipiunt visu quæadmodum yctericia morfea
alba & nigra, nigredo lingue & albedo & simi
lia. Alia vero præcipiunt olfactu, sicut foetor anelli
tus, foetor sudoris, foetor nasi & subaillarum.
Alia quidē præcipiunt gustu sicut salbedo amari
tudo & acetositas. Alia vero præcipiunt tactu
vt lenitas & asperitas. Et possibile est apparere
quædam sensibilia in vno membro quæ significa
bunt egritudinem latentem in alio membro quem
admodum rubedo faciei significat apostema ca
lidum in pulmone & spasmatio vngularum signi
ficat, similiter vlcus pulmonis. Species autem
accidentalialium existentium in his quæ a corpore exeunt
sunt duæ. Quia alia præcipiunt auditu alia habent
vero præfectum exitum quæ præcipiunt auditu, sicut
sunt strumatio & rugitus ventris & sonitus
intestini inferioris descendentiū & debilitas vo
cis sicut rauedo gutturis, quorum autem eorum exi
tus est perfectus. Alia exeunt secundum modum natu
ralem sicut fluxus sanguinis, alia secundum modum
naturalem in quantitate sicut vrina sudor & ege
stio, alia in qualitate, vt vrina nigra & similia.
Signa vero apparentia in membris de his quæ
apparent sensu sicut mutatio coloris cutis ei
us & mollicies & duricies. Caliditas & frigiditas
generatio ipsius & numerus ipsarum partium.
Signa vero membrorum intrinsecorum sex modis si
gnificantur. Vno modo ex lesionibus incidentibus
in operationibus. Secundo modo ex eo qd exit de
corpore. Tercio ex proprio dolore loci. Quarto
ex alteratione membri ab egritudine. Quinto ex
participatione sicut participat dentes facies ce
rebrum & stomachus. Sexto ex inuestigatione
negociorum infirmi eius partis, & usus eius, qd
eum offendit aut iuuat & quale fuerit suum re
gimen & tempus sue egritudinis. Signa vero quæ
inducunt medico in medicina sunt decem. Primum
est cognitio speciei egritudinis, secundum causa
ipsius. Tercium virtutis infirmi. Quartum cōplexio
sui naturæ, tpe sanitatis eius. Quintum ex ipso in
firmo. Sextum ex sua cōsuetudine. Septimum co
gnitio aeris & tpe præsentis tpe anni. Octa
uum regio & locus habitationis infirmi. No
num cognitio aeris tempore egritudinis. Deci
mum etas eius. Et hec quidē decem sunt, quasi
matres quas subintran. Alia. x. signa. Quorum
vnum est ex sui arte. Secundum ex suo usu medici
ne & cibi tpe egritudinis. Tercium cubile suum.
Quartum somnus eius. Quintum color corporis
Sextum eius appetitus ad ea quibus usus est de ci
bo & potu. Septimum ex egestionibus vtrius con
stipatus vel fluxibilis fuerit. Octauum tactus
pulsus eius. Nonum demonstratio vrine. Deci

Signa mē
brorum
extrinse
corum

Signa mē
brorum in
trinsecorum
sex modis
significat

Signa
medico
indicant
decem

Alia decem
signa

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

mun vero tactus sui corporis vtrū calidū aut frigidū vel humidū vel siccū, aut macilentū aut pingue. Alij vero addiderunt ad hęc gustū su-
dorū infirmi vtrū amarū aut dulce & similia.

De plenitudine & eius signis. Cap. III.

Plenitudo duobus modis est. Quarū vna est plectoria facta. Scdm vasa, alia vero quæ scdm virtutem est. Plectoria scdm vasa est qñ supabundat plenitudo sanguinis & spiritus & humorū in cōcauitatibus venarum considerata eorū pportio est quæ in ipsis ante hunc excessum fuerat & corpus cū hoc sanum & robustū existit hanc appellant medici plenitudinē scdm vasa. Quando aut excesserit plenitudo quātitatē debita nutritiū corporis, donec natura non potēs totū ipsum transmutare reliquā partē ipsius cū sufficiat sibi ps eius, talis plenitudo dicit scdm virtutē & hęc qdem ambę species plenitudinis generāt egritudines nisi pserauerint in euacuatione. Signa vero primę plenitudinis, sunt rubedo corporis & ei⁹ grauedo oculi amplitudo venarū, multitudo somni, amplitudo oris, extensio brachiorū, extensio mēbrorū. Corruptio cogitationis, obliuio & grauedo capitis, corruptio visus, magnitudo pulsus venarū, guttatio sanguinis a naribus & a gingiuis Et ex eo q a natura vsus fuerit multitudo ciborū generantiū sanguinē & multo potu, qete & ocio. Signa vero secūde repletionis sunt priuatio appetitus cibi, grauitas ī motibus & pigritia & reliq signorū q diximus in prima plenitudine preter rubedinē & amplitudinē venarū, & q pulsus non erit magnus, & vrina erit pauca tincturē & indigestē & in pluribus generant egritudines ante principiu huiusmodi signorū. Est ergo necesse patiēti hanc plenitudinē regere se ī modico cibo & potu & subtiliare ipsum & vti hijs maxie quę generāt modicū sanguinē, et si voluerit educere de sanguine educat de eo paulatim in diuersis temporibus & assuescat subtrahere flegma & alleuare illud & sudare in balneo aut qd tale. Primus aut indiget minutione sanguinis & in multa quantitate & subtrahat de plenitudine quando stomachus plenus est cibo & potu et hęc plenitudo similiter requirit euacuationē p fluxū vētris vel vomitū & est necesse habēti hanc plenitudinē scdm vasa pseruare se a violentis motibus vociferatiōib⁹ & balneo, & celebret qetē donec fuerit flegmatomatus, et cū his fiet exemptus ab egritudinibus, patiēti aut plenitudinē scdm virtutē necesse est pseruare se ab omni q dissoluit virtutē sicut a motu vigilijs fame

& multa euacuationē. Sed debemus adiungere hijs quę diximus signa dominij hūoris qñ alijs bonorū humorū supabundat & alterat color corporis & gñat egritudo & aggrauat ex aggrauatione humoris supabundantis & manifestant signa in uri. & pulsu tunc debemus celebrare euacuationē cū medicinis de quarū proprietate est euacuare illū humorē supabundantem & hoc festinanter & multa psequiōne.

De signis plectorię ex dominio sanguinis. Cap. V.

Signa quę prediximus in repletionē scdm vasa sunt rubedo & caliditas corporis & multiplicatio sudoris & possibile est accedere per eum sputū sanguinis vomitū & pruritū nasi sanguinis fluxus nariū puenientis a venis cerebri dulcedo oris & egritudo oculorū q dicit alramad. Apostemata gutturis suffocantia quæ dicunt alcoanac & febres cōtinuæ repentina mors, pustula, apostemata & exitu quę dicunt alcasagat & aldemanul & aldubatzle, & apostemata calida & similia.

De signis ex colera rubea. Cap. VI.

Signa dominij col. rub. citrinitas coloris, amaritudo oris cū nimia siccitate vehemētia sitis, remissio appetitus cibi, indignatio naturę coleric⁹ vomit⁹ et citrin⁹, egestio mordicatia, fluxus ventris siccitas lingue, & grossicies eius citrinitas oculorū, vrina rufa & subtilis & generant ex ea febres tertianę vrentes & apostemata calida quę dicuntur albirsen & erisipila. Apostema epatis, vltio vrine, apostemata intestinorū & alia similia.

De signis dominij flegmatis. Ca. VII.

Multitudo sputi & eius viscositas pallor corporis, subtilitas pulsus, frigiditas tactus, paucitas sitis multitudo somni, pigritia, grauitas motus, difficultas digestionis, & apparet in sanguine cū flegmatomatur superfluitas alba & qñ adiungunt hijs frigiditas cōplexiōis & tēpus frigidū & etas se nectutis, & qñ fuerit a sui generatione modici motus & laboris cū multitudo ciborū frigidorū generantiū flegma, & balneatio in aqua dulci erunt tunc signa magna potentia, & fiunt ex eo febres cottidianę & lassitudo pedum & amissio sensus & fluxus saliuę in hora somni, dolor dentiū & amissio medietatis partis corporis, tortura faciei obliuio, tremor q est mo-

Signa plectorię scdm vasa ex sanguine

Alramad alcoanac alcasagat aldemanul aldubatzle

Sanguis ex co. ru.

albirsen

us capitis & motus manū absq voluntate frigiditas renū, remissio desiderij coitus & egestio continua alba pallor vrine, morfea alba, lepra & similia quę frigida sunt.

De signis dominij col. nigre. Ca. VIII.

Signa col. ni. siccitas corporis caliditas stomachi & eius dissolutio incitatio appetitus canini, obscuritas coloris, nigredo sanguinis vrina nigra & rubea sicut color vini tendentis ad viriditatem & q naturalit fuerit corpus a sui principio abundans co. ni. Et cuius regimen in cibis fuerit de generatiuis co. ni. ex cuius dominio generant quartanę feb. scabies male pustus le grossicies splenis apostemata cancrofa, lepra tortura venarū crurium melancolia pessime cogitationes, molestia, suspiria sine causa & sifia.

De signis corporis eqlis cōplexiōis. Ca. IX.

Signa corporis equalis albedo coloris mixta rubedini tactus neq frigidus neq excedens in caliditate neq mollis pilus eius tepatus in grossitudine & subtilitate & nigredine & citrinitate, nec ē fortis desiderio, nec somnolentus, nec celer & sollicitus & eqlis in suis operationibus naturalibus atq animalibus & iam qdem locuti sumus de cōplexionibus.

De signis cōplexionis corporis Cap. X.

Signa corporis calidi, caliditas tactus cito creescens macilentus siccus. Venę eius apparētes extra celer motus pauci somni, pilosus & pili eius crispī & intense nigredinis iracundus. Signa corporis frigidi frigiditas tactus, tardus in crecendo & tardus in suis opatiōibus debilis pulsus artā habēs animā pauci coitus citrini pili albi coloris debilis appetitus cibi & somnolentus. Signa corporis humidi mollis tactus, mollis carnis & nerui occultarū iunctura rum pauce virtutis in ossibus albę cutis potēs sufferre laborē, somnolētus grauis motus plani pili remissus in suis moribus tardus irā. Signa corporis siccī, siccī tactus durę cutis potens sufferre laborē pilosus crispus apparētū iuncturarū & venarū ferens famē. Signa corporis calidi & siccī caliditas tactus, grossicies cutis nigredo pilorū & grossitudo ipsorū, fortitudo neruorū, cordarū, iūcturarū, & ossiū paucitas somni, velocitas pulsus & motuū, vigorosus & fortis. Signa corporis frigidi & humidi mollities tactus corporis in fine planitudo pilorū stricatura venarū occultatio iūcturarū, grossitudo dispositiōis corporis pinguedo mollities multitudo somni pigritia et tarditas motuū. Signa corporis calidi & humidi velocitas augmētū corporis equalitas caloris, paucitas pilorū & nigredinis neq lenes, neq crispī, multitudo desiderij coitus dilatatio animę & multitudo risus

Signa corporis frigidi & siccī tarditas crescentię macies corporis, siccitas cutis, tolerantia laboris, spissitudo tactus, mediocritas pili inter planū & crispū multitudo cogitationū, iracundia in pluribus eius negocijs, paucitas risus & multitudo suspiriorum.

De signis cōplexionis cordis. Ca. XI.

Signa cōplexiōis calidi cordis pulsus velocitas & eius frequētiatio similis & anelitus multitudo pilorū in pectore & spissitudo ipsorū, amplitudo pectoris, caliditas tactus potētia & vigor corporis & fortitudo neruorū. Signa cōplexionis cordis frigidi raritas pulsus atq anhelitus raritas pilorū pectoris stricatura eiusdē frigiditas tactus, amplitudo cordis cū pigritia. Signa vero humidi mollities pulsus priuatio pilorū pectoris pinguis. Signa vero siccī duricies pulsus siccitas oim lacertoꝝ corporis paucitas carnositatis in pectore multitudo venarū & siccitas cutis. Signū cōplexionis calide & sicce duricies pulsus velocitas & frequētia ipsius multitudo pilorū pectoris magnitudo anelitus & frequētia ipsius, caliditas tact⁹ corporis lacertoꝝ & venarū iracundus & valde fortis.

De signis cōplexionis cerebri. Ca. XII.

Signū cōplexiōis cerebri calidi caliditas tactus capitis & faciei rubedo oculorum et manifestatio venarū in eis velocitas generationis carnis in capite grossitudo & fortitudo & nigredo capillorū, paucitas somni, siccitas humiditātū & offendit a calidis speciebus, patiens ab eis de facili grauedinē & plenitudinem in capite & fit multe sincopizationis obatinens excellentiā puritatis cū facilitate in anialibus operationibus. Sed oportuna oim dispositionū capitis est q sit medio cre & teperate dispositiōis & bone rotunditatis. Peius vero est q est paruū & male dispositionis. Signū cerebri frigidi multitudo somni, grauitas motus difficultas intelligentię planicies capillorū cum modica nigredine ipsorum frequēs passio fluxus reumatism. Et offenditur a deteccionē capitis grauitas motus palpebrarū & vniuersaliter ecōtrario se habet calida cōplexio. Signū vero siccī velocitas generationis capillorum, & velocitas caluiciei, paucitas desiderij mulierum siccitas narium, & non patit fluxus reumatū. Signū vero humidi ecōtrario se habebunt quia non fit caluus & erit humidus narium capilli eius subtiles & tarde generatiōis offendit a reumate fluxibus somnolentus & modici sensus. Signū vero calidi & siccī fortitudo capillorum in fine velocitatis gñationis ipsorū

Sig. corporis frigidi & siccī

Sig. calid. cordis

fig. frig. cordis

si. humi. fig. sic.

fig. calid. & siccī

fig. cerebri calid.

fig. cerebri frigidi.

fig. siccī

si. humi.

fig. calid. & siccī

Sig. corporis ca.

fig. frigidi.

si. humi. corporis

fig. sic.

Sig. corporis ca. & siccī

fig. frigidi. & humi.

fig. ca. & humi.

cum nigredine facilius caluiciei, paucitas somni & dormitationis in fine vltimę agilitatis in animalibus, opationibus promptitudo respōsionis puritas sensuū, & paucitas fluentię supfluitatū. Signū vero frigidi et humidi oīa sunt contraria hīs.

Signū frigidū & humidū
Sig. epatis calidi

fig. figi.
fig. sic.

fig. pulmo.
mo. cali.

fig. frigi.
fig. sic.
si. humi.
fig. cōpo
siturum

si. stoma
chi cal.

fig. frigi.
si. humi.

fig. sic.

fig. testi.
cali.

fig. frigi.
si. siccor

derij coitus sed est fortis. Signa humidiorū vero sunt multitudo spermatis & eius subtilitas cū remissione appetitus coitus mollior virgē & eius impotentia debilitas cordarū molliorū pellis. Calidiorū vero & humidiorū sunt multitudo desiderij coitus & seminis, & fortitudo tolerantie actus coitus. Signa vero frigidiorū & siccorū contraria erunt predictis vniuersaliter quippe cōplexio corporis semper similis sit cōplexioni mēbroꝝ principalū. I. cordis epatis cerebri & testiculorū. Malicia vero cōplexionis est qñ fuerit in huiusmodi mēbris contraria complexio ipsorum. Discrasia vero horū nuncq̃ recedit.

si. humi.

fig. ca. &
humidū.
fig. frigi.
& siccor

Malicia
cōplexio
nis cor

De signis sanationis & perditionis in diebus creticis. Cap. XVII.

Crisis est q̃ arabice dicit̃ bacharā, & volunt per hoc medici furia mutationis supuenientis infirmo in tali die siue ad bonum siue ad malū, hoc est finis bacharan, talis aut̃ mutatio aduenit ex egritudine molestāte naturā valde. Quod est q̃a natura nitit̃ toto suo posse, a se expellere illū humorē de quo est egritudo, cui si natura preualeat insidiat ei, & expellit ipsum a corpore cū festinantia. Si ṽo humor preualeat nature conculcabit ipsam & diruit eius potentiā festinanter. Cronicarū vero egritudinū quarū non est crisis est quia natura expellit & educit humorē nocituum a se paulatim, absq̃ sui fatigue. Expulsio vero humorū egritudinū a natura furiose fit p̃ sensibiles euacuationes vt puta cū fluxu sanguinis nariū vomitu, sudore. Vrina per apostemata translata de loco ad locū quēadmodū apostema auris ex causa passionis cerebri, vel sicut apostema adueniens apud euasione ab egritudine signancie in exterioribus gutturis & sicut inflatio manus & pedis & eorū nigredo in quibūdā acutis passionib⁹ & fit inde finis ipsorū apostematū translatōꝝ, curatio illius egritudinis & eius mundificatio vt amplius non molestetur ab egritudine illa.

Bacharā
i. crisis

Chroni
carū egritudinum
nō est crisis

De signis pronosticantibus bonitatem crisis aut eius maliciā. Ca. XVIII.

Ex mutatione adueniente ipsi egritudini superueniunt infirmo pessima & dubiosa accidentia. Quod est quia in hora belli nature cū egritudine supuenit infirmo fortis molestia que dicit̃ alcalac alfarid & strictura anhelitus, & alteratio coloris & dilatatio oris & hīs similia, que qñq̃ significant bonam

Alcalac
Alfarid

crisim, quandoq̃ vero malā, nam qñ apparēt cum huiusmodi accidentibus signa digestionis humoris, significabunt bonā crisim & maxime cū hec fuerint in die cretica. Si vero sine manifestatione digestionis talia insurgant accidentia morte ostendēt. Verbi gratia, si supueniat patienti febrē acutā in die septima que est dies cretica molestia que dicit̃ alcalac, & ampliatio oris, rubedo oculorū cū obscuritate visionis & precesserint hic in die quarta. Signa digestionis materie que sunt albę resolutiones in vrina ne perturbent te male hec accidentia. Sed fidus esto de salute infirmi p̃ sanguinis eruptionē a nariibus. Si vero in predicta die apparuerit vrina nigra timebis malū cōsumaturū esse in die sexta vel octaua, q̃a hīs sunt de numero malorū die rum crisis. Sensibiles vero euacuationes q̃s diximus sunt in egritudinibus acutis & supuenit infirmo in aliquibus diebus alteratio maxime quaprop̃ dicunt̃ hīs dies dies creticę. Et primus dies egritudinis non est cretica, neq̃ scda neq̃ tertia. Sed possibile sit qñq̃ in ea terminare febres acutas quę in excessu acuminis sunt. Dies vero quarta est dies crisis, & est significatiua eius q̃ futurū est in septima & sexta & octaua, vtrū bonū aut malū. Si apparet verū signum sicut digestio in vrina aut modica euacuatio erit bonitatis cōplementū in die septima. Si vero apparuerit in ea malū signū & deteriorata fuerit cōditio infirmi in modicū erit eius cōplementū in die septima & sexta manifestū. Dies etiā quinta est dies cretica & fit in ea terminatio egritudinis frequēter valde & diuersificat̃ a die quarta in frequētia crisis. In die autē sexta impossibile est fieri bonā crisim. Dies autē septima est de numero crisis, quę in pluribus fit & eius bonitas cōtraria est sextę. In octaua vero impossibile est fieri crisim & si fuerit mōstruose erit mala. Nona vero est cretica frequēter & indicat qd adueniat in vndecima. In decima vero non aduenit crisis, q̃ si aduenit malū erit. Vndecima vero indicat sicut quinta et nona & indicat q̃ futurū sit in tridecima. In duodecima vero non fit crisis & est tanq̃ octaua. Terciadecima vero media est inter dies & possibile est i ea fieri crisim raro. xiiij. vero dies cretica & est admodū septime in frequētia crisis & bonitatis eius. xv. vero & xvi. dies creticę sunt & indicat qd futurū sit in. xx. & xxi. In xvij. vero fit crisis rarius q̃ fiat in. xxvij. & peior est ea. In. xix. vero non fit crisis q̃ si fiat in ea non erit malū. xx. vero cretica est, & est admodū. xiiij. in frequētia crisis & bonitatis eius xxi. vero possibile est fieri crisim, sed rarius cōtingit q̃ in. xx. xxiij. est dies cretica cū frequen

Quibus
dieb⁹ vt
iplurimū
fit crisis

tia & est ad modum ex. xx. xxvij. vero. xxxi. xxxiij. & xxxvij. & xl. sunt dies creticę. In reliquis vero dieb⁹ quos non memorauimus nō potest cōtingere crisis p̃ fortē euacuationē & manifestā. Veruntū terminat̃ in eis egritudo p̃ paulatinā solutionē. Dies vero magis potentes in crisi sunt dies creticę q̃ predicti sunt vsq̃ ad. xxiij. & dies cretica que est precedēs ipsam que est. xx. est bona crisis. Signa vero que ostēdunt bonū, bonus color, leuitas motus, & translationis corporis infirmi, virtus potens tolerare egritudinē fortitudo pulsus bonitas anhelitus, ordinatio intellectus cōuenientia, appetit⁹ somni & acubitus & bonā digestio & pfecta pronunciat bonū perfectū. Signa vero que ostēdunt malū plura & diuersa sunt diuersas res indicantia. Si calor in febricitate in quibūdā mēbroꝝ suorū fuerit & precipue circa ventrē in quibūdā vero frigiditas signa non bona sunt. Color faciei magna mutatiōe mutatus ab eo, q̃ fuerat tpe sanitatis malum signū est nisi hoc ab aliqua causa, puenerit. Quoniam si adueniat infirmo alteratio magna ab eo q̃ ipse fuit sanitatis extiterat, ad extenuationē & siccitatē, & cum hoc precesserint infirmi multę vigilię aut multa fatigatio in aliquo exercitio & sublatus fuerat ei cibus, aut forte passus fuerat fluxum ventris, aut huiusmodi similia erit ei⁹ malū minus. Simili modo si fuerit translatio infirmi de sanitatis statu ad plenitudinē & precesserit ei magna crapula & cibi repletio erit eius malum minus. Si vero alteratio corporis faciei translata est ad colorē extraneū et fuerit hic ex causa mutationis aeris declinantis ad cōplexionem illius humoris erit malū eius minus malū. Nigredo vrinę sputi & egestionis signa mortalia sunt, & maxime si hic fuerint cū vrētib⁹ febrib⁹. Multitudo sputi extraneę imaginatiōis & turpes procellus sicut expulsionēs ventositatū de subter & discooperitio locorum turpitudinis. Signa non bona sunt foetor anhelitus & oris in acutis passionib⁹ mortalia sunt, molestia infirmi quę dicit̃ alcalac, p̃mixtio rationis cum extenuatione faciei & profunditate oculorū et rigiditas aurium earūq̃ viriditas & spasmatio et extensio cutis faciei cū viriditate, aut viriditate tendente ad nigredinē, & cū hoc non precesserit infirmo nimia euacuatio mortalia sunt. Quod si subiungant̃ ad hec ablatio auditus aut visus aut quedā aliorū malorū signorū p̃pinquam mortē ostendunt. Minoratio alterius oculorū tortura nasi manifestatio albedinis oculorū in hora qua clausi sunt preter infirmi consuetudinē & aptio oris infirmi cū p̃manencia mortalia sunt. Stridor dentium preter infirmi consue

Signa bonū ostēdētia

Sig. mala
lū signifi
cantia

Sig. alia
nō bona

fuerit in acutis egritudinibus malū signū est. Fugatio faciei ut non respiciat lumē & lacrimatio oculorū preter voluntatē, ad quā non subsequitur fluxus sanguinis a narib⁹ ambo mala signa sunt. Oculi gelati qui non moventur & tremantes qui non gescunt signa mala sunt. Quando infirmus continuo hac & illac mouetur nec in vno lateri permanserit, sed dedinans versus colum ad pedes descendit mortale est. Magnū apostema & acutū in ventre cū acu, febre malū. Si vero cū hoc virtus defecerit, calore febris et apostemate suo statu permanserit maxime fit mortale. Frigiditas extremitatū in acutis passionibus signū non bonū est, & si permanserit frigiditas peius, & si cum hoc fuerit calor in ventre & etiam sitis mortale signū est. Si vero hic permanserint cū salu anhelitus & pulsus & claritas coloris & debilitate propinqua mortē ostendunt. Liuior vngularū & extremitatū cū comunicantia manū & pedum sine debilitate virtutis in die critica non est malū, sed bonū significat enim salus infirmi. Et si huiusmodi loca ulcerentur & putrescant non debent supponi fortes medicinē residere utque faciūt egritudinē & infirmū necabunt. Similiter quoque si doluerit radix auris, aut rubuerit patientis apostema lateris, vel apostema suballatū & manū non debent infrigidari cū potentia, sed debent lauari & madefieri aqua calida & supponi eis ventose. Quod si remanserint rubor in suo loco postquam amotē fuerint, & post frictionē significat quā infirm⁹ euadet spasmatio testiculorū & virgē in acutis morbis mortale est. Priuatio digestionis cū statu virtutis longitudinē morbi significat cū casu vero virtutis mortē ostendit acutē passionē & vehementes in sensib⁹ & complexiones habentibus frigiditas in temporibus & regionibus frigidis, peiores fiunt quā si contrario fiunt. Vigilare in nocte & dormire in die sine delectatione infirmi cū defectu virtutis & deterioratiōe sue conditionis mortale est. Passio suffocationis que dicituralconaia cū vehementia caloris maximū signū mortis est. Si superuenerint patienti febre vrentē, id est causonē aluesacz tramor corporis qui est fortis rigor ante aduentū febris & hoc continuo vna vice post aliam, nec ei superuenit sudor, nec alleviatur eius egritudo, sed post augmentat & sua virtus debilitat mortale signū est. Si eius labia torquentur aut nasus, aut palpebre, aut oculorum supercilia in acuta passione post excessum debilitatis virtutis & sensus amissionē signum proximæ mortis. Pulsus cordis continuus in acuta passione malum signum est. Singultus qui in arabisco dicitur alpnac si fuerit cum strictura anhelitus & calor febris augmentatur mortale signum est fortis dolor cū acuta febre, potissimum signū mortis est, maxime si dolor in capite, aure et ventre extiterit. Si vero apostema patitur & color eius viridis aut rubeus aut niger fuerit malū signū est. Scandulatio oculi & eius motus ad partē mortale est. Extensio testiculorū & virgē in acutis egritudinibus, aut exitus animi mortale est, exitus sanguinis a naribus paulatim & guttatim signū non bonū est. Quod si sanguis niger fuerit malū est. Si vero in die crisis, hoc fuerit mortale, quā apostema in aliquo membro fuerit, aut dolor fortis & senserit in eis posterioribus molestiā cū inflammatione, & cū hoc habuerit sitū malū. Si vero cū hijs singultus incitetur mortale vomitus & egestio similis color viridi malū, eger si vocauerit mortuos nominibus proprijs malū signū est. Superabundantia vomitus & egestionū in acutis febribus malum & si post hoc sequitur singultus mortale, nigredo oculorū & eorum minoratio subito & suffocatio egri ut non possit eius saluam transglutire mortale fortis sitis cū sudore frigidum malū. Frigidus anhelitus in acuta febre, cū defectu virtutis mortale. Exitus pustularū in lingua ad modū granorū dicitur in patiente acuta febre in crastina die moriturū ostendit esse fluxus sudoris per corpus infirmi ad modū serpentis tortuosi mortē ostendit. Quod si patitur apostema lateris & mortale vomitus similis color floridus citā mortē significat & maxime si in febre vrentē fuerit quā est eius maius malū. Nigra egestio & acetosa que piecta in terra facit eam ebullire mortale. Si vero cū casu virtutis hoc fuerit proximā mortē significat. Paucus sudor & maxime circa caput & ceruicē post frigidum anhelitū mortē ostendit in momento. Sudor tortuosus ad modū serpentis post casum pulsus mortale est, post casum vero virtutis infirmi citā mortē significat. Si eger suos pedes usque ad pectus contraxerit, deinde eos iactauerit mortale signū potissimum est patiens fortem febre cuius spiritū alleviatū fuerit & calor similiter, absque precedenti euacuatione naturæ, aut caloris extinctione cum rebus frigidis, nec translatus fuerit ad aerē frigidū cū velocitate pulsus & debilitate motus & videtur esse quasi in requie quā proximā mortē ostendit. Tortura oris in apostemate lateris sine alleviatione infirmi & intellectus restitutione mortale. Si vero cū hoc alleviatus fuerit & intellectus restitutus bonū signū est. Yctericia si superueniat egro, & post eam non sequitur alleviatio sed potius peioratur sua conditio mortale. Omnis sudor qui non fit in die critica, nec ad eum se-

quitur infirmi alleviatio non bonū. Sudor calidus in die critica bonū frigidus vero mortale, & maxime si fuerit paucus, & circa caput tū, quā signū potissimum mortis est. Sudor frigidus cum febre calida potissimum signū mortis est, quā si superuenerit illi sudori rigor fortis pessimum signū est. Sudor circa caput ceruicē & frontē tū cū excessu vigilie, molestie, timoris, & permixtione intellectus & frigiditate extremitatum, & maxime quā non alleviatur cum embrotatione & exterioris corporis infrigidatione cum vehementia inflammationis interioris corporis cum frequentia anhelitus & extremitatum acumine. Urina nigra & pauca, & quæ spissa & coloris viridis & quasi prope spissitudinē mellis, & ablatio sitis preter febrilis caloris remissionē. Apostema stomachi & epatis & stomachi difficultas urine egestio nigra, aut viridis guttatio nigri sanguinis a naribus. Iactatio infirmi se super latera apparitio diuersarū figurarū, tumor ventris & stomachi & eius apprehensio per totū spacium quā inuenitur circa eum omnia mala signa sunt. Aegritudines sani qui nunquam egrotauit, nisi raro periculosæ & timorose sunt & ut plurimum interficientes. Necesse est cōpensare potentia signorū inter se, nam si pauca bona signa potiora & virtuosa fuerint pluribus malis resistent signis, & quāquā adiungunt bonis signis mala signa quā nihil preiudicant. Nam si pulsus equalitas fuerit & motus leuitas, cibi appetitus permansens in suo esse non perturbent te mala signa timorosa, precipue quidē si precesserit hec digestio. Sed esto certus quā huiusmodi causa sunt bonæ terminationis maxime si apparuerint ante diem crisis.

De prima cognitiōe conditionū infirmorū per apparitū signa. Ca. XIX.

Quando nigra apparuerit pustula vel similes penne thoos in pollice manus sinistrae. Scias quoniam est apostema. Si vero cum hoc permisceatur ratio ante tertiam diem significat quā ante septimā morietur. Nigra pustula in febricitantibus si nascatur in lingua in die non critica mortem ostendit. Signū vero huius est si habuerint permixtionem rationis quando apparuerit febricitanti in sexta die in posterioribus auris apostema coloris tooos, aut nigri morietur in xvij. die sue egritudinis. Si apparuerit super naso pustula vel tricula in colore viridi aut nigro infra annum morietur, si in aliquo laboranti dolore & sub costis sinistra lateris apparuerit pustula & repetere occultata fuerit tertia die morietur. Si vero in

police manus dextre apparuerit, cuius color malus & turpis fuerit infra annum morietur. Quando apparuerit apostema calidum inflammatum in coxa infra duos dies morietur. Grauitas lingue post egritudinem subeth mortem repentinam significat. Si exierit apostema super cartillagine auris cum forti dolore infra mensem morietur & maxime si dolor continuus fuerit, incitatio doloris vehementis in pedibus mortem infra sex menses ostendit. Appetitio nigre pustule super naso subito cum forti dolore mortem infra xxx. dies significat, cui casus maxillarū frequenter acciderit infra octo menses morietur. Si magnificantur oculi febricitantis & apparent sibi mortem infra xv. diem morietur. Patientium calidas egritudines si maxillæ retorquentur significat quoniam sua dies extrema aduenierit.

De signis pronosticatiōis accidentium Cap. XX.

Si exierit apostema in aliqua iuncturarum ydropici aut tumor in pedibus acciderit in vno mense terminabitur eius egritudo. Si vero subito apparuerit in eo yctericia per totū corpus laxari oportet cum cada & alsahatrage & fumo terre, & ingressu balnei & potu vini temperati. Si calor in corpore multū excesserit passionē leoninam significat, dolor corporis & pulsus cordis cū multitudine fominī malum signum, futuram enim appoplexiā significat. Amissio sensus olfactus repetē sine fluxu reumatis futurā febrem significat. Si acciderit alii cui sonitus genuū quando surgit cum permansentia virtutis significat perditionem medietatis partis corporis & dolorem iuncturarum. Surdities signum abbreviatiōis vite est. Aperitio oculorum in somno epilepticā ostendit passionem. Permixtio intellectus in omni egritudine malum signum est, sed non eius recitudo in omni egritudine bonum. Psticus cum appropinquat ad mortem eius malum apud omnes fit tediosum & similiter disinterici. Tortura oculorum permixtionem protendit rationis. Debilitatio sensus olfactus a consueto futuram surdiciem ostendit. Appetitus enim cōmedere præter quā in horis consuetis signat flegma in stomacho dominari quod si excesserit flegma morietur. Qui multum profundatur studere & meditari in libris profundarū scientiarum & philosophiæ possibile est ei superuenire permixtionem rationis et fatuitatē que dicitur melancolica. Qui offenditur a cibis celeriter corruptibilibus significatur, quoniam

Alhami
Alnabhi
ra

Alijiceti
gatio.

Incubus

Alcabo

debilis membrorum principalis existit. Corruptio coloris faciei continuo & cum apertione venularum rubearum super nigre. Line oculi significat sanguinis corruptionem. Si vero forte accidat ei casus pilorum & rucedo vocis signum est principij lepre. Quando quis senserit indignationem stomachi & casum appetitus cum foetore nasi et oris urine & egestionis. Signum eius est generationis febrium ex corruptione aeris que dicuntur alhami & alnabhira, facilitas egestionis cum eius continuatione & potentia doloris cum egestionis foetore signa mortalia sunt. Iactitatio amborum oculorum simul fluxum humorum ad eos significat & possibile est significare dolorem emicranium. Iactitatio membrorum superiorum multitudine subtilis fumus significat. Sed sudatio in balneo amouet illum. Iactitatio membrorum inferiorum similiter significat fluxum humorum ad ipsa. Vnde oportet subtiliare regimen & procurare vomitum. Si quis sepe molestat defectu sensus in inferioribus corporis dolor podagricus significatur in futuro & oppilatio meatuum spirituum ex malo regimine, & possibile est hoc fieri ex paucitate spiritus in corpore. Si vero in superioribus corporis hic contigerit mortem repentinam ostendit. Si quis molestat a tuili calida super caput & circuit & mouetur donec iacet ipsum in terra signum est corruptionis humorum. Fatigatio absque causa laboris significat egritudinem si quis continuo molestat defectu sensus sui corporis, mortem repentinam significat ex paucitate spiritus in corpore & potest illud accidere ex excessu euacuationis sicut exitu sanguinis a naribus fluxu ventris & similibus. Iactitatio corporis totius per totum si frequenter fiat spasmi significat. Passio que dicitur incubus que est quando apparet alicui in somno quasi vigilaret ut aliquod corpus graue opprimat ipsum ita ut non possit loqui, & passio vertiginis capitis si continuauerint & confirmate fuerint futura epilepsia significat. Conturbatio continua absque causa & malicia anime & mala spes promissionis intellectus significant, que dicitur melancolia continuatio fluxum reumatum a capite ptilica passionem comminat & stricture anhelitus que dicitur alcabo & passiones pulmonis. Multus sudor & continuus plenitudine est se in corpore significat. Vnde oportet procurare sanguinis minutionem & cibi remissionem. Continua & foris iactitatio faciei significat torturam faciei a multa plenitudine corporis timeat de sputo sanguinis & apoplexia. Vnde facienda est flebotomia amissio virtutis sensum cum debilitate motuum & corporis plenitudine suspicionem apoplexie ostendit. Vnde curanda est flebotomia.

Gravitas & extensio dextri lateris apud costas dorsi passionem epatis ostendit. Egestio excedens temperamentum consuetudinis cum paucitate tinctura significat yctericiam. Foetor egestionis significat humoris cruditate & grauedinem in vasis, foetor urine significat corruptionem et futuras febres. Gravitas & attractio in fine dorsi & lumbis cum malicia conditionis & egressus urine a modo consueto significat passio nem renium iam inceptam. Pruritus stomachi significat futuram passionem amarroidarum. Egestio que vrit aut anum scindit & offendit significat passionem orificij ani. Ampullationes que dicuntur aldemamul significat magnam apostemam multam pustulam dure ut saxi significat tumorem magni apostematis que dicitur dubayla, alba morfea significat tumorem male infectionis que dicitur albaras. Profundatio in somno preter consuetudinem in sanis signum egritudinis est. In egris autem significat liberationem, multa sternutatio ei cui non continuatur sanitas significat passionem cerebri, in egro vero significat translationem ad bonum & sui terminationem ad melius. Similiter dilatatio oris circa principium noctis somni significat exigentiam in mane vero & ante consumationem somni si multum excesserit signum est egritudinis & amissionis sensus nervorum. Foetor capitis & multa molestia sudationis subassellis signum est ostendens futuram passionem lepre, que consueuerit comedere panem azimum & carnes grossas & neglexerit exercere motum & laborem significat longam egritudinem esse passurum.

De signis & significationibus que resultant ex aere ventis & pluuia. R. Ca. XXI.

Multitudo nubium cum continuatione pluuiarum in locis ciuitatum significat futuram generationem pustularum diuersorum colorum que dicuntur algidri & alhaczba, i. variole & apostemata que dicuntur alcohah & alhancal, latine pollicaris. Modus vero liberationis ab ipsis fit per subtile euacuationem & saepe nubes & venti absque pluuiis passiones nigre colere demonstrant. Quando fortes venti dominantur soli corrumpunt naturam temperatam & fiunt magis sani quorum natura declinat ad contrarium aeris dominantis, fiunt ut plurimum passiones paralitice & tremoris & amissionis medietatis partis corporis & tortura faciei. Multitudo pluuiarum & continuatio ipsarum in yeme & vere corrumpunt aerem & moriuntur epidemialiter quicunque debiles natura existunt & humidi complexionis & moriuntur dolore capitis & vomitu & diarreria simul & pessimis egritudinibus. In tempore perfectionis fructuum si alterat eorum maturatio & status eos multum elongare

Aldema
mul
Lubayla
Albaras

Algidri
alhaczba
Alcohah
Alhancal
pollicaris

oportet, et non gustare de eis quam mortales sunt. Multitudo pulueris in aere in quocunque tempore fuerit ostendit amissionem sensum & grauitatem motus & egritudinem obliuionis faciens euacuationem in yeme per vomitum aut fluxum ventris si sanus compositione sui corporis existit non emendabitur per hoc eius natura & possibile est ex inle mori de proximo si debilis natura fuerit. Frequentatio minutionis sanguinis in tribus frigidis ut tpe autumnus & yemis inducet festinatem passionem ydropis, & visus priuationem. Quando fuerit yems calida, verum autem frigidum fiunt reumata & timeat ne fluant ad membra principalia & ipsa offendant. Yems magis fit equalis ceteris temporibus anni per accidens in locis que circa mare sunt. Vnde fit necesse sui putredinem emendare cum aromatibus & lenire naturam ante aduentum frigoris.

De signis aeris & ipsius iuuamento & noimento. R. Cap. XXII.

Calidus aer exsiccat corpora visum putreficit sitim & famem prouocat, corpus dissoluit, calefacit cor, corrumpit sanguinem febres facilius generat, educit sanguinem a naribus & ab inferioribus & vniuersaliter corpus debilitat & multorum noimento vniuersalis causa est, nec vtilis est pro conseruatione sanitatis ut in pluribus, vtilis autem fit reumaticis paraliticis, & patientibus spasmi ab humiditate & omnibus caliditate indigentibus. Aer frigidus melior est ut in pluribus sanis, conseruat enim sanitatem corporis & omnes appetitus corroborat, digestionem procurat, & prohibet humorum fluxum ad membra que parata sunt eos recipere & alleuiant per eum tumores & apostemata. Aer humidus conseruat humiditatem corporis & vtilis est macilentis & ptilicis & qui non intendunt aliquid de suo corpore dissolui, lesit cutim & carnem & impingat eas & humectat. Aer vero siccus e contrario facit, extenuat eum & dissoluit, exsiccat & colores alterat. Aer autem equalis & conueniens corpori in ipso existenti est in quo non sudatur, necesse grauis & putridus sicut aer puteorum alternatur & foueatur sed est equalis & conueniens vnicuique complexionis.

De signis ostendentibus digestionem. Cap. XXIII.

Digestio est dominatio virtutis nature & eius vigor humori causanti egritudinem & propter hec sunt omnia tempora febris post digestionem salua vel secura. Omnia autem tempora status & dedinationis sunt tempora perfecte digestionis, & ideo non moritur eger ex infirmitate post digestionem. Fit autem timor & suspitio

ante digestionem, & maior timor fit visque ad tempus digestionis & tunc est fiducia liberationis. Digestio autem reperitur in qualibet egritudine in vrinis & propter hoc fit necesse inuestigare signa digestionis in febribus ab vrinis. In apostematibus autem dyasfragmatis & pulmonis a sputo, in reumatibus vero a liquoribus fluentibus a naribus, in obtalmia vero oculorum a liquore fluente ex oculis. Nam quancumque vrinam in suo statu subtilitatis & uncture et priuatione resolutionum persisterit que in principio egritudinis fuerant non incipit digestio, & quando fit permutatio ad bonas resolutiones est digestio, sed si resolutiones male fuerint est contra corruptio putredo in passionibus pectoris & pulmonis quam diu permanserint & nihil ab eis euacuatur nondum digestio aut putredo incipit. Sed cum incipiunt aliud exspuere siue bonum siue malum tunc incipit operatio digestionis aut putredinis, & tunc incipit operatio digestionis. Vnde exspuere que est ut sit, propter malum colorem & est subtile tunc est principium digestionis eius vero inspissatio & facilitas educendi sunt eius perfectio. Si vero fuerit viride aut nigrum malum signum est, & significat corruptionem, iudicium autem in certis humoribus egritudinem e contrario se habet.

De signis temporum febris. Sequitur nunc. R. Cap. XXIII.

Quando fuerit humor de quo facta est febris spissus & difficilis fuerit alterationis sua tempora prolata ut in febre quartana. Si vero humor tenuis & facilis alterationis fuerit existit sua tempora breuia ut in vrentibus febribus. Febris autem est timera que fit ex calefactione spirituum absque humore & putredine non habet tempus nec reiterationem propter hanc causam febris aut passionis sicce quare generat ex calore dissolvente humiditatem membrorum intrinsecorum a sui natura. Non habet tempus in declinationem sed continuo auget & confirmat nisi circa sui principium contingit ab ea calidam complexionem transferre. Tempora febrium sunt. i. principium, augmentum, status, & declinatio. Principium est ab hora qua eger incipit sentire in suo corpore mutationem atque molestiam & manifeste cognouit in se patiens, quia iam de statu sanitatis recessit. Ab isto namque tempore visque quo aliquid de signis digestionis appareret, etiam si modicum fuerit est tempus principij. At tpe vero quo modicum appareret de signis digestionis visque ad tempus sue perfectionis est tempus augmenti, finis autem huius est tempus status. Sed postquam hec omnia apparuerint est tempus dedinationis. Necesse vero cognitionis horum ipsorum fit potissima in curacione auctorum morborum de hijs que aduent

Tpa febris
iij.

Principium

Augmentum.

Status

Declinatio

Frigus & rigor duo sunt, quorum vnum est a causa humoris calidi mordicantis musculos, unde tremunt corpus quæadmodum perterretur ex subita proiectione multæ aque frigida super ipsum & talis rigor accidit in febre tertiana. Scd̃a fit a causa humoris frigidi tangentis musculos & eos infrigidantis & talis est frigus vehemens accidens in febribus flegmaticis & ex duobus humoribus exeuntibus a concauitate venarum & arteriarum ad musculos & videntur cum calore febris, nec cessant exire in tempore quietis donec ex eis aliquid pueniat ad musculos, & tunc incipit rigor qui dicitur alcafaris & propter hos gradus conseruantur tempore quædiu permanerint humores in ipsis venis & exeunt & regantur donec educat illos medicus per flebotomiā aut farmaciā, & alleuiet humor per hoc & recedet, & propter causam quæ diximus fuerunt quedam febrium continuæ & quedam interpolatæ habentes certos & notos paroxysmos. Febres vero quæ habent paroxysmos causa humoris extra venas existentium & propter hoc exeunt gete & spacium temporis pro sui operatione. Febres autem continuæ fiunt causa humoris intra venas existentium & propter hoc non exeunt getem, nec spacium temporis & propter eandem causam ad hunc fiunt febris continuæ sine rigore. Febres autem interpolatæ cum rigore nā cum supueniunt illi humoribus mordicantibus calefit eorum caliditate & infrigidatur eorum infrigidatione. Deinde expandit calor super eos & comburit & dissolvit eos, aut dissolutione occulta, quoniam humor ille valde subtilis fuerit & calor fortis, aut dissolutione manifesta per sudorem, & hoc quando humor multæ quantitatis fuerit aut grossæ qualitatis, & calor mediocris & quoniam fuerit humor, qui fecit febrem paucis in corpore & eius exitus ad musculos difficilis sit spacium getis magis longum & propter hoc fit tempus getis febris longum. Sed tempus getis febris tertianæ mediocris inter ambas.

De dietationibus Febricitantium. Cap. XXVII.

Febritantes quæ suam crislum expectant in vii. die nutriantur cum aqua ordeï. Qui vero expectat crislum in xiiij. die addat ad hoc aliud. Si vero terminus crisis versus vigesimā diem distrahatur nutriatur cum pullis. Quartenarii vero sine carnibus transire non possunt, sed est necessitas cibum relinquere, aut ipsum minuire in tempore status, & fit spacium præseruationis ab eo apud statum secundum longitudinem terminorum febrium & ipsarum circuitus, spacium enim febris tertianæ est, xij. horarum & eius interpolatio, xxxvi. horarum & fit totum, 48. & hoc est terminus vnius reuolutionis.

Frigus & rigor duo sunt

alcafaris

onis. Spacium autem temporis quartanæ est, xxiiij. horarum & eius interpolatio, 48. & fit totum, 72. quod est tempus vnius circuitus. Spacium vero febris cottidianæ est, 18. horarum & est interpolatio sex horarum unde fit totum, 24. horæ quod est tempus vnius circuitus. Cõpositarum vero febrium impossibile est scire spacium circuituum quæ componunt adinuicem, & possibile est similari in aliquo circuitu & in aliquo non. Sed potest sumi earum cognitio a proprijs accidentibus eas consequentibus ut determinabimus in libro febrium & libro de crisi.

TRACTATVS SEPTIMVS COM-
prehendens duo capita. Cap. I. De pulsus dispositione & eius significationibus.

Pulsatio arteriarum ostendit cordis conditionem quæadmodum & vrinæ conditionem epatis, quod est quæ arteriæ oriuntur ex sinistra cellula cordis & ab ea virtus pulsationis cordis procedit ut cum dilatare recipit aerem frigidum, & quoniam contrahitur calefit & extrahit ipsum & quoniam calefit cor augmentatur distractio secundum sui calefactionem per eius exigentiam frigiditatis aeris illius extinctionem & tunc fit pulsus magnus & si adhuc excesserit calefactio et ex hoc distractio magis velox. Si vero ad hoc magis calefactio & pulsus frequens, e contrario autem quoniam infrigidatur cor, fit pulsus minor & tardior. Qui vult scire conditionem pulsus perfecte oportet habere manus leues & puri sensus non habentes durum tactum sicuti manus mechanicorum & est necesse assuefacere eas per tactum pulsus arteriarum sanorum frequenter propter causas quæ immutare habent conditiones pulsus, ut sunt tristitio, ira, labor & similia, & meditare in hoc bona meditatione donec conformetur forma in sua anima, deinde comparare oportet pulsum sanorum ad pulsum egrore & pulsum virore ad pulsum mulierum, & non nitatur aggrauare manus suas super pulsum arteriarum fortiter, hic enim imprimit & prohibet eas a motu, sed tangat eas cum leuitate, & cum vtraque manu quæ duo testimonia certiora sunt vno, & Galienus quod laudauit sublimem scientiam pulsus & scripsit, xvi. tractatus in ipsa, quorum quatuor sunt sciendi distinctiones suarum specierum & dispositionum. Quatuor vero scire eius conditiones & diuisiones. Quatuor vero de causis efficientibus accidentium contingentium pulsui. Alij vero quatuor de signis quæ quilibet suarum specierum & dispositionum significat, & dixit quod pulsus est signum magis indicatiuum quam cetera signa status sanitatis & egritudinis & eius apprehensio & inuentio secundum verum modum valde difficilis est. Et exponens nobis causam difficultatis sue apprehensionis fit nobis eius apprehensio difficilis propter tria. Vnum quod est, quoniam cum acciderit alicui mutatio modica non potest eam sensu attingere. Scd̃m est quoniam tactus pulsus non habet similitudinem ex qua possit cognosci, quod enim caret similitudine eius cognitio fit difficilis. Tertium vero quoniam oportet medicum scire decem species pulsus cum tactu arteriæ simul. Species pulsus sunt decem. Prima est in temporibus motus & sunt tria, velox, equalis & tardus. Scd̃a in quantitate extensionis quæ est triplex magnus, equalis, & parvus. Tertia in descriptione virtutis quæ triplex est dura, equalis & mollis. Quarta ex pondere puta boni ponderis & mali ponderis. Quinta in humoribus per ipsam ambulantes quæ triplex est plenus equalis & vacuus. Sexta de calore & frigore corporis arteriæ, qui triplex est, calidus equalis & frigidus. Septima de temporibus getis & interpolationis inter motus pulsus propter quæ triplex est frequens equalis & rarus. Octaua de proprietate qualitatis propter quæ duplex est directus & indirectus. Nona de proprietate quantitatis propter quæ duplex est, equalis & inequalis. Decima de ordine pulsus quæ duplex est ordinatus & inordinatus. Nota pulsuum sunt hec, longus, latus, altus, profundus, parvus, velox, mediocris, continuus, tardus, fortis, debilis, plenus, durus, mollis, equalis, diuersus, ordinatus, inordinatus, boni ponderis, diuersi ponderis, mali ponderis, & similia. Cum fuerit pulsus manifestus tactus in longitudine brachij magis quam in tempore sanitatis extitit dicitur pulsus longus. Si vero pulsus occupauerit digitum tangentis per latitudinem vocatur latus. Si vero inpulserit digitum donec penetrare eius subtilis poros quæ dicuntur almasas vocatur altus. Et si fuerit maior quam esse consueuerit vocatur magnus. Si vero ab eo diminutus fuerit vocatur parvus. Quod si pulsationes spacium temporis minus consueti fuerit vocatur frequens. Si vero longum tempus in illas fuerit vocatur velox, si vero in longo tempore hoc fecerit vocatur tardus. Et si cum hoc inpulserit digitum eius motus per tanto non spirauit vocatur fortis. Si vero e contrario se habuerit vocatur debilis. Et si fuerit illud quod de corpore arteriæ tetigerit digitus ad modum pleni vtri vocatur plenus. Si vero e contrario fuerit vocatur vacuus. Et si fuerit illud quod occupauerit digitum in hora tactus sile filio vel corde extense vocatur durus. Si vero eius extensio non multa fuerit vocatur mollis. Et quoniam fuerit omnes pulsationes consimiles in magnitudine potentia & velocitate & ceteris alijs vocatur equalis. Si vero e contrario fuerit vocatur diuersus, aut inequalis. Si vero talem diuersitatem reiterauerit & ipsam obseruauerit, non transferens se

Galienus

Pulsus
spēs, 10:

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Nomina

pulsuum

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

ad aliū modū vocat ordinatus. Mod⁹ pulsus extra dicitur extensio intra vero contractio.

De modis pulsus & eius causis. &c. Ca. II.

Pulsus magnus velox & frequens sunt ex additione caloris. Cuius causa si ab extra venerit, ut a balneo ira tristitia & similibus redibit pulsus ad sui statum & modum cito. Si vero a causa permanente hoc fuerit ut putredine in suo statu permanebit. Paruus autem pinguis & tardus sunt a rebus frigidis accedentibus & permanentibus. Fortis vero pulsus fit ex additione virtutis & appositione alicuius rei inferentis dolorē & offendentis diu. Debilis autem fit ex dissolutione virtutis & forti dolore. Diuersus autem fit in hora repugnantie nature cum re nocente & quantitate nocumēti secundum eius diuersos modos. Sapientes appellauerunt species pulsuum compositorum nominibus ipsorum naturas indicantes, & ut in pluribus ostendit mortem, quorum est pulsus vndosus vndis maris similis in suo motu, quia primus modus fit magnus. Deinde fit minor eo, & est pulsus vermicularis cuius motus distrahitur & simulatur motui vermis ambulantis intra cutim & pulsus foricalis cuius motus medius inter vndosum & vermicularem, & dicitur formicalis quia eius motus similis ambulationi formice. Est & pulsus ferrinus in quo partes arterie diuersificant in duricie & mollitie ad modum diuersitatis dentium. Est alius pulsus qui dicitur fusalis & est ille qui extēditur per arterias determinato tpe & permanet postea vero redit & perficit suum spacium. Est autem pulsus mallearis qui percutit manū & recedit, deinde redit & percutit secundo. Est autem pulsus tremolentus cuius arteria mouetur ascendendo, deinde redit mouens se descendendo capite inclinato inferius ad modum ensis proiecti in terra qui redit capite inferius inclinato. Est & pulsus perterritus qui simulatur alicui a terrore perterritus, & est pulsus coadunatus qui in hora potentie arterie in se contrahitur & coadunatur, & est pulsus tortuosus qui sentitur quasi esset arteria filum tortuosum & obliquum. Est & alius pulsus sicut cauda muris & est ille cuius arteria apud sui principium debilitatur valde, deinde procedit deficiens & declinans donec peruenit ad finem paruitatis & defectus. Similiter cum in sui principio fuerit grossus, & in fine postea redit ad subtilitatem & de velocitate ad tarditatem vocatur cauda muris eo quod in sui principio est grossa in fine vero valde tenuis. Et sciendum est quod pulsus virorum ut in pluribus maior & fortior est quam pulsus mulierum & tardior & lon-

gioris spacii. Pulsus vero puerorum est in fine velocitatis & paruitatis & frequentie. Pulsus autem iuuenū maior est quam pulsus puerorum & aliarum etatum. Pulsus autem senium minoris tarditatis est quam pulsus iuuenū & aliquantulum debiliior & minor. Pulsus vero decrepitorum & annosorum est in fine raritatis & tarditatis & debilitatis. Pulsus autem in medio temporis veris maior & fortior existit quam in ceteris temporibus anni, in medio autem temporis estatis fortior in frequentationibus existit quam in alijs temporibus. Sed cum hoc minor & debiliior est, in autumno vero ro declinat eius frequentia ab eo quod fuit in estate, nec augetur sui potentia, in yeme vero fit pulsus in fine paruitatis & tarditatis & raritatis & non est debilis. In extremis vero temporum fit pulsus compositus. Pulsus vero pregnantis maior & frequentior fit pulsus aliarum mulierum. Pulsus autem excitatus a somno fit maior & fortior atque frequentior & tremolentus. Postea redit ad sui statum. Motus vero corporis addit in magnitudinem pulsus & eius velocitatem secundum velocitatem motus & eius fortitudinem. Balneum quoque addit in magnitudinem pulsus & eius molliciem & velocitatem & frequentiam. Et quando diu in eo permanerit fit pulsus debilis & paruus. Sed relinquitur eius velocitas. Multitudo vero cibi addit in virtutem pulsus additamentum magnū & in sui frequentiam & magnitudinem Vinum quoque addit in pulsū virtutem & velocitatem & frequentiam, sed ex hoc celerius fit quam a cibo. Alia vero cibaria & medicina calida secundum sui caliditatem addunt in pulsum. Cibaria vero & species frigida contrarium huius faciunt in pulsū. Ira quoque facit pulsum altum velocem & frequentem. Magnus vero timor facit pulsum diuersificantem velocem & tremulum, tristitia vero facit ipsum tardum & rarum. Letitia vero facit ipsum aut longum spadosum, tardum cum magnitudine mollicie atque plenitudine.

TRACTATVS OCTAVVS DE

Vrina & egestionē eorumque signis & modis continens cap. vii. & sequitur Cap. I.

Oportet primo constituere cibum infirmi ante receptionem sue vrine ex carnibus coctis in aqua, aut ouis coctis cum pane fermentato sicut debet, nec accedat ad aliqd impediens significationem vrine. Et si possi-

Pulsus puerorum Iuuenum Senum

Decrepitorum Pul. ueris

Estatis

Autūni

Yemis

Pul. pregnantis

Pul. excitatus a somno

pul. secundum motum Pul. balnei

Pul. ex cibo

Pul. iracundi.

Pul. timidi.

pu. tristis Leti

bile est rectificare cibum suum & preseruare se a malis cibis antea per duos vel tres dies, erit significatio vrine per hoc magis verax.

De modo acceptionis vrine. Ca. II.

Est quod necesse est non recipiat nisi apud finem noctis post excitationem a longo somno & postquam congregata fuerit in vesica perfecte & sua digestio completa fuerit, & antequam eger sumat aliqd cibi vel potus et accipiat tota in vase vitri mundo & claro, & non effundat de vase in vas & respiciat ipsam medicus mox in hora sui exitus antequam ipsam mittat & a tertia hora usque ad decimam iterum videat ipsam medicus sedario & tercio, quoniam quedam vrinarum est que exit subtilis & postea inspissatur, alia vero est que exit spissa & postea attenuatur, alia vero exit tenuis & in eodem statu permanet quarum quilibet habet propria signa que dicuntur sumus cum adiutorio dei, nec debet portari de loco ad locum ne sua significatio corrumpatur nisi locus valde propinquus fuerit, & cauteat ne effundat & respiciat ipsam medicus ante solem directa facie versus orientem, & accepto vase manu sua dextra agitet ipsam cum sinistra manu leni agitatione ut valeat distinguere vrinam leuiam a graui.

De signis vrine. Cap. III.

Significatio vrine consistit in colore substantia odore resolutionibus & earum paucitate & multitudine. Colores vrine sunt sex. scilicet albus & niger sicut citrinus igneus rubeus ad albedinem declinans qui similis coloris florū croci rubeus ad nigredinem declinans qui similis coloris sanguinis & niger. Et scias quod contingit medicum errare propter quedam latentia ipsam nam potest esse vrina vehementis rubedinis ex tinctura alchaulen, & ex susceptione cassie. & croci & similium rerum habentium in se tincturam. Similiter quoque alteratur ex comestione olerum & fit nigra ex comestione almeri & ex potu vini nigri tingit etiam vrina a doloribus fortibus cum ipsorum causa fuerit frigus sicut a dolore colon qui dicitur alconag & a dolore dentium et auris & si milibus. Similiter dealbat vrina subtilis que si milis sit aque a causa passionis que dicitur frequens Guttatio vrine que quod est passio inferens sitim ut non cesset potare aquam, & statim mingere ipsam, quod peruenit ex caliditate renum. Reddit et alba quoniam emittit statim post cibum & potum antequam decoquat & deferat ipsam medico & ipsum deuiare facit in eius significationibus & adhuc alterat ipsam pro deuiatione medicum ut temptent ipsum, propter hoc oportet medicum cauere sibi a talibus antequam iudicium reddat.

De simplicibus cuiuslibet vrine & de compositione vrine. R. Cap. IIII.

Vrina alba significat flegma, rubea sanguinem, nigra vero melancholiam. Quoniam miscet colera rub. cum flegmate reddit vrina similis flori cris quoniam vero miscet co. ni. cum flegmate reddit vrina similis herbe & plumbo. Quando vero miscet co. ru. cum ni. reddit vrina purpurea, sed cum miscet sanguis cum co. ru. reddit vrina media inter rubeam & citrinam.

De dispositione vrine. Cap. V.

Vrina que exit subtilis, & permanet in sui subtilitate, significat quod nondum natura incipit coquere humorem facientem egritudinem aliquatinus quoniam vero exit subtilis, & post tempus inspissatur & conturbatur significat quod natura incipit coquere humorem facientem egritudinem, quare vero exit spissa & in sua spissitudine permanet significat quod humores corporis in vltima ebullitione existunt. Quare autem exit spissa & postea subtilatur & clarescit significat quod ebullitio humorum iam sedata est & cessare incipit.

De significationibus vrinarum in ipsis egritudinibus sub copendio. Ca. VI.

Vrina subtilis & alba sine febre, cum dolore renum significat oppilationem factam esse in vijs vrine ex humore albo grosso, & si cum febre fuerit significat oppilationem esse ex co. ru. grossa. Vrina tenuis in ycteris malum est enim signum difficilis ydropisis vrina subtilis & alba cum febre malum. Vrina alba subtilis cum febre ethica continua significat siccitatem corporis & membrorum dissolutionem, vrina subtilis & alba in tempore sanitatis significat defectum virtutis cum frigiditate complexionis sicut accidit senibus, vrina alba & spissa si apparuerit in die critica & maxime in quarta significat liberationem a dolore iuncturarum & apostematibus accidentibus in radicibus aurium. Si vero in die post crism apparuerit significat quoniam ad eum redibit egritudo, vrina alba & spissa si diu in eodem statu permanerit significat futurum apostema sub costis. Si vero cum hoc fuerit bonum signum significat bonum. Si autem ostendit timorem, vrina alba & spissa in qua non fuerint resolutiones significat humores viscosos, vrina alba & spissa in qua nihil ypostasis in fundo descenderit forte dolorem & timorem significat, vrina alba & spissa similis oleo mortem significat, vrina alba in qua fuerint nubes similes vrine significat dolorem renum & morbi longitudinem, vrina alba & foetida cum febre significat permixtionem intellectus & mortem.

De hora vrine videndi

In quibus vrine iudicium consistat Colores vrine sex Error medicum ex vrina

Vrina alba que simulatur liquori ampulle cum febre pessimum signum est, & maxime patienti passionem renum. Vrina aquosa in eodem modo permanens significat corporis dissolutionem maxime si fuerit macilentus & ieiunius perseverans. Vrina citrina & subtilis in fe. longitudinem egritudinis ostendit & si febris fuerit acuta non erit fidus eger cum ad statum egritudinis se transferret. Vrina viridis que dicitur alchabarim si habuerit ad modum spume super ipsa & ante hoc alba extitit & superuenit sibi exitus sanguinis narium malum signum est. Vrina viridis in acutis fe. in qua fuerint resolutiones albe ad modum fursuris valde malum signum est. Veruntamen significat liberationem ab egritudine, vrina viridis i cuius superficie apparuerit nebula rubea in die critica & maxime in .4. bonum signum est. Vrina ru. in fe. inflamante bonum signum est. Vrina ru. si fuerit multa cum multis & albis resolutionibus significat febris solutionem, & sui acuminis sedationem. Si vero ex hoc modo ad paucitatem translata fuerit significat quoniam fe. vigorabitur preter tamen malum finem. Si apparuerint in ipsa multe resolutiones albe solutionem ostendit febris. Vrina ru. si fuerit foetida cum nigris & turbulentis resolutionibus ad modum pilorum & liquoris viscosi malum signum est & significat timorem. Vrina rubea & spissa cum dolore stomachi & spii. corporis multum humorem & ystericam significat, vrina ru. si fuerit modica in egritudine ydropisis, propinquam mortem significat, vrina ru. si ad modum sanguinis aut vini fuerit sine aliquo dolore in corpore & diu in hoc perseverauerit significat lapidem generandum in vesica, vrina ru. in qua fuerit quasi sanguis coagulatus apud terminationem passionis splenis solutionem pluries ostendit. Vrina ru. ad modum sanguinis si modica & subtilis fuerit significat malum maxime patienti dolore sciaticum, vrina ad modum sanguinis si vomuerit ad modum uris eruginis cum grossicie gutturis malum & mortem ostendit, vrina ad modum sanguinis cum fe. continua, & pulsus cordis & dolore costarum & in dextro latere mortem significat, vrina cum qua multus sanguis subito emissus fuerit significat alicuius venę incisionem in renibus, aut in epate aut in locis menstruorum mulierum, vrina citrina significat dominium co. ru. & cordis duricię, vrina citrina subtilis cum fe. acuta in qua nihil resolutionum fuerit significat periculum esse in tristitia. Si vero illum diem preterierit & diu in suo corpore & subtilitate persistit, ostendit debilitatem & casum virtutis corporis, vrina citrina cum fe. et apostema te lateris malum signum est, & si cum hoc dolor capitis affuerit magis malum, vrina citrina in qua

fuerit spuma ad modum spume vini, pmiXTione significat intellectus, vrina citrina valde cum nigra ypostasi in spleneticis malum signum, vrina viridis apparens in die critica si cum dolore capitis fuerit ostendit solutionem doloris, vrina viridis in suo corpore persistens cum inflammatiua fe. pmiXTione intellectus ostendit, si vero excesserit quantitatem potus infirmi significat corporis dissolutionem, vrina viridis turpis cum fe. inflammatiua. Si supervenit infirmo sincopis ludor in superioribus partibus corporis cum frigiditytate extremitatum significat pessimum tremorem quod dicitur alceazaz alcelac, vrina eruginosa spasmum significat, vrina ni. ut in pluribus eius modis pessima est & in pluribus significat mortem, vrina ni. subtilis cum fe. inflammatiua si fuerit in ea nigre resolutiones totam vrinam occupantes, nec in fundo demersę, & cum hoc habuerit infirmus vigilias & surditatem significat longitudinem egritudinis cuius solutio fit cum extractione sanguinis vrina ni. & spissa cum lenta fe. tremorem ostendit. Si vero sine hoc pmiXTione intellectus habuerit, & defectum cibi appetitus significat mortem, vrina oleaginosa in qua fuerint resolutiones congregatę cum qua supervenit infirmo rigor, vrina nigra & fusca si cum apostemate laterum fuerit mortem significat bonum ostendit, vrina oleagina in cuius superficie fuerit nebula similis tele araneę significat dissolutionem pinguedinis & carnis vniuersaliter, vrina que omni die in corpore diuersificatur dissolutionem corporis & virtutem ostendit vrina que omni die diuersificatur malum & maxime in epate pectoris, vrina fusci coloris & que simulat ferri ferrugini omnino malum est, vrina clara in qua fuerint resolutiones similes musculagini narium aut huiusmodi liquoribus cum dolore ventris, aut pectoris significat renum dissolutionem & incisionem vesicę. Si vero dolor in predictis locis non fuerit dissolutionem membrorum & siccitatem corporis ostendit, vrina subtilis cuius color ad nigredinem declinat, aut ad colorem sanguinis cui fuerit odor acetosus pungitius & resolutiones nigre similes pilis, aut eius odor dedinat ad acuitatem debilitatem ostendit, & omnis talis vrina subtilis cum nigredine timorem pronunciat, vrina in spissitudine diu persistens, si cum grauedine capitis fuerit futuram fe. ostendit, vrina spissa cuius resolutiones non remergunt in fundum & minime clarescit significat ventositates grossas inflatuas mixtas esse cum ipsis resolutionibus que eas eleuat superius & eas prohibet inferius descendere & propter hoc significat dolorem capitis existere aut futurum, vrina spissa et multa cum dolore epatis solutionem doloris ostendit, vrina spissa siliis lactis in principio fe. mortem ostendit

Vrina spissa lactis similis apparens cum eruginoso vomitu & siccitate lingue mortem ostendit. Vrina coniuncta cum dolore renum malum signum est, vrina excedens quantitatem aque bibite exsiccationem corporis significat, vrina multa perseverans absque siccitate corporis significat humores multos esse in corpore, vrina spissa & multa patientibus colirica significat bonum in artetis, maxime si eius resolutiones coniunctę fuerint, aut aurium musculagini similes. Vrina multa continua & aquosa aliquid ad rubedinem declinans sanguinis exuberantiam ostendit. Vrina pauca quę paulatim & guttatim mingitur malum signum est, vrina pauca esse potest ex multo sudore & ex multo fluxu ventris continuo & de similibus, vrina fetida significat putredinem & modicum frigoris. Sed si cum fe. acuta fuerit malum significat, vrina sordida & foetidi odoris dissolutionem corporis ostendit. Retentio vrine dolenti caput spasmum significat, vrina quę mingitur sine voluntate cum sanitate renum & vesicę mortem proximam ostendit.

De resolutionibus vrine sequitur nunc, Ca. VI.

Resoluciones in vrina tribus modis fiunt

Ypostasis grana plura & diuersa sunt

Resoluciones in vrina tribus modis sunt, aut enim supernant in superficie ad modum nebulę, aut in medio suspendunt, aut in fundo vasis demergunt, resolutiones in superficie vrine existentes significant modicam & occultam decoctionem, quę in medio suspendunt subtiliant & cito exalant, quę vero in fundo fixę sunt perfectam decoctionem ostendunt. Ventositas enim iam subtiliata & dissoluta est nigre resolutiones in superficie modicę & leuę maliciam indicat, in medio vero modicam, sed in fundo multam maliciam & completum periculum ostendunt. Albe autem resolutiones e contrario significant, nam in superficie modicę bonitatem significant, in medio vero modicam in fundo autem bonum maximum & perfectam liberationem pronunciant. Genera ypostasis plura & diuersa sunt in substantia & corpore, quia alia est si milis tritico fracto & fursuri, aut granis orobi fractis, alia simulantur arenę, aut corticibus, aut laminis seu pilis, aut similes rei supernatanti aque ro. superficie, aut similitur sanguini, aut humori putrido & similia, diuersificant etiam colore quia alie ypostases sunt albe, alie nigre, alie rubeg, alie similes cineri & alijs coloribus quibus diuersificari possunt, quorum singuli sunt circa signa, quorum quędam dicemus, vrina in qua fuit frustum sanguinis coagulati in vrentibus febribus malum signum est, vrina in qua frustra carnis extiterit cum dolore ventris significat hec

ex substantia renum esse. Quod si cum febre inuenta fuerit significat multam eorum lesionem. Si vero fuerit cum febre ethica significat quoniam dissolutio ad carnem membrorum puenit aut pusilis. Ypostasis profunda quę significat multum calorem vrentem humorem existentem in corpore, quoniam vero vehementiam frigoris humorem congelans & denigrans & manifestat differentiam inter hec quoniam si a principio dedinat ad turbiditatem, postea fit nigra, significat quod causa egritudinis est ex frigiditytate. Si vero prius fuerit citrina deinde redit ad colorem viridem, & postea vero ad nigredinem significat quod causa egritudinis est caliditas. Ypostasis rubea existens in fundo significat humorem crudum & priuationem digestionis, si vero cum ea fuerit sanguis putridus cuius digestio non erit perfecta longitudinem morbi significat. Differentia quę est inter albam ypostasim & humorem crudum & flegma est quoniam alba ypostasis habet coniunctas partes, ita quod non discernunt in ipsis partes separate. Ypostasis autem quę est ex humore crudo habet partes paruas & separatas ad modum arenę Ypostasis vero quę est ex flegmate cognoscitur ab ea quę est alba per odorem. Ypostasis profunda quę simulatur semini orobi significat dissolutionem carnis renum. Ypostasis quę similis est laminis extensis significat quoniam superficies extrinseca membrorum principalium abraditur & etiam intrinseca vesicę. Ypostasis quę similis est fursuri significat idem quod ypostasis similis laminis. Ypostasis similis papaueri significat quod calor puenit ad profunditatem membrorum & agit in ipsis, et quoniam quę significat sanguinis aduersionem. Ypostasis foetidi odoris significat putredinem & defectum digestionis virtutis & mortificationem haturę, vrina spissa cum substantia & ypostasis albe fuerit significat quoniam multum de humore crudo coniunctum est corpori. Vrina rubea & spissa cum rubea ypostasi significat multitudinem sanguinis & priuationem digestionis & morbi & longitudinem cum liberatione. Si vero ypostasis alba fuerit signum est abrenunciationis morbi. Vrina in qua fuerit sanguis & humor putridus apostema significat in renibus aut in vesica ypostasis multa in febre continua, si non permittetur febris exsiccationem corporis ostendit. Ypostasis comprehendens vrinam cum sudore inflammatione sub costis & dolore timorem significat, citrina nebula significat acumen egritudinis, spuma in superficie vrine in febre inflammatiua dolorem capitis ostendit. Vrina cuius spuma ad modum ampullarum fuerit nec aliud signum malum cum hoc extiterit bonum significat.

Differentia inter ypostasim albam humorem crudum & flegma

De iuuamento vrine & ei⁹ nocumeto. Ca. VII

Iuuamentū vrine et eius nocumētū est qā in sui exitū inducit supfluitates secunde & tertie digestionis & confert dolori dorsi et dol. iūcturātū & alleuiat corpus & sanat ydropisim & confert pluribus egritudinibus flegmaticis. Eius vero nocumētū est qñ excedit modū debitū inducit ptisim & causat vlcera in vesica & virga & mollificat ipsam & incitat si tim & ducit ad passionē guttationis vrine que dicit terab albul que est vt non faciet homo a potu aque & statim mingit eam albā & multitudine sui exitus, & eius continuatio interficit ydropicum.

TRACTATVS NONVS DE EVA-
cuatione continens duo capla. Ca. I.

De egestionē bona & mala.

Egestio bona est que est mollis mixta cū modica citrinitate & que exit in suo tpe cōsuetū. Que vero valde tincta est mor- diticat anū significat qñ non bene cōpleta est digestio cibi sicut debet, multū vero sicca signi- ficat putredinē corporis, quæ vero cū multis v- tositatibus exit, significat debilitatē digestionis Egestio similis colori viridi & nigro & quæ similit facit vini, aut fimo signū mortale est. Egestio vero que sine tinctura est significat qñ nihil de febribus transmittit ad intestina. Egestio cū pinguedine significat dissolutionē corporis & pusim. Quæ vero est vltra quantita- tem cibi sumpti exsiccationē corporis ostēdit. Multa vero & diuersorū colorū significat ma- los humores esse in corpe. Egestio cū spuma & viscositate male sunt, vna qdē significat ca- loris excessum, altera vero corporis dissolutionē multitudo ventositatū si non fuerit a causa ci- bi defectū digestionis ostendit. Priuatio autem ventositatū significat defectū caloris & multi- tudinē humorū & dominū frigoris, qñ cibus exit sicut sumit vehementiā frigoris ostendit. Exitus vero v- tositatū faciliter & potētia earū exitus virtutē ventris ostendit & ecōtrario.

De iuuamento euacuationis sanguinis
& eius nocumeto. Cap. II.

Qui frequenter minuit sibi de sangui- ne preter necessitatē incidit in maliciā cōplexionis, ydropisim & casum ap- petitus cibi & cito aduenit eis ene- ctus & debilitas virtutis corporis & debilitas sto- maci & epatis & ducit ad tremorē & paralī- sum medię ptis corporis & spasim & grauitatē

sensuū & debilitatē oīm virtutū naturalī vni- uersaliter. Illi v- o q nō minuit sanguinē apud necessitatē adueniūt genera apostematū & fe- briū continuatū & apostema laterū & egritu- dinum variolarū & similū & sputū sanguinis & repētina mors, et apostema q dicit alcahon & apoplexia sanguinea que dicit allechea in q rubescit facies & nigrescit & passio squinan- cie & gñā leprārū. Iuuamentū aut sanguinis minutionis apud tpa necessitatis maximū est in conseruatione sanitatis & multarū egritu- dinū sanatione. Sustinentes iam melius flebo- tomia sunt illi q sunt carnosī & corpulenti & habentes venas grossas apparentes & pilosī & rubei corporis & habētes carnē spissam non pin- guē sed & iuuenes & viri pfecti. Puert aut & senes & pceptue qui puenerūt ad etatē sexa- ginariā non cōsentiāt flebotomari nisi pxima necessitate. Illi vero q plus ea indigent sunt in- gbus cōuenerūt inuadere apostemata que di- cuntur aldemanul & alcadagat & febres & qui assiduam comedere carnes & bibere vinū dulce & caueant flebotomia habētes debilitatē sto- maci & epatis & melancolici, & illi gbus inua- dere cōsueuerūt passiones frigide. Et q vtunt laborare in itinerationis & maris nauigationibus

TRACTATVS. X. HABET TRIA
capla. Cap. I. De iuuamento euacuat-
onis per fluxū ventris, & eius nocu-
mēto, dispositiōe atq opatiōe.

Mundificatio corporis per laxationem apud necessitatē & scdm debitū mo- dum & cōuenientē est medicina ma- xima in cōseruatione sanitatis. Quod est qā cō- gregant in corpibus in diuturnitate tpm mul- ti humores ex nutrimentis malorū ciborū. La- xatiū aut extrahit malos humores, q si relin- querent multiplicarent et inducerēt graues e- gritudines, & oportet quēlibet vti laxatiuo e- ducente humorē nociuū tm, & caueat euacua- re sui cōtrariū, qā per hāc augmētaret ei⁹ no- cumētū. Verbi gratia, si abundat in corpe co- ru, euacuet sola, & caueat ab euacuatione fleg- matis, q est qā ei contrariū. Similiter si abun- dat melancolia euacuet sola & caueat ab euac- uatione sanguinis. Et iam memorati sumus hāc in hīs que precesserunt. Indigentes autē magis laxatione sunt robusti corpe & habē- tes sana mēbra intrinseca & extrinseca & q as- siduat cōmestione fructuū & multitudinē ci- borū & accelerat laborē & motū. Et est necesse pseruari ab ea habentē naturā declinantē ad mollicitē & sustinentē spontaneum fluxum &

Nocumē-
ta medici-
narū laxa-
tiuarum
Modus
sumēdi
laxatiū

Alcahon
Apople-
xia
Allechea
Fleboro-
mia iuu-
menta
Quib⁹ fle-
botomia
petit
Quibus
nō cōpe-
tit flebo-
romia

Aldema-
nul
Alcada
gat

Nociuū
humor so-
lus euac-
uet

Qui laxa-
tione idi-
gent
Qui ab-
stinentie
cauant a
laxatiuis

Nocumē-
ta medici-
narū laxa-
tiuarum
Modus
sumēdi
laxatiū

Zirbaga
Herfisa
Cura si
laxatiū
in opatio-
ne excel-
serit

laborantē passione emorroidarū & habentē epar debile & est necesse cauere a violentis laxa- tiuis in temporibus intensi caloris & frigoris. Qui v- o vti laxatiuis assidue destruit corpus & ducit se ad pūscā passionē & pceptue ha- bens corpus siccū, & ad passionē ydropicā cu- ius epar fuerit debile & non sumat laxatiuum nisi post lenificationē nature cum brodijs pin- guibus & vtatur ante sumptionē eius p duos dies balneo & effusione multe aque tepide su- per corpus & sessione in ipsa & sumat ante il- lud sirupū de radicibus & secaniabin nec dor- miat super eo quicq postq inceperit laxare nec comedat, quā diu sentit saporē laxatiui cir- ca os, donec pficiat eius operationē, & sit cib⁹ eius post laxationē carniū elixatarū in aqua q dicit zirbaga herfisa & comedat mediocriter, nec repleat cibo i illa die, sed alleuiet eo. Quod si excesserit opatio laxatiui post cibū sumat ali- qd de pulueribus cōstringētibus & bibat post illud brodiū paratū cū sumac, aut granatis aut agresta. Si vero infrigidata fuerit natura eius post laxationē modicū vini aut aque mellis tē- peratore in ea qntitate q calefit stomachus. Si vero calefacta fuerit eius natura sumat sirupū iulep. Si vero laxatio excesserit sumat rob de pomis & de citonijs, aut rob de granatis & si- milibus & non sumat iulep nec secaniabin. Si vero amplius cū hoc excesserit & trasgressum fuerit debitū terminū ingrediāt balneū. Et si p hoc non cessat sumat puluerē de granis grana- torū q si adhuc pmanerit nec cessauerit p hoc immitant manus & pedes in aquā frigidā & alleuiet a suis vestimentis, & si cū hoc non ces- sauerit nihil sumat i illa die, qm possibile ē hoc esse periculum & errorem.

De iuuamento vomitus & eius no-
cumento. Cap. II.

In quibus
vomitus
vtior la-
xatiuo

Vomitus vtior est laxatiuo ad eradica- tionē grossorū humorū q sunt ab infra genu & vsq ad pedē sicut in do- lore sciatico & dolore genuū & similū. Sed la- xatio sepe addit in huiusmodi egritudines si fi- at ante vomitum. Vomitus aut si fiat debite mundificat stomachū & vigorat digestionē im- pinguat corpus & alleuiat grauitatē capitis & eius vertiginē & euitat suffocationē & darifi- cat visum. Laxatio aut in egritudinibus corporis & cōcauitatibus ventris vtior est vomitu, & possibile est vomitū addere in egritudinib⁹ ca- pitis apud earū principū, & qñ hūores multi sunt, fortis aut vomitus vtior est forti egritudi- ni. Mediocris v- o vomit⁹ vtior est stomacho & oportet euitare vomitū patietes passionē siccā & patietes egritudines oculorū & gutturis an-

In quibus
plus cōue-
nit laxa-
tio q vo-
mitus
Vomit⁹
vtior

tiq⁹ et nō nisi p maxia necessitate cōsentiāt, et plurimū qdem q oportet euacuare p vomitū est ipsum flegma, non reliquos hūores & hoc est q videmus sepe sponte exire. Colera vero rub. minus exit p vomitū q flegma & col. ni. minus q ru. & possibile est aliq⁹ euomere co- ni. & sanari p hoc. Sed horū maxime sunt pota- tores vini & habētes epar calidū & spleneticū et mulieres quarū menstrua priuata sunt. Exces- sus aut vomitus exsiccāt corpus offendit epar oculos & pulmonē & possibile est incidere ve- nas & prūpere sputū sanguinis & oportet illū cui vtiles est vomitus facere ipm nisi semel aut bis in mense post ciborū repletionē. Vomitus namq sine repletionē difficilis est & caueat ab excessu eius qā destruit stomachū & eius virtu- tem pstrat. Et oportet obturare oculos stricte & cū sudario nec aperiat eos vsq ad cōsuma- tionē vomitus. Postea vero lauet faciē cū aq frigida & os cū ydromell. & secaniabin. Etiam oportet euitare vomitū habentes colla gracilia & longa & quorū guttura appent extra, & ar- ta pectora habētes & nuda carnibus.

De iuuamento coitus & eius nocumento mo-
do sui vsus sequitur. Cap. III.

Sperma est vnū de supfluitatibus q⁹ natu- ra exigit euacuare & possibile est qñ diu retinet generare malas egritudines etiā p- pter hoc necesse est ipsum minuere scdm eqili- tatē coitus alleuiat corpus plenū dilatat & leti- ficat animā & addit in letitiā & remouet iram & cogitationes ita qd r. cūficat & sanat passio- nem melancolie & sedat dilectionē q habet ad mulieres si multū eo vsus fuerit, & si egerit cū muliere circa q⁹ nullā habet affectionē. Et est qdē magis necessarius cui accidit apud eius ab- stinentiā grauitas capitis & tenebrositas visus & malicia aiæ pigritia etiā somnus & alleuiat- tur huiusmodi accidētia ab eo cū ipsum egerit vel si semen in somno emisit, & illis q cū diu abstinent in flāman loca que dicunt alhalabin & testiculi & sentiunt grauitatē dorsi & malici- am complexionis & sensus debilitant, sed hij quos pceptis hominibus oportet ipsum e- uitare sunt quibus post vsum eius aduenit tre- mor siccitas & pigritia, & aliqua specierū bre- uitatis anhelitus pulsus cordis & casus appeti- tus & excessus vsus eius ducit ad exsiccationē & est necesse quod pseruet se ab eo cui hāc accidentia adueniunt sicut pseruatur ab ini- micis & maxime habentes corpora sicca & ma- cila, & qui dispositi sunt ad ptisim & con- ualescentes ab egritudine & laborantes in exer- cijs corporalibus et animalibus qm corripit & fragit eos & accelerat senectutē in eis. Sed

Flegma
plus q ce-
terihumo-
res p vo-
mitū edu-
ciur

Excessus
vomitus

Modus
vomitus

Coit⁹ vti-
litate

alhalabin

Coit⁹ in-
cōuenien-
tia

alleuiant huiusmodi accidentia habentibus cor-
pora grossa & plena & abundantibus in san-
guine & amplas venas habentibus & rubei ca-
loris & pilosis, & offendit habentes corpora &
colores contrarios predictis manifesta offen-
sione ut diximus. Et sit coitus magis nocturnus
in temporibus intense caliditatis & maxime cor-
poribus siccis & illis qui non nisi cum difficultate
& labore maximo emittunt semē. Et oportet ut
non exerceat coitus in hora famis, nec apud ve-
tris repletionē cibi & potu, nec post balneum
nec post vomitū & similia, hora utilior in usu
coitus pro cōseruatione sanitatis est post som-
num & mediocrē digestionē cibi & circa au-
roram.

TRACTATVS. XI. ETIAM TRIA comprehendēs capla. De iuuamēto bal- nei eiusque nocumento. Cap. I.

Balneum humectat corpus & aperit po-
ros & dissoluit fumos coadherentes il-
lis & extenuat plenitudinē fugat vento-
sitates inducit somnū, subtiliat humores sedat
dolores & fluxū ventris & lassitudinē & pa-
rat corpus ad equalitatē & impinguat & re-
plet macras si vbi fuerint eo post saturitatē &
mollificat membra contracta & humectat cor-
pora sicca, & humida exsiccant. Nocumentū ve-
ro eius est quoniam prostrat virtutē & calefacit
cor ita ut possibile sit ducere ipsum ad sinco-
pim, & puocat vomitū debilitat animā & pre-
stat humoribus viam & facilitatē fluendi ad
membra debilia, & propter hoc caueat a bal-
neo patiens febrē aut apostema, aut percussio-
nem, vel vulnus & caueat ab eo apud saturita-
tem nisi hijs qui impinguat cogit ipsum intrare a-
pud saturitatem bibat post illud stuprū secantia
bin per aliquos dies & preseruet se a cibarijs
grossis. Balneum quoque confert iuuamentum
omni febrī effimere, & ledit ceteras alias pre-
ter quartanā post longum tempus. Et facta in
ea digestionē & confert tertianis febribus, &
duplicib⁹ tertianis & cōfert etiā ptificis, verum
tamen de prouidentia periti medici. Si vero pe-
nitur oportet pūscos intrare balneū sit aer bal-
nei quod ingrediatur humidus & sit eius situs
in loco plano & moretur in domo calida in ti-
na quod non sudet in ea, deinde ingrediatur
aquam frigidam parua hora & quiescat & at-
trahat aerem cum re que dicitur almaduah ut
non sudet & sint eius motus faciles ut non fa-
tigentur membra sua.

Oportet exercere motū pro cōseruati-
one sanitatis ante cibum & moueatur
quilibet homo ad sui velle iuxta eius
potentiā aut ambulatione aut equitatione, nec
multū debet exercere motum nisi quousque sen-
tiat fatigationē & grauitatē magnā & difficile
tunc relinquat exercitiū & motum & quiescat
statim. Et iuuamenta quidē motus ante cibum
sunt quā vigorat calorē naturalē & iuuat ut ex-
citetur calor per corpus & amplificat corpus
& prestat ei vigorē & virtutē, & oportet illū
qui fortes motus exercet quod assuefaciat se leuiē
& paulatim donec calefiant membra cum equa-
litate deinde gradatim vigore exercitiū forti-
ter in principio non subito ne offendantur per
hoc nerui & diruat corpus, habēs vero ampli-
ventrē dngat se amplo sudario & caueat a for-
ti & longo motu & difficili fatigatione post ci-
bum quoniam exsiccant corpus.

De iuuamento somni in suo tempore. Cap. III.

Somnus euenit, aut ex frigiditate cerebri,
aut ex humoribus aut ex ambobus simul
aut ex motu, vel labore, vigilię aut contra-
rio modo eueniunt. Naturalis somnus & ve-
rax est, quando resoluit ad cerebrū ex bono ci-
bo fumus inflatus humidus & dimittit tunc
cerebrum suas operationes sensuales & adue-
nit homini tunc sicut aduenit ei quando cogi-
tur expellere superfluitates eius. Iuuamenta
quoque somni sunt quoniam humectat corpus
& sedat fatigationē & mundificat cogitationē
& intellectum & facit quiescere animam & iu-
uat digestionem cibi, & dilatat & impinguat
corpus. Excessus vero eius extenuat corpus
remollit & addit ad flegma & infrigidat maxi-
me corpora grossa & pingua. Vigilię autem
exsiccant corpus & extenuant & offendunt ce-
rebrum donec possibile sit permiscere intel-
lectum & causat egritudines & puocat calo-
rem, & corrumpit calorem & abundare facit
in corpore coleram rubē & precipue in siccis
corporibus. Oportet autem quod non cogi-
tur anima nec ad vigilias nec ad somnum dum
permanet in solitudine vigilationis sensibus
& motibus agilis & robusta, debet autem dis-
ferri somnus post cibum per horam qua cibum
descendat de orificio stomachi & percipiat ei-
us alleuiationem a fecibus & inflammatione.
Sin autem ambulet paulisper leui motu donec

descendat cibis a stomacho & oportet quod non
multū reuoluat de vno latere ad alterū, quoni-
am tardat per hoc digestio, & addit ad inflatio-
nem & ad rugitū ventris, & sit lectus paratus
cum eleuato capite maxime quando cibum de
stomaco non descendit.

TRACTATVS. XII. HABENS DVO capla. De iuuamēto cibi & ei⁹ vsus iux- ta modum debitum. Cap. I.

Est necesse quod homo nihil sumat quo
usque feces primi cibi descenderint a sto-
macho, & percepit alleuiationē inferio-
ris partis ventris. Et oportet moueri ante sum-
ptionem cibi motu quo exciteat appetitus ad ci-
bum, nec differre cibū cum precipit appetitū nisi
fuerit appetitus fallax quē admodū accidit cra-
pulis & habentibus animalia in intestinis. Est
ergo necesse quod incipiat comedere quā appetitus
est verax & non mendax quod si contingat aliqua
necessitate abstinere a cibo donec virtus ruerit
postquā virtus apparuit sumat secantia bin cum
aqua ea, & sumat cibū suū per quam vomuerit
aut assellauerit, aut postquā appetitus fuerit ex-
citatus, & est quidē necesse cauere a repletionē
ciborum usque ad extensionē stomachi, vel antequā
educant feces oēs & etiā in hora stricture ane-
liis, & quā aliud huiusmodi acciderit vomat ci-
bum antequā de stomacho descendat, & si hoc non
suffecerit dormiat, & postea exerceat motū &
sumat aliud ad laxandū & alleuiet cibū crasti-
num. Quilibet homo cibari debet cibis conue-
nientibus quantitate qua vsus fuerit secundum mo-
deratū regimen & per ordinē nisi forte malū suū
regimen, tūc enim oportet se trāsferre de eo pau-
latim quousque ad bonū regimē reducat. Modi
eius vero cibum quod debet sanis est inter diē & no-
ctē semel, multus vero bis, mediocris autē & te-
peratus ter in duobus diebus, cibari autē semel
in die nocet pingribus & grossis & substinere
cibus laborē & motū. Hijs enim multo cibo in-
digent & econuerso, & oportet quēlibet ho-
minē querere cibū sibi conuenientē. Nam pos-
sibile est mala cibaria non interficere quosdā
qui consueuerunt & nutriti sunt in illis & non de-
bet totaliter illa relinquere sicut alij homines,
& possibile est bona cibaria non cōuenire qui-
busdā unde sit necesse ipsa dimittere cibaria ve-
ro consueta ad quā virtus appetitiua tendit et
similia sunt meliora sunt nisi forte multi nocu-
menti fuerint nec decet uti assidue malis cibis,
& si vsus eius fuerit sumat laxatiuū cuius effe-
ctus sit educere humorē generatum ex illis ci-
bis, in hora vero cōmestionis non est necesse

illud sumere & bibat post illud aliquid per quod
rectificetur eius cōplexio & emendetur sicut
diximus.

De indecenti cibo. Cap. II.

Ciborum indecentiū quidam est indecens a se
ad nutriendū sicut ea quę manifesta sunt
in malicia nutritionis ut pisces saliti &
panis aridus & caseus siccus, allia, cepe, & hijs
similia. Aliud vero est indecens sua quantitate,
licet decens sit in se, ut est panis mundus quā
uis sit utilis in sui natura equali corpori tū mul-
tus vsus eius corrumpit digestionē & paucis si-
militer corrumpit ipsam. Nam multus gene-
rat crudū flegma paucus vero generat corru-
ptionē. Quod est quia ex primo generat sanguis
corruptus flegmaticus, cibus enim sumptus pre-
ter opportunitatē corrumpit & si sit bonus &
multo magis quando admiscetur cum eo ali-
quid corruptiū, quoniam bonitas panis mundi
cum malis cibis sumpti destruit aut permane-
bit in stomacho diutius quā oporteat, aut forte
preposuerit quod postponi debet, vel econ-
uerso. Aut forte sumplerit cum eo aliquid quod
ad sui digestionē magis longū tēpus requirit,
aut magis breue quā oporteat, aut erit incoue-
niens & excitatur cito exire, aut cum rebus de-
scendentibus de stomacho antequā perficiatur eo-
rum digestio, aut biberit super eo multā aquā
vel cōderit multos fructus, aut ei aliquid visco-
sum preposuerit, vel ex causa fellis stomachi
ei aduenientū vel ex debilitate stomachi qui ag-
grauatur a cibo aut multis humoribus in suis
villis existentibus antequā cibum ad eum perueni-
at. Eorum autē quę corrumpunt & offendunt
digestionem sunt sumptio diuersorum ciborum in
vna cōmestione & preposito grosso subtili
& diuersificatio ferculorum et diu permanere in
cōmestione ita ut sit longum spaciū inter prin-
cipium cōmestionis & finem eius. Et oportet
esse cibum in temporibus frigoris actu calidū
in estate vero frigidum. Et cauendum est a fer-
culo valde calido ut ferculo statim ab igne a-
moto & a cibo valde frigido ut cibus niue in-
frigidatis. Sed potest ea sumere tempore inten-
si & vltimati caloris, melior vero & utilior cō-
mestio frigidorum est in regionibus frigidis et
in temporibus post quę sequitur quies &
somnia. Fructus autem humidus preponendi
sunt cibo preter fructus in quibus est coadu-
natio & moram trahunt in stomacho sicut ci-
tonia poma & granata. Et quod bonum est in
cōseruatione sanitatis est pseruatio a fructibus
humidis & multo vsu horum ipsorum. Sed quā eis
d ii

Cibaria
incouen-
ientia mul-
tiplicia
existunt

A cibis
nimium ca-
lidis &
frigidis
maxime
abstinen-
dum est

multo vltus fuerit sumat post eos laxatiuum, aut exerceat fortem motum nec multum dormiat post eos. Et confert acceptio humidorum fructuum apud vehementem appetitum ad eos, sed non multum comedat de illis, nec in die quo fatigatus fuerit aliquo labore, nec apud inflammationem stomachi. Et secundum hunc modum potest sumi de ficibus & vuis qm̄ p̄ alijs fructibus & oibus temporibus meliores sunt. Cui vero necessarium est sumere laxatiuum non sumat illud quod vigorosum est violentum speciebus laxatiuis, sed q̄ laxat & educit feces tantum & vt mundificet stomachum. Epar & intestina sicut triferam parua mixta cum yera & turbit & sicut pillulas aromatū & pillulas de aloē & mastice & sicut guarset de citonijis et de citis & similia. Et post bonū cibū non moueat tur forti motu nec fatigetur in aliquo exercitio artis nec bibat multa aqua, aqua enim statim sumpta post cibū prohibet stomachū vt nō circuat cibū & possibile est qm̄q̄ puocare vomitum, aut facere fluxū ventris, & oportet vt non sumat de aqua supra cibū nisi modicū donec congregat cibis in stomacho, deinde perficiat suum potū. Quidā vero sunt in quorū stomacho digerunt grossi cibi & corrumpunt ī ipsis subtilis cibi Vnde oportet hos nutrirī cū subtilibus primo, deinde administrare eis grossa & huius contrariū oportet fieri in hijs quorū natura contraria fuerit. Illi autē in quibus abundant humores nocitui vtant cibis generantibus humores contrarios vel nocituis humoribus & hoc modo resistet gnationi illorū humorū.

TRACTATVS. XIII. ETIAM DVO continens capla. De regimine potus aquae sequitur. Cap. I.

Aqua non debet bibi ieiuno stomacho, nec in ipsa comestione, nec post ipsam quousq̄ perceperit alleviationē superiorum partū ventris in eo modo q̄ incipiat sitis, & non debet bibere de ea vsq̄ ad saturitatem donec allevient superiora ventris & descēdat cibis tunc confert potus aque, & oportet cauere potū aque niuis qui debilis est nervis & habens debilem stomachū & epar & fel frigida & vniuersaliter oēs habentes debilem digestionem. Carnosi vero & sanguinei & rubei coloris non est necesse abstinere ab aqua & oportet cauere potū multae aque frigide apud ieiunium nisi habuerit calorem fortē inflammationem, aut febrē & caueri oportet post balneum, & post coitum & post fortē motū, potest tamen ipsam bibere paulatim vna hora post alia quo

usq̄ sitis recedat vt non offendat nervos stomachi sua frigiditate, nec bibat aquam in nocte quoniam possibile illam suam esse mendacē qd̄ si biberit aquam & sitis pro tanto non recedit, sed augmetatur & magis incitatur oportet tollerare ipsam et expectare per horam quoniam recedit sitis.

De iuuamento potus vini Cap. II.

Vinum bonū est pro conseruatione sanitatis si sumatur suo loco & tempore & complexione debita & cum equalitate & sua quantitate & qualitate similiter debitis, tunc em̄ iuuat digestionē vltimo iuuamento & impinguat corpus & oēs humores subtiliat & exsiccant eos p̄ corpus. Ietificat animam & dilatat ipsam clarificat sensus acuit vrinā & addit & multiplicat naturalem calorem. Et est quidem necesse quod non sumat vinū ieiuno stomacho, nec apud famē nec supra fortē cibū, nec post balneū, nec post fortē motū nec repleatur de eo donec aggrauet stomachū, nec sumat post cibū, nec post quā a stomacho descēdit, nec post inebrietatē qm̄ tunc offendit magis q̄ ceteris modis, nec accedat ad ipsum calidus complexio nec in tpe caloris & subitantes passionē calidas & habentes calidū epar. Excessus autē potus vini & eius assiduatio offendit, dicit enim ad tremorem et ad amissionē medietatis partis corporis & apoplexiā & suffocationē et mortem subitanēam & dolorē iuncturarū & passionē doloris quē dicitur arnaglas, & ad maniam & epilepsiā & pūsim & egritudinē per mixtionē intellectus quē dicitur melancolia & occecationē oculorū ad multas egritudines sine numero. Et est quidē oportunus potus vini habentibus complexionē frigidā & tempore frigoris & in estate frigida, & ei citius digestio est difficilis & offenditur a potu aque, sed qui est contrarie conditionis horum, non accedat ad ipsum. Modus autem iuuatiuius potus eius cui nocet aqua, est quod sumat de eo post cibū moderata quantitate vt non deueniat ad inebrietatem & possibile sit quandoq̄ iuuare ebrietatem si non fiat nisi semel aut bis in mense, & precipue habentibus complexionem frigidam sed parum confert habentibus complexionem calidam. Pueros autem oportet non gustare de eo propter debilitatem membrorum suorū & etiam magnos senes. Regulae autem sumptionis vini secundum debitum modum plures sunt & scripte sunt in libro de cibis Isaac filij Salomonis & libro de vino sapientis Ras.

Vinū ad qd̄ bonū

Qm̄ vinū nō est sumendum

Lesio ex vini potu ex cellu

arnaglas

Quibus magis conueniat vinum

Modus sumendi vinum

Regulae de vino

TRACTATVS. XIII. TRIA HABENS capla. De regimine mundificationis corporum a superfluitatibus. Cap. I.

Qui sanitatē intendit conseruare & suum corpus mundum tenere, oportet illum toto posse praeseruare a cibis generantibus malos humores & curare laxationem quando percipit plenitudinē, & in temporibus quibus conuenit purgari & procurare motum & laborē, nam quodlibet horum aliquod generum superfluitatū educit & si fuerit illud quod per egestionē educitur minus quantitate sumptorū debet laxari tunc cum rebus temperatis, & quando minoratur vrina debet prouocare ipsam donec redeat ad quantitatem in qua prius erat, & hoc cum rebus conuenientibus ad hoc sicut cum secania bin & semine melonū & citruloz. fe. & apij & similibus, & si minoratur sudor exerceat se laborare & fatigatione temperata donec sudet & ingrediatur balneum. Et si ex nimio vsu calidiorum generantium coleram rub. perceperit eius dominium educat eam cum temperatis rebus vt cum mirabol. citrinis prunis tamarin. aqua casei & succo granatorū cum nudeis suis. Si vero ex negligentia & pigritia eam non purgauerit, ita quod multum abundauerit in corpore, oportet tunc euacuare ipsam cum rebus fortibus. Si vero ex nimio vsu doroz humidorum perceperit abundantiam flegmatis assuescat sumere triferam mixtam cum yera, & turbit etiam puluerem zinziberis cum turbit & zuccaro. Quod si sentit grauitatē in stomacho & appetitus deficit nec appetit nisi res acutas & alij cibi eum grauat & precipue dulces & pingues Tunc debet facere vomitū cum sale & sinapi, porro & raphano & similibus. Si vero in corpore plenitudo fuerit & est rubei coloris diuersas alterationes suscipiens debet flebotomari, & debet facere alias euacuationes omnes temperato modo, sicut coitum, & purgationem gutturis per gargarismum & mundificationē dentium & sternutatoria & oportet ipsum esse sollicitum circa expulsionē superfluitatum vt stercoreis vrinē & ventositatum & non negligere ipsarum exitum.

Sequitur nunc de consuetudine. Cap. II.

Dixerunt sapientes quod consuetudo est secunda natura, & propter hoc oportet seruare consuetudines & procedere secundū regimen modi ipsarū nisi forte exceßerint in malicia, tunc enim oportet elongari & transferri ab eis paulatim, & oportet

Quando euacuandū est .i. per egestionē per vrinā

p sudorē

Consuetudo altera natura

multū cauere vt nisi semper procedat per vnum modum eadem consuetudine in cibo & potu consuevis, aut in hijs a quibus solet abstinere sicut de somno & egestionē coitu & motu & similibus. Nam si vnum modum continuo obseruauerit offendetur postea in sui complexionē quando ex illo modo transfertur & ab eadem consuetudine recedit. Quapropter oportet vnum quēq̄ docere & regere se & corpus suum in omni re & modo & eorū contrarijs, nescit enim quid contingat in posterum & dominetur suo spiritui, & assuescat naturā suam tolerare frigus & cauma motum & quietem, & singula cibaria in quibus humana vita consistit, nec valet esse absq̄ ipsis & mutet & variet tempora somni & vigilię quietis & motus, quē quidē in p̄cessu dierū necesse erit variare.

De regimine infirmi. Cap. III.

Regula vniuersalis & iuuatiua in regimine infirmi consistit in tribus modis curationis. In conseruatione virtutis infirmi vt non corruat anteq̄ egritudo ad statum perueniat vt cibari ipsum cū re quā appetit recreare si appetitus defecerit, ita tamē q̄ ille cibis non multum noceat, & letificari animam infirmi & ei significare & pronunciare aduentū eorū quē ipse expectauit vt per hoc prouocetur ad gaudiū & auferatur ab eo tristitia & pronunciare ei cito euasurū esse ab illa infirmitate & quia facilis curationis est & confortent sui animā bonis consolationibus & exemplis letiferis dicendo talis sanatus est ex infirmitate sua quē difficilior fuit tua et similibus & oportet esse medici intentionē ad educendum causam egritudinis & vigorare virtutem infirmi, si debilis fuerit, & si per hoc augeat infirmitas ne forte deficiat eger dum tollitur ei cibis, aut remittitur apud tempus status egritudinis, & qm̄ dubitauerit medicus & timuerit de casu virtutis infirmi nitat confortare virtutem plusq̄ remouere causam.

TRACTATVS. XV. COMPREHENSIVS cap. vnicum. De regimine acutorum morborum.

Regimē acutorū morborū est triplex, vñ est regimē in vltimo fine tenuitatis, scdm̄ est in fine tenuitatis, tertium vero est regimē q̄ non est in vltimo fine tenuitatis. Dicitur autē q̄ regimē in vltimo fine tenuitatis est vt cum virtus est fortis & egritudo est in suo statu & terminatione qui quidem sit in quarta die aut ante, tunc est necesse regere infirmum cum hijs dietis subtilibus & hoc est regimen quod in vltimo fine subtilitatis existit.

ordinatū regimen seruare p̄ nitus non omnibus prode

Egritudinis causa educenda est & virtus confortanda

Regimē acutorū morborū est triplex Primum regimen

Secundum regimen

Tertium regimen

Passionis sicce regimen

Conualescentium regimen

Regimen egritudinis sicce pueri & senum

Acute egritudines rebus frigidis & humidis curantur

Egritudo complexionis infirmi contraria difficilis est curare

Secundum vero regimen q. in fine subtilitatis est ut cum virtus existit fortis & egritudo est apud suum statum & terminationem qui quidem non transit diem septimum. Tunc est necesse regere infirmum cum ydromelle vel iulep tale regimen est in fine tenuitatis sed non vltimo fine. Tertium vero regimen est dieta subtilis ut cum virtus est debilis debet regi cum ptisana & hoc dicitur subtile regimen. Iste est modus regiminis acutarum egritudinum & radix super qua debet se fundare medicus. Passiones sicce curari & nutriri debent cum hijs per que passio nature alleviatur & approximentur ad eam qualitatem in suorum quantitate & qualitate. Conualescentes ab egritudine regi debent cum eo regimine quo in sua infirmitate regebantur nec cum hoc totaliter relinquere debent regimen quo vlti fuerint ante egritudinem. In curatione egritudinis debet medicus niti restituere ad terminum illius sanitatis in q. prius anteq. egrotaret extiterit, non aut ad perfectam sanitatem & complexionem equaliter penitus. Aegritudines sicce pueri & senum in quibus apostema generatur non curentur cum hijs que calefaciunt humorem apostematis cum virtute & ipsum re-percutiant nisi cum hijs que attrahant humorem & educant illum cum virtute sed faciat hoc cum rebus temperatis. Regere debes infirmum in acutis egritudinibus cum rebus frigidis & humidis quantum potes & relinque stultitiam medicorum qui non habent veram scientiam circa hoc, dicunt enim quod res frigida impedit digestionem & tardare facit crasim, sed in hoc regimine nihil lesionis contingit, & priuatio eius ducit infirmum ad periculum mortis nisi fuerit verificata penes te presentia digestionis & excessus crisis. Aegritudo que contrariatur complexioni infirmi periculosior existit & que conuenit cum complexione magis est curabilis sicut febres vrentes in senibus & paralisis in pueris & e contrario. Membra calide complexionis in quo accidit egritudo frigida oportet calefacere fortiter & diuturna calefactione, si vero accidit in ipso egritudo calida non oportet ipsum infrigidare vltima infrigidatione, sed eo modo quo ad sui primam naturam redeat & simili modo de alijs qualitibus. Quando fuerit membrum sicce complexionis & acciderit in eo vltis oportet ipsum curare cum medicamine fortis excitationis valde quemadmodum vlcera nasi aurium & omnium membrorum cartilaginorum curantur cum ferrugine ferri & cum compositione troc. andaron que vltime sunt exsiccationis. Vlcerum vero que fiunt in carne curantur cum compositione vnguenti albi & sub predictis

etis in siccitate existit. Quando oportebit nos curare aliquod membrum debemus admiscere cum medicamine aliquid quo nutriatur membrum illud. Si vero fuerit illa species res cibalis laudabilior erit necesse curare proxima equalitatis & aromatica. Et si possibile fuerit ipsam esse de genere cibi hoc est quod vltime queritur. Species aromaticae & stipitice & coadunatiue que propinque sunt equalitati singulares sunt sua proprietate ad conseruationem virtutum naturalium & confortationem membrorum principalium. Quod curare poteris cum cibis noli curare cum medicinis. Elongare a medicinis extraneis toto posse donec verificetur tibi earum natura & iuuamentum cum testimonio & experimento. Melius est minorare compositionem medicinarum simplicium quam ipsam multiplicare ut verificetur tibi que illarum efficacior est in iuuamento, quoniam medicinæ simplices plures & infinite sunt, unde sollicitudo in earum compositione non nisi labor & vanitas est. Intentio relinquendi humorem & confortandi naturam ut eum subtiliet, & postea expellat melior est quam ipsum per laxatiuum aut vomitum educere nisi forte natura fuerit debilis ut non possit supra humorem dominari. Quando due species iuuatiue egritudinis equalis nature & iuuamenti occurrerint elige de ipsis que aromatica est & facilius propinatio nis & de qua magis nutrit natura. Nam egritudines que generantur ex defectu qualitatis & quantitatis humorum pauciores sunt egritudinibus que generantur ex superabundantia ipsorum & propter hoc ut plurimum detrahantur a medicis in euacuatione. Noli esse promptus in curatione membri multi sensus cum medicinis fortibus sicut oculorum neruorum stomachi & matricis quoniam incitabunt in ipsis accedente pessima. In curatione vero membrorum grossorum sit studium tuum cum medicinis vehementis vitionis & profundationis sicut in passione splenis attenduntur radices caparis sinapis allium siluestre & similia. Quando indigemus euacuatione & alteratione complexionis et inuenitur vna res vtrumque faciens. Accipiat sola quemadmodum pro discrasia col. rub. in febre vrente attendimus granata acetosa simul cum pulpa & cortice & sicut pruna, hec enim cum educant col. rub. alterant etiam complexionem & eam ad melius immutant. Caue toto studio non propinare euacuationem apud defectum virtutis, sed stude alterare humorem & ipsum transmutare cum cibis quorum complexio sit contraria complexionis humoris donec nec alterent ipsum. Cauendum est penitus a

Dieta nobilior cura quam medicamina

Simplicium compositio vitanda

Membra multi sensus medicinis fortibus neque curanda sunt

multa euacuatione & maxime in tempore caloris quoniam causat multas & pessimas egritudines. Quodcumque membrum habens operationem multi iuuamenti si acciderit in ipso apostema noli curare ipsum cum rebus dissolutiuis tantum aliquo modo, sed misce cum medicinis aliqua eius virtutem confortantia, & etiam si fuerit de genere difficilium apostematum confortabis ipsum cum rebus coadunatis aliquantulum, & propter hoc fuit de consuetudine medicorum, administrare huiusmodi emplastris stomachi & epatis.

TRACTATVS. XVI. ET VLTIMVS etiam vnicum habens Cap. De euacuatione humorum cerebri & ceterorum membrorum.

Cerebri euacuatione & cura

Alfunam

Stomachi euacuatione & cura Epatis euacuatione duobus fit modis

pulmonis euacuatō

Cordis euacuatō quara est

Splenis euacuatō

Intestini euacuatō

Euacuatō humorū cerebri fit cum sternutatorijs & gargarisatione gutturis & cum rebus laxatiuis quarum proprietas est ad caput ascendere sicut cum sticados colloquintid. aloë, & rasura capillorum capitis & pectinatione cum pectine & fricatione cum panis aspero & linitione cum oleis & cauterio cum igne in vertice in loco coniunctionum ossium qui dicitur alfunam & infrigidatione siue complexionis cum reque instillatur auribus & cum attractione olfactus per nares & insufflatione puluerum in ipsis, & per appositionem ventosarum quando accidit ei frigidus aut calor & per emplastrationem cum sale calefacto, aut cum castoreo puluerizato cum aceto. Euacuatō humorum stomachi fit cum vomitu & laxatione ventris & cum alteratione complexionis cum cibis & emplastris. Euacuatō epatis fit duobus modis, quia quando egritudo est in sui gibbositate fit cum prouocatione vrine. Si vero fuerit in concuitate euacuatur cum rebus lenientibus naturam & laxantibus complexionem cum cibis & emplastris. Euacuatō pulmonis fit per sputum & eius complexionis alterationem cum cibis & supino accubitu & linitione pectoris. Euacuatō cordis rara est, sed aliquando fit de sanguine, & hoc fit per flebotomiam vene sinistre que dicitur basilica. Et est vena inferior trium venarum que sunt in brachio & per alterationem complexionis cum cibis & per emplastrum sub pectore cum rebus frigidis & calidis potentia & actu. Euacuatō splenis fit cum rebus attrahentibus col. nig. & per flebotomiam basilicæ sinistri lateris & per alterationem complexionis cum cibis & emplastris. Euacuatō intestinorum fit cum laxatione ventris & alteratione complexionis

ipsorum cum cibis & emplastris & clisterijs. Euacuatō renum fit cum medicinis prouocantibus vrinam & alterationem eorum complexionis cum rebus calidis & frigidis mixtis & cum emplastratione super lumbis & cum clisterijs. Euacuatō vesicæ fit cum rebus prouocantibus vrinam & alterantibus complexionem cum hijs que cum eis adiunguntur medicinis, s. sanatis vlceribus, aut alterare complexionem cum vnctionibus & emplastris circa pectinem & cum hijs que in virga immituntur. Euacuatō matricis fit cum medicinis prouocantibus sanguinem menstruum & cum clisterijs cum rebus prouocantibus sanguinem menstruum & aquam citrinam & cum alteratione complexionis per clisteria licinia emplastra & vnctionibus. Natura enim expellit superfluitates de membro ad membrum, videlicet de forti ad debile, aut ad vias vrine aut alicuius meatuum exitus superfluitatum cibi, ita que a corpore expelluntur, & expellit etiam sagittas post multos menses & annos, & iam quidem visum fuit de quodam cuius dorsum ingressa fuit sagitta que post septem annos exiit cum stercore. Omnes sapientes & intelligentes medicinarum concordauerunt in hoc ut cum non potest medicus superfluitate cognitioni cause egritudinis cum solerti perspicatione & clausa fuerint signa cognitionis, debet tunc visitare infirmum & relinquere ipsum naturæ, nec moueatur ad euacuandum, aut ad mutandum complexionem. Sed tantum studeat conseruare virtutem infirmi & ipsam confortare si fuerit debilis cum cibo solo ei conuenienti & que natura appetit. Si vero diu processerit & non quesierit cibum nec ipsum appetit & manifesta fuerit in eo debilitas pulsus & continue debilitatur debemus clare ipsum preter sui velle. Quando fuerit in corpore aliquod membrum quod frequenter & continuo passiones inuadunt scito quoniam ex debilitate illius membri præ alijs membris est. Est enim ipsum ad modum sterquilini ad superfluitates. Vnde oportet tunc considerare humores, quoniam si mali fuerint & non potest eos euacuare reducere a corpore noli ipsum curare, nec accedas ad ipsum cum medicinis repellentibus ab eo illas superfluitates. Sed cum hijs que deponunt eas ad ipsum & dissoluant eas in ipso, quod si potes eas euacuare, aut transferre ad alium locum minus eo nobiliter melius erit. Et stude semper confortare membrum. Membra quoque confortantur cum hijs que coadunant & infrigidant ea, conseruando tamen cum hoc caliditatem ipsorum & bonis nutrimentis que sibi attrahunt. Passiones antiquæ

Renis euacuatio

Vesicæ euacuatō

Matricis euacuatio

Mirabile seu admirabile dignum

Interpo-
lacio in-
ter laxati-
uas medi-
cinas sta-
tuenda est

& diuturne vt in pluribus ex frigidis & gros-
sis humoribus generantur. Cum diu curau-
ris egritudinem cum medicinis & nihil profue-
rint transfer & muta medicinas ad contrarias.
Illarum quoniam signum est, quod prime me-
dicinæ non competeant egritudini. Statue
tempora interpolationis inter laxatiua medi-
cinæ diuturne quia bonum erit pro conserva-
tione virtutis & præcipue vt laxatiuum terminū
laxationis non excedat & iuuare naturā in ex-
pulsione egritudinis, quoniam & si medicina
agat in morbum morbus nihilominus agit in me-
dicinā. Quapropter oportet esse spacium tem-
poris inter laxatiua, vt morbus laxatiuo non
preualeat. Caue ab usu certorū ciborum malo-
rum ad conseruandum sanitatem quoniam diu-
turnus eorum usus necessario generabit malū
humorem & maxime hijs qui naturaliter sunt
dispositi ad generationē illius humoris ex sui
malicia compositionis, aut malicia regiminis
in quibus non longo spacio desit eius genera-
tio. Quando fuerit egritudo in corpore noli cu-
rare ipsam cum re nocitiua, vel cum eo quod
contrariatur complexionī membrorum quo-
niam offendet multum in eo quod intende-
bas iuuare. Species acutę valde non debēt sub-
tiliter teri. Quando intendis educere humores
a capite & cerebro & instrumentis sensuū sit
laxatiuum cum pillulis magnis quæ quidē ac-
cipiendæ sunt post cenam apud somnū. Quā-
do humores in stomacho fuerint, sit laxatiuum
cum puluere specierum tritarum & cribellata-
rum. Quando membra principalia debilia vel
infirma fuerint & proponis laxare corpus ne-
cessitate coactus administra clistere tantum.
Cum intēdis educere humores ab intestinis ad-
ministra laxatiuum ieiuno stomacho per pillu-
las paruas & exerceat motum post sumptionē
earum. Quando fuerint pillule laxatiue vetus-
te & aride non sumantur, donec in aqua ca-
aliquantulum immittantur. Omne laxatiuum
col. rub. educit necessario. In laxatiuo senum
qui ætatem sexagenariam transierunt non de-
bet misceri aliquid pro laxatione col. rub. quia
necessario exibat cum laxatiuo & de humida-
tibus quæ sunt radices corporis. Assiduatio
flebotomię & laxationis ventris sine causa dis-
crasie, error est & mala consuetudo, sed hijs so-
la mutatio regiminis est oportuna, i cibo som-
no & quiete. Elongare oportet acutas medici-
nas ab hijs quorum membra naturaliter debi-
lia sunt & regere illos cum medicinis equali cō-
plexioni propinquis. Cauendum est admini-
strare laxatiuum pregnantī quia ducit embrio-
ni debilitatem in suis membris principalibus to-

to tempore vite sue. Illud in quo medici con-
cordauerunt & ratio & experimentum appro-
bauerunt ante oculos tuos sit & semper in vni-
uersis tuis processibus & contrariū contrariū.
Maxima necessitas in curatione egritudinum
post perfectam scientiam medicine est require-
re & visitare infirmos & melius est, hoc est vi-
sitare eos frequenter & scire ipsorum statum
accidentia & signa. Nam possibile est non
percipere egrum eius causas profundas & et-
iam si boni fuerit intellectus.

Finis Theorice Alaharavi.

INCIPIT LIBER ALZAHARAVII
alias Azararij continens operationē
seu practicam medicine, qui in
triginta duos diuiditur
tractatus.

PRIMVS TRACTATVS PARTI-
tur in duas sectiōes, quarū prima est de
egritudinibus cutis & partium ex-
ternarum capitis. Secūda sectio de
alijs capitis egritudinibus &
etiā neruorū. Primaq; se-
ctio diuidit. in. xvij.
capitula.

Cap. primum de enumeratione
passionū cutis capitis.

PASSIONES CV-
tis capitis sunt, passio
vulpis, passio serpen-
tis, caluities, depilatio
capillorū, eorū cilio,
eorū dealbatio ante te-
pus debitum, calus pi-
lorū supcilioꝝ genera-
pustularū & aposte-
matum scabiei & pru-
ritus, & tinea, pediculi
& hūiditas quæ generat sub cuti capitis, mul-
titudine sudationis, difficilia apostemata, humo-
res & genera collectionum.

De passione alopiciæ. Cap. II.

Vulpis

Causæ
alopiciæ
tues

Signa ex
flegmate

Sig. co.
rubec

Sig. co.
nigre.

Q Vando alterat cōplexio cutis capitis,
ita vt caput depilet apparet istud
antiqui passionē vulpis propter duo,
tum qā pili vulpis sunt subiles &
qñ cōfricant p longū cadūt, tum etiā qā hū-
iusmodi passio accidit vulpi. Cause vero quę
generant ipsam sunt tres qā aut gñat ex fleg-
mate putrido, aut ex col. ru. vsta, aut ex col. ni.
corrupta, & non fit de sanguine nisi in sui na-
tura corruptus fuerit. Signa indicatiua causæ
ex flegmate sumuntur ex etate patientis si fuerit
ætatis senectutis, & a sui cōplexione si flegma-
tica fuerit albi coloris grossus & mollis, cōpo-
sitione sui corporis et ab eius cōsuetudine si usus
fuerit cibis frigidis & humidis & fuerit locus
depilatus albus & tinea adherens ei. Signa in-
dicantia causę col. rub. sumuntur ex etate patien-
tis, si iuuenis est & eius cōplexio colerica citri-
ni coloris & cōpositionis corporis sicce & usus
eius regiminis fuerit cum cibis calidis & fuerit
locus depilatus declinans ad citrinitatē. Signa
indicantia causę col. nig. sumuntur ex etate pati-

entis. Si fuerit mundus & eius conditio & cō-
plexio melancolica & nigricoloris & corpus su-
um siccū & macilentū & locus depilatus decli-
nans ad fumū & nigredinē & suū regimen decli-
nauerit ad ea q col. nig. generat sicut carnes sa-
litas, sal. caules, lentes & similia. Curatio vero
alopicię puenientis ex causa flegmatica est ad
ministrare patienti id quod mundificat caput
& corpus & a flegmate. Si consenserint tepus
anni etas consuetudo sanitas viscerū & ceteri
modi & conditiōes determinati apud tractatū
potius laxatiuorū cū pillulis cōpositionis sto-
maticon quę cōponuntur ex xi. speciebus sicut
scriptū est in parte cōpositionū, aut cum mar-
but de agarico & similibus, aut cū yera rufina,
aut yera gal. aut yera pigra cōposita cū colloq.
aut theodorico vt purget flegma de ca. & face-
re vomitū post repletionē cū cibis cū radice si-
napi timina piscesalito & secantabin d. melle
& aqua tepida, aut aqua decoctionis aneti cū
melle. Et si voluerit fortius hoc querat in par-
te de cōpositionibus, & debet nutrirī patiens cū
cibis generantibus cōtrariū humorē flegmati,
& qñ fuerit tibi verificata diminutio humoris
& mundificatio corporis & rectificatio corrupti-
onis sanguinis, sit tuū studiū curare cū lini-
tionibus & emplastrationibus scriptis in su-
is locis, post fricationē cū aspero panno donec
rubeat cutis, & si rubificata fuerit cutis cū hoc
parū scias eius curationē esse facile & propin-
quam. Si vero multū rubificata fuerit eius cutis
ratio difficilis erit, & postea fricet cū forti ce-
pe, aut cū cepe narcisco, aut cū cinere corticū a-
uellanarū & amigdalārū amaranū vstarū cum
suis corticibus & tritarū cū oleo oliuarū deins
de liniat locus cū eo si egritudo fuerit recens.
Et si egritudo fuerit antiqua fricet locus cū al-
lijs & sinapi euforbio & pietro tritis cū felle
bouis, aut fricet cū semine vrtice trito cū oleo
sisamino, aut vngat cū taspia trita & liquefa-
cta cū cera, & si locus vlcera, ex hoc curet cū
marian albo donec sanet vlcera, & si hec nō
pfuerunt & acciderint in loco depilatio & ru-
mor & apparuerit in eo infectio similis calci.
Curetur tunc cū pice humida sicut determinat
uimus i suo loco & hoc est expertū. Medicina
experta adhuc accipiat bardon, & est quoddā
animal q nascit in sepulchris mortuorū & cō-
quatur in oleo cōmuti & liniat cū oleo alopi-
cia antiqua & tinea sepe & sanabit cū auxilio
dei. Curatio aut alopicię ex causa col. ru. fit p
flebotomiā venę capitis. Si plectoria in eo ap-
paruerit, & apponant ventose cū scarificatione
vt educat sanguis q dicit almahagma. Si vero
fuerit aliud prohibens ex etate infirmi cōsue-

cura alo-
ex causa
flegmati-
ca

Marbut

Marhan

Bardon

Cura ex
causa co-
rubec
Almah-
agma

Hudine tpe anni & debilitate virtutis & ceteris conditionibus flebotomie, postea vero fiat euacuatio colere ru. cu aqua casei & scamonea & est q accipiat de aqua casei lib. i. cu pondere vnius denarii scamonee pparatē scdm artē, & sumatur in ieiunio post pseruationē a malis cibis & hoc fiat sepe, aut fiat euacuatio cu matibuc mirabolanoz citrinorū aloē & scamonea & ceteris laxatiuis hīs similibus scriptis in suis locis & si indigebit fortiori hoc laxatiuo accipiat de pillulis fordibus ad hoc cōpositis & regat cu cibis frigidis q suę cōplexioni cōtrariēt, & caueat ab omni cibo generante colerā ru. & asiduet balneū aque dulcis, & effundat multū aquā tepidā sup corpus & non multū suder in eo vt non exsiccet suū corpus, & addat in somnum & ocū & postq̄ verificata fuerit penes te diminutio humoris & mundificatio corporis a colera ru. & rectificatio corruptionis sanguinis stude tunc fricare locū cu petia panni lini asperi donec locus rubeat, aut scarificet cu ferro postq̄ abrasus fuerit pilus cum psilotro de calce, aut cu rasorio, si multū rubet & humor est multus. Deinde vero liniat cu olibano puluerizato & mixto cu aceto & stercore muris cum aceto, & radicibus cannarū vltis & corticibus auellanae & amigdal. amaris vltis cum suis corticibus, & si orit in loco tumor & caluities curet cu medicinis fortibus scriptis in suis locis. Curatio vero allopicie ex causa colere nig. fit per euacuationē colere nig. a corpore & a capite si non fuerit aliud phibēs ex etat. inlirio mi & alijs conditionibus cu machue de epithio simplici aut cōposito sicut scriptū est in suo loco, vel cu vera logodion cu aqua epiti iml aut sibi simile eoz. s. que educunt colerā nigrā & regat cu cibis cōtrariantibus colere nigrē & vtatur balneo tēperato de aqua dulci. potu vini odoriferi. Et cum verificata fuerit penes te diminutio humoris & rectificatio corruptionis sanguinis stude tunc fricare locū cu cepe & sinapi, aut cu piretro cōpositis vel separatis & linire ipsum cu stercore muris, vel fructu lauri vel amigdal. amaris vltis cu suis corticibus vel cu rebus fortioribus hīs sicut cu euforbio & capsia, pice & kitran vt scriptū est. pprio loco de emplastris. Et si corrupta fuerit cōplexio capitis & aduenerit ei tumor non habet meliorē curationē q̄ medicinā de pice sicut determinauimus in suo loco de emplastris. Hoc enim sanatur hanc passionē cuiuscunq̄ cōplexionis fuerit & hoc expertum est.

De egritudinibus tinea alias serpentis
Cap. III.

Haec aut egritudo est de speciebus allopicie, & hec egritudo cu exoriat curis loci vocat passio serpentis q̄ corium eius discoriat. Sed ista egritudo est acutioris & fortioris corruptionis q̄ allopicia. Sed eius curatio equalis est curationi allopicie.

De caluidie. Cap. III.

Concordauerunt antiqui q̄ caluidies generat ex priuatione humiditatis sumi de qua nutritur capillus, sicut fit priuatio humiditatis plan. artū de qua nutritur vel a quantitate vel a qualitate vnde siccatur radix, & dicunt sapientes q̄ caluidies non habet curationem. Sed Gal. scripsit nomine antiquorū cōpositiones et modos cu qbus extimat iuuare que scripta sunt in suis locis. Modus vero regiminis prohibentis eius augmentū apud sui pncipium est regimen quod dicemus subsequenter in depilatione capillorū.

De depilatione capillorū. Cap. V.

Depilatio capillorū ex quatuor causis puenit. Prima est ex defectu nutrimentis puenientis in quantitate qua eis oritur non perficitur. Scda causa est ex corruptione humorū quemadmodū accidit leprosis & longas egritudines subinentibus. Tertia est ex grossitudine cutis capitis. Quarta vero ex mollicie eiusdē. Signa cause defectus nutrimentis sunt siccitas corporis & eius mades, modicum temperamentū cibi generantis temperatū nutrimentum. Curatio eius est cu assiduatione balnei aque dulcis additione somni multitudine cibi & potus vini rubei spissi vt augeat quantitas sanguinis & multiplicent sumi de qbus nutritur capillus & supponant capiti medicinę sanguinē bonū in radice capilli generantes sicut laudanū oleum laurinum & canne vste cum oleo mellis & mastice & similia. Curatio vero depilationis ex causa grossitudinis cutis capitis fit cu medicinis & oleis aperientibus poros cutis sicut cu oleo camomille, oleo absinth. oleo aneti. oleo amigdalariū amararū oleo semis radices et oleo laurino & similibus. Et accipiant amigdalē amarę vste & absinth. & terant & distemperant cu aliquo pdictorū oleorū cōiunctim vel separatim & liniat caput cu hoc qm̄ excellenter iuuat. Curatio depilationis ex mollicie cutis fit cum eius illitione cum oleo granorum mirri. oleo mastice oleo ro. & oleo mirabolanoz. Vnde accipiant mirabolani & infundant in aqua frigida, deinde coquant bene & exprimant

Passio serpentis vocatur

Caluities non curabilis Galieni opinio

capillorū depilatio ex quatuor oritur causis
1
2
3
4
Signa ex nutrimentis defectu
Cura ex defectu nutrimentis.

Cura ex causa grossitudinis cutis capitis

Cura ex cutis mollicie

& apponant sup illa expressione de oleo ros. bono. & odorifero & bulliant vsq; ad cōsumptionem aque & vngat caput cum isto oleo in noctibus, in mane vero ablueat cum aqua frigida. Simili modo fit cu oleo oliuarū que non pueniunt ad tertiā partem pfectionis ipsarū vel accipiant mirri folia & vranē & distemperent cum oleo ros. & vngat cum oleo caput quoniam hoc cito facit oriri capillos.

De scissione capillorum. Cap. VI.

Scissio capillorū & eoz incisio ex duabus causis fit, vna est fumus calidus siccus ascendens ad caput. Alia est eius lotionis & pexionis raritas. Signa a causa sumi est qm̄ hic frequenter accidit iuuenibus & calidis natura. Et curatio eius est purgatio eius cum infusione mirabolanoz citrinorū vel cu machue de cassia. & alijs medicinis purgantibus colerā rub. Deinde flebotomia vene capitis si consenserint ætas virtus cōsuetudo & ceterę conditiones & declinet ad cibaria mollia & humida & assiduet balneū aque dulcis, & abluatur caput cu aqua infusionis psilij seminis altee & seminis lini, vel cu albumine oui vel cu aqua curbite ordeī & similibus, & vngat caput cotidie cu oleis frigidis & humidis vt cu oleo nerufaris & oleo violato. Et accipiant folia sisamiorum recentia & terant & exprimant & abluantur capilli cu expressione illa vel cum aqua malue & pectinentur frequenter & vranē oleis frigidis sicut diximus.

De dealbatione capillorū. Cap. VII.

Dealbatio capillorū seu canities ante tepus ex duabus causis puenit. Quorum vna est ex causa humoris flegmatici in stomaco & capite generati. Scda est ex suspirijs & cōtristatione anime donec infrigidatur cōplexio. Signa cause flegmatis sunt frigiditas capitis, vomitus flegmatis, & multitudine fluxus sputi & saliuę & precipue cu frigiditate cōplexionis. Curatio eius est mundificare caput & corpus a flegmate cu cōpositionibus pillularū sicut cum pillulis cotijs & pillulis de mastice et vera Gal. et vera logodion & theodoricon & similibus & abluat guttur cu secaniabin p se vel cu sinapi & aqua calida & mastice picē humidā cu zinziberi quolibet mane & minuat coitū & euitet odorē camphore, & effusione aque ros. sup caput et similiter odorem sandali, & aliorū frigidorū florū & vngat caput calidis oleis vt oleo sesamino & oleo ca-

momillino & oleo de keyri, & oleo laurino & similibus & pseruet a cibis generantibus flegma sicut pulmenta de frumento, & farina & pulmenta de pasta & carnes grosse, & vtaf asatis & trixis & bletis cu sinapi & accipiat qlibet mane triserā paruam, vel accipiat quolibet die de mirabolanis conditis vnu qm̄ eoz proprietates est tardare canos in ipsorū assiduatione. Si vero fuerit aliqd phibēs sumptionē laxatiuorū regat cu hīs que dissolunt flegma sicut moraba de zinzibere & de galanga & moraba de menta & ysope & electuarijs calidis, potu mellis & sirupo de mentastro & similibus. Si vero multa canities apparuerit in capillis studeatur tunc tingere eos nigris tincturis. Modus tincturę ex parte accipiat de litargiro & calce viua ante & ponatur i eis de aqua septies quantitatis eoz & exponat soli tribus diebus agitando aquā cotidie, postea colet aqua illa & intincta in eo lana alba videat si denigrata sit q̄ si nō addat in istā aquā q̄ si sextā partē eius de litargiro & calce donec denigrat lana & cu hac aqua denigrant capilli & est expertum.

De casu pilorū superciliorū. Ca. VIII.

Casus pilorū horū fit ppter tria. Quia aut ex humore acuto, aut ex allopicia, aut ex inchoatione leprarū & corruptione humorū. Et curatio eius est rectificare suum ci hum & vti regimine allopicie. s. potu laxatiui & mundificatione capitis ab humore pcedominante sicut diximus. Deinde vngat cum hac vntione que R. stercus muris vsti & distemperatur cu melle. Aliud R. ligni aloes. 3. ij. stercoris muris tantundē terant & distemperant cu oleo bono vel cu quolibet oleo & vngant cum oleo supercilia & loca faciei depilata.

De pustulis capitis que alfahara dicuntur. Cap. IX.

Sunt quedā pustule que dicunt alfahara, & dicunt siceo q̄ sunt in eis foramina parua ex quibus fluit liquor viscosus vt mel qui generat ex flegmate falso. Et curatio earū est cu mundificatione corporis & ex corruptis humoribus flegmaticis cu vera Gal. & theod. aut stomaticon & similib⁹ laxatiuis. Sed si aliqua cōditionū prohibuerit potū huiusmodi laxatiuorū fiat gargarisimus cu rebus attractiuis flegmaticis & regat cu hīs quorū cōplexio contraria est flegmati & pseruet de grossis cibis sicut de grossis carnibus & pulmento frumenti vel paste & similibus. Deinde vtaf linitionibus dissoluentibus humores. Et accipiat sal alcali & nitrū, aut aqua maris, aut lixiuū & abluat

Moraba

Modus tincturę

Casus pilorū superciliorū extrinsecus fit causa Cura

Curatio

cum eo frequenter caput, vel accipiant feces vini & coibant & distemperent cum modico calis & aceto & liniant pustule cum eo in nocte mane vero abluit cum aqua alcali aut aqua nitri.

De pustulis capitis que dicuntur alraba. Ca. X.

Dicuntur hec pustule dulces & generantur ex sanguine corrupto, unde fit in eis fortis corrosio & generantur super eis squame albe unde excoiatur cutis. Curatio ea rum est cum preservatione a cibis calidis & acceptione prunorum thamarindorum cassias. & aqua cucurbitę quę fuerit puer quę hęc passio plerumque accidit parvulis lactantibus. Si vero possunt tolerare flebotomia flebotomen venę quę sunt post aures, vel supponant collo ventosę cum scarificatione, aut supponant ibi sanguisugę, & accipiant de sanguine eodē dum est calidus & liniant cum eo caput cum aliquo oleo scriptorū in suis locis. Si vero fuerit aliud prohibens in hoc regat nutritrix pueri cum bonis cibis quorū complexio contraria sit humori generanti pustulas & liniant caput cum linitionibus mollibus sicut cum hac. Re. cepe albe partes. iij. litargiri partē. i. sulphuris partē quāterant & distemperent cum oleo ros. & liniant sepe caput cum eo, vel liniant cum linitionibus infra scriptis in pustulis quę dicuntur alfahafa.

De pustulis capitis que dicuntur alfahafa. Cap. XI.

Hae pustulae habent parua foramina valde plena liquore subtili & viscoso & simulant pustul. alfahara, verum tamen illa foramina ampliora sunt, sed utique generantur ex humore subtili mordicante, & ex humore grosso. Et accidit apud principium generationis earū fortis corrosio & pruritus in cute capitis. Et quā longo tpe permanent generant pustule in capite & fiunt in eo foramina parua & ampliā ulceratio ex eis & possibile est esse hac egritudine recentē vel antiquā, sed quęcumque ipsarū fuerit aut erūt pustule sicce & albe, aut humide cum liquore putrido rubeo, & possibile est eas communicare caput & faciem simul. Curatio earū est cum euacuatione corporis primo cum hijs que mundificant caput ab humore faciente egritudine sicut determinauimus in passione depilationis & cum regimine ciborum qui contrariantur humoris complexionem cum consensu tñ temporis virtute etate & aliarū conditionū, & quā manifestabit ubi diminutio humoris curabis eum cum hoc medicamine cum quo multi curant sine euacuatione. Quod est quia si egritudo fuerit recens abraat primo caput, deinde accipiat fermentū & distemperet cum aceto forti ter liniant caput cum eo in nocte, mane vero ablu

atur in balneo. Postea vero liniant cum tutia & cinere in quo infusum fuerit eis, & cum litargiro & adimia compositis vel per se cum aceto forti & hoc fiat sepe & sanabit. Si vero hec egritudo fuerit recens & in pueris accipiat hauac alcan-

na aristologia litargirū & cortices granatorū

terant et distemperent cum aceto forti et oleo ros.

& liniant cum eo caput. Curatio alfahafe antiq

& rubeę fit cum flebotomia venarū quę sunt

post aures cum multa sanguinis abstensione vel

cum flebotomia venę frontis, aut venę capitis quę

est in brachio quę dicitur alcephala & supponant

pustulis sanguisugę post fortē frictionē cum

pecie panni asperi & euacuet infirmus cum pillu

lis de aloë & cochis & pillulis de mirabolanis

& nutriat cum cibis acetosis & si pticis & ingre

diatur balneū de tertia in tertia diem, et fricetur

caput post exitū balnei forti frictione quousque

multus sanguis exeat. Postea vero liniant cum sa

pone & dimittat per vñā hōram, deinde lauet in

balneo & erit curatus. Sin aut fiat linitio de car

tis vñtis sicut scriptum est suo loco, vel fiat hoc

medicamen & liberabit ab alfahafa antiqua.

Re. sal zech vñtorū sulphuris pulueris argēti vi

ui gallarū aaroch litargiri aristologie longę &

rotundę añ terant & distemperent cum aceto for

ti & oleo ros. & liniant cum eo vsque ad sanationē.

Curatio alfahafe albe est quę abluit cum aqua

calida in qua cocta sit fenugrecū & semen mal

uę aut semen lini & supponat capiti compositū

diagonal vel pinguedo anatis vel cera liquefa

cta cum oleo sisamino vel pinguedo gallinę &

similia & regat semper cum cibis humidis & im

mittat narib oleum de cucurbita vel oleū vio

latum, vel oleū amigdalarū dulciū. Si vero cor

ruptio multa fuerit cum humore putrido fricet

donec rubeat & liniant postea cum medicaminis

bus calidis determinatis in curatione depilati

onis vel liniant cum pice quā hoc radicitus extir

pabit egritudinem, &c.

De apostematibus generatis in capite
que dicuntur aldemamul. Ca. XII.

Generantur hec ex sanguine corrupto &

curatio eorū est post flebotomia venę

cephalicę, vel appositionē ventosarū

est maturare eam cum emplastris donec eueat

ab eis humor putridus. Deinde curent cum vn

guētis quę dicuntur almarham scriptis in suis locis

Quod si fuerint hec in capitibus puerorū sup

ponatur eis pulmentū factū de farina frumē

ti cum aqua mellis & modico butiro postquā

coctū fuerit bene super ignem vel supponat eis

ungentū quatuor specierū quousque sanet.

Hauac
Alcana

Cura alfa
hafa antiq
& rubeę

Zech. a
Zeg
Aaroch

Cura alfa
hafa albe

aldema
mul

Cura

Vnguēt
Almarh

De pruritu accidente in capite. Ca. XIII.

Pruritus
ex duab
causis fit
Cura

Puritus accidit in capite duabus de cau
sis quę vel ex abundantia flegmatis falsi,
vel ex colera rubea acuta, & sufficit in ei
curatione lotio capitis cum nitro, aut cum farina
cicerū vel cum farina orobi vel farina lupinorū
amarorū & pectinatio eius frequēs & assidua
tio balnei et liniant post exitū balnei cum oleo sam
budo & oleo camomillino & similibus. Si ve
ro pruritus multū excesserit & causa eius acci
derit scabies curet cum flebotomia cephalicę &
potu laxatiui recentis purgare caput & stoma
chū ab humore illud faciente quęadmodū di
ctum est in predictis vlcibus.

De scabie capitis sequitur. Cap. XIII.

Cura sca
bie sicce

Scabies generata in capite quę precessit pru
ritus erit aut humida aut sicca. Curatio sic
ce fit cum assiduatiōe lotionis capitis in bal
neo cum aqua tepida & mundificatione corporis
& rectificatione cibi. Postea vero abrafo capi
te liniant cum hoc linitimēto. Re. baurac tostis, salis,
condes añ. 3. i. storacis calamite. 3. vij. terant &
distemperent cum aceto & oleo ros. & liniant cum
eo caput frequenter. Unguentū ad scabiē humi
dam expertū. Re. aldashi recentem & coquat in
aqua quousque fuerit aqua rubea, deinde colet
& apponat in eadē cera citrina & coquat do
nec deficiat aqua, postea liniant cum eo scabies ca
pitis & totius corporis & est expertum.

Cōdes. i.
condisi
Cura sca
bie humi
de
Aldashi

Furfures
ex duab
generant
causis
Signū ab
fumo ca.

De fure capitis sequitur. Cap. XV.

Generantur furfures ex duab⁹ causis vel
ex fumo malo calido vel ex complexionē
cerebri vel ex eo quę resoluunt ad illud ab
alijs membris. Signū eius ab fumo calido est
ex etate infirmi videlicet si est iuuenis vel eius
complexio colerica. Et cuius regimē fuerit cibo
rum calidorū, & quā sic debet flebotomari
vena cephalica & apponi ventose sup⁹ eius tim
poribus, & si hoc non sufficit euacuet cum mi
rabolanis & cum medicinis ad hoc proprijs, &
quā verificata fuerit humoris diminutio ablu
tur caput cum farina fabarū & malua & ordeo
coniunctis vel separatis, aut accipiat acetū &
miscet cum bletis & maluis pistatis, & ablu
tur caput cum eis, aut abluat cum farina cicerum
mixta cum aceto. Signū vero causę fumi frigidi
& humidi sumit ab etate infirmi si senex fue
rit aut ab eius regimine si usus fuerit cibis fri
gidis & humidis. Et curatio eius est cum admini
stratione laxatiui cum pillulis cochis vel cum
vera maiori & fiat gargarismus cum secania
bin & sinapi & similibus & abraat caput fre
quenter & abluatur cum spuma sinapis et mu
scilagine fenugreci, & cum farina lupinorum

vel cum felle taurino, aut cum aqua decoctio
nis colloquintidę & aqua nitri vel cum melle cum
felle tauri mixto.

De pediculis qui generantur in capite &
in toto corpore. &c. Cap. XVI.

Generantur aut pediculi tribus de causis, Pediculi
videlicet aut ex humore putrido quę extriplici
natura expellit inter cutē & carnem causa ge
vel ex rara mundificatione vel lotione corporis, nerantur
vel ex diuturno vsu vestimentorū nō pmurato Cura ex
rum quęadmodū accidit in itinerantibus, & quā calida
generantur in capite habētis calidā complexionem
laxet corpus eius cum medicinis purgantibus
colera rubea sicut cum matbuc mirabolano
& proprijs pillulis ad hoc, aut flebotomeat pa
si apparet in eo plenitudo cum preservatione co
mestionis caricarū & carnū salutarū radice ce
parū & alleorū & similibus & ingrediat balneū
omni die & abluit caput cum aqua salsa, aut cum
aqua baurac vel cum nitro, deinceps cum aqua dul
ci, postea vero vngatur caput aliquo oleo tē
perato. Si vero generantur in capite habētis co
plexionē frigidā laxet natura cum vera pigra,
aut vera Gal. & similibus, & fiat gargarismus
cum sinapi & aceto & similibus. Quod si fue
rit aliud prohibens euacuationē sumat de hac
medicina quę Re. fenugreci & cornu cerui añ
partes equales puluerizent & accipiat de hoc
qualibet die. 3. iij. cum vino temperato, aut cum
aqua radice, vel aqua apij & assidue vñt bal
neo & ut abluat caput cum aqua in qua dissolu
tum sit aloes, & cum aqua colloquintidę nitri
& saponis notū & cum aqua maris cum aceto &
abluat cum hijs corpus, quā interficit pediculos.

Pediculi
extriplici
causa ge
nerantur
Cura ex
ca calida

Cura ex
ca frigida

Vnguentū ad destruendū pediculos totaliter.
Re. arsenici sinapi argenti viui mortificati cum
cineribus lighorū quercuū et distemperent cum
aceto & oleo & liniatur cum eo caput. Aliud
Re. elebori albi memzez nitri añ partes equa
les & terant & distemperent cum oleo radice
aut oleo comuni veteri & aceto & inungant
cum eo caput & loca corporis vbi sunt. Sunt etiā
fumigia ad fumigandū pannos, ppter pedicu
los & eos ad interficiendū quę quidē scriptę
sunt in locis suis. Est autē & quiddā genus pedi
culorū quid dicuntur altiban, sunt autē hiij minuti
& albi qui generantur in capite & corpore & a
mouent cum predicto medicamine. Sed quod
eos destruit expertū est, quę accipiat herba alda
shi & bene coquat in aqua, & cum illa aqua ab
luatur caput & corpus & destruantur tiban
pruritus & scabies tam antiqua quam nō an
tiqua cum adiutorio dei.

Vnguentū
tū totali
ter pedi
culos de
struens
Aliud vñ
guentum
memzez
Suffumi
gia inter
ficiencia
pediculos
Altiban
vel alta
dā. i. pe
diculus

De multo sudore accidente in capite
ut sequitur. Cap. XVII.

DEinde abluit caput cum aqua aloes,
vel cum aqua cypressi vel cum aqua alfa
ro vel cum aqua decoctionis foliorum oli
uarum & similibus & laxet natura cum pillulis de
aloe, aut cum pillulis cochis & similibus, aqua
vero que generat sub cute capitis & dura apo
stemata curant cum hijs que scripta sunt loco suo
in parte chirurgie & abraat locus & liniat cum
vnguento. iij. specierum que sunt sepius pax cera
& oleum an partes equales quia hoc est magnus
& laudabile in curatione apostematum capitis.

Seccio secunda que est de alijs capitis egritudi
nibus & etiam neruorum diuidit in capla
xxxvij. De egritudinum capitis
enumeratione. Cap. I.

DE egritudinibus capitis que sunt do
lor qui dicitur alsada, dolor qui dicitur
alsaluta. i. dolor medie partis capitis
vertigo apostema capitis, rubedo eius que di
citur alhamira apostema que dicitur flegmon vigi
latio multitudo somni. Sopor qui dicitur sebet so
por qui dicitur comunis & sopor qui euenit ex
multa inebrietate obliuio, amor, amissio sen
sus totius corporis qui dicitur alsahada & amissio
medietatis partis corporis qui dicitur alpelag tortu
ra faciei qui dicitur allacura, coartatio membrorum
& extensio grauitas, motus, tremor, saltus gra
uitas sensus corruptio imaginationis pmissio
intellectus, amissio memorie, fatuitas que est cor
ruptio imaginationis & memorie simul corru
ptio intellectus qui dicitur alacub & alcaibus &
epilepsia que dicitur alzada.

De dolore capitis. Cap. II.

Doloris capitis quicquid causa est extrinse
ca quicquid intrinseca. Intrinseca fit aut ex
malitia communis capitis tunc, aut cum par
ticipatioe aliorum membrorum sicut stomaci epas
tis, splenis, renis, & crurium & pedum & reliquorum
membrorum, aut ex causa coitus vel balnei & est
quid id quod resoluunt ad caput ab huiusmodi me
bris, aut ex causa sanguinis, aut ex colera rubea
aut ex flegmate, aut ex colera nigra, aut ex cau
sa apatis generati in aliquo predictorum, aut ex
grossis ventositatibus. Dolor qui puenit ex ma
litia complexionis tunc fit ex vna qualitate simpli
cium sicut calore, frigore siccitate & humidita
te, aut ex aliquo humore vel ex apostemate vel
vento grosso et possibile est esse dolore pvia

terminationis & solutionis egritudinis quem
admodum accidit ex vomitu superueniente egri
tudinibus, & possibile est aduenire preter via
terminationis sicut accidit in tertiana & febre v
rente. Dolor autem cuius causa erit extrinseca est
sicut calor solis, aut frigus aeris, aut percussio,
aut casus vel grande pondus, aut olfactio aro
matum, vel fortium specierum sicut musci & fumigi
orum & similibus, aut ex potu vini. Signum dolo
ris ab ipso solo capite quod sit continuus & incessa
bilis aut in pluribus & quod sit in temporibus. Si
gnum ex causa participationis membrorum est,
quomodo incitatur & modo quiescit secundum quod
fumus ad ipsum eleuat. Signum vero doloris ex
causa ipsius capitis tunc a qualitate calida simpli
ci est, quod sit dolor fortis & non sentiat pleni
tudinem. Signum ex frigore est, quomodo dolor est pau
cus & remissus. Signum autem multe humiditatis
est quia accidit grauitas in capite. Signum cause sic
citate est, quomodo sit facilius & lentior utroque. Si
gnum ex causa sanguinis est rubedo oculorum
& faciei grauitas capitis cum calore & multa in
flatione in venis temporum & pulsus fit ma
gnus & in pluribus incitatur in tempore veris post
ascensum solis & in illis in quibus abundat san
guis & quod vtiuntur cibis multum sanguinem genera
ntibus. Signum ex causa colere rubee est quod corpus
sit siccum & dominatur in eo colera rub. & sentit
multum calorem in capite, & cum vigilijs & siti &
siccitate narium & velocitate pulsus, & quod sit iu
uenis & calide complexionis & versus sit cibis cali
dis & siccis & incitatur magis in tempore estatis & cir
ca sextam horam diei. Signum ex causa flegmatis est
grauitas capitis sopor & dolor absque calidita
te eius & faciei pulsus mollis & incitatur in tem
pore yemis & habentibus complexionem frigidam & eta
te senectutis & recedit apud tempus caloris &
versum calidum ciborum incitatur in contrarijs hijs.
Signa ex causa colere nigre sunt grauitas vigi
lia color obscurus pulsus durus dolor conti
nuus & accidit illis quibus dominatur colera nig.
& vtiuntur cibis generantibus eam sicut sunt carnes
bouine yrcine caules res salite lentes & similia.
Signa vero ex ventositatibus grossis sunt, ex
tensio in radicibus oculorum & sonitus capitis,
quasi esset res vacua cum leuitate & trallatio do
loris de loco ad locum & sentit in capite inflatio
nem & iuuatur in applicatione calidorum. Signa
vero cause apostematum sunt quicquid quia sentit
forte dolore & molestiam que dicitur alacac &
quasi pcuteretur malleo & est cum febre et permix
tione intellectus & permanet dolor quod diu pma
net apostema & durities oculorum & eorum exit
foras & rubedo venarum que sunt in eis & vigo
rantur accidentia & remittunt secundum humorem

Causa ex
trinseca
doloris
capitis

Fig. do. o
niscapitis
ab ipso lo
capite
Fig. ex
coitate
aliorum me
brorum
Fig. a cau
sacapi. sim
plici
Fig. ex fri
gore
Fig. ex hu
miditate
Fig. ex sic
citate
Fig. ex ca
sanguinis
Fig. ex co
le. rub.

Fig. ex fle
gmate

Fig. cole.
nig.

Fig. ex ve
ntositatibus
grossis

Fig. cause
apatis
Alcalac

dominantem. Quando autem sentit dolor in radi
cibus oculorum signat dolore in medio cranei, si
vero fuerit cum pulsatione & contractione si
gnat apostema calidum esse in ventriculo cere
bri. Si vero fuerit cum extensione sine graue
dine signat ventositates grossas si transfertur
de loco ad locum. Si vero fuerit cum grauedine
signat plenitudinem & humoris multitudinem es
se in capite. Signum autem ex participatione mem
brorum quando fuerit a stomacho quia dolor
est in anteriori parte capitis & dimidio versus
stomacum & accidit post dolore stomachi. Si
gnum ex causa epatis quia fit in dextra parte et
post dolore epatis. Signum ex causa splenis est
quia fit in parte sinistra & post dolorem sple
nis. Signum vero ex parte crurium & pedum est quia fit in
anteriori parte capitis & sentit quasi formicas p
ambulantes per crura & pedes, & si ligant pedes
eius vehementer vel effundit super eis aqua ca
lida alleuiat dolor. Signum ex causa renis est quia
fit in posterioribus capitis & in foramine quod di
citur alzmara & resultat post dolore renum.
Signum ex causa coitus est quia non accidit ei
antequam quiescat in hora sue consuetudinis.
Signum ex causa balnei est quia quiescit quan
do non intrat in ipsum. Signum vero ex causa
totius corporis est quia sentit in se plenitudinem
manifestam & grauedinem & fatigationem. Si
gnum ex causa terminationis egritudinis est quia
fit in anteriori parte capitis & in medio eius
versus stomachum cum tremore & iactitatione in
terioris labij vomitu subuersione animi & re
uolutione capitis & incitatur post febre per
dies. Signa vero ex causa sine tremore termina
tione egritudinis est quia fit cum febre sine apo
stemate cerebri & incitatur in hora febris & qui
esit post eam. Signum autem a causa extrin
seca est quia si calefit a sole sentit calorem in cute
capitis per tactum & habet rubedinem oculorum
& vehementiam sitis. Signum a causa caloris solis &
priuatur calor & minoratur sitis. Signum a cau
sa percussione vel casus est ex eo quod antece
dit & sequitur tumor, aut forte non grauiatur
ex modica lesione ipsius. Signum vero ex cau
sa grauis ponderis est ex eo quod sentit inflam
mationem in capite cum calore. Signum a causa
potus vini est ex eo quod accidit in stomacho
velocitas digestionis, aut eius tarditas & graui
tas in ipso. Signum autem a causa olfactionis
aromatum aut odorum foetidorum est ex hijs
quae olfactus est.

Fig. ex
stoma.

Fig. ex e
pate
Fig. ex
splene

Fig. ex re
nibus
Fig. ex al
zmara
Fig. ex co
itu
Fig. ex
ca balnei
Fig. ex to
to corpe

Fig. ex ca
termina
tione egr
itudinis

Fig. cause
extrinse
ca & pri
mo a sol
calore
Fig. a fri
gidityate
aeris
Fig. cause
percussio
vel casus
Fig. ex gra
uipondere
a potu vi
ni
ab causa
olfactus

De curatione specierum doloris
capitis. Cap. III.

QVando fuerit ex sola caliditate capi
tis. Curatur cum effusione aquae tepide
dulcis super caput & eius vnctio
ne cum oleo violato & oleo ros.
& oleo cucurbitae & citruli postquam infrigi
datum fuerit totum cum niue & misceatur cum
eis succus semperuiue, aut rasura cucurbitae
& portulacae & similia, vel accipiat camomilla
aut violae sicce ro. nenufar & ordeum mundum
& fractum & coquatur in aqua donec immittan
tur virtutes rerum in aquam & effundatur
de ipsa aqua tepida super caput paulatim sepe
in die & mulgeatur de lacte mulieris super an
teriori parte capitis sepe in die & instilletur na
ribus de oleo cucurbitae violato & de nenufare
Curatio vero eius ex causa malitie complexi
onis frigide est cum effusione aquae calide su
per ipsum & eius vnctione cum oleo nargis,
& oleo de lilio & oleo alkeyri & oleo iezmi
no, & oleo nardino quodcumque ipsorum inuenit,
& sit eius cibus dedmans ad caliditatem cum a
qualitate. Curatio eius a causa malitie comple
xionis sicce est cum balneo temperato & effu
sione aquae tepide super eum & vsu ciborum &
potuum humidorum sicut pitana ordeo con
dita cum oleo amigdalae & oleo sisamoru hu
midorum & butiro & similibus, & cum emul
sione lactis mulierum recentis super ipsum &
olfatu oleorum humidorum. Curatio eius a
causa malitie complexionis humide. Notum
est quod humiditas non causat dolorem nisi
per modum multitudinis. Et curatur cum su
mignis calidis sicut de ligno aloes, costis oliba
no ciperis & similibus vel cum ingressu balnei
& sudatione in ipso & olfactione alsumiz &
mentastri & similibus. Curatio eius a causa co
lerae rub. tantum est cum laxatione ventris. Si
tempus aetas virtus & consuetudo consense
rint cum machuc mirabolano citrinorum &
tamar, aut cum machuc de cassia fist. & iuiub.
trenzebeu. i. manna prunis scammonia & si
milibus & preservatione a cibis calidis & lini
atur caput apud principium passionis cum oleo
ros. & aceto, & emplastre postea cum foli
is mirre & portulacae, aut folijs cucurbitae, aut
alcalab vel sandalis albis camph. & similibus,
& si fuerint cum eo vigilijs misceatur cum eis
de castas & instilletur naribus oleum violae. cum
lacte mulieris vel oleum nenufari. Curatio ve
ro eius a causa sanguinis est cum flebotomia
venae cefalicae si plenitudo apparet & consensu
unt ad hoc aetas tempus & ceterae predictae co
ditiones & apponantur ventose super forami
ne quod est in posterioribus capitis, aut appo
nant apud principium in calcaneis & cruribus ut
e ij

Cura
doloris
capitis ex
sola cali.

Cura do.
capi. &
pura frig.
Ole nar.
gis pnar
cissi

Cura pu.
siccitatis

Cura hu
miditatis

Alsumiz
Alsumet
i. saluia
Cura do.
ca. ex co.
rub.

trezebeu
tereniab
i. manna

alcala
lab

Cura ca
sanguinis

Cassia li
gnea
Caniz. i.
nux mul
cara

alfiache

Cura ex
apate tñ
& primo
exiangui
ne
alcaha
lab

③ Cuta co:
③ rub.

Al camal.

cura apo
ste. ex tie
gmate

0 Sirag

le cura apo
a ste. ex co
= le. nig.

u Cura ex
n aliorū mē
i biōrū cō
= munic
n tione

Lubiæ
rub.

alhamaz

palma
christi
Alatzul

For. XXVII.

duarum partium vnius libræ cum modico se-
caniabin de melle & euomat. Post vomitum
vno per vnam diem accipiat vnam sumptio-
nem de yera pigra, aut alicuius predictorum
laxatiuorum, si hoc non sufficit & reliquum
regimen. Si vero fuerit a causa colerae nigrae,
curatio eius cum vomitu post potum aque de
coctionis lubiaæ rubeaæ sicut scripta est in suo lo-
co, & post duos dies sumat de pillulis stomati-
cis semel, & si non sufficit sumat iterum de ipsis
post quatuor dies vsu sumat de yera pigra Gal.
aut de alia yera & similibus. Et si fuerit ex san-
guine existente in venis stomachi apponantur
ventosæ inter spatulas, vel flebotometur vena
basilica si conditiones consentiant. Deinde la-
xetur natura cum machuc de cassia fist. & iuiu-
bis & sumat omni die de iulep vel sirupum gra-
natorum & iuiubarum & similia. Et si fuerit
ex colera rubea existente in orificio stomachi
sumat in potu aquam decoctionis radicis alha-
maz & radicis citrolorum cum secaniabin de
zuccaro & euomat. Et si necesse fuerit lenire
naturam sumat machuc mirabolanorum citri-
norum aut aliud laxatiuorum colerae rubeaæ,
vel sumat omni die sirupum prunor. aut gra-
natorum, aut iulep, aut secaniabin & similia,
& comedat post euacuationem vomitus & la-
xatiui aliqua confortantia stomachum sicut co-
ctana poma pira & cibaria acetosa vel amara,
& sanabitur. Si vero fuerit dolor capitis a cau-
sa apostematis stomachi grauati ex aliquo hu-
morum quatuor. Si fuerit ex sanguine flebo-
tometur vena basilica & vtatur cibis frigidis &
curetur cum hijs que dicturi sumus in tracta-
tu curationis apostematis colerae rubeaæ. ¶ Et
si fuerit ex colera rubea accipiat tunc succi
solatri succi endiuie, succi corizole succi planta-
ginis añ. ʒ. i. bulliat totum & depuretur & ap-
ponatur super colatura cassie fist. ʒ. iij. olei a-
migdal. ʒ. ij. olei cucurbite. ʒ. iij. & sumat to-
tum. ¶ Et emplastretr stomachus cum em-
plastris sibi conuenientibus dictis in aegritudi-
nibus stomachi. ¶ Et si fuerit ex flegmate fiat
clistere cum rebus calidis & laxatiuis flegma-
tis, & emplastretr stomachus cum emplastris
quæ sibi conueniunt. ¶ Et si fuerit ex colera
nigra sumat omni die aquam tepidam cum o-
leo amigdalarum dulcium & zuccaro & ab-
stineat a cibis generantibus coleram nigram.
¶ Si vero fuerit dolor capitis ex ventositatib.
stomachi sumat aquam infusionis aloes cum
oleo palma christi, aut sumat machuc alaczul
omni die, quod est decoctio radicum notarū
cum oleo amigdalarū dulcium & assidue su-

mat de tyriaca aut confectiōe alsaczanaye. alsacza
naye
¶ Et si prouenit a causa epatis ericeius curatio
per curationem stomachi equaliter, & si pro-
uenit a renibus erit eius curatio per curationē
passionum renum, & si prouenit a cruribus
& pedibus & fuerit ex sanguine flebotometur
vena saphena, quæ est vena calcanei vel appo-
nantur ventose super cruribus. Et postea laxa-
tur natura cum aliquo laxatiuorum & abluan-
tur crura & pedes cum aqua in qua coctæ sunt
camomille mellilotum violæ anetum & simi-
lia. ¶ Et si fuerit ex plenitudine corporis opor-
tet tunc euacuare humorem dominantem &
studere circa sui euocationem siue sanguis siue
alius humor sit. ¶ Et si fuerit ex coitu vel bal-
neo curatio eius sit cum euacuatiōe totius cor-
poris donec recedat fumus ascendens ad caput
in hora motus & coitus vel balnei. Deinde ef-
fundatur super caput aliquid quod ipsum con-
fortat & prohibet ascensum fumorum ad ip-
sum sicut aqua decoctionis rosæ mirte & simi-
lium oleum rosæ & caueat a coitu super pleni-
tudine stomachi & a multa fatigatione in ipso
& abstinenceat ab ingressu balnei quousque fiat e-
uacuatio corporis vt diximus. ¶ Et si fuerit
dolor capitis per modum terminationis egritu-
dinis melius est quod non curetur cum aliquo
in quo natura exercens impediatur a sui opera-
tione, quia valde periculosum est & ad mor-
tem perducens. Sed iuuuet naturam cum vo-
mitu si sponte moueatur cum secaniabini &
aqua calida, & leniatur natura si sicca fuerit
cum sief vel clisteri leui. ¶ Sed si fuerit do-
lor cum ipsa febre sine via terminationis erit
eius curatio per curationem febris facientis illū
sicut diximus in suo loco. Et si fuerit causa do-
loris ab extra sicut calor solis, effundatur a-
qua tepida dulcis super anteriori parte capitis,
& ungatur cum oleo rosæ bene mixto cum a-
qua frigida. Et si calor fuerit fortis & natura
stiptica laxetur cum aqua decoctionis viola-
rum prunorum iusubarum & similium, & sit
eius cibus pulmentum de ordeo cucurbita por-
tulaca lactuca blea attriplice & similibus, vel
superponatur capiti oleum rosæ mixtum bene
cum aceto, aut cum succo portulacæ, vel suc-
co semperuiuæ vel solatri vel rasura cucurbi-
tæ vel muscalagine psilij, si calor fortis fuerit,
aut sumat syrupum granatorū, vel syrupum
agreste, vel violarum aut iulep, & ponat pedes
suos in aqua calida. Et si fuerit a frigore aeris,
curatio sua est cum effusione oleorum calido-
rum super caput sicut est oleum de costis, aut
oleum de spica, aut maiorana, aut oleū alrenad

alfatza
naye

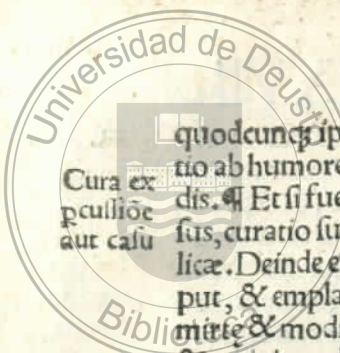
Cura do
loris capi
tis p mo
dū termi
nationis
egritudis

Cura ex
febre

ũ Cura ex
O sole

es Cura ex
s, frigore

Liber Practice

quodcumque ipsorum habuerit. Et fiat euacuatio ab humore flegmatico & utatur cibus calidis. ¶ Et si fuerit ex causa percussione, aut casus, curatio sua fit cum flebotomia venae cefalica. Deinde effundatur aqua frigida super caput, & emplastretur caput postea cum folijs melle & modico ramich & succo citoniorum & recipiat odorem frigidorum aromatum, & leniatur natura cum cassia fist. viola & manna & comedat cerebra gallinarum & agnorū & abstineat ab omni cibo calido prouocante fumum. Et leniatur natura cum sief, aut diste ri facto ex succo bletarum & almuri, & oleo viol. Si vero ex casu accidat vulnus curetur tunc cum curatione vulneris vt in suo loco dicitur. ¶ Et si fuerit dolor capitis ex causa grauis ponderis portati super caput erit sua curatio cum flebotomia. Si plenitudo est manifesta, aut cum appositione ventosae in temporibus, & in posterioribus capitis & effundatur super ipsum oleum ros. & caueat a repletionem cibi a balneo & potu vini. Et si fuerit dolor capitis ex olfactione foetidorum odororum calidorum erit curatio eius cum appositione frigidorum aromatum super caput sicut camphora & aquae ros. & cum olfactione frigidorum vt diximus sicut viol. & sandalis. Si vero fuerit per olfactionem calidorum curatur cum effusione aquae frigidae super caput & olfactione frigidorum vt diximus. ¶ Et si fuerit propter potum vini si de eo aliquid refederit in stomacho prouocetur vomitus cum aqua tepida vel frigida & celebret diuturnum somnum & ingrediatur balneum & submergat pedes in aquam decoctionis camomillae violarum & melliloti, & fricentur pedes cum sale & oleo viol. bona fricatione ad attrahendum humores ad inferiora. Et sint cibi eius lentes & caules & ferculum paratum cum agresta, & ferculum alhabasiar & cucurbitae cum aceto & superponantur capiti folia cucurbitae cum folijs violarum humidis.

Cura ex graui potu deie

Cura ex olfactione

Cura ex potu vini

Alhabasiar

De dolore forti accidente in craneo qui dicitur albaicza. Cap. III.

Haec passio est de genere doloris capitis. Veruntamen est dolor antiquus fortis difficilis & valde offendens, & est difficilis curationis, & sentit patiens quasi percuteretur caput suum cum malleis, nec pa-

ti potest respicere lumen, nec audire sonos, qui quidem ex duabus causis fit, aut ex colera rubra acuta, aut ex ventositatibus grossis. Signa ex colera rubra sunt quia sentit patiens percussione fortem cum igneo calore. Signa vero ex ventositatibus grossis sunt, quia sentit grauitatem capitis, vel sentit in eo quasi tumorem & fit hoc aut ex ipso capite, aut ex plenitudine totius corporis. Quando autem accidit ex colera rubra cura eius est laxare ipsum cum hijs quae euacuant coleram rubeam, & frangunt suum acumen, & sunt ea quae praediximus. Et emplastretur caput cum violis, & solatro, & psilio, aut semine iusquiami & corticibus papaueris, & ordeo excorticato & similibus, & instilletur naribus oleum viol. sepe in die, & si patiat vigiliis instilletur naribus oleum iusquiami aut oleum nenupharis, aut succus lactucae, & emplastretur caput cum hijs quae conueniunt ad hoc. ¶ Dolor autem adueniens ex ventositatibus grossis curatur cum hijs quae praediximus, & instilletur naribus oleum de ben, vel oleum nardinum, aut anetum, & utatur balneo, & caueat a cibis generantibus ventositates, & preparantur eius cibaria cum cimino multo & aniso & similibus speciebus & iuuabit cum adiutorio dei.

De dolore medietatis partis capitis qui dicitur alfaicita. Cap. V.

Quando declinat aliquis humor ad aliquam partem capitis inducit fortem dolorem in illa parte qui dicitur alfaicita & affligit hanc egritudo pernoximum in pluribus. Et causatur ex quatuor humoribus. Quod si fiat ex sanguine flebotometur cefalica & laxetur natura cum supra dictis, & si per hoc non soluitur egritudo, scias quoniam passio est in venis pulsantibus, inciduntur ergo tunc venae quae sunt in illa parte & extrahatur de sanguine circa quartam partem lib. aut mediam & non plus. ¶ Et utatur in quolibet cibarium suorum coriandrum siccum & psilium cum zuccaro instilletur in nare illius partis oleum viol. cum lacte mulieris, aut cum succo coriandri humidi, & abluatur pars illa cum aqua ros. sandalis & camphora. ¶ Et si fuerit ex colera rubra, laxetur natura cum hijs quae superius diximus & regatur illo eodem regimine. Si vero ex flegma-

Ca huius doloris duplex Sig. ex col. ru. sig. ex ventositati.

Cura ex col. ru.

Doloria cura ex ventis

a fakita i. emigranea Monopagia

Cura ex quatuor humoribus Cura ex sanguine

Cura ex col. rub.

Cura ex flegmate

Alfaharauj.

Fol. XXVIII.

ae fuerit, laxetur natura cum pillulis stomaticon, aut cum yera, si conditiones consenserint, & fiant insufflationes narium quae supradictae sunt. Et si haec non valent fiat cauterium in anteriori parte capitis & in tempore illius partitis. Si vero ex colera rubra fuerit laxetur natura cum aliquo genere pillularum conuenientium ad hoc, & sumatur de logadia & yera gal. & regatur regimine supradicto. ¶ Et fiat hoc medicamen si fuerit ex frigiditate, quod est quod accipiat de cassia fist. & euforbio tritis & mixtis cum aqua & intingantur in hoc licinia de coto, & immittantur per foramen auris partis doloris & instilletur naribus succus bleste cum lacte mulierum. ¶ Medicamen Galli. ad dolorem emicranium antiquum, R. piperis albi croci añ. 3. ij. euforb. 3. 5. terantur & distemperentur cum aceto forti, & abluatur locus doloris cum eo sepe, quoniam iuuat cum dei adiutorio.

Cura ex col. nig.

Medicamen Galli.

De vertigine. Cap. VI.

Causa vertiginis

Passio haec aduenit ex fumo grosso valde. Et causatur aut ex ipso capite, aut ex fumo ascendente ad ipsum ab aliquo membrorum sicut a stomacho, ventre, renibus, cruribus, & pedibus. Quae autem fit ex ipso capite solo fit ex aliquo quatuor humorum in capite dominantium qui humor caput imprimit nec valet exalare ex quo resultat vertigo. Qui autem prouenit a participatione membrorum, si a stomacho fuerit generatur ex aliquo trium humorum, scilicet ex utraque colera & flegmate. Et possibile quidem est aduenire vertiginem ex aspectu reuolutionis rerum volubilium & molarum & cursus aquarum & pilorum & defluxus fluminum & riuorum, & ascensu nauium per mare & similibus, aut ex sui reuolutione per circuitum circularis lineae, vel ex sui aspectu a loco eminenti in profundis vallibus. Signa ex causa ipsius capitis tantum quoniam sentit ante aduentum grauitatem in capite & sonitum aurium & defectum olfactus & ex eo quod vertigo sit in continuo sine premissione. Signa ex participatione membrorum sunt, quia quandoque incitatur, quandoque finit secundum fumum ad ipsum ascendentem. Signa ex sanguine in capite sunt inflatio venarum temporum calor & grauitas cum multitudine somni. Signa ex flegmate sunt timor, multitudine somni, grauitas ca-

Sig. causam capitis em

Sig. ex cōmuni catione aliorū membrorū Sig. sanguinis in capite sig. ex flegmate

pitis, paucitas sitis, & apparentia albarum rerum. Signa ex colera nigra sunt grauitas cum vigilijs & apparentia ante ipsum quasi pilorum, aut nigrarum rerum. Signa ex fumo ascendente a stomacho sunt, quoniam fit dolor in anteriori parte tantum, & aduenit patienti indignatio & vomitus & horum causa insurgit aegritudo, & possibile est fieri ex multitudine cibi & potus & alleuiatur apud stomachi vacuitatem. Signa ex coleris & flegmate in stomacho existentibus sunt ea quae diximus. Et eius curatio est sicut curatio doloris capitis ex causa stomachi. Signum ex causa ventris est quia incitatur apud repletionem cibi & potus & apud commestione rerum calidarum. Signum ex causa renum est quoniam sentit patiens illum quasi procedentem a renibus & ascendentem ad foramen posterioris partis capitis & tunc incitatur dolor, & quia insurgit post dolores renum. Signum ex causa crurium & pedum est, quia sentit patiens quasi aliquid quod mouetur ei in cruribus & ascendit superius unde causatur post haec vertigo.

fig. ex col. nig.

fig. ex stomacho

Sig. ex humoribus in stomacho fig. a ventre

fig. a renibus

fig. a cruribus

De curatione vertiginis sequitur Cap. VII.

Quando vertigo causatur, & incipit ex frigiditate humoris abluatur manus & pedes fortiter cum aqua decoctionis aneti camomillae & mentastri centaureae & abrotani & habacaltimasah mentae nigellae sinapis & similibus coniunctim & separatim. Postea ungantur cum oleis calidis, sicut oleo de lilio sinapis keroe sambac & similibus. Curatio autem ipsius post quietem si fuerit ex humore calido cum flebotomia aut appositione ventosae super foramine quod est post caput. Et si hoc non sufficit incendantur venae quae sunt post aures quae dicuntur alhabasae. Curatio vero ipsius. Si fuerit ex humore frigido est amministrare sibi de aliqua yerarū & facere distere post dies, & gargarisma & insufflationes & calida emplastra super capite quemadmodum emplastrum de sinapi & similibus & curationem & regimen doloris capitis.

Habacaltimasah

Curapost doloris quietem ex hu. ca.

Cura ex hu. frigi.

De apostemate cerebri quod dicitur sirsen. Ca. VIII.

Sirsen est apostema calidum generatum in cerebro, & fit aut in ipso cerebro, aut in panno panniculo qui est super ipsum. Generatur autem aut ex sanguine quando multiplicatur & superabundat in corde cuius summa, aut ex colera rubea acuta, aut ex colera nigra vsta. Signa ex ipso cerebro vehementia doloris capitis & radium oculorum & euulsio eorum rubedo faciei, & apparentia sanguinis ventarum oculorum, & venarum temporum cum grauitate capitis & somno molestia timore permixtione intellectus & vigilijs. Signa apostematis panniculi retini sunt quoniam sentit patiens de huiusmodi accidentibus remissius quam in supradictis & quia sentitur dolor superius in vertice & eius causa fit modica. Signa ex sanguine sunt febris continua & permanens cum rubedine oculorum & faciei plenitudo venarum exitus sanguinis narium guttatum & magnitudo pulsus. Et accidit in pluribus iuuenibus & in tempore veris & æstatis & pinquibus & habentibus multum sanguinis & nutritis carnibus & vino & cibis dulcibus sicut daetilis ficibus visis dulcibus & spissis & similibus. Signa ex colera rubea sunt quoniam febris est magis intensa & sitis & vigilijs similiter asperitas linguæ, permixtio intellectus inanitio capitis & siccitas oculorum, & fit in corpore macilento & calidæ complexionis & fit in æstate, & quia egritudo est antiqua. Signa ex colera nigra vsta sunt, nigredo oculorum & eorum paruitas permixtio rationis vigilijs & corruptio intellectus, & accidunt cerebro accidentia similia accidentibus apostemati facto ex participatione membrorum sicut diafragmatis & regionis vuluæ & stomachi in vehementia febris & exuberantia sanguinis cordis. Cuius curatio fit cum curatione membrorum quorum memorattonem faciemus in subsequentibus. Differentia quoque inter permixtionem intellectus ab ipso cerebro & permixtionem intellectus ab ipso diafragmate est, quoniam quæ fita causa diafragmatis non est continua, sed quoniam incitatur & quandoque quiescit, quæ autem provenit a causa cerebri, procedit paulatim crescendo nec quiescit post quiete febris. Curatio apostematis ex causa sanguinis aduenientis est quod flebotometur infirmus apud principium. Si prædictæ consenserint conditio-

nes & educere de sanguine secundum virtutem. Et si flebotomatus non fuerit quousque corruptus fuerit eius intellectus flebotometur tunc vena frontis, aut vena nasi & educatur de sanguine moderata quantitate, si non sit aliquid prohibens, administratur etiam sibi distere leue, & si hæc minime consenserint, leniatur eius natura cum machuc tamarindorum prunorum cassia fist. iuiubarum violæ & manna coniuñctim aut diuulim, & sit eius dieta pūsana & aqua cucurbitæ assatæ, & si eius natura constipata est sumatur mirabol, violarum & iulep & non poter aquam solam, sed mixtam cum syrupo granatorum & syrupo violato zucarino & secaniabin zucarino, & cibetur cum frustis panis loti, & bibat aquam decoctionis lentium ex corticatarum, & si hoc ei non sufficit, sumat de troscis camphora & similibus secundum caloris vehementiam & eius debilitatem, & effundatur super caput post laxatiuum aqua in qua coctæ sint violæ & folia cucurbitæ & semen maluæ & semen lactucae camomilla & cortices papaueris si patietur vigilias, vngatur anterior pars capitis cum oleo rosæ, & aceto & emulgeatur omni hora super ipsum lac mulierum. Et si fuerit ex colera rubea bibat aquam prunorum omni die ante aquam ordeaceam & per horam & bibat aquam citrulli & cucurbitæ assatæ in meridie, in sero autem muscilaginem psilij, nec vnquam prohibeatur frenetico aqua frigida. Postea vero effundatur super caput aqua decoctionis prædictæ superius de apostemate sanguinis. Et si necesse fuerit aliqd fortius quàm hoc effundatur super ipsam aqua portulacæ lactucae semperuiuæ, & aqua rasuræ cucurbitæ cum oleo de nenifare, & oleo violæ & rosæ, & emplastretrur caput cum folijs lactucae aut folijs salids & rasuris cucurbitæ violis solatro & psilio cum oleo violæ. Et si patitur fortes vigilias abluatur frons & tempora cum aqua decoctionis foliorum iusquiami & foliorum papaueris & eius corticis & foliorum lactucae, & instilletur naribus lac nigræ mulieris nutrientis filiam cum oleo violato. Et si habuerit siccitatem oris & asperitatem linguæ fricetur cum muscilagine psilij & muscilagine seminis citoniorum & muscilagine seminis maluæ cum modico zucaritaborzed & oleo violæ & fiat hoc cum panis albo mundo infuso in hijs muscilaginibus. Et si natura est constipata leniatur cum disteril lenituo & bibat sirupos subtiles & leues sicut diximus. Et si voluerit cibari sumat sauc de ordeo cum zuccaro & mēas pūs lotas cum aqua frigida

Cura ex co. ru.

Aqua frigida frenetico prohibenda

Cura co. ni. adustæ

Alfireg

da & zuccaro & si indiget fortiore hoc sumat de sirupis compositis scriptis in suis locis, & sumat de troscis camph. & sandal. & similia. Si vero fuerit ex colera nigra adusta & cum forti calore erit eius curatio sicut curatio de colera citrina. Quod si calor fuerit modicus & lignum permixtionis intellectus incipit fiat sibi hoc distere. & colloquintide polip. mentastri epithimi añ pugillū. i. decoquatur in aqua & fiat inde distere cum ista aqua & oleo camomillæ & effundatur super caput aqua decoctionis camomillæ & alfireg quodcumque ipsorum inuenerit & emulgeat sepe super ipsum lac mulieris lactaris feminam, aut instilletur naribus & ad oculos, & sit potus eius aqua mellis loco aquæ ordeæ. Si vero egritudo fortior fiat donec deueniat ad vltimam permixtionem intellectus accipiat eius curatio de proprio loco secundum modum perfectum.

De apostematibus quæ sunt in cerebro ex mala qualitate & putredine naturæ sequitur. &c. Cap. IX.

Flegmon

Sig. flegmonis

Cura flegmonis

Apostemata quæ sunt in cerebro ex mala qualitate sicut apostema quod dicitur flegmon fiunt ex causa sanguinis quando multiplicatur & putrescit inter arterias & venas cerebri. Signa huius sunt quia fit in cerebro ita quod dolet cranium & adueniunt ei indignatio stomachi & multus vomitus propter participationem stomachi cum cerebro & neruis sibi proueniētibz & accidit sibi tumor faciei & totius capitis & fit hoc cum acuta febre continua & forti & intellectus permixtione. Curatio eius est cum flebotomia venæ cephalicæ si consentiunt ad hoc prænotatæ conditiones & flebotometur vena nasi & venæ quæ sunt sub lingua & emplastretrur caput cum rebus quas iam diximus quæ humectant & resoluunt, sicut folijs violæ humidis maluis & psilio & similibus cum farina ordeæ citrulli & portulacæ.

De apostemate quod dicitur alhanra. Cap. X.

Alhanra Heresipila

fig. here.

Cura heresipile

Hoc apostema fit ex putredine colerae rubeæ. Signa eius sunt fortis dolor capitis cum multa inflammatione & nigredine radiei, aut eius citrinitas fortis siccitas oris asperitas linguæ sitis acuta febris vigilijs molestia & permixtio intellectus. Curatio eius est si apparet plenitudo & virtus est fortis,

& alia conditiones adfuerint quod flebotometur vena cefalica & venæ quæ sunt sub lingua. Postea sumat aquam decoctionis iuiubarum, tamarindorum, prunorum, & aliorum frigidorum hijs similia. Et abluatur caput in primis cum faufel, bolo armeno & croco cum succo amoglossæ, in fine vero abluatur cum alimar aloë & croco & sandalis rub. cum succo coriandri humidis, etiam regatur ipso regimine dicto in apostemate sirsen calido, scilicet cum sumptione pūsane ordeæ cum succo granatorum & iuiubis solatro & citrullis, & comedat cucurbitas & attriplicem & ceteras res frigidas & olsetur sandalum camphoram rosas violas & similia.

Devigilijs. Cap. XI.

Vigilijs transgredientes modum naturæ sunt. Aut ab egritudine sicut febris & apostemate cerebri ut diximus, aut sine feb. vel apostemate, & tunc fiunt ex aliis quæ quatuor causas, aut enim ex nimia siccitate colerae rubeæ, aut ex siccitate colerae nigrae, aut ex calore distemperato, aut ex humore salso & horribili. Signa causæ siccitatis ex colera rubea sunt, quia color infirmi declinat ad citrinitatem propter motum colerae in ipsis vigilijs & eius resulationem in superficie corporis cum siccitate & caliditate tactus. Signa causæ siccitatis ex colera nigra sunt, quia color infirmi declinat ad liuorem & eius tactus est spissus & accidit calor cum siccitate & fiunt cum vigilijs molestia & permixtio intellectus & cogitationes. Signum causæ siccitatis ex distemperato calore est vigilijs mixtæ cum modico somno. Signum ex flegmate salso & horribili est, quia fiunt vigilijs cum quiete. Curatio huius quando euenit ex colera rubea est quod super effundatur capiti aqua decoctionis corticum papaueris iusquiami seminis lactucae violæ seminis maluæ & ordeæ excorticati cum succo lactucae iusquiami cum oleo violato, aut oleo nenufaris cum lacte mulieris lactantis feminæ, & si hæc non sufficiunt emplastretrur frons cum opio zuccaro & semine lactucae aut semine iusquiami tritis & distemperatis omnibus cum succo lactucae, aut succo coriandri, vel succo iusquiami, & mulgeatur capiti sepe de lacte mulieris. Et si hoc non sufficit amministret sibi hoc sief. Recipe opij partes tres, croci partem vnam terantur & conficiantur cum sicu pingui & supponatur apud principium noctis. Curatio autem eius quando euenit ex calore distemperato est ut abstineat a cibis & specie-

Faufel Alimar

vigilijs causæ

Sig. co. rub.

Sig. co. nig.

Sig. ex calore distemperato sig. fleg. salsi Cura ex co. rub.

Cura ex calore distemperato

bus calidis & vtatur cibus temperatis & humidis complexionis, sicut carnibus ouinis & agninis in aqua coctis lactucis & portulacis & ingrediatur balneum temperatum, & vngatur caput cum temperatis oleis quae diximus. Si vero prouenit ex humore falso imittatur naribus oleum de croco vel oleum anetinum, aut camomille maiorane & aneti compositio olei ysaac filij amiran dicens somnum sua olfactione. R. opij castorei croci iusquiami elebori nigri nucis muscate semis papaueris, seminis alueg an partes equales terantur & distemperentur cum succo mandragore, & effundatur super hoc de oleo sambucino bono tepido, & exponatur ad solem decem diebus in vase vitreo sepe ipsum agitando, deinde coletur & iterum misceatur in eo de opio puluerizato secum oportunitatem & dimittatur sic ad solem alijs decem diebus, deinde reducat oleum ad eius feces & iterum apponatur in eo de opio puluerizato & agitetur bene vsq; ad .xxx. diem & dimittatur cum suis fecibus, & quando indiget eo accipiat de eo partes .ij. & olei de ben. pars .i. gariofi. triti pars .i. & misceatur totum & ponatur in crucibulo super cineribus calidis a quo postea vngantur tempora & redpiat odorem eius quoniam dormit.

De multitudine somni sequitur. Ca. XII.

Causae somni non naturalis

Somnus transgrediens modum naturalem fit aut cum febre, aut sine febre, excessus eius sine febre fit, aut ex multitudine humorum, aut ex frigidityte aut ex vtraque simul. Causatur aut somnus ex inanitione animalis spiritus sicut accidit fatigatis labore. Fit etiam ex comestione humorum ciborum vel laxatiuorum & frigidityte oleorum. Fit etiam ex medicinis stupefactiuis sensum & sedatiuis doloris sicut ex opio & emplastris frigidis & maluis portulacis & similibus. Fit quoque ex balneo & repletione cerebri vino. Quando aut fit cum febre causatur ex vapore fumoso calido & humido resolutio ad cerebrum ex toto corpore. Signa ex causa febris sunt multitudine somni supini & somniorum perterrentium & sepiissima reiteratio ipsorum & perceptio humorum in capite solo. Signum ex multitudine humorum est vt frequenter accidit pueris, s. profundatio somni cum fortiter stertione & apparentia flegmatis in ore & naribus & lachrimatio oculorum quemadmodum accidit senibus & hoc frequentius accidit humidis corporibus in tempore sanitatis, & si gna reliquarum partium ex hijs quae infirmus refert. Curatio somni aduenientis cum febre est

quod effundatur super caput aliquod oleorum temperaturum sicut oleum camomillae & oleum aneti, & administretur distere lenitium nature cum camomilla & viol. femine lini muscilagine altee allirag sale & baurag & superponantur linia, & effundatur super manibus & pedibus aqua decoctionis camomille vt attrahantur fumi humorum ad inferiora, & bibat pisanam ordeum cum secaniabin zucca rino & iulep cum secaniabin, & comedat portulacae & attriplicem. Curatio vero aliarum specierum prouenientium sine febre est cum euacuacione humorum a cerebro cum pillulis cochis & pillulis Galii & cum gargarismis frequentibus & remissione ocij & multitudine laboris & exercitij, & ingrediatur balneum apud ieiunium omni die & sudet in ipso & abstineat a cena & parcat potui aquae frigidae, & sumat quolibet die de hoc susus, quia exsiccatur humiditatem stomachi. R. zinziberis partes tres turbith partem vnam zuccari ad pondus omnium puluerizentur omnia, & sumat de hoc puluere omni die .3. iij. & immittatur naribus de oleo alluniz aut oleum sinapis & emplastratur posteriora capitis cum sinapi.

De sebet parua. Cap. XIII.

Parus sopor qui dicitur sebet parua vel remissa generatur ex duobus humoribus contrariis sibi inuicem quia ex flegmate & colera rub. quae generantur in posterioribus cerebri. Fit quoque tribus modis quia aut dominatur flegma tantum, aut colera tantum, aut vtraque equaliter. Signum remissionis sebet est, quia cum imponitur patientis ori aqua vel pulmentum farinae transglutitur illud. Signum quoque fortis est quia quando imponitur eius ori aqua vel aliud egreditur per os & hares & pulsus eius est paruus debilis & frequens. Signum ex flegmate est, quia fit somnus & sopor multus. Signum ex col. rub. est quoniam eius vigilatio & permixtio intellectus fiunt magne. Signa ex vtraque sunt quia consequuntur ipsum omnia signa. Communia vero signa huius sunt ex eo quod eger iacet supinus & habet faciem inflatam ad rubedinem dedinantem, & eius palpebrae superiores contrahuntur supius & accidit ei vt in pluribus relictio vrinae Curatio ipsius quoniam est ex dominio flegmatis est quod sumat aliquod laxatiuum flegmatis sicut pillulas stomacion, aut yera, & fiat distere acutum. Et effundatur super ipsum aqua decoctionis camomille aneti, maiorane & abrotani & similia. Et vngatur caput cum oleis calidis sicut oleo sambucino, vel oleo nardino, vel costino & similibus, & emplastratur posteriora capitis cum hoc emplastro, & eius modus est quod accipiatur aloes iube croci castorei foliorum ros. partes equales terantur & distemperentur oia cum vino odorifero & supponatur posterioribus capitis & immittatur naribus de oleis calidis sicut de oleo amigdali, amaranthi & similibus, & olfec calidas species. Si vero fuerit propter colera rub. flegmati predominantem est videndum si habet faciem rub. & virtutem fortis, & tunc flebotome, & educatur de sanguine secundum virtutem, postmodum laxetur cum hijs quae laxant colera rub. quae admodum sepe diximus. Et vngantur anteriora capitis cum oleo viol. & ros. & similibus. Si vero prouenit ex causa vtriusque simul equaliter laxetur cum laxatiuis compositis ad laxandum coleram rub. & flegma quae dicta sunt in suis locis, & emplastratur caput cum viol. ros. aneto maiorana melliloto abrotano, & similibus, & inungatur cum oleis calidis & oleis frigidis, ita quod accipiat de oleo costino, & oleo ros. equaliter & immittatur naribus ex ipsis, & si hoc non sufficit administratur disteria composita scripta in suis locis. Et si virtus est fortis & non est plenitudo in corpore sit eius cibatio semel in die. Si vero virtus est fortis & est plenitudo in corpore cibetur vna die & abstineat altera. Et si prouenit ex multitudine cibi & ex plenitudine fiat euacuatio & vomitus & multum abstineat & fricent manus & pedes cum pano albo & sanabitur cum dei auxilio. Differentia quoque inter hanc egritudinem & suffocationem matricis mulieris est, quoniam in suffocatione matricis conseruat faciem naturalem & in nullo alteratur & audit quae sibi pferuntur, & regit se suis pedibus sebet aut contrario modo se habet.

De subec magna sequitur. Cap. XIII.

Magna subet fit duobus modis, quia aut eger multum in somno profundatur ita vt excitari non valeat aut erit somnus & sopor lentus. Primus modus ex tribus causis fit, aut enim ex humiditate tantum, aut ex frigidityte tantum, aut ex vtraque simul. Somnus autem lentus non est subec in veritate sed grauitas vigilationis ex debilitate virtutis & eius casu. Signa ex humiditate sola est mollicies tactus & somnus eius, quasi inebriati cuius cerebrum repletum est humiditate vini. Signum ex frigidityte sola est quia stat sicut is super quem irruit nix aut forte frigus donec sopitus est. Signum ex vtraque est manifestatio dominij flegmatis in eius complexionem & fluxus narium multitudine sputi & eius accidit similia accidentibus alsacta & obliuioni. Signum debilitatis virtutis & eius casus est quod apparet de sui virtutis debilitate & grauitate vigi-

lationis. Signa vero communia huius sunt febris occulta priuatio sensus, & motus totius corporis & corruptio imaginationis rationis & memorie & multo plus quam causa fuerit ex frigidityte & humiditate simul. Differentia inter subet & passionem obliuionis est, quoniam in litargia si interrogatur patiens de aliquo minime dabit responsum. Sed si agitur fortiter sentit & non potest loqui nec aperit oculos, in subet vero quoniam agitur non sentit. Curatio sebet ex causa humiditatis tantum est quod submergantur pedes infirmi in aqua decoctionis camomille aneti & melliloti & liniantur plantae manuum & pedum fortiter linitione cum oleo & sale, & recipiat vaporis aque in qua coctae sunt praedictae herbae & abluatur cum ea anterior pars capitis & vngatur cum oleis subtilibus & calidis. Si ex causa frigiditytis tantum, abluatur anterior pars capitis cum aqua in qua cocta sunt mentastrum piceum sal armoniacum & similia. Et igniat lamina ferri in igne & approximet capiti vsque ad vitionem capillorum, & si hoc non sufficit abluatur caput cum castoreo & sinapi & similibus, & sit cibus eius brodium cicerum & oleum nucum cum sinapi & carnes coctae in aqua cum aromatibus, & bibat sirupos calidos sicut sirupum de mentastro & de melle & similia. Curatio soporis ex debilitate virtutis est quod effundatur super capite aqua decoctionis ros. spice, & camomille & melliloti sisimbrij et similia & recipiat odorem sandalorum & aque ros. & pulsatur ante infirmum cotidie cum bacillo ereo, aut mortario cum pistello aut timpatio aut instrumento quod dicitur alzagella & hoc totum fiat delectabili sonno & ornato cantu et assidue studeatur toto posse & igeniacione excitare ipsum cum huiusmodi sonis

De curatione soporis propter excessum ebrietatis. Cap. XV.

Ebrietas vt in pluribus incidere facit in egritudines frigiditas vt in amissione totius corporis, & in amissione medietatis partis corporis & tremorem & soporem & similia. Signa soporis ex causa huiusmodi sunt corruptio memorie & cogitationis simul & visus & videtur patiens stupefactus & grauis motu, & sentit in capite precipue in parte anteriori quasi plena esset plumbo. Et curatio eius est quod dimittatur quousque restituatur ad sui statum rationis & recedat erapula nec moueat nec i aliquo muteatur donec digeratur totum id quod de plenitudine potationis senserit, & nihil in die illa comedat vsque ad noctem & ingrediatur balneum & humectetur caput cum oleo de sirag, & oleo sambucino & camomillino, & sit oleum in estate frigidum, in yeme vero calidum & submergantur pedes eius in aqua calida cum sale & oleo viol. quae sua digestionem accelerant.

Alsirag

Cura alia cum spere sine febre

Oleum alluniz

Subet fit ex duobus contrariis humoribus

fig. subet debilis & fortis

fig. flegma matricis fig. col. rub.

fig. comia

Cura subet flegmatici

Cura colera rub.

Curaverit usque humoris

Cura ex multitudine cibi Subet & matricis suffocatio differtur

Subet fortis tribo ex causis existit Sig. ex sola humi.

fig. ex sola frigida si vtriusque

Alsaeta

fig. debilitatis virtutis

fig. comia

differentia subet a litargia

Cura subet ex humidi.

Cura frigidi. tm

Cura ex debilitate virtutis

alzagella

Ebrietas frigiditas vt in plurimum generat egritudines fig. soporis ex ebrietate cura ebrii sopiti

Oleo optimo de ben & similibus, & gargarizet et quolibet mane cum secaniabin de radicib⁹ aut cū vera pigra & secaniabin vel masticet pice cum pipere aut cum piretro, aut grana albas & apponant ventose in posterioribus capit⁹ & i foramiē q⁹ dī alnacia sine scarificatione cū ferro. Et si hoc totū non sufficit fiat cauterium in posteriori parte capitis, & medio sui, & sint magna cauteria sicut descripsimus in arte chirurgie. Curatio vero obliuionis ex colera nigra est mundificare caput cū vera magna & cum aqua decoctionis passularū epithimi & iuiubarū & cassie. Et effundat super capite pulmentū de ordeo q⁹ dicit besach alshahir factum perfecte & sit temperate caliditatis. Postea vngat caput cum oleo de sirag et oleo amigd. & oleo viol. & insufflet naribus ambra dissoluta cū oleo amigd. dulc. & regatur regimine humido in cibis & medicinis. Amini strentur & hec que sua proprietate cōperunt & est vt accipiat de cerebro pauonis & eius fel le & permisceat & insufflentur naribus, aut accipiantur dentes leonis & suo brachio dextro alligent, vel accipiat vngula branchē leonis & vngula pedis sinistri & inuoluant in pecia panis linei & liger in dextro brachio & nunq⁹ obliuiscetur q⁹ audierit & q⁹ sciuerit, similiter lingua auis q⁹ dicit alchar suspēsa brachio iuuat.

De amore & est excessus amoris. Ca. XVII.

Est aut de egritudinibus que accidunt cerebro ledens animales virtutes, generat aut duabus de causis, aut enim necessitate nature ad expellendū supfluitatē offendentem corpus, aut ex affectione anime ad videndum speciosam formā & ad eam accedere, vel ad videndū aliq⁹ rem extraneam desideratā, aut plantam vel viridariū, vel edificiū & hijs similia, Signa dilectionis sunt, qm̄ eius oculi sunt concaui, & veloces motu ppter molestationē anime circa illā imaginationē & sui affectionem pueniendi ad suū desideratū. Color vero faciei est citrin⁹ & omnia sua membra sunt sic capreter oculorū palpebras, sunt em̄ hec plene ppter ascensum vaporis fumi generati ex vigilijs ad eas, pulsus vero in patientibus dilectionem est inordinatus & precipue in hora memorationis rei desideratę & qn̄ non exercitat in aliquo quo studeat eius imaginatio & dilatat in ea incidit patiens in permixtionē sensus que dicit melancholia. Curatio prime speciei est vti frequenter coitu cū quacūq⁹ poterit & cū non dilecta & assidue ieiunare & itinerare & inebriari. Curatio vero scdę speciei est quod

Grana albas. i. pil. capitales

Cura ex col. ni.

Besach alshahir. i. sem. orde

Pauonis cerebri pulchra pprietas & aliarū rerum

Alchar

Cause amoris hercos

Sig. amoris

Cura prime spci

Cura secundę spci

adhereat ei q⁹ diligit, & non abstineat videre ipsam, aut aliud illius dilectę conformē & ipsi us ppriates vel audire cantare & sonos delectabiles & exercere in operatione & inspicere viridaria & cursus aquarū & flumina & potare vinum, & esse cū socijs & audire parabolas & hyistorias q⁹ sollicitudinē ducūt, & vti cibis humidis & ingredi balneū tēperatū in aere & aqua dulci & elongaria rebus grauib⁹ & horribilibus & prostrene sibi in domo genera florū & herbarū odoriferarū sicut sunt ros. folia mirte basilicon mellissa & folia citri & silia.

De amissione sensus totius corporis quę dicit alsachita. Cap. XVIII.

Apoplexia triplex

Apoplexia duabus de causis generatur

Sig. fortis & atiq

fig. lente apoplex.

fig. fortis

fig. ex fle gmate

fig. sanguinis

Cura ex fle gmate

Amissio sensus corporis quę dicit alsachita est tribus modis. Aut em̄ egritudo erit fortis & inueterata de qua nō potest sanari, aut erit lenta de q⁹ sanabit⁹ monstroso, aut erit valde fortis de qua cito interficit. Generat aut duabus de causis, aut ex flegmate frigido & viscoso, aut ex sanguine multo viscositate & humiditate qn̄ implet ex altero ipso ventriculo cerebri ex omni parte prohibet illa humiditas transitū spiritus animalis ad corpus & tunc efficitur patiens quasi dormiens suis oculis sine somno nec sentit punctionē acus. Signū amissionis sensus fortis & antique est ex eo q⁹ patiens anelat anelitu pessime dispositionis cū eius paruitate ita q⁹ estimat esse totaliter decisus. Signū aut amissionis sensus lente est cōtrariū huius q⁹ diximus, q⁹ non est anelitus male disposit⁹ nec inordinatus. Signa quoq⁹ amissionis sensus fortis sunt, qm̄ decise sunt ab eo operationes regēs intellectū cogitationē memoriā sensum & motū oim̄ membrorū, & est ibi siccitas anelitus. Antecedūt aut ipsam amissionē sensus dolor capitis fortis q⁹ accidit subito inflatio venarum timorē vertigo capitis & radiosa lumina oculis apparentia frigiditas extremitatū preter aeris frigiditatem iectitatio corporis difficultas motus stridor dentium i somno & grauitas motus. Signū ex causa flegmatis sunt pinguedo corporis albedo coloris aetas senectutis multitudo humiditātū narium & sputi, vsus eius cibis frigidis diuturnū oculū & similia. Signa ex causa sanguinis sunt, rubedo faciei plenitudo venarū & videt⁹ quasi p̄focaret & vsus eius cibis multi nutrimenti & vino dulci & spisso & ceruicia fructuū & similibus. Curatio eius qn̄ est ex flegmate q⁹ cōsideret infirmus si est talis q⁹ possit tolerare medicinā & non ei cōtradict⁹ predictę cōditiones tunc laxet cū vera pigra facta cū colloqn. q⁹ iā

descripta est suo loco & olset muscū & galliā, & alias species calidas. Et fiat gargarismus cū hijs q⁹ deponunt flegma & instillet naribus cū eo q⁹ dicit alsahoc & studeat aperire os eius, & intromittere in ipsum suos digitos vel pennam vniā iuolutā oleo aut vera, ita vt euomat. Post vomitū veroumat. 3. i. de tiriaca cū succo anifi & bibat in meridie aquā mellis cū aromatib⁹ &umat de cōfectione anacardi & piperis & similibus. Et sint cibi eius pulli colubini elixati in aqua cū darfen gariof. & musco & oleo ricum & supponat capiti castra calida donec bene calefiat & emplastre caput cū gariof. nucemuscata mace & musco tritis oibus et simul distempatis cū oleo de ben. & ingrediāt balneum post. xxi. dies & fricet suū corpus bona fricatione vel exerceat motū si est possibile. Si vero spuma videbit⁹ redundare in ore de sui curatio neminime intromittat. Quando aut fuerit ex causa sanguinis est cōsiderandū si manifesta est plenitudo sanguinis in corpe & predictę cōditiones cōsentiunt, tunc flebotomet vena cephalica & veng timporū & apponant ventose super crurib⁹ subtiliet eius cibis, & vngat caput cum oleo ros. & aceto, & si hoc non suffecerit ammistretur distere lenitiuū & regatur cibis de sentibus donec curetur.

De amissione medie partis corporis q⁹ dicitur alpelag. &c. Cap. XIX.

Hæc passio est opilatio cursus meatuum neruorū p quos spiritus animalis vadit ad mēbra. Cuius causa est ex viscositate flegmatis, & qn̄ erit flegma in altero ventriculo cerebri fit amissio sensus illi⁹ partis corporis siue dextre siue sinistre, & ppter hoc nominat⁹ amissio medie partis corporis nomine diminuto. Sed qn̄ accidit opilatio in oibus ventriculis cerebri resultabit amissio totius corporis quę dicit alsachra & priuat⁹ sensus totius corporis sicut diximus, amissio aut medie partis corporis fit duabus de causis, aut em̄ ex flegmate viscoso aut ex pcussione vel casu. Signa ex flegmate sunt grauitas sensus & motus illius partis. Signa ex pcussione vel casu est grauitas motus, motus & sensus p totū corpus, aut per eius partē post illud. Curatio eius si est ex flegmate vt ammistret⁹ distere calidū ad attrahendū humorē illū a superiorib⁹ ad inferiora. Postea vero laxet cū pillulis almantan, aut cū pillulis de euforbio & similibus sepe. Et apponat spatium interpollationis laxationū quatuor diebus si conditiones cōsentiūt, & administret ei in potu in diebus interpollationū pondus vnius. 3.

Alsahoc

Darsen. i. cinamomum Castra

Cura ex sanguine

Paralepsis & ei⁹ cā

fig. ex flegmate fig. pcussiois aut casus Cura ex flegmate Pil. almantan. i. de thue

Obluio fit ex tribus causis

Obluio nis mod⁹ ex flegmate

Modus obliuiois ex co. ni.

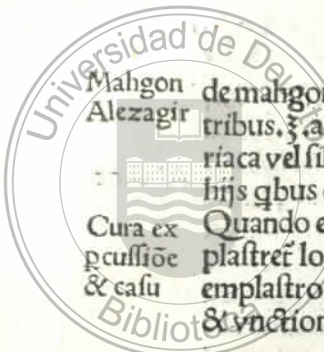
Sig. obliuionis ex flegmate viscoso

Signū ex col. ni.

Cura obliuiois flegmaticę Alcabir

Alsilite cōfectio Tiriaca Alfaroc. i. maior Cōfectio balador. i. anacardine

de mahgon anacardino alezagir omni die cū tribus. & aque decoctionis anili, aut de tyriaca vel silite & similibus, & vltra curat cum hijs qbus curat amissio sensus totius corporis. Quando est ex causa percussione vel casu emplastrum loci ille cū emplastro de euforbio aut emplastro de castoreo, & vngat cū oleis calidis & vnctionibus que dicte sunt in suis locis.

De tortura faciei. Cap. XX.

Tortura
causaefig. fleg.
grossi &
viscosifig. ex cau
sa spasmiiCura ex
flegmate

Tortura faciei fit ex duabus causis, vide licet aut ex flegmate grosso & viscoso opilante meatus & transitu neruorum pstantiu sensu aut motu musculis illius partis faciei aut fit ex causa spasmii accedens neruo ad ministranti sensu & motu illius partis, vñ contra hanc altera pars in se ipsa. Signa ex causa flegmatis grossi & viscosi sunt grauitas sensus illius partis & debilitas sui motus et paucitas eius extensionis, & extensio palpebre inferius multitudine sputi & eius humiditas. Signa vero ex causa spasmii nerui sunt durities & fortitudo cutis illius partis & extensio ipsius paucitas sputi & humiditatis, & qd non inest infirmo grauitas sensuum & est siccus paucis humiditatis. Cura eius qñ est ex flegmate cū euacuatioe & curatione quā diximus in amissione medicis parit corporis, & cū ligatione partis declinantis cū sudario vt phibeat plenitudo & impellat grauitas ex illa parte, & fiat gargarismus cū sinapi & hasa pipe pietro & similibus, & teneat in ore suo vnā nucē muscatā aut frustū de castoreo & fiat sternutatio cū cōdiso et relique insufflationes nariū que dicte sunt in suis locis, & vngatur iunctura colli & frontis cū oleo de castoreo, aut de euforbio, vel cū oleo de casto. Si vero fuerit ex causa spasmii fricet loci cū oleo de sireg, aut oleo nargis, aut de lilio, & regat cum hijs que dicemus in curatione spasmii.

Sequitur nunc de spasmio. &c. Ca. XXI.

Spasmii
descrip.

Alhol

Alfara

Alcazaz
fig. ex sic
citate

Spasmus est contractio membri ad sui radicē & eius cohartatio in se ipso & diminutio sue figure facta in vno membro aut pluribus. Et qñ accidit spasmus in musculo oculi fit ex eo tortura oculi que dicit alhol. Quando vero accidit meatibus spermaticis fit ex eo continuo fluxus spermatis. Qñ vero accidit toti corpori fit ex eo passio epileptie que dicit alfara & si accidit membro motus inuoluntarius vocat alcazaz. Fit aut duab⁹ de causis, aut ex humiditate aut ex siccitate. Signū ex siccitate est qd fit paulatim in longo tpe post multas vigi-

lias vel labores & forte inanitionē laxatiui vel vomitus vel fluxus sanguinis aut acutā febrē. Signa ex humiditate sunt qd subito euenit vt post multā repletionē, aut ex defectu digestio- nis grossorū ciborū vel post multā inebrietatē aut diuturnū somnū & ocū, & quia accidit vt plurimū cōplexionibus & regionibus humi- dis. Cura eius qd euenit ex siccitate licet eius cura ratio sit difficilis et possibile sit qd non curetur est qd ingrediat balneū aque dulcis & tepide fre- quenter, & vngat spinale dorsū & eius iunctu- rā cū oleo de sireg tepido & pinguedine galli- ne, & oleo nargis, & si possibile est sedeat in o- leo tepido & nutriat lacte camelarū cum oleo amigdal, & pulmēto de ordeo ceruicia & car- nibus agnorū & ouiu elixatis in aqua, & vta- omni cibo pingui & caueat ab omni cibo sicco in sui cōplexione & acetofo in sui sapore.

De spasmio seu extensione quae dicit alcazaz. Ca. XXII.

Passio extensionis que dicit alcazaz est vna specierū spasmii. Cuius causae sunt tres qd aut fit in neruis, aut in musculis anterioribus, aut in vtriusq; simul & hec spec- ies dicit extensio vene. Fit aut extensio vel in- tra corpus vel extra. Quae fiunt intra fit vel ex plenitudine & multa humiditate vel ex inaniti- one & abundantia siccitatis. Quae vero fit ab extra ex multis causis puenit, aut enim ex per- cussione nerui, aut vltione ignis. Vnde coarta- tur vel casu doloroso seu ex graui pōdere, vel ex dormitione in terra dura, aut ex forti labo- re vel fatigatione. Signa ex humiditate sunt qd subito accidit & puenit ex malo regimine pre- cedente. Signa ex siccitate sunt, qd fit paulatim & ex regimine sicco pcedente & in sicca cōplexi- one. Signa ex causa extrinseca sunt ex his qd ap- parent sensui de fortitudine, s. causae & earū debilitate ipsarūq; paucitate & multitudine, ac- cidentia vero cōmunia patiētū extensionē, qd patiunt breuitatē anhelitus & extensionē mu- sculorū faciei. Et possibile est accidere qbusdā dis- cooptionē denuū & habet semp facē rube- am & oculos inflatos & retentionē vrine ita vt non valeat mingere & debilitatē virtutis ex- pulsiue & possibile est fluere vrinā sicut aquā ex grauitate motus musculorū & possibile est exire cum vrina aliqd sanguinis & retinet ex- tus egestionis valde & qbusdam ipsorū accidit spasmatio multū & ppter hoc accidit eis vi- gilatio ex incensione doloris, & accidit eis tre- mor ex grauitate mot⁹ neruorū & vt plurimū accidit hac passio pueris, qd si pteribūt decimū

fig. ex hu
miditateAlcazaz
tres causaefig. ex hu
miditate
fig. ex sic
citate
fig. causae
extrinsecae
Accidentia
cōiaCura ex
repletiōe ex
hūiditate

Alhagal

Cura ex
siccitatealfamach
alrezazialastar
cha
Causae in
trinsecae
quatuorColop
Causae ex
trinsecaeSig. hu
miditatis
fig. sicc
tatisCura ex
humidita
te

annū non erit spes curatiōis ipsorū. Si vero su- puenit febris patiēti spasmū cito recedit & sa- nat. Sed si supuenit spasmus ipsi febrī nullius spei erit & in pluribus est signū mortale. Cura- tio extēsiōis ex causa humiditatis fit cū disteri- calido & linitionibus calidis sicut oleo alkeros & oleo de ruta post corporis mundificationē, & sumat in potu de opoponaco aut de castoreo, aut de asaro pondus vnus denarij cū aq mel- lis & de asa fetida ad modum grani ciceris, & sint cibi eius passeris & alhagal cū oleo nucū & sinapi & pipe & sumat post purgationem corporis de yera logodion & regat p oia cū hijs que diximus in curatione spasmii humidi. Cu- ratio vero ex siccitate fit cū emulsione lactis su- per toto corpe. Et postea vngat cū oleo de si- rag nouo & oleo violato et bibat quolibet die de lacte camele. 3. iij. cū. 3. 5. oleiamigd. dul- ciū & modicū zuccari & sedeat in tina plena la- cte tepido statim mulso, & sumat aquā orde- i cū zuccaro & amigdalino & vta assidue car- nibus agnorū & paruulis piscibus q dicunt al- samach & alrezazi in aq coctis & bibat aquā mellis cū zuccaro & regat regimine curationis spasmii sicut pcedimus. Si vero prouenit ex causa extra corpus vt ex casu vel percussione cu- ret curatione vulnerū & apostematū dicta in suo loco.

De grauitate motus qui dicitur alastarcha. Cap. XXIII.

Haec egritudo accidit qbusdā mēbris ex lēione adueniente neruis q oriunt a cerebro & iuncturis colli. Fit autē aut intra corpus aut extra. Que fit intra erit ex quatuor causis. Aut enim ex repletionē & mul- titudine humorū, aut ex inanitionē & excessu siccitatis, aut apostemate in aliq iūcturaz dor- si generato, vnde priuatur neruorū opatio & grauat ex hoc motus mēbris q mouet p ipm, aut fit p viā terminatiōis egritudinis vt expel- lat natura humorē de corpe ad aliqd mēbrorū vnde generat & talis modus grauitatis accidit in passionibus colop. Quae vero fit extra erit aut ex incisione nerui, aut ex casu, aut ex percus- sione ex quibus euenit ipsi neruo trāctio, & talī qdē grauedini accidit ex hoc non est cura- tio. Signa ex causa hūiditatis sunt corporis molli- ties & manifestatio flegmatis & multitudinis humorū cū hūido regimine sicut diximus. Si- gna ex causa siccitatis est macies corporis siccitas cōplexionis & pcedens regimen hijs consimile. Signū ex apostemate est qd sensu pcipitur. Si- gnū ex viā terminatiōis egritudinis est ex egrit- udine pcedente. Curatio grauitatis ex hūi- ditate est cū hijs q exsiccāt corpus p euacuatio-

nem laxatiui & vnctionē cū oleis calidis & vsu calidorū ciborū quēadmodū diximus in curati- one spasmii humidi. Et si hoc non sufficit fiat cauteriū in loco exitus apostematis in muscu- lo & sup mēbro aggrauato scdm q dictū est in parte chirurgie. Quae vero accidit ex causa sic- citatis & inanitionis curat cū hijs que hume- ctant corpus cibis, s. & potibus vel vnctiōe & reliquis que dicta sunt in curatione spasmii sic- ci. Que aut aduenit ex causa apostematis mus- culi non recipit curā sed regat cū hijs que dis- soluant apostema & eius augmentū phibeant. Quando vero aduenit ex viā terminatiōis egrit- udinis, vngat cū oleo de kerua & oleo nardi- no & oleo de ruta & hijs oibus q dissolunt & exsiccant mēbrū humiditātē. Que vero ad- tenit ex causa passionis colon siue ex hūidita- te siue ex siccitate curet cū hijs que diximus.

De tremore. Cap. XXIII.

Tremor fit aut ex debilitate virtutis mo- tiue musculi & lacerti quorū debilitas est ex malitia cōplexionis frigide simplicis vel cōpositae que qd occupat totū motū vo- luntariū vel ex aliquo acciditū anīme sicut ira & timor, aut ex casu virtutis post egritudines vel ex defectu virtutis quēadmodū accidit se- nibus ex potu aque frigide scdm inēqualitatē vel ex potu eius post nimiu sudorē, aut ingres- sum balnei, aut post coitū, vel accidit ex potu vini fortis offendētis neruos cerebri. Que aut aduenit ex malicia cōplexionis frigide simplicis vel cōpositae curat simili modo quō curatur amissio medicis partis corporis & regimine ciborū. Que vero puenit ex aliquo accidentiū animae curat cū rectificationē illius accedētis p eius con- trariū. Que aut puenit post egritudines curat cum augmēto ciborū & somni & bono regi- mine quēadmodū diximus in regimine cōualef- centiū. Que vero aduenit senib⁹ & nō cōtinu- atur in ipsis curet regimine cōualefcentiū ab e- gritudine cū additamento virtutis & cōfortati- one caloris naturalis. Qñ aut aduenit ex nimio potu vini fortis diminuat eius potus & ingre- dia balneū & sudet in sole & confortent ner- ui cū oleo de ben, & oleo de mirra & alhalca et alcazba cū oleo nardino & similibus.

De saltu sequitur. Cap. XXV.

Salt⁹ est qdā species egritudinis, Cui⁹ cau- sa est grossa ventositas, sed plurime acci- dit flegmaticis & ex multo potu aque fri- gide & itineratiōe p niuē & intensum frigus. Et eius curatio est sumptio laxatiui & frictio loci saltatis cū pāno aspo & vngere ipm cū ole- is calidis & regi in sua curatione sicut in curati- one tremoris & amissionis medicis partis corporis.

Cura sic
citaris &
inanitiōisCura ex
asateCura ex
colontremoris
causae va-
rieCura ex
mala cō-
plexione
frigida
Cura ex
accitib⁹
anīme
Cura ex
egritudieCura in
senibusCura ex
vini potu
Alhalca
alcazbaSaltus
causaeCura sal-
tus

De gravitate sensuum quæ dicitur alcadar. Ca. XXVI.

Fit autem gravitas sensuum vel ex sanguine grosso quæadmodum accidit leprosis vel ex humore grosso & viscoso cōgelante substantiâ rei in qua est virtus motus & prohibere spiritui animalē transire ad membrum unde gignant sui sensus. Signū ex causa sanguinis est rubeus color ad nigredinē declinans. Signū vero ex flegmate est mollities corporis albedo coloris. gravitas sensuum & grossum regimen pre cedens in cibo & potu. Curatio eius ex sangui ne est cū flebotomia et diminutione cibi eiusq; rectificatione. Curatio vero eius ex flegmate est regere ipsum cū cibis calidis & euacuare plenitudinē & sumere cōfectionē anacardinā & diapiperon & abluat locus cū aqua decoctio nis aneti & cimini & mentastri & similitum. Et vngat cū oleis calidis & fricat locus cū panno aspero & supponat ei emplastra fortia in ca liditate sicut emplastrū de euforbio.

De corruptione memoriæ & intellectus q̄ dicitur almelancolia. Cap. XXVII.

Corruptio memoriæ & intellectus acci dit duobus modis, q̄a aut ex substantia ipsius cerebri tū aut ex p̄cipatiōe cor poris seu aliquorū membrorū. Quæ vero acci dit ex substantia cerebri tū fit tribus de causis. Quarū vna est cū febre, & est illa q̄ diximus in curatione calidi apostematis cerebri. Alia vero ex colera nigra naturali supabundanti cerebri cōplexioni ipsam alterante & fit inde fatuitas leonina q̄ dicit aluascas alcebay eo q̄ similat leoni in suis p̄cessibus. s. motu & cursu & hui? speciei curatio est difficilis. Tertia vero fit ex col. ni. accidentali corrupta q̄ est sicut feculen tia sanguinis indigestibilis quæ postea efficitur colera nigra, curatio aut huius speciei & eius q̄ fit ex reliqs humoribus corporis est facilis si non antiqua. Qui vero causat ex p̄cipatiōe cor poris vel aliquorū mēbroz fit multis modis, q̄a aut fit ex causa orificij stomachi, aut ex inte stinis, aut ex ventre, aut ex splene, vel ex cruri bus & pedibus, vel ex vitione colere nigræ per totū corpus. Quod aut ascendit de hīs membris ad caput est aut vapor fumosus mal⁹, aut ipsemet humor. Cause facientes hanc passionē sunt multis modis, aut em̄ ex cōplexione natu rali, aut accidentali. Naturalis puenit ex heredi tate parentū cui cōtingit corruptio a parte semi nis, aut a pte cōplexionis sanguinis de quo nu tritur embrio, aut ex alteratiōe cōplexionis ma tricis in qua formatus est embrio. Complexio aut accidentalis fit ex cibo & potu & negligētia mundificatiōis corporis et malicia regiminis rez

naturalium, accidentia vero quæ sunt causæ huius egritudinis sunt aut causæ passionis ani mæ aut passionis corporis, quæ sunt passionēs animæ sunt diuturna meditatio & speculatio & inue stigatio rez. p̄fundarū & forte studiū librorū philosophiæ & inuentio rationū p̄babilit, & longa sollicitudo in diuino cultu cū forti timo re & vehementi dubitatione difficultū tormen torū & ardenti dilectione ad ipsum donec ad uenit ei magna molestia quæ dicit alcac & tri statio de amissione amici aut alicuius questu v̄ priuatio rei nobilis & irrecupabilis, sicut amis sio filij, aut mors amici carissimi, & amissio pe cunie & librorū & similitū. Cause vero inficien tes corpus in hac egritudine, sunt frequēs vsus ciborū corruptiū sicut carniū bouis, & vti carniū salitarū lentū alleduegan aliorū ceparū & similitū & multus labor & itineratio stare in sole assiduatio ieiunij & vigilationis, & multi tudo cibi & potus & profundatio in eis & ne gligentia mundificatiōis corporis a supfluitatibus sicut diximus & malicia regiminis in. vi. re pus non naturalibus necessarijs quæ sunt mo tus & ges. somnus & vigilia, dibus & potus, euacuatio & plenitudo, & aer nos circūdans & animalia accidentia. Accidentia vero q̄ cōmu niter accidunt illis, sunt assiduatio tristitiæ & ti moris absq; causa & suspiria animæ & cogita tiones cōtinuæ & imaginationes rez. terribilit̄ absq; ratione & timor mortis, aut gaudiū ani mæ ita vt eoz alij sunt abundantes in risu, alij vero in fletu, alij aut non desinunt loq alij v̄o eligunt silentiū, alij diligunt solitudinē & su giunt societate hoim, alij vero diligunt societa tem, & alij sunt q̄ sentiunt in se res nō veras, quasi assistant sibi leones p̄terrentes & nigræ si gure insidiantes occidere, alij vero imaginant̄ assistere sibi viros sonātes cū tubis & cornibus & timpanis, & q̄ si saltātes ante ipsum & q̄nq; faciūt eū ridere q̄nq; pauere, alij vero sunt estu mantes se esse de creta, & cū ambulāt cauēt sibi a tactu pietū & hominū ne frangan̄, alij sunt q̄ estimāt se non esse & querūt se q̄nq; & sunt alij q̄ audiūt tumultū aquarū & sonos q̄ die et nocte non sinūt, & sunt alij quorū olfactus depdit, alij vero sunt quorū amittit gustus, alij vero sensus alij quoq; imaginant̄ q̄ si nūc p̄o testatis ipsum impellāt ducere ad potestatem & ipsum p̄cutiētes baculis & flagellātes diuersis generib⁹ flagellorū & ipsum ferreis catenis de tinētes & reponētes in carcere. Deinde fit ei mī sericordia, & videt sibi esse liberatus a carcere, alij vero imaginant̄ habere serpentē in ventre & eius viscera mordicantem, alij vero imaginā tur deū exelsū minime posse celos subleuā

Alcalac

Causæ in ficientes.

Accidia cōiter cō iungentia

tare & quasi eos velle plere, vnde cōtristatus ex hoc eleuat manus eius q̄ si eos retinēs vt non cadant, alij quoq; p̄nūciāt futura & reuelāt occulta, alij tenētes frustū pui ligni & imagi nant̄ illud esse rē valde pōderosam & sic diuer sificant huiusmodi accidentia scdm diuersitatē artificij & artis i qbus exercuerūt, nā qdā eoz exercebāt lecturē studiū q̄ nūc recordates p̄fe runt ea q̄ didicerūt, alij vero studiū cantus exer cuerūt & ideo non desinūt cātare apud passio nē p̄dictā, alij vero alia exercent scdm habitus pri⁹ acq̄sitos. Signū ex ipso cerebro q̄a aut fit cū febre sicut diximus, aut ex colera nigra natu rali cerebro domināte. Signa ex colera ni. natu rali sunt dolor capitis cōtinuus multitudo vi gilie, p̄fundatio oculorū siccitas nariū & cor poris & similit̄ in suis p̄cessibus leonib⁹ in ve locitate cursus & motus. Signa ex causa co. ni. accidentalis sunt siccitas carnis corporis & pauci tas capillorū capitis dolor cōtinuus capitis mul titudo lacrimarū oculorū & iectatio oculorū q̄nq; supius q̄nq; inferius. Signa ex p̄cipatiō ne oris stomachi & liborū sunt malicia digestio nis aut dolor cutis ventris, aut acetosa humiditas & possibile esset appere apostemata super pellē ventris & sentit gravitatē in capite & do lorē & q̄nq; alleuiat & q̄nq; auget et occupāt ipsum pessime cogitationes tristitiæ & suspiria. Signa ex causa cruriū & pedū sunt, q̄a adherēt ipsi cerebro mala accidentia & corruptio memo riæ & intellectus vna vice post aliā scdm vapo rē sumi ascendētē ad caput ex ipsa cole. nig. Si gna ex sanguine adusto p totū corpus sūt reliq; accidentia mēorata & q̄a corpus est nigrū & sic cū & p̄cedēs fatigatio in magno labore v̄ itine rare p̄ solē & vsus ciborū calidorū sanguinem vrentiū & possibile ē appere i corpe mōrphēā nigrā & puas pustulas q̄ dñr alcoabi & sunt iu uatiū & sanāt p̄ eas. Si v̄o appet magnū apo stema nullius erit vilitatis & possibile est ipm interficere. Quod si fuerint apostemata supue nētia alijs gñibus erit opatio apostematis ma gis manifesta in hīs quæ diximus. Curatio me lancoliæ q̄ est cū febre est cū curatiōe apostema tis calidi cerebri sicut dixim⁹, & possibile est ef fe curationē eius q̄ fit a colera nig. naturali in ce rebro solo p flebotomiā venę cefalicę. Si pleni tudo erit fortis & cōsideret sanguis q̄a si niger fuerit adhuc magis educat. sin aut non statim restringat. Postea vero sit studiū tuū circa cu rationē cerebri tū q̄ vngat cū oleis frigidis vt cū oleo viol. & oleo nenuf. & oleū seminiū cu curbite & mulgeat lac mulierū vellac camela rum aut ouū sup. anteriore pte capitis sepe in die & infuset nariibus de lacte mulierū & ab

Sign. ex fo lo cereb.

fig. ex co. ni. natura li

fig. ex co. ni. ac. idē tali

fig. ex cōi tate oris stomachi & liborū

fig. ex cru ribus & pedibus fig. ex san guine ad usto

Cura me lancoliæ cū febre

luat caput cū aq tepida in q̄ coctē sint camo milla cortices papaueris semē alteę viol. radix lilij mellilotū & similia cū aqua tepida p se & aqua decoctionis ordeī mundati & ligent cru ra & pedes infirmi foriter vt humor attrahat & administret sepe distere lenitiū, & empla stre anterior ps capitis cū alfalodag, qm̄ habet mirabilē p̄prietatē multi iuuamētū in hac egri tudine. Aut accipiat venter agni in illa hora q̄ mactat & apiat & supponat capiti calidus si cut est, & hoc fiat sepe & sanabit, & iā plures sanati sunt de hac infirmitate p hoc. Quæ vero fit ex causa colere nig. facilius curatiōis est q̄ prima, & curat cū curatiōe prime speciei q̄ fit ex p̄cipatiōe stomachi q̄ est q̄a si fuerit plenu do in venis flebotomet vena basilica, & post il lam vena q̄ dicit alafles & est vena q̄ est inter digitiū mediū & auricularē sinistrę manus. Et si sanguis videt niger plus de eo educat. Si vero subtilis & rubeus appet statim restringat & la xet infirmus cū decoctiōe epithimi & nitatur forti studio cōfortare digestiōē stomachi & ingeniet rectificare nutrimentū ipsius & sumat de aliq; cōfectionū calidat aromaticat sicut est cōfectio de ligno aloē, aut cōfectio de aniso & similia & ingrediat balneū omni die p mo dum humectatiōis p̄terq; faciat ibi longā mo ram & sumat post purgatiōē aliqd de electu arijs letificatiuis sicut almagon almagral & alfilita aut detia almuse & abluat pellis ventris cū aqua decoctiōis camomille aneti absinthij hal algar silimbrij mentastri & similitū, & em plastre cum hīs quæ dissoluunt inflationem sicut semine apij feniculi hal algar & similibus & apponat sup pellicula ventris ventosa cum igne sine scarificatione ferri & fiat vomitus se mel aut bis in mense & vtaf cibis gñantibus bo num humorē sicut descripsimus i tractatu de regimine dietarū egrorum. Et si hoc nō suffi cit fiat cauteriū sup stomacho & super pellicula ventris vt dictū est in chirurgia. Et si fuerit a cau sa cruriū & pedū regat cū curatiōe speciei me rię quæ fit ex toto corpe sicut dicemus & ablu ant pedes & crura cū aq in qua coctē sint ca momille aneti & similia, & vngant cū oleis ca lidis. Curatio vero eius ex vitiōe colere ni. per totū corpus est cū flebotomia, si plenitudo ap paret & ei cōsentiūt cōditōes virtutis etatis & cōsuetudinis, & si sanguis exierit niger multū educat de eo, sed si fuerit rubeus statim restrin gat, postea v̄o fiat euacuatio cū aq casei & cū puluere q̄ dicit alhagar & alarmini & epithi mi scamonea & aloes, aut cū reliqs purgationi bus dictis in suis locis, aut sumat de epithimo puluerizato cū passulis albis euacuat quoli

alfalodag mirabilē p̄prietatē habēs

Cura me lancoliæ ex co. nig.

almaba gon almagral Alfilita Deua al mule

Cura ex co. ni. ad uita

Alhagar .i. lapis asf alarmini .i. lapis amenus

bet die ad modum nucis & studeat mutare complexione sua cum cibis gnatibus bonum sanguinem & mundum sicut pane bono & carnibus pullorum gallinaceis edore & paruis piscibus aquarum fluuiialium & vino bono & claro multum trito cum aqua & alhalua facto ex zucaro & oleo amigd. & abstineat ab omni quod gnat colera nig. & intret balneum aque dulcis tepide & regatur debite in .vi. rebus non naturalibus necellariis & nitat delectari in auditu canticoz & rerum delectabiliu & moderata inebrietate. Et sumat quolibet die aliquid de electuariis letificatiuis & vta odore bonorum aromatu & repera toz & vngat corpus cum oleis humectatiuis & alijs que in precedentibus diximus.

De specie melancolie que dicitur alhalua segtur. &c. Cap. XXVIII.

Hec egritudo vocatur canina & fit duabus de causis, aut enim ex colera ru. acuta valde cerebrum offendente, aut ex sanguine auusto sed non ledit ut prima species. Signa huius sunt pmixtio intellectus cum fortitudine & vehemencia furiatate & modo simili canis rabioso. Et eius curatio est sicut curatio calidi apostematis cerebri quod dicitur albirsen alhar et est cum flebotomia & euacuatioue & regimine humidorum ciborum in vnctione capitis cum oleis.

De pmixtione intellectus. Cap. XXIX.

Permixtio intellectus fit aut cum febre, aut sine febre & ambestunt, aut ex mēbroz participatione, aut ex ipso capite solo. Quod autem fit cum febre fit tribus de causis, aut enim ex colera ru. leta cuius pmixtio erit magna lenta aut ex colera rub. calida & acuta & valde adusta cuius pmixtio erit fortis & valde excens, aut ex apostemate existente in cerebro quod dicitur hirsen. Signa huius quoniam est apud principium grossitudo lingue cum acuta febre & strictura pectoris, multitudo ire & difficultas motus et possibile est accidere illi dolor posterioris capitis & rubedinem oculorum & grauitatem motus ipsorum cum eorum visionis inordinatioue et lacrimatio alteri eorum & siccitas oris & possibile est ei accidere obliuio eorum que pferit & quod sibi pferunt & est eius anhelitus frequens & eius vigilie diuturna cum timore & molestia et quoniam exeat a suo somno, quoniam cum aliquibus fantasijs quoniam ipse imagineat. Differentia quoque inter pmixtionem intellectus cum febre & pmixtionem intellectus sine febre est quoniam quod est cum febre appet fortis rubedo oculorum & exitus sanguinis narium & sentit calor in capite, & quoniam admiscet flegma cum colera rub. in hac egritudine vocatur saham salcia ut diximus. Que vero fit sine febre fit aut ex co. ni. aut ex flegmate putrido. Et signa huius

sunt quia quoniam obliuiscitur & quoniam reminiscitur rei & cum interrogat de aliquo respondit de alio. Differentia vero inter pmixtionem intellectus cum febre a causa participationis mēbroz & pmixtionem sine febre participationis mēbroz est quoniam si signum pmixtionis cum febre causa participationis itomaci est quia pulsus infirmus est debilis propter siccitatem. Signa vero pmixtionis cum febre absque participatione sunt quoniam apud pcellum & diuturnitatem temporis diminuit pmixtio & minora sermo eius ex debilitate sue virtutis & raro voluit in suo cubili & videtur quasi vellet carpe lapides & ligna a pariete & pilos a pannis, & pulsus eius est paruus debilis & subtilis nec cum hoc erit apostema in cerebro, sed fit ex malitia complexionis sicque in circuitu cerebri abundantis. Sed si fuerit apostema in substantia cerebri erit cum pmixtione apostema calidum quod dicitur albirsen alhar. Curatio eius est cum flebotomia venę cefalice si conditiones consentiunt, & vngat corpus cum oleo ros. & aceto, & sit potus eius aqua ordeiz & regatur curatione calidi apostematis egiliter, & si natura eius constipata fuerit administretur clistere lenitiuum factum de aqua ordeiz violis, maluis prunis sebesten & oleo viol.

De amissione memorie. Cap. XXX.

Amissio memorie fit duabus de causis, aut enim ex humore flegmatico quod dicitur in posterioribus capitis & phibet reformationem memorie quemadmodum phibet res liquida recipe formam signi, aut ex humore frigido et sicco phibet memorie impressionem quemadmodum phibet res sicca recipe impressionem signi & hoc raro contingit. Signa prime sunt grauitas capitis cum multitudine somni & continuus fluxus narium obliuio et grauitas motus. Signa vero secunde sunt frequens motus grauitas narium & siccitas corporis. Curatio prime est per euacuatiouem cum calido clistere & mudificatione capitis cum pillulis cochis aut yera & emplastratioue posterioris capitis & cum relijs modis curatiouis obliuiois in precedentibus dictis. Curatio vero secunde est euacuare colera nigram cum clistere lenitiuo & effusione super caput aquę decoctiōis camomille, fenugreci melliloti & glauar & ordeiz excorticati viol. & similium & emplastre caput cum emplastro leni & vngat cum oleis tepidis & vta cibis humidis. De corruptione memorie & cogitationis quare dicitur alrauna. Cap. XXXI.

Corruptio memorie & cogitationis simul puenit ex tribus causis, aut enim ex frigide & siccitate corruptentibus mēbris & cogitationem simul & tunc est absque febre, & vocatur hec species melancolia. Et eius curatio est sicut ipsius, aut erit ex caliditate & siccitate &

Differentia
pmixtio
intellectus
cum febre
& sine febre
a causa
participa
tionis mē
broz

Cura p
mixtiōis
intellectus

memorie
amissio
ex duab
causis p
uenit

Sig. cau
se dupli.

Cura pri
me causę

Cura sec
de causę

Glauar

Memorie
& cogita
tionis cor
ruptio ex
tribus cau
sis puenit

cum fe. & tunc erit de specie corruptionis intellectus & rois quod diximus, et eius curatio erit sicut ipsius aut fit ex frigide & humiditate. Cuius curatio est cum potu laxatiuorum & siliis. Et hec tres species aut erit cum humore aut sine humore ut diximus.

De corruptione memorie quare dicitur alcaub. &c. Cap. XXXII.

Hec passio gnat in cerebro & plurime fit in mense Februarij & est vna species melancolie. Signa huius sunt corruptio intellectus alteratio faciei & eius citrinitas siccitas lingue vehemencia sitis tristatio continua quę in die & molestia in nocte, & quoniam gnat pustule in suis pedibus non sanat. Curatio eius est quod flebotomet vena cefalica & educat de sanguine quod diu apparebit niger donec deueniat ad sincopim et muret eius complexio cum bonis cibis in sua complexiōe sicut carnibus edinis lactantibus & agnibus & pullorum gallinarum & alderag & puis piscibus, & ingrediat balneum aque dulcis & fumat aquam casei cum secaniabin & epithimo & mirabolanis indis & vngat caput cum oleis humidis & mulgeat super ipsum lacrecis & regatur cum medicinis melancolie factę ex colera nigra per totum corpus equaliter.

De passione alcaubus. Cap. XXXIII.

Passio alcaubus est egritudo preces epileptia quod dicitur alcara. Et causatur ex multitudine ciborum & potu grossorum indigestorum ex quibus ascendit fumus ad cerebrum propter quod phibet operationes virtutum animalium. Signa huius sunt quia sentit patiens in hora somni quoniam rem grande super ipso existere & volens illam se repellere non potest & excitatur a somno perterritus & stupefactus, nec potest loqui nec moveri dum sentit illam grauiorem super & agrauat eius caput & sentit se quoniam suffocatur et oppilatur meatibus & si frequenter hec passio est inuaserit accidit sibi spiritus somni & obliuiois & grauitas capitis & anterioris partis capitis & sunt rubores oculi & eius somnus auget. Curatio eius est cum flebotomia venę cefalice & vengachal si plenitudo appet, & si hoc non sufficit ducatur curatio passionis epileptice & laxetur cum stomaticon et yeris magnis et subtiliter ei dieta, et confortetur iuuamentum acceptio. xiiij. granorum pipis cum aqua mellis, aut accipiat pondus .3.5. castorei cum aqua mellis. De epileptia. Cap. XXXIII.

Worbis caducus dicitur grece ablisia & eius intentio est apprehendere sensus. Causę vero eius efficiētes sunt quoniam aut enim ex flegmate quod oppilabit ventriculos cerebri alij oppilatiōe & dicitur meatibus nervorum & phibet animam a suis operationibus donec cessauerit hoc accidens & cogit natura illam

humiditate oppilante & pcedit spiritus animalis per viam suam et surgit patiens a sui sincopizatiōe & hec egritudo videtur in pluribus causatur ex flegmate aut ex colera ni. adherente in meatibus ventriculorum cerebri vel in ventriculo medio vel in posterioribus & hoc raro fit, aut etiam ex causa sanguinis quod etiam raro & miraculose contingit, aut ex ventositatibus grossis gnat in ipso cerebro, aut ad ipsum ascenditibus ab aliquibus mēbris ut a stomacho cruribus & pedibus & siliis, aut causatur ex re extranea cuius modus ignoratur & dicitur quod est a causa demonum. Et hec quod egritudo aut erit difficilis & dura aut leuis & debilis. Difficilis est quoniam humor facies illa est intra substantiam cerebri. Facilis autem quoniam est in ventriculis cerebri & accidit hec egritudo plurime adolescentibus lactantibus, post eos vero pueris & post eos iuuenibus, sed rare accidit senibus & decrepitis. Signa vero & precedentia hac passionem hec sunt videlicet tristatio sine causa corruptio intellectus obliuio rei, pxiue grauitas motus, mala somnia, dolor capitis & plenitudo frequens inuasio alcaubus citrinitas faciei dolor lingue et possibile est ipsum mordere suam linguam. Accidit etiam comitantia epilepticos sunt casus subitaneus cum neglegentia, amissio intellectus & sensuum & motus apentia spume in ore & corruptio trium virtutum animalium regituarum videlicet virtutis imaginatiue cogitatiue & memoratiue, & passio extentionis & spasmatis totius corporis et possibile est aliquibus aduenire fluxum spmatis frequenter & exitum egestiōis & vrine propter voluntatem, & aliqui sunt quoniam sentientes proximam aut sui aduentum fugiunt et occultant ab hominibus donec cessat proximus, aliqui vero non sentiunt illud sed corrumpunt subito & si sunt super flumine aut igne vel fouea corrumpunt in ipsis. Alius vero est cui videtur quoniam mulier ipsum quoniam ad coitum & festinant furit ad eam & agit cum ea & post emissionem seminis cessat ei proximus & surgit, & ego quod iam vidi cui hoc accidit, aliqui vero sentiunt grauitatem capitis & iectitationem ante sui aduentum & vocatur quod circa ipsum sunt ut ipsum teneant donec cesset ei proximus, & ego quod iam vidi quoniam puerum meum patiente hac egritudine quod dixit mihi quod videbat ei mulier nigra accedens ad eum habes super ipsam corium quod dicit parua & quoniam accedebat ad ipsum mox cadebat & studui ego erga sui curationem, & cessauit illud fantasma ab eo & alleuiata est eius egritudo. Accidit autem hec passio in certis temporibus, vel in tempore plenilunio vel in tempore quo non videtur eius lumen quod est tempus sue renouationis & hoc totum est ex causa multiplicationis humorum & eorum diminutionis & possibile est inuadere semel in mense & statuto termino obseruato nec anticipat nec

Epileptia
que leuis
& q diffi
cilis sit.

Sig. epile
tie

Accidit
comitantia
epilepticos

Mirum
dictu

Mirum
dictu

Mirum
dictu

Mirum
dictu

Mirum
dictu

Mirum
dictu

Mirum
dictu

ardat. Et possibile est inuadere semel in anno. Habet autem hec passio multas & diuersas species aliquibus augmetur aliquibus vero minorat, quoniam quilibet est certa causa & ratio quarum enarratio esset plura sed hoc quod diximus sufficit cum volumus tate dei. Signa eius quod causat ex flegmate pallor coloris mollities corporis tacturnitas egri quia non vociferat nec molestatur molestia quod dicitur alcalac & multitudo sui humiditatis & complexiois frigiditatis & gaur in pluribus pueris & in frigidis & humidis regionibus & in tpe frigido, & quia vltius fuerit cibus flegma gnanibus sicut ole ribus cucurb. citro. mello. & grossis carnibus & multo ocio & modico exercitio & multum spurum & fluxum humiditatis narium grauitas sensu um & motus multa obliuio & appetitia spu me in ore in hora poxismi & longitudo parox ismi & quia supuenit in tpe augmetilune. Differencia vero inter causam humorum existentium in capite solo & causam humorum existentium in alijs membris est. Quia in illa quod fit a causa capitis tantum sentit patiens fortiter mollitiam cordis & timorem & capitis tantum grauitatem cum grossicie & habet debilitatem visus & grauitatem sensus cum multitudine somni. Signa vero a causa colere nig. sunt fallaces cogitationes & timor cum siccitate & macie corporis multitudo comestiois pulsus cordis, & eius saltus vel iecitatio paucitas somni pessime cogitationes in hora casus acerositas oris stomaci & possibile est ipsum interficere. Et quia accidit in autumno & corporibus frigidis & siccis & senibus & eis quod vlti sunt cibus generantibus coleram. sicut sunt carnes salite lentescules & albernegan & similitum. Signa ex causa sanguinis quia precessit ei ante hoc priuatio exitus sanguis quod exire solebat sicut fluxus sanguinis emorroydaru & sanguinis menstruorum in mulieribus rubedo faciei grossitudo venarum & arteriarum & plenitudo appens ex sanguine & cum corruiit fluit sanguis ex naribus & hoc quod dem raro contingit. Signa ex causa ventositatum grossitas in ipso cerebro solo existentium grauitas capitis cum vertigine debilitas visus et motus in directi lingue & grauitas sensus. Signa ex causa eius quod resoluunt de stomaco ad caput saltus stomaci & eius morsus & pulsus & quoniam diu hec permanferit in patiete adueniunt ei indignatio stomaci inflatio & eius extensio & vomitus. Signa ex causa ventositatis ascendentes ad cerebrum ab aliquibus membris sunt quoniam sentit patiens ascensum illius fumus & sentit eius frigiditatem in crure vel pede vel coxa & tremor aut dolet illud membrum. Signa ex causa demonum ingit auctor semper dubitans erant super hoc donec nup mih demonstratiue patuit. Vidi enim hanc egritudinem multis

modis. Quod est quia sunt aliqui inuite corrumpentes & quorum forma transmutatur & locum aliena lingua quam prius ignorabant loqui & legunt aliam & alios libros quos minime sciebant & scribunt & locum multa de tractatibus scientiarum quare nihil viderant nec intellexerant, & vltimo sanant, nec cum hoc precesserit eos aliquid propter quod debet eis huiusmodi aduenire nec promutata sunt ipsorum naturalis complexio nec ipsorum cognitio & intellectus. Causam ignorauimus huius accidentis donec studens in quibusdam libris quos interpretatus est hanc filius ysaac nomine. G. inueni cum egritudine in ipsis quod dicitur, quod egritudines inuadunt homines quatuor modis. scilicet ex aliquo causam ex malicia regimini cibi & potus ex peccatis & purgationibus & ex maledictis demonibus qui dicuntur alahablis. In quarum curatione si nostra ingenia defecerit & ipsarum causarum a nobis deesse sint relinque opus creatori eorum, non est operum miserrator magis quam ipsorum creator, & quia occulta est medicis causa huius egritudinis & eorum cognitio circa eam deficit recitatur eius curationem tractare, sed non est dubium penes me quod hoc est de antiquis scientiis quod hodie occultate sunt hominibus. Signa causam fortis egritudinis ex humoribus existentibus intra substantiam cerebri sunt, quia ex eo quod egritudo magis augmentatur & accidetia eius terribilia & difficilia sunt. Signa causam lentam egritudinis ex humoribus in ventriculis cerebri existentibus sunt corruptio spiritus animalis & facilitas egritudinis & accidetia simul. Curatio eius quod puenit ex flegmate est quod consideret primo si egritudo est in puulis adolescentibus & lactantibus quod plurime contingit & tunc sit studium in rectificatione lactis nutritis pueri & est iubere eis quod exerceant motum ante cibum & abare eam bonis cibis sua complexione sicut pulis gallinaceis auis & alderag & alchug & vltimo veteri & quod ingrediantur balneum & quod abstineant a malis cibis & a grossis carnibus lactucis & lacte cucurbitis caulibus carnibus salitis & allednegan & similibus, & potest omni die aqua decoctionis indicum & aqua anisi feniculi aneti al fahadab & alghade & similitum, & omnino abstineat nutritrix ab apio & vltimo lacteius omni hora propter sui corruptionem quia si acciderit in ipso odor foetidus vel eius color ad citrinitatem aut ad fumum transmutatum fuerit promutetur in aliud & caueat ne sit pregnans vel mala habentem complexione, & sumat puer omni die partem de decoctione quod dicitur dua almust, vel masticet nutritrix aliquantulum de castoreo, & promisceat cum lacte in eius ore, aut masticet partem de cardamona & inponat illud ori lactantis, & recipiat puer odorem piretri, & suspendatur super ipsum.

Modus medicaminis expti conferetis puulis & magnis, accipiat alharmel lib. i. & infundat in xxx. lib. vini veteris deinde bulliat donec deficiat quarta pars vini & sumat de eo patiens omni die ad modum vnius. & plus & minus secundum virtutem & gratiam patiens, quoniam hec est sanatio eius & insufflet eius naribus aliquid de insufflationibus narium quod dicitur alfahot quod scripte sunt in suis locis. De proprietatibus huius egritudinis conferentibus. Cap. XXXV. Hec sunt proprietates conferentes iuuamentum huius egritudinis, si suspendatur super puerum lapis dictus lapis serpentis quod arabice dicitur hagar alhara iuuat. Et si suspende rit patiens de coagulo leporis dissoluto cum aceto iuuabit, & si fumigat patiens cum fumigio blacte bisantie iuuat, & si vtriusque ungula asine & bibat de ea pondus vnius. & iuuat, & si accipiat primus natus pullo irundinis apud augmentum lunae & apiat eius ventrem quoniam inueniunt in ipso duo lapides quorum vnus est vnius & eiusdem coloris alter vero diuersi coloris. Accipiantur ambo & ligent in corio vituli & suspendat in collo patiens & iuuabit, & herba quod dicitur pionia inuenit masculina & feminina, si accipit de feminina & suspendit super eo conferet & est exptum. Puluis corallorum similiter hanc operationem facit lapis quod dicitur aliacuc, si portatus fuerit super pensus a puero antequam adueniat ei hec passio defendet eum, vt ei non adueniat & dixit hanc ney. Quod autem confert iuuamentum huius egritudinis proprietate mirabile est, quod accipiat de corio frontis asini vnius palmus & teneat illud patiens in carne eius toto illo anno & defendet ipsum ab ista egritudine sequenti anno. Et si suspenderit super puero de pilis canis rabiosi iuuat. Herba zarahud si bibat de ea cum aqua confert morbo caudo et tremori & eius iuuamento non egpollet alia species, & si suspenderit cauda lupi & eius corium super ipsum valet. Et si accipiat de sanguine alfalhafas siluestris et misceat cum farina ordeii & distemperet cum melle & sumat ex hoc pillulae ad modum cicere & bibat de eis patiens omni die in ieiuno & etiam in nocte confert iuuamentum maximum. Et si insufflat suis naribus de lapide quod inuenitur in felle botris in quantitate vnius lenticule cum succo alhalic sanabit, & si suspenderit super ipsum caput muris siluestris sanabit ab epilepsia, & dixit alcabri quod in ventre galli reperit lapis albus qui portatus suspensus oes malignos spiritus & demones ab eo fugat & confert pueris quod timet in somno. Et dixit alrasis quod si suspenderit pueris quod timet in somno piscis dictus allectator sanabit. De cura huius egritudinis. Ca. XXXVI.

Quando hec egritudo accedit viris consideret si est a causa capitis tantum & tunc habeat studium calefacere caput & admixturare ei in potu de calidis confectis omnibus sicut vera logod, aut vera gallien, aut vera ypocratis, aut vera rufi, aut vera hermetis, vel sumat de pillulis mundificantibus cerebrum & de stomaticon magno aut mediocri & similibus & precipiat infirmo facere gargarismum omni mane cum vera pigra, aut aqua decoctionis ylopi & mentastri & sicut siccatur cum aceto de radicibus, aut secantabin & faciat vomitum ielu non stomacho cum radice & aneto & exerceat motum ante comestitionem & ingrediat balneum omni ebdomada semel aut bis & sudet in ipso & contineat fricent manus brachia & pedes forti fricatione vt deponat vapor ad inferi ora, & cibe pane mundo fermentato decenter & confecto cum aqua calida in qua coctum sit coriandrum siccat quia hoc prohibet fumum ascendere ad caput, & caueat ab omnibus grossis carnibus vt leporinis yrcinis bouinis & carnibus salitis & ab vniuersis oleribus preter bletas erucas endiuia & caraston & comedat pullos gallinarum & colubary & passeris & alhagal, & caueat ab apio quia de sui proprietate est excitare hanc passionem, et vtant bonis cibis quod suo loco describunt, & effundat super eos aqua calida, in qua cocta sint abrotanum centaurea camomilla mentastrum anetum & ruta & similia. Quare vero fita causa totius corporis curat cum mundificatione corporis & stomaci cum pillulis in suo loco descriptis, & sumat in temporibus interpollationis de tyrlaca & confectione salite & anacardi & confecti one alhuri & alsachznaya & dua almust, & bibat vinum odoriferum paratum cum speciebus & sumat secantabin factum cum aceto alauczar. Quare vero fita causa colere nigre curat cum curatione melancolie equaliter et est vt laxet natura cum decoctione epithimi sepe & postea vtant cibis bonis bonum humorem gnanibus et confortet caput cum olfactione musci & algladia & assidue introitu balnei preter quod diu sudet in eo. Curatio autem eius quod fit a causa sanguinis si plenitudo apparet nec est aliquid phibens est quod flebotometur infirmus de vena cefalica & incidant venae que sunt post aures, & si hoc non sufficit flebotometur basilica & laxet natura cum decoctione calsiefist & mirabolanoz & similibus decoctionibus in suis locis descriptis & supponat capiti quod ipsum confortet & repellat supfluitates ascendentes ad caput sicut oleum ros. solum aut cum aceto & aqua ros, & si hoc non sufficit apponant vtroque super crura vt attrahatur humor ad inferiora. Curatio eius quod fit a causa

fig. ex fle gmarc Alcalac

differentia epilepsie ex capite solo & alijs membris communibus. fig. a. co. nigra

albernegan fig. ex sanguine

fig. ex ventositatibus grossis fig. a. stomacho macho

fig. ex ventositatibus aliquotum membrorum

fig. ex demonibus

egritudines inuadunt homines quatuor modis

Alhahablis

fig. causam fortis

fig. causam lentam

Cura epilepsie flegmaticae

Alderag Alchug

Allednegan al fahadab alghade

Dual must

Caraston

Cura a coriorum corporis

Alhuri Alfach znaya Alauczar Cura ex cole. nig.

Algladia Cura ex sanguine

Cura ex ventositate grossa

ventositatis grosse est q̄ sumat aliquid de laxatiuis magnis vt de yeris alcabin, in qbus intrat colloquida & sicut vera logodion & similia. Et fiat insufflatio in naribus cū aliq̄ ad hoc cōuenienti vt cū cōdiso castoreo & nigella q̄ alleuiat ventositates & impellat eas & abluat cum aqua decoctionis sifimbrij mentaltri camomille aneti & similibus & cōueniens est appositio ventose sup crura ad attrahēdū humorē ad inferiora & maxie in principio egritudinis. Cura ex ventositatibus ab alijs mēbris

Setrag

Cura sto machi cā.

ventositatis grosse est q̄ sumat aliquid de laxatiuis magnis vt de yeris alcabin, in qbus intrat colloquida & sicut vera logodion & similia. Et fiat insufflatio in naribus cū aliq̄ ad hoc cōuenienti vt cū cōdiso castoreo & nigella q̄ alleuiat ventositates & impellat eas & abluat cum aqua decoctionis sifimbrij mentaltri camomille aneti & similibus & cōueniens est appositio ventose sup crura ad attrahēdū humorē ad inferiora & maxie in principio egritudinis. Cura ex ventositatibus ab alijs mēbris

Setrag

Cura sto machi cā.

git passionē epileptici q̄n fumigat cū fumigio picis aut cortice thuris vel cum cupar iudaico, vel si fumigat cū veste sifimbrij patiet. Item comestio epatis yrci ipsam accelerat & puocat & apium & semen eius similiter nocet, & oēs res q̄ mouent circulariter offendunt epilepticos & oēs odores graues & foetidi similē operationem faciunt.

TRACTATVS SECVNDVS CONTINET CAPLA NOUEM. De egritudinibus nasi. Cap. I.

DE egritudinibus nasi & primo de reu Alsecas mate q̄ dicit alzeas de immoderata sternutatione de defectu sternutationis, de fluxu sanguinis naris, de priuatione olfactus aut eius diminutione, de foetore, de apostematibus & pustulis & de rebus extraneis q̄ intrant in nasum.

De reumate. Cap. II.

Reuma est fluxus humoris cōgregatus in ventriculis cerebri p̄ foramen q̄ est in ossenasi q̄ similit mortario ad nares ppter q̄ sit liberatio egria multis antiquis passionibus. Cause vero cōgregationis eius ibi sunt quatuor primitiue. scilicet caliditas frigiditas. Apostema factū in anteriori parte capitis & debilitas capitis. Caliditas aut in duo diuiditur. scilicet intrinseca & extrinseca. Intrinseca est a caliditate ipsius cerebri que postea attrahit sibi humiditates corporis & q̄n multiplicante fluunt p nares. Frigiditas aut diuiditur in duo, q̄a aut erit intrinseca aut extrinseca. Intrinseca est q̄n coadunat & cōstringit cerebrū donec fluunt p nares humiditates. Extrinseca vero fit vel a calido vel a frigore a calore sicut a calore solis vel aere aultri, aut a calore ignis, aut ex fusione aq̄ calide sup caput, aut ex calido emplastro vel ex cooptione capitis cū multis pannis. Hec quidē causae attrahunt hūiditates ad ipsum sicut ventosa attrahit sanguinē, & q̄n implent ventriculi cerebri hūiditatibus congelatis fluunt p nares digestae vel indigestae. A frigore vero sicut ab aere septentrionali, aut effusione aque frigide sup caput & appositione emplastri frigidi potentia ppter que reuertunt humiditates retrorsum ad cerebrū & fluunt inde, aut ex apostemate in anteriori parte capitis factio sicut algadri & similia ppter que corrupta est complexio eius & sua virtus debilitata vnde fluunt humiditates cottidie. Signa caliditatis intrinsece vel extrinsece rubedo faciei calor narium cum pruritu asperitas gutturis & narium sitis & febris, & quod fluit ex eo est calidum &

Cupar iudaico. i. bitumen iudaicu

Alsecas

Reuma

Cause reumatis

Algadri

fig. calid.

fig. frigiditatis

fig. ex apate

fig. ex capitis debilitate

fig. inchoationis

Cura ex caliditate

Alagaz

fig. calid.

subtile & possibile est illud declinare ad citrinitatem & delectatio infirmi in rebus frigidis & eius molestia in calidis, & si concordat huicetas & complexio erunt hec signa fortiora. Signa ex frigiditate intrinseca vel extrinseca extensio frontis, grauitas anterioris partis capitis, oppilatio foraminis colatorij ita vt non possit olfactu aliquid & sentit frigiditatem in naso cum fluxu frigide humiditatis & offendit a frigidis & iuuat a calidis cū ea odorat, aut supponunt capiti & redudat eius sermo p nares & fluit in flegma humidū crudū & q̄n cōcordat huicetas & complexio infirmi erunt hec signa fortiora. Signa ex apostemate fluxus diuersorum humorum a naribus & plurime accidunt pueris post pustulas algadri aut ex alio apostemate. Signa ex debilitate capitis q̄a frequenter & omni tpe molestat & ex leui causa venti aut frigoris & sui iuuamen cū medicina est modicū & eius curatio est difficilis & p̄cipue q̄n est habitatio eius in loco vbi montes parte orientalem occupant. Signa eius inchoationis q̄ est q̄a aut illud fluit a naribus est subtile aquosum valde, aut calidum mordacitū hoc est principiu egritudinis. Si vero illud q̄ fluit est digestū declinās ad spissitudinē & modice caliditatis, tunc egritudo est in augmento q̄n aut pueniunt hūiores ad finem digestionis & febris cessauerit & accidētia fuerint alleuiata tunc est in declinatione. Curatio eius cum fuerit ex caliditate dum est in principio q̄ relinquit cibatio serotina & diurna minuat & minores somnus & caueat a vino & addat in ieiuniū & ingrediat balneū ieiuno stomacho & sudet in ipso sed non effundat aqua sup caput neq̄ calidā neq̄ frigidā & consideret si est plenitudo in corpe flebotome cessalica vel apponant ventose sup timpa. Et si natura est constipata laxet cū decoctione alagaz violarū sebesten & similibus, & sumat mane & sero de sirupo papaueris & gargarizet cum ipso & inclinet caput & facie sup vaporē aq̄ in qua cocta sint fursur ordeī & camomilla, aut ordeum excorticatū & violē & emplastret caput cū hijs q̄ ipsum cōfortēt vt aceto aq̄ ros. sandal. camph. & similibus, & recipiat odorē frigidarū herbarū & odoriferarū & rosarū mirrē & salicis & cōtinuo extrahat humiditates & de suis naribus vt non fluant ad pectus & pulmonē & ad alia membra debilia & sit semper eius dormitio sup latera sua & non super eius posteriora, & sit cibus eius amidū & pulmentum de farina ordeī & de fabis excorticatis & lactū zuccaro, & si non habuerit febrē comedat de cibis & oleribus frigidis. Postea vero leniatur eius natura cū sirupo viol. zuccario &

succo granatorū dulciū & similibus. Et q̄n apparebit aliquid digestionis fiat fumigiū dulce sicut cū folijs rosarū zuccaro tabarzet & sandalis citrinis cōiunctum vel diuisum & nullatenus fiat hoc in principio egritudinis & accipiat lapides & calefiat in igne & instillet sup ipsum acetum & recipiat infirmus odorē vaporis ascendentis, & si hoc non sufficit accipiat aliq̄s de alijs vaporibus q̄ sunt scripti in suis locis. Quando vero fuerit ex frigore & apud principiu relinquitur cena & maceret corpus cū labore et exercitio & abstinentia cibi & potus & vigilijs longis, & abstineat a vino penitus, & parcat potū aque & sudet in balneo ieiuno stomacho sine aque effusione calide vel frigide sup caput, & sufficit ei hoc regimen in pluribus hūidi. Si vero necessitas ad aliud nos cogerit laxet corpus cū pillulis de aloē vel pillulis cochij cū liquiri. & gumi dragagani, aut calefiat algares aut aldecam q̄ est miliū & capiti supponat, hoc em accelerat digestionem & inclinet faciem sup vaporē aque ros. in qua cocta sint anetū mentaltrū & camomilla, & hoc totū post corporis euacuationē, & sit eius dieta pisanū de fursuribus cū oleo amigdalino & pulli colubini parui & sirupus de melle & de violis zuccare. Quando vero sit a causa frigiditatis postq̄ apparerit digestio fiat gargarisimus cū aq̄ decoctionis caricarum mentaltri, ylopi & sinapis, & vngat caput cum oleo anetino camomillino, & si indiget fortiori hoc emplastret caput cū emplastro de sinapi & fumiget cū fumigio ligni aloes sandal. storacis ciperi olibani anisi castorei, & similibus, & affet nigella & liget in petia panni & recipiat odorē eius, & ingrediat balneū ieiuno stomacho & diu sudet in eo & sup effundatur aqua calida capiti & vtant cibus q̄ dicunt alchafa factis cū melle, & caueat ab oibus cibis salitis & acetosis, & si hec non sufficiunt accipiat gariof. cipi nucus musc. & mastice añ partes equales puluerizen & cōficiant cum oleo de ben & ponat sup medio capitis postq̄ loc⁹ abrasus fuerit & hoc fiat semel in septimana & fricetur caput cum panno aspero, & si hoc non sufficit fiat cauteriū in anteriori parte capitis. Quod aut sit a causa pustularū algadri aut eius simile non curatur nisi post longum tempus, & est necesse regere infirmū cum mundificatione capitis & corporis. scilicet cum yeris magnis & pillulis cochij. Postea vero studeat mundificare nasum quemadmodum diximus in apostematibus & instilletur naribus vinum in quo cocta sint folia mirrē & capita rosarum & instilletur in eis de succo citoniorū & administret de fumigijs sicis quae predicta sunt.

Cura ex frigiditate

Algaures Aldecam

Alchafa

Cura ex algadri

De sternutatione sequitur. Cap. III.

Sternuta
tionis cau
se due

Biblio

Cura ster
nutatiōisGaliam
Tranega
Marzag
i. maiora
na
Priuatō
nis sternu
tationis
causae sunt
due
fig. causae
opilationis
fig. siccit.Cura opi
lationis
Cura sic
citatisCā flux⁹
sanguis
narium

Sternutatio immoderata accidit duab⁹ de causis. Intrinseca vel extrinseca. Intrinseca fit duab⁹ de causis vel ex festinantia nature ad expellendū fumos malos in cerebro congregatos p⁹ q⁹ excludunt plures egritudines inceptae vel future generari, aut erit festinantia reumatis fluxus nature q⁹ mouet non in tempore oportuno sicut accidit in passione fluxus narium vel in apostemate pulmonis. Causa vero eius extrinseca est sine infirmitate sicut q⁹ adueniunt ei subito aliqua sibi contraria vt radius solis fumus puluis vel frigus vehemens, aut odor acutarū rerū vel aliud extraneū ingrediens nasi ventriculos aut ex forti sufflatione. Curatio immoderate sternutationis est q⁹ considerare si accidit habenti calidā complexionē & tunc vngat caput cū oleo ros. vel oleo violarū cū aq⁹ ros. & abluat caput cū aqua decoctionis camomille violarū & ordeī mundi rosarū & maluarum & similitū. Et odoret ros. mirtam camphoram & violas. Si vero accidit habenti frigidā complexionē q⁹ maxime accidit, vngat cū oleo de lilio, aut oleo de absinthio, aut oleo de nigella, vel oleo anetino, vel camomillino, & odorat species calidas sicut muscum galliā tranegani marzangus & similia.

De priuatione sternutationis. Cap. IIII.

Priuatō sternutationis accidit ex duab⁹ causis, aut em ex opilatione ventriculorū nasi, aut ex nimia siccitate cerebri ppter complexionē sicā absq⁹ humiditate sicut accidit in acutis egritudinibus. Signa causae opilationis sunt, illud q⁹ sentit patiens opilationē ventriculorum nasi, & eius sermo est repentinus & est ipsa nasus siccus patet humiditatis. Signa vero causae siccitatis cerebri q⁹ plurime hoc accidit in passionib⁹ calidi apostematis cerebri ppter defectū nature, vt non possit expellere fortē fumum & si priuat sternutatione sine egritudine ppter siccitatem naturā cerebri & raro hic sternutabit & si sternutat nō facit nisi vnā sternutationē. Curatio primi modi est tollere opilationē cū hijs que suo loco diximus. Curatio vero siccitatis est humectare caput cū oleis eq⁹ libus sicut oleo sirag & oleo amigd. dul. & violis & similibus & instillet de eis naribus & mulgeatur super caput lac frequenter & curet cū curatiōe apostematis cū cibis hūidis & siccis.

De fluxu sanguinis a naribus. Cap. V.

Fluxus sanguinis narium fit ex ap⁹ tione venarū tranquillarū aut venarū cerebri. Et causa huius est, aut intrinseca aut extrin-

seca. Intrinseca est duobus modis q⁹ aut p⁹ modum crisis quēadmodū accidit in febribus vt tibus & apostemate & reumatibus calidis, aut ex abundantia sanguinis in venis, aut ex debilitate contentiū virtutis, aut ex multis ventositatibus ppter quas inflantur venę & crepantur, aut ex collectione vel corrosione, aut ex vehementi calore in corpe causa cuius eius sanguis ebullit & ascēdit de eo fumus calidus ad caput & scindit tranquillās venas, & hic fluxus est possibilis curationis, aut crepant venę quę sunt sub cerebro ex qbus fluit sanguis, & hoc qdē nullo modo curatur. Causa vero extrinseca est aut ex percussione capitis aut nasi aut ex saltu aut ex nimio frigore, aut ex olfactione speciei calide sicut euforbio & similitū, aut ex intensis vociferationibus & rixis. Vnde calefacto sanguine qui est in venis crepant & exit sanguis. Signa eius q⁹ exit p⁹ viā crisis q⁹ sup⁹uenit post febres acutas quę non oportet decidi nisi excederet & virtutē p⁹straret. Signa eius ex plenitudine venarū sunt multitudo sanguinis fortis dolor & manifestatio plenitudinis & rubedo faciei & oculorū & maxime hijs q⁹ cōtinuo vtiuntur potu vini & comestione carniū & raro m⁹nuunt de sanguine. Quando vero procedit ex apertione venarū quę sunt sub craneo signū eius est qm̄ exit subito & incessanter & nō valet ei medicamen. Si vero procedit ex vena tranquilla exibat sanguis vna hora & alia q⁹scit & hoc cito decidit cū medicamine. Signū ex acumine sanguinis in corpe est q⁹ sanguis q⁹ fluit est modicus & subtilis valde. Signa ex causa extrinseca sunt ex hijs que ipse infirmus refert vel que sensui patet vt percussio collectio & casus. Curatio eius est q⁹ p⁹ viā crisis est q⁹ p⁹mittatur & nullo modo decidat nisi sup⁹abundaret & virtus corrueret, tunc ei debet apponi ventose sup⁹ ventrē vt attrahāt forti attractione absq⁹ scarificatione in latere dextro, si sanguis fluit a dextro & similiter eōuerfo. Et si hoc non sufficit apponant ventose cū scarificatione sup⁹ crura & educat de sanguine scdm virtutē infirmi & fricent pedes & crura forti fricatione. Qm̄ aut p⁹celserit ex plenitudine venarū fiat flebotomia ex eadē parte vnde p⁹cedit, si non inest aliqd phibens & apponant ventose sub ypocondrijs ex pte vnde sanguis p⁹cedit, & si non deciderit cū hoc ligent extremitates. s. manus & pedes & bibat continuo aquā in frigidatā niue & aquā caiei acetosam & frigidā, & effundat aquā frigidā sup⁹ caput & distillet naribus parū de camphora trita cū succo portulacę vel aqua ros. v⁹ infundant in eis galle & puluis molendini aloes olibanū sanguis dracōis & alumē cōiūctum

fig. flux⁹
sanguinis
cretici
fig. ex ve
narū ple
nitudinefig. ex ve
nis sub cra
neofig. ex acu
mine san
guinis
fig. extrin
secę causę
Cura fluxus
xcreticiCura ex
venarū ple
nitudineCura ex
venarū a
p⁹ tione
sub cra
neoZimach
i. es viri
de
CratisAlhacza
ram
Alhadas
Alharris
Alhada
rugAltratie
Glanat
Aluerag
i. sanguis
draconis
Bacla
AlhanicaCura ex
sanguis
acumineOdorat⁹
priuatō
duob⁹ fit
modis

aut diuissim vel inuoluant liciniū cū albumine oui & apponat i eo de puluere predictarū speclerū & imponat naribus & bibat aquā ordeī & muscilaginē psilij & succū coriandri humididi & omne q⁹ habet coagulare sanguinē & cōfert etiā balneatio in aqua frigida. Quando vero fuerit ex ap⁹ tione venarū q⁹ sunt sub craneo licet nō valeat ibi medicina nisi mirō modo est nihilominus necesse ligare coxas & brachia & testiculos forti ligatione & apponere ventosas sub ypocondrijs sine scarificatione & insufflet naribus acetū cū zimach & accipiat de limatijs & puluere cratis & gallis sanguine dracōis calce vitreolo cortice granati acetosi tritis & infundantur liciniū in aqua ros. Deinde coopiat de puluere predictorū et imponat naribus qm̄ est exp⁹ū & si cū hoc non decidit fluxus flebotomiet vena cefalica ex eadē pte vnde sanguis fluit & comedat infirmus omne q⁹ habet coagulare sanguinē vt succū granatorū & ditioniorū lac acetosum aquā coriandri aquā solatri & aquā sumac & alhaczarām & alhadas & alharris & portulacām & non in frigidatē exteriora corpi quousq⁹ flebotomet & instillet narib⁹ aqua alhadarug cū camphora aut succus citroli ameiū aut succus coriandri humididi, vel accipiat alumen iamenū & terat cū camphora & insufflet naribus vel abluat frons cū bolo armeno & succo altratie, aut accipiat op⁹ū & camphora & distillet cū aceto & modico farine lentū & glanāt et abluat frons cū sandalis ros. & farina lentū ramie aluerag alas disteperatis cū succo portulacę, aut cū aqua ros. vel aceto forti, vel accipiat balda alhanica trita cū forti aceto & emplastre cū eo caput & oportet aegru iacere sup⁹ine cū eleuato capite aliquantulū Stercus aut asini calidū si dissoluit cū aceto & r⁹ cipiat odorē eius decidit fluxum sanguinis. Cerebrū vero gallinē si bibit cū vino sistit sanguinē fluentē de p⁹niculo cerebri. Si vero est ex acumine sanguinis corpi fiat flebotomia & laxet colera rubea & regat cibis frigidis & stipticis. Et fiant ea que diximus, curatio aut aliorū modorū est sicut curatio rerū eorū q⁹ diximus.

De priuatione sensus odoratus seq⁹. Ca. VI.

Priuatō sensus odoratus, aut eius diminutio fit duobus modis q⁹ aut erit a natura vt a die sūgnationis, aut accidenta liter. & tunc fit, aut ex causa intrinseca aut extrinseca. Intrinseca est multis modis, q⁹ aut ex malicia complexionis in ventriculis cerebri dominante in qbus consistit olfactus, aut ex altero iij. humorū aut ex opilatione in illis facta quē

admodū accidit in egritudinibus palis totius corpi & medic parū corpi, & fit hoc vel ex humore grosso, vel ex ventositate grossa, vel ex oppilatione ollis q⁹ dicit almasali, in q sunt multa foramina ad modū cerebri & est in extremitate nasi aut erit oppilatio in ventriculis ipsius nasi. Et causat etiā aut ex duro apostemate q⁹ dicit alnazar, aut ex apostemate q⁹ dicit al farran, aut ex apostemate q⁹ dicit multipes & si milibus. Extrinseca fit tribus de causis aut ex insufflatione frigida quę dicit aliahod, ita q⁹ ex nimia in frigidatōe amittit sensum olfactus, aut ex fractura facta in craneo, vnde coartat loc⁹ cerebri & imprimi lesio sensui olfactus, vel ex concussione accidente ipsa naso vnde corrūpit sensus olfactus. Signa ex causa naturali q⁹ ei⁹ oculi sunt caliginosi & q⁹ nunq⁹ aliqd pcepit odoris & hoc genus pellimū oim est & nō susceptibile curationis. Aliq sunt q⁹ p⁹cipiūt olfactum quarundā rerū & quarundā nō, aliq vero p⁹cipiunt odores foetidos non aut aromaticos, aliq vero eōuerfo. Signa ex humore calido in ventricul⁹ cerebri dominante fortis calor in anterioribus capitis & iuuatio egrī cū rebus frigidis, & possibile est hoc esse cū febre & q⁹ cōcordant huic etas & complexio & tepus erit hoc magis potens. Signa ex humore frigido grauitas in anteriori pte capitis & sensus frigidus in ipsa & lesio eius cū rebus frigidis & delectatio eius in calidis & q⁹ concordat hijs cōditiones predictę erunt signa fortiora. Signa ex humore grosso vel ventositate grossa sunt inflatio narium & exitus spiritus ab eis cū difficultate & labore & sentit grauitatē in anteriori pte capitis quasi esset plena humiditatib⁹ & sermo patiens est similis eius naturali sermōni. Signa ex opilatione facta in osse simili cerebro sunt q⁹ non exeunt liquores & eius sermo fit a naso et liquores & grossities patentes ad sensum, & possibile est q⁹ q⁹ diligenter aspiciat cū visu res perit intus apostema, aut si cū tactu stili vel alii cuius alterius rei circūquerit. Signa ex causa extrinseca si fuerit ex insufflatione valde frigida sunt ex hijs que patiens refert cum frigiditate & motus grauitate q⁹ sentit & somnus & dormitio. Signa ex fractura cranei sunt ea q⁹ ad sensum vident, si vulnus fuerit recens & q⁹ intus dicit infirmū fortis febris & possibile est sup⁹uenire sibi ex hoc p⁹mixonē ratiōis. Sed q⁹ vulnus antiquū est nihil horū sentit. Signa ex concussione aut vulneris nasi sunt que sensui patet & occultate vident. Curatio priuationis sensus olfactus q⁹ fuerit ex humore calido est cū flebotomia venę cefalice si nihil est phibēs, & laxet cū decoctione mirabolanorū & cassię. si colera

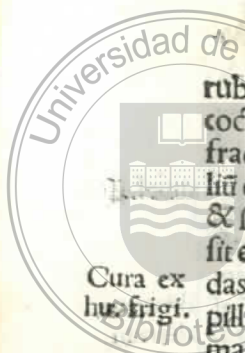
almasali

alnazar

alfarran

Sig. ex cā
naturaliSig. ex hu
more cal.fig. ex hu
morifig. ex hu
mori
grosso
vel vtero
grossofig. ex op
ilatione i
osse cere
brifig. ex cā
extrinsecafig. ex fra
ctura cra
neifig. ex cō
cussione.
Cura pri
uationis
sensus ol
fact⁹ ex
humore ca.

rubra supabundat & abluat caput cū aqua de coctionis camomille violarū ordeī mundati & fracti & seminis lactuce & portulacē & similibus et inclinet caput sup vaporē predictę aque & sup vaporē fortis acetī vna vice post aliā & sit eius dieta declinans ad res frigidas & humidas. Si vero fuerit ex humore frigido laxet cū pillulis cochij & stomaticis, aut cū aliq̄ yerarū magnarū & faciat gargarismū cū hijs que attrahunt flegma a capite sicut secaniabin cū yso pomentalstro & similibus, & abluat caput cū aq̄ decoctionis camomille mentalstri aneti centaurē ree maioranē sisimbrij rutę & similiū cōsumētū & separatū, & emplastre caput cū hijs quę ipsum calefaciunt sicut cū sale & milio calidis & inclinet caput eius sup fumū predictarū herbarū et administrent fumigia calida sicut cū artanitha condiso sale armenico pipe & similibus, & si hoc non sufficit fiat cauteriū sup vertice & angulis eius. Si vero fuerit ex opilatione ppter hūorē grossū & ventositatē grossam administret forte laxatiū & mūdificet caput cū hijs que diximus & curet curatione alsechte & alpelag, & valet ad hoc cauteriū in anteriori pte capitis iuuamēto vltimo. Si vero fuerit ex opilatione facta in foraminibus ossis similis cerebri mūdificet caput cū hijs que dixim⁹ & insuffletur naribus de nigella trita & mixta cū oleo cōmuni postq̄ impleuerit patiens os suū aqua & attrahat anhelitū ad cerebrū donec p̄cipiat medicinā, & si sentit vstionē odoret oleū roselleborū colloquidā & oleū formicarum p se vel simul. Si vero opilatio est in ventriculis ipsius nasi curet cū curatione apostematū vt subsequenter dicemus. Si vero fuerit ex insufflatione valde frigida insufflet naribus de castoreo aut de musco, aut ruta vel nigella, aut de oleo raziti, aut oleo amigd. aut oleo de ben humido de quocūq̄ ipso inuenerit & fumigetur cū ligno aloes costo & similibus. Si vero fuerit ex fractura ossis cranei aut ex cōcussioe nasi accipiat eorū curatione ex chirurgia si vulnus fuerit recens. Si vero inueteratū fuerit mūdificetur caput cū laxatiuo ab humoribus ibi cōgregatis & fiat flebotomia & cetera fumigia & si quælibet alia que diximus.

De foetore nasi sequitur. Cap. VII.

Foetor nasi fit multis de causis aut em ex apostematib⁹ que dicunt al harnab aut ex inueteratis pustulis & putrefactis in ventriculis nasi existentibus, aut ex vapore mali & acuti fumī a cerebro descendenti, aut ex suis ventriculis anterioribus, aut ex flegmate salso & foetido in huiusmodi locis existenti. Signū ex apostematibus & pustulis q̄ sensu percipit

& eius curatio est cū hijs que dicemus. Signū ex foetore fumī acuti est q̄a sentit acumen & amaricationē & vstionē. Signū ex fumo flegmatis putridi remissio acuminis & vstionis & fluxus liquoris grossi & viscosi de naribus & q̄n concordat ad hęc cōplexio etas & tempus erit illud fortius. Curatio foetoris calidi est flebotomia venę cefalice, si non fuerit aliqd phibens & mūdificare caput cū yera pigra & insufflet naribus oleū rosarū & viol. & effundatur sup caput aqua decoctionis rosarū & foliorū mirtę & florū viol. & olei mundi corticū papaueris & seminis malue, & q̄n est ex flegmate mūdificet caput cū aliq̄ yerarū magnarū, aut cū pillulis cochij & similibus & insufflet naribus succus mēstari fluuiialis aut succus rutę vel oleū de nigella & similia.

De apostematibus nasi. Cap. VIII.

Apostematū nasi alia sunt que dicunt alnoacir alia multipedia alia alfarchari. i. cancer, alia vero sunt turpes pustule. Signa apostematū alnaci grossities nasi & caro male forme opilans nasi ventriculos & implens eos. Signa multipedium sunt, quia est ibi caro similis vermibus dictis alhacraban multos pedes habentibus fusci coloris & mali & difficilis curationis. Signa canceri sunt, nigredo coloris cū tumore & duritie & lento dolore. Curatio apatū alnaci, est q̄ intromittat naso licinū intinctū cū vngento agyptiaco & vngento viridi donec cesset postea cū vngento alciath aliquibus diebus. Postea v̄o accipiat arūdo de plūbo & imponat naso vt nō iterū redeat alnaci. Curatio aut apostematis multipediū & canceri est scdm q̄ scriptū est in chirurgia. Pustularū vero diuersarū. i. turpiū curant cū albaceroti & vngento albo donec sanentur.

De hijs quę cadunt in nasum. Cap. IX.

Quę cadūt in nasum extranea sunt aut substantia sicca vt lapis, aut aliqd reip̄s in se humiditate sicut generagranorum siccorū vt cicerū pisorū & similiū aut aliqua humida vt v̄uē fabę humidę & cicera humida & similia. Quod aut cadit in ipsum de genere lapidis educi debet cū instrumento noto & descripto in chirurgia. Alia v̄o preter horū genus educunt cū sternutatorijs. i. quod daudat patiens fortiter os suū in hora sternutationis postq̄ adiunxerit in ipsum aliqd de oleo alfirag, aut violato vel amigdal. Et si p hoc non educit, educat cum instrumento ferreo in suo loco descripto.

Sig. ex foetore fumī acuti
Sig. ex fumo flegmatis putridi
Cura foetoris ex caliditate.

Apatū nasi nō alnaci
Sig. apatū alnaci
Sig. multipedium
Alhacraban
Sig. canceri
Cura apatū alnaci
Cura apatū multipediū & canceri & pustularum

Cura eorū q̄ in nasum ceciderunt.

TRACTATVS TERTIVS QVI EST de egritudinibus auris continet in se decem capitula. De enumeratione egritudinū aurium. Cap. I.

Alcaras
Alcaniū

Aegritudines auris sunt grauitas auditus que dicit alcaras & eius cause do lor tinnitus qui dicit alcaniū exit⁹ san guinis exitus saniei & cause ipsorū apostematū, & species ipsorū concussio & fractura lapilli & grana sicca & aqua aures ingredientis, vulnus p acū vel lignū animalia reptilia que ab extra intrans vermes ibi generati. Et alia nocumēta ex malis medicinis sunt sicut ex odore. i. vapore sulphuris arsenici qui aures offendunt.

De grauitate auditus. Cap. II.

Auditus
grauitas
et ei⁹ modi

Grauitas auditus que dicit alcaras est q̄ non audit subtilē vocē sed audit fortē & cū diu pseuerauerit prouenit in surditie q̄ est incurabilis q̄ sit a natura vt a principio sue generationis & dicit naturalis sit aut talis grauitas aut naturalis vt diximus aut accidentalis. Accidentalē aut sit duabus de causis intrinseca & extrinseca. Intrinseca est ex sex causis. Aut enim ex malicia cōplexionis in auditus instrumentis dominante aut opilatione ex aliquo apostemate generato in quarto pari neruorum cerebri in quo cōsistit auditus, aut causatur vel resultat post processum calidi apostematis bisen aut ex carne addita & generata in aurium ventriculis propter percussione aut vulnus quā natura expellit & oppilat auditū, aut ex sorditie in ipsis congregata & oppilante aut ex sanguine ab auribus exeunte. Quod vero sit a malicia cōplexionis instrumentorū auditus fit ex eo quod elauatur de stomaco & erit humor ille calidus aut frigidus aut grossa ventositas. Quę vero sit a causa oppilationis neruorum & apostematū fit causa vltimę siccitatis ipsis neruis contingentibus propter quā detinetur transitus spiritus aut ex humore viscoso. Quę vero sit ex apostemate neruorum aut ex additione carnis in ventriculis aurium erit duabus de causis, quia aut erit apostema calidum aut frigidum. Extrinseca est multiplex quia aut accidit auribus vehemens frigus aut vehemens ventus, aut fortis siccitas, vel ex eis quę ingrediunt in eam tempore balnei aut ex natatu in aqua, aut ex reptilibus vel lapillis vel granis eas ingredientibus aut punctione acus vel ligni faciente collectionē in loco qui dicitur alfamach vnde corrumpitur complexio sua aut ex percussioe vel incisione facta in neruo

alfamach

in quo est sensus auditus, aut ex vulnere vel casu cerebro adueniente vnde corrumpitur auditus aut ex mala medicina calida vel frigida potentia incidente in aurem sicut est argentum vitum opium & similia, aut ex cortice arundinis vel eius semine que sua proprietate aures offendent, aut ex vaporibus rerum sublimatarū sicut argenti viui & sulphuris arsenici & similia, um que cōplexionē aurium corrumpunt, aut ex forti sonitu tonitruū velex strepitu magne ruine aut forti voce subitaneę. Signū surditatis naturalis vel accidentalis perfecte est q̄ non audit patiens fortem vocem nec debile & quādo inueteratur nunq̄ sanatur. Signum ex humore calido in organis auditus dominante vel ad aures ex stomaco elauato est ex eo q̄ alleueria tur passio in hora saturitatis & agrauatur in hora famis & quia accidit post calidam egritudinem vel ei qui vsus est calidis cibarijs & medicinis. Signum ex humore frigido est ex eo q̄ aggrauatur passio in hora saturitatis & in hora famis & quia accidit post frigidam egritudinem & post humorē crudū aut cibos grossos & frigidos & quando concordant ad hęc predictę conditiones erit illud fortius. Signū ex ventositate grossa est ex eo q̄ sentit leuitatē vel vacuitatem capitis cum sonitu & extensione & quia accidit post humorē crudū & multum potum vini & vsum ciborū generantiū ventositates & fumos ascendentes ad cerebrū sicut fabarum lentū alleorū ceparū, & quia incitatur apud cibi repletionē. Differentia que est inter illam que fit in neruo in quo consistit sensus auditus & illam que fit in aure est quoniam si non videtur in ea apostema vel vulnus vel pustula vel mala oppilatio egritudo est in neruo & accidit hijs obliuio & quasi permixtio rationis & eius sermo est difficultas audibilis. Qñ vero egritudo est ex apostemate nerui accidit patenti fortis rigor q̄ dicit alcazarira febris et molestia. Quando vero fuerit oppilatio nerui ex siccitate erit grauitas auditus apud horā famis & horam saturitatis equalis & non potest curari. Quando vero fuerit ex abundantia humiditatis possibile est ipsam alleuari in aliquibus temporibus vt in tempore euacuationis parum sed redit postmodū & hęc non potest sanari. Signū ex apostemate est quia paulatim alleuiatur in processu multi temporis, & si permanserit in suo statu nunq̄ sanabitur. Signum eius a carne & molestia sunt in parte frontis in qua est apostema, sed si apostema est frigidū sentiet grauitatem & dolorem modicum. Signum ex sorditie in foramine auris existēte est qm si stabit aduersus solem apparebit sordities

Sig. surditatis naturalis vel accidentalis perfecte
Sig. ex caliditate

Sig. ex frigore

Sig. ex ventositate grossa

Differentie surditatis proueniens ex neruo & illa q̄ fit in auro

Alcazarira febris & molestia

Sig. ex apostemate
Sig. ex carne

Sig. ex sorditie

Sig. ex sanguine & poterit auferri. Signum ex sanguine defluente ad aurem & eam oppellente est quia patet ad oculum quando impletur. Signum ex ventositate aut frigidityte aut siccitate auri ab extra contingente est quoniam accidit post viaticum itineris & post moram contracta in locis fortis frigoris & caloris & ventorum fortium. Signum ex hijs que ingrediuntur aurem ut aduenit post ingressum balnei & natatu in aqua & quia sentit aquam ascendente & descendente. Signum eius ex reptilibus sibi ingredientibus est, quia sentit motum illorum animalium quandoque & quandoque quiescit & sentit strepitum & molestiam & grauitatem & aliquando sedatur. Signum ex lapillis vel alterius rei extraneae aurem ingredientis est ex eo quod patiens recitat, Signum ex percussione & concussione nervi vel cerebri est ex hijs que patiens recitat & ad sensum videtur & hoc genus non suscipit curationem & maxime quando inueterata est & egritudo perfecta fuerit in nervo. Signum ex aliqua mala specie aurem ingredientem est ex eo quod patiens refert & si signa caliditatis sentiunt & dolor est ex calida specie & econuerso. Signum ex fumis arsenici sulphuris & argenti viui & similibus est quia facies infirmi fit crocea & augmentatur grauitas auditus in processu dierum & possibile est hoc fieri post multos annos sicut vidimus. Signum eius ex sonis fortibus sicut tonitruis & similibus est quoniam accidit subito post ipsos. Curatio eius ex humore calido si naturalis est vel inueterata non suscipit curationem ut diximus. Quae autem fit cum humore calido curatur cum flebotomia cefalica & cum laxatione naturae ab humoribus, & cum aliquo laxatiuorum almacbuac que propria ad hoc possea abluatur caput cum aqua decoctionis violae, camomille maluae seminis lini & similibus & inclinet aures super vaporem ipsorum in quibus apponatur de oleis sicut de oleo violae, aut ro. & similibus & instilletur auribus de oleo ro. & aceto equaliter mixtis & coctis vsque ad acetum consumptionem, & tunc instilletur auribus de ipso dum est calidum & confert ei balneum per viam humectationis. Curatio autem eius quae fit ex humore frigido est quod laxetur cum pillulis cochis conferentibus ad hoc & faciat gargarismum cum hijs quae attrahunt flegma & administretur sternutatorium cum calidis medicinis sicut iam diximus, & regatur exsiccativo regimine labore, f. & exercitio & longa itineratione & ingrediatur balneum seu non stomacho & diu sudet in ipso & caueat ab omnibus quorum fumus eleuatur ad cerebrum ut capis alijs & multa inebrietate vini & alio-

rum inebriantium, & abluatur caput cum aqua decoctionis predictarum herbarum & emplastrum stentur aures cum camomilla aneto melliloto coctis in aqua, & inclinet aures super vapores ipsorum & instilletur auribus de oleo sambucio bono aromatizzato cum musco vel aliquo aliorum oleorum calido & ante hoc laxetur natura & sanabitur. Curatio vero eius quae fit ex grossis ventositatibus est cum euacuatione corporis cum hijs que iam dicta sunt & instilletur auribus oleum de ruta aut oleum aneti aut oleum castorei & subtilietur abus infirmi & abstineat a vino. Quae vero fit ex oppilatione nervorum quae non sanatur est considerandum si facta est a siccitate & tunc fiat regimen huius in cibo & medicina & linitione & ingressu balnei & effusione oleorum humidorum super caput frequenter sicut olei sisamini & olei amigd. & lilij & similibus. Quae vero fit ex oppilatione propter humiditatem curet cum hijs que contraria sunt predictis ex siccitate. Quae vero fit propter apostema calidum cerebri curetur laxatione cum pillulis & veris, si predictae conditiones consentiunt & instilletur auribus oleum amigd. & alisrag & emplastrum caput cum camomilla & violis decoctis & similibus. Quae vero fit ex causa frigoris vel fortis venti aurem ab extra percutiente curatur per effusionem oleorum calidorum super caput & introitum balnei & emplatratione capitis cum hijs quae ipsum calefaciunt. Quae vero fit a siccitate aeris extra vel a vaporibus arsenici vel sulphuris & aliarum calidarum specierum curatur cum instillatione auri de oleo sirag tepido quandoque de oleo violae aut oleo amigd. dul. Et nos quidem iam scripsimus de euaporationibus & medicinis in suo loco de curatione auris quod sufficiens est cum adiutorio dei.

De dolore auris. Cap. III.

Dolor auris fit a causa intrinseca aut extrinseca. Intrinseca est duplex, quia vel erit ex nervo veniente ad aurem vel ex causa ipsius cerebri & fit sex de causis. Aut enim ex plenitudine multitudinis sanguinis aut ex humore calido, aut ex humore frigido, aut ex ventositate grossa, aut ex pustula vel collectione in aure generata, aut ex defluxu sanguinis ad aurem qui a natura expellitur praeter collectionem & percussione unde oppilantur transitus auditus & resultat dolor, aut sicut contingit adolescentibus in ortu dentium. Differentia vero inter illum qui est ex dolore nervi & illum qui est ex dolore cerebri est, quoniam quando

Cura ex grossis ventositatibus

Cura ex humoribus oppilatione

Cura ex oppilatione propter humiditatem

Cura ex apostema calido cerebri

Cura ex causa frigoris vel ventis

Cura ex siccitate aeris aut malignis vaporibus

Doloris auris causae multiplices

differt dolor auris ex nervo a dolore ex

causatur ex dolore cerebri dolebit ei facies vel quoddam membrum. Quando vero causatur ex dolore nervi fit dolor in ipsa aure. Causa vero extrinseca fit decem modis, quia aut fit ex nimio calore, aut ex complexionem frigida oppellente auri, aut ex aqua calida in balneo, aut ex aqua frigida dum natat in ipsa, aut ex aliquibus reptilibus ipsam aurem ingredientibus, aut ex aliqua re alia sicut capillo & granis & seminibus aut ex punctione acus vel ligni facientium vulnus in loco qui dicitur alsomach, aut ex ingressu specierum calidarum ledentium sicut euforbij conditi & baccarum lauri & similibus, aut ex percussione vel concussione auri contingente. Signum plenitudinis sanguinis est rubedo faciei grauitas capitis & frontis cum inclinat se & vehementia percussione & si concordant ad hoc etas complexio & tempus erit tunc fortius. Signum humoris calidi est fortis calor & inflammatio auris & delectatio infirmi in frigore aeris & quando concordant ad hoc etas complexio & tempus erit illud fortius. Signum grossae ventositatis est attractio vel extensio & sonitus multus in auri cum leuitate capitis. Signum pustulae vel apostematis quod dicitur aldemal est fortis dolor qui dicitur almelac, & est fortissimus omnium dolorum auris & magis periculosus cum dolore totius frontis & capitis & febris. Signa oppilationis ex sanguine congregato in aure sunt grauitas auditus & leuitas doloris & quod statuas infirmum ad solem quousque cadat in eum visus oculi. Signa causae ortus dentium in pueris sunt ex eo quod ortus manifestatur & quod superuenit eis fluxus ventris. Signa vero frigoris vel caloris & vaporis offenduntur aurem ab extra sunt ex eis quae infirmus refert, & quia post itinerationem accidit. Signa ex aqua calida ingredientem aurem est quia ingressus fuit balneum & quia sentit aquam. Signum ex aqua frigida est quia natat in ipsa & sentit aquam cum mouetur caput. Signum animalium ingredientium aurem est quia quandoque mouentur & quandoque non & est cum sonitu & dolore cum mouetur illud animal. Signum ex causa eius quae ingreditur aurem ut lapilli, aut alicuius alterius rei extraneae est ex eo quod ad sensum & oculum apparet ex hijs que recitat infirmus. Signum causae alicuius calidae vel frigidae medicinae est ex eo quod infirmus refert se sentire calorem vel frigus & sentit frigus cum grauitate motus nec sentit dolorem. Signum ex percussione vel concussione est ex eo quod oculate apparet & sensu capitur. Curatio eius quando fuerit ex causa sanguinis est quod flebotometur vena cefalica & restringatur eius dieta & maxime a carnibus

Sig. ex sanguine

Sig. hu. calidi

Sig. grossae ventositatis, Sig. pustulae vel apostematis, Sig. aldemal, Sig. almelac, Sig. oppilationis ex sanguine in aure, Sig. ex ortu dentium

Sig. frigoris vel vaporis, Sig. ingressus aquae calidae, Sig. ingressus aquae frigidae, Sig. animalium ingredientium, Sig. ex lapillis vel alterius rei extraneae, Sig. calidae vel frigidae medicinae, Sig. ex percussione, Cura ex sanguine

& penitus abstineat a vino & instilletur auri oleum & laxetur corpus cum aqua fructuum. Quando vero fit ex humore calido, laxetur corpus cum hijs que laxant coleram rub. sicut sunt laxatiua quae dicuntur almatbuac & albaschag & instilletur auri albumen ouorum subtile cum lacte mulieris & pinguedine gallinae & ex hijs que conferunt dolori auris fortis est quod instilletur in ipsa de sanguine columbae calido cum iugulantur. Quando vero fit ex humore frigido laxetur corpus cum pillulis cochis & yera & subtilietur dieta & instilletur auri oleum de costo aut oleum spicae & de alijs oleis consimilibus & emplastrum auris cum fursure calido. Quando autem fit ex ventositate grossa fiat primo euacuatio & mundificet caput & instilletur auri oleum de ruta aut oleum de castorei. & eufor. & emplastrum auris cum mentastro aneto & camomilla coctis & calidis. Curatio vero eius in pueris est quod vngant dentes eorum cum butiro eorum ortus acceleretur & instilletur auri de pinguedine gallinae & lacte mulieris & sanguine columbae & similibus. Quando vero fit ex frigore vel calore vel vento ut dictum est infrigidetur calor & calefiat frigus cum emplastro vel linitione. Quando vero fit cum medicina calida vel frigida, curetur quilibet eorum cum suo contrario ut in precedentibus dictum est. Quando vero fuerit ex percussione vel concussione teratur & distemperetur olibanum cum lacte mulierum & auri instilletur.

Cura ex hu. cali.

Cura ex hu. fri.

Cura ex grossa ventositate

Cura ex ortu dentium in pueris

De sonitu & tonitruo aurium sequitur. Cap. III.

Sonitus & tonitru aurium qui dicitur aldati & althauin fit ex causa intrinseca & extrinseca, intrinseca fit octo de causis, quia aut ex grossa ventositate existente in capite a stomacho ascendente, aut ex humore grosso, aut ex fumo calido existente in capite & a stomacho & a corpore ascendente, aut ex debilitate auditus naturaliter vel accidentaliter, aut ex aliqua egritudine antiqua, aut ex egritudine accidentis ante crisis aduentum ex collectione putridi humoris vel sordiditiei vel sanguinis congelati, aut ex eo quod in tempore suae sanitatis fuerit in statu claritatis auditus & capitis leuitatis. Causa vero extrinseca est, aut ex plenitudine multo cibi & humoris grossi, aut ex inanitione laxatiui vel flebotomie, aut ex fluxu sanguinis vel fame abstinencia cibi aut ex multo potu vini aut ex multo vomitu aut ex multo natatu in aqua vel submersione in illa aut ex hijs que autem ingrediuntur vel animalibus eam ingredi-

Sonitus aurium ex multis causis

Sig. ex
verofita
grosia

Sig. ex
hu. frigi.

fig. ex fu.
calido

fig. ex de
bilitate
auditus

fig. ex ca
egritudis
fig. ex hu
more pu
trido

fig. ex ca
claritatis
sensus au
ditus

fig. exple
nitudine
fig. ex e
uacuatione

fig. ex m
ivini po
tatione

fig. ex m
ro vomit.

fig. ex ca
natationis
seu sub
mersiois

fig. ex ve
to

fig. ex in
gressu a
nimalis

fig. ex p
cussione
fig. ex me
dicina

fig. ex ma
lignis va
poribus
Cura ex
verofita
grosia

entibus aut ex flatu fortis venti vel forti calo
re tangit aurē aut ex percussione capitis vel co
cussione capitis accidenti aut ex aliqua medicina
cum qua medicata fuerit auris vel ex vaporib⁹
sulphuris & argenti vivi & arsenici & similiū.
Signum ex causa ventositatis grossę existentis
in capite est quia sonitus est continuus cū forti
vigilatione & leuitate capitis & extensione. Et
si fuerit a causa stomachi incitatur quandoq³
& quandoq³ quiescit. Signū vero eius quādo
fuerit ex humore frigidus est dolor capitis sine
febre & calore & quia non est continuus & for
tis vigilationis & incitatur apud saturationē
& quiescit apud famē. Signū ex fumo calido
continuatio doloris & caliditatis & siccitatis
corporis & quia sonitus augmentat ex modis
co labore & exercitio & coitu & incitat apud
famem & quiescit apud saturitatē. & quando
concordant ad hoc etas & complexio & tps
erit illud fortius. Signū ex causa debilitatis au
ditus quia eius auditus grauatur, nihil egritudinis
in auribus sentiente & quia non tolerant audi
re fortes vociferationes & incitat apud famē,
& quiescit apud saturitatē. Signū ex causa egrit
tudinis quia apud crism eius surgit molestia et
vigilię vehementes & postea recedūt apud cris
is consumationē. Signū ex humore putrido
vel sordicie vel sanguine est quia mundificatur
auris ab hmoi superfluitatibus & si cessauerit
sonitus scias causam eius esse humore si non
altera causa inest. Signū ex causa claritatis sen
sus auditus est quia augmentat apud vacuitate
rem & ieiunium & quando inueteratur nunquā
suscipit curationē. Signū ex causa plenitudinis
est quia quādo alleuitatur a cibo recedit illud ab
eo vel diminuit. Signū ex euacuatione est quia
quiescit apud saturitatē & quia restituitur vir
tus infirmi. Signum ex causa potus multi vini
est ex eo q³ permanet q³ diu sentitur in cerebro
de potentia vini. Signum ex causa multi vomit
us est quia recedit post duos vel tres dies. Si
gnum ex causa diuturni natatus & submer
sionis in aqua quia consurgit apud frigus &
sedatur apud calorem, & delectatur in rebus
calidis & euitat res frigidas. Signum ex flatu
venti & frigore est ex eo q³ infirmus refert &
quia insurgit post itinerationē vię. Signum ex
causa ingressus alicuius animalis est eius mot⁹
& molestia & agitatio infirmi. Signum ex con
cussione vel percussione est ex eo quod adocu
lum videtur & ad sensum patet. Signū ex cau
sa medicine calide aut frigide est ex eo quod in
firmus refert. Signū ex causa vaporis sulphu
ris est citrinitas faciei, & continuatio sonitus.
Curatio eius quando est ex ventositate grossa

est quod instilletur naribus oleū amigd. ama
raz aut oleum de castoreo & inclinet auris sup
vaporē aque decoctionis mentastri yfopima
ioranę abrotani & similiū, & laxetur natura cū
pillulis laxatiuis & subtiliet eius dieta & relin
quatur vinū & accipiat succus porrōr & p
miscet cū lacte mulieris & instilletur auri, aut
accipitur succus suf. & instillet auri tepidus,
vel instilletur eis baurac bullitū cum aceto vel
instilletur ei oleum cōmune in quo bullierit de
colloquintida, vel instilletur eis ciminū tritum
& distemperatum cum aceto & pinguedine
gallinarum aut anserum, vel instilletur eis suc
cus cucumerū amarorū tepidis, aut accipiat
cepe allia & pinguedo anatum equaliter & te
rantur omnia & depurantur & instilletur de
eo tepido aurib⁹ sepe & sanabitur. Curatio ve
ro eius qui est ex humore grosso est cum potu
yerę facit cum colloquintida, & ingrediatur
balneum ieiuno stomacho & instilletur auri de
oleis calidis sicut de oleo raphani radice et oleo
nigelle & similiibus. Quando aut fit ex fumo ca
lido curetur cum flebotomia si sanguis & co
lera rubea dominantur & instilletur auri illud
quod p̄diximus in dolore auris. Quando ve
ro fuerit ex debilitate auditus instilletur aurib⁹
modicū aceti in quo bullierit succus absinthij
& emplastrentur aures cum hoc. s. quod accipi
antur fursuris partes tres ros. partem vnam ab
sinthij partem. s. coquantur omnia & superpo
nantur auribus. Quando vero fuerit ex aliqua
egritudine p̄cedēte mundificetur caput si vir
tus ad hoc consenserit & instilletur auribus de
hijs que diximus in debilitate auditus. Quan
do autem fit ex humore crudo cum excessu ple
nitudinis fiat euacuatio cum pillulis Gal. sepe
& cum yeris colloquintidis & intret balneū ie
iuno stomacho & regatur regimine sicco cibi &
potus. Quando aut fit ex causa terminationis
egritudinis non eget curatione quia per se cura
tur. Quando autem accidit ex acuitate sensus
instilletur auri pondus duorū granorū ordeī de
opio mixto cum oleo ros. aut instillet ei de suc
co iusquiaml. & de succo mandragorę. Quan
do autem fit ex causa euacuationis sit totū stu
dium tuū confortare virtutē & rectificare cor
pus & instilletur auri oleū amigd. & de sirag.
aut pinguedo gallinę & anseris & similia. Quā
do vero fuerit ex causa potus vini ingrediatur
balneū & liniatur natura & caueat a vino quo
visq³ sanetur. Quando vero fit ex diuturna na
tatione & submersioe in aqua frigida & est in
ueteratus curet cū euacuatione & hijs que dixi
mus in causa humoris grossi. Quādo vero fit
ex flatu fortis venti frigidi aut calidi calefiat fri

Cura ex
hu. gros.

Cura ex
fu. calido

Cura ex
audit⁹ de
bilitate

Cura ex
egritudine
p̄cedēte

Cura ex
hu. crudo

Cura ex
crisi egrit
tudinis

Cura ex
sensu a
cuitate

Cura ex
euacuat
ione

Cura ex
potu vi.

Cura ex
natatione.

Cura ex
forti v̄e

cura ex
malignis
vaporib⁹

giditas & infrigidet caliditas quēa imodū dixi
mus. Quando aut fit ex vaporibus sulphuris
& arsenici ascendētib⁹ ad aurem instillet au
ri de pinguedine gallinę & anseris de medullis
crurium bouum & lacte mulierū. Et fiat empla
strum super caput de fursure mixto cum lacte
calefactis & ingrediatur balneū & custodiat ca
put a reumatibus. Reliqui vero modi curetur
cum hijs que in sequentibus dicemus.

De exitu sanguinis ab aure. Cap. V.

causę exi
tus sang.
ab aure

EXitus sanguinis ab aure fit, aut ex causa
intrinseca aut extrinseca. Intrinseca est aut
ex disruptione alicuius apostematis, aut
ex aliqua superfluitate capitis quam natura ex
pellit absq³ dolore sicut accidit de fluxu sangui
nis a naribus. Extrinseca vero fit aut ex percus
sione vel concussione aut ex punctura acus vel
ligni faciente vulnus in loco q³ dicit⁹ alsamac vn
de emanat sanguis. Signū ab expulsiōne natu
re quia est sine dolore & sine apostemate in au
re. Signū ex apostemate est vehementia doloris
auris cum febre & molestia. Signū ex percussio
ne vel punctura acus est quia patet ad sensum.
Curatio eius quando est ab expulsiōne nature
& congelatus est ibi sanguis q³ instilletur auri
de succo porri cum modico aceti & instilletur
ei acētū in quo bullitū fuerit baurac, hoc enim
dissoluit sanguinē cōgelatū & mundificat au
rem. Si vero exitus sanguinis superabundauerit
flebotometur cefalica eiusdē partis & instil
letur auri succus alhabic, aut succus dtoniorū
vel succus corticū granatorū recentiū, aut instil
letur ei acētū in quo bulliant gallę tritę. Quan
do aut accidit ex punctura acus vel ligni instil
letur eis oleū ros. aut sanguis columbarū & pin
guedo gallinę cū modico opij. Quando vero
accidit ex apostemate & vulnere & consimili
bus curetur cum hijs que dicturi sumus cum
auxilio dei.

De exitu saniei ab aure sequitur. Ca. VI.

causę exi
tus saniei
ab aure
aluaczor

fig. ex lō
gorēpore

fig. ex p
ximo
cura sani
antique

EXitus saniei ab aure, aut est ex longo tē
pore aut ex proximo & quando est lon
go tempore aut accidit pueris, aut viris.
Fit aut ex apostemate q³ dicit⁹ aluaczor q³ iā
maturatū est & apertū & ex eo procedit sanies
Signū ex longo tēpore est quia fit fluxus sanie
ei continuus sine dolore & quia sanies est ma
tura. Signū ex proximo est dolor auris, & q³
sanies quandoq³ miscet sanguini. Curatio sa
niei antique auriū puerorū est quod instilletur
ei modicū vini mixtū cū oleo ros. in quibus dis

soluatur parū de aloe, aut accipiat⁹ sief menuch
& croci equaliter & dissoluant in aceto & in
stilletur in auribus dum est calidū. Quādo aut
fit in auribus virore ex longo tempore euacue
tur corpus cū pillulis cochis aut yeris dyalogn
tidis. Postea vero instillet auribus aqua mellis
calida pluries, donec aures mundificent vel ac
cipiatur alumen iamenū & puluerizent totū &
tritet cū aceto & agitet cū eo fortiter donec fi
at humidū & intingat in eo liciniū aut lana &
exsiccet parū & auri imponat. Aliud fortius
ziniar. viij. corticis gris & almar añ. 3. i. succi
porri & mellis añ. 3. i. bulliat succus cū melle
donec inspissetur. Deinde terant species & in
tincto licinio in ipso melle aspergat sup ipsum
de puluere & auri imponat & hoc sepe fiat do
nec sanet. Vel R. anzarut aloes sanguis draco
nis mumie ziniar olibani añ totū terat & di
stemperet cū aceto & auri profundat vel intin
gatur in eo liciniū & auri imponat.

cura ariq
in viris

anzarut

De fluxu aque turbide ab aure. Ca. VII.

Fluxus aque turbide ab aure sine sanie,
aut erit subtilis, aut erit calida & acuta,
aut falsa aut frigida & grossa & viscosa
Signū subtilis est quia exit cū acumine ex mea
tibus auris & oppilant. Signum vero frigida
est econuerso. Curatio aque subtilis & calide
est cū hijs que euacuant coleram ru. postea di
stillet auri acētū in quo bulliant folia mirte &
folia plantaginis aut cortices granatorū aut ca
pita ros. aut Gallę. Modus medicaminis ad ex
sicandū. R. succi agrestis sicce & gallarū vstarę
añ terant & auri insufflent vel intingat licini
um in aceto & aspergat super illud de puluere
& immittat auri ex qua fluit liquor. Quando
vero aqua est frigida purget cum eo caput q³
euacuat flegma postea instillet auri aqua deco
ctionis absinthij, vel instillet ei modicū de be
tran aut instillet ei vinū decoctionis corticum
granatorū dulciū vel terat baccitura ferri cum
vino & auri instilletur.

Aq turbid
de fluxus
ab aure

fig. subti.
fig. frigi.
cura aq
subti. ca.

cura aq
frigide

Betran

De apostematibus auris sequit. Ca. VIII.

Apostemata aurium gñant vel in ner
uis vel in ventriculis vel cartillaginib⁹
aut extra in radicibus ipsarū sunt aut
aut ex caliditate aut ex frigiditate. Signa aposte
matū calidorū gñatorū in neruis dolor fortis &
intolerabilis intensus calor fortis febris rube
do faciei & grauitas frontis. Signū apostema
tum ventriculorū est lentus dolor & lenta fe
bris & modica. Signa vero frigidorū aposte
matum sunt contraria hijs que diximus in cali
dis quia dolor est lentus & febris & calor & ma
xime qñ etas & tps & cōplexio sunt frigida.

Modus
gnariorū
apartū in
aurib⁹

Sig. afa
ris calidi
in neruis

fig. afa
tis ventri
culorum

fig. frigi.
apatum

fig. apa. Signum apostematis cartilaginis aut radicis
auris extra est q. ad sensum videtur. Curatio ca-
lidorum est apud eos: principiu cum flebotom-
ia, si nihil erit prohibens deinde cum eua-
cuatione colere rub. & si dolor adhuc in suo
statu persistit flebotomee adhuc vena alteri-
us brachij, si virtus est firma deinde submerga-
tur pedes in aqua decoctionis camomille abro-
tani & aneti & similia sepe in die & fricetur
plante pedu cum sale & oleo oliuaru. Postea
instilletur auri pinguedo galline vel anseris vel
vulturis vel pinguedo pilcis fluuiialis recentis
qui dicitur alsalbah vel instilletur ei sanguis co-
lumbae calidus in hora vigilationis ipsoru &
instilletur ei albumen oui cum lacte mulierum
& si hoc non valet accipiatur poridus quatu-
or granor: ordeide opio & dissoluatur cum la-
cte mulieru & oleo amigdal. dul. & instilletur
auri vsq. ad locu q. dicit alsamach tunc em cessa-
bit dolor in mometo, & si dolor sedatus fuerit
& febris alleuiata est & cessauit paroxysmus a-
postematis, & emplastre auris cu farina ordeide
violis & camomilla & melliloto decoctis in
aqua & positis in petia panni lini & auri super-
ponatur, vel fiat hoc idem cu farina frumenti
& emplastre auris extra cu lana molli infusa
in vino & oleo. Quando vero fuerint aposte-
mata frigida administret in principio fortis e-
uacuatio pluries si non erit aliquid prohibens &
subtiliter dieta & collat vinu. Postea vero instil-
letur auri oleu amigd. vel pinguedo galline vel
anseris. Omnes namq. pinguedines auiu com-
muniter sedant dolore cuiuscunq. sit complexi-
onis. Quando vero dolor peruenerit ad statu
& videbitur in ipso aliquid quietis emplastre
auris cum fursure frumenti cui admixtu sit ali-
quid de mentastro vel yfopo vel absinthio vel
abrotano vel camomilla decocto: cum ipsis
fursuribus & hoc fiat in die pluries vel recipiat
fumu ascendente ex hijs & qn fuerint aper-
ta apostemata curent cum hijs que suo loco di-
cta sunt. Apostemata vero cartilaginis si fue-
rint in illis pustulis que dicuntur hascharifa cure-
tur cum appositione vngenti q. dicit cerotum
vel cum butiro donec cadant. Postea vero cure-
tur cum baccitura ferri trita cum aceto.

De apatibus radicis aurium. Ca. IX.

A Postemata vero radicis aurium generan-
tur qnq. per viam crisis, qnq. preter
viam crisis. Signu gnationis eor: p vi-
am crisis est q. a precedit ipsam egritudo. Sed
curatio vtriusq. est quod maturentur primo
cum vngento diaquilon aut vngento de frumē

to & similibus que diximus in suo loco donec
aperiantur apostemata & mundificantur post
modum vero curentur cum vngento alnadi,
aut aliquo alior: dictor: in suo loco. Quando
vero accidit in ipsis vulnus incisio vel cocussio
tunc erit illud aut recens aut antiquu, & aut
forte aut debile. Curatio fortis est cum flebo-
tomia vene cefalice eiusde partis. Postea vero
apponatur eis q. sedat acumen apostematis vel
accipiat alangebar, aut alcepal & dissoluatur in
aqua ros. aur in succo arnoglossę, aut in succo
semperuie & linat cum eo auri & qn exlica-
tatum fuerit innouet linitio donec sedet apo-
stema. Postea vero curent cu vngento vel acci-
piantur paru limatię & coburant & permi-
scentur cum maiorana quantitate qua tingan-
tur, deinde distemperent cum aqua vel aceto &
cum eis emplastre aures vel R. pulueris ol-
bani quartam parte & alcepal tres partes & te-
rantur cum aceto & emplastreantur cum eo au-
res. Si vero vulnus aut incisio cartilaginis fue-
rit ex longo tempore curetur cum vngento al-
nadi aut simili.

De hijs que accidunt in aure vel que ab
extra ingrediuntur. Cap. X.

A Cidunt aut in auribus vel ingrediunt
eas aliqua que non sunt de natura ipso-
rum vel q. generantur in eis vermes,
aut ab extra ingrediunt quedam animalia vt pu-
lices & similia, aut forte ingressa fuerint in eas
festuca vel lignu vel aliquod granor: comesti-
biliu aut aqua calida seu frigida. Signa genera-
tionis vermu sunt quia precedit hec collectio
& quia sentit fortem pruritu cum subtili do-
lore & possibile est cadere ab aure vermes, &
hoc pluries accidit pueris. Signa ingressus ali-
quorum animalium sunt quia sentit illud qua-
doq. mouens se quandoq. quiescens, & quia
hoc accidit in statu sanitatis preterqua accidat
auri collectio vel apostema. Signum ingressus
lapilli vel alicuius grani i aure est oppilatio au-
ditus & quia si exponitur auris ad solem pate-
bit visui. Signum ingressus aque in aurem est
quia accidit post balneum vel lotionē capitis et
quia sentit motum aque in hora reuolutionis
id est motionis capitis cum sonitu & sibilo.
Curatio vermium & aliorum animalium que
ingrediuntur aurem ab extra est quod instillet
auri aqua decoctionis abrotani vel succus eius
si inuenitur recens vel succus mentastri. aut suc-
cus foliorum persicorum recetium vel succus
lupinorum, & confert ad hoc iuuamentu bau-
racum aliquo predictor: succor: & intro-

Cura vul-
neris aut
cocussio-
fortis
alangebar
AlcepalOleum
ad cari-
Cura in-
gressus
festuce
AlnulCura in-
gressus
aqueSig. gna-
tionis vera
miu in
aure
fig. ingres-
sus alicuiusfig. lapil-
vel grani
ingrediē.fig. ingres-
sus aqueCura ver-
miu & a-
licuius aia-
lium

mittatur auri oleum de floribus persicor: aut
felle boum & scamonea trita cum aceto & ole-
um tritum cum vino aut aceto & aloes tritum
cum aceto & instilletur auri, & eorum que co-
muniter interficiunt omnia animalia ingredie-
ntia aurem est quod instilletur ei oleum napti
cum vel oleum ad cari quoniam experti iuu-
menti sunt. Curatio vero festuce aurem ingre-
dientis est quod accipiat de bombace canu-
benei qui dicitur alniul & infundatur in gumi
pini dissoluto. i. liquefacto, vel in visco facto
ex pice & gumi & suauiter intromittatur auri,
& attrahatur cum eo illud quod in aurem ce-
cidit, & si hoc non poterit insuffletur naribus
aliquid de sternutatorijs clausis ore & naso pa-
eritis, hoc enim educet quicquid est in auribus, &
si hoc non valet stude educere illud cum forfi-
culis tenuissimis. Modus aut curationis aque
ingredientis aurem est quod firmetur patiens
super vnum pedem eiusdem partis auri & in-
clinatis capite & corpore ad illam partem sal-
tet cum illo pede, & tunc egredietur aqua, vel
accipiat lapillus ad modum minimi digitor:
& calefiat ad ignem & intromittatur altera ei-
us extremitatum in aurem & percutiatur alte-
ra extremitas cum alio lapide & inclinet aliqua-
tulum caput ad illam partem, quia propter ca-
lorem lapilli adhaerebit aqua extremitati lapilli
vel fugetur ab aliquo homine cum arundine
concaua intromisso eius extremo in aurem &
tunc exibat aqua vi suctionis, aut accipiat
penna sicca, aut albarda & intromittat eius ex-
tremitas in aurem alteram vero extremitatem
igni conflaginet & hoc pluries donec aqua exe-
at. Simile potest fieri cum medulla sambuci &
instilletur auri parum de succo ceparum quo-
niam habet educere aquam, vel accipiatur lana
& infundatur in oleo oliuarum calido & cum
ea emplastreantur auris.

TRACTATVS QVARTVS DE AE-
gritudinibus oculor: diuiditur in quatuor
sectiones quar: prima sectio subdividi-
tur in capla. xxiij. De enumeratione
aegritudinū oculor: Cap. I.

A Egritudines oculor: sunt. xij. genera
s. egritudines palpebrar: q. sunt. xxi.
s. scabies grando duricies coniunctio in-
uersio que dicitur alsatra grauitas motus orde-
um pili additi depilatio pilor: palpebre & fa-
ciei caro rubea que dicitur aluardrug rubedo
que dicit alsalac pruritus apostemata dicta al-
denial apostema quod dicitur alsarnac aposte-
ma duru q. dicitur altucha inflatio apostema-

ta dura que dicuntur alachal & alczalha vul-
nus & nigredo.

De algarab. Cap. II.

A Lgarab est grossities ex superfluitate
sanguinea calida quam natura expellit
ad faciem & accidit hoc plurime post
passione que dicit alrand & pustulas & est. iij.
speciez. Signa prime speciei sunt grossities &
rubedo cu pauca humiditate absq. dolore &
absq. multa lacione. Signa secundae speciei
sunt rubedo cum maiori humiditate & do-
lore & grauitas in oculo. Signa tertiae sunt
grossities & rubedo & humiditas maior & do-
lor fortis & quando inuersatur palpebra simi-
latur sicut inuersę & propter hoc vocatur hec
species ficina. Signa qrtę sunt multitudo gros-
sities & rubedinis & duricie plusq. ceterar: spe-
cierum predictaru & magis diuturnę & diffi-
cilioris curatiois & vt plurimu incurabiles. Cu-
ratio prime speciei est cum flebotomia & ap-
positione ventosar: & accipiat pars vna croci
& quarta pars aluminis albi & terant cum aq.
& instilletur oculo & sanabit. Curatio vero se-
cundę est cu flebotomia & q. instillet de collirio
viridi & de collirio rubeo quousq. sanabi-
tur. Curatio aut tertię fit cu flebotomia vene
cefalice aut potu laxatiui pluries & q. curetur
cu aliquo collirio: fortis coadunatiois descri-
ptor: in suo loco & si hoc non sufficit fricetur
palpebra cu zuccaro aut cu folijs ficus aut cu
spuma maris & si non sufficit hoc scarificetur
ibi cu ferro queadmodu determinatu est suo lo-
co. Curatio vero quartę speciei & licet sit incur-
abilis flebotomee tn sepe & administret laxa-
tiuum & scarificatio cu ferro pluries & si hoc
non valet scias egritudinē esse.

De grandine. Cap. III.

G Rando est humiditas grossa congela-
ta in altera palpebra & est quedam spe-
cies que fit ex humore trudo & ex sum-
ptioe cibi ante somnu Signu eius est q. exit cru-
dus manifeste ad oculu. Curatio eius anteq. in-
duret q. emplastre sup ipsum de oppopona-
to dissoluto in aceto cu alchanā dissoluta cum
eo, aut aluase, aut granis pini & si per hoc non
euadit non potest euadere absq. incisione & e-
ducere ipsum sicut determinat suo loco.

De duritie. Cap. IIII.

D Vrities est quedam speciez garab sed
maior ea est, & gnat ex humore cru-
do. Signu eius est exitus absq. dolore.
Et curatio eius est quod incidatur & extrahat
sicut determinatur suo loco.

Algarab
quatuor
habet spe-
ciesSig. prię
speciei
Sig. scđę
spēi
Sig. tertę
specieiSig. quartę
spēiCuraprię
specieiCura se-
cundęCura ter-
tięCura quar-
tę spēiSig. grādis
Cura grā-
dimisSig. duri-
ciei
Cura duri-
ciei

De coniunctione. Cap. V.

Coniunctionis due sunt species quarum una est adhesio palpebre albedini oculi. Secunda est adhesio palpebre simul. Signum huius est quod ad sensum videtur in eo quod cessit vulnus aut pustula aut incisio manus. Et eius curatio est cum hijs que remolliunt & dissoluant sine mordicatione & cum muscillagine seminis lini aut seminis malue vel altee & sit sollicitudo sua fricare palpebras suis manibus omni die, & si hoc non sufficit non potest transire sine operatione manuali sicut diximus.

De inuersione palpebre sequitur. Ca. VI.

Inuersio palpebre vel eius conditio quod dicitur alsathra erit duobus modis, quia aut erit naturalis aut accidentalis. Naturalis est vel quod erit versata ita quod non aperiat oculum vel quod contrahatur & vocatur tunc oculus leporinus. Accidentalis est aut ex inspectione oculi ad rem non oportuna aut ex precedenti pustula vel apostemate vel carne generata in apostemate ita quod inuersione palpebre. Curatio eius quod est ex carne generata in apostemate est cum medicinis acutis ut cum ziniar, relique vero species non suscipiunt curationem nisi cum ferro ut suo loco describitur.

De grauitate motus palpebre. Ca. VII.

Rauitas motus palpebre quae dicitur alsatracha est una de speciebus musculi ut dicitur in suo loco.

De ordeo. Cap. VIII.

Ordeum est apostema durum generatum in extremitate oculi quod similitur ordeo in sui figura. Et signum eius est quod ad sensum videtur. Curatio vero ipsius est quod fricetur cum muscis abscessis capitibus & postea emplastre cum cera liquefacta cum oleo calido vel cum vngento mollificatio ut dyaglon & gummi pini donec maturet & aperiat ut educatur putredo que in ipso est. Et si hoc non sufficit aperiat illud & educat quod in ipso est & postmodum superponat ei de vngento donec sanetur.

De pilis additis sequitur. Cap. IX.

Additio pilorum fit duobus modis, aut enim oritur alius pilus sub pilo naturali & infert dolorem oculo aut inuersione pilus naturalis ad sui radicem & facit dolorem aut erit pilus paucus vel multus. Signum eius est quod ad sensum apparet. Curatio autem multi pilus est quod mundificetur caput cum pillulis cochis & yera & curet cum eo quod exsiccat humorem putridum ut cum colirio citrino & similibus & antequam dixerunt fricare locum post rasuram pilum cum sanguine ranę viridis que inuenitur inter cannas, vel cum sanguine quod inuenitur in auribus canium quod dicitur alhalatz & de hijs iam multa scripsimus in cirur

gia. Si vero pilus est vnus vel duo vel tres debent dimitti quousque elongentur & adhereant alteris cum visco vel mastice, aut euellat cum acu sicut dicitur in practica chirurgie.

De depilatione pilorum sequitur. Ca. X.

Depilatio pilorum duobus modis fit, vno modo ex grossicie palpebre ipsarum quod duricie & rubedine. Alter vero modus fit dupliciter quia aut erit de specie allopicię, aut ex humiditate putrida. Quando vero fit ex allopicia fit duobus modis, quia aut ex defectu humiditatis ex quo nutritur pilus, aut ex corruptione illius humiditatis & eius putredine. Quando vero fit ex humiditate putrida fit aut cum caliditate aut cum frigidityte. Signum caliditatis est quod locus est grossus & rubens cum dolore mordicationis. Signum frigiditytis est pallor loci, modica grossities & dolor quod sentitur cum rebus frigidis. Curatio eius si fuerit ex calore cum flebotomia venę cesalicy & appositione ventose in temporibus & in medio verticis & postea mundificetur corpus cum hijs que purgant colerā rui, vel accipiantur de nucleis dactylorum cōbustis. 3. iij. spice romanę. 3. ij. & terantur & apponantur de puluere ipsorum in loco. Si vero fuerit ex frigidityte laxetur cum pillulis cochis & supponat debasilicon & si hoc non sufficit plura inueniet loco eius.

De pediculis palpebre. Ca. XI.

Pediculi qui suspenduntur in pilis palpebrarum sunt vna species passionum ipsarum, & generantur ex humore calido putrido que natura expellit ad palpebras et figura ipsarum est volubilis quod accidunt hijs qui vltimi sunt cibis humidis sed raro generantur laborantibus & qui ingrediuntur balneum. Et curatio ipsorum est quod sumantur de pillulis cochis & fiat gargarismus quolibet mane, & fricentur radices palpebrarum cum sale vel aqua maris vel cum aqua aluminis, vel cum aqua salis armoniaci vel puluere argenti. Et si cum hijs non recedunt auferantur cum forciculis & reitere super eis medicina quousque curetur.

De carne rubea in palpebris sequitur. Cap. XII.

Caro rubea que dicitur nadmeg est duobus modis, quia est caro rubea multa & grossa generata intra palpebras oculo rum. Signum huius est quod generatur ex humore forti & eius color declinat ad fortē rubedinem cum grossitie & grauitate palpebrarum & multa humiditate ab oculo fluente. Signum secundum est quia color eius declinat ad colorem viridem & apostemata & modica rubedo & incendiū maius.

Cura

Curatio eius est cum flebotomia & laxatione colere rubee, & postea curet cum hoc puluere. Et modus eius est quod accipiat de vitello oui & exsiccat ad solē, postea accipiant de eo. 3. ij. sarco col. 3. iij. litargiri meureri aloes añ. 3. ij. s. sief memith. 3. tertia terantur omnia & fiat puluis & ad ministret de eo donec sanetur, & si fuerit in eo grossities & virtus est tolerans adiungat huic pulueri. 3. i. de ziniar, & si hoc non sufficit incidat cum ferro ut dicitur in chirurgia.

De rubedine quae dicitur alselac sequitur. Cap. XIII.

Alselac generatio

Rubedo que dicitur alselac generatur cum pruritu extremitatum oculi que dicuntur alsamac & tunicis palpebrarum & est duobus modis, vnus est notus & debilis, alter vero antiquatus & grossus, & generantur ex humoribus bauracis falsis & subtilibus. Signum nouę rubedinis est pruritus palpebrarum & extremitatum cum remissa rubedine & debili dolore. Signum veteris est rubedo palpebrarum & ipsarum inflatio cum pruritu & dolore fortibus & incisione pilorum. Curatio nouę est quod supponas ei licinū de bōbace intinctum albumine oui mixto cum oleo ros. vel amigd. tritis cum lacte mulierum & ingrediat balneum in mane & inclinet caput & oculos super fumum aque calide & infusetur naribus de oleo, & emplastre locus cum endiuia vel cum portulaca vel rasura cucurbit. aut plantagine cum oleo ros. Et si hoc non sufficit curetur cum rebus coadunatiuis & frigidis sicut cum succo sumac aut lentibus & pulpa granatorum & similibus. Curatio vero veteris est cum flebotomia & scarificatione temporum & crurium & lenificatione nature cum eo quod laxat colerā rui, & curet cum gñibus alcohol in quibus est fortis coadunatio & cum basilicon & collyrijs humidis quibus inest de alumine & pluribus alijs consilium.

De pruritu. Cap. XIII.

Pruritus generatio

Puritus generatur quod in oculis extremitatibus oculi & quod in vna tunicā, aut intra palpebrā & fit in principio absque rubedine oculi, sed quod diu permanserit rubet extremitates & generatur inde alselac, & curatio eius apud principium est cum fumigio humido & sarco col. Curatio autem inueterati est cum collirio quod dicitur albasilicon & ei simili. Et si non sufficit laxetur colerā rub. & apponantur ventose in suis temporibus.

De apate quod dicitur aldemal. Ca. XV.

Aldemal generatio

Aec apostemata sunt duobus modis. Generantur enim aut intra palpebrā, aut super ipsam ab extra & fiunt ex duabus causis aut ex sanguine aut ex colera rub. Signum sanguinis est rubedo & plenitudo. Signum cole

re rub. remissio rubedinis pulsatio motus. Curatio vtriusque est cum flebotomia & laxatione nature quod apparet plenitudo postea vero supponatur ei vngentū quod dicitur dyaglon quousque egrediat humor putridus & curet cum vngento alnadi. Quod aut fuerit inter palpebrā & aperiat apostema ut educat inde putredo. Postea vero instillet oculo parum de aqua maris, aut aqua falsa & emplastre extra cum euaporationibus quousque sanetur.

De apate quod dicitur alsarnaci. Ca. XVI.

Hoc apostema est apostema pinguedinis nerui quod generatur super palpebrā superiorem & impedit ut non valeat aspicere superius & accidit hoc plurime pueris & corporibus humidis & hec est altera species. Et si signum huius est inflatio palpebre preter rubedinem & dolorem & non possit respicere superius. Et curatio eius est quod supponatur ei in principio quod exsiccat & coadunat sicut est aloes, acacia & croci trita cum aceto & liti educere illud quoad modum dicitur in preterita chirurgia.

De apate duro quod dicitur alcucha. Ca. XVII.

Hoc apostema dicitur alcucha celsius eo quod similitur cello in sui figura nam aptud sui principium rubet palpebre, postmodum vero nigrescit donec sit turpis collectio comprehendens totā palpebrā & possibile est comprehendere ambas. Curatio eius in principio sue generationis est quod flebotomet vena cesalica & apponantur ventose super crura. Postea vero laxetur natura deinde supponatur ei quod repercutiat humorem sicut inemitha & acacia & bolus armenus dissolutos cum succo solatri aut succo plantaginis & simili. Si vero diu permanserit et augmentatum fuerit, abluitur a predicto emplastro & vngatur cum ceroto facto cum oleo de surag, aut oleo camomille donec maturentur & recedant minuta apostemata que dicuntur alhacharisa, quod postea abluitur cum aqua & aceto, deinde apponatur super illud vngentū aluadi quousque sanetur.

De inflatione palpebre. Cap. XVIII.

Inflatio palpebre aut erit naturalis a principio generationis aut accidentalis, accidentalis aut duplex est, quia aut est intrinseca aut extrinseca. Intrinseca est trius modis sicut determinatum in egritudinibus tunice quod dicitur almache ama. Extrinseca vero est aut ex aliquo animalis venenoso ambulare super eis sicut aranea, vel ex punctura acus vel vespe et simili vel ex herbis calidis sicut herba quod dicitur alcadris & alsadabalberi. i. ruta siluestris & alcarina & absanda & similia. Et eius curatio est sicut curatio egritudinum faciei equaliter, i. perfecte cum adiutorio dei.

De apostematibus q̄ dicūt alchuful. Ca. XIX

Alcuchul. Sig. hu. fig. fied. **H**aec apostemata quę dicunt alchuful sunt aut sicca aut humida. Signa eorū humiditatis sunt eorū rubedo dolor & humiditas. Signa siccitatis eorū est q̄a similitudine coloris absc̄p rubedine dolore & humilitate. Curatio primi generis est cū flebotomia cefalica & postea supponant eis citroli triā aut sal, qm̄ debent, sin aut ligentur cum capillo & p̄mittant donec per se cadant. Sin aut cū ferro incidant & superponatur eis post hoc medicina acuta & ighē cauterizent. Curatio siccorum est iuxta id q̄ suo loco determinabit. Nigredo aut in illis accidēs curat̄ curatione egritudinū faciei cum auxilio dei.

De morbis extremitatū oculorū. Ca. XX.

De egritudinibus extremitatū oculorū quę dicūt almachi sunt aut tres. f. fluxus lacrimarū algarab q̄ est apostema q̄ dicūt alnaczor & algada.

De fluxu lacrimarū. Cap. XXI.

Fluxus lacrimarū ab extremitatibus fit duobus modis. Aut em̄ ex humoris fluxu ad extremitates de medio cranei, aut ex humoris fluxu extra craneū. Quādo aut est ab extra fit tribus modis, q̄a aut accidit post incisionē egritudinis vngulę, aut ex acuta medicina olim oculo apostata virtute cuius ablata est caro existēs in capite foraminis extremitatis vel ex apostemate gnato in loco. Signa fluxus inter cranei sunt cōtinuatio q̄a ex appositione medicinarū non p̄cipit iuuamentū nec sanatur. Signa fluxus ab exterioribus cranei sunt plentudo venarū frontis & q̄n supponunt supoliis & t̄pibus emplastra stiptica restringunt lacrimas & supabundat apud supabundationē humidorū ciborū & deficiūt apud siccitatē corporis. Signū ex incisione vngulę est q̄ infirmus refert & ad oculū patet. Signū ex causa medicinarū acutę est q̄ ingrat ab infirmo. Signū ex causa medicinarū acutę apostematis est q̄ ad sensum patet. Curatio fluxus pueniētis ex venis quę sunt sub craneo licet non possit curari, purget in caput cū yera & administrent emplastra exsiccatia sup caput frequenter & collirizet cū hoc col. R. tutie. 3. x. mirabolanoz citrinorū 3. iij. corallorū 3. ij. aloes pipis añ. 3. ij. & 5. & aggregent cū aqua feniculi & ruthe & optimo vino terat totū & collirizet cū eo. Quādo vero puenit ab extra craneo sumat aliqd laxatiuum purgatiuum capitis & exsicceetur corpus & caput, & abluat caput frequenter cū aloe & administrent emplastra scripta in suo loco & collirizet cū alchool predicto. Et si hoc non suffi-

cit fiat cauteriū sup t̄mpibus & in posterioribus auriū. Et si hoc non sufficit flebotomēt venę sicut determinant in opatiōe manus. Curatio vero eius cū fuerit a causa incisionis vngulę est cū collirio thurino vel cū puluere citrino qui dicūt alderor alczfar. Quādo aut̄ p̄uenit ex medicinis acutis curet cū sief memith gumi & croco & similibus. Quādo vero puenit ex viridi apostemate curetur cum hijs quę suo loco determinantur.

De apostemate quod dicitur aluaczor

Cap. XXII.

Apostema quod dicit algarab aut aluaczor generatur in maiori extremitate oculi & cum fuerit maturū fluit de eo liquor albumini oui similis & q̄n antiquat̄ efficit aluaczor, & possibile est quod erumpat extra & q̄ erupat intus & exit humor puridus de medio oculi & possibile est q̄n q̄ erumpi ad nasum & flui de naso. Signū huius est quia totum patet ad sensum. Curatio eius in principio sue apparitionis est quod maturat & appiat cum ferro quousq̄ egrediat de eo liquor, dein de apponat sup ipm aliqd collirioz exsiccatiuorū & stipticorū donec appareat os & postea supponat ei vngentū aluaczi quousq̄ sanet. Si vero egritudo inueterata est & sanies fluit per nates possibile est non curari. Sed curatio est cauterizare locū vt dicit in opatione manus.

Sequitur de algada. Cap. XXIII.

Algada est additio tunice q̄ vocat allahama quę est intra extremitatē quantitātē naturalē transgrediens. Et signū ipsius est quia patet ad sensum. Et curatio eius q̄ instillet oculo de colirijs sicut sief de zihar & cū reliqs medicinis cū qbus curat vngula & sobel cum generibus. f. collirioz determinatorum in suo loco.

De egritudinibus tunice coniuncta

Cap. XXIII.

De egritudinibus tunice coniuncta quę dicit almalkahama & est album oculi & sūt. x. f. alraid alsebel alcatra alcarpa aluachca lacrimę pruritus inflatio durities & apostema q̄ dicit aldubayla & ea quę incidunt in oculū ab extra sicut pallea vel lapis & similia.

De apostemate quod dicitur alraid. Cap. XXV.

Hoc apostema appellauerunt antiqui flegmon vel apostema calidū & generatur in albo oculi q̄ dicit mulchaui dicit raud & sunt due species intrinseca vel extrinseca. Intrinseca fit q̄nq̄ de causis aut ex sanguine aut ex colera ru. aut ex flegmate, aut ex

melancholia, aut ex ventositate, & possibile est esse illud q̄ gnāt ex humoribus frigidis, vel ex causa plenitudinis totius corporis. Cuius vero causa est extrinseca, est aut ex calore solis aut ex puluere aut fumo aut medicina calida applicata oculo & similibus. Signa ex causa sanguinis sunt rubedo oculi & faciei & inflatio venarū oculi grossities palpebrę multitudine lacrimarū extensio & grauitas corporis cū pigritia & perceptione sonitus in auribus dolor capitis & grauedo ipsius & plenitudo venarū totius corporis, & q̄n adequant cū hijs etas cōplexio & temp̄

Sig. san.

Sig. co. rubez

alramach

fig. leg.

fig. cole. nigre

fig. v. to.

fig. ex ca. plenitu.

fig. caule. intrinsece

Cura alraid ex sanguine

erūt signa fortiora. Signa causę colerę ru. sunt fortis dolor cū intensa rubedine oculi & faciei, & q̄a sentit oculū q̄ si esset plent arena & sentit quasi puncturā cū acuitate lacrimarū & illud idē sentit in facie & paucitas exitus liquoris q̄ dicit alramach & q̄a sentit delectationē in rebus frigidis & humidis, & si adequant ad hoc etas cōplexio & tēpus erunt signa magis potētia. Signa causę flegmatis sunt remissio rubedinis oculi & faciei multa inflatio & multus fluxus liquoris & multitudine lacrimarū absq̄ acutamine & q̄a sentit patiens grauitatē sine calore & sine forti dolore & molestia sicut accidit in colera ru. & sanguine. Signa colerę nig. sunt pauca rubedo oculi & paucitas lacrimarū & liquoris & paucitas tumoris & q̄n conueniunt cū hoc siccitas corporis cōplexio & tēpus erunt hec signa magis potentia. Signa causę ventositatis fortis extensio oculorū & magnus tumor cū magna rubedine & leuitate capitis & sonitu auriū. Signa vero specierū hui⁹ egritudinis q̄n sunt ex causa plenitudinis capitis sunt quia oia p̄dicta accidentia leuia & dolor leuis & q̄a sentit grauedinē in capite solo. In reliqua vero parte corporis non apparet plenitudo manifesta. Signa causę intrinsece sunt ex hijs quę infirmus refert. & q̄a pmanet egritudo q̄ diu pmanet causa & cessat eo cessante. Curatio alraid ex causa sanguinis in principio est q̄ flebotomet cefalica si non est aliud prohibens a virtute & ceteris alijs de manu. f. opposita parti egritudinis. Et si egritudo cōfirmata est ppter flebotomiam flebotomet vena cefalica alterius man⁹ & extrahat de sanguine quousq̄ deueniat ad sincopizationē. Postea laxet naturā cū decoctione mirabolanoz & viol. & prunorū & abstineat a vino & carnibus & plenitudine cibi et sit eius cibis q̄ infrigidat & dormiat in domo obscura & nō multū loquat̄ nec apponat sollicitudinē in aliquo nec p̄uocet ad iram, nec accedat ad mulierē nec de loco ad locū transferatur & sit eius acubitus sup suo collo & alto plumaio & alta capitali & non diu pmaneat incli-

natus capite in hora sue oratiōis & teneat semper eius pedes & crura ligata vt deponat hūor ad inferiora. Et q̄n hec oia quę diximus quę patienter tulerit non indigebit alia via curatiōnis & sanabit de sui infirmitate vsq̄ ad tres dies. Si vero egritudo pducit instillet oculo q̄ habeat coadunare modica coadunatione & p̄hibeat attractionē humorū ad oculū sicut est aqua ros. vel succus plantaginis aut aqua tēperata cū modico aceto & hoc fiat omi hora vt non attrahant ad oculū multi humores. Si q̄o hūores q̄ attrahunt ad eū fuerint multi, & illud q̄ adheret extremitatibus erit multū dissolutū modicū mellis vel zūcari in aqua dulci & instillet oculo. Et si humor est calidus & dolor fortis instillet oculo albumen oui cōquassatū bene cū lacte asine vel mulierū, aut modicū croci & hoc fiat p totā illā diē, & regat regimine vltimę tenuitatis vt non aggrauet egritudo & dolor vigore. Si vero dolor p hoc non cessauerit, accipiat albumen oui & modicū de pane insuio in vino & distemper totū cū aqua decoctionis papaueris, aut eius corticum & ocillos cū eo emplastret & abluat oculus cū hac infra scripta ablutione q̄ valet oibus modis egritudinis & sedat dolorē & rep̄cutit humores descēdentes & attrahos ad oculū, & valet ad tumorem oculorū & vehementē dolorē ipsorū & ad priuationē somni & administrat post purgationē. R. croci memithę aloes gumi arabici acacie aspigod alracacz ptes equales distemperant oia cū aqua decoctionis papaueris vel succo plantaginis & abluat cum eo oculus ex omni pte & oia t̄mpora & loca egritudinis ramad & est expta. Si vero egritudo post omnia hec pmanerit flebotomēt venę existētes post aures, & si fuerit sedatus dolor et accidentia fuerint alleuiata instillet oculo coliriū ros. & modicū camē q̄ dicit sief citrinū & anzarut cū lacte asine & similia, & ingrediat balneū apud finē egritudinis. Quādo aut̄ puenit ex colera ru. laxetur natura in principio si non fuerit aliqd p̄hibens cū aqua casei & scamonea cū aqua fructuū q̄ extrahere habet colera ru. & hoc fiat sepe & instillet oculo de lacte mulierū. Et si dolor post hoc vigorabit studeat fricare eius crura & pedes forti fricatione, & instillet oculo albumen oui vel muscilaço psilij, aut muscilaço semini citoniorū conquassata oia hmoi fortiter cū lacte mulieris. Et si cū hijs dolor non alleuiat apponat in eo coliriū camphorinū vel opiatū & coliriū humidū & albū & similia. Et emplastret oculus cū emplastro predicto & regat cū hijs quę dicta sunt in eo q̄ fit ex sanguine, f. cibo & potu & vniuersis alijs. Et si sedat-

Alpigid alratz arz

anzarue

Cura ex co. rubea

tus est dolor & accidentia alleviata sunt ingre-
diatur tunc balneum temperatum & altera eius sit in
frigiditatem & humectativam quousque sanetur. Quia
autem sit ex colera nigra laxetur natura in principio
cum decoctione epithimi, aut cum pilulis stomatis
eis, aut decoctione polipodii & ingrediat balne-
um & inclinet faciem super vaporem aque calidae,
& bibat vinum bonum album & subtile et instilletur
oculo muscilago fenugreci & seminis lini &
quoniam sedat egritudine administrat in oculo aliquod
colirium sicut colirium rosae cum lacte mulieris, aut
cum muscilagine fenugreci. Quando autem fuerit
ex causa ventositatis consideret primo de plenitu-
dine & fiat evacuatio illius generis. Postea in-
stillet oculo de lacte mulieris in quo infusum
sit semen feniculi & supponant oculo petiae
panni infuse in aqua decoctionis aneti camomille
& seminis feniculi, & si hoc non sufficit
apponet in eo colirium quod dicitur siespicium vel ali-
quod aliorum coliriorum & generum alio hoc conse-
rentur ad hoc. Quando autem fuerit ex capite so-
lo vel fumo est considerandum, si egritudo est
fortis vel si manifestata fuerit tibi aliqua speci-
es plenitudinis tunc fiat eius evacuatio videlicet
si fuerit plenitudo sanguinis cum flebotomia
si colere cum hijs que ipsam euacuant & postea
instillet oculo quod superius diximus in passionibus
calidis, postea vero ingrediat balneum & sanabitur.
Curatio tumoris oculi ex aliqua calida me-
dicina illic applicata est quod multum educat de san-
guine si superabundat vel laxetur colera rubea, si
dicitur vel alius humor. Postea vero emplastrum
oculus de foris cum vitello oui assati & lacte mu-
lieris & oleo rosae bono & hoc fiat pluries & si
possibile est inuenire viam apertam oculum colirize-
tur cum albumine oui crudi pluries donec sedat
inflatio & si inuenit in eo vel apostema curetur
cum hijs que suo loco dicuntur cum auxilio dei.

Seccio secunda partitur in .x. capitula. De
sebel sequitur. Cap. I.

Vene rubee que dicuntur sebel sunt venae
per totum oculum contextae, & huius egritu-
dinis duae sunt species, una est quae
generatur inter palpebras ex venis que sunt in cra-
neo, altera vero est que generatur in venis que apparent
super cranium & est duobus modis, quia aut egritu-
do erit nova & sterilis, aut antiqua & grossa.
Signum prime speciei est rubedo venarum appen-
tium in tunica cornea cum rosione & continua ster-
nutatione cum multitudine lacrimarum & casu pi-
lorum palpebrarum & dolore intra oculum. Signum
vero secunde que generatur in venis appetitibus est al-
bedo venarum & rubedo faciei & dolor contin-
uus venarum & intensus calor in lateribus &

tempibus. Signum novae est quia non impedit vi-
sus multo impedimento & apto oculo appent
vene rubee que dicuntur sebel super pupillam oculi ad
modum telae araneae cum puulis venis. Signum anti-
quae est quia venae appent grosse et impedit visum
maiori impedimento quam prime. Curatio prime
& maxime quoniam venae sunt rubee que sunt super
veritatem est cum colirio citrino & colirio rubeo,
& eo quod dicitur basilicon & omni pulvere acuto
& corrosivo. Modus alcohol conferentis ven-
tositati sebel exprum, accipiant cortices ouorum
gallinarum in hora ortus earum infundant in aceto
fortissimo decem diebus continuis deinde exsiccentur
& terantur & oculo administrantur, & si cum hoc
non sanatur fiat flebotomia & laxetur natura & si
non sufficit incidantur venae temporales, aut venae
que sunt post aures & superponantur fronti pe-
tie panni intincti rebus exsiccatis in quibus
accidit a cacia & similia. Curatio autem antiquae
& maxime quoniam venae sunt rubee que sunt de ve-
nis existentibus sub craneo in sui principio est quod
flebotometur vena basilica semel. Postea vero
administrantur genera alcohol acuta. Deinde laxetur
natura cum hijs que deponunt humorem abundan-
tem si virtus infirmi fuerit potens, & abstineat a
carnibus vino & muliere. Et sint eius cibi decli-
nantes ad acetositatem & stipticitatem sicut est fer-
culum quod dicitur alsachbag & oleum cum aceto & sapa.
Et si cum hoc non curantur flebotomenae venae fron-
tis, aut venae extremitatum oculi & hoc fiat plu-
ries cum regimine precedenti. & si cum hoc non
sanatur non potest euadere absque incisione cum
ferro ut determinatur in opere manuum.

De vngula. Cap. II.

Vngula est additio in tunica conjunctiva
qua quod dicitur almalhana que est albus oculi
li & generatur in maiori extremitate & p-
ducit ad nigrum oculi & possibile est ipsam co-
prire visum & eius duae sunt species, quia aut fit
in nervo aut in carne. Signum nervosae est albedo
sui coloris & eius planities. Signum carnosae est
rubedo eius, & rursus fit duobus modis quia
aut est subtilis & recens, aut grossa & antiqua.
Curatio subtilis est cum flebotomia venae cefalicae
& purgatione capitis cum potu laxativi quod di-
citur castag Gal. Postea vero curetur cum colirio quod
dicitur sies alcabar. Curatio nervosae est per incisio-
nem cum ferro ut describitur in arte manuali.

De alcarpa. Cap. III.

Alcarpa est sanguis acutus in albo ocu-
li qui duabus ex causis fit intrinseca et
extrinseca. Intrinseca est ex sanguine
calido descendente ad album oculi. Extrinseca est
ex percussione ex qua incisus vel fissus est nervus
Signum causae intrinsecae est quia prima tunica que

fig. novae

fig. antiq.

Curaprie

Cura an-
tiquae

alsach-
bag

Almal-
thana
Vngulae
duae sunt
species
fig. vngu-
lae nervosae
fig. carno-
sae

Cura sub-
tilis

Cura ner-
vosae

Alcarpa
duas ob-
cas fit

fig. causae
intrinsecae

fig. extri-
nsecae

Cura v-
triusque

aludca
modus
generandi

fig. eius
Cura

lachrymae
duobus ex
locis ori-
untur
fig. ex ve-
nis super
craneo
fig. ex ve-
nis sub cra-
neo
cura prie
speciei
cura secunde

pruritus
& cura
Alcastag

dicuntur multahama sit immobilis & quia est ibi ru-
bedo cum planities absque dolore. Signum causae ex-
trinsecae est quod infirmus refert de dolore quem ibi
sentit & grauedinem oculi. Curatio vero utriusque
est quoniam est cum eis dolor cum clisteri leui & subtilia
re dicitur & laxare naturam cum aqua decoctionis fru-
ctu & scamonea non autem laxetur cum yeris &
si hoc non sufficit flebotometur cefalica vel ap-
ponantur ventose super crura. Deinde super timpo-
ra & in medio capitis. Postea vero instilletur oculo
de sanguine columbae vel turturum calido et in-
fundatur totum in albumine oui mixto cum oleo rosae.
& emplastrum cum eo oculus de foris. Et si non
sufficeret instilletur ei de lacte mulieris calido cum
modico thuris pulverizato & curetur cum mundi-
ficatione apostematis post doloris alleviationem
cum pulvis & modico camomille vel cum
menta aut cum folijs radicis donec recedat nigre-
do & deleatur apostema.

De aludca sequitur. Cap. III.

Aludca est apostema durum factum in al-
bo oculi & diversificatur in locis & co-
loribus. Generatur enim quoniam quod in maio-
ri extremitate oculi aut in minori aut coniun-
gitur corone oculi de super, aut de subter vel sub
palpebra & possibile est quoniam fieri album aut fu-
scum in colore summi ad nigredinem declinans sed
ut in pluribus est ruberum. Signum eius est eius ex-
tus & dolor. Et curatio eius est in principio sui
quod flebotometur vena cefalica si plenitudo appa-
ret postea laxetur natura si constituta est. Deinde
de administrat oculo quod resoluatur & est quod reci-
piat de farina frumenti cum melliloti vel farina
fenugreci cum rosae & instilletur oculo aliquantulum
de mirra cum lacte mulieris vel aliquid de co-
lirijs conferentibus ad hoc.

De lacrimis. Cap. V.

Lachrymae sunt fluxus humorum a capite
ad oculos quod procedit ex duobus locis. scilicet aut
ex venis existentibus super craneo. Et si
genum huius est extensio venarum frontis & tim-
porum & earum plenitudo & cum concordant huius
complexio humida & tepus erit signum magis for-
tius. Signum ex causa venarum que sunt sub craneo
continuat fluxus lacrimarum & multa sternuta-
tio. Curatio prime speciei est cum hijs que predi-
ximus in curatione passionum extremitatum oculi
Secunda vero si perfecta fuerit nunquam sanatur.

Sequitur de pruritu. Cap. VI.

Pruritus accidit ex flegmate salso. Et cu-
ra eius est mundificare caput cum laxativo
quod dicitur alcastag. Postea vero abluitur ocu-
lus cum aqua tepida sepe vel cum aqua decoctionis
fenugreci & melliloti, aut ordeis excorticatis, &
si per hoc non cessat accipiat endivia & pistetur

cum oleo violae & emplastrum cum ea oculus tota
nocte, & si hoc non sufficit instilletur oculo de
aqua rosae in qua infusum sit sumac & empla-
strum oculus cum lentibus excorticatis & sumac
cum rosae & similibus, & si non hec sufficeret admi-
nistrentur genera alcohol & coliria que determina-
uimus, & si hoc non sufficit flebotometur ve-
nae frontis & pluries laxetur natura & assidue in-
grediatur balneum aque dulcis.

De inflatione. Cap. VII.

Inflationis quatuor sunt species. Quarum
una generatur ex ventositate flegmatica. Secunda
ex humore aquoso. Tertia ex humore gros-
so de genere colere nigro. Quarta vero omnium durissi-
ma est & sine dolore. Signa prime est quia sub-
ito accidit in maiori extremitate oculi sicut illa
que accidit ex punctura vespaee apertum & limi-
lium. Signum secunde est quia color eius albior est quam
prime & supfluitates in eo plures & maior fri-
giditas & quoniam cum digito imprimatur remanet vesti-
gium per horam. Signum tertie est quia cum imprimi-
tur cum digito non diu remanebit eius vestigium
quia locus valde repletus est & non est cum ea do-
lor corporis, & color eius non dissimilatur colori
corporis. Signum quartae est quia comprehendit palpe-
bras & totum oculum & possibile est quod producat
visum ad supercilia & eminentiam faciei, & hec qui-
dem dura est & sine dolore & color eius lividus
& in pluribus accidit in egritudine algadri & e-
gritudine alrand antiqua & precipue mulieris
bus. Curatio omnium specierum quod euacuetur corpus a
flegmate cum pilulis cochiijs & yeris & empla-
strum oculus cum emplastro de farina cum menta-
stro aut ysope aut menta coctis super ignem, aut
emplastrum cum farina fenugreci mixta cum seca-
niabin de feminibus vel emplastrum cum aloemir-
ra & olibano per se vel compositis tritis, aut dis-
temperatis cum vino & instilletur oculo colirium quod
dicitur sies de spica vel colirizet cum albasilicon &
supponantur ei pedes panni infuse in aqua deco-
ctionis melliloti camomille & mentastri & si-
milium donec sanetur.

De duritie. Cap. VIII.

Durities accidit oculis simul cum palpe-
bris vnde fit eorum aptio difficilis & gra-
uis & accidit in ipsis dolor cum rubedi-
ne & ut plurimum accidit hoc in hora excitatio-
nis a somno & possibile est ipsam confirmari
donec exsiccat forti exsiccatione & non confir-
mantur palpebrae propter sui duritiam & non congre-
gat in oculo humor quod dicitur alrand & parum du-
rus & pluries accidit senibus. Curatio eius est quod
euacuetur colera nigra & regatur cum cibis humidis
& supponantur loco pedes panni infuse in aqua
decoctionis ordeis excorticatis, aut fenugreci
h ij

Inflatio
quatuor
sunt spes

Sig. prie

Sig. secunde

Si. tertie

Si. quartae

Curatio
specierum

Duritie
modus

Cura
duritie

pluries loti & indinet oculū sup vaporē ipsius vel supponat oculo in hora dormitionis ouū conuassatū cū oleo ros. & pinguedine anati & gallinæ liquefacta, & sup effundat capiti multū de oleo humido quousq; sanetur.

De apate qd dicit aldubayla. Cap. IX.

Dubayla est apostema q generat ex alio oculo q appellat mulchā & est de specie aluadca, & qn congregat in eo humor putridus appellat dubayla. Signū ipsius est eius apertio & exitus putredinis. Et curatio eius est cū vniuersali medicina oim apostematū & collectionum.

De hijs q cadunt in oculū sequit. Ca. X.

Quæ cadūt in oculū sunt sicut pili aut arena aut puluis aut palea & similia. Et signū huius est q paties recitat & vehemens molestia q dicit alcalac, & agitatione rei existentis in oculo. Et modus curationis eius q accipiat de semine lini trito aliquantulū & imponat oculo & moueat oculū donec adhereat ei illud q molestat oculum vel aperiat oculus & applicet ei frustū rathinag & exibat cū eo & si cū hijs non exierit caue agitare oculū vt eū turbaret dolore sed impleatur albumine oui & caueat ipsum ab agitatione vsq; in crastinū. Postea vero visite & reuoluat oculus qā inpossibile est cū hoc non exire. Si vero causa huius post hoc generaret apostema aut rand curet curatione alrand videlicet in sui principio cū flebotomia & potu laxatiui & alijs quousq; sanetur.

Seccio tertia diuiditur in. xiiij. capitula.
De egritudinib⁹ tunice corneæ. Ca. I.

De egritudinib⁹ tunice corneæ & sunt xij. egritudines s. de pustulis & maculis albis & ampullis de albedine & alcamanna de alfac de dubayla de alfarac de cancro & alhafar de diuersitate coloris de spasmo corneæ de grossicie corneæ & de læsione que contingit ab alijs.

De pustulis. Cap. II.

Pustule tunice corneæ diuidunt in duos modos qā aut generant pustule in superficie extrinseca aut in pfundo eius, quæ aut fuerit in superficie fit quatuor species. Signum aut commune oim est q inuerfet oculus & videat qm si in loco nigredinis inceperit albedo scias illud esse principiu pustulæ corneæ. Signū primi generis est qā pustule apparentes in superficie corneæ simulant in eaz colore coloris fumī & comprehendūt magnū locū de nigredine. Signū scdū est qā sunt albiores & minores

& profundiores primis & simulant in suo colore nubibus. Signū tertij est qā fiunt sup coronam oculi & occupant de albedine oculi partē parua & propter hoc fiunt duplicis coloris nā pustule paruis corneæ sunt albe partes vero albedinis oculi dedinant ad rubedinē. Signū vero quarti generis est qm vident i cornea quasi habentes parua foramina, & sunt aut manifeste aut profunde. Signū primi generis eaz est qā sunt pustule pfunde & munde. Signū secundū est qā primis ampliores sunt & minus profunde. Signū tertij est qā sunt pustule putride ampullose ampullis subtilibus, & qn diu pmanēt & augmentat dolor fluit ab eis liquor oculi & hoc genus appellat aldubayla. Omnia vero genera pustularū cōmuniter sunt cū forti dolore mordicatione & punctione & multo fluxu lacrimarū, gñant aut vel ex passione alrand calida, aut ex effusione humorū q natura expellit ad oculū, & hec qdem pustularū genera tria sunt qn sanant & consolidant resultat ex illis albedo. Curatio pustularū vniuersaliter est apud principiu generationis eaz cū flebotomia venæ cefalicæ si non est aliqd prohibens & educatur de sanguine quantū est possibile & postea ponantur ventose sup tempora ad diuertendum materiā. Deinde laxet natura a colera ru. cum decoctione mirabolānorum aut cum aqua de coctionis fructuū & subtiliet dieta eius & abstineat totaliter a vino & melle & ab oim acuto vt alijs cepis sinapi pipere & similibus, & vtef oleribus frigidis & potu aque frigide & secaniabin & rebus acetosis, postea vero sit totum studiū circa ingeniationē sedandi dolorē, nam pustula crescit cū ipso dolore donec corumpit oculum. Postea vero instillet oculo de lacte mulieris per se vel cū colirio albo & humido per tres dies, & si non cessauerit dolor scias tunc esse impossibile euadere sine congregatione apostematis, tunc ergo instillet oculo q maturat pustulā sicut lac mulieris cōquassatum cū muscilagine foenugreci loti vel muscilagine almar, aut muscilagine semis lini, & si hoc non sufficit ponat in eo de medicinis fortis resolutionis sicut succus feniculi & asa fetida & similia, vel dissoluat de colirio quod dicitur si est thurinū cum vitello oui & lacte mulieris & distilletur in oculo. Deinde voluatur sudario & mane aut velati tota nocte, & abstineat a multitudinie sermonū & vociferationib⁹, & caueat ab omni re sternutatiua penitus & ab omni constipatione nature vsq; ad mane & cessabit dolor & apparebit putredo super sudario, & aperiatur oculus suauiter & instilletur ei qd ipsum abstergat a sui sorditie, s. zucarum re-

Cura pustularum corneæ viter

solutum in aqua aut mel. Deinde curetur cum colirio quod dicitur sief alabar vel alijs coliriosis ei similibus ad hæc conferentibus.

De pustulis humidis. Cap. III.

Pustulæ humidæ. i. albothor gñario Tunica corneæ ex quatuor cōfiscitur tunica

Sig. pust. subprima tunica Sig. exhumore acuto

Cura pustularum humidarum

Pustule humidæ que dicunt albothor generant ex humore q similis est putredini que coadunatur intra tunica corneam. Tunica enim cornea composita est ex quatuor tunicis quæ quedā sunt superiores quibusdam. Pustulæ vero aliæ sunt albe aliæ vero nigre, & aliæ cum forti dolore, aliæ vero cū lento & ipsarū aliæ sunt curabiles aliæ vero incurabiles, & quandoq; sunt multe quādoq; paucæ quandoq; grosse quādoq; subtiles & aut calide & salse aut dulces seu insipide & quandoq; fiūt super tunica cornea exterius aut sub prima tunica aut secunda aut tertia aut quarta. Signū eaz que sunt sub prima quoniā vident nigre & dare. Quando vero fiunt sub alijs tunicis est color eaz medius. Signū eaz que fiunt ex humore acuto quia dolor est fortior & nocuentū maius facilis vero curationis sunt illæ que apparent supra corneā. Post has vero que fiunt sub intrinseca tunica & que fiunt in situ pupille. Nam q est in circuitu illius loci de continentia corneæ refecabit & non est securitas quando non refecetur residuū. Ex quo sequitur exitus tunice vteq; & fiunt in pupilla oculi & cum curate fuerint priuabit post illud visus. Curatio pustularū humidarū vniuersaliter est cum flebotomia venæ manus & euacuatione totius corporis & paritate cibī & repletiois. Postea vero instillet oculo aut emplastre tur cum hijs que resoluūt temperate sed q præ diximus in curatione apostematū equaliter.

De maculis albis que dicuntur alacar. Cap. IIII.

Alacar seu albus mīs gñatio Sig. albus minis

Cura macularum tenuis albedinis

Macula est albedo que generat ex cōsolidatione pustularū que generant in cornea tunica & appellatur nubis & quando est grossa in fundo corneæ appellat albumen. Signū tenuitatis albuminis est, quia non multum impedit visum. Signum profundæ grossicie est quia priuat visum. Cuius curatio facilis est in pueris. Quando vero generat in viris nunq; sanatur. Curatio macularū tenuis albedinis est quod inclinet faciē eius super vaporem aque calide donec facies rubeat, aut ingrediat balneū. Postea vero colirizetur oculus cū succo facit alnahaman aut succo centauree subtilis cum melle pluries in die & cum hoc

erit curatus. Curatio macularū grossarū est q administratur aqua calida & balneum vt diximus, & postea colirizetur cum m. mitch aut alieq; aut centaurea aut spuma maris vel baurac & similibus, vel cum aliquo colirio de descipitorum in suo loco, & si hoc non sufficit tingat macula cū cohol & est q accipiat gallarū & acacie añ pars. i. calcanti ps. 5. teratur subtilissime & cribellet & oculo administratur.

De albedine que gñat in oculo. Cap. V.

Cause albedinis generat i oculo visum impediētis vniuersaliter sūt intrinseca & extrinseca. Intrinseca est ex cōsolidatione & sanatione pustularū corneæ & pustularum humidarum & alcamanna & passione algæ dri & alsehoma que accidunt in oculis puerorum & possibile est etiam accidere in oculis virorum & albedinis apparētis ex alteratione humoris cristallini & albedinis aque diuidentis inter tunica vteam & cristallina. Extrinseca vero est aut ex punctione vel concussione vel punctione oculo accidēte, aut ex acuta medicina vel palea vel lapillo vel pilo & similibus que cadūt in oculum. Hæc quidem sunt cause generationis albedinis oculi & nos iam prædiximus curationem macularū ex causa apostematū. Albedo aut que generatur ex causa algæ dri quā diu est subtilis & noua curatur curatione macularum sed alcaumia que generatur in oculis puerorum recedit cum assiduatione instillationis lactis tantum in oculo vel cum sarcocolla cum lacte, albedo vero cristalline non curatur in perpetuum, sed curatio aque est sicut in suo loco dicitur. Albedo vero que fit a causa extrinseca curatur curatione eaz que diximus.

De alcamanna. Cap. VI.

Alcanna est humor putridus generat post corneā qui apparet in oculo tribus de causis. Aut enim ex vulnere aut ex forti dolore aut ex forti rauid, sit aut duobus modis quia aut occupabit multum de loco donec operiat oculū. Curatio vero eius est cū flebotomia apud principiu & euacuatione cū hijs que caput mundificāt. Postea vero versetur studiū circa resolutionē humoris & hoc instillando in eis de mirra trita cum melle de colirio thurino, & si hoc non sufficit emplastre tur oculus cum melliloro foenugreco & semine lini & instilletur oculo de horum muscilagine donec humor digeratur & aperiatur locus & egrediatur humor. Deinde vero regatur cū h iij

Cura

alcanne cause

Cura alcanne

ratione apostematum donec sanetur, & si hoc non sufficit fiat secundum quod dicturi sumus in operatione manuali.

De alfalac. Cap. VII.

Alfalac
fit multis
de causis

Alfalac accidit multis de causis quod omnes sunt extrinseci, quia aut ex ferro vel arundine, vel ligno, vel ex acutaru medicinaru mordicatione & similibus & accidit in tunica cornea excoriatio que dicitur alfalac. Et curatio eius est cum flebotomia venae manus & cum hijs que sedant dolore & est ut distilletur in ipso de vitello oui crudo mixto cum aqua ros. donec dolor sedetur. Deinde curetur curatione apostematum.

Cura

De aldubayla. Cap. VIII.

Aldubay
la

Aldubayla est vnum de generibus apostematu quod generatur in cornea tunica quod cum inueteratur fluit ex eo liquor per oculum. Et eius curatio est sicut curatio apostematum equaliter.

Cura

De alsfarchay. i. cancro. Cap. IX.

alsfarchay
Cancer

Differencia inter eum qui generatur in oculo & eum qui generatur in corpore est quoniam quando generatur in oculo sequitur eum dolor fortis offendens & extensio venarum dolor capitis & fluxus lacrimarum cum acuitate atque subtilitate & corruptio cibi appetitus & non tolerat calidum cohol sed infert ei fortem dolorem, aut minime cum eo percipiet iuuamentum & nunquam sanatur. Veruntamen apud eius principium curatur cum potula etis a sine & capre & laxatione corporis cum leuibus medicinis & utatur cibis & potibus generantibus equaliter humorem & bonum & admistretur oculo vitellum oui cum modico croco, hoc enim sedabit dolorem cum voluntate dei.

Cura

De alhafar. Cap. X.

Alhafar

Alfahar est corrosio contingens oculo & possibile est extendi corrosione & peruenire ad primam ad secundam ad tertiam tunicam. Et curatio eius vniuersalis sicut curatio apostematum.

Cura

De diuersitate corneae coloris. Cap. XI.

Coloris
corneae
diuersifi-
catio

Color corneae diuersificatur quando transmutatur eius color ad coelestem aut ad colorem qui dicitur sahasa aut de nigredine vel reliquos colores absque passione contin-

gente in oculo, & hoc vel mutatur eius color propter nocumentum tangens ipsum oculum, aut mutatur eius color absque passione & fit ex causa humoris cristallini, quoniam si est profundus & spiritus visuius est tenebrosus & obscurus absque claritate erit color corneae niger & si non fuerit sic humor cristallinus erit oculus citrinus aut viridis & secundum sui profunditatem resultabunt alij colores mediantibus causis humoris cristallini in claritate & grossitie spiritus & eius subtilitate. Mutatio vero coloris eius a nocumento ei contingente ab extra ut ab intetia, quoniam cum accidit in oculo videtur omnes res esse rubeas. Et curatio eius est per remotionem cause ipsum facientis. Modus alcohol ad denigrandum oculum coelestis coloris accipitur de succo alhast & gall. tritis & oleo nucleorum oliuarum in sua arbore denigratarum & oleo si rag facto a sua cortice de quolibet partes equales terantur species & coquantur lento igne & misceatur cum eis coruus niger postea exponatur hoc ad solem vno mense, postmodum vero colorizetur cum eo oculus, quoniam denigrabit colorem ipsum, alius modus ad hoc accipitur de floribus allerag & exsiccat ad umbram & cum fuerit sic cum coquatur cum aqua quousque aqua inspissetur, & fiat ad modum mellis & colorizetur cum eo.

Cura

Alhast

Allerag

De spasmatione corneae. Cap. XII.

Spasmatio corneae fit duabus ex causis, aut enim ex defectu humoris albuginei aut ex acutis medicinis. Et signum huius est debilitas visus & manifestatio spasmii. Et curatio eius est cum regimine ciborum humidorum & instillare oculo liquorem genitum quod dicitur andachalacha & lac mulieris & visus balnei & abstinere ab omni re acuta & exsiccatiua.

Spasma-
tio corneae
duabus fit
de causis
Signa
Cura
Andacha-
lachra

De grossicie corneae eiusque duritie. Ca. XII.

Grossicies corneae & eius durities fiunt duabus de causis quia vel fiunt ex frigidityte complexionis interiorum corporis aut ex nimio visu rerum frigidarum in potentia sicut opij & succi iulquiami & mandragore & similia. Signum debilitatis huiusmodi visus a suo modo naturali. Et curatio eius est quod abstineat a cibis generantibus humorem grossum & abluatur primo oculus cum aqua tepida & instilletur ei liquor gallinarum qui dicitur audag aldegag aut butirum cum quo bulli erit vinum odoriferum. Postea vero colorizetur cum colirio quod dicitur albasilicon.

Corneae
grossicies,
duobus
existit
modis
Signum de-
bilitatis
Cura

Audag
Aldegag

De lesione contingente corneae ab eius tunica sequitur. Cap. XIII.

Lesio cor-
neae con-
tingens ab
ei tunica

Lesio contingens corneae ab eius tunica fit vel ex causa albedinis oculi que dicitur malchaham que in prima tunica in qua fit vngula que dicitur alcafra & cooperit oculum, ita quod transgreditur corneam & generatur in eum magnum apostema, vel ex causa palpebrae cum in eis generatur magnus apostema cooperiens oculum. Et curatio sua est si cur curatio vulnerum accidentium ex incisione vngule quousque sanetur. Curatio vero eius per remotionem apostematis palpebrarum est cum emplastro calocaut cum vngento donec sanetur.

Cura

Seccio quarta. xvi. continet capitula.
De passione vuee. Cap. I.

Alhana
bia

Passiones tunice vuee que dicuntur alhanabia sunt exitus dilatio strictio declinatio & aqua in ea generata.

De exitu vuee. Cap. II.

Exitus tunice
oculi
quatuor
fit modis

Exitus tunice vuee fit quatuor modis. Primus modus est quando eius exitus est paruus & dicitur caput vespe & exitus timabit videns illud esse bothra non distinguens inter illa. Secundus est magnus & appellatur tunc alhamba. Tertius est valde excedens ita quod destruit palpebras & appellatur tunc alantziazar. Quartus autem est exitus antiquus adherens secum in loco corneae & appellatur can dau & arabice res almasmer. Differentia inter paruus exitum vuee & alnathra est quoniam color alnathre est semper albus, sed exitus vuee semper manet in suo colore naturali. Nam si fuerit nigra erit eius exitus niger, & si coelesti similiter & sic de reliquis coloribus comuniter tamen est nigra, est & alia differentia quoniam si videtur pupilla minorata & eius rotunditas distorta scias illum exitum esse vuee, si vero nihil ex hoc apparet sciendum est esse de alnathra. Curatio vero sui exitus est apud principium cum flebotomia, postea vero instilletur oculo de succo endiuie aut succo plantaginis aut aqua decoctionis mirre vel aqua decoctionis capitum ros. aut aqua frigida falsa vel aqua decoctionis sumac vel in aqua in qua dissolutum sit dragagantum vel gumi arab. de quocumque ipsorum inuenerit stipticam, deinde stringatur cum sudario infuso in aceto aut in aqua ros. et ligetur desuper cum corio & post ligationem dimittatur oculus ligatus tribus diebus & custodiatur infirmus a motu sermone vociferatione & cibi repletionem & ab omnibus que replent

Differt
par exitus
vuee ab
alnathra

Alia dif-
ferentia

Cura exitus
vuee

venas & sit eius studium lenire naturam ut non sit stiptica. Haec enim medicina iuuat quando non est in oculo alia egritudo de additione carnis vel duritie vel alia egritudo, & redibit eius exitus ad suum locum. Si vero de hijs quae dicta sunt redierit, tunc requiritur manualis operatio ut in suo loco determinatur.

De exitu totius vniuersaliter. Ca. III.

Causa exitus oculi totaliter a modo egritudinis est aut intrinseca aut extrinseca, in intrinseca fit multis de causis, quia aut extrinseca fit dolore capitis, aut forti vomitu aut retentione aut ex causa partus mulierum & exitus qui supuenit leprosis & ex debilitate virtutis contentiue oculi. Causa extrinseca est a prefocatione vel percussione. Signum debilitatis virtutis nervi quia dolor lentus est aut quia oculus sanus extiterit. Et curatio eius cum fuerit a dolore capitis cum flebotomia & decenti curatione dolore capitisque. Quando vero fit ex debilitate virtutis nervi euacuetur corpus cum yeris magnis et administrentur sternutatoria & similia, & ingrediat balneum & fiat residuum ordinis curationis predicti.

Ca exitus
oculi totaliter

Signum

Cura

De dilatazione sequitur. Cap. III.

Exitus alantziazar est dilatio foraminis nigredinis oculi aut occupabit ipsam albedo vndique & accedet ad eam, & est aut naturalis aut accidentalis & omnes sunt pessime. Fit quoque aut ex multitudine humoris albuginosi, aut ex siccitate tunice vuee. Differentia vero inter naturalem & accidentalem est quoniam naturalis est vel a die sue originis, ita ut nascitur ei causa extrinseca vel intrinseca & possibile est nihil videre cum eo & quod videtur videtur debilitate. Accidentaliter fit ex forti dolore capitis vel ex percussione capiti contingente, & de proprietate quidem huius egritudinis & eius signum est, quoniam videntur res minoris corporis quam vere existant, & quia videtur debili visione & possibile est nihil videre & omnes sunt incurabiles, nisi fuerit egritudo parua absque dolore oculi & absque forti dolore capitis & percussione & absque alia egritudine existente in oculo. Et curatio eius apud sui principium cum flebotomia si sanguis abundat vel pillularum cochiarum aut yerarum magnarum. Postea vero effundat aqua marina super faciem & oculos, aut aqua temperata cum aceto & sale & apponant ventose super foramen posterioris capitis ad attrahendum humorem & colorizetur

alantziazar

Differentia
naturalis
& accidentalis

Cura

oculus cum aliquo sellum coniunctum aut diuisum, & si hoc non sufficit flebotomia venarum imponitur antequam egritudo perueniat ad statum sue perfectionis. Nam post eius confirmacionem non suscipit curacionem. Quando vero accidit ex percussione emplastratur desuper a farina fabarum distemperata cum aqua rosae vel alia, aut cum farina ordei distemperata cum succo endiuiae & fiat flebotomia si timeatur de apate

De strictura que dicitur alac. Cap. V.

Haec egritudo est strictura foraminis visui a sui modo naturali, & est ista strictura aut naturalis a die sue originis aut accidentalis & tunc est ex defectu tunice albuginee aut ex humore vireo. Differentia inter naturalem & accidentalem est quoniam naturalis est bona quia bene videt prope & procul in accidentalibus vero non videt nisi debilitate impotensibile est nihil videre. Signum huius egritudinis & eius proprium est quia videntur sibi res maiores quam vere existant, hec aut passio si inueterata fuerit nunquam sanabitur. Sed curatio eius apud sui inchoationem est quod super effundatur cotidie aqua tepida capiti & olea humida tepida sicut oleum siragordei & pulli gallinae & columbi in aqua elixati, & caueat ab omni cibo sicco & insillatur oleo deliquore gallinae in quo coquatur de semine feniculi donec sanetur cum dei auxilio.

De declinatione. Cap. VI.

Declinatio tunice viree fit a dextris aut a sinistris, & ad omnem non multum offendet visum. Et signum est quia videntur sibi res torte. Et curatio eius si fuerit ex causa complexionis humide est cum rebus exsiccatis & eius que est a malitia complexionis sicce cum rebus humectatis ut oleis & medicinis & cibis sicut diximus.

De aqua generata in ipsa. Cap. VII.

Aqua generata in ipsa est humiditas grossa similis humiditati humani seminis generata inter tunicam cristallinam & viream & stat suspensa in suo loco obturans foramen visui & prohibens transitum luminis visui ab extra fit aut duabus de causis intrinsecis vel extrinsecis & est duobus modis, aut quia ei iuuamentum operatio acus que dicitur alcadah aut non confert iuuamentum, & est aut recens aut antiqua. Cuius vero causa est extrinseca fit ex percussione contingente capiti vel casu & similibus, cuius aut causa est intrinseca est vel ex fumo humido in tunica virea congregata, vel ex fumo sicco vel ex dolore ipsius cerebri ex malitia eius complexionis. Signum precedentis fluxus oculi

est quia videntur ante oculum infirmi res sicut musce & pili pulices & palee, aut ad modum catenarum vel minutarum figurarum & circuli ascendentes & descendentes qui mouentur oculus & apparent multorum colorum aut vnius coloris declinationis ad citrinitatem vel nigredinem vel albedinem totum hoc secundum humorem ex quo resoluitur fumus, & secundum sui essentiam in quantitate & qualitate & contingit quibusdam videre lumina per eos transeuntia ad modum coruscationis & generantur in oculo fantasie preter hec quemadmodum apparent in acutis egritudinibus & egritudine apostematibus quod dicitur bifen fantasmatum non vera veruntamen non ascendunt oculum aut causant huiusmodi fantasmatum ex ipso sanguine aut ex eo quod ex stomacho eleuat. Differentia vero inter fantasmatum ex causa doloris cerebri, & ea que sunt ex causa stomachi, v. signis notescunt. Quorum vnum est quod accidit oculo vniuersaliter. Secundum est quod accidit egro post tres aut quatuor menses a tempore quo incipit apparere fantasmatum ut cum respicis pupillam oculi non inuenit alteratio in sui compositione & dispositione erit hoc ex causa stomachi. Quartum est quia accidit ei illud preter sumptionem ciborum bonorum digestionis. Quintum est quia si egritudo augetur & diminuitur omnia hec sunt signa accidentium cause stomachi & adhuc est aliud signum ut sumat patientis vnam portionem de yera pigra, propter quod si per hoc cessauerit est a causa stomachi. Si vero pillum non cessat scias illud esse a causa cerebri, colores autem aque plures sunt quia est aliquid cuius color est celestis, aliquid vero cuius color est viridis & ad modum calcis & ad modum gelu & vehementis siccitatis & rubedinis & nigredinis & albedinis, & ad modum argenti viti in sui claritate & ad modum celi & ad modum vitri & quedam que est tenuis & quedam grossa & quedam similis alcanna. Differentia vero inter egritudinem aque & egritudinem alcannam est quoniam aqua cum descendit de acutis ascendit superius, alcanna vero cum descendit inferius nunquam ascendit propter sui grossitatem. Signum passionis aque in qua valet artificium acus & illa in qua non valet est quod constringat alter oculus cum sudario diligenti constrictione, & deinde moueat oculus patiens & arrodat cum tuo digito cum fuerit aptum & inspicias ipsum diligenter quoniam si videris pupillam dilatata se & videris aquam diffundentem se & redeuntem scias eam posse cum acu deleri. Si vero diffundit pupilla videris aquam coagulata & immobile scias egritudinem esse in nervo & aquam esse malam cui minime valebit acus artificium. Si vero oculus sanus fuerit ab alijs egritudinibus & fortis in suo esse existit & prepedi infirmus cum effundatur aqua inter

Signum

Differentia phantasmatum ta cerebri a stomachi puenient.

differentia inter aquam & alcannam Signum

Alcadah

lumen solis & lumen candelae scias hanc posse iuuare operationem acus que dicitur alcadah. Species vero aquae in quibus non valet operatio acus sunt quae similes est aquae cicerum & aquae nigrae congelatae & sicce sitae & alhaubecar & quae similis est nitro est grossa & dura & tenuis & liquola, & quae causatur ex percussione vel casu vel illa de qua nihil percipiunt delumen solis vel candelae & illorum quorum oculi naturaliter seu accidentaliter existant debiles & illorum in quibus persistit alia egritudo preter aquam sicut multitudo lacrimarum & grauitas motus & excedens paruitas. Curatio aquae in sui inchoatione est incipere a mundificatione capitis & corporis cum pillulis cochis & yeris magnis aut cum pillulis de aloë. Deinde fiat gargarisimus cum hijs que deponunt flegma, & caueat a ventosorum appositione & a flebotomia & vino & a grossis cibis & precipue a piscibus quoniam generant humorem frigidum & crudum & ingrediatur balneum ieiuno stomacho & colirizetur a fellibus auiurapacium. Et ego quidem iam vidi quendam qui ex visu eorum sanatus est, & vigoratus est eius visus. Et confert apud sui principium colirizatio cum oleo balsamo & oleo laterum & confert ei serapinum piper & aluasc & alueig & similia que suo loco dicuntur. Quod si egritudo confirmata fuerit & ad sui statum peruenierit non potest curari absque artificio acus quemadmodum in suo loco de operatione manuali dicitur.

Cura aq

Aluasc Alueig

De egritudinibus humoris albuginei. Ca. VIII.

morbi huius moris albuginei sunt septem Sign. exiccationis totius Sign. exiccationis partis eius Sign. exiccationis diuersorum locorum Sign. alterationis coloris totius Sign. alterationis coloris quorundam partium Sign. magnificationis

De egritudinibus humoris albuginei sunt vij. scilicet exiccatio eius totius exsiccatio partis eius, alteratio coloris, magnificatio, minoratio, humiditas & grossitudo. Signum exiccationis humoris albuginei per totum est quia minoratur oculus ut nihil videret valeat videre. Signum exiccationis partis eius in vno loco est, quia videtur infirmo quasi ipse respiceret per vnam fenestram. Signum exiccationis diuersorum locorum eius est quoniam videntur sibi omnia que videt quasi respiceret per multas fenestras. Signum alterationis coloris est quoniam si declinat ad albedinem videbuntur sibi corpora quasi essent intra nubes aut fumum. Si vero color declinat ad nigredinem vel alios colores videbuntur ei corpora quasi nigra. Signum alterationis coloris quarundam partium est, quia videntur sibi corpora diuersorum colorum. Signum magnificationis quando est modica est quoniam videtur res propinquas & non videtur remotas nec eas perfecte modo percipit, & si fuerit in fine grossi

tudinis nunquam videt aliquid. Signum minorationis est quia videtur debili modo, aut nihil videtur. Signum humiditatis est quoniam vides oculum multum humiditatis & deficientem visu. Curatio eius a causa siccitatis quando siccitas paulatim incipit quod curetur cum omni re humectatiua cibo, & medicina & vaporazione. Curatio vero eius ex alteratione coloris est cum potu laxatiui quod dicitur cochia & mundificare stomachum & caput. Curatio eius ex magnificatione est purgare caput cum yeris pigris & acutis alcoholum. Curatio vero eius ab humiditate est cum rebus exsiccatis, scilicet cibis & medicinis & alcohol. Curatio vero eius a minoratione est difficilis si est inueterata sed in sui principio curetur cum hijs que humectant cibo & medicina.

fig. minoracionis fig. humi. Cura ex siccitate

Cura ex alteratōe coloris

Cura ex magnificatione Cura ab humidi. Cura a minorat.

De egritudinibus tunice cristalline. Ca. IX.

De egritudinibus tunice cristalline sunt xx. egritudines, calor frigus siccitas humiditas caliditas cum siccitate et frigiditas cum humiditate, alteratio ad nigredinem & alteratio ad albedinem, alteratio ad rubedinem & alteratio ad citrinitatem profundatio magnitudo & paruitas & omnia hec accidunt ex alteratione coloris qui contingit in tunica cristallina & non multum offendit visum donec magnificetur alteratio & comprehendit totum oculum, vel quod sit in aliqua tunicarum alia egritudo. Nam si abundat humiditas agra uabit motum oculi. Si vero abundat siccitas non perficitur in ipso visus. Si vero transmutatur color ad albedinem omnia videbuntur ei alba & sic de singulis coloribus. Et quando minorantur videntur sibi omnia maiora quam sint sed cum magnificata fuerit, obscuratur visus & videntur sibi res minores quam sint, & cum profundatur diminuit visus secundum profundationem. Curatio autem omnium horum acciditum est emundare quodlibet cum suo contrario, scilicet caliditatem cum frigiditate & frigiditatem cum caliditate & sic de reliquis. Et stude reducere complexionem ad equalitatem declinationem autem cristalline ad partem maioris extremitatis vel minoris oculi & erit illud aut naturalis aut accidentale & non sequitur inde magna lesio in visu nisi sola tortura que dicitur alhol. Quoniam vero sit eius declinatio superius vel inferius sequitur ut vna res videatur sibi duas esse. Curatio eius quoniam accidit in pueris aut si nati fuerint cum hac egritudine est quod ad equet capitale lecti sui cubilis cum ipso cubili in quo iacent & ponant eis ex opposita parte egritudinis candelam accensam. Et si permutat egritudo ad aliam partem ponant ex eius opposito, & ex hijs

Tunica cristallina sunt xx.

Signa

Cura vniuersalis

que multū conferunt in hoc casu est q̄ inserant in filo preciosi lapides diuersorū colorū vel saltem lapilli de vitro diuersis coloribus tincti & suspendat filū apud puerū a parte opposita egritudinis & continuo respiciat illud donec redeat cristallina ad propriū locum.

De egritudinibus humoris vitrei. Ca. X.

De egritudinibus humoris vitrei quæ sunt. xij. s. caliditas, frigiditas, siccitas, & humiditas, caliditas & siccitas, frigiditas & humiditas. Signa vero & curatio horum egritudinū est admodū curationis egritudinum liquoris albuginei.

De passionibus spiritus visui. Ca. XI.

Spiritus visui fit similiter q̄m q̄ mult⁹ & subtilis multus & grossus vel paucus & grossus. Signū multū & subtilis est q̄m videt rem p̄p̄inā bene, remotā vero cū debili visu. Signū multū & grossū est q̄a videt rem p̄p̄inā debiliter & remotā bene. Curatio eius q̄m spiritus visuius est paucus & subtilis est cū regimine ciborū equaliū in sui cōplexione sicut carnū agnorū & odorū & auiū. Et dixerunt q̄ frequens vsus comestionis nisi corroborat lumen oculorū. Et dixerūt q̄ vsus comestionis pullulorū columbarū corroborant spiritum animalem vitalem.

De egritudine quæ dicitur alhafa. Ca. XII.

Hæc egritudo est vt non videt quis in nocte & videt in die & appellat etia almazid. Generat aut ex fumis frigidis & grossis ad cerebrū ascendētibz quos nō potente a se repellere ingrossatur ex hoc spiritus animalis in quo consistit virtus visiva & videt a longe & non a prope. Et curatio eius est quando apparet sanguinis plenitudo & cōplexio & virtus conueniunt ad hoc q̄ flebotometur vena capitis quæ vocatur alcefal & educatur de sanguine quam diu nigredo p̄sisterit. Et quando nigredo desinit restringatur vena si vero non consentiret ad hoc cōplexio aut esset alia causa prohibens flebotomiā administrare tur distere calidum ad attrahendū humorē ad inferiora. Postea laxetur natura cum cochis aut cum yeris magnis. Postea faciat gargarismum & sternutatoriū. Deinde curet oculos cū collirio de fellibus vel cum alijs colirijs descriptis in suo loco. Et ex hijs quæ conferunt magnum iuuamentū ad hoc est q̄ accipiat vna petia epatis capræ & scarificetur multis scarificationibus & impleant omnes illæ scarificationes pipere longo trito. Postea vero asse tur super prunis & recipiatur tota spuma & liquor fluens a scarificationibus & administretur de eo oculo pluries quousq̄ sanetur. Et ex hijs

quæ iuuant est quod fiat alcohol ex pipere nigro & longo & melle añ & oculis administretur quoniam est expertum.

De egritudine quæ dicitur camar alhayn. Cap. XIII.

Hæc passio generatur ex grossitudine luminis visui & eius congelationis a frigore & nūq̄ quæ sunt causæ extrinsecæ & generatur etia a causis intrinsecis. Signū huius est quia non videt a longe sed a prope. Et curatio eius est mundificare caput & administare oculo de fellibus aut collirio quod dicitur albasilicon in quo intrat de mulco & cū similibus. Curatio vero eius cuius causa est extrinseca est vt continuo respiciat colorē viridē. Si vero est in itinere restringantur sui oculi cū sudario nigro & veletur facies eius velo panni nigri & sint eius indumenta nigra & indinet oculos & faciat super aquā decoctionis palearū de frumento & effundatur de eadē aqua in oculis suis sepe & igniatur ad ignem lapidis molaris & asperfo super ipsum vino, indinet suos oculos apertos super fumum ascendentē ex eo & indinet oculos super aquā decoctionis aneti camomille & similitū & instilletur oculis cotidie de albasilicon & absteineat ab omni cibo grossæ materiei.

De debilitate visus. Cap. XIII.

Debilitas visus fit tribus de causis, aut enim ex humiditate aut ex siccitate aut a stomacho. Signum humiditatis est quod augetur post cibum & somnum & maxime post humorē crudum quid dicitur alcecha. Signum ex siccitate est quia augetur post famem in meridie & alleviatur post somnum & cibum. Signum ex stomacho est continuatio ipsius & quia augetur post humorē crudū & ex multa comestione & redit apud famem. Curatio eius ex causa humiditatis est quod mundificetur caput & instilletur oculis aqua vel succus foeniculi cum aliquo fellium & colirizetur cum basilicon & serapino & elidonia & similibus. A causa vero siccitatis curatur cum cibis humidis, & vsu pullorum gallinarum & columbarum & potu vini temperati & vsu balnei aquæ dulcis sine sudatione in ipso & odoret oleum amigdalorum dulcium & mulgeatur cottidie super oculū lac a mamillis & ingredietur aquam claram & teneat ibi oculos apertos per vnam horam, & hoc sepe fiat & caueat ab omni cibo sicco donec curetur. Quando autem peruenit a stomacho sit totum studium mundificare stomachum cum yera. Postea vero cum trisera parua & similibus.

Camar alhayn causæ Signa Cura

Visus debilitas fit ex tribus causis Si. humi.

Sign. ex siccitate Sign. ex stomach. Cura ex humidit.

Cura ex siccitate

Cura ex stomach.

De passionibus nervorum concavorum oculi. Cap. XV.

Passiones nervorum concavorum oculi caliditas frigiditas humiditas siccitas, humiditas & caliditas, frigiditas & siccitas, frigiditas & humiditas, caliditas & siccitas, oppilatio apostema ampliatio & strictura. Signū alterationis cōplexionis nervorum ad siccitatem est eorū p̄fundatio & interius coartatio. Signum eorū alterationis cōplexionis ad humiditatem est gravitas motus ipsorū & eorū euulsio foras. Signū excessus frigiditatis eorū est q̄a phibet spiritus transire exterius quē admodū accidit in passione aque. Signū excessus caliditatis eorū est q̄a non repit in oculis multū no cumentum nec molestia. Signū oppilationis est q̄m si claudit alterū oculū sentiet q̄ oppilatio consistit in nervo & accidunt ipsi nervo passioes ab extra vt casus & p̄ussio capitis. Et signum huius est ex eo q̄ patiens recitat & accidit egritudo i vno oculorū & in vtrorū quæ q̄dē significant p̄ accidentia prædicta. Curatio vero passionū nervi continet in hijs quæ prædiximus, & est ei dare quodlibet cū suo contrario vt caliditas cum frigiditate, & siccitas cum humiditate.

De passionibus lacertorum mobiliū. Ca. XVI.

Passioes lacertorum mobiliū oculorū sunt due spasmatio & gravitas motus lacertivoro oculi sunt sex & q̄m egritudo cōsistit in lacertis confirmantibus oculū lesū in dinabit oculus inferius & appellat tunc gravitas motus quæ arabice dicit alastracha. Quando vero egritudo cōsistit in lacertis confirmantibus oculū desubter erit attractio oculi superioris & appellat tunc vassa. Quando aut cōsistit passio in lacertis q̄ detinent ipsum ab altera extremitatē erit declinatio ad alterā partē. Si p̄o egritudo fuerit in lacertis q̄ reuoluunt ipsum segtur ex ea egritudo quæ dicit alhucz, & q̄m aggrauat motus lacertorū retinētū nervū exit oculis foras, veruntū non erit eius no cumentum nisi modicū. Si vero fuerit in lacertis qui declinant & mordicant palpebras desup aggrauat motus palpebrarū fortiter vt non possit patiens apire oculos. Si vero passio fuerit in lacertis circūstantibus palpebras non conuiere cum oculis. Si vero in lacertis vnus extremitas fiet inclinatio ad alterā ptē & similī modo segtur de lacertis superioribus & inferioribus, & p̄manebit oculus apertus vt dicitur. Curatio eius quæ accidit ex spasmatione est cū regimine ciborū humidorū medicinarū. Et q̄m est ex gra-

uitate motus exsiccat humiditas sicut diximus & si hoc nō sufficit indiget opatione chirurgie.

SEQVITVR TRACTATVS SEXtus qui comprehendit in se capla. xv.

De enumeratione egritudinū faciei sequitur. Cap. I.

De egritudinibus faciei quæ sunt inflatio alhafa, nigredo sub palpebra macule quæ dicunt alcefal & alnomas & albaras pustulæ duræ & minute quæ dicunt albothor rubedo faciei egritudines quæ dicunt & alteras suffrana. Apostemata quæ dicunt aldemamul, apostemata dura quæ dicunt altouil grossitudo coloris faciei. Macule alidri & alcoabi pruritus scabies pustulæ, rubedo citrinitas aluesas. Calor solis q̄ dicit sahal allemas pilinafcentes super collectionē labiorū mulierū. Tortura faciei quæ dicit allacua apostemata, corrosio seraf alhuf apostemata flebotomatio

Alcefal Alnomas albaras

Altouil alcoabi aluesas Sahul Alsmas Allacua

Seraf Alhuf

Faciei inflatio m̄tis ex causis sit.

De inflatione faciei segtur modo. Cap. II. Inflatio faciei fit multis de causis, quia aut ex fumo grosso flegmatico subtili, aut ex fumo grosso & hic fumus aut ab ipso mēbro aut ex eo q̄ eleuat ad ipsam ab alijs membris, vel q̄a fuerit ex apostemate carnosio de genere ydropisis, aut pustula, aut apostemate, q̄ gnat intus vel in ceruice vel spatula ex quo descendit tumor ad faciē, aut ex dolore denticū molarū aut ex corruptione gingivarū & similibus. Cuius vero causa fuerit extrinseca erit ex p̄ussione capitis aut vulnere vel casus in superficie faciei vel ex punctura vespe vel apis, aut tactu alioquin venenosi animalis vel medicine acutę vt est siluestris ruta, aut euforbiū & alię medicine acutę. Signū ex fumo flegmatico subtili est, q̄a si digito opprimat statim redibit inflatio sine dolore & q̄ appet extra declinat ad albedinē. Signum ex fumo flegmatis grossi est, q̄m si opprimat digito diu p̄manebit p̄fundatio. Signū a causa ydropisis est q̄a tumor est p̄ totū corp⁹ cum eo q̄ accidit ei de debilitate doloris. Signū ex pustula vel ex apostemate aut ex dolore denticū molarū vel ex quacūq̄ causa extrinseca est ex eo q̄ infirmus refert & ad sensum patet. Differetia inter tumorē q̄ est ex ipsa facie & illū q̄ fit ex eo q̄ eleuat ad faciē ab alijs mēbris est q̄m q̄ fit ex ipsa facie subito accidit ceteris mēbris sanis existentibus nihil patientibus egritudinis. Quando vero causat, ab alijs membris corporis paulatim fit passione epatis & viscerū p̄cedente. Curatio eius si fuerit ex fumo subtili faciei tantum est quod inclinet patiens faciē suā super vaporē aque decoctionis aneti melliloti

fig. ex fu. flegmatis

fig. ex fu. fle. grossi fig. ex hydropisi fig. ex pustula. a pate Differt tumor faciei ex se ipsa v̄ ab alijs mēbris

Cura ex fu. subtili

lagine semini citoniorum terant oia & labijs superponant & postmodum ingrediatur balneum & hoc reiteret quousque sanetur. Et ex hijs que conferunt iuuamentum ad hoc est quod superponatur loco pellicula albuminis oui vel pellicula arundinis & ibi dimittatur quousque sanetur. Cura autem eius a causa frigida est cum euacuatione flegmatis & masticatione thuris picis & masticis. Deinde cera citrina oleo sirag oleo masticis no & fiat ex hijs cerotum & scissure cum eo superponat vel liniat cum oleo se. lini vel galie cum melle & liniantur scissure, vel accipiat de kiran & misceat cum eo de vitello oui assati & triti & ibi superponat vel cauterizet locus cum cauterio aureo quousque pueniat ad fundum scissure, & postea superponatur ibi de ceroto usque ad sanationem.

De pustulis labiorum. Cap. XIII.

Pustule quae fiunt in labijs, aut secuntur post aliquas febres aut ex fluxu reumatis calidi. Et curatio ipsarum est quod superponatur eis vngentum de cerusa & bono ceroto. Si vero pustule fuerint humide terant rose sicce & conficiantur cum cera & oleo rosae & liniatur cum eo & vngat & cum vngento anacardi dissoluto, vel cum oleo rosae usque ad sanationem. Si vero fuerint pustule sanguineae & colerice, accipiat de sandalis ramich rosae. 3. i. gummi arabici. ceruse. 3. 5. terat totum & distemperat cum aqua rosae & liniatur cum eo labia. Et si hoc non sufficit laxetur colera rubra & supponant loco sanguisugae & reiterat super eis vngentum donec sanetur.

De labiorum inflatione. Ca. XV.

Inflatio labiorum fit aut ex fluxu humoris, aut ex punctura vespe & accidit inflatio in superiori labio cum scissura per medium & accidit hoc plurime pueris. Cuius curatio est difficilis curant autem cum hijs que diximus de scissura labiorum & si hoc non sufficit fiat cauterium ut dicitur in chirurgia, inflatio autem curet cum hijs quae dicta sunt de inflatione faciei.

TRACTATUS SEPTIMVS COMprehendens capla. vij. De egritudine dentium enumeratione. Cap. I.

Aegritudines oris quatuor sunt, prima species consistit in dentibus & sunt. ix. egritudines. scilicet dolor, corrosio, vermes, comotio, fractura, denigratio, citrinitas, & viriditas molarum, dolor accidens pueris apud ortum dentium & regula conseruationis ipsorum ab omni passione.

De dolore dentium. Cap. II.

Dolor dentium fit multis ex causis, aut enim ex inflatione gingivarum quae dicitur alletha vel ex fluxu reumatis fluente a nervo existente in radicibus molarum vel commotione rei exessive calidae aut exessive frigidae, aut ex commotione rei exessive frigidae post commotionem rei calidae immediate vel commotione, aut ex casu, aut ex percussione vel ex defectu nutrimenti ex quo nutriuntur molares & eius paucitate, aut ex nimia plenitudine. Signum causae frigidae est quia non sentit de dolore nisi parum & cessante inflatione cessat dolor vel humore congregato in nervo vel radicibus molarum, & fit ex humore frigido aut humore calido acuto. Signum humoris frigidi est quia est multus & frigidus, & quia conferunt ei calida, & quando conveniunt huic complexio etas & tempus erit fortius. Signum humoris acuti est paucitas humoris multitudo caloris rubedo faciei & quia conferunt ei frigida & offendit calidis & quando conveniunt huic complexio etas & tempus erit fortius. Signum defectus nutrimenti est quoniam accidit eis siccitas cum frigidityte & coartatio & subtilitas quemadmodum accidit senibus. Signum plenitudinis & grossi ventis est quando accidit eis quod accidit in apostematibus membrorum carnosorum. scilicet extensio & fortis dolor cum multa humiditate & plenitudine manifesta. Signum vermium est quia quando sentit dolorem, & quando qui est cit & sentit motum vermis in aliqua molarum. Curatio eius ex inflatione gingivarum est quod videat si caro illa est tumefacta & rubea & plenitudo apparet in venis, & tunc flebotomeat venam cefalica & apponant ventose super tempora bus vel sub mento, & post duos dies retineat acetum in ore & oleum rosae & parum de masticis trito & hoc fiat sepe in die, & si hoc non sufficit terat parum opij cum oleo rosae & infundatur in eo de bombace & applicet radicibus dentium dolentium. & administret camphora dissoluta in aqua rosae. Et si hoc non sufficit scarificet super dentes cum ferro & apponant sanguisugae super illis, & aperiant venae quae dicunt algaharac quae sunt labiorum. Si vero signa flegmatis predominant erit contrarium eius quod diximus quia absque plenitudine manifesta & absque rubedine faciei & laxetur cum cochijs & abluantur radices dentium ablu-tione quae dicitur aldalach, vel cum compositionibus quae dicunt alschaznaya, vel cum filonso vel cum tyriaca alarba aut tyriaca alfaroc vel superponat eis de piretro vel pipere vel zinziberi, aut accipiat mentastrum & yfopus & bulliant cum aceto & abluant cum eo. Si vero fuerit ex fluxu reumatis nervi ad ipsum dentem ex flegmate &

Doloris
dentium cau-
se sunt
multae
AllethaSig. cause
frigideSig. hu-
moris
frigidiSig. hu-
moris
acutiSig. defe-
ctus nutri-
mentiSig. pleni-
tudinis &
grossi ve-
ntisSig. vero-
mium
Cura infla-
tionisCura ex
frigidoCura ex
calido
Cura ex
humidoCura ex
sanguine
& co. ru.Labiorum
inflationis
causa
CuraCorrosio
nis dentium
causa
CuraVermium
apud den-
tes
CuraComotio
nis dentium
causa

plenitudine curetur curatione fortiore ea quae dicta est & est quod laxetur cum cochijs vel ferat famem & situm & assidue sumat de alijs & sepe intret balneum ieiunio stomacho & exerceat motum apud vacuitatem, & distemperet piper cum kiran & teneat in ore & ponatur de eo super dentem, & si hoc non sufficit intingatur bom-bix in butiro feruenti & denti superponat & hoc fiat sepe quousque sentiet fortem mordicationem & cum hoc cessabit dolor, & si dolor fuerit confirmatus fumiget per arundinem concavit cum fumo iusquiami nigri & storacis postquam fecerit de eis pillulas ad modum cicerum & fumiget cum illis quoniam cessare facit dolorem & vermes interficit, & si non quieverit dolor per hoc intillet auri quae est ex parte dentis dolentis ad modum unius lenticulae opij & tantum de castorei dissoluti cum modico aquae & si hoc non sufficeret cauterizetur cum ferro bona cauterizatione quousque perveniat ignis ad radicem canne, tunc enim post tres vel quatuor horas cessabit dolor, & si omnia haec non suffecerint, impossibile est curari absque remotioe ipsius cum ferro ut suo loco determinatur.

De corrosione dentium. Cap. III.

Corrosio & perforatio fiunt ex malo humore putrido generato ex corruptione cibi in stomacho quae natura ad dentes impatit. Et curatio eius est quod mundificet caput & stomachus ab huiusmodi corruptis humoribus cum cochijs vel cum pillulis de yera & similibus. Postea vero curentur dentes cum medicinis calidis quibus inest stipticitas & siccitas sicut sunt di-peri vel gariofilii vel carmazach & nux alzarum & similia separatim aut coniunctim vel accipiantur galie non perforatae & terant & distemperent cum alhaczaz vel guma pini & instilletur corrosioni & perforationi de hoc aut impleatur locus de eo.

De vermibus dentium. Cap. IIII.

Generatio vermium fit ex humore putrido. Et curatio ipsorum est quod fumigentur dentes cum fumo seminis iusquiami nigri, & si per hoc non cessant fiat cauterium cum ferro ignito in radice dentis donec sentiat ignem, & perveniat ad radicem dentis tunc enim peribunt vermes & dolor cessabit.

De dentium exitu & comotione. Cap. V.

Exitus & comotio dentium accidit vel ex causa senectutis & multitudinis annorum, vel ex defectu nutrimenti cibi vel suae

corruptionis, aut ex fluxu reumatism ad nervum radicem dentium fit etiam ex casu vel percussione. Et curatio ipsorum est cum ablu-tione oris cum aqua decoctionis corticis granatorum gallarum nucis al-saro aut alcrapa aut alas vel capitum rosae, vel balauftarum & silium coniunctim vel separatim, vel accipiat de alumine & sale & galie, equales partes terant bene & imponat de hoc pulvere radicibus dentium comotorum. Postea vero abluatur cum hijs que diximus. Quando autem accidit ex fluxu reumatism ad radices dentium purget caput & administrent illa stiptica quae diximus. Curatio vero ipsorum exitus si impediatur ex hoc sermo quod auferat paulatim supereminentia ipsorum cum cutello quod dicitur mabrad facto de bono ferro quod dicitur fulad indi donec auferatur supereminentia eorum caute ut determinat in operatione manuali.

De denigratioe citrinitate & viriditate dentium. Cap. VI.

Generantur haec ex humoribus corruptis vel ex rara lotione & mundificatione ipsorum. Et curatio ipsorum est quod mundificentur cum puma maris, aut cum racham pulverisatis vel cum cornu caprae aut ipsius vngulis vstis vel cum sale an. Iran. Descriptio mundificationis ex parte preseruat dentis a putredine. R. safran & faring ordeae equales partes & distemperent cum kiran & co-burant oia & pulverizantur, & cum hoc pulvere fricentur dentes est enim optimus, aut conficiantur cum melle loco al-kiran veruntamen excellentius valet. Fiat etiam lotio cum oleis sapidis sicut oleo amigdalino & oleo nucis butiro & pinguedine & similibus, & quod confert ad hoc est masticatio portulacae, & iuvat masticatio vitelli oui assati, & sedat dolorem ipsorum.

De dolore pueris accidenti apud dentium ortum & eorum conseruatione. Ca. VII.

Curatio doloris accidentis pueris apud ortum dentium est quod accipiat de lacte canis & abluant cum eo loca & inungant cum cerebro leporis & butiro. Si vero dolor vehementer confirmatus fuerit accipiat alhama butirum & oleum de lilio & misceat totum & cum eo liniat quoniam in fine iuuamenti est. Quae vero custodiuntur dentes a doloribus & corrosione & ceteris passionibus ipsorum sunt cauere a corruptione cibi & potus in stomacho & a frequenti vomitu & praecipue cum rebus acetosis sitis cibis sine potibus & ab usu masticationis allei vel ficui

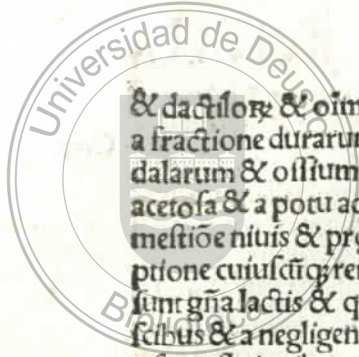
Cura

Dentium
decolora-
tionis causa
Cura
RachamCura pue-
rorum

Alhama

Dentium
preser-
uatio a
dolo-

& dactylor. & oim in quibus est viscositas & a fractione durarum rerum sicut nucum amigdalorum & ossium & similia, & ab omni re acetosa & a potu aque valde frigide & a comestione niuis & precipite a rebus calidis a sumptione cuiusvis rei facile putrefactibilis sicut sum gna lactis & quæ de illis fiunt & a salitis piscibus & a negligentia mundificationis dentium a superfluitatibus ciborum inter dentes adherentibus a quibus oibus si preseruauerit se ab omnibus huiusmodi passionibus exemptus si et cum adiutorio dei. Descriptio pulueris ad conseruationem sanitatis dentium & eorum mundificationem & confert putredini & corrosioni & confirmat & corroborat eos & est expertum R. farine ordeï & sal. añ. 3. x. terantur & conficiantur cum melle & vrantur. Postea vero accipiantur de cornu cerui vsto spumæ maris añ. 3. vi. spodiij albi cinerū vitum boli armenici rachas albi tegule furni añ. 3. ij. sandal. rub. gal. muscate sand. citrini seminis ros. añ. 3. i. terantur & criballentur & fricentur cum eo dentes quoniam est expertum. Modus medicaminis ad frangendum dentes accipiantur de farina frumenti & conficiatur cum lacte aliatuha & applicetur denti & superponatur ei folium anabulæ maioris de qua egreditur lac cum incidit. Modus medicaminis ad euellendum molares sine ferro. R. cortices radicū celsi & piretrū & terantur ad solem cum aceto forti donec efficiatur ad modum mellis & liniantur cum eo radices dentis quæ intendis euellere bis vel ter in die postquam scalpellatum fuerit in circuitu ipsius & caueat alios dentes. Modus medicaminis ad euellendum dentes accipiantur cortices radicū celsi radicis capparidis rad. esule. arsenici citri. & terantur omnia cum forti aceto tribus diebus in qualibet die per horam residuo vero diei permittat in aceto. Postea vero liniatur in circuitu dentis dolentis bis in die donec remolliat radix dentis & comoueat manu tunc enim auferet eum absque nocumento & dolore.

TRACTATVS OCTAVVS CONTINENS. iij. capla. De egritudine gingiarum enumeratione. Cap. I.

DE egritudinibus gingiarum quæ sunt. vij. mollicies sanguis fluxus ex eis corrosio putredo apostema quod dicitur alnaczor q in ipsis generat vulnera & pustule quæ in ipsis generantur.

De mollicie gingiarum & sanguinis fluxu ab eis. Cap. II.

Mollicies gingiarum & sanguis ab eis fluxus accidit ex humore corrupto de quo nutriunt gingiæ. Talis inquam humor aut erit calidus aut frigidus. Signum calidi est rubedo gingiarum & eius inflatio & fluxus rubei sanguinis ex ea. Signum vero frigidi e conuerso. i. paucitas rubedinis & caloris & quia sanguis fluens ex eis est subtilis & albus. Curatio eius ex causa calida est cum flebotomia venæ capitis si non est aliqd prohibens & appositione ventosarum in fontanella colli & alie due fiant hæc & aperiant venæ labiorum intus quæ dicuntur algaharach. Deinde affluet locutionem cum aqua decoctionis ros. cum capitibus suis vel cum sumac vel corticibus granatorum & balaustiarum & mirta & similia vel abluatur os cum aqua ros. bona in qua infusum sit sumac vel abluatur os in quo decoctum sit iusquiamum quoniam est excellens & confert ei iuramentum fricatio quæ dicitur aldelach cum ros. & sandalis camphora lentibus & folijs alcarfa coniunctim vel separatim. Modus pulueris dentium qui dicitur senon confortans gingiæ & si stens sanguinem fluentem ex eis & confert putredini & regenerare facit bonam carnem. R. balaustiarum rosarum cum capitibus suis spodiij albi añ. 3. v. baccarum iuniperi. 3. vij. haña gallie m. añ. 3. ij. sanguinis draconis. 3. ij. terantur omnia & fricentur cum eo radices dentium & abluatur postea os cum aqua ros. & si fuerit ex causa frigida mundificet caput & stomachus cum pilulis de vera & abluatur os cum aqua decoctionis ciperi vel aneti vel iuniperi vel nucis ciperis & squinanti & similia coniunctim vel diuisim & si hoc non sufficit curetur cum trociscis de doronicis donec recedat putredo.

De corrosione dentium. Cap. II.

Corrosio autem fit quatuor modis. Primus modus est quod corrodat tota gingiua. Secundus est quando corrodit illud quod propinquum est dentibus. Tertius est cum corroditur tota gingiua cum extremitatibus. Quartus autem cum corroditur additio quæ est inter dentes. Putredo autem aut erit multa aut pauca & fit foetidi odoris & carens odore. Finit quoque corruptio & putredo & corrosio ex humore calido vel frigido. Signum humoris calidi est fortis dolor & cito manifestatio corruptionis & caloris & inflammationis & quando conueniunt ad hoc complexio etas & tempus erit fortius Curatio eius ex causa caloris est cum flebotomia venæ capitis & appositione ventosarum ut diximus. Postea vero abluatur cum succo plane

Mollicies gingiarum causa

Sig. cali.

Sig. frig.

Cura ex calido

Cura ex frigido

Corrosio dētiū qtu or fit modis

Sig. hu. calidi

Cura ex calido

De lestone lingue. Cap. II.

Lestio quæ contingit lingue est aut in suo motu aut in suo sensu aut gustu & prouenit hoc vel ex causa nervi vel ex causa simplicius in suo motu adueniens ex causa septimi paris neruorum quando omnes egrotant sequitur amissio motus & gustus simul. Quando autem contingit lestone lingue a causa cerebri est quando non transmittit ad eam quod necesse sibi est de sensu gustus & motu & sit illud aut ex malicia complexionis calide aut frigide aut humide aut sicce vel ex separatione continuitatis vel ex oppilatione. Signum eius prouenientis a cerebro est quod sit egritudo in labiis supereminet tunc facie quæ dicitur alnagatin. Signum ex causa nervi est quod non manifestat in lingua egritudo aliqua nec inflatio nec apostema nec complexio alteratio. Signum ex causa ipsius lingue est quod apparet in ea apostema vel pustula vel inflatio vel mutatio complexionis & quod in cerebro & nervo nulla est egritudo.

De amissione sensus gustus. Cap. III.

Amissio sensus gustus fit tribus modis aut enim prius penitus ut nihil gustu sapiat aut quod deficiat parum in sui operatione aut erit fallax & est ut percipiat sapor secundum saporem humoris in substantia ipsius lingue dominantis qui si multus fuerit percipiet ipsum & sentiet eius saporē nullū aliorum saporum percipiente. Si vero humor non multus fuerit non percipiet ipsum nisi in hora mortis in hijs quæ comederit & biberit & sapiunt ei gustat aut falsa aut acra aut amara secundum humorem in substantia lingue dominantē. Amissio autem & defectus causantur ab ipso cerebro aut nervo sicut diximus. Quæ vero accidit ab ipsa lingua est aut ex malicia complexionis excedente sicut calido frigido humido & sicco aut ex hijs quæ ad ipsam ab extra eueniunt sicut violentis saporibus alterantibus complexionem ut acutis & salis. Hijs enim disgregant eius concatenatē quæ admodum disgregant calidū acetosum & ponticum. Signum alterationis complexionis ad caliditatem quod videtur lingua fortis rubedinis & alteratur gustus ad malū & iuuat cum rebus frigidis. Signum mutationis complexionis ad frigiditatem est quod lingua videtur alba & iuuat rebus calidis. Signum mutationis complexionis ad siccitatem quia videtur modica humiditas & fortis siccitas contracta & delectatur in humidis & curatio omnium huiusmodi est emendare quilibet per sui contrarium videlicet calidū per frigidū & siccū per humidū.

TRACTATVS NONVS HABET cap. xij. De egritudinē lingue enumeratione. Cap. I.

DE egritudinibus lingue quæ sunt. xij. amissio sensus gustus amissio sermone eius exitus inflatio scissio grossitudo rana dim inutio diminutio ligamentorum separatio continui apostema & nigredo.

Linguae lestone multis continet modis.

Sig. a cerebro caufa alnagatin Sig. ex nervi caufa Sig. ex caufa lingue

Amissio gustus fit tribus modis

Sig. cali.

Sig. frig.

Sig. sicci.

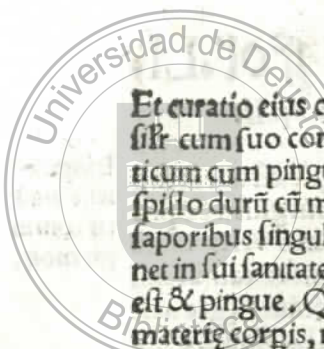
cura omni causarum

Medica. frangendi dentes Aliatuha Medica. euellendi molares sine ferro

alnaczor

alnaczor g. i. o. cura

Et curatio eius que provenit ex causa saporis sicut cum suo contrario ut amarum cum dulci ponticum cum pingui spissum cum tenui & tenue cum spisso durum cum molli & molle cum duro & sic de saporibus singulis. Lingua quoque quod diu permanet in sui sanitate precipit de saporibus quod dulce est & pingue. Qui quidem sunt saporibus utiles materię corporis, nam dulce nutrit naturam pingue aut remollit omnem asperitatem corpori contingentem.

De amissione sermonis sequitur. Cap. III.

Sermon. amissio. causę plures

Amissio sermonis pluribus ex causis fit aut enim ex casu motus virtutis venientis a cerebro aut ex nervo cum accidit in eo passio intus vel extra per oppilationem aut apostema aut solutionem continui aut ex causa premixtionis rationis quemadmodum in egritudine bursen aut ex malitia complexionis ipsius lingue quando declinat ab equali complexione ad unam quatuor complexionum, aut ex apostemate vel spasmo vel inflatione vel incisione seu scissione aut ex ranuncula que est sub lingua aut ex breuitate ligamentorum que sub lingua sunt ad retinendum ipsam. Curatio eius si fuerit ex cerebro & apparent signa exuberantie flegmatis & grossioris humoris que euacuet corpus cum yeris ut cum yera logodion & yera. G. & yera archiganis & yera pigra magna vel cum aliqua compositione pillularum efficacium sicut sunt pillule stomatice, deinde faciat gargarismum cum hijs que deponunt flegma & administrent insufflationes narium que dicunt aliochoat cum medicinis aromaticis & abluat caput cum aqua decoctionis camomille melliloti & maiorane & similibus, & vngat cum bono oleo de ben aut cum aliquo oleorum calidorum loca exitus nervorum. Quod si apparet plenitudo in venis fiat flebotomia in vena epatis & vena capitis que sunt achal & alcefal, & educat de sanguine secundum virtutem & consuetudinem. Si vero fuerit a causa oppilationis nervorum aut apostematis aut solutionis continuitatis difficilis est eius curatio. Curat autem cum hijs que dicta sunt de curatione cerebri. Quoniam vero puenit ex impedimento intellectus cessabit cessante egritudine. Quoniam autem fuerit ex causa ipsius lingue videat si est ex dedinatione complexionis ad caliditatem quia tunc curat cum suo contrario & flebotomia venarum que sunt sub lingua postea vero laxet colera ru. Si vero est ex causa apostematis videat si apostema est calidum & tunc flebotomet vena capitis & laxet colera rub. & fiat gargarismus cum succo solatri, aut plantaginis vel endiuie vel portulacę aut succo granatorum dulcium coniunctim vel separatim vel dissoluat cassias, i. aliqui succorum predictarum herbarum & gargarizet cum eo & cum aqua decoctionis rosarum or-

Cura ex cerebro

Cura ex causa lingue

Cura ex aparc

dei lenium & liquiritie. Et cum his erit curatus, & si apostema est durum gargarizet cum lacte statim emulso vel cum decoctione ficuum vel cum succo feniculi mixto cum cassias. Si vero egritudo in lingua fuerit ex causa frigida & humida curetur cum hijs que diximus in curatione cerebri, & abluatur lingua cum tyriaca alfaroc & alsechaznaya & filonia, & assiduet introitu balnei & gargarizet cum synapi trita & cribellata cum melle vel yera cum melle. Que autem sequitur post apostema cerebri que dicit bursen si antiquata fuerit non suscipit curationem sed si fuerit recens curat cum lotionem cum sale andrani & sale armoniaco & omnibus hijs que deponunt saluam.

De spasmo sequitur. Cap. V.

Spasmus fit duobus modis, aut enim ex sic citate & defectu humiditatis aut ex plenitudine & exuberantia humiditatis. Curatio eius ex causa siccitatis est cum assidua comestione generis lactis & ciborum humidorum & gargarizare cum oleo camomille & oleo ros. & oleo sirag & aneti & similibus & abluant posteriora capitis frequenter in die cum aqua cal. & postea vngat cum huiusmodi oleis. Curatio vero eius que fit ex humiditate est cum contrariis horum que diximus cum euacuatione. f. & gargarismo calido & oleis calidis.

De exitu lingue sequitur. Cap. VI.

Exitus lingue & eius inflatio fit ex humore quem natura ad linguam expellit ut solet expellere ad aliam membra donec inflat linguam & exit ex ore. Causat autem ex caliditate aut ex frigidityte. Signum caliditatis est vehemens inflatio & sitis & quia delectationem recipit a frigidis. Signum frigiditatis est contrarium huius, remissio caloris & grauedo lingue & eius offensio a rebus frigidis. Curatio eius a caliditate est que flebotomet vena capitis si nihil est prohibens & laxare colera rubea & apponere ventosas super tempora & abluere os cum succo plantaginis & succo lactuce, vel succo coriandri vel succo virge pastoris & similibus, & confert ei decoctio ros. & lentium & similibus, & confert ei iuuamentum lotio eius cum cepe & acetositate citri, & sint eius cibi declinantes ad frigiditatem. Et quoniam fuerit ex frigidityte curet cum rebus calidis, & laxet natura cum pillulis cochis vel cum aliqua yera & gargarizet cum hijs que deponunt flegma, sicut cum yera & lacte caprino cum aqua mellis, & postea abluat lingua cum eo, & si hoc non sufficit abluat cum sale & ruta & baurac & nitro, & confert ei sumere de anacardino minori & abluere linguam cum eo & cum tyriaca alfaroc & alsechaznaya & sint eius cibaria declinantia ad mundificationem & attractionem.

Cura ex causa frigida & humida

Lingua spasmus duobus fit modis Cura ex siccitate

Cura ex humiditate

Exitus lingue & eius inflatio generatio. Sig. calid. Sig. frig.

Cura calid.

Cura ex frigore

Scissura lingue causa

De scissura sequitur. Cap. VII.

Scissura & grossities ut pluribus accidunt ex causa calida & post calidas egritudines Et curatio ipsius est cum infrigidatione corporis & stomachi cum hijs que comedit & bibit & abluat lingua cum muscilagine seminum citoniorum cum zuccaro & muscilagine pilij & seminis maluausci & potu aque ordeii & comestione pedum animalium & lotionem lingue cum spuma egrediente de maluis quando incidunt & teneat in ore gumi dragaganti.

De ranuncula. Cap. VIII.

ranuncula gnatia

Ranuncula est apostema simile ranæ quod generat ex flegmate falso & solo vel ex flegmate falso cum colera nigra. Signum flegmatis est albedo & humiditas. Signum eius cum mixtione colere nigre est offuscatio coloris durities & pauca humiditas. Curatio eius si fuerit parua est lotio eius cum baurac, vel nitro vel cum mentastro vel sale armoniaco, & si per hoc non cessauerit abluat cum medicina acuta donec nigrescat & aperiat deinde curet quousque recedat. Sed si fuerit magna non potest curari sine incisione & cauterizatione ut de terminatur in chirurgia.

Sig. fleg. Sig. fleg. cum co. ni. Cura

De breuitate ligamentorum. Cap. IX.

Cura

Breuitas ligamentorum retinentium eam de subitus ut in pluribus accidit paruis pueris & possibile est eos sic nasci. Et curatio eius incidere ea cum ferro ut suo loco determinatur.

De incisione & exitu. Cap. X.

Incisio & exitus curantur sicut curantur reliqua apostemata que suo loco diximus.

De pustulis. Cap. XI.

Pustulae vero curantur sicut curatur alcolia.

De nigredine lingue sequitur. Cap. XII.

Nigra lingue causa Cura

It autem nigredo lingue aut ex calida egritudine aut ex acuta medicina. Curatio prime est per egritudinis recessum. Curatio vero secunde cum hijs que infrigidant & humectant & ea restituant ad temperatam complexionem, breuitas autem lingue a natura est nec valet ingenitio apud sui curationem.

TRACTATVS. X. SEPTEM HABET cap. De egritudinibus oris eneratione, Cap. I.

Alcolia est genus pustularum que generantur in ore & lingua & accidunt plurime pueris propter lactis acuitatem & pri-

Alcolia

De passione alcolia. Cap. II.

Alcolia est genus pustularum que generantur in ore & lingua & accidunt plurime pueris propter lactis acuitatem & pri-

uationem nutrimenti & hanc curatio est facilis. Generant autem duabus ex causis vel ex supfluitatibus acutis que natura ad os expellit vel ex supfluitatibus frigidis. Signum frigiditatis est albedo pustularum & remissio doloris & caloris, & delectatio eius in rebus calidis. Et curatio eius est causa caloris cum flebotomia cefalice & appositione ventosarum sub mento. Postea vero cum euacuatione colere ru. deinde cum hijs que repellunt humorem apud sui principium cum lotionem oris cum aqua ros. sola, vel cum aceto & cum aqua infusionis sumac, vel cum decoctione capitum ros. mirte alzarhur & caulium & similibus, in statu vero egritudinis premisceat rebus stipticis aliquod solutiuorum sicut mirre croci aloes & similibus, & post repulsionem humoris & corporis euacuationem & sedationem acuminis debent solutiuapualere stipticis. Modus medicaminis conferetis omnibus generibus pustularum & alcolia. R. spo dii ros. coriandri succi sumac lentium semis portulacę equales partes zuccari partes 5. & modicum camphore terat totum & inciat de hoc puluere pustulis & teneat in ore per horam postea vero abluat os cum aqua ros. & aceto. Curatio vero eius ex causa frigida est que mundificet corpus cum pillulis cochis & similibus. Deinde gargarizet cum almura & secaniabin vel cum aceto in quo cocta sint mentastrum vel ruta dum est calidum, vel masticeat folia iesmini ortensis & confert ei iuuamentum que abluat os cum zuccaro vel cum farina carlene & litio gall. & pipe equaliter terat totum & abluat cum eo sicut scripsimus, & dedit ei eius cibi ad caliditatem & que confert albis pustulis que dicuntur alcolia & albavicz in momento est que terat colcorack cum oleo & vngat cum eo, & quando fuerit in pueris paruis precipiat nutrit que accipiat parum de lentibus & pane & masticeat eos vltima masticatione & inciat ori infantis & accipiat amidum & masticeat illud & misceat de eo parum de aqua & liniat cum eo os, & si hoc non sufficit accipiat de semine ros. 3. i. & de crocodanic. i. terat & distepereit cum aqua & liniat cum eo os infantis vel conficiat medulla crurium bouis cum melle & liniat cum eo.

Sig. frig.

Cura cal.

Cura frig.

De alfelac. Cap. III.

Alfelac apostemata & pustulae ab yna & eadem causa efficiuntur. Et curatio earum est eadem.

Alfelac

De corrosione. Cap. IIII.

Corrosionis principium & eius causa est aliqua egritudinum predictarum. f. alfelac apostematum & pustularum. Signum eius principij est nigredo harum pustularum & quando hoc apparet iube flebotomare infirmum & laxa

Corrosio nis oris causa Sig. prin.

re coleram rub. Postea vero curetur os cum
sumptione rubub & rerum stipticarum que di-
cit sunt, & si hoc non sufficit accipiat alnoara
seca q̄ congregat in parietibus vasorum balnei,
& abluatur cum eo corruptio omni die ter do-
nececedat, & si non curatur cum hoc fricetur
locus cum vngento aegiptiaco vel propinen-
tur huius troisci de arsenico quorum compositio
talit est. R. arsenici rubei & citrini aluminis par-
tes equales teratur totum cum aceto & fiant tro-
isci & exsiccentur & in hora necessitatis terat
vnus de eis & cum eo fricetur locus corruptus
donec cadat caro corrupta. Postea vero abluat
ur os cum oleo ros. aut cum succo plantagi-
nis & si aliquid remanserit ex corruptione reite-
retur medicamen in eo donec sanetur. Postea ve-
ro curet cum eo q̄ carnem generat.

De foetore oris. Cap. V.

albachar
fit quor
modis

Sig. ex
corruptio
ne gingi-
uarum
Sig. ex
stomacho
Sig. ex
cerebro
Cura ex
gingiuis

Cura ex
stomach.

Foetor oris qui dicitur albachar fit qua-
tuor modis. Quia aut provenit ex cor-
ruptione gingivarum, aut ex corruptione
stomachi, aut ex calore stomachi, aut ex humo-
re putrido generato in cerebro in ventriculo
medio & postremo que natura expellit ad pa-
latum. Signum huius quando est ex corruptio-
ne gingivarum est quia patet ad sensum. Signum
eius ex corruptione stomachi est quia os existit
sanum a corruptione & putredine & quia exit
malus odor per anhelum quando anhelat. Si-
gnum a calore stomachi est quia in hora cibi al-
leviatur. Signum ex ventriculis cerebri est quia sen-
tit infirmus malum saporem descendente a suo
palato cuius odor exit per nasum. Curatio ex
gingiuis est quoniam si densa putredo est aufera-
tur. Si vero alia corruptio curet cum hijs que
dicta sunt donec recedat. Curatio eius ex causa
putredinis stomachi est vomitus cum sale ane-
to bletis ruta & similibus que vomitua sunt
& scripta sunt in suo loco. Deinde purget cum
pillulis stomaticis & cochijs & pillulis de aloe
& similibus, & ex hijs que conferunt ad munda-
ficationem stomachi est quod sumat ieiuno
stomacho de trisera parva cum vera pigra vel
confert ad hoc dualmuff & confectio alabha.
Modus confectionis conferentis malo odori
oris puenienti ex flegmate & humore putredi-
ne. R. cimæ mirte humide partes. iij. salis sto-
rads spice corticū citri mastice gallie mus. gari-
of. an. partē. i. terant & conficiant cū pillulis
sine arillis & sumat de eo omni die ad modum
nucis. Quando aut provenit ex calore stomachi
fiat flebotomia & laxetur colera rubea, & con-
fert ad hoc iuuamentum sua proprietate come-

fitio. Quando vero fuerit ex causa ventriculo-
rum cerebri sumat de vera magna & faciat gar-
garismum ad deponendum flegma a palato.

De saliva fluente sequitur. &c. Cap. VI.

Saliva fluens ex ore accidit duabus ex cau-
sis, aut enim ex humore aquoso in stoma-
cho existente aut ex oris pustulis. Signum
humoris aquosi in stomacho est, quia os existit
sanum & liberum ab apostemate vel pustulis. Et
eius curatio est quod sumat de trisera & confert ce-
leri iuuamento quod accipiat de alberid. 3. iij. &
de zinziberi. 3. vi. ad pondus oim de zuccaro
& terat totum & fiat pulvis de quo accipiat quo
libet die. 3. iij. & confert iuuamentum ad hoc fre-
quens vomitus cum aqua calida & secaniabin
squillitico & mundificare dentes omni mane.
Et confert masticatio picis per se vel cum pipe-
re vel secaniabin & declinet eius cibum ad ea que
exsiccant sicut est albanic & alcahac & cibaria que
dicunt almatagnat & akalay & similia. Quæ
vero provenit a causa pustularum curetur cum
hijs que diximus.

De siccitate sputi. Cap. VII.

Sputi siccitas fit ex duabus causis aut ex ca-
lore renū aut priuatione aque ut viatoris
bus accidit. Signum caloris renū est quia co-
tinue bibit aquam nec satiat ea, & ipsam statim
mingit albam sicut eam sumpsit. Et curatio eius
est quod sumat aliquem sirupum stipticorum sicut si-
rupum alcanchari & sirupum granatorum & similes
quod suo loco scribunt. Quoniam aut provenit ex defe-
ctu aque abstinence a locutione & vociferatio-
ne ira & labore & multitudine vestimentorum
& omni cibo exsiccativo, & ab aqua salsa & al-
ciamac & comedat omnia olera humida & aceto-
sos fructus. Quod si fuerit in itinere & omnia hu-
iusmodi ablata fuerint accipiat de lapillis frigi-
dis, & siccis & intromittat ori suo sigillatim vel
intromittat ori de thamar. aut de psilio & intro-
mittat in ore frustum unum de argento puro vel
margaritam vel lapidem iacinctum & contingat sua
labia quousque inueniat aquam. Reliquas vero
passiones sitis perfecte dicemus cum passioni-
bus stomachi.

TRACTATUS. XI. DIVIDITVR IN
sex capitula. De enumeratione egritudinum
gutturis. Cap. I.

De egritudinibus gutturis quod dicit alhal-
coy & sunt octo. scilicet apostema vuulae
& quod dicit allucztin & alcuylama &
apa palati & species squinantie priuatio vocis
& eius grossities egritudo que dicit alserac et quoniam Alserac

Saliva ex
ore fluens
duabus
causis fit.
Signa
Cura

Spurificas
ex duabus
causis
Signa
Cura

alhalcoy
allucztin
Alcuylama
ma

ingreditur guttur aliquid eorum que comeduntur
& bibuntur.

De apostemate vuule sequitur. Ca. II.

Apa vnu
le tribus
causatur
modis

fig. sang.

fig. cole-
rube

Signu fle-
gmatis

fig. co. ni.

Cura san-
guinis

Cura co-
rube

Cura fle-
gmatis

Apostema vuule fit tribus modis, quia
aut fit tumor in suo capite & appella-
tur tunc apostema vuule vel apostema
durum aut fit inflatio & appellatur apostema
stomaticum, & generatur ex humore putrido a ca-
pite descendente vel ex fumo a stomacho ascen-
dente, fit autem ex aliquo quatuor humorum. scilicet ex
sanguine colera rub. flegmate & colera nigra.
Signum sanguinis rubedo vuule, eiusque tumor
& inflammatio & fortis dolor & delectat in res-
bus frigidis, & si conueniunt ad hoc complexio
tempus & etas erit fortius. Signum colere rub.
est fortis dolor cum punctione inflatio & sitis et
oris siccitas, & si concordat ad hoc complexio te-
pus & etas erit fortius. Signum flegmatis est al-
bedo vuule eiusque mollicies remissio doloris
& sitis & abundantia humiditatis & eius dele-
ctatio in rebus calidis. Signum colere nigre est li-
uedo coloris durities & egritudinis diuturni-
tas sine calore & dolore, & si conueniunt ad
hoc complexio tempus & etas fortius erit. Cura-
tio eius ex sanguine est cum flebotomia venæ
cordialis que dicitur basilica & appositione ve-
rose super fontanella colli, aut apertione venarum
existentium sub lingua. Postea vero faciat garga-
rismum cum aceto & aqua ros. vel accipiat
de balaustijs gall. mastice gallia sandal. equa-
les partes camphore quartam partem puluerizen-
tur & applicetur de eo bono modo in loco, &
hoc fiat pluries usque ad sanationem, & si hoc non
sufficit non potest sanari sine maturatione do-
nece aperiat. Postea vero aperiat cum ferro
vel incidat. Et quando fuerit ex causa colere rub.
laxetur cum vekia mirabol. & decoctione cas-
sie fist. & similibus. Postea vero faciat gargaris-
mum cum succo plantaginis & succo solatri
& succo semperuiue & coriandro humido &
aceto & succo granatorum & inungat vuula cum
bolo armeno sandalis & faufel cum succo so-
latri vel aqua ros. & similibus, & si hoc non valet
diuertere intentionem tunc curare cum solutiuis &
maturatiuis donec aperiat. Quando vero fue-
rit ex causa flegmatis laxetur natura cum pillulis
cochijs gall. vel cum stomaticis & quod reper-
cutit humorem retrorsum est quod accipiant galla
& terant cum aceto & liniatur cum eo intus cum
digito vel penna, & confert ad hoc quod accipiant
sumac cortices granatorum aut rose vel balaustie
vel mirte coniunctim aut separatim aut terant
& loco applicent vel accipiantur granatū dulce

& granatū acetosum & exprimatur sicut sunt
& decoquat succus ipsorum quousque veniat ad
spissitudinem mellis & applicet de eo locis gut-
turis que dicunt allaha & alloztin, & si non suf-
ficiunt que diximus redeat ad administrandum
decoctiones & est ut faciat gargarismum cum aqua
decoctionis ficuū & dactylorum vel cum foenu-
greco & similibus, & liniat cum succo citroli,
vel succo caulium & absinthij & nitro. Mo-
dus medicaminis ad casum vuule expertus. R.
saParmoniaci & piperis partes equales terant
& cribellent & vuule applicentur cum instrumē-
to quod dicitur almalhaca. Curatio eius ex co-
lera nigra est quod euacuetur cum cochijs &
confert ei disterizatio & gargarismus in sui
principio cum hijs que repercutiunt humorem
in fine vero cum hijs que maturant & dissolu-
unt sicut gargarismo cum vino & melle cum
aqua decoctionis seminis lini & camomille co-
iunctim aut diuisim donec sedetur dolor &
soluatur, & si hoc non valet non potest euade-
re sine incisione vel cauterio vel apertione & non
incidetur de huiusmodi nisi species que dicitur
alhanabi nec festinare debet ad hoc nisi cum di-

Allaha
Alloztin

Alma
haca
Cura co-
nigre

alhanabi

De apostemate allucztin. Cap. III.

Apostema allucztin & alalcema & pal-
laturantur sicut curantur apostema
ta vuule. Dicitur autem hoc apostema al-
dabha. scilicet squinantia. Generatur autem ex humore a
capite fluente ad maiorem anulum superiorē
canne pulmonis qui dicitur epiglottum ex quo
apostemate suffocatur homo, generatur autem
hoc vel in musculo intrinseco gutturis vel ex-
trinseco aut in utroque simul aut fit inferius ut
diximus, & apparet apostema & rubedo extra
cervicem & non intus aut apparebit intus &
extra simul, aut apparebit intus & non extra.
Quod autem peius omnium est quando nihil ap-
paret de apostemate in gutture & palato, nec
intus nec extra & hoc genus possibile est inter-
ficere in prima vel secunda die. Genus autem secu-
rum de huiusmodi apostematibus est contra-
rio modo eius quod diximus & est quod vide-
atur apostema & rubedo in gutture & palato
intus & extra in ceruice vel in ambobus simul
ita quod apostema non multum profundetur
interius & estimabit tunc medicus esse sanatum
infirmum apostema tamen conuersum est in-
tra guttur & repente necabit nisi forte super-
ueniat infirmo fluxus ventris & vrine, aut exit
tus sanguinis vel exitus humoris putridi ex ore

allucztin &
alalcema &
aldabha
Squinantia
gnatio

tunc enim si fiducia perfecte sanitatis infirmi. Species aut squinantie sunt septem quia aut fit ex sanguine aut ex colera rub. aut ex flegmate grodo & frigido, aut ex flegmate falso, aut ex colera nigra, aut ex lesione alicuius iuncturae ceruicis, aut ex commestione generis siregarum mor tiferorum vel ex causa exiture palati. Signum caue sanguinis est rubedo apostematis & plenitudo corporis infirmi cum rubore faciei & plenitudine venarum, ac ipsarum pulsatione & quia sentit infirmus saporis fortis vini, & quando conueniunt ad hoc etas complexio & precedens regimen erit illud fortius. Signu caue colere rub. est quia sentit infirmus febre & molestiam cum acumine & dolore pungituo & fortis sitis & pulsatio venarum & apparitio ipsarum, & si concordant ad hoc etas & complexio erit fortius. Signum flegmatis falsi est quia percipit infirmus saporis falsum cum lento calore & quia fit vox infirmi quasi vox catulorum canium. Signum ex colera nigra est liuedo apostematis eiusque durities diuturnitas egritudinis & sapor acetosus in ore & sensus loci egritudinis absque calore & febre, & si conueniunt ad hoc etas & complexio erit fortius. Suffocatio autem que accidit ex lesione alicuius iuncturae ceruicis intus fit aut ex casu vel ex percussione vel apostemate musculorum iuncturis adherentium, quorum signum est ex hijs que sensus iudicat & que infirmus refert. Mala accidentia squinantie sunt dolor gutturis & apertio oris infirmi propter stricturam gutturis extensio ceruicis & difficultas transglutendi cibum & potum, & possibile est aduenire sibi febre. Bona vero accidentia significantia salutem sunt virtus cordis lauitas corporis & anhelitus temperantia somni, & quia vrina & egestio in suo modo sanitatis permanent, & facilliter exeunt & non grauitur impeditur eius transglutio cibi & potus. Curatio eius quando est ex causa sanguinis, est cum flebotomia venae capitis si non erit aliquid prohibens & extrahatur ex sanguine secundum virtutem infirmi quod si constauerit tibi sanguinem esse mixtum cum colera laxetur natura cum decoctione cassie fist. & manet tamarindorum iuuuabat viol. & similia. Deinde vero gargarizet & apud sui principium cum hijs que reperiuntur humorem ut cum rob de cel sis aut rob de nucibus, aut rob de fructu mirte vel rob de citonijs vel cum succo plantaginis aut coriandro humido cum aceto & secaniabin zuc carino vel infundant fursures ordeis in aceto & exprimant & colentur & gargarizet cum eo, vel gargarizet cum aqua decoctionis balaustrarum rosarum & sumac & baccharum mirte & len-

tium & aliorum consimilium que coadunant, & caueat sibi vltima cautela quod non resoluat in principio, hoc enim ducit ad interitum infirmi cum festinantia sicut idoneo testimonio certificatur fumus de operatione stultorum quoniam ut in pluribus cum accidit haec egritudo incipiunt aqua calefacere & in ea petias panni lini submergentes ceruici eas calidas superponunt & iubet fieri gargarismum cum rob & piretro & similibus, & cito necant infirmum & patuit nobis pluries testimonium huiusmodi, sed facere debet infirmus in principio quod diuertat humorem tribus aut quatuor diebus ut manifestet sibi per hoc status egritudinis & quies accidentium & caloris alleviatio & tunc oportet administrare dissolutiuas res sicut gargarismum cum rob de cel sis cum modico mirte rubee & gargarismum cum lacte statim mulso in quo dissoluta sit medulla cassie, & si hoc non valet misceatur in qualibet libra lactis cocti, 3. 5. baurac, & mirte an. 3 i. & gargarizet cum eo & gargarizet cum succo granatorum aut succo solatri cum modico acetosus vel cum lacte asine vel capre acetoso vel cum succo coriandri humidi & gargarizet cum eo. Modus pulmenti quod sumere debet patiens quando non habet posse sumere cibum & est quod accipiat de medulla seminum citri, & melo, & cucur. dulcis & pistent quousque deueniant ad modum medulle & misceatur cum eis de amido & dragaganto & oleo amigdal. dul. & coquatur totum in olla & sumat illud in mane, vel accipiat amidum & permisceatur cum lacte statim mulso & apponantur in eo de penidijs & oleo amigdal. & modico medulle seminum citri, & coquatur & sumatur. Si vero egritudo confirmata fuerit cum strictura gutturis accipiat tunc de semine ar mel & semine radice asa & mirra baurac & sale armoniaco separatim aut coniunctim & resantur & gutturi insufflentur. Si vero infirmus nihil valeat deglutire apponantur ventosa in superioribus colli ut attrahant fortiter & tunc sumat de ptisana ordeis quoniam facile sibi erit transglutire quamlibet rem dum ventosa collo adherent, & si venae quae sunt sub lingua plenae fuerint flebotomentur postquam flebotomata fuerit vena capitis sicut diximus, & si habuerit febre administretur clistere lenituum naturae ex fursure semine lini altee iuuu his sebesten oleo viol. & modico baurac vel sale & abluatur manus & pedes in aqua decoctionis camomille aneti & melliloti & hoc fiat sepe in die & ligent crura & brachia desubter ad superius & imprimat ea suis manibus fortiter in pressione post ligaturarum solutionem & emplastre

Cura co. rubee

Cura fle. gmatifal

Cura co. nigra

ceruix & posteriora capitis in principio egritudinis cum plantagine & farina ordeis & oleo ros. Et post sedationes egritudinis cum ceroto facto cum oleo camomille & oleo violarum vel emplastre tur decoctione ficuum & farina foenugreci. Si vero cum hijs non suscipit curationem impossibile est curari sine incisione super gutture quemadmodum determinatum est in operatione manuali. Quando autem fit ex colera rub. primo euacuet & postea flebotomet. Postea vero faciat gargarismum cum rebus stipticis ut dictum est & bibat aquam ordeis & muscilagine psilij cum zuccaro & continuet gargarismum sicut dictum est, & comedat attritiles & portulacam, & si potest transglutire aliquid laxetur natura cum 3. i. pulueris ypericet & libr. 5. succi corigiole & laxetur cum codiis vel cum alijs laxatiuis. Postea vero faciat gargarismum in principio egritudinis cum rob de vis aut rob de cel sis, & postea gargarizet cum aqua mellis vel cum vino in quo solutum sit desinapi puluerizato vel de piretro vel de zinzibere, aut cum secaniabin & succo radice vel decoctione ficuum in qua dissoluatur baurac & infusetur gutturi baurac asa ferida & sal armonia cum. Et si non curat cum hijs liniat palatum & apostema si apparet cum stercore canium albo comedentium ossa puluerizato cum melle quoniam est expetitur, aut gargarizet cum medicamine alharmel, & cum medicina alcatatif & liniat guttur ab extra cum stercore canium vel cum piretro puluerizato & distempato cum vino aut liniat cum medicina da ga donec ampulset locus & abluat cum aqua decoctionis camomille aneti centauree & melliloti & similia. Deinde liniat ceruicem cum aliquo calido oleo, & quoniam est ex flegmate falso curatur curatione eius que fit ex sanguine & que fit ex flegmate medio modo ita quod accipiat curationem ex utroque. Quando vero prouenit ex colera nigra & potest infirmus transglutire aliquid laxetur cum yera magna vel parua cum decoctione vel infusione epithimi vel cum calido clistere, & fricent pedes forti fricatione in aqua in qua cocta sit camomilla & melliloti & gargarizet cum melle & aqua decoctionis seminis lini camomille foenugreci melliloti & emplastre apostema de foris cum foenugreco se. lini camomilla netto & semine caulium aut eius folijs & sit cibis eius ius cicerum cum oleo sisamino vel amigdalino & bibat aquam mellis. Quando autem prouenit ex causa declinationis iuncturae colli fiat flebotomia & cetera que diximus in curatione illius que prouenit ex sanguine, & si cum hijs non curat curetur cum hijs que in manuali operatione diximus. Si vero declinatio iuncturae fuerit ex apostemate musculi vel nerui non recipit

curationem. Quando vero prouenit ex causa palati ab hijs quae ab extra eueniunt, videatur quoniam si spuma exit de ore non curatur. Si vero non exit spuma de ore sit studium eius curari tunc cum hijs quae dicta sunt in ea que fit a sanguine. Quando vero fit ex commestione fungorum mortiferorum faciat gargarismum cum secaniabin squillitico, & iam diximus curationem eius cum curatione rerum mortiferarum Memoratio eorum que aperient omnia apostemata gutturis quando manifestata fuerit maturatio apostematis & collectio humoris putridi, gargarizet infirmus cum lacte capre statim mulso, aut cum lacte asine cum modico semine altee vel gummi draganti cum modico olei violarum, aut accipiat butyrum & dissoluatur in eo modicum de farina orobi vel lupini & gargarizet cum eo, hoc enim aperit apostemata cum facilitate. Modus medicaminis aperientis apostemata cum facilitate, accipiat de muscilagine seminum citoniorum & muscilagine seminis altee & lacte asine acetoso & lacte capre & succo bleete equaliter & teratur in eis de radice lilij & de radice altee & misceatur totum & gargarizet cum eo, hoc enim aperit ea cum facilitate & si fuerit infirmus fortis gargarizet cum stercore canium & lacte asine. Et quando fuerit apertum apostema oportet eum gargarizare cum vitello oui crudi & modico amido & dragaganto mixtis cum oleo viol. vel gargarizet cum muscilagine seminis citoniorum vel muscilagine psilij, vel cum succo foliorum altee tritorum & expressor, vel cum aqua decoctionis ordeis bene cocti cum puluere radice liquiric. & ficibus pinguis & radice lilij & cassiae. & oleo violato, & comedat ptisanam fursurum cum oleo amigdalorum & liniatur guttur de foris cum ceroto facto de oleo violarum gummi draganto & vitello oui.

De priuatione vocis & eius rauce cedine. Ca. IIII.

Priuatione vocis & eius raucecedo multis fit de causis aut enim ex humore calido vel frigido a capite fluente ad instrumenta anhelitus, vel ex humore inter pectus & pulmonem recluso, aut ex vlcere facto in pulmone ex violentis vociferationibus, aut ex multo sermone, vel ex attractione venti frigidi. Signum eius ex humore calido est plenitudo faciei eiusque rubedo clausura venarum, & cetera signa sanguinis. Signum eius ex causa humoris frigidi est albedo coloris et manifestatio flegmatis et eius fluxus ab instrumentis vocis & si concordat ad hoc complexio

Cura Causa palati

Aperientia gutturis apata

Vocis priuatio & eius raucecedo plura ius ex causis fit

Sig. ex calore

Sig. frig.

Sig. ex
vofera
vehementi
Cura ex
cal.

& aetate & tempus erit signum fortius. Signum ex causa vociferationum vehementium & attractiois aeris frigidi est ex hijs que infirmus recitat. Curatio eius quoniam est ex humore calido est quod flebotometur vena capitis si nihil erit phibans. Postea vero laxetur natura eius cum decoctione cassie & manna & gargarizet cum illis. Postea vero roturentur ore gumi draganti & arabici & succum liquiric. coniunctim vel separatim. Modus pillularum tenendarum sub lingua conferentium iuuamentum priuationi vocis & eius raucedini. R. gumi arab. gumi draganti succi liquiri. amidi sachag medulle seminis citro. & seminis cucur. seminis portulacae amigd. dulc. excorticatarum an. 3. iij. croci. 3. 5. penidij. 3. vi. terantur oia & conficiantur cum muscilagine seminis citoniorum et informantur de eis pillule ad modum fabarum & tenentur vna illarum sub lingua & transglutiat quicquid ex ea resolutum sunt enim mirabilis iuuamenti. & sint eius cibi pitisana de ordeo amigdum & pitisana de fursuribus cum oleo amigdolino & penidio. Quando autem sit ex humore frigido gargarizet cum rob & melle & modico yere pigre, vel vna cottidie de melle cocto cum aromatibus. & confert ei iuuamentum excelsum quod accipiat de succo foliorum caulium & tandem mellis & coquat totum in lento igne donec redeat ad modum lohoc. i. sorbitionis & absorbeat de ea quolibet mane quoniam est expertum. Modus lohoc ad priuationem vocis & sermonis experti. R. radicis liquiric. mundate gummi draganti piperis albi mirre rubee cassie lignee gumi arab. olivani an. 3. iij. spice. 3. 5. terantur totum & cribelletur. deinde accipiat rob de vuis & penidij & coquantur. postea misceantur cum eis predictae species donec fiat ad modum lohoc & sorbeat de eo plurimum diebus mane & sero. R. ficum siccat. mente gumi arabici equales partes terantur totum & conficiantur cum rob dulci de vuis & sorbeat ex eo mane & sero.

De grossitie vocis. Cap. V.

Grossitiei
vocis cau
se

Sig. sicci.

Sig. frig.

Cura ex
siccatore

Grossities vocis fit excessu siccitatis in strumento vocis. Fit autem vel ex causa intrinseca vel extrinseca. Intrinseca autem est malicia complexionis sicce, aut malicia complexionis frigide. Extrinseca vero causa est ut ex pulvere vel fumo vel acutis speciebus & grossis & cibis & potibus grossis. Signum causae siccitatis est paucitas humiditatis, & si conueniunt ad hoc complexio tempus & etas erit signum fortius. Signum frigiditatis est quia delectatur in rebus calidis & abhorret frigiditas, & quia sentit grauedinem absque dolore & somnus. Curatio

eius quando est a siccitate est quod ingrediatur balneum aque dulcis sepe & vtiatur cibis humidis & lenitius grossiciei, sicut pulmento de amido & pulmento de ordeo cum oleo amigdalarum vel oleo sisamorum & sumac de muscilagine seminis citoniorum & gumi draganti vel de muscilagine pilij vel de syrupo sebesten & iubarum & violarum & penidiorum, & de pitisana ordeis bene cocta cum sebesten & oleo amigd. & sumat decoctionem foenugreci & decoctionem yfopi minoris, & administret ei hoc alio hoc, cuius effectus est iuuare grossiciei cannae pulmonis & vocis priuationem quando fuerit a causa flegmatica. R. succi liquiric. gumi pini gumi arabic. mirre an partes equales terantur & conficiantur cum gumi pini & misceantur cum eis de butiro vaccino, & sumat de eo quolibet mane & sanabitur a vocis grossitudine. Quando vero fit ex causa pulueris & calidarum medicinarum & grossorum ciborum curet cum hijs que diximus in memoracione ciborum & medicinis pectoris.

De passione que dicitur alserac. Cap. VI.

Alserac est quod ingreditur canna pulmonis & accidit hoc quando in actu comestitionis interponit locutio vel risus. Tunc enim aperit canna pulmonis ut incidit ei aliquid ex cibo vel potu, quod si non potest illud educere cum violentia tussis possibile est eum mori propter priuationem anhelitus & hoc dicitur alserac, quare oportet hominem dimittere sermonem & risum in hora comestitionis & comedere suauiter & paulatim. Et quando accidit ei aliquid huiusmodi nitatur tussire violentius & eiciat totum illud quod de cibo & potu continetur in gutture cum festinantia & cum hoc euadet cum adiutorio dei.

TRACTATVS. XII. IN SEPTEM DI
uiditur capitula. De passionum almeri
enumeratione. Cap. I.

De passionibus almeri cuius passiones sunt octo, mutatio complexionis, apostemata, & collectiones excoriatio impedimentum transglutitionis, sanguisuga in ipso adherens & quod in ipso insigit spina, s. vel os vel quaecumque res comestibilis.

De mutatione complexionis sequitur. Ca. II.
Mutatio complexionis fit aut ex caliditate aut ex frigiditate aut siccitate aut humiditate. Signum caliditatis est quia sentit calorem in ore & gutture toto & debilitatem operationis nature & possibile est sentire

Alserac
descriptio

Mutatio
nis comple
xionis me
ri causae
Sig. cali.

Sig. frig. calorem in collo. Signum frigiditatis est quia vltus est cibo & priuatus est eo diu cum angustia & molestia. Signum siccitatis quia percipit iuuamentum in rebus humidis & abhorret siccitas. Signum humiditatis est contrarium illi. Et curatio eius est quoniam sentit mutationem complexionis resistere ei cum suo contrario cibo, s. vel medicina ut calido cum frigido humido cum sicco & sic de reliquis.

De apostibus & collectionibus. Ca. III.

Apostum
meri ca
Si. gualc

Sig. ex
calore

Sig. frig.

Si. apostis
& collec
tionis si
Cura

Alselac
seu exco
riationis
meri cau
sa

Sig. for.
incisionis
Cura

Transglu
titione ipe
dit ex m
tis causis

Apostemata vero & collectiones fiunt aut ex calore aut ex frigore. Signum apostematis existentis in meri est ut cum transglutit aliquid intrat cum facilitate quousque ad locum apostematis & collectionis puenit, & tunc sentit fortem dolorem & impeditur ei transglutitio ita quod possibile est retrocedere per nares quod sumperit ex cibo & potu & precipue si iacens supine fuerit & cum transit cibum locum apostematis non sentit dolorem, & quoniam fuerit apostema vel collectio ex causa calida accidunt ei ex hoc fortis dolor & sitis & calor quasi febrilis & maxime in principio apostematis. Signum frigiditatis est quia sentit infirmus grauitatem & lentum calorem & sitim & non percipit dolorem nisi cum transglutit cibum vel potum & precipue res frigidas, aut acetosarum vel ponticarum vel salinarum & parum percipit quando sumit res calidas. Signum apostematis & collectionis simul est quia sentit punctiorem dolorem fortem cum incisione & modico foetore anhelitus. Et curatio earum est sicut curatio apostematum gutturis & canne pulmonis & vult equaliter cum cibo, s. vel medicina sicut dictum est.

De passione que dicitur alselac sequitur. Ca. IIII.

Excoriatio fit aut ex forti calore cum febre aut sine febre aut ex siccitate aut ex vltu ciborum potum & actu calido aut ex acetosorum aut flosorum vel ex transglutitione alicuius mineralium ut ferri vel niri & similia quod operimuntur & excoriatur guttur. Signum fortis incisionis est quia sentit eam in hora transglutitionis cibi & maxime res in quibus est aliquid grossitudinis. Et curatio eius est quod administretur omnis res in qua est lubricitas & viscositas, hoc autem perfecte inuenit in curatione grossitudinis vocis et egritudinum pulmonis.

De impedimento transglutitionis. Cap. V.

Quoniam impedimentum transglutitionis fit aut ex aliqua specie suffocationis & apostematum quare precessit memoratio vel ex declinatione alicuius iun

cturam colli ad interiora. Vnde coartatur meri & fit ei difficilis transglutitio vel ex prefocatione contingente ex ipso cibo non bene masticato & magno bolo simul transglutito, aut ex comestitione mortiferorum fungorum, & iam precessit nobis memoria curationis specierum suffocationis & apostematum in hijs que dicta sunt. Curatio suffocationis contingentis ex transglutitione magni boli est quod bibat aquam calidam si potest sin autem non nitatur transglutire illud violentius & tunc descendet bolus ille. Si vero priuatus fuerit adhuc nec valet illud transglutire percutiat fortiter super collum propria manu semel aut bis, tunc enim statim descendet cibus aut exibat per os, & propter hoc expedit ut non comedat quod quousque fuerit aqua parata sibi in mensa & si non habuerit aquam est necesse comedere paulatim & bene masticare & suauiter transglutire, & abstinere a locutione & risu in hora comestitionis & non respiciat a suis lateribus & cum hoc exemptus erit a suffocatione cum adiutorio dei.

De sanguisugis gutturi adherentibus. Ca. VI.
Sanguisugae adherent gutturi in hora potus aque fontis vel fluminis & adheret aut naribus aut canne pulmonis aut meri. Signum huius est quia sentit eam patiens, & sentit suctionem in suo gutture cum modica mordicatione & grossitudine propter motum sanguisugae & exitum subtilis sanguinis post unum vel duos dies. Curatio eius est quod aperiat os versus solem et attrahat lingua cum tenaculis ferreis vel ereis donec manifestantur sanguisugae & tunc educantur manu vel paruis forciculis quod dicuntur almachlab ut determinatum est in operatione manuali. Si vero non apparet sanguisuga nec valet vlla ingeniatio ad extrahendum eam tunc est necesse fieri gargarismum cum aceto & baurac vel aceto & sinapi, vel aceto & asa vel aceto & sale & succo expresso de cepis, vel accipiat de sinapi & baurac sale armoniaco & vitriolo an partes equales terantur & insufflentur de eis gutturi & prouocet se patiens ad sternutandum tota die. Postea vero multum comedat de alijs. postea vero ingrediatur balneum aque vel flumen usque ad mentum suum, & apto ore in aqua statim exibat sanguisuga & irruet in aquam propter motum aque, & si insit illarum naribus & gutturi de succo herbe sanguisugae quae dicitur anaglis statim operabitur & est expertum.

De hijs que figuntur in meri. Ca. VII.

Quando inuerfat aliquid & figit in meri de osse, s. aut cibo aut spina & huiusmodi expedit tunc aperire os ad solendum & si apparet illud extrahatur cum instrumentis quod dicuntur calalib puis & gradibus

Cura suffo
cationis
ex magno
bolo

Sanguisuga
garii ad
heretia
Sig. adhe
renti san
guisugae

Cura

Anaglis

Cura in
meri fixo
ru

q̄ descripta sunt. Si q̄o sensui nō manifestant̄
operiet tunc transglutire magnū bolū de pane
tenere vel sumat vnā sicū sicā & masticatam
opone transglutiat ipsam vel transglutiat de si
cibus magnos bolos frequenter, & si cum hijs
non recedit accipiat spongia maris noua & li-
gato in ea filo cum quo teneat ad locū ubi est
spina & huiusmodi & tunc educat festinanter
qm̄ exibat cum ea spina vel os, & si cū hijs non
exierit fiat gargarismus murationis aposte-
matum sicut p̄diximus & apertis apostema-
tibus exhibunt enim spīne & olīa.

TRACTATVS. XIII. DE PECTO-
ris passionibus in octo partitur capla.
De egritudinibus pectoris eluci-
datione. Cap. I.

De egritudinibus pectoris & pulmōis
quę sunt. x. Tussis alteratio cōplexio
nis egritudo alīa & est egritudo sicca
fœtor anhelitus breuitas anhelitus exitus san-
guinis cum spūto exitus humoris putridi apo-
stema q̄ dicit̄ alsola & apostema costarū.

De tussis. Cap. II.

Tussis q̄
h ex cau-
sa sit

Tussis est motus nature ad expellendum
nocua sibi. Fit aut̄ aut ex causa intrinse-
ca aut extrinseca. Intrinseca fit ex aliqua
iij. cōplexionū simpliciū aut ex humore recluso
in pulmone vel instrumentis spūs & in pe-
ctore & est aut frigidus aut calidus aut humi-
dus aut siccus aut cōpositus vel ex apostemate
facto in pulmone & apostema quidē generat̄
ex aliquo. iij. humorū & est aut recens aut an-
tiquū ut putridū & humidū vel sicū & durū,
aut congregat̄ humor putridus in pulmone &
est aut grossius aut subtilis, aut non putridus,
vel ex sanguine congregato in eo similiter, &
erit aut ex venis pulsantibus aut ex tranquillis
vel ex humore frigidus congregato in meatibus
pulmonis & erit ille humor aut subtilis fluens
aut grossus viscosus vel ex animalibus genera-
tis in canna pulmonis & locis vacuis q̄ minora
sunt muscilaginibus & transferunt de loco sue
originis resultat tussis ex ipsoz motu & quan-
do quiescunt in suo loco quiescit tussis aut ex
reumatibus a capite fluentibus, qd̄ aut̄ sunt ca-
lida aut frigida tussis aut̄ cuius causa est extrin-
seca fit aut ex flatu boreę immediate insurgens
post flatū austri, q̄a generat reumata & ex
fumo vel puluere vel attractione venti frigidi
vel siccū aut ex cōmestione ciborū frigidorū &
potuū frigidarū aut acetosarū aut pontica-
rum aut grossarū vel cōmestione medicinarū sic-
carū vel grossarū aut ex aliq̄ cibi vel potus can-

nā pulmonis incidente ppter q̄ incitat̄ tussis.
Signū caloris absq̄ humore est q̄a non perci-
pit infirmus frigiditatē nec humiditatē neq̄ sic-
citātē & si fuerit calor cum humore & est cali-
dus & humidus apparebit rubor faciei & ple-
nitudo venarū et sit eius spūtū fœtidū maxime
post dormitionē. Signū frigiditatis est q̄a non
sentit calorem neq̄ humiditatē neq̄ siccitatē, &
si fuerit humiditas cū frigiditate non habebit si-
tim, & dolor eius lēnus & non delectat̄ in aq̄
calida, & offendet̄ ab aere frigido, & erit eius
anhelitus paruus & occultus & similiter pul-
sus. Signū humiditatis est q̄a non sentit infir-
mus calorem neq̄ frigus neq̄ calorem neq̄ siccita-
tem, & si fuerit hūditas cū frigiditate erit spu-
tum eius grossum & indigestū & recipit dele-
ctationē & iuuamentū in rebus siccis & offen-
ditur ab humidis. Signū siccitatis est q̄a nō sen-
tit caliditatē neq̄ frigiditatē neq̄ humiditatem
sed si cum siccitate fuerit calor sentiet cū tussis
asperitatē litim & fortē dolorem & magnitudi-
nem anhelitus vna vice post aliā & delectat̄ in
aere frigido & offendit̄ a calido. Signū apo-
stematis calidi sanguinei est febris & breuitas
anhelitus valde rubor faciei sitis pulsus frequē
& q̄a delectat̄ in aere frigido. Signū colere ru-
beę est dominū horū p̄dictorū accidentiū &
fortis calor & sitis & amaricatio oris & corpo-
ris siccitas. Signū flegmatis est breuitas anhelit-
us sine aliquo calore & sine rubore faciei &
siti cum multo spūto. Signū colere nigre est q̄a
abbreviat̄ anhelitus paulatim in longo tēpore
& q̄a est tussis absq̄ spūto & calore pectoris,
& difficultas attrahendi spiritū & possibile est
alleuari aliquatūlū & non sanari de eo. Signū
collectionis generatē est spūtū sanguinis in pri-
cipio, postea vero spūtū humoris putridi in vl-
timis vero spūtū rei q̄ dicit̄ alcaescens in p̄ces-
su dierū & hoc fit post apostemata costarū vel
post spūtū sanguinis vel post fluxū calidi reu-
matis a capite exsiccantis corpus in longitudi-
ne dierū ex quo fit passio sicca quę dicit̄ febris.
Signū collectionis putredinalis multa hūditas
& spūtū cū tussis humida & fit in gutture & pe-
ctore gurgillatio. Signum collectionis sicce est
quia expuit iam sanguinē & humore in princi-
pio & p̄sus densi sunt & parit̄ sicā tussim &
corporis dissolutionē cū febre ethica continua
ut diximus. Signū eius q̄n fuerit humor subti-
lis est q̄a sit eius exitus difficilis in suo tempo-
re sicut dicemus. Signū eius q̄n est humor fri-
gidus & spissus spissitudo & oppilatio mea-
tuum pulmonis & manifestatio eius q̄ vomit
ad sensum cum breuitate anhelitus et sensu gra-
uitas pectoris & q̄a delectatur in rebus calidis

Sig. cali.
line hu-
more

Sig. frig.

Sig. hu.

Sig. sicc.

Si. apatis
cali. fan-
guinei

Sig. col.
rubeę

Sig. fleg.

Sig. col.
nigre

Sig. colle-
ctionis

Alcaescen-
sa

Sig. colle-
ctionis pu-
tredinalis
Sig. colle-
ctionis
sicce

Sig. hu.
subtilis
Sig. hu-
m. frigid
spissi

Sig. hu.
subtilis &
calidi

Sig. aia-
liū i pul-
gnatorū

Signū ex
alij mem-
bris com-
munican-
tibus
Si. prauę
tussis

Si. tussis
nō malę

Causę sic-
cę tussis
sunt tres

Causa hu-
midę tussis

Cura tussis
calidę

Cura tussis
frigidę

& offendit̄ a frigidis, & q̄a vigorat̄ egritudo
in vsu ciborū frigidorū & grossiorū. Signū hūo-
ris subtilis & calidi est q̄a pectus est calidū, vel
sentit quasi fumū exeuntē ex gutture cū aspita-
te & sicut nec potest nisi modicū expuere aut erit
color sui spūti dedinans ad liuedinē aut ad ci-
trinitatē & sapor eius ad salledinē. Signū ania-
malitū generatorū in pulmone est, q̄a in aliqua
hora sentit motū & in aliqua quietē, & accidit
ex motu ipsoz sicca tussis & nos determinauim
hoc in egritudinibus nati. Signū humorū
ascendentiū ab epate & diafragmate stomacho
& similibus est q̄ cōtingit ex his & infirmus re-
fert & visu p̄cipit. Sūma signa cognitiōis pra-
uę tussis est quę generatur ex fluxu reumatis
capitis vel ex vlcere aut apostemate factis in in-
strumentis spiritus q̄ dicit̄ alrabo & multitu-
do spūti & eius cōtinuatio. Sūma signa cogni-
tionis tussis non malę est quę causat̄ a malitia
cōplexionis instrumentorū spiritus vel ex aspe-
ritate gutturis, aut ex asperitate canne pulmo-
nis vel ex animalibus generatis in pulmone vel
ex causis quę sunt extra corpus, sicut a fumo
& cibis & potib⁹ grossis. Causę sicce tussis q̄n
nihil educit̄ cū ea sunt tres, q̄a aut ex asperitate
gutturis aut ex malitia sicce cōplexionis instru-
menti spiritus dñante vel ex humiditate q̄niz-
titur infirmus educere & nō pōt & fit ei diffici-
lis aut ppter sui spissitudinē aut sui viscositatē
aut sui subtilitatē grossa vero & subtilis segre-
gatur & descendit inferius. Causę vero humi-
dę tussis sunt aut ex malitia cōplexionis frigi-
dę & humidę aut ex humore cōgregato in pul-
mone, aut ex humoribus hinc ascendentibus a
stomacho epate & diafragmate, aut ex multo
flegmate in corpe dominante sicut accidit senis-
bus & flegmaticis aut ex catarris a capite descē-
dentibus vel ex frequenti vsu ciborū humidorū
rum & potuū frigidorū. Curatio tussis genera-
tę ex malitia cōplexionis est q̄ cōmedat̄ pūsa-
nam de ordeo in qua cocta sint sebesten iutube
& liquir. cū oleo de semine cucur. vel oleo amig-
dal. dulciū vel oleo viol. cum penid. & zuccaro
sali. & sit cibis eius ferculū factū cū cucurbita
attriplice & spiacijs & maluis & lactuca & gra-
nata dulcia & parui pisces & tri. & pedes agno-
rum & paruę cucurbitę assatę & medulla semi-
num citolorū & melonū & cucurbitarū & si-
milis. Et bibat sirupum iulep & sirupū violatū
& sirupū de sebesten & sirupū de pilio & siru-
pum de nenufare & similes, et vngatur pectus
cum ceroto facto de oleo viol. aut ros. & em-
plastretur cum farina ordeī distemperata cum
succo portulacę aut succo rasurę cucurbitę cū
oleo violarū. Si vero tussis fuerit ex malitia cō-

plexionis frigide comedat pūsanā de fursuria
bus frumenti cum oleo amigdal. & rizum co-
ctum & paratū & pūsanā de fœnugreco cum
ficibus & dactylis & pūsanā de ciceribus, &
sint cibi eius pulli columbini elixati in aqua &
radices porrorū & mel paratū omni die, & de-
coctio ylopi cum melle, vel decoctio radicum
& sumat illud lohoc q̄ confert tussis frigide Lohoc
& ventositatibus pectoris & albahar. R. ra-
dicum liquir. abrahę seminis lini assī amigd.
dul. & amar. añ. 3. ij. penidiorū. 3. xij. terat̄ to-
tum & distemperet̄ cū melle despumato & su-
mat de eo quolibet mane & sero. 3. ij. & bibat
post illud de aqua calida & est expertū, & vñ-
gatur pectus cum cera rubea & oleo de samb-
cho aut oleo camomille. Si vero fuerit ex ma-
litia cōplexionis humidę assidue ingrediat̄ bala-
neum ieiunio stomacho, & caueat ab oleis hu-
midis & aqua frigida & bibat vinū vetus & co-
medat res frixas & exerceat motū ante cibum,
& sumat omni mane de hoc sirupo. R. seminis Sirupus
fœniculi & apij radicū liquir. ylopi sicce capil-
lorū veteris mentaltri siluestris seminis radices
añ. 3. i. ficū pinguiū aut dactylorū bonorū lib.
5. coquatur totū in tribus lib. aque donec defi-
ciat medietas aque, & bibat de eo quolibet die
3. quatuor, & si hoc nō sufficit sumat aliquod
de generibus lohoc in suo loco descriptorū &
teneat in ore de hijs pillulis. R. succi liquir. pi-
peris mirre cardamomi amigdalarū añ. 3. i. asae-
3. 5. terat̄ totum & conficiatur cum aqua mela-
lis & fiant pillule & teneat in ore si forte impe-
ditur ei somnus in nocte propter tussim prę-
multitudine hūditatū est necesse purgare eas
cum decoctione ylopi aut decoctione prassij,
vñ accipiat aliquod de electuarijs scriptis in suo
loco, & postea accipiat de hijs pillulis. R. mir-
re storacis liquide thuris boni añ partē vnam
opij croci añ quartā partē terant̄ & informen-
tur pillule sicut grana piperis & ponatur vna
post altā sub lingua in hora somni & deglutit̄
at qd̄ resoluūt̄ ex eis, & hoc sepe faciat donec sa-
net. Quando fit ex malitia cōplexionis sicce ex-
trahatur muscilago alteę & fœnugreco post is-
psoz trinam lauationē & muscilago seminis
citonię & seminis lini añ pars vna & coquā-
tur bene cum penidio & oleo amigd. & de eo
accipiat omni die & sint cibi eius spinaci cocti
cum carnibus agninis & bibat aquā infusionis
seminis citonię & seminis alteę, & vngatur
pectus cum cera parata cum oleo violarum &
administretur sibi hoc lohoc. Modus allohoc
de semine citonię conferens abundantie siccitatis
& asperitati vocis & pūsi. R. seminis cit-
toniorū. 3. i. & infundant̄ in duabus lib. aque
k ij

Lohoc

Sirupus

Pillule in
ore teneri
de

Pillule
opiatę

Cura tussis
ex sicca.

lohoc se.
citonię

Pillulæ

Cura tuf.
e sanguisCura ex
cole. rub.

Sirupus

aſs ſubli.
matiPillulæ
ſub lingua

calide per diē & noctē. Deinde accipiatuſ muſcila-
go & apponant in ea de oleo viol. aut o-
leo de ſemine cucurbitæ. 3. iij. penidioꝝ ſucci
granatoꝝ dulciū añ. lib. 5. & coquat totum in
vaſe limpidō bene donec redeat ad modū mel-
lis & ſumat de eo quolibet diē & qualibet ho-
ra vnā ſorbtionē eſt enim optimū & aſſiduet
intrare balneū aque dulcis & diu moret in ti-
na aque calide temperatę, vel aſpergat multū
de aqua temperata ſuper corpus. Quod aut cō-
fert manifeſtū iuuamentū eſt q̄ accipiat quoli-
bet mane de lacte ſtatim mūſo cū penidijs, &
teneat in ore de hijs pillulis. R. medulle ſemis
cucurbitę dulcis citruloꝝ & melonū, ſeminis
portulacę amigdalaz excorticataꝝ dulciū añ.
3. i. gumī dragaganti albi. 3. iij. terat totū & cō-
ficiatur cum muſcilaſagine pſilij & alhumine out
& fiant pillule ad modū cicerum quaz ponat
vnam in ore ſuo tranſglutienti q̄ ex ea reſolui-
tur. Quando vero fit ex ſanguine flebotomeꝝ
vena capitis ſi humor exiſtit in gutture. Si ve-
ro in pectore flebotometur vena cordis quæ
dicitur albaſalic & apponant ventole inter ſu-
as ſpatulas & ſi indiget euacuatione ſumat de
coctionē caſſieſ. & ſecaniabin & ſimilia, & ſit
eius cibis lentēs excorticate cū blitis & cucur-
bitis & adminiſtre ei piſana de ordeo cū oleo
amigdal. in qua exprimat moraba de viol. &
piſana facta de furfuribus ſimile cum farina
fabaz aut penidijs aut amigda. excorticatis, &
coquant pulli cum oleribus frigidis & admini-
ſtretur reſiduū medicinę perfecte vt determina-
tum eſt in curatione egritudinū pectoris. Quā-
do aut fit ex colera rub. ſi virtus infirmi eſt for-
tis laxetur cum decoctione caſſieſ. & ſimilibus
poſtea vero ſumat piſanam de ordeo in qua
cocti ſint cancri fluuiales cum ſucco granatoꝝ
dulcium & vtatur ſepe hoc ſirupo. Modus ſi-
rupi conferens tuſſi factę ex calore & ſiccitate
rectificans pectoris aſperitatē & extinguent ſi-
tim. R. viol. ſeminis citonioꝝ ſeminis alteę añ.
3. x. gumī dragaganti gumī arabici ſemis mal-
ue medulle ſeminis citroloꝝ & melonū & cu-
curbitaz añ. 3. v. iuiubarz ſebelſten añ. xxx. in-
fundant oīa in quatuor lib. aque calide per ho-
ras. xij. poſtea vero coquatur lento igne donec
deficiat tertia pars, tunc exprimanꝝ & colentur
& reducta colatura ad ignem cum duabus lib.
zuccare ſulimani & media li. boni penidij co-
quatur lento igne donec fiat ad modum alioꝝ
rum ſyruporum & conſeruetur & eo vtatur.
Modus pillularum tenendarū ſub lingua con-
ferentium ſiccitati & aſperitati pectoris & can-
ne pulmonis. R. gumī arabici gumī dragagan-
ti albi ſucci liquir. ſeminis portulacę ſeminis de-

tonioꝝ añ. 3. iij. ſeminis alteę amigd. excorti-
cataꝝ zuccari ſulimani añ. 3. iij. medulle ſe-
minis citroli melonis & cucurbitę amidi ſemi-
nis lactuce ſeminis papaueris albi añ. 3. i. teran-
tur omnia & conficiant cum muſcilaſagine pſilij
& fiant pillule ad modū cicerū & ponat de eis
ſub lingua mane & ſero tranſglutienti q̄ de i-
pſis reſoluit. Modus piſanę conferentis tuſſi
& aſperitati pectoris & vlceri generato in pe-
ctore & pulmone & renibus & veſica & con-
fert iuuamentū lactis aſinaz & capraz. R. or-
dei albi mundi excorticati & contuſi fabarū ex-
corticate & contuſaz añ. 3. i. cicerū excorti-
catum & contuſaz. 3. xij. amidi medulle ſe-
minis melonū añ. 3. xxij. & 5. iuiubarz. x. ficus
um albaꝝ quatuor radicis liquir. raſe & con-
tuſe. 3. xv. ſebelſten. xx. paſſularz ſine arillis. 3.
xv. coquantur omnia cū. x. lib. furfurū ſimilaz
in lento igne carbonū donec redeat ad quintā
partem & colent ex eo. 3. v. & apponant in eis
de oleo amigd. 3. iij. penid. 3. x. & bibat illud ca-
lidum, & ſint cibi eius malue portulacę & bliti
& cucurbitę & ſimilia. Modus emplaſtrandi
ad leniendū pectus conferentis tuſſi factę ex
calore & inſtāmatione. R. muſcilaſaginis ſeminis
alteę & muſcilaſaginis radicis eius muſcilaſaginis
pſilij añ. 3. x. ſucci portulacę. 3. xx. gumī dra-
ganti triti. 3. 5. farine alteę añ. 3. i. teratur & p-
miſceat totū bene cum. 3. xxx. olei viol. & xv.
3. cere albe liqueſiat cera cū oleo & miſceatur
totum & teratur bene in mortario. Poſtea ve-
ro extendatur de eo ſuper panno lineo leni &
ſuperponatur pectori calide complexionis hu-
meat enim & inſrigidat ſed non adminiſtre-
tur infirmo patienti fluxum ventris. Quando
vero fuerit ex ſlegmate ſumat decoctionem
yſopi cum melle & ſumat lohoc de ſpodio
& electuariū de ſtorace. Modus ſirupi con-
ferentis iuuamentum tuſſi & difficultati an-
helitus, & eius ſtricturę factę ex humoribus
exiſtentibus in pectore & confert tuſſi ſlegma-
ticę. R. paſſularz ſine arillis. c. xxx. ficum al-
barum contuſarum. xxx. iuiubarum. c. radicū
liquiricę roſ. corticum radicū apij. añ. 3. xx.
capillorum veneris ſeminis foeniculi & aniſi
yſopi ſicci mentaſtri fluuialis añ. 3. x. contun-
dantur omnia & infundantur in. xij. lib. aque
calidę per diem & noctem. Deinde coquatur
lento igne donec redeat ad medietatem & ex-
primatur & coletur, & reducat colatura ad
ignem lentum tunc accipiatuſ darſen croci ſpi-
cæ indæ añ. 3. i. terantur & ligentur in peda pā-
ni lini rari, & poſita petia in olla, coquatur
donec fiat ad modum iulep, & coletur & re-
ſeruetur & ſumat de eo. 3. i. ieiuno ſtomacho

aſs ſubli.
mati

Potus

Emplaſt.

Cura ex
ſlegmate

Sirupus

Cura ex
cole. nig.Cura ex
apate &
putridis
hūorib⁹
Cura ex
ſanguineCura ap-
tis ex co-
rubeaCura ex
ſlegmate

Lohoc

Cura ex
co nigra

Quando autem fit ex colera nigra videatur ſi
illud quod cum ſputo educit declinat ad nigre-
dinem tunc adminiſtretur piſana de aqua tur-
furum cum melle & oleo amigd. dulcium, &
ſint eius cibi carnes ouine auiculę coctę i aqua
& comedat ficus & vinas paſſas ſinearillis &
grana pinorum cum melle & bibat decoctio-
nem yſopi cum penidio & melle. Quando ve-
ro fuerit propter apoſtemata & humores pu-
tridos fluentes ad pectus ſunt ex vno quatuor
or humorum ſicut diximus. Quæ ſi fuerint ex
ſanguine curatio eius eſt cum flebotomia ve-
næ capitis, ſi humores exiſtunt in gutture & ei
ſimilibus. Si vero materia exiſtit in pulmone &
circa pectus flebotometur vena corporis quæ
dicitur baſilica & apponantur ventole inter ſu-
as ſpatulas, & bibat aquam ordeī cum gumī
dragaganto & gumī arabic. & bibat apud ſom-
num ſeminis citroli & melonis excorticatoꝝ
añ. 3. iij. cum ſucco granatorum & fiat regimen
predictum & ſumat ſirupum de ſebelſten om-
ni mane aut ſirupū de pſilio & ſimilib⁹. Et em-
plaſtetur pectus cum farina ſeminis citonioꝝ
rum cum violis tritis cum oleo de ſirag. Cura-
tio apoſtematis ex colera rubea, ſi apparet alia
quid plenitudinis laxetur natura infirmi cum
decoctione caſſieſiſt. & ſimilibus, & ſumat om-
ni mane aquam decoctionis ſebelſten, & ſint ci-
bi eius olera frigida ſicut cucurbitę & attri-
plices cum pullis gallinarum & piſculis recentis
bus & ſumat de ſucco granatorum dulciū &
alios potus frigidos & vngatur pectus cum ce-
ra alba liquefacta cum oleo viol. vel oleo de ſe-
mine cucurbitę. Curatio doloris apoſtematis
ex ſlegmate eſt cum decoctione yſopi maiora-
ne cum melle & bibat aquam decoctionis ra-
dicū apij & foeniculi cum oleo amigdal. &
frequenter bibat mel. Modus ſorbtionis quæ
dicitur lohoc conferentis iuuamentū tuſſi ſleg-
maticę & viſcoſę & ventofitatibus groſſis. R.
ficum & daſtiloꝝ pinguium añ lib. i. contun-
dantur & ponantur in olla & apponantur in
ea de foenugreco loto a puluere. 3. iij. radicū
liquir. mundatę & raſe & contuſe. 3. 5. coquā-
tur in. v. lib. aque donec deficiat medietas aque
& coletur & apponatur colaturę tantundem
de melle deſpumato, aut de rob dulci vitarum
& coquatur donec fiat ad modum lohoc & ſu-
mat ex eo quolibet mane & ſero & iuuat do-
lori pectoris ab antiqua tuſſi. Curatio vero a-
poſtematis & humorum ex colera nigra eſt q̄
videatur ſi eſt in corpore infirmi abundantia
colera nigra manifeſta & tunc purgat illam
cum ſtratitate. Poſtea vero ſumat piſanam fri-
gidam & de furfuribus frumenti & bibat de ea

cotidie & ſumat piſanam de farina cicerum,
& ebetur cum carnibus coctis in aqua, & ſu-
mat in potu decoctōem yſopi maiorem cum
multo penidio & melle & abluatur pectus cū
aqua foenugreçi & ſeminis lini & radicū al-
teę & ſimilium.

De alſali piſi. Ca. III.

A Egritudo ſicca quę dicitur alſal & eſt
febris oſſium & conſumptio totius
corporis & plurime contingit ex vl-
cere facto in pulmone, & non ceſſat infirmus
expuere ſuo ore humiditates corporis quotti-
die donec exſiccatur & extenuatur quemadmo-
dum accidit moranti ad ſolem quoniam deficit
eius nutrimentum ex aqua propter ſolem, &
cum conſumitur exitus harum humiditatum
omnino accedit ad eum mors. Cuius cauſe plu-
res ſunt quia aut ſequitur poſt catarrum capi-
tis, & eſt ille catarrus aut calidus colericus, aut
ſlegmaticus ſaluſ, & deſluit catarrus ad cor-
pus pulmonis faciens in ipſo vlcera quæ pu-
treſcunt, aut ſequitur poſt apoſtema cerebri q̄
dicitur birſen, aut ſequitur poſt longā tuſſim,
aut generatur ex cauſa paſſionum ſquinancie
aut generatur ex egritudine generata in pul-
mone ex ſciſſura venarum exiſtentium in ipſo
vel circa ipſum quare educit ſanguinem per os
Signū ad
hanc egrit-
tudine pa-
ratorum
Signū ad
hanc egrit-
tudine pa-
ratorum
Sig. vlce-
rationis
pulmonis
Ptiſis du-
obus exi-
ſtit mōis
k iij

Pris an
curabilisSig. hu.
cali. & co
leri.
Sig. fleg.Cura ex
cole. rub.

& diuturna est quoniam humor persistit in pulmone quousque digeritur. Postea exit & sit eius exitus facilis & celer & antiqui quidem diuersificati sunt circa hoc, dicunt enim aliqui quod apostema pulmonis non suscipit curationem. Sed Gal. dixit quoniam si sollicitus fuerit infirmus in suo principio antequam generetur apostema & humor putridus in pulmone & rexe-rit sicut hijs que decent sanabitur infirmus. Si vero negligentia detentus non facit quae facienda sunt quousque generatur apostema & congregatur in ipso humor putridus non poterit curari, & hoc quidem propter quatuor causas una quarum est quia corpus pulmonis est molle & multarum venarum, & cum accidit in ipso solutio continui non consolidatur sicut in alijs membris carnosus contingit. Secunda est quia motus tussis ad extrahendum humorem putridum non permittit vlcus consolidari. Tertia est quoniam situs eius remotus est ut ad eum valeant medicinae peruenire ita quod virtus ipsarum evanescit. Quarta est quia pulmo naturaliter mouetur continue, nec aliqua hora quiescit. Signum humoris calidi & colerici est rubor faciei strictura anhelitus sitis & febris, & quia delectatur infirmus in aere frigido. Signum flegmatis falsi bauracini est breuitas anhelitus cum grauitate & remissione sitis & doloris. Curatio pituitis que fit ex colera rubea est quod sit sollicitudo in principio ante perfecti- onem collectionis & exitus putredinis flebotomare infirmum de vena cordis quae dicitur basilica & flebotometur vena quae est inter minimum digitum & pollicem quae dicitur alafilos. Si virtus infirmi fuerit fortis & educatur de sanguine secundum virtutem infirmi & quantitatem sanguinis corporis, nam si videatur paucus sanguis sui corporis oportet eum cibare cibis bonum sanguinem generantibus, & postea eum flebotomare deinde cibare & confortare ipsum. Postmodum vero laxetur deinde redeat ad cibationem & consideret si est necesse flebotomari flebotometur & educatur multum de sanguine, & cibetur hijs quae infirigidant & consolidant & facili digestionis sunt, sicut est pituita ordeis bene cocta facta cum cancri fluuiatibus, post concussionem brancarum & pedum suorum & corpora eorum ablutione cum aqua dulci & cinere & modico sale ut auferatur sordities ipsorum. Deinde vero abluantur in aqua dulci pluries & contusi bene coquantur cum ordeo & sumat ex ea postquam fuerit colata lib. 5. & hoc bibat pluribus diebus, & si habuerit febre bibat illam cum 3. i. succi granatorum dulcium aut iulep, & bibat

decoctionem iuiubarum & radis liquir. rase & passularum sine arillis cum aqua cassie fist. & bibat aquam ordeis in qua coctae sint iuiuba & sebesten & dragagantum aut succum curbitae cum zuccaro, & bibat in sero psilium & gumi arabi. & dragagantum & bolum armenum cum plantagine, & vngatur pectus cum cera alba & oleo nenufar. & emplastretrur pectus cum floribus violarum humidis & altea & farina ordeis cum oleo viol. & si est ei difficile educere humorem a pulmone accipiat ex hoc lohoc. R. succi liquir. viol. siccarum seminis feniculi an. 3. ij. teratur totum & distemperetur cum muscilagine psilij & sumat ex eo a. 3. ij. vsq. ad. iij. cum minori decoctione yfopi, & modus eius est. R. ficuum viridum. x. iuiubarum. x. sebesten. xxx. passularum sine nucleis 3. x. radis liquir. tantundem seminis citoniorum psilij & seminis altee viol. siccarum an. 3. v. yfopis sic seminis feniculi an. 3. ij. coquantur omnia in tribus lib. aquae donec redeat ad lib. vnam & exprimatur & coletur & bibat ex eo. 3. xxx. cum electuario supradicto, & si natura fuerit constipata leniatur cum clisteri lenitio facto cum altea & muscilagine foenugreci iuiubae & ordeis excorticati viol. siccis & zuccaro & caueat omnino quod non superueniat ei fluxus ventris, fluxus enim ventris pituitis prope rateos ad mortem, & si superuenerit ei fluxus ventris pone tunc loco ordeis sanie de ordeo & est farina affata cocta cum milio & guaris. i. panico excorticatis & affatis cum modico gummi arabic. bolo armeno & spodio & misceatur totum cum aqua & sirupo mirte simplici. Quando vero fit ex flegmate falso laxetur natura in principio egritudinis cum pillulis de agarico si virtus est fortis. Postea vero administrantur ea que maturant apostema sicut radices liquir. capilli veneris foenugrecum semen lini cicera decoctio ficuum & passularum & si milium & administratur lohoc de aniso & lo- hoc de prassio aut lohoc de foenugreco & similia, & si maturata sunt apostemata & aperta accipiat decoctionem yfopi suprascriptam, & sumat illam cum glangebin bono, & si est ei difficilis exitus materie a pulmone accipiat quod abstergat & mundificet sicut farinam orobias ristologiam rot. spicam piper longum darseri accorum costum cassia lignea & similia. Et si accidit vlcus propter apostema & putrefit pectus administrantur ea que subtiliant & exsiccant humiditates & subtiliant humorem putridum sicut est sirupus de semibus & tyriaca & alfaroc & sechazuan & similia, & odoret frequenter bona aromatica sicut mirram & rosas,

Lohoc

Cura ex
flegmate
falsoCura ex
apate

& vtatur introitu balnei & cibetur cibis generantibus bonos humores & bibat aquam melis. & si verificata tibi fuerit cum hoc dissolutio vlceris eiusque putredinis & suae humiditatis exsiccatio & putredo cessauerit administrantur tunc medicinae exsiccantiae vlcerum sicut sunt rosae balaustiae acacie dragaganti carabae bolus armenum gumi arabi. mastix sanguis draconis mirra plantago & similia, & si hoc non valet & videtur suum corpus exsiccatum & egritudo iam perfecta est in ipso bibat assidue lac asinarum aut lac caprae omni die statim mulsum vsq. ad. xl. dies. Et si confert ei hoc vtatur eo vsq. ad. xl. dies alios. Et si accidit ei fluxus ventris non bibat lac sed intendat circa curationem fluxus donec cesset, postea vero redeat ad suum regimen potus lactis, & sit hoc quod sumit de eo in principio modicum, deinde vero omni die adiciat quousque aduenit ad vnam libram, & si coagulatur lac in stomacho accipiat cum eo modicum zuccari vel mellis aut salis. & si fuerit ibi febris misceatur cum eo aliquis siruporum frigidorum, vel accipiat decoctionem eius cum pituita ordeis. Quando autem fuerit ex causa animalium suspensorum in locis vacuis tunc recipiunt curationem per receptionem fumigij peruenientis ad ipsa per cannam pulmonis faciliter & absque impedimento. Potus vero medicinae nihil vniquam in eis operatur. Modus fumigij interficientis vermes & animalia & exsiccantis humores putridos, accipiatur oliua nigra una cum nucleo suo storacis pinguedinis capre arsenici rubei stercoreis leporis an pon- dus oliue teratur totum, & fiat ex eo pillula ad modum stercoreis leporini & fumigetur cum ea per arundinem concauam aperto ore infirmi quousque perueniat fumus ad pulmonem & morientur vermes & animalia et cessabit tussis per hoc, & iam plura huiusmodi fumigia in suo loco descripsimus arsenici quoque per se puluerisatum confectum cum pinguedine si fiat fumigium cum eo iuuat. Curationem autem catarrorum diximus iam in egritudinibus nasi. Curatio vero tussis a causa epatis & diafragmatis & apostematis lateris costarum suo loco perfecte scribet. Sequitur de malitia anhelitus a quilibet. Cap. III.

Cura ex
animalibus
suspensis in
locis vacuis
FumigijCura ca-
tarorumAnhelitus
naturalis
Anhelitus
accidental

Quado sunt instrumenta spiritus sana et anhelitus est tempatus & virtus fortis tunc est anhelitus naturalis. Si vero accidit aliquid in aliquo instrumentorum anhelitus possibile est offendere ipsum anhelitum & ipsum a modo naturali transmutare & erit quantitas nocumēti quod est malitia anhelitus secundum magnitudinem cause facientis illam, & non offendit nec alterat anhelitus nisi ex passione in suis instrumentis adue-

niēte, nocumētum autem adueniens sibi ex parte instrumentorum suorum est aut ex se ipsis aut ex participatione ipsorum cum alijs membris in suo dolore. Membra quoque in quibus participat sunt stomachus meripar caput splenis & apertae sub costis, & quodcumque aperta vicinū instrumentis anhelitus omnia haec disponunt anhelitum frequentem & perimunt. Et si signum huius determinatur in locis memoratis huius membrorum, & curatio eius est per curationem membri cuius causa fit egritudo.

Signum

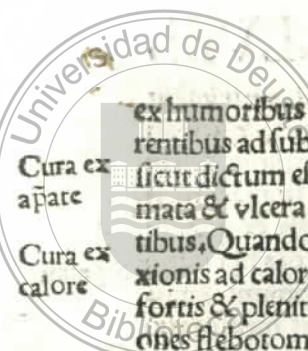
Cura

De difficultate anhelitus. Cap. V.

Difficultas anhelitus quae dicitur alarabo & strictura eius quae dicitur nefas alantezal fit tribus ex causis, aut enim ex forti indigentia spiritus quemadmodum accidit sanis quando mouentur fortimotu, aut ex strictura pectoris propter humores quemadmodum accidit pipionis aut ex vlceris strictura, aut accidit in principio meatuum spiritus in passionibus suffocationum ex opilatione transitus spiritus, & appellauit yppo. huiusmodi anhelitum superiorem, nam homo dum permanet in sua natura de cetero fit motus eius pectoris secundum id quod inferius est tunc. Sed quando mouetur ex aliquo causarum predictarum cum motu eius quod mouetur inferius mouetur & superius eius quod vicinat spatulis & possibile est quod dicitur superior quam patiens hunc motum natiue superius distrahi & stare suis pedibus & quando infirmus anhelat mouetur pectus totum superius propter violentiam pectoris & motum eius ad ligamenta suarum spatularum & laterum, & scias quod hoc fit ex vna triū causarum, aut enim ex debilitate virtutis motus lacertos pectoris, aut ex strictura transitus spiritus aut ex forti calore cordis & calore dominantie. Debilitas autem lacertos pectoris fit ex mutatione complexionis ad caliditatem vel frigiditatem strictura vero instrumentorum anhelitus fit ex humoribus grossis per transitum anhelitus transeuntibus aut ex aperta generato in diafragmate propter quod etiam comprimit spiritus & possibile est coniungi duas earum sed raro hoc accidit. Signum difficultatis anhelitus & eius stricturae ex debilitate virtutis motus lacertos pectoris est quod non fit eius anhelatio nisi labore & eius anhelatio de cetero & extremitates nasi commouent continue & quando latitantes interius. Signum stricturae anhelitus est inflatio pectoris & inflammatio, & si fuerit strictura propter aperta & fuerit cum hijs quod diximus tussis cum quod educit humor est signum vlceris vel apostematis. Curatio eius quando est ex debilitate virtutis motus lacertos pectoris est quod videatur si debilitas est propter calorem infrigidetur, & si propter frigus calefiat cum potu siruporum & emplastretrur cum emplastris, & vngatur cum oleis & linitionibus conferentibus. Quando vero

Alarabo
Nefas
Alantezal
Anhelitus
difficultas
tribus
ex causis
fitSig. diffi-
cultatis
anhelitus
ex debilitate
lacertosSig. stri-
cturae an-
helitusCura ex
debilitate
virtutis
motus lac-
ertos pectoris

Cura ex apace

Cura ex calore

Alcafach

ex humoribus grossis vtatur medicinis confectibus ad subulandū & auferendū humores sicut dictum est. Quando vero fit per apostemata & vlcera curatio eius dicta est in precedētibus. Quando vero fit ex alteratione complexionis ad calorem videatur si virtus infirmi est fortis & plenitudo apparet in venis & conditiones flebotomie consentient, tunc flebotomietur vena cordis. Si vero fuerit aliquid prohibens sumat in potu succum foeniculi & enditig coctum depuratum cum bono zuccaro, in quo dum est calidum dissoluatur de moraba violarum & bibat sirupum de iuiubis & sebesten & vtatur sirupo violarum cum succo cucurbitę assatę & bibat succum cucurbitę cū zuccaro & succo granatorum dulcium & vtatur cibis humidis sicut est ptisana ordeī in qua coctę sint iuiubę & semen citonioę in qua dissoluatur de bona manna, & comedat pullos gallinarum & alhagal & alcafach coctos cum portulaca & vngatur pectus cum oleo viol. aut oleo de semine cucurbitę. Si vero calor est fortis & virtus fortis & fuerit hoc in tempore veris laxetur natura cum decoctione viol. liquiric. seminis altee & seminis citroli iuiubarū sebesten manne & cassietist. & similia, & si fuerit ex alteratione complexionis frigide & humide sumat zuccarum cum aqua tepida & cum tyriaca maiori, & assidue sumat de melle cocto cum aromatibus aut sumat in potu succum foeniculi & apij postquam cocti fuerint cum penidijs aut sumat decoctionem yfopi si prascriptam aut sirupum radicum & similia. Quando autem non potest quis expellere sputum propter sui spissitudinem. Quando enim humor est grossus & viscosus fit eius expulsio difficilis, quia non cito mundificatur ex loco vbi profundatus est nec est potēs spiritus tussis ipsum expellere & amouere. Quod si humor mediocris fuerit humiditatis, subtilitatis, spissitudinis & viscositatis, fit facilis eius ascensus & exitus, & precipue quando humor est grossus debet esse studium circa subtiliationē ipsius & reducere ipsum ad temperamentum cum aliqua medicinarum simplicium, aut aliqua compositionū sicut accipere de semine vrticę trito in puluerem. 3. ij. quolibet die, vel accipiat de centaurea vel cassia ligneavel arsen. vel spica vel aristol. long. aut rotund. vel de yfopo vel mentastro, vel croco vel semine apij siluestris vel de farina orobi vel ruta vel prafio vel amigdal. amarīs coniunctum aut separatim. Modus lohoc subtiliantis humores grossos & conferentis difficultati anhelitus accipiat. 3. i. de squilla & misceatur cum lib. i. mellis

despumati & coquatur quousq; inspissetur mel & conseruetur, sumat de eo mane & sero a. 3. i. vsq; ad. 3. i. & 5. cū aqua ca. Modus electuarij ad difficultatem anhelitus. R. succi liquir. 3. i. seminis vrticę cardamomi piperis nasturtij amigdarum mirre rubeę añ. 3. i. terat totum & conficiatur cum melle despumato tantundem dosis eius est. 3. ij. vel sumat secaniabī squilliticum aut decoctionem prassij vel decoctionem yfopi vel sirupum de mentastro & similia vel sumat de tyriaca & de electuario anhelitus vel electuario asae & comedat aues quę dicuntur alcanabid & alhagal & ceteras auiculas cū aromatibus vt cimini ruta radice raphani albi pipere & oleo amigdal. Modus ptisanę conferentis stricture anhelitus & eius difficultati quādo fuerint ex humore grosso existente in meatibus pulmonis & est experta, accipiantur fures similia & infundantur in aqua calida & exprimantur & colentur & apponantur super lib. i. colature. 3. 5. prassij recentis & totum bene coquatur. Deinde coletur & sumat de eo ante cibum tribus diebus & liberabitur. Quando vero quis nō potest expellere sputum propter sui subtilitatem & fluentiam est necesse tunc aliquantulum illud inspissare & ad equalitatem reducere. Diximus enim quod quando est valde subtile cum nitatur patiens expellere ipsum superius cito descendit inferius propter suam tenuitatem. Quia ppter oportet fumere patientē omni die pondus tertie. 3. seminis papaueris p se & lohoc de gumi dragaganti vel lohoc de papauere & sirupū iuiubarum & sirupum psilij & comedat ptisanam de amido paratam decenter. Et modus est quod ponantur super quasi vnam. 3. amidi. xl. 3. de aqua pluuiali & dissoluatur bene & coletur & coquatur super lento igne donec fiat ad modum cere liquefactę, postea vero apponatur in ea parum de sale trito, & fricetur bene quousq; dissoluatur sal & coletur & sumatur cū amigdalīs & modico zuccari, & si volueris ipsam esse spissiore appone in ea dum coquatur dragagantum & gumi arabic. secundum quod tibi videbitur. Modus pulueris inspissantis sputū & conferentis tussi calide. R. gumi dragaganti vel gumi prunorū succi liquir. seminis citroli & melonis excortiatī añ. 3. v. ros. spodij seminis portulacę añ. 3. quatuor seminis papaueris ad pondus omniterantur & misceantur cum eis de zuccaro tabarzed. 3. xxx. & sumat ex eo omni mane. 3. quatuor & similiter quādo vadit dormitum. Modus rob de papauere brevis cōferēs tussi et catarro capitis. R. papaueris nigri gū dragaganti & gumi arabic. añ. 3. x. radice ligri. seminis

Electua.

Ptisana ex simila

Ptisana de amido

Puluis

Rob de papauere

Pillu. opi ac

teę añ. 3. xv. sebesten. xxx. contundantur omnia et coquantur in quatuor lib. aque pluuialis donec redeat ad medietatem et coletur et apponatur in eo de rob vuarum bono et dulci lib. 5. & coquatur quousq; fiat sicut mel de quo sumat omni die vnam sorbitionem vel duas. Modus pillularum in principio egritudinis ad sedandum dolorem & inducendum somnum & conferunt tenuitati humoris. R. mirre opij añ partem vnam terantur & conficiantur cum rob deuīs & fiant ex eis parue pillulę de quibus ponat vnam sub lingua apud horam somni & sit cibis eius oua piciculi rizum & carnes edoę lac coctum & fabę.

De sputo sanguinis. Cap. VI.

Sanguis sputū ex quinq; locis accidit

Ab alio loco

Sig. sang. ex ore & gingiuis Sig. a capite Sig. a meri & stomacho

Sputum sanguinis provenit ex vno quinq; locorum. i. ex ore gingiuis & circuitu ipsarū aut fluit a capite ad nares & exit per os, & possibile est fluere ad pulmonem & expelli cum sputo & estimabit medicus esse illud a causa pulmonis & pectoris, aut ex sanguisuga deglutita & adherente gutturi vel naribus, quibus locis plenis sanguine expellitur cum sputo aut ex meri stomacho & epate, & quę circa ea sunt, aut ex pectore & pulmone & panniculo quid dicitur alhagal. i. diafragma. Et cum provenit a pectore & pulmone & panniculo impossibile est esse sine vlcere vel apertione alicuius venarum horum locorum. Exitus autem sanguinis ab eis fit aut ex corrosione substantię veng, aut ex apertione orificij eius, aut ex sui decisione, corrosio vero corporis venę fit ex humore acuto vel falso. Quando vero fit ex apertione orificij venę fit tribus de causis, aut ex vigore motus virtutis expulsivę aut ex debilitate virtutis retentivę aut ex multitudine humorum & repletionē venarum, vigor autem virtutis expulsivę fit aut ex humoribus calidis mordicantibus vel salsis. Quando vero provenit ex incisione veng, fit vel ex causa extrinseca vel intrinseca. Extrinseca fit ex vlcere vel extensione vel forti frigore, vlcus autem fit aut ex percussione vel casu. Extensio autem fit aut ex saltu vel vociferatione, vel percussione. Signum sanguinis provenientis ex ore & gingiuis est quod sensui videtur, & quia exit mixtus cum sputo. Signum eius provenientis a capite est fluere sanguinē ex naribus. Signum eius a meri & stomacho quia exit cum vomitu sponte cum sensu doloris stomachi & circa ipsum, & est color sanguinis grossus declinans ad nigredinem & possibile est exire congelatum nec oportet timere infir-

mun ex hoc, nec ipsam oportet decidere, nisi virtus debilitaretur. Signum eius a pulmone est quia exit cum tussi & quia sanguis est subtilis cum spuma non fortis rubedinis declinans ad albedinem & ad calorem, & possibile est reducere cum eo aliquid de corpore pulmonis, & eius venis, & maxime si egritudo est antiqua & fit eius exitus absq; dolore. Signum ei a pectore & panniculo aut epate quia erit similiter subtilis cum tussi & color eius declinat ad nigredinem & fit spissus quoniam alteratur ex longo suo itinere & condensatur. Signum corrosionis corporis venarum est nigredo sanguinis & exitus eius paulatim cū febre acuta sanguinis exitum precedente sicut videtur ex calore sanguinis aut eius vlu ciborum calidorum & siccorum. Signum plenitudinis & inflationis venarum est ex eo quod accidit infirmo ante hoc acutus catarrus, & erat eius consuetudo frequenter intrare balneum & erat in regione calida, vel apparent infirmi veng plenę & fit exitus sanguinis subito & sponte absq; dolore. Et quando fuerit sanguis ex apertione venarum pulmonis declinat eius color ad ruborem & est subtilis in suo esse & qualitate vehementis rubedinis, & nocumentum eius est maius. Signum exitus eius ab alijs venis est quia fit eius exitus cum forti dolore & multo sanguine flebotomie. Signum eius a casu vel extensione vel vociferatione & similibus est ex hijs quę infirmis refert. Signum eius a frigore est ex eo quod precessit statio infirmi in loco frigoris et nivis. Frigus enim intensus coartat venas et exprimit et ex eis educit sanguinem. Curatio eius quando est ab ore et gingiuis est quod immittantur ori de alumine gallicis corticibus granatorum balauistis et similibus quę sunt stiptica et lotio oris cum aqua decoctionis mirre ros. et corticum granatorū coniunctum aut separatim et iam quidem precessit curatio huiusmodi. Curatio vero eius quę provenit a capite est cum flebotomia venę cefalicę et emplastre caput cum planagine et ro. farina ordeī aceto et aqua ro. et cū retur cum his quę predicta sunt in exitu sanguinis a naribus. Quando vero provenit a sanguisuga gargarizet cum aqua decoctionis huiusmodi stipticorum et cum deciditur sanguis curetur sicut prescripsimus in suo loco. Quando vero provenit a stomacho si decise sunt veng sumat de hoc pulvere. Modus eius. R. kekebre. i. boli armoniaci. i. sanguinis draconis tantū albechira sicut añ. 3. i. terant et cribellent & accipiat de eo a. 3. i. et. 3. 5. vsq; iij. cū aq. ros. et comedat aldrag et alhagal cū portulacę

Signū a pulmone

Sig. a pectore & panniculo & epate

Si. corrosio venarum

Sig. plenitudinis & inflationis venarum

Sig. ab alijs venis Si. a casu & similibus Signū a frigore

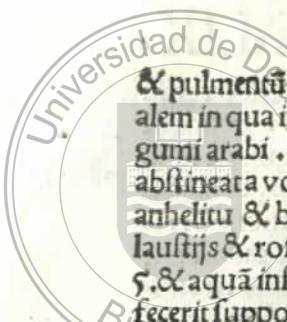
Cura ab ore & gingiuis

Cura ex capite

Cura a sanguisuga

Cura a stomacho Puluis restrictivus

Emplastrum

Cura ex pulmone

Pulvis ti-
nallbehi

Cura ex
apone
orificior
venarum

Cura ex
scissione
venę

& pulmentū de frumento & bibat aquā pluui-
alem in qua infusa sunt bolum armenicum &
gumi arabi. Et si cum hijs non fuerit curatus
abstineat a vociferatione & forti motu & alto
anhelitu & bibat in noctibus de acatia & ba-
laustijs & rosīs an partē vnam gallarę partem
5. & aquā infusionis sumac, & si hoc non suf-
fecerit supponat stomacho hoc emplastrum.
Cuius modus est q accipiatur corticis granati
gallarę mirte seminis apij an partes equales &
terant & misceantur bene cum aceto & exten-
datur super papiro & superponatur qm sistit
sanguinē. Quando vero prouenit a pulmone
videat si est in sputo de corrosione venarę tunc
enim iubeat infirmū obseruare quietē & caue-
re ab alto anhelitu extensione ira & labore, &
si infirmus est fortis & etas cōueniens fuerit &
tempus equale flebotometur basilica. Postea
videat si corpus suū est calidū & virtus fortis
laxetur natura cū decoctione cassie, manne
viol. & sebesten & similū vt sedet acumē san-
guinis, & sit cibis eius pulmentū de ordeo cum
portulacis cucurbitis & attriplicibus cum pul-
lis gallinaceis & modico olei amigd. & tempe-
retur aqua cottidie cum sirupo de sebesten aut
de iuiubis & sumat de hoc puluere. R. spodij
rosarę an. 3. x. coralli kekebre margaritarę an.
3. v. tinalbehim. 3. x. opij. 3. iij. papaueris albi
& seminis portulacę succi liquir. an. 3. v. acatię
taratit an. 3. iij. teratur totū & cribellet & misce-
atur in eo de psilio & semine alteę an. 3. ij. & su-
mat ex eo mane & sero. 3. iij. cum succo cur-
uam. vitis hūidorę vel cū aqua ro. vel cū aqua
cucurbitę trite & expresse, & emplastre pē-
ctus cū plantagine & radice alteę & farina or-
dei cum oleo ro. Quando vero puenit ex aper-
tione orificio venarę curet cū medicinis stip-
ticis sicut balaustia capitibus rosarę sumac &
acatia corticibus granatorę caraat sanguie dra-
conis glandis castaneis charubis & similibus, et
comedat pulmentū de frumēto facto cum pe-
dibus & fa vel oua & pisanam de amido &
farinā ordeī cum gumi arabic. & bibat aquam
temperatā cum rob de mirta & emplastre pē-
ctus cum hijs que p̄diximus. Quando vero
puenit ex incisione venę aut eius scissione vtat
medicinis retentiuis & parę stipticis sine mordi-
catione & acuitate sicut est gumi arab. & gumi
draganti alsaure almactū terra sigillata amidū
spodij kekebre alneda vsti semen citonio &
silla, & comedat pulmenta de frumēto fa pisa-
nam de amido cum gumi draganti & vitella o-
uorum cocta sorbilia & teneat in ore gumam
draganū & bolū armenū, & si habuerit febrē
comedat pullos gallinarę vel carnes edorę cum

portulaca & cucurbitis. Modus pulueris defi-
dentis sanguinē vnde cūq; manat & est con-
strictius & exsiccatus. R. alneda vsti cor-
nu cerui vsti an. 3. x. kekebre coralli vsti an. 3. v
boli armeni. 3. xv. plilij torrefacti. 3. xx. teratur
totū & cribellet & sumat ex eo. 3. iij. Quando
vero puenit ex pectore & pāniculo curet cura-
tione sanguinis prouenientis a pulmone. Quā-
do aut prouenit ex forti frigore curet cum hijs
que calefaciunt & aliquantulū constringunt si
cur est iste puluis. R. olibani & corticis eius an
3. v. castorei. 3. iij. seminis lini. 3. vi. terant & cri-
bellent & bibat de eo. 3. i. & 5. cū veteri vino.

De sputo hūoris putridi segtur. Ca. VII.

Sputum humoris putridi prouenit ex vno
sex locorę aut em ex ore & eius circuitu,
aut ex meri & vuula, aut a stomacho & me-
ri ex apostemate aperto in eis aut ex apostema-
te generato in diafragmate q aperitur in locis
vacuis & descendit circa pulmonē & educitur
cum tussi aut prouenit ex multo humore con-
gregato in locis vacuis pectoris qui putrescit
ex hoc & fit putredo & exit cum tussi, aut est
ex corpore ipsius pulmonis cum in eo accidit
vlcus. Signū sanguinis apostematis vel exiturę
vel vacor in radicibus molarę est q sensui ma-
nifestatur. Signū eius ex gutture & vuula est
ex apostemate similiter sensui apparente & ex
hijs que infirmo in huiusmodi locis acciderūt.
Signū eius a stomacho est exitus eius cū vomī-
tu & q p̄cessit in stomacho apostema alduba
yla & fortis dolor & possibile est apparere
apostema extra corpus. Signū eius ex aposte-
mate diafragmatis vel instrumentorę spiritus
q infirmo p̄cessit de dolore apostemate & fe-
bre. Signū eius ex multitudine humorę in locis
vacuis pectoris cōgregatorę est dolor & calor
in hijs locis & febris. Signū ex ipso pulmone
est dolor sinistri lateris & q p̄cessit illud spu-
tum sanguinis & febris ethica, dissolutio cor-
poris eius q; siccitas, & quando perficitur con-
gregatio humoris & vlcis inflamatio sequi-
tur egrum liuedo faciei dissolutio carnis & tor-
tura vngularę lacrimatio oculorum sitis defes-
ctus cibi appetitus. Et si confirmatur egritu-
do & superuenerit fluxus ventris moritur in-
firmus. Et quando prouenit ex ore videatur si
est ex putredine vel corrosione facta in gingi-
uis, tunc studeat facere lotionem oris cum al-
uom sicca vel cum trociscis de arsenico. Quod
si fuerit ex dēte putrefacto studeat illū amoue-
re & sanabit. Qñ 7o puenit ex gutture vel v-
uula iā diximus curacionē eius in p̄cedēbus.

Puluis

Cura ex
pecto. &
pāniculo
Cura ex
forti fri-
gore

Empima
i. sputū
humoris
putridi
ex sex lo-
cis expel-
litur

Si. sputi
sang. vel
apostearl
vel exitu
re in rad.
molarę
Signū ex
gutturę
& vuula
Sig. a sto-
macho
Si. a dya-
fragmate
vel instru-
mentorū
spiritus
Sig. ex lo-
cis vacuis
pectoris
Sig. ex
pulmone

Cura si
ex ore p-
uenerit
Cura ex
dēte
Cura ex
guttu. v
vuula

Cura a
stomach.

Cura ex
humori
in locis
vacuis pe-
ctoris cō-
gregatis

Elequa-
rium

Lohoc

Pillule

Inter fle-
gma & sa-
nē diffe-
rentia

Curatio eius a causa stomachi est quod sumat
in potu aquā mellis ad abstergendū apostema
& sumat decoctionē sicū cum balaustijs om-
ni mane, vel sumat de amido & herbis donec
mundificet apostema. Postea vero curet cum
hijs que constringunt & cutim generant sicut
sunt trocisci de kekebre vel trocisci de spodio
q scripti sunt in suo loco. Curatio vero eius q
prouenit ex humoribus in locis vacuis pecto-
ris congregatis est cū emplastris appolitis de fo-
ris. Quando vero est ex apostemate pulmonis
oportet mundificari pectus vt non inspilletur
hūor & adhereat in locis anhelitus & offendit
in sui exitu & sequat eum mors festinanter &
accipiat ad hoc. 3. i. mirre trite croci. 3. & sumat
illā cum aqua tepida vel. R. prasilij farinā oro-
bi an. 3. iij. scenugreci seminis lini an. 3. ij. terat
totū & conficiat cum melle despumato vel zuc-
caro ad modū lohoc & sumat ex eo omni die
bis pondus triū. 3. qualibet vice, hoc tñ qñ non
habuerit febrē. Et si habuerit febrē sumat de
hoc electuario. R. radicū liquiric. rase medulle
seminis citroli melonis & cucurbitę granorę pi-
ni mūdatorę amigdalarę dulciū excorticatarū
dragagati seminis lini seminis coti an. 3. quatu-
or pillularę sine arillis ad pondus omniū spe-
cies bis pistent passule bene donec fiat ad mo-
dum medulle & ponat in ipsis rob de vuis dul-
cib⁹ q cooperiat totū & de bono penidio pon-
dus medietatis pillularę & coquat super len-
to igne donec redeat ad modū mellis & infrig-
det & conficiant cū eo medicinę trite & sumat
de eo mane & sero, & comedat pisanā fursu-
rum simile cū prasilio si non habuerit febrē,
& administret hoc lohoc q confert exitui hu-
moris putridi & mundificat pectus & pulmo-
nem a grossis humoribus cuius modus est q
accipiant amigdalarę dulciū & amararū excor-
ticatarū grāorę pini excorticatarę radicū ligr.
rase seminis lini an. 3. ij. croci mirre rubeę zin-
ziberis ylopi piperis longi anisi an. 3. i. & 5. te-
rant medicinę & cribellent & conficiant cum
melle despumato & sumat de eo mane & sero
ad modū vnius auellane. Modus pillularū mū-
dificatiū pectus & accelerantiū exitū sputi qñ
non habuerit febrē. R. argarici. 3. iij. yreos. 3.
ij. prasilij. 3. i. turbiti albi & fricati. 3. v. yerę pi-
gre. 3. iij. colloqntidesarocolle an. 3. ij. terant
& cribellent p pannū de serico & conficiant cū
rob & fiant pillule ad modū pipis & sit sum-
ptio eius. 3. ij. cū aq calida. Et est qdē differen-
tia inter screationē & flegma q p̄cedit a pul-
mone qā plures iā errauerūt medicorę in eo q
exit de pulmone qm cū educit infirmus cū suo
sputo flegma extimat medicus esse putredinē.

Quod qdē cognosci poterit altero duorę mo-
dorę vno modo q accipiat id q educit & po-
nat sup carbōes, qm si fuerit humor putridus
statim resultabit odor foetidus ex eo, altero ve-
ro modo expuat infirmus in vase eneo in quo
sit aq tepida & si supnatauerit aq scias illud eē
flegma. Si 7o in fundo demergit est putredo.

De apate diafragmatis & apate costarę
quę dicuntur alsola & dat alge-
nabis. Cap. VIII.

Generat apā in pāniculo diuidēte ex
effusione humoris putridi & apā co-
starę similiter habet aut quatuor pro-
prietates. Prima est febris difficultas & cōtinu-
atio. Scda est punctura lateris frequens & or-
dinata ita q phibet infirmus reuolui de vno
latere ad alterū. Tertia est cōtinua tussis. Quar-
ta difficultas anhelitus & fortis malus odor in
apate vero costarę sentit grauitas lateris absq;
tussi & sputo. Aegritudo em extra instrumen-
ta anelitus existit & cū tangit locū ab extra sen-
tiet tūc dolorē & possibile est appere apā de fo-
ris, apā vero diafragmatis sit in supiori pte ip-
sius & pducit dolor ad locū q dicit alcartua,
aut sit in pte inferiori eius, & gnat vt in pluri-
bus ex puro sanguine & sanguie colerico & ex
sanguine grosso & nigro & ex sanguine humi-
do flegmatico, & possibile est gnari ex oibus
humoribus vel ex pluribus ipsorę. Signū san-
guis est rubedo coloris plenitudo venarę for-
tudo pulsus strictura anhelitus & qā sputū
declinat ad rubedinē, & si cōueniūt ad hoc etas
cōplexio & tēpus erit fortius. Signū sanguinis
calidi colerici est pūctio doloris cū siccitate oris
& vehemētia febris grossities lingue sitis prauis
ras pulsus & ei⁹ difficultas & qā sputū dedit
ad citrinitatē. Signū sanguis vsti & nigri vhe-
mētia punctiōis doloris cū siccitate oris & ve-
hemētia febris grossities lingue tarditas sputi
cū nigredine sui coloris, hoc inq; apā malū &
mortale absq; dubio est. Signū flegmatis hui⁹
est paucitas sitis remissio febris & qā color spu-
ti declinat ad albedinē cū modica rubedine, &
hoc qdē apā est facile atq; curabile. Signū mix-
tionis oim hūorę vel quorundā est qā videtur
sputū esse diuersorę colorę sicut sunt colores
humorę ex qbus cōponit sputū & accidentia
egri similiter cōsecunt. Signa apatis significan-
tia salutē sunt hec qñ incipit sputū in die tertia
vel q̄rta egritudis & eius exitus cū facilitate in
vna tussicula vel duab⁹ & est decoctū & albū
mediocre nec multū spissū nec multū tenue
facilis ascēsu nō i ferēs grauitatē nec molestiā
i suo exitu & ei⁹ somn⁹ est eq̄lit & ei⁹ egestio
exit cōsuetō tpe leuitas anelitus, paucitas sitis

Pleuresis,
Alsola
Lat alge-
nabis ge-
neratio q
tuor hui⁹
pprieta.

fig. sang.

fig. sang.
colerici

fig. sang.
vsti &
nigri

fig. fleg.

fig. mixt
onis hu-
moris

si. apatis
salutē si-
gnificano-
tia

Si a par
timore si
gnifican
tia

bonitas appetitus cibi & eius digestio & quia
vrina approximatur colori naturali & statui sa-
nitatis & quia febris est lenta. Signa vero aposte-
matis significantia timore sunt opposita illorū
que significant salutem videlicet quod non exit in
diebus predictis sed exit post diem vnam rubeū,
aut citrinū aut viride & indigestū & non ascen-
dit nisi cum magna fatigatione & multa tussi &
si cepit apparere sputū post septimā diē rube-
um significat egritudinis plonctionē vsq; ad
xl. diē vel. lx. nec diffiniri potest vtrū liberet in-
firmus siue moriat. ppter teporis diuturnita-
tem, unde possibile est peccare infirmū in suo
regimine, aut aerē transmutari ppter quod addit
in sui egritudine & perit & diuersificant gene-
ra apostematū inter se. Nam eorū quedā sunt
que cito recipiunt maturationē & exit sputū di-
gestū in principio quedā vero contraria hijs sunt,
quia nihil educunt quedā vero educunt sputum
grossum & viscosum, quedā vero maturum.

Cura a pa-
tis diafra-
gmatis ex
sang.

Potio

Curatio apostematū diafragmatis ex sangui-
ne est quod videat si est in principio egritudinis in
prima die anteq; egritudo perficiat, & virtus in-
firmi est fortis & reliq; conditiones fuerint flebo-
tomei vena basilica oppositi lateris & cum prae-
terierint tres dies & egritudo fuerit confirmata
flebotomei iterū ex pte apostematū & pcepue
quā apostema est in superiori pte panniculi. Po-
stea vero bibat decoctionē iuiubarū & passula-
rum mundatarū sebesten papaveris albi draga-
ganti violarū morabice cum oleo amigd. dulciū,
& si natura fuerit constipata leniat cum aqua de
coctionis prunorū violarū cassief. & manna.
Hoc aut quā fuerit apostema in superiori pte pa-
niculi. Quando vero fuerit in inferiori pte ad-
ministrat distere lenitiuū. Postea vero sumat
pisanā ordeī et caueat ab ea si natura fuerit co-
stipata adderet enim ad egritudinē, ex hijs aut
que conferunt maximū iuuamentū plureticis
est lenitiuū distere sicut diximus & maxime cum
apostema tendit inferius, vel apud finē costarū
& leniat in principio egritudinis cum ceto-
to facto ex cera alba & oleo viol. & dragagan-
to, in fine vero egritudinis fiat emplastrū ex o-
leo camomille farina ordeī radice altee & radi-
ce lilij viol. sicis vel recentibus & dragaganto
& oleo sisamino & oleo violarū, & sit cibus
eius a principio egritudinis vsq; ad statū eius
res calide & humide sicut est pulmētū quod sit ex
farina & melle quā non habet febrē. Si vero ha-
buerit febrē sit cibus eius pisanā de fursurib;
cum penidio & oleo amigdal. dulce, & oleo se-
minis cucurbitę spinac. attriplies & similia.
Quando vero fuerit apostema ex sanguine co-
lerico flebotometur basilica eius de partis apo-

stematis, postea administrat emplastrū cum hijs
que diximus, & leniat natura cum hijs que di-
ximus vel cum lenitiuo distere si apostema fuerit
in inferiori parte, & sit suū regimen magis infri-
gidatiuū quod resolutiuū sicut muscilago psilij &
succus cucurbitarū assatarū & similia & sit ci-
bus eius pisanā de ordeo cum qua coquantur
sebesten & pruna & oleū amigd. vel oleū de se-
mine cucurbitę & emplastrum cum hoc empla-
stro. R. radicū altee mellis añ. 3. iij. sandali al-
farina ordeī añ. 3. ij. rasurę cucurbitę. 3. quatu-
or sandali al. & rub. añ. 3. i. & 5. terantur omnia
& conficiantur cum muscilagine psilij vel suc-
co sempiternę vel succo portulacę & appona-
tur in eo de oleo viol. & emplastrum cum eo
locus apostematū. Quando vero fuerit ex san-
guine nigro adusto fiat similiter flebotomia &
alia que diximus. Veruntamen oportet infir-
mum multiplicare res sue curationis & bibat
frequenter al iulep & bibat aquā ordeī ter in
die quando natura non fuerit constipata sicut
diximus, postea ingrediat balneū ter et non dū
pmaneat in ipso & abluit locus doloris cum aq;
calida & apponat super locum emplastrum si
cut dictum est suo loco. Quando vero fuerit
ex sanguine flegmatico hūido fiat similiter fle-
botomia & educatur modicū ex sanguine, po-
stea bibat decoctionē yfopi cum violis & reli-
qua humida que dicta sunt administrant & si
at hoc emplastrū. R. seminis lini. 3. iij. foenu-
greci ordeī excorticati añ. 3. ij. seminis altee. 3.
ij. coquant bene in aqua & colent & appona-
tur in eis de oleo alkiran vel oleo camomille et
infundat in ea spongia maris vel lana mollis et
loco doloris supponat & si tussis est fortis bi-
bat decoctionē yfopi cum moraba rosarū, vel bi-
bat sirupū de prassio aut lohoc de spodio vel
alias medicinas descriptas in suo loco. Quādo
vero fuerit ex omnibus humoribus aut pluri-
bus eorū curet cum hijs que dicta sunt scdm quod
videbitur de ipsorū curatione.

TRACTATVS. XIII. DE CORDIS egritudinibus in sex partē cap. De egrit- udinū cordis enūeratōe seqt. Ca. I.

DE egritudinibus cordis que sunt septē
s. mutatio cordis, eius apostematā, so-
lutio continui, pulsus cordis, sincopis
debilitas & dolor. Cap. II.

AEgritudines cordis fiunt vel in corpo-
re ipsius cordis vel in bursa continen-
te ipsum vel ex sui participatiōe cum
alijs membris vt stomacho epate matrice pul-
mone & diafragmate. Quando vero fiunt

Empla-
strum

Cura ex
sang. nig.
adusto

Cura ex
sang. fle-
gmatico

Emplast.

Cura ex
humori.

Cordis
morbiu
generant

in corpore ipsius cordis aut in bursa ipsum co-
tinente sunt aliquę species passionū mutatiōis
complexionis vel ad caliditatē vel ad frigiditatē
vel ad siccitatē, aut ex eo quod colliguntur ibi apo-
stemata vel soluitur ibi continuū. Mutatio ve-
ro complexiōis eius sit aut ex causa intrinseca aut
ex motu alicuius complexiōis intrinseca. Causa vero
extrinseca est duobus modis, aut em est ex aliq;
passionū anime sicut timor & letitia exubera-
tes, alius vero modus est quādo causat ex per-
cussione vel casu vel compunctione seu incisi-
one gladij vel ex odoratione odoris contrarij
complexioni vel ex potu rei mortifere, aut eius
olfactu vel tactu. Quod aut necesse est in cura-
tione passionū cordis est quod adhibeat sollicitu-
do anteq; perficiant huiusmodi passiōes eius. s.
mutatio complexionis pulsus sincopis debilitas
atq; dolor. In curatione vero apostematū solu-
tionis continui vel corruptiōis complexionis nō
se exerceat, mors em talibus valde prompta est
Signū mutationis complexionis ad caliditatē est
ascensus anhelitus vehementia calorū pectoris
velocitas pulsus & eius frequentia febris con-
tinua & consequuntur hoc virtus & robur cor-
dis & amplitudo pectoris & eius pilositas erit
signū fortius. Signū mutationis complexiōis ad
frigiditatē grauitas pulsus pigritia discolora-
tio faciei frigiditas & totius corporis & quā con-
secunt ad hoc structura pectoris & paucitas pi-
lorū ipsius & iracundię raritas erit fortius. Si-
gnū mutatiōis complexionis ad siccitatē est quia
corpus declinat ad siccitatē & pulsus est durus
& frequens & est tarde iracūdię & tarde pla-
cationis. Signū mutationis complexionis ad hu-
miditatē que raro contingit est quia pulsus est
tardus & facili iracundię & facili placationis
humiditas corporis & paucitas pilorū. Quando
vero supabundat cordi humiditas cito tollitur
motus corporis. Signū accideniū anime percussio-
nis casus olfactionis malorū odorū & similitū,
est ex hijs que infirmus refert & ad oculū vide-
tur & si complexio fuerit cōposita erunt etiā si-
gna cōposita scdm complexionis cōpositionē.
Curatio cordis a malitia complexionis calide co-
sistit in reb; frigidis & exinctiuis calorū sicut
est potus almachayez & rob pomorū & rob
atri. & succus citruli & trocisci de camphora,
& sumat de hoc electuario letificatiuo. R. lin-
guę bouis sicce mentę sicce margaritarū coris-
andri sicci ben albi corticis citri kekebre sete al-
he seminis portulacę añ partē vna camphorę
partē 5. terat totū & conficiat cum melle mira-
bolanorū kebulorū conditorū & sumat ex eo
omni die. 3. iij. cum aqua frigida & emplastrum
pectus cum sandalis tritis cum aqua ro. & campho-

Sig. mu-
tationis
complexi-
onis ad ca-
liditatem

Sig. mu-
tationis
ad frigidi-
tatem

Sig. ad
siccitatē

Sig. adhu-
miditatē

Sig. ex
acciden-
tibus

Cura ma-
licie com-
plexionis
calide
almacha-
yaz
Electua-
letificati-
uū

ra infrigidatis ad niuem & similia. Quando
vero fuerit malitia complexionis frigide curetur
cum rebus calidis & tubilibus cibis. s. & medi-
cinis et potu vini fortis odoriferi i modica qn-
titate medicinarū calidarū & potu niue & lini-
one pectoris cum oleo de ben aut oleo nardino,
& emplastrum pectus cum sand. & costo cipi-
gariot. darfen folijs mirte & silibus, & sit cib;
eius vitella ouorū & aucule & cibaria assata
& frixa bene aromatizata. Curatio vero eius
a malitia complexionis sicce est cum aqua ordeī si
habuerit febrē & potu lactis statim nulli & in-
gressu tempati balnei aque dulcis & effusione
aque tepide supra corpus suū & ingrediat ti-
nam aque calide & supponat pectori & inter
spatulas cera mūda cum oleo viol. & sumat om-
ni die. 3. i. i. zucari cum modico vini & caueata
labore & vtae chis humidis. Curatio vero ei;
a malitia complexionis humide que raro contin-
git sicut diximus, quā cum supabundat cordi hu-
miditas sequit amissio motus totius corporis quod
dicit alfachta vel amissio medietatis pris corpo-
ris que dicit alpalag est cum hijs que dicta sunt
in suo loco cauendo a balneis & oleis humidis.
Quando vero fuerit ex aliqua causa extrinseca
sicut excessu timoris vel letitię curat cum suo co-
trario quousq; redeat ad temperamentū. Quan-
do vero sit ex odoribus contrarijs complexionis
curat contrarijs ipsorū vt si fuerint odores foe-
tidi applicent aromata delectabilis odoris. Quā
vero fuerit ex compunctione vel percussione gla-
dij si non puenit infirmus ad terminū difficilis
sincopis & appet in eo bonū signū emplastrum
locus vulneratus cum emplastro facto ex ben
& ciperi & similibus.

De pulsu cordis qui dicit alcastaf. Ca. III.

Alcastaf est extraneus motus sub bur-
sa eius quod generat multis de causis, aut
enim ex multitudine humorū congre-
gatorū in bursa ipsum continere calidiorū vel fri-
gidiorū & sit ex apostemate generato in ipso.
Quod quidem aut erit calidū aut frigidū & si est
valde calidū mox interficit, si vero frigidū &
grossum insurgūt ei difficilis sincopis quousq;
moriē, aut sit excessu exitus sanguinis a corpe,
aut excessu sudoris, aut fluxus ventris, aut ex
forti labore, aut ex subtractione nutritionis
cordis ex sano sanguine naturali, cuius ori-
go est ab epate, aut sit ex humore mordifica-
tuo in stomacho contento, ex quo insurgit
fortis castaf, aut ex abundantia colere nigre in
ipso sanguine sed hoc non contingit nisi miras-
culose. Signū eius ex sanguine est plenitudo ve-

Cura co-
plexionis
frigide

Cura ex
siccitate

Cura ab
humiditate

Cura equi-
se exurina-
sece

Alcastaf
i. pulsus
cordis ge-
neratio

Sig. ex
sanguine

Cura ex
sang. col.

narum stricatura anhelitus calor & sitis, & si conueniunt ad hoc complexio tempus & etas erit signum fortis. Signum eius ex multa humiditate in bursa cordis existente est quia si est calida erit in eo calor & reliqua accidentia sequentur eum, sed si humiditas est frigida sentiet infirmus quasi cor eius subuertatur & inuenitur quasi mollities in tactu pulsus & est sine pulsu in pectore. Signum apostematum & doloru mortaliu est fortis pulsus & parum subuertibilis citrinitatis faciei post eius forte rubedinem difficilis sincopsis casus virtutis & sudor frigidus. Signum eius ex precedenti multo exitu sanguinis vel ceteris euacuationibus est quod superuenit sincopsis post pulsum cordis. Signum defectus nutrimenti cordis ab epate est ex eo quod precessit stomacho egritudo & quia precesserunt sincopsis & vomitus & post hoc superuenit pulsus. Signum abundantie colere nigre est corruptio cogitationis, sollicitudo durities corporis & timor, & eius modus proximus est passioni melancolie quae fit ex abundantia colere nigre. Curatio pulsus cordis ex sanguine est cum flebotomia vene basilice & alachal si nistre manus si ei consenserint tempus & etas Si vero est aliquid prohibens apponatur venotoma supra locum qui dicitur alchal & si sanguis permixtus fuerit colere rubee laxetur infirmus cum decoctione cassie fist. aut decoctione iutubarum tamarindorum & similiu. Et bibat succum buglosse & endiuie & succu granato & aquam temperata cum iulep vel sirupo cahar aut rob de granatis aut secaniabi zucarinu, & comedat pullos cum succo granatorum aut cibaria que dicuntur caforia & zirbaica & similia. Modus pulueris conferentis pulsui cordis ex calore. R. coralli kekebre margar. lingue bouis aluminis fameni an. 3. i. minus quartam partem. 3. i. zuccari tabarzed. 3. decem & semis teratur quodlibet per se & misceantur omnia & sumat de eo. 3. i. & 5. cu aqua ros. vel cum aqua frigida. Quando vero fit ex multa humiditate & non peruenit ad terminu quem pre diximus in curatione plenitudinis sanguinis, & si humiditas frigida bibat patiens zuccarum cum aqua vel sumat de compositione que dicitur alaczanya aut ea que dicuntur aczparfelis & hys similia que scripta sunt in suo loco, & emplastretrur pectus cu castoreo & metastro & absinthio saturegia & similibus. Quando vero fit ex apostemate valde calido vel valde frigido non erit facilis curatio nis eius sed quasi insperabilis de eis, sed cura quodlibet cum suo contrario calidum cum frigido & frigidum cum calido sicut dictum est.

Quando vero fit ex multo exitu sanguinis a corpore aut ex alijs purgationibus confortetur infirmus cum hys que addant ad sui virtutem & rectificent suam complexionem sicut sunt pulli columbini cocti cum bono vino cum dar sen & musto & pulli gallinacei vel oua mixta cum lacte & zuccaro & bibat vinu dulce odoriferum. Quando vero fit ex defectu nutrimenti transmissi ad ipsum ab epate rectificetur & confortetur epar quousque redeat ad sui naturam vt dicturi sumus in suo loco. Quando vero fit ex humore mordicante contento in stomacho mundificetur stomachus cum vomitu & cum aqua infusionis aloes vel aqua infusionis absinthij vel decoctione mirabolano & similibus. Quando autem fit ex colera nigra sanguini dominare accipiat de yera & stomachicon maiori. Postea vero accipiat drialmuf quod valet cordis pulsui facto ex colera nigra, & dolori capitis & stomachi. Et modus eius est ciperi seminis basiliconis gariofilati been al. seminis anisi & opij asue. i. mulla de rubeo an. 3. iij. kekebre coralli margar. an. 3. v. aloes. 3. x. succi absinthij. 3. vij. epithimi. 3. vij. croci mirre an. 3. iij. melisse. 3. vij. musci. 3. ij. teratur totum & conficiatur cum melle despumato & sit dosis eius 3. vi. cum decoctione absinthij. Modus pulueris brevis conferentis pulsui cordis ex frigida te. R. kekebre coralli castorei corticis citri sicci an. 3. i. seminis basiliconis gariofilati. 3. 5. terat & sumat totu cum succo mellisse.

De sincopisequitur. Cap. III.

Passio sincopis multis ex causis accidit, aut enim ex superabundanti repletione, aut ex superabundanti inanitione, aut ex forti dolore, aut ex aliquo apostemate, aut ex subita mutatione complexionis, aut ex accidentibus anime vt ex humore contento in intestinis, aut ex aspectu rerum terribilium, aut ex aspectu de loco valde excelso, aut ex nauigatione per mare, aut ex aspectu rerum volubilium & se voluentium vt lapides molares molendinorum plenitudo autem fit aut ex humoribus calidis aut frigidis inanitio autem fit aut ex abstinentia & nutrimenti priuatione aut ex nimio exitu sanguinis per flebotomiam siue de vena tranquilla siue pulsati, aut excessu fluxus ventris vel vomitus vel fluxus sanguinis narium, aut ex nimio sudore, aut ex egritudine exsiccatione corporis, aut ex inflatione venarum in loco sessionis, ex quibus exit multus sanguis, aut ex multa euacuatione sanguinis menstrui, aut ex euacuatione multe saniei, aut ex balneo, aut

Fortisdo ex coitu & similibus. Fortis vero dolor fit aut ex magno vulnere aut ex dolore renum, aut ex lapide contento in vesica, aut dolore colon & forti punitione vel forti percussione. Apostema vero aut est vehementis caliditatis aut vehementis frigiditatis & grossitie & non suscipit curationem. Mutatio vero complexionis subita fit aut ex forti calore, aut ex forti frigore. Accidentia vero anime sunt aut excessu timoris. Humor vero aut continet in stomacho aut in intestinis, & est aut calidus aut frigidus aspectus autem rerum terribilium sicut videre suspensionem hominum aut alia tormenta. Si gnum repletionis corporis est grauitas in intestinis & molestia. Signum plenitudinis itomachi multae imaginationes apparentes ante oculos non continuo & ventus qui dicitur algesa & vomitus & dolor in anteriori parte capitis. Signum humoris existentis in intestinis si colera nigra est grauitas & inflatio, si vero colera rubea punctio mordicatio & incisio cum calore, si vero flegma inflatio grauitas & lentus dolor. Signum superflue euacuationis est ex eo quod resultat debilitas in corpore & defectus caloris naturalis donec extinguatur eius lumen & sequitur inde cordi sincopsis. Signum apostematis est casus virtutis & debilitas puluis, & vehementia doloris. Signum accidentiu anime est ex eo quod repente superuenit magnum gaudium & hoc maxime senibus & debilibus corde, quod est quia cor in hora fortis timoris fortiter contrahitur & coadunatur calor naturalis & prohibetur eius dispersio per corpus vnde sequit cordi sincopsis, in hora vero excessus letitie subito aperitur cor & apparet calor naturalis & diffunditur per corporis exteriora & in frigidatur cor & accidit ex hoc sincopsis Curatio sincopis causa repletionis totius corporis est quod aspergatur in facie eius aqua frigida in hora sincopis, & applicetur naribus de musco aut gallia, & obturentur eius nares & fricentur pedes fortiter vel applicentur ei odores honorum & calidorum cibariorum, in quibus sunt aromata sicut muscum & gariof. & intromittatur digitus aut penna gutturi donec protocet vomitus & cum recesserit sincopsis ponatur studiū in remotione causae ipsam facientis, & si plenitudo fuerit in toto corpore, purgetur ab illo humore dominante. Postea bibat secaniabin & aquam mellis, & sumat de electuario musci & silithe aut zuccari cum aqua anetivel cum aqua apij si humor fuerit frigidus & grossus & subtilietur sibi cibus in illu qui fit cite digestionis. Si vero humor declinat ad caliditatem sumat de electuario mu-

sci declinante ad frigiditatem & similia. Si vero fuerit a stomacho fiat vomitus cum secaniabin & aqua calida cum modico sale, & si humor est frigidus & apponatur stomacho de foris oleum ros. in quo bullita sint absinthium & basilicon vel maltix. Si vero humor fuerit calidus fiat vomitus cum radice & succo attriplicis cu aqua ordeii & secaniabin & superponantur stomacho de foris pete infuse in aqua ros. cu sandalo citrino & modico croci. Quando vero fit ex humore contento in intestinis inferioribus laxetur humor ille si est frigidus cum decoctione blete aneti cimini rute & almuri & similibus. Quando vero fit ex superfluis euacuationibus aspergatur aqua frigida facies in hora sincopis & obturentur nares & fricetur stomachus & ligentur pedes fortiter, & si fuerit euacuatio per fluxum ventris tunc ligentur manus fortius quam pedes. Si vero euacuatio fuerit per vomitum & fluxum sanguinis a naribus ligentur pedes fortius quam manus. Postea asperantur pulli gallinacei & calidi scindantur ante faciem & nares eius pluries vna vice post aliam, & ventiletur arte ipsum cum ventarolijs vt calor reuertat ad profundum corporis & odoret rosas & mirta lilium album, poma & citronia postquam aromatizata fuerint pulueres sandalorum camphore croco & aqua ros. Postea vero accipiantur duo vel tres pulli gallinaei & coquantur in aqua ros. aut in aqua pomorum cum modico boni vini odoriferi donec sint bene cocti. Postea coletur brodium & aromatizetur cum aliquantulo musco & absorbeat de illo brodio pluries in die maxime si euacuatio fuerit ex materijs effusis in stomacho & eius circuitu. Si vero habuerit infirmus fortem dolorem capitis vel fortem febrem vel apostema calidum in aliquo membrorum vel permixtionem intellectus ponatur aqua loco vini vinum enim propinat ei maximum damnum & quando cessauerit virtus sincopis curentur illa. Quando vero fuerit ex fluxu ventris, vel vomitu aut exitu sanguinis a naribus aut sanguinis menstrui, & similibus euacuationibus curetur cum hys que suo loco dicemus. Quando vero fit ex forti dolore curetur cum hys que diximus, & postea apponatur studiū vt sedetur dolor. Quando autem resultat propter apostema stomachi quod est pessima egritudo & mortalis est necesse cauere a flebotomia sudore balneo & coitu & labore & omne quod dissoluit virtutem vltima cautione. Quando vero fit ex precedenti sudatione in balneo, vel calido aere lauetur facies cum aqua frigida & ventiletur ante faciem eius cum ventarolijs &

Uniuersidad de De
Cura ex
forti fri
gore

Cura ex
accid
dentibus

dirigatur facies eius versus flatum ventorum, & odoret aromata frigida & comedat grana & medullas citrulorum. Quando vero fit ex precedenti forti frigore sumat in potu de electuario musci cum vino vel de tyriaca alfaroc vel de electuario silithie & frequenter bibat aquam mellis & ingrediatur balneum & odorat ben. Quando vero fit propter accidentia a nime oportet remouere causam cum suo contrario & est quod dirigant suum intentum ad dire sonos & cantica letificatiua, & ingrediatur balneum aquae dulcis & temperati aeris et sumat ex vino quod non sit vetus nec multum limphatum nec parum limphatum sed medius criter & odoret aromata sicut sandalum violas & ros. & odorifera poma sicut diximus & sumat ex cibo qd est leuis substantie.

De debilitate cordis. Cap. V.

Cordis
debilitas
duplex
Sig. debi
litas na
ruralis
Sig. debi
litas ac
cidental

Cura

Electua
pctiosum

Debilitas cordis est aut naturalis aut accidentalis. Signum naturalis est, quia a die suae natiuitatis habuit & quia sequitur eum malitia complexionis frigidae propriae. Signum accidentalis & naturalis simul, est pulsatio cordis continua, & quia ipse est mollis corde timidus habens artum pectus discoloratus patiens stricturem anhelitus in hora motus & accidit ei quandoq; aliquid simile sin copi. Et curatio eius quod sumat de dyamusco & metridato & alia letificatiua & confortatiua ei cordis. Et confert ei hoc electuarium. R. mastice darfen spice añ. 3. i. kekebre margaritarum spodij añ. 3. 5. musci sextam partem. 3. i. teratur totum & conficiatur cum melle extracto ex mirabo. kebulis conditis vel cum decoctione mirab. cum melle bene cocto vel accipiat purgillus vnus emblicorum & pugillus vnus mirabolanorum indorum, & coquantur bene in aqua, & accipiantur de ista aqua duae partes & de melle vna pars & coquantur donec redeat ad medietatem. Postea conficiantur cum hoc praedictae species trite & sumat ex eo omni die, & vngatur pectus cum algallia & fiant fumigia & bibat vinum odoriferum & comedat pullos gallinarum aromatizatos cum musco & pullos colubinos & carnes edinas & vitella ouorum sorbilia & assidue audire sonos & cantica & dormire in eis & absteineat a coitu & labore.

Sequitur de dolore cordis:

Cap. VI.

Dolor cordis fit multis de causis ut diximus, aut enim ex calore aut ex frigore aut ex apostemate aut reliquis complexionibus. Signum doloris est multa variatio pulsus sincopis citrinitas faciei sudor frigidus & similia. Et curatio eius est cum eo quod dictum est videlicet conuertere complexionem mutatam ad sui temperamentum cum suo contrario donec cesset causa & tunc cessabit dolor.

DE MAMMILLARVM MORBIS

tractatus decimus quartus in duo diuiditur capitula. De agitudine mammillarum declaratione. Cap. I.

De agitudinibus mammillarum quae sunt nouem dolor inflatio apostema corrosio pilus paucitas lactis contusio & scissio quae de foris & amissio sensus.

De dolore & inflatione mammillarum. Cap. II.

Dolor & inflatio mammillarum fiunt, aut ex malitia complexionis simpliciter, aut cum mixtione humoris, aut cum vento fumoso subtili vel grosso. Coagulatione vero lactis fit aut ex sui grossitie, aut ex defectu virtutis expulsiue, aut ex defectu suctionis pueri. Grossities vero eius fit aut ex forti calore ipsum coquente donec reddat illud spissum, aut ex forti frigore quod illud condense rit. Frigus autem prouenit aut ex frigidityte complexionis mulieris, aut ex frigidityte mammillarum tantum. Scissura vero fit aut ex percussione extrinseca aut ex malitia complexionis calida intus mota. Apostema vero fit aut ex sanguine, aut ex colera rubea, aut ex flegmate, aut colera nigra. Corrosio autem fit aut ex corruptione sanguinis aut ex medicinis calidis & prauis de genere mortiferarum & principium sue generationis est pustula nigra, postea se dilatat. Pilus vero est pilus hominis bibitus a muliere cum aqua vel sumptus cum cibo. Paucitas vero lactis causatur aut ex defectu nutrimenti aut ex frequenti usu ciborum siccorum sicut sunt alia sinapis caseus & carnes salite acetum & similia, aut ex multo labore & fatigatione & maxime cum parcitate cibi aut ab accidentibus a nime sicut sunt suspiria & tristatio aut ex egritudine aut ex fluxu ventris & ceteris egritudinibus quae corporis humiditates exsiccat. Scissura vero & contusio causantur aut ex putredine aut ex contusione & percussione extrinseca.

Doloris
cordis
causa
Sig. do.

Cura

Sig. do.
ex causa
caloris
Sig. frig.

Sig. ex
tumore

Si. lactis
coagula

Si. tumo.
propter pi
lum

Sig. ap.
ex sang.
si. co. ru.

Sig. fleg.

Sig. cor.
rosionis

Sig. amif
sionis sen
sus ma
millarum

Curado.
mammilla.
ex ca. ca.

Doloris
& inflati
onis ma
millarum
causa

seca vel causantur ex amissione sensus neruorum venientium ad eas a corde & amissione sensus musculi unde amittitur earum sensus & earum modus naturalis corrumpitur. Signum doloris ex malitia complexionis calida calor tactus rubedo ipsarum & plenitudo venarum. Signum malitiae complexionis frigidae frigiditas tactus ultra modum naturalem albedo & lentus dolor. Signum cause tumoris ipsarum est quod videatur quoniam si obediunt tactui digiti cum mollicie signum est esse illud a subtili fumo. Si vero non obediunt tactui digiti propter earum grossitiem signum est esse a fumo grosso & quia dolor est fortis. Signum lactis coagulati est ex eo quod mulier refert & videatur si mammilla est calida tactu erit cum rubedine & dolor fortis & si dissoluitur humor, & est liuidus & niger & diu permanferit scias causam esse a calore propter grossitiem lactis & eius putredinem. Si vero contrario modo lac se habuerit, quia tactus est frigidus color albus & dolor lentus scias causam eius esse frigus quo lac condensauit & si putrefit lac est ex admixtione flegmatis. Signum doloris & tumoris propter pilum quia est in mammilla rubedo mammillae fortis dolor febris & dolor capitis quousque egrediantur pilus & quando egressus fuerit statim desinunt omnia huiusmodi accidentia, & mihi qui dem iam visum fuerit hoc, & non fuit apud me dubium fuisse pilum hominis, & hoc notum est apud mulieres. Signum apostematis ex sanguine grauitas rubedo calor & pulsatio. Signum colere rubee fortis inflammatio febris & sitis. Signum flegmatis est mollities apostematis nigredo venarum absque calore & dolore nisi forte tempus prolongetur. Signum corrosionis est quia incipit cum nigra pustula, aut diuersorum colorum sicut pauonis, deinde efficitur vlcus & corrodit & dilatur. Signum doloris quod ad sensum patet. Signum amissionis sensus mammillarum est quod sensui patet & quia praecessit illud scissura & contusio, vel percussio & concussus est musculus unde perditus est sensus venarum quas diximus. Curatio doloris mammillarum ex causa calida est cum flebotomia vene basilice si plenitudo appareat, & regatur rebus frigidis & emplastrum pectus cum succo memithie & succo solatri & semperuiue vel accipiantur sandali & tritenur cum aqua ros. & loco supponatur Si vero signa colere rubee predominantur, purgetur flegma & emplastrum mammilla cum farina frumenti & mentastro humido & succo mentae vel apij & similibus & superponatur & vngatur mammilla cum aliquo oleo calidiorum

item monita rubedine. Curatio tumoris quando est sine dolore est quod emplastrum cum farina fabarum distemperata cum secantiabin, aut liniatur cum ceroto facto de oleo violae. Si tumor sine calore fuerit pistetur mica panis cum vino vel cum rob & emplastrum mamilla, ex hijs autem quae dissolunt tumorem, est quod accipiat de cineribus vituli aut querus & apponatur in eo de aqua & permittatur die & nocte, postea coletur & misceatur cum ea de aceto in qua infundantur petie panni lini & expressae parum mammillis superponantur & cessabit tumor. Curatio vero apostematis ex causa sanguinis cum flebotomia vene basilice si conditiones conueniunt, postea emplastrum tur mammilla in principio apostematis cum hijs quae diuertant humorem retrorsum sicut est sief memithie bolum armenum & alcepal altich distemperatis cum succo solatri vel plantaginis, aut succo rasurae cucur. aut succo coriandri humidi, & quando apostema est in dedinatione, vel quod accidit ad eam emplastrum cum farina foenugredi aut farina alteae & semine lini cum ros. distemperatis cum aqua calida. Curatio vero eius ex causa colere rubee est quod emplastrum in primis cum sandalis faufel bolo armeno & memithie cum aliquantulo camphore, vel opij & aqua ros. & cum aliq. succo herbarum frigidarum in statu vero egritudinis & eius sine vngatur cum ceroto facto de oleo camomille aut oleo sambucino. Curatio eius ex causa flegmatis est quod euacuetur corpus si conditiones consentiunt cum his quae purgant flegma postea emplastrum in primis cum hijs quae confortant cum equalitate, & est ut accipiat de furfuribus pugillus. i. rosarum. 3. v. & bulliant super ignem cum aqua & cum eo emplastrum vel accipiat de farina lentium & distemperetur cum aqua, & quando perfectum fuerit apostema emplastrum cum farina lentium & semine lini cum vino distemperatis. Quando vero fuerit ex colera nigra laxetur primo corpus cum hijs quae laxant coleram nigram, postea emplastrum tur mammilla in primis cum hoc emplastro quod sua proprietate operatur. R. & est quod accipiantur feces quae inuehiunt infundo caldiorum balnearum & assentur & permisceantur cum cera & oleo ro. & liniatur de eo de super apud principium apostematis caneri quoniam est expertum, & quod confert ad hoc est quod accipiat de alcepal partes. iij. aluminis iameni partem. i. teratur totum & distemperetur cum vino & superponatur sepe. Mollis emplastri ad mollificandum apostemata dura vbiuncumque sint & administretur in fine egritudinis

Cura tumo.
ma
millarum
sine do.

Cura ap.
tis ex san
guine

Cura ex
cole. ru.

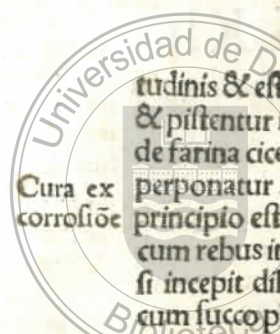
Cura ex
flegmate

Cura ex
cole. nig.

Empla.

Empla.
mollifi
cantium

Cura ex
corrosioneCura pro
pter lac
coagula
mamillis
ex frigoCura la-
tis coagu-
lati ex ca-
loreCura la-
tis coagu-
lati ex
pueri mo-
dica suc-
tioneCura pau-
catis la-
tis
Medica
lactis ge-
neratiu.

tudinis & est quod decoquatur dapla in aqua & pistentur in aqua in qua coctum sit modicum de farina cicerum & farina lupinorum & superponatur. Curatio vero corrosione in sui principio est cum flebotomia & emplastratio cum rebus infrigidatiuis cum stipticatione & si incepit dilatari emplastratur cum tucia trita cum succo plantaginis & semperuius hoc enim detinebit ipsum a dilatatione. Curatio vero doloris mammillarum propter lac coagulatum si fuerit ex frigide infundatur cotum in aqua calida & aceto & mamillis superponatur & bene ligetur, vel accipiat menta & teratur & tumori emplastratur facto ex lacte coagulato quoniam per hoc dissoluetur similiter operatur mentastrum, vel accipiat cimum & teratur & distemperentur cum melle & liniatur locus cum eo, vel emplastratur cum radice caparis vel coquantur camomilla anetum centaurea & mentastrum coniunctim aut separatim, & cum ista aqua calida emplastratur mamillae & dissoluetur lac coagulatum. Curatio vero lactis coagulati ex calore est quod accipiat farina lentium farina fabarum semen lini oleum ros. & aliquatulum croci & salis nucis chandas distemperetur totum & cum eo emplastratur vel accipiat ouum assatum mixtum cum modico fermento & oleo ros. & emplastratur cum eo. Et si fuerit ex modica suctione pueri curetur cum hijs quae diximus. Et si non confert oportet sugere mamillam subtili suctione ut non causet calorem. Et si hoc non sufficit accipiat vas quod dicitur alcaharara vel ampli orificij ad modum mamillae & collocetur in aqua calida & superponatur mamillae calidum & habebit sugere totum lac quod in ea est coagulatum, vel apponatur super ea ventosa cum suauitate, & postea vngatur cum eo quod sedat calidum apostema. Curatio paucitatis lactis est quod sumatur in potu mulierum omni die. 3. i. & 5. boni butiri cum tantundem vini fortis. Modus medicaminis ad generandum lac accipiat de eo quod est inter melengine, postquam fuerint coctae in aqua lib. 5. vel pl⁹ & teratur bene & exprimatur, & ex proiectis fecibus accipiat succus & misceatur cum eo de butiro vaccino. 3. i. & bibat illud mulier omni die quoniam faciet fluere lac & est expertum, vel accipiantur sisami & terantur cum bono vino & coletur, & bibat illud mulier omni die. Postea accipiantur feces & effundantur in eis parum olei communis & parum de lacte mulieris & exprimatur quousque inspissetur & emplastratur cum eo mamillae & ligentur. Et

sitibus eius pulmentum de ordeo cum melle & modico feniculi vel brodiu cicerum & omnia cibaria humida & temperata & caueat ab omni cibo exsiccatio acetoso & salso. Modus medicaminis ad hoc, accipiat de semine papaueris assati & nigella equaliter & teratur & infundantur in bono rob, & bibat ex hoc mulier tribus diebus continuis & fluat lac. Curatio vero eius ab amissione sensus si fuerit propter scissuram est sicut curatio apostematum. Modus medicaminis ad dirigendum mamillas virginum ut non cadant emplastratur cum cefal & aceto bis in qualibet septimana, vel emplastratur cum calce forti & teratur alumen iamenum cum oleo ros. & liniatur. Et eorum quidem quae consolidant mamillas scissas quae non possunt consolidari est quod vngantur cum sanguine virge porci vel cum sanguine ericij, vel cum sanguine testudinis, & secundum quod eas dirigit est quod emplastratur cum galp. optime in aceto decoctis. Postea infundat spongia in illa aqua frigida & superponatur mamillis, & hoc fiat sepe cum exsiccata fuerit spongia ab aqua iterum madesiat & superponatur.

TRACTATVS. XV. DE ASSELLA- rum morbis vnicum continet cap. Sequitur de agitudinebus assellarum. Cap. vnicum.

Agitudinebus subassellarum duae sunt assellae morbi. Feter earum & apostemata quae generantur in ipsis. Feter autem est aut naturalis aut accidentalis. Naturalis est sicut quibusdam nationibus hoc proprie accidit, ut illis qui dicunt genagra & ethiopibus. Accidentalibus autem generatur ex humore putrido quem natura expellit ad huiusmodi subassellarum loca debilia & sub iuncturis genuum ut plurimum incitatur hic ex calore & ex labore & coitu. Signum vero eius est quod purgetur corpus in primis ab humore putrido cum decoctione agarici & epithimi cum yera pigra vel theodoricon quod est in hoc casu ceteris alijs melius & debet esse sumptio ipsius postquam ingressus fuerit balneum & lotum fuerit in eo corpus eius cum aqua decoctionis sisimbrij mentastri camomillae maiorane centauree mirtae spicae & vlue. Postea vngatur cum litargiro vsto & extincto in vino odorifero vel cum thucia vel cum scoriam argenti vel accipiat litargirum alumen iame

Cura ex
amissione
sensus
Medica
ad virginis
mamillas
dirigendi

num & mirta an. 3. i. mirtae purae & rubae. 3. 5. teratur totum & cribelletur & abluantur primo subassellae cum vino odorifero cocto, postea aspergatur de isto puluere super eis, donec recedat fetor. Apostemata vero curantur ut suo loco dicitur cum adiutorio dei.

TRACTATVS. XVI. IN VIGINTI tria partitur capitula. De agitudinebus stomachi enumeratione. Cap. I.

De agitudinebus stomachi quae sunt xxij. alteratio complexionis virtutum eius, alteratio complexionis eius ex sui participatione cum cerebro & corde, agitudine quae dicitur alcohama & est humor indigestus dolor apostemata, & ea quae dicuntur al dabaylac, pustulae, lubricatio, defectus cibi, appetitus caninus, fames insurgens cum sincopi, prauus appetitus, excessus potus aquae desiderij, ablatio desiderij potus, eius fetor venti ex utris, multitudo sputi, eructatio, singultus, vomitus, vomitus sanguinis & humoris putridi, passio inflationis & corruptio digestionis.

De quatuor virtutum corruptione. Cap. II.

corruptio
4. virtutis
tribus cor-
git morisVirtutis
appetitus
operatioAlastora
chaAppetit⁹
amissionis
causaSig. appe-
ritus amif-
sionis ex
fri. & hu.

Contingit corruptio quatuor virtutibus vno trium modorum. scilicet vel quod earum operatio omnino tollatur, vel quod diminuat & non nisi diu & difficulter operetur, vel quod fiat secundum modum improprium & extraneum sensus stomachi. Virtus enim appetitiua eius operatur virtute caliditatis & siccitatis, eius vero agitudo est, vel quod perditur ab appetendo totaliter, & dicitur tunc alastoracha quod est amissio sensus stomachi vel diminuitur appetitus ita ut non appetat, nisi cum longa mora & difficultate, atque labore, vel erit appetitus non secundum modum decentem ut cum spasmico saltu vel tremore. Amissio appetitus fit aut ex malitia complexionis frigidae & humidae aut calidae & siccae cum enim haec complexionis dominantur in ultimo amittitur appetitus. Quando vero non in ultimo dominantur, diminuitur appetitus secundum peccatum dominij complexionis. Signum amissionis eius ex frigida

tate & humiditate vehementia sensus frigiditatis, paucitas sitis, albedo sputi cum spilitudine tarditas pulsus priuatio motus & inflammationis & possibile est esse cum hoc grauitas motus qui dicitur alcadar & casus desiderij cibi. Signum eius ex caliditate & siccitate est fortis sensus caloris & inflammationis sitis, frequentia pulsus, rubedo vrinae, & casus desiderij cibi. Signum vero eius a causa apostematum & carnis additionis est prout in suo loco determinabimus. Curatio eius a causa frigiditatis & humiditatis est quod sumat rob granatum & humilitatis est quod sumat rob granatum & confectionem nucum & consimiles confectiones calidas confortatiuas. Curatio vero eius a causa caliditatis & siccitatis est cum rebus frigidis & humidis ut cucurbitis citrulis & similibus & emplastratioue de foris cum sandalis & aqua ros. & rasura cucurbitae & similibus. Conseruatio autem sanitatis virtutis appetitiue consistit in rebus calidis & siccis cibis & medicinis ut spica darsen nucem muscata gariofil. cimini carui & similibus. Virtus autem contentiua operatur virtute frigiditatis & siccitatis & egritudo est, vel quod deficit eius operatio vel diminuitur vel erit quod de cibo retinebit prauo modo retentum, cuius causa est vel malitia complexionis calidae & humidae vel frigidae & siccae quando excedunt, vel apostema aut solutio continui. Omnia haec quando vltimantur excedunt diruunt operatiouem suam. Si vero non multum excedunt erit ex illa operatio similiter debilis secundum potentiam harum causarum. Signum amissionis virtutis contentiue a causa caloris & humiditatis est exitus eius quod sumit ex cibo & potu indigestum. Et quia corpus nihil nutritur de ipso. Signum vero diminutionis eius est, quia digeritur aliquantulum, & parum de eo nutritur corpus, & quia corpus est molle & debile. Signum amissionis eius ab excessu frigiditatis & siccitatis est, quoniam si fuerit eius exitus cum vento acetoso exeunte ab ore, vel flegmate viscoso ascendente a stomacho ad palatum scias quod virtus contentiua patitur ex excessu frigiditatis. Et quando viscositas maior erit acetositate scias cum frigiditate dominari humiditatem. Si vero acetositas maior erit viscositate, scias cum frigiditate dominari siccitatem. Signum retentionis cibi & prauo & indecenti modo est quod accidit ei in hora comestionis spasmus & saltus vel tremor, vel eructatio, vel molestia, vel grauitas, & possibile est ei accidere prauam stricturem anhelis

Sig. ex ra-
lidi. & sic-
citate
Sig. ex a-
postema.
& carnis
additione
Cura ex
frigidi. &
humidi.
Cura ex
calidi. &
siccitateCōser. sa-
nitatis ap-
petitiue i
q̄ consistitVirtutis
cōtētiue
operatio
Virtutis
retē. egrit-
tudis cāSi, amif-
ritu, retē-
tiue ex ca-
lore &
humidi.
Sig. dimi-
nutionis
eius
Si, amif-
ab fri. &
siccitateSig. ex
prauo &
indecenti
modo

Cura ex calo. & humore
Cura ex frig. & siccitate

Cōserua. sanitatis virtutis cōtinentiæ
Virtutis digestiue operatio
Digestio nis virtutis lesionis causa

Sig. ex frig. & siccitate

Sig. ex cale & hu.

Cura ex frig. & siccitate

Cura ex ca. & hu.

Cōserua. virtutis digesti. Virt. cōtinentiæ lesionis differt a digestiua

his vtramq; infirmari. Virtus autem expulsiva operatur cum virtute frigiditatis & humiditatis temperate & eius infirmatio est vel quod amittitur eius operatio vt difficilem colicam laborantibus accidit, vel quod diminuitur eius operatio ita vt tarde fiat eius exitus a stomacho vel quod exit indebite & importune vt si moueatur quod est in stomacho ante digestionis perfectionem. Et causa huius est aut malitia complexionis calide & sicce aut malitia complexionis frigide & humide cum excedit, aut ex alia egritudine sicut apostemate vel solutione continui. Signum amissionis eius ex caliditate & siccitate constipatio ventris vt nihil valeat de eo exire quemadmodum patientibus colon accidit. Signum diminutionis eius est quia non exit egestio in tempore consueto vel quod transmutatur modus eius ad malum. Signum amissionis eius a frigiditate & humiditate cum excedit est multitudo egestionis albedo & sensus frigiditatis & humiditatis, multitudo spuri & similia. Et curatio eius ab excessu frigiditatis et humiditatis est restituere complexionem ad temperamentum cum rebus calidis vt sinapi pipere spica & similibus. Conseruatio autem sanitatis virtutis expulsive consistit in rebus frigidis & humidis vt cucurbitis citrulis & frigidis oleribus & similibus. Curatio vero apostematum est vt suo loco determinabimus. Memoratio signorum naturalis complexionis stomachi in tempore sanitatis vt per ea eius discrasia cognoscatur. Signum eius naturalis complexionis calide est celeritas digestionis & coctionis cibi magis quam appetitus, & precipue grossorum ciborum quorum difficile est digestio sicut sunt carnes bouine & quia corrumpuntur in ipso cibi facili digestionis sicut sunt pulli parui pisces & conferunt huic cibi & potus calidi, nec obsunt si temperate administrantur, & quia calor ex modica causa redundat in ipso & sentitur de foris tactu calidus. Signum eius naturalis complexionis frigide est fortis appetitus cibi & mala digestio & grauatur ei cibis frigidus & difficilis digestionis & efficitur acetosus in eo & maxime si copiose sumpserit ex eo, & non patitur multam sitim & competunt ei cibi frigidi & non obsunt si temperate administrantur & reducat in eo frigus ex modica causa sentitur de foris tactu frigidus. Signum eius naturalis complexionis sicce est, quia facili accelerat sibi sitis & est contentus modico cibo & grauatur eum multus cibis & competunt sibi cibi sicci & non obsunt si temperate administrantur & redundat in eo siccitas ex modica causa. Signum eius naturalis complexionis humide

Virtutis expulsive operatio
 Virtutis expulsive egritudine causa

Sig. amissionis virtutis expulsive ca. & sic.
 Sig. diminutionis

Sig. amissionis ex frig. & humidi.
 Cura ex frig. & humidi.
 Cōser. sanitatis virtutis expulsive
 Cura aperiens

Sig. complexionis naturalis stomachi calidi.

Sig. complexionis naturalis frigidi.

Sig. naturalis sic.

Sig. naturalis humidi.

Si. excess. complexionis calide
 Sig. frigide

Sig. siccitatis

Sig. complexionis humide

Sig. complexionis calidi & humide
 Sig. calidi & sicci.

Sig. frigidi & humidi.

Sig. frigidi & sicci.
 Sig. mutationis complexionis stomachi ex humore in eo congregato vel ab alijs membris sibi redundante.

Sig. humidi in concavitate stomachi
 Sig. humidi in stomachi
 Sig. humidi in stomachi
 Sig. humidi in stomachi

Sig. humidi in stomachi
 Sig. humidi in stomachi
 Sig. humidi in stomachi
 Sig. humidi in stomachi

est pauiditas sitis & quia competunt ei cibi humidi & redundat in eo humiditas ex modica causa & sentitur de foris tactu humidus. Et quando excedunt complexioniones stomachi in quantitate vel qualitate donec transgrediuntur viam temperamenti & naturalem terminum in quo eius consistit sanitas corrumpitur stomachus & sue alterantur operationes & incidunt in genera passionum secundum excessum temperamenti. Memoratio signorum discrasie complexionis stomachi. Signum excessus complexionis calide modicus appetitus cibi vehementia sitis incitatio caloris vitionis & inflammationis & fumosa erectuatio. Signum excessus complexionis frigide fortis appetitus cibi & fortis fames cum debili digestionem, modica sitis cum vento acetoso. Signum excessus complexionis sicce fortis sitis & corporis siccitas. Signum excessus complexionis humide pauiditas sitis multitudo spuri, & quia sequitur eum passio ydropica. Memoratio signorum complexionis stomachi. Signum caliditatis & humiditatis est paucus appetitus cibi, multitudo spuri & indignationis, & si superabundat calor humiditati sentiet sitim cum calore. Signum caliditatis & siccitatis est sitis, vehemens calor & inflammatio, amaricatio & siccitas oris, debilitas appetitus cibi & desiderium humidorum. Signum frigiditatis & humiditatis acetosa eructuatio, paucitas sitis, inflatio ventris celeritas descensus cibi, debilitas digestionis cum desiderio calidorum. Signum frigiditatis & siccitatis est fortis cibi appetitus cum defectu digestionis & siccitas corporis. Memoratio signorum mutationis complexionis stomachi ex humore in eo congregato vel ab alijs membris sibi redundante. Congregatur in stomacho colera rubea similis vitello oui vel citro vel similis radici vel colori eris erugini, que omnibus peior est aut aliqua genera flegmatis vel colere aut congregantur in eo omnes humores. Fit autem huiusmodi congregatio vel in concavitate stomachi & tunc dicitur effusio humoris vel in suis pelliculis & dicitur humor profundatus aut erit humor inuiscatus in ventriculo intrinseco & dicitur humor adherens. Signum congregationis humoris in concavitate stomachi ipsum exitum cum vomitu vel egestionem, & quia color humoris apparet in ipsis. Signum eorum congregationis in tunica stomachi est, quia sentit patiens incitationem vomitus & indignationem absque vomitu. Differentia vero inter humorem congregatum in concavitate stomachi & illum qui attrahitur & effunditur ad ipsum ab alijs membris sex signis cognoscitur

Quorum primum est quoniam si toti corpori dominatur flegma & ipse euomit coleram rubeam. Signum huius est quoniam attrahitur ad stomachum. Si vero corpus calidum & sic cum fuerit & euomit coleram rubeam. Signum est quoniam in ipso stomacho generatur. Secundum est quia si egestio tincta fuerit colera rubra. Signum est quod generatur in stomacho. Si vero alba fuerit signum est quod effunditur ad ipsum ab epate. Colera enim rubea cum declinat ad stomachum non vadit ad intestina. Tertium est quando fuerit color colere exunitis vomitum sicut color radicis. Signum est quia generatur in ipso, si fuerit vero coloris viridis, aut in colore herbe. Signum est quod ad eum effunditur ab epate. Quartum est quando dicitur est malus signum est quod generatur in stomacho colera rubea. Quintum est si stomachus digerit cibos difficilis digestionis. Signum est quod stomachus est calidus & colera rubea generatur in ipso sicut diximus. Si vero non digerit huiusmodi cibos, signum est quod non est calidus & effunditur ad ipsum colera rubea ab epate. Sextum est si exit per vomitum colera rubea post unam vel duas horas sumptionis cibi signum est quoniam generatur in ipso. Si vero post. v. vel. vi. horas exierit ita quod cibis transmutatus est cibis & detentus decenter digestus, & iam transiit ad epat, tunc signum est quoniam colera ad eum effunditur ab epate. Flegma quoque generatur in ipso cotidie ex usu frigidorum ciborum. Colera vero nigra non generatur in stomacho sed in pluribus temporibus multum effunditur ad ipsum a splene. Et signum huius est excessus eius appetitus ad cibum & dissolutio & adustio & possibile est euenire ipsam in colore aque oliuæ quæadmodum hoc sepe visum est. Curatio colere rubee generatæ in stomacho et effuse adeum ex epate est quod sumat patiens de succo granatorum acetosorum expressorum cum eo quod est in ipsis libra. 5. cum duabus. 3. zucari vel laxetur cum infusione mirabolanorum, vel decoctione tamarindorum vel cum infusione aloes, vel cum aqua casei & secaniabin & cum scamonea & mirabol. citrinis & similibus, & si simili modo fiat de ceteris humoribus quæadmodum diximus in euacuationibus. De signis egritudinis stomachi causa participationis suis cum cerebro corde epate & splene & ceteris membris. Signum cause cerebri est quia quando impletur cerebrum multis humiditatibus calidis feti frigidis & defluunt ad stomachum. Secuntur inde aliqua genera egritudinum, sicut fluxus ventris vomitus dolor & apostemata. Similiter quoque quando contingit cerebro incisio vel vulnus

Cura colere rubee in stomacho

Sig. lesionis stomachi a cerebro.

sequitur infirmum febris & colericus vomitus. Signum carie cordis est quoniam quando deficit cordi calor debilitatur digestio stomachi cuius participationis cum corde. Signum carie epatis est quoniam cum deficit epas atrahere chylum a stomacho in tempore oportuno vel ex defectu caloris epatis remanet cibus in stomacho & multiplicatur eius quantitas et debilitatur qualitas & insurgunt ex hoc egritudines quarum terminatio est idropilis. Signum carie doloris renum est vomitus colere & vomitus flegmatis & difficilis colerica egestio ut non valeat educere stercus & egrotant hęc mēbra omnia & corpus causa stomachi & hoc quod iam determinatum est in suo loco. Curatio stomachi est reducere ipsum ad equalitatem, stomachus vero calidus naturaliter debet uti cibis & potibus & medicinis tpeate calidis, sicut quod complexio sicca stomachi roboratur in tempore sanitatis cum cibis temperate siccis. Humida vero complexio roboratur in tempore sanitatis cum rebus temperate humidis. Sed cum mutatur complexio stomachi a suo modo naturali excessive vel diminutive, & transgressa fuerit viam equalitatis tunc oportet declinare ad cibos contrarios complexionis sue, & est ut calefaciat frigidum & infrigidet calidum & humectet siccum & exsiccat humidum & rectificet complexionem stomachi a malitia complexio nis calidæ cum cibis & potibus frigidis & electuariis pulveribus emplastris & oleis similiter corruptio complexionis frigide emendatur cum cibis & medicinis calidis. Curatio stomachi a complexione calida est quod utatur piscibus recentibus qui dicuntur alrezari, coctis cum aceto & oleo amigdal. & pullis peritum cum herba quæ dicitur alhamaz & similibus, & pullis gallinaceis coctis in aqua & prifana ordeï cucurbitis citrulis granatis pomis prunis agresta alcanere & frigidis oleribus sicut lactuca en diuia attriptæ portulaca blera & similibus & abstineat a cibis calidis sicut melle & salitis & omnibus speciebus & pinguibus cibis, & cito digestibilibus & similibus. Et si fuerit humiditas mixta caliditati oportet uti cibis & potibus frigidis quibus inest aliquid stipticitatis ad exsiccandum humiditatem & frigiditatis ad extinguendum caliditatem. Huiusmodi vero cibi sunt brodium lentium cum acetositate citri vel cum aceto vel succo granatorum & pomorum & citrangelorum & sirupus pomorum & sirupus citoniorum & sumat omni die de pulvere facto ex ros. & sandalo spodio succo liquir. añ partes equales & sit sumptio eius, 3. iij. cum sirupo ro. & sirupo granatorum, vel

sumat a quam ros. & de citonijs, vel de sirupo scaniabin & troscidis de roi. & camphora & spodio & similibus que stiptica sunt. Modus troscidorum conferendum corruptioni stomachi ex caliditate & inflammatione febris & sedant & auferunt sicut. R. spodij sandali albi medullæ seminis cucurbitæ & citruli & portulacæ añ. 3. v. ro. 3. vij. camphoræ sextam partē. 3. vnijs berberis, 3. vij. & succi citius, 3. vi. boli armeni, 3. iij. teratur totum & cribelletur & distemperetur cum succo portulacæ, vel cum succo cucurbitæ & fiant troscisci quorum quilibet sit ponderis, 3. i. & 5. & sit dosis eorum omni die vna carfa cum lacte vaccino acetoso vel cum agresta vel scaniabin. Modus emplatri contra calorem & inflammationem stomachi accipitur de solatro & ratura cucurbitæ & miscetur cum farina ordeï & oleo ros. & stomacho superponatur. Curatio mutationis complexionis stomachi ad frigiditatem inquit Gal. ex frigiditate stomachi sit in corpore egritudo quæ dicitur magaz & in orificio stomachi ex frigiditate stomachi debilitatur digestio & recludatur acetosa eructatio oris & mortificatur color & mutatur color labiorum ad viriditatem mixtam cum albedine & simulatur infirmo cibus ut medicina odore & sapore horribili. Est ergo necesse ipsum calefacere cum medicinis temperate calidis & aromaticis sicut cum ligno aloë gariofil. nuce muscata mallice spica cardamomi cassia lignea carpobal. darfen & similibus. Ex compositionibus autem sicut tyriaca alfareta & alfilatha & dualmuscis triferia schaz nayo filonio, & similibus. Ex confectionibus vero sicut sunt electuaria & algraset & sirupi calidificati est sirupus de melle, & sirupus de squinanto & similia. Electuaria vero ut electuarium de cimino & de galanga & guaris de aniso & moraba de yfopo & de zinziberi & de mentastro & similia. Modus confectionis de aniso conferentis frigiditati stomachi & mundificantis ventositatem calefacientis corpus & delentis tussim flegmaticam & est utilis & cooperens pluribus hominibus. R. anisi mundati, 3. xx. radicum liquir. mundatæ mastice añ. 3. x. zinziberis galangæ darfen seminis feniculi carui añ. 3. v. mentastri fluuiialis cassiæ lignæ piperis piperis longi añ. 3. iij. gariofil. curbe cardamomi minoris spice inde troci añ. 3. i. & 5. teratur totum & cribelletur & miscetur cum eo de penidio, 3. i. & conficiatur totum cum melle despumato & bene cocto & conseruetur & sit dosis de eo. a. 3. i. & 5. vsq. ad duas. Modus electuarij facti cum zuccaro frigiditati stomachi conferentis

Electua. R. darfen boni, 3. i. zinziberis bo. piperis longi cardamomi gallie ligni aloes añ. 3. iij. caphoræ 3. i. zuccari, 3. xxx. terantur species & dissoluantur zuccarum & conficiantur cum eo species. Modus olei conferentis frigiditati stomachi & dissoluentis quod in eo est de ventositatibus R. olei oliuarum lib. i. foliorum rute, 3. i. cassiæ storci, 3. 5. cassiæ lignæ, 3. iij. & 5. contundantur omnia & coquantur bene in oleo. Postea coletur & reponatur in vase vitreo & vngatur cum eo stomachus cum est calidum. Olea vero conferentia ad hoc sunt oleum nardinum costinum camomillinum oleum de castoreo & oleum de euforbio & oleum de lilio & similia. Modus emplatri conferentis ad hoc & dolori stomachi & pectoris. R. gariofil. xilobalsami costi indi mastice signati añ. 3. iij. calami aromatici absinthij romani ligni aloes boni castorei sandali rubi olibani añ. 3. i. terantur species & cribellentur & accipiat de oleo ben vel oleo sambuci & cera quod sufficit ad conficiendum emplastrum & liqui fiat cera cum oleo. Postea conficiant species pulverizate cum eo & extendat super panno de bombace & emplastrum cum eo stomachus, & si cum frigiditate fuerit humiditas tendat ad siccitatem in cibis & medicinis. Curatio stomachi ex malicia complexionis sicce est quod ingrediat balneum si prope ipsum est. Sin autem non administrat sibi sine in domo sua aquæ dulcis & calide faciat vel time equalitatis ut conveniat corpori egri & delectetur in ipsa, & sit eius ingressus in eam cum sua uitate absque strepitu laboris, & vngat corpus suum cum oleo viol. vel oleo ros. vel oleo nenufariño, aut in principio sui ingressus, aut in fine apud exitum & non fricat fortiter cum oleo, sed blande vngat, & cum egredietur de tina bibat lac recens & melius generibus lactis est lac mulieris si haberi potest. Sin autem non bibat lac caprinum recens antequam ab aere transmutetur & si potest ipsum sugere de mamillis melius est & non sumat cibum quousque non verificet sibi lac esse digestum in stomacho. Et eius signum est eructatio absque sapore lactis nec sentiet inflationem in stomacho, & si videtur sibi quod lac coaguletur in stomacho misceat cum eo parum mellis & sit quantitas eius quod bibit in principio lib. 5. & omni die addat ad hoc donec pueniat ad vnam lib. 5. vel ad duas. Et si acciderit corpori calefactio vel aliquid febris relinquat potum lactis & sumat loco eius prifanam ordeï bene coctam, & si vult intrare balneum intret in ipsum ter, & si delectatur in lacte sumat de eo sicut post secundum balneum, & si non delectatur in ipso sumat loco eius prifanam ordeï, & postea ingrediat balneum in sero terentia vice, & oportet esse cibum suum in sero panem

decenter coctum in furno habentem de fermento & sale secundum equalitatem & vitæ piscibus & omni cibo facilis digestionis & copiose nutritionis & vniuersaliter regat regimine dicto in egritudine sicca, & ex hijs que conferunt siccitati stomachi est quod sumat infirmus omni die, 3. i. de oleo amigdal. dul. recenti cum, 3. i. zuccari & oportet subtrahere hanc passionem cauere a coitu labore fatigatione ira tristitia & suspirijs hec enim addunt in sui siccitate, & emplastrum stomachi continue cum hoc emplastro. Modus emplatri conferentis siccitati stomachi & humectantis corpus eius & conferentis pituiticis. R. ordeï excorticati & contusi, 3. i. amigdal. dul. excorticati medullæ seminis citruli & cucurbitæ añ. 3. v. violarum seminis alteæ añ. 3. iij. terantur omnia & cribellentur & conficiantur in mortario cum lacte mulieris & oleo viol. donec fiat ad modum durorum emplastrorum que dicuntur almarham & extendantur in peria panni lenis & stomacho superponatur. Curatio stomachi frigidi & sicci quando dominat modica frigiditas cum siccitate stomacho oportet ipsum curari cum humidis in quibus non est fortis caliditas ut non addant ad siccitatem, intentio enim in hac egritudine est remouere siccitatem. Est ergo necesse miscere cum primo regimine aliquid ex rebus calidis secundum stomachi declinationem ad frigiditatem & permisceatur de melle cum lacte & bibat vinum parum limphatum, & sint cibi eius calidi non solum potentia sed actu & vngatur stomachus de foris cum oleo nardino vel masticino vel oleo kiari ante balneum in aqua dulci ut diximus, & est quidem necesse ut applicetur stomacho in hora dormitionis puer parvus & sanus calor enim pueri calefaciet & emendabit alterationem sue complexionis ad frigiditatem & siccitatem & utatur apud principium medicinis & cibis temperate calidis & humidis & exerceat artem & laborem modo temperato.

De aegritudine quæ dicitur alacachua sequitur. Ca. III.

Alacachua est humor indigestus ex quo generantur plures egritudines, & dicitur quod humor carens digestionem est de causis potissimis in corruptione sanguinis & plurimum egritudinum generatione. Generatur autem talis humor ex cibis generantibus coleram nigram sicut sunt carnes bouine & leonine lentes caules & albednegan & similia, & plurimæ generantur ex hijs egritudines melancolie sicut lepra, morfea, mania, cancer, durities splenis, & icteritia nigra, & pessimæ pustulæ, & febres

Emplastr.

Cura stomachi frigidi & sicci quando dominat modica frigiditas cum siccitate stomacho oportet ipsum curari cum humidis in quibus non est fortis caliditas ut non addant ad siccitatem, intentio enim in hac egritudine est remouere siccitatem. Est ergo necesse miscere cum primo regimine aliquid ex rebus calidis secundum stomachi declinationem ad frigiditatem & permisceatur de melle cum lacte & bibat vinum parum limphatum, & sint cibi eius calidi non solum potentia sed actu & vngatur stomachus de foris cum oleo nardino vel masticino vel oleo kiari ante balneum in aqua dulci ut diximus, & est quidem necesse ut applicetur stomacho in hora dormitionis puer parvus & sanus calor enim pueri calefaciet & emendabit alterationem sue complexionis ad frigiditatem & siccitatem & utatur apud principium medicinis & cibis temperate calidis & humidis & exerceat artem & laborem modo temperato.

Pueri applicatio ad stomachum

Alacachua

Generantur melancolie morbos

Giantia
hegmatis
morboGiantia
colerica
egritudineGiantia
alias egri
tudi.Passiones
ex indige
sto humo
re diuersi
ficanturSi diuer
sitas ex
humoris
multitu.Si diuer
sitas al
teratioisSig. ex
natura ho
minisSi naturę
cuiuslibet
membriCura hu
moris cru
di ex di
bis frigi
generati

quartane emorroides & similia. Si vero cibi fue
rint generatiui hegmatis vt sunt olera cucurbi
te citruli & similia generant ex illis febres cor
tidiane, ydropis mollia apothematata dolores
tuncuraz, epilepsia suber & paralisis & alie
conuulsiues frigide egritudines. Si vero cibi fue
rint generatiui colerę rub. vt mel ticus vne pal
egritudine. Si vero cibi fue
fractis febres tertiane pruritus scabies forma
ca ycteritia & passio valice & renu & alie hu
iulmodi calide egritudines. Si vero fuerint cibi
generatiui bonorę humorę sicut panis mūdus
carnes gallinarę & edore & alie carnes tenere
generant ex eis febres cōtinuę & plenitudo ve
narum fluxus sanguinis a naribus, apno vena
rum prefocaciones & repentina mors & alie
conuulsiues egritudines que causant a plenitu
dine. Passiones quoque resultantes ex huiusmo
di humore indigito qui dicitur alcachua diuersi
ficant p. iij. causas, & vna quidē earę est mul
tudo illius humoris. Secūda est alteratio que re
sultat ex eo. Tertia est natura hois in quo est
humor. Quarta vero natura cuiuslibet mem
bri corpis. Signū diuersitatis accidit ex
humoris multitudine est qm cum multiplicat
huiusmodi humor indigitus inurgunt multa
accidentia & passiones difficiles sicut cancer le
pra morfea & similia que enarrata sunt. Si ve
ro paucis erit humor tunc pauca accidentia se
cūdi humoris paucitatem. Signū diuersitatis
alterationis puenit ex illo humore est, qm
cū alterant cibi ad flegma accidit inde acetosa
eructatio. Si vero transmutant ad caliditatem ac
cidit inde fumosa ventositas. Signū naturę ho
minis qm si stomachus eius valde sensibilis fue
rit accidit ei morbus & dolor & vniuersa prę
dicta accidentia facilius & festinanter. Signum
naturę cuiuslibet membrorę & eius debilitatis
est qm qn aliqd membrorę corpis in quo exis
tit humor erit debile sentiet doloris egritudinē,
nam si caput erit debile accidet ei grauitas
& dolor capitis vigilię & p̄mixtio intelle
ctus propter participationē predictā & simili
modo accidet cuiuslibet membrorę corpis. Si ve
ro totū corpus fuerit debile supueniet ei febris
inflammatio molestia & similia. Curatio humo
ris crudi q dicitur alcachua, qn fuerit huiusmo
di humor generatus ex cibis frigidis & ad fleg
ma transmutatis oportet incipere cū vomitu an
tequā cibis transmutet & corrumpat qm hoc
est de rebus magis iuuatiuis. Si vero neglexerit
vomitu & corruptus est cibus, tunc videatur
si causa cachuie est ex cibis frigidis vel ad fleg
ma transmutatis faciat vomitu cū aqua cal. in
promissa panna in guttur & si cū hoc non po

test vomere coquat aliquantulū aneti in aqua
& colei & bibat de ea lib. 5. & uomat & si cū
hoc nō potest vomere miteat cū mediā lib. p
me aqua. 3. i. pulueris pigri. & faciat vomitu
& vngat stomachus cū oleo de maltice & vna
cotuare electuario de pomis. & si cū oibus hijs
predictis fit eius vomitus difficilis laxet natu
ra cū eo q dicitur ad hoc humori crudo q dicitur
alcachua p fluxus ventris & vomitus simul, &
si cū hoc supueniunt hec sanant vt in tuo loco
determinat. Curatio alcachuie ex calidis cibis
vel conuertis ad colerā rub. est cū vomitu licet
diximus anteq cibis corrumpat, & si non te
cerit apud principiu vomitu & corruptus est ci
bus faciat vomitu cū aqua ordeī secaniabini &
sale vel cū succo atriplicis cū modico melle, vel
cū succo radicū citrulorę & melonū & nargis.
Postea vero sumat de electuario citoniorę vel
moraba rosarę, postq misceat cū eis parū ma
sticis & non accedat in die illa ad cibum. Postea
vero cū comederit accipiat parū de cibo & om
ni die addat parū donec roboret stomachus, &
si biberit multū vinū vltra q stomachi virtus
tolerare possit sumat de electuario pomorę &
citoniorę, & est necesse q non excedat in potu
eius mensurā naturę debitā & q si cōsuetu
dinis est & caueat ab eo q ad pfectā crapulam
ducit, & qn virtus stomachi debilis est ad dige
rendū cibū & est timor de alcachua vna post
cibū suū aliqd electuario calidiorę sicut electu
ario de cimino & mētalitro & electuario de pi
pere & aniso vel bibat post cibū alcandal. si na
pim parū vt in tuo loco determinat. Qd autē
melius oibus que diximus est q cupit sanitatē
stomachi conseruare est qd cōsideret cibū sicut
medicinā & non accedat ad sapidū & suauem,
sed ad vtilē tū, nec multū sumat de eo nisi secū
dum necessitatē & vtilitatē, stomachus em qn
recipit magis q suę virtutis digerendi sit subtil
liatur & dilatat & dilatat & infrigidat & ef
ficat tanq pannus lini verustus & qn sic est ge
nerat in ipso humor q dicitur cachua absq cau
sa manifesta & absq causa malore ciborę ex
quo insurgunt gen. ra egritudinū. Notandum
aut q id q melius & laudabilius oim re ad
digerendū cibū & q p ceteris generib digerē
tiore & electuario magis rectificatiū est, est
relinquere cibū & potū dum appetit ita q non
sit vltimatus appetitus. Hora qppe laudabili
or sumendi cibū est hora necessitatis & vigora
ti appetitus. Et cuius pauci sunt cibi pauci erūt
languires. Et oportet illū cuius stomachus val
de rectus est in bonitate digestionis non accede
re ad cibaria vltimę caliditatis inducunt enim
stomacho ardorem & inflammationē & decet

Cura hu
moris cru
di ex ci
bis cole
generatiAlcandal
Cib sicut
medici
na conside
randusHora d
bū sumen
di
Pau
cibi
pau
ciguoresCōsuetu.
forte reci
net rōneDoloris
stomachiSig. do
stom ex
frig.Cura ex
frig.

huic potus multe aque ppter calorem ananē
in ipso, & non excedat in potu eius in m vt nō
sit stomachus potens ipsum calefacere & dige
rere vt eius frigiditas vincat calorem naturalē &
contingat ex hoc magna corruptio. Sic quoque
oportet non accedere ad cibū vltimę frigidita
tis & difficilis digestionis debilitat em stomachū
Et qn in huiusmodi ingressus fuerit, & sum
serit cibum vltimę caliditatis sumat post ipsum
res frigiditas & humiditas vt frangāt malitiam illi
Si vero sumperit cibum vltimę frigiditatis &
difficilis digestionis sumat postea res calidas vt
sua caliditate & subtilitate iuuent calorem stoma
chi naturalē ad digerendū cibū, & est necesse om
nino cauere a cibis nocitiuis & difficilis digesti
onis etiā si fuerit illorę q famosi sunt in vltima
sanitate stomachi in nouissimis enim offendit
ipsum precipue si eos assiduauerit. Similiter
quoque oportet sumere cibos scdm ordinē decē
tem. i. q preponat subtiles cibos & postponat
grossos vel stipicos, cōsuetudo autē in hijs quę
comedunt & bibunt fortē retinet rationē, qui
enim consuevit cibari mane & sero & dimittē
rit cibū mane & comederit nisi de sero, in sero
magnū erit sibi nocumētū. Et si eius cōsuetu
do erat cibari semel in die & cibā bis non dige
retur cibus in stomacho. Et si eius consuetudo
erat cibari in certa hora & transferet se a taliam
horā sentit inde nocumētū, cōsuetudo enim
natura firma est. Similiter si cōsueuerit vti ma
lo cibo & trāfferet se ad bonū sentiet nocumē
tū. Qui ergo vult se trāferre de huiusmo
di trāferat se paulatim & gradatim.

De dolore stomachi. Ca. III.

Doloris causa est aut intrinseca aut ex
trinseca. Intrinseca vero vt in pluribus
est duplex. i. aut oppilatio aut aposte
ma. Oppilatio aut fit ex ventositate frigida ex
tendente stomachū vel ex colera declinante ad
grossitudinē. Apostema vero fit aut ex sangui
ne aut ex colera rub. aut ex flegmate aut ex cole
ra nigra & generat dolor stomachi post multū
cibū ex corruptione digestionis. Causa vero ex
trinseca est aut ex percussione aut casu aut ex
sumptione medicine mortifere vel fortis laxa
tiui sicut collogitide vel scamoneę turbiti. Si
gnū doloris ex ventositatibus frigidis & gros
sis est frigiditas stomachi & incitatio doloris
post cibi digestionē in sinistra parte apud sple
nem & qn opprimat manu sentit ibi rugitū, &
qa dolor in eodē loco pmanet. Et curatio eius
ab huiusmodi ventositatibus est cū exercitio et
motu, & eleuatione gutturis ad superiora, &

niti ad expellendū ventositates de ore & masti
care ciminū feniculū olibanū & similia. Sed me
lius valet mastix & sumat de puluere nasturtij.
3. iij. cum aqua calida & abstineat ab oleribus
& omni cibo frigido generante ventositates &
vngat stomachus cū oleo anetino, vel camo
millino & similibus oleis calidis, & si cum hijs
non recesserit dolor sumat de confectione alae
vel de confectione baccarę lauri, & cōpositione
sechaznaya cū sirupo radicū & hijs similia q
fugant ventositates. Signū eius ex colera rub. est
sitis & fortis dolor q sentit quasi spina vel ac
pungens. Et curatio eius est q sumat de mora
ba ros. 3. 5. distemperatam cū aqua cal. & colla
tam cū. 3. 5. olei ros. vel sumat. 3. i. zitticari ro.
cū. 3. i. aque ros. & 3. 5. oleo ro. & 3. iij. aque
frigide, & si calor & sitis fuerit fortis, accipiat.
3. i. & 5. pilij ter loti in aqua dulci & 3. i. semina
nis portulacę & 3. i. seminis alteę & inuoluat
totum cū oleo ros. & bibat totū p se vel cū iu
lep vel sirupo granatorę & supponat de foris
rasura cucurbitę cū oleo ros. vel cū succo por
tulacę & similibus. Signū incitationis doloris
post multū cibū ex quo corrupti cibus est qm
si comedit parū non accidit sibi dolor nec ei fit
difficilis digestio qua ppter oportet eū come
dere parū & paulatim, hoc enim est de causis
fortis doloris stomachi q non qescit nisi p vo
mitum. Et curatio eius est q accipiat infusionē
aloes vel troiscos alocab & accipiat cibū suū
bis aut ter paulatim. Et conferunt ad hoc tria
vitella ouorę affata cū modico coriandri sicci
triti & distemperati cū melle & accipiat totū hoc
post cibū, & si hoc non sufficit oportebit fieri
in medio capitis bonū cauteriū. Signū causę ex
trinsecę est q sensui patet de percussione vel casu
vel q infirmus refert. Cuius curatio est vt suo
loco determinabit. Signū causę medicine mor
tifere vel fortis laxatiui vt collogitide scamone
neę vel euforbij & similitū est qa sentit trunca
tionem & sincopim & fortē dolorē. Et cura
tio eius est q incipiat vomere quousq mundi
ficetur stomachus a medicina. Postea vero ac
cipiat. 3. i. de oleo ros. cū. 3. i. zuccari & tunc
cessabit dolor. Signū multe plenitudinis cibi &
potus preter consuetudinē est q infirmus re
fert. Et curatio eius est quod incipiat cum vo
mitu & relinquat cibum in illa die, & accipiat
postea de confectione nucum vel citoniorum
cū calidis speciebus, & caueat a repletionē post
hoc & emplastretrur stomachus cum hijs quę
ipsum confortant.

De apostematibus stomachi.
Cap. V.Sig. ex
cole. ru.

Cura ei

Sig. ex
corrupti
cibi pro
pter eius
multitu
dinem
Cura

Alcocab

Sig. cau.
extrinsecęCura
Sig. ex
medicina
tr. oruse.
vel forti
laxati.
CuraSig. mul.
repletiōis
pter cōsu
etudinē
Cura

Aracis
stōi gñā
tio
Sig. aḡa.
ex sang.

Cura

Sig. aḡa.
ex co. ru.

Cura

Troscifi

Emplast.

Epithima

Generant apostemata in stomacho ex uno quatuor humoribus. scilicet aut ex sanguine aut ex colera rubra aut flegmate aut melancolia. Signum apostematis ex sanguine est plenitudo venarum & rubedo faciei, dolor capitis, casus appetitus cibi, dolor & febris & possibilibile est cum hoc sequi singultum. Et curatio eius est quod caueat facere vomitum & laxationem in principio apostematis & in eius fine & bibat succum solatri cocti & depurati libere quartam, postquam dissolute fuerint in ipso cassie, mundate & mane, an. 3. vi. vel accipiat de succo solatri & endiuiae an. 3. v. & coquat & depurent & dissoluetur in eo. 3. v. morabere violam tantum de ro. & coletur & bibat, & si infirmus habuerit situm bibat sirupum iulep & sirupum rosae & emplastrum stomachi in principio cum sand. ro. & camphora. Postea vero bibat succum plantaginis. 3. iij. & succum feniculi. 3. ij. in quibus dissoluat medullam cassie. 3. iij. & 5. & colet & ponat in eo de oleo violarum. 3. i. & 5. vel oleum amigd. dul. & bibatur & sint cibi eius cucurbita, portulaca, atriplex, lactuca & similia, & si calor sedatus fuerit & dolor diminutus emplastrum cum cera liquefacta cum oleo de spica vel oleo camomille, in cuius. 3. i. coctis sint de aloe & mastice sandalis & abcar. an. 3. i. & 5. vel cum bdellio. 3. iij. & 5. dissoluti in vino hoc enim dissolvit apostema. Signum apostematis ex colera rubra est acuta febris vomitus colericus cum forti dolore siti vitione & inflammatione. Curatio eius est quod administretur in potu succi solatri cocti & depurati quartam partem libere in quo dissolvant cassie. 3. v. & bibat. 3. iij. psilii loti cum aqua granatorum & bibat in hora vehemens caloris aquam cucurbitae cum aqua granatorum & aquam citrullorum cum succo portulacae & alteae & aqua ordeii cum aqua rosae. Modus trosciforum conferentium apostemati ex colera rubra. R. medullae cassie. 3. ro. kekebre masticis an. 3. iij. melliloti medullae seminis citrulli & cucur. psilii sand. triti cum aqua rosae & sandali indi an. 3. ij. seminis. 3. i. & 5. radices liquit. rase seminis anisi & apij an. 3. i. terant terenda & cribellentur preter psilium & conficiantur omnia cum medulla cassie & succo solatri & fiant troscifi quibus sit ponderis. 3. ij. & exsiccentur ad umbram & sit potus eorum troscifus unus in mane ante cibum. Modus emplastri. R. corticum granatorum lentium rosae siccat & ordeii excorticati an. partes equales coquantur in aqua & emplastrum cum eis stomachus, postquam fuerint expressae & tritae feces & mixtae cum eis oleum rosae. Modus epithimatis quod dicitur locos apostematibus calidis stomachi & viscerum & epatis conferentis inflammacioni & effusioni colere, ru. ad ipsum. R. farinae ordeii cribellatae. 3. x. sand. rub. 3. v. viol. alteae an. 3. iij. sic membrae seminis portulacae ro. an. 3. i. & 5. camphorae. 3. 5. terant & cribellentur & conficiantur cum succo solatri & endiuiae vel cum succo virge pastoris & epithime cum eo stomachus & locus inflammationis & cum exsiccat humectetur cum predictis succis hoc enim in frigidat & frangit calorem. Signum apostematis flegmatis est lenta febris multitudo sputi casus virtutis tumor stomachi & dolor lentus absque siti & vitione. Et curatio eius est quod administretur in potu in principio egritudinis succi feniculi & apij an. 3. ij. cum. 3. v. olei amigd. dul. In fine vero egritudinis sumat de oleo alkeura. 3. iij. olei amigd. amararum. 3. iij. cum aqua decoctionis yfopi & melliloti & bibat de hac decoctione. R. melliloti radicem alteae radicem feniculi & apij an. 3. vij. & 5. passularem mundatam. 3. i. contundatur & coquantur in. iij. lib. aque donec deueniat ad unam libram & exprimantur & colantur & sumat de ea duas tertias partes libere omni die cum oleo ro. & oleo amigdalarum. Modus emplastri ad apostemata flegmatica & ad maturandum dura apostemata. R. yahade. i. polium montanum vel pulegium montanum melliloti amomi camomille aneti an. 3. x. absinth. 3. ix. aloes. 3. viij. masticis olivani an. 3. x. radicem alteae. 3. xxij. & 5. galbanum opoponaci bdellii an. 3. x. pinguedinis anseris & gallinae an. 3. ij. infundantur galbanum et opoponacum & bdellium in aqua cum. 3. i. & 5. croci & terant sicque medicinae & cribellentur subtili cribello & accipiat cere citrine lib. 5. olei de lilio & olei de spica an. lib. 5. liquefiat cera & pinguedines cum oleis & misceantur cum eis medicinae trite cum. 3. xxij. gumi draganti puluerizati & liniat stomachus cum oleo de spica in quo mixtae sint alia quantulum mirre ciperi & cardamomi. Modus emplastri quod sit cum oleo sirag ad apostemata & duritiam stomachi. R. storacis liquide partem unam olei sirag partes. iij. misceantur cum eis farina fenugreci & seminis alteae puluerisati & cribellati an. pars. i. bulliant omnia una ebullitione et bene permisceantur & administrantur. Signum apostematis ex colera nigra quod raro contingit in principio nisi post calidum apostema praecedens est quod quando tangit stomachus de foris inuenitur durum absque forti dolore, & possibile est nihil esse ibi doloris. Et quando conueniunt ad hoc etas complexio & tempus erit signum fortius. Et curatio eius est cum flebotomia vene manus, si signa sanguinis apparuerint & consentiunt ad hoc prenotate conditiones. scilicet virtus & tempus & alie, post illud bibat de lacte camelarum omni die cum oleo de keroa &

oleo amigd. dulci & oleo de lilio an. 3. ij. & sit cibis infirmi carnes agninae coctae in aqua, & bibat aquam mellis cum vino. Accidit enim communia quae secuntur dolore stomachi maxime quando est propter apostema sunt vigiliae & pilentia spasmus febres acutae absque causa corruptionis rationis, extranei appetitus defectus appetitus cibi indignatio stomachi vomitus dolor viscerum matris & velice sincopis & pulsatio. &c.

Sig. ex flegmate

Cura

Emplast.

Emplast.

Sig. ex cole. nig.

Cura

Accidia
coia do.
stōi cōco
mitancia

dybayla

Si dyba.

Cura

Methios

Pul. cōso
lidatiuus

Pustulae
sunt duo
modis

Sequitur nunc de dubayla. Cap. VI.

Passio dubayla est apostema calidum cuius tempus est prolongatum donec congregata est in ipso sanies & maturata quiescit febris & recedit dolor vel dicitur dubayla. Signum huius est quod praecessit de apostemate calido & tumor apparens extra stomachum cum febris & doloris quiete sicut diximus. Curatio vero eius est cum eo & si non reperit lac administratur de pulmento ordeii cum semine feniculi vel apij, & si eduxerit infirmus de sanie cum egatione vel cum vomitu vel sputo & recederit tumor apparens extra scias quod apertum est apostema & oportet tunc administrare mundificatiua vel ceras a sanie & putredine, & hoc fiat cum sumptione yere pigrae coctae cum melle. 3. iij. his in die cum aqua mellis & cum methios bouina vel cum decoctione ordeii in qua cocta sit radix lilij. Postea vero sumat quod consolidat vicus & carnem regenerat sicut bolum armenum cum succo citoniorum aut rob ipsorum, vel succo granatorum. Descriptio pulueris ad solidandum apostemata & generandum carnem. R. olivani sanguis draconis an. 3. v. rosae balustie kakebre an. 3. ij. boli armeni. 3. iij. fiat ex eis pulvis & sumat ex eo. 3. iij. cum aliquo suctu eorum rubub. Si vero fuerit in venis stomachi oppilatio sine apostemate sumat medicinas a puritatis oppilationis sicut yere pigra vel sirupide squinanto vel sirupum radicis cum aliquo electuario quae dicuntur alrebidat & similibus.

De pustulis stomachi. Cap. VII.

Pustulae sunt duobus modis. Nam quando apertum fuerit apostema stomachi & diuturnitate temporis exierit sanies, & ad profundum stomachi fluxerit putrefit ibi locus propter sanie & corrumpitur stomachus & generantur inde pustulae, aut generantur ex superfluitate humoris calidi colerici in stomacho & ipsum vrentis & offendentis situm corpus ex quo generantur pustulae similes pu-

stulis oris quae dicuntur alcola. Signum primi modi est quod contingit de apostemate cum calu appetitus cibi & debilitate stomachi ut retinere non valeat quod ad eum prouenit de cibo & sentit vaporem fumi ascendentem ex eo quod ad guttur & exsiccet os ex sui odore & expellit eruptionem acetosam & fetidam ex ore sicut testor herbarum putridarum quando igne comburuntur. Curatio earum mundificare humorem putridum & corruptum & carnem mortuam a pustulis & summat yera pigram & accipiat aloe solam cum melle. In aliquibus vero temporibus accipiat de tyriaca alfarac & metridato & de alijs laudabilibus confectionibus sicut confectione nucum & confectione specierum, & ingrediat balneum & utatur cibis decentibus ut vitellis ouorum carnibus autum & brodio lentium vel plantagine & acetosa vel portulaca coctis & conditis cum oleo amigd. dulc. & comedat pulmentum rili & amidi vel putrefactam ordeii coctam cum radice liquit. & sit potus eius aqua zuccari & aqua mellis. Et quando constat sibi esse pustulas exsiccatas & mundificatas a carne putrida & quod sanies consumpta est tunc utatur administratione medicinarum ita prout regeratur carnis & sigillatiuarum pustularum & est quod bibat infirmus de bolo armeno cum succo citoniorum, vel succo granatorum dulci aut succo plantaginis tempore cum oleo rosae & bibat in nocte pilulum allatum cum oleo rosae & aqua frigida & succum citoniorum & pomorum & pitorum & granatorum. Modus trosciforum conferentium pustulis stomachi. R. rosae boli armeni gumi arabici an. 3. ij. granorum mirre siccorum olivani gumi draganti spodij balustie acacie an. 3. i. & 5. kakebre croci masticis succi barbe rase amidi seminis portulacae coralli viti schedeue sanguinis draconis an. 3. 5. terant & cribellentur & conficiantur cum succo plantaginis & fiant troscifi quorum glibe sit ponderis. 3. i. & 5. & sumat de eis unum cum aqua frigida. Signum modi secundi est quod sentit in illis morsum vitionem & inflammationem fortis sitis siccitatem oris & sumosa ventositatem & in utroque modo roborat dolor apud comestione acetosorum & acutorum. Et curatio eius est quod poterit aquam frigida & aquam agrete & succum malorum & succum granatorum acetosorum cum spodio rosae an. 3. i. & si est facilis infirmo vomitus vomat post potum aquam ordeii cum succo granatorum dulci vel acetosorum, & bibat lac vaccinum acetosum. Postquam ablatus fuerit ex eo butirum cum bolo armeno spodio rosae an. 3. i. kekebre boli albehire an. 3. 5. Postea vero bibat quod stomachum mundificet vomitu sicut determinauimus, & sint cibi eius carnes vitulinae cum aceto. Et sit potus eius succus pomorum m ij

Sig. pri. modi

Cura pri. modi

Troscifi

Sig. scdi modi

Cura scdi modi

granatorum & agreste & emplastre stomachus cum mirra pomis citonij ro. & balauit. gall. cro. ramic laudano & aqua ros. & aceto. Et si cum hijs non cessauerit egritudo & transferat ad fluxum sanguinis erit tunc necesse nobis mundificare humorem cum tribus gñibus mirabol. & belericis & emblicis ros. manna calliaf. & semine altee & similibus que cum viscositate pressione operant & caueat a medicinis que cum acuitate operant sicut scamonea & similia.

De lubricitate stomachi. Cap. VIII.

Lubricitas contingit stomacho tribus modis, aut enim ex debilitate contentiue virtutis quoniam deficit continere cibum, aut ex flegmate viscoso existente in ipso faciente lubricum do exire cibum, aut ex aliqua medicina acutata ut scamonea euforbio colloquintida & similibus hec enim radunt stomachum & auferunt ex sui corpore naturales sibi humores & causant in eo lubricitatem. Signum debilitatis virtutis contentiue est exitus ciborum indigestorum cum festinantia & non sequitur hoc genus fortis inflatio nec manifestatur cum eo signum flegmatis. Signum lubricitatis stomachi ex potu acutata medicina est quod infirmus non recitat & quia sentit in stomacho truncationem morsum & vitionem siccitatis sputi & ei partitas. Curatio lubricitatis stomachi ex defectu contentiue virtutis est quod ingrediat balneum omni die & vngat stomachus cum oleo de spica & oleo de calamo aromatico & oleo de ben & similibus, & accipiat omni die de hoc puluere. R. croci gallie ramich an. 3. vi. calami aromatici fructus mirte gallarum masticis an. 3. x. ciperi seminis apij an. 3. v. terant & cribellent & bibat ex eo infirmus. 3. iij. cum miua vel rob pomorum & citoniorum & comedat alderag & alhagal assatos & plenos ventre cum cimino sumac & granis granatorum vel cum apio & ruta & coriandro sicco & coctis cum aceto aut succo agreste & apponat in eis aliquid de alijs & bibat sirupum miue cum rob pomorum & emplastre stomachus cum pomis menta gallia ligno aloesumac gall. & croco. Curatio lubricitatis ex flegmate est cum vomitu facto cum radice de sinapi secaniabin de melle & aqua decoctionis aneti & sale omni ebdomoda. Postmodum vero bibat limaturam ferri vel confectionem nucum. 3. i. de quolibet cum miua vel cum vino veteri, vel bibat vinum vetus cum miua tantum. Et ponat in aqua quam bibit lignum aloes gallia mastic ciperi & cassia lig. & emplastre stomachus cum laudano ciperi mastic squinanto calamo aromatico. spica ligno aloes & gallia. Curatio vero eius a causa sumptionis acutata medicina est quod

accipiat ex puluere bol. ar. & trociscis alhamad alhamad & spodij & similibus eorum. f. que faciunt stipitacitatem & siccitatem in stomacho ut in suo loco determinabitur.

De causis appetitus cibi. Cap. IX.

Causa sensus appetitus cibi sunt. v. se invicem consignificantes. Prima est reolutio humorum membrorum per poros corporis. Secunda naturalis appetitus existens in membris querendi cibum. Tertia contractio corporis stomachi & intestinorum per suctionem venarum minutarum quae dicuntur meserayca. Quarta sensus paritatis cibi & eius priuationis Quinta vero naturalis virtus incitans appetitum quae resultat ex humore melancolico fluente a splene ad os stomachi continue ut cibi appetitus perfidatur.

De defectu desiderij cibi. Cap. X.

Defectus desiderij cibi & eius diminutio fit pluribus ex causis. Aut enim ex stomacho qui non sentit cibi defectum, & venarum suctionem vel quia venae non attrahunt neque sugunt a stomacho vel quia corpus non intendit ad aliquid euacuationis, nec ex eo quod quia resoluunt propter cutis spissitudinem atque siccitatem. Lesio autem adueniens sensui stomachi fit hijs qui non appetunt cibum, aut ex aliqua causa ascendente sensum. f. musculum provenientem ad orificium stomachi ex parte sexto & tertio quando contingit sibi passio aut a ligamentis aut ex causa ferri aut ex malitia complexionis, aut ex humore in ipso inuiscaro. Qui quidem aut erit flegma vitreum extinguens sua frigidityte calorem naturalem coadiuvantem digestionem propter quod destruit appetitum aut humor calidus auferens sua caliditate a cetositate stomachi appetitum incitantem propter quod etiam recedit appetitus quemadmodum contingit in febribus. Quod est quia humor dissolvit cibum vel replet ex eo membra unde mollescat corpus stomachi & dissolvit sanguis qui est in ipso & fit eius quantitas multa & deficit appetitus. Signum malitiae complexionis stomachi ex viscoso flegmate debilitas & casus appetitus & acetosa ventositas absque causa inflatio stomachi & priuatio sitis. Signum malitiae complexionis causa autis spissitudinis est quod de sua spissitudine manifestatur & quia fatigatur resolvere humores & priuatio resolutionis in cute & attrahere non valet nutrimentum a carne nec caro ab alijs membris, & cum hoc est non sit fames nec cibi

Lubrici. accidit fito t ib9 modis

Sig. debilitatis virtutis contentiue Si. ex potu acutata medicina

Cura lubricitatis fito ex defectu virtutis contentiue Puluis

Cura lubricitatis ex fleg.

Cura ex acuta medicina

Causa sensus appetitus

1
2
3
4
5

Appetitus cibi defectus & prostratio ex pluribus causis

Sig. ex viscoso flegmate Sig. ex cutis spissi.

Sig. mor dificationis appetitus virtutis. Cura ex humo. flegmatico

appetitus. Signum mortificationis appetitus virtutis est quod videmus infirmum naturalis cibi appetentem & quoniam sumit aliquid abhominatum illud & dedignatur ita ut nihil inae nutrimenti sumit & deterius hoc est quoniam nihil omnino appetit. Curatio priuationis appetitus ex humore frigido & grosso est quod euacuet corpus cum laxatiuo de cute purgare humorem illum. i. cum stomat. vel cum aliquo electuario laxatiuo in suo loco descripto vel cum aliqua magna yera & faciat vomitum cum hijs que educunt flegma vel accipiat de electuario citoniorum cum speciebus & similibus vel cum electuario triup pipae de tiriaca magna & alsechaznaya & secaniabin cum melle & secaniabin squillitum quoniam est optimum in hoc casu & sirupum de melle & utatur capparitis cum aceto & cum oliuis cum aceto & aceto squillitum co. & sit cibum eius pulli gallinae elixati & parati cum zinzibere & darfen & bibat vinum verus. Descriptio electuarij quod dicitur saharya zaat mundificantis stomachum a generibus flegmatis viscosi & calefacientis ipsum & incitans appetitum cibi & ventositates expellentes. R. sand. croci darfen gariof. zinziberis galange callieli gnee asari piperis pipis longi & fenug. an partes equales turbitum albi ad pondus oim terant & cribellent species & fricent cum oleo amigd. dule. Postea conficiant cum eo quod sufficit de melle despumato & sit dosis eius ad laxandum. a. 3. vi. vsq. ad. viij. & 5. secundum virtutem sumenus & naturae retentionem alij quoque adiciunt in hac descriptione scamoneam pro eo quod vult laxare coleram rub. sed in hac egritudine minime confert. Descriptio electuarij laxatiui lenis mundificantis flegmatis & exsiccantis humores & incitans cibi appetitum. R. cardamomi minoris. 3. i. car pobals. 3. iij. pipis longi. 3. iij. zinziberis & turbitum an. 3. vi. halac. 3. i. zuccari tabarzed. 3. xxx. terant & cribellent & conficiant cum melle despumato dosis eius. a. 3. iij. vsq. ad. viij. hoc enim mundificat stomachum & calefacit ipsum. Descriptio electuarij non laxatiui, cuius proprium est dissolvere flegma vitreum & calefacere stomachum expellere ventositates & cibum digerere & confert iuuamentum paraliticis & podagricis ex causa flegmatica & senibus & habentibus putredines & est magni iuuamenti. R. piperis albi & nigri zinziberis galange mentastri silue stris seminis apij aneti ameos feniculi asari, cass. lig. cardamomi minoris gariof. darfen croci ciperi anisi an. 3. i. & 5. costi bahaci masticis ligno aloes amomi nucis muscate spice cucube saadagra indi an. 3. 5. terant & cribellent & conficiant cum melle despumato & accipiat ex eo. 3. iij. ante cibum & post. Curatio destructionis ap

Electua. saharya zaat

Electua. laxatiui lenis

Electua. non laxa. nobile

Cura ex hu. cole.

petitus ex humore colerico congregato in stomacho est quod euacuet primo humor cum aqua infusionis mirabol. vel cum infusione absinthij, vel cum succo granatorum tritorum & expressorum cum interioribus suis vel cum aqua calei & secania bin & similibus decoctionibus laxatiuis in suo loco determinatis. In alijs vero diebus accipiat de sirupis infrigidatiuis sicut sirupo de agresta vel granatis vel sirupo secaniabin de citonij. & zuccaro vel de sirupo prunorum & similibus sirupis frigidis in quibus est stipitacitas & acetositas, confortant enim stomachum & appetitum incitant, & sit cibum eius prifana orde & atriplices & similia. Modus alnekici laxantis coleram rub. a stomacho. R. corticum mirabol. citrinorum. 3. vi. absinth. romani. 3. iij. infundant in lib. i. aque calide per diem & noctem & exprimant & colent & ponant in colatura pulueris pigri. 3. iij. & sumat totum tepidum. Descriptio sirupi fortis infrigidationis frangentis calorem existentem in stomacho ex colera rub. causa cuius destruit appetitum & bibit in estate ad remouendum situm & confert vomitui colerico & lenit naturam & confert acutis febribus. R. tamarindorum lib. i. prunorum nigrorum lib. 5. iitubaz. lib. quartam ros. siccarum. 3. xv. sand. viol. spodij seminis portulacae seminis lactuce & scariole ortulanae an. 3. viij. infundant omnia in. x. lib. aque per diem & noctem. Postea coquantur vsq. ad consumptionem medietatis aque & exprimant & colentur bene & ponatur colatura in vase mundo et ponatur in eo succi granatorum lib. i. succi pomorum acetosorum lib. 5. succi agreste lib. 5. & si non reperiuntur succi predicti ponatur loco ipsorum forte acetum & zuccarum tabarzed triti lib. iij. & coquatur totum in lento igne donec fiat ad modum aliorum siruporum & remoueat ab igne & colatur, & sit potus de eo. 3. i. cum aqua frigida vel cum psilio loto. Descriptio trociscorum confortantium appetitum perditum ex abundantia calore & sedantem dolorem & punitionem colere rubee existentis in stomacho & extinguentium situm & conferentium acutis febribus. R. spodij albi ros. an. 3. iij. succi liquir. seminis portulacae sand. citri. & albi gummi dragaganti an. 3. i. & 5. seminis iusquiami albi an. 3. 5. terantur & conficiantur cum aqua ros. & fiant trocisci quorum quilibet sit ponderis. 3. i. & 5. & sumat ex eis vnum cum iulep omni die & cum sirupo precedenti. Curatio priuationis appetitus a causa spissitudinis cutis est quod leniatur cum oleo camomille vel aneti post balneum aquae tepidae, & sit cibum infirmus id quod appetit oppilationem & bibat sirupum de absinthio vel sirupum de squinanto vel de radice

Porio co. ru. laxas

Siru. infri. gidans

Troci. confortantes

Cura ex cutis spissitudine

bus & aqua herbarum cum secantabin & similia & sumat ex electuariis & trociscis in suo loco descriptis & exerceat vigilias & labore temperatum hoc enim excitat appetitum cibi & si haec non sufficiunt faciat ea quae dicta sunt superius.

De appetitu canino. Cap. XI.

Appetitus
canini.
sunt causae
quinque

Sig. ex
mala com-
plexione
frigida

Sig. mala
complexio
nis calida

Sig. fleg-
matis
acerosi

Sig. excessus
inani-
tionis
Sig. debi-
litas co-
tentiae

Cura ap-
petitus
canini ex
frigore vel
flegma-
toso

Cura ex
complexi-
one cali-
da

Caninus appetitus est excessus famis in satiablem quod contingit ex v. causis, aut enim ex malitia complexionis frigidae stomacho dominante, aut ex malitia complexionis calidae, aut ex aceroso flegmate in orificio stomachi congregato, aut ex nimia dissolutione & inanitione corporis contingente, aut ex debilitate contentiue virtutis propter calorem ut nil possit continere eius quod ad eum transmittitur. Signum malitiae complexionis frigidae stomacho dominantis ex nimia solutione ventris & corporis debilitate, est ex eo quod infirmus multum comedit & eius digestio debilitata est propter defectum caloris. Signum malitiae complexionis calidae est potentia caloris super digestionem & quia infirmus digerit grossas carnes ut bouinas & corrumpuntur in suo stomacho carnes pusillae & aldrag & similia. Signum flegmatis acerosi est perceptio acetositate stomachi & excessus appetitus & inflatio splenis. Signum excessus inanitionis est quia non patitur solutionem ex hoc sed exit egestio iuxta quantitatem sumptorum & sentit calorem in toto corpore. Signum debilitatis virtutis contentiue est exitus eius quod sumit festinanter & indigestum, & cum euacuatur stomachus excitat appetitus.

Curatio canini appetitus ex frigore vel flegmate aceroso dominantibus in orificio stomachi est cum potu vini fortis vehementis caliditatis & rubedinis ad nigredinem deducantis quod praeter ceteris laudabilior est & vinum citrinum in quo non est ponticitas & utat cibis pinguis sicut butiro & lacte recenti & oleo amigdal. & oleo oliuae dulci & oleo fistulorum & pinguis carnis & multum effundatur de oleo in suis cibariis vniuersis & comedat panem azimum cum pinguedine almahatarac cum butiro & melle, & caueat ab omni cibo in quo est ponticitas acetositas & stipticitas, & assidue potum vini & aliud quod electuario ex quibus nobilior est electuarii piperis & electuarii mentastri & zinziberis & similia. Curatio eius ex malitia complexionis calidae est cum flebotomia vena cordialis quae dicitur basilica ex sinistra manu & euacuatione cum decoctione mirab. citri. & confert ei accipere de robore fructuum & emplastre tur stomachus cum rebus frigidis sicut est ros. & sand. & declinet cibi eius ad grossitudinem

sicut sunt carnes bouine & aceto & potet multum aquam frigidam. Curatio eius ex excessu inanitionis corporis est quod liniatur corpus infirmi cum oleo ros. vel oleo mirino, & alteretur aer cum frigiditate, & vtatur medicinis & potibus confortantibus membra sicut sirupo ros. citoniorum & malorum & nucum & sumat ex triferis & administrent confortatiua & curetur cum hijs quae diximus in lubricitate stomachi.

De fame insurgente cum sincopi sequitur. Ca. XII.

Fames cum qua sequitur sincopis partit pat cum canino appetitu in multa comestione. Differunt autem duabus differentijs. Caninus enim appetitus consistit in virtutis appetitiue robore plenitudine membrorum in hac vero fame virtus existit sana & appetitus prostratur, contingit autem duobus modis, aut enim ex multa fatigue aut ex malitia complexionis frigidae & sicce orificio stomachi dominante & plurime contingit in frigidis temporibus. Signum ex forti fatigue est quia sequitur sincopis post fortis famem & possibile est inde mori. Signum eius ex malitia complexionis frigidae & sicce est vehementia famis insatiabilis & exitus eius quod comedit festinanter in quo nihil operatur digestiua virtus. Curatio famis in hora sincopis est quod facies infirmi lauatur aqua frigida & aqua ros. & odoret bona aromata sicut ros. & mirra & gallia muscum & crocum & similia & fumiget cum ligno aloe, & fumigetur stomachus & iuncture cum spica ligno aloe, gallia & musco camphora aqua ros. & similibus, & ligentur manus & pedes, & bibat vinum odoriferum vetus in quo est amaritudo saporis & scindantur pulli gallinae ante faciem eius, & bibat de sirupo leuificatiuo qui est almusc & similia, & vniuersaliter declinet suum regimen ad id quod calefaciat frigiditatem corporis & humectet siccitatem & suppleat defectum corporis cum cibis quibus conualescentes ab egritudine regunt ut in suo loco determinabitur.

De prauo appetitu sequitur. Ca. XIII.

Prauus appetitus qui dicitur alsahaua al cabiha contingit mulieribus in tempore purgationis & praecipue habentibus frigidam complexionem appetit hunc acuta pontica acetosa, terra alcepal carbonem picem & similia. Causa vero huius est humores corrupti in uisceribus in pelliculis stomachi & tunica eius. Dis-

Cura ex
inanitionis
excessu

Fames cum
sincopi
differt ab
appetitu
canino
duabus re-
bus.

Si. ex for-
ti fatiga.
Si. ex ma-
complexi-
one frigida
Cura fa-
cis syncopae

Alsahaua
alcabiha
prauus ap-
petitus
idem.

Cura prauus
& corruptus
appetitus

Sig. causae
pregnationis

Cura pre-
gnantis

algit ag

Pulvis

Pul. ali

Porus

Cura pro-
maribus

Decoctio
ad corruptum
appetitum

uersificatur autem appetitus ad huiusmodi sapores secundum qualitatem humoris in stomacho congregati & iuxta sui valorem, & accidit hoc illis in mense primo secundo tertio & quarto & recedit in subsequenteribus. Maribus autem accidit haec passio post successionem diuturni usus malorum ciborum quibus mali humores congregantur in stomacho & ex illis sequitur appetitus prauus. Signum causae praenationis est quod sensu videtur cum citrinitate faciei albedine labiorum & indignatione stomachi in pluribus temporibus. Curatio mulieris praenantis est facere somnum & exercitium cum temperamento & sumat decoctionem aneti cum melle & bibat secantabin de melle & sirupum de radicibus & vinum vetus rubeum, & sit cibis eius carnes agnorum & ouium bene in aqua coctae & ferculum factum cum cimini quod dicitur albigagus factum ex carnibus ouinis auiculis, & assidue sumere endiuia & lactu. & sumat post cibum de granatis citonij & piris & decipiat appetitum suum cum comestione granorum cicerum vel frumenti vel fabarum assatarum & similia, & superponant stomacho patie panem inuolutum in linitioe facta ex mastice spica romana absinth. romano oleo nardino & cera. Descriptio pulueris ad remouendum prauum appetitum. R. cardamomi maioris & mi. cubebe an partem vnam zucarum tabarzed ad pondus oim accipiat ex eo omni die. 3. iij. cum aqua tepida ante cibum. Alius pulvis ad remouendum prauum appetitum. R. cimini carui & ameos an partem vnam mastice de hoc ante cibum & transglutiat quod ex eo resoluatur & idem faciet post cibum. Descriptio portionis huius qui comedunt alcapall. R. interiorum corticum subtilium glandium. 3. iij. passularum sine arillis. 3. vij. anisi. 3. iij. mirab. kebulorum & indorum an. 3. v. limaturae ferri contusae & infusae in aceto forti pluries & assate. 3. x. coquantur omnia in vino pontico circa. 3. vij. donec deficiat medietas & colet & bibat ex ea mulier omni die. 3. 5. ante cibum per vnam ebdomadam est enim expertum. Maribus autem & non grauidis mulieribus quibus accidit haec passio laudabilior est & vtilius est prouocare vomitum omni ebdomada cum medicinis & compositionibus quae illud humorem educunt & est quod sumat ex pillulis compositionis stomaticon & yere pigre vel ex sirupo absinthij iuxta humorem peccantem. Descriptio decoctionis conferentis hijs qui vel quae comedunt argilla & corruptus est stomachus & citrinus facie & quibus timetur de ydropisi R. corticum glandium & interiorum & gracilium. 3. vij. aloes citrini. 3. xvi. gafet. 3. vi. radicis squinanti. 3. iij. mirre. 3. ij. teratur totum & coquantur in duabus lib. aquae donec deficiat medietas

eius & coletur & sumat ex ea omni die vsque ad viij. dies. Descriptio pillularum quas composuit ad hamad filium mahumed conferentium fumo sitati existenti in stomacho & delentium prauum appetitum factum ex corruptione humorum in stomacho & sunt expertae. R. aloes citrini. 3. iij. corticum mirabol. kebulorum indorum & citrinorum cubebe gariof. squinanti nucis muscate an. 3. 5. terantur & conficiantur bene in vino bono & fiant inde pillulae maiores ciceribus vsque ad x. mane & in hora somni quoniam sunt expertae.

Desit. Cap. XIII.

Causatur prauum & extraneum desiderium potus aquae sicut contingit ex comestione calidiorum & salitorum & similitum quae sitim generant. Fit autem septem modis. s. aut ex meri aut ex ipso stomacho aut ex epate aut ex iuno intestino, aut ex corde & pulmone aut ex renibus aut ex acuta febre. Generatur autem sitis ex potu marinae aquae vel multi vini fortis, vel ex comestione salitorum piscium & similitum, & hoc quidem diximus in egritudinibus oris. Quando vero fit a stomacho & meri, fit aut ex colera existente in ore stomachi & eius pelliculis aut flegmate falso adherente vel ex calido apostemate generato in ipso aut ex humore frigido & sicco. Quando vero causatur a corde & pulmone fit ex calore in eis abundante. Signum sitis ex parte stomachi a colera rubea in cendit morsus & punctio in ipso & multa sitis & quia sentit patiens in hora potus aquae amaricationem in ore cum vapore fumoso in gutture & quia cito calefiunt in stomacho. Signum flegmatis falsi est quia sentit patiens in suo guttore salcedinem & sedatur sitis cum potu aquae calidae. Signum humoris frigidi & sicci est aceto sa ventositas & frequens potus aquae absque intermissione sitis. Signum apostematis est id quod praediximus. Signum sitis ex humore falso & calido epatis est grauitas quam sentit patiens in dextro latere & dolor in hora potus aquae & ambulationis & motus & laboris acuitas vrinaria & possibile est apparere per corpus ycteritiam. Signum apostematis eiusdem est durities epatis & eius manifestatio ad sensum cum reliquis praenominatis accidentibus. Signum eius a ieiuno intestino quando est ex calore & siccitate est quia sentit patiens duritatem sub stomacho cum caliditate & siccitate egestionis. Signum flegmatis falsi est siccitas egestionis & quia accidit corpori pruritus cum incendio & punctione absque calore. Signum eius a corde & pulmone quando ex caliditate est rubedo faciei cum

Pillulae

Sitis septem
causatur
die

Sig. sitis
ex flegma
cole. ru.

Sig. ex
flegma falso

Si. hu. fri-
& sicci
Sig. afa-
Sig. si. ex
epate ab
hu. falso

Sig. ex
apate epatis
Si. a ieiuno
intestino

Sig. flegma
falsum

Sig. ab
corde &
pulmone

acuitate venarum & paucitas suaminis infirmi
 in potu aque frigide. Signum apostematis pul-
 monis & eius circuitus est quod prediximus. Si-
 gnum caloris renium est vehemens oris siccitas
 & insatiabilis aque & quia mingit ea statim
 in colore proprio. Signum ex febre est quod sentitur
 de vehemencia febris & calore corporis. Cura
 non fit quando fit a causa calida in predictis
 membris intrinsicis est quod precipiatur infir-
 mo abstinere ab omni motu & sermone & quod
 procuret sibi flatu ventu frigidi cum potu aque
 & attrahat aerem frigidum & hoc maxime in
 estate & bibat liquores extinguentes calore si-
 cut succum cucurbitae assate cum zuccaro tabar-
 zed vel succu cucur. cum sirupo viol. & musci
 lagine pilij facta cum succo granatorum vel aq
 rof. & bibat iulep factu cum camphora & sand.
 vel sirupu rof. vel sirupu de prunis vel sirupu
 de tamarindis semper limphatu cum aqua vel
 aliquo sirupore predictorum post euacuatione hu-
 moris cum decoctione absinthij vel mirabolano
 rum & similibus laxatiuis. Descriptio sirupi
 contra calore & remouendu vehementia sitis,
 & sedandu punctione & vitione. R. succi cuc-
 cur. assate lib. i. & dissoluat in eo treugebin co-
 raseni 3. i. & colet & misceatur cum lib. i. succi
 granatorum & lib. 5. aque rof. & duabus li. zuc-
 cari tabarzed & coquat in lento igne donec fi-
 at ad modum iulep & teratur in eo sexta pars. 3. i.
 camphor. & conseruet potus eius est. 3. i. cum
 aqua frigida. Modus trociscorum conferentium
 vehementie sitis & calori & febre & sunt exper-
 ti. R. gummi dragaganti albi seminis portulacae
 an. 3. ij. spodij albi sand. citrini succi liquir. gu-
 mmi arabici manne. 3. i. amidi seminis altee cam-
 phore an. 3. 5. zuccari tabarzed. 3. iij. terantur
 & cribellent & conficiant cum muscilagine pil-
 lij facta cum aqua cucur. & fiant trocisci in po-
 dere. 3. i. & 5. & accipiat ex eis vnu in mane cum
 iulep & teneat vnu de illis in ore & deglutiat quod
 ex eo resoluunt hoc enim remouebit sitim & ex-
 tinguet calore. Modus laxatiui quod dicitur veton
 conferentis calori & remouet sitim & confert
 febre facte ex sanguine & colera. R. tamarin-
 dorum mundatorum. 3. x. medulle cassie fist. 3. iij.
 seminis alcosos. 3. iij. sand. lacte munda an. 3.
 ij. misceant omnia in vase cu lib. i. aque calidae
 & infundant in ea per diem & nocte, in mane
 vero bibat patiens illa aqua tota in vna vice &
 infundant in omni aqua qua vitur potu pru-
 na & iuiube & temperet cum iulep viol. quo-
 niam vltime tollit sitim. Curatio a causa fleg-
 matis salis adherentis in tunicis stomachi est quod
 euacuet flegma illud cum vomitu vel laxatiuo
 Postea faciat ea que mundificant, & est ut acci-

piatur de succo endiuie fen. & apij ex omnib
 sicut lib. 5. coctis & depuratis & dissoluat in
 eo mell. rof. 3. i. & secaniabin de melle. 3. i. & bi-
 batur totu calidu vel cu aqua calida sola & om-
 ni die faciat sic. Curatio vero eius ex humore
 frigido & sicco est. quod toleret sitim per vna
 hora hoc enim remouebit hoc accitens vel bi-
 bat aqua cum iulep vel sorbeat de melle aut ali-
 due sumat de passulis sine arillis & pingua ci-
 baria. Huiusmodi enim desideriu tollit cu mo-
 dico reru dulciu. Et confert ad hoc somnus qui
 humectat intrinseca corporis, & caueat a cibis ge-
 nerantibus sanguinem nigrum sicut est acetu & de-
 dinet cibos eius ad dulcia & pingua. Curatio
 eius a calore epatis est cum flebotomia basilice
 & sumptione robu acetosorum & aque ordei,
 & reliquo regimine frigido & emplastre em-
 plastris frigidis. Curatio eius a calore cordis et
 pulmōis est sicut curatio ex causa epatis. Et cu-
 ratio eius a causa icterici intestini est sicut cura-
 tio ab ipso stomacho proprie. Curatio autem eius
 ex calore renu est administrare in frigidatiuis co-
 piose de hijs que diximus potibus & nullo mo-
 do permittat eum pati sitim sed studeat remo-
 uere illa cu hijs que dicta sunt & bibat pisanā
 de ordeo & muscilagine pilij & succu grana-
 torum acetosorum agrestia & lacacetosum & su-
 mat trociscos de ipodio & emplastre renes &
 lumbi cu farina ordei & succo plantaginis, vel
 succo solatri aut emplastre cu portulaca tri-
 ta cu aqua ordei & abstineat a coitu & labore
 & potu vini & ab oibus que deponunt vrinā
 & in aliquibus temporibus declinet cibos eius ad
 cibaria sumacia vel acerina vel tefahia & simi-
 lia. Curatio eius ex causa febris est ut suo loco
 determinabit. Curatio sitis que fit ex siccitate
 locorum ad que defluunt humores ex ore stoma-
 chi est quod precipiatur infirmo somnus & admini-
 strent humida & frigida temperata. Et quoniam sitis
 est ex calore locorum precipiatur infirmo vigilare
 & evitare somnu. Hec enim sitis recedit cu vi-
 gilij. Curatio vero reliquorum generum sitis que
 generatur ex comestione salis ciborum & calis-
 dorum potuum & similitu est cum remotione
 cause sitim facientis, & recedet paulatim & ad-
 ministracione residui medicaminis suprascri-
 pti iuxta suos modos & condiciones.

De amissione desiderij potus. Cap. XV.

Amissio desiderij potus aque contingit
 ex multis causis. Aut enim ex nimio
 potu eius, aut ex nimia frigiditate eius
 aut ex ambobus hijs simul, aut ex amissione fen-
 sus stomachi, aut ex malicia discretionis ipsius

Cura ex
hu. frigi.
& sicco.Cura a ea
lore epa.Cura a ca-
lo cordis
& pulmo-
nisCura ex
ca. reniumCura ex
febreCura ex
siccitateCura. reli-
quorum ge-
neru sitisAmisio
desiderij
potus mul-
tis ex causis
fit

Sig. desi-
derij potus
amissio
ppter m-
ta humi.
Sig. ex fri-
giditate
Sig. cause
virtutis
sensitiue
Sig. mali-
cie discre-
tionis
Cura desi-
derij potus
amissio
ex humi.

propter corruptione rationis. Signum amissi-
onis desiderij potus aque propter multam hu-
miditate est multitudo sputi & quia sentit sto-
machu esse in humiditate profundatu & possi-
bile est euomere flegma viscosum. Signu eius
ex frigiditate est acetosa eructuatio & iuuame-
tum quod suscipit in cibis & potibus calidis. Si-
gnum cause virtutis sensitiue est quia sentit gra-
uitatem sensus in stomacho, & tardatio dige-
stionis & coctionis cibi. Signu malicie discre-
tionis est quod manifestat in patiente de corruptioe
intellectus. Curatio amissionis desiderij potus
aque ex humiditate est per euacuatione cum
vomitu sapienter aut laxatiuo cum hijs que di-
ximus ut mundificet stomachus ab humida-
tibus, & si erit aliquid prohibens laxatiu vel
vomitu sumat patiens omni die ex compositoe
sechaznaya cum aqua calida, vel accipiat siru-
pum de radicibus, vel sirupu de melle cum aro-
matibus & similia. Curatio eius ex frigiditate
dominante in ore stomachi est quod calefiat cu
electuario piperu, aut electuario de aniso, vel
de cimino & similibus. Curatio eius ex causa
amissionis virtutis sensitiue est quod videatur
si hoc est ex frigiditate nervi & tunc accipiat in-
firmus de yera log. aut yera Gal. & vngatur
stomachus cum oleis calidis, ut oleo costino
castoreino euforbio & silib. & si amissio sen-
sus est ex caliditate fiant que dicta sunt in prae-
cedentibus. Curatio vero eius ex causa malicie
discretionis est per curatione egritudinis causan-
tis intellectus corruptionem.

De fetore oris & eructuationis. Ca. XVI.

Fetor oris & eructuationis fit ex duabus
 causis aut ex flegmate corrupto & putri-
 do generato in stomacho, aut ex sumptio-
 ne ciborum corruptibilium in stomacho ut radi-
 cis & porro & similitu. Signu corrupti fleg-
 matis patere potest ex infirmi anhelitu & maxi-
 me ex anhelitu ante cibum. Signu cause comesti-
 onis cibi corrupti vel facilis corruptionis est quod
 infirmus refert & quia definit fetor eructuati-
 onis ex euntis in hora medie digestionis. Cura-
 tio primi est mundificare stomachu cu stoma-
 ticon vel cu yera Gal. vel cu theodoricon & si-
 milibus. Postmodu vero accipiat. 3. l. de cube-
 ba trita cu vino odorifero, vel accipiat de car-
 damomo nuce muscata gariof. mace zinzibe-
 ri galange darfen carpe an. 3. i. coniunctim vel
 separatim. Et fiat ex eis puluis de quo sumat
 omni die. 3. i. facit enim bonu gustu & remo-
 uet fetorem oris. Modus pillularum ad hoc. R.
 gariof. nucis muscate carphe bone macis, an

Puluis
Pillule

3. vij. & 5. ligni aloes. 3. i. gallie olibani an. 3. iij
 & 5. terant & conficiant cu succo malorum vel
 cu aqua rof. & fiant pillule ad modum granorum
 cicerum & ponat de illis in ore suo vnam post ali-
 am deglutiens quod ex eis resoluunt & sunt expte.
 Curatio fetoris eructuationis exeuntis a causa
 ciborum corruptorum est cu vomitu & mundifica-
 tione stomachi & sumere que diximus & con-
 fert ad remouendu fetore aliorum & ceparum ru-
 ta & comestio casei cu modico gariof.

Cura ex
cibis cor.

De multitudine sputi. Cap. XVII.

Multitudo sputi fit ex altera duarum cau-
 sarum, aut enim ex nimia congregatione
 flegmatis in stomacho, aut ex calore
 humiditati superabundanti. Signu primi est spis-
 situdo eius quod exit per sputu & eius viscositas
 & quia caret spuma non patitur suum quare ipsam
 decidat & quia augmentat in temporibus & regi-
 onibus frigidis. Signu cause caloris est tenuitas
 flegmatis exeuntis cu sputo eiusque mollietas cu
 siti & quia augmentat in estate & in hora labo-
 ris. Curatio multi sputi ppter flegma est quod fa-
 ciat vomitu cu radice & secaniabin & aqua a-
 neti & salis & hoc fiat tribus diebus. Postea ac-
 cipiat in qualibet die septima pulueris pigre ter-
 tia parte. 3. salis indi. 3. 5. anisi ameos an. sexta
 parte. 3. terant & misceant oia cu secaniabin de
 melle & seminibus & bibat illud totu, vel acci-
 piat de tyriaca maiori vel theodoricon & alijs
 calidis electuarijs que repiunt. Puluis conferes
 abundantie sputi. R. zinziberis. 3. xij. galangae
 3. vi. misceant cu pondere ipsarum zuccari & fi-
 at puluis de quo accipiat omni die & comedat
 pullos coctos cu aromatibus & sinapi & alijs
 & bibat vinu vetus & ydromel cu aromatibus
 Curatio abundantie sputi a causa caloris est quod
 bibat de succo granatorum acetosorum & rob de
 agresta & similia, & de alijs generibus rob ace-
 tosum & comedat carnes caprinas & bibat cer-
 uisiam de ficibus aut temperata valde.

Sputi m-
tudo du-
abus ex
causis fit.
Signu ex
flegmate

Sig. cali.

Cura pro-
pter fleg.

Puluis

Cura ex
calore

De singultu. Cap. XVIII.

Singultus accidit multis ex causis, aut ex mul-
 ta repletione aut ex multa inanitione aut ex fle-
 gmate contento in ore stomachi aut ex vento
 sitate inflante ipsum aut ex apate stoma vel epatis,
 aut ex speciebus mordacibus stomachu ut pi-
 pe & sinapi & silibus, aut ex corruptione ciborum
 in stomacho & ipsorum transmutatione ad mala
 qualitate. Signu ex repletione est quia sentit in-
 firmus grauitate in stomacho & plenitudinem
 & modicam digestionem cibi. Huius vero quib
 accidit plenitudo huiusmodi & singultus sunt
 senes, a cecidit enim eis singultus quoniam replent cibo.

Singultus
multis ex
causis con-
tingitSig. ex
repletione

Sig. ex inanitione Signū eius ex inanitione est quia præcessit eum vomitus aut solutio ventris aut exitus sanguinis ex naribus vel ex alio loco & hæc omnia quæ excedunt & accidunt eis cum hoc scilicet spasmodico & acuta febris & ea quæ infirmus refert. Si gnum eius ex apostemate epatis est quia super epar apparet de foris possibile est accidere cum hoc scilicet. Signū eius ex apostemate stomachi est grauitas in orificio stomachi & fortis dolor in ipso & inter eius spatulas, & possibile est sentiri apostema tactu de foris & sequitur eū singultus & frequentia anhelitus. Signum eius ex speciebus calidis & ciborum corruptione in stomacho est quia sentit patiens corruptionem cibi in stomacho & inflationem & fortem morsum & visionem & litum, cum hijs quæ refert patiens sumplisse huiusmodi species & cibaria. Curatio singultus ex plenitudine est vomere cum secaniabin factu cum aceto squillitico & cum succo radicis pipere & aniso petro. ylopo ruta & similibus quæ inducunt vomitum, & si hæc non sufficiunt administrare laxatiuum si eius conditiones consenserint cū compositione pillularum stomachicon & alijs laxatiuis similibus, & si hæc non sufficiunt faciat hoc medicamen. R. yere pig. salis indi castorei costi añ. 3. 5. pet. 3. i. terat totum & cribellet & conficiat & bibat totum cum duabus. 3. succi sisimbrij & 3. i. sirupi secaniabin, vel bibat tertiā partē. 3. i. castorei cum duabus. 3. succi sisimbrij & oleo de costo & puocetur sternutatio, sternutatio enim confert singultui ex plenitudine & confert ei quod accipiat de pet. & cimino carmeni añ. 3. iij. terat totum & cribellet & bibat ex eo omni die. 3. i. & 5. cū succo sisimbrij & comedat omne quod componit cū aceto squillitico & supponat stomacho hoc emplastrum. R. castorei masticis sand. rutæ storacis & gariof. añ. partes equales terant & permisceant cū oleo nardino & ponat sup stomachi orificio. Conferunt aut singultui factu ex repletionem & humoribus flegmaticis & ventositatibus grossis & ex frigidityte stomachi vniuersa hæc calida electuaria vt sechaznaya filoninum tiriaca maior tiriaca. iij. species confectio gariof. & lacte & cucurine & similia accipiat de quocunque ipsorum inuenerit. 3. i. & 5. cū aqua decoctionis ameos carui & rutæ humidæ, vel cū succo mentæ vel mentastri vel rutæ humidæ. Curatio singultus ex inanitione est vt obseruet infirmus omnia quæ diximus & studeat toto posse remouere inanitionem si excedit & si sentit infirmus acuitatem & calorem accipiat de aqua ordeï omni die cum iulep, & bibat aq. frigidā cū iulep vel sirupo violar. & bibat aq. ros. mixtā cum oleo ros. & bibat muscilaginem

femini citonior. cū oleo violar. & oleo suminis cucur. & si biberit de menta cū succo granator. dulci iuuat, & si totū hoc non suffecerit, bibat. 3. i. yere pigre cū duabus. 3. mirabol. citri. di. temperato. cū secaniabin zucarino & emplastre stomachus cū emplastro facto ex farina ordeï altea & portulaca tritis omnibus, & si accidit ei solutio ventris, aut exitus sanguinis a naribus vel ab alio loco studeat dederet ipm. Curatio vero singultus ex ventositate & frigiditate stomachi consistit in hijs quæ diximus de calidis electuarijs sicut electuario de cimino & moraba zinziberi & de mentastro & similibus & inunctione stomachi cū oleo de aneto & camomilla & de castoreo. Curatio eius præter apostema epatis est cū flebotomia venæ basilicæ & potu aquæ ordeï & succi granatorum & emplastre epar cū emplastro de sand. & bibat succū solatri & endiuie coctos & depuratos cum secaniabin. Curatio eius ex fortimordicatione est quod bibat aquam dulcē tepidā cum oleo viol. & oleo amigdal. dul. 3. i. de moraba ros. cum aqua tepida & est expertū. Curatio eius ex calidis speciebus est quod bibat secantia bin cum aqua frigida temperata cū oleo amig. vel oleo ros. vel coquant lebesten & iuiube in aqua illa cum sirupo viol. vel sirupo de prunis. Curatio eius a causa corruptionis ciborum est per euacuationem cum vomitu statim enim cessabit singultus per hoc. Et curatio vniuersalis remouendi singultū est quod inducat patienti timor alicuius rei de qua tristet, & inducat ei timor subito quia cum hoc cessabit singultus similiter puocatio sternutatiois tollit singultū, similiter ligatio manuum & pedum confert.

De eructuatione sequitur. Ca. XIX.

Excessus eructuationis fit ex malitia complexionis stomachi ab excessu caloris vel excessu frigoris vel ex superabundantia alicuius humorum. Et G. quidem iam dixit quod causa vniuersalis faciens hanc ventositatem est debilitas caloris stomachi deficientis coquere alios cibos. Signum causæ malitiæ complexionis frigida est paucitas sitis & quia percipit iuuamen cum hijs quæ calefaciunt stomachum. Signum humoris calidi congregati in stomacho est fumosa ventositas. Generatur autem tribus ex causis & vna est acuitas stomachi. Secunda congregatio humoris colerici in ipso. Tertia pro virtutes ciborum calidiorum vel meliorum & similium. Curatio ei ex malitia complexionis calide est cū in frigidatione vt sirupo granatorum vel pomorum vt iulep & si lib. & cibis frigidis.

Cura ex vireli. & fr. gi. st. oi

Cura præter apostema epatis

Cura ex fortimordicatione

Cura ex cal. speciebus

Cura ex ciborum corruptione

Eructua. excessus causa

Sig. frig.

Sig. cali.

Cura ca.

Cura ex humoris abundancia

Curatio eius ex humoris abundantia in stomacho est cum vomitu, aut laxatio cum aliqua yera & aliquo electuario calidiorum vt calefiat stomachus & subtiliet flegma quemadmodum diximus.

Vomitibus duobus modis fit

Sequitur nunc de vomitu. Ca. XX.

Vomitibus accidit duobus modis, aut per viam crisis aut non, quoniam fit per illam crisis possibile est esse bonum, bonus est quoniam miscet ex duobus humoribus vt vomitus colere nigre & viridis in ventibus febribus, vel vt vomitus colere rubee & flegmatis simul. Colera enim rubea suo acumine debilitat & frangit ventositatem flegmatis, & flegma sua viscositate frangit acumen colere. Nota bonus vomitus fit duobus modis vel quod sit ex mixtione duorum humorum, vel ex humoribus simplicibus ex humorum mixtione vt vomitus colere nigre cū viridi non tū in febre vrenti. Ex simplicibus vero vt vomitus flegmatis per se aut colere nigre per se vel colere rubee vel viridis per se. Omnes huiusmodi vomitus simpliciū humorum significant malum quoniam non fuerit eorum exitus cū facilitate sed cū difficultate & labore maximo. Quando vero non fit secundum crism accidit pluribus de causis, aut excessu cibi & potus quoniam grauat stomachum & non potens eos continere propter eorum excessum prumpit vomitus & fluxus ventris, aut ex mala complexione cibi sumpti qui est fetidus, aut abhominabilis vel acutus vel calidus vel acetosus vel inconueniens aut ex congregatione malorum humorum in stomacho vel ad eum ab alijs membris effusis & hijs aut colerici aut flegmatici aut melancolici aut aquosi & erunt aut adherentes in pelliculis stomachi aut in eius concavitate, aut accidit vomitus ex mala digestionem, aut erit vomitus ex sanguine & putredine vel stercore quemadmodum in colica passione contingit, aut accidit propter distere suppositum quod impellens quoniam in intestinis sunt facit vomitum aut accidit vomitus propter vermes ascendentes ad stomachum ab intestinis & possibile est exire de illis per vomitum. Signum vomitus ex causa crisis est iactitatio inferioris labij & multe salivæ fluxus & indignatio, & si fuerit id quod exire debet colere rubee sentiet sitim & dolor capitis & ventris & infirmus est fortis & sequitur post aliquam egritudinem. Signum boni vomitus in hora crisis est quia recedit egritudo & alleviatur infirmus. Signum non boni vomitus est quia non cessat egritudo nec infirmus alleviatur. Signum vomitus ex multo cibo & potu est quod infirmus refert & quia vomit ea quæ sumpsit. Signum vomitus ex cibis male qualitatis est quod reperit in

Si. vo. ex causa crisis

Al. i. e. gatio

Sig. boni vomitus

Si non boni vomitus

Sig. vo. ex multo cibo & potu

Sig. ex cibis male qualitatis

substantia vomitus eius quod sapore ab eo refultante transmutatur & paratur esse in illo colera rubea suo acumine. Signum eius ex malis humoribus contentis in stomacho vel in suis pelliculis inuisibilis est quia subuersio & vomitus horum non deficiunt. Signum eius ex effusione humorum ad stomachi concavitatem ab alijs membris est quia vomitus definit per horam donec alij humores congregentur & accidit vomitus. Signum eius ex mala digestionem est, quoniam si corrupta fuerit digestio ex humore frigido erit vomitus acetosus, si vero ex colera rubea erit sapor vomitus fumosus. Signum exitus sanguinis a quocunque loco fuerit est, quia si exitus sanguinis est sine dolore contingit ex incisione venæ in stomacho si vero exitus sanguinis sit cum mora & præcedit eum dolor & color sanguinis est niger tunc signum est collectionis in stomacho, & possibile est esse sanguinis vomitum ex incisione venæ in fundo epatis, & iam diximus de exitu sanguinis & humoris putridi ac ipsarum curacionem in hijs quæ præcesserunt. Signum vomitus stercoris est quia patitur infirmus passionem colicam. Signum vomitus ex distere est quod infirmus refert. Signum vomitus ex vermibus generatis in intestinis est ex hijs quæ infirmus refert, quia accidit ei subuersio & multitudo salivæ & sputi & molestia ad appetendum cibum. Summa signorum significantia malum vomitus sanguinis & humoris putridi & vomitus colere nigre quando non habet infirmus dolorem in splene & umbilico, nec febrem quartanam, & vomitus colere similis porris & erugini eris & quæ similatur herbe tendens ad nigredinem & vomitus colere rub. & vomitus fetidi odoris. Curatio vomitus ex crisi est vt non decidatur sed dimittatur natura expellere a se morbum si non multum excesserit si enim timeat de morte tunc oportet ipsum sistere cum hijs quæ confortant stomachum. Curatio eius ex multitudine cibi & potus est, similiter non impedire ipsum & præcipue in principio, si vero excedat tunc resistatur ei cum hijs quæ confortant stomachum. Postmodum vero consideretur si illud quod abundat ex vomitu est colera rub. & cibi propter quos factus est vomitus sunt illorum qui generant coleram rubeam & cōsentiant ad hoc eius complexio & tempus, nec cum hoc superuenit ei ventris solutio, tunc oportet administrari distere lene factum ex violis iuiubis. sebesten camomilla hordeo & succo corijolæ & citruli & similibus, ad depouendum humorem inferius & submergantur pedes infirmi in aqua decoctionis camomillæ melliloti viol. & malluæ & fricent pedes eius

Sig. ex malis humoribus in stomacho.

Si ex humoribus malis ab alijs membris ad sitim per fufis

Si ex mala digestionem

Sig. exitus sanguinis a quocunque loco

Sig. vomitus stercoris

Sig. vomitus ex distere

Sig. vomitus ex vermibus generatis

Sig. vomitus ex collectione in stomacho

Summa signorum

Curatio vomitus ex crisi

Curatio vomitus ex multitudine cibi & potus

Curatio vomitus ex mala digestionem

Curatio vomitus ex collectione in stomacho

Curatio vomitus ex distere

Curatio vomitus ex collectione in stomacho

Curatio vomitus ex distere

post hoc cū oleo camomille & oleo cōmuni et emplastre stomachi cū sandalis ros. balaustra ramis cōiunctim aut separatim, & supponat stomacho hoc epithima q̄ cōfert sui calori & confortat & decidit vomitū colericū, & sedat punctionē & vstionē. R. sand. balaustrig berberis spodij seminis acetosę rosarū cū capitibus suis foliorū mirtę humide añ. 3. iij. camphorę 3. tertiaterant & conficiant cū aqua ros. vel cū succo malorū vel cū succo plantaginis & superponat stomacho liquidū vna vice post aliam. Et si cum vomitu fuerit solutio ventris, bibat infirmus rob de pomis & si non fuerit sedata solutio sumat de rob mirtę, aut rob citoniorum, & si hoc non sufficit bibat de hac potione. R. granorū granatorū acetosorū. 3. xx. mastice 3. i. coquant in duabus lib. aque, vsq; ad consumptionē medietatis & bibat & terat. 3. 5. ligni aloes. 3. 5. gallię & sumat hęc infirmus cum aqua sepe, & quicūq; vomuerit accipiat de hoc puluere mixto cū aqua, & si vomitus non fuerit cum hijs decius & non habet febrē & eius virtus est fortis flebotome vena basili ca sinistre manus vel ligenē bene brachiā. Et sit cibus eius ferculū q̄ dicit sumatia patū cū coriandro sicco & oleo cōmuni dulci, aut fercula quę dicunt hafarmya vel caphia vel grana tū sicut in suo loco describunt. Et si puenit ex excessu vomitus ad id q̄ timeat de casu virtutis ligenē brachia & infrigidet stomachus cū niue & effundat sup extremitates aquā frigidā, & bibat modicū pulueris boli armeni cū succo pomorū, & si vomitus fuerit alleuiatus, bibat ius alhagal aut ius pulli gallię cū aliquantulo succo citoniorū aut succo pomorū aut modico vino odorifero & ponat in ipso tritū, & si vomuerit illud reitet eius receptionē quousq; receperit ipsum & bibat aquā agrete in qua infusus sit pullus gallinaceus coctus. Et si receperit cibū ingeniāt dormire, q̄ somnus sistit vomitum. Curatio vomitus ex humore colerico pelliculis stomachi adherēte est q̄ bibat in primis multū de aqua calida ut vomat. Postea bibat aquam infusionis absinthij vel aquā infusionis aloes donec egrediant humores adherentes ibi. Postea vero redeat ad confortationē stomachi cū hijs quę precesserunt. Curatio vero vomitus q̄ accidit ex sumptione multorū ciborū frigidorū est pmittere vomitū donec nihil remaneat in stomacho de cibo & potu. Postea vero studeat confortare stomachū cū electuario de citonij & dualmisti facto cū absinthio & yera pigra, aut bibat vinū vetus cū mīua & accipiat de trociscis & morabaros. cū melle aut rob granatorū factū cū menta. Modus aque granato-

rum conferentis vomitui flegmatico. R. granorū granatorū. 3. xx. mastice olibani añ. 3. v. coquat totū in vna lib. aque vsq; ad consumptionē medietatis & colet & miscet in ea aliquantulū ligni al. musci gallię & bibat de eo infirmus vna vice post alia. Et emplastre stomachi cū spica mastice ciperi croco ros. gariof. añ. terant & coadunant cū sirupo citoniorū & stomacho supponat. Descriptio rob granatorum factū cū menta q̄ confert indignatiōi stomachi & vomitui ventris fluxui, & confortat stomachū & est exptū, accipiat de succo granatorū acetosorū & dulci añ. lib. ij. succi mentae lib. i. mellis despumati lib. ij. coquat totū in lento igne donec condempset & efficiat temperati modi & miscet in ea de gallia mastice ligno aloes de qualibet. 3. i. & conseruet, & sit dosis eius. 3. i. cū aqua frigida. Modus medicaminis p eo in cuius stomacho non pmanet cibus p dolore vehemēti. R. vitellū oui vnū allatū mellis. 3. xij. mastice grana. v. humero terat totum bene & ponat in testa vnus oui mundi & coquat in cineribus calidis & comedat illud & hoc faciat tribus diebus & sanabit, vel accipiat mentam sicā & terat & puluerizet & miscetur cū ea de oleo ros. & liniant cū eo os & nares. Curatio vomitus ex subtili & aquoso flegmate est q̄ mundificet stomachus p vomitū cū aqua ordeī calida & comedat oua bene cocta, hoc enim condempnat flegma & subtilē humorem cū tēperamento. Postea vero confortetur stomachus cū cōmestione citoniorū in vino coctō cū spica gariof. & croco, & bibat vinum pōticū & rob pomorū & rob citoniorū frigidū factū cū melle zuccaro & ligno aloes & emplastre stomachi cū citonij & pomis coctis in vino pontico & modico aceti. Curatio vomitus ex colera nigra est vt non decidat vomitus q̄ diu virtus fortis & tolerans est. Si vero excedit fiat distere cū acutis rebus & emplastre stomachi cū melliloto mirta laudano & vsue cū vino pontico, & bibat rob de pomis vel de granatis cum succo mente & comedat panē infusum ferculi quod dicit satahag & oportet qd curet vomitus colere nigrę scdm humorē, nā si fuerit ex causa vstionis curet cū hijs quę diximus in vomitu accidente ex flegmate, & bibat post hoc de yera pigra cū epitimo. Et si fuerit hoc cū dolore splenis flebotome vena basili ca sinistre manus, postea administret medicina splenis. Curatio vomitus steroris in passione colon difficilis q̄ fuerit ex siccitate nature est q̄ sumat aquā decoctiōis prunorū & tamarindorum cū multo oleo amig. & similia. Et si hoc non sufficit accipiat illud de loco suo perfecte.

Rob gra.

Medica. vo. i do. vel enēci stomachi

Cura ex subtili & aq̄lo fleg.

Cura ex cole. nig.

Satahag.

Cura vo. steroris

Cura pro ptery. mes

stomachi indigestio niscansa

Sig sub. uersionis humoris i stōi cōca uitate Sig. ex hu. cal. Sig. ex frigido Cura sub uersionis cōstitit in tribus

Cura sub uersionis exhu. subtili & acuto Cura ex h'oribus grossis & viscosis

stomachi inflatio duab' ex causis oritur

Curatio vomitus ppter vermes generatos in ventre armeni cucurbitę albi & recentis, añ. 3. iij. terant bene & bibat cū modico lactis recentis post abstinentiā a malis cibis. Cum hoc em exhibunt vermes omnes & mundū fit corpus ex illis, & quando nō confert reitet hoc idem medicamen quousq; sanetur, deinceps vero caueat a cibis quibus inest viscositas & grossitudo & disponat cibum suū alcoauit & panis cum oleo oliuarū & aceti & oliuas paratas cū aceto & sale, & sint cibi eius omnia hijs similia quę declarata sunt in suo loco.

De indigestione stomachi. Cap. XXI.

Indigestio stomachi est subuersio stomachi ppter vomitū. Et causa huius est aligis humorū modicę quantitatē colere existens in substantia stomachi vel in eius pelliculis inuiscatus, cuius eradicatione est difficilis, aut ppter sui viscositatem aut amaritudinem, Et nō existit hmoi humor in concavitate stomachi, Est aut hic humor aut calidus aut frigidus. Signū subuersionis in cōcauitate stomachi est aut hic humor aut calidus aut frigidus. Signū subuersionis ex humore calido inflatio & delectatio in rebus frigidis. Signū ex humore frigido est appetitus cibi & delectatio in rebus calidis. Curatio indignationis in vniuersali consistit in tribus, quorū p̄mū est coquere humores, scdm eos rectificare, terciū eos euacuare. Curatio vero humoris facientis indignatiōem quando est subtilis & acutus est cū vomitu post vsū decoctionis ordeī, & secaniabin cū aqua calida, vel laxare illum cum aqua infusionis absinthij vel cum yeris & similibus. Curatio vero eius quę provenit ex humoribus grossis & viscosis est subtiliare eos cum secaniabin squillitico postq̄ infusa fuerit in eo radix, deinceps vero bibat laxatiuū de yeris factum cum melle. Q̄ aut est melius & laudabilis omni re, & q̄ confert ad humorem frigidū & viscosum in stomacho est electuariū trium piperū, vel aliquid hmoi electuariorū calidorū, & cum stomachus mundatus fuerit studeat rectificare cōplexionē ipsius si est ex frigiditate calefaciemus ipsum, & si ex caliditate infrigidamus, quemadmodū predictum est.

Sequitur nunc de inflatione stomachi. Cap. XXII.

Inflatio stomachi sit ex ventositatibus generatis in stomacho offenditibus anhelum & totū corpus grauitur. Causat aut duabus ex causis, aut ex colera nigra quādo in ea operat calor debilis, quę quidem transmutatur ad vaporem fumosum, & sequit inflatio in ventre & panniculo, aut ex turbido flegmate

generato in stomacho, vel ex debilitate caloris agentis in humores, Quando em permiscet debilis calor humoribus existentibus in ventre resoluunt humores in ventositates & faciūt ventris inflationem, vel causat inflatio ex cibis generantibus ventositates grossas vt olera & legumina & similia. Signum causę flegmatis est quia inflatio est mollis, & possibile est nō exire a superiori nec inferiori & sequitur in ventre & ypocondrijs inflatio, & contristatio anime, & timor continuus mortis & multitudo cogitationis in rebus quę contrarię sunt rebus cogitabilibus, & hoc totū nō est nisi ex vapore fumo so ascendente ad cerebrum ex colera nigra. Qd autem causat hmoi ventositates in corpore est corruptio digestionis in stomacho & eius circuitu qd est defectus virtutis digestiue pfecto modo, vnde corrumpit materia nutrimenti, & quando perseverat corruptio digestionis in stomacho confirmantur hmoi ventositates & inflatio grossant, quare fit earū resolutio difficilis quousq; subtiliant & attrahunt ypocondrię, & possibile est aliquando ascendere cibū desubter stomacho ad superiora eius, ita q̄ prohibet descendere & adherere fundo eius, & fit hęc vna de potissimis causis priuationis digestionis, & vltima ingeniatio rectificandi cibi corrupti, & vtatur cibis humidis potētia & actu in quibus quandoq; sit a cura qualitas & subtilis, vel mentalitrum menta & yfopus ad vigorandū digestionem & expellendū ventositates, & emplastre stomachi & panniculus ventris cū medicinis subtilibus vt aniso nigella cimino fen. seminis aneti & fructu lauri & similibus coniunctim vel per se in aqua coctis, & fiat distere ex hijs similiter, & inungat stomachus cum oleis resolutiuis vt oleo rami & oleo de costo vel oleo de aneto, aut de absinthio & similibus, & accipiat. 3. 5. castorei, confert enim inflationi cuius dissolutio est difficilis & punctionē ventris iuuamentū maximū, & confert vltimū iuuamentū ad hoc qd accipiat quolibet die. 3. iij. electuarij de fructu lauri vel accipiat de hoc puluere cuius modus est q̄ accipiat petro. 3. iij. spicę cimini costi piperis añ. 3. ij. seminis apij & castorei añ. 3. iij. terant & cribellent, & sumat ex eo quolibet die. 3. i. & 5. cū vino veteri & odorifero, Et cōfert huic etiā vsus electuariorū calidiorum aromaticorū & electuarij piperum & tyriaca alfarec & alsilitha, & electuarij de asa, & electuarij de cimino & similia, Et sit cibus eius ferculum qd dicitur zirbig, qd est carnes pullorū columb. & perdicum coctę in aqua & paratę cū cimino & aromatibus calidis, in quo ponat aliqd de bono vino odorifero, & bibat

Si. causę flegmatis

etiam de huius vino, & accipiat de sirupo radicis cum oleo amigdalaz. Et si non curat cum hijs que dicta sunt superponat stomacho ventosa cum igne absque scarificatione, hoc enim dissoluit ventositates & fugabit eas, postea vero intret assidue balneum & emplastrum stomachus cum medicinis supradictis. Et si cum toto hoc non curatur fiat cauterium supra stomachum & supra hypocondrias plura cauteria, ut in suo loco determinatur.

De corruptione digestionis. Ca. XXIII.

Digestio corruptionis contingit ex tribus causis, prima est passio virtutis digestionis, scilicet humores in stomacho congregati, tertia est ex cibis. Contingit etiam corruptio digestionis ex paucitate somni & quolibet istarum causarum in plures diuiditur. Virtus autem digestionis patitur aut ex malitia complexionis calidae aut frigide aut ex apate aldubayla. Signum malicie complexionis calide est sitis febris & corruptio cibi conuertitur ad fumum vel particulariter ad sorditatem & indignationem. Signum malicie complexionis frigide paucitas sitis & acetositas in stomacho, & si frigus in fine excelsit nullatenus digerit in eo cibum nec transmutatur ab eo quod fuit quemadmodum accidit in lubricitate intestinoz, & si non multum excesserit frigus transmutabit in eo cibum transmutatione aliqua, & si cibum ad tptam frigiditatem declinat transmutabit ad acetosum, si vero ad calorem generabit ventositates grossas. Signum corruptionis digestionis ex apate aldubayle est quoniam egritudo prouenit ex eo ad virtutem digestionis duobus modis, scilicet ex corruptione substantie & ex priuatione actionis & causa apatum & oppilationis, & iam predicta sunt apatum signa eorum quoniam genera & cause. Curatio corruptionis digestionis ex malicia complexionis calide vel frigide vel ex apate iam memorata est in precedentibus. Congregatio vero humorum in stomacho fit aut a cibis aut ex eo quod fluit ad eum a capite & aliquibus membris unde corrumpuntur cibi. Signa corruptionis digestionis a causa ciborum est quoniam si cibi transmutantur ad fumum fit causa mutationis ad caliditatem, si vero transmutantur ad acetositatem erit causa transmutationis ad frigiditatem. Curatio eius quod transgreditur temperamentum est emundare ipsum cum suo contrario ut dictum est. Corruptio digestionis ex causa ciborum contingit vno iij. modis, scilicet aut ex errore quantitatis ipsorum aut ex errore qualitatis, aut ex errore usus, aut ex errore ordinis. Signum erroris in quantitate est ut cum sumit de cibo paucum minus quam oporteat cum sit eius stomachus calidus natura, quando

sic est id quod attrahit corrumpit & transmutatur ad coleram, quod si sumpserit magis de eo quam oporteat & virtus est fortis corrumpit cibum in stomacho, & si cibum fuerit difficilis corruptionis & virtus debilis nunquam digerit cibum ille. Signum erroris in qualitate cibi est quia cum est calidus & stomachus calidus vel lac si sumit a calidum habente stomachum transmutat & efficit in stomacho colera. Si vero stomachus fuerit frigidus & sumpserit lac conuertit in ipso ad acetositatem. Signum erroris in tempore usus cibationis est ut si quis manum ad secundum cibum extendit antequam primus digeratur, quod est ut cibatus quis in tertia hora & iterum post horam cibatur apud initium digestionis primae cibationis & antequam prima perfecte digeritur, cum autem prima digesta fuerit & ceperit descendere a stomacho adheret cum eo & secunda & indigesta transit. Signum erroris in ordine est ut si quis in primis comederit coctana poma vel granata & similia ante cibaria lenitua ventris inducet stomacho solutionem fortem, quod est quia cibi facili & cito digestionis cito exeunt, cibi vero difficilis & tarde digestionis requirunt moram, unde causa huius generant ventositates que sunt cause corruptionis digestionis & debilitatis coctionis. Curatio erroris quantitatis cibi in multo vel paucio & qualitatis & erroris in regimine cibationis est quod studeat ducere cibum ad equalitatem toto suo posse, & non excedere sufficientiam & horam sumptionis cibi. Curatio erroris in ordine est proponere cibum proponendum & postponere postponendum, & quoniam in aliquo istorum deliquerit, prouocet vomitum post potum a quoque calide, postea confortet stomachum cum oleis confortantibus ipsum, sicut est oleum de citonij & oleum nardinum vel masticinum, & emplastrum cum aliquibus emplastris fortibus & aromaticis, & comedat post hec cibos conferentes stomacho & facili digestionis, & abstineat ab omni quod corrumpit cibos & prohibet descensum ciborum, & exerceat motum & laborem temperatum, & ingrediatur balneum & bibat vinum odoriferum. Curatio eius ex paucitate somni est accipere aliquid de electuarijs calidis iuuantibus digestionem.

TRACTATVS. XVII. DVAS HABET SECTIONES, quarum prima est de ventris solutione, & comprehendit in se. xii. capla, secunda sectio de passionibus ani & intestini colon. xiii. capitula continens.

De solutione ventris. Cap. I.

Solutio ventris prouenit ex sex locis, aut a stomacho, aut ab epate, aut ab intestinis, aut ab ano, aut a cerebro, aut ex multa plenitudine totius corporis & pauca eius solutione

Sig. erro. in qualitate

Sig. erro. in tempore

Sig. erro. in ordine

Cura erroris quantitatis cibi

Cura erroris in ordine

Cura ex paucitate somni

Ventriculus ex sex locis oritur

& alia plura genera sicut ostendemus. **Solutio** que prouenit ex stomacho contingit aut ex debilitate digestionis virtutis, aut ex debilitate contentiue, aut ex vigore expulsiue & vigore digestionis aut ex debilitate digestionis & retentiue & vigore expulsiue, vel ex lubricitate stomachi, vel ex pusillis & apostematibus, vel ex effusione colere nigre ad ipsum, vel ex superfluo cibo, vel ex usu cibi lenitui, vel errore regiminis compositionis cibi, vel exercitio post cibum, vel ex potu multe aque supra cibum. Signum cause debilitatis digestionis virtutis est exitus egestionis in suo tempore naturali indigeste & rugitus ventris in hora digestionis. Signum cause debilitatis contentiue virtutis est quia si bonus cibum transmittit ad stomachum paucam moram facit in eo, & descendit cum rugitu & inflatione ante sui tempus, ante octo horas. Signum cause vigoris expulsiue & digestionis est quoniam si cibum permanens in stomacho iuxta horam digestionis, & expellitur ex toto in vna expulsiue vel duabus violenter & est digestus propter sanitatem digestionis virtutis. Signum cause debilitatis digestionis & contentiue & vigoris expulsiue est exitus cibi indigesti ante suum tempus naturale cum vna violenta expulsiue vel duabus. Signum cause debilitatis expulsiue est sicut diximus, & diu permanet in stomacho propter expulsiue debilitatem, & fit eius exitus in diuersis horis cum difficultate & requirit in suo exitu longum tempus, & est eius exitus difficilis propter debilitatem expulsiue, sed exit in suo tempore propter vigorem digestionis. Signum cause debilitatis digestionis & vigoris expulsiue & contentiue est eius exitus in suo tempore naturali propter sanitatem contentiue & exit indigestus cum sonitu & inflatione propter debilitatem digestionis, & exit violentus propter vigorem expulsiue. Signum cause debilitatis digestionis & expulsiue est exitus ciborum indigestorum & non suo tempore quia paulatim expelluntur. Hec sunt signa secundum quod ea memorauimus communiter debilitatis virtutum predictarum. Causa autem debilitas aut ex caliditate aut ex frigiditate, oportet ergo tradere differentiam inter signa caliditatis & frigiditatis. Signum debilitatis ex causa caliditatis est quia apparet aliquid colere ru. in egestionem & est tincta colore citrino & sentit patiens sitim & calorem, quoniam vero debilitat propter frigiditatem apparebit flegma mixtum in egone & declinat ad albedinem, & non sentit patiens nec calorem nec sitim neque febrem. Signum solutionis ex pusillis & apostematibus est quia incitatur post descensum cibi, & est dolor fortis in stomacho & intestinis per loca per que vadunt feces cibi, & quando descenderit ci-

Sig. cause debilitatis digestionis virtutis

Si, vigor expulsiue & digestionis

Sig. debilitatis digestionis & contentiue & vigor expulsiue

Sig. debilitatis expulsiue & digestionis

Sig. debilitatis digestionis & contentiue & vigor expulsiue

Sig. debilitatis ex caliditate

Sig. solutio ex pusillis & apostematibus

bis de illis locis quiescit dolor in locis illis & insurgit in alio loco, & postea quiescit & non cessat sic facere. Et si cum egestionem fuerit humor putridus subtilis & ubi exeuntes permanent in eodem modo quod fuerunt, neque transmutati sunt ab eo quod fuerunt & possibile est accidere ex hoc foetor oris cum abundantia sitis & colerico vomitu. Signum eius ex lubricitate stomachi est exitus ciborum indigestorum cum modica transmutatione & festinanter cum viscositate & precipue si mouet patiens citius exibunt, & si non mouebunt tardabunt exire, & fit eorum exitus simul. quoniam lapis ruens. Signum eius ex effusione colere nigre ad stomachum est quoniam incitatur cum hoc appetitus cibi & sentit mordicationem in stomacho, & acetositatem in ore, & in hora comestionis desinunt hec per aliquid rei pinguis & non desinunt per cibos non pingues sicut per pingues. Signum eius ex superfluo cibo est vigor appetitus absque mordicatione in orificio stomachi, & cum comederit iuxta appetitum grauat stomachus, & tunc laxatur natura quoniam appetitus in virtute contentiue est. Signum eius ex errore compositionis ciborum est quia proponit cibos facili & cito exitus cibis tardus exitus & accelerat ultimus cibum exire cum primo ante sui tempus. Signum eius ex forti motu post cibum est quoniam infirmus refert Curatio solutionis ventris ex debilitate digestionis virtutis si ex frigiditate fuerit quod sumat de triaca magna. 3. ij. cum bono vino odorifero, vel cum succo mellisse aut succo basiliconis gariof. vel cum aqua decoctionis cimini & ylopi, vel cum succo mentastri & masticie & gariof. nucemusc. macis & squinato coniunctum vel per se vel sumat de sechaznaya aut alijs compositionibus in quibus cadit de ligno aloes & gallia, & accipiat ex illis. 3. ij. cum aliquo succorum predictorum v accipiat de isto electuario. Modus electuarij conferentis solutioni ventris causa debilitatis virtutis digestionis. R. ciperi olibani masticie. gallie anisi semis apij infusi in vino odorifero per diem & noctem an. 3. i. & 5. fructus mirte infusi in aceto per diem & noctem & exsiccati ad umbram 3. vij. & 5. nucis musc. gariof. ligni aloes an. 3. 5. teratur totum & conficiat cum sirupo citoniorum vel miua vel sirupo ros. & bibat ex eo omni die mane & sero. 3. iij. ante cibum cum vino odorifero vel cum aqua decoctionis ligni aloes masticie & gallie & sint cibi eius fassiani & pdices & alhamam & algadalya paratis cum spica croco & blacta bisanc. per se vel coniunctum. Curatio solutionis prouenientis ex debilitate virtutis digestionis propter caliditatem est quod sumat de troscidis spodij factis cum semine acetose vel granis granatorum. **Modus troscidum conficiendi**

Sig. ex lubricitate stomachi

Sig. ex effusione colere nigre ad stomachum

Sig. ex superfluo cibo

Sig. ex errore compositionis ciborum

Sig. ex forti motu post cibum

Cura sitis ventris ex debilitate digestionis ex frigiditate

Electuarium digestionis confortans

Cura ex debilitate virtutis digestionis ex caliditate

Troscidi

Tarach.

Emplast.

Cura ex debilitate virtutis contentiue ppter frigiditatem Puluis co fort.

Emplast.

Cura ex debilitate virtutis contentiue ppter calorem.

Puluis

rentium solutioni, puenienti ex lubricitate intestinum quod super calorem. R. granorum granatorum affatorum boli armenis podij rosar. leminis acetosae an. 3. i. & 5. berberis coriand. sic et infusi in succo agrestis vel aceto forti per diem & noctem & affati gummi arab. sumach balau. stie tarathit gallie gallar. imperforatar. an. 3. 5. fructus mirte. 3. vij. & 5. teratur totum & cribellatur & conficiatur cum succo citoniorum vel succo pomorum & fiant troisci quorum quilibet sit ponderis. 3. ij. & sumat ex illis unum omni die mane & sero cum aliquo genere robur. s. cum rob de fructu mirte aut rob de citonijs & similibus.

¶ Modus emplastri ad confortandum stomachum debilem. R. sand. rubei ros. ramie sumac mastice. an. 3. i. teratur totum & misceatur cum eo de alcopare infuso in aceto. 3. v. & conficiatur cum succo citoniorum vel cum aqua ros. & emplastretr stomachus, & conferunt ei omnia genera rob acetosa. & sint cibi eius haczarimia & sumacia & similia. Curatio solutionis ex debilitate virtutis contentiue propter frigiditatem consistit in rebus calidis, sicut est apium cimini anisum non affata spica macis calamus aro. lignum aloes & crocum. Modus pulueris conferentis debilitati virtutis contentiue. R. spice ligni aloes macis gallie croci apij tarathit balau. stie calami aro. an. 3. i. & 5. mastice. 3. vij. & 5. rosarum 3. xv. terantur & fiat ex eis puluis, de quo accipiat omni die. 3. iij. cum rob de pomis & rob de citonijs. & sint cibi eius cibi frixi & affati in quibus ponat de mirta & aceto, in quo sint infusa yso. pus & apium, & emplastretr stomachus cum hoc emplastro. Modus emplastri conferentis debilitati virtutis contentiue emplastretr stomachus cum vino veteri cum laudano & rahac acetosa cum cimini cassia lignea spica ciperi squinantum gario. of. & similibus. Curatio eius ex debilitate virtutis contentiue cum calore est cum rebus frigidis & ponticis, sicut sunt grana granatorum crocum poma dulcia & acra, simul greea moraba citoniorum sumac algebira cicera & acetositas citri. Modus pulueris conferentis debilitati virtutis contentiue. R. accacie tarathit balau. stie semis ros. an. 3. i. & 5. glandis cimini infusi in aceto, & postea affati an. 3. i. & 5. caulis napti. 3. iij. terantur & cribellentur & bibat ex eo omni die 3. iij. cum rob de citonijs, aut rob de pomis, aut rob de agresta, & emplastretr stomachus cum folijs de mirta humidis & folijs pomorum & citoniorum & folijs alafang & folijs de piris coctis omnibus, & emplastretr cum sand. balau. st. ro. croco. ramie cum succo mirte & sint cibi eius aldrag & alhagal cum succo agrestis & succo pomorum & granatorum. Curatio eius ex vigore

virtutis expulsiue & sanitate digestiue est quod accipiat de moraba zinziberis & in moraba & moraba de secacul & piper longum menta semina apij ciperi cortices cassie lignee calami aro. & apium montanum anisum squinantum & eius radicem darfen cimini lignum aloes & folia citri cocta & mastice. corticem citri & comedat mellissam & basilicon gariofilatum & eius semen, & bibat vinum odoriferum in quo infundatur cortex fistici superior, hoc enim constringit ventrem cum equalitate, & comedat cibos frixos & affatos de pullis columbinis alhagal turturibus & cannabir & similibus, & bibat vinum vetus super quo praeterit annus in quo infundatur lignum aloes mastice gallia folia citri & similia, & epithimete stomachus cum epithimate de ruta maiorana vel succo pomorum vel succo mellisse vel succo basiliconis gariofil. vel succo mirte aut ros. cum puluere gariofil. croci ligni aloes gallie & similibus. Modus pulueris conferentis solutioni puenienti ex vigore virtutis expulsiue & egestionis exeunti cum forti sonitu aut violento. R. laudani anisi seminis apij granorum mirte an. 3. v. secacul nuc. musca. cum eius cortice an. 3. vi. ligni aloes sicci. 3. iij. squinantum & radicem eius mastice. piperis longi an. 3. ij. cimini carmeni infusum aceto per diem & noctem & affati corticis olibani an. 3. ix. ligni aloes gariofil. an. 3. x. terantur totum & cribellet & accipiat ex eo pondus. 3. iij. cum mirta & cortice citri quolibet mane & sero. Curatio eius ex debilitate virtutis expulsiue & sanitate digestiue est confortare virtutem expulsiuam & sanitatem digestiue. Confortatio vero expulsiue fit cum rebus aromaticis & rebus lenientibus, & est quod accipiat aliquod electuario. & coquant in ipso spica mastice costum cassie lignee laud. ciperi & similibus, & cum eo emplastretr stomachus, & accipiat omni die ex hoc electuario. Modus electuarij conferentis debilitati expulsiue. R. ferruginis ferri preparati & affati vsue mastice laudani croci an. 3. x. ros. 3. vij. ciperi mirabol. kebulor. bellericor. & emblicorum affatorum & infusorum in vino odorifero & exsiccatorum ad umbram gallie an. 3. viij. nuc. musc. cum sua cortice macis an. 3. vi. cortices glandium. 3. vi. ligni aloes. 3. xi. terantur cribellentur & conficiantur cum melle yso. pinio desputato, & accipiat de eo. 3. iij. omni die ante cibum cum tribus. 3. vini odoriferi. Curatio eius ex debilitate virtutis digestiue & contentiue & vigore expulsiue preter frigiditatem est quod accipiat de mirta, aut rob de pomis, aut cum musco, aut sirupo fructum in quo misceatur gallia lignum aloes gariofil. & spica, & vniuersaliter cum

Cura ex vigo. virtutis expulsiue et sanitate digestiue

Fistici cortex stringit

Puluis

Cura ex debilitate virtutis expulsiue et sanitate digestiue

Electuar.

Cura ex debilitate digestiue & contentiue & vigore expulsiue ppter frigiditatem

Cura ex debilitate digestiue & expul.

Cura ex debilitate expulsiue & retenti.

Cura ex debilitate digestiue cum robore expulsiue & retentiue ppter frigus

Cura ex virtutis digestiue & expulsiue

Cura ex lubrici stomachi

Cura ex pustulis

Cura ex co. nigrae effusione adstoma.

omnibus que suo loco sunt dicta, & si fuerit ex caliditate curetur cum suo contrario. Curatio eius ex debilitate virtutis digestiue & expulsiue est sicut diximus in debilitate digestiue, & emplastretr stomachus cum hoc emplastro. Et modus eius est quod accipiantur poma & citonia & coquantur in bono vino, postea accipiat gallie ligni aloes croci mastice. cassie ligni. macis ablinthij aloes partes equales coadunentur omnia cum pomis & citonijs & emplastretr stomachus cum eo & liniatur de oleo nardino & mirtino & similibus. Curatio eius ex debilitate expulsiue & retentiue est cum hijs que dicta sunt in curatione debilitatis expulsiue aequaliter, & curatio eius ex debilitate expulsiue & robore digestiue est cum hijs que dicta sunt. Curatio eius ex debilitate digestiue cum robore expulsiue & sanitate retentiue propter frigiditatem est cum rebus fortis caliditatis, vt sunt piper cardamomi maius & minus macis cortex cassie lignee gallia m. muscum lignum aloes, & bibat de hijs vel per se vel composite cum vino odorifero, vel cum mirta bene aromatizata, vel accipiat de magnis electuarijs calidis vt silitha sechaznaya & similia, & comedat affata in patella parata cum speciebus cum vino odorifero in quo infusa sit mellissa & folia citri, & emplastretr stomachus cum emplastris de aromatibus confortantibus sicut diximus, & si fuerit ex caliditate bibat de granis granatorum cum modico gallie & ligno aloes & mastice, & similibus. Curatio vero eius causa virtutis digestiue retentiue & expulsiue est quod regatur cum hijs quae diximus, & consideret si est ex caliditate oportet in frigidare stomachum, & si est ex frigiditate cale fiat, & addat quod diminuat de medicina secundum debilitatem vnius virtutum aut duarum aut trium vt diximus. Curatio eius ex lubricitate stomachi imprimis est cum vomitu cum aqua decocti onis aneti & sal. & radicis, & sumat de electuario nucis & electuario piperis & tyriaca maioris, & emplastretr stomachus cum darfen squinantum ciperi gariofil. mastice. nuc. musc. musco croco oleo balsami, & bibat vinum vetus odoriferum cum modica gallia & comedat pullos & oua & coctas & aromatizatas. Curatio eius per pustulas est sicut diximus in curatione apostematu stomachi, & oportet bibere lac acetosum ex quo extractum sit butyrum vel lac vaccae nigre cum spodio ros. semine ros. semine acetosae bolo armeno & tinalreryora, & emplastretr stomachus cum praedictis. s. gallia ros. spica & mastice. Curatio vero eius ex effusione colerae nigrae ad stomachum est cum flebotomia basilica si non est aliquid prohibens & ple-

nitudo apparet & appositione ventosae supra splenem & vsu compositionis pulueris de epithimete & regatur cibo pulmenti cum aliquo pinguedinis vt rectificetur acetositas. Curatio eius ex multo cibo est extenuare cibum in quantitate qua non laxetur natura, & comedat parum de cibis pinguibus, & si solutio promouetur curatur cum medicinis quas diximus. Curatio eius ex regimine ciborum laxatiuorum est quod confortetur stomachus cum aliquo puluere & emplastrorum, & sunt cibi eius quibus inest stipticitas contra naturam cibilaxatiui. Curatio eius ex errore ordinis ciborum est mutare illum ordinem & confortare stomachum cum praedictis. Curatio eius propter motum post cibum est quiescere post illum donec calefiat cibum in stomacho & incipiat digestio & non negligat confortare stomachum cum rebus conuenientibus. Et curatio eius propter potum aquae in hora cibi est preterire potum aquae & vti somno & potu vini temperati cum aqua vt cito sedetur sitis. Et decidimus canonem vniuersalem in hoc quod id quod magis offendit patientes fluxum ventris ex quacumque causa fit est potus aquae quare oportet abstinere ab ea & tolerare sitim toto posse quonia est maxima & liberatiua medicina.

¶ De solutione que provenit ex parte epatis. Cap. II.

Solutio que provenit ex parte epatis diuiditur in modos. xiiij. aut enim provenit ex debilitate virtutis transmutatiue quae est digestiua, aut ex debilitate attractiue & contentiue simul, aut ex vigore expulsiue & sanitate contentiue, vel ex debilitate contentiue & sanitate digestiue & sanitate contentiue, vel ex debilitate contentiue & sanitate expulsiue & digestiue, vel ex vigore attractiue quando attrahit ad epar de nutrimento magis quam virtus digestiua possit digerere, vel ex naturae robore quae sollicitatur ad mundificandum epar, aut ex medicina in qua fuit intentio mundificare epar deinceps natura vigorata est vt expellat ipsam, vel ex retentione menstruorum, vel ex sumptione medicinae mortiferae corruptentis epar, vel ex apostematibus generatis in epate quae cum matura sunt expellit natura putredinem ad intestina. Signum solutionis ex debilitate digestiue provenientis si est ex frigiditate exitus liquoris cibi ad modum aquae lotionis carnis recentis absque perfecta digestionem quod efficiatur sanguis & exitus eius absque malicia & strictura & dolore in aliquo intestino, siccitas corporis & eius macies & stercus separatum a sanguine declinans in iij

Cura ex multo ci.

Cura ex regimine ciborum laxatiuorum

Cura ex errore ordinis ciborum

Cura ex motu post cibum

Canō no tand⁹ de aq potu

Solutio vtrius ex pre epa. pueniens quatuordecim modis continetur

Signa solutionis ex debilitate digestiue a frigida

Sig. folu.
ex debili
tate dige
stiuꝝ exca
liditate
Sig. ex
debilita.
attraētiue
& cōrēti
uꝝ simul
Sig. vigo
ris expul.
& fanita.
cōtentiue

Sig. debi
litaris cō
rētiue ex
frigidita.

Si. debi.
cōten. ex
caliditate
Si. debi.
cōrētiue
& fanita.
digestiue
ex calore
Sig. debi
litaris cō
rētiue &
fani. dig.
ex frigi.
Si. debi.
digesti. &
fani cōrē.
ex frigid.
Si. ex ca.
debi. di.
& fanita.
cōtentiue
Si. expul.
debili. &
digestiue
fanitatis
sig. vigo.
yturis at
tractiue

fig. cause
medicines
fig. ex re
tentione
mēstruo.
fig. ex su
pūōe me
dicinæ
mortifere
Ahahir
Sig. ex
apate

Cura ex
debilita
digestiue
virtu ex
frigidita.

Cura so-
lutiōis ex
debilita.
digestiuę
ex calore

Sachibi
Aczera
mia

Cura ex
debilita .
attractive

Cura ex
debilita.
cōtētiue
& expul.

Cura ex
vigo. ex
pulsione &
sanitate
restituere

Cura ex
debilita .
retentiuæ
tū

Cura a
caliditate

Cura ex
debilita'.
retēti. &
sanitate
digestiuæ
ex ca. &
humidi.

Cura ex
calidi. &
siccitate

bus dulcibus, & comedat cibos mūdificatiuos
& aperitiuos sicut pulmentum de ordeo & de
fabis, & sit panis eius abundans fermento & sa-
le. Curatio eius causa grossi sanguinis & calo-
ris est cum flebotomia venæ basilicę in primis
de manu dextra vñ flebotometur vena basilica
si conditiones consentiunt & extrahatur ex san-
guine scđm virtutem postea bibat secaniabin cū
succo endiuiaę, & si virtus infirmi est fortis la-
xetur cum infusione absinthij, vel cum decocti-
one fumiterrę, vel cum decoctione radicū la-
xatiui & similibus, & bibat cottidie de succo en-
diuie & feniculi coctis depuratis añ . quartā
partem librę cū . 3 . i . secaniabin vel . 3 . i . iulep bo-
ni vel . 3 . i . boni zuccari triti, & vtatur ptisana
ordei in qua coquantur radix alsaris & fenicu-
li, & sint cibi eius subtiles & facili digestionis,
vt in suo loco describuntur. Curatio eius cau-
sa retentionis sanguinis menstrui est cum flebo-
tomia veng saphene vtriusq; pedis & ingressio
balnei, & bibat ius olearum cum oleo amigda-
larum, & accipiat de electuario quod dicitur
haicballa . i . donum dei aldacharata cū decocti-
one mentast . aut decoctione radicū & simili-
bus. Curatio eius causa . i . tumorū grossorum
est qđ bibat aliquid de vino forti & caueat a po-
tur aque & a cibis inflatiuis generantibus vento-
sitates, &umat de medicinis ventositates expel-
lentibus, & emplastreut epar cum sale calido
& milio & liniatur fricando cū oleo camomil-
lino & aneti, & ingrediatur balneum ante cibū.
Curatio eius propter apostema est cū hijs que
in suo loco prediximus.

Cura ex
grosso fā
& calore

Cura ex
retentione
sanguinis
menstrui
heicballa
Aldacha
rata
Cura ex
hu. grossi

Solutio
continua
causa
Sig. pecu
fionis la
pidis au
gladij au
pot⁹ leti
feri
Sig. ex fi
pfluire
fumosa
vrente
Cura ex
debilita
yrturis d
gestiuz &
fanitate
reventia
Cura ex
calore &
manife
stratione
plētudis

¶ De solutione continui. Cap. III.

Solutio continui fit aut ex percussione lapidis, aut ex insisione gladij & lanceæ, aut sagitta transforante, aut ex potu alicuius medicinæ mortiferæ sicut est medicina cuius proprium est dissolvere carnem epatis, vel ex superfluitate fumosa forti & vrente ita q̄ generat alterationem. Signum percussione lapidis aut gladij & potus medicinæ mortiferæ est ex hijs quæ supveniunt & infirmus recitat. Signum eius ex superfluitate fumosa vrente est fortis calor inflammatio sitis & febris. Curatio eius est vt cum portulaca psilio assato semine maluæ & semine citrulli & cucur. & similibus, & sint cibi eius pulli assati & cocti cum succo granatorum. Curatio eius puenientis ex debilitate virtutis digestiue & sanitate retentiuæ si contigit cū rebus calidis q̄ diximus sicut sūt electuaria condita & sechaznaya & emplis & sifibus. Curatio eius ex calore & manifestatōe plenitudinis est cū flebotomia basilicæ manus dextræ & venæ q̄ dicit alafales q̄ est in supficie man⁹.

Cura ex debilita. retentiu & sanita. te expulsi ue & digestiue Cura ex vigore at tractiue

Cura ex vigore na turæ ad mundifi candum epar Cura ex medicina rû suprie

Cura ex sumptiõe rei mortifere

Cura ex apatibus

Flux⁹ v^e tris ex in testinis puenit. 4 modis Sahog

& bibat lac caprinum acetosum ex quo extrahitur sit butirum cum troscis de spodio seminis cum semine acetosæ & vtatur generibus robub acetosorum & cibis in quibus inest frigiditas & coadunatio. Curatio eius ex debilitate contentiue & sanitate expulsiue & digestiue est cum rebus in quibus est stipticitas sicut sunt capita granatorum balaustræ sumac fructus mirte cum quibus permiscet aromata vt spica cortex cassie lig. gallie laudan. & similia emplastra que diximus. Curatio eius ex vigore attractiue est cum rebus in quibus est frigiditas & humiditas, virtus enim attractiua operatur cum caliditate & siccitate, & quando excedit caliditas attrahit forti attractione, i. appetitu, & per hoc oportet ipsam restituere ad sui naturam cum medicina in qua sit frigiditas & humiditas sicut sunt semina cucurbit. citrulli & cucur. altee & malue & sint cibi eius cucur. attritiles cucumeres & portulaca & blet. & similia & parcat cibo & ferat famem quantum potest, & emplastrum epar cum rasura cucur. & portulaca & similibus. Curatio eius quando prouenit ex proposito nature ad mundificandum epar, est q. permittatur fluxus quousq. per se sinat, dummodo non cedat intus sed quamdiu virtus fortis est non resistatur, & cum fluxus quiescit stude confortare epar. Curatio eius cu prouenit ex sumptione medicinarum quarum virtus erat mundificare epar est desinere ab huiusmodi medicinis & medicari cu contrariis ipsorum. Curatio eius propter retentionem menstruorum est ingeniare ad prouocandum ea preterq. contingit epari nocumentum cum rebus quas dicemus cum hijs que confortant epar, & restringunt sanguinem & hoc cu sirupis emplastris quando dubitatur de casu virtutis. Curatio eius prouenientis ex sumptione alicuius rei mortifere vel laxatiui est cu medicina cuius natura contrariatur illi rei & resistere ei cum rebus quas dicturi sumus in loco de medicinis mortiferis cum auxilio dei. Curatio eius proueniens ex apostematibus est cum hijs que dicturi sumus in suo loco de ægitudinibus eparis, & si non sufficiunt que ibi sunt accipiat eus cura completa de tractatu susus, i. puluerum & tractatu troscorum & reliqs tractatibus.

De fluxu prouenienti ex intestinis. Cap. III.

Fluxus proueniens ex intestinis contingit quatuor de causis, aut enim ex debilitate retentiu & expulsiue, aut ex vigore expulsiue, aut ex vlcerebus vel sahog, i. rasura ac-

cidentibus in ipsis, debilitas aut virtutis contentiue & expulsiue, fit aut ex flegmate viscoso aut colera rubea. Vigor autem expulsiue fit ex calore solo adito. Signum eius quando prouenit ex debilitate contentiue propter flegma est exitus egestionis ad modum ptisanæ ordeaceæ albe cum qua est flegmatica viscositas & est indigesta & talis passio prolongatur & antiquatur. Signum eius ex colera rubea est exitus egestionis ad modum ptisanæ ordeaceæ tinctæ tantum cum ea rubea & cum reliquis accidentibus caloris & sitis & ceteris. Signum eius ex debilitate retentiu & expulsiue simul signa predicta, & additur ad hoc quia exit egestio paulatim sine festinantia impulsu violento ex debilitate expulsiue. Signum eius ex vigore expulsiue quia cu transmutatur egestio ad intestina in suo naturali tempore expellitur ab eis cum violenta expulsiue sicut res a longe proiecta & est ad modum ptisanæ ordeaceæ vt diximus. Curatio fluxus prouenientis ex debilitate contentiue quando est ex flegmate q. comedat auellanas allatas cum sua cortice & coctas in vino odorifero, q. niam de proprietate ipsarum est confortare ieiunum intestinum, vel comedat castaneas iuxta predictum modum & aues alderag & pullos columbinos in patella coctos cum oleo auellanarum, & bibat vinum vetus & succu apij & succu mentæ & ficum marmatir, aut succu aliarum herbarum vel aqua in qua infundatur lignum aloes gariof. añ. partes æquales coniunctim vel per se, & coquatur cum oleo auellanarum vsq. ad consumptionem aque & residua olei & vtatur assatis in patella cum oleo onfacino & est de oliuis non maturis in tertia parte ipsarum postq. sit oleum lotum, vel accipiat oleum onfacinu & infundantur in ipso cortices pini & cortices fisticarum & cortices auellanarum tenues & cortices citri aut eius folia, & hoc oleo vtatur & bibat vinum odoriferum in quo sit amaritudo, & emplastrum intestina de foris cum spica mastice laudano & lubna, i. arbore storacis cu succo citoniorum vel succo mirte, vel succo foliorum pini vel succo foliorum fisticarum, v. succo mellisse cu odorifero vino, aut emplastrum epar cu nazuha almaharac & oleo de pino aut oleo nardino in q. sit multa spica. Curatio eius ex colera est cu flebotomia venæ basilicæ manus dextre vel venæ asiles quæ est supra manum dextram, & cum potu lactis vaccini acetosi præter butirum cum succo berberis vel cum succo granatorum aut troscis de spodijs factis cum semine acetosæ vel cum aliquo genere robub quo inuenitur postquam ponitur in ipso muscum lignum aloes, gal-

Sig. ex debilita. contentiue ppter flegma. Sig. ex colera.

Sig. ex debilita. retentiu & expul.

Sig. ex vigore expulsiue

Cura ex debilita. contentiue Auellanas proprietas

Nazuha Almaha. rac Cura ex colera

Cura ex debilita. retentiu & expulsiue

Cura ex vigo. expulsiue

Pustule sahog fiunt ex tribus causis

Signum sahog in superiori bus intestinis gracilibus Sig. q. sit in medijs Sig. in inferiorib⁹ intestinis

Sig. cõia

Si. ppria

Sig. ex sumptiõe lapidum minerali. Cura rasura

De sahog, i. pustulis vel rasura in testinorum. Cap. V.

Pustule quæ dicuntur sahog fiunt tribus ex causis, aut ex colera rubea acuta, aut ex forti flegmate viscoso & salso, aut ex flegmate vitreo, aut ex colera nigra terrestris, aut ex potu alicuius lapidum mineralium vel medicinarum calidarum vrentiu alfahog aut q. est rasura intestinorum quandoq. fit in superioribus intestinis quandoq. in medijs quandoq. in inferioribus & quandoq. est pessima & timorosa cum putredine & antiqua q. recens vero sine putredine & timore. Signum rasure generate in superioribus intestinis gradibus est quia sentit dolorem super vmbilicum, & quia exit egestio post dolorem & almagoz cum pelliculis foetidis. Signu eius que fit in medijs est quoniam sentit dolorem in medio ventris & egestionis exitus est medius inter tarditatem & festinantiam & est mixta cum sanguine & humore putrido. Signum eius que fit in inferioribus intestinis est quoniam sentit dolorem sub vmbilico & exitus sanguinis & pellicularum ante sterus. Signa cõia alfahog, i. rasure sunt almagaz molestia, & dolor intestinorum & exitus sanguinis & humoris putridi cu egestionem mixtorum cum colera rubea vel cum aliq. q. similatur algarz, i. q. intestinis adheret. Signa vero ppria sunt quoniam quando est ex colera ru. aut flegmate vitreo aut colera nigra & huiusmodi est id q. apparet in egestionem. Signum eius ex sumptione alicuius lapidum mineralium vt litargirum plumbi & ferri vel laxatiui acuti est ex eo q. infirmus refert & apparet de ipsis in egestionem. Curatio rasure quando vena asiles que est super manu dextra vt infrigidetur epar per hoc, postea vero emplastrum stomachus cu succis herbarum frigidarum sicut portulacæ & solatri cum aceto vel rasura cucur. vel altea cum farina

ordei. & bibat quolibet die ieiuno stomacho ex gumi arabi. cum sirupo mirte simplici & comedat celloso acetosos lotos cum aqua frigida & granata & vniuersa genera robub. vel accipiat omni die psilij assati. 3. iij. cum. 3. i. & 5. olei rosa. mixtos bene cum aqua, vel bibat. 3. i. succi portulacæ, vel bibat. 3. iij. succi plantaginis cum veteri, aut accipiat de gumi arabici. 3. iij. & succo citoniorum. 3. i. & dissoluatur gumi cu succo & distemperentur cum aqua frigida & bibatur, Vel accipiat ptisanam factam de riso loto pluries in aqua & fractio cum modico miche panis simile assate cum oleo onfacino, & aspergantur in ea. 3. iij. de gumi arab. & sorbeatur, & eligantur reliqua cibaria eius ex tractatu ciborum perfecte cu diuino adiutorio. Curatio eius causa flegmatis est q. sumat in potu omni die. 3. iij. seminis nasturcij assati cum aqua calida, vel bibat ex castaneis. 3. iij. cum aqua frigida, & bibat. 3. i. & 5. maltic. nig. cu aqua frigida, vel bibat ex granis passularum assatis. 3. vi. cum aqua tepida. Puluis conferens ad hoc. R. seminis nasturcij. 3. x. ameos assati granorum balsami añ. 3. v. cinimi infusi in aceto & assati. 3. viij. gumi amigdalorum assati. 3. x. terantur omnia & cribellentur fiat ex eis puluis de quo accipiat mane & sero cum miua, vel accipiat lib. i. recentis lactis & coquatur in eo bene 3. i. de semine apij & bibat illud ieiuno stomacho quoniam est expertum, & sint cibi eius per dices & fasiani & pulli columbini cocti & parati cum aromatibus, & bibat vinum vetus cu miua, & emplastrum intestina cum pomis & citonijs tritis cu spica cassia lignea gariof. ligno aloes laudano croco gallia, & sifibus. Curatio rasure facte in medijs intestinis quandoq. fit per superiora cum potionibus, quandoq. per inferiora cum clisterijs scdm causam operatio nem siue flegma siue colera sit iuxta ea quæ diximus in curatione rasure facte in superioribus intestinis, & ea que subsequuntur dicturi sumus in curatione fluxus accidentis in inferioribus intestinis. Curatio vero rasure facte in intestinis inferioribus nullius iuuamenti est nisi cum distere quod si fuerit ex materia flegmatica administretur ei hoc distere. R. risi persici loti pluries in aqua frigida cartas bardis vsti. 3. iij. ordeis excorticatis. 3. v. coquantur omnia in duabus lib. aque donec remaneat tertia pars & coletur & accipiat de alumine iameni. 3. iij. & duo vitella ouorum & teratur alumen iamenum cum vitellis ouorum & cum. ij. 3. vini odoriferi & permisceatur in eo. 3. i. sepi renum capre dissoluta cum oleo mirtino vel ros. & permisceatur totu & clisterizet cum eo du est calidu,

Cura ex flegmate

Puluis

Cura in medijs intestinis

Cura in intestinis inferiori. Clistere

Et si fuerit id q̄ exit ex intestinis spissum & album & humor putridus spissus cū modico sanguine, & nō habuerit infirmus febrem nec sitim nec multam debilitatem, & virtus eius non est prostrata oportet distendere cum hoc distere.

Aliud distere Modus distere conferentis ulcerationi intestini nō ex flegmate. R. risi loti sepe. 3. i. balaustrum ari ro. cū capitibus suis foliorū mirte castanea rum ari. 3. 5. misceant omnia & coquant in iij lib. aque vsq̄ ad vnam lib. & colet & accipiat de colatura circa. 3. v. in aqua in qua dissoluat de trociscis arsenici albi a. 3. i. vsq̄ ad vnam & 5. scdm virtutem infirmi & distendat cum eo, & hoc reiteret sepe qm̄ est medicina p̄spera & experta. Si vero id q̄ exit ex vlere est sanguis tunc adiungat in predicta aqua succi plantaginis expressi tantū & non cocti & depurati. 3. iij. & a. vi. & succi fabitatis. 3. ij. & distendat cū eo, Et si videtur virtus infirmi debilis cū calore & febre, & appetitus cibi est perditus & digestio debilis, & p̄cipue cū hoc aegritudo est in ipsa substantia intestinox & exeunt cū egestione vt subtilia fila oportet tunc cauere vt nō apponant in distere de trociscis arsen. vltima cautela. Et si superuenerit ei zahir. i. pondus oportet curare eum cū rebus stipticis quas dicemus in egritudine nibus ani, & cū mundificatū fuerit vleus cū distendi ad putredinem tunc distendat cū distere pluribus infrascriptis, & si nō mundificatur ulceratio cū predictis distendat cū modico mellis mixto cum aqua vel cum melle & alimuri mixtis, & cū hoc exierit & nihil videbitur ibi de vlere curetur cū pluribus distendijs. Cura tio rasurę prouenientis ex colera rubea est q̄ distendatur in principio egritudinis cū decoctōe ro. & vitellis ouorū & oleo ros. vel accipiat portulaca & ordeū assatū & fractū & coquant & accipiat de ista aqua circa lib. 5. & dissoluat in ea vitellū oui vnius & oleū ros. 3. 5. & terre sigillatę subtiliter puluerizatę & distendat cū eo. Melius aut̄ & nobilius inter omnia est hoc distere & modus eius q̄ accipiat succi portulacę tertia pars lib. succi acetosę vel succi virgę pastoris aut succi plantaginis de quocunq̄ ipsorū inuenerit. vi. pars lib. olei ro. 3. v. boli armeni & terre sigillatę ari. 3. ij. vitellum oui assatū vnius dissoluat bolum cū oleo & misceant cum eis succi & vitellum oui & quassat bene totū & ad ministratur. Modus distendi fortioris primo & experti. R. ordeū excorticatū assatū lentū excorticatę & assatę ari. 3. vi. balaustrum cortices granati fructus mirte ari. 3. iij. risi loti. 3. i. sepi renum caprę. 3. v. coquantur in tribus lib. aque vsq̄ ad lib. i. & coletur, postea vero accipiat boli armeni gumī arab. acacię ceruicę ari

3. i. succi barbe hirci & scien ari. 3. 5. terant totū & dissoluantur cum oleo ro. 3. ij. & vno vitello oui assatū, & permisceatur totum cū media lib. aque decoctionis predictę & conquassetur bene & distendatur mane & sero cū eo, Et si calor fuerit fortis cum vigilijs addatur in eo danic. i. opij & succi plantaginis quartā partem lib. Et si fluxus est sanguis solus sine molestia & dolore tunc fiat distere cum lib. 5. succi plantaginis nō cocti boli armeni amidi assatorum succi barbe hirci & scien ari. 3. 5. terant totum & dissoluat cum. 3. ij. olei ros. & vno vitello oui assatū & conquassat totū bene & distendat cū eo mane & sero, & oportet cauere in hora intromissionis distere q̄ non ingrediat ventus ad interiora infirmi & calefiat anus ante cum panno calefacto, & q̄ confert ad hoc est q̄ dissoluatur de sepo caprino. 3. ij. cum quarta parte lib. aque ordeū assatū vel aqua decoctōis alchahac cum. 3. i. aque in aqua coctum sit sumac & cera alba dissoluta cum oleo ros. & distendatur cū eo. Curatio eius qui fit ex colera nigra est cū his que dicemus post hoc. Curatio eius ppter potum alcius lapidum mineraliū est cum hijs que dicturi sumus in loco de medicinis mortiferis. Curatio eius ex potu medicinarum laxatiuarū est cū hijs que diximus de cibis. i. medicinis & distendijs.

De fluxu accidente a stomacho & alzahoc q̄ eis indiget que dicitur zehira. i. pondus vel tenasmon, nos autem appellamus illud alzahar. i. premitus. Cap. VI.

It autem alzahar aut ex colera rubea acuta, aut ex flegmate falso, aut ex apostemate sanguinis generato in intestino recto, vel ex oppilatione facta in ipso, vel ex colera nigra terrestri, uel ex mollitie musculi circū dantis anum, Signa cōmunia huius egritudinis alzahar sunt longa mora sue secessionis ad exitum ex eo q̄ intestina parū tolerant punctiōnem hūoris falsi & mordicatiui ppter sui amaritudinem & acumen & in premit anus ad exitum, & postq̄ exit egestio exit multitudo sanguinis mixti cum putredine & dolore offendente anum, propter quod dissoluitur vitalis spiritus, & possibile est venire infirmo sincopim, & non habet voluntatem infirmus surgendi a sede dolore molestante ipsum quamdiu sedet, & postq̄ surrexerit ab eo soluitur dolor post horam, postea vero cum excitatur humor ad exitum & cogitur sedere superuenit dolor & permanet q̄diu pmanet causa egritudinis, et apud q̄dem principiu egritudinis exit humor machacia, in statu vero & pfectione eius apparet intestinox rasura, & quando radunē intestina exit

Cura ex cole. nig.
Cura ex lapide minerali
Cura ex potu laxatiuo

Alzahar aut tenasmonis cā.
Sig. cōia machacia

Alzahar
Sig. ex co. ru. & fleg. falso
Ahahir
Sig. ex co. nigra.
Magaez.

Cura ex mollitie musculi ani
Cura ex ole. ru.

Cura ex flegmate

Cura ex apate sanguinis

Cura ex cōstricti. stercoris i gracilib9

Cura ex cole. nig.

Cura ex mollitie ani

Flux. a cerebro puenientis causa
Sig. flux. eerebra.

cum egestione aluahar. i. abundantia sanguinis & putredinis & de substantia intestinox. Signū eius ex colera ru. vel flegmate falso quia appareret de ipsis in egestionibus apud principium & postmodū sequitur ahahir. Signum eius ex colera nigra magaez. i. egestio continua & egestio nigra que pecta in terra facit eam ebullire, & resultat ex ea odor aceti & hec species alia hog, si supauerit & inueterata fuerit nunq̄ sanatur. Curatio eius ex mollitie musculi ani est exitus egōnis ppter voluntatem & molestiam & dolorem & vt plurimū exit anus extra. Curatio alzahar. i. tenasmon ex colera rubea est cū rebus frigidis quas diximus. i. medicinis & distendijs & reliquo regimine. Curatio eius ex flegmate est cū rebus calidis que dicta sunt. i. distendijs & trociscis de arsen. & reliquo regimine p̄dicto. Curatio vero eius ex apate sanguinis est q̄ emplastreū intestina cū panis infusis in vino pontico & oleo ros. & oleo onfacino. & cum hoc calefiat venter & ambo latera & dorsum, & sedat eger in aqua decoctionis mirte & foliorū lauri seminis lini & radices aloes aut eius seminis. Si apā est in profundo intestinox curatur cum muscilagine fenugreci in aqua & ad ministratur ei ptisana de fenug. quam omni die comedat, postea calefiat locus apatum cū fure infuso in aqua calida, & emplastreū cū reliquis emplastris determinatis in suo loco. Curatio eius ppter cōstrictionem stercoris in gracilibus intestinis est q̄ distendat primo cum distere facto cū melle & sale, & mundificetur humor oppilans & faciens alzahar, deinceps vero cū distendijs lenibus factis cum semine lini & semine alteę & oleo sisamino, & q̄ lenificata fuerint intestina & cessauerit alzahar bibat de succo corrigiolę lib. 5. cū aqua decoctōis prunorū & comedat omni die ficus siccas cū prunis. Curatio eius ex colera nigra si inueteratū est nunq̄ curatur, sed si nō est inueteratus bibat ex seminebus valde calidis & vter acetosa, & sit cibis ei vitella ouorū & risum cum sepo caprarū cum amigd. assatis cū papauere & iure gallinarū & similia. Curatio eius ex mollitie orificij ani est q̄ videatur si est ex frigidityte administrent res calide in quibus est coadunatio sicut trisera magna facta cum ferrugine ferri & sedat in aqua decoctionis ros. sumac abrotani & centaurę & similitū, & scdm q̄ est. Curatiōem determinabimus perfecte in egritudinibus ani.

De fluxu qui accidit a cerebro. Ca. VII
Si fluxus pueniens ex cerebro causat ex humoribus descendentibus a cerebro ad intestina qui eū incitant ad exitum. Signū eius est quia supuenit post somnū fluxus multarū

affellationū, & postea constringit venter q̄diu euacuat. Et curatio eius est ingratitatio ad decidendū illud q̄ fluit a capite ad intestina q̄ declinat ad nares & exercitet vt non descendat ad pectus, abrađat ergo caput & fricet cū pannis asperis & liniatur ibi cum eo q̄ faciat ebullitiōnem, aut emplastreū cum sinapi, qd̄ est q̄ accipiat de passulis infusis in aceto. 3. vi. sinapis 3. i. & 5. teratur totū & ponatur in medio capitis, & fiat sternutatio cū conditio & faciat gargarismū & euitet dormire sup dorsū & collo.

De fluxu accidente ex repletionē corporis. Cap. VIII.

Contingit fluxus ex repletionē corporis qui dicit alderab, & est fluxus antiquus Signū eius iuuamentū infirmi per affellationem p vigore virtutis & eius nocumentum q̄ retinet quoniā tunc supuenit ebullitiō ventris cū molestia maxima & extensio ypocondriorū & laterum, & augmentat dolor in crucibus & pedibus in dorso & lateribus & collo & pluribus iuncturis eius, & q̄ liberat fluxus alleuiat ebullitiones & dolores cum constringunt fluxus, vel q̄ ipse studet constringere ipsum cum medicinis cōstrictiuis supueniunt eius accidentia predicta quantumcūq̄ curatur fluxus cum rebus stipticis prolongat tempus fluxus & nō cōstringit, & curatio eius cū flebotomia veng achal & educere de sanguine parū & sepe vt nō deficiat virtus, & minuat de quantitate cibi consueta, & sit cibis eius pulmentū ex frustis panis & ea que sunt facili digestiōis, & sumat de electuario theodoricon veteri quinq̄ annorū a. 3. i. vsq̄ ad. i. & 5. ad iuuandam naturam vt expellat fluxū, & hoc faciat paulatim pluries & conseruet virtutem cū hoc, nam de natura theodoricon est aperire oppilationes & confortare membra inquantū in ipso cadit ex aromatis. Et si videbit virtus probans & pmanens & fluxus perseuerans, & est fiducia de virtute vt non corruat administrent ei in potu. 3. iij. ex theodorico aut plus si tolerare potest & abundabit fluxus & postea quiescit, si vero videtur iam esse debilitatam virtutem & timeat de ea datur ei de vino subtili aromatizato & boni odoris, cuius color sit citrinus vt cera citrina & bibat brodiū alhagal & pulloz columborū, & odoret aromata & exponatur ante hospitium suū panni infusi in gallia & suffumigat cum ligno aloę & similibus. Et si timeatur de casu virtutis anteq̄ susceperit theodoricon iuxta q̄ p̄dictum est permittat fluxus facere operatiōem suā & nō decidat aliquo modo cū medicina cōstrictiua, & nutriet infirmus paulatim quousq̄ consumetur humor & cesset per se fluxus.

Cura

Emplastrum sinapi sinum

Flu. repletiōis cā

Signa

Sig. flu.
Colump.

Signum ergo consumptionis humoris est alleuiatio accidentiū ab eo. febullitionis ventris doloris articuloꝝ & reliquoꝝ. & quando nō cessauerit fluxus per alleuiationem predictoꝝ accidentiū curetur cum hijs que p̄dicta sunt.

De alijs generibus fluxus. Cap. IX.

Alioꝝ fluxu
xum ge
nerū cā
Mada
Albetan
aldechab

Rohaz

Sig. flux.

Cura
Cura illi
flux⁹ vt
curap̄dissDiarrheus
flux⁹ anti
quus dua
b⁹ de cau
sis sit

Sunt & alia genera fluxus velle qui accedunt malis apostematibus & fluxus qui dicitur paroxysmus insurgit, & fluxus qui vocatur mada albetan. i. humor ventris, & fluxus qui est de specie aldechab. i. veteris, & alius fluxus antiquus de hac specie, & fluxus superueniens causa tussis, & fluxus qui est ex excessu virtutis laxatiui. Accidit ergo fluxus de malis apostematibus, quoniam generat qñq; ap̄a q̄ dicit rohaaz, & quādo antiquat & continuat fluere ab eis putredo causa horū in nouissimis insurgit fluxus ex quo exsiccat corpus paulatim donec perit infirmus, & possibile est accidere hūc eundem fluxū cui generat in corpore in aliquo membro aut iunctura, & postq̄ antiquat multū fluat ex eo multum putredinis per membra totum, Et hūc grauis fluxus est ipsa pt̄sis que contingit ex vlcere pulmonis. Signa vero horum fluxuū sunt quoniam insurgit ei molestia & magna lesio & pressura vsq; ad horam in qua superuenit fluxus, & tunc statim alleuiat corā lesio & inueniunt requiem, & extenuatur ex hoc corpus suū q̄d fluxus permanet quousq; consumit eorum virtus & euā nescit spiritus & moriunt. Curatio aut̄ illius q̄ puenit & confidit in curatione eius est sicut curatio passionū pt̄sis, scilicet in frigida & humida & potu lactis, & lotionē in aqua calida, sicut determinauimus in curatione pt̄sicorū eq̄ liter, Fluxus vero qui superuenit cum determinatis paroxysmis est antiquus, & est postq̄ congregant humores in corpore quos natura expellit per fluxū ventris, & quando fuerit mundificatū corpus ex illis redit ad sui sanitatem, Et si postmodū rursus congregant humores alij expellunt eodem modo, Et congregant hūc humores aut in breui tempe aut in longo tempore, iuxta id q̄ de regimine & euacuatoe contingit, & curatio huius est rectificare regimen & euacuatoem cum plenitudo sit, & vti medicinis aperitiuis oppilationū & poroꝝ corporis vt sirupo seminū & decocto radicū & siliū.

De fluxu alio diarrico antiquo. Cap. X.

Hic fluxus etiam antiquus est & impossibile est sequi cum eo febrem, & non fluat cum eo humor nisi modicū valde subtile & rubeum, Verū tamen secū eum extenuatio & cetera accidētia aldechab. i. fluxus antiqui. Fit aut̄ duabus causis, vna est corruptio

que contingit humiditati corporis que dicitur chimus, ita vt non potens radicare in ipso retro cedit paulatim ad ventrem & intestina, Alia vero causa lubricatio sequens anū ppter vlcera & pustulas similes alcola. Signum primi est iuuamentū q̄ sentit per assellationem & nocumentū per eius cōstrictionem, & quia est fluxus antiquus ex quo paulatim extenuat corpus. Signū secundi est & eius curatio que diximus. Curatio vero primi est emendare humores facientes ipm sicut dictū est. ¶ Differentia v̄o inter hūc fluxū & fluxū & vomitū simul contingentes q̄ dicit alhayza est quoniam iste fluxus mouet cum dolore intestinoꝝ, ille vero qui dicit alhayza sequit ex multitudine ciboꝝ multi nutrimenti & corruptibiliū. Præterea iste fluxus est antiquus, alhayza vero cito transit. Est & alius fluxus antiquus de genere alderab, & est qñ sumit quis cibū boni nutrimenti & sumit alit̄ cibum & bene digeritur in stomacho. Verū tamen nō inuenit viam vt exeat ad reliquū corporis Primus enim cibus obturauit venas & nō potest primus cibus transire ad reliqua membra corporis, redit egestio ad intestina & descendit in feris humidius valde. Signū eius iuuamenti q̄ sentit ppter fluxum & nocumentū per sui cōstrictionem. Et curatio eius est permittere ipm vt nō restringat, & rectificare suū regimen donec redeat corpus ad equalitatem & cessat fluxus. Et confert ad hoc solus vomitus si natura consentiet ei. Est & alius fluxus antiquus qui fit in ventre, q̄d est quia cum sumit quis cibum paratū sibi & digerit forti digestionē extenuat corpus eius & deficit eius virtus post diem & assellabit q̄ si q̄tū sumpsit & digestū. Et accidit ex puro apostemate exeunte in orificijs meatuū qui portant nutrimentū ad intestina, & oppilatur vt non possit cibus transire ad residuum corporis. Et curatio eius est cum hijs que aperiant orificia venarū cū cibo vel medicina vel potione quando est oppilatio in superioribus intestinis, vel cū disterijs si fuerit oppilatio in medio sicut diximus. Fluxus qui fit ppter viā cr̄sis, & est fluxus qui sentitur post plures egritudines cum natura expellit humorem facientem egritudinem post eius digestionem. Est aut̄ duplex, quia aut erit bonus aut malus. Signū boni est quia superuenit in die critica & apud perfectā digestionem humoris, & quia sentit eger post ipsum alleuiatoem & iocunditatem. Signū mali fluxus est contrario modo primi. Curatio boni est q̄ permittat & nō restringat q̄ diu virtus infirmi tolerat donec per se constringat, & si diu permanserit ita q̄ dubitatur de ruina virtutis infirmi curet cū medicinis factis. Curatio

Sig. pri
causSig. sec
de caus
Cura p̄
causT̄ differt il
le flux⁹ a
fluxu cum
vomitū

Cura

Alius fluxus

Cura

Fluxus p
viā cr̄sis

Cura

vero fluxus mali est confortare animam infirmam & administrare sibi aromata bona & constringentia sūm humorem agentem.

De fluxu accidente ex excessu medicinarum laxatiuarum. Cap. XI

Medicine
excessu
laxatiue
nocumēCura ex
cedit lax.

Cathari

Medicina laxatiua generat multas egritudines maxime cū eius operatio excedit, & nō est conueniens ad id q̄ debet euacuari a corpore, debilitat enim digestionem & offendit intestina, aperit orificia venarū ani & generat apostemata difficilia que dicuntur alcalib & emoroidas, & debilitat ep̄a & educit ad ydropisim & p̄sīm & p̄cipue facit vlcerationem pulmonis & qui existit debilis virtutibus multas alias egritudines generat, & ppter hoc nō debet dari laxatiuū nisi de consilio periti & intelligentis medici, & quando vocatur necessitas administrare laxatiuū oportet elongare scamoneā colloquintidam aloes euforbiū elulam & ceteras acutas medicinas. Et curatio eius qñ excedit fluxus q̄d prouocet vomitus si est possibile, sin aut̄ effundatur aqua cal. super manus & pedes & totum corpus, vel sudet in aere balnei nam cum sudore exibat virtus medicinarū & deceditur fluxus, & si debilitatur virtus infirmis exponant ante faciem eius p̄ni infusi in gallia & odore bona aromata, & sumat ex electuario musci cum succo pomorū vel aqua ros. vel succo mirte vel succo citoniorū & si habet calorem & sitim misce cum p̄dictis succis de camphora spodio sandalis, & si non cessat fluxus per hanc bibat de semine psilij assato & gummi arab. & bolo armen. añ. 3. i. cū aliquo rob. & sint cibi eius ziburgia alhazaria vel cathari ass. sumacia & si medicina offendit intestina & educit sanguinem disterizet cū succo plantaginis & oleo ros. & vitellis ouorū cum modico bolo armeno & sanguine draconis & gummi arabic. assati, & si exit cū egestione rasura intestinoꝝ disterizetur cū riso balauit. ro. & similibus que p̄diximus. Et si exierit cum eo putredo & diu permanserit disterizetur cū troscis & arsen. & similibus vt dictum est & si supuenerit agro tortura intestinoꝝ & vomitus curetur cum hijs que in suo loco dicunt & oportet illum in cuius complexionē abundat flegma accipere post decisionem fluxus. 3. iij. nasturij cū aqua calida & oleo cōmuni. Et si abundat in eo colera rubea accipiat post decisionem fluxus psilium cū aqua frigida quando multū excesserit fluxus, & si fluxus fuerit modicus sumat de aqua calida qm̄ deponet residuū humoris.

De egritudine que dicitur almagaz. Cap. XII.

almagaz
caus suntSig. exve
tositateSig. ex
visco. fle.Sig. ex
cole. ru.Cura ex
vetroira.

Troscis

Cura ex
fle. visco.

Aegritudo que dicitur almagaz fit aut ex fluxu, aut ex rasura, aut ex tenasimone, aut ex passione colon. Cuius cause sunt tres, aut ex ventositate grossa aut ex flegmate grosso & viscoso aut ex colera rubea in qua est grossities. Signū eius ex ventositate est translatio doloris de loco ad locum & rugitus ventris sine grauitate & exitus ventositatū cum leuitate doloris. Signū eius ex flegmate viscoso est fortis dolor intestinoꝝ & p̄cedens regimen faciens flegma. Signum eius ex colera rub. est sitis calor & paucitas sensus & translatio doloris cum fortitudine doloris & apparitio colere in egestione. Curatio eius ex ventositate & fluxu est q̄ accipiat. 3. & 5. de electuario alfechazaya cum aqua decoctionis anisi & carui, vel accipiat de electuario lacte vel de filonijs vel de electuario granorū lauri de quocunq; ipsorū inuenierit. 3. i. & 5. cū aqua decoctionis ameos & seminis pastinacę montanę vel seminis apij & conferunt ad hoc infra scripti troscis breues & viles in egestione almagaz & expellunt ventositates. R. semis apij anisi añ. 3. vi. absinthij 3. xv. mirte bonę. 3. ij. terantur & conficiant totum cū aqua & fiant troscis ponderis. 3. i. & 5. & accipiat ex eis troscis vnum cum aqua decoctionis radicis, vel accipiat ex succis p̄dictis & emplastre in intestina cū mentastro centaurea absinthio abrotano & similibus. Curatio eius ex flegmate viscoso si est sine fluxu q̄ accipiat de tyriaca maiori vel sechaznaya vel de filonio vel de arthemedia vel de electuario pipere vel de electuario seminū vel de moraba zizibere aut moraba yfopi cū aqua calida, vel cū aqua decoctionis radicū, vel cū aqua p̄dictorū succorū. Modus aque infusionis medicinarū conferentis febribus & dolori & ventositatibus. R. yfopi 3. iij. anisi seminis apij carui añ. 3. i. infundantur hec in aqua calida per diem & noctem, postea si vult furere fluxus est q̄ accipiat. 3. i. & 5. psilij cum. 3. 5. olei ros. vel bibat de succo granatorum muzorū circa. 3. iij. cum aqua calida hoc em̄ deponet calorem & sedat dolorem, vel accipiat. 3. i. & 5. de semine portulacę cum. 3. 5. olei amigd. & aqua frigida, vel accipiat de semine alteę vel ex semine citruli & similibus. Et si fuerit dolor ventris cum fluxu vel tenasimone vel rasura vel colica accipiat cura eius in loco suo.

¶ Sectio secunda diuiditur in capla. xij.

De egritudinibus ani. Cap. I.

De egritudinibus ani & sunt. xij. amissio motus eius, exitus eius, emorryde, fluxus sanguinis ab eo, fluxus putredinis dolor, scissure, vlcera, pruritus, minuti ver-

mes, ægritudo occulta que dicitur aldo alca-
hafi, & exitus egestionis in hora coitus. Exitus
autem fit quatuor ex causis, aut ex amissione lacer-
tis ipsum circumdantis, aut ex difficili egritudine
ne tenasmon, aut ex casu super spondilia dorsi
vel percussione, aut ex priuatione emorroidarum
vel earum incisione. Amissio vero motus mus-
culi fit aut ex flegmate aut ex sessione sup saxis
vel terra frigida vel ex sessione in aqua frigida,
Tenasmon fit aut ex humoribus fluentibus ad
anum, aut ex apatibus, aut ex scissura emorroi-
darum & similia. Signum amissionis sui motus
est eius exitus egōnis inuoluntarie & sine mo-
ra & dolore & molestia. Signum eius exitus ex
egritudine tenasmon est exitus egestionis apud
principiū cum dolore & exitu ani. Signum eius
ex casu vel percussione est qd sensui patet. Cura-
tio amissionis motus musculi est qd sedeat infir-
mus in vino decoctionis corticū granatorū gal-
larum ro. mirte balaustie foliorū oliuarū & a-
que extinctionis ferri per se vel coniunctim, &
si abhorrent vinū ponat loco eius aqua sed vi-
num melius ad lauandū & sedendū in eo dum
est calidū, & accipiat de trisera facta cū ferrugi-
ne ferri omni mane, vel accipiat de electuario qd
dicitur algozi. i. nucis, vel de electuario qd dicit
micleta, vel de electuario de granis granatorū
& similia, postea vero aspergat super anum de
cortice granatorū acacia & similibus. Curatio
amissionis motus eius ex egritudine tenasmon
& tortura intestinorū est remouere causam fa-
cientem illam nam per motionem ægritudinis
remouetur eius exitus & amissione motus eius
Postea vero sedeat in aqua in qua cocta sint si-
ptica que predicta sunt. Modus curatōis eius
exitus & amissionis motus eius. R. alahal aca-
cie ceruse gallarū succi tarathit corticis pini mir-
te gummi dragaganti añ. partem equalē terat
totum & aspergat desuper post lotionem cum
vino veteri. Modus liciniorū conferentiū emor-
roidibus & debilitati ani. R. mirte corticis oli-
bani croci opij gallarū capitū granatorū balaus-
tie gummi arabi. equaliter terat totū & distem-
peretur cū succo mirte humidæ, & fiant licinta
oblonga, & administrent. Modus linitionis cō-
ferentis amissioni motus & exitus & apostema-
tibus que fiunt in ipso coquantur galgē in vino
& terantur cum oleo ros. & liniatur cū eo anus
vel coquantur galgē in vino & abluatur cum eo
quoniam confirmat ipsum vt non exeat. Cura-
tio eius ex casu vel percussione est quoniam si
accidit ex casu non potest curari, sed si accidit
paulatim emplastretr cauda cum emplastro de
euforbio, & vngatur cum oleo de ben & bul-
liat cū. 3. ij. castor. Curatio eius propter incisio-

nem emorroidarum est confortare anum possi-
dum cum medicinis stipticis & licinijs prædictis,
& accipiat detrisera.

¶ De passionibus emorroidarū & du-
ris apostematibus que dicuntur
alcoholal. Capitulum. II.

E Morroyde & apostemata generant ex
humoribus qd expellit natura ad anū &
ad vniuersa loca corporis per que exeūt
humores corporis, sicut sunt palpebre / nares /
aures / labia / & virga & cetera. Sunt autem duorū
generum quia aut exeunt extra aut erunt intus
pfundatę & nō apparentes extra. Et aliud qui-
dem genus earum est que sunt dure ex quibus
non emanat sanguis nec pus, et est ægritudo
antiqua difficilis curationis. Et antiqui deter-
minauerunt eas per tunicarū orificioꝝ venarū.
Et G. dixit qd neruus emorroydarū est quinq;
modis, aut ex magnitudine ipsarū, aut ex mul-
titudine, aut ex similitudine, aut ex situ aut ex di-
spostione ex magnitudine, quia alię sunt parue
alię magne / & paruarū alię multe alię pauce /
& similitudine vero quia alię occulte alię mani-
feste / & dispositione vero quia alię cū dolore
alię sine dolore. Generatur autem ex pluribus cau-
sis aut eius ex humoribus grossis & viscosis in-
testinis vel in stomaco quos natura expellit ad
anum, aut ex vsu calidorū ciborū, aut ex medi-
cinis laxatiuis acutis & precipue si excesserunt
in operatione, vel ex colera rubea acuta, vel ex
flegmate falso offendente intestina dum transit
per ea ex quo accidit tenasmon & emorroydæ.
Signa & accidentia sequentia omnes sunt quia
non recedit color patientiū ad citrinitatem. Et
possibile est extendi citrinitas ad oculos, & præ-
cipue si inueteratur egritudo & dolor temporū
& humor crudus in ore stomaci & tumor tim-
porum & dorsi & grauitas coxarū & crurium
& motus & saltus corporis. Signum earum ex
humoribus grossis & viscosis est qd diximus de
rugitu & inflatione ventris per assellationem
ascensionis ventositatum in ipsis humoribus.
Signum humorū calidorū ex cibis & medicinis
est quia nō sequitur cum p̄dictis accidentibus
tumor nec ventris rugitus sed sequitur cū hoc
pruritus in ano & pressura ad assellandum de
qua estimat infirmus assellare tamen nō est ita.
Et summa signorum est quoniam cum videbis
eas grossas & duras scias esse ex humoribus sic-
cis & adustis, & quando vides eas molles calida-
das & humiditas scias esse ex sanguine putrido
vel calido vsto, & si vides eas molles absq; op-
pilatione & dolore scias eas esse ex flegmate
grosso, & si fuerit scissura & siccitas in ano scia-

Emorro-
gatio

Emorro-
duos sū-
generum

Gal.
Neruus
emorroi-
da est qnq;
modis

Sig. &
accitia

Si ex hu-
grossis &
viscosis

Sig. hu-
calidorū

Sig. sume

Cura

Pillu. de
bdellio

Electua.
carmina-
tium
Gahada

Pil. ex pre

Sifalga-
rab

Alfraion
Alseue
alhazafir
alascodes

as tunc eas esse ex colera rubea acuta & calida
maxime si in eis fuerit corrosio. Curatio ipsorū
diximus eam esse difficilis curationis, sed si ea-
rum videtur susceptibilis esse curationis & est
apud principiū est necesse primo attendere vt re-
moueat humor & mundificetur corpus si
nō fuerint cum eis accidentia difficilia propter
que timeatur de morte & hoc cum medicinis
constrictiuis sicut kebulis indis bellericis & em-
blicis & similibus, & caueat ab acutis laxati-
uis sicut aloes scamonea euforbi, almezereon
colloquintida esula & similibus. Modus pillu-
larum de bdellio conferentium ventositatibus
emorroidarum & dolori ani & intestinorum
R. mirabol, kebuli bellericorum & emblicorū
mundatarum añ. 3. iij. bdellij rubei. vi. teran-
tur & cribellentur & infundatur bdellium in
succo porri intantum vt possint confici cum eo
medicinę & fiant pillule sicut grana piperis &
exsiccentur ad umbram & sumat ex eis. 3. iij.
cum aqua cicerum vel aqua calida. Modus ele-
ctuarij non laxatiui ad expellendum ventosita-
tes & inflantes intestina. R. acori yreos añ. 3. i.
aristologie longe & rotunde añ. 3. iij. gahada
3. i. puleg. montan. 3. v. terantur & cribellentur
& fricentur cum oleo amigdal. dule. & confici-
antur cum melle despumato, & sit dosis eius
a. 3. 5. vsq; ad. i. & 5. cum aqua calida. Modus
pillularum expertarū ad emorroidas & ad ex-
pellendum ventositates. R. sief vel sif algarab
3. i. hermodacti. suruegan bdellij celestis añ. 3.
iij. infundatur bdellium in succo rutę & terant
medicinę & conficiantur & fiant pillule vt gra-
na piperis & accipiant de eis. 3. i. & 5. cū aqua
tepida, & iube infirmum recipere frequenter de
trisera magna & parua facta cū ferrugine ferri
qm valde confert. Et nos quidem scripsimus
plures compositiones in hac materia in suo lo-
co. ¶ Medicinæ vero simplices conferentes in
hac ægritudine sunt he, si bibat herbam que di-
citur sifalgarab decidit emorroidas, herba que
dicitur. i. branca lupi a. l. dib, si bibat de ea con-
fert illis & alhal mellilotum & flores alcahan
i. camomillę foetide & apium siluaticum & lu-
pinum & sisimbrium & alfraion & alseue alha-
zafir a. l. humida alascodos, omnia hæc iuuant
ad expellendum ventositates si accipiantur ex eis
omni die. 3. i. & 5. & caueat ab omni qd gene-
rat coleram nigram vt grossis carnibus cauli-
bus melangeri lentibus & salitis carnibus & ag-
ninis carnibus & autum & pinguedine ranū &
porris & nucibus, & caueat a repletionem cibi &
a generatione humoris crudi & a multa equi-
tatione & maxime super mala bestia, & caueat

a potu & cibo frigidis. ¶ Modus clisteris ad ex-
pellendum ventositates emorroidarum & do-
loram lumborum & virge. R. anei pugil. i. na-
sturcij. 3. vi. infundatur hec in lib. i. aque calide
& mixtis cum ea. 3. v. olei sisamini & fiat cliste-
re, aliud clistere fortius. R. butyri vaccini olei
nucum olei de granis viridibus vel olei masticis
añ. 3. i. olei razchia olei sambucini facti ex oleo
resino & oleo sisami qui dicitur sirag. 3. iij. olei
nardini tantundem lactis vaccini statim emulsi
3. iij. permisceatur totum & fiat calidum & hoc
administretur sepe quoniam sanabitur, & nos
scripsimus plura in suo loco. Modus fumigij
ad emorroidas & expellendum ventositates ex-
pertum accipiat de anacardo & teratur gros-
so modo & inuoluatur cum pinguedine galli-
næ nigræ, postea ponatur super prunas & re-
cipiatur fumus per arundinem concuam do-
nec perueniat ad locum ventositatū, & hoc fiat
septies & sanabit. Aliud fumigij fortius & ex-
ptū. R. radic. cappa. cologn. radi. animal. ana-
cardi hermodac. euforb. & cachut equales par-
tes terantur grosso modo & fiat fumigij cum
eis. Aliud fumigium faciens cadere emorroidas.
R. seminis porri arochal harac legabarmi
pallis serpentis de omnibus equaliter misceatur
& fiat fumigium cum eis. Qd autem facit ca-
dere emorroides in longaone est qd fumigetur
cū folijs mirte & sedeat in aq; in qua cocta sint
qm passant & nigrescūt & cadunt & hoc idem
facit fumigatio cum corticibus capperę & eius
radice & colloquintida mirra nuce cypressi co-
cto aristologia longa arsenico & similibus /
& de huiusmodi plura scripsimus in suo loco.
¶ Modus vngenti ad decidendum emorroidas
perfecte. R. zuccaram sicci seminis iusquiami
añ. 3. vi. aluminis iameni. 3. iij. calcadis. i. zeg-
tantundem magre añ. 3. i. & 5. ceruse tantun-
dem teratur totum & misceatur cum modico ce-
re liquefacte in oleo rosa, & fiat vnguentū de
quo liniatur super petijs panni & superponat
loco, & si emorroyde latent intus fiat licinium
ex prædictis medicinis & eo vtatur quoniam
hoc extirpat eas cum virtute. ¶ Modus medi-
caminis ad extirpandum eas accipiantur arsenis
ci rubei & citrini & alumen iamenū æqualiter
teratur totum cum lxiuio & abluatur cum eo
locus in quo sunt emorroides & vngatur in cir-
cuitu earū cum ceroto vt non vrat locum sanū
& iaceat infirmus eleuatis coxis in altū per me-
diam horam quoniam emorroides passantur
& cadent & extirpabuntur radicitus, & opor-
tet hoc vti medicamine ad solem, vel prope
ignem. Hæc quidem medicinę quas diximus
o ij

Clistere

Clistere
aliud

Oleum
razchia

Fumigij

Fumigij
aliud for-
tius

Aliud fu-
migium
Aiocha
Harach
legabar
mi

Vnguentū

linimentū

conferunt in pluribus locis emorroydibus par-
uis, magnis vero & maxime antiquis curatio
non valet nisi incisio. Et nos quidem descri-
psimus modum earum incisionis & cauterizati-
onis in suo loco in operatione manuum.

¶ De emorroydibus que dicuntur
alnoacri. Capitulum. III.

Cā harū
emoroy-
darum

Signa

Cura

Causa faciens has emorroydas est vna
& curatio vna cum medicinis predictis
& omnes participant nomine vno ven-
tositatum, alnoacri autem alię sunt cōcaue ex
quibus exit ventositas non stercus. Signum al-
noacri est quia est paruum apostema vt gra-
num ordeī incipiens desubtus ossis caudę & p-
greditur ad locum concavum & in loco an-
tūmōre & aperitur ibi orificium paruum si-
cut foramen acus ex quo exit sanguis & putre-
do continue absq; dolore cū aperitur & pro-
rumpitur ad exitum. Et curatio eius cum hijs
que diximus de curatione emorroydarum, &
si nō valet in eis medicina fiant ea que diximus
in chirurgia, & possibile est curari cum medica-
mine acuto & precipue in acro nō continuo,
& est vt accipiat de medicamine quod dicitur
diapiperum, & ponatur in orificio nacror &
prematur pulvis intus cum extremitate subtilis
arundinis ita q; ingreditur nacror quantū po-
test, deinceps ponat in circuitu eius supra spm
totū cum ceroto vt non offendat medicina suo
acumine locum sanum, & reiteretur sibi medi-
camentum quousq; nigrescat locus, postea ponat
super ipsum butyrum quousq; recedat nigre-
do, postea vero ponatur super ipsum de ma-
thani alnachi donec sanetur, & si hoc non suf-
ficat non potest curari sine cauterio & incisione
sane sicut dictum est.

¶ De exitu sanguinis. Cap. IIII.

Sanguis
exit ex
ano tribus
de causis

Exitus sanguinis est fluxus eius ex orifi-
cijs venarū ani, nam & emorroydes sunt
ex apertione illarum venarū donec flu-
at ex eis sanguis sicut diximus, & accidit etiam
hoc quibusdam sanis per certos paroxysmos, &
accidit etiā hoc ex tribus causis, vel quia natura
expellit humorem melancolicū quemadmodū
accidit patientibus egritudine que dicitur al-
nesan alnodani vel freneticis, aut ex multitudine
sanguinis superabundantis quem natura expel-
lit quemadmodum accidit illis quibus exit san-
guis ex naribus, aut ex apertione venarū pro-
pter acumen sanguinis & eius mordicationem,
aut ex sui mordicatione & exuberantia simul.
Sunt etiam emorroydarum ex quibus nihil exit

sanguinis q; contingit, aut ex spissitudine hu-
moris & ex grossitudine cutis aut contusione
meatus & difficultate emorroydarum. Signū
expulsionis humoris melancolici a natura &
qui exit in certis terminis est quia sanguis est ni-
ger & facit spumam ad modum vrinę & pos-
sibile est perseverare hoc cum malicia regiminis
quando sentit iuvamentum in eius exitum. Si-
gnum eius ex abundantia sanguinis est sanitas
corporis cum plenitudine ipsius & venarū ple-
nitudine. Signum eius ex apertione venarū est
acuitas & subtilitas sanguinis eius mordicatio
& regimen predictum infirmi. Signum emor-
roydarum ex quibus non fluit aliquid sangui-
nis est quia iam fluit ad eas humor ex aposte-
matibus ani & apertio venarum, & ipsarū pul-
satio & fortis dolor donec per ipsarum aper-
tionem cessant huiusmodi accidentia. Curatio
fluxus sanguinis est q; videatur si sanguis est ni-
ger & tunc non oportet eum decidere siue sit
per certos paroxysmos siue sit post apostema
cerebri vel mania quamdiu conseruatur & nō
debilitatur virtus infirmi, & quamdiu apparet
sanguinis nigredo, cum hoc enim a multis lan-
guoribus euadet, vel si forte abundauerit san-
guis facit possidere infirmum pulsum cordis
& debilitatem renum & tunc non debet con-
stringi, & possibile est facere possidere ydropi-
sim & tunc oportet ei dare in potu troiscos de
kakabre & sumac & comedat sumacia & aza-
ramia & faciat flebotomiam basilicę ante ad-
uentum paroxysmi, & caueat a cibis generantis
bus multum sanguinem & coleram nigram, &
administrentur hęc pillule que conferunt emor-
roydibus ex quibus fluit multum sanguinis, &
modus earum. R. mirabola, nigrorum belleri-
corum & emblic. añ. 3. x. limatiarum maharac
3. vij. kakabre 3. iij. acor. 3. ij. bdellij. 3. xx. dis-
soluat bdellium in succo porri & conficiantur
cum eo relique medicine trite & fiant pillule
quarū dosis sit. 3. ij. vel. iij. cum aqua frigida.
¶ Pulvis ad emorroydes ex quibus nō exit san-
guis continuo etiam est expertum. R. limature
ferri seminis porri ameos añ. 3. ij. fructus cap-
paraz sicci. 3. iij. teratur totum & fiat pulvis
& accipiat ex eo. 3. i. cū. 3. i. succi porri & 3. ij.
aquę calidę. Curatio ipsarum ex multitudine
sanguinis per apertionem venarum & eius flu-
xus per certos paroxysmos in quibus diu con-
suevit hoc in mulieribus coniugatis qua-
rum menstrua retinentur omnes curantur cum
flebotomia & euacuatione in suis temporibus
competentibus & exercere fortem motum &
usu boni regiminis, & cauere ab omni cibo ge-

Sig. ex hu-
mo. melā
colico &
q; i certis
terminis
exit
Sig. ex a-
bundantia
sanguinis
Sig. ex ve-
narū aper-
tione
Si. emor-
roidarum
ex q; nō
fluit aliqd
sanguinis

Pillule

Pulvis

Cura ex
multitudi-
ne sangui-
nis

nerante coleram nigram vel humorem calidum
& permittatur vna emorroydarū aperta sem-
per in hijs quibus conueit exire sanguis & pa-
roxysmos determinatos quoniā nisi sic fiat non
euadet, vt non sit in epate suo durum aposte-
ma aut corrumpetur color ipsorum & cutis
transmutatur, aut aduenit illis morphea nigra
& similes aegritudines pessime aut ducant eos ad
mortem, & possibile est q; sit fluxus sanguinis
continuus ab ipsis emorroydibus precipue oc-
cultis, & postea cum strictus fuerit sanguis &
eius fluxus perfecte abscissus & consolidata fu-
erint loca bona cōsolidatione causa liberationis
infirmi pr- ter q; alio medicamine egeat.

¶ De dolore ani. Capitulum. V.

Doloris
ani causa

Cura

Causa q; hoc est ex retentione sanguinis in
venis, & quando exit sanguis quiescit do-
lor, & propter hoc necesse est aperire locū
dolentem quando hoc modo accidit. Et cura-
tio eius est vt administrentur infirmo in potu
3. ij. aloes cum aqua calida, hoc enim aperit eas
celeriter, vel emplastretur locus cum cep- trito
vel cum radice luf & similibus quoniam aperit
unt & recedit dolor per fluxum sanguinis re-
tenti, dein eps autem curetur cum hijs que dice-
mus de curatione scissurarum.

¶ De scissura ani sequitur,
Capitulum. VI.

Scissurę
causa

Signa

Cura

Scissura fit ex humoribus calidis fluenti-
bus ad anum, aut ex retentione naturę &
siccatate egestionis, vel ex potu acutarū me-
dicinarum ventium sicut aloes & esula colloquin-
tida & similia. Signum scissurę est quia sen-
sus patet, & est cum dolore, & alleviatur apud
lenitionem naturę. Curatio eius est si habuerit
infirmus calorem q; fiat flebotomia & extin-
guatur acumen col. re nigre cum cibis & medi-
cinis & vtatur de hijs simplicibus quantum po-
test. S. muscilagine seminis citoniorum, aut mu-
scilagine gummi dragaganti, vel fiat vnguentum
ex pinguedine gallinę & anatis cęra alba. violis
olei alhirag semine lini medulla cruris vacce / si-
at ex eis omnibus vel ex pluribus vel ex aliqui-
bus ipsorum, & ubi nō est apostema neq; acu-
men confert ei q; accipiat vitellum oui & cō-
quassetur cum vino & oleo rosa. & vngatur
cū eo anus, hoc em sedat dolorem in momento
vel faciat almosmas in quo dissolutū sit bdellij
& vngatur cum eo. sed ubi apparet scissura cō-
tinua confert ei sedere in aqua alcanicam & su-

Alcanica

perponatur ano anetum vstum & pulvis mos-
landini, Et si fuerit cum scissura pullatio & for-
tis calor cum acumine bibat ex psilio. 3. iij. alla-
to & distemperato cum oleo ros. & abluatur
anus frequenter & postea vngatur cum oleo
ros. & aspergantur deluper limacię vste / vel ac-
cipiatur vitellum oui allatum & litargirum lo-
tum & album & oleum ros. & permisceantur
& fiat ex eis emplastrum cum quo emplastre-
locus, & confert scissurę que est absq; acumi-
ne q; teratur bdellium cum pinguedine, & fiant
ex eis pillule ad modum auellanarum & suffu-
migetur cum illis & confert scissurę. Et si egrit-
tudo est antiquata oportet fricare locum quo
usq; exierit multus sanguis postea vero curetur
cum vnguento alnachi. Modus vnguenti albi
conferentis scissurę vitioni & pullationi. R. cę-
re albe. 3. v. olei amigdal. dul. 3. xx. medulle cru-
riū vacce. 3. iij. misceantur hęc cum oleo ro.
& a pā / & accipiantur ceruse. 3. ij. bene lique-
fiant ad ignem & conficiantur & vngatur cum
eo postq; infrigidatum fuerit, & oportet om-
nino cauere a retentione naturę qui habet scis-
suram in ano, quoniā retentio naturę augmen-
tat & confirmat eam & facit eam euenire.

¶ De apostematibus & pustulis
in ano. Capitulum. VII.

Apostema & pustule generantur ex hu-
moribus fluentibus ad anum sang-
uineis, aut colericis, aut frigidis fleg-
maticis, aut melancolicis. Signa cōmunicantia
sunt quia sensui patet quia secuntur eam conti-
nua accidentia vt pruritus dolor ani, & erunt
hęc accidentia sicut virtutem humorum, quo-
niā si fuerint multi erit magnus dolor, si vero
pauci erit dolor fortis cum quantitate ani & si
nis ventris ita q; aestimabit æger q; sit ibi ster-
cus & expellat illud cū prematur ad egeren-
dum, & causatur ex hoc tenasmon, & non ex-
ibit ex eo aliquid aut exibit modicum sangui-
nis vel humor spissus. Signū humorum calido-
rum sanguineorū facientium apostema. & pu-
stulas est vltio egestionis, vel oportet considera-
re quoniam si hoc fuerit cum sanitate natura-
lis virtutis signat tunc esse ex colera rubea acu-
ta que exit cū egestionem in intestinis & exit ster-
cus, unde generantur pustule & apostemata.
Signū humorū flegmaticorū est remissio dolo-
ris & acuitatis molliciei ipsorū & manifestatio
flegmatis in egestionem. Signū humorū melanco-
licorum est corrosio sine acumine & dolore,
sentit tamen grauitatem & retentionem exitus
supfluitatum, præter apostema repertū in ege-
o iij

Vnguentū
album

Arctis &
pustularū
anignatio

Sig. cōm-
unicantia

Sig. hu-
cali. san-
guineorū

Sig. hu-
flegmati-
Sig. hu-
melancorū

Cura ex humore sanguineo
 stione, & sentitur dolor in loco qui dicitur alca-
 than & est subypocondrijs & amittitur sensus
 coxarum cum defectu desiderij coitus. Cura-
 tio horum ex humore sanguineo est cum flebo-
 tomia & postea curetur cum vnguento albo v-
 cum emplastro farinæ lentium & ros. tritis dis-
 temperatis cum succo solatri, vel liniatur cū suc-
 co predicto mixto cum oleo rosa. & sedeat in
 aqua calida in qua cocta sit altea solatri viol.
 & similia. Curatio apostematum ex colera ru-
 bea est sedare acumen cum cibis frigidis & hu-
 midis & cum vnguento de merdalsengi loto &
 cum vnguento albo & similibus que dicuntur
 in loco suo & que dicta sunt in curatione scissu-
 ra. Et modus medicaminis contra vitionem a-
 ni pustillationem & fortem dolorem accipiant
 folia iusquiami portulacæ lactucæ postq̃ fue-
 rit in aqua frigida & vitellum oui assati & pi-
 stentur & misceantur & emplastre locus post
 q̃ sederit infirmus sup vaporem aquæ in qua
 cocta sint ro. & mellilotū donec sudauerit. Cu-
 ratio apostematum ex causa flegmatis est q̃ ac-
 cipiantur porri & terantur bene & misceatur
 cum butyro vaccino & calefiat lene & superpo-
 natur ano, hoc autem remouet dolorem emor-
 roidarum & flegmaticorū apostematum & est
 expertum, & curentur postea cū vnguento bdel-
 lij armenici sarcocollæ & gumipini & mastice,
 & olei de keria & oleo de ouis & oleo de da-
 uod & cera citrina & alba vngatur cum his per
 se vel coniunctim, & nos huiusmodi plura scri-
 psimus in suo loco.

¶ De vermibus paruis qui generant
 in ano. Capitulum. VIII.

Nos tractabimus eos & curationem eo-
 rum paululum post hec.

¶ Capit. incidentaliter tactum.

Huius aggritudinis memoratiōe que
 dicitur aldea alcoholi relinquimus pro-
 pter sui turpitudinem & inhonestatē
 & raritatem eorum qui curantur ex ea, & ipsa
 aggritudo distinguitur in. xvij. modos quorum
 memoratio prolongaret librū, nec est in ea vti-
 litas in hoc mūdo nec in futuro. Et signū huius
 aggritudinis que dicitur alioec est q̃ sit fortis
 desiderijs coitus velocis emissionis spermatis
 & copiosæ & est carnosus & humidus. Et
 curatio est q̃ sedeat in aqua stiptica & disten-
 zetur cum oleis stipticis vt cum gallia & ac-
 cia & similibus & remittat comeditionem nō-
 ctis & sint assata & ea in quibus est coaduna-
 tio cum siccitate.

¶ De vermibus longis qui gene-
 rantur in ano. Capit. IX.

Generantur in ano vermes longi & par-
 ti inter cutim & carnem in exteriori-
 bus corporis & omnes generantur ex
 superfluitatibus ciborū flegmaticorū quoniam
 putrescunt & nō generant ex humoribus me-
 lancolicis, & ipsi quandoq̃ sunt cum febre q̃n-
 q̃ sine febre. Signa cōmunia omnium sunt citri-
 nitas coloris & incitatio fortis famis sine tole-
 rantia & maxime cū excitatur a somno & sen-
 tit morsum & indignatōem fluxus saluæ mo-
 lestia & dolor ventris in hora comeditionis strid-
 dor dentiū siccitas labiorū in die & humectatio
 ipsorum in nocte, & q̃n confirmat dolor in in-
 firmo remittitur vox eius & accidit ei sincopis,
 & possibile est accidere aquam in profunditate
 somni vt vociferet & extrahet linguam de ore
 & stridet dentibus & masticeat absq̃ re in ore &
 q̃n multiplicantur vermes in ventre querunt ci-
 bum, ita q̃ possibile est eos exire per guttur in-
 uoluntarie, & possibile est exire per anum præ-
 cipue apud fortem laborem vel apud fortem
 inflammatiuam, & q̃n confirmat famis in in-
 firmo & pmanet in eo dolor sequit̃ cum q̃
 egritudo epileptica sincopis & extensio, & pos-
 sibile est eo congregare ad inuicem donec fiunt
 vt pilum & prohibent transitū stercoreis per cō-
 cauitates intestinorū, & sequitur ex hoc oppila-
 tio ex qua provenit fortis lebris, & si thec op-
 pilatio magis mortifera q̃ aggritudo colon, ita
 q̃ impossibile sit euadere ab ea infirmū & vni-
 uersaliter q̃diu pmanet in corpore corrumpit
 punct intestina & frangunt corpus & eius vir-
 tutes debilitantur & destruuntur sensus eius &
 mollescant membra & offendunt omnes natu-
 rales operationes. Signa propria longorū ver-
 mium qui plus & plus offendunt q̃ alij & q̃
 diu permanent in corpore sequitur infirmū de-
 structio appetitus cibi & potus & permixtio in-
 tellectus febris & oppilatio quam pdiximus,
 & ex signis eorum pprijs est stridor dentiū in
 somno, & possibile est ipsum saltare vt fatuus/
 & maxime in hora pfundationis somni. Signa
 ppria vermium qui dicunt̃ ab cara sunt fortis ap-
 petitus cibi & multa comeditione & quando absti-
 net infirmus a cibo mordent eos vermes forti-
 ter & sentiunt torsionem & dolorem sub vm-
 bilico, & possibile est eos exire per anum albos
 & mundos ad modum seminis cucurbitæ.
 Signa paruorum vermium generatorū in ano
 sunt quia cum exeunt videntur infirmo multi
 & possibile est eos exire immundos sicuti sunt
 in ano & post illud quietem, inquit auctor ho-
 rum quibus hæc passio inuadit abbreviantur
 anni, & ego in meo tempore expertus sum hos

Vermiū
 longorū
 genario &
 et aliorū

Signi cōia
 oim

Signi lōgo
 rūvermū

Si. ymiū
 noiatorū
 ab cara

Si. puorū
 vermū

**Cura ver-
 mium lōgo-
 rum**
 in pluribus hominibus. Curatio vermium lon-
 gorū propria est cum medicinis simplicibus
 1. cū centaurea armeni semine caulis & maxime
 semen canabit. i. genus quoddā in partibus ultra
 marinis sua proprietate costum oleum rute suc-
 cus portulacæ radices vrticæ, quando bibuntur
 de eis cum melle & rob prunorum cum aceto
 epithimū menta lupini crudi mirra mentastrū
 cardamomū nigella & folia persicorum quan-
 do teruntur, & sit ex eis emplastrum super vm-
 bilicum & rubea satiregia ciperi pollipod. ra-
 dices lilij alcaras quando bibitur cum aqua de-
 coctionis seminis apij siluestris & decoctione
 corticum granatorum acetosorum & dulcium
 & costum amarum & cuminum & cortices ra-
 dicis celsi & similia. ¶ Modus medicaminis ex-
 perti ad lumbricos longos, & debet sumi post
 q̃ pseuerauerit a cibis grossis & grauibus lactis
 per tres dies antea accipiat de bono turbit. 3.
 iij. centaur. armeni. 3. ij. teratur & bibatur cum
 aqua mellis ante cibum & abstineat a cibo tota
 illa die. ¶ Modus emplastri experti ad hoc acci-
 piatur colloquintid. 3. v. teratur & distempe-
 rentur cum felle bouino & vino temperato &
 emplastreter quoniam hoc expellit eos, & q̃
 eos necat est q̃ vngatur venter cum tyriaca al-
 faroc & succo centaureæ vel succo costi mastre-
 termasir, id est. polij regalis vel polij. Curatio
 vermium amplorum ad modum seminis cucur-
 bite propria cum medicinis simplicibus est cum
 cardamomū. & melle cum aceto costo oleo de ke-
 rua baurac ysopo calcanto radicibus endiuicæ
 succus garofili. fluuialis & scamoneæ quando
 bibent de ea a duabus. 3. vsq; ad. iij. Q. autem
 probauit pluries ad vermes qui dicuntur abal-
 cara est q̃ ieiunet infirmus per vnum diem po-
 stea comedat ad saturitatem de nucibus & ni-
 hil aliud comedat in die illa q̃ hoc educet eos ad
 modum funiculorū, & potius quidem olei post
 præseruationem a malis cibis facit eandem ope-
 rationem, & sit quantitas que sumitur de oleo
 3. xij. & si biberit ex kitram post cibi abstinē-
 tiam in quantitate vnius. 3. interficiet & educet
 eos. Curatio vero vermium paruulorum exis-
 tentium in ano propria est q̃ fiat distere cum
 kitram quoniam necat eos, & si fiat liciniū ex
 coto cum oleo petroleo interficiet eos si facit li-
 cinium ex nigella vel lupino, & si facit distere
 cum succo foliorum persicorum interficiet eos
 & succus mentastri eiusq̃ decoctio colloquin.
 acetum aloes baurach succus foliorū caulium
 decoctio absinthij oliuæ salit̃ almitir omnia
 hæc interficient paruos vermes. Curatio ver-
 mium communis est q̃ accipiat ex hac compo-

Cura ver-
 mium cōia

sitione. Modus compositionis educantis vni-
 uersa animalia & vermes siue paruos siue ma-
 gnos. R. lupinorum cimini nigri absinthij ro-
 mani centaureæ armeni abrotani armoniaci se-
 rapini turbit costi mirte farchas añ. ptes equa-
 les terantur & cribellent & sumat de eo in po-
 tum. 3. iij. inuoluas cum aliquantulo petrolei
 vel kitran vel cum oleo de lateribus vel bibat il-
 lud cum prassij succo vel mentastri siluestris vel
 cum aqua decoctionis cicerum vel lupinorum
 aut centaureæ armeni. Curatio vero vermium
 q̃n sunt cum febre est q̃ sumat ex sirupo iulep
 & succo pomorum & aqua rosa, cum oleo ro-
 sa. & bibat succum endiuicæ cum aceto, & co-
 medat apium endiuicæ & nalcon cum aceto &
 medulla mellonum. Pueris vero detur sirupus
 de sebesten & oleum amigdal. & ipse amigd. &
 oportet cauere habentes hanc passionem ab om-
 ni cibo in quo est grossities vt est frumentū &
 panis coctus in aqua & vinum farina cocta &
 omnia cibaria facta ex pasta cocta in aqua, &
 a cibis pinguibus & grossis carnibus & rebus
 que conuertunt in stomacho vt melonibus cu-
 curb. persicis grifomulis & humidis oleribus &
 præcipue ab hijs que generant humorem cru-
 dum & caueat a cibo post cibum & potu mul-
 te aque & fatigatione post cibum, hæc omnia
 fiunt causa generationis vermium.

¶ De regimine quo debet regi infirmus
 ante receptōem medicinarū. Ca. X.

Dormiat infirmus in mane postea ve-
 ro ieiunus exerceat motum & tempe-
 ratum laborem, deinde parum come-
 dat, & accipiat post cibum ex rebus siccis vt de
 oliuis & pane cum aceto & oleo cōmuni, & sic
 regat se pluribus diebus, & cum intendit sume-
 re medicinam pro vermibus abstineat a cibo a
 meridie vsq; ad crastinū diem, & cū surrexerit
 in mane exerceat laborē & addat infatigatiōem
 sui corporis, deinde accipiat medicina & distem-
 peretur cum lacte statim mulso & bibat illud.
 Postea vero sustineat famem tota illa die vsq;
 in sero, & cum hoc factum fuerit exhibuit om-
 nia animalia & vermes de ventre infirmi, & si
 remanserit ex eis residuum reiteretur medicina
 acceptio eodem prescripto modo & si non in-
 uenitur lac fiat idem cum melle loco eius, & cū
 eius corpus mundificatum fuerit ex illis dispo-
 natur eius dieta pluribus diebus panis cū oleo
 & aceto & almuri & oliuæ & allia cappas. al-
 machlal sinapis panis succus lupini cicera & si
 milia, & cum hoc regimine nunq̃ redibunt ad
 eum cum voluntate dei.

Medica-
 cōe cōtra
 oēs ymes

Cura ver-
 mium cū fe-
 bre

Nalcon

Regimen
 p ymiū
 expulsioe

Almach-
 lal

De vermibus qui generantur
inter cutem & carnem.

Capitulum. XI.

Generantur vermes in quibusdam cor-
poribus in quibusdam locis & appel-
latur hæc passio bouina eo q̄ bobus
accidit frequenter, & sunt vermes nascentes in
corpore humano inter cutem & carnem & ex-
tenduntur & ambulant sub cuti donec per-
forant in aliquo loco cutis & exeunt, & possi-
bile est eos quandoq̄ p̄forare & exire per oculos
vnde destruunt oculos. Curatio ipsorum
est mundificare corpus a flegmate putrido cū
stomacō vel pillulis quæ dicuntur ab aldeab, vel
cum electuario quod dicitur theodoricon, &
caueat a cibis generantibus flegma & humores
grossos & putridos, deinceps videatur locus
vbi est siue in brachio siue in crure, & ligetur de
super & desubter fortiter cum sudario deinde
scindatur locus & extrahatur & curet locus scissu-
ræ cū vnguento solidatiuo, & oportet habere
magnum subtiliatōem quando est in capite q̄
non arripiat viam oculi & deuaster ipsum / qua
propter ligari oportet apud supercilia vt nō de-
scendat ad oculum & locus vbi apparet scinda-
tur & extrahatur, vel igne cauterizetur.

Sequitur nunc de passione
colon. Capitulum. XII

Passio alcolon quæ dicitur alcebrag eehab
& appellatur etiam almustahad mena, id
est deus ab ea nos liberet, generat in inte-
stinis gracilibus ex quocūq̄ causis, vel ex calido as-
postemate, vel tortura gradium intestinorum,
vel ex induratione stercoris in ipsis, vel ex frigi-
dis humoribus grossis ipsis adherentibus, vel
ex potu medicinæ mortifere. Signum ex cali-
do apostemate est febris sitis humor colericus,
& quia videtur apostema de foris & magnus
umor in superioribus ventris cum pulsatione,
& quando confirmata fuerit hæc ægrotudo in
patientē euomet stercus & sit eius anhelitus fœ-
tidus, & possibile est esse fœtidam ventosita-
tem exeuntem per os & etiam totū corpus. Ac-
cidentia quoq̄ communicantia omnes species
huius passionis sunt continua extremitatū mo-
lestia vigilie & eorum status in omnibus pessimi-
mus, & signa pessima & mortalia sunt, & pos-
sibile est sequi hunc mortem die secunda vel ter-
cia & impossibile est ab eo vllum euadere nisi
miraculose. Signum torture intestinorum est
q̄ percipitur in ventre & egestione sine febre.
Signum duricie stercoris est perceptio grauitas
tis in ventre & duricies tactus egestionis & eius

dem vomitus sine febre & ex eo quod præces-
sit de regimine infirmo in vsu comestitionis glan-
dium vel castaneorum & charubarum & aliarum
siccarum. Signum humorum frigidorum &
grossorum in intestinis adherentium est mul-
tus continuus vomitus mixtus cum flegmate
sine calore & inflammatione, & quia id q̄ bibit
non profundatur in corpore & sentit fortem
dolorem & torsionem continuam in superiori-
bus ventris. Signum eius ex sumptione medi-
cinæ mortifere est q̄ infirmus refert. Curatio
eius ex apostemate calido est in principio ægri-
tudinis cum flegmatō venæ basilicæ vel saphe-
næ si nihil est prohibens, deinde datur ei in potu
de succo solatri plantaginis endiuie & succo co-
riandri humidu & de succo altee & citrulli con-
iunctim vel separatim. 3. iij. post q̄ dissolutæ su-
erint in ipsis medulla cassie fistule. 3. iij. cum. 3.
i. & 5. yere pigre factæ cum altea loto & cū. 3.
i. olei violæ. & 3. i. olei alkeruæ / hoc enim dissol-
uit apostema, & emplastreitur venter cum em-
plastro facto ex floribus violarum altea camo-
milla melliloto & radice liquiritie, & si hæc non
suffecerint fiat clistere ex eisdem herbis & sede-
at in aqua decoctionis ipsorum, & si confirma-
ta fuerit in ipso siccitas inflatio & febris disten-
datur cū aqua ordeï & albumine oui & mu-
scilagine psilij cum oleo violæ & emplastreitur
venter cū rebus remollientibus vt oleis & mu-
scilaginibus sicut oleo sirag oleo amigd. & mu-
scilagine fenugræc. & altee & similibus. Et sit
dieta infirmu mica panis citruli portulaca melo-
chya & solatri & brodia pullorum & similia.
Curatio torture intestinorum est q̄ sedeat in-
firmus apodiatu super suo dorso & vngan-
tur intestina cum oleo & restituantur intestina
ad suum locum, & bibat sirupum violæ cū sca-
monea & oleo violæ & caueat infirmus a motu
post cibum & a cibis inflatiuis præcipue a gene-
ribus leguminum & oleribus, & comedat iura
pullorum & zirbag agnorum, & bibat vinum
odoriferum subtile. Curatio eius ex duricie
stercoris est facere clistere cum oleo amigdal.
dulci & oleo sirag / aut cum pinguedine galli-
næ aut anseris mixtis cum oleo de sirag, vel cū
oleo violæ, vel cum oleo oliuarū dulci, vel cum
butyro, vel accipiat sirupum violæ cum scam-
onea & oleo violæ scdm tolerantiam infirmi, vel
fiat hoc clistere & modus eius q̄ accipiat de
floribus violæ camomillæ altee semine lini sebes-
ten olei mūdati & fursuris añ. 3. i. & coquant
hec in aqua donec dissoluantur res & coletur de
aqua sicut media libra & ponatur in ea. 3. 5.
sirag zuccari. 3. 5. olei amigdal. 3. 5. & clistere-

Sig. lu.
frigi. &
grossor.

Sig. ex
medicina
mortifera
Cura ex
apate cali-
do

Cura tor-
ture inte-
stinorum

Cura ex
stercoris
duricie

zetur cum eo, & sedeat infirmus in aqua deco-
ctionis camomillæ violæ melliloti fursuris ra-
dicis altee radicis lilij caulium bletæ & similiū,
& vngatur venter cum suauitate cum oleo de
sirag & pinguedine gallinæ recenti, vel bibat yere
pigræ & cassie fistule cum aqua decoctionis iui-
barum sebesten & radic. altee cum oleo amig-
dal. dulci, & oleo kerue, & comedat iura galli-
narum cum aneto, & sint cibi eius elixata in a-
qua cum radicibus caulium & oleo amigdal.
& oleo sirag & lebleb cocta cum cartamo & fi-
cubus & passulis enudeatis, & bibat decoctio-
nem aque mellis & aquam zuccari & aquam
decoctionis passularū sine arillis. Curatio eius
ex humoribus grossis est q̄ bibat ex electuario
benedicto, vel ex electuario dactylorum, vel ex
electuario quod dicitur alsaharia zain, vel ex
electuario serapini, vel ex pillulis yere laxatiuis.
Et dixit Gal. q̄ curatio huius speciei sua pro-
prietate est potus vini fortis, & fiat infirmo cli-
stere cum aneto camomilla fenugræc. tribulis
marinis & oleo de keroa, aut accipiatu fenugræc.
& coquatur in aqua & exprimat ex sui
muscilagine lib. 5. & misceantur cum ea olei si-
rag & succi mentastri humidu añ. 3. i. calefiat &
sæpe administretur. Modus trociscorū con-
ferentium passioni colon quæ dicitur ylios. i.
deus ab ea nos liberet & quæ generatur ex frigi-
ditate. R. absinthij romani seminis apij anis-
li darlen cassie lignee añ. 3. iij. mirre rubeæ spice
inde castor. añ. 3. i. & 5. piperis longi ciperi cro-
ci añ. 3. i. terantur & cribellentur & conficiant
ad inuicem & fiant inde trocisci parui quorum
quilibet sit ponderis. 3. vnius & 5. & accipiat
vnum trociscum cum aqua tepida vel cū aqua
decoctionis anisi. Et si accidit hæc passio puero
regatur cum emplastro super ventrem clisterijs
vnctionibus & licinijs. Curatio eius ex potu
medicinæ mortifere est cum laxatiuo cum aqua
calida & oleo sirag, & bibat lac asine & buty-
rum cū ameos. & bibat frequenter brodia pin-
guia, & post aliquos dies sumat de tyriaca alfa-
rac, & accipiatu regimen eius qui sumit acu-
tas medicinas ex suo loco. Ægrotudo colon ge-
neratur in intestino quinto q̄ dicitur colon, &
locus eius est in dextro latere in fine ventris &
est vt circulus dilatans se ad sinistram partem.
Generatur autem aut ex se ipso aut ex sui parti-
cipatione cum alio membro. Quando est ex
se ipso sit. xi. modis / quia aut ex flegmate, aut
ex colera rubea, aut ex ventositate grossa causa
inflatiuorum ciborum, aut ex ciborum super-
fluitate, aut ex multo flegmate ab eo paulatim
resoluto, aut ex retentione ventositatum inter

Cura ex
humori-
frigidis et
grossis

Galenus
Clisterij
modus

Trocisci

Cura ex
potu me-
dicinæ
mortifere

Colicæ ge-
neratio

intestinorum pelliculas, aut ex nimia colera ni-
gra faciente inflationem in intestinis, aut ex ca-
lido apostemate, aut frigido, aut ex siccitate ster-
coris propter naturā ciborum vel ipsorum pau-
citate, aut ex multitudine exitus vrinæ vel su-
doris, aut ex lapsitudine corporis, aut ex nimio la-
bore, aut ex forti calore aeris, aut ex forti calo-
re ventris, aut ex debilitate virtutis expulsiue, aut
ex modica effusione colere ru. ad intestina, aut
ex animalibus & ymibus existentibus in vtre.
Quando vero prouenit ex participatione sit etiā
xij. modis, aut ex participatione cū bursa, aut
cum renibus, aut cum epate, aut cum diafrag-
mate, aut cum stomacho, aut cū matrice quan-
do accidit in aliquo istorum apostema vel are-
na. Signa communia passionis colon sunt con-
tinuus motus stomachi, indignatio fortis dolor
similis torsioni itaq̄ capit magnum terminum
de ventre, & possibile est confirmari cū dolore
ylorū & laterum & sequitur eum constrictio
ventris quousq̄ tres dies præterierant quia non
exit ventus ex eo nec desuper nec de subter & in
frigidant ex extremitate & exsiccatur stercus.
Signa propria colon flegmatici sunt quia insur-
git post humorem crudum qui dicitur alcha-
chira & constringitur ventositas & stercus &
putei oris eructuatio, & sequitur eos mul-
ta stomachi indignatio & sudor frigidus &
est sine siti, & pulsus eius est rarus & lon-
gus in quantitate & dolor est minoris acumi-
nis & molestiæ q̄ in alijs & sentitur grauedo
fortis & dolor in eodem loco permanet non se-
transferens inde, & possibile est apparere in ege-
stione humorem similem vitro. Signum eius
ex colera rubea est sitis continuata & vomitus
colericus & doloris acuitas ita q̄ existimatur
infirmus acui stimulari ventrem suum & fit ter-
minatio ægrotudinis brevis siue ad salutem siue
ad mortem. Signum eius ex causa ciborum in-
flatiuorum vt ex comestione fructuū olerum
& ex multo cibo est q̄ infirmus refert & per-
ceptio rugitus in ventre & non vigoratur nisi
cum forti manus impressione super loco & do-
lor fortis & difficilis vmbilicum offendens re-
tentio ventositatis, & quando egreditur nō est
in ea quantitate quia quiescit dolor fortis, &
possibile est cum hoc esse ventrem mollem. Et
proprietas colicæ ventose transferri dolorem
de loco ad locū cum rugitu & inflatione & ap-
parentia certorū signorū quæ diximus. Signum
eius ex calore ventris est fortis sitis & egōnis sic-
citas semper. Signū eius ex conclusionē ventosi-
tatis inter intestinorū pelliculas est fortis dolor,
& quia nuncq̄ exit ex eo ventositas nec rugiunt

Sig. gñæ
lia colicæ

Si. ppria
co. fleg.

Sig. ex
cole. ru.

Sig. ex ci-
bis inflati-
uis

Sig. coli.
ventose.

Sig. ex
vtrius ca-
lore

Sig. ex
conclusiōe
ventosita.

Sig. ex
paulatina
resolutio
flegmatis

Sig. ex
cole. nig.
Sig. ex
apate cali
do

Sig. ex
apate fri
gido

Sig. ex ci
bis & ci
bor pau
citate

Sig. ex
corpi sa
nitate
Sig. ex
multo la
bore &
aeris calo
re & suda
tione in
balneo

Sig. ex in
testinorū
siccitate

Sig. ex
amissione
sensus in
testinorū

Si. ex de
bilis vir
tutis ex
pulsione

Si. ex pau
ca co. ru.
effusione
ad testi.

Sig. ex
aialib⁹ &
vermib⁹
in ventre

Sig. ex
mēbroꝝ
picipati.
Dīa iter
colicā &
dolorē re
nalem

per tactū vel per impressionem manus eius in
intestina. Signum eius ex paulatina resolutio
ne flegmatis est quia quiescit dolor quandoq;
& incitatur post vnam horam vel tres horas,
& possibile est ipsum incitare emplastrationes.
Signū eius ex colera nigra est acetosa eructua
tio & inflatio ventris subito absq; forti dolore
Signū eius ex apostemate calido est q; extra cor
pus apparet & cum tangitur sentitur calidum,
& color apostematis declinat ad rubedinem &
sentit fortem suum & febrem & molestiam gros
situdō lingue & dolor difficilis offendens. Si
gnum eius ex apostemate frigido est ecōtrario
modo predicto. f. quia videtur apostema sine
rubedine & quia non est sitis ibi neq; febris nec
fortis dolor. Signum eius ex siccitate stercoris
quia sentit infirmus plenitudinem & grauita
tem arctationē in inferioribus intestinis & qua
si scindatur & ex eo q; infirmus recitat se vsum
fuisse cibis siccis. Signum eius causa ciborum
& paucitate ipsorum est multitudo vrine & q;
infirmus refert. Signū eius ex sanitate corporis
est paucitas egestionis in tempore sanitatis eius
q; siccitatis continuatio fames & fortis appe
titus cibi. Signū eius ex multo labore & aeris ca
lore & sudatione in balneo est q; infirmus nar
rat, & quia postmodum sequitur quies. Signū
eius ex forti calore ventris sitis siccitas stercoris
& corporis. Signum eius ex ipsorū intestinorū
siccitate est extenuatio pellis ventris eiusq; tenui
tas & non reperitur siccitati stercoris causa dif
ficultatis egestionis sitis & calor. Signum eius
ex amissione sensus intestinorū est inflatio ven
tris apud retentionem egestionis sine dolore &
ex eo q; precessit ex sumptione medicinarū au
ferentium sensum vt opij & similia. Signum
eius ex debilitate virtutis expulsiue est exitus na
turalis egestionis in sua quantitate & qualitate
& eius retentio in tempore consueto. Signum
eius ex pauca effusione colere rubee ad intesti
na est albedo egestionis & eius exitus retentio.
Signum eius ex congregatione animalū & ver
mum in ventre est q; diximus in precedentibus
de signis vermum. Signum passionis colon a
participatione membrorum est q; in suo loco
dicemus.

¶ De differentia inter colicam &
dolorem renum. Cap. XIII.

Differentia vero quæ est inter colon &
dolorem renum est hæc qm dolor co
lon transfertur ad ventris latera a dex
tris & sinistris ante & retro & est fortior dolo
re renum, dolor vero renum sequitur post exi

tum egestionis & accidit cum eo guttatio vrine
& apparet vrina subulis in principio, postea ve
ro videtur in ea arena & dolor ligitur in vno
loco transferens se inde & possibile est super
uenire has egritudines ambas simul, & propter
hoc sit difficilis cognitio huius egritudinis val
de. Curatio passionis colon quæ sit ex fleg
mate grosso congregato in intestinis & hoc ac
cidit vt in pluribus est q; administratur ei clistere
in principio si virtus est fortis. Modus clisteris
ad hanc passionem quando est ex frigidityte.
R. serapini bdellij oppopanac. amigd. amara
contusarū cortic. colloquint. añ. 3. i. & 5. cen
tauree fenugrec. fursu. seminis lini añ. 3. v. fi
cuum humidarum & coquantur omnia & co
lentur & apponantur ibidem de oleo comuni
& melle almuri añ. 3. 5. felp. bouini. 3. ij. & fiat
clistere, & si corpus infirmi est debile remoue se
rapinum & oppopanacū & cortic. colloquint.
& si non sufficit hoc ad laxandum naturam re
iteretur pluries quousq; laxetur & confert ad
hoc vt accipiat pulueris pigr. 3. i. & 5. medul
lae cassiæ. part. viij. olei de kerua. 3. iij. dissol
uatur totum in aqua decoctionis radicū, &
bibat illud, & conferunt ei omnia electuaria la
xatiua huiusmodi sicut confectio dactylorum
& confectio citoniorum laxatiue & similia, &
si non contulit q; diximus accipiat de pillulis se
rapini, vel pillulis alcebañ, vel de pillulis alma
san. vel pillulis aloë & similibus, & si hoc non
sufficitumat ex theodoricon vel aquam infu
sionis aloes & logodia & similia, &umat hæc
cum oleo de kerua. ¶ Q; autem confert in hæc
passione sua proprietate est potus. 3. i. & 5. ster
coris lupi, & liniatur cum eo venter cum oleis
calidis sicut oleo nardino anetino sambucino ca
momillino & similibus, omnia hæc enim fiant
in ipsa hora passionis, in hora vero quietis egri
tudinis caueat a generatione humoris crudi qui
dicitur alcachua, & accipiat frequenter deco
ctionem seminum calidorum vt tyriaca alfarac
vel cum filonio, vel cum electuario benedicto,
vel cum sirupo de yreos, vel cū sirupo de men
tastro & similibus, & sit cibus eius brodium
auis quæ dicuntur canabit & fastiani parator
cū ciminio & ruta & menta & similibus, & bro
dium annosarū gallinarum plenarum in hora
decoctionis ipsarū granis cartami aneto & sa
le, hoc enim laxat flegma viscosum, & vtatur in
suis cibis medulla cartami vt laxetur flegma vi
scosum, &umat aliqd de almuri post cibū, &
caueat ab omni cibo in q; est coadunatio & sic
cit ut lentibus granatis citonij glandibus ca
staneis & similibus, & caueat a potu aque fri

Cura coli
ce ex fle
gmate
grosso
Clistere

Cura ex
cole. ru.

Clistere
lene

Cura ex
grossa ve
ntositate

gide cautione vltima. Curatio eius ex colera ru
bea est q; consideres si virtus infirmi est fortis
flebotometur vena basilica dextre manus / &
maxime si calor est in epate cum vrina rubea,
deinde vero vtatur infirmus de hac medicina.
Et modus eius est. R. prunorū iuiubar. añ. 3.
xij. passulæ mundatarum a nucleis trangebin
añ. 3. x. medullæ cassiæ. florum violarū añ. 3.
ij. coquantur in lib. i. & 5. aque lento igne vsq;
ad consumptionem duarū partiū & fricetur &
coletur & apponatur in ea. 3. 5. yer. pigr. facte
cum altea loto & oleo amigdal. Et si infirmus
est fortis adde in hanc sextam partem. 3. scamo
neæ assate in pomo, & si additur in ipsa de oleis
competentibus ad hæc. 3. x. erit fortior in iuu
mento, vel potest administrari huic decoctio
mirabol. prunorū tamarind. cum scamonea, &
si hoc non fuerit sufficiens ad laxandū naturā
administratur hoc licinū q; est vt accipiat ex
floribus violarū & salis añ. 3. i. terantur & con
ficiantur cum melle bene cocto, & ex hoc fiat li
cinum ad modum glandis & misceantur in eo
aliquid de scamonea inuolutum cum oleo viol.
vel semine altee vel semine citoniorū, & super
ponatur, & si hoc non sufficit ad laxandū na
turam administratur hoc clistere lene. Modus
clisteris lenis conferentis passioni colon ex cole
ra rubea. R. flor. viol. ordeī ex corticati añ. 3. iij.
rad. liquir. rase. 3. ij. prunorū iuiubar. & sebe
sten añ. 3. ij. camomille. 3. x. ficuum albarū. v.
coquantur in tribus lib. aque in lento igne vsq;
ad consumptionem duarū partiū aque expri
matur & coletur & accipiantur de ea. 3. iij. &
misceantur in ea succi blete. 3. i. olei violarū. 3. 5.
zuccari triti tantundem sal. 3. & 5. & clisteri
zetur cum eo, & si non lenitur natura cum hoc
pluries reiteretur quoniam leniet cum adiutorio
dei, & bibat aquam ordeī cum oleo viol. & pe
nidio, & sint cibi eius calidi olera humida & fri
gida. Curatio eius ex grossa ventositate est q;
detur ei ex confectioe cimini cū aqua in qua
bullitum sit ciminū carui & ameos, & si hoc nō
sufficit accipiat ex electuario granorum lauri
3. iij. cum aqua decoctionis carui, & si dolor est
fortis accipiat ex compositione filonij, & bibat
vinum forte ante cibum & cooperiatur venter
eius & ligentur super ipsum pannus calidus &
producat somnū, & abstineat a cibo tribus die
bus si potest, si vero nō habet virtutem toleradi
comedat panem infusū in vino veteri, & caueat
a potu aque frigide vltima cautione incitat em
dolorem potus eius, & si incitatur dolor intret
balneum aque calide & exeat ab eo quando sen
tit debilitatem virtutis, & liniatur venter cum
aliquo calidorum oleorum vt oleo aneti oleo

castor. & similibus, & suspendantur super ven
trem ventose cum igne, & administratur hoc di
stere apud tempus necessitatis q; expellit ventos
itates. R. aneti maioranę yfopi anisi cimini a
meos centauree polli montani añ. 3. viij. sera
pini opopanaci veg castor. añ. 3. i. & 5. coquā
tur & exprimantur & coletur & apponatur in
colatura de oleo aneti vel camomille & clisteri
zetur cum eo, & alij addunt ad hoc. 3. i. mell.
& cū laxata fuerit natura & expulse fuerint ven
tositates & dolor quicuerit redeat paulatim ad
cibum, & comedat carnes coctas in aqua, & ca
ueat ab oleribus quibuscunq; & omnibus ge
neribus leguminum & omnibus cibis generan
tibus ventositates. Curatio eius ex conclusionē
ventositatis inter pelliculas intestinorū est cum
rebus supradictis & suspendantur ventose su
per ventrem cum igne & supponantur empla
stra super locum doloris, & bibat vinum forte.
Curatio eius ex ventositate flegmatis, eiusq;
paulatina resolutione ad intestina est cum absti
nentia cibi tota illa die vt digeratur flegma to
tum donec dissoluatur & expellatur, & si non
expellitur cum hoc addat in abstinentiam & su
spendantur ventose cum igne in ventre, & em
plastre venter cum re calida dissolutiua &
liniatur cum oleis fortibus dissolutiuis. Cura
tio eius propter coleram nigrā effusam ad ven
trem & inflat ipsum est in hora egritudinis q;
coquatur mentastrum pulegium montanū ru
ta yfopum grana danad. i. cataputie & ciminū
cum aceto & emplastre venter cum eis & su
mat sorbitiones aque calide in qua cocta sint
ciminum cartui, & administratur clistere ad edu
cendum ventositates vt dictum est, in tempore
vero quietis egritudinis vtatur decoctione epi
thimi & omne q; educit coleram nigram. Cura
tio eius ex apostemate calido ex sanguine est cū
flebotomia basilice vel achal sinistre manus, &
si apostema est in vesica vel in renibus incidatur
vena fasciæ pedis & vena quæ est super pede / &
maxime cum retinetur vrina, & bibat aquā or
dei cum oleo amigdal. dulc. & oleo violarū cum
aqua decoctionis viol. seminis citrulli & altea
& curetur curatione colon quod dicitur ylios
factum ex causa apostematis. Curatio eius ex
apostemate frigido est cum decoctione radicū
& oleo de kerua, vel cum sirupo absinthij, vel
sirupo squinanti & oleo amigdalæ / & bibat
aquam mell. vel sirupum de zuccaro aromati
zatum cum aromatibus, & sit cibus eius in ma
ne pulli columbini cocti cum costis bletæ &
eius cimis, & fiat clistere cū rebus calidis & o
leis dissolutiuis & pinguib⁹ vt diximus, & em
plastre venter cum decoctione medicinarū calidarū

Clistere

Cura ex
conclusiōe
ventosita
inter pel
liculas in
testinorū
Cura ex
fleg. v. eo
sitate ei⁹
q; resolu
tione pau
latina

Cura ex
cole. nig.
ad ventrē
effusa

Cura ex
apate san
guineo

Cura ex
apate fri

Cura ex
sicci. ster.

Curatio eius ex siccitate stercoris qñ accidit ex siccitate ciborum vel eorum paucitate est cū sirupo violarū & iulep & aqua decoctionis ficū cū penidio & rob de vis dulci, & sumat quot libet die. 3. i. olei sirag vel amigdalaz dulci, cū tantūdem penidiū vel zuccari, & vtatur liciñis cōferentibus ad hoc & nutriatur cū cōmuni cibo pingui dulci & lenituo & euitet coadunatiua & sicca & addat in quātitatem cibi si causa eius fuerit siccitatis. Curatio eius ex multitudine vrinationis est cū vsu rerum in quibus est viscositas vt est passulaz dactiloz ficū amigdalaz pulmentū factū cum amido butyro & penidio & moraba dactiloz cum amigdal. & vtatur cassia, cum sirupo viol. & accipiat pruna sicca infusa in iulep & omne q oppilat transitus vrine. Curatio eius ppter sudorem corporis lassitudinem est cū cibis pauce pinguedinis, & liniatur corpus cū ceroto ex cera & oleo ros. & oleo citoniorū & oleo balaustiaz & ingreditur aquam frigidam. Curatio eius ex labore & calore aeris & sudore est cū medicinis lenientibus pinguibz & fructibus humidis & liniatur venter cum cera & oleo ros. & ingrediat aqua frigidam. Curatio eius ex calore ventris est cū vsu fructuum humidorū & lenientium ante cibum vt prunoz ficū recentium vuarū melines & oleorum quaz subtiliant & humectant. Curatio eius ex siccitate intestinoz est cum oleis & pinguedinibus cū zuccaro ante cibū vt oleo amigdal. dul. & sirag & oleo viol. & pinguedine galinē & anseris & ablatur in aqua calida dulci, & bibat vinum dulce & vtatur cibarijs pinguibz Curatio eius ex amissione sensus intestinoz est q sumat de oleo kerua cum yer. pig. & aromatis, vel bibat theodoricon & yera longodion & electuariū anacardinū & sechaznaya & calida electuaria, & comedat brodia auium alcanabit & pullorū columbarū paratorū cum aromatibus, & bibat vinū vetus subtile & liniatur venter cum oleo de kerua & oleo de radice & oleo de sinapi, & fricetur cū sechaznaya coctana cum aliquibus oleis, & sumat de tyrica alfaroc cum vino forti quia valde confert. Curatio eius ex debilitate virtutis expulsiue est q accipiat de alha almarcha sechaznaya & metridato & yera logod. & oleo de kerua & de oleo amigdal. amararū cū aqua decoctionis cassie lignee darfen macis nuc. musc. spice vsne semis apij & ciperi, & comedat feniculū qaspergitur vino odorifero & bibat vinum vetus, & vngatur venter cum oleo de ben. & oleo nardino, & oleo delilio & ingreditur balneum. Curatio eius ex pauca effusione colere rubee ad intestina est cum hijs quaz dicemus in passione

Cura ex
multitu.
vrinatio.Cura ex
sudoreCura ex
labore &
caloreCura ex
calo. vñ.Cura ex
intestino.
siccitateCura ex
amissione
sensus in
testinozCura ex
debilita.
virtutis
expulsiueCura ex
pauca ef.
fusione co.
ru. ad in.
testina

ystericie quę sit ex oppilatione inferiorū meatus colere & sit cibis eius almuri alnabti cū sinapi & ficus nō coctę, & comedat ante cibum aliquas oliuas aque & bletam & medullā carami cum ficibus. Curatio vero eius ppter animalia & vermes iam tradita est suo loco.

Cura pro
pter ver.

SEQVITVR TRACTATVS. XVIII de epatis morbis. xij. in se continens capla.

De egritudinē epatis elucidatōe. Ca. I.

De egritudinibus epatis quę sūt. xi. mutatio complexionis, eius debilitas, apostema, oppilatio, solutio continui, ventositas, fluxus sanguinis ab eo, dissinteria, epatica, yterica, ydropisis.

De debilitate epatis. Cap. II.

Epar vniuersaliter infirmat duobus modis. scilicet aut per se aut sui participatione ad aliud membrū, infirmatio aut per se sit ex tribus causis sicut accidit ceteris membris, quorum vna est mutatio sue complexionis, scilicet in strumētalis egritudo vt oppilatio & apostema, tertia est solutio continui vt cū accidit in eo vltus separatio incisio rasura & similia, & harū quidem triū egritudinū causa est aut extra corpus aut intra. Mutatio vero complexionis aut est cum humore aut sine humore. Causa vero mutationis eius complexionis extrinseca est ex superfluitatibus calidorū vel frigidorū ciborū vel humidorū vel siccorū aut ex inhabitatione locorū frigidorū vel calidorū aut ex multitudine vel paucitate somni & similia. Causa vero mutationis complexionis intrinseca est congregatio alicuius quatuor humorū / quā autem prouenit ei egritudo ex participatione est aut ex participatione venarū aut ventris intestinoz splenis pulmonis diafragmatis renū & similia. Signū malitię complexionis calide epatis absq; humore sunt sitis fortis & continua post potū aque grossitudo lingue siccitas palati & nariū perceptio caloris in dextro latere. Signum malitię complexionis ex frigiditate absq; humore est sitis frigiditas epatis, strictura venarū, siccitas stercoris, & paucitas odoris. Signū malitię complexionis humide absq; humore est pauca sitis quia nō reperitur in lingua humiditas nec siccitas, nec apparet in corpore & facie alteratio & egestio est humida. Signū malitię complexionis eius sicce absq; humore est spasmatio ppe siccitas lingue sitis corporis macies paucitas egestionis & eius siccitas. Signū malitię complexionis eius calide cū humore si est sanguis rubedo corporis amplitudo venarū & rubedo vrine. Signū eius cū humore sicco est febris si-

Epar duo
bñ egro.
tat mōisSi. calidi.
absq; hu.Sig. frig.
puræSi. humi.
puræSi. siccita
tis puræSi. calidi.
cū humi.Si. calidi.
cū siccita.Sig. frig.
cū humi.Sig. frig.
cū siccita.Cura p
pter cali.Cura ex
frigidita.
epatisCura ex
siccitate

tis fortis continua vomitus colericus citrinitas faciei grossitudo lingue eiusq; rubedo, & postea nigrescit corpus & extenuatur, & vrina est mixta cum colera rubea, & non sentitur dolor nec grauedo sub coxa sinistra. Signum eius ex frigiditate cū humore humido est paucitas sitis cū solutio vtriusq; alba, macies corporis, corruptio coloris & alteratio faciei & grauitas & dolor sub dextra costa & pili eius molles & fortis fa mes cū imperfecta digōne albedo labiorū & lingue & paucitas sanguinis. Signū malitię complexionis frigide eius cum humore sicco est acetositas oris nigredo egestionis & signa melancolię vt suspiriū timor & macies. Curatio eius ex caliditate est q sumat ex aqua decoctionis ordei & iulep & sirupū iuiubini & sirupū desebsten & secaniabin zuccarinū succū endiuie & solatri cocti & purificati in quo dissoluat medulla cassia, trangebin & sumat de aliquo genere troiscorū / vel bibat sirupū granatorū & emplastreut epar cū sandal. ros. & camfora & solatro, & sint cibi eius pulli cocti cum agrelta & oleribus frigidis sicut scariola bleta, & omnino caueat a vino. Curatio eius ex frigiditate epatis est cum eo q calefacit & confortat sicut est confectio reubarbar. troisci & confectio lacte maioris & troisci lacte & maior. cōfectio rosti & amurusa & sechaznaya, sumat ex q̄cūq; isto rum. 3. i. & 5. cum aqua decoctionis feniculi, vel cum aqua decoctionis apij coctę & purificatę / vel accipiat secaniabin squilliticū vel sirupum absinthij vel de radicibus vel decoctione mentastri vel aquam calidam cū. 3. i. & 5. olei amigdal. dul. vel amararū vel olei fitticarū & vtatur electuario piperū vel electuario de zinzibere vel electuario de galanga vel de anisū, vel electuario de speciebus & troiscos de gales & absinthio, & sit cibis eius panis infusus in vino veteri forti & caules bis cocti & apium feniculum & fistice cum passulis & carnes teneras & pulli & perdes frixi & affati, & caueat a cibis grossis & dulcibus, & comedat passulas pingues cum arillis suis, quoniam conferunt omni debilitati epatis & impinguant ipsum. Curatio eius ex malicia complexionis sicce est cum pulmento frumenti fracti & carnibus hedorum annorū & pullorū & succo endiuie cū zuccaro & succo granatorū dulciū & vino bene limphato, & vngatur epar cū oleo sirag & oleo viol. & emplastreut cū emplastris humidis. Curatio vero eius ex malicia complexionis humide est cum hijs quę diximus de complexionē frigida.

De apostematibus epatis sequitur Cap. III.

Apostemata fiunt ex causa intrinseca vt ex aliquo quatuor humorū & ex causa extrinseca vt percussione & cū & fiunt aut in musculus epatis, aut in eius meatibus, aut eius pelliculis, aut in gibbositate, aut in concauitate ipsius. Signa cōmunia huius lū dolor in dextro latere & grauitas & dolor trāsfertur de loco qui dicitur mirac vsq; ad locum qui dicitur cartaa cū febre calida & destructione cibi appetitus nullis sicca cū difficultate anhelitus vomitus colericus retentio, & in principio egritudinis sit lingua rubea in fine y nigrescit Signum eius ex sanguine est inflatio loci, plenitudo sanguinis, vehementia sitis, rubedo lingue in principio & postea denigratio. Signū colere rubee est intentio sitis & febris & colericus vomitus. Signū flegmatis est remissio doloris mollicies apostematis albedo loci cū modico calore & quā imprimitur manus, pfundatur locus & statim redit & grauitas est maior & dolor. Signum eius ex colera nigra est durities apatis fortis grauitas absq; dolore, priuatio sitis & febris, & color infirmi declinat ad nigredinem. Signum eius quā est in musculus epatis longitudo figure & extensionis ipsius ad modū figurę musculorū / & quia apparet extra superlatius, & quando est in meatibus sentit dolorem fortam in posterioribus in dorso, & quādo est in diafragmate sentit pūctionem in panniculo epatis cum sicca tussis, quando vero est in gibbositate ipsius percipit tactu quando apā est magnū, si vero fuerit parū & acutū sentiet dolorem & grauedinem in epate apud fortem anhelationem infirmi, febris acuta, & at. rahitur ascella ex attractione apostematis, ppter eius suspensionem, & est ibi tussis sicca ex artatōe panniculi & egestio colerica & grauitas maior est ipso apostemate, & quā est in concauitate epatis percipitur sensu in fine epatis & sequit eum vomitus & indignatio & inflamatio & malitia anime & quando plongatur apostema & infrigidatur ducit eum ad ydropisim terminat aut apostema calidum scdm vnum trium modorū aut em dissoluetur. Et signū huius est quia qui escunt omnia accidentia post quietem febris aut congregat in ea humor putridus. Signū huius est quia quiescit febris & accedit ei in hora digestionis vomitus colericus & eius egestio, aut in durabitur, cuius signū est quia ducit ad ydropisim, Curatio eius ex sanguine est cū flebotomia venę basilicę & venę achal, & bibat in principio egritudinis si nō est possibilis flebotomia succū plantaginis aut scariolę aut semperuivę aut virgę pastoris aut coriandri humidi aut succū extrematū viuis coniunctum vel per se in

Aparum
epatis
generatio

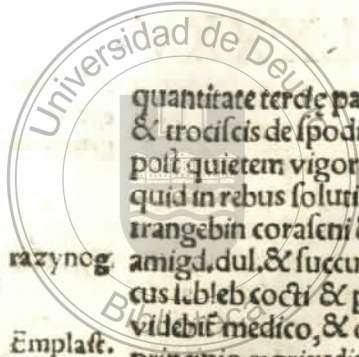
Sig. cōia

Sig. ex
sanguine
Sig. cole.
rubeę
Sig. fleg.Sig. ex co
le. nigraSig. in
musculis
epatis

Signa

Cura p
pter san.

razynog

Emplast.

Emplast. aliud

Potio

Cura ex cole. ru.

Cura ex flegmate

Cura ex cole. nig.

quantitate terde partis lib. i. cū trociscis de ros. & trociscis de spodio & trociscis de sandalis & post quietem vigoris febris p̄misceat cū hīs ali quā in rebus solutius sicut est medulla castie. trangebin coraseni & moraba vio. Prof. & oleū amigd. dul. & succus razynog. i. feniculi & suc cus lbleb. cocti & purificati totū hoc scdm q̄ videbit medico, & oportet emplastrare epar in principio aegritudinis cū portulaca rasura cu cur. & lenticula aque & virge pastoris & fari na ordeī & solatri. In fine vero egritudinis cum medicinis confortatiuis sicut est hoc emplastrū R. frondiū ro. rub. 3. v. croci sandali rubei añ. 3. ij. sanda. albi. 3. iij. camfore. 3. i. & possibile est apponi in ipso de faufel & altea, & postmo dum diloluat in eo cera alba cum oleo ros. & oleo citonior. & qñ fuerit congregata putre do bibat aquā & mel, vel aquam cū zuccaro, vel bibat secaniabin scdm residuū caloris, po stea vero vtatur hoc medicamine. R. mastice. 3. i. & 5. olibani. 3. iij. sanguis draconis ros. spodi añ. 3. ij. 5. bibat cū secaniabin vel aqua mellis v̄ tulup. & emplastre epar cū gallia ramic oli a no cipi spica mastice calamo aromatico terant omnia & conficiant cū succo pomor. vel cito niorum, & sint cibi eius carnes pullor. hādo. ū lactantiū vitella ouor. & vinū albū & subule, & quando indurātū est apostema bibat ex con fectione croci cum succo endiuie vel secania bin facto cum succo endiuie & aqua rosa. & similibus, & bibat spod. cum bdellio. Curatio eius ex colera ru. est cum aqua decoctionis or dei & succo granator. acetosor. vel succo agre ste & si nō est cum eo febris comedat pullos cū cucurb. lactuca bleta & malua, & emplastre tur cum emplastro de rebus frigidis quas diximus. Curatio eius ex flegmate est cū omni q̄ calefa cit epar. i. cū decoctione radicū oleo de amigda. vel oleo de kerua, vel oleo fisticaz. & sumat yeram pig. cū aqua decoctionis anisi, vel fenicu li & trociscis absinthij & trocisco reubarbari. & emplastre epar cū medicinis coadunatiuis & aromaticis vt cū sandalo mirta croco gallia mastice. gariof. nuc. musca. & similibus, postq̄ congregata & permixta fuerit cū vino odorife ro & euiter acetosa & frigida. Curatio eius ex colera nī. qñ diu pmanerit & fuit causa ei⁹ co le. nī. sola nunq̄ sanat sed si tempus est proxia mum curatur cū decoctione sicui iuiubar. pas sularum sine nudeis radice apij fen. an. fenug. trbuli marini cū oleo de kerua & oleo amigd. dulce. coquant hęc omnia & colet de aqua eius lib. 5. & ponatur in ipso in omni portione de ali quo predictor. oleorū. 3. v. & emplastre epar cum hīs que remolliunt apostema vt bdellio

& armo. Et confert sua ppriate in omni ma la complexione facta in epate bibere. 3. iij. de e pate lupi sicco cum vino. & si est complexionis calide cum succo endiuie vel cū aqua. Curatio eius qñ fuerit in gibbositate & eminentia epatis est cū his que deponunt naturā vt spica apio & aniso & decoctione anisi & radicū, quando ve ro fuerit in concauitate eius laxetur corpus cū decoctione agarici & yer. pigr. & similibus. Cu ratio eius ex percussione q̄ bibat. 3. i. & 5. reu barb. cum vino vel cum. 3. i. aristolog. long. cū aqua calida, & si supuenit ei febris bibat de ba laustia & bolo armen. cū succo plantaginis vel solatri. Et hęc omnia gñā boli conferunt apati bus gñatis inter corpus & sanguinem & pculsi oni cotusioni, & emplastre cū hīs q̄ diximus.

De oppilatione. Cap. III.

Oppilatio fit aut in ipso epate, aut in ve nis subtilibus cuius causa est, aut hu mores viscosi, aut grossus sanguis ex incisione membri q̄ transmittit sanguinem ad epar, aut retentione menstruo. aut ex ventosi tatibus grossis, aut ex apatibus. Signū oppila tionis in ipso epate est quia sentit parū grauedi nis & extensionem in fundo epatis, & qñ anhe lat infirmus non sentit fortem grauedinem nec dolorem in fundo, quando aut sit oppilatio in venis sentit grauedinem & extensionem p. r. to tum epar. Differentia inter apā & oppilatiōem est quia dolor oppilationis occupat locū qui di citur tarcua & epar & nō est fortis dolor sicut dolor apatis & vrina est tenuis & clara, in apo stemat. vero cū ambulat vel saltat & maxime post potū aque sentit punctionem in epate cū dolore & grauedine & locus qui dicit tarcua, & est in continuo motu. Signū eius ex grossitu dine sanguinis est subtilitas vrine & eius claritas cum citrino colore & siti. Signū eius ex grossis ventositatibus est extensio sub costa dextrate ris post cibi digestionem & obedit cū forti ma nus impressione. Signū eius ex apatibus & cu ratio ipsorū est sicut diximus in pcedentibus. Curatio oppilationis est ex humoribus grossis cum electuario de croco vel dialacta maiori & confectione reubarbar. cum aqua decoctionis radicū, & caueat a cibis grossis & viscosis, & vtatur cibis quibus inest apertio mundifica tio sicut est pulmentū de ordeo & faba & vtaf multo sale & fermento in pane. Curatio eius ex sanguine grosso & calido est cū flebotomia vne basilice vel a silent dextre manus, postea ve ro bibat secaniabin cū succo endiuie & si egritudo est antiqua laxetur cū decoctōe absinthij vel fumiterre vel cū sirupo radic. laxatiue & bi bat frequenter succū endiuie & feniculi cocti &

Epatis as dip conse rentia Cura ex epa. giba bositate

Cura ex percussione

Oppila. epatis est

Si opila tionis in ipso epate

Si opila tionis in venis Differentia apā & oppilationis epatis

Sig. ex grossitu dine sana guinis

Sig. ex grossitue rositati.

Sig. ex apatibus & cura eor.

Cura ex humorib. grossis

Cura ex sanguine grosso & calido

Cura pro pter men struo. re tentionē

Cura ex ventosita. grossis

Solutiois continui tatis in epate causa Sig. ex fu mo vrine Cura ex percussione

Cura ex veneno

Ventosita tis epatis cū cura

Effusiois sanguinis epatis cū

Si. ppter vlcus

purificati añ. iij. partem lib. cū. 3. i. secaniabin, vel iulep, vel zuccari tabarzed, & vtatur pilā na ordeī in qua coctū sit aliquantulū radic. sca riol. & fen. & comedat subtiles dbos, & qñ est oppilatio ex incisione alicuius membri accipiat ea que deponunt vrinam. Curatio eius ex reten tione menstruo. est cum flebotomia saphene vtriq̄q̄ pedis & introitu balnei & bibat succū herbar. cū oleo amigd. amaraz. & dulciū. & accipiat de electuario q̄ dicit riba alla & alde climata, vel cū decoctione mentastri, vel deco ctione radicū & omne q̄ deponit vrinā. Cura tio eius ex ventositatibus grossis est q̄ bibat vi num forte & caueat a siti & potu aque & cibis instantibus ventrem & sumat ea que expellunt ventositates, & emplastre epar cū sale & milio calidis & premat ipsum manu & liniatur cum oleo anetino & camomilino, & ingrediatur bal neum ante cibum.

De solutioe continuitatis epatis. Ca. V.

Solutio continuitatis in epate esse potest ex percussione vel ex veneno vel ex fumo vren te, & ex sito fit vlcera. Signū eius ex fu mo vrente est virtus inflammationis que est cole ra eruginosa & q̄ sentit in epate fortem mor dicationem & punctionem vt acus. Curatio eius ex percussione si virtus est fortis & speratur de sui liberatione q̄ fiat flebotomia cū extractōe multi sanguinis, & emplastre epar cū ro. sand. & succis frigidis, & accipiat ex reubarb. aut si rupe ros. & zuccaro. Curatio eius ex sumptis one venenose medicinē est cū vomitu cū aqua calida & oleo, & accipiat medicinas frigidas sed vt plurimū non potest curari nisi solutio conti nui sit modica.

De ventositate epatis. Cap. VI.

Generantur ventositates grosse ex cibis generantibus ventositates & ex assidua tione humoris citrini & poturaque fri gide & iam determinauimus hoc in loco de op pilatione.

Sequitur de effusione sanguinis ab epate. Caplm. VII.

Effusio sanguinis ab epate fit aut ex aper tione vne vel vlcere aut ex incisione ali cuius membri ex quo sanguis retrocedit ad epar, aut ex multa fatigatione corporis quā sequit postea oclū vnde coadunant humores & eos natura expellit, aut ex debilitate digestiue virtutis, aut ex solutioe egestionū epatica, aut ex oppilatione venar. epatis ppter quā permanet diu sanguis in venis & corrūpit que postea na tura expellit, aut ex menstruo. retentione. Si gnum fluxus sanguinis ab epate ppter vlcus nī gredo sanguinis eius grossities & putredo sine

torfione intestino. & sine mordicatione & ga ante patuit apā. Signū eius ex apertione venar. exitus sanguis grossi rubei & boni absq̄ puire dine & mordicatione. Signū eius ex debilitate digestiue virtutis propter calorem sitis & priuatio appetitus cibi & rubedo coloris & vri nā, & qñ est ex frigidityte erit sanguis similis lotur. carnis recentis absq̄ dolore intestino. & sine molestia pcedente cum coloris alteratōe infirmi & declinatione ad albedinem. Signū ex oppilatiōe est quia sanguis exit niger durus & splendidus & cetera signa & curatio sicut iam dixim⁹. Curatio eius ex vlcere est cū rebus que mundificant vlcus & confortant epar vt ros. ba laust. sanguine draco. mastice. kakabre bolo ar meno croco & plantagine & accipiat de eis. 3. iij. cū succo citonior. vel succo plantaginis, & sit cibus eius pilana ordeī & amidi & pulmen tum de riso & vitella ouorū & ius lentiū, & ea curatiōes epaticę solutionis que predicta sunt. Curatio eius ex apertione venarū ppter solu tionem continui est cū hīs que sanguinem con stringunt & confortant epar sicut est kakabre, gumi arab. assata halauit. sanguis draco. sapiū. taratit. i. ypoquistidos acacia bolū armen. terra sigillata & bibat ex quocunq̄ ipso. inuenerit 3. i. & 5. cū succo plantaginis vel succo foliorū vitis vel succo dimarū ros. & emplastre cū hīs que decidunt sanguinem, & vtatur cibis stipri cis predictis, & comuniter curet curatione spu ti sanguinis, & si fuerit ex incisione alicuius mē bri vel ex odo post laborem flebotome. basilice vel achal manus dextre & vtatur cibis fideis. Curatio eius ex debilitate digestiue virtutis si est ex frigidityte cum hīs que confortant ipsā quibus inest paucus calor sicut est reubarbarū lacta mūda gariofil. tubera cardam. gallia mas cis spica coniunctim aut per se. 3. iij. cum aqua infusionis corticū fisticaz. & nos iam diximus curationem huius in pcedentibus.

De debilitate epatis. Cap. VIII

Epar debilitatur aut ex sola malicia cōple xionis aut ex humore putrido existente in instrumentis epatis sed plurime debili tatur epar ex defectu digestiue virtutis vel ex frigidityte, & hoc accidit in pluribus, vel ex cali ditate & ceteris, aut ex transmutatōe cibi ad ma lam qualitatem q̄ est deterius ceteris alijs, vel ex eo q̄ nō suscipit digestionem, aut forte pro uenit vsq̄ ad medietatem digestionis. Signum primi modi est egestio diuersor. modorum in colore & substantia. Secundus vero propinquus est huic sed est faciliior. Signum terciū est egestio similis lotur. carnis recentis, Comunicat aut tres modos, defectus appetitus cibi, & corporis

Sig. exve narū aper tione Sig. ex de bilitate & turis dige stiuē

Sig. ex oppilatio ne Cura ex vlcere

Cura pro pter solu tionē con tinui

Cura ex debilita. digestiue

Debilita. epatis causa

Signa

Cura ex frigida.

Cura ex caliditate

Cura reliquarum virtutum

Signum dissolutionis epatis causa

Cura

Signum tussis epaticae

Cura

Ycterice cause

Signum ex bona crisi

siccitas. & qñ fuerit debilitas harum virtutum ex caliditate erit egestio foetidi odoris ffordida & coloris citni, & si debilitas ex frigidityte erit ego erit priuata odore declinans ad albedinem & ex xit absq mordicatione. Curatio eius ex frigidityte est q emplastre epar cu rebus calidis coadu natiuis sicut spica mastic. gallia ciperi olibani co iunctim vel per se & distemperatis cu vino vete ri forti. & accipiat ex electuarijs calidis sicut de electuario piperis & electuario seminu & electu ario thuris. & sit cibis eius q habet stipticitate cum modico calore. & confert ei grande iuuas men comestio pasularum cum suis nucleis. Cura tio vero eius ex caliditate est q emplastre epar cu sand. & succis herbarum frigidarum vt diximus. Curatio vero reliquarum virtutum & earum signa de terminauimus ia in suo loco de fluxu epatico.

De dissolutione epatis. Capit. IX.

Dissolutio epatis fit ex abundanti malis cia complexionis sicca. Signum eius est spasmatio pprie, siccitas lingue, sitis, febris, & dissolutio epatis eiusq siccitas, altera tio coloris faciei, siccitas egestionis & eius pau citas. Curatio eius anteq malitia complexionis excedat est sicut curatio aggritudinis sicca ex vl ceratione pulmonis, postq vero confirmata fu erit nulla est ingeniatio in curatione ipsius.

De tussi epatica. Capit. X.

Signum indicans tussim epaticam est quia dolens epar existit sani pectoris & pulmo nis & qñ sentit grauitas sub costa dextra p eipue apud motu tussis & sicut motus frequen tes postq eicat aliquid, & curatio est per remo tionem passionis epatis.

Sequitur nunc de causis ycterice. Capitulum. XI.

Causa ycterice est intrinseca vel extrin seca vt ex venenis animalium aut cibis ca lidis, vel ex boreali vento, vel ex excessu caloris siue frigoris, aut ex hyemis siccitate. In trinseca vero est ex crisi bona siue mala vel ex no crisi, aut etiam ex ipso epate ppter malitia com plexionis colere nigrae vnde fit yctericia nigra, aut puenit ex epate & splene simul, aut ex cisti fellis cu deficit attrahere col. nig. ex oppilatione f. ex apate in altero orificio suorum, aut ex vir tute opationis ipsius, aut ex corruptione com plexionis venarum ppter sui cal. excessum, aut ex abundantia col. ni. ita q attrahit & non potest illam expellere, aut ex acuitate substantie colere & vt plurimum accidit yctericia, & ex excessu ca. tps & superioribus coloris exterius, & accidit plurime pueris & mulieribus ppter ipsoe hu miditatem. Signum eius ex bona crisi est qñ sup uenit in die critica postq apparet digestio & al

leuiatio egritudinis. Signum eius ex epate ppter calorem est citrinitas coloris corporis eiusq siccitas & macies, rubedo vrinae, albedo egonis, & grauitas in pelle ventris & dextro latere, & acci dit ei hora cibi inflatio dolor & pruritus per to tum corpus, & sit eius somnus super dextro la tere facilius & facilliter confert ieiunium, & qñ est ex frigidityte declinat vrina ad albedinem v ad colorem nigredinis, & qñ transit ad membra tingunt ex ea & sit yctericia. De apate vero & oppilatione iam dictu est a nobis. Signum eius ex splene nigredo ycterice & vrine eiusq pau citas & leuitas extensio pellis ventris in sinistro latere & retentio nature malitia anhelitus con turbatio albedinis oculi, nigredo egonis & do lor splenis eiusq duricies, & qñ prouenit ex epate & splene simul permiscunt signa ad inui cem. Signum eius ex corruptione complexionis venarum & pcepue vene que dicit colon est do lor stomachi indignatio & vomitus colericus & vehementia sitis & grauedo ciborum dulciu ge nerantiu oppilationem & amaricatio gustus in cibis dulcibus & fluxus ventris sine iuuamento. Signum eius ex debilitate cisti fellis ad attrahendu coleram rub. est vomitus colericus & sincopiatio sine grauitate in epate. Signum eius ex oppi latione orificij coniuncti epati est intensio cro ceitatis vrine in principio egritudinis ex colere rubee pmixtione in egestionem, & qñ consumit colera ru. exit egestio alba & munda. Si vero op pilatur orificiu qñ vadit ad intestina tunc clatis tat colera in meatu stomachi & sequit citrinitas faciei & exuberantia colere & amaricatiois sal sedinis siccitatis sitis & caloris & egestio est alba. Si vero oppilat est orificiu veniens ad sto machu tunc tingit egestio colera ru. & redditur color vrine ad modu crete rubee vzfur & ap paret in superficie eius spuma valde crocea cu re tentione nature & possibile est oppilari omnia tria orificia & tunc est mortale. Qñ vero puenit ex virtute opationis col. nig. est species crisis bone & signum eius est exitus per vomitu & flu xum ventris yctericia in suo statu permanente.

Signum eius ex corruptione complexionis venarum & pcepue vene que dicit colon est dolor stomachi indignatio & vomitus colericus & vehementia sitis & grauedo ciborum dulciu generantiu oppilationem & amaricatio gustus in cibis dulcibus & fluxus ventris sine iuuamento.

Signum eius ex debilitate cisti fellis ad attrahendu coleram rub. est vomitus colericus & sincopiatio sine grauitate in epate. Signum eius ex oppi latione orificij coniuncti epati est intensio cro ceitatis vrine in principio egritudinis ex colere rubee pmixtione in egestionem, & qñ consumit colera ru. exit egestio alba & munda. Si vero op pilatur orificiu qñ vadit ad intestina tunc clatis tat colera in meatu stomachi & sequit citrinitas faciei & exuberantia colere & amaricatiois sal sedinis siccitatis sitis & caloris & egestio est alba. Si vero oppilat est orificiu veniens ad sto machu tunc tingit egestio colera ru. & redditur color vrine ad modu crete rubee vzfur & ap paret in superficie eius spuma valde crocea cu re tentione nature & possibile est oppilari omnia tria orificia & tunc est mortale. Qñ vero puenit ex virtute opationis col. nig. est species crisis bone & signum eius est exitus per vomitu & flu xum ventris yctericia in suo statu permanente.

Qñ aut prouenit ex acuitate substantie colerae causas ex cibis calidis & medicinis vrentibus. Differencia vero inter yctericia puenientem ex debilitate & ea que fit ab oppilatione est qñ qñ puenit ex debilitate fellis generat paulatim que vero puenit ex oppilatione fit subito. Curatio ycterice accidentis ex veneno animalium est cum potu aque casei frequenter & comestione bus tyri recentis & olei amigd. dulc. postea vero accipiat de succo granatorum & muscilagine psilij & conferat ad hoc sua proprietate poma acria, & accipiat de tarascon, & si hoc non sufficit bibat

Sig. ex epate calido

Sig. ex apate
Sig. ex splene

Sig. ex corruptione complexionis venarum

Sig. ex debilitate cisti fellis
Sig. ex oppilatione orificij coniuncti epati

Ycterice dicitur ex debilitate & ex oppilatione puenit Curaycterice ex veneno

Cura ex cibis calidis

Cura ex vento boreali

Cura ex vi crisis

Cura ex epate

Cura ex splene

Cura ex epate & splene sicut porio

tyriacam alfaroc & metridatu. Curatio eius p ueniens ex cibis calidis est cum hijs que infrigi dant epar sicut est granata acetosa & secaniabin zuccarinu & aqua orde, & si hoc non sufficit administrent emplastra frigida, quando aut ac cidit ex flatu venti borealis vel ex hyemis siccitate vtatur ex hijs que humectant cu modica in frigidatione sicut est ptisana orde parata sit de bet & frustrare panis cu zuccaro & sirupu iulep & viol. & pulli elixati in aqua & euitet sicca & falsa, & si no cessat per hoc assidue ea que diximus. Quando vero est ex excessu frigoris vel caloris curetur cu eo q reducat id ad tempe ramentu. Qñ aut prouenit ex vi crisis no indi get curatio nisi constringere natura cu ingressu aque calide & bibat secaniabin & vngatur cor pus cu oleo camomille & oleo aneti & alijs oleis ca. Curatio eius ex ipso epate si fuerit ex calore cu eo q infrigidat, & si apparet in ipso plenitudo flebotometur basilica dextre manus & maxime si fuerit in epate apa sanguineu. Et si si gna co. ru. apparent fiat euacuatio cu decoctioe mirabol. prunorum tamarindorum passularum sine nucleis scamonee cocte in pomo & yer. pigr. vel bibat aqua casei cu secaniabin, deinde bibat succi solatri. 3. iij. cum succo fen. 3. i. Et si fuerit febris in eo accipiat loco aque casei aqua orde cu secaniabin vtatur oleribus frigidis cum oleo amigd. & si fuerit apostema in epate curet scdm ea que prediximus. Curatio eius ex splene pro pter calorem est cu flebotomia vene basilice sini stre manus. & bibat ex succo solatri & endiuie 3. iij. cum. ij. 3. secaniabin, & bibat troiscos de carnezac cum secaniabin fortis acetositis, & troiscos de ligno aloe, & emplastre splen cum aceto in quo coctus sit tamariscus, vel cu oleo ro. & aceto calido, & caueat a cibis pinguibus oppilatiuis. Et si indiget euacuatoe fiat cum decoctione mirabol. & fumiterre & si fuerit ex frigidityte bibat ex vino forti quolibet die. 3. i. ante cibum, & bibat secaniabin squillitici & troiscos de cappa. & emplastre splen cum ruta bauracmentastro semine agni casti & melliloto simul vel per semixtis & bullitis in aceto, & cofert ei emplastru de calce & sulphure & apposi tio vento saru cum igne, & caueat ab omni q in grossat & oppilat, & si no sufficit curetur cum hijs que dicturi sumus in curatione splenis. Curatio eius ex epate & splene simul si calor abundat cu flebotomia basilice vtriusq manus inter pollando flebotomias aliquibus diebus, & si vir tus est fortis bibat hanc decoctionem. R. mirabol. citrinorum fumiterre vel seminis eius an. 3. x. mirabo. nigro. 3. viij. absinthij. 3. v. passularum mundatarum. 3. x. prunorum. xx. tamarindorum. 3. xv

coquant omnia in. vi. lib. aque donec deueniat ad. i. lib. & apponat in ea epithimi calliaf. an. 3. iij. exprimat & coletur & bibat ex ea. 3. 5. cum 3. i. yer. pigr. & 3. i. agarici & tertia parte. 3. i. ca monee cocte in pomo, postmodu qo bibat ex succo apij & succo radice. & succo foliorum tamarisci & ex succo scariolarum an. 3. i. coctis oibus & colatis & dissoluta in eis calliaf. cu duabus par tibus. 3. scamonee & emplastre splen cum fru ctu tamarisci & extremitatibus vitis an. 3. x. te rantur medicne sicce & infundant bdellium & crocus an. 3. i. in vino & aceto & dissoluat ru be. 3. xv. cu oleo ros. & conficiant cu ea medici na & liniatur cu eo & apponat desuper folia caulis vel blete & vngatur corpus post hoc in balneo cum oleo camomille quousq sudet, & sint cibi eius pulli cocti cu aceto & succo grana torum & agresta. Curatio eius ex corruptione complexionis venarum ppter calorem est cu fle botomia basilice manus dextre & sumat hanc decoctioem. R. mirabo. citrinorum. 3. xv. nigro. 3. viij. fumiterre radi. ligricie & altee. 3. x. gafet i. eupat. absinthij an. 3. v. passularum mundatarum. 3. xx. corticu radice capparis. 3. x. turbit contusi. 3. iij. coquant omnia in. vi. lib. aque donec redeat ad lib. i. & apponant in ea epithimi. 3. iij. & ex primatur & coletur & accipiat ex ea lib. 5. in aq apponat de agarico. 3. i. salis indi. 3. ecia. yer. pi. 3. iij. & bibat ex succo fumiterre & terascon. i. endiuia siluestris an. 3. iij. cum. 3. viij. mirabol. citrinorum & sexta parte. 3. salis indi. & empla stre tur epar cu farina orde & rasura cucurbit. & portulaca plantagine succo agreste & modico croco tritis cu aceto & regat regimine frigidu. Curatio eius ex debilitate attractionis cistis fellis colera ru. est cu hijs que diximus de confortatione epatis, qñ confortatur cum emplastro de spica gallia ciperi & olibano & curare contra rium cu suo contrario. Et curatio eius ex oppi latione facta in orificio coniuncto epati cu hijs que diximus de apertione oppilationis, & em plastre cum emplastris de sandalis, & declinet cibis eius ad id q subtiliat humores sicut est acetum & oleu oliuarum & si oppilatio fuerit in ori ficio pueniente ad intestina vel ad stomachum fiat distere cu hijs que aperunt oppilationem vt succo absinthij centauree & aqua decoctio nis lupinorum & orobi & reliqua que diximus in apertione oppilationis epatis. Curatio eius ex plenitudine colere est cu decoctioe mirabol. citrinorum & secaniabin cu scamonea, & empla stre tur epar cu eo q habet stipticitatem & frigi ditare sicut est solatru plantago & metridatu cu hijs que infrigidant & coadunant. Et si fuerit yctericia ex acuitate substantie colere curet cu

Cura ex corruptio ne complexionis venarum ex calore Porio

Cura ex debilitate attractionis cistis fellis col. ru.

Cura ex colere plenitudine

Cura cro
ceitatis
oculorū

Segre-
ria.

Hydro-
pisis

Hydrop.
cā triplex

Hydrop.
spēs tres
Alhahau
Alzedi
&alcabli
hypofar
ce caufa

Afelicis
causa

Timpani
tisonario

Hypo 1
force sig.

Signum
ascitis

Sig. ex
aliorū mē
brorū par
ticipatiōe

Intentio
curatiois
hydropi
sis est du
plex

Cura hy-
dro. car-
nosę ex
calore

Cura ex
frigore

Cura af-
clitís ex
calore

Cura ex frigore

Epithima
laxatiuū

**Cura tim
panitise
calore**

Secania *p*
bin

Cura ex frigore

¶ SEQUITVR TRACTATVS
XIX. De splenis ægritudinibus.

¶ De ægritudinibus splenis. Cap. I.

DE egritudinibus splenis que sunt. xv.
 corruptio complexionis, aṗa, duricies
 tumor, oppilatio, solutio continuita-
 tis, debilitas alicuius virtutū eius & q̄ generat̄
 ex his causis vt nigra yctericia, lepra, morfea, p̄
 mixtio rōnis, solutio colere nī, vomitus co. nig,
 appetitus caninus, raritas risus & līpia. Corru-
 ptio complexionis accidit cū hūore & sine hū-
 more quēadmodū dixim⁹ in epate. Aṗa aut̄ sit
 frigidū & durū antiquū & gñat̄ ex hūore gros-
 so nigro absq; febre, & hoc sit in pluribus, &
 possibile est gñari ex hūore calido colerico vel
 sanguineo & coniungit̄ febri & nō est antiquū
 & raro accidit & monstruose. Duricies sequi-
 tur aut cum febre & potu multē aque aut sine
 febre & sit egritudo antiqua aut non antiqua.
 Tumor sit aut ex vētositate grossa melācolica
 vel ex ventositate frigida & subtili. ¶ Oppila-

Egritudi-
 splenis
 nūcratio

Corruptio
 splenis
 Aṗa sple-
 nis

Duricies
 splenis
 Tumor
 splenis

P. iiii

Egritudi.
splenis
nūcratio

Corrup:
splenis
Aſa ſple
nis

Durities
splenis
Tumor
splenis

Opilatio
splenis
Solutio
continuitatis

Sig. cor-
ruptionis
splenis ex
calidi.
Sig. ex
frigidita.

Sig. a. a.
Sig. calo.
Sig. duri-
splenis

Sig. oppi-
lationis

Sig. solu-
continuitatis

Sig. debi-
litis at-
tractiue
virtutis

Sig. debi-
litis re-
tentiue

Sig. debi-
litis di-
gestiue
Sig. vig.
expulsiue

Cura cor-
ruptionis
complexi-
splenis

Cura ex
duro a. a.
antiquo

fit ex retentione grossi sanguinis vel ex com-
plexionis corruptione. Solutio continuitatis fit
aut ex percussione vel casu vel vulnere ab extra
venientibus. Signū corruptionis complexionis
est ex caliditate perceptio accidentiū caloris vt
febris sitis & perceptio caloris in tactu splenis.
Signū eius ex frigiditate est contrariū modo p-
dicto. Signū apatis est qd facilius cadit sub
tactu & occultata apparet, nec requirit aliud si-
gnū nisi cū a. a. fuerit in principio, & signū
eius tunc est frigiditas tactus in loco tpe & re-
missio pceptionis caloris & sitis. Signū caloris
est contrariū huius. Signū duricie splenis cū fe-
bre est qd patet sensui in sinistro latere cū duro
apate & qn imprimi manu nō sentit dolorem
& possibile est supuenire in hora fortis impres-
sionis eructuatiōem aut rugitū, & situmor ē ex
fumo grosso erit tactus eius frigidus & durus
Si vero ex fumo subtili & calore erit contrariū
huius. Signū oppilationis est pceptio alicuius
pdictarū egrediturū, i. apatis aut duricie, aut
ventositatis, aut corruptiōis complexionis. Signū
solutionis continuitatis est qd infirmus refert &
qd ex eo sequit. Signū debilitatis attractiue vir-
tutis est diuisio colere nig. & eius diffusio p to-
tum corpus, vnde sequit ycterica nigra v. mor-
phea vel lepra & filia. Signū debilitatis reten-
tiue virtutis est euacuatio co. ni. per fluxū ven-
tris vel per vomitū scdm declinatōem humoris
ac eius quantitatem, & possibile est confirmari
hmoī accidentia ex vigore expulsiue virtutis.
Signū debilitatis digestiue est qm secum hmoī
accidentia in corpore scdm naturā humoris, nam
si declinat ad acetositatem sequit ex hoc virtus
appetendi cibū quia humor effundit ad os sto-
machi, si vero vritur sequit ex ea tristitia & mo-
lestia, & possibile est sequi aegritudinem multā
aut lepram & hmoī accidentia. Signū vigoris
expulsiue est defectus appetitus ubi ex prom-
ptitudine sui descensus ad intestina & raritate
sue declinationis ad os stomachi. Curatio cor-
ruptionis complexionis splenis scias qd passio-
nes splenis simulant passionibus epatis & simili-
ter medicina proxima est illi, verū tamen opor-
tet medicinas quibus curat splen esse fortiores
in virtute quia nutrimentū splenis grossius est
Q. ergo accidit ei ex corruptiōe complexionis
curat epar. i. calefacere frigiditatem & infrigi-
dare caliditatem similiter de cæteris q. l. itatibus.
Curatio eius ex duro apate antiquo est admi-
strare fortes medicinas ad educendū colerā nig.
sicut sunt laxatiua que nominant alhacharag in
quibus ingrediū epithimū, agaricū siticados pule-
giū montā, prassū centaurea cortices radic. cap-
paris absinthiū & similia, postea bibat aquā de-

coctionis seminiū & sirupū de radicibus & se-
caniabin de melle cū seminibus & sirupū de yre-
os & sirupū de mentastro cū aliqua confectio-
num vt confectiōe reubar. vel lacte vel amu-
rusiē, & sirupū de yreos & tyriacā quatuor spe-
cierum, vel troscos de reubar. vel troscos de
cappar. scdm hanc descriptionem. Descriptio
troscorū de cappar. conferentiū grossitudini
splenis & ydropis accideū de ipa. R. vine rubeg
pulegiij montani cortic. radicū cappar. seminis
radic. nasturcij sinapis yreos añ. partes equales
terant & cribellent & conficiant cū succo apij,
& fiant troscisci quorū quilibet suponderis. 3. ij
& accipiat ex illis vnū cum secaniabin de semini-
bus vel secaniabin squillitico, & confert hoc ac-
cipere quolibet mane ante cibū. 3. i. in vino forti
& conferūt ficus infusē in aceto & moraba de
cappar. cū aceto & melle. Et emplastrē splen
cum pecijs infusus in aceto decoctionis rute bau-
rach mentaltri sicci & melliloti, & si accipiat sal
qd congregat in loco littoribus fluuiū zahara
almelah, & emplastrē cū eo splen exsiccat ipm
& dissoluit eius apā ¶ Ex his aut q ego expert
sum est qd accipiat radix albardi. i. iunci recen-
tis sicuti est & teratur & emplastrē cū eo splen
qm dissoluit duriciem & apā, & idem operat si
comburit & bibat ex sui cinere. 3. ij. quolibet
die. Modus emplatri dissoluentis apā accipiat
bdellij armoniaci añ. 3. x. & infundat in aceto
donec dissoluat. postea accipiat alisrag quarta
pars lib. cære. 3. i. coadunent oia super ignem,
& accipiat mirrē & croci añ. 3. v. terant & mis-
ceantur cū reliquis medicinis donec fiat ad mo-
dum marcham. i. vngenti duri & extendatur de
eo super folijs bletē & saepe spleni superponat
Curatio eius ex apate calido est cū flebotomia
venę basilicę manus sinistrę vel venę que est su-
per manu inter digitos qui dicunt alranczar, &
bibat aquā decoctiōis solatri endiuie fen. hald-
ha, Foliorū haldha est succus cuiusdam speciei
tamarisci, Carpha est alia species eius carphē &
apposito in ipsis aliquid aceti bibat de toto lib.
5. cum infra scriptis trosciscis. Modus trosciscorū
conferentiū dolori splenis qn est cum calore a
febris & forti tinctura vrinę.

¶ De duricie splenis. Cap. II.

Duricies splenis potest esse cū febre &
sine febre antiqua & nō antiq. Signū
frigiditatis est frigiditas tactus diutur-
nitas luti p. paucitas caloris & sitis. Signū ca-
loris est contrariū huius. Curatio apatis duri
antiqui est cū laxatiuis que dicunt bachrag. i. de
coctionis in qbus intrat epithimū agaricū sitica-
dos pol. montanū prassū centaurea cortex radi-
cis cappar. absinth. & similia, & bibat sirupū

Trocisci
de cappar.

Zahara
almelah

Emplastrē

Cura ex
apate ca-
lido

Durices
Sig. frigi.

Sig. cali.

Emplastrē

Cura ex
caliditate
Carphe

Cura dur-
ricie cū fe-
bre
Cura sine
febre
Nora

Tumoris
gnatio
Signum

Cura

Alsecd

Cura ex
fumo sub-
tili

de seminibus & sirupū de yreos & mentastro
cū confectiōe reub. vel lacte, vel amurusia, vel
tyriacā quatuor specierū, vel cū trosciscis de reub.
vel trosciscis de cappar. cū secaniabin de semini-
bus vel secaniabin squillitico, & bibat omni die an-
te comestionem. 3. i. vini fortis & confert ei co-
mestio ficuum infusarū in aceto & moraba de
cappar. de aceto & melle, & emplastrē splen cū
ruta bauracmentastro sicco melliloto & zaha-
ra almelah bullitis in aceto, hoc n. dissoluit apā
Et ego qdem p. baui emplastrū de radice bardī
qm dissoluit illud, & similiter si bibant de suo
cinere. 3. ij. quilibet die. Emplastrū dissolvens apā
R. bdellij armoniaci añ. 3. i. & dissoluat in aceto
& accipiat lib. i. olei de sirag qd est oleū sisamorū
& cære. 3. i. & misceat totū super igne, postea
accipiat de mirra & croco añ. 3. v. & fiat ex il-
lis emplastrū & sepe supponat spleni. Curatio
eius ex calore est cū flebotomia venę basilicę si-
nistrę manus aut venę que est inter duos digi-
tos super manu, & bibat succū solatri endiuie fe-
niculi alchelef. i. salicis & foliorū carphē. i. tama-
risci cū modico aceto & bibat ex toto lib. 5. cū
istis. R. batarū alachel. i. cantarici & baccarū al-
fascē añ. 3. x. seminis endiuie & portulacē añ.
3. v. accipiat ex eis. 3. iij. cū secaniabin zuccario
Curatio duricie qn est cū febre cū trosciscis de
berberis vel cū trosciscis de ro. cū secaniabin, &
emplastrē splen cū ruta cocta & aceto. Cura-
tio eius sine feb. est sicut curatio apatis duri &
emplat cū armoniaco aut cū nora. i. calici aut cū
sulph. & similibus sicut diximus in suo loco in
opatione emplastro & cibaria dulcia nutris-
menta grossa, & si hęc nō sufficiūt oportet cau-
terizari vt determinatur in chirurgia.

¶ Sequit de tumore splenis. Cap. III.

Tumor fit ex ventositatibus grossis cole-
ræ nig. vt fumositatibus subtilibus. Si-
gnū eius est apā durū sub sinistro late-
re, & qn premiū manu non sentit dolorem, &
possibile est sequi ex forti pssione manus eru-
ctuationem aut rugitū, & si fuerit ex grosso fu-
mo erit eius tactus frigidior & durior, ex fumo
vero subtili contrariū mō exit. Curatio eius ex
fumo grosso est cum puluere nasturcij. R. na-
sturcij albi. 3. xxx. terant & distemperet cū aceto
forti & fiant troscisci & exsiccent in fumo deī
accipiat granorū alsecd. 3. x. fructus tamarisci
3. v. scolopend. 3. vij. terant hęc & misceant cū
pdictis trosciscis & fiat ex oibus puluis de q acci-
piat. 3. iij. cū secaniabin, & emplastrē splen cū
furfure aneto infusus in aceto, & confert ei vl-
timū inuamentū appositio ventosarū sup sple-
ne absq. scarificatiōe & igne. Curatio eius ex fu-
mo subtili est qd fricet manibus cū oleo camo-

mile paulatī post balneū & sic hoc nō curat
curet cū decoctiōe radicū secaniabin & silibus.

¶ De oppilatione splenis. Cap. IIII.

Oppilatio fit ex retentiōe grossi sanguis
in meatibus splenis aut ex apate & du-
ricie vel ex grossis ventositatibus vt ex
corruptiōe complexionis. Signū indicatiū eius
est manifestatio alicuius pdictarū passionū, &
curatio eius est per remotiōem causę & bibat ex
confectiōe spice. Modus eius. R. spice aristol.
rot. añ. 3. iij. armoniaci cassiē lig. añ. 3. iij. radic.
cappar. costi amari añ. 3. x. croci. 3. ij. terant &
conficiant cū melle despumato & sumat de eo
3. iij. cum aqua decoctionis foliorū cappar. vel
aqua decoctionis absinthij vel aqua decoctio-
nis foliorū carphē.

¶ De solutiōe continui curatio. Ca. V.

Solutio continui fit ex percussione vel casu vt
vulnere ab extra venientib. Curatio eius
est cū eo qd confortat splenem vel vulnus
consolidat cū vngento vel emplastro vt in suo
loco determinat & incipiat a flebotomia & bi-
bat electuariū de ros. factū cum reubarb. 3. iij.
cum aliquo siruporum.

¶ De debilitate virtutis splenis. Cap. VI.

Signū debilitatis virtutis attractiue est dif-
fusio co. ni. ad corpus ex qua sequit ycte-
rica nig. morsea lepra & filia. Signū debili-
tatis retentiue virtutis est effusio co. ni. per se-
cessum vel vomitū scdm declinatōem humoris
Nam si dedinat ad acetositatem effundit ad os
stomachi & roborat appetitū cibi, Si vero adu-
ritur gnabit tristitiā & suspiria aut pmixtionē
rationis aut leprā & filia. Signū o debilitatis
expulsiue virtutis est defectus appetitus cibi per
modicā effusionem co. ni. ad os stomachi. Cura-
tio totius huius est vt in suo loco determinabit.

¶ TRACTATVS. XX. DE AGRITV.
dinibus renum continens capitula. xvij.

¶ Capit. I. De passionū renum enume-
ratione que sunt. xxv. scilicet

Mutatio complexionis ipsorū apata, al-
dubayla, duricies, scabies, vlcera, gros-
sæ ventositates, lapis oppilatio, vrinę
guttatio, macies renum, debilitas ipsorū, fluxus
sanguinis ex ipsis fluxus putredinis, minctura
pilorū & debilitas virtutis eorū & que ab extra
venit vt percussio & vulnus & qd ex pdictis pas-
sionibus cōsecunt vt defectus coitus & effusio
semis macies corporis ycterica ydropis & filia

¶ Sequitur de corruptione com-
plexionis. Cap. II.

Corruptio complexionis fit cū humore
& sine humore. Signū caloris est vstio
spermatis eiusq. paucitas & tenuitas,

Opilatio
nis splenis
curā

Solutiōis
continui
Cura

Debilita-
tis at-
tractiue
splenis
Sig. debi-
litis re-
tentiue

Sig. debi-
litis ex-
pulsiue
Cura

corruptio
complexio-
nis reñ
Sig. cali.

Sig. frig. paucitas pinguedinis & rubedo vel citrinitas vrinę. Signū frigiditatis est priuatio appetitus coitus debilitas spinalis dorsi & loci qui dicitur alca-
Cura ex calo. tan & est locus constrictionis sarabularę & debilitas coarę quemadmodum accidit senibus & vrina alba. Curatio eius ex calore est cū potu lactis asine vel capre cū guma dragaganti vel a-
Cura ex frigida. rabi & comedat portulacā attriticem lact. cu-
 cur. & similia. & emplastreñ renes cū oleribus frigidis & disterizent cū ptisana ordeī & oleo viol. & oleo sisamino cum aqua cal. vel disterizentur cū succis herbarę frigidarę & muscilagi-
 ne psilij, & si fuerit calor cum humore flebotome-
 tur vena cauilę pedis, & laxetur natura cū hijs que competunt sibi. Curatio eius ex frigida-
 tate est qđ disterizent cū oleis calidis molli-
 entibus sicut oleo camomille aneti vel oleo ca-
 raputę, vel oleo alkeda, aut oleo sisamino, aut
 butyro vaccino cū succo blete aut cū succo apij
 & feniculi, aut mentastri & similia, & empla-
 streñ cū camomilla centaurea & mentastroco-
 ctis in aqua & alijs emplastris calidis, & exerce-
 at laborem & euitet cibi plenitudinem & vtať
 hijs que vrinam prouocant & faciat euacuatio-
 nem flegmatis.

De apostemate. Caplm. III.

Aparis re nūgnatio **G**enerant apostemata ex humore calido & ex humore frigido & generant in ipsa substantia renū, aut in panniculo continente eos, aut in concavitate ipsorę, aut in meatibus vrine. Signū eius qđ est in substantia renū dolor & grauitas, & possibile est peruenire dolorem ad meatus vrine & vesicā ita qđ do-
Sig. ex substantia renum let virga coniuncta in suo collo & nō potest p-
 cipere aduentū doloris ad has partes semp sed quandoqđ per interpolata tpa, & possibile est dolere cū eis venas & frigesunt extremitates & maxime crura & gēua & pedes & vrina reddit in principio aqđsa postea vero rubea. Et qđ est apostema in dextro rene sentit grauedo in dex-
Sig. ex pāniculo tro latere post dorsum ppe epar, quia superior est aliquantulū sinistro rene & vicinatur epari, & qđ est in sinistro rene sentitur dolor sub dor-
Sig. cali. so a sinistris iuncturaz spinali est enim hic infe-
Sig. frig. rior dextro rene. Signū apatis existentis in pāni-
Cura apa- tis calidi culo fortis dolor vt nō possit ambulare nec sta-
 re & quando sternutat vel mouet inuadit eum molestia vt faciat eum vociferare & nō potest sibi facile dormire super ventrem sed plurimū quietis eius est quando iacet super dorsum. Si-
 gnū caloris est sitis & febris fortis & dolor & rubedo vrine. Signū frigiditatis est grauedo & remissio doloris & febris & albedo vrine. Cu-
 ratio calidi apatis est apud sui principii si sus-

erit ex abundantia sanguinis & concedit ei vir-
 tus & aetas & tempus qđ flebotomeñ vena alach
 vel basilica & bibat aquā ordeī, electuariū frigi-
 dorum seminū & succū citrullorę & cucurb. &
 psiliū lotum cū oleo ros. & zuccaro tabarzed
 vel succū solatri, vel succū endiuie vel feniculi
 coctos & colatos lib. 5. ex omnibus postqđ dis-
 soluta fuerit in ipsis. 3. i. cassief. 3. i. quarta olei
 viol. Et si natura constipata fuerit disterizenť
 cū floribus viol. & ordeo mundato & semine
 alteę sebesten & oleo viol. & si nō consentit na-
 tura ad hoc bibat ex violis siccis. 3. x. cum lib. 5.
 succi lebleb. & 3. 5. olei viol. & abstineat a coi-
 tu & equitatione & labore & cibis calidis pre-
 cipue a melle & omni genere dulcedinis sicut al-
 halu & vtatur cibis lenibus & humidis. Et si
 rexerit ipsum. vi. diebus cum hoc regimento &
 alleuiata fuerit febris & egritudo nō est sanata
 Sit tunc studiū tuum dissoluere apostema cum
 medicamine infra scripto, qđ est qđ accipiat la-
 na & infundat in oleo aneti vel camomillę &
 coquat alteā vel fenugr. & similia, aut empla-
 streñ apā cum farina cocta cū aqua & melle
 & cū hoc erit maturatio apatis, & si natura ex-
 cesserit in solutione bibat psiliū assatū cum aliqđ
 siruporę sipticorę sicut rob de mirta & rob de
 citonijs. Curatio apatis frigidi est qđ bibat de o-
 leo amigd. cum aqua decoctionis fenug. vel cū
 aqua decoctionis ficuť & similia & cū medicis
 nis maturantibus, & emplastreñ locus apatis
 cū fenug. & folio caulū & semine lini & similit
 bus & faciat vomitū, & accipiat de medulla cas-
 się, dissoluta cū sirupo ficuť vel cū aqua mell-
 & confert ei sirupus de melle cū aromatibus /
 & sedeat in aqua calida & maxime in aqua de-
 coctionis camomille similiter melliloti menta-
 stri & similia. Et si minorat quantitas vrine ac-
 cipiat de rebus que prouocant vrinā cum sua-
 uitate nō aut cū medicinis fortis acuitatis. Apo-
 stemata tamen renū facilius indurant si non cu-
 rantur & permanent a dextro latere donec dis-
 soluantur corpus, & cū aqua decoctionis cicerū
 & almagemat & apij & feniculi rutę yfopi men-
 tē & similia.

De dubayla sequit. Cap. III.

Dubayla est apostema calidū in quo co-
 gregat humor putridus & nō potest
 euadere ab vno istorę triū, quia aut dis-
 soluit aut congregat in ipsa putredo & efficit
 dubayla aut indurat & reddit apā durū. Signū
 eius est vehementia doloris lumborę cū febre
 & molestia vna vice post aliam & quando iac-
 et super dorsum sentit. q. rem suspensam in su-
 periori rene, & qđ confirmatur febris & sentit

Sig. boni
apatis
Sig. non
boni
Si bonę
euacuati-
onis

Cura

molestiam & fortem inflammationem, & vrina
 est acuta valde perfectū est apostema, & cū ma-
 turatum fuerit & apertū deficient ei accidentia
 hec. Signum boni apatis albedo putredinis &
 eius claritas & mundities & temperantia sue
 ipsitudinis absqđ foetore. Signum apostema-
 tis non boni est contrarium huius. Signum
 bonę euacuacionis est quoniam si euacuatio pu-
 tredinis est ad vesicam est magis vicina sanitati,
 & facilis fit ei tolerantia ipsius. Et ego iam
 vidi in quo durificatum dubayla in renibus &
 apertum est & exiuit multum putredo cū faci-
 litate & sanatus est, post tempus vero iterū con-
 gregata est in eo hmo i putredo & ea emissā per
 vrinam sanatus est. Adueniebat ei hoc per cir-
 cuitus spm ipso existente sano corpe, & quādo
 fit euacuatio eius ad intestina erit eius toleran-
 tia difficiliter, & si euacuatur ad loca vacua erit
 eius euacuatio peior, & si permanet putredo in
 renibus erit magis difficiliter propter qđ requi-
 rit euacuatio eius operatōem manus. Curatio
 ad dubayla oportet in principio coadunare natu-
 ram omni modo ingeniatis vt apostema ma-
 turetur intus & extra, & hoc fit cū emplastreñ
 cū farina simile & radice blete vel decoctōe cū
 aqua & melle, & si vis fortius hoc permisceat
 cū eis absinthiū vel radix lilij asmagoni vphueg
 & similia, & si non aperitur tunc administretur
 distere calidum & supponat loco panni infusi
 in aqua decoctōis camomille melliloti centau-
 reę mentast. & similia, & post apertionem apa-
 tis curet cum medicinis euacuantibus putredin-
 em & expellentibus eam cum vrina sicut cum
 decoctione fen. apij & similia.

Duricio

Signum

Cura

De duricie. Capiculum. V.
Duricio est apā qđ fit ex colera nigra
 cācofra, aut resultabit duricies ex vlu-
 medicinarum calidarę in principio cu-
 rationis apatis. Signū eius priuatio senius dor-
 loris sentit tñ fortem grauedinem. q. rem suspen-
 sam in superiori rene cū iacet & sentit vehemen-
 tia grauedinis in posterioribus a parte lumborę
 & lequit eum ad hoc debilitas crurū & amissio
 sensus locorę qui dicit alhaeuū & sunt radices
 coxarū & ydropisis & reddit vrina pauca sub-
 tilis & indigesta. Curatio eius qui vult pterui-
 re in sui curatione est qđ emplastreñ cū pluribus
 rebus dissolutiuis sicut vngen o de sepi & dia-
 quilon & emplastris hūidis & disterij lenibus
 & bibat id qđ deponit vrinā cum suauitate.
Sequit nūc de vlcibus renū. Ca. VI.
Vlcera renū ge-
neratio **F**unt vlcera aut ex pcedenti apate aut du-
 bayla aut ex abstractione humorę calis-
 dorę facientis vlcera in renibus sua acui-
 tate & quando attrahit ad vesicam similiter fit

unt in ea vlcera. Et differentia inter vlcera renū
 & vlcera velicę est quoniam quando est vlcus in
 renibus sentit dolor in lumbis, aut erit humor
 putridus grossius mixtus cū vrina, & possibile
 est esse in ipsa parua frustra carnis & carne si
 la & emissio vrine est facilis. Quando vero est
 vlcus in vesica sentit dolor in pectine & exitus
 vrine est difficilis & descendit putredo in tūdo
 valis statim cū mingit in aqua reperiunt squa-
 me & humores & vrina est foetida, & possibile
 est esse vlcera in meatibus vrine. Cuius signa sūt
 squame apparentes in vrina absqđ foetore, &
 sentitur dolor in vesica fortiter in renibus aut
 remissius in meatibus vrine mediocriter. Et cu-
 ratio eius est qđ oportet curare vlcera in pnci-
 pio qđ generant in renibus qđ si inueterant nō
 suscipiunt curationem nisi cū molestia doloris,
 & curatur cū flebotomia venę basilicę vt decia-
 datur humor, & si nō sufficit flebotomeñ safe-
 na, & postea bibat qđ mundificet vrinā sicut a-
 quam mellis & iulep tpatos cum aqua, & con-
 fert ad hoc qđ protuocat vrinā facilius & mun-
 dificat vlcus sicut est semen melonis & citrull
 & alteę & bibat eam cū aqua mellis & qđ est for-
 tius est aqua decoctōis apij & fen. & squinanti
 Emplastreñ locus cum folijs ros. & lenibus &
 fructus mirte & puluere molendini & oleo ro-
 sa. etiam qđ mundificatū est vlcus curetur cū eo
 qđ coadunat & consolidat vt est iste puluis. Pul-
 uis ad vlcera renū & velicę. R. seminis citro. cu-
 cu. melonis cucur. oim excorticatarę semis pa-
 paueris albi & nigri gumi amigda. gumi arabi.
 amidi seminis portulacę seminis malucę & alteę
 lotorū reubarb. añ. 3. v. spodij. 3. vij. boli arme.
 3. x. fructus pini maioris camomille montanę
 añ. 3. iij. radic. liquir. zuccari tabarzed psilij añ
 3. xx. terant oia preter psiliū & misceant & acci-
 piat ex eo. 3. v. cum rob vuarę vel iulep vel cū
 lacte asine qđ est melius, & caueat a rebus acu-
 tis & salis & a coitu & vniuersis moribus, nō
 em obturant & sigillant vlcera renum nisi cum
 quiete & comedat quicqđ coadunat & exsiccat
 sicut fereula sumacia & granatia & ex fructib⁹
 aut poma citonia fistice passule & auellane.
Sequit nūc de scabie renū. Ca. VII.
Generatur scabies ex humore acuto vel
 falso. Signū est eius vltio vrine & exis-
 tus renum. q. sursum cum ea & corpo-
 ris macies. Et curatio eius est cū flebotomia ve-
 nę saphenę & appositione ventosarę in fine spi-
 nalis dorsi sub loco renum, deinde bibat musci
 laginem psilij vel seminis citoniorę cū lacte mu-
 lierum & oleo ros. & alia omnia fiant que dic-
 ta sunt in vltione vrine.
De ventositatē renū. Ca. VIII.

Differē
vlcera re
nū ab vlc
erib⁹ ve
licę

Signa

Cura

Puluis

Scabiel
renum
gnatio
Signum
Cura

Signu

Cura

Lapl. re.
gnatio

Differt
dolor co.
a dolore
renali

St. ppria
lapidū re
num

Cura tpe
doloris

Signum ostendens ventositates grossas & quia nō apparent cū eis signa lapidis nec si signa colice & sit extensio absq; febre & itti & parciū tumor in renibus cum tactu manus Curatio eius est q; administratur cum aqua de coctionis subtiliū seminū sicut semis aneti apij feniculi & similitū cum oleo amigd. amararū & oleo aneti & oleo camomille & emplastreū cū pulegio monta. mentastro aneto folijs lauri & similibus. & bibat. 3. iij. olei balsami cū duabus 3. aque decoctionis apij.

¶ De lapide renum. Capit. IX.

Lapis generat vrin pluribus in viris per fecus in renibus, in pueris in vesica, sed raro contingit generari in mulieribus, & suas quoniam dolor colicus & lapidis cōmuni cantur ad inuicem, vnde oportet te scire differ entiam. Est aut differentia inter dolorem colicū & dolorem renum qm dolor colon trans fertur per ventrem a dextris & sinistris & ante & retro est fortior q; dolor renum & subito in surgit, dolor vero renum stat fixus in eodem lo co, & possibile est extendi per corpus vsq; ad pellem ventris que dicitur merac vsq; ad testicu los, & incitat in ipso vomitus, ppter illud q; ad uenit intestinis & stomacho ex dolore & vrina redditur alba cum arenulis vt plurimū & sem per post ipsum retentio vrine & ppter cōmu nicationem doloris accidit retentio ventris & amittitur motus pedis qui est ex parte renis & sentitur dolor in coxa. Dolor aut colon trans fertur per ventrem a dextris & sinistris & ante & retro superius & inferius & est fortior do lore renū, & accidit dolor colon subito dolor aut renum paulatim insurgit. Signa ppria lapi dis renum fortis dolor lumborū & eius fixio in loco vno nō se transferens de suo loco & simi latur punctiōi lancee intolerabiliter cū consti patione nature & incitatur eius appetitus expel lere superfluitates vna vice post aliam, & cum puocat ad exitum non potest educere aliquid, & quando pficitur dolor in suo statu accidit ei vomitus & sincopis & amissio sensus pedū & manū, & q; inter eius signa propriū est mani festatio arenarū in vrina. Curatio eius in tempe doloris est q; bibat medicinā aduocandū in sui principio & nō sit in hocn gligens & nil rema neat in stomacho, deinde fiat clistere, postea in grediat balneū aque calide in qua cocta sint ca momilla melli lotū folia caulū fenugrē. altea malua semen lint aneti coniunctim vel per se, & si fuerit ibi febris ponatur in aqua psiltū flores viol. portulac. lact. & nenufar coniunctim aut separatim, & sit aqua temperate caliditatis vt in ea delectetur infirmus & eam toleret & diu per

maneant in ipsa, & cū exierit ab aqua fricent le niter cauda & lumbi cum oleo camomillae & aneti & kerua & quodcūq; ipsorū inuenerit & bibat vna vice post aliam q; prouocet vrinā & mūdificet lapidem, & si nō valet id bibat aliud, & si fiat illud in balneo erit melius, & si est in ipso repletio & est rubei coloris & fuerit regi men eius cū hijs que generant sanguinem flet o tome vena basilica partis doloris, & p;cipe inlie mo q; salret cum vno pede & descendat per sca las de vno gradu ad alium & ascendat super aliquā bestiam & faciat eam currere & postea redeat ad balneū, & si nō descenderit lapis em plastrēt lumbi pulegio monta. recenti vel cū semine caulis & cortic. cappa. tritis, vel ungatur cum ceroto facto ex cera alba & olei balsami, vel cum oleo laterū vel cū oleo anetino vel oleo amigdal. de quocunq; ipsoz inuenerit, & si cō firmatus fuerit dolor ita q; dubitatur de diffi cili sincopi sumat ex electuarijs offuscatis sen suum sicut est filoniū, aut emplastreū cum cor tic. mandrag. aut papaueris aut iusquiamo aut opio cum farina frumenti vel emplastreū cū reliquis emplastris. ¶ Clistere ad dolorem lapi dis dissoluens ventositates & sedans dolorem. R. musculagis fenug. & altez olei aneti & amo mille & sisamini & pinguedinis galline añ. 3. i. clisterizent cum hijs tepide. Et si nō respondet natura cū hoc & non exierint ventositates acci piatur serapini oppopanaci & ase añ. 3. i. dissol uatur totū cum vino & clisterizentur cum eo. ¶ Modus medicaminis q; bibitur in hora dolo ris. R. amigdal. amararū excortic. 3. v. seminis apij 3. i. & 5. & bibat id cum 3. i. vini cocti dulc. & si indiget fortiori hoc & est sine febre accipiat de hoc electuario. R. granorū almahaleb. 3. iij. croci. 3. i. & 5. aristologie tres partes & teratur totum & conficiat cum melle despumato & sumat de eo. 3. iij. cum vino forti, hoc em fran git lapidem renū. ¶ Aliud electuariū ad fran gendum lapidem renū. R. sar. seminis radic. gra norum sol. añ. partes equales terant & consti ciantur cū oleo ielmīno & accipiat ex eo ad mo dum auellane cum bono vino. ¶ Q; aut cōmo uet lapidem de suo loco post administrationem rerum mollificantū & exitū ab aqua calida est appositio ventosarū cum igne sine scarificatōe & debet esse appositio earū translatiue per em nia latera paulatim modo inferius modo supe rius & si alleviat dolor & lapis expellitur bene quidem, sin aut non administrēt ea que fran gunt lapidem cū virtute, & fortius inter alia ad frangendū lapidem est medicina que dicit calab dicunt synonyma q; est miliū solis vt supra & est medicina que reperitur in India, & lapis qui

Clistere

Forus

Electua.
lapi. fra
cturum

Auiculę
caudę tre
mule mi
rabilis p
prietas

Cautelap
seruatiua

Oppilati
onis renū
causa
Cura

Diabetis
causa

Signa

dicitur agar, & est lapis iudaicus, & hagar ro manum, & lapis qui inuenit in spongia marina & vitruvium & puluerizatur, & cinis vstionis scorpionum & sanguis hyrcorū postq; accipit & exsiccat & exprimit & teritur, & accipiat de eis. 3. iij. cū moraba ros. que dicit glangobin & auicula, cuius color est inter colorem citrinū & cinericū habens in alis duas pennas deauras tas & subtile rostrū & in cauda albe gutte. i. al ba puncta quā frequenter cōmouet & est vo latus paruus, habet em hac auicula mirabilem virtutem in frangendo lapidem renū & vesicae quando comedit aut bibitur ex suo cinere. Et modus eius est q; accipiat & iuguletur & saliat & comedat aut comburat & bibatur ex sui ci nere, & oportet considerare circa patientem la pidem qm possibile est subsistere aliam agritu dinem vt apostema vel ventositates, misceat ergo medicina scdm q; videbitur.

¶ De cautela a passione lapidis renum. Capitulum. X.

Cautela a passione lapidis consistit in eui tatione viscosorū ciborū vt casei sua pro prietate panis azimi & alhalura. i. ciba ria dulcedinis & humoris crudi & in vsu semis num mundificantū renes sicut secantiabin de se minibus, hoc em frangit lapidem cū suauitate & euitet diu iacere super dorso & fortem cin cturę strictionem & fatigationem dorfi, & fa ciat vomitū post repletionem ciborū, & vtatur balneo ante aduentū doloris diebus plurimis, & subtiliet eius regimen. Hijs enim conseruatis non deueniet ad fortem dolorem quando super uenerit agritudo.

¶ Sequitur nunc de oppilatione renum. Capitulum. XI.

Oppilatio fit ex grosso sanguine vel ex humore frigido & grosso, aut lapide aut apate, aut ventositatibus. Curatur aut cum hijs quæ dicta sunt a nobis. Recessus aut oppilationis fit per remotionem causæ faci entis illam.

¶ De fluxu vrine qui dicit derab albul & dicitur autem diabetes. Cap. XII.

Fluxus vrine fit ex debilitate retentive vir tutis & vigore expulsive. Causa vero de bilitalis huius virtutis est calor transgre diens temperamentū cum humore vel sine hu more. Signū est eius continua sitis & nō hume ctat os egrī nisi apud fortem appetitū ad aquā & statim recedit donec exsiccat os suū & nō bi bit de ea in multa quantitate & cū bibit eam fri gidam sentit eam calidam in hora post & statim minger eam sicut est alba. f. & subtilem absq; vl la transmutatione. Et quādo hec egritudo pro

longatur extenuat & exsiccat corpus, & si nō curatur in principio egritudinis ducetur ad pri sim. Curatio eius est q; iaceat in locis frigidis ro ratis quibus prostrent herbe frigide vt sumac & virga pastoris plantago folia ros. & similia & iaceat in cubili frigido, & ingrediat omni die ter in aquam frigidam, & emplastreū finis dor si cum folio mixto cū aceto & dauchal cū aqua ros. & multiplicat dormitionem, & bibat de tro ciscis diabetis cū succo granatorū acetosorū aut cū rob de citonijs vel de mirta, & bibat iulep cū camphora & bolo arme. & bibat succū foliorū vitis cū aceto & succo portulacē & bibat aquā infusionis tamarind. & sirupū alsūterē. Et sint cibi eius fercula sumacia & hacocomina, & bi bat pisanā ordeī, vel cū oleo amigd. vel pisanā de amido cū zuccaro & oleo viol. vel oleo sifa mino, & teneat in ore suo depillulis auferenti bus sitim ex hijs que dicta sunt in egritudinib; pectoris & alijs locis vt teneat in ore suo vna vice post altā haustura macel almachzal & res acetosarū & q; est fortius hoc vt emplastreū renes cū medicinis frigidis stipticis sicut semperuua solat. folijs lactuce lentibus & sandalis, & fiat clistere cū succis harum herbarum & albumine ouorū & lacte vaccino acetoso, Et caueat a ci bis calidis & salis & ab his q; vrinā & sudorē puocant, & possibile est sequi ad hanc agritu dinem diabetem sitim & nō vstionem. Et signū eius est quia mingit vrinā spissam, & possibile est esse in ea sanguinem & recedit sanguis cum fuerint in vrina multe resolutōes, & impossibile condempnari super ipsam ad modū spume ma ris & hoc in hora crisis terminationis, & possi bile est esse illud ex amplitudine transitus vrine vnde contingit corpori macies & plurime con tingit scdm paroxismos. Et cura eius est cū fle botomia ante paroxismū & administratōe alio rum que diximus. Q; contingit de hac agritu dine per viam crisis nullatenus curetur nisi val de excederit.

¶ De macie renum. Cap. XIII.

Macies renum fit ex calore sine humo re. Signū est eius dolor spinalis dorfi cū macie corporis & defectus deside rij coitus, multitudo vrinarū, eiusq; albedo in cuius superficie est nebula aurea. Curatio eius est cū regimine impinguante corpus & dilata tione ciborū & clisterijs pinguibus & comestio ne medullarū cum zuccaro & cū hijs que dixi mus in tractatu de impinguando macilentum melius aut inter omnia quibus curat hec passio est infrascripti clisterij administratio qualibet die tertia. Clistere ad impinguandū renes & cor pus addendū in desiderū coitus expertū, accl

Cura

Dauchal

Macie re
nū gnatio
Signa

Cura

Clistere
ipigua
cium

platur gallina pinguis & iuuenis & diuidat in frustra & coquat in olla cū lib. 5. aque decoctionis cicerū & farine simile & sepi renū añ. 3. iij. medulle nucū amigd. & fistica añ. 3. i. coquat totū bene donec caro galline ab ossibus soluat & coletur de pinguedine & apponat in ea penidij. 3. iij. & distilant cum eo qualibet die tercia. Bonum aut in curatione maciei renū est vti oleo & distilari cum eo.

De debilitate renum. Cap. XIII.

Renū de-
bilicatis
duē causē
Signa
Cura pri-
ma
alcerirere
Cura secū
dē causē
Sanguisflu-
xus a reni-
bus causā
Sig. exve-
narū aper-
tione
Sig. exca-
su vel p-
cussione
Diafan-
emanāis
a renibus
& ab ve-
sica

Debilitas renū fit duabus de causis, aut ex debilitate virtutis digestiue quando pigrescit mundificare sanguinem & costringit ex amplitudine transitus per quā mundificat vrinā & hec est de debilitate retentive aut fit ex apertione venarū orificij ani. Signū primū est quia vrinā assimilat aque loturē carnis re-
centis cū dolore spinalis dorū & defectu deside-
rij coitus, & possibile est emittere sanguinem cū
vrinā in tpe sanitatis & errauit in hoc medicus.
Est aut differentia inter eas qm̄ quando est ex
virtute expulsiue per viam mundificationis & ex
pulsionis nature fit paroxysmus & percipit cū
eo iuuamentū & nō sentit dolorem neq; debili-
tatem. Qm̄ vero puenit ex debilitate renū & ecō-
trario se habent & exterminat cū eo corpus in
pessu temporis. Curatio eius cū quiete & fle-
botomia basilice vene si apparet plenitudo par-
tis doloris, & si nō sentit dolorem fortem fle-
botomea dextra parte, & bibat q̄ decidit san-
guinem vt sanguinem draco. balauit. & kaka-
bre & similia sicut scripsimus in curatione spūti
sanguinis, & emplastre locus qui dicit alcatam
cū acacia sand. ramic mixtis cū aceto & oleo ro.
& comedat alcerirere citonia azaur lentes & ri-
sum, & caueat ab omni q̄ deponit vrinam &
p̄cipue a coitu. Curatio aut scd̄a est dimittere
operationem ipsi nature qm̄ vero puenit ex flu-
xu sanguinis emorroydaz diximus iam cura-
tionem eius in suo loco.

De effusione sanguinis a renibus. Capitulū. XV.

Effusio sanguinis a renibus contingit ex percussione vel casu vel ex apertione ve-
narum ppter vlcus vel ap̄a vel ppter ra-
suram intestinorū aut contingit ex debilitate re-
num aut ex via mundificationis. Signū eius ex
apertione venarū est exitus sanguinis paulatim
Qm̄ vero contingit ex percussione vel casu, signū
eius est q̄ apparet & infirmus refert. Differen-
tia quoq; inter sanguinem emanantem a renib⁹
& manantem a vesica & meatibus vrine est qm̄
quando pcedit ex renibus & membris supiori-
bus erit vrinā mixta cū sanguine & humore pu-
trido, Qm̄ vero pcedit a vesica & virga sentitur

ibi dolor & exit inde sanguis & non mixtus cū
vrinā. Et qm̄ prouenit ex debilitate renū similit
vrinā aque loturē carnis, qm̄ vero prouenit ex
via mundificationis sentit requies post euacuati-
onem & existūt renes sani ab omnibus p̄dictis
accidentibus. Curatio eius ex percussione aut ca-
su cū flebotomia oppositē partis loci, deinde
studeat curare vulnus & confortare membrū cū
hoc vt emplastre cum farina lentū vel cū mes-
Mes est quoddā genus leguminis qd̄ est vltra
mare, & iucco plantaginis vel succo solatri, vel
cū succo cathnag. i. solatri magni habentis gra-
na rubea. Troicisci contra mincturā sanguinis
a renibus & vesica. R. seminis cucu. gumi dra-
gaganti seminis papaueris taratit kakabre gu-
mi arabi. añ. partes equales conficiant omnia
cū succo plantaginis & fiant troicisci quorū qui-
libet sit ponderis. 3. iij. & accipiat ex eis. i. Curatio
eius ex ap̄ate & vlcere & debilitate renū est cū
hijs que diximus. Curatio eius quā puenit ex
via mundificationis est q̄ nō constringat sed stu-
deat iuuare naturam vt diximus

De putredine veniente ex renibus. Capitulū. XVI.

Iam determinauimus differentiā inter hu-
morem qui puenit ex renibus & eū qui p-
uenit ex vesica qm̄ diximus de effusione san-
guinis a renibus. Et curatio eius est sicut curatio
aldubayla & est vt bibat aquā mundificantem &
resoluentem dissoluentem sine acumine & mor-
dicatione sicut aquā decoctionis ordeī cū sirupo
vio. & succo granatorū dulciū, & bibat lac as-
ne & camelē cū guma dragaganti aut bolo ar.
& accipiat troicisc. de camomilla cū succo plan-
taginis & amido & gumi dragaganti, & sumat
viella ouorū & sorbilis cū guma dragaganti &
gūa arabi. & comedat olera frigida & sirupus
de sicubus confert mincturē sanguinis.

De emictione pilorum. Cap. XVII.

Pili qui emittunt cum vrinā qm̄ sunt bre-
ues qm̄ longi vntus palmē quorū gñā
tio fit ex humore grosso & viscoso qui
calescit & exsiccat in venis. Et quidam medico-
rum dicunt q̄ generat pilus quemadmodū ge-
neratur vena quā dicit alharac almandatu. Et
curatio eius est cū rebus p̄ponentibus vrinam
cū subtiliatione diete, & nos nō vidimus de his
qui mingebant pilos aliquam ferentem moles-
tiam ex hijs. Qm̄ aut remansit ex diuisione ac-
cipiatur curatio in suo loco.

SEQVITVR TRACTATVS. XXI.
de passionibus vesicę / comprehendens
capitula quattuordecim.De passionum vesicę enumera-
tione. Capitulū. I.Cura ex
casu aut
percussione

Troicisc

Cura ex
ap̄ate deo-
bili. aut
vlcerere.
Cura ex
via mūdi-
ficationis
Renum
putredo

Cura

Pilon in
renib⁹ ge-
neratio

Cura

De passionibus vesicę que sunt. xvij.
i. corruptio complexionis, ap̄ata, vlce-
ra, scabies, vltio vrine, guttatio vrine,
vrinatio in lecto, retentio vrinæ, lapis, minctur-
a sanguinis, minctura humoris putridi dolor,
& qd̄ ab extra venit, vt percussio, casus, vulnus
& sumptio medicine mortifere.

De corruptione complexionis
vesicę. Capitulū. II.corruptio
complexio-
nis vesicę
Sig. cali.
& frigid.
Cura

Corruptio complexionis fit cū humore
& sine humore. Signū caloris est pceptio
caloris & sifr frigiditatis queadmodū
dictū in renibus & ceteris membris. Et curatio
eius est restituere ad temperamentū esse q̄ de-
clinauit ab eo cū suo contrario vt determinatū
est in alijs membris.

De apostemate vesicę. Cap. III.

Apatis
gnatio
Sig. cali.Sig. ap̄a.
duri

Sig. ap̄a.

Cura ap̄a
eis calidi

Apostema fit aut ex humore calido aut
frigido. Signū calidi qd̄ plurime con-
tingit est fortis dolor & punctio in pe-
ctine, vltio vrinæ, febris vrens, dolor capitis, p-
mixtio rationis, nigredo linguæ, & frigiditas
manuū & pedū. Signum ap̄atis duri est q̄ sentit
post ap̄a calidū vel ex percussione & casus & ma-
nifestatur sensui qm̄ magnificat vt fit exitus ege-
stionis & vrine difficilis. Signū ap̄atis est exten-
sio in vesica & circuitu eius cū grauitate & retē-
tione exitus vrine & guttatio vrinæ absq; ma-
gno dolore & calore. Ap̄a vero reddit ad vnum
terminū vt diximus quia aut per se soluet aut
congregat in ipso putredo aut indurabit. Cura
tio ipsius ap̄atis in sui principio est q̄ fleboto-
metur vena basilica, si signa sanguinis apparent
& accipiat aquā decoctionis ordeī & rob fru-
ctū sipticorū sicut rob granatorū aut rob agre-
stis aut rob de rubis & similia, & abluat vesica
cū aqua tepida & vngat cū oleo vio. & oleo si-
samino, aut cū ceroto ex cera alba ros. vel viol.
aut accipiat de farina simile & vitellū oui assa-
tum & lac mulieris & pinguedo galline & em-
plastre desup hoc, hoc fiat tribus diebus, & si
dolor sedatus fuerit & transactis. vij. diebus &
nō est maturatū ap̄a emplastre cū diaquilon
aut cū semine lini & fenugr. cū rob vuarū & si-
milibus. Et si apertū fuerit ap̄a & exierit putre-
do curetur cū his que diximus. Et si ap̄a nō ma-
turatur nec dissoluit & est durificatū. Tunc cu-
ratio eius est cū medulla de cassia. cum oleo a-
migd. & aqua decoctionis rerū deponentiū vri-
nam & semine melonis ap̄ij fen. & bibat succū
caulis & abluat vesica frequenter cū aqua deco-
ctionis radicū caulū camomile melliloti & ane-
ti calida, & fricetur locus eius cū oleo de iesmi-
no vel camomilino, & emplastre cū emplastris
pinguedinū & muscilaginū de diaquilon & si-

milibus. Et si vrinā minorat studeat bibere me-
dicinas deponētes vrinā nec in hoc negligat plā-
risq; em̄ sentit passio ydropisim. Curatio ap̄a-
tis frigidi qm̄ fuerit ex flegmate & fuerit molle
& nō durū est cū omni re que calefacit & lubri-
liat sicut est decoctio radicū cū oleo de kerua &
sedhaznaya & cōfectio cucu. & tyriaca magna
& similia, & fricet vesica cū oleo sambuci & o-
leo aneti aut oleo camomille aut oleo de castor.
& abluat postea cū aqua decoctionis foliorū
lauri mentastri aneti camomille maioranē &
melliloti coniunctim aut separatim cū sit calida
Et sit cibus eius aqua decoctionis cicerum.

De vlcerebus vesicę. Cap. IIII.

Generatio vlcereū fit ex humore acuto
effuso ad vesicam & transitus vrine q̄
sunt in virga vnde fiunt in eis vlcera ex
acumine humoris vel ex potu medicine faciens
vleratōem vesicę sicut sunt darayelli & similia.
Signum vlerationis virgę est exitus putredinis
anna & alleuatio doloris post exitū vrine. Qm̄
vero fuerit in vesica erit acutus dolor in pectine
& eius in circuitu cū retentione vrine eiusq; gut-
tatione & fetore, & eius exitus mixti cū putre-
dine in qua sunt squame albe siles furfuribus.
Signū vlcereū ex potu certe medicine vlerantis
vesicam est q̄ ipse infirmus refert. Curatio vlcere-
ris vesicę est cū flebotomia vene basilice & cum
troicisc. de cathnag & solatri maiori & cū eo q̄ la-
uat vlcus & alia vice qd̄ sigillat & solidat. i. cū
potu aque mellis vel ceruise sicut, postmodū
qm̄q; comedat risum cū lacte vel cū dragagato
accipiat troicisc. & bolum & ea quā diximus, &
confert ei iuuamentū mirabile lac asine aut eq̄
& distilaret virga cū lacte statim mulso sape
in die vel cū albumine oui, & si nō sentit in ea ar-
dor distilaretur cū aqua mellis quousq; vlcus
mundificet, postea vero distilaret cū sief albo
& caueat cibaria acuta salsa & acrida, & vtatur
cibarijs carniū pinguiū coctaz in aqua cū mo-
dico speciebus, & comedat panem cū iulep & olo
amigd. cū modico zucē, & assidue comedere
ptisanā ordeī cū dragagato. Assiduatio aut vo-
mitus est de rebus que magis conferunt vlcere-
bus vesicę & renū. Coitus vero de magis offen-
dentibus. Curatio eius ex potu rei vlerantis ve-
sicam vt aldaray & similitū est cū potu butyri &
oleo amigd. & iurium gallinarū pinguium &
alijs que dicta sunt in suo loco.

De gnatione scabiei vesicę. Cap. V.

Generatio scabiei vesicę fit ex humore
acuto bauratino. Et signū est incendiū
virgę & exitus resoluentū vt furfurū
cū ea & macies corporis ex egritudine diuturni-
tate, vnde fit scabies in vesica & in venis, & qm̄

Cura ap̄a
tis frigidiVlcere ve-
sicę gñā.Sig. vlcere
rationis
virgęSig. vlcere
vesicę ex
medicina
vlerante
CuraVomitus
confert
Coitus
offendit
Cura ex
potu vlcere-
rationisScabiei
vesicę
gnatio
Signum

fit in vesica erit vrina spissa cū squamis, sed qñ est in venis reddit vrina tenuis cum squamis. Et curatio eius est q̄ sumat pulmentū de ordeo frequenter cū oleo amigd. in quo coquat sebesten cū pinguedine gallinē & vtatur balneo aq̄ ca. dulc. & sumat lac recens postq̄ sumpserit pulmentū ordeī & iura pinguiā & cetera que diximus in curatōe vlcerū, & disterizet vesica cum muscilagine seminis citoniorū & lacte mulierū & oleo ros. aut viol. aut albumine oui, vel accipiatur sief albi, & disterizet cū eo virga cū albumine oui. Modus sief albi. R. amidi mundi ab acetositate & loti cū aqua dulci, ceruse sepe lotē in aqua dulci gumiarab. gumi dragaganti infusorū in aqua dulci & colatorū añ. partes equales opij partem. 5. terant totū cū albumine ouorum recentū eiusdem diei, & fiant ex hoc licinia & exsiccant & conseruent quibus in tpe necessitatis vtant. Et si nō curatur cū hoc comedat. xl. diebus placentas farinē simile absq̄ sale & pulmentū amidi loti & cocti cū dragaganto vel sebesten sine sale. xl. diebus / & nō aliud comedat p̄ter hoc, & assiduet introitū balnei aq̄ dulcis, & possibile est ipsum sanari cum hoc medicamine cum dei adiutorio.

De incendio vrine. Cap. VI.

Vrine incendio
Cura ex humore
& sine humore

Vrine incendiū fit cū humore vt diximus & sine humore. Et curatio eius qd̄ est cū humore est sicut curatio vlcerū. Qñ vero fit sine humore curat cū compositione pillularū de seminib⁹ & iulep & sirupo viol. & muscilagine psilij & aqua ordeī, & caueat a coitu & labore, & assiduet introitū balnei vel aque tepide / & comedat oua cocta sorbilia cū oleo amigd. & iura gallinarū pinguiū cū pulmento ordeī & cucur. & lact. & euitet salita & acuta & acia, & si cū hijs nō sanat vtatur regimine qd̄ diximus in scabie vesicę & virgę quousq̄ curetur. ¶ Medicinę simplices conferentes vltioni vrine sunt hec / semen melo. cucu. citrul. cucur. amigd. dulc. & amarę amidi & semen lini alteę papauer. ius gami succus liquif. penid. semē apij fruct⁹ pini & gna solat maiori. citni.

De guttatione vrine. Cap. VII

Vrine guttationis
Causa & cura

Vrine guttatio est eius exitus paulatim p̄ter voluntatem, & fit qñq̄ cū incendio & quandoq̄ sine incendio, eiusquidem causa curatio & regimen est sicut dicemus in fluxu vrine.

De effusione vrine. Cap. VIII

Effusio
vrine

Effusio vrine q̄ dicit scias albul est mult⁹ exitus vrine / est qñq̄ cū vltione qñq̄ sine vltione. Cuius causę sunt plures videlicet aut ex debilitate retentive virtutis musculi vesicę, aut ex humoribus acutis effusis adve-

licam quas nō valet continere etiā si modica sit vrina, aut ex vlcere vel scabie in virga vel vesica aut ex debilitate virtutū renū ex passione q̄ dicit drab albul, aut ex bona crisi. Musculus vero continens vesicā aut debilitat aut eius amittit opatio quatuor ex causis. scilicet ex malicia complexionis frigide vel humide vel ex vtracq̄ simul, aut ex ruina sup dorsum, aut ex percussione vel vulnere, & possibile est guttare vrinā ex apate gnato in orificio ani vel matrice repente. Et signū eius est q̄ reperit ad sensus. Signū debilitatis musculi aut eius destructionis opationis si fuerit ex humilitate vel frigidityte est exitus vrine sine incendio & mordicatione & sine siti, & qñ cōtingit vt complexio infirmi sit frigida vel humida & etas eius est senectus & tps̄ frigidū & p̄cesserit infirmū regimen lotōis in aq̄ frigida cū albedine vrine erit signū fortius. Signū destructionis opationis aut eius debilitatis ex casu vel percussione est ex eo qd̄ sequit ex hoc, & quia vrina nō permanet nec retinet in vesica sed cōtinuo fluit guttatim die ac nocte sine mora & voluntate. Signū eius ex humoribus acutis effusis ad vesicā est citrinitas vrine & mordicatio & vltio in hora guttationis & sitis fortis, & qñ cōfert ad hoc complexio etas & regimē erit signū forti⁹, & qñ fuerit ex vlcere vel scabie exierit. q. furfures cū vrina si cutiā dixim⁹. Signū ei⁹ ex debilitate renū est q̄ mingit aquā albā sicut potauit eam & nō transmutatā in aliq̄ sicut dicitur est in suo loco. Signū eius ex laudabili crisi est quia sequit alleviatio egritudinis. Curatio eius ex frigidityte vel humiditate est cū rebus calidis vt tyriaca alfarac me- tridato sechaznaya & trisera magna & vinove- teri vel vino bono cocto, & cōfert ei iuuamentum mirabile sumere de trisera parua. 3. iij. & de sechaznaya. 3. i. omni die cū vino cocto vel cū aqua tepida, vel accipiat de ligno aloē. 3. 5. & de gariof. 3. 5. & bibat q̄libet die cū vino, vel accipiat de ruta sicca. 3. i. confecta cū melle distipa- tā cū aqua. Confectio conferens guttationi vrine q̄ accidit p̄pter motū vesicę & eius humiditate R. glandiū ciperi olibani añ. partes equales & modicū zuccari albi, & bibat omni mane de eo 3. iij. ante cibū. Pulvis conferens gravitati agitationi vesicę iuuamentū manifestū. R. foliorū mirte siccorū foliorū alhanā gariof. olibani ma- eis myrrhe ramice añ. 3. 5. balaustie. 3. iij. glandiū veterū. 3. iij. terant & accipiat ex eis. 3. v. omni die cū sirupo citoniorū aut bono vino, & cōfert ei comedere omni die duas ficus cū oleo oli- uarum, emplastre pecten cū emplastris calidis aromatis in gbus cadit croc⁹ spica gallia & dar- sen mixta cū cera liquefacta cū oleo ros. & vn- gatur locus pectinis cū oleo ros. vel oleo costi,

Sig. debi-
lita. mus-
culi aut
ei⁹ destru-
tionis

Si destru-
tionis o-
peratiōis
ex casu

Sig. ex
humori-
bus acutis

Sig. ex
renū debi-
litate
Si ex cri-
laudabili
Cura ex
frigidi &
humidi.

Cōfectio

Pulvis

Cura ex
casu aut
dolore
dorsi

Cura ex
acutis hu-
moribus

Pulvis

Cura ex
vlcere v-
scabie

Cura ex
debilita-
renum
Cura ex
crisi

Vrinatio
nis in le-
cto causa

Cura in
pueris

Potio

Cura in
adultis

& vtatur cibis constrictiuis. Curatio eius ex casu aut dolore dorsi si decussus est musculus veniens ad vesicam est quoniā vrina nō permanet in ea aliq̄ modo, & tunc nō est p̄tendiū apud sui curationem nisi cum cauterio ignis, & possibile est hoc iuuare, & si videtur eius negotium sperabile curationis & emplastre tur spinale dorsi & vesica cum emplastro de euforbio & similibus vt determinatū est in tractatu emplastro- rum & vngentorum, Et hoc modo curatur qñ est ex percussione vel vulnere. Curatio eius ex acutis humoribus effusione est cū flebotomia basilicę & accipiat decoctionem ordeī, accipiat iulep & sirupū viol. & muscilag. psilij cū rob de vuis & comedat portul. cucur. & lactuc. & caueat a rebus salis & acetosis & a coitu & assiduet sudatōem in balneo aque tepide & comedat oua cocta sorbilia cum oleo amigd. & omni die accipiat de hoc puluere. Pulvis constringens vrinam. R. coriandri infusi in aceto per diem & noctem & exsiccati & torrefacti mirabol. nigro balauit. glandiū lentū excorticatū bo- li arme. ro. añ. partem. i. olibani partem. 5. terant totum & accipiat de eo mane & sero. 3. iij. cum aqua frigida vel cū succo agreste. Curatio eius ex vlcere vel scabie in principio est cum eo qd̄ mundificat & abstergit absq̄ mordicatione cū medulla seminis melonis cucum. citrul. & lacte aline & aqua decoctionis ordeī. Deinceps vero curatur cū hijs que solidant vlcera vt amido bolo arm. dragaganto lacte caprarū & iam p̄cessit memoratio huius. Curatio eius ex debilitate renū est sicut iam diximus, qñ vero puenit ex virtute crisis oportet iuuare naturā ad depouendum vrinā quoniā per se decidetur.

Sequit de vrrinatione in lecto. Ca. IX

Vrrinatio in lecto plurime cōtingit pueris p̄pter ipsorū somni gravitatem & humiditatis multitudinem, & cōtingit pluribus inebriatorū in hora sue crapule vini, Et curatio eius est in pueris q̄ vtatur vesica capre vel bouis & bibat ex ea. 3. iij. cū aceto & aq̄ / & qñ puer voluerit dormire accipiat de alcefal albo. 3. v. & terantur cū felle bouino & ex hoc liniatur virga pueri, prohibet enim hoc vt non mingat in lecto aut bibat. 3. v. bone gallie cū sirupo de musco bono cū vino odorifero. Medicamen ad hoc. R. glandiū mirte olibani añ. partem vnam coquatur cū vino & coletur & appositis in ipso. 3. iij. olei mirte & bibat de eo. 3. i. & 5. Curatio virorum est calefacere sua corpora cum eo qd̄ exsiccat humiditatem ipso- rum & mundificat vesicam. scilicet cum sechaznaya

& confectione ligni aloē, vel electuario masti- cis, vel electuario gariof. & similibus electua- rijs calidis. Electuariū pro eis qui mingunt in lecto. R. mirabol. kebul. belk. embk. añ. 3. v. gladiū infusarum in aceto & exsiccatur torrefactū. 3. vij. ciperi olibani mundi ro. stor. cala- mite corallorū añ. 3. v. ligni aloes. 3. iij. terantur & conficiantur cum melle despumato & accipiat ex eo. 3. iij. Modus pillularū pro eo qui mingit in lecto. R. mirte castor. costi amari cortici glandiū piter. hase. i. saturegie añ. partes equales terantur & cribellentur & conficiatur totū cum succo mirte humide & fiant pillule de quibus accipiat apud horā somni. 3. i. pro magnis & minus hoc pparuis scdm virtutem infirmi.

De retentione vrine. Cap. X.

Retentio vrine pluribus ex causis cōtingit aut enim ex oppilatione vt apate in collo vesicę vel virga existente, aut ex vlcere, aut ex sanguine vel humore putrido vel humore grosso, aut ex ventositate inflata, aut carne addita meatui oppilante, aut ex achbil, aut aliq̄ apate in intestino recto, aut ex debilitate vesicę, aut ex parte virtutis expulsiue virtutis vesicę, aut ex casu sup spinale dorsi, aut ex potu frigide medicine q̄ sensus tollit, aut ex lapide oppilante meatui & possibile est quādoq̄ ipsam vrinam causa sue retentionis, & hoc cōtingit dupliciter, vno modo q̄ vesica repletur vrina in hora somni profundationis quā homo nō sentit tunc vrine sequitur retentio. Secundo modo cum intendit quis circa negociū necessarium qd̄ euitare nō valet, aut vacat circa causā negocii propter qd̄ tolerat retentionem vrine, & extenditur vesica propter retentionem vrine Signū eius ex apatibus & vlcibus iam exposi- tum est eiusq̄ curatio similiter recurre ad illū locū. Signū eius ex sanguine coagulato vel humore putrido vel humore grosso vel subita retentione vrine est quia iam p̄cessit ei minctura sanguinis & putredinis, & postea decesserit vel occupabit egrū kitrinus color & strictura sanhe- litus & grauitas motus corporis. Signū eius ex ventositate inflata est extensio vesicę absq̄ dolore. Signum eius ex carne addita in transitu est quia vt plurimū accidit post exituras generatas in illo loco, & quia non penitus retinet vrina, Signum eius ex achbil nato in meatibus vrinae qui dicitur halabin est quia nō suscipit curatio- nem & qd̄ de huiusmodi nascitur in virga sen- titur cum intromissione almatel in virgā. Signū eius ex apostemate intestino recto generato est retentio nature fortis dolor motū destruens, &

q iij

Electua.

Pillulæ

Vine re-
tēto plu-
ribus ex
causis p̄-
uenit

Achbil

Sig. ex ap-
postema-
tib⁹ & vlc-
ceribus

Sig. ex

san. coa-

gulato v-

lūore pu-

tri vel

grosso

Sig. ex v-

cositib⁹

Sig. ex

carne ad-

dicta

Sig. ex

achbil

Sig. ex ap-

postemate i-

ntestino

recto.

nos quidem iam eius causam & curatorem diximus in curatione colon. Signum eius ex debilitate ipsius met vesice est quia eger facilius mingit quando premit vesicam manibus. Signum eius ex mortificatione vesice est quia non sentit dolorem in vesica neque molestiam & vrina retinetur. Signum ex casu super spinale dorsum est quod infirmus recitat & subita priuatio vrine in hora qua corrumpitur. Signum eius ex potu medicinis destruentis sensus mortificantis virtutem expulsiuam est quod infirmus recitat & casus virtutis sensitiue per totum corpus. Signum eius ex lapillo vel arena oppilante transitum est quia precessit eius vrinatio arenae. Signum eius ex retentione vrine per se est quod sequitur ex humore & infirmus refert, & quando premit vesicam manibus expellit vrinam foris. Curatio eius ex apate vel vlcere vel scabie, si apate fuerit calidum flebotome & bacilla & bibat aquam ordeii, & abluat vesicam cum aqua tepida & vngatur eam cum oleo viol. tepido vel oleo camomillino, & eius curatio continetur in precedentibus siue sit apate siue vlceris siue scabies. Curatio eius ex sanguine congelato & humore putrido & humore spisso est quod accipiat secaniabin de melle cum seminibus cum aqua tepida, vel bibat secaniabin cum cinere ficuum, vel .3. i. tyriace alfaroc cum bono vino veteri, vel accipiat .3. i. coaguli leporis cum aqua decoctionis mentastri aut alcarfen, & communiter curatur cum medicinis frangentibus lapidem si humores in vrine transitu, vel si fuerit in renibus, si vero fuerit in meatibus vrine sedeat patiens in aqua decoctionis aneti mentastri & rute, & vngatur virga cum oleo, & si non fuerit dissolutus sanguis coagulatus vel humor putridus per hoc clisterizetur virga cum aqua cinerum, aut fiat euacuatio cum medicinis deponentibus vrinam ut determinauimus in cyrurgia, & possibile est quod requirit operationem ut exeat sanguis coagulatus putridus & vrina. Curatio eius ex ventositate inflatiua est quod accipiat aquam decoctionis radicum cum oleo de kerua, & vngatur pecten & eius circuitus cum oleo de keyri vel oleo aneti & similibus. Modus pillularum conferentium retentioni vrine ex ventositate inflatiua & humore grosso & viscoso. R. stor. liquide auelanarum an. 3. xiiij. oppopanaci .3. xv. piperis grana. xx. numero terantur medicinis sicce & infundatur opopanaci in vino odorifero quousque dissoluatur & permisceatur totum & conficiantur pillule ad modum granorum piperis vel cicerum & bibat ex ipsis tribus vsque ad octo in vna vice. Curatio eius ex additoe carnis in meatibus vrine est cum oleis mollificantibus ut oleo

aneti vel camomille & sirag & similibus & emplastretur cum emplastris mollificatiuis ut emplastro de fenugrec. semine lini & melliloto & similibus, vel accipiat arundo subtilis que dicitur almula & intromittatur in virgam, & emplastretur foramen donec expellatur vrina, vel clisterizetur cum aqua cicerum quoniam rodet humore carnis & expellit vrinam. Curatio vero eius ex achlele quod est apostema durum generatum in aliquo meatu est sicut curatio carnis addite. Curatio eius ex eo quod accidit intestino recto est sicut curatio passionis colon. Curatio eius ex debilitate vesice est quod accipiat decoctionem ranae cum oleo de kerua & electuario sechaznaya, & vngatur pecten cum oleo nardino & cost. & oleo de castoreo. Curatio eius ex debilitate expulsiue virtutis vesice est quod sedeat patiens in aqua calida temperata ut indinetur collum vesice inferius & preniat sua manu vesicam suam ui pressura ut expellatur quod est sub manu eius ad collum vesice & tunc egredietur vrina, & bibat pa. species aromaticas sicut spicam corticem cassieligne darfen heug cardamomi mac. & similia ex electuariis seminum, & bibat de electuario magno alfaroc & atanafiam & electuariu de lacta & electuariu de curtuma & similia, & assiduet ingredi balneum & sudare in ipso & vngatur pecten spinale dorsum resticulos & vesicam cum oleo nardino, & oleo de ben bono, vel oleo camomile & similibus & epithimetur cum pecijs infusus in aqua decoctionis spice cassieligne aneti asari camomille & similia, & si non curatur cum hijs que diximus oportet cauterizari in loco pectinis quatuor cauterijs propinquis ut in suo loco describitur. Curatio eius ex casu vel percussione super spinale dorsum est cum flebotomia basilice & abluatur locus cum aqua calida & vngatur cum oleis resolutiuis sicut diximus, & curatio eius difficilis. Curatio eius ex potu medicinis destruentis sensum est quod accipiat de tyriaca alfaroc cum vino veteri, vel accipiat de electuario sechaznaya cum aqua calida & sedeat in aqua calida, & vngatur pecten & vesica cum oleis valde calidis sicut oleo de radice & oleo de castoreo & similibus, vel faciat clistere ex butyro & melle & aqua decoctionis cimini aneti camomille centauree armeni mentastri & similia. Curatio eius ex generatione lapidis est quod iaceat infirmus super dorsum & eleuatis pedibus in altum impellat lapidem donec descendat ad vesicam & exibat lapis cum vrina aut impellatur lapis cum instrumento quod dicitur alcatyr, vel cum arundine tenui que dicitur almula aldebit & non de loco transitus vrine & min-

Cura ex achlele

Cura ex apate in intestino recto

Cura ex vesice debilitate
Cura ex debilitate expulsiue virtutis vesice

Cura ex casu super spinale dorsum

Cura ex medicinis potu

Cura ex lapide

Cura lapidis
Cura ex vrine retentione longiore

Alię retentionis vrine causas plures

Lapidis generatio
Sig. lapidis vesice

Sig. lapidis ad vesicam descendens

Lapis est duplex

get. Curatio eius lapidis vesice cum aqua post hoc dicitur. Curatio eius ex retentione vrine longo tempore est quod sedeat in aqua calida & tractet cum manu vesicam & tunc descendet vrina & exibat. Oportet autem vnumquemque cauere sibi a retentione vrine in hora requisitionis alioquin ad fortes dolores eueniat, & caueat tractare vesicam suam omni vice in hora vrinationis ne assuescant naturam cum hoc itaque non exibat vrina nisi cum tractatione ipsius. Et ego quidem vidi iam vnum cui hoc accidit implebatur eius vesica vrina cottidie & non exiebat nisi primo eam propria manu tractaret & constringeret quod non modicum erat sibi molestum. ¶ Sunt & alię multe cause retentionis vrine. scilicet ex epate & renibus, vel ex apostemate calido generato in recto intestino quod imprimit vesicam, vel ex percussione spinalis dorsum, vel ex percussione vesice, aut ex longa retentione vrine in vesica, vel ex febre acuta, vel ex debilitate retentiue virtutis, vel ex sanguine coagulato in meatibus, vel ex humore putrido, vel humore crudo indigesto, vel ex siccitate vesice & meatuum, vel ex carne addita in meatibus, vel ex duro apostemate quod dicitur achlele, aut ex grossa ventositate, vel ex lapide, vel ex humore falso existente in vesica, vel ex incisione emorroidarum, vel ex frequenti coitu, & possibile est esse retentionem eius ex causis ignotis, & fortasse accidit ei tenasmon difficile ex quo morietur in die septimo, & si superuenit ei febris non existente antea & abundauerit urinarum sanabitur & euadet mortem.

A 19. 3. tract. 2. de difficultate vrine in fine // De lapide vesice sequitur Capitulum vndecimum

Generatio huius in pluribus fit in vesicis puerorum generatur autem ex humore grosso & viscoso impulsio a renibus ad vesicam. Signa lapidis vesice sunt albedo vrine eiusque subulatio & retentio vel guttatio ad eius exitum cum forti labore & exitus ani & passio que nominatur arfar alcatib, id est, duricies lapidis, vel retinebit patiens urinam diu & sentiet in sole membrum & aegritudo alhabar & dolorem extremitatis virge & quia prius minxit arenam. Signa lapidis descendens ad vesicam sunt quod iaceat patiens super dorsum & intromittatur digitus dextre manus in anum & comprimatur vesica desuper cum manu sinistra, & tunc sentiet duriciem lapidis siue magnus siue parvus. Est autem lapis vesice duplex, quia alius est mollis & levis, alius vero durus & fortis cui non ualet medicina nisi ut incidatur cum ferro & extrahatur. Et oportet quidem expe-

riri pro lapide cum aqua medicinarum frangentium lapidem .xl. diebus, & si exiuerit arena cum vrina inueniet requiem postea, si vero non proderit oportet incidere, & non oportet expectare ultra illud tempus cum ex vrine passionem & generatur in vesica pustula. Curatio eius quando est retentio vrine intus & infirmus est debilis est quod ligentur pedes infirmi in altum & ipso iacente super dorsum, & impellatur lapis donec descendat ad vesicam concauitatem & recedat a transitu descendat vrina & expellatur lapis cum instrumento quod dicitur almula. Curatio eius quando fuit lapis parvus, vel si habuerit grossitudinem & impulsus est iam ad collum vesice aut ad aliquem transitum virge & impedit vrinam est quod sedeat patiens in aqua decoctionis aneti & hast, id est, tribulorum marinorum melliloti camomille radice alteę fenugrec. seminis lini, & liniatur virga cum pinguedine gallinæ, vel cum oleo sirag vel oleo camomillæ, & clisterizetur virga cum oleo alhast, vel cum oleo aneti vel cum oleo scorpionis quod fortius omnibus est. Et si cum hoc regimine non exierit studeat implere ipsum cum instrumento quod nominatur alnui apud viam transitus, vel accipiatur instrumentum subtile quod nominatur mas haba rebilia & suauiter intromittatur in virgam & uolue lapidem in medio vesice, & si fuerit mollis frangitur & exibat, si vero non exiuerit cum hijs que diximus, oportet incidere ut in cyrurgia determinatur, & quando non prohibetur urina causa eius uniuersaliter vel totaliter utatur patiens medicinis frangentibus lapidem que sunt duobus modis, quedam sunt medicinis faciles & bone pueris, alię vero fortes & utiles magnis. Medicinis leues sunt semen melon, citrullus, cucurbi, semen lactuce alteę alhast fructus pini amigdal. amarę anisi apium radix spargorum & aqua decoctionis pentafilon & almachlab, sunt grana apportata a partibus ultra marinis. Fortes vero medicinis sunt costum ciperi spica piper radix capparis vitrum ustum asar. ameos petrosilium semen benegueset cardamomum fu. meui. cinis scorpionis uistorum alkalab & auicula prenominata & sanguis yrcinus. Quod autem frangit lapidem in vesica cum uirtute est lepus marinus quando comburitur & bibitur de cinere eius. 3. ij. cum aqua tepida & hoc assidue, & animalia que dicuntur alprasa que uolant in nocte & uidentur ut ignis, si accipiant & ponant in uase eneo ad solem donec exsiccantur & exsiccatis auferantur capita & terantur corpora & bibatur ex eis omni die cum myrrha & halut colatis cum panno expertum est quod iij.

Cura retentionis vrine ex lapide

Cura retentionis vrine ex lapillo puo

Medicines lapides frangentes duplices sunt

Alprasa

Modus electuarij scorpionis ad frangendū la-
pidem in vesica. R. scorpionū vltorū cast. 3. iij.
gentianē zinzī. pipis longi añ. 3. i. camomilē. 3.
iij. teratur totū & conficiat cū melle & conser-
uetur vtrāq; eo post. vi. menses & dosis eius viris
danic. iij. qd est sexta pars. 3. pueris vero danic.
i. cū aqua decoctōis radicū apij. Puluis frangēs
lapidem. R. conditi. 3. i. stercoreis columbini. 3. i.
& 5. canapis danic. i. & 5. terat & bibat totū,
& est expertū. Curatio guttaionis vrine q̄ pro-
uenit ex apate facto in ano aut in matrice qd
est maturare apā cum hīs que diximus in cura
tione apostematū donec cesset & tunc cessa-
bit guttatio.

De minctura sanguinis. Ca. XII.

Minctura sanguinis fit aut ex causa in-
trinseca aut extrinseca, extrinseca est
aut casus aut percussio aut saltus, intrin-
seca vero aut ex epate & eius circuitu, aut ex re-
nibus & ipsorū circuitu ex aptione aliquarū ve-
narū suarū, aut ex passione aliohcg. i. rasure in
aliquibus instrumentis suis, aut ex ipsa vesica,
aut ex abundantia sanguinis in corpore aut eius
acuitate, aut ex humore lapideo adherente in ali-
quo meatu vrine & maxime si fuerit grossus,
aut in principio multorū acuminū cū exprimit
exit, aut ex vfu ciborū & potuū calidorū & acu-
torū, aut ex potu alicuius acutarū medicinarū
vt aldarah. i. cantaridū & nastur. aut ex parte ex-
pulsionis nature per viā mūdificationis cor-
poris sicut sanguis menstruus in corpibus mu-
lierū, aut ex via crisis quā plures egritudines cu-
rantur. Signū eius ex casu vel percussione vel sal-
tu est qd infirmus refert & qd sanguis exit mul-
tus & sanus. Signū eius ex epate est qd sanguis
exit absq; dolore. Signū ex renibus & ipsorū cō-
strictione est id qd in pcedentibus diximus. Si-
gnū eius ex ipsa vesica est id qd pcessit de vlcere
cū dolore in pectine & exitus sanguis cū pu-
tredine, sanguinis est pssura que dicit alsaheg fa-
ciens mordicationem & vltionem. Signū eius ex
lapide infixo in aliq; meatu vrine est quia pces-
sit minctura arene vel cetera signa q̄ diximus.
Signū eius ex cibis & potibus calidis & acutis
medicinis vrentibus est qd infirmus refert cum
pceptione caloris & inflammationis per totū cor-
pus p̄cipue in renibus & vesica cū acuitate vrine
Signū eius ex expulsionē nature per viā mundi-
ficationis corporis est qui contingit iuuenibus &
pueris & nō molestat ex hoc & nō sentiunt do-
lorem neq; molestiā. Signū eius ex via crisis est
quia pcessit egritudo & sequit post illud sani-
tas per euacuatiōem ipsius. Curatio eius ex per-

cussione vel casu vel saltu est qd flebotomef basi-
lica & accipiat trocisc. de kakabre & fiat emplm
de foris. Emplastrū qd supponit loco percussio-
nis. R. boli ar. acacie aloes licij añ. terant & dis-
temperant cū aceto & supponat cū papiro. Cu-
ratio eius ex epate est qd flebotomef vena basili-
ca dextri lateris, & vtatur cibus & caueat a labo-
re & coitu, & curet cū his que diximus de flebo-
tomia venę epatis cū ventris laxatione. Curatio
eius ex renibus est qd accipiat de infra scriptis
trocisc. Modus trocisc. ad decidendū & restringen-
dum sanguinem fluentem ex renibus & vesica.
R. seminis citruli gumi dragaganti seminis pa-
paueris camarit boli arm. kakabre gumi arab.
añ. partem vnā terant & fiat trocisc. quorū qui-
libet sit ponderis. 3. 5. & accipiat ex eis vnū troc.
cū aliquo succorū constringentiū & curet cum
flebotomia & quiete & priuatione motus & co-
itus est de reb⁹ magis nocitiuis in hoc casu, & re-
gatur vniuersaliter cū medicinis & cibus iam su-
pradictis ex causa vesicę & accipiat ex hoc ele-
ctuatio. Modus electuarij conferens sanguinis
mincturę & renū constrictioni & vlceri vesicę
& ei qui vsus est cibo aut medicina acuta ex qui-
bus illatū est acumen omnīū excorticatoz sem-
inis lactuce añ. 3. x. seminis papaueris. 3. xx. gumi
dragaganti gumi ara. boli armeni seminis alteg
añ. 3. v. opij croci añ. 3. iij. terat totū & cribellet
& conficiat cū aqua decoctōis sebesten & con-
seruet & accipiat ex eo in quantitate vnus nu-
cis cū. 3. iij. aque & 3. i. sirupi viol. mixtis & tē-
peratis simul & hoc assiduet mane & sero, & co-
medat pullos coctos cū riso. Emplastrū ad hoc
R. acacie succi taratit gallarū dactilorū farina
ordei añ. coquat totū cū vino pontico vel cum
aceto & aqua & confert huic appositio ventro-
farum sup ypocondrijs & coxis & p̄ceptū cū
igne & sine scarificatione. Curatio eius ex abun-
dantia sanguinis in corpore est cū flebotomia ba-
silicę & caueat a repletionē cibi & maxime a ge-
nerantibus multū sanguinem & accipiat ea que
diximus. Curatio eius ex lapide vesicę est qd
educatur vel frangat cū medicinis que diximus.
Curatio eius ex pulsione nature per viā mundi-
ficationis aut per viā crisis est qd nō constringat
aut si forte nimis excesserit & tunc curet cū hīs
que diximus. & si indiget euacuatiōe studeat fa-
cere vomitū & penitus a laxatiuo teneat fortius
aut in curatione gñm fluxus sanguinis ex qua-
tuncq; parte fluxerit est hoc emplastrū. Modus
emplastri cōferentis vniuersis gñibus mincturę
sanguinis. R. corticū gñatoz sumac rad. husac
charobarum glandiū añ. partes eq̄les coquant
bene in aceto ita qd nō remaneat de aceto nisi mo-
dicū, dein vero colat & accipiat fenugr. acacia

Emplast.

Cura ex
epateCura ex
renibus

Trocisc.

Electua.

Emplast.

Cura ex
abundantiaCura ex
lapide ve-
sicęCura ex
nature ex
pulsioneEmplast.
fortius

acacia gumi arabi. amidum & rob de agresta,
& si inueniat foliorū rosarū & mirtę añ. partē
vnā teratur totū & cribellet & conficiat cum
colatura p̄dictarū medicinarū decoctarū donec
redeat ad modū mellis, & liniat cū eo locus qui
dicit alcatir qui est finis spinalis dorso & omnis
locus de q̄ constauerit tibi emanare sanguinem,
& quantūcūq; exsiccat linitio innouet sepe do-
neq; sanguis constringat. De humore putrido
pueniente a vesica. Curatio putredinis vesicę
curat sicut putredo pueniens a renibus.

Cura ex
vesicę pu-
tredineVesicę
doloris
causa

Cura

De dolore vesicę sequit. Cap. XIII.

Dolor fit aut ex alteratiōe cōplexionis,
aut ex apate, aut lapide, aut percussione
& similibus causis que dicta sunt. Et
curatio eius est cū remotiōe causę facientis illū.
Percussio vero casus & vulnus curat cū flebo-
tomia & emplastris & vngentis que diximus in
suo loco. Potus medicinę mortifere curatur cū
hīs que diximus de curatione medicinarū mor-
tiferarū & gñm ipsarū, & si accidit ex hoc vlcus
erit eius curatio sicut curatio vlcusum.

Sequitur nunc de minctura pu-
tredinis. Capitulum. XIII.

Minctura putredinis puenit ex renibus
& vesica, & miraculose puenit ex pu-
tredine qd semp vsus est labore & fa-
tigatione. Signū eius ex renibus est qd sentit pa-
tiens dolorem supra locū renū & sentit tremo-
rem in horis inordinatis & parū frigoris cū fe-
bre & putredo erit mixta cū vrina & pmanet e-
manatio putredinis diebus & mensibus. Signū
eius ex ipsa vesica est quia sentit dolorem in pe-
ctine & punctionem cū febre & frigore & vri-
na nō est mixta cū putredine nisi in fundo vasis
cū ypostasi simili la cunis que dicunt alzafrach
Signū eius ex pulmone est pceptio doloris in
pectore cū tussi & siccitate corporis & quia vrina
nō redditur turbida. Signū eius ex diafragmate
est dolor & febris, & fit minctura putredinis
vna die vel duabus vel tribus & postea alleuiat
accidentia, & si plus pmanerit signū est qd gene-
ratū est in aliquo membro apā qd dicit aluo-
zer. Signū eius ex epate est pceptio doloris in
dextro latere & exitus putredinis mixtus cū vri-
na. Signū eius qui mingit vrinā spissā cū ne-
gligentia fatigatiōis in qua cōsuetus est in tpe sa-
nitatis est quia nō sentit in aliq; membro do-
lorem neq; febrem & cetera signa apud priua-
tionem doloris. Signū eius causa virgę est quia
sentit ibi dolorem & exit putredo in principio
vrinationis non mixta.

Putredis
mincturę
causę
Sig. ex
renibusSig. ex ve-
sicaSig. ex
pulmone
Sig. ex
diafrag.Sig. ex
epateSignum
Cura
virgęTRACTATVS. XXII. DE VIRGÆ
morbis, in se habet capitula quindecim.

De passionibus virgę. Cap. I.

De passionibus virgę que sūt. xvij. s. cor-
ruptio complexionis, corrosio, apā qd
dicit alnatir & parua aialia q̄ dicunt
alciban, pruritus, scissura, tortura, grauitas mo-
tus, continuū desiderū coitus, saltus, effusio se-
minis in hora somni, debilitas coitus & qd ab
extra accidit ex percussione vel vulnere & error qd
contingit in hora circūcisionis naturalem dispo-
sitionem corrumpens. Corruptio cōplexionis
fit cū humore & sine humore. Et curatio ei⁹ est
vincere contrariū cū suo cōtrario quēadmodū
in pluribus locis huius nri libri diximus. Apā
x^o erit aut calm aut molle aut durū. Signū cali-
di est rubedo apatis & vehementia doloris &
pulsatiōis cū calore & inflatiōe. Signū mollis apā-
tis est quia cū tangit cū digito nō sentit ibi mul-
tus dolor & albedo coloris loci & modicus ca-
lor. Signū duri apatis est quia sensu percipit cū
colore fusco & frigiditate loci diuturnitatis tē-
poris & remissus dolor. Curatio calidi apatis
est cū flebotomia in p̄ncipio de safena pedis &
appositio ventosarū in cauilla pedis & acceptio
ne aq̄ infusionis mirabol. & silijum ex his que
euacuat co. ru. & sedant ebullitiōem sanguinis,
deinceps ponat desup qd diuertat humorem vt
bolū arme. tutiā. sand. rub. vel cerusam distpata
cū succo solatri vel sempuiue vel succo corian.
humidi. Et si apā ebullit & non soluit & rubet
& confirmatus fuerit dolor & calor tunc im-
possibile est absq; congregatione saniei in ipso,
ponat ergo tunc qd faciat eius maturatiōem si
cut cerotū de oleo sirag aut diaquilon quousq;
maturet & aperiat & qn exiuit ex eo putredo
curet cū marcham alnachli & silijum quousq;
sanet. Curatio mollis apatis est qd accipiat de
olibano. 3. i. & de cerusa. 3. v. & terant & confi-
ciant cū lixiuio sarmentorū vitis colato & vir-
gę supponat vel supponat ei cera liq̄ facta cū
olo oliuarū. Curatio duri apatis est qd euacuet
colera ni. & flegma cū compositiōe stomatiōis,
& epithimi infusione, & bibat omni die aliqñ-
tulū olei de kerua & olei amigd. dul. & assiduet
balneū & supponat apati pinguedo gallinę &
vngenta descripta in suo loco. Emplastrē cum
camomilla fenugr. semine lini & alteg & ficu-
bus siccis & similibus.

Comple-
xionis cor-
ruptio
CuraApatis
diuisio
Sig. cali-
apatis
Sig. apā-
mollis
Sig. duri
apatis
Cura cal-
apatisCura apā-
tis mollisCura apā-
tis duri

De pustulis siue exituris virgę. Ca. II.

Pustularū plures sunt species, quia que-
dam sunt similes cellis, quedam similes
alnoatir, alię vero crescunt & redeunt &
deueniunt ad corrosiōem, alię vero profun-
dę. Signa omnium pustularum sunt quia vi-
dentur ad oculum & sensui manifestantur. Cu-
ratio pustularū exiturarum & similiarum cellis

Pustularę
sunt p̄ses
speciesSi. pustu-
oim

est cū hoc emplastro. R. baurac vsti cinerem sarmentorum. añ. terant & cribellent & distemperent cū aqua & emplastreñt cū eo pustule quousq; mundificet corruptio ipsarū, deinceps vero curatur cū vngento alnadi quousq; sanet. Corrosio vero curatur cū cinere aneti vsti & albar di vsti vel cū cineribus sarmentorum donec mundificetur corrosio. postmodū vero curet cū vngento alnadi. & si cū hijs nō curatur administrantur ei troc. Modus trociscorum ad oēs corrosiones factas in virga. R. corticū. i. bacaturę aeris. 3. x. aloes salis adranī. i. lucidi aneti alzanī zimar añ. 3. ij. teratur totū cū aceto & fiant trocisci & exsiccent ad solem & vtatur eis in tpe necessitatis. & si hoc nō sufficit accipiat medicina notata in hmoi exituris de suo loco sufficient.

¶ De apostematibus duris quæ dicunt aluoatir. Cap. III.

Si a patis aluoatir. **Cura** Ignahmōi apatum sunt quia pfundant in circuitu virgę & possibile est ea transire in concava de vna parte ad aliā si diu pmanse rit. Et curatio ipsorum in principio est cū flebotomia postea pro supponat eis enis, est gen^o papiri q; fit de iūco tratas vstu vel plumbū vstu & anetū vstu ferrugo argēti sanguis dra. & merdasengi & supponat vngentū egiptiacū. Et modus ei⁹ est q; accipiat pars vna zirnīar & pars vna aceti & alia pars mell^{is} & misceat totū sup ignem & ponat de eo sup pustulis quousq; precedat corruptio, postea vero si fuerit corruptio humida supponatur eis cerotū factū ex oleo ros. & cera alba donec sanetur. in corpibus vero siccis aspergat desuper aloes tucia & sadana trita. postea vero curetur cū vngento alnadi. & si hoc nō sufficit curetur cū curatione corrosiois de paruis animalibus quæ dicunt alcibay. emplastreñt cū aqua decoctionis aldalsi. qm̄ est experta ad interficiendum ea. vel accipiat arsenicū & menigleg & terant cū oleo ros. & loco superponat. postea vero vngatur cum ceroto donec sanetur.

¶ De pruritu virgę. Cap. IIII.

Pruritus virgę curatur cū aqua marina vel cū aqua salis. & si hoc nō sufficit abluatur locus cū aqua decoctionis camomille & postea vero accipiat de croco & camphora equaliter & terant cū aceto & liniat locus cū eo. & si fuerit intus in concavitate virgę fiat ex illis clistere dissolutis in aqua sine aceto. & clisterizetur virga cum eis.

¶ De scissura virgę. Cap. V.

Curatur scissura cū cera & oleo ros. & vitello oui & medulla crurū bouis & similibus. Signū eius est quia sensui patet Et curatio eius est q; bibat oleū de kerua & oleū amigd. dulc. aut cū clistere facto cū camomilla

& fenugr. semine lini & altee & aqua decoctionis furfurū & ficuū licarū cū butyro vaccino & pinguedine gallinę vel anseris. vel cū oleo de lilio. & vngatur virga post lotionem eius cum predicta aqua cū oleo sirag & medulla crurū bouis & pinguedine vituli & gallinę & cū vngento de pinguedinibus. & abstineat infirmus ab omni cibo aceroso & pontico & declinet cibum ad humidū cū equalitate donec sanetur.

¶ De gravitate motus virgę. Cap. VI.

Gravitas motus virgę accidit aut ex aia li causa. aut ex suspensis & contristatione aut ex longa coitus abstinentia. aut ex exenū dilectionis quā habet ad mulierem dilectā. aut ex macula sexus mulieris. aut ex paucitate spiritus. aut ex infirmitate musculo continēte cum accidit in eo aliqua species amissionis motus vel ex excessu frigoris ab extra. aut ex litione ipsius cū medicinis infrigidatiuis & destruentē motū vt opio & similibus. aut erit difficultas motus naturaliter quemadmodū accidit foemineis maribus. Signū gravitatis motus ex causis animalibus & ex longa abstinentia coitus & excessu dilectionis & ex macula sexus mulieris est qd; patiens refert. Signū paucitatis sanguinis est siccitas corporis & eius debilitas. Signū paucę ventositatis eam instantis est raritas erectionis cum priuatione inflationis corporis virgę. Signū egritudinis existētis in musculo est quia semen est multū subtile & facilis emissio nis & continuū desiderium coitus. Signū vero ei⁹ ex vīu frigide medicinę destruentis motū vel q; biberit ipsam est qd; patiens refert. Signū eius ex naturali causa est quia manifestant in eo mores & consuetudo mulieris. & quia si ingrediat aquā frigidā nō alterat eius virga in extinctione ab eo quod prius fuerit. Curatio gravitatis motus ex causis animalibus est cū odio delicis cantis & leticia & introitu balnei tpati caloris aeris & potu vini odoriferi & cū tpania. & aromatizet patiens cū bonis aromatibus. & fumigetur cū fumigijs confortantibus cerebrū in suo loco descriptis. Curatio eius ex longa abstinentia a coitu est q; aliquotulū assuefaciat ad hoc. & vtat cibis & medicinis sapidis & multiplicanti bus semen. & vngat vntionibus aromaticis. Curatio eius ex nimia dilectione est q; nō accellerat subito accedere ad ipsam sed cū expectatione post tractatōem & risum & locutionem cū eis & letificationem & potū vini cū tpanento. Curatio ei⁹ ex malitia sex^{us} mulieris est q; reficiat illa macha vel pmutet in aliā mulierē pulcriorē illa. Curatio ei⁹ ex paucitate sanguinis est vt mul to cibo & dilatarī in ipso. vel vtatur vitell^o ouo rum & iuribus carnū gallinę pinguiū & po-

Gravitas motus virgę cū

Si ex causis animalibus

Signū paucitatis sanguinis

Signū ex vīu frigide medicinę destruentis motū vel q; biberit ipsam est qd; patiens refert.

Cura ex coitu & abstinentia

Cura ex nimia dilectione

Cura ex malitia sexus mulieris

Cura ex sanguinis paucitate

Cura ex paucitate ventositatis

Cura ex infirmitate musculi

Cura ex frigore

Cura ex vīu medicinę frigide

Anahat causę

Ventositatis causę

Signū ex ventositatibus grossis

Signū coitus

Cura ex ventositatibus grossis

Emplastrum

tu vini dul. & similibus quæ dicturi sumus in suo loco. Curatio eius ex paucitate ventositatis instantis virgam est q; comedat de ciceribus & fabis cū aromatibus & lacte recentē cū darseni & repletionē cibi vel potu ceruissę frumenti & alijs oibus q; dicunt in suo loco Curatio eius ex infirmitate musculi est q; clisterizent & calefiant musculi vngentis & emplastris calidis quę sunt sub hęc dicent. Curatio eius ex frigore ab extra veniente calefieri corpus cū bonis electuarijs & vngatur virga cū oleo de ben vel oleo de euforbio & similibus. Curatio eius ex vīu medicinę frigide destruentis motū est q; vngat cū oleo de castor. aut oleo de radice. aut oleo bono de ben & cū emplastro de altit & similibus. Quando vero est amissio motus naturalis non valet ingeniatio in sui curatione.

¶ De continua erectione virgę quę dicitur anahat. Ca. VII.

Anahat est continuū desiderium coitus qd; causat aut ex ventositatē grossa inflante orificia venarum & arteriarum vnde fiunt graues motus musculorū virgę & accelerat inflatio. aut ex humoribus viscosis cū temperato calore qui diffundit per vasa semis & cū calefit semen vel humiditas ex longa mora ibi facta resoluit & efficit ventositates instantes virgam & distrahentes ipsam per longū & latum aut ex supina dormitione. & possibile est accidere alnahat ex excessu indumentorū calefacientū coxas & nates vnde calefiunt vasa semis & generant ventositates instantes virgā. Et causę harum ventositatū possunt esse aut cibi inflatiui. aut cicera eruce. vitella ouorū & similia aut potus generantes multū semen & ventositates vt vinū recens & ceruissia ficuū & frumenti. aut ex vīu medicinarū inflatiuarū vt pastinacarum sparagorū & secacul & similitū. aut ex emplastrationibus calidis & inflatiuis cum quibus emplastrat. Signū desiderij ex grossis ventositatibus est quia inflant & incitant & cito quiescunt Signū continuatōis humiditatis est continuū & forte desideratū desiderium coitus cū eius permanentia. Curatio desiderij qm̄ fuerit ex ventositatē grossa est relinquere cibos & potus inflatiuos & medicinas. & accipiat patiens de semine rute vel de semine lactuce vel portulacę vel coriand. sicci coniunctim vel separatim. 3. ij. cū modico camphore & emplastreñt dorsum cū succo solatri vel succo agni casti vel succo semperuiue vel cū succo iusquiami cū cerusa & acacia cū aceto & similibus. & ligetur sup dorso lamina plūbea & iaceat super altero laterū nō aut sup dorsum. Emplastrū conferens continuo desiderio. accipiat opiu & camph. & misceat cū oleo ros.

& liniat cū eo virga & coxę & caueat a cibis & potibus calidis inflatiuis & valde patienti facere vomitū. Curatio eius ex humiditate diffusa per vasa seminis est ipsum predictū regimen cū exercitio & fricatione cū rebus exsiccantiuis. Et accipiat de electuario alfechaz nasa qd; est mane & tendat cib⁹ eius ad id q; exsiccat & minorat semen sicut expresse valde scripsimus in suo loco Curatio vero eius ex dormitione sup dorso aut ex multitudine vestimentoꝝ calefacientū vasa seminis est q; alleuietur ab illis.

¶ De saltu. Capitulum. VIII

Hec passio raro contingit. & signū eius indicatiū est saltus virgę ei⁹ q; extensio cū dolore acuto in vasis seminis & hec passio interimit patientem. Signū passionis mortalis est inflatio ventris & sudor frigidus. & possibile est hoc accidere mulieribus sed raro Curatio eius est cū flebotomia basilicę vel sapheñę & bibat aquā ordeī & succū granatorū dulciū & sirupū viol. Et fiat euacuatio cū hijs quę euacuant cū suauitate sicut sunt succo lebleb & decoctione viol. & cassiæ. & similitū. vel fiat ei clistere lene & vngatur virga cū rebus frigidis. i. cū solatro & lentibus excorticatis. & vngatur cū cerusa & aceto & aqua ros. & caueat a potu vini & a dormitione super dorso. Et si dolor continuauerit supponat sanguisugę virgę Si vero accidit ei saltus ex ventositatē frigida curatur cū contrario eius qd; diximus. & accipiat id ex hijs quę dicta sunt in suo loco.

¶ De effusione seminis præter voluntatem. Caplm. IX.

Effusio seminis inuoluntaria accidit aut ex debilitate retentiue virtutis vasorū seminis & hoc est absq; desiderio coitus. aut ex egritudine facta in vasis seminis in modum spasmationis quemadmodū accidit in epilepsia & effundit expulsiva virtus ad expellendum semē. & hoc fit cū desiderio coitus. aut fit ex abundantia seminis. aut ex sui acumine. aut ex subtilitate vel ex frequēti cogitatione & prompta imaginatione & tractare cū mulieribus & picipue qm̄ hoc continuauerit. aut accidit ex amplitudine vasorū seminis. & hoc erit ex humiditate vel frigiditate vel ex ambabus simul. Signū eius ex debilitate contentiue virtutis est exitus seminis albi & indigesti. Signū eius ex egritudine facta in vasis seminis est q; sequit epilepsia & egritudo q; dī alhamna cū appetitu coitus. Signū eius ex multitudine est malitia albedinis seminis & eius spissitudo quia incitatur cū parua imaginatōe. & si reliquerit vsum coitus post q; vīus eo fuerit multiplicat semen & fluit pter q; sentiat debilitatem ex hoc. Signū eius ex sui

Cura ex humiditate diffusa

Cura ex dormitione super dorsum

Signū salt⁹

Signū salt⁹ mortalis

Cura

Effusio seminis inuoluntaria

Signū ex debilitate contentiue virtutis

Signū ex egritudine i vasis seminis

Signū ex multitudine

Signū ex sui acumine

Universitas de De
Sig. ex
fre. quēti
coitus i
maginati
one

Cura ex
debilita.
cōtētiue
virtutis
Cura ex
femī sabū
dancia

Puluis

Puluis
alius

Cura ex
acuitate
& subtili
tate semis

Cura ex
multa i
magna

Cura ex
apltudie
feminis
meatū

Effusio.
fēis i som
no causē

acuitate est subtilitas seminis & citrinitas coloris & quia precessit usus calidior & acutor & horum & labor & exercitū. Signū eius ex frequentu coitus imaginatione est qd ex hoc sequitur Signū eius ex amplitudine vasorum continentū semen est quia plurime accidit hoc senibus & corporibus humidis & quia corpus debilitat ex hoc. Curatio effusionis seminis ex debilitate continentū virtutis est cū flebotomia si plenitudo est in corpore, & caueat a farmacia & medicinis deponentibus vrina & regatur subtili regimine. Curatio eius ex abundantia seminis est qd absteineat patiens a multitudine ciborum & euacuet semen quodcumque poterit & vtatur ruta & alijs & bibat vinū vetus subtile, & vtaf isto puluere. Et modus eius est. R. balauft. seminis lactu. portul. seminis canap. qd dicitur sahaduag añ. 3. iij. & 5. alcanas & rute seminis plantagis añ. 3. i. & 5. teratur totū & misceatur & bibat ex eo. 3. i. & 5. ante cibum cum aqua frigida. Alius puluis conferens ad hoc. R. radicū canarum siccatū mentastri montani iusquiami seminis lactuce semis rute seminis agni casti ros. añ. partes equales teratur totū & accipiat ex eo 3. iij. cum aqua frigida & epithime liniatur dorsum cum ceroto facto ex oleo ros. permixto & conuassato cū aqua frigida & succo coriand. & succo portula. & lactu. & solatri, & confert ad hoc qd ligent lamine plumbeę super dorsum & confert prostratio herbarū frigidarū in domo & maxime pentafilon, & confert ad hoc usus sahadag. i. canapis & glandiū siccatū & charobarum. Curatio eius ex acuitate & subtilitate seminis est qd vtatur cibis frigidis vt lactu. lentibus excorticatis & omnibus gñibus robur frigidis sicut rob de granatis & rob de mirra & rob de agresta & rob de rubeis & rob acetositaris citri. Curatio eius ex multa imaginatione & tractatione mulieris & tactu conuersatione ipsarū est qd absteineat ab hñi. & vtaf ieiunijs & labore qm refrenabit incitatio. Curatio eius ex amplitudine seminis meatū est vt accidit feminibus qd vtatur omni qd exeat cū subtilitate caloris, sicut comedere grana alfeced & canapis & rutam siccam ciminū & similia & qd emplastretur dorsum cum hijs que diximus.

De effusione seminis in somno. Ca. X

Effusio seminis in somno accidit ex abundantia seminis vel ex visione speciose mulieris in die & conseruatione ipsius in imaginatione & cū dormierit simulat ei in somno agere cum ea aut ei qui usus est coitu & postea abstinet ex defectu mulieris quia est in partib⁹ vbi nō reperiunt, vel quia est heno longis & fidel. aut ppter immunditie honestatē ppter qd

expellit natura qd ei graue est in hora somni, & plurime superuenit hoc apud somni. pfundatio nem super dorso. Curatio eius est qd nō iaceat supine & liniant coxę & virga cū rebus frigidis vt portu. iusquiamo folatro lactu. coriand. humido & similibus. Et sint cibi eius portul. lactu. cucur. citrol. mell. alcara pruna celsi & lenes, & iaceat sub culcitris frigidis & liniatur virga cū camphora opio, & prosternent in terra p dictę herbe frigde vt diximus. Qd aut iuuat ad hoc sui pprietate & ego plures sum expertus est qd tangat cū sinistro pede virgam ter cū voluerit dormire & nunq polluet in somno.

De defectu coitus. Cap. XI.

Defectus coitus fit ex duabus causis principalibus. s. aut ex defectu desiderij, aut ex grauitate motus membri. Defectus vero desiderij fit aut ex debilitate corporis & cibi paucitate, aut ex corporis robore & cibi multitudine. Quando vero ex robore corporis & multitudine cibi fit aut ex paucitate seminis & eius priuatione, aut ex sui congelatione vel ex membri siccitate vel frigidityte, aut ex diuturna abstinentia coitus, aut ex aliqua causa animalis vt tristitia & suspirijs, & usu castitatis vel excessu delectationis ad illam quam diligit, aut excessu odij. Paucitas vero seminis & eius priuatio fit aut ex siccitate aut ex frigidityte aut ex ambabus simul. Grauitas motus membri prouenit ex causis iam dictis in suo loco. Signū defectus coeundi ex debilitate corporis est siccitas corporis eiusq; debilitas, citrinitas coloris, paucitas cibis cum malitia digestionis. Signū eius ex paucitate seminis & ex siccitate est modicus sui exitus in hora coit⁹. Signū eius ex frigidityte est multus eius exitus in hora coitus sed cū difficultate. Signū ei⁹ ex siccitate & frigidityte simul est paucitas semis & eius exitus difficultas & paucitas carnis & sanguis. Signū eius ex congelatione semis & sue paucitate mordicationis est casu desiderij veneris & exitus seminis in hora coitus spissus condempatus & multus. Signum eius ex diuturna coitus abstinentia & ex tristitijs & ex suspirijs & timoris est qd patiens refert & qd ex huiusmodi manifestat. Signa plenitudinis & indigentie coitus sunt pceptio grauitatis dorsī & coxarū & fortem dolorem testiculorū calorem & pruritū in locis genitalibus, & guttatio spermatis eiusq; multa effusio & malitia dispositionis & sequitur eum dedignatio cibi & grauitas motus & pigritia operandi, & possibile apparere aliquibus fantasias inter oculos & capitis vertiginem, & cum exerceat coitū & euacuatū fuerit semen coitus omnia huiusmodi accidentia recedunt.

Cura

Supstitio

Defectus
coit⁹ dū
b⁹ fit de
causis

Si ex debilitate
corporis
Si ex seīs
paucitate
& ex siccitate

Sig. ex frigidityte
Sig. ex siccitate &
frigidityte.
Si ex congelatione
semis
Sig. ex lōga coitus
abstinentia
Sig. plenitudinis &
indigentie
coitus

Sig. iuuamenti
coitus

Quibus
coitus
nocet

Res coit⁹
pmo
uens

Tempus
coit⁹
magis electū

Sapientis
dictum

De signis iuuamenti coitus. Cap. XII

Signa iuuamenti coitus cum est oportunus sunt qd existat quis sanus in suis membris principalibus. s. cerebro corde & epate & complexio testiculorū suorū calida & humida, & confert ei in cuius corpe & testiculis congregata est quantitas flegmatis nō in excessu & qd sit virtus talis flegmaticorū fortis & ei in cuius corpe oritur vapor fumosus medicaminis & ex iuuamenti ipsius est qd frangit erectionem & sedat alpatata & iram, & confert ei in qd abundat colera nigra & melancolia que est pmixtio rationis & fatuitatis & restituit intellectum & dissoluit vehementiā delectionis diligentis & confert pollutioni somni nocturnę & alleuiat superfluitates corporis & parat corpus ad vegetationem & confert morlui canis rabidi.

De noimento coitus. Cap. XIII.

Nocet coitus debili corpi & membris principalibus & in cuius complexione testiculorū abundat frigiditytas & siccitas ei qui continuo usus est vino & qui usus est labore & difficilibus artibus & qui passus est ægritudines in tpe sui augmenti, & cui accidit post coitū molestia & perterritus, aut rigor vel casus virtutis, aut si fuerat ex conualescentibus ab ægritudine vel febricitantibus, & cui accidit post ipsum odor foetidus in suo corpore & patiente tumorem ventris cū sonitu, & qui debilis est neruis naturaliter vel accidentaliter & exerceat ipsū post longā vigiliā, aut post flebotomiā vel balneū, vel post excessum euacuationis.

Sequitur de rebus coadiuuantibus coitū. Cap. XIII

Res coadiuuantes coitū sunt cibis & potus cū æqualitate & frequens cogitatio in ipso, & aspectus mulieris dilectę & maximenūde excluso corde a tristitijs & suspirijs, & puocatio ad letitias & cantica & narratio parabolarū & fabularū, & risus & tactus mulieris & fectio eius lingue & morsus eius manus & tactus sexus ipsius.

De horis eligendis ad coitū. Cap. XV

Tempora eligenda & bona ad coitū sunt qd nō fiat in hora multę plenitudinis nō multe inanitionis, & qd non sit valde calidus, nec valde frigidus, nec hūidus nec siccus, Et si errauerit in opere coitus erit eius error minor cū fuerit calidus qd frigidus, & repletus minor qd euacuat, & humidus minor qd siccus, & exerceat ipsum ante somnū minus errabit qd post somnū. Tempus vero veris est optimū tēporū ad exercendū ipsum & maxime cupientibus generare filios. Hyems vero contrario modo se habet. Et interrogatus quidam sapiens de

tempore coitus dixit qd cupis debilitare suū corpus tunc est tempus vile. Dispositio bona in ipso exercitio coitus & que visitata est apud oēs homines est agere cū muliere iacente sup dorso & extensis cruribus, relique vero dispositiones sunt male. Cibi simplices conferentes coitui sūt omnis cibus calidus & humidus cū æqualitate vt cicera & lac recentes carnes paruorū animalū vitella ouorū paruorū cocta in aqua media coctione testiculigallorū & passerū & earū cerebra, vug. ficus, nudes, amigdale, grana pini lupini fabę rape pastinacę & iparagi. Ex cibis autem compositis sunt ferculū qd dicitur alhabays. i. pulmentū de frumento cū lacte & fercula carniū cocta in aqua que dicitur aspida bagit & fercula columbarū gallinarū pinguiū & vinum bonū limphatū & similia. Medicinę simplices iuuantes coitū sunt alascancor & precipue eius vmbelicus secacul radix herbe que nominat testiculi vulpis semen sparagi & anisi zinz. cella alueta. i. ceparū dactili semen alratha semen pastinacę hortulanę alhanam alhazafir semen vrtice & albrudigubā hehen galanga arsenū radix lilij albi radix calotia. i. radix herbe que comedit vltamare frixa vel elixata calida grana alcadnag. i. solatri maioris & similia. Medicinę vero cōposite sunt moraba de sacacul & moraba nucū, ac electuariū de aniso & electuariū de medullis fructuū & alię siles cōposiōes scriptę in suo loco. Curatio defectus coitus ex debilitate corporis est confortare corpus cū usu ciborū & electuariorū pdictorū & abundare illis usu vini odoriferi & somno & quiescere a coitu & a labore corporali & animali quousq; redeat corpus ad suū statū sanitatis, deinde exerceat se leticia & cantis & labore tempato administret hoc clistere. Clistere addens in coitū & calefaciens corpus, accipiat caput vnius arietis aniculi & eius testiculi & de radice sue caudę cicerum & frumenti contusorū añ. pugillum. i. pastinacarum recentū in suo tempore raparū añ. frustula. v. ad modū digitorū, congregentur omnia in olla noua & apponatur ibi mulum de aqua vt omnia sint bene cooperta & collocetur olla in medio furni & cooperta bene donec bene coquantur, postea vero educat & coletur de pinguedine eius. 3. i. & de iure lib. 5. olei nuc. 3. 5. misceat totū bene & disterizent cum eo in hora dormitiōis & dormiat sup ipsum & hoc faciat vna septimana in vno mense in eius principio medio & in fine, & caueat ab omni qd laborem infert & alleuietur a potu aque frigide & bibat vinum & multiplicet somnū quoniam est mirabile & vtatur bono pane mundo cum infra scripto ferculo. Modus ferculi nutiens cor

Dispo coitus hñe sita

Cibi simplices cōferentes

Cibi cōpositi

Medicinę simplices

Medicinę cōposite

Cura defectus coitus ex debilitate corporis

Clistere

Pus & addens in coitu & impinguis, accipian-
tur pulli cornicū nutriti cū ciceribus & fabis &
lubia & faseolis, & incidant & abluant & po-
nantur in olla cum ciceribus contulis & cepis
incis & pinguedine triū pullorū cornicum co-
quatur in aqua, postea aromatizent cū sale zin-
zib. darfen pipere & aniso, & si diligit dulce po-
natur in olla parum zuccari & effundat bro-
dium sup micas panis de simila cū modico sa-
lis et enim optimū, & accipiat omni die de ele-
ctuario medulle fructuum. Modus electuarij
medullarū fructuū addētis in coitu. R. amigd.
excorticatay dul. auellana; nuci fructus pini
granorū alczelme granū alcaal. i. lapidis pre-
gnantis humiditatis intus granū q. sonat & gra-
norum alkazin añ. partem. i. zinzib. piperis lon-
gi nermoslech. i. folium añ. quartā partem pe-
nidij quantū sufficiat ad congregandū omnia,
& accipiat ex eo omni die mane & sero ad mo-
dum ciceris. Modus troisc. breuis ad addendū
in coitu, accipiat ex ciceribus quantūuis in a-
qua quousq; tumescat. deinde fricent in patella
cū butyro vaccino suauiter vt nō uratur, deins-
de terantur & cribellent & accipiat de farina
ipsorū. 3. i. fructus pini mundi. 3. ij. conficiant
totū cum melle despumato, postea coquāt do-
nec inspissent, & proiciatur in eo dum est cali-
dum de mastice. & darfen tritis & permisceatur
bene, & fiant troc. & accipiat ex illis ante cibum
ab vna. 3. vsq; ad. v. iuuat enim vltime. Curatio
eius ex defectu & paucitate seminis qñ fuerit
hoc cum corporis robore & siccitate vasorū se-
minis est ingredi balneū & submergi in aqua te-
pida & abundare cibis humidis & oleribus &
generibus lactis & vino multo limphato & vsu
piscium recentū assatorū cū cepe crudo & gal-
linis & pullis columbinis pinguibus & come-
stione dactylorū in lacte infusorū & potu vini
dulcis & vitellis ouorū coctoz media coctione
vsu abariorū pinguium descriptoz & similiū.
Curatio defectus coitus ex frigidityte est q ac-
cipiat moraba de zinzibere & de pipere longo
& electuariorum de aniso & similia que dicta
sunt in suo loco. Curatio eius ex frigidityte &
siccitate simul est totum id q diximus in cibis
grossis calidis & inflatiuis vt olera carnes pin-
gues cum cepis & fercula que dicunt alharnis
i. pulmentū de frumento & cerebra comesta cū
zinzibere & pipere & ex proprietate cerebra
passerum & electuariorum de seminibus & se-
cacul & pastinacas cicera & fabas & similia. Cu-
ratio eius ex tranquillitate seminis eiusq; conge-
latione est cum omni que calefaciunt semen. i.
cum electuarijs & distijs & vnctionibus &
epithimatis. Curatio eius ex longo tempore

coitus abstinentie est redire ad eum paulatim &
accipere id q confert ei & ex hijs que diximus.
Curatio eius ex tristitijs animalibus est qd exclu-
dat hoc ab anima cum leticia & cantis & hijs
que confortant cor. i. fumigijs aromatibus in
odore & potu. Curatio eius ex odore mulieris
est qd permuetetur ad aliam. Curatio vero per
accidentū ab extra vententū accipiat ex suo
loco in cirurgia.

TRACTATVS. XXIII. DE TE- sticulorum aegritudinibus, continet Capitula Sedecim.

De aegritudinibus testiculorum enumeratione. Cap. I.

De aegritudinibus testiculorū que sunt
xv. i. mutatio complexionis, apata, vl-
cera, emorroyde, scissura, corrosio, in-
flatio, grauitas motus, spasmatio, eminentia
alterius testiculorū, pruritus & aegritudo que
nominatur aledia & eius species & que ab ex-
tra eueniunt vt solutio continuitatis.

De malicia complexionis. Cap. II.

Malicia complexionis fit cum humore
& sine humore vt diximus in plurib.
locis hoc libro. Et curatio eius est vin-
cere contrariū cum suo contrario. i. calidū cum
frigido, & frigidum cū calido, & humidū cum
siccū, & siccū cum humido, & sic de reliquis.

De apostemate testiculorū. Cap. III.

Apostemata fiunt in pelle testiculorū ex
tra aut in substantia testiculorū intus,
& omnia erunt aut sanguinea, aut co-
lerica, aut flegmatica, aut apostemata dura &
nigra, aut apostemata ex percussione aut cotu-
sione. Signū apostematis sanguinis est rubedo
apatis & fortis eius pulsatio. Signū calidi ap-
tis colerici est citrinitas coloris eius fortis dolor
febris & sitis. Signū duri apostematis est gros-
sities & durities fuscus color priuatio doloris
& qui in longo generat. Signū apostematis in-
ter testiculorū substantiā est quia sensu videtur
cū sanitate cutis exterioris. Curatio apatis san-
guinei est cū flebotomia venę cauille pedis que
dicitur safena aut venę basilice vel cū appositio-
ne ventosarū super dorsum deinde vero vngat
in principio apatis cum eo q diuertat humorē
& confortet membrū. i. q accipiat bolū ar-
menum & alcesal vel tutia vel acapria vel san-
dalum rubetū, de quocūq; ipsorū inuenerit &
terantur & distemperent cum succo solatri vel
semperuiue vel cū aqua ros. vel accipiat folia
vsag. i. rubi cōis & comburant & distemperen-
tur cinis eorū cum oleo & supponat loco ap-
tis, & si nō diuertit apā per hoc curet cum eo

Cura ex
tristitijs
animalib.
Cura ex
odoremul-
ieris
Cura ac-
cidentiū
ab extra
uenientijs

Malē cō-
plexionis
causa
Cura

Apatis te-
sticulorū
modus

Sig. apas-
tis sangui-
nis
Sig. apas-
colerici
Sig. duri
apatis
Sig. apas-
intra testi-
culorū sub-
stantiā
Cura apas-
tis sangui-
nis

Cura co-
lerici

Epithi-
ma

Cura ex
flegmate

Vnguentū

Cura du-
rorū apas-
tum
Vnguentū

Vlcerum
testi. cau-
se
Si. frig. et
hūidore

Cura sic-
corum

q exsiccat videlicet qd supponat ei farina orde-
dist pata cū aqua & melle, & emplastre cū dia-
quilon donec maturet apā, & cū maturū fuerit
apā & cōgregata in eo putredo curet cū vngen-
to alnadi dissoluto cū oleo ros. Curatio apatis
colerici est q euacuet colera ru. cū infusione mi-
rabol. & sifibus & epithimet cum eo q diuer-
tit humorem in principio sicut diximus. Et si
confirmatus est dolor & incitatus est apā empla-
stretur cū farina orde & vitello oui assati & o-
leo ros. & modico succo endiuie vel succo sola-
tri vel succo coriandri humidi vel succo iusga.
& tunc quiescat dolor, aut emplastre cū farina
fabarū excorticatarū cocta cū aqua & oleo ro.
Modus epithimatis conferentis omni apati ca-
lido in quacūq; parte corporis fuerit. R. radis al-
tee recentis & foliorū husag humidorū & coquā-
tur altquantulū, postea piltent in mortario do-
nec fiat ad modū vngenti, postea accipiat psiliū
& infundat in aqua donec fiat viscosum, deins-
misceat totū cum albumine oui & modico olei
ros. & cū eo vngant apā, & si congregata fuerit
putredo in apate curet cū hijs que diximus. Cu-
ratio apatis ex flegmate est cū euacuatoe flegma-
tis, postea accipiant passule sine nucleis & cimi-
num, & terant in aqua & supponat apati, & ac-
cipiat sterus caprinū & terat & cribellet &
fiat ex eo ad modū farinay super ignem & sup-
ponat apati, vel accipiat farina lupinorū & con-
ficiatur cū oleo ros. & emplastre. Vngentū ad
apā virge ex grossis humoribus. R. fenug. fa-
rine fabarū farine cicerū camomille añ. 3. vi. oli-
bani myrrhe rubee cimini crameni añ. 3. i. teran-
tur & cribellent & conficiant cū sepo renū ca-
prarū & cera & oleo de kerua, vel distemperent
cum vitellis ouorū & medulla crurium bouis
& sirag & vngat cū eo virga qm est mirabile.
Curatio durorū apatum colere ni. est cū euacu-
atione co. ni. in principio & cauere ab omni qd
generat colera ni. postea supponat apati hoc
vngentū. R. cære citrine. 3. vi. sepi renū caprarū
pinguedinis galline & anseris & farine fenugr.
& seminis lini radice altee trite añ. 3. i. & 5. cō-
ficiatur totū cū oleo sirag & emplastre apā, vel
emplastre cū vngento & sifibus. Hee qd me-
dicine opantur in his apatibus in loco & tpe.

De vlceribus. Cap. III.

Vlcera fiunt etiā aut ex humoribus cali-
dis & siccis, aut ex humoribus frigidis
vt diximus in vlceribus virge. Signū
vlcerū calidorū & siccorū ē eorū siccitas & pau-
citas putredinis. Signū frigidorū & humidorū
est e contrario eius qd diximus. Curatio vlcerū
siccorū est q supponat ei cerotū factū de oleo
ros. & si hoc nō sufficit supponat hijs vngentū

seritōn vel vngentū egiptiacū quousq; mundi-
ficetur corruptio, postea curetur cum vngento
nigro quousq; sanetur.

De emorroydibus. Cap. V.

Emorroyde sunt pfunde pustule, & pos-
sibile est eas penetrare de vna parte ad al-
teram ad se inuicem. Et curatio ipsarū est
cū lanijs intinctis medicamine egiptiaco corro-
suo quousq; recedat corruptio, postea vero te-
retur cū vngento alnadi. Puluis conferens malis
vlceribus & emorroidibus factus in testiculis &
carne addita. R. cōmarū aeris plumbi vsti sarco-
colle añ. 3. i. spume maris. 3. ij. terant & cribel-
lentur & permisceant & aspergant de eo super
pustulis quoniam exsiccat emorroydas.

De pruritu sequitur. Cap. VI.

Puritus fit aut ex humore flegmatico sal-
so, aut ex humore colerico. Signū fleg-
matis est corrosio cū albedine testiculorū
& liquame albe super eis & debilitas caloris. Si-
gnū colere rub. est fortis calor & corrosio cū
incendio. Curatio primi est q accipiat cerusae
3. vij. sulphuris citrini baurac & salis añ. 3. i. te-
rantur & cribellent & conficiant paulatim cū
succo apij & forti aceto, & liniatur cū ea virga
& testiculi & vbicūq; fuerit corrosio, & fiat
hoc in balneo post sudationem. Alij quoq; ad-
miserunt in ipso olei ros. 3. v. & est vltimi iuuas-
menti. Curatio eius ex colera ru. est q liniat cū
hoc linimento. Linimentū conferens corrosio-
ni testiculorū ex colera ru. & maxime qñ fuerit
in ea sanguis acutus & est vltime bonū. R. me-
dulle crurū bouis. 3. 5. olei ros. 3. i. ceruse. 3. vi.
cære albe acacie lotē seminis ros. añ. 3. ij. fiat ex
hijs vngentū & vngatur cū eo. Q. si pruritus
augmentat in testiculis & nō iuuat in eo medi-
cinē nō oportet multū fatigare in ipso qm egri-
tudo puenit vt fiat in loco illo baras vel corru-
ptio, & tunc oportet q mundificet corpus, po-
stea cauterizetur locus pruritus.

De scissura. Cap. VII.

Causa faciens scissurā & pruritū eadem
est vngentū vltimi iuuamenti scissure &
pruritui. R. mastice. estari. v. medullae
crurū bouis cære albe olei ros. añ. 3. xvij. pin-
guedinis anatis. 3. xij. terat mastix & misceat cū
oleo ros. & fiat vngentū & vngat cū eo, vel ac-
cipiat guma pini & misceat cū oleo ro. & vi-
tello oui assati & cum hijs que dicemus de me-
dicina cum adiutorio dei.

De tumore testiculorū. Cap. VIII.

Tumor testiculorū fit aut ex ydropisī, aut
ex crepatura absq; passione apatis, sed ac-
cidit ei tumor tantū: fit aut aut ex vento
sitibus calidis & subtilibus, aut ex ventosita-
te.

Emorroy-
da
Cura

Puluis

Testicu-
lorū prur-
itus causa.
si. flegma-
tis
Si. co. ru.
Cura fleg-
matis

Cura co-
lericū

linimentū

Vngentū
vltimū in
scissura et
pruritu

Tumoris
testiculo-
rum causa

Si ex sub- tibus frigidis & grossis. Signū tumoris ex sub-
tili vapore est: ga sentit loco subtilem calorem
Si sumi & qñ premittur digito intrat facilliter & postea
frigidus cito redit. Signū sumi frigidus & grossus est quia
grosi nō sentit in loco calorem & qñ premittur digito
nō de facili ingreditur nec cito redit & locus est al-
bus. Curatio tumoris ex subtile fumo est q vngatur
Cura ex subtile fumo locus cum aloē & memitha, terant & con-
ficiant cum aceto & recedet inflatio, vel suppo-
nāt ei farina fabarū cū milchateg. i. rapa. Cura-
tio eius ex fumo grosso est q accipiat prassū
humidū & teratur & friganē cū sepo aut pin-
guedine, & superponat tumori, vel accipiant
passule sine nucleis ciminū fabę excorticatę &
coctę añ. partem. i. teratur totū cū oleo ros. &
emplastre cū eo locus inflationis, & si hoc non
sufficit ad remouendū eam sumat patiens ex cō-
positione pillularū bdellij, aut accipiat ex electu-
ariis calidis dissolutiuis ventositatū sicut est ele-
ctuarium de aniso & electuarium de ciminio &
electuarium de sechaznaya.

De grauitate motus testiculorū. Ca. IX.

Grauitas motus testiculorū fit ex humi-
ditate distempata mādeficiente cordas
Cōtinentes ipsos. Curatio eius est q co-
quant gallę mista & capita granatorū cum vi-
no & supponat loco, & administret hic puluis
Puluis ad grauedinem motus testiculorū. R. ra-
dicis lilij cerusę acacię succi taratit corticū fru-
ctus pini olibanī añ. 3. iij. gallarū. xl. nūero te-
rantur omnia bene & aspergant sup testiculos
postq abluti fuerint cum vino veteri.

De spasmo testiculorū. Cap. X.

Spasmus testiculorū fit aut ex malicia com-
plexionis frigide, aut ex malicia complexio-
nis calide & sicce, aut ex apate generato in
Cura ipsis, aut ex opatione manus. Et curatio eius est
q vngatur cū oleis mundificatiuis & oleo lisa-
mino vel violę. & pinguedine gallinę & oleo de
kyri & similibus & supponat eis cerotū factū
de sirag, postq abluitur cū aqua ca. in qua co-
cta sint fenug. melliloti violę & altea & tunc re-
dibunt testiculi ad suum statum.

De supeminencia alterius testiculi. Ca. XI.

Supeminencia alterius testiculi accidit ex
cōgelatione naturalū spiritualū & ipsorū
defectu ab opatione manuali. Et curatio
eius est q ingrediatur patiens balneū sex diebus
continuis, deinde intrōmittat virgē arundo sub-
tilis & concava de argento & insuffletur fortit
cum ore donec inflatur vesica & per hoc descen-
det testiculus tunc.

TRACTATVS. XXIII. DE CRE-
patura, duo comprehendens capitula.

De crepatura. Capitulum. I.

Crepatura est repletio vesicę & noiatur
aledra vltuala & fit sex de causis ex aq
& ventositatibus & intestinis & sepo qd
cooperit ventrem ex carne & ex inflatōe venarū
curiū, qñ prouenit ex aqua & ventositatibus
& intestinis & sepo fit ex humiditatibus q ma-
defaciunt & imprimunt meatus euntes ad inte-
stina, & hoc plurime accidit pueris ppter eorū
humiditatem & nimium fletū, aut ex incisione pā-
niculi extensi super ventrem & descendens ad
intestina, & accidit hoc ex multis causis, aut ex
grauipondere eleuato & maxime sup plenitu-
dinem, aut ex forti tussi, aut ex fortib⁹ vocifera-
tionibus, vel ex coitu super saturitate, aut ex sal-
tu vel percussione. Signū crepaturę aquosę est
Si crepa-
turę aqse
grauitas testiculorū & fortis inflatio cum pau-
citate vrine & ingrossatur valde, & qñ accipit
spina vel acus & impingitur inflatio donec oc-
cultatur intus & extrahatur cū suauitate & tūc
incipiet aqua exire, & si nō exhibat aqua sed san-
guis signū est q aegritudo non est causa aque.
Signū eius ex ventositatibus est eorū leuitas, &
qñ vis eos conuerrere defacili conuertunt cū so-
nitu. Signū eius ex intestinis ex sepo est quia qñ
pmitur cū manu & vis eos conuerrere ad suū
locū cum difficultate conuertunt absq sonitu
nisi forte fuerint ventositates in intestinis. Signū
eius ex carne est quia sensu percipit & qñ pun-
gitur cum acu cum difficultate subintrat & egre-
ditur tantum sanguis niger.

De curatōe specierū crepaturę. Ca. II.

Ego nunc vidi inter medicinas quas opa-
tus & expertus sum, nec in hīs quę scri-
pserunt & narrauerūt nobiles & exaltati
& acuti viri in arte medicinę aliquem suffecisse
in curatione hmoi aegritudinis, postq peruenit
ad suū statū nisi cū ferro & opatione manuali,
vt determinauimus in suo loco & hoc periculo
maximo, Sed cum fuerit crepatura modica &
in corporibus quę sunt in tpe vegetationis vt
puerorū curant cum hīs quę post hęc dicem⁹.
Qñ aut hęc aegritudo constiterit in viris & per-
fectum in annis studiū curationis & sollicitudi-
nis ipsorum sit in longo tpe, iaceat patiens &
conuertat seprum aut intestinū ad suū locum si
possibile est, deinde ligentur bene & sapienter &
phibeatur ab omni motu forti & excessu & p-
prie eius motu coitus & forti tussi & vocifera-
tionibus & plenitudine cibi & potus & maxime
ab his q restringūt ventrem & a cibis grossis
& inflatiuis & gñibus leguminis & hūdis fru-
ctibus & nullo modo post saturatōem cibi mo-
ueatur, postea vero continuet iacere sup dorsū

Et quando oportet eum surgere nō surgat su-
bito, sed postq posuerit manū suā super lectū
& ipsum apud interius representet, & vtatur ci-
bis lenientibus ventrem & speciebus dissoluen-
tibus ventositates & electuariis calidis vt electu-
ario de seminibus & electuario de piperibus &
sechaznaya & athanasia, & confectione de la-
cta & sirupo radicū & tyriaca alfaroc & simi-
libus, & compositionibus pillularū de serapino
& pillularū de bdellio & similibus. Curatio ve-
ro crepaturę quādo fuerit recens in puero par-
uo est q abluatur locus cum aqua maris vel cū
aqua salia, vel accipiant cortices granatorū aut
gallę & coquatur in aqua aut in vino pontico
& omni tempore abluatur cū eo locus & liget
locus crepaturę post conuersionem q descen-
dit de intestinis vel de panniculo pingui quidi-
citur alcarab cū plumbo concauo, sapienter fas-
cto cum bono ligamine qd notum est apud plu-
res homines, & ponatur super ligaturam pix li-
quefacta & extensa super pannū vel colla de co-
rijs vel colla de alsemeh liquefactum & exten-
sum super panno & loco superponatur, & nō
soluatur ligatura nisi semel post. x. dies & sic. x
in. x. dies & postea reducatur emplastrū si decli-
nauerit ab eo, & sit puer patiens iacens super le-
cto. xxx. aut. xl. diebus & pseruetur ab omni-
bus quę diximus a labore, s. plenitudine & rel-
quis moribus, & cū hoc regimine possibile est
curari, & si hoc nō sufficit impossibile est cura-
ri sine cauterio & operatione manus vt dicturi
sumus in suo loco. Emplastrū ad crepaturam
factam ex ventositatibus aut ex descensu inte-
stinorum ad testiculos. R. mastice. olibanī col-
la corij sarco collę añ. partem. i. terantur medi-
cine pter colla corij quę infundant in vino quo
usq dissoluatur & conficiant medicinę trite cū
illo vino bene & emplastretr locus superpo-
natur emplastro totum, & quando exsiccatum
fuerit emplastrū ligetur cum ligatura quę dixi-
mus vel cum plumbo.

TRACTATVS. XXV. DE MATRI-
cis morbis, in duas diuiditur sectiones. qua-
rum prima in se continet. xix. capitula.De aegritudinibus matricis enu-
meratione. Capitulum. I.

De aegritudinibus matricis mulierū quę
sunt. xvi. s. malicia complexionis, cali-
dum apostema, duricies matricis, apā
durū, & apostema qd dicitur alsartan. i. cancer
exitus matricis extra, dedinatio eius, inuersio
eius, tumor, vlcera quę dicunt aldubayla, cor-
rosio, emorroyde scissura, apā qd dicit alcabal
effusio humorū, odor foetidus, grauitas mot⁹

passio molaris, oppilatio, priuatio, conceptus,
sterilitas, abortio embrionis interius embrionis
in vtero, accntia cōtingentia pgnantib⁹ sincopis
signa pgnatōis, signa masculorū, signa foemina-
rum, difficultas partus regimen circa ips parien-
di, retentio exitus secundine, suffocatio matri-
cis, effusio seminis, desiderium coitus, retentio
menstruorū, cautela ab errore medici in produ-
cendo menstrua, excessus fluxus sanguinis, alra-
cha qd est oppilatio vuluę, venter qui est addi-
tio carnis in vulua ita q in aliquibus crescit val-
de. Et quidam antiqui dixerūt q hmoi carnem
intantū est possibile crescere ita q aliqui sper-
matizant cum ea vt mares & agunt cū alijs mu-
lieribus, & passio quę dicitur alcab, & est etiam
caro addita in vulua, & passio quę dicit alcant-
thi, & generatio embrionis mortui, et cōceptus
super conceptū & vlcus superueniens in tempo-
re partus.

Sequitur de malicia complexio-
nis. Capitulum. II.

Malicia complexionis fit cum humore
vel sine humore, & si malicia comple-
xionis est modica stude rectificare cō-
plexionem cum eius contrario sicut dictum est
& excedit ita q causatur ex ea priuatio conce-
ptus vel alię aegritudines.

De apostemate matricis. Cap. III.

Calidū apostema generat in matrice plu-
ribus ex causis, aut ex retentione men-
struorū, aut ex abundantia seminis, aut
ex forti frigore vel inflatione, aut ex aborsione
embrionis, aut ex frequenti coitu, aut ex diffi-
cultate partus, aut ex intromissione nascalis vel
aliarū medicinarū quibus vsa fuerit mulier, aut
ex medicatione absterfuit, aut expulsionem ma-
tricis, aut ex humoribus effusis a corpore. Si
gnum calidi apostematis vniuersaliter sūt febris
acuta sicut febris apatis cerebri quę dicitur bir-
sen dolor capitis & musculi oculi, grauitates
oculorū, grauitas, grauitas motus brachiorū &
digitorū, corruptio stomachi, inuersio oris ma-
tricis, & pulsus est paruus & frequens, & si fu-
erit apā calidū remissum nō erit fortis dolor ma-
tricis, sed si fuerit magnū erit dolor fortis. Et si
senserit mulier dolorem per totū corpus matri-
cis significat cum apā & occupat ipsam, & qñ
sentit dolorem in aliqua parte ipsius significat
q apostema est in illa parte doloris. Signū apo-
stematis existentis in posterioribus matricis est
pceptio doloris in dorso & retentio naturę ex
hoc q accidit strictura intestinorū. Signū apo-
stematis in anteriori parte matricis est pceptio
doloris in fine ventris & in pectine & guttatio
vrinę aut eius retentio ex eo q aduenit strictu-
r iij

Universitas de
Sig. i fine
matricis
Sig. circa
os matr-
cis
Cura cali-
di a p-
Pellariu

ra vesice. Et si fuerit a pā in lateribus matricis at-
trahitur loca que sunt inter eas & ventrem &
sentitur grauitas in cruribus. Signū a pātis in fi-
ne matricis est quia sentit dolorem in umbilico,
& possibile est sentiri a pā cum tactu manus. Si
gnū a pātis circa os matricis est quia dolor sen-
titur circa anū, & qñ immittitur digitus in ma-
tricem sentitur grossities & duricies a pātis. Cu-
ratio calidi a pātis est in principio cū flebotomia
venę basilicę partis doloris aut fasenę pedis. Et
iam scripserunt sapientes q̄ ista flebotomia ma-
gis confert in hac passione, & detur ei aqua or-
dei & succū solatri vel cathanag. i. solatri maio-
ris cocti & purificati lib. 5. in qua dissoluatur
medulla calliēf. aut decoctione iuiubarū, & epi-
thimetur matrix cū oleo qđ diuertit humores
f. cum portulaca solatro & semperuua & simi-
libus, & post diem. v. emplastretrur cū farina or-
dei & semine lini & fenugr. cū aqua & melle in
qua coquatur papauer & modicū olei cōmunis
& oportet mulierem in quolibet tpe curationis
sedere in aqua decoctionis fenug. & seminis li-
ni. Et si calor est fortis fiat licinū ex pinguedine
gallinę cū albumine ouī & oleo ros. & liniatur
locus doloris cū vngento diaquilon cū duplo
sui olei ros. preterq̄ misceatur cum eis succus
plantaginis & endiuie. Et si dolor fuerit fortis
accipiat de opio sicut granū lentis, & dissol-
uatur cū lacte mulieris & aqua decoctionis fe-
nugr. vel muscilaginē seminis citonior. & fiat
ex his nascale qđ est suppositoriū cum lana pes-
sarium. i. distere bonū. Ad a pā calidū in matrice
& vesica ex quo resultat calor & fortis dolor.
& muscilaginē seminis psilij succi virgę pasto-
ris & succi plantaginis & citruli & portul. &
semperuue. Si omnes inueniunt aut aliqui ipo-
rum & albu. ouor. non assator. añ. 3. i. aqua
ordei. 3. ij. sief albi in quo ponunt opium. 3. ij.
misceatur totū & accipiat de eo. 3. ij. & fiat
distere in matrice & instillet de eo in vesica qñ
est in ea calidum a pā vel fortis calor, & qñ fu-
erit maturum a pā curetur cū suppositorijs al-
nadi quousq̄ perficiatur eius sanatio.

De duricie matricis. Cap. III.

Duricie
matricis
causæ

Signa

Duricies matricis fit ad effusionem hu-
moris ad matricem, aut ppter partū,
aut ppter apostema calidū iam sanatū
& remanente ibi cicatrice, vel ex percussione, vel
ex causa ignota, & plurime fit duricies circa lo-
cum qui est prope collum matricis, sed est mi-
nor duricies q̄ ea que fit in passione canceri &
cum remissiori dolore q̄ illius. Et signū eius est
declinatio matricis ad vnā partem scdm quan-
titatem duricie, & est durū in tactu cum graui-
tate & malicia motus crurū & grauitate totius

corporis & pigricia operandi, & si non curatur
cū eo q̄ oportet deueniet ad ydropisim. Cura-
tio eius in principio est cū flebotomia & laxati-
uō tempato, caueat tamen a forti laxatiuo, po-
stea vero administrent emplastra lenitiua qđ est
vt accipiat de vngento diaquilon. 3. i. & tantun-
dem de oleo de lilio vel sirag nouo & admini-
stretur, vel accipiat de pinguedine gallinę vel a-
natis vel de medulla crurū arietis vel bouis &
bdellio lini & croco & vitellū ouī assati & ha-
car albesar oleū de lilio, & misceat totū cum vi-
no, & sedeat patiens in aqua decoctōis fenugr.
seminis lini camomille mellilo. & cimariū cau-
lium coniunctum vel per se, vel accipiantur folia
alteę & terantur cū pinguedine anseris & gumi
al. amigd. auell. & apostemati superponat.

De duro a pāte matricis. Cap. V.

Hoc a pā possibile est fieri in ore matri-
cis, & possibile est fieri in ipsa matrice,
& est a pā durum sicut lapis, & qñ est
in matrice appellauerūt aliqui antiqui illud mo-
lam matricis, aliqui vero dicunt q̄ est caro sine
forma que generatur in panniculo matricis, &
nascit ad modū embrionis, & ego quidem nō
vidi hoc sed audiui illud. Signū duri a pātis est
quia mulier extenuat & confrangit corpus eius
& malus color & casus appetitus cibi, retentio
sanguis menstrui, inflatio mamillar. ita q̄ est
matur esse pregnans aut pati ydropisim. Et dif-
ferentia quidem inter inflaturā huius a pātis &
inflaturā ydropisis est qñ cum percutit venter
eius cū manu non resultat inde sonus sicut so-
nus inflaturę ydropisis tympanitis, & hæc ægri-
tudo nō suscipit curatōem in perpetuū, & pos-
sibile est aliquas ipsarū habere fluxū menstruor-
um. Et curatio eius est q̄ iaceat mulier in do-
mo valde tenebrosa & nō moueat & teneat pe-
des eleuatos in lecto & continet oculū & quies-
cat vt non fluant humores & augmentet a pā
sicut diximus, ab humiditatibus vō ventris cu-
retur sicut curatur passio ydropisis.

De cancro matricis. Cap. VI.

Apostema qđ dicitur cancer fit ex ma-
trice duobus modis, aut cū vlcere aut
sine vlcere. Signū eius est quia illud q̄
est circa os matricis est durū & nō lene & eius
color ab extra est sicut color fecis vini dedinans
ad rubedinem, & possibile est dedinare ad nigre-
dinem, & sequitur cū hoc fortis dolor in ypo-
condrijs & sine dolore ventris & pectinis & spi-
nalis dorsī, & potest ipsa mulier ipsum tangere
cum manu & applicare medicamen. Signū vlce-
ris est effusio putredinis nigre & foetide, & pos-
sibile est defluere ab eo aliquid aquosum albū
vel nigrum, & possibile est defluere ex eo san-

Cura

A pātis
duri i ma-
trice mo-
dus

Sig. duri
a pātis

Differt i
flatio ma-
tricis ex
a pāte ab
hydropi.

Cura

cancer ma-
tricis duo-
bus fit
modis
Sig. cancri
circa os
matricis

Cura nō
iueterati

Medica-
mē pprie-
tate con-
ferens

duinem, & vniuersaliter sunt eius signa sicut si-
gna calidi a pātis. Curatio eius anteq̄ induretur
est sicut curatio duri a pātis tantū, sed si inuete-
ratur nunq̄ suscipit curationem. Curatur autē
sicut curatio passionis molaris cū infusione da-
ctilorum coctorū in vino & vitell. ouorū & fa-
rina ordeī torrefacti & papauere & opio cū co-
riandro humido & virga pastoris & endiuia &
hoc superponat ei in principio, postea vero lini-
atur cum cera & oleo ro. & oleo de mirta cum
daclilis coctis in vino. Antiqui vero concordā-
uerunt conferre iuuamentū sua pprietate a pā-
ti cancroso feces residentes in fundo caldarioꝝ
balnei. Si accipiantur & assentur & terentur &
conficiantur cum oleo ros. donec efficiat ad mo-
dum vngenti & emplastretrur locus cum eo. Et
confert etiam apostemati cancroso matricis q̄
fricetur lamina plumbi in mortario plumbeo
cū succo portulacę vel lactuce vel cū succo psi-
lij donec nigrescat succus & misceatur cum eo
oleū ros. & vngatur cū eo qñ est magnū iuuā-
menti, & confert etiam hoc scissurę matricis.

De exitu matricis. Cap. VII.

Matricis
exit p p-
causæ

Si exit
matricis

Cura

Exitus matricis & eius translatio accidit
ex multis causis, aut enim ex casu mulie-
ris de loco alto ppter qđ scindunt pel-
licule, aut ex percussione facta matrici, aut ex ab-
undantia humorum, aut ex frequenti sessione
in locis frigidis, aut submersione in aquam fri-
gidam, aut ex extractione, aut ex strictione par-
tus embrionis mortui, aut ex forti tristitia &
passionibus anime, aut ex abstinentia cibi ex q̄
debilitatur corpus & etiā matrix. Et accidit hæc
passio mulieribus nuptis que recesserunt a iu-
uentute & cedunt ad diminutionem. Signū exi-
tus matricis est enim tactus & perceptio eius cū
manu & est mollis in medio & dolor est fortis
cum febre. Curatio eius est cum distere ad edu-
cendum sterus & vrinā, postea vero p̄cipiatur
mulieri q̄ iaceat super dorsum, & sit locus lecti
apud nates supereminens, & coniungat genua
& separet crura, postmodū vero accipiat sup-
positoriū de coto ad modum oris matricis &
cooperiatur cum peca panni lini subtilis & in-
fundatur in succo alcort vel taratit mixto cum
vino pontico, & intromittatur nascale in matri-
cem & impellatur matrix intus & quātumcūq̄
descendit & exit & reuertatur intus cum suaui-
tate & non cum violentia quousq̄ reintret to-
tum illud q̄ extra erat & aperiatur ab extra os
matricis cum spongia maris infusa in aceto &
aqua & iaceat mulier super eius dorsum con-
iunctis cruribus adinuicem, deinde superponan-
tur ventose cum igne prope umbilicum & late-

ribus panniculi ventris, & odoret bona aroma-
ta & dimittatur lana in matrice vsq̄ ad tertium
diem, postea vero sedeat in vino nigro pontico
tepido aliquantulum, vel in aqua decoctionis
mirte corticum granatorum squinanti ciperi &
similiū rerum stipticar. & emplastretrur de fo-
ris in fine ventris cum emplastro facto ex lupi-
nis & daclilis & farina ordeī assati & lentibus
& corticibus granator. cum secaniabin vsq̄ ad
tertium diem, & curatur cum hoc vsq̄ ad per-
fectionem sanationis, si vero hæc nō sufficiunt
oportet auferri cum manuali operatione.

De inuersione matricis. Cap. VIII.

Inuersio matricis fit aut ex vlcere preceden-
ti aut ex calido apostemate lapideo. Et cura-
tio eius est q̄ sedeat mulier in aqua decocti-
onis fenugr. alteę melliloti & camomille vel in
aqua & oleo mixtis & bene conuassatis & in-
tromittantur in matricem suppositoria multa,
& si ægritudo antiquatur oportet fumigari cū
aromatibus defubter, & intromittatur matrici
lana inuoluta in yfopo humida & nitro & gu-
mi pini.

De dedinatione matricis. Cap. IX.

Possibile est quādoq̄ declinare matricem
a dextris vel a sinistris & superius vel in-
ferius, & quando declinat matrix ad ali-
quam istarum partium non potest ingredi se-
men ad profundū matricis & prohibetur con-
ceptus. Signum declinationis est quia cum intro-
mittitur digitus intus in matricem inuenit ma-
trix in parte ad quam declinauit & non inuenit
recta. Et curatio eius est q̄ sedeat mulier in aqua
medicinarum mollificatiuar. vel intromittatur
matrici vngentum de pinguedinibus, & postea
intromittatur digitus in matricem & conuer-
tat eam ad propriū locum aut superponantur
ventose contra partem declinationis vt attraha-
tur matrix & reducatur ad locum suū, postea
vero sedeat mulier in vino decoctionis medici-
narum stipticarum.

De inflatione matricis. Cap. X.

Inflatio matricis accidit multis ex causis, aut
ex frigidityte, aut ex casu, aut ex difficultate
partus, aut ex oppilatione oris matricis, aut
ex sanguine coagulato oppilante os matricis, &
possibile est esse inflationem in collo matricis,
& possibile est eam esse prope locum mollem
corpis matricis, & possibile est eam esse in ore
matricis. Signū inflationis est quia apparet apo-
stema in pectine vel in fine ventris cum vento-
sitate egrediente ex ore matricis, & dolor
proueniens ad panniculum diuidens inter pe-
ctus & ventrem, & proueniens ad orifi-
cū iij

Matricis
inuersiois
causa
Cura

Declina-
tionis ma-
tricis mo-
dus

Sig. decli-
nationis

Cura

Inflatiois
matricis
causæ

Signum

Cura

Suppositorium.

Vlcera matricis pluribus causis generantur

Sig. vlceris

Cura vlceris putridi cum calido apate

cum stomachi, & locum qui nominat arbitri & est iunctura que est inter coxam & ventrem, & possibile est transferri ventositatem de loco ad locum, & si percutiat locus cum manu resultabit sonus ut tympani. Curatio eius est cum fleboto mia primo & vngatur matrix cum oleo rute & sedeat in aqua decoctiois rute mentastri calie lignee magis cimini apij & camomille & suspensatur ventosa cum igne super pectine, & si totum hoc non sufficit laxetur mulier cum yera magna, & intingat obstetrix digitum suum in oleis calidis & intromittat eum matrici & mundificat sanguinem coagulatum qui est ibi administratur hoc suppositorium. Modus suppositorij matricis inflationi conferentis. R. siccu sicca 3. i. & 5. cimini. 3. iij. baurac. 3. i. fiat ex his nascale & infundatur in lacte calido & matrici intromittatur.

¶ De vlceribus matricis. Cap. XI.

Vlcera generantur in matrice pluribus ex causis, aut cum effusione calidi humoris vel exitura que aperit, vel ex apostemate quod dicitur dubayla, vel potu medicinarum acutis, vel ex abortu embryonis, aut ex embryone mortuo in utero & putrefacto, & fit humidi vlcus aut in ore matricis aut in collo eius. Signum vlcis est effusio humoris, dolor & pulsatio in matrice cum forti mordicatione, & quando est vlcus in ore matricis possibile est manifestare ad oculum post apertionem matricis cum instrumento toto quod aperit os matricis, & quando vlcus est in fundo matricis tunc signum eius est quia fluunt ex eo humores nisi fuerit vlcus putridum cum corrosione, & erit color humoris niger, signat calidum apostema si fuerit modici caloris. Curatio putridi vlcis cum calido apostemate est cum administratione medicinarum quas diximus in calido apate, & si vlcus est sordidum oportet mundificare cum aqua ordeii & mellis aut cum vngento basilicon & sirupo mellis. Et si volueris magis mundificare ipsum accipiat prassiu cum farina orobi cum melle & intromittat matrici & emplastre cum eis de foris. Vngentum conferens sua proprietate accipiat de bono croco & teratur cum lacte mulieris, postea misceatur cum cera & oleo ros. & pinguedine anseris, & intingatur cum eo lana & matrici intromittatur. Et si cum hoc fuerit corrosio & vltio & foris dolor effundatur in matricem succum plantaginis & solatri & succu endiuie. In principio vero aegritudinis administrantur ea sola, in fine vero misceatur cum eis vinum ponticu aut acetum. Et si corrosio est in fine apatis effundatur in matricem aqua decoctiois corticu granatorum cum carne sua ros. foliorum alclac malorum citoniorum squinanti cimarum albus & sumac coniunctum

aut per se, & fiat suppositorium ex alumine iam acac. taratit ex licio vel ex storace liquida intincta oleo communi, & ingreditur balneum & supponatur ab extra vngentum ad regenerandum carnem & consolidandum vlcus in fine ventris & pectine. Curatio vero vlcis cum putredine que sunt a causa embryonis mortui in utero mulieris non curatur nisi cum extractione ipsius, & hoc cum operatione manuali.

¶ De apostemate. Cap. XII.

Aldubayla est apostema in quo est liquor acutus comedens quod est in eius circuitu Et eius species sunt tres, quia quedam sunt que transmutant, alie vero in parte transmutantur & in partem. Signum dubayle est febris inflammatio rigor & molestia donec maturetur, postea vero recedunt accidentia. Curatio eius est cum eo quod maturet sicut cum fenugr. semine lini sicubus & similibus donec aperiat, postea vero curetur cum curatione vlcis.

¶ De corrosione matricis. Cap. XIII.

Corrosio est vlcus sordidus comedens quod in circuitu eius est & fluit ex eo humor putridus & liquor acutus subtilis foetis, & non cessat sic esse quousque remollit os & corrumpit illud. Curatio eius est cum his que diximus in vlcere putrido & quod diximus in suo loco

¶ De emorroidibus. Cap. XIII.

Emorroyde que dicuntur albasit est inflatio venarum & possibile est non inflari, & quando inflantur fluit ex eis sanguis multus, quando vero non inflantur sistantur vuis nigris. Signum emorroydarum matricis est fluxus sanguinis ex eis citrinus coloris faciei & corruptio stomachi. Emorroydarum vero alie sunt faciles, alie vero difficiles & male, alie vero sunt multarum venarum. Signum emorroydarum malarum est exitus sanguinis ad modum fecis vini cum forti dolore. q. stimuletur acu. Signum emorroydarum non malarum est quia sunt paucarum venarum & sanguis qui fluit ex eis declinat ad rubedinem sine dolore. Signum earum que sunt in orificio matricis est quod iubeat obstetricem aperire matricem quoniam non latebit eam emorroyde si vero manifestatur scias eam esse in profundo matricis. Differentia vero inter sanguinem emorroydarum & sanguinem menstruum est quia sanguis menstruus continuatur in se & non desinit quousque mundificetur mulier. Sanguis vero emorroydarum quandoque fluit & quandoque desinit, propterea ex fluxu sanguinis menstrui non maceratur corpus mulieris nec ei color corrumpitur. Ex fluxu vero emorroydarum maceratur corpus mulieris & corrumpitur color eius & fluit sanguis cum forti dolore. Sciendum tamen est quod humidi

Curavlcis ex embryone mortuo

aldubayla tres sunt species

Signum

Cura

corrosiois matricis descriptio

Cura

Emorroydarum albarum modus

Signum

Sig. emorroydarum malarum Sig. non malarum Sig. q. sunt in orificio matricis

Differentia sanguis emorroidalis & sanguis mensis

Cura

Cura

Scissura matricis causae Signum

Cura

Signum

Cura

Effusio humoris causae ad matricem

Si. ex sup abundantia alicuius quatuor humorum

Si. ex vlceris sordido

emorroyde non suspiciunt curationem nisi cum difficultate & labore & ut in pluribus non curat eo quod matrix venenosa est & maxime cum existunt in fundo matricis. Quoniam vero existunt in ore matricis ipsius curatio ipsarum est quod incidantur cum ferro si extra manifestant sicut determinatum est in chirurgia, & post fluxus sanguinis emorroydarum retentioni menstruum, & sentiet mulier iuuamentum per curationem emorroydarum que sunt in ano & suscipit suam curationem ex illis.

¶ De scissura matricis. Cap. XV

Scissura accidit in matrice ex violentia exitus embryonis in hora partus, aut exitus secundine, aut ex residuo menstruum vel ex apostemate. Signum scissuræ quoniam est ex violentia exitus embryonis est quia in principio eius occultatur per vicinitatem doloris ex partu illati, in processu vero temporis sentit paulatim & manifestatur scissura si tangit manu, & possibile est manifestari hoc in hora coitus cum aperit & apparebit scissura in circuitu suo. Et curatio eius est quod nunquam accedat opus chirurgie sed accipiat iuxta lota in aqua dulci & terat cum vitello oui & supponat scissuræ & si fuerit cum scissura putredo fiat vngentum ex cerusa & okro. & recet pinguedine & mersaleg

¶ De duris apatibus que dicuntur alcoalib. Capitulum. XVI

Generatur hoc apate ex excessu aut ex emorroidibus, & fiunt in ore matricis & in fundo eius. Signum eorum quia sensui patent, vel accipiat mulier speculum de ferro bono quod dicitur cinie & teneat illud versus matricem, tunc manifestabitur apate sicut sunt siue magna siue parva, siue multa siue pauca. Et curatio eorum est quod supponat eis vngentum basilicon, vel curet cum curatione ani, & si hoc non sufficit oportet eam incidere cum ferro ut determinatum est.

¶ De effusione humorum. Cap. XVII

Fluunt ex matrice humiditates aquae putrescentes a corde ad matricem per viam mundificationis, & fit hoc ex aliquo humore quatuor quoniam in corpore abundant, aut ex pustula vel vlcere faciente vestigium in substantia matricis & putrefaciente ipsam unde sequitur humoris fluxus. Signum fluxus ex sup abundantia alicuius quatuor humorum est quia tingitur ille humor colore illius humoris nam si fuerit flegma erit liquor ille albus, si colera ru. citrinus, si colera nig. erit liquor mixtus & si p. sanguini. Signum fluxus ex vlcere sordido & putrido aut ex apate est dolor fortis, & quia quod exit ex eo est foetidi odoris diversorum colorum, & est eius fluxus frequens & continuus, malus color faciei, & defectus appetitus cibi, & cum mori aduenit ei difficultas anhelitus apate & tumor oculorum. Curatio fluxus

ex aliquo quatuor humorum sup abundantiam in corpore est cum euacuatio illius humoris & regimen to exlicatio corporis, & de eis in potu omne quod deponit urinam ut est assarum cassia lig. & apium & silia, & fiat suppositorium ad ponendum aquam cum prassio & ello albo vel hatranita vel luf coniunctum aut separatim, hec enim deponunt multam aquam, deinceps vero administrantur suppositoria stiptica, sicut est alumen galie & alac & similia, & sudet in balneo ante cibum & exerceat motum & laborem & fiant fricationes & epithimata & apponantur ventose & omne quod exliccat corpus ab humiditatibus, & assuescat mulier comedere grana passularum cum granis mirte & agresta sicca & administrantur linicia ad constringendum menstrua non tamen fortia valde. Curatio eius ex vlcere putrido vel apostematibus est cum his que ante hoc diximus.

¶ De foetore matricis. Cap. XVIII.

Foetor matricis fit aut ex raro usu lotionis mundificatione ipsius, aut ex vlceribus putridis vel emorroidibus, aut ex embryone mortuo in utero, aut ex humoribus malis descendibus de corpore. Signum humorum est quia non existunt in matrice mulieris vlcus nec emorroyde nec embrio mortuus. Curatio eius est propter euacuacionem humoris abundantis in corpore cum flebotomia & farmacia, postea vtriusque mulier lotio in vino stiptico & propter in vino decoctiois mirte ro. ciperi squinanti specie cassie lig. & silium coniunctum aut separatim, & abstineat ab omni cibo male oleratis & alleis & cepis & porris radice & grossis carnibus, & caueat a repletione cibilgerante alcecha & assidue balneum. Curatio eius ex emorroidibus est sicut diximus. Curatio eius cum embryonis mortui est quod educat de utero

¶ De gravitate motus matricis. Cap. XIX

Gravitas motus colli matricis quoniam quod accidit quod non potest contrahi nec distrahi, & si gnum huius est manifestatio ad sensum eius. Curatio eius est cum usu medicinarum stipticarum aromaticarum ut ro. mirte squinanti galie masti. & silium, si accipiant & infundant in vino pontico & bibat vel coquat in aqua & frequenter sedeat mulier in ipsa, vel terat & fiat ex eis nascale Et nos quidem determinauimus iam hanc curationem perfecte in exitu matricis.

¶ SEQUITUR SECTIO SECVNDA

que subdividitur in cap. xxiij.

¶ De passione molarum. Cap. I.

Hec passio vocatur mola eo quod voluit sicut lapis molaris & propter eius gravitatem, & ipsa quidem est humiditas viscosa vel malus sanguis congelatus a frigore, & possibile est hoc aduenire illi ventui cuius dissolutio prohibetur & augmentatur apud

Cura ex quatuor humoribus

Cura ex vlcere

Foetoris matricis causae Si. hum. Cuppter huius euacuatio

Cura ex emorroidibus Cura cum embrio mortui

Gravitas motus colli matricis causa Signum Cura

Molaris passio

Differunt
mola ap-
pensa indu-
rata & ca-
cer matrici-
cis

Cura

Oppilati-
onis oris
matricis
causae
Cura

Causae pri-
uationis
conceptus

processum dierum in quibusdam matrici mulierum donec estimetur esse pregnantis, & generatur etiam ex apostemate accidente in matrice, & non dissolvitur sed permanet & induratur ut lapidis, & possibile est accidere ex priuatione menstruum & ex aliqua passionum antiquarum & efficitur ad modum canceri. Est tamen differentia inter hanc passionem & cancerum, quoniam hoc apostema a muliere ut embrio, cancer vero remanet in matrice & non exit ex ea quod superuenit ex partu ut retentio urine & fistula, & accidit ei punctio sicut punctio acus, & quando producit tempus huius passionis notescit eius conditio quia non mouetur aliquid ex utero mulieris & notescit ex sui grauitate, & possibile est transire de loco suo post eius oppilationem cum manu, & ultimo parit illud mulier cum partus difficultate frustrum carnis carens forma de qua egreditur ventositas. Curatio huius est cum flebotomia & laxatio & balneo & usu medicinarum, administratur in potu aqua decoctionis radicum cum oleo de kerua & yeropigra & medicinae fortes ad deponendum menstrua & compositae quae dicuntur aldechmaria & electuarii croci magni & tyriaci quatuor specierum, & sit cibus eius aqua decoctionis ciccerum & fercula quae dicuntur alaspidbagent & assata & frixa, & bibat ex compositae quae nominatur pillule almata laxatiue sepe, & administrantur licinia & nascalina fortia in depositione urine, & bibat rutam cum decoctione fenugri, & dactylos, emplastrum venter cum pannis calidis, & vngatur cum oleo in quo cocta sint ruta, post haec vero bibat medicinas facientes abortum, & quando hoc factum fuerit facile erit ad auferendum humorem carnem & dissolvere ipsam celeriter.

De oppilatione oris matricis. Cap. II.

Oppilatio oris matricis est coartatio, fit autem aut ex ulcere quod iam consolidatum est & sanatum est, aut ex diuturna retentione menstrui. Et signum huius est quia patet sensui obstericis & videtur ibi. quod corium operiens os matricis & non resultat ex eo dolor nec laxio. Curatio eius est cum omni quod lenit & cum decoctione fenugri, altee & seminis lini sedendo in ipsa & faciendo cum distere de eo, & administrat cerotum ex oleo sirag & pinguedine gallinae aut ex oleo, & si cum hijs non soluitur oppilatio non indigebit manuali operatione.

De priuatione conceptus. Cap. III.

Priuatione conceptus puenit autem ex corruptione complexionis matricis excessu caloris vel frigoris vel humiditatis vel simpliciter simplicitate vel compositae, aut ex multitudine humorum accidentium matrici, aut ex grossis ventositatibus, aut ex debilitate virtutis continentium quod existit in matrice intus vel ex aliqua

aegritudine, aut ex oppilatione facta in matrice aut ex retentione menstrui, aut propter grossum flegma, aut excessum carnis vel pinguedinis corporis mulieris, aut propter humorem crudum continuo generatum qui dicitur alcahuia, aut ex longa abstinentia coitus, aut ex duro apostemate vel alijs apostematibus, aut ex ulcere existente in matrice & sanatum & exsiccat locus, aut ex sterilitate viri vel mulieris, aut ex passione testiculorum viri, aut ex breuitate coronae virge viri, aut ex spasmo viri & eius breuitate virge ut non possit eicere ad modum sagitte, aut ex corruptione seminis ut si est subtile valde, aut spissum valde, aut frigidum, aut calidum, aut ex nimia paucitate seminis, aut si fuerit foetidi vel citrini coloris & similia accidentia equalitatem transgredientia, aut ex vlcibus vel pustulis in virga existentibus, aut ex prohibitione mulieris a coitu, aut ex eo quod immediate cito surgit post coitum, aut ex adaequatione seminis utriusque in malicia, aut excessu etatis. Signum priuationis conceptus ex casu caloris matricis est rubedo faciei aut eius citrinitas quoniam calor abundat pulsatio fortis venarum & sanguis matricis est citrinus aut niger adultus. Signum excessus frigiditatis est declinatio coloris ad citrinitatem vel liuiditatem vel viriditatem, debilitas pulsationis venarum, albedo coloris, & quia sanguis mensis, est subtilis paucus & ad albedinem deducens. Signum excessus humiditatis est mollities corporis & eius debilitatio ex modico labore vel fame cum subtilitate urine & eius coloris albedine & quia tactus venarum est mollis & suauis. Signum excessus siccitatis est quia mulier sentit ex nimia siccitate in matrice & duritie quemadmodum accidit sterilibus & cognitio huius subtilis est valde & nimis profundum. Signum vero malicie complexionis compositae notescant ex simplicibus. Signum humiditatis quae dicitur albehal & aluadua quod sentit mulier in hora coitus, & possibile est fluere ex ea humiditas in alijs temporibus. Signum ventositatum grossarum est inflatio pectoris frequenter & quia offendit obis inflatiuis, & quia mulier abortit propter augmentum embryonis. Signum debilitatis continentium virtutis est defluxus seminis post coitum frequenter sine alio qua aegritudine interposita. Signum oppilationis est quod postea dicitur. Signum retentionis menstrui est quod mulier refert. Signum humoris flegmatici grossi est manifestatio frigide complexionis & quia sentit mulier humores viscosos in matrice. Signum carnositatis aut pinguedinis mulieris est quod sensui manifestatur. Signum sterilitatis viri aut mulieris est quod precipiatur utriusque ut quilibet seorsum mingat super radicem lactis, & cuius radix prius exsiccata fuerit ab eo est priuatio conceptus, vel proiciatur ex semine

Signum pri-
uationis co-
ceptus ex
calore. ma-
trici-
cis

Si frigi-
ditas
matricis

Si excessus
humiditatis
matricis

Si excessus
siccitatis
matricis

Si complexio-
nis co-
positae

Si humidi-
tas albehal
aluadua

Si ventosi-
tatum grossarum

Si debilitas
coitus viri

Signum oppi-
lationis
matricis

Signum retentio-
nis menstrui

Signum passi-
onis testi-
culorum viri

Signum bre-
uitatis co-
ronae virge
vel spasmi
vel vlcis
et cetera

Cura pri-
uationis co-
ceptus ex
calore. ma-
trici-
cis

Cura ex
excessu
humiditatis
matricis

Cura ex
excessu
siccitatis
matricis

Cura ex
excessu
siccitatis
matricis

Cura ex
excessu
siccitatis
matricis

Cura ex
excessu
siccitatis
matricis

Cura ex
excessu
siccitatis
matricis

Cura ex
excessu
siccitatis
matricis

Cura ex
excessu
siccitatis
matricis

utriusque in vase aquae & semen cuius aquae super natauerit ab eo puenit priuatio conceptus. Scire autem utrum mulier sit sterilis est quod sedeat in sede perforata cum est secura & cooperiat circumquaque cum pannis & suffumiget cum sandali aut olivano aut costo, & si videtur fumus fumigij exultare ex ore non est sterilis & spera conceptum, si vero non resultat fumus non sperabis conceptum, vel accipiatur alium & frustratim comminatur & in lana ponatur & in matrice intromittatur & teneat ipsum una nocte, in mane vero si senserit odorem resultantem ex ore scias eam non esse sterilis, si vero non sterilis. Signum passionis testiculorum viri est manifestatio huius ad sensum. Si gnum vero breuitatis coronae virge vel spasmi vel grauitatis motus vel vlcus seu pustulae in virga existentium, aut subtilitatis seminis vel tenuitatis vel foetoris eius, aut excessus caliditatis vel frigiditatis totum patet ad sensum & cetera signa similiter. Curatio priuationis conceptus ex excessu caliditatis est quod utatur omni quod infrigidat & humectat ut lactuca portulaca bleta cucurbitulis & similibus, & emplastrum vesicae & dorsum & facies matricis cum succo herbarum frigidarum ut succo semperuiue vel portulacae vel lactuce vel iusquiami vel solatri & similibus. Curatio eius ex frigiditate cum toto huius regiminis contrario & uti vino forti pulueribus aromatizatis & cum emplastris calidis quae dicta sunt in tractatu coitus. Curatio eius ex humiditate est cum omni quod exsiccat & calefacit corpus siue cibo siue medicina & emplastrum matricis cum eo quod stringit & exsiccat ut galla folijs mirte rosae spica squinanto & similibus. Curatio ex excessu siccitatis dilatio cibi & balnei & generum lactis & oleorum humidorum & potu vini valde temperati. Curatio eius ex siccitatis malicia complexionis compositae quoniam fuerit sanguis est cum flebotomia, & si fuerit colera laxetur natura cum eo quod sibi conuenit similiter & flegma purgetur cum laxatio & vomitu, & si colera nigra cum eo quod ea decet. Curatio eius ex humiditate existente in matrice est cum usu vomitus quousque exsicceat humiditas & faciat suppositorium cum modico compositis alfechaznaya & lana vel accipiat colloquintida pars. i. & sarcocolla ps. i. & fiat nascalum vel licinium & matrici intromittatur, vel fiat suppositorium cum modico ciclamini & cimino, vel fiat distere cum aliquibus medicinis constrictiuis & exsiccatiuis quod confortant matricem & exsiccant eam de his quae post haec dicemus. Curatio eius ex ventositatibus grossis est quod accipiat aquam decoctionis radicis cum oleo de kerua & electuarii seminum & omne quod ventositates expellit, & vngatur matricis cum oleo aneti vel camomillae aut cum oleo costi & simi-

libus. Curatio eius ex debilitate continentium virtutis est cum distere confortante matricem & exsiccante ipsam. Curatio eius ex oppilatione est quod postea dicitur. Curatio eius ex humore flegmatico est cum compositae eligenda & administratione nascalis ex compositae sedchaznaya & intromittatur matrici, & accipiat de electuariis calidis & siccis cibis. Curatio eius ex excessu carnis aut pinguedinis mulieris est cum laxatione ventris & omni quod extenuat corpus. Curatio eius ex humore crudo est quod caueat ab humore & rectificetur stomachus cum hijs quae diximus in graditudinibus stomachi. Curatio eius ex longa abstinentia coitus est quod paulatim reducat ad hoc, & fiant ea quae procurant desiderium coitus.

De curatione eius cui conceptus est difficilis. Capitulum. III.

Multas medicinas ad hoc antiqui expresserunt ego tamen non sum expertus, & earum sunt quae proprietate operantur ut dari mulieri in potu de rasura eboris cum melle, postea agatur cum ea, vel deglutiet mulier testiculos galli albi in hora iugulationis ipsius, & vngatur matricis cum oleo balsami & vir vngatur virgam & cognoscat eam statim. Aliud paretur nascalum post purgationem a menstruis ex felle columbino cum lana & statim cognoscat. Aliud accipiat virga leonis & exsicceat & beneteratur & bibat ex ea mulier omni die pondus. 3. i. cum vino. Aliud ad hoc accipiatur coagulum leporis & misceatur cum butyro liquefacto vel cum oleo violae & fiat ex hijs nascalum & intromittatur matrici post mundificationem a menstruo & idem operatur fel leporis vel asini vel fel piscis qui dicitur fabot, quoniam accipit ex istis & misceatur cum oleo nardino & parat ex eis nascalum in matrice post mundificationem a menstruo. Nascalum conferens priuationi conceptus, accipiat croci myrrhae spicae pinguedinis gallinae gumi romani olei nardi an. partes equales liquefiat cera & misceant cum ea medicinis & intromittatur matrici. Et nos quidem iam descripsimus de humore medicinis in loco suo quod sufficit. Curatio ex passione testiculorum viri est cum hijs quae diximus in precedentibus. Curatio eius ex nodo radicis coronae virge vel ex tela est dissolvere nodum siue telam cum oleis remollientibus quae dicta sunt. Curatio eius ex corruptione complexionis seminis & sui exitu ab eius tempamento est reducere ipsum ad tempamentum cum his quae diximus de corruptione complexionis. Curatio eius propter festinationem surrectionis mulieris post coitum est quod quiescat mulier in lecto & extensis coxis & capiti deditur una hora post coitum & non surgat subito. Curatio eius ex culpa seminis utriusque continentium in malicia complexionis est rectificare il-

Cura ex
debilitate
continentium
virtutis

Cura ex
humore
crudo

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
humore
crudo

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
longa ab-
stinentia
coitus

Cura ex
seis culpa
veriusq;

Sterilita
tis causa
alio

Aborsus
causę plu
res

Aborsus
ca i pio
se undo
tertio &
alys men
sibus

Sig. vtero
fictis
Sig. ex
humidita
te.
Sig. ex
frigidita
te ex cellu
Sig. si ci
ratis
Sig. ex
grosso
flegmate
Sig. ex
aliqua
gritudine

Cura ex
veterica
tibus ma
lis

lud cum his que diximus & reducere quodlibet ipsorum ad temperamentum.

De sterilitate. Capitulum. V.

Sterilitas contingit esse vel a viro vel a muliere preter causas predictas sed tantum propter defectum seminis sicut accidit arboribus non ferentibus fructum & antiqui qui multas medicinas scripserunt ad hoc, quarum experientia non peruenit mihi, quare quedam superius sunt dicta quedam vero a nobis infra dicentur in tractatu de coitu.

De abortione embrionis. Cap. VI

Aborus embrionis contingit aut ex causa intrinseca aut extrinseca. Cause intrinsece sunt ventositates multe nate in matrice vel excessu humiditatis, aut frigiditatis, aut siccitatis, vel flegma existens in venis matricis, aut febris contingens mulieri, aut fluxus ventris, aut forte tenasmon, aut fluxus sanguinis multi ex flebotomia vel ex emorroidibus. Cause vero extrinsece sunt sicut fortes motus & agitationes corporis ut casus & saltus & hijs similia, vel accidentia anime ut ira timor & tristitio continua subito adueniens, aut excessus appetendi aliquid quod habere non potest, aut ex olfactione malorum vel foetidorum odorum. Contingit autem abortus ut in primo secundo tertio mense ex malis ventositatibus, in quarto vero quinto & sexto ut in pluribus contingit ex humiditate, in septimo vero octauo & nono contingit ut in pluribus ex frigidity matricis dominante, & quando superuenit pregnantis passio mammillarum subito signum est abortus embrionis. Signum ventositatum est inflatio pectoris aut finis ventris & eius translatio de loco ad locum. Signum eius ex humiditate est quia fluit humiditas ab eo & quia ipsa refert & manifestatio humiditatis in sui complexionem. Signum eius ex excessu frigiditatis est quia sentit hoc in matrice, & quia percipit iuuamentum in frigidis cum subtilitate & albedine vrine. Signum eius ex excessu siccitatis est perceptio siccitatis intra matricem. Signum eius ex grosso flegmate in matrice exente est subtilitas & albedo vrine & excessus frigoris in matrice. Signum eius ex aliqua aegritudine ut febre & fluxu ventris vel forti frigore vel exitu multi sanguinis ex flebotomia vel emorroidibus & similibus est ex hijs que mulier refert. Curatio eius ex malis ventositatibus est quod administratur mulieri potus decoctionis radicis cum oleo de kerna, & accipiat de composita serapini & pillulis asce & ea que expellunt ventositates, vel accipiat ex nasturcio affato & semine iuniperi & semine apij an. 3. i. zuccari ad pondus omnium, fiat puluis & accipiat ex eo

cum aqua decoctionis radicis vel cum aqua tepida, & confert ad hoc accipere de composita aldechimartha vel ex compositione sechaznaye & electuarijs factis cum castoreo & zerabed, i. zedoar & doronicis & ameos. Curatio eius ex excessu humiditatis in toto corpore & maxime cum manifestatione plenitudinis est cum multa sudatione in balneo, & postea educantur humiditates matricis cum hoc clistere. Clistere bonum mulieribus quibus superuenit ydropisis non quarto & quinto & sexto mense propter multam humiditatem & grossum flegma est quod accipiat vna colloquintida mediocriter & perforetur in capite suo & extrahatur quicquid est intus & impleatur oleo lilij & inuoluatur cum pasta vel cum luto sapienter & ponatur super ignem carbonum & bulliat duabus bullitionibus aut tribus, deinde coletur oleum & intromittat matrici cum clistere tepido ita quod nil remaneat de oleo. Et dixerunt antiqui quod hoc confert mulieribus quare conceptio impeditur ex frigidity & humiditate. Curatio eius ex frigidity est cum omni quod calefacit, s. ex predictis & que dicturi sumus & quod administrantur mulieri vina calida & omnis cibis calidis & bibat ex hoc medicamine. Modus medicaminis mulieri abortienti embrioni propter frigidityatem. R. seminis radic. 3. v. seminis eruce seminis cepare acutare an. 3. ij. teratur totum & distemperet cum lacte asine & butyro veteri & bibat ex eo omni die 3. ij. Electuarium mulieris que non concipit propter frigidityatem & pregnantis que abortit. R. zerabad, i. zedoar doronicis castoreo, musc. gallie asce sal. arm. cardam. spodiij gallare an. 3. i. zinzib. 3. x. zuccari 3. xx. terantur & distemperentur cum melle despumato & bibat ex eo 3. ij. cum aqua calida. Curatio eius ex siccitate matricis est quod ingrediat balneum & clisterizetur cum rebus lenitiuis & faciat nascale ex pinguedine anatidis & gallinarum, & comedat iura gallinarum pinguium & carnes hedorum lactantium & lacrecens coctum & humorem que corpus impinguant. Curatio eius ex flegmate grosso est quod diximus de calefactione & clisterizatione cum rebus calidis. Curatio eius ex aegritudinibus contingentibus sicut fluxus ventris & exitus multus sanguinis a flebotomia vel emorroidibus & similibus est quod accipiat curationem singulorum ex suo proprio loco. Curatio eius ex accidentibus extrinsecis est quod caueat ab eis a principio diei conceptionis, & administret omnibus pregnantibus quod expellit ventositates sicut electuarium de musco & electuarium asilite & tyriacam magnam & electuaria aromatica & omne quod confortat membra principalia que in suo loco descripsimus.

Aldechimartha

Cura ex humiditate

Clistere

Cura ex frigidity

Medicamen

Electuarium

Cura ex flegmate grosso

Cura ex aegritudinibus

Cura ex accidentibus extrinsecis

Cause mortis embriosis

Signa Cura

Puluis

Aegritudo pregnantis superuenientia

Cura indagationis & vomitus continui

Cura solutionis ventris

Cura a dolore oris forti

Cura casus appetitus cibi

Cura a prauis appetitibus

Cura inflammationis crurii & pedum

De morte embrionis. Cap. VII.

Cause mortis embrionis sunt ut in pluribus ab extra sicut casus percussio fortis notus excedens euacuatio sanguis aut laxatio, aut sumptio medicine venenose, aut defectus nutrimenti, aut excessus caloris vel frigoris, aut aliquid accidentia anime subito insurgentia sicut timor fortis & tristitia, aut accidit ex appetitu alicuius rei comestibilis quam non potest habere mulier, aut ex olfactione malorum & foetidorum odorum & maxime dum in vase retentorum. Signa huius quod apparet mulieri refert. Et curatio eius est cauere ab humore quantum potest & ad ministratur hic puluis. Puluis qui dicitur protectio embrionis expellens ventositates pregnantium & constringens ventrem. R. cast. nuc. musc. zerabad, i. zedoar an. 3. v. ameos seminis apij an. 3. i. seminis iusquiami albi margar. an. 3. 5. zuccari tabarzed ad pondus omnium terantur omnia & fiat ex eis puluis de quo accipiat quilibet die 3. ij.

De modo pregnantis. Ca. VIII

De accidentibus superuenientibus pregnantibus ut sunt indignatio stomachi quonominatur alius ad casus appetitus cibi, prauus appetitus, sicut comedere terram & argillam & carbones, & possibile est accidere quod buldum inflationem pedum & crurii, & possibile est accidere eis ventositates in stomacho vel in matrice, & possibile est superuenire eis sincopim Curatio indignationis & vomitus continui est quod vtatur ab extra quod stomachum confortat ut oleo nardino vel masticis, vel oleo citoniorum, aut oleo de absinthio, & premantur pedes eius post cibum, & superponat stomacho vas plenum aqua calida, & teneat in ore grana granatorum acetosorum, & emplastre venter cum aromatibus precipue in principio conceptionis ut ligno aloemasticis ciperi laudano & similibus, & exerceat motum cum suauitate, & rectificetur cibis eius, & abstineat ab omni genere dulcedinis, & parcat potui vini & non sit vetus. Curatio solutionis ventris capiatur a suo loco. Curatio eius a dolore oris stomachi est quod sorbeat aquam calidam & cooperiatur bene semper locus qui est sub costis & facere semper quod dissoluat ventositates. Curatio mulieris a casu appetitus cibi est quod nocet & abhorret. Curatio ipsarum a prauis appetitibus ut comestione luti argille & carbonum & similibus est quod detur eis loco illorum faba & cicera affata & frumentum & sabodauis & amidum affata & ossa gallinarum affata. Accidit autem humorem accidentia in tertio & quarto mense, & nos iam scripsimus hanc curationem perfecte in aegritudinibus stomachi. Curatio inflammationis crurii & pedum ipsarum est quod emplastre cum

folijs caulium tritis cum nitro mixto cum aceto & similibus. Et quando fuerint humores multi in corpore pregnantis & virtus est fortis oportet euacuare ipsam cum laxatio a tempore quo completi sunt embrioni quatuor menses vel quod in fine septeni mensis. Curatio inflationis stomachi vel matricis pregnantis est quod adhibeat studium circa dissolutiones ventositatis, & timendum est ne sit hoc causa abortus embrionis sicut diximus. Curatio earum a sincopi est quod applicent naribus aromata, & ponatur ante ipsam species & herbe aromaticę ut rose & mirra & aspergatur aqua frigida, postea cibet cum cibis facilibus digestionis ut diximus in precedentibus.

De signis pregnationis. Cap. IX.

Signa ostendentia impregnationem sunt hec quod matrix post coitum remanet sicca & sequitur eam pigritia & modicus calor, & grauitas & dedinatio ad dormitionem & contrahitur os matricis post coitum, & recedit os matricis a pectine & egreditur intus, in processu vero dierum priuatur menstrua & denigrat rostrum mamille dextre & incitatur prauus appetitus & sincopis & resultat malus color & macule in facie, & possibile est sequi eas grauitatem auditus & acetosam eructationem & mouet embrio masculinus post tres menses, femina vero post quatuor. Et ex signis pregnationis est quod scias per mulierem utrum egrediatur aliquid ex matrice sua post coitum, & si sequitur eam rigor & dolor cum facilitate & lapsitudo eius sub umbilico vel quod ad matricem, & quia non appetit postea coitum & reddunt venę pectoris virides & color faciei sicut color porri & inflant mamille magis eo quod fuerant, & possibile est esse citrinam albedinem oculorum suorum. Signa masculini conceptus sunt pulchritudo faciei & est agilis motus, & mamilla dextra fit maior sinistra, & multo magis quam ambe magnificantur & fiunt venę medie partis corporis dextre, pleniores venis medie partis corporis sinistre, si militer quando venę dextre partis quę sunt sub lingua pleniores sunt venis partis sinistre est masculus. Signa vero cerdiora in significatione masculi sunt quod sint pulsationes venarum dextre manus frequentes & plene, & quia mouet embrio in dextro latere & quando superuenit pregnantis exitus sanguinis a dextro nare signum est masculi. Signa vero significantia conceptum femine sunt contraria signis predictis. s. denigratio rostri mamille sinistre & exitus sanguinis a sinistro nare, & grauitas motus mulieris, pigritia operandi, discoloratio & macule faciei, & perceptio embrionis in sinistro latere &c.

De difficultate partus. Cap. X

Cura inflammationis stomachi

Cura a sincopi

Sig. impregnationis

Sig. conceptus masculini

Sig. cerdiora

Sig. feminei conceptus

Part⁹ dif-
fructatis
sex sunt
causae

Difficul-
tas part⁹
ex premu-
liis mul-
ris fit mo-
dis

Difficul-
tas part⁹
ex embri-
onis pre-
eriam fit
m⁹is mo-
dis

Difficul-
tas pr⁹ ex
presecuti-
one duob⁹
fit m⁹is
Difficul-
tas pr⁹ ca
humiditatis
& fit duo-
b⁹ m⁹is
Difficul-
tatis pr⁹ a
reb⁹ extri-
secis ca
Modus
exit⁹ em-
brionis no
naturalis
Mod⁹ na-
turalis

Cura p⁹
pter pusil-
la etatem
mulieris

Liber Practice

Difficultas partus fit sex de causis, aut ex ipsa muliere, aut ex ipso embione, aut ex secunda, aut ex humiditatibus in quibus existit embrio, aut ex causa extrinseca & quicquid contingit ex omnibus simul, quando ex duabus aut tribus aut quatuor. Difficultas partus ex parte mulieris contingit multis modis autem ex pusilla etate mulieris, aut ex tenuitate sui corporis, aut ex strictura vel siccitate vulue, aut ex annositate ipsius, aut pinguedine & carnositate, aut ex difficili aut calido apate in matrice existente, aut ex vlcere matricis, aut ex plenitudine intestini concavi vel apate in ipso quod matricem impellit, aut ex apate facto in vesica, aut ex debilitate virium mulieris naturaliter vel accidentaliter, aut ex eo quod nondum temptauit partum, aut ex pruritione partus ante sui tempus, aut ex hijs quibus nutrita est tempore sue pregnationis, aut ex grandi agitudine sicut est epilepsia & apata cerebri & permixtio rationis, aut ex humore crudo qui dicitur altachan, aut ex emorroydibus aut exitu ani, aut ex forti frigore superueniente sibi. Difficultas vero partus ex parte embryonis contingit similiter multis modis, aut ex magnitudine eius, aut ex paruitate, aut quia est foemina natura eius exitus difficilior est quam exitus masculi, vel quia est latus & non potest impellere, vel quia est mortuus, aut quia sunt plures embryones. scilicet duo aut tres aut quatuor, aut quia fit exitus embryonis non secundum modum naturalem, aut quia est in eo agritudo aliqua ut si habet magnu caput, aut est plenus aqua, aut habet duo capita vel aliquod membrum superfluum, aut fuerit gibbosus & similia. Difficultas vero partus ex parte secundine fit duobus modis, aut quia secundina non cito aperitur, aut quia aperitur ante temporis debitum & exsiccat humiditas cuius lenitie fit exitus embryonis. Difficultas vero partus causa humiditatis est duobus modis, aut quia fuerat multa humiditas de qua impletur matricis & non potest expellere embriorem, aut ex sui paucitate ita quod non habet embrio humiditatem cuius lenitie exeat. Difficultas vero partus a rebus extrinsecis est ex intenso frigore vel caliditate vel extensa siccitate aeris, aut ex tristitia ex timore sibi superuenientibus. Modi exitus embryonis non naturalis sunt ut exitus pedum aut manuum aut capitis & vnius manus aut super latere vel genibus aut exitus totius simul, & alij modi consimiles non naturales. Modus naturalis est quod exeat caput primo equaliter & celeriter ceteri vero modi exitus preter hunc modum sunt mali & non naturales. Curatio difficultatis partus propter pusilla etatem mulieris & maciem sui corporis vel stricturam suae vulue vel siccitatem est

quod sedeat mulier in aqua decoctionis altee fenug. seminis lini & foliorum maluarum, vel accipiat aquam decoctionis predictarum medicinarum & abluat cum ea matricem, vel faciat inde ex ea distillare dum est calida, vel effundatur in matricem multum de albugine ouorum per se aut mixtum & confidatur cum oleo de sirag & vngat coxas & dorsum & sinem ventris cum sirag calido vel cum aqua calida & oleo comuni, & si hec fiant in balneo erit melius & fricentur iuncturae coxarum & ypocostidrig suauiter cum oleo, & administrentur etiam sternutatoria. Curatio eius propter annositatem mulieris est quod iaceat super eius faciem in lecto equa lit ita quod sint eius genua super coxis, postea vngat obstetrix locum vulue cum cera liquefacta cum oleo sirag vel cum pinguedine galline, & aperiat vuluam eius paulatim, & cum hoc exierit curet artificio chirurgie ut determinauimus. Curatio eius propter pinguedinem & carnositatem mulieris aut durum apate est quod sedeat mulier super suis genibus & inclinet caput ut ascendat venter a loco vulue Curatio mulieris timentis partum quia non est confueta est quod sedeat & impellat embriorem ad pariculum ventris, & applicent sibi carnes & medicinas odorifere & alloquatur ei sermonibus confortatiuis leniferis, & cibetur cibo leui & confortanti animam & hijs que determinauimus in dictis agitudinibus. Curatio eius ex vlcere vel apate est quod emplastre matricis & effundatur in ipsam oleum oliuarum aut pinguedo anseris liquefacta cum oleo oliuarum & vngatur cum eo de foris. Curatio eius ex plenitudine intestini concavi vel ex apate sibi accidente est quod distilletur cum mele vel cum aqua decoctionis fenug. aut cum aliquo distillato educit feces, apata vero curantur cum hijs que diximus. Curatio eius ex apate existente in vesica & impellente matricem est quod fiat distillare lenitiuum, scilicet cum pinguedine galline aut albumine ouorum & sedeat in aqua decoctionis fenug. malue altee & similitum. Curatio eius ex debilitate corporis naturali mulieris est quod sorbeat prisanam ordeii & aquam mellis coctam & panem cum melle, & comedat oia sordida brodia carniu & assiduet bonas species. Curatio eius ex debilitate accidentali corporis eius est quod egrediatur domum in qua flant venti & ventilet ante eam quamdiu suscipit delectationem & odor ret aromata & myrrham & ros. & similia. Curatio eius ex eo quod non fuit consueta in partu est quod lenificetur anima eius cum verbis consolationis & confortationis, & inducantur ei exempli plurimu mulieru sibi consimiliu que peperunt Curatio eius ex malo regimine precedente in tempore sue pregnationis vel ex humore crudo est quod odoret aromata, & detur ei in potu aqua decocti

Cura p⁹
pter anosi-
tatem mul-
ieris

Cura pro-
pter pin-
guedinem

Cura mu-
lieris timen-
tis partum

Cura ex
vlcere vel
apate

Cura ex
plenitudine
intestini
concavi vel
apate ibi.

Cura ex
apate in
vesica

Cura ex
debilitate
corporis na-
turali mu-
lieris

Cura ex
debilitate
accidentali
corporis

Cura cum
non fuit in-
trusit

Cura ex
malo regi-
mine tempore
sue pregnatio-
nis

Cura ex
egritudine

Cura ex
apate cal-
lido

Cura pro-
pter emo-
roydas &
exitu ani

Regulae
obseruan-
de p⁹na.

Cura p⁹
difficulta-
tis ex pu-
rate vel
magnitu-
dine em-
brionis
Cura ex
exsiccati-
one secun-
dinae

onis aneti vel cimini vel aqua decoctionis rute. Curatio eius ex aliqua egitudine ipsam vexante ut epilepsia & apata cerebri & similibus est quod detur ei de elect. musci & salithe & omne quod confortat cor & restituit intellectum. Curatio eius ex apate calido est quod detur ei prisanam ordeii in aqua in qua sint cocti sebesten, & sedeat in aqua decoctionis malue & altee & violarum, & fiat distillare cum oleo violarum aut oleo sirag. Curatio eius propter emorroydas & exitum ani est quod incidatur quicquid apparet de eis, & si non est possibile sedeat mulier in eo quod resoluit & humectat sicut de terminauimus. Curatio eius propter intensum frigus est quod stet in domo in qua sit magnus ignis, & sedeat in aqua calida & distilletur cum oleo comuni & aqua calida & vngantur loca coniunctionum coxarum & dorsum cum oleo calido.

De regimine pregnantis. Ca. XI
Regimen pregnantis cum accedit ad tempus sui partus est quod ingrediatur balneum & vngatur fricando in ipso cum oleis humidis, & exerceat motum paulatim & suauiter & non cum violentia & odoret bona aromata, & fumiget de fumigio de musco & modico kaka bre cum sexta parte. 3. i. gallice cum vino & bibat vna vice post aliam & comedat subtiles cibos & vinum subtile, & recitentur ei sermones qui lenificant eam & nil audiat de quo tristetur, & si cum hoc sit partus cum difficultate sedeat in aqua decoctionis fenug. & seminis altee & seminis lini & ordeii excorticati, aut emplastre cum hijs matricis, & accipiat fenug. coctum & tritum & extensum super peciam panni & ponat in ore matricis eis calidum vna vice post aliam, & vngantur eius coxae cum oleis humidis & resoluentibus sicut est oleum sirag & sambuci, & si non parit cum hijs bibat aquam decoctionis fenug. vel accipiat prisanam ordeii fenug. & si cum hoc non parit suspendat in cinctura sua lapidem qui vocatur has, & misceantur cum oleo comuni & vngantur cum eo coxae hoc enim accelerat partum, vel accipiat menta vel masticam & teratur bene, quicquid ipsorum inuenit & bibat illud cum rob vuarum. Curatio vero difficultatis partus ex paruitate vel magnitudine embryonis aut eius exitus non secundum modum naturalem & similitum ut determinauimus in chirurgia. Curatio vero difficultatis partus ex siccatione secundine est quod vngatur os matricis cum oleo de sirag & albumine ouorum vel pinguedine anseris vel muscilagine pilij & fenug. Si vero non expellitur secundina celeriter propter eius duritatem oportet quod vngat obstetrix digitum suum cum arundine cum cano qui dicitur habente intra ferrum vomitum qui dicitur almatza vel subtilem acum & cum eo scindatur secundina, & si

post hoc retinet exire fiat sternutatio cum condiso ore & naribus obturatis, administretur ei hoc medicamen. Medicamen difficultatis partus & retentive secundine in vtero, accipiat mirram galbanum opopanacem an. tertia pars. 3. teratur totum & misceat cum pondere lib. 5. succi razinag humidum & sicci apij coctorum, Et si pepit & exierit sanguis eius & detentio fuerit secundine vomat mulier cum hoc medicamine. Et modus eius quod accipiat aliquid de cineribus & infundat in aqua & appositum in eo modico altee trite bibat illud mulier & vomet & tunc exibat secundina & fluat sanguis, Et quod educet secundinam quando detinetur est quod accipiat farina alisilem & distemperetur cum succo caulium, & fiat inde nascale in matrice, & dixerunt quod masticatio cro. a muliere & facto ex eo pillula ad modum auellane & suspensa super ea post partum exibat secundina, & quod ad hoc confert est quod fumigetur mulier oculis piscis saliti vel cum vngulis equi vel cum fumigio quod dicitur bochor vel alfatar vel cum armel, deponit sanguinem & educit secundinam est quod fumiget cum hoc fumigio. scilicet ex opopan. cast. & galbano & bibat mulier myrrham cum vino. Curatio difficultatis partus propter humiditates est quod consideres si abundant humiditates donec dederit matrix & impeditur inde partus, oportet tunc mulierem ingredi balneum ante cibum & diu ibi sudet & bibat aquam decoctionis radicum & aquam aneti cum oleo de kerua & fiat nascale ad deponendum humiditates sicut diximus. Si vero impeditur partus ex paruitate humiditatis que dicta sunt in muscilagine fenug. & albumine ouorum & fricare cum oleis humidis. Curatio difficultatis partus ex rebus intrinsecis est ut consideres quoniam si est ex forti frigore fiant res calide si ex siccitate fiant humide, si vero extrinseca & passionibus anime remoueatur cum gaudio & gratulatione.

De suffocatione matricis. Ca. XII
Suffocatio matricis est sursum eius coadunatio ac sui participatio cum membris principalibus & similatur egitudine epilepsie que dicitur alfaca. Differentia vero que est inter hanc & epilepsiam est quod mulier in hac egitudine non deficit ratione, nec emittit saliuam & spumam ex ore, Et causatur hec passio aut ex multitudine seminis quod retinet in matrice & abundat & efficitur. q. venenum aut ex retentione menstrui, & possibile est causari ex hijs ambabus simul & fit nocumentum fortius, & possibile est contingere ex grossitie vel consimilibus que accidunt in matrice, unde aperitur matrix & declinat ad vnam partem, & possibile est tendere sursum, aut ex adhaerentia oris matricis cum

Medica-
secundinae
expulsiu

Aliud me-
dicamen.

Cura pro-
pter humi-
ditates

Cura ex
reb⁹ extri-
secis

Matricis
suffocatio
Epilepsia
differt a
matricis
suffocati.

Suffocati-
onis ma-
tridis cau-
sa

Suffocata
a mortua
differt

Quare p-
gnas non
parit suffo-
catione

Sig. suffo-
cationis

Cura suffo-
cationis
in hora
proximi

Panniculo anhelitus qui dicitur agabal nephas, unde sequitur difficultas anhelitus qui dicitur alrabo, & ostendit hic embrionem & suffocat mulierem & videtur quasi mortua, & possibile est ipsam repente mori, & possibile est ipsam post multum laborem & studium exsiccari & liberari. Differt tamen a mortuis in eo quod remanet in medio sui, & corporis alius spiritus, & discernit vtrum sit mortua, propter applicationem lane, si vero sit mortua non mouebitur lana, & accidit hec passio plurime in hyeme & in tpe frigoris & mulieribus nuptis que sunt vsq; coitu & ablatus est eis postea ipsum appetunt. Et si queratur quare mulier pgnans non patitur hanc passionem, respondendum est quod in muliere pregnantem non fit declinatio matricis ad superiora sed declinat ad diuersa eius latera, preterea conceptus eius est res naturalis, hec vero passio transgreditur modum naturalem, si querit etiam quare non inuadit hec passio mulieres maritatas quibus priuata sunt menstrua quandoque. Responso quoniam suffocatio matricis non accidit nisi potu multi vini ventri in corporibus vero mulierum nuptiarum abundat sanguis & earum corpora parata sunt ad recipiendum huius passionem. Signa huius passionis sunt quia sentit mulier strictionem in loco qui dicitur alcatan & pigriciam & debilitatem crurum citrinitas faciei & humiditas oculorum vsq; ad perfectionem egritudinis, & cum perficitur egritudo & accidit hora molestie sentit mulier. q. aliquid ascendens de pectine vsq; ad os stomachi, & corruit in terram sicut in epilepsia & aestimatur mortua & operiunt ipsam pannis & non percipitur in ipsa spirationem neque visionem, & amittitur eius vox & eius crura attrahuntur & apparet in ea plenitudo & rubedo faciei, & possibile est eam suffocari in illa hora mori sicut diximus, & possibile est eam excitari & conuerti ad eam spiritum post desperationem & apparet humiditas in matrice in tpe quietis & paroxysmi egritudinis & rugitus in ventre, Et possibile est hanc passionem sequi ab aliqua re ascendente in parte intestino & mollificatur matrix & redit ad suum statum & rationem, Et habet hec passio paroxysmos sicut paroxysmos epilepsie & possibile est superuenire mulieri quando sentit retentionem seminis in suo corpore stomachi indignationem & dolorem capitis & plures alios dolores donec efficitur illud semen in corpore q. venenum & distrahitur anhelitus distractione aliqua, Curatio huius passionis in hora paroxysmi est quod ligentur crura fortiter cum coxis & dorso, & fricetur cum oleo alrafchi, & odoret res foetidi odoris sicut baxarad & castor. & pecias panni lini & lane vltas & picem liquidam & kirs-

ram & stercus & quicquid habet odorem horribilem, & apponant super cruribus magne ventose cum igne sine scarificatione, & intromittat oblitrix suum digitum in locum vulue qui dicitur alcatan comoueat os matricis & insuffletur ei de cinere codisi, & vociferet ad aures suas & non odoret aliquid boni odoris sed vngatur umbilicus cum ligno aloë & gallia tritis & confectis cum oleo de ben & infundatur in eo pecie panni lini & superponant madefactę umbilico & matrici, & effundat in matricem oleum de ben bonum aut oleum camomille aut oleum nardinum & tunc frangetur acumen egritudinis & faciat vomitum & abstergeat a multitudine cibi cum peruenit ad diem septimam, & accipiat laxatiuum de yera magna & postea quiescat tribus diebus & superponat dorso & panniculo ventris ventose, & bibat parum castorei cum succo abrotani & quicquid cum sirupo de melle, & accipiat de electuario cimini cum aqua apij humidi, vel bibat ex sirupo mentastri & yeram pigram cum succo ab sinthij, & bibat pondus vnius. 3. agarici cum optimo vino. Modus nascalis conferens suffocationi matricis. R. pinguedinis anseris. 3. vi. croci spice cimini maltic. an. 3. iij. terantur modice sicce & cribellentur & liquefiant pinguedo cum oleo communi & commisceantur cum ea medicamentis & ponatur cum lana & intromittat matrici & teneat illud. Curatio suffocationis matricis ex retentione menstrui quod flebotometur vena pedis que dicitur saphena & suspendat ventose super cruribus & in fine ventris, & bibat quod deponat urinam & menstrua ex hijs que postea dicemus. Curatio vero amborum in hora paroxysmi est eadem.

¶ De guttatione seminis. Ca. XIII

Possibile est accidere guttationem seminis mulieris propter coitus desiderium quemadmodum accidit viro, & causa eius est grauitas motus matricis & debilitas & congregant in ea humiditates corporis & attrahunt ad eam nam cum grauatur motus matricis unde fluit semen frequenter. Et curatio huius est cum hijs que predicta sunt in passione effusionis sanguinis.

¶ De desiderio coitus mulieris. Ca. XIII

Possibile est accidere mulieri desiderium coitus ut cum agit cum ea vir non quiescit desiderium nec eius semen residet sed vigoratur eius dolor cum hoc. Signum huius est dolor matricis vulue cum forti pruritu & inflatio matricis & curatur, Et curatio eius propinqua est quod curatio suffocationis matricis, & curat cum hijs que in suo loco dicemus.

¶ De retentione menstrui. Cap. XV

Menstrui
retentio
duobus
modis accidit

Menstrui
tribus ex
causis retinetur

Sig. aduentus
menstrui
signis
Si. mulier
quod ab
lata sunt
menstrua

Sig. ablationis
menstrui
per accidens

Retentio menstrui accidit duobus modis, naturaliter & accidentaliter. Naturaliter retentio est triplex, quia aut ex eo quia nondum peruenit ad etatem menstrualem que quidem extendit vsq; ad quatuordecim annos & in quibusdam est ultra hunc terminum, in quibusdam vero infra, aut ex eo quod pregnans est vel nutritrix, aut quia iam transiit terminum menstrui qui communiter extendit vsq; ad xlv. annum, sed in quibusdam plus & in quibusdam minus. Accidentaliter est duobus modis, aut in quibusdam apparet valde modicum aut totaliter sunt priuata. Retinet autem tribus ex causis, aut ex ipsa virtute, aut ex instrumento, aut ex humore. Priuat autem causa virtutis quoniam dominatur membro in quo sunt aliqua malitia complexionis simplicis vel compositę & hoc est aut naturale aut accidentale. Ex instrumento vero fit duobus modis, aut ex corpore ipsius matricis, quoniam est dura & coniuncta naturaliter vel accidentaliter sicut strictura que est ex multa carne & pinguedine, aut ex oppilatione facta ex abundantibus grossis & viscosis humoribus. Ex humore vero & eius quantitate aut qualitate aut eius motu. Ex quantitate autem utcumque est multus aut paucus, & eius paucitas est aut ex forti subtili regimine aut ex forti calore. Multitudo autem eius fit aut ex bullitione grossorum humorum ex quantitate, aut quando humor est grossus & viscosus, aut in excessu frigiditatis aut in excessu siccitatis. Ex motu vero ipsius est ut quoniam humor declinat ad aliquod membrum sicut sanguis qui fluit ex venis orificij ani vel sanguis qui fluit ex naribus aut ex ore aut per fluxum epatis aut affluentia lactis & similibus. Signa aduentus sanguinis menstrui virginibus sunt dolor panniculi ventris & dorso fortis dolor capitis, dolor oculorum, indignatio stomachi, molestia & difficultas motus colli, & pigricia & grauitas totius corporis. Signa corporum mulierum quibus priuata sunt menstrua, vel quod appareat in eis valde modicum vel naturaliter mulierum pauci sanguinis corporis siccitatem & extenuationem atque calidum & mulieres neruose atque lacertose & habentes stricturam coarctatam maiorem pectoris & amplitudinem spatularum & que sunt grosse & solide & nigre colore & que appetunt viros in vniuersis natas & modis earum & que affectant coitum in tempore senectutis, hec omnia aut valde modicum habebunt aut nihil unquam. Signa mulierum quibus ablata sunt menstrua per accidens sunt mulieres in labore ieiunij & vigiliis & in locis calidis & in longa tristitia & forti suspirio

vel ex paucitate sanguinis corporis, aut ex conualecentia ex longa & antiqua aegritudine accedente toti corpori vel alicui membrorum suorum, ut epati & stomacho aut ex fluxu sanguinis a quibusdam instrumentis spiritus, aut ex naribus aut emorroidibus, aut ex abortu embryonis. Signa retentionis menstrui ex frigiditate grauitas seminis & grauitas capitis, pigricia corporis & albedo coloris cum rubedine raritas pulsus sudor frigidus, & manifestatio flegmatis in egestionem & vrina multa tendens ad albedinem, nam frigiditas contemplant & grossat sanguinem. Signa cause siccitatis sunt macies corporis, siccitas matricis, constipatio ventris, & quoniam fluit sanguis erit valde paucus cum dolore & molestia siccitas enim constringit & obturat matricem. Signa cause pinguedinis & carnis corporis mulieris & oculi & quietis & vsus ciborum grossorum & frigidorum sunt ea que patent & mulier refert. Signa cause huius quod ortum est in matrice si mille pluri vel apostemati aut oppilationi vlcis seu mulieris sunt que patet & mulier refert. Accidentia communia que secunt mulieres quibus retinent menstrua sunt grauitas totius corporis, defectus appetitus cibi, continua stomachi indignatio, & prauus appetitus in malis cibis ut luto puluere & carbone dolor partis anterioris capitis & radicem oculorum & colli & dorso & locorum que dicuntur alhacum, i. radicem coarctat, & possibile est eas sequi febres cum horripilatione & color ipsarum declinat ad nigredinem & rubedinem, & possibile est similari sanguinem colore earum aque loture carnis recentis & patiuntur retentionem nature & vrine & vltra communiter sua corpora parata sunt ydropisii & pusi aut melancolicę ex colera nigra & alijs aegritudinibus consimilibus maxime quoniam prolongat tempus retentionis menstrui. Curatio retentionis menstrui ex multo labore & corporis maceratione in ieiunijs & vigilijs, aut ex paucitate sanguinis sui corporis, aut ex conualecentia vel antiqua egritudine est cum negligentia laboris & exercitij, continuatione oculi & quietis & remotio ab abstinentie & vigilijs & dilatatione in cibis & potibus & corporis impinguatione ut diximus & adhibitione odoriferarum somni & balnei & risus & gaudij. puocatione & similibus. Curatio eius ex passione alicuius membri ut epatis & stomachi & aliorum membrorum huiusmodi est quod accedatur circa curationem illius membri ex suo proprio tractatu & tremore omnem causam prohibentem sanguinis exitum. Curatio eius ex abortu embryonis vel exitu sanguinis a naribus, aut ex emorroidibus cum abundantia, aut ex in-

Si. retentio
nis ex frigiditate
Si. ex siccitate

Sig. cause
pinguedinis
nis & carnis mulieris

Si. cause
huius quod ortum
est in matrice
Accidentia
communia que secunt
mulieres ex
retentione

Curatio
retentionis
menstrui
ex multo
labore

Cura ex
copulatione
antiqui
membrum

Cura ex
abortu vel
exitu sanguinis

Cura ex frigida.

Medicine simplices faciles

Medicine mediocr.

Fortes medicine

Compositae medicine

Medica. mēstrui p uocatiū.

Instrumentis spiritus est cū attractione illius sanguinis per oppilationem ventosarū super cruribus desuper caleantibus, vel cum flebotomia saphene, deinde laxare naturam cum medicinis predictis. Curatio eius ex frigiditate & sanguinis spissitudine est cum medicinis subtilibus & nutriatur cum aqua cicerum nigrorum atq; alborum cum aneto cimino & oleo cōmuni & cibus siptis & acetosis frigidis & grossis, & utatur medicinis sanguinem menstruum deponentibus imprimis facilibus, postea mediocribus, & ultimo fortibus si necesse fuerit. Medicinē simplices faciles sunt aqua decoctionis faeolorum & cicerum nigrorum & alborum fenugraci, decoctio feniculi scariole apij caulium anisi aneti melliloti camomille sparagi & eius radice, & similia vel simpliciter vel compositae. Mediores vero medicine sunt mentastrum fluuiale ciminum sticad, ameos hase, id est, saturegia cuscute flores squinanti spica absinthii petroselinum lilium asmaragon armel casa darfen & armon, leuistic. Alij dicunt qd est semen arundinis quē dicitur ferulam tafam darfen amoniam leuisticum. Fortes vero medicine sunt rubea iuniperi mentastrum siluestre masecatamafir hartanicha luf elleborum nigrum castor, opopanax serapinū myrrha mastix gentiana colloquintida conditum carphe balsam, xilobalsa, & opobals, pœonia & gahada & similia simpliciter vel compositae. Compositae vero medicine sunt sicut electuarium quod dicitur ab alia, id est, donum dei, tyriaca alfaroc compositio sechaznaya & similia, electuarium lacte, electuarium cucumeris, electuarium reubarbaris vera logodi, theodorico tyriaca quatuor specierum & similes compositiones & electuaria in suo loco descripta. Hora vero magis laudabilis in potu huiusmodi medicinarū est in exitu a balneo. Medicamen ad prouocandum sanguinem menstrui detur in potu mulieri, 3. 5. castore, omni die cum, 3. ij. succimentastri fluuialis vel bibat 3. ij. corticum cassie lignee cum aqua decoctionis rubee, vel fiat ex eo nascale cum lana, vel accipiat niggella mentastri aequaliter & terantur & cribellentur & conficiantur cum bono vino odorifero, & fiat ex eis nascale, vel accipiat castor, & musc, añ. iij. grana ordeī & terantur & misceantur cum oleo de ben bono & admixtetur in lana & fiat nascale, est enim optimū Et utatur in horis interpollationis medicinarū emplastris in matrice & umbilico cum aqua decoctionis camomille aneti melliloti maioranae rutę corticū cassie lignee anisi mentastri & ra-

dicum lilij coniunctim vel separatim, & praecipiat ei exercere motum temperatum / & intrare balneum & fricari in eo cum oleis calidis & subiliare cibum sicut diximus, Et ex hijs quę deponunt menstruum est suctio ventosarum super umbilico absq; scarificatione. Curatio eius ex causa siccitatis est quod diximus qd impinguetur corpus, & intromittatur olea ca, in matricem & pinguedines auium & gallinarum & anserum & similia. Curatio eius a causa humiditatis & a multa pinguedine vel carne mulieris est cum hijs quę diminuant grossitiem corporis sicut est & continuus & subtiles cibi & calida disteria & emplastra & nascalia & omne qd extenuat corpus ex hijs quę diximus in suo loco, Curatio eius causa oppilationis oris matricis ex apostemate vel humore indigesto vel vlcibus est cum hijs quę diximus & quę dicta sunt in cirurgia. Curatio eius ex causa lactis mulieris est cum appositione ventosarum in cruribus & cum hijs quę deponunt menstruum cum facilitate. Curatio eius causa tristitie & timoris subito superuenientium mulieri est cum hijs quę auferunt tristitiam & timorem cū suis contrariis scilicet cum gaudio & gratulatione, postea vero administratur quod simile est huic medicamini. Modus troiscorū de myrrha deponentium menstrua cum potentia. R. myrrhe rubee, 3. ij. lupinorum, 3. v. foliorū rutę cicerum mentastri siluestris pulegij regalis rubee asae serapini opopanax añ. 3. ij. misceantur & bibat ex eis vnum cum aqua decoctionis iuniperi. Est enim medicina ad deponendum menstruum ita qd abortire facit embrionem sua potentia quādo eam assiduauerit & suspendit sub cruribus, aut flebotomet saphena pedis & supponantur ventose pectini sine scarificatione, & si non exierit sanguis tunc accipiat de semine caulium & de semine nasturcij añ. 3. ij. & terantur & conficiantur cum kitram, & fiat inde nascale & infundatur in succo mentastri vel cidaminis, vel accipiantur scamonee colloquintida, hazaz hasau sisimb, partes equales terantur & conficiantur cum kitram & fiat nascale, & non decet administrari has medicinas quas ultimo scripsimus, nisi post defectū administrationis & iuuamenti curationis, & oportet cauere ab eis mulierem debilem corpe naturaliter aut accidentaliter & agrotantem visceribus aut aliam aegritudinem patientem, & tunc nō deuiabit.

¶ Sequitur nunc de venientibus prope aduentum menstrui
Capitulum. XVI

Cura ex siccitate

Cura ex humiditate et a multa pinguedine

Cura ex oppilatione matricis.

Cura ex lacte mulieris

Cura ex tristitia & timore

Troisci de mirra

Accēda circa vel ante menstruum eruptionē cōiūctia

Cura p̄di forū accēdium

Decoctio

Cura doloris ex apace

Superueniunt mulieribus prope aduentum menstrui suorum per duos dies vel tres dies dolores in umbilico, pigricia & grauitas corporis, & quibusdam accidit dolor fortis sicut dolor parturientis donec fluxerit sanguis menstrui naturaliter aut accidentaliter, hoc autem ex grossitudine sanguinis, si fuerit niger, aut flegmaticus viscosus, aut ex duro apostemate facto in huiusmodi meatibus, & cum intendit sanguis exire non inuenit transitum & impellit eum potentia virtutis expulsiue suo modo naturali & distrahuntur venę fortiter, & sequitur ex hoc fortis dolor quousq; sanetur, vel moueatur sanguis & euacuentur ex eo venę & tunc quiescit dolor, & sanatur huiusmodi accidens quando est recens, Quod autem inueteratum est ex apostemate non curatur. Curatio predictorum accidentium est quod ingrediat ante illud per dies tres mulier balneū omni die, & exerceat temperatum laborem & subtiliet cibum suum, & accipiat ante aduentum menstrui tribus vel quatuor diebus electuaria lacte maius vel tyriacam alfaroc cum decoctione radicū aut cum ista decoctione. Decoctio subtilians humores & aperiens oppilationem & deponens menstruum, frangens lapidem & ampliatus meatus. R. aneti camomille squinanti maioranae cassie lignee colti spice darfen melliloti añ. 3. xi. nigelle seminis apij feniculi añ. 3. v. ciperi cardamomi abrotani hase coloquintide añ. 3. iij. & 5. caulium porri bleter rutę mentastri añ. M. i. contendantur & infundantur omnia in olla plena aqua & coquantur & colentur, & accipiat mulier de illa aqua colata omni die, 3. iij. per se vel cum, 3. iij. dialacte, vel accipiat de ea, 3. iij. & 5. & dissoluat de vera pigra 3. ij. & electuarij theodoricon, 3. i. quoniam deponit sanguinem menstrualementem cum celeritate, & aufert dolores vel congrega omnes predictas medicinas, & bulliant in vase quod dicitur tunica & submittatur vas vestimentis dum feruet ut ascendat vapor & intret matricem. Curatio vero doloris ex apostemate est cum appositione emplastrorum mollientium super dorsum & umbilicum & fiat disteria cum pinguedinibus & oleis humidis frequenter, & sumat medicinas molles cum oleo amigdarum dulcium, vel cum oleo sisamino, Et si curatur cum hoc mulier possibile est esse dolores facilius curationis.

¶ De cautela medici quod non decipiat a mulieribus in puocatione menstrui ne destruat conceptus.

Capitulum. XVII

Contingit pluries accedere ad medicum aliquos malignos & sceleratos quibus nulla ratio neq; lex inest & cum habeat aliquis eorum ancillam grauidam fornicatione timens de precio ancillę ne minuatur querit consilium a medicis quomodo valeat procurare menstruum ut per hoc faciat eam abortire. Et tunc sagax medicus inquirens famā & vitam illius quia adulter & lasciuus est vite & quia intendit necare embrionem & vendere ancillam cauebit sibi super hoc ne corruat in peccatum, aut quęcūq; alia mulier adulterio lapsa & grauida sub simulatione menstrui suorum depositionis petit a medico consilium conceptus utri destrui di unde tui interest cauere huiusmodi ne corruas in peccatum in hoc seculo & futuro, ipse enim non timet te in hoc scelus precipitare & preserua os tuum ut non festines pandere tuum consilium talibus quousq; inquiras causas accidentiū pregnationis cum hijs quę diximus quousq; perficiatur terminus motionis embrionis quod est quatuor mensium, deinde percutere hoc cum discreta obstetrice & docta ut si verificatum fuerit penes te decessisse menstruum preter causam pregnationis tunc attende in suā curatione cum securitate.

¶ De fluxu menstrui indebito.

Capitulum. XVIII

Excessus fluxus menstrui causa est intrinseca & extrinseca. Intrinseca est ex apertura orificij venarum & earum scissione, aut ex corporis plenitudine sanguinis multitudine in venis, aut ex sanguinis acuitate vel falsedine mordicante & debilitante venas ita qd ipsum non retinet, aut ex partus difficultate, aut ex abortu embrionis, aut ex emorroidibus vel vlcere vel corrosione. Causa vero extrinseca est post antiquum vlcus, aut ex casu vel percussione, aut ex potu rei venenose. Signum eius ex apertura venarum est exitus sanguinis puri absq; dolore. Signum eius ex plenitudine corporis & sanguinis multitudine est corpus & perceptio iuuamenti in sui exitu & quia non offenditur ex eo nisi quando excesserit. Signum eius ex acuitate sanguinis eiusq; falsedine est quod patet hoc per colorem sanguinis, & quia non potuit matrix retinere ipsum propter sui acumen. Signum eius ex emorroidibus existentibus in matrice est quia exit sanguis non in paroxysmis menstrualibus & absq; corporis plenitudine. Signum eius ex vlcere est quia exit cum sanguine subtilis putredo. Signum eius ex corrosione est quia exit sanguis niger cum forti

Cautela vieda in negando ignati onem.

Supfluita ris menstrui causae

Sig. ex venarū aperture Si. ex plenitudine sanguinis Sig. ex sanguinis acuitate

Sig. ex emorroidibus in matrice Sig. ex vlcere

Si ex cor-
rosione
Si ex dif-
ficultate
partus
Si humoris
superabun-
dantis

dolore. Signum eius ex partus difficultate vel
embionis abortu vel potu rei mortifera est
q̄ accidit ex hoc & mulier manifestat. Signa
humorum superabundantium sanguinis sunt
cum exit sanguis reperiuntur in eo humores
abundantes siue flegma siue colera rubea siue
colera nigra, & verificatio huius rei est q̄ iube-
atur mulier accipere peciam panni lini subtilis
mundam & candidam, & intromittat eam in
vulvam interius ita q̄ cooperiatur os matricis
& retineat sanguinem & dimittatur ibi nocte
vna mane vero accipiat pecia illa & ad vni-
bram exsicceat, postea vero consideret super
ea quoniam si eius color declinat ad aquosita-
tem ad colorem putredinis scias hoc esse ex fleg-
mate, Si vero petia est rubea, signum plenitudi-
nis corporis ex sanguine, Si vero tendit ad citri-
nitatem scias illud esse per coleram rubeam, Si
vero ad nigredinem vel viriditatem fit hoc ex
colera nigra. Accidentia quoq̄ sequentia mu-

Accidia
supfluum
fluxum se-
quentia

Cura ex
orificio
venarum
apertione
Cura ex
sanguis
superabun-
dantia

Pulvis san-
guinis co-
strictius

bre coralli aluminis iameni balaustie boli arme-
ni terre sigillate seminis portulace partes equa-
les teratur totum & cribelletur & accipiat ex eo
mulier. 3. ij. cum aqua decoctionis sumac vel
cum aqua in qua infusum est cohel contusum
vel cum succo plantaginis, & administretur na-
scale cum cineribus persicis humide vsq̄ mixtis
cum aceto & aqua & melle simili modo fit cū
arbore pini. Aliud nascale ad constringendū
sanguinem. R. gallarum imperforatarum alu-
minis iameni acacie & farine thuris æquales
partes terantur & cribellentur & conficiantur
cum succo mirte humide & vulue intromitta-
tur. Aliud nascale. R. baurach aluminis galla-
rum & olibani equaliter terantur & cribellen-
tur & conficiantur & intromittatur. Curatio
eius ex acuitate sanguinis est q̄ sedeat & extin-
guatur eius acumen cum hijs que infrigidant
& constringunt vt emplastratione rob demir-
ta vel rob de citonijs vel de agresta & similibus
Et sit cibis eius portulaca & lactuce & sit ex
eis salitis vt prociatur eis parum de aceto & suc-
cus coriandri humidi & coriandri siccum & su-
mac. Vel dabetur cum ferculis de portulaca &
tria & riso & albechay, & comedat ex fructi-
bus granata dulcia & acetosa alias que dicitur
muxa & poma mura & azarur & alualacci-
tonia pira & similia que sedant sanguis acumen
Et si non cessauerit fluxus sanguinis post illud
regimen administrentur predictæ fortes medi-
cine ad constringendum ipsum, & superpo-
nantur ventosæ mammillis & tunc decidetur
fluxus. Curatio eius ex partu & abortu
embionis est cum rebus stipticis aromaticis vt
castor, gallia succo mirte filonio & similibus,
& si cum his non deciditur administrentur que
diximus. Curatio eius ex causa emorroydarum
est cum hijs que predictimus in curatione emor-
roydarum ani. Curatio eius ex vlcere vel corro-
sione est cum vngento de cerusa & vngento de
litargiro, fiant ex eis linicia cum oleo rosato &
curetur curatione vlcere, & si fuerit plenitu-
do in corpore flebotometur mulier in superio-
ribus corporis. Curatio eius ex percussione vel
casu est cum hijs que conferunt membro & sa-
nant vulnus. Curatio eius ex potu rei veneno-
se est q̄ consideret proprietates illius rei veneno-
se, & curetur cum suo contrario, & assidue bi-
bat mulier de bolo armeno vel bolo romano,
& si cum hoc non sanatur administretur reli-
qua medicina que predicta est. Modus nasca-
lis fortis ad decidendū sanguinem. R. myrrhe
acacie lauda, limaturæ ferri boli ar, succi barbe
yrce an. i. croci camph, opij an. 3. s. terant &

Nascale
constricti-
uum

Aliud na-
scale

Cura ex
acuitate
sanguinis

Cura ex
partu & ab-
ortu

Cura ex
emorroy-
dibus
Cura ex
vlcere &
corrosione

Cura ex
casu vel p-
cussione
Cura ex
potu rei
venenose

Nascale
forte

miscant cū succo acetositis citri, & fiat ex eis
nascale, & si nō fuerit sanguis decusus cum hijs
que diximus, administrent eis emplastra de fo-
ris, & fiat distere in matrice cū succo amoglos-
se sola quantitate. vi. 3. & misceatur cū oleo ali-
qd̄ stiptico vt gallarū vitrioli balaustie corti-
cum granatorū & similit. Et nos quidem scri-
psimus de hmoi medicinis resistentibus fluxū
sanguinis menstrui in pluribus locis.

¶ De passione alrastra. i. oppilatio
sexus. Capitulum. XIX

oppilatio
sexus muli-
eris duobus
modis

Oppilatio sexus mulieris contingit duo-
bus modis. s. naturaliter & accidenta-
liter. Naturalis est qn nascitur mulier
sexu imperforata, accidentalis est qn accidit pre-
cedenti vulnere vel apate, & fit hmoi oppilatio
aut in pfundo vulue, aut in superioribus eius,
aut in locis que sunt inter hec, & fit aut per co-
iunctionem aut per ligationem, & qn fit per liga-
tionem aut erit caro aut pellicule, & impedit hec
passio coitū, & possibile est etiam retinere men-
struū. Et signū huius est perceptio ad oculū &
obstetricis, vel cū tactu digiti vel cū instrumen-
to qd̄ dicitur alnul. Et curatio eius est q̄ inuol-
uantur linicia panni linei in vngento mirte vel
vngento sericon & pluribus di. bus vulue intro-
mittatur. Et si hmoi medicina corroserit pellicu-
lam vel carnem, intromittat postea arundo plu-
bi perforata vsq̄ plures dies non auferatur, &
agat vir cum ea post apertionem sexus & non
claudatur sexus. Et si hec curatio nō sufficit re-
quirat manus operationem quemadmodū scri-
psimus in suo loco. Albetan est additio carnis
in loco sexus mulierū ita q̄ in quibusdā intan-
tum crescit vt cū ea coeunt & spermatizant ad
modum mariū. Et curatio eius est qd̄ incidatur
sicut scripsimus in chirurgia.

¶ De alcab. Cap. XX.

Carnis
additio
Cura

Alcab
cura

Alcab est etiam caro addita in vuluis
mulierum, cuius curatio est quod in-
cidatur vt determinatū est in suo loco.

¶ De aldanti. Capitulum. XXI. *hex maph*

Alclante
modus &
cura

Hec passio fit in maribus & mulieribus
in mulieribus fit vno mō, in maribus
vero tribus modis, quia super locum
sexus in pectine exeunt tria corpora quorum
vnum est ad modum virgæ, reliqua vero vt tea-
sticuli. Et curatio ipsorum est cum incisione vt
dicitur in suo loco.

¶ Sequitur nunc de fortu mor-
tuo. Capitulum. XXII.

Sig. fortis
mortui
Cura

Signū huius est priuatio motus eius in vte-
ro tribus diebus. Curatio eius est admini-
strare mulieri medicinas & nascalia que de-

ponunt menstrui cum virtute. s. q̄ bibat mu-
lier de succo abhael & succo centauree vnde suc-
co mentastri fluuiialis, vel bibat aquā decoctio-
nis rubeg, vel intromittatur vulu lana intincta
oleo balsami hueg. i. accor. vel oleo sisimbrij vnde
oleo de ben, vel bibat hueg cum aqua tepida, vel
accipiat succus colloquintid. longe & humi-
de in quantitate duodecim granorum ordeī &
comisceatur felli bouis & inuoluatur cum ea la-
na & matrici intromittatur, hoc enim educt se-
cundinam & embriorem mortuū, & si cū hoc
non exierit incidatur & educatur quemadmo-
dum determinauimus in chirurgia.

¶ Sequitur nunc de conceptu su-
per conceptum. Ca. XXIII.

Caurela
conceptus
super con-
ceptum

Oporteret mulieres habentes viros & pa-
tientes menstrui in tempore pregna-
tionis cauere a viris suis ne iterū con-
cipiat quia primū conceptū necat secundus, &
possibile est etiā scdm mori. Et curatio ipsarū
est si moriuntur est vt educant sicut diximus.

¶ De vulnere accidente ex corruptione
virginatis. Caplm. XXIII.

vulneris
ex yginis
taris cor-
ruptione
modus &
cura

Vl nus quod contingit ex corruptōe
virginatis quandoq̄ est paruū quā-
doq̄ contingit adherere ano. Et cura-
tio eius in sui principio qd̄ laxetur, si vero inue-
teratum fuerit nō suscipit curationem & predi-
cūe quādo vulnus adheret ano. Et curatio eius
est q̄ accipiat sanguis draconis scdm vulnus
& conficiatur cum sanguine illius rei que su-
spensa est sub cauda bouis aut in collo eiusdem
& ponatur in vulnere recens, & permittatur ibi
die & nocte & consolidabitur vulnus, & est ex-
pertum, vel accipiat de vngento alnadi. 3. v.
& inuoluatur cum. 3. s. sanguinis draconis &
3. i. olibani & superponatur vulnere & non au-
feratur ab eo die nocte q̄, Si vero vulnus su-
erit magnum & amplū curetur curatione vula-
nerum cum colla que dicitur algede & pulueri-
bus qui dicuntur ad aldoradac, & cum eadem
medicina curatur vulnus qd̄ contingit ex partu
Et nos quidem plura scripsimus in tractatu de
decoratione mulierum.

¶ SEQUITVR TRACTATVS. XXVI
de regimine puerorū & eorum languo-
ribus, qui diuiditur in. xxx. cap.

¶ De enumeratione regiminis puerorū &
eorum languoribus. Cap. I.

Regimen pueri cum exit ex vtero
tempus decens lactationis & ciba-
tionis ipsius. ¶ Electio nutricis
examinatio lactis causæ paucitatis lactis quan-
do, superabundat, magnitudo capitis pueri,

Inflatio eius, sternutatio, vigilie, epilepsia, mater puerorum, humiditates fluentes ab auribus ipsorum, & putredo & passiones oculorum ipsorum dolor suprueniens apud ortu dentium, pustule contingentes in ore, vomitus, fluxus ventris, retentio naturæ, & passio quæ dicitur almagez, tussis, pruritus, pustule, animalia & vermes, exitus vmbilici, descensus intestini ad testiculos, lapis, grauitas motus qui dicitur alastarcha & ipsorum corruptio & doctrina.

¶ De regimine pueri cū exit de vtero. Ca. II.

Regimen pueri cū exit ex vtero est qd trāctetur vmbilicus per quatuor digitos de eo & ligetur fortiter cū filo lane torto & ponatur desuper peca panni in oleo comuni Alij quorū truncant & cauterizant locū incisionis cū igne & nō indigetur ligatura, postea vero saliatu totū corpus pueri cū sale temperato modo pter os & nasum vt dissoluat eius sordities postea abluatur cū aqua tepida & mundificent eius nares & os & constringant eius aures cum suauitate, & aperiat orificiū ani cū minimo digito, & instilletur oculis parū de oleo & intro mittatur palato aliquid mellis, deinde vero fasci getur & constringat cū pannis tenuibus & molibus, & præsuet a frigore, & cū ceciderit eius vmbilicus post tres dies vel quatuor aspergatur desuper cinis alnedach, i. limatiarum vstarū vel cinis vngulæ vituli vsti vel de calce testarum ouorum vstarum vsq; ad calcinationem. Et oportet obstetricem aptare & confirmare membrum pueri vt coniungat coniungenda & dilatet dilatanda & extendere membra & trahere ipsa ad omnes partes & adequare & dirigere capita membrorum & nasum, Et si scdm modū debitū extenderit & assiduet ei fricationem & inducat ad somnū in mansionetpe caliditatis in qua nō sit odor foetidus, nec forte lumen cādele aut aliud magnus splendor, Post hęc vero accipiat a nutrice & lactetur ab ea, & non est matre tribus diebus, & nō intromittat aque calide nisi ante lactationem, & non statim post exitū ab aqua lactetur ne forte incurrat alcama, i. humorem indigestū, & administret ei de lacte in quantitate qua nō attrahat venter & anhelitus qm si sum pserit ex lacte vltra suę digestionis tolerantiam generabunt in suo ventre multę ventositates & sequitur grauitas & pigricia subuersio flatus & vomitus. Et qm hmoi accidentia superuenerint ei phibeatur a lactatione quousq; alleuiet stomachus, & addatur in sui dormitione & minus solito lactetur, & postmodū redeat in sui consuetudinem, & lactetur bis aut ter in die & nō pluries nisi digeratur in stomacho, & calefiat puer in aqua tepida & calore & dulciter in do-

mo temperati caloris & obscura, postea vero vngatur cū oleis humidis, deinde lactetur super cubili recto & equali cuius capitali sit aliquantulum eleuato, & qm cottidie fleuerit ducatur & moueatur cum suauitate, Locus aut laudabilis ad ducendū & mouendū ipsum & dormiendo in ipso est vas qd dicitur mahdio mapha Mahdio Mapha suspensū sapienter in altitudine domus, & moueat vas distrahendo & trahendo, qm per hoc suscipiet delectationem & quiescit a fletu & dormiet. Scito tamen qd modicus fletus confert puero precipue anteq; fugat lac, dilatat em eius stomachū & membra distrahit, & possibile est quandoq; appetere puerū frigus cum molestia a calore & appetere calorem cū offendi a frigore, & possibile est eū affligi a multis cooperatorijs & fasciationibus quibus cooperit vel ab inepto cubili in quo positus est, aut a pulce vel pediculo cum mordicatione, ppter qd oportet circa hoc habere sollicitudinem & oportet suspendi supra puerū in hora sui ortus anteq; ponatur in terra lapidem qui dicitur smaragdus, sua enim pprietas defendet ipsum ab epilepsia & a passione quæ dicitur mater puerorū. Tempus aut magis laudabile in quo decet assuefacere puerū in sumptione cibi est autumnus in tpe adaequationis dierum noctibus, & pceptat nutritici in principio qd diminuat de sui lactatione & paulatim assuefaciat eum vt nō offenda a subita translatione & sit principū suę cibationis panis masticatus cum ore nutritici & nō multū cogat ipsum ad lactationem propter panis repletionem sed lactet eum bis in vna nocte vel semel iuxta quod sibi constauerit panem esse digestum. Postea dabet ipsum pane remollito in aqua & melle aut lacte aut vino & potet ipsū quandoq; aqua quandoq; vino temperato cū aqua debite, & sit illud qd bibat positum in instrumeto longi & stricti orificij vt sit eius potus per modum suctionis, & præsuetur ab omnibus carnibus, non enim stomachus eorū potens est addigerendum eas, & sit eius nutrimentum plurime alianedag & farina frumenti alba cum oleo amigdarū & zuccaro & dactil. & oportet cibare eos paulatim & pluries in die. Inquit G. si contingat esse puerum longum & directę stature caue ipsum a saturitate & plenitudine ciborum quoniā si repletus con sequitur eum multa dormitio grauitas & pigricia, & inflatur venter eius ventositatibus, & addunt ei ex hoc passiones plurimę quarū est epilepsia, mater puerorum & alias quas dicturi sumus, & oportet eos assuefacere sedere in terra postq; bene cōfirmatū est suū corp⁹ & solidata sūt sua mēbra vt cōformet sup motu sessionis.

& oportet eum assuefacere paulatim ad motū ambulationis non permittatur multū plorare, Accidit enim ex hoc sibi mater puerorū epilepsia, & possibile est contingere sibi ex forti fletu descensum intestini, & oportet eum placare cū cantis & delectabilibus vocibus, & sit eius nutritrix pulchri coloris & amabilis apud ipsum & acceptabilis & pceptatur ei qd non puocet eum ad iram & tristitiam, & sit sollicita in aptatione sui lecti, & letificet eum omni modo letitię & associet alijs pueris & infantibus sibi consimilibus, & custodiat ipsum ab omni & subito strepitu vel terrore qui posset eum pterrere, & suauiter tractet eum cum eleuat & ponit ipsum ne corruat & frangantur eius membra.

¶ De nutritici dispositione. Cap. III.

Dispositio nutritici eligendę ad nutritionem pueri est qd sit iuuenis & anosa & albi coloris mixti rubedini bone & cōuenientis stature, habens brachia & crura fortia bonorū morū vt nō de facili irascatur & nō sit infirma, & sit temperata in pinguedine sui corporis, & sint eius mammillę mediocres in magnitudine & paruitate planę & solidę & sint rostra mamillarū humida ampliorū meatuū & sit ampli pectoris & tempus sui partus nō multū ppinquū nec multū distans. Et si fuerit nutritrix quę peperit filiam erit melior atq; nobilior in puero qm illa quę peperit masculū, & si possibile est qd sit nutritrix ppinq; mater pueri erit hoc melius, & sit nutritrix ex simili semini pgenie & mulier discretionis & intellectus bone doctrine nobilitatis & misericordie, & oportet abstinere ab omni falso & acuto & rebus stipticis & saporibus intensæ caliditatis sicut porris cepis alijs erucis menta & basilicone, & ab opio maxime oportet nullo modo accedere, generat em epilepsia pueris, & vtatur ex cibis frumentū & risum coctū & carnes coctas & teneras & bene elixate in aqua, & vtatur vna vice post aliam de ferculis factis ex bonis & subtilibus rebus in sua complexione & paruis piscibus & extremitatibus gallinarū & auis, & bibat vinū odoriferū ad dulcedinem declinans, & caueat omnino a coitu & menstrui prouocatione hoc enim potissime corrūpit lac, & oportet ipam a fame & repletionem & laxationem & constrictionem ventris cauere, & oportet temperate laborare, & caueat ne incurrat passionem alcahuia & indigestū humorem a vini crapula & in nullo excedat tpa mentū, & sit potus aque ipsius in ea quantitate qua nō coaguletur lac, & fiat eiusdem transglutatio a principio difficilis.

¶ De bonis lactis nutritici estimatione. Capitulum. IIII.

Oportet lac esse boni saporis albi coloris, & boni odoris, mediocris substantie inter grossitudinem & tenuitatem, & inter multū & paucū, cuius vero conditiōes contrarię hīs fuerint est malū, & cognoscit qd dem bonū a malo in eo qd distillat gutta vna super vngulam, qm si adheret vngulę & nō fluat ex ea scias illud esse nobile, si vero cito aut tarde fluxerit malū est, experimentū aliud ad hoc distilletur de eo in illa re quę dicitur ceref qd est copertoriū piscis & reponat in loco in quo non tangatur a puluere & permittat vsq; in mane, postea vero videatur si aqua superat lac est malum, si vero equaliter se habuerit bonum & nobile est.

¶ De causis paucitatis lactis. Cap. V.

Causę paucitatis lactis sunt aut ex paucitate nutrimenti, aut ex vsu ciborū acutorum vel siccorū, aut ex colera ru. vel flegmate vel colera nigra vel ex debilitate virtutis mutationis lac. Signū paucitatis lactis ex paucitate vel vsu acutorū vel siccorū ciborū est quod mulier refert. Signū eius ex colera ru. est qd videtur in lacte aliquid de colera ru. aquosa cū flegmate amaritudine. Signū flegmatis est quia videtur lac subtile aquosum & spumosū ex flegmate namq; grosso nō sit lacnisi cum eo sit sedo. Signum colere ni. est quia color lactis tendit ad celestem & cito accrescit. Curatio eius ex paucitate cibi est cū ampliacione ciborū & multitudine ipsorū & corporis impinguatione. Curatio eius ex vsu acutorū ciborū est qd translatat se ad cibos humidos contrarios illis. Curatio eius ex colera ru. est qd laxetur colera rubea & vtatur ptisana ordeī sapienter factū cū feniculo humido aut lacte caprarū cum farina algaris & oleo amigd. dulciū cum frumento fractio & vtatur pulmentis quę dicta sunt in tractatu de coitu, & comedat medullas citrolorum & cucurbi, coctas & pullos gallinarum & pisciu los. Curatio eius ex flegmate falso & colera nigra est cum ptisana ordeī facta cū melle, & bibat succum feniculi cum melle & aqua decoctionis cicerum lac caprarum statim emulsum & butyrum vaccinum, vel accipiantur capita piscium salitorum & coquantur cum aqua aneti & comedat de ipsis, & assiduet comestionem caulis & feniculi coctorum, & nos quidem perfecte scripsim⁹ de huiusmodi plura in tractatu de coitu, Et si cum hīs non fluxerit lac accipiat de frumento & teratur & distemperetur cum succo bletę vel cum pinguedine anseris liquefacta cum ea, & si indiget appositione ventosarum super mammillis, superponatur cuilibet mammillę vnam & attrahat forti attractione

Nutricis
dispositio
eligenda

Tēp⁹ lau
dabilius
ad assue
factionē
puerū ad
cibum

paucitatis
lactis cau
sę

Si. expau
citate vel
vsu acuto
rū ciborū
Sig. ex
cole. ru.
Sig. ex
flegmate
Si. co. ni.
Cura ex
cibi pauci
tate
Cura ex
acutorū
vsu
Cura ex
cole. ru.

Cura ex
flegmate
falso &
col. nigra

line scarificatione vna post aliam, & si lac fuerit forti spissitudine valde oportet subtiliare cibū & precipue sibi fatigare corpus suū moderate, & bibat secantibin feniculi. Et si lac fuerit multae tenuitatis adde in cibos fortes & grossos & in somnū, & dimittat exercitiū artū, & caueat omnino a sudore & balneo & bibat medicinas affluentes lac & assidue bibere vinū dulce. Ad restringendū lac quando supabundat desinat a cibis generantibus ipsum, & vtatur contrarijs & accipiat de cimino & agno casto partes eq̃ les terantur omnia in aqua dulci & expriment & colentur & pistentur & effundat aqua super mamillas, vel accipiat armoniacū & dissoluat & liniantur cū eo mamille & vngantur. Et nos multa diximus conferentia hmoi in tractatu de coitu & in precedentibus.

De diuersitate puerorum & etatum. Capitulum. VI.

Etas puerorū diuidit in quatuor gradus, prima etas est ipsorū tempore q̃ oriuntur ex vtero, secunda tempus ortus dentitū, tertia tempus ortus molaritū. Quarta vero cum incipiunt spermatizare. In primo gradu superuenit eis vomitus, fluxus ventris, vigilie, timor, tumor vmbilici, & humiditas aurium. In secunda vero accidit tumor gingiuarū, febres, spasmus & fluxus ventris, & maxime si oriuntur dentes qui dicunt almah. In tercio vero accidit eis apostemata gutturis, remissio iuncturarū spinalis dorsī, difficultas anhelitus, lapis, animalia & vermes in ventre, & dura apostemata que dicunt alchangan. In quarto vero accidit eis flegma p̃dictorum accidentiū & magis febres longe & fluxus sanguinis a naribus, & hoc testatur Ypocras in libro amphoris morū & narrauit hec accidentia in qualibet etate & in aliqua ipsorum magis q̃ in alia vt determinauimus.

Sequitur De alseafa. Cap. VII.

Alseafa est passio specierū pustularum que contingit fieri in capitibus puerorum, & possibile est comprehendere faciem cum capite vel faciem & nō caput, Generatur aut ex multitudine sanguinis puerorū & humiditate cutis & complexionē ipsorum. Signum huius passionis est quia sunt paruę pustule ex quibus emanat liquor, & extendunt in capite vel facie, & sequitur ex hoc fortis corrosio & prurius continuus ppter qd̃ augmentatur fletus & molestia pueri & vigilia. Curatio eius est rectificare cibum nutritis primo, postea vero abradatur totū caput cū rasorio, & superponantur ei folia blete tantū quoniā possibile est q̃ sugant ipsam totā putredinem & sanabit

cum hoc sicut cum vngento, aut vngatur cum hoc linimento. Modus linimenti conferentis hafē ortē in capitibus puerorū. R. merdasengi cerusē añ. 3. v. lixiū sarmentorum vitis. 3. iij. olei ros. & cōmunis añ. 3. i. liquefiat cera cum oleo ro. & terant species & conficiant cū duobus vitell. puerorū assatorū donec perueniat ad modum vngenti & vngatur cū eo caput vel locus quicunq̃ in quo hec passio fuerit.

De alkaba. Cap. VIII.

Alkaba est de genere harū pustularū, Et signū ipsarū est quando oriuntur squame ex pellicula & exoriatur cutis capitis cum pruritu & rasura & emanat ex ipsis liquor mellis similis. Curatio ipsarū est cum frequenti capitis lotionē cū succo maioranę vel mentastri vel succo centaureę, postea vero liniatur cum hoc linimento. Linimentū conferens iuuamentū passioni alkaba. R. merdasengi cerusē boli armeni añ. 3. iij. sulphuris amigd. ar. genti viui añ. 3. i. & 5. mortificetur primo argenti viui & apponatur super ipsum ceterę medicinę puluerizate & conficiant cum duobus partibus olei ros. & vna parte aceti, & liniatur cum eo caput mane & sero, postea ingreditur balneū, & hoc faciat quousq̃ sanetur.

De magnitudine capitis puerorū. Ca. IX.

possibile est in quibusdam pueris cū exierint de vtero habere magnū caput, & deinceps semper magnificat & exit ab equa litate. Et ego vidi puerū cuius caput intantum creuit q̃ minime potuit illud ferre, & cū incessanter cresceret mortuus est puer, & possibile est quandoq̃ exire cū paruo capite. Fiat autem magnitudo capitis vel ex grosso vento generato in ossibus capitis & craneo, vel ex congregatione aque in ipso quibus interclusus est & nō potentibus exire, & fit causa capitis magnitudinis. Signū huius est quia videtur ad sensum, Curatio eius est q̃ fiat ei insufflatio narib⁹ que dicitur alsahoc cū oleo amigdalaz amararum vel cum oleo aneti. vel cum oleo bono debent, aut fiat insufflatio cum succo maioranę, & studeatur purgare corpus nutritis cū vera, & precipiatur ei abstinere a cibo omni generante ventositatem & grossum humorem, & si dissolutę sunt ventositates ppter hoc emplastre caput cū olibano anzarut serapino & gumi ara. amigd. & similibus vel coniunctim vel separatim, Vel accipiantur limacię viue & terantur bene cum suis testis donec fiat ad modum vngenti, & misceatur cum hijs parum olibani & liniatur cū eo caput totū sicut in uolutione sudarij post rasuram capitis, hoc enim adherēbit capiti & reducet ipsum ad moderantiā, deinceps vero in

insuffletur naribus de cerebro lupi vel eius felle cum modico myrrhe, & hoc faciat semel quolibet mense & sanabit, & possibile est hoc idem conferre magnitudini capitis factę ex conclusione aque in ipso, & si non confert nos iam scripsimus curationem eius in chirurgia.

De paruitate capitis. Cap. X.

Paruitas capitis modū naturalem transgredientis cum qua natus est nō valet in genitio curationis.

De tumore capitis. Cap. XI.

possibile est accidere tumorem cū magnitudine capitis que contingit ex ventositate pueri. Signū eius est quia color pueri efficitur viridis. Et eius curatio est qd̃ accipiat myrrha aloes lutum & crocum equaliter & terantur & distemperentur cū succo endiuie & liniatur cū eo caput post eius rasuram, & hoc fiat pluribus diebus, postea vero insuffletur naribus de felle.

De tumore ventris capitis. Ca. XII

Et si fuerit inflatio ventris cū magnitudine capitis & caro eius videtur liquefacta est signū certū esse illud ex aqua & vento sitatibus puerorū similiter. Et curatio eius est q̃ accipiantur de sisamis pugillus. i. & quinque auellanz & septem amigdalę & 3. i. & 5. feniculi & teratur totum & extrahatur inde oleum & insuffletur de eo naribus pueri in quantitate sextę partis. 3. v. qd̃ ad quartam & vngatur cum eo caput, & de eo auribus insuffletur & administretur ex eo pueri in potu cum lacte mulieris & sanabitur. Sternutatio accidit pueris ex apostemate facto in cerebro & eius ventriculis. Signum eius est pfundatio oculorū cum febre, Et curatio eius est q̃ emplastre caput cerebrū cum portulaca & oleo ro. vel superponat rasura cucur. humide vel folia nucis vel succus semperuie / mixta hec omnia & bene cū oleo ros. & farina ordeī, aut liniatur caput cum vitellis ouorū cum oleo ro. distemperetur & fricetur corpus cū succo coriandri humidū. Et si sternutatio moratur sine interpollatione accipiat badary sicum & puluerizetur & de eo naribus insuffletur.

De vigilijs pueri. Cap. XIII

Vigilie accidunt pueris in anno primi gradus, & possibile est has sequi ex alia egritudine. Accidunt enim eis ex lacte nutritis. Curatio huius est q̃ insuffletur naribus de oleo viol. permixto cū oleo de croco vel de oleo aneti mixto cū succo lactuce, & vngatur caput & frons cū aliquo istorū oleorum & rectificetur ei lac & administretur ei in potu stupum de papauere cū zuccaro. Et si nō cur

ratur cum hijs recipiat odorem violarū maioranę & papaueris & vngant tempora cū oleo de apio in quo apponat modicū crod.

De puerorū epilepsia. Ca. XIII.

Epilepsia contingit duobus modis, naturaliter & accidentaliter, naturalis est quādo nascitur cū ea puer, accidentalis vero quę postea sequit. Et signum accidentalis est quia post eius natiuitatem superuenit. Curatio naturalis est cum adhibitione regiminis vñō offendatur a causa extrinseca, curatur aut cum transferuntur de etate adolescentis ad iuuentutem. Et curatio eius est translatio ad etatem calidā & siccam, & si nō sanatur tūc nunq̃ ab eis separatur hec passio vsq̃ ad mortem. Curatio aut accidentalis est q̃ adhibeatur studiū erga matrem vt detur in potu de vera ad mundificationem cerebri & corporis, & abstineat ab omni cibo generante humorem & flegmaticū indigestū & nō administretur de lacte puero nisi in ea q̃titate qua nō generatur in eo humor crudus & qd̃ cito digeratur & sit pauca humiditatis, & in suffletur naribus insufflationibus calidis & odoret asam & kitran vna hora post aliā & vngatur cum oleis calidis, & suspendat ei de ligno pgonie. Et si suspenditur super ipsum lapis qui dicitur smaragdus in hora natiuitatis anteq̃ ponatur in terra nō accidit hec passio, & administretur in potu puero, si pmanet egritudo post suam corporis roboratiōem de tyriaca alfaroc sedm virtutem pueri. Et si hac nō sufficit sibi accipe curatiōem eius a loco suo in pcedentibus perfecte ab eis que de hmoi in pluribus locis huius libri reperitur.

De matre puerorū. Cap. XV.

Hec passio plurime accidit pueris in primo anno. Et signū huius est quia ipsorum fletus augmentat, & accidit eis timor in somno & vigilie calor additus, & exit ex ore ipsorū grauis odor, & secuntur eos hmoi accidentia diebus pluribus & postea cessant. Causa vero educens hanc passionem est malitia regiminis & superflua pueri nutritio ex lacte preter sui virtutem & digestionem. Curatio ipsorū est cum sollicitudine regiminis nutritis, & qd̃ parcat lac puero & qd̃ administretur parum omni die de electuario musci qd̃ dicitur dualmusci. viij. partem. 3. cū lacte, & cōmuniter regatur curatione puerorum

De liquore fluente ab auribus pueri. Capitulum. XVI

Accidit in annis primi gradus qd̃ fluit ex auribus suis liquor, & illud est ex plurima cerebri humiditate & lactens qd̃ in tali tempore in fine humiditatis est, & qū

Lactis re
feritio

Etates pu
erorū q̃
tuor sunt

Alseafa
passio &
ei⁹ gñati
onis cā

Signa

Cura

linimentū

Alkaba
Signa

Cura

linimentū

Mod⁹ ex
cedentis
magnitu
dinis ca
pitis

Signum

Cura

Paruitas
capitis nō
curatur

Tumoris
capitis cā
Signum

Inflatio
ventris ca
pitis

Cura

Signum
Cura

Vigilię
causa

Cura

Epilepsia
fit duob⁹
modis

Cura na
turalis ep
ilepsie

Cura ac
cidentalis

smaragdī
pprietas

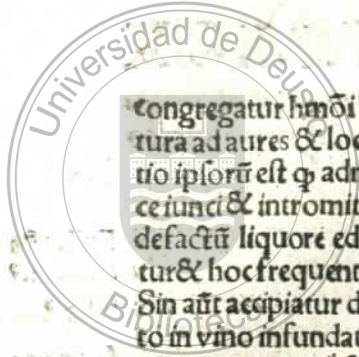
Matrispu
erorū si
gnum

Causa

Cura

Cā liqrs
ab aurib⁹
fluentis

Congregatur hmoi humiditas expellit ipsam natura ad aures & loca que sunt circa eas. Curatio ipsorum est qd administrant lincia de bomba ce iuncti & intromittat auri, & cu erit linciu ma defactu liquore educatur & aliud intromittatur & hoc frequenter facto possibile est curari. Sin aut accipiat de alumine tamen & dissoluto in vino infundatur in eo linciu & auri suauiter intromittat, & hoc pluries facto exsiccat bitur liquor, vel accipiat croc. & nitrum & terantur cum aqua & aceto & instilletur auri, & possibile est emanare ab aure albu liqrem lacti simili estimabit esse putredinem no est tamen & econuerso. Curatio est cu hijs que diximus.

De putredine fluente ab aure
Capitulum. XVII.

Putredis
ab aure
fluentis
cura

Putredo generat vna aurium vel in vlcere, Et curatio eius est qd accipiat parum de melle & bulliat in aqua & de eo guttatim distilletur auri, hoc em mundificabit eam a putredine, vel accipiant folia mirte & galie & bulliant in aceto & de eo auri instillet. Et nos qui dem iam diximus de huiusmodi medicinis in precedentibus quod sufficit.

De agitudine oculorum
puerorum. Cap. XVIII.

Egritudo
in oculis
rū puerorū
plura
sunt gna

Flunt in oculis puerorū plura genera agitudinis, quorū est inflatio adhesio palpebrarū vt nō possunt aperiri, & hoc possibile est eis accidere ex rebus stipticis que ferunt mulieres in suis capitibus vt alchannam & similia ppter qd redeunt humores capitis ad oculos & aures, & possibile est accidere eis ex fluxu calidorū seu frigidoz humorū, & accidit illis de clinatio pupille, & est egritudo nuncupata alhol & est tortura, & possibile est illud accidere post natiuitatem aut nascitur cu eo. Curatio in flationis oportet videre si cum inflatione sit rubor in facie & oculis & calor in supercilijs oculorum, & tunc accipiat lictum & sief memithe & frons ros. & liniantur cu eis oculi & circinat vsq ad supercilia omni die, & qn exsiccata fuerit iterū liniatur quousq aperiat oculos. Quando vero accidit in oculis puerorū algarab vel passio que dicit alfelac, aut albugo, accipiat eius curatio ex hijs que predicta sunt in passionibus oculorū, tunc accipiat lictum myrrha croc. aloē & folia ros. & terant omnia & distemperent cu bono vino & liniant oculi cum hoc omni die donec aperiant & insufflent naris parum ambre cum lacte mulieris comixte, & possibile est accidere in oculis post earū apertionem egritudinem dictā bacathain, vnde instilletur eis quolibet die de lacte mulieris per se vel cu modico croco. Curatio vero clinatiois

Cura illa
cloniscu
lorum

Cura de
clinatiois
pupillae

pupille est cu eo qd pdixim in passionibz oculorū Qd est vt situet candela accensa in noctibz versus puerū e contraria parte dum iacet in conula res diuersorū colorū vt eius oculus contineat dedinet ad aspectū illorū quousq tortura rectificet. Curatio vero aliarū passionū ipsi contingentiū reperietur in precedentibus.

De doloribus pueri apud ortum dentium. Cap. XIX.

Cura alia
rū passio,
num

Insurgunt pueris dolores apud ortū dentium videlicet a nono mense ipsorū natiuitatis & infra, horū aut alij sunt quorū dentes oriuntur paulo post hoc, alij vero quorū oriunt paulo dentes ante hoc. Dicit G. qd quando accelerat ortus dentium fit ipsorū ortus facilis & cum paulo dolore & n̄ peiores & imbecilliores sūt dentes, Sed cu eorū ortus tarde fit ortus cu dolore & molestia sūt tamen dentes fortes & robusti Et qn fit eorū ortus in vere & in hora ascensus stelle que dicitur altyya nō erit cu eo fortis dolor, Si vero fit in tpe hyemis vigoratur dolor in ortu ipsorū gingiue liberū cum fient a tumoribus, Si vero in estate oriuntur fiunt cu eo dolores plurimi & comunitur sequitur eos tumor gingiuarū & locorū que dicunt aluatin & superiori faciei, & sequitur eos pruritus aurium, & possibile est accidere eis obtalmias aut febres & fluxus ventris & retentōem eiusdem, & possibile est quibusdā eorū accidere passionem tremoris. Curatio ipsorū si fuerit tumor in gingiuis qd fricetur bene & suauiter digito cu oleo oliuarū loto vel cum oleo sirag, vel cu pinguedine galline, vel cum cerebro leporis, vel cu lacte canino cu melle in quo coctū sit aloes & gumi arab. & effundatur capiti aqua decoctionis camomille & aneti & emplastre locus cum emplastris resolutiuis qd si vigorat dolor post hoc in hora ortus ipsorū, accipiat tunc alcāna butyrum & oleum de lilio misceatur cu eo locus liniatur cu butyro & medulla crurū vacce, & cum incipiunt capita dentium exire inuoluat caput pili & eius ceruix tantū cum bona lana & mūda, deinde vero effundat super ipsum aqua calida temperato modo vna vice post aliā & sit tpatu in suo cibo. Curatio aut solutionis ventris eorū causa vtriusq est cum hijs que postea de solutione ventris dicemus.

Tēpus ortus dentium
puerorū

De pustulis puerorū. Ca. XX

Cura si fuerit
tūor i
gingiuis

Hepustule fiunt in eis in annis primi gradus ex lactis acumine & corruptio ne ipsius. Sunt aut hmoi pustule aut fortis acuitatis aut debilis. Signa earū que fortis acuitatis sunt rubedo & fortis dolor & fluxus saliuē ab eis. Signum debilis acuitatis est de clinatio pustularū ad albedinem debilis dolor

Pustularū
genera

Si pustula
larū fortis
acuitatis
Sig. debi
liacuta

Cura pus
tularū ac
curarum

& multus fluxus humiditatis ab eis. Curatio pustularū acutaz est qd rectificetur lac nutritis cu omni cibo frigido & humido, postea vero masticet nutrit lentes masticatione optima & intromittat de hijs in os pueri, vel accipiat parū de amido & misceatur cu aqua ros. vel cum aqua simplici & abluit cu eo os pueri, & mittat in os pueri de succo pomorū acetosorū vel de succo granatorū acetosorū vel citoniorū vel pirorum vel zaharur, de quocunq ipsorū inuenerit. Et si acumen valde forte fuerit misceatur cum hijs succis lactuce aut endiuie aut portulacē aut foliari & simili. Curatio pustularū pauce acuitatis declinantū ad albedinem est qd accipiat mirte & croc. añ. zuccari tabarzed partes duas terantur & aspergant de eis in ore pueri. Et si fuerint pustule nigre aut putride accipiat ipsarū curatio ex precedentibus.

Cura pus
tularum
pauce ac
uitatis

De vomitu puerorū. Cap. XXI.

Vomit?
puerorū
plures
causae

Vomitus contingit pueris in annis primi gradus pluribus de causis, aut ex multi lactis suctione preter eius stomachi tolerantia cum nō aduertant necessitate re valeant quantitatem sibi conuenientem, aut ex multi lactis humiditate siue corruptione, & eius contrarietatis pueri complexionis vel ex cōgregatione lactis multitudinis eiusq humiditatis simul, facit etiā ad hoc qn puer est hmoi stomachi debilis. Curatio eius qn est ex abundantia lactis sumptione est qd restringat ab eis vberantia & consideretur vomitus qm si percipitur in ipso odor acetosus & sub vomitu est flegma album, tunc accipiat sexta pars. 3. i. myrrē olibanī & tercia pars. 3. rute sicce puluerizent optime & permisceatur cu aqua ros. & detur de eo in potu infanti, vel masticet nutrit parū dimini & sumat & intromittat de eo in os infantis, aut detur ei in potu de sirupo granatorū facto cum gallis & tantundem masticis, & teratur totū bene & conficiat cum sirupo ros. zuccario & potet de eo puer ante qd sumat lac. & emplastre tur stomachus cu hoc epithimate. Epithima valens ad vomitū & saliuam fluentem ex ore infantis R. mastic. aloes castie lignee absinthij romani galliarū olibanī panis bis cocti añ. partem vnam terantur & cribellentur & conficiantur cum sirupo ro. & oleo nardino & liniatur stomachus cum eo quoniā est expertum. Curatio vomitus quando nō fuerit in eo odor acetosus & substantia vomitus transmutatur ad acuitatem, vel si fuerit in ipso citrinitas aliquid qd detur ei in potu parū rob agreste vel rob citoniorū vel rob maiorum, vel detur ei in potu de infrascriptis trociscis. Modus troc. conferentiū indignatōi stomachi & vomitui contingentibus pueris, R.

Cura ex
abundantia
lactis

epithima

Cura vom
itus qn
nō fuerit
acetosus

Trocisci

ro. spodij añ. 3. iij. dragaganti galie añ. 3. iij. seminis portulacē seminis acetosē añ. 3. i. & 5. ka kabre. 3. 5. terantur omnia & cribellentur & conficiantur cum aqua ros. vel cu succo granatorū & fiant ex eis troisci quorū quilibet sit ponderis. 3. vnus ex quibus detur vna puero cu iulep vel cum sirupo ros. & emplastre tur stomachus cu hoc emplastro. Modus emplastri conferentis vomitui & fluxui contingentis pueris. R. farina ordeī hudeg humidi corticū granatorū equaliter terantur & permisceant & extendant super peciam panni & stomacho misceatur, est enim expertum.

De fluxu ventris. Cap. XXII

Accidit eis fluxus ventris pluribus ex causis, aut causa eorū dentium ortus vt diximus, aut ex frigore cōtingente ipis tempore ipsorū fasciationis, aut ex corruptione vt si fuerit citrinū aut flegmaticū. Signū colere rubec est citrinitas egestionis pueri eiusq acuitas & exitus celeritas. Signū frigoris vel flegmatis est egestionis albedo cum vicio tenasmon & tarditas egestionis, flegma enim cu sit grossū & viscosum non exit cu facilitate. Curatio eius ex acuitate colere est qd administret in potu puero de sirupo ros. aut sirupo citoniorū vel granatorum facto cum menta & infundant eis superiores cortices fisticarū in aqua illa & illa aqua detur, vel accipiat fermentū bonū frumenti fermentati decenter & infundatur & dissoluat in eo sexta pars. 3. spodij & tercia pars. 3. zucci & pōdus vnus. 3. charube croci & potu detur puero, aut accipiat semen acetosae & bene teratur & distemperetur cu albumine oui assati comedat illud puer in nocte, vel accipiat semen acetosae & arillarū passularū assatarū añ. 3. iij. glandiū & papaueris añ. 3. iij. zucc. 3. vi. teratur totum & cribelletur & administret de eo puero scdm eius tolerantiam & distemperetur totum cu rob de agresta aut de citonijs vel de sirupo ro. cum quocunq ipsorū inuenerit & cum hoc sanabitur, aut emplastre tur stomachus cu emplastris constrictiuis, & est qd accipiat de sumac & infundatur in aqua & conficiat cum aqua illa farina ordeī vel farina milij & cum hoc emplastre tur stomachus. Et si cum hijs non restringitur fluxus accipiat acacie ceruse añ. 3. i. apij octauam partem. 3. i. fiat ex hijs lxdium & inuolutum cum oleo ro. & intromittat ano pueri. Curatio eius ex causa frigoris & flegmatis viscosi quando fuerit a vicio tenasmon qd flegmate detur potu quolibet die puero pondus octauae partis. 3. galie trite cum sirupo de citonijs, aut detur ei in potu de electuario thuris octaua ps. 3. quolibet die & emplastre tur cum hoc emplastro

Emplastre

Fluxus ventris
puerorū
plures
sunt cause

Sig. colere
rubec
Si. frigo.
vel flegmatis
Cura ex
colere acuitate

Cura ex
puerorū

Emplastrum
referensnaturae
strictio
in pueris
curaSig. fluxus
CuraTussis pueri
cuius

Cura

Modus emplastri cōstringentis venterem & conferentis stomachis puerorum agrotantibus, accipiat de simila farinæ & distemperet cum vino veteri vel croco & succo floræ vitis teratur totum & conficiat bene cū simila, & venter pueri emplastretur & si hoc non suffecerit accipiat cura eius perfecte a pluribus locis huius libri.

De constrictione naturæ puerorum. Cap. lxxiii.

Contingit pueris in quibusdam naturæ constrictio, cuius curatio est q̄ administratur in potu nutriti modicū de cucumere alinino, & in sequenti die nutriat puerū, Aut accipiat nutritrix de melle & coquat ipsum bene, & aspergat super ipsum aliquid mentastri, & faciat inde liciniū & discrete ipsum in anū pueri intromittat, vel accipiat media. 3. ster coris muris & teratur cū adipe renū yrci & fiat ex his liciniū parvū ad modū glandis & in anū pueri intromittat. Qd̄ si contingerit pueris a duobus mensibus vsq; ad septem q̄ nō sugunt neq; euomunt, & natura ipsorum fuerit constipata & videtur alteratū corpus eorū erit causa huius calor permanens cum erit dum essent in materno vtero tūc accipiat partem. 3. sarcocollæ & detur in potu cum. 3. i. & 5. olei nucū & nutriant cū lacte menthe, vel fiat eis distere cum penna anseris vel siringa tenui cum quantitate. 3. quinq; olei violæ & tunc lenietur natura eius. Signum huius est quando accidit puero fluxus & molestia & agitatio absq; quiete. Curatio huius est q̄ liniatur venter cum aqua calida & oleo comuni tantū, vel dissoluat in ea de cera citrina & administratur ei in potu cum lacte matris parū cimini allati & pulverizati, aut accipiant auelinæ & terantur cū suis corticibus & calefiant, & tunc eis locus doloris emplastretur & hoc erit liberatio eius.

De tussi accidente pueris. Ca. lxxiiii.

Tussis accidit pueris in annis primigradus & fit in eis & eorū propinquitate calor matris vteri & exitu eorum ad frigus aeris, vt tunc non sit in linguis eorum obstruendi guttur, Incitatur ergo tussis ex aeris frigore cum ingreditur guttur & pectus. Et curatio ipsorum est cum medicinis facilibus delectabilibus, aut paratur cibus cum medicina & non curetur cū medicina horribili atq; difficili quoniam contradicit natura ipsorum, accipiat ergo de succo feniculi post eius purificationem & bullitionem & coquatur bona coctione & lambat ex hoc puer sero & mane. Itē accipe succū fenī. & permisceat cū lacte genitricis eius, aut cū lacte caprino nigre & labat ex eo. Et si cū tussi fuerit grossities & siccitas infundant semina cro-

niorū in aqua calida, & extrahatur muscillago ipsorum & coquatur super ignem cū penidio & oleo amigdalorum & puero administratur, & si fuerit cum eo calor coquatur cum eo bene succus granatorū dulcium. Modus electuarij conferentis tussi quando fuerit puer anniculus & fuerit cū eo calor. R. seminis papaueris dragaganti añ. 3. 5. seminis citolorū excorticatoz 3. ij. accipiat totum & permisceatur cū aqua decoctionis sebesten & administratur in potu adolescenti. Aliud ad tussim adolescentum. R. passularū amotis nudeis & bulliant in cacia ferrea cauendo q̄ non vratur, postea deponatur ab igne & dimittatur infrigidari, deinde teratur & accipiat ex ea pars. i. & de penidio pars vna & permisceatur simul & detur de eo puero comedere de mane & sero ad modū auellane quoniam confert & est expertum. Lambit o quē dicitur lohoc conferens tussi frigide accipiat vna pars myrrhe & teratur & conficiatur bene cū modico melle & oleo violæ. & lambat adolescens ex eo. Et si fuerit in pectore pueri multa humiditas accipiat dragaganti galbani cassie lignee añ. 3. i. & teratur totū & permisceat cum vitello oui allato & lambat de eo puer, & si accidit ei strictura anhelitus cum inflatione & putredine accipiat semen lini & teratur & conficiatur & lambet ex eo. Et si fuerit in pectore multum flegmatis oportet prouocare sibi vomitum, & est q̄ abluat cum aqua calida, & liniatur caput eius cum melle mixto, postea vero intromittatur digitus in os eius & ducat eum sub lingua quousq; vomat, & cum hoc euomat multum flegma & erit liberatus. Et si cum tussi patitur solutionem ventris oportet potare ipsum sirupum mirtinum cum pusana ordeacea vel cum lacte cocto vel coquat cum charubis, & cibeat cum eo puer. Et si hoc non sufficit capiat eius curationem ex pluribus locis huius libri.

De pruritu & pustulis & vitione accidentibus in radicibus coxarum adolescentium causa vrine acumine & eius falsedine.

Capitulum. xxv.

Possibile est accidere pueris genera pustularum & exituram in corporibus suis & accidentibus. Cause vero facientes huiusmodi sunt corruptio lactis eiusq; malitia, & possibile est hoc accidere ex eo quod non digeritur lac in stomacho. Huiusmodi autem pustularum alie sunt albe alie rubee alie nigre alie magne alie parue & multe & pauce & alie fortis & acuti doloris & mortifere, & hoc indicat visus pustularum pueri. Et curatio ipsarū vniuersalis q̄ rectificetur lac nutritis & ponat

Electua.

Aliud electuarium

Lohoc

Cura vitionis ex vrine acuitate

Cura vermi puerorum

Exie vmbilici cā

Signum

Cause pustularum & vitionum

Cura

sub puero olla plena aqua calida in principio a paritōis pustularū vt attrahat humorem ad superficie corporis, & administret in potu puero q̄ confortat ad expellendum humorem extra sicut decoctio dactylorū vel decoctio ficū cum fen. vel sorbeat sorbitiones aque decoctionis ipsorum aut mellis, & quando exsiccati fuerint humores omnes ad exitum abluat puer cum aqua decoctionis rosæ & foliorū mirtæ & similiū & vngatur in hora exitus ipsius ab aqua cū oleo rosæ. Et si pustule fuerint sicce vngatur cum oleo sisamino vel violæ. Si vero pustule fuerint humide cum multa putredine liniatur cum vngento facto ex cera & litargiro & oleo rosæ. Et si fuerit cum pustula pruritus & iam preterit puer sextum mensem abluatur cū aqua decoctionis violarū sicarū & ordeī excorticati maluausū & foliorum cucur. & similiū & non liniatur cum oleo, & bibat nutritrix pueri succum sumiterre cum mirabol. tritis, & abstineat ab omni re falsa & dulci q̄ ex eis fit. Curatio vitionis accidentis eis ex acuitate vrine est q̄ aspergatur super locum parum amidi post lotionem pueri cum aqua calida, vel aspergat super ipsum de spodio puluerizato, & conferunt ad hoc alchanam & folia ros. trita & mirta & farina ordeī.

De animalibus & vermibus que generantur in corpore puerorum.

Capitulum. xxvi.

Nos quidem iam pdiximus huiusmodi cum ipsorum curatione in suo loco vnde oportet accipere curationem ipsorum exinde cum hijs quibus emplastretur venter si nō possunt genera medicinarum. Modus linigionis ad educendum vermes ex corporibus puerorum. Accipe ciminiū & teratur & cribelletur & distemperetur cum felle bouino humido, & liniatur vmbilicus cum eo & eius circuitus. Alia. R. lupini sicci nigelle & baccarū lauri partes equales terantur & conficiantur cū felle bouino humido & liniatur cum eo vmbilicus, educit autē lumbricos longos ex ventribus puerorū aqua decoctionis sebesten si de eo biberit omni die. Similiter quoq; operatur oleū oliuarum cum sumperit de eo puer iuxta sui facilitatem ieiuno stomacho, sicut etiam & amigd. amare si comedat ex ipsis quantitate mediocri.

De exitu vmbilici. Ca. xxvii

Accidit eis ex vicinitate temporis incisio nis quemadmodum ceteris membris preterq̄ vmbilico acciderit quia fit in eis vulnus, & accidit eis hoc ex continuatione fetus & exclamationum aut forti tussi, contingit etiam ex casu vel percussione, Signum huius

est quia patet ad sensum. Et curatio ipsorū est q̄ accipiatur menta & teratur cū albumine oui & liniatur cum eo vmbilicus & superponat ei pecia panni veteris & cōtinuant & conficiant cum bono vino & emplastretur super vmbilicum cum fascia ligata super ipsum, & si nō recipit iuuamentū cum pdictis & fuit in eo mollities cauterizetur locus mollitie propter tenuitatem pellis pueri, & si indiget fortiori curatōe hac curetur cum medicinis pdictis superius in passionibus crepature.

De crepatura. Cap. xxviii.

Accidit pueris crepatura & possibile est illud accidere in testiculis ipsorum. Et nos quidem iam determinauimus hoc in supradictis. Modus emplastri conferentis ad hoc. R. aluminis iamen. 3. xxij. & 5. gallarum 3. ij. terantur & conficiantur cū vino & liniant cum hoc vmbilicus & locus vesice & superponatur eis spongia marina infusa in aceto temperato & renouetur cū exsiccatur. Modus alterius emplastri brevis extendat super pecia panni de colla coriorū que dicitur yera, algelud, & superponat pecia loco crepature & dimittatur ibi quamdiu sibi adhereat, & cum ceciderit renouetur alia, Et similiter quoq; fieri potest cū pice mastice olibano & sarcocolla coniunctim aut separatim, & detineant pueri a fletu & multitudine motionū & agitationū corporis, & si cum hijs non curatur impossibile est eum curari absq; cauterizatione quemadmodū est.

De lapide generato in vesicis puerorum. Cap. xxix

Signum eius est quoniam accidit puero retentione vrine & vehementia doloris, tenuitas vrine & eius claritas, & sentit pruritum in virga, & erigitur ex modica causa, & possibile est eum in erectione persistere in diuturno somno. Curatio eius est q̄ balnietur puer omni die cum aqua calida & detur ei in potu succus endiue & succus anisi & similiū. Modus electuarij ad deponendum vrinam & frangendū lapidem. R. olibani masculini ciperi machlab excocti partes equales teratur totū & conficatur cum melle, dosis eius est ad modum auellane scdm ætatem pueri ieiuno stomacho mane & sero. Modus medicaminis contra lapidem vesice & retentionem vrine accipiantur septem nuces recentes & teneræ & terantur optime cum suis corticibus, deinde accipiat. M. i. porrox non lotorū & exprimant sup vase vitreo & distemperentur & cōmisceant bene & coletur per pānum & administret in potu de eo puero circa somni horam septem diebus, & vngant genitalia & vesica pueri cū oleo sambucino bono qm

Cura

Emplastrum crepature conferens

Alterum Emplastrum

Sig. lapidis

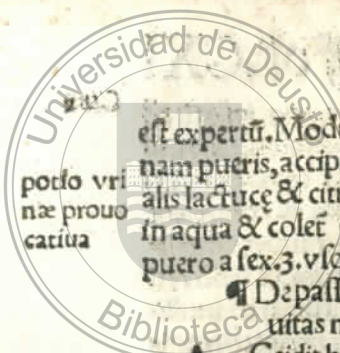
Cura

Electua lapidis fractiui

Aliud medicamen

t ij

est expertus. Modus potionis ad deponendū vrinam pueris, accipiat rutę sicę basiliconis fluiui alis lactuce & citruli equaliter & coquant oia in aqua & colet & administret de colatura illa puero a sex. 3. vsq; ad. xxij. scđm pueri virtutē.

De passione alacharche. i. grauitas motus. Cap. XXX.

Grauitas motus puerorū causa

Cura

Electum.

Emplastr. de euforsio

bio

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

Accidit hec passio pueris qñq; per totū corpus qñq; in aliquo membro suo rum ita q; phibeat a sessione & ambulatione, & accidit eis hoc ex humore flegmatico viscoso membris contingente propter qd; grauiatur motus ipsorū. Contingit autē hoc ex natura complexionis vel ex vsu lactis flegmatici continue. Et curatio eius est qñ fuerit adolefens laetans q; nutriatur nutritrix eius cū omni re ad siccitatem tendēte seu frixis & assatis cū almuri & oleo & ruta, & abstineat ab omni lacte & piscibus & grossis carnibus, & a potu vini valde limphati, sed vtatur vino modico limphato, & intromittat puerū in balneū ante lactatōem eius & vngat iūcturas eius cū oleo nardino vel oleo costino v; oleo de castoreo aut oleo balsami, & administret ei in potu de hoc electuario. Modus electuarij qd; composuit G. puero cuidam paruo quem occupauerāt hmōi passiones que dicunt alraamal & rasueg. i. paralisis. R. mentastri darsen ro. mastie, ameos fu. meu. yperico doronici zerabad gariof. añ. 3. i. & 5. sand. lig. aloes añ. 3. i. musci. 3. 5. teratur totū & cribellet & inuoluatur cū diabus. 3. balsami & conficitur cū melle despumato & bibat de eo quotiesbet mane a quarta parte. 3. vsq; ad mediam, est em expertus. Et emplastrēt spinale dorsi si motus grauitas fuerit per totū corpus cum emplastro de euforb. & est qd; accipiat. 3. i. euforb. & fiat ex hijs emplastrū cū eo qd; sufficit de oleo, & si nō liberatur cū hijs que diximus oportet locū passionis cauterizari in quacūq; parte fuerit corporis.

TRACTATVS. XXVII. DE SENnum regimine, habet capitula. x.

De declaratione regiminis senū. Cap. I.

Descriptio regiminis senū cōsistit in cōmemoratione complexionis ipsorū, & regula quā humectant corpā eorū & qui fructus conferunt eis & qui ciborū eis nocui sunt, & de potibus & vino qui eos offendit & regula ipsorū in balneo & linitionibus & frictio & euacuatio de speciebus conferentibus ipsis, & regimine eorū in coitu & in hijs qui cosletificat, & de regimine perfecti senis vt transieratur a sua consuetudine, & de regimine ipsorū in laxatiuo & in hijs que suas humiditates exsiccant & de cibis eis conferentibus.

Sequitur nunc descriptio complexionis senū. Cap. II.

Sciendū est q; naturalis complexio senū frigida est & sicca scđm siccitatem membrorū suorū principalū & ipsorū materialis hūditas p̄ditōem eorū, nam cōplexio accidentalis est frigida & humida ex congregatōe frigidorū humorū in ipsis ppter debilitatem naturalis caloris, eiusq; extinctionem atq; p̄ditionem, & ppter hanc causam factū est regimen suū valde difficile, qm qñq; requirunt explicatiū regimē. qñq; resolutiū, qñq; vero calidū & humidū, & ppter hoc in ipsorū regimine oportet duplici procedere intentione vna quare est horum humorū flegmaticorū in suis corporibus congregatorū mundificatio, Altera vero continua calefactio humectatio vt reparent per hoc calor & humiditas perdita & ppter siccitatem dominantem in ipsis. Ipsorū ergo regimen in hijs que sua corpa calefaciunt & humectant ex cibis est panis mediocriter fermentatus & salitus p̄fectissime coctus factus ex simila frumētū albi & lentis nō cribellati in quo confectū sit parū cimini & seminis fenic. & accipiet ex eo quantū stomachus potens sit coquere & bene digerere, & oportet vnumquēq; senū sibi quantitatem proportionare scđm id quo vsus est, & oportet esse principū cibi eius panem infusum in vino aut melle claro & albo despumato aut cū oliuis hmōi em addit ad appetitū ciborū, deinde reficiatur cum carnibus elixatis in aqua, i. carnibus gallinarū vel gallorū & perdiciū & pulloz; fase anorum, vel reficiat cum succo carniū extracto rum distortionē cuius carnes coctę sunt cū vino & modico almuri & aromatibus, & ponatur in ipso frustra micę panis, vel reficiat cum aqua cicerū parato cū oleo oliuarū aut amigd. dulc. & cepe albe & cimino cū ouis gallinarum nō omnino sorbiliter coctis, & cū pullis columbarū assatis vel coctis cū aqua cicerū & cepis albis cimino & pipere. Et dixerūt q; colūbi addūt in spūm vitalem & carnes coctę cū dmino menta sparag. & rapis postq; permutat aqua. Et q; dem iam scripsimus in tractatū ciborū infirmorum & conualescentiū & senū & perfecte qd; sufficiens est. Q; autē humectat corpus senis & confortat stomachū est q; dormiat omni nocte, & p̄pue in t̄pibus frigoris cū duabus puellis virginibus boni caloris & sanę cōplexionis naturalis odoris oris in lecto bene aptato cū linteaminibus de toto & coppertorio de pellibus vulpium & alphazich.

O De fructib; eis cōferentib;. Ca. III. Portet eos ab omni gñe fructus abstinerē exceptis vnijs tñ maturis & dul-

Senū cōplexio

Duplex regis senū intentio

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

analis

cibus multę dulcedinis postq; moram traxerit in domo aliquibus diebus, & nō sumat eam cū arillis & corticibus suis, Ficus autē bene mature conferentes sunt, in hyeme vero ficus sicę & competunt eis pruna dulcia & sicca in melle cocta, & maxime hijs quorū natura constringitur & valent eis amigd. dul. & vūe passę absq; arill & ficus verō sicę cum albis nucibus in quibusdam temporibus fiunt eis viles.

De cibis nō conferentibus. Cap. III.

Abstinere debent a placentulis factis ex farina simile & ex farina alba que dicit alhoari & placentulis azymis & ab oī qd; sit azymū, & caueat ab omni gñe lactis & casei & omnibus que ex eis fiunt & similibus, & a grossis carnibus vniuersorū animalū, & a carnibus agnorū ppter humiditatem ipsorū, & a piscibus magnorū corporū, & ab omni qd; generat ventositates atq; oppilationes, & ab acetō & ab omnibus acetosis & ab aq; frigida multa, & maxime in hyeme aut post exercitiū & laborem & post balneum.

De vino & eorū cōpositione. Cap. V.

Vinum ipsorū oportet esse vetus subtilis substantię & citrini coloris, hoc em calefacit sua membra deponunt vrinā & incitant calorem naturalem & eum roborāt iuuat digōni cibi, & humores subtiliat grossos Nec est eis conueniens vinū factum ex passulis melle & aromatibus vt spica darsen & mastie, & similib; Vetus autē vinū competit illis & ceruicia facta ex piscibus siccibus coctis, Reliqua vero vini genera offendunt eos & maxime nigrum & ponticum quoniam omnino malū & inconueniens est senibus.

De balneo. Cap. VI.

Balneū quoq; cōpetit eis in hyeme & estate & omni t̄pē, & oportet esse aquā balneidulcem & t̄pate caliditatis, & sit balneum vicinū mansioni eorū, & oportet eos fricari in balneo aut in aqua calida cum t̄pamento cū oleo, & vngatur corpus cū oleis calidis t̄pate & aromaticis cū oleo nardino vel de psilio vel de cherui, aut cū oleo nargens vel camomile vel aneti & similibus, hec enim olea faciunt calida corpa senū & corroborant calorem naturalem In estate vero oportet pmisceri cū hijs oleū ro. & viol. aut oleū exprellum ex imaturis oliuis. Postq; surrexerit senex a loco & excitatōe a somno oportet fricari corpus & membra eius lenibus manibus, deinde vngat cū oleo oliuarū nam cū corpus ipsius nec potens sit appetere cibum frictio puocat calorem vitalem eius & iuuat cibi resolutōem & eius p̄cessum p membra festinanter, Et possibile est alijs senes excitare

in laborem post eorū fricationem cū oleo oli. & hoc quidem iuxta virtutem vniū cuiusq; ipsorū sunt eorū enim aliqui celeriter senescētes & virtute deficientes cū perueniunt ad etatem quinq; genariā. Alij vero sunt quibus nō manifestatur senitū nisi post annos quinquaginta. Qd; autē competens est in conseruatione sanitatis est primo facere exercitiū & laborem, postea vero sumere cibū & potū, deinde somnū, postea coitū, verūamen senes & cōualescētes ab aegritudine & habentes stomachū frigidū & debilem digerendi cibū oportet exercere motū t̄patum post cibū ita q; quidā medicorū determinat hūc modum esse vsq; ad. xl. passus vel circa qd; descendat cibū ad fundū stomachi qd; est locus digestionis, Labor autē competens eis est fatigatio lenta & suavis ambulatio super terrā planā & equali, Continū em ocium senis est causa congregationis frigidorū humorū in suo corpe & caloris naturalis extinctio multū quoq; fortis fatigatio mala est dissoluit enim calorem & in frigidat complexionem.

De regimine ipsorū in aromatibus. Ca. VII.

Oportet eos vt ex aromatibus quecūq; sunt calida & subtilia vt muscū ambra & frigiū cū nardo & ligno aloes optima in quibus apponitur multū de oleo ben & aqua infusionis calida & oleo cū aromatibus & similia que scripsimus in suo loco.

De coitu senum. Cap. VIII.

Coitus scđm opinionē oīm antiquorū contrarijs complexionibus siccis & plura alia eis nocent, & ppter hoc oportet eos p̄seruare se ab eo quemadmodū p̄seruari oportet ab aduersarijs homicidis quia nocitiuus est omnibus habentibus complexionem siccam sed magis nocet cōplexionib; frigidis & siccis, Nec concedimus senī coitū nisi altero duorū modorū vel ad conseruatōem prolis vel illi qui multū exercuit illud a puericia & sequit eū apd; abstinentiā ab eo dolor testiculorū cum pruritu forti grauitas dorsi & strictura & imp̄ssio pulmonis. Decet autē illi quem ex coitu consecutū paulatim se ab eo subtrahere donec totaliter ipsū elongat, & caueat omnino ab his q; coitū incitant, Si potest se abstinere minime ab eo exerceat ipsum in principio noctis post ouorū infusionem melle puro & claro.

De regimine ipsorū gete & ocio. Ca. IX.

Necessariū est senibus p̄seruare cōtinuū in ocio & quiere t̄pata & euitare oīa que dolorem inferant animę vt nō submittent tristationes & passionēs animę sed semper permaneant in leticia & exultatione animi, vt diligatur ab altantibus & seruitoribus, sit

t. iiij

potus & administratio ipsorum ante ipsos cū diligentia & leticia, & finaliter dicimus quoniam oportet cunctis diebus vite sue vivere cū leticia & exultatione, & quando est eis hoc possibile permanebunt & viuunt hoc modo pluribus diebus vite sue capita seruitorū vt eorum seruitiū non corrumpat in tedium cum hic deficiat eis quies. Et quando occurrat eis aliquis vir prudens & intelligens narrans illis sermones cōtinue philosophię & prouocans eos ad leticiā cū doctrinis sapientū & hystorijs eorū & hoc tunc eius nobilius & preciosius ab ipsorum intelligentibus auro plurimo & vase precioso, hic est tenor dicti G.

¶ De regimine perfecti senis de modo translationis eius a consuetudine precedentis. Cap. X.

Seniū vni
uersaliter
dictū post
40. annos

Hominum alij sunt quibus festinat senium ante tempus debitum, alij vero quibus tardat, vniuersaliter aut cum preterit. xl. annos dicuntur senes & tunc oportet eos a phabita consuetudine transferre & pręmunire ipsos qđ cum peruenerint ad terminum etatis predictę non subiciant se forti labori & fatigationi, & nō sumant copiosos cibos ne cōsentiant flebotomari & accipere laxatiuum nisi apud grādem necessitatem, & nō debeat hoc a se subtrahere subito & semel hoc eis plura notamenta induceret, nec hoc tantū attendendum est in senibus verū & in omnibus modis & consuetudinibus quibus & sani se gerunt. Q. aut decens est & laudabile apud translationem vniuersaliū qđ consuetudinis & modi est qđ fiat paulatim & nō repēte & semel Verbi grā quādo sit et nobis necesse transferre ad aliquem qui vñs est ocio consulemus ei exercere laborem paulatim & semper addere ipsum & quiescere vna die aut duabus interea, deinde vero redire ad ociū, postmodū vero ad exercitiū fortius priori donec assuescat. Similiter quoq; & in alijs procedendum est & est quidem necesse qđ disponat cibatio senis in multis vicibus, nec stare debet longa hora sine cibo. Et si corpus eius fuerit valde debile sit eius resectio in multis vicibus quę admodum hoc idem sit pueris, Si vero fortis virtutis fuerit sit eius resectio copiosa in diuersis vicibus non continuis, & decens est qđ fiat eius resectio tertia die in mane quippe reficiat pane in vno infuso aut in melle daro & de spumato, in hora vero septima diei postqđ exerceuit laborem aut ingressus fuerit balneum ordinetur cibatio eius ex cibis lenientibus naturā, vt bletis maluis & similibus, postea vero reficiatur marinis piscibus circa montes degentibus assatis vel in aqua elixatis, deinde pauset per ho-

ram super cubili, & postea exerceat aliquantulum motū, circa vero horam vespertinam reficiatur carnibus autū & similitū in aqua coctis, & bibat vinū citrinū aut predictū mel modica quantitate vt per hoc digerat cibum & deponat vrina. ¶ Oportet enim cuius natura constituta fuerit ex huiusmodi senibus distentari cum oleo oliuarum vel de eo ieiuno stomacho, Remollet enim humores & lenit, & sumat ante refectionem suam bletas lebleb & maluam & similia cum oleo oliuarum & almuri aut sumat oliuas salitas, Vltimo siquidem caueat laxare naturā suam cum acutis medicinis vt colloquin tid, aloē & quod ex ipsis componit, tendat vero ad leniendū naturam cū cibis quibus vitur & medicinis lenibus cum necesse fuerit, vel accipiat de medulla cartami, 3. i. & 5. teratur & dissoluatur cum aqua calida & coletur & ponetur in ipsa, 3. i. penidij, & modicū olei amigd. aut olei sisamori, & bibat hoc aut bibat ex guma vel hala alcafra in quantitate auellanę vel plus vel minus scđm facultatem virtutis eius, vel accipiat ex electuario cartami facto cum ficibus aut ceruissa sicūt, vt descriptum est in pluribus locis huius libri. ¶ Contingit necessario eis in alijs tēpibus vt cibis grossis generantibus oppilationem, vnde requirūt sumere post illud aliquod electuariorum calidorū sicut electuario de cinino vel de piperibus & similibus Si vero abundant in corporibus suis humores flegmatici & ex hoc fiunt eis, necesse est eis sumere medicinam, accipiant electuaria calida dissolutiua tyriacam alfaroc & salitam & metridatum, & electuarium piperum & similia aut sumat ex potibus calidis sicut secaniabin de melle, aut qđ fit cum squilla, aut sirupum de melle facto cū speciebus & alia hmoi electuaria & si rupos scriptos in suo loco, ducimus aut ad finem regiminis senum iuxta id qđ sufficit cōpendioso modo ne magnificetur liber.

¶ TRACTATVS. XXVIII. DE PODAGRE seu iuncturę dolore, habet ca. xij.

¶ De alnatras. i. podagra, Cap. I.

Affiones iuncturę sunt dolor pedis qđ dicitur alnatras, dolor genuū, dolor coxarum, dolor scie, dolor narium, dolor dorsi, egritudo gibbositas quę dicitur alhalba, passio qđ dicitur alduali, passio elefantina, passio nerui exeuntis quę dicitur harac almedam

¶ De podagra. Capitulum. II.

Egritudo alnatras. i. podagra vni⁹ loci pedū quę si sit fit in manibus, & est fortis dolor & nocens absq; tolerantia qđ hmoi accidit cōsecumē ppe, i. neruorū exten-

De senti
medicatio
one

Modus
podagrę

Cā fortis
signa po-
dagrę

Doloris
iūcturarū
causę p-
pulchrę
Cap.

Causę po-
dagrę sci-
atice & a-
fritū iun-
cturę do-
lorum

sio eorumq; perpulsatio & quia maturatur in eis apostema nec coadunatur in ipsis putredo sicut in ceteris apostematibus quoniam congregatio putredinis nō nisi in membris carnis & copiosis sanguine contigit iuncturę vero nūde sunt carne vnde apostemata quę in eis generantur aut resoluntur in se aut indurantur ad modum lapidis. Generantur autem ex humoribus fluentibus per arterias vel venas nō pullatiles ad pedes sicut ad ceteras iuncturas fluunt. Et hī quidem humores sunt superfluitates secundę digestionis factę in epate, & superfluitates tercię digestionis quę fit in venis & reliqui humores corporis faciunt ad hoc. Causa vero potentissima in generatione huius passionis & causa congregationis humorū in iuncturis est malitia regiminis in cibo & potu vt infra ostendimus. Sciendum est tamen quoniam non fluit alius humor putridus ad aliquod membrū corporis nisi prius debilitatū fuerit membrū illud nisi fuerit cerebrū vel auris vel oculus vel lingua vel stomachus vel epar vel aliqua iunctura, & quando fluit ad locum genu qđ dicitur hic aluerach, & distrahitur & prenditur in crure & cū pede dicitur harac alfa, & quando fluit vrina ad alias iuncturas nominatus nomine illius iuncturę. Debilitas autem manū & pedum ac reliquorū membrorū aut erit naturalis aut accidentalis. Naturalis est illa quę a parentibus est hereditaria. Accidentalē vero quę ab extra corpus euenit vt a percussione & similibus & verificatū est nobis pluries causas debilitatis membrorum esse multitudo caloris & plurime humilitatis stupefacientis sensus ipsorū naturę siue accidentaliter. Et dixit G. qđ quilibet humoris fluxus puenit ex eo qđ membrū fortis virtutis impellit ipsum ad membrum debile qđ est quoniam facit membrū recipere hmoi fluxibilitatem sibi impulsam, ita qđ recipit eam & fit ei qđ sterquiliniū ad recipiendū sorditiem. Hęc sunt videlicet virtus membri impellentis, debilitas membri recipientis in suo situ vt cū fuerit sub membro impellente sibi & multitudo humorū Dolor autem pedum primo incipit ab vna iuncturarum pedis, & quando prolongatur tempus eius currunt ad reliquas iuncturas pedis, & quando persistit in ipso apostema durificat ad modū lapidis & aperiuntur digiti, & fluunt ex ipsis res diuerse humide & sicce.

¶ De distinctione causarum alnatras. Capitulum. III.

Dicimus aut qđ causę generantes alnatras & haras alnafa & dolorem scie sunt humores grossi flegmatici indigesti fit etiam ex abundantia sanguinis & ex colera rub.

sed hoc contingit raro, & possibile est quidem miraculoso modo fieri ex mixtione vniuersorū humorum scđm id qđ dilatat per corpus. Et scripsit rursus sapiens qđ causa generationis alnatras est assiduitas tristitie & cogitationum & sollicitudinis anime, & assiduitas equitandi egs & ab excessu saltus & cursus & suspensione pedum, & ex longa coram regibus & magnatibus assistentia & hīs similibus. Contingit etiam ex strictura calciamentorū pedum, aut ex percussione, aut ex vehemēti ligatura ex quibus omnibus debilitantur pedes & currunt ad eos humores superflui corporis, & fit inde podagra vt diximus. Fit etiam a casu ipsius membri proprie quod est quia possibile est nō remanere in quo libet membrorum quando nutritur aliquod in conueniens superfluum qđ quidem expellit membrum ad cōcavitatem carnosam quę in ipso est Et qñ accidit sibi priuatio nutrimenti verit se ad aliam superfluitatem & nutrit ex ea & generat inde p̄dicta egritudo, & persistit no cumentū in ipso membro & durities in iuncturis, Cuius ratio est difficilis, et possibile est fieri ab hereditate parentum vt diximus. Et G. quidem iam scripsit in expositōe sui libri epidimiaz qđ prima principia egritudinū sunt duo, qm alia sunt ab hereditate parentū, alia vero a p̄pria cōplexione & dispositōe vniū cuiusq; corporis. Causa vero egritudinū quę sūt a parentibus est qm non simulant filij suis patribus in toto corpore p̄prie sed in quibusdā remotis membris. Causatur ergo generatio passionū in corpore a sua p̄pria complexione & dispositione iuxta illud membrū & eius dispositionem qđ ceteris membris in vnoquoq; corpore debilius existit. Signū vero differentię qñ humor & superfluitas existit in arterijs, & qñ in venis nō pullatilibus est qm cum visitat medicus membrū patiens & sentit venas pullantes pulsatione manifesta. Signū est esse humorem in arterijs, qñ qđ vero sentit pulsationem occultā valde tunc humor in venis existit nō pullatilibus. & possibile est ipm agrū hoc ex se distinguere si bonę distinctionis & puri sensus fuerit, qđ est qm quando fuerit in arterijs sentit patiens tranquillitatem quā percipere poterat sua medicatione in tpe qđ est intra attractionem venarū pullatiliū ac earum distractionem. Si vero humor fuerit in venis nō pullatilibus dolor erit cōtinuus absq; quiete & in terpollatione augmentat in hora cū repletōis & alleuiatur in cū alleuiatione. Melius autem huiusmodi predictorum est esse humorem in arterijs qđ est quoniam quando sumit cibū quiescit aliqđ modo. Et causa huius est qm humiditas cibi sedat & reprimat calorem naturalem.

Pria egritudinū p̄cipia duo sunt

Cā ex parentibus

Sig. dīfā qñ humor est in arterijs & qñ est in venis non pullatilibus

Cause po
dagre vni
uersales

Cause vero generatiue alnatras vniuersaliter sunt hec malicia regiminis in cibo & potu cu inordinate fuerit vt repletio multa & continua tio humoris crudi & indigesti & assiduitas in ebrietatis vini veteris & fortis & maxime ieiunio stomacho potus aque frigide multe subito & maxime post laborem & post ingressum in balneum & post coitu plura qes & ocii & priuatio temperati laboris & exercitij, raritas euacuatiouis quia vsus est motu post cibum, ingressus in balneum post plenitudinem, coitus post plenitudinem, & vniuersaliter omnes cause generatiue malitie digestionis. Qd aut efficit generatiouem horu humoru est in plurimu frigiditas complexionis corporis. Causaru vero potissima generationis podagre est frequentatio coitus, & ppter hoc no contingit hec passio pueris & adolecentibus & mulieribus, pueri naq nequeunt agere cum mulieribus, mulieres vero no fatigantur in tempore coitus quemadmodum & viri, & quia sua corpora singulis mundificant mensibus fluxu menstrui sanguinis. Si vero accidit hac passio pueris fit hoc ex plena humoru congregatione in suis corporibus ex multis & diuersis cibis sumptis & raro ipsorum cautela a malis cibis & quia secuntur appetitu & maxime si no exerceant laborem alicuius artis nec ci bus digeritur in ipsis. Preseruatia aut a dolore iuncturarum fit cum euacuatione harum predictarum rerum, & cauendo a fatigatione illius iuncture dolorose continuatione subtilis regiminis & vrine dispositione plurimuq languore arti culorum curatio fit cum subtili regimine vt infra perfecte ostendemus. Differentia vero que est inter dolorem podagre venientem ex malicia complexionis cu humore & dolorem podagricum prouenientem ex sola malicia complexionis sine humore, est quoniam quando sentit dolorem tantum preterq percipiat plenitudinem in venis & corpore tunc est ex mala complexione sola. Quando vero fuerit ex mala complexione cum humore sentit plenitudinem in venis & corpore. Signa iudicatiua huius est magnitudo pulsus respectu precedentis, grauitas totius corporis, membrorum extensio pigritia, tarditas motionu no cum debilitate sed ad modum lapitudinis, euulsio venaru in facie & in oculis & reliquo corpis, intensio rubedinis faciei, grauitas frontis & temporum & amissio cogitatiois, & defectus cibi appetitus, cum augmento quantitatis sanguinis, & quia patiens ante hoc vsus est quiere & odio & neglexit laborem & euacuationem. Signum huius aggritudinis prouenientis ex flegmate est qm sentit patiens modicu dolorem & fortem grauitatem in

Coit ex
podagre
causis po
tissima

Preserua
tio a iun
cturarum
dolore

Differet
dolor po
dagre ex
mala co
plexione
materiali
a no mate
riali

Sig. iudi
catia

Sig. ex
flegmate

pedibus & extensionem cu multitudine, & color infirmi declinans est ad albedinem, & reperitur frigidus locus in tactu, & sedat dolor apud calorem & incitat cu frigidis, & est vrina eius alba & grossa, & contingit hoc maxime senibus & viris ocij & getis vt platis & magnatib in tpe frigoris & assidue vtentibus cibis humidis. Signu ex causa sanguinis est rubedo pedu & remissio coloris & dolor remissior est dolore veniente ex causa colere ru. & fiant apia & inflatio maior ppter humiditatem sanguinis, & vrina eius est rubea & grossa, pulsus vero freques & continuus grossus & plenus, & maxime contingit hec postq alleuiat & picipue vino grosso vtenti & indicatur in vere. Signu ex col. rub. est vehementia doloris aut eius continuatio cu vltione & mordicatione & inflammatione pedu cu forti calore, & est color patientis rubeus ad citrinitatem declinans & tactus pedu est calidus & augmentat dolor apud vsum reru calidarum & in tempore caloris, & sedatur apud vsum reru frigidarum & plurime contingit iuuenibus & in estate & ppter calidis cibis & potibus vtentibus. Signu eius ex colera nigra est quia color declinat ad liuiditatem & nigredinem, & tactus eius est frigidus & sentit in eo grauitatem & amissionem motus & qnq dolorem & fit apia paru, & accidit hoc picipue annosis & in tpe frigoris & nutritis cibis generantibus coleram nigram. Signum vero eius ex permixtione humorum no est difficile discernere post cognitio nem simplicium ex modis predictis. Et sciendu est q quicquid diximus de alnatras, i. ex causis ipsam offendentibus & signis eam ostendentibus, idem considerandum est de dolore iuncturarum manuum & pedum genuu & similium Curatio alnatras frigide quod consideretur si patiens fuerit debilis natura laxetur cum medicinis subtilibus sicut cum medicina cartami. Cuius modus est q accipiat medulla cartami lib. i. & de baurac alhebarum. 3. x. teratur totu & confidatur cum ceruissa de ficibus & bibat ex eo patiens omni die. 3. i. vel plus vel minus scdm virtutem, vel accipiat de semine vriticæ 3. i. baurac quarta pars. 3. & bibat illud patiens cum aqua calida quoniam hoc mundificat ventrem. Et si patiens fuerit fortis & humor multus & grossus laxetur cum colloquintid. centaury. aut compositione pillularum almatan, aut pillularum alenehan, aut pillularum alsi rag, aut cum pillulis surnegem. & laxetur pluries iuxta sui consuetudinem & patientis virtutem. Modus pillularum de hermodactilis conferentium dolori iuncturarum & podagre ex humoribus grossis. Recipe

Sig. ex
sanguine

Sig. ex
col. ru.

Sig. ex
col. ru.

Sig. ex
humoribus
mixtione

Cura po
dagre frigida

Pillule de
hermoda
ctilis

Pulsus ex
hermoda
ctil.

Clistere
forte

Emplast.

Aliud em
plastrum

aloes rubei hermodact. mirabolanor. citrinor. coloquint. turbiti albi armoniaci serapini an. 3. iij. sarcocolle eufor. castor. opopan. seminis ar mef. seminis apij an. 3. 5. croci. 3. iij. terant oia & conficiant cum succo feniculi, & fiant inde parue pillule & exsiccent ad umbram, & dosis eorum sit. 3. i. & 5. cum aqua calida vel. 3. iij. & 5. post cautionem eius a malis cibis. Modus pulueris de quo bibendu est in tpe vehementie doloris, alleuiat em illud & sedat, accipiat ex hermodact. & ex zuccaro partes equales terantur & cribellent & sumat ex eo. 3. iij. cum aqua frigida. Et nos quidem iam scripsimus plures compositiones de hmoi medicinis in suo loco, postea vero faciat vomitu cum radice secantabin al muri & sale. Qd si cogeret ipsum necessitas ad medicinam fortioris mundificationis ex eo qd est in corpe multu flegma grossu & virtus fortis & diuersa oportet puocari vomitu cu nuce indica & similibus ex medicinis fortibus vomitus q in suo loco describunt. Medicinæ puocantes vrina eradicat dolorem iuncturarum & alnatres pfecte eradicatione, & no decet eos accipere nisi eos in quoru corporibus multu flegma crudu & grossum & aquosum sunt, sed caueant ab eis quicquid passi fuerint hanc passionem ex calida causa, & picipiant manifestu iuuamentu ex disterij ex colloquint. & centaur. & similibus. Modus clisterij fortis. R. coloquintid. centaur. hals camomile aneti arthemisie yne artetice an. partem vna coquant omnia & colent de qua 3. viij. accipiant & clisterizent cu eis & oleo de kerua de pnti dactilo. Et nos scripsimus oia de hmoi plura in suo loco, & oportet quidem administrari patienti in diebus interpollationis de laxatiuis & vomitibus. alia alterantia complexione sicut tyriaca alfaroc & flebotomia cu sechaznaya vel eptum vel electua. de cimino vel electu. de piperibus aut ex zinziber. & eorum que conferunt ei ad perfectu iuuamentu est yera colloquint. & similes que scripte sunt in suo loco, & bibat aqua decoctionis radicis cu oleo de kerua. Et qn verificata fuerit perfecta mundificatio capitis emplastretur cu emplastro lente caliditatis vt vitellis ouor. cum rob de vuis qd dicitur sapa & medulla panis de simila qd dicitur alfanud cu croco & lacte mox mulso & succo cauliu & yfopo & armel & folijs altee & similibus. Modus emplastri in principio aggritudinis administrandi & post euacuationem ad confortandu membru ab effusione humorum R. acacie aloes bazari siccit taratu & croci partes equales terantur & conficiant cum vino & emplastrent cum eo pedes. Modus alterius emplastri alterantis complexionem & sedantis do-

lorem emplastrent pedes cu stor. & oleo samburino, in declinatione aut aggritudinis curetur cu resolutiuis, competunt em valde qd non petrificetur locus doloris & multiplicet virtutem resolutionis & eam administret quamdiu no pro cedit ad duriciem, sed cu viderit ipsum durificatum amoueatur resolutiuis & administret mollificatiua quousq remolliat, deinde redeat ad resolutiua & hoc modo erit possibile no remanere in membro residu qd possit petrificari, & caueat administrare scdm hunc modu medicinas sedatiuas doloris nisi post fortem euacuationem & cibi subtilitatem vt diximus. Modus emplastri in dedinatione aggritudinis. R. farine fenug. camomille melliloti seminis lini harmel equaliter terantur totu & permisceatur cu vino veteri. Et si fuerit aggritudo fortis frigiditatis & iunctura dolorosa vel pedes sunt frigidi tactus valde emplastretur cu nitro piretro sirag & sinapi teratur totu & conficiatur cu eo. Modus emplastri prohibentis membru a petrificatione, accipiat ex caseo veteri & forti & teratur cu brodio crurii vacce vel vituli & emplastret cu eo. Qd aut confert iuuamentu podagricis ex frigida causa est q sedeat patiens in oleo in quo cocti sint vulpes vel animal qd dicitur albaha, & confert introitus in balneu ieiuno stomacho & abstinentia a cibis grossis omnibus & ab aqua frigida & a crapula vini & coitu post repletionem & facere vniuersa que diximus.

De duricie iuncturarum Capitulum. III.

Quando autem contingit duricies in iuncturis in pedibus curetur quandoq cum resolutiuis, quandoq autem cum constrictiuis. Modus emplastri fortis dissolutionis. R. piretri aristologi. radicis capparis lupini yreos stercoris columbini & nucum partes equales ficu siccatu nigrar. ad pondus omnium teratur totu cum oleo de kerua quousq dissoluatur, postea dissoluetur & emplastretur cu eo. Et plura nos scripsimus ex hijs in suo loco. Curatio alnatras que fit ex sanguine est q flebotomet patiens a parte opposita aggritudini, vt si fuerit dolor in dextro fiat flebotomia in vena basilica sinistri brachij aut in aliquibus ramis ipsis, sed cum inueterata fuerit aggritudo extrahat ex sanguine eiusdem partis aggritudinis, & si non sufficit flebotomia laxetur natura patientis cum eo quod sedat acuitatem & laxet coleram citrinam vt est q accipiat lib. i. tulep & infundantur in eo. 3. x. mirabola. citri. puluerizatorum & cribellatorum & permaneant ibi die ac nocte, postea coletur & appositum in ipso. 3. i. muscilaginis psilij, sumat ipsum

Aliud em
plastrum

Modus
emplastri
prohibentis
membru a
petrifica
tione

Cura duricie iuncturarum

Emplast.
dissolutiuum

Cura podagre ex sanguine

Potio

Pulvis expertus

Linio conferens

totum, vel accipiat de medulla cassie fistulæ & trangebin coraseni añ. 3. vi. dissoluatur in succo solatri cocti & depurati & sumat totum. Quod aut vltimū confert iuuamentū in hoc est decoctio frigida hermodactil. Et modus eius q. accipiat mirabol. citri. 3. xx. viol. foliorū ros. ru. añ. 3. vi. seminis endiuie. 3. iij. hermodactil. alborū. 3. ij. coquantur omnia in tribus lb. aque donec redeat ad terciā partem & coletur & ponat in eo de zuccaro albo. 3. x. & sumat. Modus pulueris conferentis podagre calide & phibentis cursum humorū ad iuncturas & expertus. R. hermodactil. alborū lentiū excorticatū & ossium vstorū partes equales, zuccari albi ad pondus omniū puluerizent, & accipiat ex eo omni mane. 3. iij. Et cū certificatū fuerit penes te, qm̄ decisus est humor, emplastrē cum emplastris confortatiuis & infrigidatiuis, vt succo solatri portulacę semperuię coriandro humido memithe cucur. lactuc. maluauisci endiuie tusquiamo humido folijs alhusseg sandal. folijs ro. faufel farina ordeī camphora scis ef memithe & apio si necessitas induxerit. Modus linitionis ad conferendū membrū est conferentiū magis q̄ infrigidatiū. R. succi taratit acacię gallarū non maturarū sief memithe sandalorū foliorū ros. terantur equaliter omnia & distemperent cum aliquo succorū frigido & liniantur cū eo pedes, & si voluerit ipsam fortioris frigiditatis apponat in ipsa modicū camphorę & opij. Modus troiscorū administrandorum in hora necessitatis & fortitudinis doloris nō vero administrandi sunt nisi post euacuationem. R. opij fortis & recentis. 3. x. cortic. mā dragorę. 3. v. terantur omnia & conficiantur cum succo iusquiami nigri & aliarū herbarū frigidarum, & fiant ex ipsis troisci & exsiccant & conferuentur, & quando indiget illis teratur vnus ipsorū cum aliquo succorū frigido & liniat cū eo membrū doloris & statim cessabit, & post recessum doloris abluatur membrū cum aqua calida. Et quando sedatū fuerit acumen egritudinis & tendit ad declinationem administrent epithimata resolutiua & confortatiua modo resolutiua modo confortatiua sicuti farina ordeī semen lini camomille mellis, & maluauisci misceantur omnia post trituratōem in mortario & supponat membro, vel superponat ei diaquilon aut cerotū factū cum oleo camomille aut sirag, & si perceperit fluxū humoris redeat ad medicinas confortatiuas quas diximus, & disponat infirmus cibum suū omne id q. est acetositas stipticitas & frigiditas sicut cibaria pontidatē habentia & granatia quę sunt ex succo aegreste & succo granatorū acetosorū. Curatio

alnatas ex colera rubea est laxare naturam in principio egritudinis cum decoctione mirabol. vel decoctione cassie. Decoctio conferens dolori iuncturę prouenienti ex sanguine & colera rubea. R. succi granatorū acetosorū & expressorū cum pulpa eorū lib. 5. & tantūdem iulep zuccarini & infundant in eo mirabol. citri. tritis & cribellatis. 3. v. die & nocte & colet & detur vel bibat ex sirupo prunorum. Modus sirupi de prunis sedantis calorem & laxantis coleram rub. & extinguentis sitim. Accipe exprunis siccis pinguibus & laxatis in quantitate centum numero & infundant in aqua tribus diebus, postea exprimantur & colet & amota substantia horū prunorū renouent alij ad numerū prunorū & exponantur ad solem tribus diebus Alij cum aqua exprimant & coletur, & accipiat prima & secunda & apponatur. q. pondus sextę partis ipsius zuccari tabarzet & aspergatur super eo aliquid de aqua ros. coquat donec redeat ad modū sirupi, & bibat ex eo in tempore necessitatis ad leniendū naturam ad modū quo accipit iulep, & possibile est roborare hūc sirupū cum tamarindis & erit fortior ad infrigandum, & confert ad hoc aqua infusionis aloes cum succo endiuie. Et si nō sufficiat quod diximus administrent de alijs laxatiuis fortibus dictis in suo loco. Et quando verificata fuerit penes te decisio fluxus humoris a pedibus administrais emplastra confortatiua quę predicta sunt coniuncta vel separata. Modus emplastri conferentis apostemati ex colera ru. infundatur psiliū cum aceto & conquassetur bene & loco doloris superponat & infundant pecię pāni in succis herbarū frigidarū & superponatur membro inflammato calore vna vice post aliam pluries in die, & quando apā tendit ad declinationem administrent emplastra resolutiua cum ceroto & diaquilon & similibus. Curatio alnatas ex colera nigra est euacuatio cū laxatiuis & decoctionibus notis ad educendū coleram nī, & laxandum ipsam cum decoctione epithimi. Modus epithimi decoctōis completus ad educendum coleram nig. cū virtute. R. mirabol. ni grorum. 3. xx. polipo. sticad. añ. 3. v. sene. 3. vij. coquantur in tribus lib. aque donec redeat ad vñam lib. & ponant super ipsam de epithimo 3. x. & remoueat ab igne & conferuet vsq. ad incrustatū, postea vero exprime & colet & apponatur ibi. 3. i. agar. & 3. iij. salis indi. & quarta pars. 3. elleb. nig. & quarta pars. 3. lapidis magnetis post sui trituratōem cū secapiabin, & sumat illud apud horam somni, & quando verificata fuerit penes te humoris decisio sit tua sollicitudo apud resolutionem apatum cū effu

Cura ex cole. ru.

Decoctio

Sirup⁹ de prunis

Emplastr⁹

Cura ex cole. ni.

Epithimi decoctio

Cura ex cole. & flegmate

Dolor coxę differt a dolore scię

Causa

Signa

Cura ex sanguine

Cura ex flegmate

sione aque calide & emplastris calidis & temperatis vt ex bdellio armoni, serapino & opopan. & folijs lauri & oleo de lilio & oleo de nardino & similibus quę scripsimus in pluribus locis, & caueat a medicinis calidis & siccis vt non addant siccitatem ad locū egritudinis & donget a se omne q. generat coleram nigram sicut vniuersas carnes grossas & vinū nigrū, carnes salitas caules lentes & similia. Curatio alnatas ex colera & flegmate consistit in euacuatiōe amhorum humorū simul vt cum decoctione hac. Modus decoctionis laxantis flegma & coleram cum equalitate. R. corticū mirabol. citrinorum a. 3. x. vsq. ad. xv. turbit boni fricati a. 3. iij. vsq. ad. v. decoquatur in tribus lib. aque donec redeat ad duas partes lib. vnus super aquam ponat ex zucco. 3. x. & bibat illud simul potione. Qd si p fuerit co. ru. flegmati addat mirabol. Si vero flegma p fuerit addat turbit & demat ex mirabol. vsq. deueniat ad intentum. si vero necesse fuerit alijs vti medicinis accipias ipsas ex proprijs notis locis de emplastris & decoctionibus scriptis in suis locis.

¶ De dolore coxę, Cap. n. V.

Dolor coxę propria & singularem habet curationem ppter qd separamus eius memoratōem a memoratōe dolorum aliarū iuncturę, & est quidem dolor coxę aliud a dolore scię quoniam dolor scię est distrahitur & ptenditur a coxa vsq. ad laceratum cruris & vsq. ad pedem, & possibile est in ambobus lateribus esse, sed dolor fixus in suo loco persistit non declinans ab eo. Generatur aut ex eisdem causis predictis in passione alnatas & ceterorū dolorū iuncturę qui sunt ex occasione sanguinis aut reliquorū humorū aut expmixture ipsorū ad inuicem, Et eius signa sunt sicut signa quę determinata sunt in illis Vnde si hmoi dolor prouenit ex sanguine flebotometur patiens vt dictum est semel aut bis, & si non erit sufficiens flebotomia laxetur cū hijs quę diximus, similiter quoq. laxetur colera ru. quādo fuerit ex causa ipsius. Curatio vero eius quādo fuerit ex flegmate consideret si virtus est fortis & existit in corpe aliquod modicū de calore, & est eorū quorū corpora videntur nisi nō frigescent & nō dedignatur eorum digestio in hora ductiōis sanguinis pcedat flebotomia medicinas reliquas, & postea faciat vomitum, deinde laxetur, postea fiant reliquę curationes. Si fuerit debilis mali & fusc coloris faciei & eius caro est mollis nō debet flebotomari sed incipe cum vomitu forti & completo, & possibile est ipsum sanari cum vomitu solo. Modus medicaminis ad educendū flegma per

vomitū & eradicandū dolorem coxę. R. sinap. 3. ij. baurac. 3. i. condisi mundati terciā partis. 3. teratur & bibatur cum ydromelle, & plura nos ea scripsimus ex compositionibus vomitus in suo loco qd sufficiunt, Et si nō curatur cū vomitu administrentur fortia laxatiua sicut pillule alcebalhi vel pillule almatan aut pillule de hermodact. & similia, & fiant clisteria fortia & linia quoniam vltimie iurant & nō debet fieri laxatiū nisi post vomitū. Modus pillularum educentiū flegma cū potentia a iuncturis & coxa. R. hermodact. baziadan & radix apij añ. 3. 5. mahazahara terciā partem. 3. turbit. 3. iij. colloquint. quartā partem. 3. euforb. sextā partem. 3. i. harnel. 3. 5. fiat totum vna potio simul & addatur ex bdellio patientibus debilitatem in ano & ipsi erit mundificatū corpus cum laxatiuo & vngatur & emplastretur locus cum rebus calidis. Modus linitionis quo vngit membrum frigidū & statim inflamat calore. R. piperis castor. euforb. sinap. añ. 3. i. & 5. piperit. 3. iij. teratur totū & ponatur inde. 3. i. olei & liniatur cum eo membrū fortiter. Accipiat stercus columbinū & liniatur cum eo coxa vel vngatur cum anacardo & permittat ibi quousq. tumescat locus. Et alius modus expertus commendatus a G. & nos experti sumus. R. selerag recens si potest haberi aut vetus & terantur cū modico lactis aut aceti, & superponatur in loco doloris coxę qui dicitur alsehad & cruribus, & dimittatur ibi ligatū per duas horas scdm tolerantiam infirmi, hoc enim faciet tumorem super locum egritudinis, deinceps ingrediatur balneum & cum sudauerit ingrediatur tinā aquę calide & permittat apostema quousq. fluxerit ex eo putredo, & possibile est cum hoc in vna vice sanari. Et si dolor redierit redeat emplastrū predictū vsq. ad. x. dies & similem operationem operatur al. sinap. qualibet per se, & quando in antiquatus est dolor aut exierit coxa ex suo loco. Eius signū est continuatio doloris & palpatio capitis iuncturę ex supradicto loco exierit & inuenitur crus infirmū prelongatū alteri & tunc accedat ad cauteriū vt dictum est. Et confert etiam appositio ventosarū cum igne & attractione vt ibi determinatū est. Curatio doloris ex col. nig. est euacuatio co. ni. sicut diximus & residuū curationis, & notandū est q. nunq. fit duricies in capite iuncturę coxę quod dicitur hadalueret, & si accidit illud curatur cum rebus mollificatiuis sicut diximus. Cautela vero a dolore coxę consistit in euitatione coitus & ambulationis & frequentis equitationis precipue apud accessum paroxysmi, & nō iacet infirmus resupinus, nec super latere infirmo, & recumbat

Pillulæ

linimentū

Aliud linimentum

Cura ex cole. ni.

Cautela a dolore coxę

bat totū corpus sup capite iūcturę & faciat somnum super latere sano & frequentem vomitū in sui curatione & qđ ex laxatiuis administrat & hoc erit fortius & eligatur de vltime iuuatiuis & reliquis doloribus iuncturaz & podagregę. Et si continuauerit hoc & aegritudo antiquat cauterizet locus vt dictū est in suo loco.

De dolore scię. Cap. VI.

Doloris scię de scriptio

Doloris scię gñationis cā

Sig. ex sanguine puro

Sig. ex sanguine cū co. ni.

Sig. ex flegmati.

Cura ex sanguine

Dolor scię est dolor incipiens a capite iūcturę quę dicitur hac alueret, & postea ptenditur vsq; ad ventrem cruris, & possibile est extendi vsq; ad minimū digitū pedis, & qñq; protendit ad radices coxaz & extenditur cū genibus, & qñq; fit in vtraq; parte. Generatur aut aut ex bono sanguine puro obferuante naturā sanguinis in toto corpore existens, aut generat ex sanguine grosso nigro in modum eius expulsionis a natura, & possibile est fieri ex grossis humoribus in inferioribus corporis existentibus, & hec species doloris sciatici reliquaz species est pessima & raro contingens, verū tamen eius curatio est facilis. Signum eius ex sanguine puro est qm accidit in corporibus sanguineis, & assidue facientibus motū & equitationem cū hec vtuntur carnibus & potu vini alhalua & sentit patiens calorem extensum cū extensione doloris, & possibile est qd accidit ei ex calore, & fit locus per quem vadit vena a coxa & crure fortioris caloris in tactu quā residuū corporis, & contingit hoc plurime qñ excedit plenitudo in hac vena, & acquirit sanguis putredinem, & ex hoc vigoratur dolor qm tunc offendit eum sanguis sua quantitate & qualitate simul. Signū eius ex sanguine mixto cū colera nig. est qñ contingit hoc habentibus complexio nem mīcā & post vsus rerū generantiū ipsam sicut carnū bouinarū & salitaz & pisciū salitorum & alcehanac & vini grossi cauliū lentium & similiū, Et vniuersaliter eius signa vicina sunt signis primę speiei, hoc tamen sua pprietate fit cū modico calore & febre & maiori grauedine & extensione & tps longitudine. Signū eius ex humoribus flegmaticis est qñ percipit patiens motus grauitatem & frigiditatem, & cū tangit frons nō percipit in eo caliditas, & alleuiat dolor apud famem & sitim & laborem & sudorem & vigorat & incitatur apud saturationem & humorem crudū qui dicitur cachuia & excessus potus vini cū aqua temperata. Curatio eius ex potentia sanguinis est cū flebotomia venę basilicę imprimis si virtus est fortis, & est necesse quidem qd detineatur patiens a cibo vno vel duobus diebus, & fiat flebotomia ex manu opposita pedi languenti maxime quando corpus plenum fuerit, aut subtilietur regimen post

abstineat ab omī re multiplicante sanguinem vt carnibus & vino & alhalua & vtatur cibis acetosis & amaris & bibat secaniabin, postmodū vero fiat flebotomia de vena scię proprie ex altera parte cruris in loco venę & si non apparet nec inueniri potest vena illa fiat ex aliquo ramusculorum suorum super pede per modum qd exit ex eo, s. inter minimū digitū pedis & qui dicunt alhāsar & albaufar digitorū pedis, quia musculi qui sunt ibi ex ista vena procedunt, & nō indigebit hec aegritudo alio genere curationis, verū tamen si fuerit sanguis mixtus cum colera tunc oportet euacuare coleram. Curatio eius ex sanguine grosso & nigro est vt ante omnia incipiant frangere & alleuiare dolo rem cum flebotomia, deinde laxetur co. ni. cum epithimo polip. mirabo. nigris. sale ind. agarico & similiis & abstineat a cibis generantibus coleram nig. & nutriatur cum his quę bonū sanguinem & subtilem generant vt ouis orbilibus pullis gallinaceis carnibus hedinis & agninis vino albo & subtili & persistat in quiete & ocio & balneo vt alleuietur a se generatio grossi sanguinis. Curatio eius ex humoribus flegmaticis est qd accedatur ad sui curam cum vomitu primo, deinde cum hijs quę purgant flegma quemadmodum diximus in curatione coxę & caueat ab oleribus & bletis & fructibus humidis & vtatur assatis & frixis, & caueat a potu excessu aque & bibat aliquibus diebus mel & secaniabin de melle aut sirupū radicū, & detur ei in diebus interpollationis egritudinis de sechaznaya, aut ex tyriaca alfaroc aut yera hermetis & ex electuarijs calidis, & si cum hijs nō recedit & non eradicatur egritudo, non potest euadere a cauterizatione quemadmodū dictum est in suo loco. Cautela quidem ab eius specie quę fit ex causa plenitudinis sanguinis est qd caueat ab omnibus quib; abstinerere debent patientes dolorem iūcturaz ex occasione sanguinis & ea quę proprie sunt, vt abstineat ab eis, sunt excessus ambulationis & motus & grauis oneris delatio vel eleuatio, & caueat ab opere in quo oporteat fatigare locum dolentem forti fatigue, a specie vero quę generatur ex abundantia humorum caue per ea quę diximus, & oportet eum multum sudare in balneo & sumere de medicinis deponentibus sudorem, Et si aegritudo inueteratur cauterizetur vt diximus. Cautela vero a doloribus iūcturarum ex causa sanguinea est cum hijs quę dicemus. Scito qd intentio in curatione aegritudinū est expellere & remouere causam facientem eas, in tempore vero sanitatis & priuationis egritudinis prohibere aduentum eius & hoc consistit in duobus. Primum est qd ca

Alhāsar
Albaufar

Cura ex sanguine grosso & nigro

Cura ex humorib; flegmaticis

Cautela ab ei; spē ex sanguinis plenitudine

Præseruat
tio adolo
re iūctura
rū ex sang
guine in
duob; co
fistit
Regimen
partheti
cis ex sang
guine

ueat a regimine generante ventositatem. Alterū vero diminueret humores qui generant & coadunantur absq; mora anteq; multiplicentur & congregentur & offendant membra principalia quibus erit necesse illos expellere ad alia membra debiliora sibi. Regimen autem expertū arthetico ex causa sanguinea consistit cum euacuatione omnis cibi multiplicantis sanguinem vniuersaliter sicut sunt carnes & vina dulcia & grana dulcedinis quę dicunt alhalua vel mel & granum coctum & harays farinata oua carnes agnine lac vne valde dulces fructus dulces & acetosa simul quę dicunt almuri melones ficus sicce & similia, & declinet eius cibum ad id qd exsiccat & minorat sanguinem sicut sunt cibaria quibus competit acetum sumac & ribes, & sit maior pars cibi eius lentes virides & cibaria qd dicuntur almezoz & sachbag & squipecia vltimę acetositatis, & ferculum qd dicitur alcaris qd fit ex carnibus hedinis & pullis gallinacijs & auculis assatis omnibus, aut sit mixtum cum eis acetū vel succus agreste & comedat ex fructibus granata dulcia & acetosa simul & poma & pruna & persica & crysomula & lazarus & alhancara & similia. Et si natura infirmi fuerit declinans multum ad cibum carniū eligat ex ipsis quę sunt pauce nutritionis sicut carnes auicularum. Et si declinant ad vinum euitet grossum recens & dulce & valde vetus, & eligat ex generibus vini qd ex eis medio cre temperatū in tempore vigore fortitudine & subtilitate. Et si natura eius declinat ad quid dulcedinis euitet de ipsis quod fit cū melle dactilis & rob de vuis & eligat ex ipsis quę sint cū zuccaro, & vtatur sirupis subtiliantibus humores sicut est secaniabin simplex & genera rob acetosa, vniuersa vero olea nō competunt ei præter oleum sisamorum & oleū expressum ex oliuis recentibus nō maturis. Et si eius natura tendit ad aliam qd prædicta emendet se ipsum scdm modum denotatione, & si peccauerit aliqua die excedens in plenitudine vltra quam oportet faciat vomitum illa die & non comedat in sero. Similiter qd euitare oportet vniuscuiusq; repletionem, & si fortuito excedit in ea mox redeat festinanter ad suū primū regimen & emendet in quo excessit & faciat cum hoc ea quę necessitas requirit in illa hora & flebotomia & laxatiuo & reliq; regiminis quę dicta sunt. Somnium vero vigiliās laborem & quietem temperato modo eas exerceat. Coitus vero penitus est malus & offendens arthetico sicut iam determinauimus, verū quia quibusdam ipsorum minus nocet quibusdam alijs & possunt eo vti in hora necessitatis,

Coitus ma
lus arthe
ticis

Et quando fuerit dolor in iūcturis inferioribus maxime in coxis oportet tunc omnino abstinerere ab ipso, & caueat exercere coitum super plenitudinem & inebrietatem, & non intret in balneū Et oportet medicum visitare infirmum & pulsus eius omni die postq; obseruauerit in mente sua formā pulsus in tempe sanitatis existentem & visitet colorem cutis corporis, præcipue aut faciei & oculorum, Et quando inuenit pulsū addentem ad magnitudinem & frequentationem & colorem addentem ad rubedinem, & signa plenitudinis viderit manifesta & nota inquirat super hijs in quibus infirmus in suo exellerit regimine & emendet ea. Et si fuerit illud a parte creationis nō autem a parte cibi transferat ipm ad vigilias & laborem, Et vniuersaliter dico qd eius regimen conueniens erit cum inquirantibus & visitantes negotium infirmi iuxta visitationem hanc describemus ei regimen, ac ipse obediens adimplebit vniuersa quę sibi imponunt & accesserit ad hoc anteq; confirmetur aegritudo vt non accumuletur plenitudo in corpore vnde consequatur accessus egritudinis. Si vero neglexerit in prædictis & longo tempore præseruauerit in hoc tunc possibile est accumulari plenitudinem nobis non percipientibus donec perueniens ad sui potentiam repente perueniat paroxysmus aegritudinis. Hanc vero visitationem oportet esse precipuam magis in temporibus existentibus inter tempora paroxysmorū aegritudinis & in temporibus in quibus cadit permixtio in suo regimine & excessus temperamenti, Et quando viderit signa plenitudinis manifesta & magna, & fuerit in temporibus egritudinis accedat ad flebotomiam vt diximus, & educatur ex sanguine in quantitate qua possit portare infirmus & quod sufficiens est euacuaria multa plenitudine, Et si apparent signa pauca & remissa incipiant cum alleuiatione & subtilitate one cibi & bibat aliquid quod ingrossat sanguinem & prohibeat fluxum & decursus humorum, deinde vero rediemus ad membrū patiens & occasionatum & confortabimus ipsum cum hijs quę diximus. Cautela a dolore iūcturaz ex colera rubea est qd consideretur si dolor est ex simplici qualitate absq; humore tunc nitatur mutare complexionem cum rebus contrarijs illi complexionis, Si vero fuerit cum humore fiat euacuatio colere rubeę & hoc nitatur facere in tempore sanitatis & absolute egritudinis & præcipue apud accessum eius aduentus, & abstineat omnino patiens ab omnibus quę generant coleram rubeā sicut sunt omnia dulcia & pingua & mel & alkanna dactil. ficus rob de vuis pas sis zuccarum butyrum oleum oliuarum nuces

Cautela
ex colera
rubea

Sachba
hag
Alhaba
ramia

fistice allia cepæ & similia, & sint plura cibario
rum suorum eorum quorum memoratio præ
cessit, & utatur aqua ordeï cucur. portula. sar
mach. i. atriplex & olus. i. litrā iamenum & ci
tru. eiusq; genera & cibaria acia frangentia co
leram rubeam sicut sunt sachbahag. i. squipicia
& alhabaframia & similia & declinet cum hac
intentione ad somnum & exercitium tempera
tum & lotionem in aqua frigida dulci, & hoc
plurime faciat in doloribus prouenientibus ex
sanguine, & frequenter visitet tactum pulsus
venę & vrinam, & si viderit uenam addentem
ad velocitatem & frequentationem, Vrinā ve
ro tendentem ad frigiditatem & tincturā inci
piat cum prædicto regimine anteq; confirmet
& vigoretur aegritudo quemadmodum dixi
mus. Postq; viderit in humore acuminis excelsu
m & corpus accedens ad dedinationem non
eam faciens euacuationem in principio aegritu
dinis nisi postq; inuestigauerit & consideraue
rit humorem & ipm in excessu inuenerit huius
modi quidem manifestatur per ipsam iunctu
ram quandoq; Si vero fuerit in ipsa apostema
nec vulneratio nec cutis exoratio erit signū q
humor faciens egritudinem est modicus & eco
uerso nihilominus oportet rectificare comple
xionem quandoq; cum aqua ordeï & muscila
gine psilij & lacte statim mulso & que similia
sunt hijs, & utatur hijs cum aqua frigida vt a
qua niuis & effundat aquam dulcem tepidam
super membro & abluatur cum ea membrum
& totum corpus simul post cibum, & ingredia
tur balneum aque tepide & non calide frequen
ter paulatim pluries in die, & exerceat somnum
& quietem diuturnā, deinceps vero faciat eua
cuationem proprie humoris colerici & decens
est epithimare epar cum epithimatibus frigidis
& bibat succum endiuie & solatri, & cum decli
nauerit acumen humoris addat paulatim in q
tate cibi & bibat vinum temperatum valde, &
regatur regimine illius qui tendit ad impingua
tionem sui corporis, & cum impinguatū fuerit
corpus & caro multiplicata signum est tunc es
se perfecte sanatum. Cautela vero a doloribus
iuncturarum ex flegmate est q; abstineat pati
ens in temporibus quietis a cibis multiplicanti
bus flegma vt a carnibus agninis piscibus gene
ribus lactis ouis humidis fructibus & vniuers
sis oleribus & utatur assato frixo & carnibus
salitis caprinis & auiculis modice humiditatis,
& parentur ei cibaria subtilia iuuantia digestio
nem cibi sicut ciminum carui yfopo aceto sina
pis almuri & similia, & sumat in tempore com
positionis ex electuarijs subtilibus vt electua
rio de cimino & electuario de seminibus, & ele

ctuario de piperibus & pulgio, & sirupo de
melle parato & similibus, & caueat a repletio
ne cibi & vini & ab humore crudo, Et si aliqui
fuerit repletus faciat vomitum & non bibat vi
num omnibus diebus vite sue. Et si non est ei
possibile relinquere vinum ex nimia eius incli
natione ad ipsum abstineat ab eo saltem vno an
no vel duobus quousq; dolor recedat, & oport
et eum ingredi balneū ieiuno stomacho & fri
cari corpus & iuncturas in ipso cum vitro, for
ti frictione & exerceat se in labore fortiter, &
non sumat cibum post ipsum immediate nisi
post longam horam, & caueat a somno diu
no, & ingenietur dormire tota nocte & nō ex
citetur ne corrumpatur digestio cibi & multi
plicent humores in suo corpore, demat de ipsa
scdm quantitatem opportunam cum medicinis
educantibus ipsam & hoc maxime apud acces
sum egritudinis. Quod autem confert præse
rationi huius generis passionum iuncturarum
est q; nisi circa depositionem vrine nihil est cū
quod ad sui iuuamentū perueniat vt diximus.
Compositiones autem & electuaria nota in vi
timitate subtiliationis & bibat radicitus extir
pat hunc dolorem sicut est yera hermetis & ty
riaca quatuor specierum & dualmisti si porta
re poterat vsum eorum cum assiduatione con
ferent. Et nos quidem plures compositiones de
scripsimus conferentes ad hoc in pluribus locis
huius libri, & vniuersaliter genera euacuationū
vt vomitus flebotomia laxatiuum vrine depo
sitiō & sudor quando fuerit in suo tempore &
assidue extirpabunt iuncturarum dolores, Ve
runtamen si cum hoc sequatur patiens inebrie
tatem & plenitudinem cibi & confusionem ci
borum cum malo regimine congregabunt hu
mores in suo corpore & readunabit in aegritu
dine, & iam monuit G. non suscipere quēq; in
curatione huiusmodi quorum consuetudo est
repleri multo cibo & potu, & utatur fructibus
& ciborum confusione, & nobis etiam idem
videtur non posse curari penitus tales quorum
consuetudo in huiusmodi consistit, Ponum ta
men atq; laudabile apud sui alleviationem est
vomitū, hic enim extirpat flegma a suo funda
mento, frequentatio tamen eius debilitat stoma
chum, & regat se reliquis modis curationis, &
quoniam si non curetur de duricie que solet ad
uenire nec inueteratur ex eis hec passio. Et si nō
poterit infirmus tenere se a vino nec eius cibis
absq; eo digeritur, faciemus sibi vinum ex pas
sulis & melle in quo apponemus semen apij
montani, Et si eius consuetudo est vt grossis ci
bis ministrabimus ei omni tempore laxatiuum
de fortibus medicinis fortiter & vltime attra

Vini pro
hibito ex
toto

Cautela
ex co. ni.

hentibus flegma, & si consuetus fuerit fructū
gulositate faciat vomitū post eos cū electuarijs
calidis, Caueat tamen a niue & ab aqua vltimę
frigiditatis, & si nō poterit se abstinere ab eis in
grediat balneū postea & sudet perfecte in ipso,
& continue utatur medicinis fortis subtiliatio
nis & puocantibus vrinā, Ille vero que iuuat
dolores iuncturarū post paruū excessum pleni
tudinis cibi aut post malū & indecens cibum est
laxetur, & postea confortent iuncturę cū em
plastris & oleis in tempore sanitatis & roboren
tur ab humorū receptione, & si postea iterum
supueniat faciat medicinas alterantes compo
sitionem ex hijs quas in suo loco diximus. Et si
omnia prædicta minime valeant erit necesse caute
rizari igne vt in suo loco dicitur.

¶ De cautela a dolore iunctura
rum. Capitulum. VII.

Iam diximus quidem q; id qd raro contin
git de hmoi doloribus est q; sit ex colera ni
gra, vnde oportet cauere ab omnibus que
generant coleram nigrā, sicut sunt carnes boui
ne yrcine caprioline & carnes asini siluestris &
leporū & carnes salite caules mellagane fabæ
lentes faseoli aluueri cicerū & similia & faciat
euacuationem colere cū apparebunt signa plu
ries & paulatim sicut diximus, & declinet cibis
eius ad cibaria calida & humida cū aequalitate
& temperamento aspidegabatur. f. fercula facta ex
pullis gallinarū & columbarū coctis in aqua &
carnibus iuuenū pecudū & præcipue fœmella
rum & assiduet introitū balnei aque dulcis tem
perati caloris & temperati aeris, & exerceat la
borem & coitū modo mediocri & temperato,
& si coacti fuerint bibere vinū sumat ipm tem
peratū valde & frequenter sumat ex electuarijs
prædictis vt yera hermetis & theodoricon & si
milibus.

¶ De dolore dorsi. Cap. VIII.

Descripsimus iam regulā doloris iūctū
rarum eorūq; signa & curationes, se
parauimus autē locū spinalis dorsi qm
in eo est aliquid diuersitatis, & vt facile sit que
renti inuenire quęsitū. Dicimus autē q; sit dolor
dorsi vel ex causa intrinseca vel extrinseca. In
trinseca est aut ex humore crudo qui effundit
tur ad dorsum quod & frequenter contingit
aut ex humore flegmatico, aut ex renum debi
litate vel egritudine in ipsis existente, aut ex re
pletionē maioris venę spinalis dorsi & eius di
strictione & extensione qd quidem raro & mō
struose contingit, aut ex ventositate grossa cō
tingente dorso, aut ex nimia inanitione sicut ex
nimio fluxu ventris & excessu coitus. Causa
quidem extrinseca est vt percussio vel casus aut

Cā dolo
ri iūctū
rarū dorsi
si

ex graui pondere, aut excessu laboris & ambu
lationis, aut excessu frigoris aeris vel niuis vel
ex ingressu in aquā frigidā in tempore frigoris
& similibus. Signū eius ex humore & fatigati
one & incitat & vigorat apud quietem & odiū
& si contingit concordare huic ætas & tempus
& ea que processerunt de regimine infirmi erūt
signa fortiora. Signū eius ex debilitate renū est
perceptio doloris cū debilitate ac languore ipso
rum, & quia minoratur desiderū venereum. Si
gnum eius ex plenitudine maioris dorsi spinalis
est dolor cōmunicans totū corpus cū pulsatiōe
& calore & reliqua signa corporis plenitudinis
ex sanguine & rubedo vrine & viget pulsus, &
si conueniunt ad hoc ætas & tempus erūt signa
fortiora. Signū eius ex ventositate est illud qd
percipit infirmus sonitū in dorso in hora mo
tus & inclinationis corporis & quia quandoq;
alleviatur quandoq; vigorat dolor in lumbis.
Signū eius ex inanitione est qd manifestat ex
hoc. Signū eius ex causis ab extra contingenti
bus est q; appareat infirmus & refert, & possibile
est superuenire illud apud eleuationem gratis
ponderis subito inde statim sentit dolor in dor
so, & hoc frequenter accidit. Curatio doloris
dorsi facti ex humore crudo & flegmate est q;
faciat vomitum in principio, & postea laxa
tiuum cum pillulis althenahay, aut cum pillu
lis aluatar, aut cum pillulis de hermodactilis
aut cum pillulis de siurag, & si fuerit necesse
facere clisteria fiant ex fortioribus ipsorum si
cut diximus, deinde faciat euacuationem & em
brocationem & frictionem cum linitionibus
& oleis calidis sicut oleo de euforbio, aut oleo
de castor. & similibus, deinde vero administren
tur emplastra resolutiua super dorsum, & est vt
accipiatur ex farina lupinorū amarorum & co
quantur cum aqua & melle ad modū farinate
& pluries extendat super dorsum, qm sanabit
& expertū est, vel accipiatur de grosso frumen
to & fiat inde farinata quedam cū aqua & mel
le & pugillo vno yfopi montani & extendatur
super dorsum & dolore coxe quoniam confert,
& abstineat infirmus ab omnibus grossis ciba
rijs que diximus, & si nō curatur cum hijs cau
terizetur vt est dictū in suo loco. Curatio eius
ex causa debilitatis renū est cū hijs que diximus
in passionibus renū & emplastratur dorsum cū
eo qd confortatur prohibet fluxū humorū ad
ipsum. Curatio eius ex causa plenitudinis ma
ioris venę dorsi est cū flebotomia venę basilice
& potu succi granatorū & introitū in aquā fri
gidam, & dormire in locis humidis & residuo
regiminis & curationis que prædicta sunt in pas
sionibus dolorū iuncturarū ex sanguinea causa

Sig. ex
hiore &
fatigatio
ne

Sig. ex
debilita
te renum
Sig. ex
plenitudi
ne maio
ris dorsi
spinalis
venę

Sig. ex
ventosita
te

Sig. ex
inanitione
Sig. a cau
sis extrin
secis

Cura ex
humore
crudo &
flegmati
co
Pil. Al
tenahay

Cura ex
renū debi
litate

Cura ex
plenitudi
ne maio
ris venę
dorsi

Cura ex grossis ventositatibus
Curatio eius ex ventositatibus grossis est cum acceptione pillularum almatan vel pillularum serapini in reliquis aut diebus sumat decoctionem radicis & electuarii de seminibus cum oleo de kic quod est de kerua, aut oleo amigd. dulc. & accipiat ex electuariis que dicuntur aldebrat & alijs famosis ad expellendum ventositates. Curatio eius ex causa inanitionis excessus est cum impinguatione corporis & administratione disteriorum notorum ad impinguandum corpus que descripta sunt in suo loco. Curatio eius a causis extrinsecis si fuerit ex frigore cum oleis calefacientibus & residuo regiminis. Si vero fuerit ex percussione vel casu fiat flebotomia in principio sui aduentus, & emplastre dorsi cum emplastris bonis & decentibus ad hoc. Si vero contingit in nervis passio aut solutio continuitatis inueniet curationem eius in suo loco proprio.

De passione gibbositatis. Ca. IX

Gibbositas
Ashadba
Causa intrinseca
Causa extrinseca
Si videri indicantia
Sig. ex apate dolore dorsi cum febre
Sig. ex ventositatibus grossis
Passio quidem gibbositatis que dicitur ashadba curatur apud principium sui aduentus, si vero eius actio & forma completa & consummata fuerit nunquam valet ingeniatio circa eius curationem. Quod autem vidimus & testari possumus hanc egritudinem aduenire est tempus etatis adolescentie & generatio eius quidem fit aut in iuncturis spinalis dorsi, aut in pectore aut in ambobus simul, aut declinat ad aliquam costam suam a dextris vel a sinistris, & accidit vel ex causa intrinseca vel extrinseca. Causa intrinseca est aut apostema generatum inter iuncturas spinalis dorsi inde torquetur iunctura & euellit exire, aut generabit apostema super dorso foris, aut fit ex humoribus grossis aut ex humiditatibus viscosis remollientibus iuncturas spinalis donec exeant. Causa vero extrinseca est aut casus aut percussio aut fractura in dorso. Signa indicantia vniuersaliter sunt strictura pueri anhelitus, & declinatio eius in horam sessionis, quod plurime in hora qua intendit quiescere sustinet se per alteram suam manu, & inclinat se super pectus & quando surgit superponit manus suas genibus & surgit & exit iunctura vel in dorso vel in pectore. Signum gibbositatis causa apostematis est ex eo quod precessit infirmo dolor dorsi cum calidis febribus ad modum febrium apostematum cum magnitudine pulsus & vehementia continui caloris & post febris quietationem remanet attractio extensio dolor & grauitas in dorso, deinceps vero incipit apparere gibbositas. Signum eius ex ventositatibus grossis est quia sicut post dolorem dorsi absque febre & calore corporis necilius loci cum humi-

ditate complexionis. Signum eius ex percussione vel casu est ex eo quod infirmus refert, & possibile est contingere gibbositatem illam que contingit in quibusdam temporibus & in tempore senectutis que non est predictarum specierum. Incuruatio autem lenum fit ex debilitate caloris naturalis in quo fundata erat eorum sustentatio ex dominatione terrestris frigiditatis super eis & occupauerunt eos tenebre propter quod incuruata est statura eorum quorum curatio non est possibilis nisi se rexerint tempore iuuentutis & obseruatione singulorum que requirunt ad euitationem eius quod generat hanc aegritudinem. Curatio gibbositatis ex causa sanguinis est cum flebotomia vena basilice apud vehementiam doloris & potu medulle callie filii, cum oleo amigd. dulc. postea emplastre locus cum rebus fortis mollificationis, & est ut accipiatur cera citrina & dissoluatur cum oleo sisamorum quod dicitur alfirag & pinguedine anserum & cum eo locus emplastre, vel liniatur locus cum vnguento alshahon aut cum diaquilon & similibus que in suo loco dicturi sumus & disterizetur cum aqua decoctionis malua uisci seminis lini & fenugreci, cui admisceatur oleum sisaminum aut oleum viol. Curatio eius ex ventositatibus grossis est quod accipiat ex compositione pillularum de hermodactilis aut pillularum de serapino. Et si fuerit adolescens bibat aquam decoctionis radicis de oleo kiri, & electuario de seminibus, & emplastre locus cum cum tyriaca quatuor specierum, aut cum emplastro de euforb. vel emplastro de castor. Modus emplastri conferentis huic passioni generata ex ventositatibus. R. storac. calamite mellis olibani calami aro. iuniperi an. 3. i. euforb. 3. i. cere & olei nardini quantitatem oportuna miscetur totum & administretur. Curatio eius ex humiditatibus liquefacientibus iuncturas spinalis dorsi est quod accipiat ex compositionibus predictis sicut sunt pillule de feterag & pillule de hermodact. & bibat aquam decoctionis radicis cum cum yera pigra. Modus confectionis conferentis ventositatibus gibbosis & exsiccatis humiditatis. R. hueg spic. asar. mastice dar sen an. 3. v. mirthe. 3. x. seminis apij & seminis armel yerambad doronici an. 3. iij. & si inuoluantur omnia hec cum balsamo erit laudabilior & fortior, deinde conficiantur omnia cum melle despumato & sit dosis eius. 3. i. & 5. Et si est puer sumat ex eo parum & hoc cum aqua calida aut cum lacte asine quoniam valet cum auxilio dei. Curatio eius ex casu vel percussione est quod fiat flebotomia, & ligetur locus ligaminibus astrictis, & si hoc minime valet eis fiat cauterium ut in suo loco dicitur.

Sig. ex percussione vel casu

Cura ex sanguine

Vnguentum alshahon

Cura ex grossis ventositatibus

Emplastrum

Cura ex humoribus liquefacientibus

Cura ex casu vel percussione

De tortura venarum que dicitur alduali. Capitulum. X.

Tortura venarum que dicitur alduali. Capitulum. X.
Signa
Cura

Tortura venarum est vena grosse rubee plene & nigre tortuose & confuse apparentes in superficie crurum, & accidit hoc plurime laborantibus forti fatigatione precipue sicut sunt portatores onerum & agricolae & sunt ex sanguine grosso & melancholico. Signum earum est manifestatio ipsorum ad sensum. Et curatio ipsorum est cum latitantes fuerint flebotomia in alio loco, & si apparent flebotomentur in duobus aut tribus locis & pluribus & post flebotomiam basilice & euacuetur colera nigra cruris & educationem sanguinis a corpore frequenter faciat flebotomiam basilice & euacuetur colera nigra, & caueat a cibis grossis & carnibus bouinis vino nigro caulibus melanginis dactylis & similibus, & euitet fatigationem pedum & ambulationem multam & cum hoc cito sanabitur.

De passione elephantie. Capitulum. XI.

Elephantia passio
Sig. ex san. mel.
Sig. ex flegmate
Cura ex san. nigro

Passio elephantia est inflatio cruris & pedis donec ingrossantur valde & similes cruribus & pedibus elephantis, & propter hoc nuncupatur hac passione elephantina, & quando perfecta & consummata fuerit egritudo nulla valet ingeniatio circa eius curationem, sed possibile est sanari apud sui originem, & generatur aut ex sanguine nigro in quo est acumen aut ex grosso flegmate. Signum eius ex sanguine melancholico est quoniam est cum eo calor in tactu & offuscatio coloris, & si conueniunt ad hoc complexio etas & tempus & precedens regimen infirmierunt signa fortiora. Signum eius ex flegmate est grossities cruris & pedis cum effusione sanguinis ab eis & tunc est incurabilis. Curatio eius ex sanguine nigro in principio sue generationis est quod flebotometur basilica ex manu opposita cruris infirmi, postea suspendant ventose super crure, aut flebotometur vena genu & administretur laxatiuum ad educendum coleram nigra pluries & absteineat ab omni quod generat coleram nigram, sicut sunt carnes bouine lenticule caules melangine & similia, & vitatur cibis paucis nutritiui sicut sunt carnes auium pullorum gallinarum hedorum & vitella ouorum & vinum subtile & panis fermentatus & caueat ab humore crudo, postea vero linat

crus cum aliquo genere lutiterre mineralis aut alrafi & alangebat cum modico aluminis in aqua dissolutis & modico aceti, aut liniatur cum acacia & folijs rosarum & similibus & superponantur hac cruri sublata omni mora & negligentia ut humor reuertatur retrorsum, Et si videris humorem reuerti & non augmentari apostema superstet huic regimini, postea vero emplastre cruris cum emplastris resolutiuis que dicta sunt in passione alnacras, i. podagre. Curatio eius ex grosso flegmate est cum forti vomitu in principio & paritate cibi, & vitatur vomitu qualibet hebdomada & maxime post repletionem, & ex trifera parua omni die. 3. iij. cum. 3. 5. olibani & tantundem de zinzibere. Et vniuersaliter dico quoniam oportet exsiccare corpus cum medicinis & regimine iborum & euitare vniuersos cibos humidos & declinet ad assata & frixa & panem aridum & bene coctum cum aceto & oleo communi aliamadi & similibus, postea vero liniatur crus in principio aegritudinis cum aloemyrrha acacia & croco cum vino forti & pontico, aut emplastre cruris cum stercore bouino & vino, aut cum stercore caprino, & ligetur fortiter postmodum desuper. Et quoniam videris esse alleuiatum apostema & ipsum in suo statu permanere cum rebus resolutiuis & permaneat in suo regimine, & confert apud finem aegritudinis sepelire crura cum arena calida & calore solis vel ignis.

De passione venae exeuntis. Capitulum. XII.

Signum indicans ipsum apud sui exitum, quoniam fit in crure vel pede vel alia parte corporis pustula siue vlcus & consecuntur exinde membrum illud inflammatio & dolor, postea vero tumor in vlcere, & generatur super eo apostema, & postea exit ex eo vena alba ad modum subtilis corde que si attrahitur & elongatur multum, & hac passio plurime accidit in prouincijs alhagaz & in regionibus calidis & siccis paucarum aquarum. Curatio eius & euitatio generationis ipsius est humectare & impinguare corpus cum cibo & balneo, & euitet omnia olera & fructus in locis in quibus solet hec passio generari quoniam hec sunt que ipsa generant. Modus medicaminis conferentis huic egritudini in hora apparitionis tumoris in loco & exitus vene & est quod bibat omni die patiens. 3. 5. de aloë bis in die, hoc enim delebit ipsum in eternum, sed si de eo iam aliquid exierit non valet ingeniatio nisi ut attrahatur si est

Cura ex grosso flegmate

Sig. vene exeuntis

Cura

parua quousq; egrediatur tota, & si est longa
ligetur in extremitate ipsius arundo plumbea
in pondere vnius. 3. & deducatur in ipsum quic
qd exierit de eo, & caueat ne vena detruncatur
quoniam si detruncabitur requirit magnum in
genium & subtile artificium in sui curatione,
mortificatio vero ipsius fit cum eius exitu per
fecte. Et nos determinauimus hoc in manuali
operatione & documento artificij tractatu de
vniuersis generibus apostematum & nominis
bus ipsorum.

TRACTATVS. XXIX. DE GENE-
ribus apostematis & vulnerum, in duas
diuiditur sectiones, quarum prima
de apostematibus partitur in
triginta vñ capitula.

Sequitur de enumeratione generum
apostematum. Capitulum. I.

Apostematum genera sunt. xxx. i. apo-
stema quod dicitur verem. i. apostema
aliflegmon eiusq; species apostema-
ta dicta aldemanul, rubedo que dicitur alhani
fa. i. erisipila, ignis perlicus qui dicitur aluor al-
pasir, rubedo cum inflatione, vlcus niueum qd
dicitur alcarha & alglagia formica & eius spe-
cies, passio serpentis que dicitur alhenas, corro-
sio apostema qd generatur in loco flebotomie,
apostemata que dicuntur althehani, apostema
ta frigidum iflegmaticum, apa qd fit ex vento
sitate, apostema qd notū est inflatione aposte-
matum cancer sine vulnere, apostemata que di-
cuntur aldubayla & almachla & acean & han-
coria & alcaras, apostema qd dicitur alsalha &
& alhaear algidria & alcoalib & alteaz, vulnus
qd dicitur tachrac alcarar, corruptio extremi-
tis propter frigus apostemata que fiunt in pe-
dibus puerorum in tempore frigoris, strictura
calciamenti qd dicitur cefacalcaf alharchra. Scito
q; vniuersaliter omne apostema generatur ex ef-
fusione humorum ad aliquod membrorum.

Cause ef-
fusionis hu-
morum

De flegmone. Cap. II.

Flegmō,
gnatio

Flegmon est nomen grecum decifum fleg-
ma, est aut iuxta intentionem G. comune
nomen vniuersiusq; calidi apostematis,
Generatur quippe aut ex sanguine aut col. ru.

aut ex vtracq; simul siue sit causa generationis
eius intrinseca siue extrinseca, siue ex malicia co-
plexionis simpliciter siue cum humore rubedo.
Erisipila autem & eius species & formica cum
suis speciebus comunicat hoc nomine flegmon
& eius complexionis. Veruntamen differi que
libet ad inuicem iuxta eorum propria curam,
Et causa huius apostematis est defluxus san-
guinis ad aliqd membroru ita q; implentur ve-
ne illius membri & madefit qd in eo est carne
quemadmodū madefacit spongia infusa in a-
qua, & hoc non est nisi ex effusione sanguinis
ad illud membrū preter sui exigentiam, aut ex
attractione ipsiusmet membri scdm sui naturā
aut causa aliorum membrorum impellentium
sanguinem ad ipsum.

De diuisione apostematū que dicuntur
flegmationes. Cap. III.

Est vna species que generat ex sanguine
equali in sua grossitie & subtilitate dulce
dine acitate & sui equalitate. Et est alia
species que generatur ex multitudine sanguinis
ita vt non possint ipsum sustentare vene illius
membrū & exit cum subtili exitu que dicitur alre-
sah & vadit ad loca vacua que sunt inter mem-
bra, Et alia species fit ex sanguine putrido gros-
so, Et alia quidem species est que generatur ex
subtili sanguine cum col. ru. mixta, Est & alia
que generat ex putrido sanguine adherente in-
fixo membro, & ex speciebus eius sunt aposte-
mata que dicuntur aldemanul & apa costarum
& apa pulmonis & squinantia, & apa qd dicitur
algeder. que sunt in radicibus coxarū & sub as-
sellis, & possibile est componi equaliter ex san-
guine & co. ru. & appellatur tunc herisipila &
flegmon simul, & qn alterum superat alterum
appellabitur apa eius nomine; & generat hoc
apa aut ex causa extrinseca aut intrinseca, aut ex
malicia complexionis simplici, aut ex malicia co-
posita. Causa vero extrinseca est omnis causa
nocua vt percussio vulnus contusio fractura
& commotio & similia. Signa apatis flegmo-
nis vniuersaliter sunt inflatio apatis & fortis
dolor nisi fuerit membrū in quo est apa debi-
lis sensus, & sequitur infirmum intus in mem-
bro & eius profundo pulsatio valde offen-
dens ita q; estimat infirmus q; illud membrū at-
trahit ad vniuersas partes, & qd est contusum
& sentit in eo fortem dolorem cū rubedine si-
mili rubedini causate ex balneo vel ex accessu ad
ignem, & qn tangit apa sentit in eo sub tactu in-
pulso, & aspirat infirmus frigus ex excessu sex-
caloris. Inquit auctor differt forma flegmonis
a causis extrinsecis per ea q; diximus, & hoc nō
eget maiori signo q; sensus est, & diuersificatur

Flegmo-
nis plu-
res sunt
spēs

Algeder

Sig. fleg-
monis vni-
uersaliter

Cura fleg-
monis a
causa ex-
trinseca

Cura ex
effusione
humoris

Epithima

etiam propter situm locorum, quoniam mem-
brum in quo sit apostema si fuerit in loco car-
noso occupabit ex eo magnum locum, & dila-
tatur apostema in ipso & alleuiat in eo aliquan-
tulum dolor, Si fuerit in loco vacuo carne & su-
per pede manu & crure & genu apostema fiet
paruum & dolor & febres fortiores fient, Et
si fuerit in dorso erit apostema maius & cum
maturū fuerit in ipso plura orificia similia spon-
gie maris in suo colore, & propter hoc dicitur
apostema spongiosum, & est difficilis curatio-
nis & maxime quando fit in corporibus senū.
Causa vero eius magnitudinis in dorso pre-
ter locis corporis est quoniam in dorso virtus
attractiua & in dorso maior existit q; in ceteris
membris. Curatio flegmonis est quando est a
causa extrinseca vel casu vel percussione. Scien-
dum est quoniam diuersificatur curatio eius cau-
sa est intrinseca qd est quia requiritur humecta-
re apostema & infrigidare & dissoluere calefa-
cere & desiccare ipsum & totum hoc scdm eius
dispositionem & id quod generatur in ipso aut
indigebit euacuatione sanguinis coadunati cū
scarificatione ferri vel cum attractione sangui-
suge. Curatio vero eius ex effusione humoris
q; incipitur apud sui generationem cum flebo-
tomia, si consentiunt ei notę conditiones & ex
parte opposita, vel si fuerit apostema in parte si-
nistra fiat flebotomia de basilica seu vena al d'al
dextre manus & e conuerso, Et si fuerit aposte-
ma in pede dextro flebotometur de venis præ-
dictis eius partis in brachio, & si non reperitur
vena basilica fiat in aliquo ramusculorum eius
Et si fuerit apostema inter locum qui dicitur al-
crati flebotometur vena cephalica. Et nota q;
hoc apostema quatuor habet tempora. i. princi-
pium augmentum statum & declinationem, vn-
de oportet curare ipsum in sui principio cū eo
quod diuertat & repercutiat humorem & hec
est euacuatio sicut diximus cum emplastris de
sand. balauft. folijs ro. lentibus mirta campho-
ra & similibus, vel cum emplastro ex corticibus
granatotum coctis in vino. Modus linitionis
epithimatis conferentis omnibus apostematis
bus factis ex sanguine & forti inflatione in prin-
cipio, & est vt fricetur sandalis rubeis cum suc-
co solatri, & epithimetur cum eo & madefiant
pecie panni lini in aqua ros. infrigidata cum ni-
ue & operiatur cum his totus locus epithima-
tionis apostematis, & cum exsiccecur pecia ma-
defiat alia & superponatur sepe in die, postea ve-
ro ablatur apostema & reducatur super ipsū
epithima post horam, Et sic faciat continuo do-
nec sedatur acumen apostematis, & diuertatur
humor & dolor quiescat, & decens est fricari

sandalum cum aceto vini, & hoc quidem quan-
do infusus est humor in profundo membri, &
decens est congregari simul quando est aposte-
ma equale & medium inter formas predictas.
Modus epithimatis ad diuertendum humorem
& infrigidandum & sedandum dolorem & est
bonum valde calido apostemati. R. sief memi-
the partem vnam acacie partem quartam opij
tantundem teratur totū cum succo solatri aut
cum succo alicuius herbarum frigidarū & epi-
thimetur cum eo. Modus epithimatis conferen-
tis & infrigidantis, accipiatur amidum de fru-
mento & cerusa plumbea spodium & campho-
ra teratur totum cum aqua ros. & epithimetur
cum eo. Modus epithimatis exsiccatiui quādo
humor est multus & timetur ne sit grossum a-
postema accipiatur de sandalis ru. & sief memi-
the bolo armeno & balauft, ferrugine ferri &
mahgdad & teratur totum cum succo mirthe
vel plantaginis, In augmento autem & statu a-
postematis oportet omnia esse cum quibus cu-
ratur apostema compositis & stipticis & reso-
lutiuis & apponantur stiptica in tempore au-
gmenti plura & fortiora, In statu vero resolu-
tiua plura & fortiora, in declinatione aut quan-
do calor iam extinctus est oportet q; curetur
apostema cum rebus remollientibus & lauare
id modicum quod residet in membro ex hu-
moribus. Modus linitionis quod fieri debet
tempore perfectionis status apostematis, acci-
piatur ex sandalo rub. & croco equaliter & te-
ratur cum succo coriandri humidi & linitur
cum eo, & in ista linitione modicū aliud est ca-
liditatis. Modus linitionis ad hoc. R. sief me-
mithe licij & aloes partes equales terantur cū
succo endiuie & erudine & apij, Et scias q; hoc
apostema quod fit ex sanguine impossibile est
non terminari ad vñ istorum trium quia vel
resoluitur vel humor diuertitur aut quod adu-
nabitur. Et signum huius est quia persistit pul-
satio & non valet in eo infrigidatio, & videtur
apostema resolui donec congregetur in ipso pu-
tredo, & tunc oportet iuuare ipsum in matura-
tione aut durificabitur & efficietur durum. Et
signum eius est quia sedatur dolor & alleuiat
apostema & addit in duriciem. Modus linitio-
nis administrande in hora tranquillitatis dolo-
ris calidi cum indiget apostema resolutione &
maturatione, & accipiatur farina maluausci &
camomille & terantur & permisceantur cum
aqua & extendatur de hoc super papiro & su-
perponatur apostemati. Alia, accipit farina se-
minis lini & coquatur cum fursibus criticis
cū aqua & supponatur apostemati, & qn vide-
bitur congregari putredinem in apate oportet

Epithima
aliud

Epithima
aliud

Linitio

Alia lini-
tio

Alia lini-
tio

Alia lini-
tio

Epithima

ipm aperiri cu hoc epithimate, & est q accipiat de succo eniung & de herba eiusdem & ponat super igne & in cacia ferrea & misceatur cu eis paru de oleo viol. & liniatur super apostemate, hoc enim aperit omne apa, aut supponant cau les cu butyro vaccino, Et si no aperitur apa cu hmoi accipiat eius curatio ex curatione aper tionis apatis dubayle perfecto modo.

Sequitur nunc de apostematibus que dicuntur aldenul. Cap. III.

Mod⁹ al denul

Gnatio aldenul

Signa

Hecapata sunt de genere apatum fleg monum & generat ex grosso & cor rupto sanguine, & qn non perficit in eis curatio possibile est cōgregari humores om nes ad vnum locū & generatur ex eis apa qd sit magis difficile illis, & possibile est q interficiat Et generatio quidem huius apatis est ex multi tudine ciboru generantiū sanguinem, sicut est lac carnes & alhalua & vinū dulce, & p̄cipue il li qui exercet & vitur labore & equitatione & coitu post cibū. Signū huius apatis est rubedo loci cū dolore & attractione & extensione quo usq incipit apparere in ipso apostema augmen tatur molestia & dolor & febris, & maxime cū sit in corpore multi sensus, & quantumcūq ac cedat ad maturacionem & putredinis congreg ationem vigoratur febris quousq perficiatur maturatio & tunc declinabunt febris & calor, Et scire te oportet quoniā horum apatum alia cito maturantur alia vero tarde/hic aut permis cetur apa ex sanguine & colera rub. & erūt ca lor & febris furiosiores & cito fit maturatio & color loci non est perfecte rubedinis, & erit ca put apostematis acutū. Si vero permiscen apo stemata ex sanguine & flegmate erunt dolor & calor remissi in lenta febre & color loci rube dinis remisse & fit caput apostematis latum, & possibile est videri plenum, Si vero componit ex sanguine & co. ni. erit dolor pauci acuminis cum diuturnitate temporis & tardatione matu rationis, & color loci erit declinans ad nigredi nem. Curatio horū apostematum est cum hijs que diximus in apostematibus cum flebotomia f. & residuo curationis, Verūamen in huius modi apostematibus probauī apud sui princi pium ortus ipsorum experimentum quod mihi sepe verificatum est, & est q consideretur apo stema in principio sue generationis quando est valde paruum anteq sentiet aliquid caloris & molestie, & tunc accipiat lignū de mirta aut de quocunq alio & calefiat inflammetur ad ignem cum quo cauterizetur caput apostema tis, & postea ponat super eo totū madefactum oleo ros. vel ceroto qm hoc debeat apa, & nun q permittet illud tumescere, hoc tñ fieri debet

Cura

Expimen tum lau dabile

post sanguinis euacuacionem sicut diximus, deīn caueat infirmus ab omni qd generat humorem grossum sicut alharays suū trumentū coctū & carnes grosse & halua & vinū dulce & sifia, & declinet cibaria eius ad acetosa & pontica vel ab ea que vtraq intentione complectūt sicut sunt cibaria que dicunt haseramia & vbasia & casa hia & sehlagia, ex fructibus vero mala acetosa & dulcia simul granata & coctana & sifia, Et si viderit apa tendens ad maturacionem oportet iuuare ipsum post euacuacionem, & emplastre cū farina tritici boni qd dicit alhamed cocta ad ignem cū melle & oleo & modico dimini, vel te rantur ficus sicce fortiter cū modico baurac & emplastre, vel accipiat fermentū cū oleo cōmu ni & sale, & superponat loco, Et si fuerit apa fortis doloris & corpus infirmi multi sensus accipiat vitellū oui assati & oleo ro. & lac recēs equaliter aut lac mulieris & modicū succi alsa ri & scariole & distemperent & supponant, Et si dolor fuerit valde fortis & calor similiter terantur cū vitello oui folia iusqami & papaue ris aut coriandri humidi & est expertū, Emplm ad maturandū oia apata terat modicū sinapis cū ficibus siccis & modicū olei de lillo vel oleo sisamino & supponat aut emplastreter cū dia quilon vel cū vngento demelle, Modus vngenti de melle, accipiat de sarcocolla vna pars vel tñ de melle & teratur cū eo & administretur, vel coquat mel per se vsq in spissationē, postea asp gatur sarcocol. super ipsum optime tritā & mi sceatur & extendat super pecia panni lini & su perponat apati, hoc em aperit & sugit qd in eo est. Emplastrū de carfena. i. orobo ad educendū ex apatibus humores putridos accip ex farina orobi & distemperet cū aqua & butyro & mo dico salis & caulis triti, & superponat vel mi sctur super ipso modicū de guma quercus qm aperit & mundificat apa. Et si indigebis alijs medicaminibus inuenies ea que in suo loco cō plete sunt.

De rubedine que dicitur alhanes .i. herispila. Capitulum. V

Rispila apa factū ex colera & situatum in cuti tantū, Cuius species sūt plures, est vna species que dicit perfecta rubedo & herispila, & generat ex sanguine bullienti sub tilis substantie. Et est alia species que nota est noie alnira & appellat ignis persicus. Alia vero species que dicit erispila inflatiua & dicit alha nira almahnasta, & possibile est cōponi erispila lam cū flegmone eq̄liter, aut erūt signa erispile p̄dominātia flegmoni, aut signa flegmonis p̄ dominantia erispile, & scdm illud p̄dominiū appellabitur apostema nomine eius. Differentia

Emplastr.

Emplastr. de carfena

Herispile p̄les sp̄a

Alnira Alhanira Almahnasta

Differunt flegmō et herispila

Cura he resipile

Linitio

Cura ex causis ex trinsicis

Cura heri spile cū flegmone mixto

inter ipsum & flegmonem est quoniā flegmon erit in carne lacerti, & est color rubedinis fortis in ipso cum pulsatione. Signum perfecte eris pile est fortis calor inflamatio & febris & est calidior tactu & mox & reuertitur & perma ner, & tunc scias quoniā est ex subtili sangui ne fluente liquido, & generatur super corio & nō transit & est sine pulsatione. Curatio eius sit cum euacuacione colere rubee primo si condi tiones consentiunt cum eo qd nō calefaciat mul tam calefactione & cum decoctione prunor/ vel cum sirupo viol. vel cum succo granatorū cum sua carne expressorum, vel cum aqua ca sei & scamonea, deinde vero cum flebotomia si apparet in eo plenitudo ex vena al achal, postea vero liniatur cum rebus frigidis & humidis vt psilio rasura cucurbit. portulaca & alcahalab & lenticula aque lactu. endiuia & similibus, & ex eis que maxime conferunt est q emplastre cū farina ordeī & succo coriandri humidi an teq alteretur eius color, & est expertū, & est ne cesse q sit illud quod supponit ei humidū sem per & renouari emplastrū super ipsum anteq exsiccet, aut supponat emplastro pecias ipsas madefactas in aqua vna caloris quietationem. Modus linitiois conferentis herispile & infla tionis membrorū cuiuscūq. R. sand. ru. faso. l. sief memithe anaspideg alrafes. i. ceruse de plū bo boli armenian. partem vnam corticū man dragorē opij añ. partem. 5. teratur totum bene & distemperetur cum aqua & liniatur cū eo, & postea madefiant pecie panni in aqua frigi da & superponatur & remouetur quando incipiunt calefieri optime valet cum dei auxilio. Hanc aut linitioem non oportet fieri nisi post euacuacionem & apud vehementiā doloris & inflationis, & quando volueris soluere & ma turare inflationem quantq hoc raro sit necesse fieri, quoniā vt plurimū per se soluitur & ma turatur superpones ei farinam ordeī distempe ratam cum aqua calida aut lana noua non lota aut ex medicinis alijs maturatiuis que deseribuntur in loco apatum que dicunt aldubayla. Curatio eius excausis nocitiuis extrinsicis vtca su & percussione est q scarificetur in loco & su perponatur ei farina ordeī calidi & laxetur co lera, & qn inflatio est modica sufficit admini stratio leuis clisterij & sanabit. Curatio erispile mixte cum flegmone est q permisceat & com ponat medicina scdm compositionē & pmix tionem morbi neclatere debet eius curatio cō positi si scierit curationem simplicis, Et sit cibus infirmi cucur. cocta cū lentibus aut portulacū almef. i. genus leguminis vt pisanā colatā orde aceam & alia sifia que frangunt colerā nig.

De igne persico. Cap. VI.

Ignis persicus qui dicit vlcus carbonosum generatur ex feruenti sanguine cum colera ni, mixto. Signa indicantia ipsum sunt qm sunt pustule generate in superficie corporis per se si ne causa manifesta, habens tenues desup ampul las ni. & possibile est eas esse in colore cinericio cum forti calore & rubore ascendente super eas nō sicut rubedine puri sanguinis fluentis sed de clinantis ad nigredinem & durities calidi apatis Curatio eius in sui principio est q educatur de sanguine cū flebotomia loci oppositi aegritudi ni & distrahatur de eo vsq ad sincopim vel dr ca illud, & si scarificetur locus post flebotomiā nō est nec inconueniens, & fiat scarificatio pro funda in carne aliquantulū, Et sit cibus infirmi q subtiliet sanguinem preter acumen sicut est ptisana de ordeo & succus citroli & cucurb. & muscilago psilij superponat postea loco vulne ris medicie stiptice & est illud vt coquant gra nata acetosa in aceto donec liquecant & terant postea & extendatur de eis super pecia panni & superponat aut liniatur locus cū alumine croco aceto, aut accipiat de alumine pars vna & de cima partis ipsius ziniar & terantur & liniant cum eis, Si vero aegritudo deterius sese habebit & confirmabitur & videtur ampliari curet cu ratione corrosiois vt in suo loco dicitur.

De erispila inflatiua. Cap. VII

Hoc est ex speciebus erispile sicut di ctum est, Et signa indicantia ipsam est apparitio inflammationis subito in su perficie corporis similis inflationibus sequen tibus exustionem ignis, & cum aperiuntur & scinduntur exit ex illis aliquis liquor subtilis. Curatio huius est cū flebotomia q vtatur pa tiens succo prunor granator acetosor & al cefal & alrabfal est omne genus pulmenti legu minum sed pprie lentū & omni q extinguit acumen sanguinis & aperit hmoi ampullatio nes donec fluat qd est in ipsis, & postea curet cum vngento de cerusa aut vngento de litargi ro parato cum aqua ro. & curetur cū vngento de calce cum dei auxilio.

De apostemate vuali. Ca. VIII

Hoc apostema etiam apa est de genere acutorū apostematū, Et signa indicantia ipsum sunt quoniā generant in cor pore pustule & postea sunt in illis ampulle te nues que dicuntur haserisa, & fluit ex eis puz tredo & est simile subtile. Curatio eius est cū fle botomia & fricatione donec recedat tota caro corrupta & cum appositione sanguisugar su per loco, aut cum scarificatione & maxime qn antiquat, postea vero liniatur bolo armen. aut

Ca ignis persici Signa

Cura

Si. heris pile infla tiuae

Cura

Alrabfal

Si. apatis vualis Cura

alf. i. nitro. cum aceto & amoueat squame ab ipsis & fricetur quousque rubeat, & postea apponatur medicina super loco & cessat ipsum exsiccare vna vice post aliam donec perueniat ad carnem viuat & sanam & subtilietur pellicula postea sanabitur.

¶ Sequitur de formica. Ca. IX.

Formice tres sunt species

Formica est de genere calidiorum apostema tum & appellatur rubedo muscina, cuius species sunt tres, quod est quod erit colera subtilius substantie aut grossius aut mediocrius. Prima species fit ex subtili colera, & appellatur erisipila muscina & nominatur etiam vulnus dilatatum, & hec species appellatur suo nomine proprio quod est formica. Secunda vero species generatur ex colera grossa & appellatur formica corrosiva & dilatata. Tercia quidem species generatur ex colera media inter grossitatem & tenuitatem, & appellatur formica miliaris arab. gūasia. Signum formice muscine corrosive est quoniam primo generatur vna pustula parua vel plures cum pruritu & forti vitione & modica inflatione, postea vero fit vulnus & dilatatur de loco ad locum & profundat in cutim donec perueniat ad carnem. Signum formice miliaris est quia exit in sui principio pustule minute albe granis milij similes, & est cum eis fortis mordicatio & inflatio, & defluxus putredinis & rubet quod circa eas est de carne & generatur super cuti. Curatio formice muscine est cum euacuatione corporis a colera ru. deinde vero superponatur loco plantago & extremitates vitis & alhalic, postea vero emplastrum cum medicinis fortis siccitatis sicut lenticulis solis aut cum melle. Modus emplastri ad formicam & apostemata inflatiua, accipiat corticem granatorum lenticularum ro. siccatum partes equales & coquantur omnia in aqua vltima coctione & exprimentur ab aqua & terantur optime & misceantur cum eis oleum ros. & exprimat vltimo & superponatur. Curatio corrosive est quod diximus in curatione formice muscine. s. cum euacuatione & medicinis in quibus est frigiditas & stipticitas & liniatur cum hoc linimento. Modus trosc. conferentium herisipile formice & corrosioni iuuamentum maximum. R. croci balauft. añ. 3. i. corticis granatorum aluminis iamani squamarum gris añ. 3. iij. terantur cum vino pontico & fiant trosc. postea teratur vnus ipsorum cum aceto & melle secundum necessitatem egritudinis ad liniendum cum eo donec sanetur. Curatio formice miliaris imprimis est cum euacuatione colere ru. & flebotomia sicut diximus, & si necesse fuerit deinde vero emplatur desuper cum rebus modice stipticis & exsiccationis ex rebus. s. nominatis in alijs ambabus speciebus, & est quod liniatur cum

memiche trita cum aqua aut cum modico aceto, aut succo solatri aut succo plantaginis vel aceto, solatri & liniatur cum ipso eo, aut teratur litargium cum aliquo predictorum succorum, & liniatur cum ipso. Est quidem & alia species formice que nominatur serpentalis. Dixit auctor differt hæc passio a specie formice miliaris. Et signa indicantia ipsum sunt quoniam apparent paruæ pustule albe similes milio & subito exeunt in superficie corporis, quorum figura similes paruæ serpenti exiens cum forti acumine inflatione & febre & non extendit & transit superficiem cutis nisi sit apostema compositum. Curatio eius est sicut curatio quam descripsimus in formica miliaris, sicut cum euacuatione colere rubre vel cum linitione cum succis frigidis sicut succo lactendiui & similia.

¶ De corrosione. Cap. X.

Corrosio fit ex humore calido colerico. Signum huius sunt quoniam vbi plurimum contingit ex apostemate formice quoniam putrefit, aut ex herisipila aut alijs consimilibus egritudinibus calidis predictis, deinde accidit in eo nigredo vel viriditas aut color pauoninus, deinde rerit & dilatatur & corrodit primo & offenditur ab eo ita quod euelluntur extra & fluunt exinde cottidie humores putridi acuti subiles. Curatio eius in sui principio antequam incipiat dilatari est cum hijs que diximus in curatione formice corrosive, quoniam vero dilatata fuerit fiat flebotomia a parte opposita si virtus concedit, postea vero euacuetur co. ru. si necesse fuerit, deinde emplastrum locum cum medicina acuta operante operatione ignis, & liniatur circumquaque cum bolo arm. distemperato cum aceto, & si apostema efficitur nigrum & vigoratur nigredo in ipso superponatur ei sulphur tritum distemperatum cum butyro vna vice post aliam quousque cadat nigredo. Medicinæ vero que operantur sicut operatio ignis alge. i. vitriolum arsenici algar. i. gipsum & prior aqua saponis, & medicamen acutum quod dicitur dua alcana quod pre ceteris medicaminibus laudabilior est atque nobilior. Cuius modus est quod accipiat de arsenico citrino & calce non extincta añ. lib. 5. ziniar argenti viui sal armon. alcali añ. 3. i. & 5. teratur totum cum vrisa puerorum vel cum aqua saponis donec mortificetur argentum viuum, postea exsiccentur & terantur secundo, & aptetur cum instrumento quod nominaturalachal, & est vas sublimandi vt in suo loco determinat, & fiat ignis desubter donec sublimetur, & accipiat id quod sublimatum est & iterum teratur cum modico sale & bonozeg & secundo sublimetur, postea vero coadunetur totum id quod sublimatum in vase est quod

Formica serpentalis

Cura serpentalis

Sig. corrosione

Cura in principio

Medicamen caute risarium forte

dicitur achal, & reseruetur in vase æneo rubeo quod non tangatur ab humiditate, & quando voluerit vti eo puluerizetur & aspergatur de eo super locum corrosionis super omni apate, aut apatibus duris qui dicunturalachhilul vel que dicuntur alnazor quoniam volueris ea euellere & delere radicitus & superponatur loco vbi est puluis foliū vitis que dicitur carria & dimittatur sic alijs quibus diebus quod non tangatur quousque videatur caro crescens ex omni latere per se, postea vero curatur apostema cum hijs que generant carnem. Et hoc medicamen valet loco cauterij vt in pluribus locis, Et si non valent omnia hæc que diximus studeat curari cum operatione manus & cauterio vt in suo loco determinauimus. Descriptio pulueris faciens crescere carnem in vultibus difficilis consolidationis, accipiat de farina orobi & puluere lilij alafinangoni añ. p. i. misceantur simul & conuersent & aspergant desuper postquam vnixerit locum cum oleo ros. hoc enim accelerat carnis generationem.

Pul. incar narius

Apatis in loco flebotomie tres sunt causæ

Sig. ex strictura apertiois venæ Sig. ex leſione nerui Sig. ex fatigatione brachij aut stricta ligatione aut introitu balnei

Cura apatistoci flebotomie

¶ Sequitur nunc de apostemate quod fit in loco flebotomie. Capitulum. XI.

Contingit quandoque fieri quibusdam apostemata calidum in loco flebotomie & inflatione brachij & fit illud tribus ex causis, aut ex strictura apertionis vene in hora flebotomationis vnde coadunatur sanguis in orificio vene & apatur, aut contingit ex culpa flebotomatoris si profunde incidit apertionem vene achal ita quod facit vulnerationem in neruo, aut contingit ex excessu fatigationis brachij vel ex ingressu balnei antequam consolidetur vulnus. Signum eius ex strictura apertionis vene est exitus sanguinis subtili emanatione & eius constrictione cito post difficultatem. Signum eius ex vulneratione nerui arterie est quoniam accidit pluribus diebus grauitas motus, & possibile est ipsum non sanari. Signum eius ex fatigatione brachij aut eius stricta ligatione vel ex introitu balnei est quod patiens refert, & possibile est contingere ex flebotomia quod maioris leſionis est quod est quoniam sub vena basilica latet magna arteria, quam possibile est aperiri, & excederit flebotomator profundare in apertione vene donec perueniat ad concavitatem illius arterie vnde sequitur fluxus sanguinis continuus, cuius constrictione fit difficilis. Et signum huius est quia videtur sanguis rubens procedens a vena cum abundantia, & quoniam contingit ex flebotomia quibusdam hominibus inebriatis, nec curantibus restringere ligationem decenter quod soluitur de seligamen in hora somni & emanabit sanguis, vnde possibile est eos mori aut circa mortem peruenire. Curatio apatistoci loci flebotomie quando accidit ex

strictura apertionis vene est quod flebotome statim super loco flebotomie si est possibile, sin aut laxetur infirmus & permittatur vna die vel duobus, postea vero flebotome iterum, & si remanserit inflatio in brachio post illud curetur cum hijs que in suo loco dicemus. Curatio eius ex strictura ligamini brachij est quod soluitur aliquotulum ligamen flebotomie & vngatur brachium cum oleo ros. & infrigidatur cum aqua frigida vel cum succo aliquarum herbarum frigidarum. Curatio eius ex fatigatione brachij est quod desinat a fatigatione, & preseruet ne accidat fieri in eo apostema calidum. Et si forsitan contingit fieri apostema ponatur desuper farina ordeii cum succo alfaris. i. scariole vel succo coriandri humidum. Et si fuerit acumen apatis forte cum dolore fiat flebotomia ex alio brachio & superponatur brachio vntiones frigide sicut succus coriandri humidum cum camphora, & quandoque exsiccat renouetur donec recedat apostema & superponatur ei iusquam recens cum oleo ros. & medicinas quas diximus in curatione erisipile & formice. Curatio eius ex vulnere nerui & grauitate motus qui sequitur ex ea est quod non consideret si est in brachio calor nec rubor emplastrum cum emplastro de euforb. vel cum emplastro de serapino, vel cum vngento alrefel & similibus, vnde accipiatur cere. 3. x. euforb. 3. i. olei oliuarum quant. 5. liquefiat cum eo cera & puluerizetur euforb. desuper & emplastrum super neruo. Et si fuerit cum apate inflatio & mollities & albedo & modicum caloris curetur curatione apostematum mollium que in suo loco dicitur. Curatio eius ex apertione arterie & fluxu sanguinis est quod inuoluatur totum cum albumine oui & aspergatur super ipsum de puluere aloes & sanguinis draconis, & intromittatur arterie imprimendo fortiter cum instrumento quod dicitur almarnad, postea constringatur fortiter & inuoluatur cum pecia panni sapienter & dimittatur sic tribus diebus, transactis vero tribus diebus soluantur ligamina cum suauitate & imprimatur cum digito orificio vulneris & ligetur cum pecia panni, & dimittatur quousque sedetur acumen sanguinis vel quousque consolidetur vena. Curatio eius si soluta fuerit ligatura flebotomie & excederit ex ea fluxus sanguinis est quod incipiat patienti bibere aquam carniū factam diligenter cum vino, vel bibat vinum odoriferum & subtile & odor ret galliam, & incidantur ante ipsum pulli gallinacei affati & approximetur naribus fercula odorifera, appetitum cibi incitantia. Et si indiget alia cura regatur regimine sincopis que sequitur ex excessu minutionis.

Cura ex strictura ligamini brachij Cura ex fatigatione brachij

Cura ex vulnere nerui

Cura ex apertione arterie

Cura ex soluta ligatione

¶ Sequitur nunc de malis apostematibus
que dicuntur alcubā & alcoasat. i.
genera antracis. Cap. XII.

Horum quidem apostematum plures
sunt species & ut in pluribus sunt mor-
tiferæ nam alia sunt viridia alia nigra
& pavonina & cinericia. Signū ipsorū in prin-
cipio generationis eorum est quia oriuntur pu-
stule & inflationes cum inflatione forti & of-
fensione superante virtutis tolerantiam & al-
teratur cito qd' est in ipsorum circuitu ad nigre-
dinem aut ad viriditatem, & sequitur ea vo-
mitus pulsatio cordis & sincopis, & quādo ex-
cesserint huiusmodi in ipsis accidentia, & virtus
infirmi videtur ruere scias esse mortalia, & ex
proprijs signis horum apatum est quoniam non
suscipiunt curationem maxime si fuerit aer cor-
ruptus huiusmodi passiones abundant quoniam
tunc sunt peiores, & plurime contingunt in fi-
ne æstatis vel hyemis. Curatio eorū vniuersali-
ter quando generat' est q' administratur potu in
firmo omne q' confortat cor cum infrigidati-
one sicut puluere qui dicitur susus, & de san-
dalis & sicut troscis qui dicuntur acraz alca-
for vel acraz alueres. i. troscis de ro. & similia, &
conferunt ad hoc granata acetosa & acetositas
citri & olfactus frigidarum specierū sicut ros.
& mirte, & sit cibis eius lentes cum aceto & ci-
baria que dicuntur alcatiz & alminania & al-
sechbaya, & omne quod ingrossat sanguinem,
& confortat cor & extinguit excessum caloris,
& confert huic q' congregetur ante infirmum
in multa quantitate nitris, & sit cubile infirmi in
locis subterraneis que dicuntur sardab, aut in
domibus frigidis que rorentur aqua frigida &
aceto, & prosternantur ibi herbe frigide & aro-
maticę deinde scarificetur apostema & ablua-
t a sanguine eius cum aqua calida vt non coagu-
letur & sugatur leniter & educatur sanguis le-
niter, vel suspendantur super ipso sanguisugę
& non inungatur vnctione frigida vt non dila-
tetur humor ad membra principalia & repente
interficiat sed vngatur in principio cum alga-
lia in qua sit modicum ben, aut emplastretur cū
menta mixta cum passulis nigris, & magnifica
finem intentionis & operationis tuę conseruare
virtutem infirmi & infrigidare cor toto posse
tuo, cito enim dissoluitur & perditur virtus in
huiusmodi apostematibus, & superuenit flux-
us ventris & morit' infirmus. Et si videris vul-
nus apostematis extendens & dilatans se curet'
cum medicinis vrentibus vel cum cauterio ignis
vt diximus.

¶ Sequitur nunc de apostemate
flegmatico. Cap. XIII.

Huius apostematis quatuor sunt spe-
cies, aut enim generatur ex grosso fleg-
mate, aut ex ventositate fumosa, aut
sicut illud quod generatur in tibijs & pedibus
in passione ydropica, aut fit ex flegmate mixto
cum colera nigra, & omne apostema quod fit
ex flegmate nūcupatur gręce crimaalras ziuia
& intentio est apostema molle. Signa aposte-
matum vniuersaliter ex flegmate sunt frigiditas
tactus & albedo coloris & priuatio doloris.
Signa propria apostematis ex flegmate grosso
sunt pauca durities & frigiditas tactus albedo
coloris & priuatio doloris. Signa apostematis
ex flegmate subtili sunt mollities apostematis
& albedo coloris & quia permanet in ipso im-
pressio digiti & non est cum eo dolor, sed est cū
eo de grossitie & gravitate minus q' in prima
specie. Signum eius ex ventositate fumosa est
quia fit molle & album, & non cedit impressio-
ni tactus & quando percutitur resultat ex eo so-
nus ad modum timpani & est tumidum vt vs-
ter. Curatio apostematis ex flegmate grosso est
q' laxetur infirmus & fiat vomitus cum eo qd'
educit flegma q' diximus in curatione alna-
tras frigide & fiat residuum curationis. Cura-
tio eius ex flegmate subtili est q' superponatur
ei in principio medicinę quarum natura & vir-
tus est simul confortare & resolvere, & illud est
quod superponatur ei spongia marina noua in-
fusa in aceto temperato cū aqua, nam spongia
noua in eo qd' est in ipsa ex virtute aque mari-
ne resoluit, & si nō inuenitur noua accipiat ve-
tus, & abluatur bene cum aqua & nitro aut cū
lixuio vt per hoc lucret' virtutem nouę spon-
gię, & oportet in principio agridudinis si cor-
pus fuerit humidum esse acetum temperatum
cum aqua ita vt aqua temperet acetum, & si cor-
pus est mediocre sit temperatio aceti cum me-
diocri modo ita q' conueniat potui, & oportet
quando fuerit apostema in brachio vel crure
vel loco vbi possit ligari q' superponatur mem-
bro spongia, & desuper ponatur alia vel vna
circumdans apostema / & ligetur desuper ad
modum ligaturę fracturę ossium. Cuius
modus est q' incipiet ligari subtus apostemate
ligatura mollis donec perueniat ad apostema &
tunc ligetur astrictē & bene, & si attrahitur li-
gamen ad superiora remolliatur & vt non reci-
piatur apostema vulnere ex eo quod fluit ad
ipsum. Et si nō confert ei hoc medicamen opor-
tet vngi apostema cum oleo oliuarum & asper-
gi desuper sale & cineribus quercinis, deinde li-
getur scđm modum prædictū, & ponatur su-

Apatis fle-
gmatici
quorū sunt
species

Sig. vñia

Sig. ex fle-
gmate
grosso

Si. ex fle-
gmate
subtili

Si. ex ven-
tositate fu-
mosa
Cura ex
grosso fle-
gmate
Cura ex
flegmate
subtili

Linio-
nes

Cura ex
ventosita-
te fumosa

Apatis q'
notat infla-
tionem

Signa

Cura

per ipsum mel cum alumine iameno aut murca
olei oliuarum cum sale trito & superponantur
folia tamarisci, aut folia mirte, vel liniatur cum
bolo armeno & aceto. Et concordauerunt om-
nes medici q' spongia vel pecie panni submersi
aceto & applicati cuiusq' apostemati molli sol-
uit illud. Modus linitionis vt illic apati molli, &
aloes myrrhe lich acacie sief memithe ciperi cro-
ci boli armeni olibani partes æquales terantur
cum aqua & fiant pillule ad modum auellanę
& dissoluantur ex ipsis cum aceto vel cum succo
caulis, & locus liniatur. Et si fuerit apostema in
facie & in palpebris oculorum soluantur ex eis
cum aqua ros. vel succo endiuie & modico ace-
ti, & possibile est conferre apostematibus mol-
libus in fine vniuersa emplastra facta apostema-
tibus calidis acē. curatio ex illis. Curatio aposte-
matis quod generat' ex ventositate fumosa hu-
iusmodi apostema cito recedit & soluitur si-
ne medicina, Si vero requirit eam curetur cum
aceto & oleo ros. vel ambobus solis similitum
cum aceto & recedit cum ea, aut emplastretur
in farina ordeī calida, aut cum milio, aut cū a-
qua cinerum, & vngatur cum eo sanbac, vel cū
oleo de ben. Et si hoc non sufficit emplastretur
cum cineribus quercus & sarmentorum vitis
distemperatis cum succo alabhal & carphe. id
est tamarisci & albasci & ligetur fortiter, & ca-
ueat infirmus a repletionē cibi & oleribus & le-
guminibus & sustineat famem & sitim, & hec
curatio detur apostemati molli.

¶ De apostemate quod nominatur
inflatio. Capitulum. XIII

Hoc apostema nominatur passio infla-
tionis, & generatur ex ventositate gros-
sa & frigida, & hec ventositas congre-
gatur post pelliculas circumdantes ossa aut post
pelliculum quod videtur dicere alifac alafon
aut zirbin, & possibile est congregari ventosita-
tem in intestinis vel in corpore stomachi, & pos-
sibile est congregari post pelliculam circundan-
tem muscolum aut post cordas similes pellicule
& possibile est congregari in alijs locis corpo-
ris. Signa eius sunt quia manifestat ad sensum
& tumefactio locorum in quibus accidit cum
sensu extensionis, & possibile est sequi cum eo
dolorem, & videtur tumor loci sicut vter cum
difficultate resolutionis. Et nos quidem iam de
terminauimus speciem que generatur in stoma-
cho in loco distinctionis sutarum infirmatū.
Curatio eius in vniuersali est curatio vnā & est
calefactura cum subtiliatione, diuersificatur au-
tem scđm membrorū diuersitatem in quibus ac-
cidit ventositas, & scđm illud est addendum &
minuendū in medicina scđm exigentiā & scđm.

dolorem consequentem ex ea, Ex medicinis aut
conferentibus ei sunt olea in qbus est ruta cim-
num semen apij hortensis & montani semen es-
ruce siluestris & fructus lauri, & conueniens
est ex huiusmodi oleis cerotum, & superpone
loco tumido, Hęc autem medicina molli cor-
pus & dissoluit ventositates sicut decoctio ra-
dicum, & electuariū ex seminibus & similia, &
si sentitur cum hac ventositate aliquid de apo-
stemate flegmatico, Cuius signa sunt dolor &
aliqua reliqua accidentiū apostematis, euitet me-
dicinas in quibus est fortis calor & acuitas & si
at illud modo debito, & misceatur cū oleis pin-
guedo gallinę aut anatis, & competit huic em-
plastratio ab extra, & quod melius & nobilius
eis est emplastrū factum ex milio aut ex sale ca-
lidis vel cū pannis calidis, suspensio autem ven-
tosarum cum igne est eis operatio bona. Et si
fuerit apostema in loco carnosio curetur cum
vngentis quibus inest pix & guma quercus pin-
guedo leonis & bouis, & emplastretur desuper
cum emplastro facto cum stercore columbino
& calce & cum emplastro de calce, & vniuersa-
liter cum omni medicina fortis subtiliationis &
pauce virtutis humiditatis. Et iam determinau-
mus de huiusmodi emplastris & vngentis plu-
ra in suo loco, & si indigebit cauterio aut ma-
nuali operatione inueniet ipsa in suo loco.

¶ De duro apostemate. Cap. XV

Durum apostema appellatur a gręcis
squaros a diuturnitate sui temporis &
dissolutōis difficultate, & cause istius
sunt tres, aut enim fit ex flegmate grosso & vi-
scofo multo & puro aut mixta & cōposita ex
flegmate grosso & colera nigra aut fit ex errore
medicinarū tempore quo infrigidauerūt & con-
stipauerunt calida apostemata forti constipati-
one & infrigidatione cuius dissolutio fit difficil-
lis, & est apostema quod generatur paulatim
& procedit crescendo quousq' perficitur & de-
uenit ad suum statum & finem. Signū eius ex
flegmate est albedo sui coloris & frigiditatis ta-
ctus. Signū eius ex compositione flegmatis &
colere nigre est declinatio eius ad nigredinem &
fortis durities & tactus frigiditatis & quantū
quatur & durificatur & apparent in ipso vene
rubee aut nigre & redit ad apostema qd' dicitur
cancer. Differentia vero que est inter apostema
durum curabile & apostema incurabile est quo-
niam si fuerit cum duritie & multa priuatione
sensus nunq' curabitur, si vero sentit curatur,
& si pauci sensus fuerit curabitur. sed cum diffi-
cultate. Curatio duri apostematis & sensibilis
& ex causa flegmatica est cum euacuatione fleg-

Durū
apatum
cause sunt
tres

Sig. ex
flegmate

Sig. ex
flegmate
& co. ni.

Differunt
apa durū
curabile
& incur-
abile
Cura du-
ri apatis
sensibilis
& ex ca-
flegmati-
ca

Cura ex
Flegmate
& col. ni.Vnguētū
resoluens
& emolli-
tium.

Emplast.

Aqua can-
cinosum
duob' fit
modis

Signum

Cura

males cum hijs que dicta sunt in podagra frigida, & regatur cum reliquo regiminis. Curatio eius ex compositione flegmatis & colere nigre quoniam fuerit sensibile est cum hijs que diximus in curatione cancri de euacuatione colere nigre & reliquo regimine, & vniuersaliter curari debet apostema durum cum hijs que mollescent sicut sunt pinguedines & medulle & bdellium malue & cum hijs que quandoque resoluunt. Modus vnguenti resoluens & emollientis, accipiat ex semine lini puluerizato & effundat super ipsum aqua calida & pinguedo anseris & cera & oleum de lilio vel oleum lisaminum liquefiat cera cum oleo & misceatur totum & superponatur apostemati sensitiuo & duro. Modus alterius emplastrum resoluens dura apostemata vbi quicquid fuerit, accipiat ex bdellio teneri armoniaco & galbano partes aequales dissoluatur cum vino, postea accipiat ex muscilagine fenugr. & seminis lini ad pondus predictarum specierum & teratur totum in mortario cum oleo lini vel oleo de ben cum pondere medietatis omnium ficuum siccarum & teratur totum & incorporetur bene donec rectificetur adequatur, & efficiatur ad modum butyri cocti, postea vero ponatur de eo super quibusdam duris apostematibus vbi quicquid fuerit. Est & quidem vnum aliud apostema durum cancrinosum quod sic dicitur, quia similatur cancro, & fit duobus modis, aut enim incipit ex se ipso, & sequitur post apostemata quando durefunt. Generatur autem ex faecibus grossi sanguinis. & est quidem agnitus loquax si perueniat ad finem nunquam valet ingenuatio in sui curatione / nisi cum manuali operatione quando fuerit in membro in quo sit possibile ipsum eradicari funditus & perpetuo, aliter in suo loco dicitur, apud vero sui principium curet cum hijs que ipsum detineat in suo statu & non augmentetur. Signum eius est quia incipit ad modum fabae, & post dierum processum augetur in suo esse donec magnificatur & redit ei fortis durities & teneat in corpore radicem magnam rotundam liuidi coloris, & permiscetur ei venae virides ac nigre ad quamlibet partem, & in eo est lentus calor repertus in tactu. Curatio eius in sui principio est quod euacuetur colera nigra paulatim & pluries cum decoctione epithimi & cum flebotomia venae alachal si signa sanguinis apparent & attendatur ad fluxum sanguinis menstrualem mulieris si fuerit minoris aetatis quinquagenarie & caueat ab omni cibo generante coleram nigram ut carnibus bouinis yrcinis & carnibus animalium siluestrium & a vino nigro & grosso lentibus caulibus & canabita genus caulium & carnibus salitis melangianis & similibus.

Et sint cibi eius semper qui generent sanguinem bonum subtilium partium sicut pitana de ordeo pulli gallinaei fasiani & perdices & parui pisces recentes & ex oleribus farnach. i. atriplex & oleis iameni & cucur. deinde superponat emplastrum quod prohibeat & repellat effusum nem humoris ad ipsum post euacuationem, & hoc quidem cum solatro vel temperiua & similibus, postea vero curetur cum eo quod resoluat paulatim cum aequalitate, & est quod accipiat ex cineribus cancrorum maris, & distemperentur cum butyro & oleo ros. & liniatur cum eo apostema cancrinosum. Ex rebus autem magis conferentibus huiusmodi prauis apostematibus & scabiei que sunt in ano & que sunt in virga & in manibus est quod studeat fieri mortarium plumbum & pistillum eius ex plumbo & terat cum eo bolum arme. & terram sigillatam cum aceto & aqua vel cum melle vel lacte recenti, vel cum oleo ros. vel cum oleo omfacino, de quo quicquid ipsorum inuenerit donec nigrescat, & liniatur cum eo apostemata, & conferi iuuamento maximo apostemati cancrroso in sui principio & residetia que appellatur falefa inuena in ollis balneo rum veteribus, accipiat & teratur cum oleo ros. & liniatur cum eo apostema quoniam habet in eo proprietatem mirabilem. Curatio vero ipsius cum ferro dicitur in chirurgia.

¶ Sequitur de cancro. Cap. XVI

Cancer cum vulnere coniungit duobus modis, quia aut generatur de se aut sequitur ex operatione stulti medici. Signum eius est quia videtur vulnus mali coloris per totum eius circuitum cum grossitie & molitie de foris, & color ipsius est viridis & fluuit ex eo putredo foetida & humiditas aquosa pluribus diebus, & quantomagis abundauerit medicinis tanto plus addetur in sui malicia nec ei competunt. Curatio eius quando timetur de vulnere est cum euacuatione colere nigre saepe sicut diximus, & postea emplastrum desuper cum exsiccatis medicinis ut ista medicina est. Modus limitationis ad cancrum cum vulnere accipiat de cerusa alcas calcinato & lotes partes aequales terant cum oleo ros. aut oleo de balauistijs vel cum succo sempiterni vel cum succo solae. vel cum succo portulacae aut cum muscilagine psilij de quo quicquid ipsorum inuenerit & superponat. Et si fiat in eo vulnus curet cum hac medicina. Si vero non erit pificua cauterize ut diximus in suo loco.

¶ De apostemate quod dicitur

dubayla. Capitulum XVII

Dubayla est apostema ex quo fluunt humores acuti & diuersi generati in interioribus partibus corporis ut in stomaco

Dubayla
duob' fit
modisSig. ex
calido
aere
Sig. altes-
rius speiSig. facili
curatiois

cho visceribus renibus vesica & alijs huiusmodi membris & intrinsecis, & generatur etiam in exterioribus partibus corporis, & lingua arabica appellatur aldubayla oraga id est, exitus intendunt per hoc exitus humorum ab interioribus membris ad exteriora, Fit autem duobus modis, aut enim fit ex apostemate calido ibidem antiquato, sicut flegmon, aut ex herisipila, aut ex formica & similibus calidis apostematibus. Alius vero modus est ex congregatione mali humoris in aliquorum membrorum preterquam ibi precesserit calidum apostema, Species vero humorum communicantium apostema quod dicitur dubayla plures & diuersae sunt que in hora apertionis ipsorum appareant quando ipsorum aliquis est qui similatur butyro vel sanguini coagulato vel albumini oui vel muscilagini fluenti a naribus, aut pulmento tritici vel bitumini, aut vini fecibus, aut olei fecibus, Alij vero continent humores congelatos & durificatos ad modum lapidis vel ossis vel globo pilorum & similibus, & aliqui humorum fluunt cum forti foetore. Signum huius apostematis quando fuerit ex calido apostemate illic procedente est quod infirmus recitabit. Signum huius alterius speciei est manifestatio ipsius ad sensum & quando imprimitur digito delectatur & sepelitur sub ipso, & hoc accidens communicat utramque speciem, Differt autem sensu huius secundae speciei secundum specierum humorum congregatorum in ipsa, Quod est quoniam aut erit humor subtilis aut grossus viscosus aut sanguis coagulatus. ¶ Inquit auctor ego ostendam quomodo cognoscatur, quoniam si accipiatur clauis vel acus & figatur in apostema quod dicitur ladubayla donec perueniat ad locum humorum, & abstrahatur si fuerit humor aquosus statim exibat, & si fuerit sanguis patebit tibi illud, si vero fuerit humor coagulatus ad modum duri apostematis quod dicitur asela & similitum nihil exibat per puncturam acus. Signa indicantia apostema aldubayla facili curationis sunt quando extendit exire extra corpus ad partem cutis & habebit vnicum caput acutum & communiter totum est maturum & aequale, & est durum in eius circuitu, & erit eius orificium inclinatum inferius & putredo fluens ab eo non est vltimi foetoris, nec videtur in eius superficie pinguedo & erit humor aequalis

in sui maturatione, & albus & levis flegmon & erit apostema remotum a principalibus membris, & patiens apostema est sanus & ab acutis infirmitatibus liber. Signa aldubayle male & difficilis curationis sunt contraria signis supradictis, scilicet quod habet duo capita vel plura & quod sit extensum & latum plane quod non sit acutum capite & quod non sit cum duritie in eius circuitu & quod fluat ex eo est vltimi foetoris, in cuius superficie videtur quod pinguedo aut oleum aut erit quod fluat ex eo indigestum immaturum. Curatio huius oportet primo considerare apostema si separabilis posset ingeriari quod non congregentur in eo humores tunc flebotomabis agrum a parte opposita aegritudini si poterit ferre flebotomiam, postea vero emplastrum apostema cum hoc emplastro, videlicet quod accipiatur fermentum & coquatur ad ignem cum aqua & oleo comuni. Modus emplastrum ad solendum apostemata huiusmodi coquatur farina ordeum cum aqua decoctionis ficuum siccarum pinguium, & fiat emplastrum, & si videtur corium loci fortiter attrahi scarificetur super ipso leniter & non profunde postea vero emplastrum cum emplastro de farina ordeum. Et si patet tibi quod apostema paulatim resoluatur & sperabis finem eius resolutionis adde in aquam decoctionis ficuum modicum salis, & caue penitus ne redatur apostema durum ex excessu siccitatis medicinarum, & quando apparebit hoc in aliquo temporum misceatur cum aqua decoctionis ficuum aliquid mollescentium sicut radix altee semen lini pinguedo anatum aut gallinarum & similia. Et oportet visitare apostema diebus singulis his in die quo usque pateat tibi operatio vel effectus medicinarum, postea vero ingrediatur patiens balneum & visitetur apostema, & si inuenerit ipsum addens ad ebullitionem & super euenierit ei rubedo & acuitas studeas amouere ebullitionem, & sedare potentiam falsam, Et si resoluitur apostema cum huiusmodi quas diximus, & videbitur iam accedere apostema ad collectionem apostematis conferat sibi iuuamentum ad sui maturationem cum eo quod maturat apostema deinde aperiatur cum ferro. Signa indicantia maturationem apostematum aldubaylae quae aperiri possunt cum ferro sunt haec, collectio putredinis, pulsatio, rubedo febris & apparitio

Sig. diffi-
cilis cura-
tionisCura hoc
in apostemate

Emplast.

Si matu-
rationem
indicantia

Machba
Emplast.
aperitiuū

Emplast.
aliud ape
ritiuū

Vnguentū
de alijs

Almatha
bagatio
Signum

Cura diu
turna

capitis acuti super eis, & perceptio putredi-
nis tactu manus, & quando hæc signa vi-
dentur accedat ad apertionem ipsorum cum
ferro in supereminenti loco. Et oportet ef-
fe orificium apostematis semper apertum a
parte inferiori ut possit fluere putredo cele-
riter & q̄ non congregetur putredo & effi-
ciatur apostema quod dicitur machba & pu-
trescat caro que est in circuitu. ¶ Modus em-
plastrum ad aperiendum cito apostema & va-
let loco ferri, accipiat ex farina tritici cri-
bellata a furfuribus, & fiat ex ea empla-
strum pulmentum quod dicitur farinata,
Accida id est farinata cum aqua & melle &
butyro & succo ceparum super igne & su-
perponatur apostemati quoniam aperiet ipm
Et si fuerit in ipso parum duricie præcedat
hæc lotio cum aqua calida & postea super
ponatur emplastrum. ¶ Modus alius empla-
stri aperientis apostema alidubayla matura
ita ut non egeant apertione ferri, accipiat
ex melle anacardi & pice ligda partes equa-
les & misceatur totum simul in cacia ferrea
& coquatur totum ad ignem agitando fre-
quenter quo usq̄ coquatur & superponat
de eo apostemati aliquid quantum voluerit
aperire orificium eius, & dimittatur ita .q.
sex quoniam hoc rodit ex eo iuxta tenorem
limitationis facte cum eo super apostemate.
¶ Modus vngenti quod dicitur marthā de
allijs ad aperiendum apostema alidubayla.
R. cære .3. i. colofonie .3. iij. allijs mun-
datorum .xx. numero olei oliuarum lib. i.
bulliant primo allia cum oleis, & amotis
allijs, accipiat oleum & liquefiat cære &
colofon. cum prædicto oleo & vngatur cū
eo. Et nos quidem scripsimus de huiusmo-
di inunctionibus & vngentis plura in suo
loco perfecte.

¶ Sequitur nunc de apostemate quod
dicitur almathaba. Ca. XVIII

Generatur hoc apostema post exitū
putredinis ex apostemate dubayla.
Signū eius est quia remanet ex car-
ni & carne aliquid vacuum & redditur cutis
sicut pannus mollis, & eius solidatio fit dif-
ficilis eo q̄ sub eo de carne & per hoc reddi-
tur difficilis. Curatio eius & appellatur cu-
ratio diuturna apostematis quippe almatha
ha diuersificat species scdm diuersitatem lo-
corum corporis, quoniam si fuerit in loco

carnoso ut in coxa & natibus tunc non ma-
gnificatur valde apostema, si vero fuerit in
loco a carne vacuo minus erit. Curatio apo-
stematis almathaba est q̄ fiat eius orificiū de
subter ut facilis fiat exitus putredinis sicut
diximus, postea vero omni die est q̄ fiat eius
orificium vngento egiptiaco, cuius modus
est q̄ accipiat de ziniar aceto & melle par-
tes equales & coquatur ad ignem donec ru-
beat, postea clisterizetur orificium aposte-
matis cum hoc solo aut mixto cum oleo ro.
vel cum melle, videbitur de acumine aposte-
matis, & quando fecerit hoc pluribus die-
bus & patebit ei q̄ apostema tunc sit mun-
dificatū relinquat hmoi clisterizatio cū vn-
gento egiptiaco & fiat cū vngento alnadi. i.
diapalma postq̄ dissolutū fuerit cū oleo ro.
vel cum vino sicut voluerit, & si voluerit la-
uare ipsum impleatur orificiū eius aqua &
melle quibus admisceatur vinum stipticū,
hoc enim iuuat solidationem cutis & rege-
nerationem carnis, & accipiat spongia vel
pecia panni & infundatur in vino stiptico
mixto cum melle, & ponatur super aposte-
ma de foris & ligetur cum eo præter quod
offendat infirmū, & soluat ligatura quo-
libet tercio die, Et si cutis non fuerit solida-
ta faciat regenerare carnem cum hijs que di-
ximus, & accipiat vngentum almatha &
dissoluitur in oleo ros. ita q̄ sit mediū inter
subtilitatem & grossitatem & extendetur su-
per peciam panni amplam continentem totā
tam apostematis superficiem & aperiatur
in media peciæ quod est orificium aposte-
matis, & accipiat aliam peciam panni rotun-
dam paruam ad modum denarij & extenso
super ea vngento & superponatur orificio
apostematis in loco apertionis alterius pe-
ciæ, & quando voluerit euacuare id quod
est in apostemate aut aliqd intrante in ipm
amoueat parua pecia, & mundificetur a-
postema a putredine remanente super ma-
iori pecia super apostemate sicut est, & nul-
lo modo remoueat & consideretur in re-
motione & appositione pānikule ad orificiū
apostematis, & si minuitur de orificio, aut
crescit, aut virum sit digestum vel ne, quod
exit, & minuitur orificium omni diminutio-
ne manifesta, & diminuitur apostema & do-
lor & declinat erit fidus de generatione car-
nis intus. Si vero econtrario fuerit, scias
eius curationem cum errore procedente, &
tūc addas ad hoc medicinas stipticas, & scias

Cura
alia

Pulsis

quantūcūq̄ fuerint medicinz & vngenta
fortiores in licitate tanto erit operatio eo-
rum vel ipsarum in vltimitate nobilitatis &
iuramenti, & est quod accipiat ex melle
& coquatur mediocriter inter grossitatem &
tenuitatem & liniatur super eo superficies
apostematis, postea aspergatur desuper hic
pulsis, R. myrrhæ aloes centaureæ farinæ
orobi & aristologie partes equales, de omi-
bus aut de tribus vel duorum ipsorum &
compeit implere orificium ipsius aposte-
matis melle cum quo fuerint mixte species
supradictæ oportet tamen declinare mel ad
tenuitatem ut peruenire valeat ad fundum
apostematis, postea ligetur desuper & fiat
sicut diximus quousq̄ sanetur. Et nos iam
tractauimus in chirurgia cū ratione huiusmo-
di apostematum prolixè & late accipiat
imperfecte.

¶ Sequitur nunc de apostematibus
que dicuntur alzabhar, latine
fistula. Cap. m. XIX

Alzabhar
i. fistula
causa

alcohol

Sig. vetu
sti apatis

Intentio humorum est eadem, dicitur
tamen zechar a sui fluxus diuturnitate
Fluxus tamen diuturnus eius altera du-
arum causarum contingit, aut enim ex pus-
tredine ossis eiusq̄ corruptione, aut quoniam
transitus humoris occupatus est humore vi-
scoso & similatur arundini penne aus, pro-
pter quod prohibetur generatio carnis in
ipso, & propter hoc appellatur hoc genus
apostematis fistula, Causatur autem ex a-
postemate calido aut ex apostemate vulne-
ris vel fracture ossis in quibus tempus pro-
longatum est ita q̄ ablata carne corruptum
est os & putrefactum. Apostematis autem
alzabhar sunt duo genera, quia aut erit ve-
tusta & non suscipit curationem & subin-
trat terminos apostematum fraudulentium
& mortiferorum que dicuntur alcohol id
est antraces, aut erit de numero illorū que
susceptibilia sunt curationis. Signa vetusti
apostematis quia facit in aliquo ma-
iorem iunctionem corporis, sicut in iunc-
tione spinalis dorsī, aut in radice coxæ, au-
superficie pedis, aut in ossibus pectoris au-
faciei est profundum, & maxime quando
sunt plura orificia ex quibus emanant li-
quores, Aut erit humor putridus continua
emanatione, & quando prolongatur tem-

pus eius & fuerit id q̄ fluit ex eo foetidum
vltime, & cuius superficie apparet pingue-
do, deinde sequitur infirmum solutio ven-
tris & videtur suum corpus dissolui, scias
ipm ad mortem accedere. Signa boni aposte-
matis alzabhar, in cuius curatione est spes
sunt quia non accidunt ei prædicta acciden-
tia, sed sit apostema in membro carnosio in
coxa & natibus & tibia & similibus, & ex
quo emanat sanies alba digesta equalis sub-
stantiæ pauci foetoris, & color infirmi est
bonus carens aegritudine, & est fortis in sui
natura & virtute & virtus digestiua eius est
bona. Curatio alzabhar bonæ in principio sui
est quod diximus in curatione calidorū a-
postematum quousq̄ perueniat terminus
corruptionis & putredinis ossis, & scitur
hoc quando mundificatur apostema ab eo
quod est intus & pungitur stilo, & si sentit
q̄ os est corruptum extrahatur scdm mo-
dum dictum in suo loco, si extrahi potest
Vulnus autem de facili curatur cum edu-
ctione corrupti ossis, & si videtur denigra-
tum & non corruptum nisi in superficie so-
la extrahe ipsum si potes, Corrosio enim
nequit crescere super osse putrido nec su-
per osse corrupto.

¶ De apostemate quod dicitur han-
condia. Capitulum. XX.

Hancondia vocabulū græcum latine
ne vero malum mortuū dicitur &
est de numero calidorū aposte-
matum, & intendunt per hoc cuius corpus
mortuū est & eius natura consumpta & as-
similatur illud corio combusto, & hoc qui-
dem apostema est vicinum membri accessus
ad viam perditionis & mortis, & nisi acce-
leretur incisione illius membri mortui q̄
ad hunc terminum curationis perueniret ad
hærebis morbus alijs membris sanis & sibi
vicinis cito ducitur infirmus ad perditio-
nem. Causa vero generationis huiusmodi
apostematis est, quoniam orificia vena-
rum fortiter obdurata sunt & pori cutis ut
non transeat spiritus vitalis, & cum detine-
tur solutio & spiritus vitalis a membro oc-
calionato cito peruenit ad perditionem. Si-
gnum huius est gruitas motus qui dicitur
alchadar qui accidit ei & perditio sensus vel

Sig. boni
apatis al-
zabhar

Curatio
alzabhar
bonæ

Hæcondia
i. malum
mortuū

Causa

Signum

privatio & quies doloris & pulsationis.

Cura in principio Curatio eius in principio sui aduentus est euacuatio sanguinis ab eodem loco modo cum leui scarificatione & exitu multi sanguinis ab eo. postea vero curetur cum eo quod retineat putrefactionem per superpositionem, & est quod accipiat ex ziniar & mel le & alumine partes aequales & terantur cum aqua & liniatur cum eo membrum, vel teratur bolum ar. cum aceto & liniatur cum ipso. **Cura cum membrum sine sensu** Curatio membri mortui cuius sensus est priuatus nulla est, & si videtur aegritudo dilatans se ad aliud membrum non potest curari nisi per incisionem & quod extirpetur radice usque mortuum est ex membro festinanter quousque perueniat ad carnem sanam, postea vero curetur cum eo quod regenerat carnem cum vngentis notis & determinatis ad sanationem vulnerum quae dicta sunt in suo loco. Modus vero incisionis horum membrorum determinatus est iam in suo loco manuali operatione.

¶ De passione que dicitur alcaraz. Capitulum. XXI

alcharaz **Signum** **H** Alcaraz est morbus contingens in manu vel pede & est de speciebus leprae, Signum eius quoniam apparet nigredo in manu vel pede & non cessat post modum dilatare & extendi per totum membrum quousque corrumpitur & cadit, & sequitur hunc morbum fortis vltio tenens membrum ut ignis, quoniam virtus infirmi nequit tollerare nec sustinet adhaesionem muscarum super loco. Et ego quidem iam vidi quendam patientem hunc morbum in quodam casale perimentiarum sacriste cuius accidit hic morbus in pede, & cum remanet pes in illa calefactione & vltione cedit ad sui iuncturam, & post annum. q. accessit ad me cum iam ceciderat morbus in digito dextre manus, & superposui ei quod humorem diuerteret post euacuationem colere nigre pluries, sed cum hic morbus superaret ipsum dilatatus est per totum digitum, & accedens ad me porrecta manu petijt mihi truncari manum suam antequam transiret humor ad os brachij quod dicitur akenad & voluissim ei super hoc consentire recessit in viam suam de quo relatum fuit mihi postea quod brachium eius decia-

sum fuit a iunctura quae dicitur almahaz czaz. Curatio eius est cum incisione membri si morbus abundat in eo sublata mora & negligentia & ut in cirurgia determinat.

¶ De apostemate duro quod dicitur alsalcha latine lupia. Capitulum. XXII

H Oc apostema generatur in corpore, cuius color non differt a colore corporis circumdans ipsum bursa similis pelliculae quae appellatur aldis fac, & eius species sunt tres, Prima species est quae nominatur alsalcha alsahamia & similatur frustra albe pinguedinis, alia quidem dicitur alsalia. i. mellina & similatur mellis spisso alia vero accida, & similatur pulmento farinae tritici quae dicitur haccida alhanca id est farinata de frumento, Sunt & aliae paruae ad modum grani ciceris, aliae vero magnae ut melones, Signa apostematis alsalche vniuersaliter sunt quia cum mouetur manu non reparitur adherere corpori / sed cum mouetur ad partes singulas sine perceptione doloris, & est in colore corporis, Veruntamen radix eius similatur pinguedini aliquantulum breuior est & maioris sensus quam reliqua, & non reperitur sub tactu. Alhacidia id est pulmentaria vero mollior est simili pinguedini & eius radix amplior, Alhasia. i. mellina vero reperitur & recipitur sub tactu. q. esset aliquid oleaginosum, & eius euacuatio fit cum tarditate, & cito redit in hora tactus, & significat in apostematibus alsalche per puncturam acus quemadmodum diximus in dubayla. Curatio autem horum apostematum cum diuersitate specierum suarum est quod detrahatur sicut determinatum est in cirurgia parua non curatur per appositionem medicinarum soluentium post euacuationem flegmatis, aut cauterizari circuitus eorum, ut permaneant in eodem statu absque additamento.

¶ De passionibus que dicuntur hagdria id est glandulis & scrophulis. Capitulum. XXIII.

Hagdria i. Glandulae & scrophulae sunt species

Signa
Cura

Species horum apostematum plures & diuersae sunt secundum diuersitatem locorum corporis, nam aliquae sunt in capite quae dicuntur alba bibat, alia in ceruice, & appellantur scrophi, alia vero in radicibus coxarum & sub ascellis, & quandoque sunt super manu & fluit ex eis humor albumini oui similis. Signa horum sunt manifestatio ipsorum ad sensum. Curatio autem ipsorum omnium quandoque diuersa sufficienter loca est cum incisione & incisione loci & extractione ipsorum foras, vel cauterizare ea si non valet in eis medicina quam diximus.

¶ De alcoalib. id est verrucis. Capitulum. XXIII.

Alcoalib i. verrucae

Cura sic
eorum

Medica
me eradi
cantium

Aliud me
dicame

Medica
me forti
Aldraria
ha

Cura hu
midorum

H Oc apostemata efficiuntur dura ut lapides, & species ipsorum sunt secundum locorum diuersitatem in corpore, nam quaedam sunt in capite, quaedam in aure, quaedam in palpebris oculorum & in manibus in pedibus & in ano & reliqua parte corporis, Et horum quidem apostematum alia sunt parua, alia sunt magna, alia humida, alia sicca & dura, Siccorum vero apostematum alia fiunt sub pede aut in medio plantae quorum capita sunt reuersa inferius, & generantur sicca ex humore melancolico, humida vero ex humore flegmatico, Curatio siccorum est cum euacuatione colere nigre & regimine humectante corpus & vltu balnei temperate caliditatis & ocio & potu vini & euacuatione omnium generantium coleram nigram, Medicamen ad extirpandum apostemata alcoalib, accipiat de lacte ficuum & conficiatur cum eo pinguedo, & superponatur eis, vel conficiatur farina ordeii cum lacte alictuha est species titimalli aliae tuba & emplastretrur. ¶ Aliud, accipiat de cineribus sarmentorum vitis & conficiatur cum aceto & superponatur. ¶ Modus medicaminis fortis ad eradicandum huiusmodi verrucas quae fiunt in manibus & pedibus, accipiantur aldrariaha. i. caude candaridarum ablati alis & pedibus. xx. numero sulfuris zizimiar. añ. 3. iij. terantur & conficiantur cum aqua & guma alabar & superponatur, & confert etiam vngularum albedini. Et curatio humidorum est cum euacuatione flegmatis & scarificatione ipsorum circumquaque, postea liniatur cum vngento anacardino, aut cum vngento de allijs, aut liniatur cum sapone distemperato cum calce non extirpato. Et vigorosior quidem medicina valens ad hoc est quod scarificetur primo circa eas, & aspergatur desuper medicamen quod dicitur alcanna & dimittatur ibi circa quinque dies quoniam tunc extirpabitur radicitus, postea vero curetur vul-

nus cum aliquo vngento complete & compertur ligari verrucas filo tenui serici vel capillo, & dimitti quousque de se cadat, Vel accipiat arundo pennae & ponatur super verrucam plenius aqua primo saponis, & restringe pennam cum manu & extirpabunt leniter. Et si non conferunt eis haec omnia quae dicta sunt non est alia ingeniatio in curatione ipsa nisi cauterio igne vel incisione ferri, & hoc quidem in suo loco scripsimus in manuali operatione.

¶ De apostemate vngule quod dicitur alcabas. Cap. XXV.

H Oc apostema generatur in radice vngulae & est rubeum inflammatum dolorosum & in forti pulsatione, & incitatur cum eo febris, & permanet dolor ad radices ancarum & sub ascellis. Curatio eius in principio sui apertio est cum flebotomia, postea vero antequam perficiatur vngula cum aceto & opio bis in die, postmodum vero superponatur ei emplastrum de psilio mixto cum aceto, vel superponatur ei pecia panni infusa niue vel aqua frigida, & renouetur vna vice post aliam in die pluries, & confert ei apud sui principium quod submergatur digitus in oleo communi calido, Et si non cessat pulsatio superponatur ei quod congregat sanem. Et signum maturationis eius est quia videtur apud radicem vngule putredo viridis, & aperiat tunc aliquantulum & exprimat, & postea superponatur ei vngentum alnadi. i. diapalma aut de alijs huiusmodi vngentis quousque sanetur. Medicamen ad maturandum apostema vngule teratur semen lini & nasturcium vel sinapis cum pinguedine & ponatur desuper, Et si volueris exsiccare putredinem post apertionem apostematis & exitum putredinis, & terantur galles & conficiantur cum melle & ponantur desuper, vel terantur lentes cum aqua & ponantur desuper & vngatur cum lana. Et si vngula fuerit corrupta & locus eius putrefactus curetur cum hijs quae dicuntur in cirurgia. ¶ Medicamen confectum apostematibus frigidis circa vngulam emplastretrur cum pinguedine caprina aut pinguedine anatum cum modico alumine mundo, vel accipiat mastix alba & teratur cum modico sale & superponatur, & illud quidem facit cadere vngulas quando denigratae fuerint est quod emplastretrur cum fece vini combusta quoniam facit eas cadere.

¶ Sequitur nunc de paruis apostematibus quae dicuntur coadal. Capitulum. XXVI.

Alcaas. i.
aparis vn
gulae ge
neratio

Cura

Maturati
onis signu

Medica
me ad fr
igiditate

Hapostemata generantur ex continuo recubitu super dorso & sunt mala & nocua. Et curatio eorum est quod videatur locus dorsi superponat ei farina ordeii aut farina milij, aut farina lentium, & si vigoratur rubedo vel calor curetur cum euacuatione colore rubes, & si facte in eo fuerint pustule & fluunt ex illis humores foetidi & putridi & regatur cum vngento de cerusa & vngento alnadi quousque sanetur.

¶ De corruptione extremitatum ex vehementia multi frigoris. Ca. XXVII

Extremi-
tatu infri-
giditatu
signa
Cura in
principio

Signum eius est quia grauatursensus eorum primo & postea efficiunt in colore viridi, postea vero in colore nigro, deinde putrescunt & putent, & quoniam prolongat tempus super hoc cadunt ex locis suis. Curatio ipsorum in principio aduentus eius aggrauetur sensus ipsarum & antequam transferatur color ipsarum ad viriditatem vel ad nigredinem quod submergantur in aqua calida in qua coctae sunt paleae frumenti, vel submergantur in aqua decoctionis raparum vel pastinacarum vel silimbrum vel maioranum vel melliloti vel abrotani vel centauree coniunctim aut separatim, postea vero liniatur cum oleo communi vel sambaco calido, vel bulliat parum compositionis alschazame cum oleo communi aut cum oleo de lauro. Curatio vero ipsarum post earum rubedinem aut nigredinem est quod decidatur inde post scarificationem cum ferro vsque ad carnem profunde & permittatur multum exire ex sanguine, & sint extremitates submersae in aqua calida ne coaguletur sanguis, postea vero liniatur cum oleo bolo armeni, dissoluto cum aqua & aceto, & dimittatur super eis diebus pluribus post modum abluatur cum vino tepido aut cum aqua & aceto, postea vero reducatursinitio super eis ter quousque videatur locus denigratus iam induratus & extremitates confirmate quod non cadunt. Et si aegritudo superauerit & peruenierit ad extremitates ad putredinem & corruptionem emplastratur cum cineribus alselae, i. bleae & caulium elixatis & mixtis cum butyro calido, & remoueaturs & renouetur hoc emplastrum super eis frequenter calidis donec cadat tota caro corrupta, & nihil in eis appareat nigredinis vel viriditatis, & curetur postea cum hijs quae regenerant carnem. Si vero denudata fuerint omnia ossa & caro defecerit curetur per incisionem cum ferro, sicut in manuali operatione determinauimus.

¶ De duris apostematibus quae fiunt in pedibus puerorum tempore frigoris. Cap. XXVIII

Signa horum sunt quia generantur in digitis pedis aut desubter in superficie pedum ad modum fabarum non coctarum perforatarum, & color ipsorum obtusus est semper & forsitan erunt nigra & viridia & aliqua ipsorum mollificantur & fit in eis putredo. Et curatio ipsorum est quod diximus ante hoc. scilicet quod submergantur pedes in aqua calida decoctionis raparum vel pastinacarum vel palearum frumenti & similium herbarum supradictarum, & praeseruentur pedes puerorum ne ambulent discalciati super lutum & aquam & cooperiantur pedes ipsorum cum calciamentis de panio & operis pellibus mollibus ut pellibus vulpium & alfanach, & vngatur cum oleis calidis, & si generatur eis putredo curetur cum vngento viridi, aut superponatur eis ex kiram donec sanetur.

¶ De apostemate contingente ex strictura calciamentorum. Cap. XXIX

Exstrictura calciamentorum resultat aut apostema calidum dolorosum ex quo sequitur pedis inflatio donec perueniat ad putredinem, aut generantur in eis tumores & ampullae plene aquae vel resultat ex ea corrosio vel rasura cutis. Curatio apostematis calidi est cum flebotomia & relinquere motum, & non calciatur pes calciamento aliquo, postea vero curetur cum vngento alnadi vel cum vngento quatuor specierum donec sanetur. Curatio vero rasurae vel ampullarum subtilium & plenarum est quod aperiantur ampullae deinde aspergantur aqua rosae & abluantur cum succo coriandri humidum, postea vero vngantur cum licio vel acacia vel bolo armeni, vel cum gallis tritis cum aqua. Et si fuerit rasura absque apostemate accipiaturs de sola subellarum vel alhacoy vel albardi, & comburatur & aspergatur de cineribus eorum super rasura, vel emplastratur apud sui principium cum pulmone ouis recenti vel cum pulmone vulpis aut aspergatur desuper puluis balaustiae aut corticum granatorum aut rutiae aut mirae aut succum quousque sanetur.

¶ De vulnere quod dicitur alhatra Capitulum. XXX

Alhatra est paruum vulnus quod sequitur ex incisione vngulae vnde fit inflatio in pede. Curatio eius in sui principio est quod vngatur ex oleo rosae & aspergatur desuper acacia vel mirra trita, & operiatur digitus cum felle caprae postquam exierit ex eo putredo. Curatio eius post eradicationem vngulae & inflationem pedis est quod persistit infirmus in ocio & euitet motum, & flebotometur vena si plenitudo apparet, & non est aliquid prohibens, & non abluantur digiti sepe in die cum aceto & aqua,

Si a partu
duos pu-
eros tpe
frigoris

Cura

A fati sex
calciame-
toiu stri-
ctura gna-
tio

Cura a pa-
tis calidi

Cura rasu-
rae v. p. am-
pullarum
subtilium

Alhatra

Cura in
principio

Curapost
vngulae es
radicatio

vel cum succo plantaginis vel cum aqua rosae. postea vero ponatur ei vngentum alnadi, vel accipiaturs de adipere renum yrci & teratur cum modico aluminis albi vel cum modico vitrioli, & emplastratur desuper, aut emplastratur cum lentibus tritis cum melle.

¶ SECTIO SECVNDA DE APOSTEMATIBUS & VULNERIBUS, ac alijs periculosis extra corpus contingentibus, capitula habet. viij.

¶ De apostematibus periculosis enumeratio extra corpus contingentium. Cap. I.

De passionibus periculosis extra corpus contingentibus quae sunt vulnera & ipsorum genera fractura & eius genera differentio quae dicitur alpocho & alchala & eius species, incendiū ignis & eius genera, morsus serpentum & species ipsorum, punctura scorpionum & similitum, morsus canium rabidorum & non rabidorum, morsio animalium quae dicuntur alpahod & leopardorum & alnamos & ceterorum animalium & morsus hominis.

¶ De vulneribus. Cap. II.

Vulnera diuersificantur secundum id quod sit vulnus sicut est casus vel percussio lapidis vel incisio gladii, vel scissura lanceae, aut sagitte, aut cultelli aut ligni & similitum, secundum vero loca corporis diuersificantur vulnera, ut si contingit fieri in capite, aut in ceruice, aut in ore aut in gutture, aut in pectore, aut in ventre, aut in epate, aut in vesica, aut in alijs huiusmodi membris. Signa indicantia singula genera vulnerum sunt quia patet sensui. Curatio ipsorum est quod videatur si vulnus est paruum aut non est incusus nervus, nec fractum os, nec est aliqua pars carnis diminuta, & fuerit vulnus scissura carne accedat in sui principio & hora vulnerationis cum suo sanguine coniungere partes antequam transferantur eas aer, deinde accipiaturs de olibano yscian, i. sanguine draconis partes aequales, & possibile est ponere ipsum per se super vulnere, & ligetur cum sudario fortiter & districte, & tunc medicina adharebit, & non amoueaturs ab ea quousque sanetur & solidetur vulnus. Et si non possunt haberi huiusmodi species ponatur loco earum calx extincta & non extincta & dimittatur ibi quousque adhareat vulnere, & caue ne tangatur vulnus ab aqua aliqua frigida vel calida, donec medicina cadat ex se quoniam non recedet inde vsque ad sanationem. Si vero apostematibus fuerit vulnus & generata fuerit in eo putredo tunc superponatur ei medicina nota sapienter,

Alpocho
Alchala

Vulnerum
diuersifi-
catio

Signa

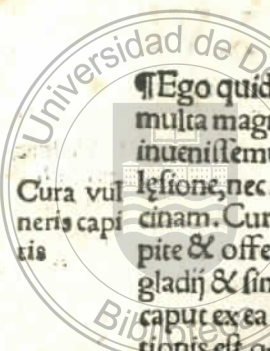
Cura

ter, & abluatur vulnus & curetur cum vngentis alachanna, id est vngentis solidatiuis. Curatio vulneris quando fuerit magnum & sanguis fluit incessanter ex incisione venae vel arteriae est quod erigatur membrum ad superiora & effundatur super vulnus & totum membrum aqua niuis vel aqua frigida in multa quantitate donec sanguis condempsetur, deinde accipiaturs aloes mirra & sanguis draconis & olibani partes aequales puluerizentur, & impleatur vulnus optime de hoc puluere, & ligetur postea fortiter & districte, Et si dolor fuerit infixus in eo distemperentur medicinae praedictae cum albumine oui quousque sit ad modum spissitudinis mellis & misceatur cum illis de pilis leporis vel de requa dicitur hadep de pannis nouis vel de textura pannorum mollium aequalium & subtilium & adimpleatur vulnus de eis & aspergatur super eis ex medicinis supradictis & restringatur cum sudario fortiter & districte, & caueat ab apostemate calido cum, scilicet super quod supponatur ei spongie marinae vel pecie panni infusae in aceto mixto cum modico camphore si reperit / vel cum aceto solo, & liniatur cum liniticibus frigidis quae determinate sunt in apostematibus calidis, & maxime quando fuerit cum eo dolor & febris. Et si non reperiuntur praedictae species ad constringendum sanguinem repleatur vulnus gipso alharays vel vitreolo coniunctim vel per se, & restringitur sanguis & ligetur cum sudario, & non soluetur vsque ad .iij. dies, postea curetur vulnus cum vngentis conferentibus ad hoc. Et si non constringetur sanguis cum hijs quae diximus accipiaturs curationem ex manuali operatione perfecte. Curatio simplicis vulneris cuius sanguis fuerit constrictus quod videatur si vulnus est recens cum suo sanguine incipiat reungere labia eius & extremitates ipsius coadunare, & liget eas fortiter, & caueat ne tangatur ab oleo, & quod interdum labijs eius pilus vel aliquid tale quod ipsum impediatur reungi sibi inuicem cum ligatura, reungatur tunc cum sutura acus ut dictum est in manuali operatione, postea repleatur vulnus supradicto puluere & dimittatur a tribus diebus donec incipiat vulnus exire ab eo, tunc vero soluaturs & abluatur cum aqua & aceto simul mixtis aequaliter, deinde curetur cum vngento lotionis, & si extiterit in vulnere multa putredo abluatur cum aqua marina aut cum aqua & sale aut cum vrina puerorum, & si non fuerit putredo in ipso abluatur cum aqua & melle, & si non reperit vngentum neque medicinam impleatur vulnus coto vetusto, & remouetur quilibet die bis aut quater, & quilibet abluatur vice, hoc enim valet vulnere loco vnguentorum.

Cura ma-
gni vulne-
ris

Cura vul-
neris sim-
plicis

Ego quidem iam expertus sum hoc sapere & multa magna apata exinde sanata sunt cum non inuenissemus vngenta & medicinas absque vlla leſione, nec fuit mihi parare necesse aliam medicinam. Curatio vulneris quoniam contingit fieri in capite & offenderit os craneum & fuerit percussio gladii & similium, & non est perturbatum commotum caput ex ea nec superuenit infirmo promixtio rationis est quod incipiat imprimis reungere solutio nem, & ponat desuper predictum puluerem & dimitatur vsque ad triduum donec viderit exire ex eo putredinem, postea soluat & curet postmodum cum his que diximus, scilicet cum melle & vngentis. Et si vulnus sanatum & consolidatum fuerit signum est non esse ibi fracturam ossis, Si vero non sanatur & continuo fluit ex eo putredo scias esse ibi os fractum vnum vel plura, & tunc accipiatur cepe comestibile & teratur cum modico farine tritici & superponatur vulneri nocte vna & postea remutetur, & hoc pluries quousque egrediat os foris, vel accipiat os cepi squillum quod est cepe murium, & eodem modo fiat de eo quoniam potentius & melius est ad attrahendum ossa fracta, & idem operatur cepe albas & cepe alzir, aut superponatur vulneri aristol, longa trita cum cepe aut per se, & conferent ad educendum ossa. Et si fuerit orificium vulneris strictum superponatur ei medicamen acutum aut vngentum egyptiacum vel butyrum donec ampliatur orificium & pateat eius profundum & quod in eo latet ex ossibus, vel cauterizetur donec comburatur tota caro & perueniat ad os & tunc superponatur ei vngenta que conueniunt ad extractionem ossium que in suo loco determinant, Si vero non exierint ossa cum hijs que diximus, accipiatur complete medicina ex hijs que dicta sunt a nobis in chirurgia. Curatio vulneris contingens in ceteris partibus corporis quando contingit fieri cum eo fractura ossis curetur cum hijs que diximus in fractura capitis & que diximus in capite alchar & que dicta sunt in chirurgia. Curatio vulneris contingens in ventre quoniam scissum fuerit corium ventris, & egressa fuerint viscera vel adeps cooperiens, ponimus hic regulam gratia contingentis necessitatis, Quod est quoniam si contingit vulneratio in ventre & exeunt foras intestina & non potest ea remittere intus, oportet eas eis supponi pecias panni infusas in vino quousque recedat inflatio deinde reducant intestina. Et si hoc non valet coquant folia malue aut altee in aqua pistent & superponant eis & tunc reducantur suauiter & discrete. Et si fuerit scissura vulneris arcta ampliatur cum rasorio, & postea remittat intestina vel pannum adipis. Et si fuerit tempus & regio frigida intret infirmus balneum & suspendatur per

manus & pedes donec reflectatur eius & profundetur venter ut facilius reducant intestina, postea vero suatur venter cum acu & filo serici & aspergatur desuper de dicto puluere & ligetur & curetur curatione vulnerum. Pannus vero ad ipsos reducat iuxta predictum modum antequam tangat eum aer & occupet eum nigredo vel viriditas, & si contigerit ei illud incidatur de eo totum illud quod visum fuerit transmutari ad hominem colores circa alnezas, & ligetur filo & intromittatur residuum ipsorum, & aspergat exinde puluis super predictus consolidatiuus. Quod quidem sit ex aloes myrrha sanguine draconis & olibano, & assiduatur patiens sessionem & dormitionem super dorso, & abstineat a potu aque frigide multis diebus, & ab omni quod generat ventositatem & constipat naturam. Curatio vulneris proprii qui neruo aut facti in ipso neruo si sit vulnus breue non oportet ipsum reungere quousque pretereant plures dies, & sit ab apate calido sed superponantur ei medicene aperitiue ut est hoc vnguentum. Modus vnguenti vulneris neruorum. R. cere partem vnam olei oliuay gumi albetan rachineg. i. quercus. i. gumi pini an. partem 5. euforb. partem decimam teratur euforb. & liquescent medicene cum oleo ad ignem & pmitatur infrigidari, & vngatur locus cum oleo oliuarum calido subtilino pontico, & nullo modo applicetur neruo aliquod frigidum, & quando abbreviat vulnus locus oportet reungere ipsum cum his que diximus ex vngentis. Et si viderit indigere infirmum purgatione sui corporis purget iuxta id quod videbitur esse opportunum sibi. Et si accidit infirmo egritudo que dicitur alcafnag a causa nerui incidatur corda illa per medium donec videatur extensum, & fricent iuncture dorso si cum oleo calido forti & continua fricatione quousque dissoluatur infirmitas. Curatio vulneris inueterati quando contingit fieri est in qua eius curatio difficilis nomine ex causis, scilicet aut ex sanguinis paucitate, aut eius malicia, atque corruptione, aut forsitan est in vulnere & eius labijs caro dura phibens regnationem bone carnis in eo, aut est in eo caro corrupta, aut est in eo os corruptum, aut plura, aut quia est multe putredinis & sordidit, aut forsitan apostema de se corruptum est, vel forte medicina non competit sue curationi, aut ex corruptione aeris in epidimia, aut ex proprietate illius loci quemadmodum solet contingere in regione saracoste quoniam difficilis sit in ipsa maturatio aegritudinum, & plongan in eo curationes apostematum. Signum difficultatis eius curationis ex paucitate sanguinis corporis est quoniam videtur apostema & circuitus eius cum modica rubedine & inflatione & est aridum

Cura vulneris neruorum proprii aut in neruo

Vnguentum ad neruos vulneratos

Cura vulneris inueterati

Signum difficultatis curae ex paucitate sanguinis

Signum malicie corporis

Signum carnis dure
Signum ossis corrupti

Signum multe putredinis
Signum corruptionis medicene

Signum corruptionis aeris

Signum loci proprii

Cura ex sanguine

Cura a carne dura

Cura ex ossi vulnere existente

Cura ex multa sanie & putredine
Cura quoniam transmutatur ad nigredinem

Cura ex culpa medicene

& durum, & corpus existit macilentum cum modico sanguine. Signum malicie corporis est corruptio sanguinis quia videtur corpus mali coloris & prauae dispositionis, & distans a termino sanitatis. Signum carnis dure que est in vulnere & eius labijs est manifestatio eius ad oculum. Signum ossis corrupti existentis in ipso est quod remoto quicquid est in ipso remanebit locus ossis continuo fluens putredinem incessanter. Signum multe putredinis & sordidit existentis in vulnere vel corruptionis vulneris in se ipso est manifestatio eius ad sensum. Signum non corruptione illius medicene sui curationi est quia non calefacit ipsum magis quam oportet, & tunc sequitur illud tumor & rubedo, & superuenit infirmo febris, aut infrigidabit illud ultra quam oporteat, & redditur color eius viridis aut niger & ipsi frigidum & durum. Signa aeris corruptionis est quia erit illud coicatum omnibus quibus contingit vulnus vel apostema. Signum loci proprii est ei persistencia in ipso & celeritas curationis ipsius apud eius recessum a loco illo. Curatio apostematis ex causa sanguinis est quod superponatur ei pecia panni infusa in aqua pluries donec rubeat & insipiens & rectificetur in firmi regimen, postea vero curetur cum vngento nigro quatuor specierum & similibus. Curatio eius a carne dura est quod fricetur donec rubeat, & si est grossa incidatur & impleatur vulnus cum vngento viridi quousque decidat, postea vero reducat vngentum donec sanetur. Curatio eius ex ossi existente in vulnere est quod perforentur cum instrumento quod dicitur almarnad, & si sentit in ossi ponatur super ipso medicene predictae in curatione vulneris capitis, & si non exierit attrahatur cum instrumento quod dicitur algefer, & possibile est, & discooperiat os cum ferro & fricetur, & videatur utrum sit nigrum vel corruptum, & radatur donec exterminetur quemadmodum scripsimus & determinauimus in operatione manuali. Curatio eius ex multa sanie & putredine est quod repleatur vngento alachfar vel vngento egyptiaco donec recedat putredo. Curatio eius quando transmutatur apostema ad nigredinem & putredinem & fuerint super ipso venae grossae plene rubee vel nigree est quod flebotomet infirmus & laxetur pluries cum decoctione epithimi, & rectificetur eius cibus, & caueat ab omni quod generat coleram nigram. Curatio eius ex culpa medicene que non est ei competens est quod consideret si fuerit calida reddatur frigida, & si fuit frigida calida similiter, & si fuit humida reddatur sicca & sicca humida, & si fuerint corpora in quibus contingit apostema humida sicut corpora mulierum eunuchorum curetur cum vngentis

humidis & liquidis, Si vero fuerint corpora sicca curentur cum vngentis exsiccatis valde, & si fuerint corpora temperata sit etiam medicina temperata. Curatio eius ex corruptione aeris est cum flebotomia & euacuatione humoris dominantis corpori & curet contrario modo nature illius aeris. Curatio ipsius ex parte proprietatis regionis est cum permutatione illius loci ad alium quousque sanetur, postmodum redeat ad suum locum si voluerit.

Cura ex acie corruptione
Cura ex proprietate

De fractura. Capitulum. III.

Fracturae artificij.

Sermo vniuersalis de artificio iungendi fracturam quae dicitur algebar & quaecumque determinauimus in chirurgia. Artificium quod necessarium est cuiuslibet membro breui determinatione dicemus hic quod requiritur in hoc capitulo. Et dicimus quoniam cauere oportet a stultis artificij qui dicunt magis lerun, & incipiemus regimen eius cuius aliqua membra corporis fracta vel dislocata sunt aut deciderunt, & accidit ei egritudo que dicitur aluchti cum subiliatio ne cibi ab eo quod solet. Et sit cibus eius olera & herbe frigide & carnes auium & piscium paruum & similia, & non nutriatur aliquo ciborum grossorum tarde digestionis, & nullo modo accedat ad vinum, & caueat a cibi repletionem & regat se hoc regimine diebus pluribus donec reddatur securus ab euentu calidi apostematis. Et si fuerit infirmus fortis plenus venis flebotometur, & si fuerit multorum humorum accipiat laxatiuum, Et quando erit securus ab apostemate calido ingrossetur cibus eius & redeat ad numerum humoris viscosi quia utilis est fracturae ossis, sicut est pulmentum frumenti & recentes pisces cili & pedes omnium ouium & pelles hedorum & vitulorum parvulorum & ventres bouini & cetera similia, & bibat vinum grossum, cum hoc regimine sit consolidatio fracturae celerius & rectius secundum modum securi ab errore. Signum fracturae ossis manifestatio eius exitus & deductio ad partes & sonitus eius quando fuerint in eo plures fracturae & molestia & dolor. Curatio eius est quod attrahatur suauiter & dirigatur & rectificetur facilliori modo quo poterit ut non ledat neque doleat ne superueniat apostema calidum, postea vero accipitur farina ordeii cribellati partes. iij. olibani partem. i. & distemperentur cum albumine oui recentis presentis diei & superponatur fracturae & emplastretur & restringatur locus fracturae circulariter ex omni latere vel vngatur locus cum hac linitione quae fortior est. R. aloes farinae & olibani altee partes equales distemperentur cum albumine oui recentis, & emplastretur locus & restringatur cum pecijs & sudario fortiter & ponatur pecia que est super

Regimen fracturis

Signum fracturae ossis

Cura

Emplastratio

Linicio

rius leuius & humilior primis & inuoluatur cum aliqua pecia locus fracture & ponat pecia alia quantum inferius, & sit posita lenis & mollis sicut diximus, postea vero ligetur & inuoluatur cum sudario equali & circumdet laminas filii desuper & non commoueat vndeq; & consideret extremitates ipsarum ne offendat agrum, hoc autem ponendo sub eis pecias molles, & totum hoc fiat diligenter & discrete & subtili artificio quod non offendatur membrum. Et si fuerit vulnus cum fractura erit necesse tunc relinquere locum eius discooperit & exeat putredo & ponatur super ipsum totum. Et in hoc loco errant & decipiunt plures sapientes in arte chirurgie ponentes medicamentum super fracturam & vulnere, & ligantes super illis dimittunt ei ligata pluribus diebus donec contingit ex hoc apostema calidum & corrumpitur membrum & perit infirmus, & ego saepe hoc vidi, postea vero permutatur ligata quinque diebus vel septem, nec soluitur nisi accidat in eo apostema calidum aut fortis dolor tunc instanter incipiat soluere ligaturam secundum quod ei videbitur de alleviatione apostematis & doloris. Et si accidit infirmo in loco ligaturae fortis pruritus & offendens totaliter soluat ligamentum & amota medicina, & effundatur super membrum aquam calidam secundum quod delectatur infirmus de ea & sedetur pruritus, postea vero permittatur per horam & ligetur postea madefactis prius pecijs in aceto & aqua rosa, & oleo omnibus bene mixtis, Et cum perierint plures dies & fuerit securus de apostemate calido tunc ligetur forti ligamine & prius donec consolidatur fractura, & quando aestimauerit consolidationem fracture ossis tunc remolliatur ligatura paulatim, & inspissetur eius cibus ut diximus. Et si fuerit in fractura os acutum offendens, quod spina pungens. Et signum eius est quia videt ipsum eleuari & ascendere ad modum spine ascendentis & exeuntis, & quando tangit manu vigoratur in ipso pulsatio & dolor tunc aperiat locus & educatur os. Si fuerit fractum vel frangerit illud si est solidum, deinde ponat super ipsum ligaturam, & caueat a calido apate toto suo posse.

De dislocatione. Cap. III.

Dislocatio est quando separatur membrum a proprio loco, & contingit in pluribus membris corporis & exigitur ad ea subtile artificium & discretio ut determinauimus complete in chirurgia, sed hic ponemus vnam regulam de ea. Signum dislocationis est exitus euulsio iuncturae a loco qui dicitur alnacta & difficultas motus & non potest tortura dispositionis membri & sequitur ipsum fortis dolor. Et si fuerit dislocatio facta in iunctura coxae cum

osse natum. Signum eius tunc erit quia manifestatur in loco qui diuidit inter ventrem & ventrem coxae qui dicitur alrabia ad exteriorem partem, & quia non potest infirmus extendere iuncturam quae est inter tibia & os quod nominatur alpadhad. Et si fuerit dislocatio in aliquibus digitis aut in osse plantae aut in osse pedis omnia huiusmodi manifesta & cognita est quod reducat id quod remissum est. Si contingit illud in sui principio antequam in ipsa sit apostema calidum, & haec fiant leui & facili tractatione vltime, postea vero redeat ad ea quae faciant securitatem ab apostemate calido, & caueat a forti tractatione, & si non affuerit ei in sui principio & iam factum est in ea apostema calidum non reducat tunc neque curetur ne forte accidat infirmo passio alcafneg & spasmi donec sedetur apostema calidum, postea vero reducat ad sui membrum si est possibile.

De casu. Capitulum. V.

Contingit quandoque casum leuem & appellatur aluachi & quandoque difficilem ex quo accidit membro vulnus aut contusio aut fractura. Signum levis casus quia non fit ex eo separatio continui membro alicui manifestus, nec apostematio patens ex quo sequatur membrum levis contusio & modicus dolor. Curatio eius est quod incipiat submergere membrum illud in aqua frigida vel niue donec perueniat membrum ad motum difficultatem grauitatem deinde vngatur cum oleo mirtino, & aspergat desuper myrrhe puluerizate cum alcohol. i. tamariisci vel mastix, & ligetur ligamine temperato, Et si non valet hoc quod diximus administretur hec linctio. Modus linctionis conferens omni casui leui & forti, accipiatur lentum extortitatum & boli armeni partes aequales terantur & distemperentur cum succo myrrhe aut aqua rosa, & liniatur cum eo membrum cui contingit levis contusio. Et si superuenerit membro calidum apostema & superuenerit ei febris emplastrum ex corticatarum rosa, boli armeni sive memithe sandali faufel partes aequales terantur & conficiantur cum aqua rosa, & emplastrum desuper, & si recesserit apostema & remanserit color loci viridis emplastrum desuper cum folijs caulium tritis vel cum folijs radicis quousque recedat color ille.

De casu forti & periculoso. Cap. VI.

Casus fortis quandoque contingit super capite quandoque super alijs partibus corporis, & quando contingit cadit super caput sit aut cum vulnere aut sine vulnere, & quando est sine vulnere & fuerit caput commotum

Sig. alio. in locorum dislocato rum

Cura

Sig. levis casus

Cura

Linctio

Emplastrum

Casus fortis accidia

Cura

Modus casus super toto corpore

Signum

Cura casus

Cura

Puluis ad casum

& aliquantulum contusum ita quod superuenit eis passio dormitionis quae dicitur subetha aut per mixtio rationis. Curatio eius tunc est quod incipiat cum flebotomia venae cephalicae & educatur de sanguine quod est conueniens si virtus fuerit fortis, & leniatur eius natura cum aqua fructuum, vel fiat leue distere & fricentur extremitates vltima fricatione, & post flebotomiam & naturae lenitionem emplastrum caput cum spongia maris vel pecia madefacta in aceto mixta cum triplo eius olei rosa, vel aqua rosa, & regatur subtili cibo cum ptisana ordeacea & succo granatorum acetosorum & dul. simul, accipiat illius mane & sero vsque ad tres dies donec sit securus ab apostemate calido, postea vero emplastrum caput cum citonij & pomis coctis in vino veteri quousque dissoluatur & terantur & superponantur capiti, & decens est misceri cum eis galliam lignum aloes gariof. fructuum mirte calamum aroma, & alia consimilia aromatica secundum quod videbitur medico, Et confert commotioni cerebri comestio cerebri gallinarum post diem tertium illud quod est possibile & sibi conuenit, Si vero ex casu super capite non fuerit commotum caput nec acciderit ex eo permixtio intellectus, nec dormitio flebotometur vena cephalica tantum & superponat capiti acetum cum oleo rosa.

De casu vniuersaliter super toto corpore. Capitulum. VII.

Quando contingit cadit super toto corpore & doluerit totum corpus equaliter preterquam fiat in aliquo membro vulnus vel fractura siue dislocatio sed tamen commotum est inde corpus & dolet tantum, aut contingit fieri illud in aliquo membrorum vno vel pluribus. Signum huius totius est illud quod sequitur ex hoc vel sensui manifestatur & patiens recitat Curatio casus quando commotum fuerit ex eo corpus tantum est quod incipiat apud horam casus flebotomare infirmum ex vena alachal & educere de sanguine iuxta virtutem infirmi & venarum plenitudinem, postea vero submergatur in balneum aquae frigide vehementis frigiditatis, & stet ibi quousque in frigidetur totum corpus, & sint cibi eius olera frigida & ptisana ordeacea, & hoc fiat vsque ad .iiij. vel septem dies quoniam cum hoc non indigebit medicina alia. Curatio eius quando fuerit casus super pectore quod flebotometur patiens ex vena basilica & submergatur in aquam frigidam ut dictum est, & subtilietur dicta eius, & si vomuerit sanguinem aut exierit cum vrina vel cum stercore bibat ex hoc medica mine. Modus medicaminis quibus accidit casus vel fortis percussio. R. raue d. n. partem. i. rubec. lore mundate terre sigillate an. partem. 5

terantur in puluerem & sumat ex eo. 3. iij. cum aqua infusionis cicorum aut almos aut succo plantaginis, & sit cibus eius lentes cum granis risi. Quod autem confert casui leui vel forti est succus pirorum quando biberit ex eo. 3. i. cum 3. i. & 5. boli armeni vel bibat. 3. i. & 5. mumie caburie aut bibat ex succo herbe quae dicitur albanthoia pondus vnus. 3. & si non inuenerit recens bibat ex ea sicca pondus. i. 3. & 5. cum aqua frigida, aut bibat ex succo herbe quae dicitur fagra alachi quantitate vnus. 3. & est herba quae appellatur alsarcha, habet enim fortem operationem super hoc, & quando contingit casus super ceteris membris flebotometur infirmus a parte opposita, & bibat ex hijs quae diximus, & regatur cum hijs quae dicta sunt, & emplastrum in omni casui leui vel forti seu percussione vel contusione in quocumque membro fuerit cum hoc emplastro. Quod est ut accipiat ex farina ordeacea & distemperetur cum succo foliorum alcathan id est altee & locus emplastrum, vel emplastrum cum folijs cannarum viridum tritis cum modico aceti, & si accipiat almos & est genus leguminis, & almes est farina oroborum & distemperetur similiter ut alterum ipsorum cum altero liquore aromatico & emplastrum cum eis, reungunt enim & consolidant membrorum fracturas. Modus emplastri coniungentis os fractum accipiant folia ficus quae dicuntur althalaczam & folia papaueris siluestris & terantur & emplastrum cum eo. Descriptio emplastri communis omni casui percussioni & contusioni siue fluxerit ex eo sanguis siue non. R. mumie. 3. v. risi persici pluries loti & triti, aluminis sameni assati an. 3. iij. boli armeni. 3. x. & 5. lacte mundate a suis lignis. 3. viij. aristol. 3. iij. croci. 3. iij. myrrhe. 3. i. arsenici rubei. 3. iij. & 5. castorei, fenugr. rubei an. 3. ij. & 5. congregentur omnia & terantur & cribellentur & conficiantur cum succo alabhal iuniperi aut cum aqua cicorum contusorum, & emplastrum cum hoc omnia loca dolentia quoniam est vltimi iuuamenti. Emplastrum ad contusionem leuem. R. cicorum capillorum hominis altee & rem & salis partes equaliter terantur & cribellentur & conficiantur cum aqua & emplastrum cum eo locus. Linctio ad leuem contusionem & percussione & sedationem calidi apostematis. R. succi coriandri humidi myrrhae erre sigillate sandali albi partes aequales croci aliquantulum teratur totum & miscetur cum succo coriandri humidi & liniatur cum eo locus.

De vitione. Capitulum. VIII.

y ij

Emplastrum

Emplastrum coniungens ossa fracta

Emplastrum coe

Emplastrum ad leuem contusionem

Visio q̄
tuor cōtin
git mōis
Sig. oīm
modorū
Cura vsti
onis pūe

Visio contingit fieri quatuor modis, aut ex vstione ignis, aut ex vstione olei calidi, aut ex vstione calide medicine/ & contingit esse parua & magna. Signa omnium modorum sunt qd̄ infirmus refert & visui patet. Curatio vstionis parue est q̄ incipiat anteq̄ emplastretur locus linire ipsum cum aceto & sale, postea aspergatur desuper farina ordeī vel frumenti, & si detinetur ab exitu ampullarum & generatione inflationis sentit tamen forte incendium, postea quiescit, qui non potest sufferre hoc mādē faciat pecias in aqua frigida vel in aqua ros. vel in aqua niuis & superponatur loco vna vice post aliam, vel vrantur folia mirtae & misceatur cum ceroto & superponatur, vel liniatur cum gumī arab. cum albumine oui dissolutio, vel liniatur cum cinnabrio mollito cū aceto, vel liniatur cū radix & alhaspor vel cū bolo arm. trito cum aceto & aqua ros. & albumine oui. Curatio magne vstionis imprimis est cū flebotomia ex parte opposita & declinatione cibi infirmi ad id quod infrigidat, & si accidit cū eo fortis dolor superponatur ei cerebrum parue ouis, aut superponatur ei album oui mixtū cum oleo ros. Et si non fuerit cum ea fortis dolor terantur lentes cum aceto & albumine oui & superponatur loco, & si nō fuerint in ea ampulle curetur cum vngento albo quod dicitur martian albis. Modus vngenti albi conferentis vstioni ignis & contusioni & omni calido apostemati. R. care albē. 3. i. olei ros. 3. vi. liquefiant ad ignem & apponantur in eis de bono litar giro. 3. ij. & remoueantur ab igne & dimittatur aliquantulum infrigidari vt sit tepidum tūc permisceatur cum albumine oui & teratur totum in mortario optime & superponatur ei, & si apposuerit in eo modicum camphorē erit fortioris iuuamenti ad hoc & ad omne calidum apostema. Modus vngenti aluore. i. vngenti de calce. R. calcis albi & mundati a lapillis quantum vis infundatur in aqua & permittatur in ipsa per duas horas, inde remoueatur aqua illa ab ea & remoueat aliam aquam sicut prius, & sic faciat quater vel quinquies vltimo accipiat ipsam calcem lotam & colatam ab aqua & permisceatur cum oleo ro. & vngatur cum ea que libet vstio ignis vel cuiuscunq̄. & si dimiserit cū eo de albumine oui vel musculagine psilij erit potentioris iuuamenti & infrigidationis, & si prolongatur tempus vstionis & efficitur vulnus curetur modo vulneris.

TRACTATVS. XXX. DVAS HABET SECTIONES, quarum prima est de medicinis mortiferis, & diuidit in. liij. ca.

De medicinarum mortiferarum enucleatione. Capitulum. I.

Medicinę mortifere diuiduntur in tres species, quia aut erunt ex mineris aut ex plantis aut ex animalibus, & horum omnium quaedam sunt frigide quaedam vero calide.

De medicinis mortiferis ex mineraribus, & primo de potu argenti viui. Capitulum. II.

Signum huius dolor fortis in ventre & intestinis & expulsio omnium que sunt intus. Curatio eius cum potu lactis statim mulsi & confert ei valde potus vini cum absinth. vel semen apij vel mentastrū montanū aut yfopus.

De linitione corpis argenti viui. Ca. III

Signum huius est quia superuenit ei inflatio oris & lingue & gutturis precipue, & possibile est ei contingere corrosionem in ore & grauidā corruptionem & hoc ipse vidit multotiens. Curatio eius est q̄ incipiat lauare locū cum aqua decoctionis seminis aneti camomille & mentastrū, deinde curentur pustule oris cum hijs que a nobis processerunt. Signū potus argenti viui preparati quod dicitur sublimatū est incitatio fortis doloris in ventre & dolor intestinorum qui dicitur almagas. i. torsio & solutio sanguinis, & possibile est necare suo acumine. Curatio eius est q̄ bibat patiens aquā mellis frequenter & disterizentur cum eo, & confert ei potus lactis vt diximus, & si remanserit in intestinis passio que dicitur alshog. i. rasura intestinorum curetur propria curatione in suo loco dicta. Signum eius quando fuerit ingressum in aurem est fortis dolor cum grauitate & permixtione intellectus & spasmo nervorum, & possibile est q̄ superuenit ei epilepsia, & possibile est nihil horū eū contingere. Et iam vidi ego quendam in cuius aure intrauit de. x. 3. quantitas & nullam lesionem intulit.

Sequitur nunc de potu almaric. i. litargiri. Capitulum. III

Signum eius est quia superuenit ex eo grauitas stomacho & oppilatio in ventre & rugitus, raucedo vocis, & tumor, & priuatio appetitus cibi, & retentio vrine & egestionis difficultas anhelitus & torsiones intestinorum ita q̄ possibile sit apostema scindi sua grauedine, & si non acceleretur in sua curatione morietur suffocatus. Curatio eius q̄ fiat vomitus cū aqua decoctionis aneti & ficuum cum baurac & modico butyri, vel bibat semen apij hortens

sis cum vino, Et si fuerit natura eius constipata laxetur cum scamonea & alijs laxatiuis prædictis. Et si lenia fuerit natura & abundauerit vrina signum est sue liberationis. Linitio aut cum eo non inducit nocumenta.

De potu al aspidēg. id est, cerusæ. Capitulum. V.

Signum eius est quia consequitur ex eo exsiccatio & tussis sicca & frigiditas extremi statum & totius corporis & amissio sensus membrorum & attractio costarum que dicitur alasaraf & stricture anhelitus & dealbatur ex ea lingua & palatum, & possibile est dealbari ex ea totum corpus, & possibile est suum colorem transmutari ad rubedinem. Curatio ipsius est prouocatio vomitus cum aqua decoctionis ficuum vel cum aqua mellis vel cum oleo comuini, & bibat postmodum succum absinth. cum aqua mellis frequenter donec protocetur vrina, Et si natura est constipata bibat quartā partem. 3. i. scamoneę vel cum hydromelle / & sumat frequenter lac recens calidum cum emulgetur quoniam eius iuuamentum in hoc maxime est, & nō contingit lesio ab eius linitione.

Sequitur de potu ferruginis ferri aut eius limatura. Capitulum. VI.

Signum eius potionis est quia insurgit eis fortis dolor ventris, siccitas oris & inflatio & dolor capitis excedens. Curatio eius est q̄ bibat lac cum aliquo laxatiuorum fortiorū, deinde bibat butyrum coctum donec huiusmodi accidentia sedentur & linat caput infirmi cum oleo ros. aceto & aqua rosa. Curatio eius qui sumperit eius limaturam est q̄ accipiat de lapide magnetis & teratur optime & bibat ex eo. 3. i. cum vino hoc enim educet ipsam.

De potu sericon. i. stupij. Ca. VII

Signum eius est q̄ consecuntur ipsum accidantia vel marcat. i. litargiri. Et eius curatio eadem est cum curatione illius de potu arzanichi. i. generū vel gumī arsenici.

De potu arzenici. i. generum vel gumī arsenici. Cap. VIII.

Signum eorum potionis est fortis dolor intestinorum & dolor ventris mordicans & vlcera vlcerales in intestinis, & nisi acceleretur in sui curatione morietur infirmus. Curatio ipsorum est frequentatio potus iulep donec abluantur intestina, postea bibat aquam

decoctionis risi & amidi & similium & cibetur cibis pinguibus ne superueniat intestinorū rasura que si superueniat curetur propria curatione que dicta est, & si cum hijs acceperit de calce curetur cum hijs que dicemus.

De potu calcis. Cap. IX

Signum potionis est quia superueniunt ei incendium vstio & fortis morsus in intestinis cū forti dolore & magnus fluxus ventris ita q̄ possibile est deuenire ad fluxū sanguinis & tremor cum siccitate oris & extremitatis frigiditate & manifestatur odor dulcis in vrina, & nisi acceleretur in sui curatione morietur. Curatio eius est sicut curatio potōis arsenici equa liter sicut cum sumptione pinguium & butyri vaccini, & bibat etiam oleum ros. mixtum cum iulep, & faciat vomitum, & si remanet de ea residuum in intestinis disterizentur cum fenugr. & oleo sisamino, & bibat post hoc terciā partem. 3. i. fellis ceruini.

De potu gipsi persici. Cap. X.

Signum eius potionis est fortis oris siccitas & præfocatio cum oculorū profundatio ne, & nisi acceleretur in sui curatione morietur. Curatio eius q̄ bibat aquam mixtā melis & modico oleo oliuarum, & curetur cum disteribus lenibus ex aqua. f. decoctionis fenugr. cassiæ fistule & oleis, & bibat vinum dulce & aquam decoctionis ficuum vel aquam lactis coctā, & odoret patiens aromata calida, & sumat pulmentum de ordeo, & caueat a vomitu.

De potu zenzifur. id est, cinoabri. Capitulum. XI.

Signum potionis eius est quia consecuntur cum ea quæ consecuntur ex potu argenti viui Et eius curatio est eadem cum illius curatione.

De potu zintar. i. floris eris. Capitulum. XII.

Signum eius potionis est quia insurgunt ei ex ipso siccitas vehemens motus & vlcerales tiones intestinorum & rasura oris. Et eius curatio æqualis est curationi arsenici.

De potu vitrioli & aluminis. Capitulum. xij.

Signum potionis ipsorum est sicca tussis similis passioni sicce que dicitur alful. i. ptisis. Curatio ipsius est cum potu lactis cum

Si. calce

Cura

Sig. gipsi

Cura

Sig. cinoabri

Cura

Sig. floris eris

Cura

Sig. vitrioli & aluminis

Cura

y ij

zuccaro aut potu zuccari cum oleo rosa, aut cum butyro.

S De potu aque saponis. Cap. xiiij.
 Ignium potionis ipsius est magna inflatio gutturis & ventris, & truncatio, & dolor intestinorum, & nisi acceleretur apud sui curam morietur. Curatio eius est equalis curati potu arsentici.

S De potu salis armoniaci. Cap. xv.
 Ignium eius potionis est quia superuenit ei vehemens calor in gutture & lingua, & morfus in stomacho cum vehementi siti, & curatio eius equalis est curati potu arsentici.

S De potu sulphuris. Cap. xvi.
 Ignium excessus potionis ipsius est fortis calor in corpore & dolor in epate. Curatio eius est cu potu secaniabin zuccaro & succo granatorum & maloru & ptisana orde.

S De potu ellebori albi. Cap. xvij.
 Ignium eius potionis est quia superuenit ei suffocatio & indignatio stomachi & sincopis, & possibile est ipsum mori ex attractione grossi ilegmatis ad guttur inde suffocatur patiens. Curatio eius est equalis curati eius qui comedit fungos mortiferos, indignatio autem stomachi & sincopis curetur cu mundificatione stomachi per vomitum ac eius emplastratione cum emplastris factis ex succo citoniorum & pomorum rosis & sandalis & hijs similibus.

S De potu ellebori nigri. Ca. xvij.
 Ignium eius potionis est inflatio in gutture & pulsus cordis, intellectus permixtio, tremor fortis, inflatio & fluxus ventris, & eius operatio fortior est operatione ellebori albi, & si non acceleretur in sui curatione morietur in termino trium annorum. Curatio ipsius est q faciat vomitu cum aliquibus medicinis pro uocantibus vomitum, & comedat pingua, & absorbeat butyrum recens & bibat iura pingua & ptisanam de frumento vel aquam decoctionis cicerum alborum & orde & sumat hec cu oleo amigdalorum dulcium, Et si augmentatur inflatio bibat secaniabin zuccarinum vel succum granatorum vel succum maloru, & si accidit ei inflatio bibat vinum cum cimino & aniso & semine apij, & emplastretur stomachus cum emplastro dissolvente inflationem. Curatio vero eius a solutione ventris est q vomat cu aqua decoctionis orde & secaniabin.

S De potu cataputie & titimalli & aliorum generum. Capitulum. xix

D E potu aldened, i. cataputie & alicuar id est grana titimalli & eulie & almeze rion & sene scamonee & euforb. Harum quidem specieru operatio solutionis ventris est fortis & acuta. Signum excessus ipsarum est excessus fluxus ventris, inflatio gutturis, truncatio corporis, dolor intestinorum & incendiū in ano & in intestinis, fortis situs & rasura intestinorum, & possibile est deuenire ad fluxum sanguinis, & vniuersaliter interficiunt nisi habeatur sollicitudo apud sui curationem. Curatio horum est q incipiat vomere cum aqua & oleo communi, postea bibat oleum amigdalorum dulcium cum modico zuccaro, vel bibat butyrum recens aut lac statim multum calidum post vomitum vero sumat aquam orde cum .3. ij. vini dulcis & competit ei tyriaca alfaroc, & qui vult emendare nocumentum ipsorum emendet cum hijs que diximus in suo loco.

S De potu colloquinti. Cap. xx.
 Ignium eius sumptionis est fortis fluxus ventris & rasura intestinorum & dolor & pruritus in ipsis. Curatio ipsius est q bibat ea que prediximus superius de potu laxatiuorum & fiat distere cum succo plantagini & aqua decoctionis risi cum vitellis ouorum & oleo ros. & bolo armeno, & emplastretur stomachus cu succo malorum & citoniorum & myrrha & si milibus.

N De sumptione cucur. asini. Ca. xxi.
 Atura eius propinqua est nature colloquentida & curatio eius equalis est curati illius.

S De sumptione aldened, i. cataputie solius. Cap. xxi.
 Ignium eius excessus sumptionis est quoniam superuenit ei molestia & inflatio gutturis & excessus fluxus ventris. Curatio eius est q emendetur malicia eius cum hijs que in suo loco dicta sunt. Et curatio eius excessus est q decidatur cum hijs que diximus in reliquis laxatiuis.

D E potu aloes agarici & aliorum laxatiuorum. Cap. xxij.
 De potu aloes agarici mirabo Lepithis mi & ceterorum laxatiuorum dicta sunt a nobis emendationes ipsorum & quantitas sumptionis ipsorum in loco proprio accipiat exinde.

S De potu granor alhal. Cap. xxij.
 Ignium excessus sumptionis ipsius quia superuenit ei molestia fortis & sincopis. Curatio eius est cum vomitu cum aqua calida & oleo communi & sumptione olei & pinguium iurium.

S De sumptione alcudex arthanthe & aluf. Capitulum. xxij

S Ignium sumptionis cundes si sumperit ex eo pondus. 3. i. est quoniam superuenit ei siccitas nariu palati gutturis & multa sterilitas & multitudo verborum, & stomachi dolor, & nisi acceleret erga sui curationem morietur in eadem. Signum sumptionis arthanthe & aluf est quoniam superueniunt ex ipsis inflatio gutturis & intestinorum & fortis calor. Curatio horum omnium est sicut curatio ellebori nigri.

S De potu alurnegen, i. hermodactilorum. Capitulum. xxv.
 Ignium excessus sumptionis ipsorum est quoniam accidit ei pruritus in toto corpore & fortis morfus in stomacho & tumor palati & lingue cum nigredine, & si non habeatur sollicitudo apud sui curationem faciet fluxum sanguinis per feces & calorem in intestinis. Curatio est cum vomitu deinde cum leui distere, postea vero bibat lac vaccinum & lac asinestatum multum, vel bibat .3. v. glandium tritaru cum vino & sumat de dragaganto & gumiarab.

S De sumptione cepe squille. Cap. xxvi.
 Ignium excessus sumptionis ipsius est quoniam accidit ei indignatio stomachi & fortis vomitus offendens sua mordicatione nervos stomachi. Curatio eius est quod vomat cum aqua calida & oleo communi, deinde comedat coctana & grana myrrhe & curi, i. i. pira, & bibat succum alhusseg, & vngatur corpus cum oleo de ben quoniam aufert eius nocumentum.

S De sumptione altafi, i. oleandri. Ca. xxvij.
 Ignium sumptionis ipsius est inflatio ventris & alrerab & aluerag, & si non erit sollicitudo erga sui curationem morietur patiens. Curatio eius est cum vomitu, deinde fiat distere cum baurac & sale & melle & albumine orti & aqua decoctionis lentium, & comedat pulmentum de ordeo & semine lini & fenugr. coctis cu radicibus alree & oleo sisamino.

S De sumptione sileos. Cap. xxvij.
 Ignium huius est quia superueniunt super eo ulcerationes in vesica & renibus & guttatio vrine & possibile est eum mingere cu ardore & dolore. Curatio ipsius q bibat aqua decoctionis liquiricie cum modico gumi dragaganti, & bibat aquam decoctionis sebesten cum semine feniculi apij, & sumat ptisanam de ordeo in qua cocta sint amigdala dulcia & sebesten.

S De sumptione affacan. Ca. xxix.
 Ignium eius sumptionis est quia superuenit ei dulcedo cum ponticitate & lenit. q. odorem vini & egrediunt de eo delubter ventositates plurime, & accidit ei vertigo capitis & precipue cum stat pedibus, & accidit ei liquor in oculis & grauitas in capite, & nisi acceleretur erga sui curationem morietur eadem, & de proprietate huius speciei est interficere leopardos & alshod, & propter hoc appellatum est nomen eius athalmamet. Curatio eius est q mundificetur stomachus cum vomitu & intestina cum disteris, postea vero bibat aquam decoctionis absinthij, aut aquam decoctionis alfrat. genus centauree, aut aquam decoctionis eruce, vel bibat pondus vnus. 3. balsami cum vino odorifero, vel bibat pondus vnus coaguli hadi vel leporis cum aceto dissolutum & permixtum.

S De sumptione que dicitur alentoton, i. necans muscas. Capitulum. xxx.
 Ignium eius sumptionis est quia consecuntur ex eo pulsus orificij stomachi & indignatio & tremor in corpore & saltus & magna pigricia & amissio sensus, frigiditas & rubedo faciei, & nisi acceleretur apud sui curationem morietur. Curatio eius est mundificare stomachum per vomitum cum aqua calida & oleo communi & mundificentur intestina cum disteris lenibus in principio, deinde cum disteri acuto, & bibat post vomitum pondus duarum. 3. rute sicce & puluerizare & mixte cum vino vel bibat rutam cum pipere & vngatur corpus cum oleis humidis.

S De sumptione herbe que dissoluit epas & grece dicitur chimandos. Ca. xxxi.
 Ignium eius sumptionis est quia epas cum fluxu sanguinis quousq moritur. Curatio eius est q vomat cum aceto & butyro & bibat lac in quo trita sint grana pini, & comedat persica recentia, & emplastretur epas citraro matidis medicinis vt cum spic, mastice, croco absinthio & similibus.

S De sumptione rute siluestris. Ca. xxxij.
 Ignium eius est vehemens ardor in ventre cum inflatione & pfundatione oculorum. Et possibile est accidere ei qui colligit ipsa & tangit manibus vt ampulsetur eius manus si cut ex unctione ignis, & fiunt in eis vltio inflatio & apostematio. Curatio eius est q faciat vomitum cu aqua calida & oleo communi cum radice secaniabin & administrentur disteria leuia, vel bibat ex cineribus sarmentorum vinee cu aqua & aceto. Curatio aut tactus ipsius est cu unctione ceroti & vngento alueri, i. de cake.

¶ De sumptione alcarnasir & est semen simile semini nigelle in sua figura & est pingue & dulce. Ca. XXXIII

Sig. alca-
masir
Cura
Ignum comestionis eius est quia insurgit ei intensa dulcedo & post dulcedinem ita est & lesio & molestia. Et dixit Alchandi quoniam scindet patiens vestimenta sua & clamat fortiter donec deiciatur vox eius & percussit caput suum in pariete pre nimia angustia, & nisi acceleretur apud sui curationem morietur post duas horas. Curatio ipsius est accedare vomitum, deinde laxare ventrem cum leui laxativo, & bibat super hoc succum citoniorum cum granis ipsorum & brodium carniū pinguis hedi, & bibat vinum odoriferum temperatum cum aqua.

¶ De sumptione alzmiz. id est nigellae. Capit. XXXIII

Sig. nigel-
le
Cura
Ignum sumptionis eius est praefocatio gutturis. i. squinantia cum ventris dolore, Et dixerunt quidam qd excessus comestionis eius interficit. Curatio ipsius est qd vomat primo cum secaniabin & aqua calida, & bibat vinum limphatum, & comedat perdices satianos & pullos gallinaceos masculini sexus. Et dixit Alchandi qd curatio eius est sicut curatio eius qui comedunt fungos mortiferos.

¶ De sumptione seminis vrticæ. Capitulum. XXXV

Si. vrticæ
Cura
Ignum eius sumptionis est quia superuenit ei truncatio in corpore praecipue quando excesserit in sumptione ipsius, & possibile est superuenire sibi ex hoc tussim, Et quidam dicunt qd excessus eius interficit. Curatio eius est quod submergat patiens manus & pedes in aqua calida, & bibat lac & butyrum recens & vngatur corpus cum oleo de ben, & bibat iulep & pisanam orde.

¶ De sumptione achalos siluestris. Capitulum. XXXVI.

Sig. achalos
siluestris
Cura
Ignum eius sumptionis est quoniam superuenit ei motus membrorum inuoluntarius & spasmus nervorum & permixtio rationis cum excessu turpis risus, Et si non habetur sollicitudo in sui curatione morietur usq; ad tres dies. Curatio ipsius est qd vomat, & postea bibat hydromel, vel bibat lac caprin. calidum statim mulsum aut lac vaccinum, & vngatur corpus cum oleo de aneto vel de lilio & si non inuenit cum oleo communi.

¶ De transglutione caroz alsaub id est barbae spice. Capitulum. XXXVII

Sig. barbae
spice
Cura
Ignum transglutitionis ipsius est quia superuenit ex ea fluxus sanguinis per inferiorem & nigredo lingue & consecuntur ex ea accidentia albersen. ¶ Curatio eius est qd bibat pondus. iij. 3. & 3. i. & 5. camphore cum. 3. i. aque ro. etiam emplastre epar cum camphora trita cum aqua rosa, & sorbeat postea sauc de ordeo cum sirupo & iulep violarum, & comedat granata acetosa, & bibat oleum commune.

¶ Sequitur de sumptione albis. Capitulum. XXXVIII

Sig. albis
Cura
Ignum eius dixerunt antiqui quoniam celerius necat qd cetera mortifera, & dicunt qd eius olfactio sola generat epilepsiam. Ex potu vero eius secuntur vertigo capitis & equi pollentia continua sincopis, inflatio lingue & oculorum profundatio, & nisi acceleretur in sui curatione morietur cito. Curatio ipsius est qd vomat apud sui principium cum aqua decoctionis raparum postq; colata & mixta fuerit in ea lib. i. butyri, & hoc faciat pluries. postea vero coquantur glandes cum vino & bibat de illo vino. 3. ij. cum pondere. 3. 5. diamusci facu cum pondere vnius kerac boni musci. Q. autem confert magis iuuamen in hoc casu est butyrum vaccinum & lapis qui dicitur albazahar viridis & rubeus clarus dum est calidus, & bibat de tyriaca alfaroc & meridato & de lectuario musci, de quocunq; ipsorum inuenerit.

¶ De sumptione alfos vel aldolia. i. arbore risi. Cap. xxxix.

Sig. arboris
risi
Cura
Ignum eius potionis est quia superuenit ex ea tumor lingue & oris cum passione dormitionis & sincopi & rugitus ventris. Curatio ipsius est qd vomat in principio cum ydromelle vel cum secaniabin & aqua calida, deinde administretur clistere leue, postea bibat darsen & absinth. añ. 3. i. vel bibat ex castoreo & spica almacharut añ. sextam partem. 3. i. cum vino.

¶ De sumptione aldadi. Ca. XL

Sig. aldadi
Cura
Ignum eius est quia superuenit ex eo capitis vertigo & permixtio intellectus, & nisi acceleretur curatio eius morietur usq; ad quatuor dies. Curatio eius est qd vomat & bibat lac recens, & nutriatur cum brodio pingui, & absorbeat butyrum & bibat absinth. cum vino quoniam eius curatio est.

¶ De sumptione cassie. Ca. XLI

Sig. cassie
Cura
Ignum eius est quia superuenit ex profundatione oculorum & rubedo faciei & passio que dicitur alsata per totum corpus & fortis in gutture & stomacho intolerabilis. Et eius curatio est sicut curatio sumptionis rutae siluestris.

¶ De sumptione anacardi. Ca. XLII

Sig. anacardi
Cura
Ignum excessus potionis ipsius est quia confecuntur ex ea accidentia calida, & possibile est aduenire passionem quae dicitur aduesus. i. maniam & fortem dolorem, & nisi acceleretur curatio eius morietur illa die. Curatio eius est cum vomitus & clistere administratione & regimine quod descriptum est in potione euforb. & comedat butyrum & fructus pinee & bibat aquam ordeaceam & lac vaccinum acetosum & odoret oleum violarum, Quod autem sua proprietate confert ad hoc est comestio nucum quoniam est expertum.

¶ De potu croci. Cap. XLIII

Sig. croci
Cura
Ignum eius potionis est quia offerditur cerebrum & nervi. Et curatio ipsius est qd vomat cum secaniabin & aqua calida & bibat postmodum succum pomorum vel granatorum, aut bibat iulep cum troc. ex spodio.

¶ De potu coriandri in excessiua quantitate. Cap. XLIII

Sig. Coriandri
Cura
Ignum excessus sumptionis ipsius a quatuor. 3. vsq; lb. 5. est quoniam superuenit ex eo vertigo capitis & permixtio intellectus & multum silentium cum raritate & turpitudine sermonis, deinceps sopor & frigiditas corporis & citrinitas coloris & raucedo vocis, & redditur odor eius sicut odor coriandri, & nisi acceleretur eius curatio cito morietur. Curatio ipsius est qd vomat cum aqua calida & oleo communi, vel cum decoctione aneti, aut cum modico olei sirag, & bibat vinum sirag & purum & coctum, & comedat ouorum vitella mollia cum pipere & sale, & bibat iura gallinarum pinguium, & bibat etiam absinthium cum vino. Ex potu autem coriandri siluestris eadem insurgunt accidentia sed fortiora, Et curatio eius est eadem.

¶ De potu solatri quod est plurimum generum. Capitulum. XLV

Sig. solatri
Cura
Ignum excessus potionis ipsius est quia insurgunt ex eis. q. fatuitas & permixtio rationis & impeditio lingue. Et curatio pos-

tus ipsorum est eadem cum curatione potus coriandri humidi.

¶ Sequitur de potu psilij Capitulum. XLVI

Sig. psilij
Cura
Ignum excessus potionis ipsius est quoniam secuntur ipsum molestia & tristitia & angustia anhelitus casus virtutis debilitas pulsus & sincopis & corporis frigiditas, & possibile est qd interficiat. Curatio eius est qd acceleretur curatio potus coriandri humidi equaliter.

¶ De potu seminis iusquiami in quantitate offendente. Cap. XLVII.

Si. iusquiami
Cura
Ignum potus eius supra. 3. ij. est qd confecuntur ex eo perditio intellectus inebrietas permixtio rationis & rubedo faciei & oculorum, grossitudo lingue, prohibitio sermonis, strictura anhelitus & corporis frigiditas, & si non acceleretur eius curatio morietur infra duos dies, & ex signis eius est quia cum accidit in hora mortis ipsius superuenit ei pigritia & sopor citrinitas faciei & frigiditas extrematum. Curatio eius in suo principio est qd vomat cum hydromelle & baurac & cum decoctione ficum, & assiduet potum lactis asine & vaccini & caprini, & si hoc non sufficit curetur curatione potus apij.

¶ De potu alficaram. Ca. XLVIII

Sig. alficaram
Cura
De potu alficaram & est semen simile semini anisi sed maius est eo aliquantulum & folia plantae ipsius simulantur folijs nucis. Signum potionis ipsius est quia insurgunt ex eo frigiditas extrematum & grauitas motus corporis suffocatio strictura anhelitus, permixtio rationis, oculorum caligo, singultus & dolor stomachi, & citrinitas viridis labiorum, & color corporis redditur plumbeus & grauitas motus membrorum durities pulsus, & postea quiescit vena, & nisi acceleretur in sui curatione morietur post tres horas. Curatio eius qd vomat festinanter cum aqua calida & ordeo communi, deinde clisterizetur cum aqua & oleo & bibat lac asine vel vaccinum, & bibat rob de vuis temperatum, & bibat vinum odoriferum mixtum cum pondere vnius. 3. piperis triti.

¶ De potu mandragore. Ca. XLIX

Sig. mandragore
Cura
Ignum eius est quia superuenit ei in principio vertigo capitis, postea vero inebrietas & oculorum rubedo atq; faciei, deinceps autem sopor similis sopori qui dicitur alchahar ges, & nisi acceleretur in sui curatione morietur festinanter. Curatio eius est quod vomat cum melle & aqua calida & nitro, post vomitum vero bibat sirupum de absinthio & vinum dulce mixtum cum absinthio trito, & super-

ponatur capit acetum vini cum oleo rosa. & absorbeat forbesiones de aceto forti in qua infusa sit yfopus & absinthij, & quando recedit rubedo ab oculis & facie & remanserit sopor sumat in potu thyriacam factam contra opium infra scriptum.

¶ De opio cum vino. Cap. L.

Signum eius qui excedit in suo potu a. 3. i. & 5. vsq; ad. ij. 3. est quia accidit ei sopor fortis & sudor frigidus, permixtio rationis & singultus & motus membrorum, & possibile est accidere fortem pruritum per corpus, & resultat ex eo odor sicut odor opij, Et quando est prope mortem commouetur totum, & possibile est qd pfundentur oculi eius & nigrescant vngule, & si acceperit ex eo. 3. ij. vel plus morietur in illa hora. Curatio eius ad sui principium est qd incipiat vomere cum aqua calida & oleo sifamino vel oleo communi, & vomat cum aqua mellis aneto & sale indo, deinde clisterizetur cum clisteri calido, & bibat vinum forte antiquum pluries in quo coctum sit darsen tritum & prouocentur sternutationes cum conditi & castoreo & pipere & calefaciat caput cum emplastro calido, & abstineat a somno & sumat ex hoc medicamine. ¶ Modus tyriacae opij. R. castor. altit. i. a. f. foetide alihal. i. iuniperi partes aequales teratur totum & cribelletur & conficiatur cum melle & bibat de eo ad modum auellane, & confort huic compositio sed haznay & comedat nucas & allia & fricetur corpus cum oleo de castoreo. Et si excederit in ipso pruritus ingrediatur balneum aquae calidae, & si exierit a balneo sumat brodia & carnes pingues, postea sumat vinum forte, Et cum hac eadem medicina curatur qui sumperit papauer nigrum & excederit in ipso.

¶ De potu nucis mache. Cap. Lj.

Signum potus ipsius a tercia parte. 3. vsq; ad mediam est quia superuenit ex eo inebrietas grauis & fortis & mordicatio in stomacho & anhelitus & sudor frigidus & commotio statim. Et curatio ipsius est eadem cum curatione potus mandragore.

¶ De comestione fungorum mortiferorum. Capitulum. LII

Signum comestionis ipsorum est quia surgit ex eis singultus & difficultas anhelitus, & suffocatio in gutture, & passio colon, indignatio stomachi, dolor ventris per totum, & sincopis, & sudor frigidus & sitis & desiderium potandi aquae frigidae cum citrinitate faciei & inflatione & intellectus corruptione, & si non acceleretur curatio sua morietur cito. Curatio eius est qd vomat festinanter antequam alteretur in stomacho cum aqua calida & oleo communi, aut

bibat aqua decoctionis mentastri montani yfopi & origani cum. 3. i. de secaniabin mellino & modico baurac rubei vel albi, & accipiat post hoc aliquod electuariorum ex piperibus & electuario ex cimino & similia, postea vero bibat vinum purum, & si non sufficit ei haec curatio curetur cum compositionibus tyriacis in suo loco perfecte scriptis.

¶ De comestione fungorum.

Capitulum. LIII.

Signum huius est quia accidit reuentio vrinae & dolor stomachi & dolor colicus, silentium & amissio medie partis corporis, & si non acceleretur eius cura morietur statim. Curatio ipsius est qd vomat cum. 3. ij. stercoris gallinae cum secaniabin mixto vel cum aceto & aqua calida, vel faciat vomitum cum. 3. ij. cinere sarmento vineae, & quando fuerit mundificatus stomachus per vomitum administretur ei clistere necessitas. i. baccituae aeris, f. cum hydromelle & vomat post illud, & bibat vinum purum.

¶ De comestione medullarum fructuum. Capitulum. LIII.

Signum comestionis illarum est quoniam accidit ex illis dolor fortis & stupor & subuersio anime. Curatio ipsorum est cum vomitu & acceptione generum rob acrium sicut rob de agresta & rob de pomis & similia.

¶ SEQUITVR SECTIO SECVNDA de mortiferis animalium, quae diuiditur in Capitula. xxxij.

¶ De sumptione cantaridarum. Capitulum. I.

Signum huius est quia consecuntur ex illis sincopis & pulsus cordis, inflatio corporis & fortis morsus per vniuersa membra, & praecipue quae sunt sub ore sicut est stomachus venter & intestina pulmo renes & vsq; ad terminum vesicae & mictura sanguinis & inflatio virgae faciunt enim vlcera in vesica & retinetur vrina, & non exit nisi guttatim & sit inflatio in dextro latere & grauantur coxae & sequitur ex eis febris & intellectus permixtio, & possibile est etiam accidere ex appositione illarum extra corpus tincturam sanguinis & ardorem in vesica, & iam ego vidi hoc. Curatio earum est per vomitum cum aqua calida & oleo sifamino & decoctione ficuum pluries, postea bibat multum de lacte, & bibat muscilaginem psyllij cum sirupo iulep, & bibat succum portulacae & copiose bibat ex butyro cocto & fiat clistere cum aqua ordeii, altee, & albumine oui,

& instilletur virgae de oleo rosato, & bibat iura gallinarum cum oleo amigdalatum, & ingrediatur balneum aquae calidae, & comedat ficus, & bibat sirupum violae, & de sebesten. Vlcera autem si contingat vesicae curetur autem cum hijs quae dicta sunt in suo loco. Curatio autem huius ex appositione illarum extra corpus est qd statim abluiat locus, & ingrediatur patiens balneum, & superponatur loco multum olei & regatur cum hijs quae diximus.

¶ De potu animalis quod dicitur alcathar. Capitulum. II

Sig. Alca
char

Puluis

Sig. salam
mandre

Cura

Signum potionis eius est quia cito necat, Et curatio ipsius est qd bibat. 3. i. & 5. de tyriaca alfaroc cum aqua decoctionis anisi, & epithimetur stomachus cum aqua decoctionis mentastri montani & folijs alrenad, & accipiat ex hoc puluere. R. aristol. foliorum alger. i. lauri seminis rutae añ. kerat. i. cum aqua ca.

¶ De potu salamandre. Cap. III.

Signum eius potus est quia accidit ex ea inflatio linguae & prohibitio sermonis cum grossitudine & amissione motus membrorum & inflatio per totum corpus, & tremor & nigredo corporis, & si non acceleretur eius cura ruet caro eius & membra putrescant, & desiliantur capilli, & cum accidit mors fluit ex eo humor putridus. Curatio ipsius est cum vomitu ex aqua calida & oleo communi & baurac, postea bibat lac calidum, & absorbeat de granis pini excorticatis & tritis cum melle, vel sanguine anseris, aut sanguine ericij & modico aceto, & bibat modicum de kitrā cum vino, & bibat brodium carniū pinguium & brodium cancorum fluuiatium, & sit potus eius in horis suis rob de vino limphatum, ex hoc erit perfecta curatio ipsius.

¶ De potu raniculae aquatice. Ca. IIII

Sig. rani
culae aqua
sic

Cura

Signum potionis eius est quoniam superuenit ex ea inflatio & discoloratio coloris, foetor anhelitus, & mordicatio in corpore & stomacho, & si diu retinebit eam cadent eius dentes & capilli. Curatio eius est qd vomat cum eis quae diximus, deinde bibat vinum purum & bibat lac vaccinum, & exerceat ambulationem & cursum, & ingrediatur balneum & vngatur cum oleo de kerua, & cum hoc curabitur.

¶ Sequitur de potu alcafas. Cap. V

Sig. Al
chafas

Cura

Signum eius est quoniam si accipiat ex cauda eius, & miscetur cum cibo & potu, & non acceleretur curatio eius statim morietur. Curatio eius est qd vomat, & fiat clistere

leue quousq; laxetur venter, deinde bibat de tyriaca quatuor specierum, vel de tyriaca alcabi id est magna.

¶ De potu leporis marini. Ca. VI

Signum eius est quoniam superueniunt ex eo fortis dolor in stomacho, solutio ventris, retentio vrinae, strictura anhelitus & asma, sudor foetidus & excessus vomitus, Et si non acceleretur cura eius morietur & ducet eum ad putrem. Curatio ipsius est qd bibat lac & vinum simul mixta vnum post aliud pluries, & prius bibat succum citrullorum & altee humidae. Secunda vero die cum sedata fuerint huiusmodi accidentia bibat parum de infra scriptis pillulis & desuper earum qd accipiat scamonea ellebori nigri agarici succi liquiritiae gumi dragaganti partes aequales fiant pillulae & accipiat de ipsis. 3. i. cum sirupo iulep, & si confirmata fuerit in ipso tussis & asma accipiat earum curatio ex suo loco.

¶ De potu castorei. Cap. VII

Signum potus eius est quia superueniunt ex eo accidentia bursen. i. frenesis & cordis tristitia, siccitas oris, & pustulae in lingua, & possibile est qd interficiat & hoc quidem si sumit ex eo vltra. 3. 5. Curatio ipsius est cum vomitu, deinde bibat acetosum citri vel acetum vini aut lac vaccinum acetosum vel succum malorum acetosorum, habet enim succus malorum acetosorum proprietatem mirabilem multi iuuamenti contra potum castorei / & similiter lac asine.

¶ De potu stuphe. Cap. VIII

De potu animalis quod dicitur stuphe & est paruum reptile habens pedes & color eius est viridis, & inuenitur in hortis super folijs ficuum. Signum potionis eius est quoniam accidit ex eo dolor in orificio stomachi cum forti indignatione, inflatio in corpore, inflatio linguae & detruncatio in intestinis Et si non acceleratur eius cura morietur infra septem dies, Curatio vero & regimen ipsius est si cut diximus de potu cantaridarum.

¶ De potu fellis viperae. Cap. IX

Signum potionis ipsius est quia nunquam euadit quis ex eo nisi cum voluntate dei altissimi. Curatio vero eius per modum speciei est qd bibat ex tyriaca alfaroc vel ex compositioe metridati & ex lapide albazahar, si statim habere poterunt, Quae autem vltimi iuuamenti est in hoc potus butyri in illa hora qui assumpsit fel vna vice post aliam calidum, & postea vomat

Sig. lepo
ris marini

Cura

Sig. Casto
rei

Cura

Animal
stuphe

Sig. eius

Cura

Sig. potio
nis viperae
Cura

ipsum, & si diu permanferit & insurrexerit sine
copis acceleret potare vinum & brodiu carniu
pullorum gallinaceu cum modico diamusi &
etiam ipsius musci

¶ De potu fellis leopardi. Cap. X.

Signum portionis eius est quia statim euo-
met fel viride / vel sentiet gustum aloes
in eius ore, & qui odorauerit anhelitu suu
percutiet illum & forma oculorū suorū mino-
ratur. Curatio eius est qd vomat in principio cū
hijs que dicta sunt, deinde fricetur corpus cum
aliquibus oleis aromaticis & cibetur cibus tem-
perate complexionis, & sumat ex hoc electua-
rio qd appellatur mahagon alan. i. electuarium
de bolo. & boli arm. baccarū lauri añ. partem. i
& de congregatione cerui partes. iij. foliorum
rutę mirte añ. partem. 5. teratur totū & confu-
ciatur cum melle & sumat de eo in quantitate
nucis, & accipiat ex eo etiam post vomitu &
sedeat in aqua decoctionis medicinarū aromati-
zarum calidarum, & si pteribunt in ore erit tūc
spes liberationis sue.

¶ De potu sudoris bestiarū. Cap. XI.

Signum portionis eius est inflatio faciei & co-
lor viridis & p̄focatio & exitus sudoris
multi foetidi ex corpore. Curatio eius est qd
vomat cū aqua & melle pluries & bibat p̄odus
3. 5. aristol. & tantundem salis adriani cū aq̄
tepida & bibat de electuarijs boli sup̄scripto.

¶ De potu extremitatū caude. Ca. XII.

Signum portionis ipsius est quia sentit mo-
lestiam & dolorem p̄ corpus & calorem &
inflammationem. Curatio ipsius est qd bibat
mulcum de butyro antiquo & melle tepidum
cum aqua ros. postmodum vero accipiant auel-
lanę & fisticę & bafahar & teratur & misceatur
totum, & accipiat ex eo ad modum auellane
quolibet quarto die.

¶ De potu sanguinis bouis. Cap. XIII.

Signum portionis calidi est quoniam superue-
nit ex eo suffocatio & tumor in gutture,
ita vt nihil possit transglutire cibi & potus,
strictura anhelitus, tumor lingue cum radicib⁹
dentium, & coagulatur sanguis inter eos, & si
non acceleretur curatio sua morietur. Curatio
ipsius est qd sumat id qd dissoluit condempna-
tionem sanguinis, & est vt sumat multū de ace-
to & comedat ficus infusas in aceto per dies in
quo dissoluatur nitrum, aut bibat baurac aude-
gan. i. semen vrticę añ. 3. 5. trita & mixta cum
3. tribus vini, vel bibat secaniabin cum durabus. 3
cinerum vitis, & nullo modo faciat vomitu du-
ceret enim ipsum ad suffocationem, & empla-
stretur stomachus cum farina ordeī & aqua &
melle, & curetur qui bibit sanguinem bouum cū

medicinis puocantibus vrinam, & quando es-
duxerit natura per secessū a causa portionis san-
guinis bouis aliquid simile croco dissoluto erit
tunc signum qd cum hoc perficitur eius curatio.

¶ De lacte coagulato in stoma-

cho. Capitulum. XIII

Signum eius est quia accidit ex eo anhelitus
sincopis sudor frigidus & p̄focatio, &
plures moriunt ex hoc si non acceleratur
curatio ipsorū. Curatio eius est qd caueat a vo-
mitu & bibat de coagulo leporis. 3. i. & 5. cum
3. i. acetū vini fortis, v̄ bibat pondus. 3. i. halit. i.
ase foetide cū aqua calida, vel bibat ex stercore
gallinaceo cum aceto, vel bibat mel cum aqua &
niue vel bibat pondus. 3. ij. ex cineribus ramorū
ficuum vel bibat pondus. 3. i. lacis ficus sicce,
vel bibat ex puluere nasturcij cū aqua cal.

¶ De comestione alicuius allati qd stet

coopertū dū fuit calidū. Ca. XV

Signum eius comestionis est quoniam super-
uenit ex eo solutio ventris & vomitus &
accidentia alhayla & lenterie & sincopis
cum perditione intellectus per diem vnam vel
plures, & postea ex ea recedit & possibile est
ipsum mori. Curatio ipsius est qd vomat in sul
principio sape, postea bibat sirupū de citonijs
qui dicitur milia vel vinum aromatizatu cum
citonijs & pomis, & si superueniet ei vomitus
aut fortis ventris solutio curet curatōe lenterie

¶ De comestione piscium assatorum
frigidorum. Capitulum. XVI

Signum comestionis illius post conseruatio-
nem ipsorū per vnum diem & in loco hu-
mido est quoniam contingit ex ipsis qd con-
tingit ex comestione fungorū mortiferorū suf-
focatio videlicet & cetera, Et curatio ipsius est
qd vomat, deinde bibat vinū cum pipere, & cu-
retur curatione comestione fungorū.

¶ De sumptione lactis corrupti.

Capitulum. XVII.

Signum eius est quoniam transmutatur ad ma-
lam quantitatem corruptam & sequitur ex
eo fortis lenteria, & possibile est educere
ad mortem eorum, aut quibus accidit ex sum-
ptione lactis odoris corrupti indignatio stoma-
chi & vertigo capitis & durities in orificio sto-
machi. Curatio est qd vomat in principio cum
aqua calida & melle, deinde bibat vinum cū ali-
quo electuariorum calidorum, & emplastre-
tur & vngatur stomachus cum emplastris & vn-
ctionibus calidis & aromaticis.

¶ De morfu vipere & serpentis. Ca. XVIII

Diuersificantur hij in emissione veneni
pluribus modis, aut enim ex ppria na-
tura ipsorū, aut ex virtute, aut ex parte

nutrimenti, aut ex magnitudine corporis, aut
ex tempore, aut ex loco regione ex propinqua
quidem natura quoniam foemine ex ipsis peiores
sunt masculis, Ex virtute aut quoniam horū sunt
feroces ad cursum & nihil eis resistit, virtute au-
tem quoniam minores in suo tempore peiores
sunt maioribus & antiquis, Nutrimento vero
quoniam qui nutriuntur calidis nutrimentis pe-
iores existunt alijs, Ex locis vero qm̄ degentes
in montanis regionibus & locis calidioribus ven-
torum deteriores sunt q̄ qui in alijs degunt
locis. Morfus aut vipere aut contingit fieri sup
venis pullantibus, aut super venis nō pullanti-
bus, aut super neruis, aut super carne, Et quan-
do contingit fieri morfus super vena pullanti-
li cito penetrat venenum ad cor & celeriter in-
terficit, & quando sit super aliqua ceterarū ve-
narum penetrat venenū & peruenit ad epar &
faciet yctericiam & p̄sism, & quando contin-
git super neruis penetrat venenū & peruenit ad
cerebrum & faciet intellectus permixtionem &
depilationem capillorū, quando aut contingit
in carne corrumpet & denigrabit ipsam. Signū
morfus cuius curatio est possibile & euadet pa-
tiens a sui malicia est cuius venenū paulatim re-
pit per corpus. Morfus aut cuius venenū subito
& sine mora comunicat vel occupat totū cor-
pus est cito interficiens, currit enim venenū ad
cor, & nō potest attingi cum medicina.

¶ De morfu vipere specialiter. Ca. XIX

Signum morfus eius est quoniam accidit ei
primo vt transmutetur color eius ad albe-
dinem & tumescit locus morfus, & possibi-
le est ipsum valde tumescere, & fiunt super lo-
co ampulle ita vt redditur ad modū ignis vltio-
nis & superuenit ei magna sincopis & oppila-
tio, & sudor frigidus, retentio vrine, dolor inte-
stinorum, vomitus colere ruber, & si non acce-
leretur curatio eius ante qd venenū perueniat ad
cor morietur patiens. Et dixerūt quidā medicorū
qd vipera & althaban & alhuidia interficiūt, reli-
qua vero animalia & serpentina nō interficiunt
nisi ex suspectu rancoris aduenientis ipsi morfo
Nam qm̄ qn̄ sentiet morsum aperiunt pori cor-
poris sanguinis, ita qd penetrat venenū ad locū sa-
nū et p̄fundū corporis vero qui morfus est ex-
stiterit dormiens vel occupatus cogitatione siue
tristitia, aut fuerit puer, vel incipiens nō videre
nō morietur nisi cadat morfus in vena vt dixi-
mus. Curatio eius est qd incipiat ligare desuper
morfu cum pecia panni forū ligatione & super-
ponantur loco morfus ventose cum profunda
scarificatione loci & fiat attractio ventose cum
potentia sepe, & emplastre-
tur locus cū spongia
vel panno calido ante ventosarū appositionem

Et si viderit morsum festinanter ducere ad cor-
ruptionem & putredinem incidatur membrū
morfus, si possibile est incidi, & bibat ex stercore
caprino cum vino, & precipiat ex infirmo fre-
quenter potare aquā frigidam ratione sue pro-
prietatis nō autem causa frigiditatis & comple-
xionis ipsius, & sumat in potu cerebra gallinarū
cum vino & semine caulium, & comedat allia
& cepas & porros & omnem cibum acutum.
Et dixit D. qd vrina humana confert morsui vi-
pere. Q. autem confert in hora morfus est qd
scindantur galli existentes viui & calidi & super-
ponatur loco. Et nos quidem iam scripsimus
in suo loco tyriacas & simplices medicinas &
compositas vnicuiq; specierū venenarū modo.

¶ Punctura scorpionū. Ca. XX

Diuersificantur sapientes in venenis scor-
pionū, nam alij dicunt qd sunt frigida,
alij vero calida, & diuersificant species
scdm̄ pedes & colores ipsorū, q̄ propter diuer-
sificant opones eorū. Quidā em̄ eorū albi, alij
rubri, alij citrini, alij virides, alij quoq; ad modū
flamme & magni & parui eorum sunt quorū
extremū sue caude est nigrum, Et alij sunt ha-
bentes duas spinas, alij vero habentes sex fun-
cturas alij vero alati. Signū puncturionis scor-
pionis cōmuniter est quoniam superuenit ex ea
fortis dolor molestus similis puncturioni que di-
citur almachas, Et dixit D. quoniam sentitur do-
lor quādoq; frigidus quādoq; calidus, & qn̄
qd alleuiatur & quādoq; vigoratur, & accidit
ei tremor & frigiditas extremitatū & tumor &
durities in illis locis, & horripilatio pilorū cor-
poris, & possibile est qd accidat ei attractio in
ambobus lateribus. Signū puncturę scorpio-
nis albi & fuscī coloris atq; viridis est predicta
accidentia cum forti rubedine & corporis infla-
tione & calore sicut calor febris vrentis. Signū
puncturę scorpionis sex iuncturas habentis est
accidentia predicta cum frigore totius corpo-
ris & frigido sudore, & possibile est qd festinan-
ter interficiunt p̄cipue apud tempus sideris
qd dicitur alfolharī alhaluir. i. potentia canis,
tunc enim fortiores sunt, & possibile est ex pun-
cturione generū scorpionū sequi permixtionem in-
tellectus & fletum & risum qui dicitur alcar-
cara, & accidit ex puncturione aliquorum ipsorū
egressus multarū ventositarū cum sonitu. Cu-
ratio huius est qd celeriter administretur mor-
fui de tyriaca alfaroc, aut tyriaca hosdie, aut de
tyriaca alarba. i. quatuor specierū, aut electua-
rio sechaznaya si haberi possunt. Sin aut cito
emplastre-
tur locus cum sale calido, vel appro-
ximet se ad ignem & sustineat calorem, quoniam
tunc recedet dolor, aut superponat loco ascleran

Scorpio
nū diuersi-
ficatio

Sig. pun-
cturionis
scorpionis

Sig. pun-
cturionis
scorpionis
sex iuncturas
habentis

Cura

factum ex lacte vel sepo quonia est expertum. Et confert ei potatio puri vini & comestio alliorum & ase foetide & comestio nucum sua proprietate & ligetur locus puncture & ungatur cum oleo de ben pluribus diebus, & liniatur de oleo sambacho in quo teratur de castoreo & eu forb. & hoc fiat pluries, & confert ei sumere in potu butyrum vaccinum calidum cum melle vel cum vino & aceto ex pulvere radice algah de i. policare cum aqua, vel accipiat canis marinus exsiccat & tritus & bibat cu lacte asine. Et dixerunt q accipitur ipse scorpio & teratur & superponatur loco puncture & recedet dolor, vel liniatur locus cum tyriaca alfaroc & sechaznaya. Aliud, terantur castor & allia cum oleo oliuarum veteri, & emplastre tur locus cu eo quoniam sanabitur. Et nos quidem plura de huiusmodi scripsimus in suo loco, accipiat inde curatio perfecte.

¶ De punctura scorpionis marini dicta yactina. Cap. XXI

Yactina **H**ic est piscis cuius color est inter colore rem rubeum & terrestrem & mensura sui corporis est vt in pluribus vnus palmi, & caput ipsius est magnum respectu corporis & est multarum spinarum & comeditur sicut reliqui pisces. Punctio vero ipsius est cum spina que est prope aurem. & ego quidem plures pisci & cum inuenirem & tetigi manu ita q punxit me in minimo digito. Signum eius qd accidit mihi ex sua punctura quonia imprimis sensi modicu doloris, & non cessauit dolor paulatim augmentari donec peruenit & ascendit ad brachium, & sic vsq; ad spatulam, & sic vigora tus est super me dolor & sumpsi tyriacam alfaroc, & non fuit mihi manifestum iuuamentu eius donec acceptis furfuribus tritici & distemperatis cum aqua calida loco superposui & hoc pluries renouato cessauit dolor & remansit perditio motus digiti puncti longo tempore. Et mihi retulerunt piscatores q possibile est manum vel digium ex sui punctione arescere, & no est dubium apud me quoniam cauterizato puncti super cetera valet mihi iuuamento vel ablutione, & hoc bene sciunt piscatores & preseruat se ab eo.

¶ De punctura algrata. Ca. XXII

Algrata **H**ic sunt parui scorpiones valde mouentes caudam quapropter appellantur grata. Signu puncture ipsorum est quoniam non potest sentire morsus dolorem puncture in illa hora & manifestatur ei die crastina tristitia fortis, & alteratur color eius iuxta sui complexionem & scdm naturam illius veneni

& calefacit in locis veneni, & sentit in eo pruritus vehementem, & in secunda die superuenit ei sincopis, & possibile est superuenire ei post sincopim febrem acutam valde. Et si superuenit cum sincopi & febre ycterica & transmutatur color eius ad viriditatem vel ad rubedinem, & tunc sequit ipsum tumor lingue & vomit rem similem succo porri & mingit sanguinem, qm hac omnia videris scias ipsum esse ppinquum morti, & si apparet vulneratio super loco erit species curationis. Curatio eius est q acceleret appositio ventosorum super loco aut cauteriu & administret distere leue, & vniuersaliter bibat omnem medicinam frigidam, & est qd bibat ter de tarascon sicco, & comedat poma acetosa & bibat ex pulvere ipsorum cum aqua de sirupo iulep & cum manna, & sumat pisanam de ordeo, & si sentit dolorem & truncationem in intestinis, & bibat ex oleo ros. & comedat cucur. & lac acetosum, & oportet no tradi negligentie curam ipsius qm accidentia vigorantur super ipsum post dies sicut diximus, & confert ad hoc tyriaca que nominat alharabari que continet cu reliqs tyriacis in suo loco accipiat exin.

¶ De punctura scorpionis que dicitur alhatrabay. Capitulum. XXIII

Alhatrabay **H**ic aut scorpio multoru & paruoru pedu & similatur radici que dicitur balbays. i. polipodio, & est longitudo vnus palmi vel aliquid plus vel minus, & quoru aliqui sunt rubei, alij vero citrini & virides, & videntur habere bina capita sed non est ita. Signu puncture ipsius est quonia rubet locus in principio, dein offuscatur & facit vulnerationem cu vehementi dolore & corporis incendio, veritamen statim recedit. Curatio eius est q bibat ex aristolo cum vino, vel bibat ex ozimo aquatico vel ruta vel mentastru, & emplastre tur locus cum aceto sale & melle, vel cum sale trito cum ruta & cu aceto, aut abluat locus cum aqua & aceto vna vice post aliam qm hoc erit curatio ipsius.

¶ De morsu rutelle. Ca. XXIII

Rutela **H**oc est animal qd simile est paru arane capienti muscas, cuius gna diuersificantur colore, sed peiora sunt que in egipto reperiunt. Curatio vero oim licet diuersa sunt eius genera est eadem. Signu morsus ipsaru est quia rubet locus & sentit in eo puncturam pter calorem & loci tumorem, & superuenit ei punctio in stomacho pter calorem & attractio in loco qui dicitur alarbia & dolor cordis, & soluitur vrina & retinet venter & fiunt oculi euulsi extra & denigratur in eis albedo & incitatur in toto corpore sudor frigidus, Ex

Cura

Alhatrabay

Sig. puncture

Cura

Rutela

Signum morsus

morsu autem viridium & habentiu quali pilos accidit fortis dolor valde tremor & sudor & tumor ventris, & possibile est q interficiunt. Curatio huius est q sedeat patiens in aqua calida & sedatur dolor vna hora, & postea redit, egrediat balneu & sudet in illo tota die illa, vel sepeliatur in arena vel cineribus calidis, & emplastre tur locus cum cineribus lignorum ficus & calce & algalis mixtis cum aqua vel vino, & bibat ex asa & semine apij an. pondus. 3. i. & bibat ex nigella. 3. ij. & conferunt ei vniuersa medicina morsus scorpionis. Q. autem pre ceteris valet est q cauterizetur locus cum igne completa cauterizatione quoniam cum hoc ab omni euadet periculo.

¶ De morsu alfarari. Cap. XXV

Alfarari **H**oc animal similatur arane in magnitudine habens longos pedes, & alia sunt nigri coloris, alia vero coloris terrestris. Signa vero puncture ipsorum equalia sunt signis puncture rutelle. Et curatio eius proxima est illius curationi.

Signum

Cura

Sig. morsus male arane

Cura

¶ De morsu male arane. Ca. XXVI.

Signum morsionis eius est quonia infrigidantur extrema, & acuitur corpus & erigitur virga & extrahitur & emittit semen. & impletur corpus ventositatibus. Curatio ipsius est q bibat rutam siccam & origanu cum vino, & sudet in balneo & bibat ex herba alfarida vel bibat ex tyriaca alfarini. i. de nigella aut ex alijs tyriacis in suo loco determinatis.

¶ De morsu reptiliu. Cap. XXVII

Alfarabari **H**oc morsu reptiliu animaliu que dicuntur alfarabari & aluesghe post suum morsum in loco & tumescit deinde quousq; egrediuntur omnes. Curatio eorum est q liniatur locus cum oleo comuni & cinere donec egrediatur, postea submergantur in aquam calidam pluries, & bibat ex tyriaca facta morsu rutelle.

Alfarabari

Cura

¶ De morsu altarca. Ca. XXVIII

Altarca **H**oc est animal paru sicut pediculus, & appellat pediculus aquile, & vt in plurimu inuenitur in arbore aldelah inter corices arboris. Signu morsus eius est quia educitur sanguis ex morsu per vrinam & ex sto macho per vomitum. Et dixit G. q in pluribus non suscipiunt curationem. Et curatio eius est q acceleret potare in hora morsus de lacte caprino statim mulso vel calefiat, & oportet vti frigidis medicinis & pinguibus quonia venenu illud est acutum & sicum, & bibat aquam orde cum manna muscilagine psilij & oleum ros. & comedat cucur. & portulac. & terantur alia

Sig. morsus

Cura

qui sandali aut memitha & liniatur super locu & liniatur cum solatro & semine cucumerum & similibus.

¶ De morsu vespe apis & formice. Capitulum. XXIX.

Dixerunt sapientes q venenu harum est calidum & acutum & insipiens curationes ipsorum reperij eos descripsisse contrarias medicinas videlicet frigidas & calidas. Et ego quidem probaui ambas in curatione predictorum & non percepi manifestum iuuamentum in ipsis, & aestimauit terminum doloris esse eiusdem post appositionem medicaminis & ante, & legens in hystoria inueni q rex almaymon dixit bactusua & samie & ben mesue suis medicinis q si fricetur locus morsus apis cum muscis recedet dolor, & ego morsus ab api fricatu ex illis plus q. xx. muscas super locum, nec pro tanto cessauit dolor, & cum hoc inuenissem responsionem super hoc relatu fuit mihi quonia apis illa praua fuit veneni, Et nisi fuisset illud medicamen interfecisset, Et ego quidem scribam ex medicinis ea que tulerunt & quorum sum expertus & non, sed prapponam medicinas frigidas. Curatio ipsorum est q liniatur locus cum aceto & bolo armeno vna vice post aliam, & superponatur ei pecia panni infusa in aceto infrigidato nitue, aut effundat de super locum aquam niuis quousq; prius motus loci, deinde vero liniatur cum camphora & aqua ros. pluries & bibat multum de aqua niuis donec redeat in calorem suum, & superponatur ano frustum niuis & emplastre tur cum kerub herbis calidis. Et dixerunt quidam ex medicorum q si liniatur manus vel corpus ex folijs alteg tritis no mordebit ab api, & si bibitur de succo eorum post morsum iuuat & similiter operatur malua quando teritur & miscetur cu oleo comuni & ungatur cu eis, si postea mordeatur ab api no offendet ipsum venenu. Medicinam aut que contrarie sunt hijs sunt q distillet loco morsus ex lacte ficus, vel emplastre tur cu folijs sisimbrij tritis, vel emplastre tur cu bouis no stercore, aut cum sale & aqua calida, vel fricentur musce & liniatur cu eo locus, aut emplastre tur cu nudibus tritis & castoreo & modico aceti, Et vidi q curaret educere fauim ex vasis apum & morsus esset ab ipsis festinanter curabat ad ignem & igni lotu approximabat vel supponebat ei cinerem calidum, Et interrogatus a me super hoc dixit q no inuenitur medicamen ad mouendum dolorem melius q illud, & erat homo ille sapiens in se, & plura examinans experimenta.

¶ De morsu canis rabidi. Cap. XXX.

Universitas de Deu
Canu ra
bidori p
prietas

Sig. canis
rabidi

Sig. qh?
differunt
rabiosi a
no rabio
sis

Signa in
dicantia
morsum
canis rabio
si

Causa ob
qua timet
aqua ca
nes rabio
si

Inficiuntur canes rabidi ut plurimum tempo
re hyemali, & possibilibus est eos infici etiam in
alijs temporibus, est enim natura eius frigi
da & sicca a pdominio colere nigre in ipso co
municat & corrumpit totum corpus & mani
festatur in ipso cane. Signum canis rabidi est
apud principium aduentus eius alteratio est quo
mam rubent oculi eius & inuersetur & priuat
motus auricularum suarum, & incedit stupefa
ctus & declinans a dextris & sinistris, ferens
caudam inter coxas, & possibile est mouere ca
put, & non comedit nec bibit, & quando con
firmata est passio in ipso non cognoscit patronum
& odit & offendit quicquid inuenit ex animali
bus, & non recedit de loco, & fugit umbram pro
priam quam aspicit in pariete, & cum vident
eum canes abhorrent & fugiunt ipsum & deci
ditur vox eius & fluit salua ex ore, & tunc ex
pedit interficere ipsum ut non valeat offendere
Signum verum & cerum ad discernendum in
ter morsum canis rabiosi & non rabiosi est q ac
cipiatur frustum panis & intingatur sanguine
morsus dente proiciatur alteri cani sano quo
niam si non comedit illud certum est morsum
canis rabiosi fuisse, si vero comederit illud scito
morsum canis sani fuisse, vel accipiantur mices
panis intincti sanguine morsus & proiciantur
gallinis quoniam si non comederint eas procul
dubio morientur. Signa indicantia morsum can
is rabiosi sunt quoniam in sui principio non
percipit nisi tantum morsus dolorem & non au
gmentatur molestia, postmodum vero occupa
bunt pessima & diuersa somnia & intellectus
permixtio & res manens & forte timebunt &
vident mirabilia, & terribilia, & superuenit eis
in hora vigilię passio alcezar sine causa, & fugit
respicientes ad ipsum & multum respicit curio
se, & totum hoc accidit ipsi apud sui principium
& quando confirmata fuerit passio in ipso do
nec peruenit ad timorem aquę tunc latrabit
ut canis, & accidit ei raucedo vocis, & non time
bit cibum vel potum, sed timebit inspicere aquam
& quando respicit aquam accipit eum tremor
ita q cadit & reuoluitur super terram, & super
uenit ei motus inuoluntarius membrorum &
totius corporis, & precipue eorum que vicina
sunt faciei, & possibile est tunc statim mori, &
quando q superueniunt hæc nisi ad annum per
fectum huiusmodi accidentia post paucos dies
& quando q post duos & sex menses, & quan
do q non superueniunt hæc nisi vsq ad annum
perfectum. Differunt enim accidentia & festi
nant scdm corporis dispositionem ex colera ni
gra. Causa quidem propter quam timeant aquam
est excessus siccitatis cerebri ex infectione colere

nigre ita q aestimatur esse suum corpus exsic
catum ad modum siccipulueris, & cum accedit
ad aquam dissoluit humiditatem aque & de
struitur & corrumpitur eius dispositio. Et qui
dam medicorum dixerunt quoniam timeant a
quam eo q apparet in ipsis imago canis & ti
met ipsam, Sed ego cognoui quendam sanatum a
morsu canis rabiosi, & interrogatus a me, qd
videbat, dixit mihi qm videbat in sui vrina cani
nos catulos. Curatio morsus canis rabidi oportet
in principio rei anteq aliquid resulet ex pdis
ctis signis cauterizare festinanter locum morsus
cu igne pfunde & ampla cauterizatione ut de
uoret ignis multum de loco, vel superponatur
ei aliqua medicinarum calidarum & vrentium
que stant loco cauterij, & si non est possibilis
cauterizatio nec valet fieri superponatur loco
ventosa magna cum scarificatione & attractio
ne nimia ut extrahatur multum de sanguine &
apponatur super locum aliquid quod teneat eu
apertum & ampullosum & non consolidetur
vel amplificetur cu ferro. Cauterizatio in hoc
loco melior est atq nobilior & appositio ven
tosarum post ipsum vsq ad tres dies, Trans
actis autem tribus diebus a tempore morsus non
molestetur de cetero tormentis cauterij vel ap
positionis ventosarum cum venenum iam dila
tatum sit per totum corpus, veruntamen non
permittatur locus morsus consolidari & claudi
sed superponatur ei de squilla trita cu butyro,
vel superponatur allium tritum, aut sinapis tri
ta cum butyro vaccino & melle & dimittatur
vulnus apertum vsq ad tres menses vel quasi
& studeatur apud curationem infirmi sapienter
anteq perueniat ad timorem aquę quoniam si
ad illud peruenit nulla erit spes sue liberatio
nis & mortis euasione, & oportet potare ipsu
ex compositione cancrorum in suo loco descripta
& administrari ei reliquas compositiones & medi
cinas simplices ad hoc competentes & regi opor
tet curatõe passionis melancolicę, s. q euacuet
col. nig. & impinguetur corpus cum obis hu
midis & vino & balneo & multo somno & le
tificatione anime cu cantis & similibus. Et qui
dam antiquorum dixerunt quoniam si accipitur
catulus canis lactans & viuus scinditur per ven
trem & extrahatur ex eo coagulu & exsicetur
ad umbram & biberit ex eo patiens ad modu gra
ni ciceris mixtu cum melle. vij. aut. xiiij. diebus
confert ei, & confert ad hoc q bibat ex succo ce
parum depurato. 3. ij. mixto cum modico vini
antiqui, & comedat patiens nuges magnas &
bonas, vel accipiantur nuges & terantur cu mo
dico salis & conficiantur cum melle & superpo
natur loco morsus.

Cura

Sig. mor
sus hois
& canis
no rabiosi
Alfalaa
Almaris
Cura

Curamor
sus leonis
& alioru.

Demorsu
muris &
similium

De morsu hominis & canis non rabio
si & animalium que dicuntur al
falaa almaris, Ca. XXXI

Signum mortis eorum est manifestatio eius
ad sensum. Et curatio ipsorum est q acci
piantur ossa vituli & comburantur donec
reddantur cinis albus, deinde vero terantur be
ne & distemperent cum melle & locus cum eo
emplastreter, & confert ei quod liniatur locus
in principio cum oleo communi, & confert ei
appositio ceparum & salis & mellis per diem
& noctem, deinde curetur cum vngento nigro
quod dicitur alcaban, Cuius modus est q acci
piatur adipis cere picis galbani partes æquales
& liquefiant super igne & administretur.

De morsu leonis leopardi & alpa
had, Capitulum. XXXII

Oportet supponi eis in principio ventosa
cum scarificatione ut attrahatur
sanguis & venenum, deinde ablatur
cum aceto & sale, & apponatur desuper locum
de vngento nigro quousq sanetur.

De morsu muris & asanor &
similium, Cap. XXXIII

Demorsu horum non est plus timoris
nisi in quantum vulnus quod fit in eis
quod quidem curatur curatione cæte
rorum vulnorum cum emplastris, s. & oleis.

TRACTATUS. XXXI. QVI EST
de passionibus que fiunt extra corpus,
diuiditur etiam in duas sectiones
quarum prima in se vnde
decim capitula com
prehendit.

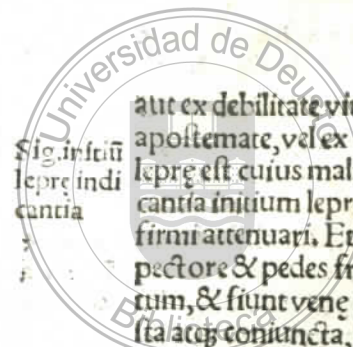
De passionum enumeratione que
fiunt extra corpus, Cap. I.

De passionibus que fiunt extra corpus
que sunt lepra & species eius, morfea
& eius species, pruritus, scabies, altea
bi, alcafacar, alsara, alhaczaa, algedar, alhezba,
id est varioli & morbilli, percussio & vestigia
percussionis, & ipsorum delectatione alhesan
alcaban, corruptio coloris & eius curatio, con
seruatio corporis humani mortui, inflatio digi
torum, passionibus que fiunt in vngulis & scissura
pedum atq manuum, almaso & est passio que
contigit coxis propter itinerationem excessus su
doris & eius curatio priuatio aduentus sudoris
fatigatio dolor, passio bouina, vermes que ge
nerantur in vulneribus, vermes que generant
in apostematibus ceruicis que dicuntur scrofe
Vermes que generantur subtus pedibus & pas
sio solutionis sanguinis.

De lepra que dicitur algedas, Capitulum II.
quod subdiuiditur in quatuor particulas,
quarum prima est de lepre causa & ge
neralioribus signis.

Lepre est passio contingens ex humore
melancolico vsto vehementis putredinis
& vitionis quando impellitur ad superfi
ciem corporis. Generat autem ex causa extrin
seca, aut intrinseca. Intrinseca fit tribus modis,
vno modo fit ab hereditate parentum & patrū
antiquorum, alio modo fit ex nutritione malo
rum ciborum & corruptorum sicut carniū vac
cinarum & hyrcorum & caulium & melangi
narum & similia, Tercio modo peruenit ex
conuersatione cum leprosis & vso aeris corru
pti, Ea vero que generantur hereditarie a paren
tibus contingit tribus modis, vno modo quan
do generatur in puero cuius pater generauit
ipsum a muliere menstruata, Alio modo contin
git ex hereditate parentum patrum & auorum,
Allo vero modo contingit ex corruptione sper
matis aut sanguinis menstruui. Quando vero ge
nerantur ex corruptione ciborum in quatuor
modos diuidit, Vno modo que generatur ex
dominio colere rubeę & appellatur leonina,
Secundus modus est que generat ex dominio
colere nigre & appellatur elefantia, Tercius est
que generatur ex dominio flegmatis & appel
latur serpentina, Quartus modus est que gene
ratur ex dominio sanguinis & appellatur vul
pina, & possibile est fieri ex compositione hu
morum ad inuicem sicut ex compositione sanga
guinis cum colera rubea & flegmatis cum cole
ra nigra & colere nigre cum rubea, & sanguinis
cum flegmare, aut ex corruptione omnium qua
tuor equaliter aut trium aut duorum, & quan
do generatur ex corruptione substantię feminis
vel sanguinis menstruui est quando fuerit semeti
ex quo generatur embrio, aut calidum & siccū,
aut frigidum & siccum, vel erit matrix in qua
generatur embrio calida & sicca adusta, aut fri
gida & sicca corrupta. Illa vero que euicit ex
causa intrinseca duplici causa fit, quia aut ex epa
te aut ex splene, In epate quidem dupliciter fit,
vno modo quando in ipso epate excedit calor
vrens sanguinem & transmutans ipsum in co
leram nigram, & hæc species lepre est pessima,
Alius modus est ex defectu virtutis discretiue
que est in ipso epate deficientis discernere super
fluitates a sanguine, A splene autem vno modo
fit videlicet quando pigrescit splen attrahere co
leram nigram, & spargitur cum sanguine ad ex
tremitates corporis, & generatur inde lepra,
Causa vero pigricie splenis attrahendi feculeri
tiam sanguinis est aut ex coplexione corruptione

aut ex debilitate virtutis attractiue / vel ex duro apostemate, vel ex oppilatione: & hæc species lepre est cuius malicia est minoris. Signa indicantia iniuriam lepre est qm videtur auricula infirmi attenuari. Et alij dixerunt q sudat facie & pectore & pedes frigeant ita q amittunt motum, & sunt vene pectoris patentia & manifesta atq; conuincta, & quando confirmatur & completur in eo hæc passio secuntur hæc alia signa. scilicet raucedo vocis, anhelitus strictura, cutis alperitas, alteratio coloris & offuscatio, albedinis oculorum, & ingrossantur digiti & indurantur genua, & qn amplius confirmata fuerit passio sequit alba, i. pustulatio superficiei corporis, rubedo faciei, paucitas capillorum & tenuitas & depilatio ipsorum, & augmentat amissio motus in extremitatibus, & inuadunt eum terribilia somnia & mala vlcera, & qn protenditur tempus, depilantur pili superciliorum oculorum & pili nasi & palpebrarum, & incipit alpatan, i. distractio nasi & eius profundatio & foetor anhelitus. Signa demonstratiua perfectionis lepre satis patent & nō possunt latere sensus hominum quoniam alteratur color & perditur vox & depilantur pili totaliter, & vlcatur superficies corporis & fluit ex ea putredo cū vehementia foetoris, & incipiunt cadere extremitates & lacrimantur oculi, & hæc signa sunt flegmatis.

¶ De signis scdm modum distinctionis & differentie particula secunda.

Signa eius ex accessu ad mulierem tempore menstruationis ipsius est ex hijs que parentes referunt cum reliquis signis, & etiam quia videatur omni modo curare infirmum cum hijs q necessaria sunt, scilicet cibis & medicinis absq; preseruatione a malo regimine nihil ei pderit.

¶ De diuersitate manifestationis lepre iuxta temporum diuersitatem in quibus accessit vir ad mulierem menstruatam, sequit particula tertia secundi capituli.

Quod est quoniam si accesserit ad eam primo die menstruationis erit expectatio timoris de infectione pueri a die ortus vsq; ad .xij. annum processus vite sue & cadit diuersitas in hoc, & iuxta id quod de horis predicti diei preterijt in quibus accesserit ad eam siue dies siue nox fuerit, & si accesserit ad eam secunda die menstruationis eius apparebit infectio a prima hora principij anni .xiiij. natiuitatis pueri vsq; ad consumationem anni .xxiiij. Et si fuerit illud in tertia die menstruationis mulieris orietur infectio a prima hora principij anni .xxvi. natiuitatis eius vsq; ad consumationem .xxxvi. anni. Et si fuerit in quarta die menstruationis orietur infectio a prima hora

principij anni .xxxvij. natiuitatis eius vsq; ad consumationem anni .xlviij. ¶ Quia autem fuerit de accessu ad mulierem post quartam menstruationis ipsius possidere faciet albaras vt in suo loco dicetur. Signum lepre contingentis ex corruptione gutte seminis caliditate vel frigiditate, aut ex alteratione complexionis matricis est quoniam apparet ægrotudo in ætate finis augmenti & tempore ortus pilorum in pectine & procedit eam morfea que adequatur superficiei corporis rubea intus, aut alba & nigra extra aut similis terrea. Signum eius que prouenit ex hereditate parentum & antiquorum propter corruptionem seminis eorum est quoniam incipiet apparere ægrotudo tempore sue adolescentie cū rubedine faciei & eius rubore, & capillorum paucitate cum claritate ipsorum, & quando incipit conformari manifestabitur vocis raucedo foriter cum alijs que prediximus. Signum eius ex sanguine corrupto & vito est manifestatio alboba rubei & apostematū in loco humiditatis & sanguinis & humor putridus & putredo, casus capillorum, & hæc species appellatur alnaca, i. rubedo & est facilis corruptionis & celeris confirmationis & sequitur cum ea humor putridus & vermes & casus aliquarum iuncturarū, & si caliditas preest sequitur membrorum siccitas & paucitas putredinis & vrina in hijs erit rubea & grossa. Signum eius ex vitione colere rubee vel eius corruptione est citrinitas coloris, siccitas pectoris, fissio manuum & pedum, ipsorumq; alteratio & contractio, & vrina eorum erit aut rubea, aut clara, aut citrina, & procedit in ipsis ægrotudo paulatim & longo temporis spacio, & est difficilis curationis. Et si preerit caliditas colere rubei sequitur ex hoc casus iuncturarū & ipsarum corrosio, & hæc species appellatur alcaraz. Si vero siccitas presuerit caliditati sequitur ex hoc contractio iuncturarū & spasmatio digitorum, & sudoris paucitas. Signum eius ex putredine colere nigre & vitione ipsius est nigredo corporis, alboba, durities, & amissio sensus, ita q nō sentiet punctionem acus casus capillorum, asperitas superciliorum, scissura manuum & pedum, & digitorū contractio, & vrina istorū est plumbei vel nigri coloris. Et si frigiditas colere nigre vincit sequitur perditio motus & priuatio sensus magis, & generatur ægrotudo post longū tempus & apparebit cum ea alboba album intus & nigrum extra, & possibile erit similari morfeq. Signum eius ex putredine flegmatis & continua vitione humiditatis corporis est plenitudo corporis & priuatio motus ipsius & abundans oculorum lacrimatio, albedo coloris, & grauitas motus, sensus amissio,

Sig. lepre ex corruptione seminis aut matricis alteratio

Si. ex parentū hereditate Si. ex sanguine corrupto & vito

Si. ex corruptione co. ru vel ei vitione

Si. ex co. nigre putredine & vitione

Si. ex putredine flegmatica & continua vitione

& paucitas scissure manuum & pedum, & grauitas motus iuncturarum, & possibile est apparere ægrotudinem cum maculis que dicuntur albaras vel alba morphea & vrina istorum erit alba declinans ad colorem plumbeum, Et eius generatio est media inter velocitatem & tarditatem & precedit eam scabies grossa, & generatur huiusmodi species lepre ex flegmate falso grosso, & tunc dicitur albaras, & quando inuenteratur & prolongatur tempus eius efficitur lepra. ¶ Differentia vero que est inter albaras & veram lepram est quoniam cum lepra corruptur dispositio creationis & cadunt extremitates in albaras aut sequit pruritus & cutis asperitas tantum, & corruptio quidem complexio nis colere nigre in eo est diuersa, in lepra vero æqualis, & vniuersas species lepre comunicat casus capillorum penitus. Signa vero compositionis aliquorum humorum ad se inuicem cum æqualitate vel predomino alicuius alteri non potuerunt occulari ei qui nouit simplicia. Signa lepre causate ex vicinitate & conuersatione cum leprosis est ex eo quod patiens refert. Signa vero eius q causant ex defectu epatis & splenis determinauimus & nō est repetitio.

¶ De curatione lepre particula quarta capituli secundi.

Prædictum est iam q aliquando est curabilis, aliquando incurabilis, sed in qua expectatur curatio erit aliqua predictarū specierum in qua non erat malicia complexio nis excedens & superans infirmum, & q conuigat curatio & regimen vltimate apud sui principium, & cum toto hoc erit dubiū curationis, in quibus autem non speratur curatio nunq; est illa in qua iam consumata & perfecta est operatio, & in qua malicia complexionis longo tempore dominatur, & color carnis mutatus est mutatione proxima tunc ei passio confirmata est & ablatio ex termino restitutionis ad sanitatem, & nō valet in eis modus curandi nisi eos defendere ab augmento ipsius, aut quando fuerit aliqua specierum predictarū sicut illa quæ causatur ab hereditate parentum quoniam huiusmodi nullo modo possunt curari, nec potens est in sui curatione nisi deus excelsus atq; benedictus. Et oportet nos primo vt videamus locum curationis, & anteq; siccitas ad humiditatem cordis perueniat & efficiatur incurabilis purgare corpus infirmi ab humore dominante Curatio eius que causatur ex sanguine vito & corrupto que nominatur vulpina est q flebotometur patiens ex vena ahaal vtriusq; brachij vna vice post aliam si non erit quid prohibens & educatur ex sanguine quamdiu videbit

Albaras & lepra differunt

Si. cōpositionis humoris Si. ex cōuersatione cū leprosis Sig. ex epatis & splenis defectu Quæ lepra curabilis sit aut non

Cura ex sanguine vito & corrupto

corruptus donec dārescit & nō educatur ex sanguine naturali, & sit eius sollicitudo apponere ventosas ante flebotomiam per .xx. dies & incidatur ei vena fortis frōtis. Et ex omnibus hijs locis educatur de sanguine scdm virtutem infirmi Reliqui vero sanguinis extractions & flebotomatio venarum que dicuntur aluedagon multum cōpetunt huic. Regula vero vniuersalis in flebotomia est q consideret vtrū hūior sit intra venas vel extra qm competit flebotomia qn est intra venas sed quando humor est extra venas nocet flebotomia pre alijs rebus. Signū eius qn hūior existit intra venas est qm corpus patientis existit siccum & mundum a sorditie & putredine, & color infirmi non est alteratus ab eo qd erat in tempore sanitatis & apparet repletio venarum, & vrina eius est spissa vehementis rubedinis tunc valde competit flebotomia. Signum huius quando humor est extra venas est contrario modo eius quod diximus, quoniam apparet tumor corporis, & generantur ex eo vlcera seu apostemata, & possibile est transmutari colorem corporis ab eo quod fuit in corpore sanitatis ad colorem humoris dominantis facientis ægrotudinem. Et quando humor existit extra venas nullo modo debet precedere flebotomia. Sciretamen oportet q diuersificatur sanguis tribus modis, nam quandoq; comburitur cum colera calida, & tunc efficitur tenuis propter vitionem, quandoq; comburitur cum colera rubea vrente, & iste est principium in acuitate & maioris est nigredinis quandoq; vritur cum colera nigra, quandoq; transgreditur terminum naturæ, & color huius sanguinis erit niger propter vitionem & turbidus propter coleram nigrā & eius frigiditatem, & est quartus modus qm miscetur sanguis cum flegmate, & redditur hoc genus sanguinis turbidus propter duorum humorum congregationem, & color eius declinans ad albedinem ppter dominū flegmatis & humiditatis eius. Veruntū si pdominatur calor sanguinis & eius hūiditas erit paucitas spissitudinis & multe rubedinis, & in nullo istorū in quorū corporibus est aliqd predictorum gnm sanguinis debet fieri flebotomia nisi fuerit humor intra venas vt diximus, qm si fuerit humor intra venas erit effratio causa flebotomie & uacuatio manifesta, & exhibet cū sanguine hūiores corrupti, & qn fuerit humor extra vasa tūc competit curatio cū pharmacis nū & nō cū flebotomia sicut pdictū est. Curatio lepre causate ex vitione col. rub. que dicitur lecnina, hæc species difficilis est curationis & mala valde, & oportet purgare ægrum cum laxatiuis in quibus intrat aloes colloquintida, cucumeres asinini,

Regula flebotomie

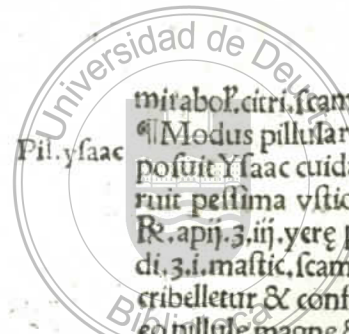
Sig. humoris intra venas existens

Sig. humoris extra venas existens

Sanguis tribus modis diuersificatur

Cura ex vitione col. rub.

Pil. ysaac

decoctio mirabolanorum

Sirupus

Alius sirupus

mirabol. citri. scamonea & aqua casei & similia. ¶ Modus pillularum laxatiuarum quas composuit Ysaac cuidam trigenario in quo apparuit pessima vltio & soluunt coleram vltiam. R. apij. 3. iij. yere pigre. 3. i. & 5. mirabolan. in di. 3. i. mastic. scamonee añ. 3. 5. teratur totum cribelletur & conficiatur cum aqua & fiant ex eo pillule magne & parue & exsiccentur ad vmbra. & tota quantitas est duæ potiones & sumat medietatem ipsarum cum aqua calida post præseruationem a malis cibis. & suget postea succum apij & granatorum mutorum & cibe tur carnibus agnitis coctis in aqua & transactis autem octo diebus sumat residuum pillularum & bibat post illud aquam in qua dissolutum sit zucarum. & confert cum dei auxilio. ¶ Modus decoctionis mirabola. ad purgandum humores adustos cum colera rubea & nigra putridis & sanguinem feculentū grossum & putridum. R. alaharrag boni corticum mirabol. citrino. spillozum añ. 3. xl. granorum epithimi crescentis purgati a fustibus & folijs eius. 3. l. corticum mirabolanorum indorum. 3. xxx. ius subarum. c. prunorum. l. sebesten purgatorum a capitibus suis. c. numero passularum enudeatarum. 3. v. congregentur omnia in. x. lib. aquæ & dimitatur ibi per diem & noctem. postea vero coquantur lento igne donec consumantur tres lib. aq. & exprimant & coletur & accipiat de colatura. v. lib. & cum lib. vna zuccari saluari triti coquantur super lento igne donec redeat ad modum sirupi iulep & ablati ab igne in frigidetur & coletur. & sit dosis eius. 3. iij. cum. 3. aque calidæ. vel cum sexta parte. 3. scamonee post præseruationem a malis cibis & sumat de eo vna die & alia nō quousq. consumatur eius vsus. ¶ Modus sirupi purgantis humorem generatum ex colera rubea & nigra & eductis vtrinq. coleram infectionibus lepre & passionibus melancolicæ & canceri perfecti & nō perfecti. R. mirabola. citri. 3. centum epithimi recentis. 3. xx. prunorū. xx. congregentur omnia & conquassentur & coquantur in. x. lib. aquæ dul. donec deueniat ad terciam partem & exprimat & coletur & reddita colatura ad ignem cum. viij. lib. coquantur vsq. ad perfectionem ad modum aliorum siruporum. & coletur & reseruetur & sit potio eius. 3. i. cum quinta parte. 3. scamonee. Et si fuerit ægritudo in superioribus corporis in passione vulpina vel serpentina. vel si ambo genera melancolicæ existunt in cerebro non est malum ponere in hoc sirupo. 3. i. & 5. puluis yere pigre in qualibet potōe bene mixta & confert cum dei adiutorio. Alius modus sirupi qui sumendus est in æstate. & est se-

curus & perfectus ad purgandum coleram vltiam. R. granorum epithimi recentis rubei. 3. c. mirabolanorum bonorum. 3. xxx. alaharrag sicci. 3. x. anisi seminis feniculi añ. 3. v. infundantur omnia in. vi. lib. aquæ dul. per diem & coquantur quousq. redeat ad duas lib. & exprimetur & coletur & apponatur in colatura succi vuarum v. p. rob vuarum lib. iij. & coquantur donec reddatur ad modum mellis. & bibat ex eo omni die 3. i. cum octaua parte. 3. scamonee & 3. i. aque calidæ vna die accipiendo & altera interponendo donec consumatur. ¶ Curatio eius ex melancolia quæ dicitur leonina est primo cum flebotomia sicut diximus quando necesse fuerit. & si videatur sanguis fortis nigredinis in hora flebotomie. deinde vero mundificetur corpus a colera nigra forti mundificatione cum compositionibus in quibus intrant epithimū & mirabola. indi elleborū nigrū lapis lazuli & similia ex medicinis. f. simplicibus & compositis q. postea dicent. & fiat cautela in omnibus generibus lepræ præseruandi se a malis cibis qui dicuntur alhamia. & studeat toto posse mutare complexionem & transferre ipsam ab aere calido ad frigidum. & a frigido ad calorem. & ab aere putrido ad bonum & mundum. & post hanc respectiōem oportet respicere conditionem sanitatis & coloris nigredinem. quoniam si videbitur color alterari parum ad colorem sanitatis in suo statu ægritudine permanente infirmo virtutis egebimus reiterare medicinam quæ confert tenere ægritudinem quod non augmentetur administrabimus ei tunc ex aliqua magharum compositionum sicut vera logodi. theodoricon magno & vera hermetis & tyriacam alfarō quoniam confortant in hac passione. Et dixit G. q. illud cum quo sanatur hæc passio quando iam completa & perfecta est comestio carniū viperarum. ut in suo loco dicemus. & confert etiam magnum & maximum iuuamentum cauterizatio cuiuslibet iunctura rum corporis vt scripta est in suo loco. ¶ Modus pillularum ad modum auellanarum compositionis Ysaac filij Abraham & sunt valde vtilis. accipiantur due colloquintid. & perforantur & purgantur a seminibus ipsarum & se peliantur in cineribus calidis vna nocte. postea euacuent ab interioribus suis & conseruentur semotim. coquantur ergo colloquinti. cum aqua aneti bona decoctione. deinde exprimantur & accipiantur de succo expressionis earum & misceantur cum oleo cocto in colloquintid. & ponatur hoc totum in olla de similia & coquantur donec sit cocta similia ita vt non sit multum spissum. deinde proiciatur in olla elle-

Cura ex melancolia leonina

Pil. ysaac filij abraham

decoctio

Confectio albis

Alia confectionis albis

decoctio pomati con

bori nigri & scamoni. trita añ. 3. i. & coquantur agitando cum fuste aneti quousq. inspilletur & informantur ex eo pillule ad modum auellanarum & bibant ex eis quatuor pillule añ. 3. iij. aque decoctionis aneti quoniam mundificat corpus ab humoribus melancolicis & flegmate vsto absq. noimento & molestia. Modus decoctionis conferentis lepre ex ægritudinibus quæ fiunt ex colera nigra & ex flegmate. & confert pullui cordis. R. mirabol. kebulk. & indo. epithimi recentis añ. 3. viij. sene agarici polipodij sicados añ. 3. iij. bellericorum emblicorum camedreos cam pitheos gahad. prassij & sisimbrij corticis lingue bouis añ. 3. iij. bellericorum emblicorum masticis spice apij añ. 3. iij. passul. enuc. 3. xxx. mentastri fluuiialis. 3. iij. coquant in quatuor lib. aquæ dulcis super lento igne donec redeat ad vnam lib. & exprimantur & coletur & bibat terciam partem eius tepide dissoluta primo in medietate potionis theodorici. facte cum nucemiscata & si fuerit fortis tolerans medicinam dissoluatur in ea completa potio ex vera logodion veteri vel ex vera ru. vel ex vera G. & hæc quidem completa decoctio sumenda est si cut diximus. Modus medicine facte cum albis quoniam scripserunt antiqui sapientes Indorū in iuuamento perfecte lepre in qua iam pili palpebrarum & superciliorum ceciderunt. & perfecta est in ea scissio digitorum manuum. Ego autem probavi ipsam. sed visum est mihi eam scribere. vel qui voluerunt eius causam experiri R. mirabol. citri. surag indi. añ. lib. iij. pipis longi recentis. 3. lxxv. albis. 3. xxx. terat quodlibet per se & cribellentur cum panno serici & permisceantur optime. postea vero accipiat butyri vaccini recentis pars. i. mell. yfopi despumati partes. iij. & conficiantur cum eis medicine prædictæ cū bona confectione. & accipiat ex ea patiens post flebotomiam venæ alachal & postq. laxatus fuerit cum decoctione astomaticon infra scripta. & sit dosis eius prima die. 3. i. & 5. cum aqua decoctionis alueg. altera vero die cū aqua decoctionis alrafen. id est. enule. & assidue accipiat de eo omni die. 3. iij. & 5. vsq. ad dies. xiiij. ¶ Modus alius confectionis albis fortioris sapientum indiæ. R. mirabol. citri. & nigrorum añ. 3. xvij. secant. 3. xxx. carphie gario phil. soadag. vel spice ciperi albis longi zinzib. colofon. añ. xij. penidij. 3. cccxxx. teratur totū bene & permisceatur bona permixtione. & sit dosis eius. 3. iij. & abstineat illa die a cibo & potu & dormitione donec fuerit purgatus bene. deinde sumat cibum. ¶ Modus decoctionis stomachicon cum qua debet laxari patiens anteq. sumat primum electuarium albis. R. mirabol. ci-

tri. & nigrorum mundatorum añ. 3. vij. bellericorum. 3. v. alaharrag. 3. iij. agarici gariofil. contusorum polipodij turbit albi. añ. 3. i. passularum enudeatarū. 3. iij. sene. 3. iij. coquantur omnia in tribus lib. aquæ dul. in lento igne. & quando deuenit aqua vsq. ad partes vnius lib. proiciatur in ea. 3. i. epithimi crescentis recentis & statim auferatur ab igne & proiciatur in ipsa colatura ex turbit bono mundato a putredine & nigredine trito & cribellato. 3. i. & 5. yer. pigre. 3. 5. & tantundem salis indi. diluulo vero calefiat & sumat totum cum residentia eius. & abstineat a cibo & potu donec laxetur iuxta eius virtutem. ¶ Modus pillularum quibus curabant viri Perles lepram. R. colloquintid. alces cicotini añ. 3. xxx. salis naptici nigelle. origani perfici nasturcij sinapis albi añ. 3. vi. teratur totum & cribelletur & conficiat cum succo porri & fiant ex eo pillule ad modum piperis. & accipiat ex eis. 3. iij. in tempore veris. & postea bibat patiens olei sisamini qualibet nocte. 3. iij. septem noctibus & cibe tur carnibus castratinis auiculis. & post septem dies in quibus biberit al sirag. i. oleum sisaminum accipiat. 3. iij. ex prædictis pillulis qualibet nocte vsq. ad. xx. noctes continuas. & si perceperit calorem relinquat pillulas & redeat ad oleum tribus noctibus. deinde vero iterum redeat ad pillulas vsq. ad consumptionem noctium. Simili modo agendum est in tempore hyemis. & quando perceperit sumere omnes pillulas iuxta prædictum modum sumat ex electuario aliorum quod in suo loco determinauimus qualibet die in quantitate oui gallinacei cum aqua decoctionis aneti. & hoc faciat vsq. ad. xl. dies & proderit vltime. postea vero distentur in fine mensis tribus diebus continuis cum felle bouino & oleo violaceo. ¶ Modus vnguenti boni ad lepram alkoabi experti accipiat coruus niger & iuguletur & ponatur in olla & effundatur in eo de aceto forti 3. viij. & de aqua. 3. i. ceterag humidi radic. luf añ. 3. iij. coquantur totū super lento igne donec liquefiant carnes corui. postea vero coletur cū panno lineo super vase vitreo. & quando inungi debet eo abradatur caput & supercilia. & vngatur cum hoc linimento tribus diebus continuis. postea vero abluatur & interpollata vna die. iterum liniatur tribus diebus & confert cū adiutorio dei. Curatio eius ex flegmate adusto quæ dicitur serpentina est quod adhæbeat cura in administratione euacuationis cum medicinis. in quibus ingreditur colloquintida. aloes. agaricum. & turbit & similia. & cum yeris magnis in suo loco determinatis. ¶ Curatio vero eius ex compositione & permix-

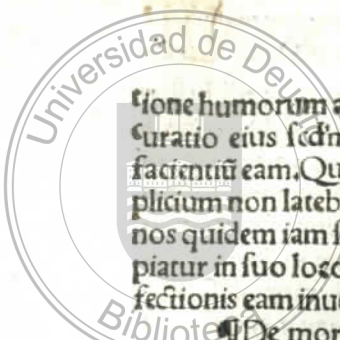
Pillule

Vnguentum ad lepram

Cura seropentine

Cura ex compositione & permixtione humorum

ione humorum ad inuicem est q̄ componatur curatio eius scdm̄ compositionem humorum facientiu eam. Qui enim nouit curationem simplicium non latebit ei curatio compositorum. Et nos quidem iam scripsimus de eo plura, & accipiat in suo loco exinde quoniam vltime perfectionis eam inueniet.

De morphea. Capitulum. III.

Morpheę tres sunt species terrestres

Nigra

Alba

Sig. terrestris morpheę

Sig. nigra

Sig. albę

Differēt Alba & Albaras

Cura morpheę terrestres

Morpheę sunt tres species, vna est que similatur terrę, alia nigra, & alia alba que similatur terrę fit duobus modis quia aut erit cum eo pruritus & resultabit ex ea squame similes furfuribus tritici, aut erit plana & æqualis cutis corporis superficie, & generatur aut ex humore colerico, aut ex sanguine colerico. Nigra etiam duobus modis fit, quia aut eius principiu ex se aut ex sui translatione a specie terrestri, & generatur ex sanguine colerico melancolico pauce quantitatē & corruptiōe Alba etiam fit duobus modis, quia aut generatur ex flegmate grosso & salso, aut ex flegmate grosso & viscoso & non salso, & vniuersaliter quidem generantur genera morpheę & albaras ex debilitate digestiue virtutis quę est immutatiua, Et debilitas quidem virtutis contingit aut ex humorum paucitate, aut ex sui malicia, aut ex corruptione complexionis, Paucitas vero humoris contingit vel ex sui paucitate, vel ex sui priuatione. Corruptio autem humoris contingit ex vſu ciborum generantiu coleram nigram vel rubeam vel flegma, Corruptio aut complexionis contingit ex excessu alicuius quatuor humoru, aut erit ab hereditate parentu. Signu terrestres morpheę est q̄ sensui patet, veruntamen est alia grossa cum pruritu, & alia plana sine pruritu, sicut dictum est in pluribus apparet in æstate, & quando ingreditur quis aqua & exponit se soli & hec species facilis est curationis. Signum nigre morpheę est nigredo cū substantia & difficultate curationis. Differentia vero inter hanc & alcoabi est quoniam humiditas alcoabi est grossa, huius vero morpheę est subtilis & debilis. Signum morpheę albę est quia color eius est albus & eius pseuerantia in suo statu & quia difficilis curationis est similiter. Differentia vero inter morfeā albam & albaras est quia morfea alba generatur ex sanguinis corruptione ex quo nutriuntur extrinseca cutis corporis tantu preter corruptionem interioris, Albaras autem fit ex corruptione sanguinis de quo nutritur corpus cutis tam extrinseca q̄ intrinseca, Curatio morpheę terrestres iam scripserunt medici q̄ hæc species morpheę est facilis & citæ curationis, & oportet euacuare infirmum a colera rubea aliquantulum, & emendare suum regimen

cum hijs quę generant bonum sanguinem, vel cum cibis dedinantibus ad frigiditatem & humiditatem, & abſtineat a cibis generantibus coleram rubeam, sicut sunt allia raphanum vel radix & similia, & possibile est curari cum introitu balnei frequenter, & vngatur cum vngentis conferentibus maculis quę dicuntur alchelef, & est quod superponatur loco farina lupinorum aut amigdalę amarę aut farina ciceru & superponatur ei alcaſ. i. creta cum aceto, aut superponatur ei baurac tritum cum aceto intus in balneo, & fortius hijs est quod superponatur loco radix vel sinapis vel nigell. vel nitrum omnes trite cum aceto. Et si non recedit cum hijs quę diximus accipiat triferam paruum & regatur reliquis curationibus morpheę. Curatio morpheę nigre est q̄ euacuatur colera nigra cū stomaticon & decoctione epithimi & agarid, & caueat ab omni cibo generante coleram nigram, sicut sunt carnes yrcine vaccinę & arietinę agnetinę al. capriolinę & asini siluestris & lepore & caules & melanginę lentes lupini glandes pini & similia, & competit huic valde impinguatō corporis & frequens introitus balnei & potus albi vini & subtilis, & infirmo q̄ accipiat ex yera logodion pondus. 3. viij. cum hac decoctione. Modus eius est q̄. R. epithimi. 3. vij. pafularum enucle. 3. xij. mentastri montani. 3. iij. feminis dauici. 3. v. coquantur hæc in quatuor lib. aque quousq̄ deueniat ad mediam lb. & exprimantur & colentur & dissoluantur in colatura salis indi. 3. 5. bibatur cum logodion post abstinentiam a malis cibis, & sumat ex hac portione tres vel quatuor portiones in mense iuxta patientis virtutem, & obseruet in tempore hyemis & caloris regimen quod præscripsimus, & assidue receptionem triferę maioris in diebus quibus non sumat laxatiuum. Et nos quidem plura experimenta super hæc in suo loco notauimus. Curatio morpheę albę est sicut curatio albaras æqualiter, & si fuerit cum ea fortis pruritus ex quo resultat inflatio & corpus etiā est rubeum tunc competit ei flebotomia, & si non vtatur flebotomia ne redeat ad leprā quę admodum vt diximus in specie albaras. i. q̄ extrahatur sanguis & liniatur vngento ad morfeā albam. R. sulphuris vſti. i. anacardi vſti. 3. 5. ellebori nigri. 3. ij. & teratur totum & conficiatur cum aceto & kitram cocto cum ipso aceto donec consumptum fuerit acetum & remaneat kitram & liniatur cum eo.

De albaras. Capitulum. IIII.

Albaras dicitur aluesah propter eius subtilitatem & coloris albedinem, & est difficilis curationis.

Vnguentum

Cura nigra

decoctio

Cura albę

Albaras causa

Sig. ex solo flegmatico sanguine

Sig. ex sanguine grosso & adusto

Sig. ex viri accessu ad miferē Cura albaras ex flegmate

Et causa quidem generationis ipsius est debilitas digestiue virtutis vt diximus, & fit duobus modis, aut ex sanguine grosso adusto, aut ex accessu viri ad mulierem menstruata, & hij vniuersi modi distinguunt per id qd̄ est curabile, & qd̄ non est curabile. Incurabilis aut fit tribus modis, aut enim ex hereditate parentu, aut ex accessu ad mulierem quarta die sue menstruationis, & appellatur hoc genus albaras creationis, aut erit egritudo antiquata tempore, ita q̄ pene trahit profundu membri & adherescit ossi, & hec quidem tres species efficiuntur sicut tres naturalis quę non valet euitari nisi virtute creatoris omnipotentis. Signu eius qd̄ generatur ex solo flegmate & eius qd̄ distinguuntur inter albaras curabile & non curabile, est qd̄ infigatur loco ægritudinis acus & extrahatur, & si exierit ex eo sanguis flegmaticus albus & subtilis sanabitur. Et si vero exierit ex eo sanguis rubeus scias ægritudinem penetrasse os & ei adheseisse & nunq̄ curari. Simili modo experiri potest propter fractionem loci fortiter, & si rubet locus cito scias ægritudinem recedentem esse & eius curationem facilem, Si vero nō rubuerit locus signum est ipsum antiquam esse & nō suscipiet curationem, & etiam locus ægritudinis nō sentiet acus punctionem sicut relique partes corporis. Signum eius qd̄ accidit ex sanguine grosso adusto est qd̄ querat a patiente si passus primo fuerit in loco illo alcoabi vel asperitatem illi similem aut fortem corrosionem ex qua decocta fuit cutis aut morfea nigra & post longum tempus transmutatū fuit negociu eius albaras, & quando hic refert taliter & volueris addere ad certitudinem signoru punge locum cum acu quoniam si exierit ex eo sanguis rubeus ad nigredinem tendens scias illud esse ex col. nig. adusta, & si exierit sanguis rubeus scias illud accidere ex precedenti alcoabi quod grece dicitur dacti gna tum ex colera ru. adusta, & curatur hæc species cum educatione sanguinis, & si exierit sanguis subtilis & albus aque similis est ex solo flegmate vt dictum est, & nullo modo competit ei flebotomia. Signum eius qd̄ accidit ex accessu viri ad mulierem menstruata vel eius qd̄ ex hereditate parentum est qd̄ patiens refert. Curatio albaras q̄ generatur ex solo flegmate si fuerit de genere illius de quo sperat curari q̄ euacuatur patiens a flegmate & stomacho primo per vomitu cum melle radice & sinapi, & fiant reliqua quę diximus in suo loco, deinde vero euacuatur flegma a reliquo corporis cū stomati con maiori & theod. maiori facto cū nucemuscata & yera logod. & infusione aloes & yer. G. & similibus quę scripta sunt in suo loco, &

vtatur post purgationem electuarijs calidis sicut est anacardino & electuario de piperibus & electuario de zinziberi & similibus, & competit passionibus albaras potus secaniabin factu cum aceto squillitico, & vſus eius apud cibaria grossa al. cum cibarijs grossis, & caueat a cibis generantibus flegma, sicut sunt olera pisces & fructus vniuersi, & caueat a flebotomia alicuius venę & totaliter ab extractione sanguinis. Modus electuarij laxatiui conferentis albaras & morpheę albę. R. mirabol. citri. & indorum & kebulorum añ. 3. i. & 5. epithimi rubei turbit albi añ. 3. i. colloquintid. salis indi bdellij scamo neg añ. 3. 5. terantur & cribellentur & conficiantur cum melle despumato, & diuidant in duas partes, quarum vnā sumat in mane cū aqua calida temperata cum rob de vuis, & post quintam diem sumat aliam partem, & si hoc nō sufficit iterum administrentur de eo due alie portiones iuxta predictum modum. Modus pulueris qui dicitur sufus conferens albaras & est ex pertus, accipiat ex cannis vſtarum & alueram & salis indi añ. pars vna, musci tercia pars terat & bibatur omni die in mane ante comestionem de eo. 3. v. cum aqua calida, postea vero curetur locus cum vngentis, & est q̄ abluatur locus primo cum aceto squill. & baurac, deinde superponatur ei folia ficus vſta & trita cum aceto vel sulphure aut aliquid generu ellebori vel nigelle, vel serarag, vel cum galbano & aloes & similibus separatim vel coniunctim, vel accipiantur alcaſaya alnaheman. i. genus papaueris & radices vitis quę dicitur carnabaysa. i. spina alba æqualiter terantur cum aceto & vngantur cum eo, & si confert vinctio cum huiusmodi simplicibus vngatur cum hac compositione. Modus vngenti boni conferentis turpi albedini, dissoluit enim & delet eam & est valde fortis. R. nigell. sinapi. piretri ellebori nigri & albi añ. 3. iij. euforbi corticum cappar. piperis albi costi añ. 3. i. & 5. papaueris rubeg añ. 3. v. & 5. terantur & cribellentur & conficiantur cum kitran confectiōe optima & liniatur cum eo locus post eius lotionem cum aceto squill. mane & sero & in balneo semper donec sanetur, Et si perceperit patiens in loco albaras ex vſu huiusmodi medicinaru, q̄ motionem formicę in profundo membri derelinquat tunc vnguentu, & si non confert hoc quod diximus non est alia ingeniatio circa hæc nisi quod superponatur loco medicinæ acutę per spacium temporis, & nos pluries diximus ex huiusmodi in suo loco, vel cauterizetur locus cum igne donec alteretur eius color ab albedine vt dictum est. Curatio albaras quę fit ex sanguine grosso ad-

Electuarium laxatiuum

Puluis

Vnguentum

Vnguentum bonum

Cura ex
sanguine
grosso
adulto

istis est scdm id q̄ determinauimus. f. q̄ flebo-
tometur de venā alachal & educatur ex sangui-
ne mulcum q̄ diu videtur niger & vltus, postea
statim restringatur, & cum mundificatū fuerit
corpus ab illo sanguine vsto tunc redeat ad sca-
rificationem loci albaras & liniatur ex sangui-
ne, deinde cum farina lentū assatū & litargi-
ro lotū & trito cum oleo ros. alcali & aceto, &
possibile est vngi cum cerusa & balauistia cum
aqua frigida, Et si confert eius medicina quam
diximus euacuetur col. nig. cum decoctione epi-
thimi & cum foris auellanarum ysaac & alijs
medicinis consimilibus scriptis in pluribus lo-
cis huius libri.

¶ De pruritu. Capitulum. V

Pruritus
descriptioSig. pruri-
tus ex hu-
more co-
acutoSi. ex hu-
more fleg-
matico &
falsoCura ex
co. rubeaCura ex
falso fleg-
matico

Puritus est ex humore subtili acuto &
colerico vel ex humore bauratino quē na-
tura ad cutim expellit & pmanet ibi & nō
apparet cum superficie corporis. Et prohibitio
eius apertionis est duabus ex causis, ex debilita-
te virtutis expulsiue/aut ex debilitate corporis
eius q̄ siccitate & macie & pororum strictura
queniadmodum accidit senibus. Signū pruri-
tus ex humore colerico acuto est fortis corro-
sio cum mordicatione & vltione & fissura, &
quando concordant regimen cibaria fortia &
acuta complexio etas & tempus erunt signa for-
tiora, Et ex signis p̄p̄iis ad hoc est q̄ quando
ingreditur patiens balneū aque calide vel facit
vntionem calidā, generat fortem mordicatio-
nem & econuerso eius accidit in pruritu & sca-
bie accidentibus ex flegmate quoniam delecta-
bit ipsum aqua calida forti delectatione. Signū
eius ex humore flegmatico & falso est perceptio
delectationis ex scapellatione & corrosio nō for-
tis & excoariatio cutis cum eo post scapellatio-
nem sicut squame albe & quando ingredit in
aquā calidā valde suscipit in ea delectationem si
cut diximus, & si conueniunt ad hoc etas tem-
pus & complexio erūt signa fortiora. Curatio
pruritus ex colera rubea est quoniam quando est
modica curat per ingressum aque calide & su-
dationem in ipsa, postea vero vngatur in eo cū
oleo sirag, vel effundatur super eum aqua de-
coctionis alfelac/vel aqua decoctionis maluae
montane vel succus alhamad. i. acetose vel fur-
furis simile cum aceto & farina fabarum & cor-
pus melonis & similia, & abstineat a cibis gene-
rantibus col. ru. sicut allia cepe rasanum vinum
mel & similia & regatur cū cibo frigido & hu-
mido, & si non curatur cum hijs que diximus
curetur cum hijs que dicturi sumus in scabie sic-
ca. Curatio eius ex flegmate falso possibile est
in ipso & vngatur corpus suum cū succo apij

vel succo mentastri, vel cum aqua decoctionis
aldeffe. i. oleandri, & confert ad hoc farina fenu-
greci distemperata cum melle puro in balneo,
vel dissoluatur nitrum cum aqua decoctionis
furfuris tritici & administretur in balneo, & in
exitu a balneo vngatur corpus totū cum oleo
sirag, & hoc faciente pluries recedet pruritus,
& si nō recesserit cū hijs que diximus curet, cu-
ratione scabiei quā dicturi sumus infra p̄fecte.

¶ De scabie. Capitulum. VI.

Iam diximus q̄ si humor fuerit grossus ge-
nerabit scabiē de qua decoriatur pellis,
quod est quia natura expellit humorem no-
centem ad superficiem cutis vt mundificet id
quod est interius, & sunt per hęc membra prin-
cipalia salua a malis aegritudinibus necantibus,
postea vero putrescit humor ille in corporis su-
perficie & reddit in vlcera scabiē. Sunt autem
scabiei due species, humida & sicca, humide ve-
ro tres sunt species quēdam cū sit ex abundan-
tia sanguinis vsti cum col. ru. æqualiter quēdam
vero ex p̄dominio col. ru. cum sanguine, alia
vero ex dominio flegmatis cum sanguine, Et
sicce quidem tres sunt species, quēdam fit ex co-
lera nī, que nō peruenit ad aduersionem, alia ve-
ro ex flegmate falso bauratino sicut accidit in
corporibus senium. Et alia que fit ex colera
rubea acuta. Signum scabiei humide quando
adaquat sanguis cum col. ru. est quando sen-
tit patiens delectationem in hora sue corrosio-
nis & scapellationis, & si fuerit sanguis abun-
dans a colera erit id quod exit ex putredine gros-
sum si colera rubea p̄dominat sanguini erit
putredo egrediens subtilis citrina calida & mō-
lesta cum hijs que regimen ipsius infirmi cōs-
euntur. f. cibi calidi & acuti complexio & sic-
citas. Et si fuerit scabies tarde maturatōis & di-
gestionis & quod fluit ex ea est indigestum, &
patiens ætatis senilis & cutis eius frigida cum si-
mili regimine, & cum ingreditur aquam calidā
magnam inuenit delectationem in ipsa sciat esse
ex flegmate. Signum sicce scabiei est q̄ conside-
ret si est ex p̄dominio colere nigre sanguinee,
quando scabies erit fortis siccitatis ad nigredin-
em declinans, & cum scissura & asperitate su-
perficie corporis, & fuerit ætatis senectutis &
complexionis melancolia, & reliqua signa ex
colera compositis, & vrina testatur hoc idem,
Quando vero fuerit ex p̄dominio colere rubee
tunc sequitur cum scabie incendium & mordi-
catio & parua corrosio & molestatur a tactu
aque calide. Et si fuerit ex flegmate falso tunc
sentiet vehementiam corrosionis, & decoriatur
cutis post scapellationem squame albe. Et si cō-
ueniat ad hoc etas complexio & regimen erūt

Scabiei p̄-
p̄ietasScabiei
sunt sp̄s
pluresSig. scabi-
ei humideSig. scabi-
ei sicceCura sca-
biei humi-
de

decoctio

Vnguentū
ad scabiē
humidāAliud vn-
guentumAliud vn-
guentumVnguentū
ad p̄ puer-
tis

signa fortiora. Curatio humide scabiei est cum
flebotomia venę alachal & basilice/ si sanguis
abundat in eo & non erit aliquid prohibens,
& cum euacuatione humoris dominantis siue
simplicis siue compositi sit cum decoctionibus
f. vniciq̄ humorū conuenientibus qui puran-
di sunt. ¶ Modus decoctionis quam sumere de-
bet patiens post flebotomiā & est expertum.
R. mirabol. citri. 3. xv. nenimerē corij. i. genus ce-
lidonie. 3. ij. epithimi sene fumiterre añ. 3. v. se-
minis endiuę ros. absinth. polipod. añ. 3. ij. co-
quantur omnia in tribus lib. aque decoctionis
epithimi donec redeat aqua ad duas tercias vni-
lib. & exprimantur & colentur & dissoluantur
in eo māne. 3. x. & bibat ex hoc multas bibitis
nes continuas, est enim potens & bona. ¶ Mo-
dus vngenti ad scabiē humidam, accipiat ex
nucibus antiquis & caulibus recentibus partes
æquales & terantur cum succo apij & fricetur
in balneo forti frictione & vltima, & hoc faci-
at multoties quoniam cessabit scabies. ¶ Modus
alius vngenti, accipiat ex succo mentastri & mi-
sceatur æqualiter cum aceto & ponatur in eo
modicum nitri puluerizati, & effundat in ipso
de oleo ros. & liniatur cum eo in balneo quoniam
valebit. ¶ Aliud vngentum est ad scabiē humi-
dam. R. sulphuris albi non vsti conditi salis ci-
nerum glandium piretri oleandri canibil partes
æquales & ponatur in eo de argento viuo pars
5. & erit bonum vltime, terantur omnia &
conficiantur cum aceto & oleo ros. & liniatur
cum eo. ¶ Modus mollis & boni pueris & cor-
poribus humidis. R. sulphuris cere citrine añ.
3. ij. olei rosa. 3. vi. vitellorū ouorum assatorū
tria vel quatuor numero, infundantur vitella
ouorū in aceto per diem & noctem, deinde li-
quesiat cera cum oleo & proiciatur in eo sul-
phur tritum & postea ponatur totum in mor-
tario & pistetur totum cum vitellis ouorū bo-
na pistatione & liniatur cum eo in balneo quo-
niam valde confert. Q. autem ego p̄bau plu-
ries & sanati sunt per illud perfecte omnes qui
peruenerūt ad manum meam est q̄ accipiat ex
succo fumiterre depurati per ignem lib. 5. & in-
fundatur in eo corticū mirabol. citri. electo. 3. v
si constauerit ei q̄ humor p̄dominans est cole-
ra ru. Si vero aestimauerit coleram nigram po-
natur in eo mirabol. nigri. triti parum & stent
ibi per diem & noctem, mane autem coletur &
accepta aqua proiciatur in ipso de rob vitarum
bono vel ex zucearo tabarzet. 3. ij. & sumatur
totū in mane & nō comedat vsq̄ ad meridiem
& hoc faciat vna completa hebdomada & recti-
ficetur eius regimen toto posse, Et si nō cessa-
uerit scabies cum hoc reitet potum huius alia

hebdomada iuxta modū predictū, & postea vn-
gatur totum corpus eius cum hoc vngento.
Modus vngenti perfecti ad delendum scabiē
& pruritus, accipiantur folia aldash. i. olean-
dri recentia & coquantur in aqua ita q̄ operiat
ab aqua, deinde extrahatur & ponatur in ea ex-
cera citrina tantundem & ex oleo antiquo &
dulci vel oleo ros. tantundem, postea reducat
totum ad ignem & coquatur bene donec con-
sumetur aqua tota & deponatur ab igne & co-
letur & reseruetur, & vngatur cum eo patiens
semel, & remaneat sic per tres dies, postea vero
intret balneum & in ipso secundario vngat iux-
ta modum p̄scriptum, & si non cessauerit sca-
bies per hoc, fiat hoc terdo qm̄ cadet pellicula
que est super ipsam & recedit pruritus & radi-
citus extirpabit & ex toto. Et si volueris hoc
vngentum facere fortioris operationis pone in
qualibet lib. eius. 3. i. sulphuris citrini triti post
eius decoctionem & conseruetur, Et si cū hijs
que diximus non cessauerit scabies bibat pati-
ens. 3. i. & 5. de aloē qualibet die vsq̄ ad. ij. dies
postmodumumat a sumptione ipsius per tres
dies &umat de alijs tribus diebus, & sic faciat
donec sanetur, & si superuenerit in ano pon-
dus tenasmon desinata potu aloes & studeat er-
ga curationem tenasmon, & postea redeat ad
curationem aloē, aloes etiam radicatus extirpa-
bit scabiē & pruritus. Curatio scabiei sicce
est q̄ consideretur natura si est colera nigra, &
tunc curet patiens cū decoctione epithimi agari-
ci & similibus, postea vero vtatur balneo aque
tepidę & fricetur in balneo cum oleo ros. & ca-
ueat a cibis generantibus col. nig. & vngatur cū
hoc vngento. Modus vngenti boni scabiei sic-
ce. R. baurac costi salis conditi añ. 3. i. storacis
liquide. 3. vij. aneti & olei ros. quantū sufficit
ad congregationem & permutationem medicina-
rum fiat vngentū & vngatur cum eo in bala-
neo & permittatur vna hora, & postea abluit
cū aqua dulci & reitet vntionem & lotio-
nem donec sanetur, & si humor fuerit p̄abun-
dans sanguine col. ru. curetur cum euacuatiōe
ipsius cum decoctione mirabol. vel cum aqua
costi vel cum sahahrag vel alfahatrag. i. fumoter-
re vel cum decoctione cassiē. & caueat ab omni
cibo vrente sanguinem, & vtatur balneo aquę
dul. & fricetur in eo cum furfuribus tritici & fa-
rina cicurum & farina fenug. infusis cum aqua
blete. Et si fuerit humor superabundans san-
guine flegma falsum curetur cum eius euacua-
tione. Et curatio eius est sicut curatio scabiei fa-
cte ex colera nigra & liniatur cū storace in bala-
neo & vngatur cum sale & oleo.

Vnguentū
ad p̄fectūCura sca-
biei sicceVnguentū
ad bonū
ad scabiē
siccam

De alcaob. i. vlcere. Cap. VII.

Alcaob est vlcer & diuiditur in quatuor species, quoniam quedam est que adaequatur corporis superficiei & vocatur alnachi. i. serpentina. Alia est cum qua sequitur amissio sensus & non sentit quando regitur. Alia vero est que comprehendit magnū locum, & est similis passioni & vocatur alsaafa & vocatur alcasabid. Et omnes hec species aut erunt in inchoatione & non profundantes in carnem, aut erunt antiquae & profundantes in carnem. Signum eius que adaequatur corporis superficiei est quā quando humor est putridus & fortis motus erit cum eo pruritus, & generatur hec species ex colera ni. que generata est ex feculentia sanguinis. Signū alcaobi fortis quod dicitur alnachi. i. serpentina est quia color eius terrestris vel similis rubedini super qua generantur multi fursures & quāque asperitas & scissure & sequitur cum eo pruritus. Signum eius cum qua est amissio sensus est quia patet sensui, & generatur ex col. ni. grossa valde & vltimē vltionis, & hac genera vlcerius p̄significat lepram. Signum alcaobi quod dicitur alcasacad, & est asperitas & res que vocatur haserifa. i. macule & aque defluxus, pruritus molestia & dolor. Cura alcaobi quando generatur apud sui principium & quod non pfundauerit in corpore est quod euacuet modicū ex co. ni. & rectificetur cibus, deinde balneet in aqua tepida dulci, postmodum vero vngatur cum pinguedine galline & anatis & reliquis pinguedinibus autum, aut vngatur cum butyro vel oleo sirag, aut oleo viol. aut oleo amigd. amarum, aut vngatur cum gumi arab. & gumi draganti, aut cum gumi prunor, de quocumque ipsorum inuenerit postquam dissoluta fuerit in aceto, & si non recedit per hoc vngatur cum oleo de frumento vel oleo de siles quoniam sanabitur cum hoc. Curatio mali vlceris quod dicitur alcaoba & alitafia & aliorumque huiusmodi generū sunt & alcasacad est cum flebotomia primo si apparet plenitudo & non est aliquid phibens, deinde vero cum euacuatione co. ni. cum decoctione epithimi. Et abstineat infirmus ab omni cibo generante coleram nigram, vel assidue in gressum balnei aque dulcis, postea vero suspendantur ei sanguisugę vt attrahatur sanguis corruptus, deinde vero abluatur locus cum aqua calida, & fricetur bona fricatione, deinde vero reuertentur super eum sanguisugę pluries donec perficiantur sugere quod est in eo, postea vero vngatur cum oleo de frumento, vel oleo de siles, vel oleo de serpentibus de nigellis. Et nos scripsimus modos ipsorum oleorum in suo loco. Vel vngatur cum acetositate citri mixta cum aceto.

Sig. sup fidei cor poris adae quatur

Sig. alcaobi fortis siue serpentine

Sig. cuius est amissio sensus

Cura quā gnat apud sui principium

Cura mali vlceris

aut accipiantur cortices nucum recentium & humidarum & bene terantur & conficiantur cum alacalaubac. i. guma, & permisceantur cum aceto & liniatur cum eo, & lac quidem ficus quā permiscetur cum farina ordeī & emplastrabitur cum eo confert. Et si non curatur cum hijs que diximus fricetur quousque rubeat, & superponatur ei medicamen acutū mixtum cum aqua saponis & dimittatur per dies, hoc enim aufert illud, vel cauterizetur igne donec recedat, & superponatur ei vnguentum quousque sanabitur. Modus vnguenti ad delendum alshahafa & alcaobi & alcasacad, & non est simile in omnibus huiusmodi combustionibus. R. cucumeris asinini cōdisti armoniaci aristologi. longe aris vsti argenti viui vincti alcasadin stercoreis canis albi litargiri dedhan auripig. gallar. floris eris ceruse plures beę corticū ouorū partes aequales terantur & conficiantur cum oleo oliuarū vel cum oleo cōmuni alnerad & vngatur cum eo frequenter donec sanetur. Et ego quidem expertus sum in huiusmodi adustionibus factis superficiei pedis & cruribus cum quibus est corrosio & vltio quod accipiat ex vitellis ouorū assatorū & terantur cum churan & alharbar, & supponatur ei pluries post corporis mundificationem a col. ni. & cum hoc sanabitur. Aliud medicamen expertum ad hoc accipiantur musce que vocantur beirac verdan, & sunt animalia nigra que generantur in domibus tempore aestatis terantur & fricentur super locum ter & sanabitur. Modus medicaminis ad hanc infirmitatem quando est fortis. R. ellebori albi. 3. iij. farinę lupinorum cedef vsti bauracañ. 3. iij. terantur & permisceantur & fricentur super locum sicce quoniam iuuat. Et nos plura ex hijs diximus in suo loco.

De agitudine que dicitur alshahafa. Capitulum. VIII.

Huius agitudinis alfare quatuor sunt species. Vna species est que sit ex sanguine. Alia ex colera rub. Alia ex flegmate salso, & alia ex colera nig. & hec peior. Quod sit ex colera ru. sit tribus modis, aut enim ex colera rubea vrente subtilis substantię aut ex colera mediocri inter subtilem & grossitudinem. Signa precedentia hanc agitudinem antequam appareat est pulsus cordis, strictura pectoris & fortis molestia offendens, strictura anhelitus, asperitas gutturis, & accidentia proxima accidentibus alshahafa. i. variolis donec extenduntur per totum corpus, & quando exierint hec accidentia recedent. Signum passionis alfare ex sanguine est vehementia rubedinis apparentis in superficiei corporis, & vt plurimum incitatur in die. Et si conueniunt ad hoc ætas complexio & re-

Vnguentum de corti nucū

Vnguentum

Fricatio cum muscis

Fricatio exfortib

Alfare quatuor sunt species

Sig. pcedencia

Si. ex sanguine

gimen erunt signa fortiora & veriora. Signum eius ex colera ru. acuta est citrinitas coloris eius qui apparet de ea eiusque acuitas & delectatio in firmi in aqua frigida quando abluatur in ipsa, & si conueniant ad hoc regimen infirmi eiusque ætas color & complexio erunt signa veriora. Signū eius ex col. rub. grossa vel ex flegmate salso est quia incitatur egritudo in nocte & paucitas rubedinis apparentis super ipsum, & quia delectatur infirmū lotio aque cal. & si conueniunt ad hoc ætas complexio erunt signa potentiora. Signū eius ex colera rubea mediocri in substantia est commixtio signorum & compositio eorū ad inuicem. Signū eius ex col. ni. est grossities que apparet ex passione alshahafa eiusque nigredo & lueurationis difficultas & eius delectatione in aqua calida, & quā conueniunt ad hoc ætas complexio & cetera signa vt nigredo corporis & eius grossities & regimen erunt signa fortiora. Curatio passionis alfare vniuersaliter in sui principio est quod ingreditur aquam calidam sepe, hoc enim aluiat agitudinem & tangatur corpus, & si uideat apud resolutionem agitudinis quā aer frigidus incitat ipsam. Curatio eius ex sanguine est cum flebotomia vena alachal & educatione sanguinis ab ea, postea vero laxetur natura cum aqua decoctionis prunor. callitæf. & declinet patiens cibum suū ad cibaria frigida, postea vero vngatur cum succis frigidis si remanserit ex eo modicū residuū. Curatio eius ex col. rub. acuta est quod laxetur natura cum aqua decoctionis prunorum vel cum aqua infusionis mirabol. citri. & thamar. & granatis acetosis, vel cum aqua casei & scamonea, deinde vero bibat tribus diebus psilium cum iulep aut semine portulacę aut semen scariole & conferunt ad hoc troscisci de camph. & similia, vel electuario de sandal. & sit cibus eius alrayb acetosus & cibaria facta cum agresta & granis granator. & aceto & oleo citri & similibus, postea vero supponat loco succus solatri vel succus coriandri humidus, vel liniat cum puluere sandali & modico croci, vel accipiant carnes melonū, & conficiant cum aluerem & fricentur cum eis in balneo postquam sudauerit in ipso, postea vero abluatur cum aqua tepida, & confert omnibus speciebus alfare excepta illa que sit ex colera nig. quod bibat patiens. 3. i. & 5. magre dissoluit in aqua, vel fricetur magro recens in aqua vel accipiat alshahafa & teratur cum aceto & bibat. Curatio eius ex colera rubea grossa vel flegmate salso est cum euacuatione flegmatis salsi cum decoctione absinthij enditij lupuli & fumiterar. & bibat patiens nucum alfare recentium. 3. i. cum 3. i. boni aloes, & confert ad hec iuuamentū maximū quod bibat patiens. 3. i. & 5. cubebe cum 3.

Sig. ex col. ru. acuta

Si ex col. ru. grossa vel ex flegmate salso

Sig. ex colera rub. medio. substantia

Sig. ex col. le. nigra

Cura v. p. is

Cura ex col. ru. acuta

Cura ex col. rub. grossa vel flegmate salso

in. zuccari, postea vero assidue balneum & sudet in ipso & rectificet suū regimen quousque sanetur. Curatio eius ex col. nig. hec species deterior est & difficilior atque molestior temporis diuturnioris, Sed curatio eius est cum euacuatione colere nig. & regatur cura & regimine dictis in scable generata ex colera nig. & ingreditur in balneum & sudet in eo valde, deinde vero fricetur corpus cum oleo anetino & oleo camomillino, & fumat omni die. 3. i. tyriacę alfaroc cum aqua decoctionis sticados. Et si non curatur cum hijs curetur cura melancolie.

Cura ex co. nigra

De agitudine alshahafa. Ca. IX

Passio alshahafa est pustule albe aut ad albedinem declinantes acutatum extremitatum que in superficie corporis generantur. Sunt autem species due earum, vna generat in ætate ex multa sudatione & pretermissione lotionis locorū in quibus accidit huiusmodi passio. Secunda vero species fit ex fumo col. ru. generato in quibusdam corporibus quorū oppilati sunt pori & prohibita est in eis resolutio unde fiunt in corpore sordities & squame & accidit hoc plurime pueris paruis. Signum primæ species est quoniam accidit in ætate ex sudatione circa ceruicem & subaellis & radices coxarū. Signum alterius species est quia in singulis generatur temporibus. Curatio primæ species est quā oportet eum cui hæc agitudo frequenter incitata fuerit in ipso loco quod ante sui aduentū abluatur locus cum aqua ro. & aspergat desuper partem de tucia trita vel litargirum vel mirra, vel rose & quando exierit agitudo curet curatione scabiei generata ex col. rub. & cum hijs que diximus. Curatio secundæ species est per euacuationem cum aqua infusionis mirabol. cum sirupo alshahafatrag, deinde superponatur loco muscilago melonum si reperiuntur vel eorum cortex trita & distemperata cum aqua decoctionis fursuris tritici, vel superponatur ei succus solatri, vel succus cucurb. aut aqua ro. vel accipiat zeguesurum. i. cinobrium & teratur cum aqua frigida & liniatur cum eo, vel accipiat camph. si calor est fortis & dissoluatur cum aqua frigida & liniatur cum ea vel liniatur cum succo iuf quifami triti & operiatur & cooperto rubeo bibat ex sirupis frigidis & regatur regimine frigidis & humido, & caueat ab omni cibo acuto & salso.

Alshahaf sunt due species

Sig. primæ species

Sig. secundæ species

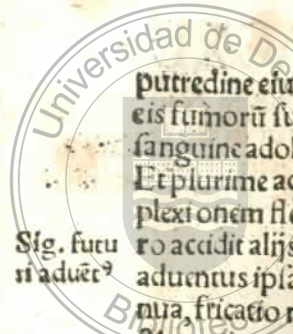
Cura secundæ species

Capitulum. X. quod in se habet paratulas quatuordecim, quarum prima est de variolis in se.

Variolę fiunt duobus modis, aut erūt secure & non periculosę, aut paruę & mortifere & generantur ex sanguinis

Variolę duobus fiunt modis

Sig. futu
ri aduer

Sig. statū
indicācia

Sig. colo.
variolarū
sanorum

Sig. idica
tia vario
las morti
feras

putredine eiusq; ebullitione, & expelluntur cū
eis humorū superfluitates & transmutantur ex
sanguine adolēcentie ad sanguinem iuuentutis
Et plurime accidunt hęc pueris habentibus co
plexionem flegmatis mixtas cum col. ru. & ra
ro accidit alijs complexionibus. Signum futuri
aduentus ipsarū est dolor dorsi, febris conti
nua, fricatio nasi, pruritus, caliditas oculorum,
& grauitas totius corporis, frequens ositatio,
& alices abs extensio, dolor gutturis & pectoris
raucedo vocis, stricture anhelitus, nullis siccitas
& grossities spūti, fortis dolor, & casus appe
titus cibi, & passio quę dicitur altegar, stomachi
indignatio & molestia, & quādo apparent hęc
signa aut aliqua ipsorū precipue dolor dorsi &
timor in somno & febris acuta scias tunc q; su
perueniet patienti algidri. Signa vero indicantia
statum infirmi est bonitas anhelitus & facilitas
motionis ipsius sanitas intellectus & rationis,
bona digestio cibi in sua ægritudine bonitas iac
ere ipsius & pauca molestia & reuolutio per
lectum & potentia pulsus arteriarū. Signa ve
ro coloris variolarū sanarū ex quibus liberan
dus est infirmus sunt variole albę & magne se
gregate celis exitus cum febre quarū non est
magna punctio, nec fortis calor, nec molestia,
neq; sincopizatio & quę post exitū quiescit fe
bris & reliqua accidentia perfecte, & accidit ei
hoc ad sanitatem & albę & magne. Et si multi
plicetur earum numerus & sunt ppinque laus
dabiles sunt ex eo quę cito exeunt, & earū exi
tus sit absq; molestia vt diximus. Signa indica
tia variolas mortiferas contrariant signis præ
dictis laudabilū variolarū & qd sunt siue ma
gne & albę & ad inuicem coniunctę/deinde di
latantur & effiduntur virides & occupant ma
gnū locū ex corpore. Et si non est in ægro
salutis in tempore ipsarū exitus sed deterio
ratur & corrumpitur eius status magis & quę
declinant ad rubedinem omnes sunt paruę &
periculosę si æger fuerit debilis corpore, & acci
dit ei fortis vomitus & pulsus cordis & febris
augmentum post exitum earum, tunc enim nō
interficiunt, Et quando apparet hęc passio, &
postea occultatur & tardatur eius exitus, & ex
eo sequitur magna molestia cum permixtione
rationis signum est mortis. Et quando post exi
tum algidri subito redit ad corporis interiora si
gnū est mortale. Et quando apparet in sui
principio anteq; accidat patienti ægritudo est le
uis motus facilis curationis. Et si apparent in
die tercia est mediocris, & si tardant vsq; ad di
em quartam est tarde digestionis, nisi alleuietur
patiens post eas & contra. Et si ægritudo pro
cedit dilatando & confirmando se cum ventris

tumore signum est citę mortis.

¶ De regimine omnium pertinens
tiarum huius ægritudinis
particula secunda

Septem sunt agenda in curatione variolarū
Primum est præcauere ab eis anteq; super
ueniat. Secundum est id quod earum acce
lerat exitum. Tercium est adhibitio prouisionis
& cautela circa oculos & palpebras & ea quę
dicitur alsomach & interius nasi & gutturis &
iuncturas vt non superueniat ex eis quod relin
quat malum finem. Quartum est qd acceleret
digestionem. Quintum vero est quod delatur
id quod remanet de vestigijs post curationem.
Sextum est regimen cibi. Septimum est custo
dia nature a malo fluxu pernecabili.

¶ De cautela huius ægritudinis anteq; appa
reat & eius prohibitione post exitum
eius particula tertia.

Oportet provideri si appareat vel vides
tur ægritudo vniuersalis & conuenit
succurrere illi de quo timetur. Vel si
accidit huiusmodi passio adolēcentulis anteq;
grauetur & generetur in eis. Vel si apparet debi
li apparitione & qui peruenit ad annum. xliij.
q; fiat flebotomia & fiat scarificatio in ea qui
minoris ætatis fuerit. deinde rectificetur locus
habitationis eorum cum infrigidatione. Et sint
cibi eorum omne quod inspissat sanguinem &
infrigidat, ac eius ebullitionem reponit, sicut ci
baria de lentibus & de agresta quę dicuntur als
harchia & alsomacia & cibaria dicta alsachibal
& alcariez & almazoz, omnia hęc cum car
nibus pullorum & perdicum, & bibant aquam
niue infrigidatam vltima infrigidatione, & assi
duet sumere poma granata acetosa musa & ci
tri acetositatem agrestam & similia. Et si fuerit
complexio fortis caloris sumat quolibet mane
pisanam ordeī coctam cum quarta parte succi
granatorum acerosorum, & abluant se in meri
die cum aqua frigida & submergantur in ea do
nec corpus infrigidetur, & superponantur eis
lintheamina cum aqua frigida madefacta, &
ventiletur cottidie erga eos, & bibat lac statim
mulsum, & caueat a vino & ficibus & grana
tis & melle & alhalua & ferculis coctis in aqua
& carnibus ouinis & columbinis & specietus
& seminibus calidis, & abstineat a labore & bal
neo & a statione in sole & a potu aquarū ex
istentium in foueis & cisternis. Et si aer est tra
lus & putridus abluant faciem cum aqua ros.
& bibat troisc. de sandal. & troiscos de cane

Puluis

Cura

phora. Puerorū vero qui præterierint quinq;
menses & maxime quorū corpora sunt albi co
loris mixti cum rubedine, nutritrix regatur cum
hijs quę diximus. ¶ Memoratio medicinarum
simplicium sanguinem ingrossantiū cōmuniter
cū ipsarū materia & nature lentes caules corian
drum humidū lactuca papauer endiuia solatrū
iuiube celsi spodium psillū & camphora. Mo
dus pulueris sedantis ebullitionem sanguinis &
conferentis febribus & epatis inflationi & acu
mini colere ru. R. ro. rubearū. 3. x. spodij. 3. xx.
sumac seminis acetosę lentium excorticatarum
berberis seminis portulacę seminis lactu. corti
cum papaueris albi añ. 3. v. cum. 3. i. rob de gra
natis, vel rob de citro, vel de agresta, vel cum si
rupō secaniabin zucarino, vel sumat ex siru
po alyandaci scripto in suo loco, qui enim su
mit eum ante aduentum ægritudinis fiat exeun
tis ab ea, & si exierit nouem variolę nō tamen
perueniet ad decem. Hęc autem est regula com
pleta & sufficiens in cautela ægritudinis algidri
anteq; adueniat, sed post sui aduentū & signorū
confirmatiōem nō decet al. oportet vt hoc regi
mine, sed oportet iuuare naturā & expellere hu
morem illū & educere ipsum a corpe vt infra di
cemus. Curatio variolarū postq; apparent in
eo hęc accidentia, i. extensio alices corporis &
membrorum & fortis dolor capitis & dorsi ve
hementia febris & reliqua accidentia. Vltima po
tentia est q; extrahatur ægro multum ex sangui
ne quousq; perueniat sincopis, & melius est q;
educatur ex vena basilica & ex aliquibus ramis
ipsius, & si non reperitur predicta vena fiat ex
vena cefalica, vel fiat de safena cauillę pedis, &
si non reperitur basilica aut aliquis ex ramis ipsi
us ab huiusmodi autem locis melius est educere
sanguinem, hęc enim attrahunt sanguinem a
magnis venis corporis magis qm attrahat ce
phalica, & quando non fuerint hęc signa val
de fortiora parum educatur ex sanguine, &
quando erunt pauca pauca sit attractio san
guinis, deinde vero acceleretur extinctio eius
& infrigidatio quoniam cum hoc depelletur ab
eo vigor exitus variolarū ex rebus valde vigo
rosis ad extinguendum calorem sanguinis estq;
bibat infirmus semel & simul aquam infrigida
tam niue vltima infrigidatione, & si postea cales
cit & redit ad eum calor bibat secundo ex
aqua frigida, & sit quantitas potus eius a dua
bus lib. vsq; ad tres vel amplius & hoc totum
in spacio medietatis horę, & si redit febris &
fluxerit vrina & sudor sciat horam liberationis
esse proximam, & si viderit redire ad eum calo
rem & accidentia calida confirmari & ægritudo

augmentari reitet potum aque multę frigide
in hora. i. & tendat ad alios modos extinctio
nis quos superius diximus. Et si videbitur alle
uiari infirmum vt dum regatur curatione regi
mine precedenti, Si vero videbitur sequi post
modum molestiam quę dicitur alcerab & alca
lab & reliqua confirmari accidentia sciat tunc
esse impossibile præter augmentum ægritudi
nis & tunc decet iuuare naturam vt dicemus cū
auxilio dei. Regimen autem accelerantię exitus
ægritudinis extra corpus est q; iaceat infirmus
in locis quę non sint vltimę frigiditatis, & su
mat sorbitiones de aqua frigida paulatim & ma
xime quando augmentatur inflatio, & frice
tur corpus leui fricatione cum manibus, & po
nantur super ipsum duę ollę plenę aquę fer
uenti vnam ex parte anteriori, alteram ex parte
posteriori, vel madefiant in eo panni & ponan
tur super ipsum & ingenietur q; perueniat va
por aquę per totum corpus præter faciem q;
cooperiri oportet & eam cauere a vapore, &
oportet non permittere vaporem super ascen
dere corpore post pannorum madefactionem
& superpositionem & alleuiare ipsum oportet
cum bona diligentia & prouisione, & hoc suf
ficiat in acceleratione exitus humoris extra. Ve
runtamen si fuerit in humore grossities & vi
scositas, & sit eius impulsio difficilis, & differt
eius exitus vsq; quod transeat quinta dies admi
nistratur tunc illa die quod exitum accelerat &
hoc diligenti prouisione & prouida discretione
fiat vt non incidat circa hoc error & deceptio,
nam error in hoc loco maximū quid est & non
sit promptus ad huius medicinas sed abbreviet
apud regimen huiusmodi infrigidationis quan
tumcunq; negligere & superstare poterit quod
indigeat illis, & si non potest transire absq; illis
bibat patiens de aqua calida vna hora post aliā
vel coquatur in ea de semine feniculi & de se
mine apij & bibat de ea. ¶ Modus medicaminis
levis non incitantis magnum calorem & accele
rantis exitum ægritudinis. R. ficum viridium
xxx. passularum mundatarum. 3. xx. bulliant
suauiter in tribus lb. aquę donec liqueat, postea
bibat ex illa aqua patiens lib. 5. ter & regatur &
inuoluatur pannis madefactis in aqua calida si
cut diximus. ¶ Modus compositionis fortioris
supradicti & experta quę administranda est
post apparitionem algidri & alhaba. R. ro. 3.
iij. lentium excorticatarum. 3. viij. lactę munda
te a suis lignis. 3. ij. seminis feniculi apij se
minis citoniorum dragaganti albi mast. añ. 3. i.
coquantur omnia in lib. i. aquę sub lento igne
vsq; q; consumpta sit media pars eius & expri
Aa iij

Potio

alia potio

matur & coletur & bibat ex eo patiens quartā partem lib. cum. vij. 3. zuccari tabarzed & hoc assidue faciat donec deueniat aegritudo ad sui status perfectionem & tunc desinat a sumptione prædictæ aquæ. Et si fuerit patiens ætatis adolescentiæ & sub lactis nutritione sumat nutritrix eius prædictas medicinas, vel sugat puer aliquas sugationes ex rob de viuis vel ex decoctione alcaudi aut zuccari vel penidi, vel coquatur modicum passularum, aut ficium siccarum cum semine feniculi, & inmittatur de aqua illa in suum guttur paulatim.

¶ De præuisione & cautela erga membra quæ solent offendi ab hac ægitudine, & primo erga oculos, Particula quarta.

O Portet medicum cum incipiunt apparere huiusmodi signa quæ incipiat instillare oculis infirmi de aqua rosa, bis in die & madefacere faciem eius cum aqua frigida. Et si ægritudo fuerit leuis & debilis sufficiat ei hoc regimen, Si vero apparebit fortis apud sui principium & multi nocuenti in sui exitu cum pruritu palpebrarum & rubedine albedinis oculorum erit signum multiplicationis eius exitus in huiusmodi locis magis quæ in reliquis, & tunc incipiat confortare loca hæc cum stipticis, & loco sumac administrantur galleg/fortiores enim sunt, vel instilletur eis succum carniū granatorum acetosorum, vel liniantur palpebre cum collyrio dicto sief memithe & alhasas, i. licio & aloë & acacia & ros. añ. pars vna & de croco. x. pars, Et si exierit ægritudo per oculum considerandum est si exit in tunica quæ dicitur almata han quoniam tunc non offendetur per hoc visus sanabitur enim perfecte. Si vero exit in tunica cornea vel in medio pupillæ oculorum instilletur eis aqua ros. bis in die, vel linjatur cum vitellis ouorum crudorum & inuoluatur cum sudario & ligentur & obturantur oculi diligenter & non dissoluatur vsq; ad tres dies, postmodum vero instilletur eis de sief prædicto ablato tamen croco & adiuncto in eo pars. i. desedene id est lapidis emathitis & non superueniat magis exitus, postea vero ligentur oculi & dimittantur sic ligati tribus diebus, Et si non suffecerint hæc ad curationem ipsorum accipiat curationem ipsorum perfecte ex capitulo apostematum & vulnerum.

¶ De præuisione & cautela erga guttur & os Particula V.

Contingit quandoq; cum passione maxillarum variolarum pessime & difficiles præfocaciones quæ si superueniat nulla

erit spes euasione infirmi, quapropter incipit apparere signa hæc in passione algidri incipiat infirmus gargarizare cum succo granatorum acetosorum, vel cum aqua infusionis sumac, vel cum rob de cellis & similibus, vel cum aqua vltimæ infrigidationis si alia non inueniatur, & hoc fiat sæpe in die, Et si confirmantur accidentia ægri & alleuiatur suffocatio & apparebit in eo stricture anhelitus & vocis raucedo, & cum eo remanserit virtus flebotometur ex vena cephalica, & post exitum perfectum variolarum, Et si non affuerit ægro fortis calor nec mollitudo nature sorbeat patiens ex butyro & zuccaro tabarzed, Et si calor fuerit fortis vsq; in finem vtatur muscilagine psillij vel muscilagine seminis citoniorum cum amigdalibus excorticatis vel cum semine cucurbi, & zuccaro, Et si natura fuerit lenis & fluxibilis accipiat gum arab. amigdal. excorticatæ semen altee & amidū terantur & permisceantur cum muscilagine seminis citoniorum.

¶ De præuisione apud iuncturas sequitur Particula sexta.

Quando apparent signa ægitudinis & maxime si apparent fortia & multa & dominantia acceleretur inungi iuncturas cum sandal. & memitha bolo ar. & ros. & camphora & aceto & aqua ros. sæpe in die non transeundo iuncturæ terminum, & si exierit in eo magnum apostema acceleretur eius apertio & educatur quod est diligenti præuisione & sine tardatione ne forte sit illud maioris periculi causa, Et ego iam vidi plures pueros quibus hoc accidit ex prauo ipsorum regimine & ex illis fuerunt quorum iuncturæ amisit motum genuum ipsorumq; iuncturarum & manuum amiserunt.

¶ De cautela erga nasum & aurem Particula septima.

O Portet cum incipit apparere passio algidri quæ intro mittatur naso cotum infusum cum aqua ro. in qua trita & mixta sit camphora, & effundatur in aurem acetum in quo permixtum sit modicum memithæ vel licij, & hoc fiat sæpe in die.

¶ De cautela a dolore pedum, Particula octaua.

Et si accidit in fine pedis dolor innungatur cum oleo oliuarum tepido & superponantur panni madefacti in aqua cal. & si non recedit dolor per hoc & non acceleretur exitus ægitudinis terantur sisami excorticati cum lacte, & emplastreut planta pedis cum eis & ligetur & dimittatur per diem & noctem, & si

perponantur ei panni infusi in aqua cal. vel emplastreut cum eo donec sanetur.

¶ De hijs quæ maturant algidri post exitum Particula IX.

Si tardatur maturatio ipsarum & ægritudo est de hijs quæ sunt curabiles superponant ei panni madefacti in aqua decoctionis camomille violarum aloë & surfuræ tritici & similia coniunctim vel diuissim, & quando erunt maturatæ superponantur eis quod exsiccat, vt postea dicemus.

¶ De hijs quæ excitant algidri, Particula Decima.

O Portet aperire de illis quæ magnæ & difficiles sunt, postea vero exsiccare humiditatem ipsarum cum coto veteri & fumigare illas cum folijs ro. siccarum vel folijs mirte vel cum sandalis in æstate, in tempore vero frigoris cum lignis alcape, i. tamarisci vel cum folijs alczaro, i. lentisci, Et si abundat humiditas dormiat patiens super ros. tritis vel super farinam risi, vel super farinam glares, i. panici, vel super farinam milij extenso super lecto leni, Et si sentit pruritus in corpore superponantur eis folia lilij humidi, & aspergatur desuper alterira, id est calamus aromaticus & folia ros. & folia mirte & si non exsiccantur cito dissoluatur in aqua modicum salis & aluminis & liniantur cum eo pustule omnis locis pruritus, hoc enim mordicabit, forti mordicatione & dimittantur super eis per horam, deinde abluatur cum aqua decoctionis amblac, i. coralli & tamarzachi, i. tamarisci foliorum mirte & corticum granatorum & hoc valde confert.

¶ De hijs quæ delent maculas algidri Particula vndecima.

Quod est quia cum superuenit pruritus & corrosio ex prædicta ægitudine & scalpellant faciem & oculos, excoriat algidri ante tempus debitum & relinquant inde turpes macule, Causa huius quæ propter cum hoc accidit oportet ligari manus ægri vel pueri cum sudario leui vel fiat eis cerotum de pellibus alfanach aut leporum, & sit pilus extra vt non possit offendere in actu scapellationis, Et si relinquat post istam ægitudinem albedo in oculis, & fuerit hoc in oculis puerorum & eorum maxime qui sunt molles corporis & cutis erit facilius dissoluere, al. resolve re albedinem, & quod resoluit eam est stercur passerinum & hyrundinum & stercur lacertæ & alhases, & fortius hijs est sal armo. & spuma maris, & baurac & sal andrani & cancer marinus & almahacōia, & residentia vrinæ &

similia quæ diximus in suo loco, Et quæ delent maculas a facie & residuo corporis est litargirum dealbatum & ossa combusta spuma maris costæ radices cannarum sicce amigdalæ amaræ aristolo. grana de ben semen radicū melonis lupini lubra. i. faseoli fabæ & similia vngantur cum hijs frequenter coniunctim vel per se tritis cum aqua decoctionis ordeï. Et nos quidem iam plura scripsimus de hijs vltimæ & perfecte.

¶ De dieta huius ægitudini competenti, & Particula XII.

O Portet bibere ægrum aquam decoctionis ordeï sapienter paratam sicut parari solet in acutis ægitudinibus equaliter Et si febris fuerit lenta & molesta & natura non fuerit lenis misceatur cum aqua sicut medietas quantitatis ipsius succi granatorum acetosorum tritorum cum suis nudeis & non cum carne ipsorum, & non curatur de subtili pellicula ipsorum, & sumat butyrum quoniam hoc lenierit naturam, Et si abundauerint vigilie apponant in eis, q. medietas ipsorum de papauere, & si natura est lenis multum apponant in eo de spodio & gummi ara. succus cucur. melonis & citruli & similia, Et hæc quidam non competunt algidri sed magis competunt passi onis alhasas nisi forte calor fuerit fortis & fuerit cum ipso algidri molestia & magnæ vigilie quoniam quod melius & competentius est in hac passione est quod infrigidat & exsiccat & ingrossat sanguinem, sicut est succus granatorum succus agreste & silia quæadmodum dictum est, Et conferunt in hac passione lentes excorticatæ quoniam bibunt cum aqua frigida.

¶ De regimine nature algidri Particula XIII.

Solet namque natura mollescere plurime apud finem huius ægitudinis, & precipue in passione alhasas & ob hanc causam oportet omne quod lenit & mollescit naturam postquam peruenit ægritudo ad statum, & si fuerit natura ægrica in principio & ante statum ægitudinis oportet lenire ipsam, & maxime apud vehementiam caloris & capitis dolorem, & alleuiat natura & humor algidri, & postquam viderit potentiam virtutis infirmi, & corpus eius non sicum mundum cum colore albo & virtutem pulsus & hoc post flebotomiam lenificet natura cum decoctione mirab. citri, tantum, vel bibat succum granatorum tritorum cum sua carne cum zuccaro, hoc enim melius est ad laxandum infirmum quia non incitat calorem, Et si fuerit natura lenis non approximetur infirmo aliquod lenitiuum & laxatiuum. Curatio vero eius si fuerit lenita natura est quod bibat loco potus ordeaceæ aquam decoctionis sanic de ordeo quod est farina ordeï assata, Et si necessitas

Inducit aquam decoctionis sanic de nuda deis granatorum. Et si natura fuerit magis lenis bibat gumam cum spodio postq̄ trita fuerit ad modum alcohol & aspergatur super quatuor. 3. aque decoctionis sanic de ordeo & bibat totū. Si vigoratur fluxus curetur cum his que dicta sunt in passione fluxus, & si perseverauerit fluxus bibat alrayb. i. lac acetosum valde ablatum ab eo butyrū cum bono alcahac & modico gumiarab. vel cum spodio.

¶ Sequitur nunc de passione al-
hafba. Capitulum. XI.

Alfahba .i. morbil-
li in duas
diuiditur
species

Sig. alfah-
be morba-
lis

Sig. alfah-
be curabi-
lis
Cura

Hec enim passio diuiditur in duas species. .i. curabilem & non curabilem, quoniam est de genere algidri. .i. vario larum, excepto dolore dorsi qui proprius est in illa, sed molestia sincopis magis propria sunt in hac passione alfahba, & generatur quidem ex sanguine valde colerico & in corporibus calidis & liccis & macilentis & in tempore quo hyems est calid. & sicca & retardant pluuię in ipsa tūc superuenit hac passio & inuadit corpora cali. & macilenta colerica sicut diximus. Signum hafbe mortalis & prauę est liuedo coloris & viriditas vel color violaceus cum reliquis que dicta sunt in passione algidri, & qui apparebit algidri vel hafba, & post earum exitū subintrant profundum corporis repente, deinde superuenit agro molestia & indignatio stomachi iudicabis hoc mortalem sincopim quicq̄ redeat ad exiendum. Signum passionis alfahbe curabilis est vehementis rubedinis & reliqua que diximus in passione algidri preter maculas. Curatio alfahbe sicut electio curationis & eius virtutis in passione algidri est exitus sanguinis quoniam aegritudo est multa & non quiescit eius ebullitio cum extinctione sicut oportet in principio passionis alfahbe parum educere de colera ru. si videris ipsam multę abundantię & natura non lenis, deinde vero extinguetur ipsa cum modis extinctionis positis in passione algidri & melius & electius ad leniendū cum eo est aqua decoctionis prunorum humidorū per se aut in fusorum in sirupo iulep, aut in fusorū in aqua & zuccaro, & non ponatur eis in laxatiuo viol. vel lebleb & manna & similia, & oportet esse cibum patientium hanc aegritudinem alfahba pri sanam ordeī sua proprietate cum succo granatorum acer. & cucurb. & alhandi & citro, & solatrum & psilium, aqua vero frigida & nix magis competunt huic aegritudini algidri, hoc est in quo differt passio & alfahba a passione algidri, reliqua vero dicta sunt in passione algidri ex signis. .i. & medicinis omnia cōmunia sunt.

¶ SEQUITVR SECTIO SECVNDA
Tractatus. xxxi. que continet in se. cap. xv.
Quorum primū est de fustigatione.

Fustigationum alię sunt cum spinis quę dicuntur aliet & albarciabus & cum spinibus de canapo & similibus. Alia fit cū tuitibus & corticibus palmarum & cum albalah & cum albuziadan & similibus. Signum huiusmodi sunt quod sensui patet. Curatio fustigationis factę cum alijs spini fustibus in sui principio est q̄ superponat ei pellis agni recens cal. cum eius sanguine quando decoriatur, & dimittatur sic tota die, postea renouetur alia, Et si fuerit suspensio ne crescat calidum apostema & ferueat tunc accelerat flebotomia basilicę vel alchal. Si aeger fuerit plenus venis & fortis vir tute nam vt plurimum huiusmodi fustigatio dissoluit virtutem & debilitat spiritum vitalem Et possibile est ducere sincopim & maxime q̄ fustigatio fuerit fortis, & tūc bibat statim pondus vnius. 3. musci. cum lib. i. boni vini & odoriferi, deinde cibetur cum hijs que infrigidat & sedant calorem pluribus diebus donec quiescat calidum apostema, Et si fuerit percussio scissio vel contusio & non fluxerit sanguis ex ea scarificetur post sedationem caloris & terio loco a sanguine liniatur cum aloe & sandalo distemperatis cum aliquo succorum frigidorum, deinde vero curetur cum reliquis que diximus in distinctione aegritudinū herispile. Et si fuerit percussio ex hijs q̄ sepiant carnem donec pueniat ad ossis detectōem & vigorat infirmo molestia & dolor & volueris hoc sedare vt nō p̄stet virtus regatur cū hijs q̄ dicta sunt in sincopi cōtingente sedantis omnem dolorem & molestia ex percussione contingentes. R. cere albe. 3. i. olei ros. 3. iij. liquefiant ad ignem deinde aspergat desuper ceruse. 3. 5. remoto ab igne misceat in eis quanta est quantitas de vitellis ouorū assatorum & teratur totū optime in mortario, & si emulsum fuerit super eis de lacte mulierū aut de succo alsaris. i. scariole vel ex succo solatri erit melius pro sedatione doloris & vngatur cū eo & dimittat tota die, Et si cum hoc nō quiesuerit dolor reiteretur hoc idem super ipsum, & si quiesuerit calor & redditur securus ab apostemate calido abluatur cum aqua maris, & curetur cum hijs quibus curantur vulnera, Et quando nō reperitur aliquod vngentorū & superponat ei bis in die coctū vel coctū vestitū. & non desinat hoc facere quousq̄ curetur p̄ter qd̄ egeat aliqua illa curationū. Et ego iam expertus sum pluries, maculis aut & vestigijs per-

Fustigati-
onum di-
stinctio

Signa
Curafusti-
gationis

Vnguentū

cussionum q̄ fuerit in eis rubedo confert vngi cum vngento molli quo curantur vestigia quę dicuntur alceles. Et si loca fuerint nigra vel coloris viol. & similia absq̄ calore emplastretur loca cum folijs caulium vel radice vel mentastri, & melius hoc est q̄ vngatur cū arsenico citrino & succo coriandri humidī vna vice post aliam continue vel cum abal kiakel. .i. lapidis qui sonat. q. esset aliquod granū intus & vocatur lapis pregnans & semine eruce post fumigationem eius cum vapore aque calide.

¶ De passione alues & deblan. Ca. II

Alues &
Cleblan
duob⁹ fit
modis

Hec passio fit duobus modis, nigra & rubea. Et curatio eius est cū acutis medicinis vel cum cauterio, & est qd̄ superponatur ei vntio anacardina quousq̄ indure scat vulnus, vel liniatur cum aqua saponis & calcis non extinctę partes æquales terantur & permisceantur & vngantur cū eo & dimittatur per duas horas, & tunc efficiēt loca nigra, & fiet in eis vulnus, postea vero superponat eis de butyro tribus vel quatuor diebus donec amoueāt pellis nigra, deinde curetur curatione cæterorū vulnerū quousq̄ curetur perfecte, qd̄ si appareret aliquid ex eis postea reiteretur eadem curatio in eis & sanabitur. Et cum hac eadem medicina curetur alcheblan cum auxilio dei.

¶ De corruptione coloris. Ca. III

Coloris
corruptio
duob⁹ fit
modis

Coloris corruptio cōtingit fieri duobus modis, aut enim sequitur post aliam infirmitatem vel aegritudinem, sicut cōtingit nigra yctericia vel citrina, & illis qui consualescunt ab aegritudine & ex corruptione complexionis quemadmodū cōtingit leprosis, aut cōtingit ex eo quod cōtingit sanis ex calore solis & exeuntis ex frigore, aut ex eo qd̄ subito insurgit sicut rubedo & pallor ex verecundia & timore, & possibile est cōtingere citrinitatem coloris absq̄ causa & curatione quidem yctericia iam diximus in suo loco. Curatio conualescentum ab aegritudine consistit in aborū multitudinem & corporis impinguatione quemadmodū in suo loco determinauim⁹. Curatio qdem lepre manentis ex frigore sicut cū balneatione & fumigatione cū vapore aque cal. & in continuatione vsus artificij in suo loco descriptę & possibile est cōtingere ex hmōi causa rubedinem & turpem alterationem faciei, & tūc oportet nō pati negligentia apud sui curationem quæ turpe est. Et eius curatio est scarificare locum fontanelle colli & flebotomen ambe venę cephalicę & cooperiatur bene indumentis, & abstineat a vociferationibus & repletionē ab omni qd̄ sanguinem reuocat ab interioribus ad extra vt detentu anhelitus & diuturna salutatis, & con-

Cura con-
ualescentū

fert ad hoc flebotomatio venę cephalicę & extremitatis nasi & vntio postea cū sapone, & abstineat ab omni qd̄ multiplicat sanguinē, & a vino & carnibus & alhaua, & vnt balneo & fumigatione cū aqua cal. frequenter. Et si nō inuenitur balneū vngatur cū vntione alfahafa forti, & caueat a vento & frigore q̄ non tangat multū eius vultū, & q̄ hoc contingit patienti festinet ad balneū. Curatio aut citrinitatis vult⁹ absq̄ causa confert cibari per singulos dies galina assata, & bibat vinū dulce, & comedat ficus & granata & vitella ouorū & cicera cocta in omnibus cibarijs, & sumat ex asa in quibusdā t̄pibus & cibaria in quibus sunt alia, & confert ei electuariū de limatura ferri & assiduitas balneationis & fricatio faciei & linimenta decoratiua rubificantia vultum que in suo loco sunt determinata.

¶ De conseruando corpore humano mortuo. Capitulum. III.

Primū qd̄ oportet fieri ad conseruandū corpus mortuū vt nō putrescat est q̄ clisterizetur cū aqua colloquint. & baurac eleuatis eius cruribus & ipso sup faciem inuersato & bene cōmoto ventre exprimāt, vt exeat totū quod est intus, postea vero reiteret clistere in eo pluries donec egrediant omnes feces, post modum aut accipiat aloes myrrhę acacię ramie .i. gallię camph. partes æquales oia coadunent cum aqua ros. & clisterizetur cū ea & obturetur anus cum coto infuso & submerso in medicina p̄dicta, & vngantur vniuersę iuncturę ipsius cum p̄dicta medicina postq̄ mixta fuerit cū ea acetiū & aqua rosa. & modicum salis & insuffletur naribus eius modicum alsambac.

Q. aut confert & conseruat a corruptione corporis eius est linitio eius cū kitran. Modus linitimenti optimi ad conseruationem corporū mortuorum & confert in viuīs a pruritu & scabie & alcohala humido. R. aloes subcitriini sarco collee salis añ. 3. vi. croci olibani añ. 3. ij. opij myrrhę añ. 3. iij. acacię. 3. iij. licij. 3. iij. musci camph. dauich. i. calami arom. quantū volueris sed de camphora plus apponat terantur medicinę & permisceant & ponantur in olla cū multa aqua & qd̄ cooperiatur cū ea & bulliant sup lento igne paulatim donec inspissetur, & caueat q̄ non vratur, deinde clisterizetur cum eo corpus mortuū, post euacuationem totius eius qd̄ est in visceribus vt supra diximus, deinde vero liniatur cum hoc medicamine totum corpus & impleatur ex eo guttur nares os & aures, & obturentur inde hec cum bombace vel cum panno hoc enim conseruabit corpus longo tempe, & confert etiā scabiei humide & alcoabi & altalis

Cura ci-
trinitatis
vultus
absq̄ cā

Clistere

linitimēti
optimū

alad & remouet excessum sudoris & eius iuuamenta plura sunt.

De tumore & pruritu digitorum tempore frigoris. Cap. V.

Curatio horum est qd effundat super eis aqua calida salia, vel submergatur in aqua decoctionis alfelac, postea fricetur cum oleo de ben aut similibus, & si excesserit illud in eis emplastretrur cum sale trito cum oleo communi cum cepe vino & similibus.

De passionibus contingentibus vngulis. Capitulum. VI.

De passionibus contingentibus vngulis & sunt puncta alba asperior ipsarum & scissio & minuta lipitudines, & accedentes in cute circa ipsas earum citrinitas & alteratio coloris. Curatio albedinis ipsarum est qd frequenter liniatur cum pice liquida aut liniatur cum arsenico rubeo vel cum sulphure nigro cum aceto vel vino, vel accipiantur nuges de allero & coquantur in aceto & permisceantur cum lupinis, & liniatur cum hoc qm delet maculas ipso rum, Curatio appitionis ipsarum est qd emplastretrur cum pinguedine tribus diebus, postea tollantur si fuerint mollificatae sin aut reducat. Curatio vngularum a scabie ex corticatae est qd liniatur cum sale & facibus vini, aut emplastretrur cum squilla & oleo alhal. i. sisamino. Curatio scissionis & lippitudinis cutis que circa ipsas est qd euacuetur colera nigra & corpus humectetur, & emplastretrur cum cera & oleo pinguedine & cerebro. Curatio citrinitatis ipsarum est qd liniatur cum semine eruce & aceto frequenter. Curatio alterationis coloris ipsarum qd superponatur eis qd faciat eas cadere, quod est qd accipiat calcis viuae & litargiri & arsenici partes aequales terantur & conficiantur cum bono sapone, & hoc superponatur eis donec cadant, postmodum vero curetur cum vnguento nigro perfecte sin autem accipiatur earum curatio in curia. Curatio lippitudinum exeuntium circa eas est qd accipiat sal & nasturciu, & loco superponatur, aut emplastretrur cum mastice cum modico salis dissoluta.

De scissura plantarum pedum. Ca. VII

Scissura plantarum pedum contingit dupliciter, aut erit causa eius intrinseca, & hoc erit ex sanguine mixto cum co. nig. grossa, aut cum colera rub. acuta. Signum frigoris est qd patiens refert, & testat aetas & complexio. Signum secunde cause est qm si fuerit in planta pedis est ex co. nig. & precipue si concordant in hoc etas complexio & regimen infirmi. Si vero fuerit scissura in manibus & testatur ad hoc etas & complexio est ex co. ru. vt in pluribus. Curatio scis-

surae accidentis ex frigore est qd submergantur pedes in aquam calidam donec bene remolliscentur, & postea superponatur eis ceretum factum cum oleo de fenugr. vel cum oleo de kertia, vel cum oleo de lilio, vel cum oleo de sirag, vel accipiantur ficus combustae & fiat ex eis vnguentum cum cera & oleo oliuarum & superponatur loco, & si accipiatur vna rapa & comburatur & perforetur & dissoluatur in eo cera & oleum ro. super cineribus calidis conferet scissuram ex causa frigoris, & si misceatur cera cum aneto & sirag confert. Et qd confert scissuram profunde & antiquate est qd accipiat sandarus & oleum seminis lini & coquatur donec inspissentur, & postea distilletur de eo super ipsum. Qd autem vltimum confert iuuamentum est qd liniatur cum kitran qm delebit ipsam, vel terantur cepe murium cum oleo sisamino & superponatur & confert scissuram pedis & liniatur cum pice, vel madefiat pecia panni in oleo communi & superponatur subter pedem, & sit semper calidus, & caueat incidere discalciatus & abluere, & confert vltimum iuuamentum qd dissoluatur pinguedo caprina & aspersa super ipsam modico pulueris gallarum tritarum sicut alcohol, intronitatur de ea in aqua calidam in scissuram antiquatam. Curatio scissuram profunde interius est qd purgetur humor predominantis cum medicinis propriis illi quemadmodum sipe diximus, deinde vero liniatur cum ceroto facto cum oleo viol. vel accipiatur cera alba & medulle crurii bouis, & dissoluatur cum eo sirag & instillato in eo succum maioran vngatur cum eo. Modus vngenti boni ad scissuram manuum & pedum. R. medulle crurii bouis pinguedinis galline an. 3. 5. gumi dragaganti albi cere mirre rubee an. quartam partem. 3. i. terantur medicinis sicce bona triturate & dissoluatur pinguedo in 3. i. sirag & conficiantur cum eis alie medicinis trite & sicce & coquantur optime & vngantur cum eo plantarum manuum & pedum.

De passione aluase. Cap. VIII

Aluase est ratura coxarum que solet accedere iuenerantibus ex fricatione coxarum ad inuicem ppter quam impedit ambulationem. Curatio huius est qd aspergat super eas de vitriolo trito aut tucia almachlafa vel de litargi ro albo, de quocumque ipsorum inuenerit, aut accipiat puluere alcordan & super eas aspergat indurat em locum & ipsam corroborat ad ambulationem. Et si fiat in eis vulnus curet cum vnguento albo & similibus.

De sudoris abundantia. Ca. IX

Sudoris abundantia contingit dupliciter aut per viam crisis, aut non per viam crisis. Que vero contingit per viam crisis sit temporis

re consumationis egritudinis salubrium & tempore laboris temperati & exercitij moderati in tempore aestiuo. Sudor vero qui absque modo critico accedit est sicut sudor proueniens ex carnis dissolutione ppter quam corpus eo indigeat, & excessit sudor eius naturales modos, aut in quantitate aut in qualitate. Excessus in quantitate fit tribus modis, aut colore vt cum declinat ad rubedinem, vel ad citrinitatem, vel ad albedinem, vel ad viriditatem, aut excedit in odore vt cum fuerit valde foetidus, aut carens foetore, aut sapore, aut fuerit salis, aut dulcis, aut amarus aut acetosus. Significatio autem iuuamenti vel nocuenti predictorum est scdm humorem nocentem. Excessus autem contingit in quantitate tripliciter, quia aut superabundat aut erit modicus Superabundantia vero ex tribus contingit causis, aut enim ex multitudine humorum aut horum subtilitate, aut ex pororum corporis ampliatione & cutis laxitudine, aut ex virtutis expulsiue robore. Paucitas vero ipsius cause erunt hijs contrarie quia ex paucitate humorum vel ipsorum grossitudine vel strictura pororum vel ex virtutis contentiue robore. Signum sudoris ex causa crisis est qd prouenit de infirmitate infirmo, & qd sequitur post ipsum ex quiete & salute infirmi cum exit in certis temporibus. Signum eius preter viam crisis est qd patiens refert & qd ex ipso sudore manifestatur. Curatio excessus sudoris quando debilitatur corpus ex ipso est vt cum est modicus qd vngatur cum oleo ros. vel cum oleo florum granatorum, aut cum oleo mirtino, aut cum oleo de citonij & similibus, Et si fuerit sudor multus & si non conferunt ei haec olea oportet coqui in aqua resipticas in nocte & lauare cum ea vt capita ros. mirta folia oliuarum siluestrium & folia alfaro, & qd fortius hijs est qd aspergatur super corpus puluis aluminis combusti vel puluis thuris. Modus olei fortis ad retinendum sudorem. R. foliorum ros. aut capitum earum que fortia sunt 3. xx. sandali. balausti. an. 3. x. gallie. 3. iij. mirtae recentis. 3. i. congregentur omnia in duabus lib. aque & coquantur super lento igne quousque redeat aqua ad terciam partem & exprimantur & coletur & apponatur in colatura olei ro. lib. 5. coquantur cum lento igne quousque consumatur aqua & remaneat oleum, postea coletur & vngatur cum eo corpus & exponatur ante ipsum si calor excedit in eo vasa plena aqua frigida & externatur in domo rami mirtae ros. & alioh. i. i. salicis & bibat sirupum iulep aut ros. aut sirupum de psillio, & caueat a multo labore & ingressu balnei.

De priuatione sudoris. Cap. X.

Priuatione sudoris & eius defectus contingit quatuor ex causis, aut ex humorum paucitate, aut ipsorum spissitudine & pororum constrictione, aut ex debilitate virtutis expulsiue, aut ex forti frigore ab extra contingente. Curatio huius non oportet studere apud sudoris prouocationem nisi in febre que est cum rigore, & quando virtus est sana nece timetur de casu eius & videtur qd sudor alleuiat aegritudinem & diminuit de ea & sequitur post ipsum quies & leuitas. Prouocatio autem sudoris fit multis modis, aut enim per balneum & laborem, aut cum oleis resolutiuis vel per medicinas coctas in aqua ex qua recipitur fumus subtilis, vel cum fricatione facta cum manu. Olea vero fortia ad prouocationem sudoris sunt oleum de balsamo, & post ipsum est oleum oliuarum cum baurac & oleum cucumeris asinini, & oleum camomillarum, oleum aneti, oleum de ben, oleum de spica, & oleum de costo & similia. Et fumigia vero conferentia ad hoc sunt castoreum carpopalsamum bdellium semen agni casti & niggelle mentastrum semen vrtice cardamomum & similia. Et nos quidem plura huiusmodi diximus in suo loco quod sufficiens est.

De lassitudine. Cap. XI.

Lassitudo generatur aut ex causa extrinseca, aut ex forti morbo laborioso, aut ex causa intrinseca vt ex motu malorum humorum. Lassitudinis vero species sunt quatuor, prima dicitur grauis, secunda extensa vel extensiuua, tertia calida, quarta vero dicitur nocitiua. Lassitudo grauis causatur ex repletione corporis grossorum humorum ad frigiditatem & humiditatem dedinantium qui dissoluitur in motu forti dissoluenti sanguinem qui ingreditur per venas & vasa corporis, & redditur inde virtus nature corrupte & debilis & pondere pressa eiusque operationes impediuntur, & generatur ex hoc species hanc lassitudinis appellata grauis. Secunda vero species que dicitur extensa fit ad modum prime. Veruntamen impletur meatus humore illo dissoluto qui tendit ad sanguinem & virtus cum hoc remanet potens & sollicita & resultat ei ex hoc extensio ad vniuersa laterum, & hec duarum specierum. Curatio est per euacuationem vt dicturi sumus, relique vero duae species, scilicet calida & nocitiua fiunt cum existunt in corpore humores pungitui & ignei, & quando mouet corpus imoderato motu compriment huiusmodi humores ex illo motu, & calefit corpus & offendit, & possibile est generare febrem effimeram, & huiusmodi species dicuntur calida,

Cura

Cura albedinis

Cura appitionis

Cura vngularum a scabie ex corticatae

Cura scissionis & lippitudinis cutis

Cura citrinitatis

Cura alterationis coloris

Cura lippitudinis

Scissura plantarum pedum dupliciter contingit

Sig. frigoris

Si. causae secundae

Cura ex rigore

Cura scissuram profundam

Vnguentum bonum

oleum sisamini

Cura aluase

Sudoris abundantia

Cura dupliciter

Si vero bullierit forti bullitione & non putres-
cunt humores generant species lassitudinis do-
lori & nocimento vulneris in tota corporis su-
perficie, & sentitur cum eo punctio vt punctio
acus. Curatio harum specierum, si calide & noci-
tius est q' vngatur totum corpus cum oleo ro-
mixto & temperato cum aqua tepida, vel cum
oleo viole. Vel cum oleo de nenufere, & vngatur
cum eis leniter, & assiduet balneationem & sub-
mersionem in aquam tepidam & dulcem, & as-
siduet quietem & ocium & regat virtutem cum
cibus temperatis, Et si non cessat lassitudo per
hoc & apparebit in ipso plenitudo venarum &
dominiū colere ru. flebotomei patiens & pur-
getur a colera ru. & hoc fiat discrete & suauiter
Lassitudo aut que generat ex humoribus qui
comouentur extra corpus erit similis plenitudi-
ni scdm virtutem & amplitudinem scdm vasa,
qd' est qm quando excedit cibus corporis quantita-
tem sibi oportuna ita q' relinquat aliquid ex na-
tura nō respicit illud corpus p sui nutrimento,
& pigrescit natura a sui dominio & dissolutio
dicitur hæc plenitudo scdm virtutem. Quando
vero fit decursus sanguinis humoris & spirituum
per venas & arterias cum obseruatione ipsorum
modi precedentis anteq' adueniret illis excessus
corporis cum hoc existit sanus & firmus, dicit
tunc hæc repletio scdm vasa. Signa plenitudi-
nis scdm virtutem defectus appetitus cibi, gra-
uitas motus, pigritia, ocium, defectus sensus ob-
liuio, & defectus cogitationis & imaginationis
est species lassitudinis que dicuntur grauitas &
extensio. Signa plenitudinis scdm vasa sunt
rubedo coloris, calor corporis, eiusq' grauitas,
pigritatio, extensio venarū, multitudo somni,
osilitatio cum ore, & extensio membrorum &
species lassitudinis que dicuntur calida & noci-
tius qua dolor simulatur dolori vulneris. Cu-
ratio lassitudinis causate a repletionem scdm vir-
tutem, nisi eius curatio acceleretur induet egri-
tutines, vt febrem cottidianam & apostemata
mollia, & alias frigidas & agitudines vt apople-
xia, & perditio medietatis partis corporis, &
similia, & oportet incipere cum euacuatione fle-
gmatis discrete & sudare in balneo sudatione
modica, & sit parcus in cibo & potu, & vtatur
ex cibus qui generant modicum sanguinem sicut
sunt carnes autum & similia. Curatio lassitu-
dinis accidentis scdm lassitudinem scdm vasa,
& nisi acceleretur eius curatio generabit agri-
tutines difficiles vt præfationes & obthalmia
am oculorum febrem & mortem repentiam
& istia, & ideo oportet festinari ad flebotomiā
& multū educere de sanguine, deinde vero rega-
tur cibo modo temperato & æquali.

De dolore. Capitulum. XII.

Dolor est mutatio subito insurgens q'
quidem multis causis accidit, quadoq'
erit eius causa extrinseca, vt percussio
& calus, Velsolutio continui, vt dissolutio fra-
ctura & contusio, vel eo qd' iacuit longo tem-
pore infirmus dormiens super aliquo membro
rum suorum inconuenienti litu ex quo sub-
ito aliqua eius membra sunt extorta & alia hu-
iusmodi. Causa vero intrinseca est vt excessus
frigide complexionis vel calide vel ex sumptioe
multorum ciborum in excessu, aut ex retentioe
naturę vel ex oppilatione subito facta ex lapide
generato in renibus, vel ex alicuius expulsionis
subito que natura consuevit retinere & similia.
Signum doloris insurgentis ex causis moris in-
tra est id quod in pluribus huius libri locis ex-
posuimus & quod determinauimus in intro-
ductione in principio huius libri qd' introducti-
onem nominauit. Curatio doloris cuius causa
ab extra est cū euacuatione corporis, primo si
virtus est fortis ab humore requirente purgatio-
nem, deinde vero cum emplastris & vntione
bus. Curatio doloris ex adiectione alicuius hu-
moris est curare quemlibet huiusmodi per sui
contrariū. Et si videtur plenitudo in venis per
flebotomiā, Alij vero humores pereuacuat
onem, Plenitudinem aut cum abstinentia cibi
& per potus laxationem aut per restrictionem,
& alia contraria, postmodum vero redeat ad se-
dationem doloris cum emplastro & vntione
& similibus, & erit securus a fluxu humorum,
Et si ei manifestatur plenitudo incipiat ab em-
plastratione loci cum eo quod sedat dolorem.
Q' autem est melius & electius vt fiat ei subito
accidit dolor fortis, & corpus eius est sanū &
robustum suis membris, ita q' corrumpit subito &
epilenticatur est illud quod narrauit G. in loco
epidemiarū est q' illa die fiat flebotomia & edu-
catur ex sanguine ultra quam sit virtutis tole-
rantia, & si non acceleretur flebotomia deinceps
& q' accidit tibi signum & firmitatem sup hoc
quonia dolor existit in membro paruo, & quia
manifestat tibi humoris malitia facientis agri-
tutinem. Medicamen quorū natura est sedare
dolores laudabilis & melius, ipsa est aqua
tepidā dulcis si lauatur cum ea locus doloris cū
pannis mollibus post euacuationem sicut dixi-
mus, vel in aqua in qua decoctę sunt herbe heli-
be, i. camomilla anetum corona regis alhast ala-
tea violę folia caulium cortices papaueris ora-
deum ex corticatum fenugr. semen lini fursures
vetro frumentis si coquantur per se vel si misceat
parum butyri, & emplastratur cum eis locus do-
loris sedabunt ipsum, si simili modo fiat de se-

Colom-
tis ex cau-
sis accideSig. dolo-
ris ex ca-
morisCura do-
lorisCura ex
adiectione
alicuius
humorisOlea do-
lorē seda-
riaCura do-
loris ex
frigida-
& hūori-
viscosisPassionis
bouine
descriptioSignum
CuraNocumē
rapassiois
bouinæ

nu greco & emplastrat cum eo sedabit dolores.
¶ Olea quidem sedantia dolorem sunt omne
oleum ppinquū æqualitati & vt est oleū camo-
mille, oleum aneti, oleum margis, & oleum al-
kiri & sambucini & alirag quod est oleū lisa-
minum & quod sedat dolores est q' accipiat
olei ros. & olei viol. pars æqualis & locis su-
perponatur, est enim expertum. Q' autem for-
tius est ad sedandum dolores & qd' operari de-
bet in amissione sensus membri est vt folia ius-
quiāmi & folia lactuc. & radix alnirag & pa-
pauer nigrum & coriandrū humidum, & qd'
fortius est est opium, quado accipitur de eovna
pars, & castor. pars. 5. & terantur cum aliqui-
bus succorū. Curatur cum hijs dolor fortis vt
auris & dolor oculorū & alij dolores laboriosi
& potentes. Et quod sedare facit dolores gene-
ratos ex frigore & humoribus viscosis est em-
plastratio cum panico & milio, vel cum sale &
mentastro aut ordeī vel alcazama vel carnibus
aut nasturcio calido & similibus, qm calefaciūt
tpate & supponatur loco, & hmoi emplastra
nota & vsitata sunt ad hec.

De passione bouina. Cap. XIII

Passio bouina dicitur eo q' in pluribus ge-
neratur in bobus, & est vermis generatus
inter cutim humani corporis & carnem
& totū corpus perambulans donec perforans
cutim, & exit vbi contigit, & possibile est con-
tingere suum oculum per exitum deualtare illū
Est autem huiusmodi vermiculus in colore cor-
poris patientis cuius caput est nigrum, & gene-
ratur ex eodem humore ex quo generant pedi-
culi & lentes. Est autem hmoi humor putrefa-
ctus sub cute, & possibile est contingere quibus-
dam hominibus in quibusdam regionibus. Si-
gnum huius passionis est quia via videt ad sen-
sum sub cute repens. Et curatio eius est cum
euacuatione corporis ab humore dominante,
deinde cum vsu balnei seu balneatione in aqua
calida frequenter: aqua enim calida remollit
corpus & humores, postmodum curetur cu-
ratione scabiei humide cum his que diximus, &
oleis & reliquo regimine. Vltimo vero aperiat
cutis in loco vbi reperitur vermiculus cū instru-
mento quod dicitur almalza & extrahat. No-
cumentum aut maximū quod ex eo contigit est
qm circumierit sub cute exit qm per aliquem
oculorum & destruit ipsum, & oportet vt cū
videris ipsum repentem prope oculum q' liges
subtus ipsum cum latorio stricto, hoc enim
retinebit ipsum non exire per oculū, deinde scin-
datur cutis desuper & extrahatur & intromit-
tatur in locum scissure aqua salina. Curatio
vermiculorū nascentiū in vulneribus.

De vulneribus & apostematibus. Capitulum. XIII

Enerantur in his genera vermium & in
apostematibus ceruicis quæ dicuntur
scrophæ, & sunt vermiculi graciles &
longi vt capilli nigri capitis, & generant in plan-
tis pedum breues vermiculi, & generant etiam
in vulneribus putridis, qm cadit negligentia in
curatione ipsorum admodum vermiculorū ge-
neratorū in cadaveribus animalū. Curatio ver-
mium apostematū scropharū est q' accipiat
arden iuuenis, quod est animal simile magho-
ericio arden, & iuguletur & scindatur per me-
dium & calidum superponat apostemati & di-
mittatur per horam, & tunc visibiliter exhibunt
omnes vermes sicut operatur illud. Curatio ver-
miculorum nascentium in plantis pedum est qd'
fumiget bene fumigio iulquiāmi & statim sub-
mergantur in aquam frigidam, quoniam tunc
exhibunt omnes visibiliter & recedat omne noci-
mentum qd' ex illis consequbat. Curatio ver-
mium nascentium in vulneribus est q' impleat
folijs persicorum tritis & ligentur bene cum li-
targiro per vnam noctem, & tunc mouentur
omnes vermiculi vel vermes, vel intromittatur
in eis cotum madefactū & submersum in oleo
viol. & persicorū, aut in oleo laterū, aut in oleo
grossomelorum, aut in oleo amigd. amar. de-
inde vero abluatur vulnus cū aqua & sale, aut
cū aqua marina, aut cum aceto & sale.

De passione fluxus sanguinis a quo cū
que locorum. Capitulum. XV.

Vidi in quibusdam regionibus casale
quoddam dictū alkiria viros qui nar-
rauerunt mihi quoniam cum accidit
in corporibus ipsorū aliquod vulnus magnū
indefinenter sanguis fluit ex vulnere quousq'
moritur: & recitauerunt mihi super hoc quod
quibusdam ex pueris suis cum fricaret manu
gingiuras cepit sanguis fluere ex illis donec mor-
tuus est. Alius vero flebotomatus a minore
sanguinis non cessauit ex eo emanare donec pe-
riit. Et vniuer saliter eorum mors vt in pluribus
contigit in hunc modum. Hec est res quā nunq'
& nusq' vidi nisi in casali prædicto, nec reperiri
hoc accidens ab aliquo antiquorum memorari
tum, nec scio eius causam, & quod mihi vide-
tur de curatione eius est q' ille cui hoc accidit ce-
leriter cauterizet locum donec sanguis restrin-
gatur, & ego minime probaui hoc, & est apud
me monstrum.

Vermes i
vulnerib'
& apati-
bus gnariCura ver-
miculorū
scropharū
ArdenCura ver-
miculorū
nascentium
in plantis
pedumCura ver-
miculorū
nascentium
in vulneribusMirandū
accidēs

INCIPIT TRACTATUS. XXXII.
& ultimus huius libri qui tractat de febris, & diuiditur in quatuor sectiones, Quarum prima vnicum comprehendit capitulum quod est de febre in generali.

Febris diffinitio

Febris in tria prae genera

ephimere tres pres

ephimere duo genera

Ephimere rarum causae plures

Febbris est calor extraneus naturam transgrediens adherens primo cordi & arterijs dilatans se a corde cum calore naturae subito per totum corpus offendens operationes naturales prima offensione. Diuiditur autem febris in tria genera. Primum genus est febris quae generatur in spiritibus quae dicitur febris effimera. Secundum genus est febris quae generatur in membris solidis & dicitur sicca, id est ethica, & febris quae generatur in humoribus quae dicitur feb. putrida. Febris autem effimera in tres partes diuiditur. Vna est febris quae generatur in spiritu animali. Secunda est febris ex calore solis. Tercia est febris quae generatur in spiritu naturali ut illa quae fit ex cibis calidis. Generatur autem febris effimera in qualitate simplici non composita, & diuiditur in duo genera, quoniam alia est quae ipsa est aegritudo, alia vero quae est accidens praecedentem aegritudinem consequens, & eius quae ipsa est aegritudo, plures erunt causae omnes extrinsecae sicut fortis calor solis & ebullitio medicinarum mortiferarum & venenorum, aut calor aeris balnei aut intensum frigus ex niue vel gelu, vel balneatio seu natatio in flumine & aqua frigida, aut balneatio in aquis exsiccatis exteriorum corporis, ut aquae aluminosae sulphureae vel nitrosae, aut repudiatio balneationis quae usus erat & excessus agitationis animae in sollicitudine & forti laboratione & fatigatione & ambulationis assidua & equorum cursu, & ira & tristitia, aut vigilia & excessu motuum corporis & maxime ei qui non fuerit consuetus, aut ieiunijs & abstinentia cibi, vel ex siti aut ex ventris solutione, aut ex usu ciborum & potuum calidorum, aut ex multo potu vini fortis & cibi calidi simul, aut ex superabundatione praeter consuetum, aut ex grossis cibis, aut ex vnicia comestione quae ipsum aggrauabit ex humore crudo incidente qui nominatur cachuia. Febris autem effimera quae est accidens ipsam aegritudinem consequens & febris quae sequitur ex apostemate inguinum, aut ex apostemate subascellarum vel radicum aurium, vel ex casu siue percussione, aut ex fluxu reumatis a capite, aut ex catarro, aut ex dolore epatis vel splenis, vel cerebri, vel diafragmatis, vel pulmonis, vel renum, vel vesicae & simi-

lium. Signa febris effimere in vniuersali sunt, quoniam principium signorum ipsam indicantia est quia non permanet nisi vna die ut in pluribus, & si diutius permanerit contingit ex pluribus causis, & quia non incipit cum rigore & tremore & vrina patientis non multum alteratur a sui consuetudine in colore substantia & odore & quia eius crisis fit in dedinatione per emanationem vrinae aut cum sudore vel vapore aut cum modica humectatione & statim perfecte quiescet, & non adiacet ei periculum vel malicia, verumtamen possibile est ipsam esse causam aliarum prauarum febrium, sicut febris ethicae & febris vrentis & similia quando error contingerit in sui curatione & regimine, & eius plura accidentia sunt exteriora, nec eius causae sunt praecedentes sed nouae ac propinquae & quando permanet huiusmodi febris ultra vnum diem erit illud monstruosum, & hoc quidem constringit strictura in poris naturaliter & prohibeatur vaporum resolutio & maxime quando contingit esse in vaporibus aliquid grossitudinis & remanent vapores astricti & conseruati in profundis corporis & calebit corpus, & erit hoc causa perdurationis febris per duos vel tres dies aut plures, & habet haec febris proprietates quibus discernitur & separatur ab ethica quarum est quoniam causae febris effimere sunt incipientes & in tempore proxime paucae associationis, ut est labor, sollicitudo, suspirium, atque tristitia & similia. Causae vero ethicae sunt antiquatae quae tempus praeterierunt, ut labor, tristitia & suspirium per vnum vel duos menses, & possibile est adaequari febrem ethicam cum effimera in tribus, Et primum eorum est quia utraque conueniunt in causis quae ipsas efficiunt. Secundum est quia simplices ambe sunt ex simplici qualitate absque humore. Tercium est vero quia utriusque calor lentus est & absque vigore, & si haec diuersificentur erit illud modicum, & etiam proprium feb. effimere quae a febribus discernitur putridis, quia se. putridae generantur ex qualitate cum humore, febris vero effimera sine humore, & habet etiam proprium quo segregatur a febre tertiana, quoniam effimera si non contingit deuiare in sui regimine erit eius terminatio semper in prima die cum abundantia vrinae vel cum vapore humido.

SECTIONO SECVNDA HABET. XIX
capitula. Quorum primum est de feb. effimera ex calore solis contingente vel venenis vel ex diuturna mora in aere balnei.

Si febris ephimere in vniuersali

Febris ephimere ab ethica discretio

Ethica affinitas ephimere a tribus

ephimere a tertiana segregatio

Sig. ex sole vel balneo

Si ex medicamentis mortiferis

Cura

Cura ex sole vel balneo

Signa

Signum huius febris est quia capita patientium ipsam & superficies corporis calidiora sunt quam in ceteris effimeris, quod est quia calor aeris & eius vigor occupant spiritum animalem & vitalem simul quapropter vigoratur in hijs dolor capitis, & calefiunt vultus illorum, & venae ipsorum implentur, & plurime accidunt eis catarrus calidus in naribus. Signum ebullitionis medicinarum mortiferarum est quia calor corporis fortior existit calore capitis quoniam feruor illarum extenditur aequaliter per totum corpus proueniens ad cor cum aspiratione & pulsu in magna quantitate & inflatur eorum corpus & exsiccatur humiditas similiter & vigorae sitis & exsiccatur salua & delectantur in aere frigido. Et curatio eius est quod inrigidetur & humectetur eis aer prosternantur ante eos aromatica frigida & ros. violae alchamici & alamar & similia, & aspergantur instrumento cum aqua calida cotidie & humectentur nares cum oleo violae aut oleo denunfariae, & vngantur tempora sua cum oleo rosae cum aceto mixto. Et si calor fuerit fortis humectentur tempora & pectora cum sandalo camphora & aqua rosae. Et si non fuerit ibi reuma nec fuerint capita eorum vaporibus plena oportet tunc inclinare caput suum super vaporem aquae calidae in qua coctae sint violae camomillae, semen altee & ordeum excoriatum, & si non fuerit ibi reuma nec plenitudo capitis vaporibus nec habet forte dolorem capitis non nocet effundere super capita eorum post declinationem febris aquam decoctionis violarum & camomillae & nutrantur cibis frigidis ex fructibus, & accipiant ex sirupis frigidis ut sirupo prunorum violae & similibus, Et quando recesserit febris non nocbit intrare balneum aquae dulcis cum aeris subtilitate temperati caloris praeterquam producant moram in ipso, & comedat micam panis lotam in aqua in zuccaro, Et quando erit mundificatum corpus a febre cibetur pullis coctis in aqua cum agresta vel cum portulaca & similibus. Curatio eius est quod iaceat in locis frigidis, & bibat aquam frigidam vel aquam niuis, & epistimetur pectus cum sandalo camphora, & regantur reliquo regimine praedicto.

De effimera contingente ex magno frigore. Capitulum. II.

Signum eius est quod inrigidatur cum ea superficies corporis, & alleuiatur & dissoluatur & oppilantur subtiles pori & color infirmi alteratur & recedit vigor sanguinis & eius decor & transmutatur ad colorem terreum & fuscum, & accidunt ei tumor faciei & sentit gra-

uitatem in capite, aut quia nihil defluit ex naribus praeter frigus oppilans poros, aut quia defluit ex illis quid viscosum & frigidum & pulsus erit paruus & tardus vrina vero cum cruditate & albedine. Curatio huius aegritudinis melius & electius in curatione huius aegritudinis est cauere ab ingressione balnei ante completionem & digestionem temporis febris, & cum viderit digestionem & potentiam febris declinam submergantur pedes infirmi in aqua decoctionis camomillae sisimbrij mentasiri & similia, & inclinet caput super vaporem huius aquae, postea ingrediatur balneum & fricetur cum ipso leui frictione absque oleo, & si non inuenitur balneum laborent in exercitio temperato, & cibetur cum cibis pullorum vel cum carnibus, & bibat vinum temperatum cum aqua calida, & eurent omnem cibum in quo est frigiditas viscositas & grossities, & cooperiantur pannis, & odorent aromata puri odoris & temperati caloris, Et si fuerit in eis reuma & frigora eurent balneum nisi post maturationem reumatis & eius dissolutionem & resolutionem. Et hoc modo curationis curatur febris quae prouenit ex natatione in aqua frigida.

De febre effimera ex ebullitione in aquam frigidam. Capitulum. III.

Signum huius febris est quoniam cutis corporis infirmi efficitur siccor & macilentior cuti effimere ex causis frigidis, & quando tangitur cutis sentitur quasi stetit in aqua infusionis gallarum, & vrina eius declinat ad cruditatem & albedinem, & pulsus redditur altus & amplius. Et curatio eius est sicut curatio effimere ex frigore aequaliter.

De effimera ex vltimo balnei dimissione. R. Capitulum. IIII.

Oportet intromittere infirmum in balneum post febris declinationem & effundetur super ipsum multam aquam tepidam dulcem & multiplicet frictionem sui corporis cum surfure & semine melonum & modico baurae, & in eius exitu a balneo cibetur cum aliquibus ciborum frigidorum, & bibat vinum album subtile valde, & in crastinum redeat ad balneum & redeat postea ad sui consuetudinem.

De effimera ex ira & superbia. Capitulum. V.

Haec febris exsiccatur & dissoluit spiritum animale & vitalem simul. Et signum huius est rubedo faciei & profundas tiores oculorum & eorum mobilitas, & siccitas palpebrarum, & potentia pulsus & eius magnitudo. Curatio eius est sedare acuitatem caloris &

Cura

Signum

Cura

Cura

Signum

Cura

auferre iram cum anime letificatione, deinde ingreditur balneum aque dulcis & temperate caliditatis & fricentur cum oleo viol. postmodum ciber cum cibus frigidis & humidis, & abstineat ab ira quousque sedetur ira perfecte, & non accedant ad coitum ne ad febrem transferantur predictam & emplastre caput cum emplastris frigidis.

¶ De effimera contingente ex anxietate & tristitia sequitur modo Ca. VI.

Anxietas & tristitia differunt

Signum

Cura

Differentia est inter anxietatem & tristitiam, quoniam anxietas consistit in virtute tantum cogitativa que est in cerebro, tristitia in virtute tantum vitali que est in corde & propter hoc contingit quod tristitia magis ducit ad ethicam quam anxietas. Signum huius febris est e contrario signorum effimere contingente ex ira & superbia, nam oculi horum erunt quandoque reuulsi extra, quandoque mobiles, & quandoque quieti, & hoc quidem propter diuersitatem modorum anxietationis & molestie cogitationis. Curatio eius consistit in priuatione causae nocentis cum eius contrario & mundificatione, & est sedare imaginationes infirmi & dilatare cor cum generibus muscorum & letificorum, deinceps huiusmodi corpus cum cibus frigidis & humidis & impinguare corpus cum vino valde limphato, & ingressu balnei aque dulcis & fricatione in ipso equali temperata fricatione cum oleis humidis, & caueat ab omni quod exsiccat & extenuat & deueniat ad febrem ethicam, Ethica enim ex hac se. pre ceteris euenire solet.

¶ De effimera contingente ex excessu fatigationis corporis. Ca. VII

Signum

Actio & lesio aut laboris & fatigationis corporis fortis commutant omnes tres spiritus subito. Signum quod inducit hanc febrem est procedens fatigatio, & quia redditur corpus siccum & macilentum, & pulsus fit subtilis & parvus, verumtamen est frequens grossus & extensus, vrina vero subtilis est cum acumine. Curatio eius est cum ocio & tranquillitate & fricatione cum oleo viol. cum oleo de nenufare subtili & leui fricatione bis aut ter in die & intret postmodum balneum aque dulcis cum aeris subtilitate & caloris temperie frequenter absque longa mora in ipso, & caueat ab omni quod dissoluit ut a coitu & a ventris solutione ab ira & sollicitudine, & cibetur cibo frigido & humido facilis digestionis & nutrimenti modici.

¶ De effimera contingente ex frequenti ieiunio. Capitulum. VIII

Signum

Signum huius est declinatio coloris faciei ad citrinitatem & simulatur faciei conualescentium ab infirmitate vel aegritudine & oculorum concavitas & pulsus debilitas & vrina

redditur calida vel acuta & rubea. Curatio eius est quod relinquat cibum in hora febris, & iugant cotidie granata & vvas hyemales melones & citruli, & cibetur pane simile super quo preterierunt duo vel tres dies mollito & cribellato cui adiungatur de zuccaro & modico amigdal. dul. excorticatarum & tritarum, & cum apparebit tempus fractionis febris, & stomachi vacuitas & exigunt cibum, & sumat pisanam ordeis & eo digesto intret balneum & cum incipit corpus calefieri & sudare vngatur cum multo oleo viol. ut oppilent pori corporis & vras cibus subtilibus bonis & subtili nutrimenti generantibus, & caueat a cibus grossis & viscolis.

¶ De effimera contingente ex longa retentione sitis. Capitulum. IX.

Portet autem febris consumationem peruenire infirmo cum potu pisanam ordeis loti pluries in aqua frigida multa cum modico zuccaro, & si non est ei preparatum ante ebullitionem febris bibant de aqua frigida paulatim, & si inuenerit accipiant de psillio cum zuccaro vel semen portulacae usque ad tempus declinationis febris, & bibant aquam ordeaceam & cibentur cum cibus humidis, & abstineant a labore quousque recesserit frigus.

¶ De effimera contingente ex ventris solutione. Capitulum. X.

Vratur hac febris que in suo loco diximus, in declinatione vero febris intret balneum & cibentur cum hijs que diximus in effimera contingente ex longa detentione sitis.

¶ De effimera contingente ex cibus & potibus. Capitulum. XI

Signum huius est quoniam eius principium oritur a naturali spiritu qui est in epate, deinde adheret & expanditur calor per totum corpus, in hora vero vehementie febris & eius status sentitur calor in epate quod est ex proprietate huius febris ad epat. Vrina autem in hac febre redditur intense rubedinis. Curatio eius est potus secaniabin zuccarini permixta cum succo granatorum & iulep zuccarini facti cum sandalo & camphora, & nutriantur infirmi cibus humidis & frigidis & oleribus & fructibus, & emplastre epar cum emplastro de sandalo & ros. & farina ordeis camphora & aqua rosa, & portulaca & similibus, & non ingreditur balneum nisi post finem declinationis febris.

¶ De effimera contingente ex multo potu vini. Capitulum. XII

Vratio huius febris est quod sumat patiens ex sirupis frigidis definitis cum aqua frigida vehementis frigiditatis paulatim,

Cura

Cura

Cura

Signum

Cura

in tempore vero declinationis febris ingreditur balneum temperatum & superfundat capiti eius aquam multam tepidam, & cibetur cibario lenitum viridi frigidum & reliquis cibariis paratis cum succo granatorum agresto & aceto & piscibus in aqua coctis & odoret cum viol. & studeat plondere somnum, & cum excitatur a somno secundo intret balneum & reiteretur ei idem regimen, & omnino caueat a vino, & si persisterit in eo grauedo capitis & oculorum, & apparebit in eo rubedo faciei & extensio flotomet tunc aut scarificet cum ferro & regat cum hijs que diximus.

¶ De effimera contingente ex multa comestione. Capitulum. XIII

Cura

Vratur hac febris cum laxatio ex fructibus & potu secaniabin, & nutriatur cum pisanam ordeis tantum, & cum declinatione febris ingreditur balneum non trahens moram in ipso & superfundat ei aqua tepida, & fricat corpus forti fricatione & sequenti cum aqua decoctionis fursurum, & postea intret balneum, & exiens ab eo redeat ad sui regimen cum laxatio fructuum, Et si superuenerit ei rigor in balneo festinet exire ab eo, Similiter faciat cuiusque hoc accidit in balneo, quoniam huiusmodi febris putrida est & non effimera, sed si habuerit rigorem scias illam esse effimeram cum reliquis signis.

¶ De effimera contingente ex vnica comestione. Capitulum. XIII

Cura

Vratio huius febris est quod flebotomet patiens quoniam sentit grauedinem in ventris superioribus, aut superponatur licinitum si senserit grauedinem in ventris inferioribus donec alleuietur ab eo, & intret balneum & producat somnum & humectet cibum & relinquat laborem per dies, & purgetur corpus cum aliquibus laxatiuis frigidis lente laxationis.

¶ De effimera contingente ex cruditate humoris qui dicitur cachuia. Ca. XV

Cura

Si contingat leniri naturam in hac febre alia curatione non indigebit nisi tantum quod bibat aliquas sorbitiones de aqua calida, postea intret balneum, & cibetur cibus quibus insit stipticitas & frigiditas et cibus dictis hasera via & alsumacia & similibus, vel bibat sirupos frigidis & stipticos, & abstineat a labore & si datione ad solem & euitet balneum, Et si non fuerit natura lenita per se oportet penitus ipsam lenire.

¶ De effimera contingente ex apostemate magno. Capitulum. XVI.

Causa

Qvando coadunatur sanguis in huiusmodi locis mollibus corporibus & timetur de putredine in illis calefcit spiri-

tus vitalis & adheret calor cordi ex vicinitate arteriarum ad ipsum, & generatur ex hoc febris effimera. Signum huius est quia pulsus redditur magnus & frequens & vrina declinat ad cruditatem cum albedine, & fades infirmi est rubea & tumida, & cum puenit finis febris ex eo quod apparet in suo corpore accedat in sui curatione ad maturacionem apostematis & sedationem doloris, & post declinationem febris & eius quietem ingreditur balneum aque dulcis calide & moram trahat in ipso ut calor paulatim resoluat residuum apostematis & fricentur in balneo suauiter absque oleo, & vratur cibus subtilibus facilis digestionis & bonae substantie.

Signum

¶ De effimera consequente ex alijs apostematibus factis in reliquis membris corporis. Cap. XVII

Cura

Portet primo flebotomari infirmum ex parte opposita & infrigidare apostema cum hijs que diximus in curatione calidiorum apostematum, & nullo modo balneum intret, nec vinum bibat donec quietescat dolor inflationis apostematis & febris & laxetur natura si apparet in eo plenitudo, & studeat calorem extinguere, & nutriatur cibus frigidis.

¶ De effimera consequente ex dolore aliquorum membrorum ut epatis splenis vesice diafragmatis cerebri pulmonis & similibus. Cap. XVIII

Cura

Portet inspicere si est apostema calidum aut grossa ventositas, aut humor mordacis, aut multa extensio, aut siccitatis excessus in loco illo, aut mala complexio calida seu frigida simpliciter, vel cum humore aut oppilatione ex lapide calculo vel ex alia re consimili, & post febris quietem balneetur in balneo leui balneatione, & cibetur cibus predictis.

¶ De effimera consequente ex reumate vel catarro. Capitulum. XIX.

Cura

Portet imprimis flebotomari patientem, & si tempus est propinquum scarificetur si non conuenit ei flebotomatio, & abstineat a carnibus & vino, & bibat aquam decoctionis ordeis, & soluat naturam cum hijs que determinauimus in curatione catarrhi, & leniatur pectus, & sedetur tussis donec decesset febris, & maturetur reuma & molliatur tussis & tunc intret balneum & ad sui regimen paulatim redeat, & non decet committere negligentiam in curatione huius febris, quia possibile est transferri ex ea ad apostema cerebri quod dicitur hirsen.

INCIPIT SECTIO TERCIA VLTIMA
mi tractatus, que habet capitula quinque,
Quorum primum est de febre que fit in
membris solidis que dicitur ethica. i.
febris, alca. i. ossium, debul-
tis que nominatur passio sicca

Febris es-
thice diui-
sio

Hec febris diuiditur in duo, quia aut
erit cum calore & dicitur ethica. i. febris
aldac. i. ossium, aut erit absq; calore fe-
brili & dicitur albebul. i. dissolutio contingens
in corporibus senium, & anteq; incipiamus de-
terminare hanc febrem eiusq; partes & curas
oportet primo enunciare passionem sicca que
nominatur albebul. i. ptisis significat dissolutio-
nem humiditatum corporis & exitus membro-
rum a multiplicatione & additione ad dissolu-
tionem & diminutionem, quapropter nomina-
ta est passio sicca, Diuiditur autem hac passio
sicca in duas partes, quoniam alia est naturalis,
& alia est accidentalis, Naturalis est siccitas ad-
ueniens in corporibus senium & decrepitorum,
& dissolutio naturalis est ex virtutum natura-
lium defectu. Causae autem facientes ptisim sunt
tres, quarum vna est vehementia caloris & eius
potentia ad exsiccamum substantiales humidi-
tates sicut videtur hoc in vegetabilibus & plan-
tis. Secunda est priuatio humiditatis nutrientis
illa ut videtur hoc contingere arboribus & plan-
tis aestiuo tempore & pluuiarum retentione.
Tercia est corruptio humoris nutrientis illa,
quando declinat a dulcore & salsedine ad sapo-
rem bauraccinum & aluminosum & ceteros
sapores quos natura fugit, & abhorret nec ex
illis nutretur, & contingit ptisis corporibus
cum dominatur ipsis accidentalibus calor ut ptis-
is consequens post terminationem acutorum
morborum, & illa que sequitur ex diuturna
membrorum tristitia & anxietate contingit, &
ex corruptione sanguinis nutrientis corpora.
Accidentalibus autem est duplex, quia alia est cum fe-
bre, alia vero sine febre. Et que fit sine febre dua-
bus contingit causis, quia aut ex calore, aut ex fri-
gore, ex frigore contingit ptisis ex longa dissolu-
tione accidente corporis ex continuatione ali-
quarum chronicarum passionum donec infrigi-
datur. Ex calore vero contingit ex coadunatio-
ne humoris calidissimi ad cor ex quo resulant
corrupti fumi facientes acquirere accidentalem
calorem propter quod recedit grossitudo san-
guinis & eius dulcedo & redditur abhorribilis
& transgrediens terminum nutritionis & odit
ipsum natura & non nutritur ex eo & sequitur
ex hoc siccitas & dissolutio necessario, & appel-
latur hac species ptisis accidentalis senectus &

Causae es-
thice sunt
tres

nominatur hoc nomine ut distinguat a ptisi na-
turali. Determinato itaq; a nobis de ptisi com-
muniter & ea in suas diuisas species, determina-
tis etiam causis eius naturalis & accidentalibus que
fit sine febre relinquatur nobis determinare ac-
cidentalem ptisim cum febre que quidem dicitur
febris ossium. i. ethica

De ptisi accidente cum febre ethica.
Capitulum secundum.

Ante quidem quam incipiamus determi-
nare ipsam oportet distinguere febrem
que generatur ex ptisi. Dicimus autem
q; febris que generatur ex eo diuiditur in duo,
quia aut erit ipsamet aggritudo, & generat co-
muniter cum eo qd' calefacit & exsiccat cum ex-
cessu, & si connectunt quemadmodum cause fa-
cientes effimeram ab extra venientibus & maxi-
me animales cause & vigilie & cogitationes co-
trarie suspirium & tristitia & profundatio. Con-
tinui studij super profundis scientijs, & possi-
bile est etiam accidere ex causis corporalibus &
excessu laboris & ambulatione & equitatione
& similibus. Febris autem que est accidens conco-
mitans aggritudinem fit ex quatuor causis, aut
enim fit ex effimera, plonata, aut ex febre put-
rida qm' miscetur cum alia, & confundunt &
permisceant paroxysmi ipsarum & occultantiu
terminationes ipsarum, aut fiet ex alijs aggritudi-
nibus antiquatis a tussi dolore pectoris vlcera-
tione pulmonis, dolore diafragmatis, vlceratoe
vesicae, dolore epatis, renu, & vniuersaliter ex
omnibus antiquis & diuturnis passionibus quo-
rum natura est dissolvere virtutem calefacere
corpus & eius detruncare humiditatem. Ptisis
autem que est dissolutio accidentalis cum febre
diuiditur in tres species, sed anteq; determi-
mus eius partes & curationem oportet pronos-
tare humiditates in quibus hac febris generat.
Et dicimus q; humiditates existentes in venis &
arterijs que similis est humiditati arborum &
plantarum existenti in meatibus substantiarum &
ramorum ipsarum & humiditati existenti in me-
atu pedis spice frumenti & meatibus radicum &
ramorum vitis. Secunda est humiditas existens in
locis vacuis membrorum sicut sanguis pueniens
ad mollitiem membrorum in qua non operatur ter-
cia digestio, nec potest eam condempfare, & est
similis humiditati aquose perueniens ad grana
frumenti qd' nondum recepit maturatorem ne-
q; perfecta est eius condempfatio. Tercia est hu-
miditas membrorum cuius decoctio perfecta est
& incepit condempfari, sed nondum hoc est in ea
perfectum, & volo p hoc carnem mollem recentis

Febris ex
ptisi disti-
nsio

Febris es-
gritudinem
concomi-
tans ex
quatuor
fit causis

Humidi-
tates sub-
iectae fe-
bris ethi.

condempfationis & proximum assimilari mem-
bris que quidem humiditas similis est humidi-
tati frumenti que cepit condempfari, sed nondum
perfecta est condempfatio in ea est in molle & hu-
midum. Quarta est humiditas continens & con-
seruans ipsorum materiam, & est humiditas cuius
condempfatio perfecta & completa est membrum
similis, & redditur eidem cum eis similis, & si-
milatur humiditati frumenti cuius dempsatio
est completa & siccitati materiam ipsius conser-
uanti & ab eo prohibentis corruptionem & ver-
mum generatorem. Determinato igitur qm' hu-
miditates carnosorum corporum sunt quatuor. Sci-
endum est q; species febris ptisis sunt tres ut di-
cemus. Species febris ethice sunt tres, quarum vna
est febris que generat in humiditatibus proxi-
mis membrum & ea conseruantibus ut diximus, qd'
est quia humidi sanguinis humiditati contingit la-
sio duobus modis, Vno modo qm' multiplicat
in venis & naturam aggrauat odit ipsum naturam
& suum regimen dereliquit, cuius regimine a na-
tura neglecto non mundificat a suis superfluitati-
bus que cum dum remanebunt detent in vasis
suis ebulliet cum calore corporis putrefiunt q; ge-
nerabunt febres putridas quarum quilibet nota
est ab humore sibi dominante, unde si calefit san-
guis solus ex aliqua causa predicta generant
tium febrem effimeram adhaerebit calor sanguini
puro existenti in venis & arterijs & expanditur
cum calore naturali per totum corpus, & resultat
in membrum calor extendens non permanens ut ca-
lor effimere, & si permanserit calor sanguinis
& vigoratus fuerit & excesserit modum suum ita
q; calefaciat substantiam venarum, & adhaerebit ca-
lor humiditati sanguinis ad mollitiem membro-
rum puenienti, & receder de eo grossitudo eius
abhorrebunt ipsum membra, & non nutriuntur
ex plurima parte ipsius propter sui horribilitatem
& defectum, & generat ex hoc ptisis & corporis
dissolutio & fit ex hoc prima species huius aggr-
itudinis. Quapropter erit hec species facilis cu-
rationis valde & sanationi proxima, & si perm-
serit calor membrorum & puenit donec adhaere-
at secundae humiditati que ppe condempfatio-
nem est ita q; eius grossitudinem & dulcorem
consumperit, addet in corpore siccitatem & dis-
solutionem, & fiet etiam secunda species huius fe-
bris, & propter hoc fit hec species impossibilis cu-
rationis nisi post laborem & sollicitudinem vlti-
mam, sed si adhuc ultra calor adiciat continua-
tionem & existentiam in corpore, & dominabit
humiditati materiali que simulat membrum & co-
seruat ea donec exsiccabit ipsa subintrans humi-
ditatem naturalem existentem in ipsis membris

Humidita-
tes carno-
sorum cor-
porum sunt
quatuor
Species
ethice sunt
tres

& extenuabunt, & fiat ex hoc tertia species huius
febris, & propter hoc facta est huius species im-
possibilis curationis & nunq; suscipiens cura-
tionem, al. sanationem, calor accidentalis consu-
mit humiditatem materialem continens & con-
seruans membra agens in ipsum ut calor so-
lis agit in ligna & lapides cum diu illis assitit.
Causa vero febris ptisis que ipsa est aggritudo
est qm' cordis humiditas existens in suis concaui-
tatibus & venis & calefit & a sua claritate natu-
rali transmutat ad caliditatem & siccitatem pro-
pter causas animales iam dictas praeter q; adue-
niat cordi defectus vel causa nisi caliditas solis
generabit. Hae prima species specierum febris eti-
ca simplex q; ipsamet est aggritudo, Et hec spe-
cies est etiam earum que suscipit curationem, ca-
lor etenim non agit in calorem cordis nisi calo-
rem & ebullitionem tantum non pueniens ad se-
cundam humiditatem, & si puenit calor ad re-
liquas humiditates erit qd' diximus de reliquis
ambabus speciebus. Signa indicantia febrem eti-
cam vniuersaliter diuidit in quatuor species, Pri-
mum signum est qm' calor huius fe. totum co-
municat corpus & abundat in membris humi-
ditatibus & spiritibus aequaliter propria sicut in
solidis membris & sanguine. Secundum signum
quia calor ipsorum lentus est & non molestus, &
eius acuitas levis & modica est a mordicatione
dolore & molestia libera ita q; aestimant non pa-
ti febrem. Tercium est qm' corpora infirmorum
huius febris simulant color plumbeo & abun-
dat in eis alteratio & liuor parum ad citrinitatem
declinans. Quartum vero signum est qm' tempora
ipsorum infirmorum nuda & extensa sunt & o-
culi concaui in quibus est sicca lachrimatio &
corpore sicci & extenuati & reliqua signa quae
dicemus post haec. Signum vero febris ethicae
contingentis alijs aggritudinibus & maxime co-
tingentis febris effimere est quoniam accidit ali-
cui febris effimera ex tristitia ex suspirio & si-
milibus, & permanserit vsq; ad diem tertium,
in eodem modo, non faciens mutationem ab
eo quod fuerat in principio, neq; declinat ad au-
gmentum & diminutionem, & color infirmi
est alteratus ad obscuritatem & liuorem atq; ci-
trinitatem, similem corpori mortuo absq; vi-
gore, & videtur in corporis superficie durities
cum macie & dissolutione, & sentitur sub tactu
manus in corpore infirmi calor dissolutus &
acutus, & cum non manifestatur iste calor in
tactu pulsus aliquo temporum scias hoc esse
signum primae speciei specierum ethicae. Signum
speciei secundae est quando cum predictis signis
videtur calor augmentari apud eborum reuerentio

Causa
ethice

Sig. indic-
antia fe-
bris ethicae
sunt quae-
tuor

Sig. primae
speciei

Sig. secundae
speciei

nem erit hoc cum illis tertiū signū esse speciem secundam. Signū vero tercię speciei manifestū est qm̄ videt vultus infirmi coloris plūbei & aliteratur valde & eius oculi cōcaui cū sicca lacrimatione & tempora extensa & subtilia & subtilitas nasi & citrinitas aurī & citrinitas ipsarū & rugatio faciei & vniuersaliter totū corpus in hac existit dispositione denudatū a carne & pelliculis frontis & faciei est ad modum siccī corij extensa sup̄ illis, & collū eius est gracile, & euulsiō musculorū pectoris & extenuatio canne pulmonis, & cū detegit venter eius videt, q. vacuus ab interioribus, & cū tangitur manibus sentit, q. tabula extensa similis corio arido, & qm̄ accipit cutis ventris & extrahit & extendit pmanebit directa cū nō habeat humiditatem quę ipsum remolliat, & si inspicunt ossa pectoris cū tactu vel visu inueniunt singula in eorum termino, & vniuersaliter inueniunt in corpore infirmi nisi pellis & ossa, & redditur vox subtilis & debilis & virtus pstrata, & pulsus est subtilis & debilis, & cū hoc tamen sunt corde sporū ap parentes & venę euulse & vrina est cū pinguedine & similitudo humorū, & qm̄ effundit vrina audit sonus eius ad modū soni olei qm̄ effundit & penitus recessit vigor caloris, & possibile est apparere ossa plantarū & manū pluresiunt vngues, Et aliqui sunt quorū cadunt pilī capitis & natura soluitur quibus mors valde est proxima, & qm̄ puenit corpus ad hunc terminū dissolutionis & extenuatōis nō est via in sui curatione, Et qntumcūq. residebit in eis aliquid residuū carnis & sanguinis & vigoris coloris & aliquid de virtute, nec cum erunt huiusmodi accidentia perfecta & vigorosa erit spes curationis in eis.

¶ De curatione ethice. Cap. III.

IAm dictū est a nobis q. tres sunt eius species, & illarū prima est quę suscipit curatōem cū bona sollicitudine, Hęc tñ febris qm̄ componit cū aliqua fe. putrida, & quandoq. existit simplex, sed incipiendū est a curatione simplicis, postea dicemus curationem compositę. Curatio simplicis etiā consistit duobus modis, quia aut erit corpus abundans cole. rub. paratū ad receptionem putredinis. Curatio vtriusq. est cū venę fuerint plene co. ru. q. pbeatur ingeniatio imprimis remouere causas facientes ipsam & delere singulas suis contrariis vt laborem per quietem, tristitiam per leticiam, vigiliam per somnū & similia, deinde vero acceleretur purgatio corporis ab humoribus paratis ad recipiendū putredinem cū medicinis, quę stant loco ciborū & quę euacuant absq. calefactione & exsiccatione vt est succus lebleb cū moraba ros.

& moraba violarū & cū succo lebleb in quo infundatur aliqd ex mirabol. & in quō dissoluatur & coletur medulla cassie fistu, & manne & violę aut bibat iulep cū infusione mirabol. & similia quorū pprie est educere talem humorem, & qm̄ laxaueris & mundificaueris corpus tunc accedas ad eius regimen & curationem. Curatio aut ethice in octo consistit rebus, quarū prima est regimen & aeris & loci. Secunda consistit in aromatibus. Tercia in linitionibus & epichima tibus. Quarta in aqua frigida & alijs rebus frigidis. Quinta est regimen in vino. Sexta in lacte. Septima in balneo. Octaua in cōmuni curatōe in cibis & medicinis & reliquo regimine. Regimen febricitantiū ethica in aere & loco est q. cōsideretur de tempore qm̄ si fuerit frigidū & nō vltimę frigiditatis nō egebit reparatione. Si vero fuerit in excessu frigiditatis tūc oportet moderate operiri infirmum cum pannis, & si fuerit tempus æstiuum oportet ingehiari erga emendatōem aeris & in frigiditate & humiditate, & est q. disponat locus infirmi in mansione cuius porta sit septentrionalis & ampla in qua sternatur aromata frigida vt ro. viol. & nenufar alse hebrā rami mirte & vitis virga pastoris & spuiua & alsamar & sisia rorent cotidie aq. frigida & suspendant apud portas domus & eius parietes manthilia & lintheamina madefacta in aq. dulci frigida & qm̄cūq. exsiccat aspergatur aqua & exponant ante ipsum vasa noua plena aqua frigida, in declinatione aut diei ascendat infirmus ad viridaria vel ad supremas mansiones multi aeris & qua portę apertę sint a parte septentrionis & quibus etiam prosternent aromata p̄dicta. Regimen vero ipsorū in aromatibus est qm̄ oportet ea esse munda & odorifera ex aromatibus frigidis & confortantibus sicut sunt ro. alchelef. i. genus salicis mirta violę nenufar alsehebran, ex speciebus aut vt sūt sandali & ros. & euitēt camphorā ppter sui siccitatem nisi forte fuerit in capite de hūiditate naturali aliqd tunc enim est vtile ad exsiccationem. Si vero fuerit in eo modicum humiditatis naturalis & habuerit reuma vel accidentaliter humiditatem caueant ab ea penitus & exponat ante ipsos vasa fulguli nouum plenum argilla rubea vt algebar puri odoris, & madefiat frequenter aqua frigida & renouetur argilla cum odore aspirauerit.

¶ Regimen autem ipsorum in linitionibus est quod consideretur corpus si liberum est ab humilitatibus tunc liniatur cum succo lactuce & portulacę & possibile est misceri cum illis oleū oliuarum lotum, aut oleum rosa, aut oleum camomil. iuxta oportunitatem vniuscuiusq. complexionis ipsorum, Si superuenit ei calor forte

Ethice cū
ra in octo
consistit
rebus

Regimen
in aromati
bus

Regimen
in linitio
nibus

tis & corruptis videtur dissolutum humiditatibus & timetur de aduentu sui corporis vngantur laerti & reliqua membra & maxime venter cum vnctione de sandalis & camphora & modico croco tritis & distemperatis cum aqua ros. vel cum succo mirte vel cum succo porrorum, & aspergatur facies aqua rosa, multa & ventiletur ante ipsos cū ventralabris, & omnino adhibeatur omne studium quod nullo modo aliq. quid resoluatur ex corpore. Et nos quidem iam scripsimus in suo loco linitiones & emplastra quę conueniunt ventri & quę liniunt eos. Regimen vero ipsorum in aqua frigida & ceteris rebus frigidis est quoniam si fuerit febris ethica ipsamet agridudo & non precessit eam aliqua febrium simplicium & corpus fuerit exemptū ab apostematibus & humoribus paratis ad receptionem putredinis, precipiatur infirmo tūc potare aquam frigidam post cibū, nec vetetur eis si necessitas cogat ad hoc, & maxime si fuerit virtus fortis, & signa digestionis apparent in vrina & tunc cibari debent cibis frigidis & humidis sicut ptisana ordeī & pane in aqua infusi cucurbitis & silibus. Si fuerit hęc febris contingens agridudini vel cum aliq. passionū antiquarū pmixta sicut cū febre putrida vel aliq. veterē apatum & contingit esse in venis aliqd ex humoribus, tunc oportet oīno eos abstinere ab aqua frigida scdm̄ posse & virtutem qm̄ tūc est pessima & mortifera, & maxime qm̄ non apparent signa digōnis in vrina, & fuerit virtus infirmi fortis, & apā qd̄ existerit in ipsis fuerit lenti caloris & inflāmatiōis modicę, Et si oportet eos cauere ab vniuersis emplastris & lenientibus & succis frigidis, & apponat studiū ad augendā sitim ab eis cū regimento aere frigido & sub tali & aqua pauce frigidis & cibis & potibus & fumigijs, nisi fuerit apā qd̄ fuerit in ipsis calidū & inflāmatuū, tunc em̄ concedat ei potus aque frigide. ¶ Regimen vero in vino est quoniam quando fuerit agridudo ex malicia complexionis frigide & ethica quando defecerit animalis spiritus & vitalis, & cepit deficere & extingui calor naturalis, tunc oportet eis concedere potum vini albi grossi pontici puri odoris vna vice temperatum cum aqua & alia potū & nō sumat ipsum vacuo stomacho ante cibum, neq. simul & semel, sed paulatim: & vltimo modo caueat ab ipso cum fuerit ex calore humiditatem corporis agridi dissolvente & ipsum exsiccante. ¶ Regimen ipsum in lacte inter genera lactis laudabilius est ptisis lac mulierum, & post ipsum lac asininum, sed quia plures hominū abhorrent hęc duo genera lactis oportet misceri cum eis lac caprinum, & oportet

Regimen
in aqua
frigida

Regimen
in vino

Regimen
ethice in
lacte

q. non sumat ex lacte nisi post regimen animalium de quibus debet ipsum accipi, & est quod eligatur ex capris & asinabus albę & iuuentule & quarum partus non sit proximus, & sic lac temperatę substantię & æqualitū partium non fluxibile & nutriantur hec in domo cū foeno albo nouo & folijs quercuum mirta arnoglossa semperuiua & lactucis & similibus nutriantur frondibus arborum tantū prohibebit corruptio lactis in stomacho. ¶ Nocumētum autem quod solet ex potu lactis superuenire est quia coagulatur in stomacho quapropter admiscendum est ei parum zuccari si accidit ex potu eius solutio ventris, & quando hoc videris siste a potu eius quousq. recedat solutio, & postea redeat ad sui potum, Et si superueniat ei ra fura in intestino aut lubricatio tunc ferueat lac cum lapidibus ignitis ad ignem aut cum bono ferro puro vt in suo loco dictum est, & quando fuerit virtus retentiuā stomachi & intestinorum sana & fortis non nocet comedere canculos fluuiales cū ordeo cocto, & si habuerit febrem abstineat a potu lactis, aut sumat illud cum succo granatorum vel cum sirupo ros. ¶ Regimen in balneo est quoniam si fuerit febris ethica simplex & est cum ea mixtum aliquod ex febribus putridis & corpus existit liberum ab humoribus & apostematibus, confert eis tunc balneū valde quando regitur in eo vt decet, quod est quia oportet esse balneū in eius mansione aut prope ipsam, aut quod deferatur cum lecto, & sit balneum aque dulcis & amplum valde, multi luminis, alti edificiij, temperati aeris & boni caloris vt ager in eo delectetur, & cum ingreditur ipsum stet super stramineis lineis lenibus & cum steterit in ipso statim intret pilum aque calide & non trahat in ipso moram ne corpus debilitetur, & cum exiuerit de balneo liniatur corpus eius cum oleo viol. festinanter, & postmodum simul & semel submergatur in aquam frigidam, vel abluatur in ea cum festinantia, & caueat ne sudet in eo & debilitetur corpus, & si stierit non nocebit sedare sitim eius cum potu aliquius siruporum frigidorum temperaturorum cum aqua, deinde nutriatur cum bono cibo vt diximus. Curatio febris ethice in vniuersali diximus iam non studeri circa curationem huius febris nisi circa illam de qua speras curatōem & videris febrem lentam & continuā & quę de proximo incipit in agris aliquid dissolutionis & exsiccationis, tunc oportet regere eum cū ptisana ordeī, & post eius descensum a stomacho cibetur pisciculis fluuiatilibus apud mōtanis locis euntibus & sint assati & cū oleribus frigidis & cucur, & oleo iame, lactu, & silibus, & euitent

Regimen
in balneo

Cura ethice
febris
in vfi

Cura simplicis
Cura vtri
usq. sp̄i

balneū aque dulcis vt diximus temperati aeris & cuius calor aque sit proximus calori lactis statim mulsi & deferant ad ipsum cū lecto, & stent in loco balnei qui non offenda a calore, & superfundatur ei aqua tepida frequenter, & stent in ipso parua hora, & postea vngatur oleo vtolarum & celeriter effundatur super eos aqua frigida, cum exierit a balneo ventiletur eis vt non fudent corpora sua deinde morentur in mansionibus in quibus prosternentur aromata vt diximus, Et si patiuntur sitim & augmentatus fuerit calor ipsorum bibant oleum viol. aut oleum seminum cucurb. per se vel mixtum cum iulep & modico aque frigide, & iaceant in tempe dormitionis in cubilibus paratis straminibus lineis & bombicinis, & ingenietur dormire toto posse, & caueat sibi a doloribus aiali bus vigilijs cogitationibus & motibus corporis & coitu & statōe in locis calidis & siccis, Et si fuerit febris fortis caloris bibant de aliquibus trociscorū quos scripturi sumus, trociscū vñ q̄libet die, & postmodū bibant pisanam ordeī apud solis ortum, & bibant sirupum iulep in vniuerso potu ipsorum cum muscilagine psilij in hora sincopis, & humectetur sibi pectus cum emplastris frigidis, & diuidatur ei cibus in multis vicibus, & maxime si fuerit æstas ad tendo eis quolibet die paulatim, & caueant perficere cibum suum simul & semel, & quando sitiunt bibant ex aqua frigida paulatim, & abstineant ab ea si fuerit in ipsis apostema aut humores in venis, & nunquam ferant famem & sitim & euitent omnia quę calefaciunt & exsiccant, Et si ægritudo fuerit in medio sui status & manifestatur in ipsis diminutio sed nondum peruenit ad illum terminum qui non curatur, decet tunc adhiberi studium circa hoc idem regimen cum bona diligentia & cautela forti, & ingrediatur balneum aque ter in die vt diximus, & oportet eos esse in balneo in loco. s. vbi nō offendit eos calor & non inferat eis molestiam neq; sedationem, & q̄ non perterreantur in hora effusionis aque calide super eos, & sit ingressus eorum in balneum post laxationem & sumptionem pisanę ordeaceę. q. per duas horas qñ iam alleuitatus fuerit venter a pisanā, & nihil eius saporis in intestinis remanserit & non fatigetur in ipso & non morentur in ipso nisi quantum eorum corpora aliquantulum rubeant, & ingrediant pilum aque calide postea submergantur in aquam frigidam aliquantulū q̄ non offendantur & vngantur corpora sua cum oleo viol. & post exitum eorum a balneo ventiletur eis cum ventorialijs, & stent in mansionibus in quibus

sternantur herbe & res aromaticę & cibentur cibis supradictis, & oportet nō reparari in suis mansionibus ignem neq; fumum & aspirent aerem frigidum qm̄ valde bonum & laudabile in curatione ipsorū est, & vngantur pectora cū vnctionibus frigidis quas p̄diximus, & tegat corpus suum leui tegmento & p̄cipue caput vt non superueniat reuma, & fricentur extremitates sua leui fricatione, & odoret oleum de cucurb. & producant somnum, Et si fuerint dies longi intrent balneum aque ante noctem & conferet eis, Et si fuerint in vltima siccitate & macie constituti emulgeatur super corpus suū lac caprarum & liniatur ex eo, & introducat etia in balneū aque temperatę & in exitu ab eo vngatur oleo viol. aut oleo cucur. & si non fuerit in eo fortis calor & acumen sit potus eorum vinum album subtile temperatum cum aqua frigida ita vt minime sentiat sapor vini, & si acumen fuerit in eis apparens bibat iulep zuccari cum aqua rosa, & illud quod maxime oportet eos p̄cauere est quod liniatur natura ipsorum neq; venter laxetur, & cum superuenerit aliquid ex hoc adhibeatur sollicitudo ipsum celeriter de cidere cum hijs quę diximus in curatione ventris solutionis & quę hic etiam dicturi sumus, & confert ex hoc succus lactis vaccini quod dicitur almachu de quo extractum sit butyrum, & sit in eo acetositas cum pane cocto qui dicitur alca & albasmac, Eorum vero quorum vrina oleagena aut fuerint in ipsa resolutiones admodum filorum & laminarum vel surfurū oportet regi vltimo regimine, illis vero quorū corpus existit siccum & macilentū valde & non est in eis fortis calor confert lac statim multum sicut dicturi sumus post hoc in regimine conualescentium ab ægritudine, & oportet omni die considerare calorem infirmi cum tactu eiusq; anhelitum pulsum vrinam & eius sitis quantitatem, & si eum inuenerit multum augmentari super eo quod primo fuit ante potum lactis desinat a sui potu, & bibat ex lacte acetoso aut ex aqua ordeī, & accipiat ex trociscis frigidis, & laxetur natura si fuerit constipata cum aqua decoctionis prunorum & manna donec recedant acidentia, deinde redeant ad potum lactis, Hęc quidem est regula vniuersalis & magna in eo quod oportet fieri in regimine febris ethice. In curatione siquidem eorum qui peruenerunt ad exitum ossium plantarū manuum & pedū casum virtutis & pulsus, & videtur in eis de die in diem deficere paulatim cum bono regimine, & videntur omnia ossa eorum emissa & gracilia & appetitus cibi decisus non oportet labora

Cura tpe
quietis fe
bris in
ethica

re, veruntamen regi debent cum aqua carniū & medicinis bonis aromaticis & similibus. Curatio autem ethice in tempore quietis febris & determinatione ægritudinis est, quoniam oportet eos regi regimine conualescentiū ab ægritudine, & est qd̄ bibat quolibet mane lac caprinū statim multum qd̄ coquatur cum aqua cal. donec consumetur aqua & remaneat lac & bibat ipsum tepidum in modū tepiditatis lactis statim mulsi & sumat de eo parum imprimis, & de die in diem addatur ad eius quantitatem quousq; deueniatur ad quantitatem medio crem quā stomachus possit digerere, & nō offendatur & expectetur super ipsum donec bene digeratur, & cum fuerit hora cibationis cibentur carnibus gallinarum iuuenum vel pulorum iuuenum, aut perdicum & aliarum auium similitum & comedat eas paratas per ferculum qd̄ dicitur zibag, & bibat post illud vinū album stipticū temperatū cum rectitudine, & qui non sustinebit per potū lactis per se coquat ea cum ordeo, vel cum simila, aut cum rizo, aut cum tria, si fuerit corpus mundum ab humoribus & oppilationibus, postea vero intrent balneum & sint ibi donec rubeant corpora sua & tumida fiant deinde exeant, & sit eorū ingressus in balneum in diuersis horis, & est q̄ prima die intrent in ipsum in mane antepotū lactis & pisanę ordeī, sequenti vero die intrent in sero, Et si videtur virtus infirmi fortis & volueris addere ad sui corporis humiditatem mulgeat super ipsum lac anteq̄ ingrediatur balneum, & sit aqua balnei dul. in qua fundantur viol. alteę lactuce & folia psilij, Et si videbitur debilitari virtus infirmi desinat a mulsione lactis super ipsum, sed permisceatur lac cum aqua balnei & non trahat moram in ipso, & cum exierit a balneo vngatur corpus cum croto facto ex oleo viol. Et si indigerit infirmus copioso cibo & corpus eius mundum est ab humoribus paratis ad receptionem putredinis, bibat post eius exitum a balneo lac asine tepidū sicut exit ex vberibus, Lac enim asinum est de rebus melioribus huic ægritudini; & cū fuerit digestū lac vltima digestionē ingrediatur secundo in balneum iuxta modum p̄dictum, & ponat distantiam inter hæc sicut. iij. vel. v. horas, Et si videtur infirmum recipere delectationem in potu lactis & coquitur in suo corpore bibat ex eo post secundum balneum, & si non delectatur in ipso bibat loco suis pisanam ordeī, & si videbitur intrmittere ipsum in vespis tercio cibet in sero pane mundo cum carnibus perdicum aut faseanorum aut pullorum & testiculis gallorū magnorum in casalibus crescentibus, & caueat ab

hijs qui in domibus nutriuntur, & euitet a calore longinquo pigras carnibus, Et vniuersaliter dico qm̄ oportet eius cibos esse leues facilis digestionis bonarū carniū & acuti nutrimenti, & non vtatur de cibo nisi quantum virtus sustinet ad digerendum, & suę conuenit complexioni, & oportet adhiberi intentio & prouilio erga quantitatem eius qd̄ sumpserint ex cibo patientes hęc ægritudinem scdm̄ tres modos, Vnus modus est quod non repleatur cibus aggrauantibus stomachū. Secundus quod alleuietur stomachus quod accidit in ipso grauitas festinanter. Tercius est quod caueat vltima cautela qd̄ non superuenerit in eis in stomacho extensio & inflatio, quoniam si superuenerit eis hoc oportet eos transferre tunc de illo cibo ad alium, Et sit studium ipsorum & intentio diminuere de quantitate cibi scdm̄ illud quod accidit in stomacho, & in multitudine, vel in paucitate & scdm̄ fortitudinem & debilitatem, Et si videbitur negotium recte procedere & patuerit ei qd̄ accidens recesserit & emendata fuerit conditio infirmi addatur ad eius cibum paulatim de die in diem donec peruenerit ad vnum modum in quem non sit addendum, & caueat toto posse quod non accidat eis accidens propter quod sit eis necesse redire ad cibi diminutionem, & si necessaria fuerit diminutio fiat paulatim sicut fit additio, & isto modo regatur & tale sit istorū regimen in labore motu ambulatione equitatis & in balneo fricatione & toto alio regimine, Et si fuerit corpus indigens cibo copioso & augmenti mutatione bibat lac vaccinum post extractionem butyri ab eo & addatur ad quantitatem potus ipsius quolibet die paulatim ita q̄ in prima die sumat ex eo. 3. i. & addat omni die ad illud parum donec peruenerit ad. 3. iij. & non est inconueniens sumere de trociscis scriptis in suo loco, & quando fuerit proxima sanitati desinat a potu lactis & pisanę ordeī & transferant cibos suos ad carnes auium, & post has carnes hedinas. Et oportet esse cibationem ipsorum in die modica & paulatim ter in die quousq; vigoretur stomachus super digestionem bene, & tunc comedat bis in die, & addatur ad quantitatem lactis, & oportet eos nō accedere ad vinum in cibatione serotina quousq; digestus sit cibus, & si sitierint sumant ex eo quantum sedet sitim, & cum fuerit perfecta digestio cibi perficiat de eo statutū potum, & cū voluerit cibari in die ambulent parum, & postea fricetur corpus temperata fricatione cum oleo oliuarum ad confortationem digestionis per hoc & excitationem vitalis virtutis & calefiat corpus temperate, & maxime eorum quorum

frigiditas dominatur stomachi complexioni si
cui corpori senium, & utatur fricatione scdm
corpori virtutem atq; debilitatem caliditatem
& frigiditatem. Et si voluerit impinguare cor-
pora sua post hac regantur cum hijs que dixi-
mus in tractatu de coitu de impinguatione maci-
lenti & alijs locis cum medicinis & cibis. Et sci-
to qm omnibus que continent in predicto re-
gimine comunicant quinq; corporum genera.
Quorum vnu est corpus que extenuant & di-
minuunt carnem ipsoru sine egritudine. Secun-
dum est corpora quibus dominant complexio
sicca, & vniuersaliter aut in aliquibus membris
vt stomachi. Terciu est corpora conualescen-
tium ab aegritudine. Quartu est corpora seniu
Quintu est corpora ethicoru. Et inter hac cor-
pora due sunt differentie. Qd quonia corpori-
bus macilentis accidit carnis & pinguedinis di-
minutio ex labore & exercitio absq; complexio-
nis mutatione, & ppter hoc oportet restituere
quod ex suis corporibus mutilatu est cum cibus
grossis & viscosis & copioso cibo absq; calidi-
tate sicut cibus qui dicuntur albarays & granu
coctum & tria similibus. Corpora vero quibus
dominatur siccitas & duritia sunt corpora con-
ualescentiu & corpora seniu & corpora ethico-
rum. Attamen inter corpora ethicoru & alioru
due sunt differentie ex causa caloris ignei in cor-
poribus ethicoru dominantis & manifesti cum
pprietate, sed non est ita in corporibus senium
& conualescentiu ab aegritudine, nec in his quo-
rum complexioni stomachi vel corporis domi-
natur. Veruntamen dico q calor naturalis in
hijs tribus corporibus diuersificatur scdm san-
guinis diminutionem & augmenti in ipsis quo-
niam sanguis diminuitur in eis & diminuit ex
substantia naturali scdm ipsius diminutionem,
& sicut augmentatur sanguis augmentatur &
substantia scdm augmentu illius, quapropter
melius & electius in eoru regimine est adhibere
studiu circa caloris naturalis vnificationem cu
rebus quibus insit modica caliditas suauis & na-
ture conueniens ad modu caloris naturalis tem-
peratis, sicut est vinum subtile mediocre in suo
tempore & exercitii temperatu & calor similis
corporibus patientibus variolas vel similis aeri
temperato & balneo temperato & similibus, de-
terminata ergo a nobis prima specie ptisis cu ca-
lore decet nobis determinare secundam speciem
ipsius que est ptisis absq; calore.

De curatione ptisis absq; calore. Ca. IIII

Ptisis cau-
sa sunt
plures

Causae ptisis sunt plures, dissolutiones
corporis humiditates, diuiditur aut in
duas partes, quia possibile est dominari
complexioni corporis caliditatem absq; febre

& calore, quando vero fit ex dominatione fri-
giditatis complexionis oportet studeri caleface-
re rebus temperati caloris est paulatim vt no al-
teretur complexio simul, & pereat infirmus plu-
rimum debet eis administrari in vsu ipsoru ha-
beri est sirupus ex folijs citri, & sirupus de zinz-
bire & feracub & sirupus almazbul qui di-
citur serralnegah, Et sint dietę ipsorum cibaria
que dicuntur alaspidagat & carnes omnes aui-
cule, & bibat vinum valde vetus, & intrent bal-
neum aque in qua cocta sint maiorana silima-
brium mentastru & folia citri, & fumigetur cu
fumigio ligni aloē almatra & odorent frequen-
ter algoali, & bibant de tyriaca alfaroc & de ele-
ctuario musci, & abstineant a coitu, Et quando
additur ad virtutem ipsoru ingrediatur balnefi
non trahentes moram in ipso, & comedant an-
teq; intrent in ipso panem in vino infusum, &
cu exierint ab eo cibentur carnibus agninis co-
ctis in aromatizatis cum spica darfen & zinz-
bere, & assidue somnu post cibationem, & q
magis eis confert est distere impinguantu cor-
poris, & impinguandu est ipsum cum his que
diximus in tractatu coitus ex cibis & disterijs.
Et nos quidem iam diximus in pcedentibus de
regimine seniu quod sufficit in hac materia, Et
si acciderit eis aliquid febris & tussis & expue-
rit cum tussi aliquid album grossum atq; visco-
sum, accipiat ex aqua decoctionis yfopi dicta
in curatione pectoris, & est vt dissoluatur in ter-
cia lib. aque de moraba ros. & colata, accipiant
pisanam factam ex frumento excorticati partib;
bus tribus & farina fenugr. parte vna amidi ps-
.i. penidij & mell. 3. i. olei ros. 3. 5. coquant to-
tum & colentur & sumant & accipiant ex hoc
alohoc. Modus alohoc fenugr. & bombicis. Lohoc
R. fenug. 3. i. medulle seminis bombacis. 3. 5.
succu liquir. 3. ij. teratur totu & coquat cu oleo
amigd. dul. & conficiant cu melle depurato, &
accipiat ex eo. Modus alterius lohoc qd sumen Lohoc
du est cu lacte asinino, & confert tussi. R. ex suc- aliud
co caulium lib. iij. & ex melle lib. ij. & coquant
lento igne donec consumantur succus & rema-
neat mel, & recipiatur ex fisticis mundatis & tri-
tis quantum sufficit & misceatur cum melle, &
accipiat ex hoc omni die cum lacte asinino vel
vino cocto cum aqua & pondere. 3. ij. casam,
& si securus fuerit a caliditate & siccitate bibat in
firmus ex lohoc squille cu lacte asinino, & ma-
xime si videtur sputum eius grossum & visco-
sum & calor debilis, & vniuersaliter oportet vti
in hac specie ptisis calidis rebus, & hoc fiat post
q sibi constauerit de complexionem infirmi eta-
te regione & tempore anni memoratio modorū
medicinarū ptisis cum febre, diximus enim cu-

Cura pt-
sis cum fe-
bre

Infusio
alahal

Trocisci
ysaac

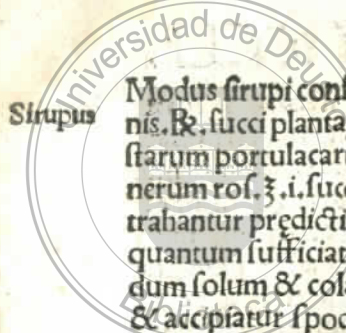
Trocisci
aliq

Puluis

rationem ptisis absq; febre in complexione fri-
gida. Curatio aut ptisis ex febre cu dno caloris
complexionis corporis melior & laudabilior apud
sui principiu anteq; pueniat ad humiditatis dis-
solutionem q membra humectat est infusio aha-
hal. Modus infusionis alahal. cōferentis ptificis
accipiat ex semine alahal. 3. iij. & terat & cribel-
letur & infundat in tercia lib. aq; ca. per noctem
vna, in mane vero exprimat & colet & appone-
tur in eo zuccari. 3. iij. olei amigd. dul. 3. ij. &
collocet vas cu aqua pdicta in aqua cal. donec
calefiat & bibat ex hoc, faciat tribus diebus con-
tinue vel accipiat de semine alahal trito & dis-
tpato cu oleo amigd. dul. & misceat cu eo zuc-
cari. 3. ij. & comedat totu, & bibat post illud a-
qua calida, & hoc faciat tribus diebus continuis
& post hoc accipiat de his troc. Modus trocisc.
quos coposuit Ysaac filius Salomonis israelita
conferentiu ptificis & dolori pectoris & pulsa-
tioni cordis. R. gumi ara. boli ar. boli romani
berberis an. 3. iij. foliorū ros. spodij semis por-
tulace an. 3. ij. & 5. cancrorum fluuiatū exsic-
catorū & tritorū. 3. vij. badarangaya. i. mellissa
plantaginis lingue bouis an. 3. ij. coriandri infu-
si in aqua agreste p diem & noctem & exsiccati
& torrefacti. 3. ij. & 5. gumi dragaganti amidi
medulle seminis citruli mell. cucu. & cucur. an.
3. ij. minus quartā partem. 3. seminis acetose. 3.
ij. granorū mirte. 3. iij. minus quartā partem. 3.
seminis citoniorū excorticati. 3. ij. succu liquir. 3.
ij. terat quodlibet per se & congregent totu &
misceat cu eo de semine psilij loti & sano no tri-
to. 3. ix. & conficiat totu cu succo pomorū ace-
tosorū & dulciu simul, vel cu succo granatorū
acetosorū & dulciu simul q dicunt almaz, & fi-
ant ex eis troc. & exsiccent ad vmbra, & sit po-
tus earū. 3. ij. cu succo granatorū vel cu sirupo
ro. Modus troc. conferentiu laxationi acciden-
ti in stomacho lubricitate & intestinorū. R. ros.
spodij an. 3. iij. berberis. 3. vi. coriandri sicci in-
fusi in succo agreste per diem & noctem exsic-
cati & torrefacti. 3. ij. seminis acetose. 3. vi. grano-
rum mirte. 3. iij. boli ar. 3. v. gumi ara. assati. 3.
ij. taratit. i. ypoquistid. 3. ij. sanic alnabo & sa-
nic almabel & sanic alguares an. 3. ij. & 5. Et si
no inueniunt ista sanic ponat loco ipsorū cha-
rubę glandes & castaneę de quocūq; ipsoru in-
uenerit terat totu & distemperet cu succo cito-
niorū vel cu succo pomorū muzorū, & fiant ex
eis troc. & exsiccent, & sit dosis eorū. 3. iij. cum
sirupo citoniorū vel cu sirupo pomorū aut siru-
po de mirta, sed no accedat ad sumptionem ho-
rum trocisc. quicūq; habuerit tussim aut rasurā
intestinorū, Puluis conferens solutioni contin-

genti ex rasura intestinorū & maxime si fuerit
cum ca tussis. R. gumi arab. torrefacti boli ar.
boli rom. an. 3. v. amidi torrefacti seminis mal-
uarum & seminis alteę assatorū an. 3. iij. seminis
sehiberam torrefacti. 3. ij. & 5. granorū mirte
3. iij. psilij torrefacti. 3. vi. accipiat de omnibus
his excepto psilio postq; trita fuerit & mixta cu
oleo ros. bono & accipiat & bibatur post illud
sirupum de mirra dulcem aut aquam frigidam
& ponat in aqua q vsus fuerit potu gumi ara.
spodiū bolum arm. & sit cibus eius mica panis
assata donec exsiccentur & lota cum aqua multo-
tiens & apposita in ipso modico gumi trito &
amigd. torrefactis cum sua cortice & tritis &
zuccaro tabarzed assato cibetur, vel accipiant
mice panis torrefactę & coquantur cum modis
co gumi arab. torrefa. & amigd. torrefa. cu sua
cortice interiori, & vniuersaliter regatur regimi-
ne curationis ventris solutionis. Et si fuerit in eis
tussis absq; solutione bibat ex hoc allohoc. Mo Lohoc
dus allohoc conferentis ptificis cum tussi & ma-
xime cum fuerit tussis ex fluxu reumatis fluens
tis ad pectus, & generant in eo humores grossi
& viscosi quos oportet abstergere & mundifi-
care. R. sebesten numer o. c. iuiubar. xxx. passu-
larum sine nucleis. 3. xx. capilli veneris seminis
alteę & seminis maluę an. 3. iij. cancrorū fluui-
lium. 3. xx. plantaginis. 3. v. liquir. 3. i. coquant
omnia in octo lib. aque donec redeant ad duas
lib. deinde coletur & apponatur in colatura ex
rob vuarum dul. & bono tercia pars lib. zucci
tabarzed due partes lib. & coquatur totu do-
nec redeat grossum & viscosum & deponat ab
igne, deinde accipiat gumi arab. gumi draga-
ganti seminis citoniorū excorati. 3. viij. semis
nis portul. 3. vi. seastig. 3. iij. seminis papaueris
albi. 3. v. teratur totum & misceatur cum aqua
prædictę decoctionis & lambeat ex eo sepe, sed
euitet illud apud stomachi repletionem, iuvat
enim & valet tussi. Modus emplastri conferen- Emplast.
tis tussi & lenientis pectoris. R. muscilaginis se-
minis alteę & seminis maluę an. 3. v. farine so-
liorum eius an. 3. ij. dragaganti albi. 3. i. teratur
dragagantu & infundatur in aqua dulci quan-
titate qua cooperiat ab ea per diem & noctem,
& stet in mortario quousq; fuerit dissolutu,
deinde apponatur in eo muscilaginis & relique-
res & conuassetur & teratur bene donec totu
bene misceatur, deinde liqueat ad ignem care al-
he. 3. i. cum. xxv. 3. olei viol. & effundatur totu
super mortariu & permisceatur totum bene do-
nec redeat ad modum vngenti & extendatur de
eo super peciam panni linei & emplastre cum
eo pectus & latera, est enim subtilis iuuamenti.
Cc

Sirupus

Emplastr.

Modus sirupi conferentis tussi & sputo sanguinis. R. succi plantaginis succi buglossę succi costarum portulacarum añ. 3. ij. succi cimarum tenerum ros. 3. i. succi fructus miri albi. 3. i. extrahantur predicti succi absq; permixtione nisi quantum sufficiat ad terendum & exprimendum solum & colati coquantur & despument & accipiantur spodij. 3. i. boli armeni. 3. i. terant & conficiantur cum oleo ros. & dissolvatur cū succis predictis & bibat totum & dissolvatur & superponatur pectori hoc emplastrū. Modus emplastri conferentis exitui sanguinis cum tussi & sedantis calorem febris, accipiantur cur. & incidatur cum eius interiori & pistetur donec sit ad modum vngenti & apponatur in eo de camphora. 3. 5. sandali albi & rubei añ. 3. ij. ros. mundatarum a capitibus suis. 3. ij. & 5. teratur totum in puluerem, & accipiantur cærę albæ. 3. xxx. & olei ros. 3. l. dissolvatur ad ignem, & effundatur super species in mortario & permisceantur bene & extendantur de eo super pectus panni linei & emplastratur cum eo pectus.

¶ De febre ethica composita.
Capitulum. V.

Cura febris ethice compositæ

DE febre ethica composita cum alijs febribus putridis & signis eius & speciebus febrium putredinis & accidentibus eius coniunctis & de permanentia febris eticæ post consumationem vnicuiusq; temporum febrium putredinis. Curatio huius est ingeniaris studium circa conseruationem humiditatum materialium & ipsarum permanentium & permanenti substantię humiditatis in lacertis post appositionem studij circa causarum remotiōnem facientium febrem ethicam & obuiare illis cum contrarijs ipsarum, & obuiare labori per quietem, & tristitię per leticiam, & suspirio per cantum & vigilijs per somnum & alia quę diximus, postea vero attendatur ad id quod excitat calorem naturalem & ad confortandum ipsum, & extinguendum acumen extranei caloris & ipsum auferre & disponatur plurimum sui regimini cum cibis & potibus bonorum chymorū cōtinentibus humectatiōem & in frigidatiōem & subtiliationem simul sicut est pitana ordeī & similia, & euitet medicinas toto eius posse nisi apud magnam necessitatem, & administretur ex illis quę faciles & conuenientes sunt naturę, Et vniuersaliter dico quoniam oportet considerare quę febrium putridarum commixta est febri ethice, Et si fuerit terciaria vel cottidiana vel quartana, accipiantur curatio ipsius ex loco proprio & non negligatur in conseruatione ma-

terialis humiditatis & confortatione caloris naturalis sicut diximus. Et iam quidem perfectus est tractatus de febribus generatis in spiritibus quę sunt effimere & eius distinctio & curatio sub compendio, & perfectus est etiam tractatus de febribus quę fiunt in membris solidis. scilicet ossibus, & sunt febres putride & ipsarum distinctio & curatio. ¶ Restat ergo nobis perficere tractatum de febribus quę fiunt in humoribus & sunt febres putride, & in eo perficietur summa distinctionum omnium febrium.

¶ Sectio quarta vltimi tractatus de febribus humoralibus putridis, habet septem capitula principalia, Quorum primū est de febre humoralis putrida in se & eius causis & signis.

Febres putredinis diuiduntur in quatuor species, Prima est febris quę generatur ex sanguine vt est febris continua. Secunda est febris quę generatur ex colera rubea & dicitur terciaria. Tercia est febris cottidiana quę generatur ex putredine phlegmatis & dicitur febris cottidiana. Quarta est febris quartana & generatur ex putredine colere nigre & dicitur febris quartana, Et antequam determinemus has febres oportet nos dicere corpora & complexiones paratas ad recipiendum putredines & causas facientes ipsam, & signa eas significantia. Dicimus autem qđ complexio recipiens putrefactionem est complexio calida & humida, nam ebullitio & putredo non generatur nisi ex humiditate liquosa & fluente cuius partes extenduntur exterius & ex calore calefaciente assante inflāmate, & quando dilatantur partes sanguinis & calefiunt & crescunt & ebulliunt & non expellunt superfluitates & oppilant & putrefiunt necessario, & significatur qđ putredo non perficiatur nisi per calidum & humidum ex eo quod videmus, & testatur nobis ex rebus quę coquantur in aqua quia ipse bulliunt & liquefunt vt omne quod assatur exsiccat & induratur. Causę autem coadunatiue generationis putredinis sunt grossities corporum & constrictio vaporū in ipsis donec agitur in eis cibis putridis aut aer corruptus sicut aer qui resultat ex cadaueribus corporibus mortuis & interfectis corporis complexiones corrūpit vniuersaliter & generat ex eo pestis & generat putredo. Signa quę ostendunt febrem gnatam ex putredine

Febris putridę quatuor sunt species

Qui paratior ad febrē putridam

Causę putredinis coadunatiue

Si febris humoralis putrida sunt. 8.

plurima generatio ipsorum est ex causis prece dentibus nec potest fieri ex causis extrinsecis nisi hoc esset per accidens sicut generatur febris effimera. Secundum est quoniam febris putredine accidit rigor & frigus continuum, & maxime quando fuerit humor extra venas propinquas membris sensibilibus. Tercium est quia febris putrida habet plures circuitus & raro perficitur esse suū in vno circuitu. Quartum est qđ calor febris putride generat magnā molestiā ppter fumorem grossitiem qui generat ex putredine quorū plurimi & virtus eorū ebullitionis est in stomacho. Quintum est quia in corpe febrili putredinis & si ne status ipsarū manifestant accidentia significantia consumationem putredinis humoris eius qđ ebullitionis & multitudinis sicut dolor capitis, sitis, oris siccitas & gutturis: Et tps in quo apparent hęc significat aegritudinem esse in fine augmenti & aduentū tps belli nature cum aegritudine. Sextum est qđ corpora nō mundificantur a febre putrida in tpe declinationis febris & eius quietis in vniuersis eius circuitibus quę admodū mundificantur ex febre effimera, nam impossibile est nō remouere de ea aliquid in corpe & quis nō manifestet ad sensum quia de natura ipsa est reditio humoris, aut de cuius natura est redire remanet aliqd & conseruet in corpore, & ppter hoc nō mundificat corpus ex ea mundificatione pfecta. Septimum signū est qđ in febre putrida qđ humor est intra venas egritudo quę sequit ex eo erit paroxysmus & circuitus quia qđ incitat & qđ quiescit. Octauum vero signū est quia pulsus in febre putrida fit in principio durus & siccus.

¶ Sequitur de febre quę generatur ex sanguine & habet in se quatuor particulas, quarū prima est de eius diuisione differentijs & signis.

Febris sanguinis duas habet species differentię signa

Sig. dñę aliud

Hęc febris diuidit in duas species, quarū vna est quę generat ex sanguine puro cū sequit apā pectoris quę dicitur alafa, & nominat hęc febris rebucha, Secda species est quę generat ex sanguinis putredine. Differentia vero inter has est qđ cum febre quę generatur ex sanguinis putredine sequitur fetor vrine quę acquirit ex sorditie putredinis & pulsus in ea fit diuersus, febris aut quę generat ex sanguine puro e conuerso se habet. Signū vero aliud qđ ostendit differentiā inter febrem quę generat ex putredine sanguinis & febres continuas quę generant ex putredine humorū aliorū a sanguine. scilicet viriusq; co. & flegmatis est qđ febres continuę quę fiunt ex putredine humorū habent tpa interpolatiōis inter finem primi tps

& initium secundi, & possibile est quia occultet & non pateant nisi bene peritis.

¶ De febre quę dicitur alrebucha, absinetha. Paricula secunda.

Generat hęc febris ex sanguine puro qđ multiplicat & calefit & inflātur in tra venas pter qđ ei contingat putredo vel corruptio & vocat alrabuya. i. almatica quā plurimę cause passionis difficultates anhelitus quę dicit alrabo. i. asma consurgunt ex calore pectoris & pulmonis & receptiōis humoris ab eis & expulsiōe virtutis in eis ad expellendum eos a se & maxime pulmo qui hoc recipit sui natura. Signū huius febris est quia pcedunt eam rubedo corporis & calor & constrictio & molestia maxima & grauitas membrorū omnium, & qđ manifestat febris sequit eam ebullitio & inflatio, grauitas dolor capitis, rubedo faciei, plenitudo timporū & oculorū, pfundatio, & red dicitur pulsus fortis & plenus, vrina vero erit coloris rubei purpurei, & plurimi eorū quibus accidit hęc febris sunt hij qui vtiunt carnibus & vino & alhalua, & in tpe frigoris & caliditatis scilicet tpe hyemis & veris, & signū eius ppiū est alraba. i. asma qđ contingit ei. Et causa huius est qđ ebullitio sanguinis mundi sit plurime in membris superioribus. scilicet corde & pulmone, & cū calefit & multiplicat ascendit ex eo vapores ad caput, & qđ contingit esse cū hoc poros corporis angustos & grossos, phibentur sumi & vapores exire per eos ita qđ calefiunt cum calefactione cerebri & dissoluunt & fluunt & cedunt retrorsum ad corporis inferiora & distillant ad pectus & pulmonem & obturant pori eorum & constringunt vicē anhelitus, & generatur ex hoc anhelationis difficultas & strictura spiritus, & ppter hoc appellat angustia spūs & ppter hoc appellat hęc febris alrabuya sicut dictum est. Et si declinabit humoris fluxus a capite vsq; ad diafragma, & generabit ex hoc apā qđ dicitur alsosa, & possibile est declinare humorem ad musculū & carnem contextam membris & generat ex hoc apā quod dicitur apā costarum & dicitur tunc alsosa nō vere sed largo modo. Et nos iam determinauimus has egritudines earūq; diuisionem & curationem in hijs quę precesserunt. Est tamen nostre intentionis hic ponere medicinā cōmunem huic febre vt sit in memoria eis qđ precessit, & dicimus qđ generatio huius febris est ex mundo sanguine inflāmato & calefacto in sui exuberantia in corpore, ideo oportet ipsum festinanter extrahere anteq; colera addat ad sui acumen in caliditate & infletur, & erit eius educiō difficilis & flebo

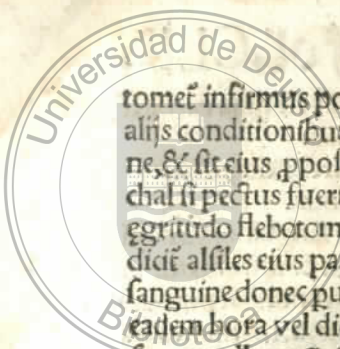
Signa

Causa aī matris in linocha

Cura

C. ij

tomei infirmus postq̄ constauerit de virtute & alijs conditionibus ætatis. s. tpe & consuetudine, & sit eius ppositū flebotomari de vena alac̄hal si pectus fuerit sanū, & si fuerit in pectore egritudo flebotomei vena basilica aut vena que dicit̄ aliles eius partis ægritudinis & educat ex sanguine donec pueniat ppe sinopim, tunc em̄ eadem hora vel die recedit febris. Et ob hanc causam appellauerūt ipsam antiqui febrem effimeram & in sui speciem contentā quia vt in pluribus cessat in eadem die, & si concedūt conditiones p̄dictę est tñ virtus fortis scarificet in illo loco flebotomie & oportet extrahi sanguinem, Et si virtus sit fortis in principio egritudinis, sed caueat vltima cautōe flebotomare infirmū in augmento egritudinis & eius statu, Et si cessauerit ab extractione sanguinis in p̄ncipio egritudinis siue p flebotomā siue p scarificatōem accedat nihilominus acumen sanguinis extinguere & eius calorem cū succo granatorū & aq̄ decoctionis prunorū, Et si sani sunt ab apatibus & si fuerit pectus sanū & nerui stomachi bene ferūt q̄ eis apponit̄ ex rebus acetosis bibat ex hac. Modus portionis frangentis acumen sanguinis. R. tamarin. ʒ. i. prunorū. xx. semis portu. ʒ. i. viol. ʒ. v. coquant̄ hec in tribus lib. aq̄ donec deueniat ad lib. ʒ. deinde colet̄ absq̄ exp̄ssione & dissoluat̄ in ea trangebin albi corroseni & moraba viol. añ. ʒ. i. & colet̄ totū & bibat̄. Et nos q̄dem p̄missum de determinatione curatōis lapatis pectoris & costarū & febris cōtingētis ex eis in suo loco

¶ De febre continua. i. sinocho. Par. III.

Hæc febris generat̄ ex sanguine qñ putrescit & corrumpit̄ vt diximus, & sit hoc aut intra venas aut extra, & est febris q̄ nullū habet tps̄ quietis, habet tñ aliqd̄ q̄ etis in aurora, & sunt tres species q̄a est vna que est eq̄lis in difficultate, & alia q̄ generat̄ in difficultate paulatim q̄usq̄ puenit ad tps̄ status & pfectionis, Alia vero est in declinatōe difficultatis videt̄ que cū incepit cū difficultate & puenit ad statū q̄escit. Causa vero ppter quā fiunt eius sp̄s tres est qm̄ sanguis p̄tula q̄ putrescit in die aut adq̄bit̄ ei qd̄ resoluit̄ ex fumo q̄libet die, aut erit id qd̄ putrescit minus q̄ id qd̄ resoluit̄ aut magis, & si fuerit qd̄ putrescit magis & qd̄ resoluit̄ sequet̄ ex eo sc̄da sp̄s & significabit tumorem & p̄ximitatem ad interitū, si v̄o qd̄ putrescit erit minus eo q̄ resoluit̄ resulabit tertia sp̄s & significabit sanitatem & curatōis celeritatem. Signa huius febris sunt duob̄ modis q̄a alia sunt p̄cedentia & incipientia anteq̄ manifestet̄ febris eiusq̄ ḡnationem ostendentia sicut tr̄catio grauitas membrorū & repletio ipsorū rub. coloris & sup̄ficie corp̄is calor. Alia v̄o signa sunt q̄ consecunt̄ febrē post eius ma-

nifestatōem vt capitis dolor inflatio alrabo grauitas capitis, rubedo faciei, inflatio timporū, plenitudo venarū, pfundatio oculorū, & iterū turbatio faciei coloris & rubedo, fantasie añ oculorū, potentia pulsus eiusq̄ velocitas magnitudo & plenitudo, & mollities substantię arterię & eius humiditas, rubedo vr̄nę s̄p̄is purpureo colorī cū eq̄litate substantię ac eius claritate. Et cōsecunt̄ hanc febrem p̄prietates & acc̄ntia q̄ redeunt ad febrem alrabuya. s. alrabo & difficultas anelitus & eius malicia sicut diximus qm̄ generatio vtriusq̄ est ex sanguine, & non est d̄ria inter eas nisi q̄a hec sit ex sanguine putrido alrabuya v̄o ex sanguine puro. Curatio huius febris est q̄ flebotomei infirmus anteq̄ corrumpatur sanguis per corruptōem alterius quem admodū diximus in febre alrabuya equalit̄ p̄st securitatem constantię virtutis & aliarū conditionū, Et si reliq̄ nō consenserint nisi constantia virtutis sola fiat scarificatio & flebotomei, & caueat ab extractione sanguinis virtute ex̄te debili. Et si ceterę conditōes cōsentiant & si priuatus fuerit ab extractione sanguinis apud p̄ncipiū caueat penitus ip̄m extrahere augmentū ægritudinis, & in eius circuitu & si v̄tus sit fortis, & studeat semper extinguere & sedare calorē cū ḡnibus rob ex fructibus acetosis simplicib̄ sicut cū rob de granatis & prunis & pomis & aq̄ decoctōis tamarū, & secaniabi zucē, & acetositate citri & p̄isana ordeī cū amigd. excortica. & zucaro. Et si eius natura fuerit stiprica leniat̄ cum hac decoctōe. Decoctio lenitiua & infriatiua. R. tamarū. prunorū. viol. qd̄ sufficit coquant̄ & colent̄ & accipiat̄ de ea lib. ʒ. & dissoluat̄ in ea manne & medull. cassie. añ. ʒ. i. exprimat̄ totū & colet̄ & sumat̄. Et si fuerit lenita natura accipiat̄ p̄isana ordeī q̄libet mane in meridie, aut sumat̄ micā panis lotā cū aq̄ sepe, & v̄tat̄ cibis subtilibus facilis digōnis. Et si fuerit sanguis pauid acumis bibat sirup. de iuiu. in q̄ dissoluat̄ māna cassia. & accipiat̄ p̄isana in q̄ coctę sint iuiube tenere. Et si fuerit sanguis grossus accip̄. de succ. lebleb & end. postq̄ fuerit coctus & depurat̄ tertia ps lib. cū māna & cassia. & natura est cōstipata accip̄. ex succo lebleb expresso & colato lib. ʒ. & dissoluant̄ māna & cassia. & moraba viol. añ. ʒ. x. Et si nō lenit̄ natura cū hoc fiat sibi liciuū ex licio baurac & scamōea & zucaro rub. Et si hoc nō sufficit fiat ex hoc distillare ex ordeo excorticato alteę viol. sebesten & s̄p̄ibus, & si fuerit necesse vigorare ip̄m addat̄ ad lib. ʒ. scamoneę. ʒ. ʒ. Et si patit̄ dolorē capitis instillet̄ naribus oleū viol. & oleū de nenufare, aut oleū de cucurbi. & superponat̄ timporibus oleum ros. mixtum cum aceto, & demergant̄ pedes eius in aqua decoctionis camomille &

Cura

Decoctio

viol. Et si habuerit vigilias superfundatur capiti & timporibus aqua decoctionis capit. pauerū foliorū lactuce vel seminis eius & viol. & modici camomille, & si non quieuerit dolor capitis per hoc & pectus fuerit exemptum a reumare & tussī emulgeat̄ super caput lac mulierū aut asine aut caprę & submergantur pedes in aqua decoctionis camomille & violarum, & stringantur crura cum ligaturis & fricent̄ manibus, hoc enim deponit humorem inferius, & possibile est hoc sentiri ab infirmo, & emplastratur caput cum aqua herbarum frigidarum vt ras. cucur. inferius portulaca & semperuiua & althalab lactuca & s̄p̄ibus, Vel liniant̄ timpora cū linimēto sandal. Et si sentit in corpe vnū ardorem bibat muscilaginem psilij factam cum aqua ros. aut cum aqua decoctionis citruli cū cumeris & alsandi cum succo granatorum, & non oportet q̄ superponatur ei aliquid ex emplastris frigidis, nec effundi super ipsum aqua & lac, nec de illis in aure nares instillari nisi constauerit tibi esse dolorem capitis ex acutis fumis, & si superuenerit ei ita q̄ non possit aperire oculos calefiat caput cum aqua decoctionis camomille centaureę violę coronę regis, & percutiatur ante ipsum mortariū aut instrumentum quod dicitur tofac percussione delectabili & innocente aut vniuersaliter regatur curatōe feber. Et si videbitur æger tractans se a dextris & sinistris & de vno latere ad alterum & sentit molestiam que dicitur alcalac & altegar vel alrab significat mortem. Et si fuerit cū hoc in suo corpe tumor timpaninus ita q̄ cū pcutit̄ manibus resultat sonus vt ex timpano, & natura est lenita, nec cū hoc soluit̄ tumor erit hoc signū fortis in significatōe mortis & de p̄ximo, Et si fuerit egritudo in corpe que vocat̄ aluerasim erit hoc similiter magis acceleratiū mortis, & maxime si nō fuerit aluerasim fusci coloris & fortis doloris, Et si euaserit ab h̄mōi acc̄ntibus & superuenit ei exitus sanguinis a naribus & virtus est fortis & corpus plenū & febris in declinatōe & tps̄ ægritudinis in quiete, flebotomei vena cephalica & emplastrēt̄ timpora cū emplastris sandal. & farina lentii & s̄p̄ibus empl̄ris frigidis & coadunatiuis, & instillet̄ narib̄ camphora & aqua ros. & aqua niuis cum modico camphorę & s̄p̄ia. Et si superabundauerit fluxus sanguinis accipiat̄ eius cura ex suo p̄prio loco. Et si acciderit ei pulsatio cordis emplastrēt̄ stomachus cū empl̄ de sandal. & farina ordeī altea & camph. aut cū cingibus fabarum, & distemperetur totū cū succo portulacę aut succo semperuiue aut similibus frigidis & exponantur ante ipsum vasa plena aqua frigida dulci & fiat ei di-

stere cum succo portulacę aut succo cucurb. vel succo plantaginis vel muscilaginem psilij & oleo ros. & similibus. Et si febris tuerit ex apostemate aut erisipila sumat̄ æger succum solatri bullitum & depuratum cum medulla cassie fistule terregoalim & moraba viol. & vtatur quolibet mane p̄isanam ordeī cum succo granatorū in fero, nec cibetur cum mica panis lota cum zucaro, & si fuerit calor fortis bibat apud somnū muscaginē psilij cum succo granatorum, & liniatur apostema cum succo sandalorum & ros. & radicū alteę & s̄ief memiche cum succo solatri & succo coriandri humidi & succo semperuiue. Et si fuerit calor lentus addatur in linitione parū croci, & sit cibus eius cucurb. & lentes excorticatę post proiectionem aque ipsarū semel aut bis cum modico aceti & geiar & alnecha & altus & iuiube & pruna. Et si superuenerit apostema post febrem per viam crisis caueat omnino superponere ei aliqd̄ qd̄ infrigidat ne forte retrocedat humor ad profundum corporis, & possibile est ip̄m fluere ad membra p̄ncipalia & interficere. Et si fuerit febris cōsequens ex passione variolarū & morbillorū regat̄ infirmus cum h̄is que diximus in loco eorum.

¶ Sequitur de febre pestilentiali.

Particula quarta.

Anteq̄ dicamus curationem eius oportet nos dicere causas generatūas eius, & apostemata que dicuntur alcohain Et iam diximus q̄ causę que generant alcohain & hanc febrem sunt quatuor, Prima est dominium alterius colerarum in aere. Secunda est dominium fumorum & puluerum ascendentium de terra ita q̄ redditur aer turbidus & obscurus. Tercia est id quod ingreditur in aerem ex vaporibus resolutis ex mare & fumis ascendentibus ex aquis tranquillis & putridis. Et quarta est quod dominatur in aere ex flatibus cadauerum & corporum interfectorum & mortuorum, & quando aer mutatur & corrumpitur ex via p̄dictarum causarum & ipsarum maxime ex foetore & putredine cadauerū & mortuorum qui magis offendunt, superueniunt ex hoc pluribus hominū ægritudines pessimæ de genere alcohain que sunt apostemata pessima & variolę & morbilli & similia, & accidunt huiusmodi febres que sunt de genere humorum ex olfactione aeris & nutritionis ex eo, quoniam concordauerunt antiqui q̄ quando corrumpit̄ aer in quolibet quatuor temporum anni generatur in illo anno alrobayn & pessime ægritudines perniciose in pluribus hominum, & dixerunt qm̄ si multiplicat̄ flatus ventorū in tribus mensibus hyemis & multiplicat̄ fumus & pul-

C. iij

Porio

Sinochitres sunt species.

Causę trium sp̄s.

Sig. duplicia

Causę febris pestilentialis sunt quatuor

ut in aere & aer cū hoc siccus absq; pluuiā, & altera dies a natura sui & q̄litate, & erit p̄dicta mutatio manifesta in vna die, erūt hęc signa mala in illo tpe, & cū incipit tres menses veris & superuenit pluuiā in principio ipsius t̄pis & erit aer cotidie turbulentus & tenebrosus & nō resoluatur turbulentia neq; transmutat p. v. vel. vii. dies. Accidūt hoibus febres pestilētiales & multiplicat in eis variola & morbilli & generat pustula & dilatat in t̄pis epidimia, & q̄n fuerit t̄ps frigoris & caloris in hūc modū p̄dictū erit aer in mensibus estatis humidus & p̄mixtus & mūdus & multiplicat sup arboribus & plantis terra & puluis, & multiplicat in hoibus morbilli & nō sudabit neq; hūectabunt corpora sua quē admodū hūectat complexio hyemis, & t̄ps x̄is fuerit scdm p̄dictū modū incidet epidimia in principio mensis septembris in aīalia magna & parua, & cū fuerit ad aq̄tio dierū cū noctibus in duobus diebus huius mensis apparebūt in aere apud lunā. q. coruscationes & ignes. Et si habuerit medicus noticiā in actōes accitū corporū supcoelestū & eius qd̄ influet in aerem p̄mittat studiū suū in eūdo corpora ab hūoribus parata recipe hūmōi accitū & opatōes q̄ generant in aere cū medicinis, & erūt p hoc exempti ab hac epidimia. Signa vero huius febris pestilētiales sūt qm̄ cōicat & comprehendit vniuersos hoīes, nec manifestat apud sensū acumen & calor magnus inter corpus, & est vehemens laxationis & malitię multę putredinis, est tñ lenta febris & cōtinua vt puteat cū ea anhelitus & q̄ qd̄ exit ex corpe & vigorat in patiente molestia q̄ dicit alcala & sitis & magnificat cū ea anhelitus & sit frequens & educit p vomitū & egestionē res diuersas & turbidas & turpes, & postea dominat in eis sincopatio & moriunt. Curatio eius est quicqd̄ diximus in curatione febris cōtinuę ex flebotomia, s. ex sumptione generū rob acetosorū predictorū, & bibat troc. de camphora vel troc. de spodio cum secaniabin vel cum sirupo de granatis, deinde vero regant regimento febris ethice, vel ex p̄stratione aromaticorū frigidorū in mansionibus instatōe ipso rum in domibus longinquis ab aeris corruptōe sicut loca quę dicunt alastrab, & nō accedat nec ingrediant balneū aliquo modo, & emplastre pectus cū emplō de sandal. & camf. & aq̄ ros. Capitulum. III. de febre ex col. rub. generata quod diuiditur in tres particulas, quarum prima est de febre vrante. i. caufonide.

Huius febris generatio est ex humore igneo congregato intra venas vicinas cordi & maxime venas vicinas orificio stomachi & superficie fundi epatis & pul-

monis concavitati, & habet accidentia febris tercianę est tamē hęc calidior atq; vehementior, & sequitur ex ea apostema cerebri qd̄ dicitur albir sen. Differentia vero inter hanc febrem & tercianam continuā simplicem est quoniā hęc febris generatur ex colera rubea quę existit intra venas cordi vicinas magis q̄ ceteras venas totius corporis. Terciana vero continua simplex generatur ex colera rubea existente intra venas quę magis elongantur a corde. Et sit hęc febris duobus modis, vno modo sit fortis & difficilis vehementis acuminis & inflammationis quia eius generatio est ex colera rubea puri acuminis qui non similatur liquori dulci ex quo frangit. Alio modo sit hęc febris lenta & facilis quia generatio eius sit ex colera rubea simili liquori ex quo frangitur. Signū febris vrantis p̄prium & coniunctum sibi est continuatio caloris & sitis, & possibile est nigrescere linguā & imprimis incipit terciana & nō separat, nec separat a corpe nec sit cū ea rigor & sudor nisi in hora sui recessus & translationis & aduentus eius crisis, & habet cum ea signa significantia timorem & signa significantia salutem. Signa bona ostendentia salutem sunt constantia virtutis & moderatio rationis, agilitas corporis & eius leticia, ad aequatio caloris per totū corpus, facilitas anhelitus, bonitas iacendi, vigor appetitus cibi non fallacis, & manifestatio signorum digestionis in vrina & egestione videlicet q̄ sit eius color clarus bonę tincturę & equalis substantię habens ypostasim albam residens lenem & coniunctam. Egestio aut sit mediocris quantitatis & qualitatis subtilitatis & grossitiei & foetoris & equalitatis sui t̄pis exitus & q̄ sit vrina declinans ad calorem igneū tincta aliquantulū modicū coloru. Signa mala quę significant timorem diuiduntur in duo ḡna quia quedam sunt significantia vigorem agitudinis eiusq; maliciā tñ p̄terq̄ ondat timorem. Quedā vero ostendūt timorē onfione completa. Signa vero onfientia vehementia agitudinis tñ est continuatio caloris & inquietatio febris. Signa vero onfientia timorem sunt defectus virtutis eiusq; pigritia & lassitudo tolerare agitudinem, malicia anhelitus, corruptio appetitus, casus sensus, molestia, timor & p̄mixtio rationis, & guttatio sanguinis a naribus non in die critica & sudor frigidus non cōicans totū corpus & aduentus ycterici ante diem septimū frigiditas extremorum corporis, decisio sitis subito absq; causa nota & die critica suffocatio subita p̄ter apostema in gutture fluxus lacrimarum absq; voluntate & causa pinguedo egōnis cū multo eius foetore.

Caufonis
dīa a ter
tiana cōti
nua sim
plice

Sig. feb.
vrantis i.
caufonid.

Si. salutē
p̄ se fecē
tia

Sig. mas
la seu ti
morosa

Cura

Curatio huius agitudinis consistit in euacuatione tenuitatis humoris & eius motus facilitatis & translatione ipsius de loco ad locum, & declinatione naturę ad expellendum ipsum quādoq; per vomitum quādoq; per egestionem, Et si superuenierit agro indignatio stomachi & fantasia p̄ oculis acceleretur vomitus cum secaniabin & sale & p̄sana ordeī. Et si videtur declinatio humoris ad inferiora fiat eius euacuatō cum decoctione tamarindorum prunorum & iubarum & moraba viol. & similia. Et si febris est lenta & virtus fortis & erit necesse vigorare laxatiuum addatur ad illud quod sufficit ex mirabol. citri. Et si ex negligentia vel alia causa non p̄termiserit laxare naturam in augmento agitudinis, & ante completionem ipsius febris ponatur intentio iuuare naturam & conseruare virtutem in principio agitudinis vsq; ad complementū temporis febris cum subtilitate regimine & cum p̄sana ordeī & cum mica panis lota sapius omni mane apud frigus aurorę, & sedare calorem stomachi cum sumptione granatorum & vuarum albarum citrulorum alsandi prunorum & similia & caueat sibi ab hac in tempore status agitudinis nisi in hora necessitatis, & non leniatur natura si fuerit constricta vel consipata nisi post tempus febris cum hijs quę diximus. Et si natura non fuerit lenita fiat suppositoriū, & si cum non lenitur administretur clistere lene, & quando erit prope tempus agitudinis & videtur pugna naturę cum agitudine & approximatō crisis & verificata fuerint signa tunc abstineat aeger a cibo quousq; viderit euacuationem stomachi nisi apud sui necessitatem quando timentur de casu virtutis, tunc enim oportet nutrire cum modica re sicut est aqua decoctionis ordeī colata, & si superuenierit ei dolor capitis humectentur nares cum oleo viol. aut oleo cucurbi, & fricentur pedes & liniantur cum oleo viol. aut asstringantur cum ligaturis a superius ad inferius, & emplastre latera cū emplastris de sandalis & vngantur cum oleo ros. mixto cum aceto, & superponant epati succi frigidi, vel superponatur ei hoc emplastrum. Modus emplastris ponendi epati ad sedandum acumen sanguinis & infrigidandū & extinguendum calorem. R. sandal. añ. 3. ij. ros. 3. ij. & 5. & rasurę cucurbi. sicq. 3. iij. viol. humidarum. 3. iij. camphor. terciam partem. 3. terant omnia & congregent & accipiantur ex psilio. 3. ij. & infundant in succo semperuivę aut succo citruli quantitate qua distemperetur psilium, & exprimat muscilago eius & addatur in eo de oleo viol. & distemperentur cum hoc species pulverizate & emplas-

Emplast.
pro epate

strentur cū eo epar & stomachus. Et sit mansio aegri in domibus quarum portę sunt aperte a septentrione, & in quibus portis suspendantur herbe rorate cum aqua frigida dulci & exponantur coram ipso vasa plena aqua frigida dulci, & si non fuerit in corpore infirmi nec in stomacho nec in epate apostema tunc bibat infirmus aquam frigidam valde cum vino infrigidatam in hora fortis caloris quoniam extinguet calorem febris sicut diximus. Et si superuenierint ei vigilie superponat capiti semen papaveris tritum cum succo lactuę & odoret violas & nenufar, & odoret olea facta ex eis & oleum seminis cucur. donec recedant vigilie. Et si non cessauerit dolor capitis & nō habuerit reuma vel tussim abluatur caput cum aqua decoctionis viol. camomille ros. & ordeī excorticati & non fracti, & si non cessauerit dolor per lotionem, nec cessauerint vigilie emulgeatur super caput lac mulierum aut lac asine vel capre ante lotionem capitis & post & fiat instillatio olei cucur. naribus, & caueat ab emulsione lactis & effusione aque & instillatione olei in tempore febris & ascensus fumorum ad caput, & si diu permanet dolor & indigebit maiori sedatione & infrigidatione liniatur caput cum succo portulacę & succo semperuivę & succo cucur. aut succo agreste aut emplastre caput cum folijs salicis tritis cum succo portulacę & folijs cucur. & viol. psilio & altee & superponat temporibus emplastrum de sandal. in quo apponatur modicum camphorę. Veruntamen oportet p̄termittere camphorā nisi apud horam necessitatis. Et si non alleviantur vigilie aut augmentat super eo qd̄ fuerant misceant in emplastro de succo foliorū papaveris & semen lactuę & succus coriandri humidi. Et si acciderit ei grossitudo in lingua & siccitas in ore humectet & fricetur cum muscilagine psilij aut seminis citoniorum vel muscilagine seminis altee extractis omnibus cum succo cucumeris & cucur. aut alsandi & in omnibus apponatur parum zuccari, & fricetur lingua apud eius grossitiem cum pecia panni lini humidi madefacta cum predictis succis vna vice post aliam. Et si apparet nigredo in lingua admisceatur predictis muscilaginibus modicum sumac mundificatum a suis nucleis tritum & cribellatū, vel accipiatur sumac mundatum & terantur & infundantur in succum citruli vel in aquā ros. & exprimat & coletur & permisceatur cum succo citri & modico olei viol. & fricetur cum eo lingua, & hoc fiat pluries donec recedat nigra pellicula & grossities a lingua. Et si acciderit ei pulsatio cordis accipiat muscilago psilij facta cum succo citruli, & bibat

Cc. iij

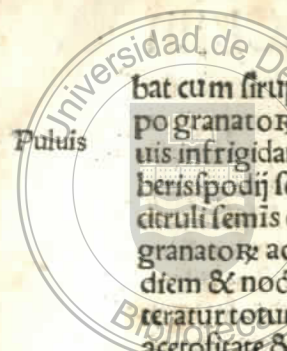

Sig. feb.
pestilētia
lis

Cura

Caufonis
gnatio

bat cum sirupo de acetositate citri, aut cū sirupo granatorum, & accipiat ex hoc puluere. Puluis infrigidans & sedans acumen febris. R. berberis podij semis portulacoli ar. añ. 3. iij. semis citruli semis cucur. coriandri sicci infusi in succo granatorum acetosorum aut in acetositate citri per diem & noctem postea exsiccati añ. 3. ij. & 5. teratur totum & cribellet & bibat ex eo. 3. ij. cū acetositate & succo citruli aut alsandi cū cucumeris. Et si fuerit febris lenta permisceat cum toto hoc succo plantaginis, & si constauerit esse in corpore humiditatem qua consumet siccitas camphorę non est inconueniens permisceri cum predicto puluere. 3. 5. de camphora. Et si superponatur stomacho emplastrum sandali cum modico camphorę & epithimetur epar peccis madefactis in aqua ros. in qua dissoluta fuerit camphora, & caueat ab huiusmodi emplastrationibus quando stomachus est plenus cibo. Et si acciderit eis tussis sincopis vel fluxus ventris, aut exitus sanguinis a naribus, aut yctericia, aut aliquid talium accipiat circa singulorum huiusmodi ex locis proprijs.

¶ Sequitur particula secunda de febre
terciana continua simplici &
etiam interpolata

Febris ter-
tiane cōti-
nuę gñas-
tio

Sig. terti-
anę conti-
nuę sim-
plicis

Si terti-
anę i terpo-
latę sūt tri-
plicia

Generatur hec febris ex co. ru. quando mutatur & putrescit, aut intra venas faciat tercianā aut febrem vrentem quam predictimus. Et est differentia inter febrem tercianam cottidianam & febrem vrentem sicut diximus. Signū ostendens febrem tercianam continuiam quę fit intra venas est quia non accidit cum horripilatione neq; rigore propter reservationem ipsius humoris intra venas, & si affligit vna die & quiescit altera non tamen mundificatur corpus ab ipsius calore in die quietis eius propter sui mixtionem cum sanguine existente in venis sed frangitur aliquantulum & remittitur ab eo quod fuerat in altera die. Signa vero febris terciane quę fit extra venas & quę redit per circuitus, & tempora diuiduntur in tres partes, quarum vna consistit in rebus naturalibus, Secunda vero in non naturalibus, Tercia vero in hijs quę sunt extra naturam. Et volo per res naturales etiam infirmi si fuerit ætatis. xxv. annorum & vsq; ad. xxxvi. annum & eius complexionem si fuerit calida sicca, & corpus eius macilentum, & capilli eius subtiles, & pori sui corporis lapsi. Et volo nō naturales si fuerit in tempore ætatis & aer calidus & siccus, & complexio loci similatur hijs, & passus fuerit infir-

mus ante hoc fortem laborem in arte propria, & volo per ea quę sunt extra naturam accidentia consequentia ex co. ru. quę conueniunt febrili aut fortis rigor cum punctione & mordicatione q. acis cū inflammatione & vehementia caloris & sitis dolor capitis vigilię absq; capitis grauitate vehemens molestia quę dicitur alcalab & altesgar & alcarab & sensus punctiōem per epar & fumus grauis & vapor calidus acutus ascens acutus, & casus appetitus aut eius priuatio & quia incipit apud vehementiam molestię aut ferre pannos desuper se & effundere aquā frigidam super se. Et vigoratio quidem horum accidentiū in pluribus fit in quarto paroxismo quoniam in ipso fit vigor agitudinis & finis augmenti ipsius, & quando erit finis huius febris resoluitur humor & exit a corpore aut per sudorem si fuerit in eo subtilitas & leuitas, aut per grossitiem si fuerit in eo grauedo & grossitudo. Signa vero propria huius febris & continua si huiusmodi vomitus colericus & egestio tincta colore rubeo & maxime in tercio paroxismo aut quarto, & propter hoc oportet cauere se a sumptione medicinarum laxatiuarum in die quarti paroxismi huius febris penitus, quia plurimum eius quod educit natura humorem per se absq; adiutorio est in tpe huius paroxismi. Et si fuerit hac febris simplex & munda apparebūt eius signa separata & nō permixta cū alijs, & si fuerit composita apparebūt eius signa composita. Et si apparent in prima die huius febris signa ostendentia digestionem perfectam erit complementum febris in. viij. paroxismo, & si non apparent in prima die signa ostendentia digestionis quicquid erit febris diuturna quia simplex est vt plurimum eius quod producit terminum febris. xij. horis, & tempus eius quietis. xxxvi. horis in summa circuitus eius est. xlvij. horarum & plures eius periodi si est simplex sunt. vij. qui sunt. xliij. dies. Et si transgreditur terminus eius. xij. horas & periodi eius. vij. periodos non est simplex, & vrina huius febris redditur rubea ignea & subtilis, pulsus autem in principio febris anteq; dispergatur calor per corpus, & accidit febris ad tempus status erit velox & coadunatus. Antequam dicamus curationem eius oportet nos exprimere ex qua specierum colere rubeę generetur. Dicimus autem q. species colere rubeę sunt quinque. vna naturalis, & alia accidentalis. Naturalis est illa quę in disti. fellis existit, accidentalis vero situm habet in stomacho, quę quidem quatuor eius species, quarum vna est vitellina mixta humiditati, alia vero citrina quę calidior est vitellina & remissior in caliditate & siccitate q. naturalis, & alia est porrina, & alia eruginosa.

Si, ppria
& continua

Colere. ru.
spēs sunt
quinque

Ex cole.
porrina
& erugio
sa nulla
generat
febris

Cura

Generat aut febris ex colera naturali citrina & vitellina quę contingit in eis putredo, porrina vero & eruginosa impossibile est febrem generari propter duo, vñ est ex nimia siccitate, aliud est quia neutra ipsarum permanet in corpore tamdiu quod possit putrescere. Natura enim potens sollicitudinis est expellere illas a corpore propter vehementiam nocuenti ipsarum, nam si permanserint in corpore & superauerint naturā vt nō possit eas expellere vtuntur complexionem corporis & subito interficiunt. Ex colera quidem ru. & vitellina possibile est generare febrem vt diximus, ea tñ quę generatur ex colera naturali est febris vrens, ex citrina vero generat terciana simplex, & quę generatur ex vitellina sit febris terciana duplex. Jam quidem determinauimus quā terminatio simplicis terciane & eius complementū sit in. viij. periodis & diebus quatuordecim, & si nō fuerit simplex & permiscetur cū alia transgreditur hūc terminū & prolongatur tempus status eius, ita quod possibile est quod incipiat in hyeme & terminet in vere. Et est sciendū quod ista febris periculosior existit natura & timori proxima propter sui calorem & acumen naturaliter q. ceterę febres putredinis, & ob hanc causam oportet medicū esse vigilantem in principio sui & perseruare infirmū a rebus calidis inflammationis ne calefiat & inflammatur colera, & fumus eius ascendat ad caput & generetur apia cerebri quod dicitur albifren, & tunc reddet febris periculosa & timorosa magis. Colera enim rubea sui tenuitate & agilitate non sustinet errorem medici, & melius quidem & nobilius in curatione febris apud eius principium est considerare virtutem infirmi si est fortis, & si humores feruent & movent quā oportet tunc laxare coleram rub. & frangere eius acumen & eius sedare feruorem cū decoctione tamar. prunorū mirabol. postq. dissoluta fuerit in ea de medulla cassie. & manē scdm quę voluerit laxare, & si voluerit vigorare laxatiuū addat in decoctione. 3. i. scamoneę & fiat eūratio in die getis, & oīno caueat ab ea in die molestię, & bibat in die getis muscolaginē psilij cū sirupo granatorum aut secantabin & similibus sirupis frigidis, & si fuerint paroxismi huius febris in mane nihil sumat in illo mane nisi sirupū tm, & post illud accipiat psisanā ordeī donec post illud compleat terminus febris. Et si necessitas contingerit accipiat in fine diei micam panis lotam cū zaccaro, Et si fuerit accessus febris in meridie sumat in mane psisanā ordeacea, & nihil aliud sumat donec terminus compleat, postea vero accipiat micam panis lotas, & si aliqua occasione detentus nō accipiat laxatiuū in principio agitudinis accipiat illud in die quietis, videlicet man-

nam medullā cassie. & morabā violę & ro. dissolutas cū aqua calida & colatas vel cū aqua decoctionis tamarind. & prunorū, in die vero accessus accipiat muscolaginē psilij cum succo granatorum, Et si nō fuerit lenita natura per hoc fiat ei suppositoriū cū licinio baurac & scamonea & zaccaro, & fiat ei distere ex oleo violę & semine alteę & folijs bletarū & similibus, & si voluerit vigorare magis ipsum addat in ipsum almuti zaccari & olei violę añ. 3. i. sal vel baurac. 3. ij. & quę preterierit egritudo quintā diem & accesserit terminus febris totaliter ager abstineat a cibo, & nō recipiat in quinta & sexta die nisi psisanā ordeī in diluculo, in vespis vero micam panis lotas absq; additione, & sit eius regimen in sexta die sicut in die febris accessus, & si inueniat ipsum dies septima in vltima vacuitate & mundificatione a fecibus cibi, & inueniat naturā quę eam stimulet & molestet in die computationis agitudinis & quę humor subtiliet & nō sumat in septima die aliqd etiā psisanā ordeī, Si fuerit febris accessio in meridie & expectet quousq. compleat terminus febris, & solutur humor aut per sudorem aut vomitū aut egestionem, & cōtingerit stomacho inflatio & fortis calor & siccitas & suspicatur ne accidat ei sincopis vel molestia quę dicit alcarab humectetur stomachus & eius calor extinguat cū succo granatorum & vuarū humidatē cucur. & citruli & cucumeris & similibus. Et cū fuerit fractum acumen febris & declinauerit ab agro inflammationis & molestia quę dicit alcarab & molestia a morfu orificij stomachi accipiat micam panis lotas & zaccari, & sic illud quod acceperit de ipsis modicū & subtile, & simolestat in hora febris a siti & siccitate gutturis & grossitudine, in quę accipiat sorbitiones ex muscolagine psilij facta cum succo citruli & sirupo violę & ex muscolagine psilij & semine citoniorum & oleo violę vel oleo citur. & similibus, & supponat timporibus oleū violę vel ros. pmixtū cum aceto Et si dominat siccitas in cerebro cū rationis permixtione regat cū hijs quę dicta sunt in suo loco de febre vrente & bursen. Et si supuenerit in die septima vomitus vel solutio ventris violenter scias illud esse ex operatione nature, & tunc caueat ne accipiat aliquid eorū quod diximus quod nō augmentet solutio & dissoluta virtus & offendat. Similiter quoq. cauendū quod diu durat solutio ventris iuxta oportunitatem euacuatiōis humoris debiti ne constingat ipsam. Oportet tamen feruorem stomachi sedare cū sirupo de granatis mutis vel sirupo pomorū vel cū infusione spodij, & si vigorat in eo sitis & continuatio sincopis in hora febris & pugnatōe nature

C. v

et morbo, & erit pulsus frequens & vrina rubra & influmata, ne stupeas nec pauere te faciat accidentia hæc dūmodo reliqua bene sequantur & virtus constauerit, Et si indigebit aliquid ex medicinis sirupis vel trociscis, accipiat ex suo loco similiter, & si supueniat ei fluxus ventris sumat pūsanā factā ex ordeo torrefacto & micis panis torrefactas cum zuccaro & saule de ordeo & saule de granis granatorum, & si nō cessauerit fluxus ventris accipiat eius curatio a pcedentibus, Similiter si acciderit ei rasura intestinoꝝ fiat ei clistere ad infrigidandū intestina & corroborandū & vi rapiendū coleram ne vigoretur in ipsis, Similiter si acciderit ei sincopis aut ystericia aut apostema cerebri accipiat eorum curatio ex proprijs locis sicut diximus.

¶ De febre terciaria duplici
Particula tertia

Tertianæ
duplicis
gñatio
Signa oñ
dentia

Cura

Hæc febris componit ex co, ru, extra venas & flegmate intra venas cū aequalitate ipsarū, in quantitate dūmodo ex altera ipsarum nō superat alteram. Signa ostendit ipsam est quia est continua, & nulla die rum quiescit, & altera continua quia alter humorum existit intra venas permixtus sanguine sicut diximus. Ratio quidem vniuscuiusque humoris existentis intra venas est nō quiescere febrem quæ fit ex eo aliquo modo, eius vero accidentia erunt fortia in vna die & lenta in altera, Et si hoc quidem ex connectione vtriusque simul in illa die, & quando euenit flegmaticis simplex erunt eius accidentia lenta & apparebunt signa flegmatis quandoque & signa colere quandoque. Curatio eius oportet esse dietā eius mediocrem inter id quod calefacit & infrigidat, & est quod bibat patiens succum lebleb vel succum feniculi & apij & mannā & morabam violæ & morabam rosæ & pūsanā ordeī cum secaniabin de melle, & si predominatur colera erit tunc curatio febris facilior, & ponatur intentio ad id quod subtiliat & mundificat cū modica infrigidatōe quod est vt bibat infirmus succū endiuie & fen. cum moraba rosæ & violæ & manna & aquā decoctionis prunorū & pūsanā ordeī cum secaniabin zuccarino, Et si dominat flegma erit eius curatio difficilis, & oportet esse curationem eius cū eo quod subtiliat & mundificat cum calore modico vt est sirupus de melle & aqua calida & sirupus de absinth. & pūsanā ordeī cocta cum cortice radice feniculi, & apij, aneto, mentastro, secaniabin mellino, Et si prolongatur agritudo accipiat trocisc. de ros. cum tertia parte. 3. succi algafet & succo fen. vel accipiat trociscos de berb. & secaniabin & aquam frigidā, & acci-

piat semen fen. & aneti & masti. cū moraba rosæ & aqua cal. Et si videbit humor moueri & quærens exitū, & signa digestionis apparent in vrina leniat natura cū eo quod laxat cū suauitate & cōseruat virtutem, & circa hoc laudabilius est facere vomitū post repletionem & quod deponit vrinam cū caliditate sicut trocisc. de absinth. aut trocisc. de lacta cū succo feniculi endi, aut cū decoctione radicū zuccarino & similibus.

¶ Cap. III. de febre cottidiana quæ generatur ex putredine flegmatis.

Hæc febris fit duobus modis, quia aut fit intra venas, aut extra venas, & quæ fit intra venas fit continuata, & nō accidit cū ea horripilatio neque rigor ppter causas iam dictas in febre terciaria simplici. Ea vero quæ fit extra venas erit periodica quæ omni die affligit semel, & eius duratio est. xviij. horarum & eius quies sex horarū, & summa eius circuitus est. xxiiij. horarū. Signa significantia ipsam sunt tria, quia aut ex rebus naturalibus aut nō naturalibus aut ex hijs quæ sunt extra naturā. Signa naturalia sunt sicut si contingat fieri in senib. vel in pueris ex dñio flegmatis in senib. naturalib. & in pueris accidentaliter, & in hijs quorū completio est frigida & humida & subtiliū capillorū grossi corporis multe humiditatis paucipili & angustorū pilorū. Signa non naturalia sunt quia vt in pluribus contingit fieri in tpe frigoris, & quæ complexio aeris assistentis est similis naturæ ipsis in frigiditate & humiditate & complexio loci similiter, p̄cipue cū infirmus constitutus fuerit quieti & odio & nutritus cibis frigidis & humidis. Signa egredientia naturā sunt vt si supuenit ei anteq̃ putrefiat flegma manifestatio frigoris ex quo infrigidat totū corpus quod usque puenit ad extremitates manū & pedū, & stabit sic per horā, & cū fuerit flegma putrefactum & calefcit ascendit calor paulatim & recedit frigus, & est hæc febris lenta & in suo motu tarda, est tñ diuturna & timorosa, quia corpus nō mundificat ab ea, nec est possibile tps eius quæ etis & decisionis aestimare donec supuerit terminus subsequens febris, & est ob hanc causā similis cū continua, Et quia eius causa est humor frigidus, eius dissolutio fit difficilis, & ppter hoc nō sudant in ea, quia patiunt ipsam ex grossitie humoris & eius gravitate & dñio frigoris sup elemento gnante ipsam, Et quæ puenit egritudo ad statū & accedit tps terminatōis ipsius dissoluit humorille & sudabunt multū, & vniuersa signa eius p̄dicta coniuncta sunt dolori stomachi & splenis grossitie. Dolor tñ stomachi magis est p̄pinquus in ipsa ppter multiflex-

Febres q̃
tidiana
duobus fit
modis

Sig. ipsi
sunt tri
plicia

Flegma
spēs sunt
quinq̃

Sig. ex
flegmate
grosso

Sig. ex
salso fleg
mate

Sig. ex
flegmate
acetofo

Cura ex
flegmate
salso

gmatis gnationem in stomacho, & ppter hoc euomunt flegma, & accidunt eis sincopis, & fiunt vultus ipsorū tumidi & color ipsorū plumbeus ad albedinem & liuorem declinans & os est humidū & gustus insipidus q̃propter nō sitiūt in hora febris nō erit fortis sitis, & quæ manifestat tps febris & puenit in augmentū transmutat color ipsorū ad albedinem & liuorem & transmutatur vrina ad cruditatem & albedinem, hoc aut quia humor nō digerit, pulsus aut erit tardus amplius debilis & variatus, & quæ puenit egritudo ad vltimū statū, & humor fuerit digestus & rededitur vrina spissa & significat accessum crisis. Anteq̃ dicamus eius curatōem scire oportet quod species flegmatis sunt quinq̃: quemadmodū determinauimus in primo libro introductorio quod est quia humor febris generat ex flegmate magis frigido & grosso quæ flegmate naturali sicut & acetosum flegma, & generat ex flegmate magis calido & leui flegma naturali quod est flegma salsum. Signū febris gnate ex flegmate grosso est quia est ibi modica sitis & constipatio nature, & sentit in stomacho & residuo ventris vehementem grauedinem ppter grossitiem & grauitatē factū. Signū eius quod fit ex flegmate salso est vehementia sitis & leuitas nature in pluribus, & hoc quidem ex mordicatione ipsius salis flegmatis orificiū stomachi & intestina ita quod mouet quod in eis est ex fecibus, & agit in eis sicut agit almuŕi & baurac ad gnandum falsedinem & siccitatem & sitim quæ non humectant cū aqua dulci & frigida, & ex signis eius est etiā quia quæ affuerit flegma quod gnat febrem salsum erit frigus quod sequit ex eo paucus & lentus & calor febris fortis & vigorosus & eius ascensus est celeriter & dissolutio magis p̄xima, humor enim tuius sua tenuitate & acuitate cito efficit vt cinis. Et quæ fuerit flegma gnans hanc febrem acetosum erit rigor qui consequit ei fortior vt in pluribus & calor febris lentus & remissus, & eius ascensus tardus & dissolutio longinquior ppter humoris grauitatem & grossitiem sicut diximus. Curatio eius quæ fuit ex flegmate salso est quod accipiat aeger in principio agritudinis secaniabin zuccicū aqua cal. in hora stomacho, & in hora febris accessus submergant pedes eius in aq̃ in qua coctæ sint camomille ps. i. & fricent plantæ pedū cū oleo violæ vel oleo onfaci. & sale forti fricatōe, deinde accipiat secaniabin p̄ dies. xiiij. Si supuerit ei vomitus sponte & leniter bonum erit, & maxime si fuerit in principio egritudinis quæ ostendit humoris leuitatem & eius dissolutio nis celeritatem, & si nō venerit sponte vomitus nō p̄uocet, humor enim est grossus condempnatus difficilis resolutionis & tardus motus, & si su-

erit necesse sumere pūsanā ordeī sumat añ ipsā morabā rosæ. zuccinā cū aqua cal. & si sitis fuerit alleuiata aut tota fr̄ habita scias quod humor ita fluxit & declinauerit & stomacho, & ite accipiat aeger morabā rosæ. zuccarīnā & post eam p̄ horam pūsanā ordeī secaniabin, & si natura nō fuerit lenis & contueniens sumat ex squingibin. 3. xx. moraba ros. 3. i. dissoluant hæc in lib. 5. aq̃ cal. & colet & bibat, Et si p̄terierit eger septimā diem primā & videbit humor dissolui & moueri cū leuitate & signa digōnis apparent in vrina accipiat aeger apud accessum rigoris cuiuslibet paroxysmi secaniabin zuccarīnū cū aqua decoctionis aneti & puocet vomitus absq̃ lesione stomachi, Et si natura nō fuerit lenis & contueniens cū hac bibat ex succo lebleb lib. 5. cū. 3. vij. zuccū salimanī vel penidij, & si cū hoc non fuerit lenitā natura fiat clistere cū folijs violæ. camomilla altea alhase centaurea bleræ accipiendo de qlibet M. i. & ex medulla cartami. 3. xxx. coquant omnia & colent de aqua lib. 5. vel. 3. vij. & apponant in ea olei violæ & baurac añ. 3. ij. & administret, & si plonget febris & p̄terierit. xx. dies, & refert aeger sentire fumū calidum & humidū exeuntem de corpe, aut molestat ex indignatione vel subuersione stomachi aut inflatione, aut sentit rugitum in intestinis, scias tunc quod humor fluat & petit exitū vel p̄ sudorem, si sentit vapores humidos exire a corpe aut per vomitū si sentit indignatōem stomachi, aut per ventris solutionem, si sentit rugitum & solutionem irruente. Et cū videris hoc accede ad alterandā naturā cū potu decoctionis huius

Decoctio

Pillule

Cura ex
flegmate
acetofo

Et cum accessit febris terminus & incipit rigor submergunt pedes infirmi in aquam calidam in qua cocta sit camomilla anetum mentastrum tarlen & similia. Et si fuerit rigor fortis ponat sub vestimentis infirmi vas aque decoctionis camomille aneti mentastrum tarlen & similia, & bibat secaniabin temperatum cum aqua calida in qua cocta sit anetum ameos, & si non superauerit vomitus sponte accipiatur radix & incidatur per frustra & proiciatur super ea de aqua decoctionis allubia rubeorum. 3. iij. & aqua decoctionis aneti. 3. iij. salis. 3. ij. agitur & bibatur calida iuxta conditiones determinatas in medicinis vomitiuis, & si natura fuerit conspicienda accipiant ex succo lebleb duae partes lib. medulle cartami 3. x. zuccari rubei. 3. i. congregetur totum & bibatur. Et si non fuerit natura lenita cum hoc ad ministraretur ei hoc clistere. R. medulle cartami. 3. xx. altee. 3. i. colloquint. furfuris frumenti purgillu. i. foliorum bletarum manipulu. i. sebesten. xx. coquantur in tribus lib. aque donec deueniat ad tertiam partem & accipiat de ea colata lib. 5 & dissoluatur in ea zuccari rubei olei sirag & almuri an. 3. i. salis & nitri an. 3. ij. permisceatur totum & coletur & clisterizetur cum ea, & si fuerit lenita natura & fuerit necesse sumere pituitam nam ordeum coquatur in ea corticum radicem fen. & apij an. 3. i. coquantur & coletur & bibat secaniabin de melle, & si pituita faciat acetositate in stomacho infirmi omnino est euitanda. Est enim pituita ordeacea mala in tribus locis, videlicet in acetositate stomachi & siccitate nature & tumore vultus & extremitatum, & administraretur loco eius aqua decoctionis mellis cum spica mastice & darfen, & si superuenerit sponte vomitus non prohibeatur & maxime in principio aggritudinis. Si vero redierit ad ipsum frequentem & timetur de casu virtutis sedetur cum potu sirupi mirte vel sirupi granatorum facto cum menta, & regatur cum hijs que in suo loco diximus. Et si superuenerit aggro dolor capitis inclinet vultum super vaporem aque calide in qua cocta sit camomilla corona regia maiora & sisimbrium, maxime cum fuerit grossitudo in humore, & caueat ab effusione lactis supra caput & ab instillatione olei in naribus, hec enim pre ceteris rebus nocent. Et sit cibus eius ius ci cerum cum oleo amigd. dul. & bleta, & sit parcus in cibo quoniam producit febris per hoc. Et nos quidem determinauimus cibos febricitantium in suo loco, & oportet omnino abstinere a cibo in hora febris. Et si accidit in meridie preueniet ei agger in diluculo sumens quod necesse fuerit siue medicinis siue cibi, & cum incipit rigor sumat secaniabin cum aqua calida & vomat

& non accedat ad cibum vsq; ad declinationem termini febris & recessum caloris & tunc sumat cibum suum. Et si fuerit accessus febris in fine diei in principio noctis accipiat cibum suum post complementum primi sui termini qui perficitur in meridie, & bibat post cibum secaniabin per se vel temperatum cum tantundem iulep. Et si preuenierit accessio febris & inceperit rigor faciat vomitum cum secaniabin & aqua calida, & abstineat ab omni cibo vsq; ad recessum temporis febris vt dictum est. Et regula huius est quoniam oportet interesse cibi horum sumptionis & principio accessus febris spacio sex horarum. Cibus enim in hoc spacio perfecte digeritur & a stomacho descendit, in fine autem horarum. xij. perficitur eius digestio in epate & efficitur sanguis. In fine autem horarum. xvij. perficitur eius digestio tertia in membris & condempnatur in eis & efficit pars corporis. Et si videatur infirmus debilis ad receptionem laxatiuorum vtatur assidue medicinis & cibis subtiliatis & mundificatiuis de hijs que contrariantur qualitati humoris facientis febre & que rectificent complexionem membri ad quod declinat humor & quiescit in eo, verbi gratia, quando declinauerit humor ad partem membri administrantur in ea que mundificant epat, & subtiliant humorem, & ipsum per vrinam educant sicut sunt trocisci. ros. & trocisc. de berber. cum secaniabin aut succus fen. & apij & lebleb in hunc modum, accipiat ex succo fen. & apij tertia pars lib. bulliat & coletur & dissoluatur in eo. 3. ij. morabaf. ros. & iterum coletur & apponatur in ipso ex succo lebleb quarta lib. & accipiat ex trociscis ros. & ex trocisc. berber. 3. ij. terantur & dissoluuntur cum. 3. i. secaniabin & permisceatur & bibatur, & continuet hoc tribus diebus aut septem hoc enim mundificat corpus & epat subtiliabit & educet humorem per vrinam, & si non cessauerit febris per hoc regimen & prolonget tempus durationis ipsius, accipiat tunc decoctionem radicum in hunc modum. Modus decoctionis radicum fen. & apij. 3. i. ameos seminis apij gafet. an. 3. iij. badorad. 3. vi. absinthij romani hase sethoa an. 3. iij. radi. squinanti. 3. iij. aristologie rotun. 3. iij. coquantur omnia in tribus lib. aque donec redeat ad tertiam partem & coletur ex ea lib. 5. & dissoluatur in ea lib. 5. mirabol. ros. de melle & bibatur tepida. Et si fuerit humoris declinatio ad partem stomachi, accipiat tunc agger q; mundificet stomachum ab humoribus & educat humorem per egestionem quod est sirupus cum aqua calida & morabaf. ros. cum aqua calida. Et si videbitur declinatio febris & eius fractio & remanserit in eo aliquod

residuum ex ea, accipiat tunc aquam infusionis aloes & aneti & aquam alsadag, hec enim sua proprietate melior est in mundificando humores a stomacho, & quod operatur hanc operationem est quod accipiat medulla agarici albi trita & cribellata. 3. ij. yera pigra. 3. i. conficiatur totum cum melle, & fiant ex eo forme ad modum atellanarum & transglutiantur cum sirupo de melle & aqua calida. Et medici interest addere super hanc quantitatem & de ea minurare scdm quod ei videbitur ex subtilitate & grossitie humoris eius paucitate atq; multitudine. Et si contingat esse humorem grossum & epatis complexionem non multum exierit ab aequalitate ad infirmitatem stomachi complexioni dominatur frigiditas & humiditas ita q; sentit agger acetosam eructuationem in gutture & vomitu non est inconueniens administratio emplastri & calefactiui & confortatiui. Et scribit Ysaac filius Salomonis quia ipse vidit plures patientes hanc febre ex flegmate acetoso qui cum pertuissent ad eructuationem acetosam & vomitum mandauit eis vti cinis radic. & caulis elixatis & paratis cum, & bibere super illis vinum limphatum & q; liniatur stomachus tempore vacuitatis a cibo cum oleis calidis. s. cum oleo nardino permixto cum vino odorifero, & emplastretur similiter cum emplastro facto ex pice absinthio & aneto cum oleo communi & vino odorifero vnde lenificata fuerit natura ipsorum per ventris solutionem, & contulit eis hoc iuuamentum manifestu & maximum, & alios quibus accidit hec eadem egritudo quibus iussit comedere pisces salitos elixatos cum sinapi & potare super illis, quo facto post horam iussit repleri ventrem ipsorum aqua, q; prouocatus est inde vomitus, & vomerunt flegma grossum & viscosum & profuit eis hoc valde. Veruntamen precepit q; acciperet post vomitum de tyriaca alfaroc, & si fuerit flegma faciens hanc febre mixtum cum colera caueant vltima cautela a rebus calidis & vtatur secaniabin de melle secaniabin de zuccaro & loco moraba de melle accipiat de zuccaro, & non coquantur cum pituita ordeum radices quas prediximus ne aliquid ab eis, & accipiant loco trociscorum de ros. trociscos de berberis & trociscos de spodio, & addat ad hoc medicus & diminuat scdm permixtionem flegmatis cum colera, & sic de toto regimine, & quia dolor stomachi & eius agrotatio propria sunt accidentia huius febris sicut diximus, ppter hoc oportet adhiberi studium circa sui mundificationem & confortationem & extirpare superfluitates ab ipso & cum hoc medicamine. ¶ Modus pillularum

mundificantium stomachum a putridis humoribus. R. mirabol. kebullo. 3. ij. cologn. bdel. gñi ara. radi. oleandri an. 3. i. eufor. nuri an. 3. 5. teratur & dissoluatur gumi cum melle & vino odorifero, & misceatur totum & conficiatur cum succo caul. & fiant pillule sicut grana piperis, & sit eorum dosis an. 3. i. & 5. vsq; ad duas si virtus erit fortis. Electuariu conferens stomachi humiditatibus & ventositatibus grossis. R. mirabol. kebullo. mundator salis naptici ameos seminis apij zin zi. piretri an. 3. ij. piperis longi. 3. iij. turbit. 3. vi. scamonee. 3. i. terantur omnia & misceantur cum eis ad pondus omnium de penidijs & conficiatur totum cum pondere sui mellis despumati, & sit dosis eius. 3. vi. cum aqua calida. Modus trocisc. conferentiu huic febre antiquae & frigiditatis & inflationi. R. lacte mundate a suis fustibus. 3. v. succi gafet. 3. iij. spice. 3. vi. afari. 3. iij. aristolo. rotun. 3. iij. aristol. longe. 3. iij. amigd. ex cortica 3. iij. croci. 3. ij. yera pigra. 3. vi. seminis apij feniculi mente sicce an. 3. iij. terantur medicinae & permisceantur cum yera & conficiatur totum cum succo lebleb, & fiant trocisc. & exsiccent in umbra, & accipiat ex eis cum sirupo mellino & aqua tepida vel cum succo fen. & apij. Et si fuerit frigus vehemens in hac febre fricetur spinale dorsum cum aliquo calido oleo sicut cum oleo anetino. ¶ Modus vnguenti conferentis forti frigori & vehementi tremori in febre cottidiana. R. piretri. 3. ij. alalres. 3. i. piperis & mentastri an. 3. i. & 5. teratur totum & coquat cum oleo oliuarum & oleo sisamino, & colet & fricet cum eo spina dorsum, & si virtus fuerit fortis non erit inconueniens ingredi balneum.

¶ Capitulum. V. de febre quartana & alijs febribus, habet tres particulas, quarum est prima hec sequens.

Hec febris generatur ex putredine colesere nigre, aut intra venas aut extra venas. Que vero putrescit intra venas generabit febre quartanam continuam que non quiescit, nec generatur cum ea rigor vel tremor vt determinatum est in precedentibus febribus. Quando vero putrescit extra venas generat febre quartanam interpolatam. Et est febris quartana simplex que affligit & quiescit signa indicantia istam febre manifestantur tribus causis premissis manifestantibus febre tertiana que sunt res naturales & non naturales & a natura egredientes. Et intendo per naturalia etatem infirmi si fuerit grandis in etate a xxxvi. annis vsq; ad xl. & eius complexio fuerit frigida & sicca & in macie constituta, & eius venae fuerint angustae & occultae & plurimu quod

Clistere

Pituita ordeacea malicia in tribus casibus

Pillule ab huiusmodi puridis mundificantes

Electua

Trocisc.

Vnguentu

Febris quartanae generatio

accidit hec febris est habenti complexionem calidam & siccam per accidens non naturaliter causa sue translationis ad coleram nigram, & volo per non naturalia tempus anni, si fuerit hyems & complexionem aeris & presentem naturam fortem rigorem qui resultat in principio cuiuslibet febris redditur color infirmi declinans ad liuedinem & offuscationem quousque recedit eius terminus & frangitur febris, & videbitur facies infirmi plumbea & cutis corporis sicca & contracta. Signum autem appropriatum huic febrili est dolor plenius quemadmodum accidentia propria febris terciane sunt dolor capitis & dolor epatis & accidens proprium febris cottidiane est dolor stomachi, Spacium autem paroxysmi quartane est .xxiij. horarum, quietis vero eius est .xlvij. horarum, & summa spacii eius circuitus est .lxxij. pulsus autem in principio paroxysmi est grossus & durus, in augmento autem multus & contractus, vrina vero est alba subtilis & aquosa & cruda, sed cum appropinquauerit tempus perfectionis febris & subleuiatur humor & digeritur redditur vrina nigra, Et propter hoc factum est quod vrina nigra in hac febre est signum bonum atque nobile significans terminationem perfectam, Et diuersificatur vrina multis modis quia humor faciens ipsam multis modis variatur, quoniam alia generatur ex vitione sanguinis, alia vero ex vitione colere rubee, alia vero ex vitione flegmatis. Causa huius est quia ex humoribus aduultis generantur febres permixte & variabiles, & quando diu permanent & transgreditur terminus ipsarum transmutatur in quartanam. Exemplum huius, quia cum prolongatur terminus febris terciane dissoluet subtilitatem humoris paulatim nunc cum vomitu, nunc cum sudore, nunc cum assellatione, & remanebit humor grossus ut feces, & quando superuenit tempus hyemale transfertur tempus ad naturam colere nigram, alteratur humor propter sui grossitatem, & generatur exinde quartana. Simili modo quando putrescit sanguis, & generatur ex eo febris sanguinis accidit ex hoc quia debilitatur splen & negligit attrahere coleram nigram & redit retrorsum & confundatur & fluit cum sanguine ad totum corpus, & resultat ex hoc febris cuius modus & terminus vigoratur quia non capit in termino certo, & generabitur ex hoc febris quartana. Si militer considerandum est ex febribus generatis ex flegmate, & propter hoc pulsus & vrina in hac febre diuersificantur. Oportet primo considerare si precessit eum febris sanguinea & venae eius plene & pulsus eius amplius & frequens & vrina rubea & reliqua quae dicta sunt de accidentibus febrium sanguinis, scias tunc febris origi-

nem ex vitione sanguinis esse, ac vero si precesserit eam febris terciana vel aliqua agnitudine colere ru. Si vero precesserit eam febris flegmatica aut alia passionum flegmatis & infirmus fuerit senex & flegmaticus cum reliquis accidentibus, tunc scias originem huius febris ex vitione flegmatis esse. Oportet primo considerare si ortus huius febris fuerit ex vitione sanguinis, tunc enim in principio agnitudinis attendere debet ad id quod subleuiat mundificat & digerit humorem absque caliditate, sicut est pituita ordeacea cum secaniabin zuccino sumpta & morabis ro. & morabis viol. cum aqua calidam in qua coctae sint duae partes camomille & vna viol. & assidue sumptionem granatorum & vuarum humidarum quando videbit humorem esse digestum minuatur tunc ex sanguine de vena basilica sinistrae manus aut ex vena alchal, & iniatur natura cum decoctione mirabol. citri. & kebulorum iuiubarum prunorum passularum enucleatarum seminis sumiterre castellei manne moraba ros. & moraba viol. Et si febris fuerit lenta & remissa & humiditas est addita addatur in hanc decoctionem corticum radic. endiuie & fen. an. 3. i. & prolongatum fuerit tempus febris & preterierit .xx. diem assidue infirmus ieiunare in die paroxysmi febris & nutriatur in alijs diebus proter diem febris cibo subtili & facili digestionis, & bibat succum feniculi & endiuie cum moraba ro. & moraba viol. & manna. Curatio eius est quando fit ex vitione colere rubee est quod attendatur in principio agnitudinis ad id quod infrigidat & subleuiat sicut est pituita ordeacea cum succo granatorum & secaniabin zuccarino, Et si natura est consipata leniatur cum decoctione antedicta, & si per hoc non erit lenita natura caueat a laxatiuis ante humoris decoctionem, & vtatur loco ipsorum clisteri lenitiuo, & si viderit humorem incipientem laxari & frequenter moueri de loco ad locum fiat tunc euacuatio cum decoctione predicta, Si fuerit motus humoris apud intestina postquam adiunxerit in eo de absinthio romano semine cuscute, vel cum vomitu si motus humoris fuerit sursum, & si fuerit humor intra venas & iam student circa eius euacuacionem pluries non est inconueniens flebotomia venam basilicam sinistrae manus in loco vitionis, & caueat hoc ante humoris digestionem & ante corporis euacuacionem, & vtat granatis acetosis & dulcibus & vuis hyemalibus citrulis cumeribus & alsandi. Et quando fuerit febris in fine & fracta fuerit supereffundatur corpori aegri aquam calidam vel aquam in qua cocta sit

Cura ex vitione sanguinis

Cura ex vitione colere rubee

Cura ex vitione flegmatis

Clistere

camomilla corona regia & absinthio ro. tpata cum vino & mixta cum viol. & emplastre fliomachus cum farina ordei & semine lini ros. & calamo ar. distemperatis cum aqua decoctionis camomille & corona regia. Et si acciderit ei dolor capitis humectent nares ipsius cum oleo viol. aut ros. & demergant pedes infirmi in aqua decoctionis papaueris quae descriptimus. Et si superuenierint ei vigilie abluit caput cum aqua decoctionis camomille & altee & corticum papaueris & instillet naribus oleum viol. & oleum seminis cucur. Curatio eius ex vitione flegmatis est quod sumat patiens morabam ros. de melle & faciat vomitum apud accessum cuiuslibet paroxysmi. Et quando preterierit diem septimum & apparebunt signa digestionis in vrina, bibat patiens succum fen. & apij cum morab. viol. de melle. Et si natura fuerit stipica leniatur cum duabus partibus lib. succi lebleb in quo teratur. 3. i. medulle tartami & 3. i. zuccari & parat hoc clistere. Modus clisteris ad leniendum naturam. R. sicuti siccat asclepias camomille an. 3. i. medulle seminis cartami. 3. xxx. aneti. 3. x. coquantur omnia in tribus lib. aquae donec redeant ad vnam & colet & accipiat ex colatura lib. 5. in qua dissoluatur lib. i. zuccari rubei & 3. i. olei & 3. i. almuri baurac & salis an. 3. ij. pulpe colloquint. 3. 5. vel secundum quod videbitur ad toleranciam infirmi, & vngatur corpus suum cum eo quod aperit poros corporis ex oleis calidis & cum oleo camomill. & anetino & similibus, & si intrauerit balneum & vixerit corpus suum cum humore oleis non erit inconueniens, & cibetur cibus laudabilibus non inflatiuis ut aqua decoctionis ciceru in qua coctae sint cime aselic & eius radices & alijs humore cibus quos in suo loco determinauimus. Et si preterierit .xl. dies cibetur infirmus carnibus & euertat carnes in quibus sit viscositas, & abstineat a carnibus & omni cibo in die paroxysmi nisi fuerit virtus in defectu tunc sumat modicum cibi quo virtus conseruetur, & hoc fiat in fine diei apud declinationem febris. In alijs vero diebus non paroxysmalibus non nocebit sumere cibum in suo tempore, & caueat ab omni quod infrigidat & humectat & vtat ex vinis quod est subtile & tepere caliditatis, & ex carnibus autem quae sunt tenere & leues, & non est inconueniens puocare vomitum cum comestione salitorum piscium & sinapi & potu vini tepati post & per longum tempus non accedat infirmus ad potum aquae, postmodum bibat aquam calidam cum melle & vomat & cibum accipiat de electuario diacimino & electuario pipere, & cum approximat tempus status febris & apparebunt signa digestionis in vrina oportet redire infirmum ad cibaria valde subtilia, & fiat euacuatio humoris cum medicinis laxatiuis & clisterijs lenitiuis, & p.

hoc vtatur medicinis vrinae deponentibus & puocat & vomat in paroxysmis feb. ad mundificationem cibi & potus, & abstineat a carnibus puluinis & faleanoz tribus hebdomadis, tunc enim subleuiat humor & diminuit cum abstinentia a cibo Et cum preterierint tres hebdomade & virtus erit non debilis accedat ad carnes pulloz p. d. c. & cum preterierint dies .xl. non abstinendo a comestione carniū vt diximus. Et si non fuerit aliquid quod puhibeat sumptionem elsi, sicut est vigor & potentia febris eiusque difficultas & abundantia cor. ru. non erit inconueniens facere vomitum cum eo cum succo foliorum rad. & aqua decoctionis aneti & secaniabin & filibus quae dicta sunt, & continuent accptionem tyriace alfaroc & tyriace almarba & alse chaznaye vel electuariū factū cum caule & reliquum medicinarum in suo loco dictarum. Et quando preterierint tres hebdomade vel .xl. dies & signa digestionis apparebunt in vrina oportet tunc vt trocisc. & medicinis infrascriptis. Modus trocisc. al. gaster conferentium dolori epatis & splenis & febris quartane factae ex vitione sanguinis & col. rub. R. lacte mundato a suis sustibus reubarb. seminis fen. an. 3. iij. succi gaster succi absinthij spodij portul. spice anisi seminis apij croci granorum ben excorticatoz frondium rosarum seminis citruli mundati radic. capparidis an. 3. iij. seminis cuscute. 3. vi. scolopen. 3. v. terantur omnia & cribellentur & conficiantur cum succo apij, & fiat trocisc. quorum quilibet sit ponderis vnius. 3. & 5. & sumat ex eis omni die vnum cum secaniabin & aqua frigida. Modus pulueris conferentis quartane febrili factae ex putredine flegmatis. R. gentiane agarici albi an. 3. i. & 5. terant in puluerem & accipiat totum sumendo post illud mel cum aqua cal. Et melius quod accipiat hoc medicamen ante accessum febris per tres horas, aut sumat cum ista aqua quae est. R. cameos. 3. v. alhase. 3. iij. coquantur in aqua & colentur, & sumatur ista aqua per se vel cum predicto puluere. Modus pillule conferentis ad hoc R. yera pig. epithi. an. 3. v. agarici albi ameos. 3. iij. turbit albi. 3. vi. succi absinth. polipodij an. 3. iij. salis naptici. 3. ij. seminis anisi fen. & apij an. 3. ij. & 5. terant & conficiant cum succo aluahan. & fiant exinde parue pillule quae ad vmbra exsiccent, & sit dosis earum. 3. ij. cum aqua tep. ante accessum febris paroxysmi per diem vnam, & confert in hac febre, & maxime cum corpus infirmi non fuerit made extenuatum, & signa caloris fuerint apud initium est quod administret ei in potu quilibet mane de electuario pipere ad modum nuc. & de medicamine alaltit paruo ad modum auellanae

Trocisc.

Puluis.

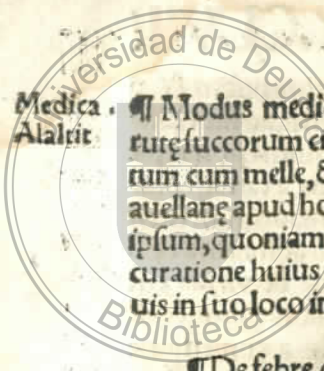
Pillulae

Sig. app. priatum

Vrina nigra bonum signum Vrina multis modis diuersificatur

Signa

Medica Alalut. ¶ Modus medicaminis alalut. & alit foliorum succorum ciperis aequaliter conficiatur totum cum melle, & accipiat ex eo ad modum auellane apud horam somni, & dormiat super ipsum, quoniam est optimum, Et si indigebit in curatione huius febris laxatiuis aut non laxatiuis in suo loco inueniat.

¶ De febre que generatur ex flegmate vitreo. Particula secunda.

Febris ex flegmate vitreo

Si. p. priu

Cura

Hec febris generatur ex flegmate grosso vitreo, cuius aliqua pars putrescit & aliqua non sicut diximus, & erunt interiora corporis calida inflammata, exteriora vero frigida. Febris autem cotidiana seu flegmatica generatur ex humore toto putrido comprehendente interiora & exteriora corporis indifferenter. Signum proprium indicans hanc febrem est quia inflammatur in corporis interioribus, exteriora vero redduntur frigida ita quod provenit frigus ad extremitates corporis, & oppilat minutos poros, prohibens fumos & vapores a dissolutione, & sequitur ex hoc sitis & lingue grossities ex dominio caloris in corporis interioribus, & sit tempus febris post quolibet quintam aut septimam diem aut decimam, hoc autem secundum grossitiam humoris flegmatici & sui motus gravitatem & eius permixtionem cum colera nigra, & pulsus in hac febre est parvus & debilis, urina vero cruda & alba. Curatio huius febris est sicut curatio cotidiane aequaliter verum quia hec generatur ex flegmate magis frigido & grosso quam ceterae species ipsius. Oportet esse curationem ipsius cum medicinis aliquantulum calidioribus secundum additionem frigiditatis, & oportet attendi apud sui principium ad medicinas subtilis caliditatis & lente operationis, deinde de addendo per paulatim ad calorem medicinarum quousque perveniat ad finem intenti. Et sit studium magis ad mundificationem stomachi per vomitum cum radice incisa & aneto & mentastro & aqua decoctionis albiline & similibus & cum speciebus & medicinis urinam deponentibus, & cum tyriaca alfaroc & alsechaznaya, aut electuario de seminibus, & sirupo de radicibus & similibus. Et si videbitur humor fluxibilis & subtilis & signa digestionis apparent in urina paretur ei evacuatio cum infusione aloes & vera pigra & cum pillulis almarae aut cum stomacicon & similibus ex laxatiuis sibi propriis ad laxandum flegma grossum quae scripta sunt in suo loco, & administraretur distenter si necesse fuerit factum cum medulla carta-

mi centaurea colloquint. & aneto & similibus ex distenteris. i. quae in suo loco sunt descripta.

¶ De febre composita ex flegmate vitreo & colera rubea vsta. Particula. III.

Hec etiam febris generatur ex colera rubea vsta & flegmate vitreo vel colera nigra. Et est differentia inter hanc febrem & precedentem quia in illa calefunt corporis interiora & exteriora frigescunt in hac vero & contra fit quia interiora corporis sunt frigida & exteriora calida. Curatio eius est sicut curatio febris precedentis, veruntamen in eo quod componitur hec febris ex colera rubea & flegmate oportet eius curationem permisceri ex eo quod est magis calidum ex hijs quae diximus, & attendatur in sui principio quod sumat moraba rosa. & secaniabin cum succo fen. & apij & mastice, & reliqua praedicta medicina.

¶ Capitulum sextum De febribus compositis sequitur nunc Ca. vnicum

Compositarum febrium plures sunt species ita quod q. sine numero & narratione compositionum ipsarum generatur diversis modis & circuitibus febrium compositarum atque simplicium, & propter hanc causam non potest medicus superflare illis, nec manifestantur eis variationes febrium ex suis circuitibus in accidentibus & signis appropriatis sibi ut diximus. Quod autem dicemus ex suis compositionibus est iuxta id quod scripsit Ysaac filius Salemonis israelita in fine libri sui de febribus quoniam ipse perfecit ultimo tractatum suum in hoc, & hic est sermo eius postquam generalizavit & abbreviavit illum. Inquit Ysaac, febres quae generantur ex putredine humorum multiplicantur multis modis, nam quaedam ipsarum duplicantur per modum vstionis & associationis & confusionis earum ad invicem, alia vero duplicantur per modum permixtionis, alia vero per modum compositionis. Differentia vero quae est inter mixtionem & temperationem & compositionem est quoniam mixtio est duarum febrium associatio in eodem tempore & eadem die & termino, Et si fuerint in aliquo duae febres terdiane in vna & eadem hora diei vel noctis incipientes & in eadem persistentes, ut si incipiant prima hora diei & desinant in fine ultime horae diei, in pluribus enim horae terdiane simplicis sunt. xii. & si finierint in ipso duae febres ex duobus diversis humoribus, quarum vna ex colera rubea & al-

Febris ex vitreo flegmate & colera rub. vsta

Cura

Febrim compositarum plures sunt species

Differentia mixtio temperatio. & compositio

tera ex flegmate quae ambe incipiant in prima hora diei, & quolibet ipsarum desinat in suo proprio termino videlicet quod desinat terdiana in ultima hora diei cum horae eius sint. xij. cotidiana desinat in sexta hora noctis cum eius horae sint xvij. Et quando fuerit alter humor intra venas alter vero extra venas tunc signa magis clara & manifesta, sed quando uterque humor est intra venas vel extra erunt signa tunc occulta & difficilioris cognitionis quam signa sunt permixta & consimilia atque dubia, & maxime quando fuerint ambe febres ex vno elemento in eodem termino, Verum quia febres vstus in hac scientia est profunda inspectio in suis veritatibus & secretis remouent dubitationem super hoc cum inspicuntur eius signa cum perfecta diligentia, & attenduntur in quolibet ipsorum signa propria eius, & componat ea medicus secundum quod apparebunt de compositione signorum suorum iuxta praedominium vnius humoris alteri vel eius diminutionem aut equalitatem in vigore & debilitate & multo & paucio, Et exemplum huius, si sint in homine duae febres, vna ex colera rubra, altera ex flegmate & fuerit pars flegmatica dominans manifestabit in corpore ex vigore & multitudine frigoris quod in frigidabit manus & pedes & retardabit febris in sui accessu & inflammatione, & non erit cum eo acumen nec sitis, Et si accidat infirmo sitis propter partem colericam erit modica propter flegma, & erit quantitas difficultatis febris modica sua certa quantitate quando erunt humores aequales & non apparebit in urina acumen neque tinctura, nec sudabit infirmus nisi modicum in sui febris principio & euomet flegma. Si vero pars colerica dominatur accidet horripilatio magis difficilis & manifesta & frigus magis lentum atque occultum & inflatio & ascensus febris erit & sudor multus & urina magis acuta & fortioris tincturae & euomet coleram rubram. Et si fuerint aequales ambo humores adaequabuntur signa & commiscuntur & adaequabuntur horripilatio & frigus erit ascensus febris medius inter velocitatem & tarditatem & vomitus temperatus flegmate & colera, & fuerint ambe febres intra venas decident ab eis signa de horripilatione & frigore, & remanebunt reliqua signa in suo modo, & erit febris similis continuae, & erit hoc secundum adaequationem signorum eorumque differentiam & cognitionem iuxta id quod determinauimus. Et si fuerit altera febris intra venas & altera extra, decident ab ea quae est intra venas signa praedicta. i. horripilationis & frigoris remanebunt reliqua signa cum signis febris existentis extra venas, & erit febris similis continuae sicut terdiana duplex. Si vero autem quando fuerit febris terdiana continua & terdiana cum circuitu decident a febre terdiana. Signum hor-

ripilationis & frigoris cum sit inter venas mixta cum sanguine a membris consimilibus remora & permanebunt reliqua eius signa quartanae, & apparebunt ex signis terdiane inflammatio fortis sitis, colericus vomitus, acumen urinae & pulsus & celeritas ascensus febris. Ex signis autem febris quartanae tremor & fortis frigus, grauitas corporis, & detractione ossium propter humoris grossitudinem & eius grauedinem, & persistent signa febris terdiane spacio temporis horarum suarum quae sunt xij. deinde vero recedent signa haec & discernentur signa quartanae usque ad consumationem maioris sui temporis quod est. xxiiij. horarum. Et secundum hoc exemplum oportet compensare signa febrium quousque assistat eorum veritati & manifestabit ei seipsum restitudo in ipsis. Comixtio autem est comixtio duorum humorum diuersorum in vnius febris generatione ut febris tabebras praedictas quae generatur ex colera, & flegmate grosso & viscoso, aut ex eo. ni. Compositio autem in febribus duplicatio est duarum febrium generatio per modum proximitatis & vicinitatis vnius ad alteram in duobus terminis per extrema copulatus, quia post decisionem & generationem vnius febris incipit apparere altera secundum ordinem & modum, & haec quidem species duplicationis febrium est sine dubietate & confusione quia quolibet ipsarum persistit & vigora in suis signis & accidentibus & causis ante sequentis febris accessum, verum quia possunt generari diuersimode quia possunt esse secundum generationis materiam utriusque in duobus membris diuersis. Et si fuerit febris ex splene quartana quae vero est ex stomacho cotidiana, & possibile est utriusque humorem in eodem esse membro. Et quando fuerit in aliquo homine febris terdiana & cotidiana si per in stomacho, & quando erit possibile esse vnum humorem in, veruntamen propter sui grossitiam & eius distantiam & solutionem aliquid de eo putrescit, & cum completum fuerit tempus primae particulae putrefactae putrescet etiam altera particula & incipiet apparere secunda febris & dignoscitur hoc ex lentitudine febris in duobus diebus simul, eiusque leuitate & accidentium facilitate, & possibile est quandoque superuenire tres febres secundum aliquem praedictorum modorum. i. aut secundum motionem & associationem humorum ad generationem vnius febris in eodem tempore & die, aut secundum mixtionem & contemperationem materialium ad vnius febris generationem, vel secundum compositionem & contingentiam ad se invicem per modum vicinitatis & proximitatis, quatuor vero febres impossibile est omnes simul contingere similitate contemperationis & compositionis esse, tamen est possibile duas siles febres contingere ex eodem humore, & duas alias quae quilibet sit ex diuerso humore ut sunt duae febres ex flegmate, & vna ex colera rubra, & alia ex colera nigra,

Liber Practice

vel due ex colera rubea, & vna ex flegmate, & alia colera nigra, & vna ex flegmate, & alia ex colera rubea, Et hæc quidem quoniam febrem sanguineam impossibile est cum aliqua febrili permisceri non per modum permixtionis, nec per modum cōmixtionis seu contemperatōis nec per viam cōpositionis vt ex priuatione apparitionis alterius cum ea simul, Sanguis enim præ alijs materijs magis abundat in corpore, & cōmuniō existit, & quando putrefit & generatur ex ea febris extinguit hæc febris omnem febrem que cum ea mouetur & confunditur, & eius operatio velatur propter sanguinis multitudinem qui occupat & comprehendit corpus & eius virtutem & vigorem dominantem in corpore vt diximus.

¶ De febribus communicantibus alias ægritudines. Capit. VII. & vltimum vltimi tractatus totiusq; libri.

Sequuntur quandoq; febres alias ægritudines sicut febris que sequit̃ dolorem epatis & splenis cerebri laterum pulmonis renum & similitum membrorum. Curatio vero harum febrium consistit in curatione ægritudinū

ipsorum membrorum & in recessu illarum recedent febres, & propter hoc melius in curatione horum est apponere curam primo circa membrum infirmū vt recedat ab eo causa propter quam facta est febris, Sed oportet te scire quoniam febriū ægritudines sequentiū alię sunt faciles & lentę sicut est febris que sequitur ex dolore splenis & renum vesicę & similitū, Alię vero sunt difficiles & molestę sicut est febris que consequit̃ ex dolore epatis cerebri laterum & similitum, & possibile est esse quandoq; eandem lenem & quandoq; molestā sicut est febris que consequit̃ ex dolore pulmonis, Et causa huius est quoniam passio pulmonis quandoq; fit eius causa ex sanguine & cole. ru. sicut est febris mala & difficilis, Quando vero fuerit ex flegmate & cole. nig. fit eius febris lenta & facilis, Fit aut̃ febris que sequit̃ ex dolore epatis difficilis quia est locus sanguinis, Febris aut̃ consequens ex splene fit lenta quia locus est col. ni, Sed cerebri febris fit difficilis quia locus est neruorum, Fit etiam febris doloris laterum difficilis ex sanguinis acumine qui generatur in ipsis & eorum concavitate cordi.

FINIS

Del h^o olivera

¶ Finis libri theoricę necnon practicę Alfaharaij, qui vulgo Açararius dicitur, Impensis Sigismundi Grim Medici, & Marci Vuirsung Augustę Vindelicorum.

Anno virginiei partus. M.D.XIX.

Die vigesima quarta Martij

Diomele elvnde m. 5.

vale 3758

